

égi
Magyar
Költők
Tára

RÉGI MAGYAR KÖLTŐK TÁRA

XVII. század. 3. kötet

A Régi Magyar Költők Tára sorozata a múlt század második felében indult meg és az Akadémia egyik legfontosabb irodalomtörténeti vállalkozása volt. A sorozat keretében megjelentek a középkori magyar versek egy kötetben és a XVI. századi magyar versek jelentős része hét kötetben. Ez a vállalkozás azonban a harmincas évek elején abbamaradt. A folytatás első lépéseként a XVII. század költészetének feldolgozása látszott a legszükségesebbnek, hiszen a kutatás e század vonatkozásában a legelhanyagoltabb, s e kor költészete a marxista kutatás szempontjából, a függetlenségi háborúkkal való összefonódottsága miatt különösen fontos.

A XVII. század versanyaga mintegy 15 kötetben fog megjelenni. A versek szövegéhez a legteljesebb kritikai-filológiai apparátus, valamint az egyes versszerzők életrajza csatlakozik. Minden kötetet számos illusztráció, elsősorban az egyes kéziratokról készült faksimilék gazdagítanak. A sorozatban megjelenő versek igen tekintélyes része mindezideig sohasem, egy másik részük csak a XVII. században, ma már hozzáférhetetlen helyen jelent meg nyomtatásban. Azok a versek pedig, melyek az újabb évtizedekben különböző tudományos publikációkban napvilágot láttak, soha összegyűjtve és kritikailag feldolgozva nem voltak. A XVII. századi költészetet eddig mindössze néhány, ismert versekből összeállított válogatott kiadványból ismeri a közönség és az irodalomtörténetírás. A sorozat tehát első ízben teszi lehetővé a század költészetének teljes áttekintését és tudományos vizsgálatát.

A Régi Magyar Költők Tára nemcsak az irodalomtörténészek számára készül. A közlésre kerülő szövegek egyben nyelvemléknek is számítanak, s a nyelvtörténet számára forrásként szolgálnak. A versek tekintélyes része (a történeti

RÉGI MAGYAR KÖLTŐK TÁRA

XVII. SZÁZAD

3.

SZERELMI ÉS LAKODALMI VERSEK

SAJTÓ ALÁ RENDEZTE:
STOLL BÉLA

KÉSZÜLT A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
IRODALOMTÖRTÉNETI INTÉZETÉBEN

Lektorálta:
KISS JÓZSEF

© Akadémiai Kiadó, Budapest, 1961

ELŐSZÓ

E kötetben a XVII. század névtelen szerelmi énekeit tesszük közzé. Névteleneket, még ha a versfőkből vagy más módon néha meg is állapítható a szerző neve. A pusztán név ugyanis semmit sem mond, és ezek a versek minden egyéni jelleg híján beolvadnak a század szerelmi közköltésének nagy folyamába. Ezért csak azokat a szerelmi verseket hagytuk ki ebből a kötetből, és közöljük majd a sorozat más kötetében, melyeknek szerzőiről többet tudunk, mint csupán a nevüket. Verseik stílusa egyébként is más, mint az e kötetben közreadottaké: az egyéni íz többé-kevésbé érződik rajtuk. Legtöbbször más tárgyú verseket is írtak (Miskolczi Csulyak István, Madách Gáspár, gróf Balassa Bálint, Eszterházy Pál, Petróczi Kata Szidónia, Cserei Mihály, Radvánszky János, Ráday Pál, Szentsei György), de még ha csak szerelmi tárgyú énekük maradt is fenn (Barakonyi Ferenc, Keglevich Miklós, Sréter János, Petróczi István), akkor is ismerjük életrajzukat, költői körüket stb; sokkal inkább magukon viselik koruk bélyegét, mint a névtelen szerelmi versek szerzői. Másrészt gyakorlati okok is szóltak amellett, hogy az ismert költők szerelmi verseinek közlése az illető évtized költészetét bemutató kötetekre maradjon. Jegyzetanyaguk ugyanis más természetű lesz, mint e kötet jegyzetei: közöljük majd életrajzukat, bemutatjuk egyéb irodalmi működésüket, ismertetjük levelezésüket stb. Sőt egy esetben, a Teleki-énekeskönyv négy énekének esetében, a szerzőnek éppen a nevét nem is ismerjük, mégis annyi minden megtudható volt róla, hogy — mint egy költői „oeuvre” birtokosa — szintén a felsorolt szerzőkkel egyenlő elbírálás alá esik, és ezért munkássága a RMKT egy későbbi kötetében kerül majd közlésre.

A közreadott énekanyag műfaji határai elég szélesek: nemcsak a szoros értelemben vett szerelmi énekeket közöljük, hanem azokat is, amelyek a szerelemmel bármilyen kapcsolatban állanak, mint például a házaseénekek, vénlány-csúfolók, lakodalmi énekek. Külön indokolást kíván néhány olyan gúnyéneknek ebben a kötetben való közzététele, melyekben semmiféle utalás nincsen szerelemre, házasságra vagy lakodalomra. Ilyen két cigánycsúfoló ének (108 és 196. sz.), a „Kényszerítem elmémme...” kezdetű gúnydal a részegségről (259. sz.) és a „Sok ideje miulta hallgatok...” kezdetű mester-csúfoló ének (262. sz.). Egyéb ilyen műfajú darab utalásaiból viszont félreérthetetlenül megállapítható, hogy lakodalom alkalmával kerültek előadásra (42. és 122. sz.), s ezért igen valószínű, hogy az efféle gúnyolódó költészetnek a lakodalom volt a hagyományos előadási alkalma. De ettől függetlenül ezeket a gúnyverseket a névtelen szerelmi énekekkel szorosan összekapcsolja

az azonos forrásterület, és „életrajzuk”: az erős variálódás és a hosszú ideig tartó továbbélés is. Van néhány énekszöveg, amely a vázolt műfaji határokon belül van, mégis kimarad e kötetből. Ezek vagy kifejezetten vallásos ihletésűek, vagy pedig kenetes hangú szövegek, melyeket az egyház a lakodalomban előadott túlzottan profán énekek kiszorítására szánt. Az első csoportba a XVI. század elterjedt műfajának, a vallásos házasesneknek néhány kései képviselője tartozik, a másodikba pedig az olyan darabok, mint a *Hiszkegy-ének* vagy a *Kánai menyegző*. (Vö. MNT III/A. 561–625.)

A kötet alsó időhatárát nem szabhattuk meg 1601-ben. Néhány ének bizonyíthatóan még a XVI. század utolsó két évtizedében keletkezett, de nagyon valószínű, hogy az énekeskönyvek keltezetlen énekei között is szép számmal akad ebből a századból való. Ezek kiválasztása azonban megnyugtató módon nem lehetséges. Ezért az egészen korai töredékeken (mint a *Soproni virágének* vagy a *Körmöcbányai táncszó*), Balassi János szerelmi énekén és fiának, Bálintnak énekein kívül a XVI. század szerelmi énekeit is közöljük. A felső időhatár megvonását is a szövegek bizonytalan keletkezési ideje szabta meg. A kéziratos énekeskönyvek keltezett énekei a legtöbb esetben korábbiak leírásuk idejénél. Ezt évszámmal ellátott szövegeik is bizonyítják; az 1670-es években összeírt Vásárhelyi-daloskönyv keltezett énekei között például mindössze egy akad, melyet nem sokkal az összeírás ideje előtt, 1672-ben szereztek, többi keltezett éneke mind korábbi. Nem lett volna egészen indokolatlan, ha a XVIII. századi kéziratok és ponyvanyomtatványok régies stílusú énekeit is közreadjuk. A nehézség abban van, hogy régies, XVII. századi stílusú énekeket a XVIII. század folyamán, sőt még a XIX. század első felében is szereztek, és mai ismereteink szerint nem tudjuk ezek közül kiválasztani azokat, melyek a bizonyosan XVII. századiak. Erre talán majd akkor lesz lehetőség, ha a XVIII. századi szerelmi közköltés kritikai kiadása is megjelenik. Ezért csak azokat a XVIII. századi szerelmi énekeket közöljük, melyeket a század első évtizedében írtak le, vagy amelyek különleges, a jegyzetekben tárgyalt okok miatt tekinthetők XVII. századiaknak. Nem követtük tehát THALY gyakorlatát, aki gyűjteményében több olyan régies stílusú éneket is közreadott, melyek legkorábbi előfordulása a XVIII. század közepe. Ezeknek az énekeknek keltezési problémáival nem is foglalkozunk. Itt említjük meg, hogy a Karasz Maris gyenge leány... kezdetű, különböző antológiák által népszerűsített és a XVII. század elejére datált ének nem akkor, hanem a XVIII. század második felében keletkezett, mint ez műfaji jellege, stílusa, kézirása és helyesírása alapján kétségtelenül megállapítható. — Azokat a későbbi szövegeket, melyeknek kisebb-nagyobb mértékben szó szerint egyező részei vannak hitelesen XVII. századi szövegekkel, a jegyzetekben közöljük.

Az elmondottak alapján az énekek közlési sorrendje magától adódott. A keltezetlen énekek datálása egyelőre nem lehetséges; ez majd csak behatóbb stílusvizsgálatok segítségével lesz talán megoldható, ami e kiadásnak nem lehetett feladata. Ezért ezeket első lejegyzésük időrendjében közöljük. Azokat a szövegeket, melyek szerzési ideje az utolsó versszakból megtudható, a megfelelő helyre soroztuk, bár sok esetben még ez sem egészen megnyugtató: a keletkezés évszámát gyakran a leírás idejére változtatták. Ez a kronológiai bizonytalanság volt a legfőbb oka annak, hogy a század egész szerelmi énektermését egy kötetben adjuk közre, nem pedig az időrendben haladó kötetekbe szétosztva.

E kötet kiadásának előkészítése a RMKKT egész XVII. századi sorozata előkészítésének részeként folyt. A sorozat forrásainak összegyűjtésére irányuló munkát részletesen ismertettük az I. kötet előszavában; ugyanott az előkészítő munkában részt vett munkatársakat is felsoroltuk. Rajtuk kívül e kötet összeállításához többen nyújtottak segítséget. DOMOKOS PÁL PÉTER a Bándi-ék., KOCZIÁNY LÁSZLÓ a Barra- és Horvát-ék., PESOVÁR FERENC a Keller-ék., ÚJVÁRY ZOLTÁN pedig az Adorján Ferenc-ék. anyagának megismerését tette lehetővé. POGÁNY PÉTER a korábban a Népművészeti Intézet, majd a Néprajzi Múzeum birtokában levő népköltészeti kataszter átnézésében segített, CSANÁDI IMRE pedig az általa kiadásra előkészített és megjelenésre váró népköltészeti antológia anyagát engedte át használatra. A kötet jegyzetanyagát KISS JÓZSEF lektori jelentése is nagymértékben gazdagította. Szíveségükért ezen a helyen is köszönetet mondunk.

1588—1655

1.

MADŽARĪ TÜRKI

- 1 1. Fekete szemu szemuduku,
 Szeretlek en tes megszeres,
 Narancs csecsu kesken dereku,
 Szeretlek en tes megszeres.
- 5 2. Ejjel napval eszembe vagj,
 Kerlek teged, engem ne hagj,
 Oh melj fenes orcaju vagj,
 Szeretlek en tes megszeres.
- 10 3. Meljkor nem lat teged szemem,
 Elvesz ottan mind urumem,
 Es elhervad mind tetemem,
 Szeretlek en tes megszeres.
- 15 4. Azok dicsiretes legyen,
 Vagj ljan, vagj menyecske legyen,
 Kit szeretsz, szeretud legyen,
 Szeretlek en tes megszeres.
- 20 5. Se elhetem, se halhatom,
 Se ulhetem, se jarhatom,
 Se ehetem, se ihatom,
 Szeretlek en tes megszeres.
6. Kegyelmedtul en jot varok,
 Mind ebecske, utan jarok,
 Vagj elek avagj meghalok,
 Szeretlek en tes megszeres.
- 25 7. Egj divinyi eszt megirta,
 Meddig az eszivel birta,
 Az szerelmet hogj forgatta,
 Szeretlek en tes megszeres.

GAZEL-I TÜRKI WE-MAĢARI

- 1 1. En nem bantom te kegyelmed, jöszte szivem envelem,
čekmesün hiġranile ġān u t̄il derd u elem,
beni terk eġleme szivem bökmesün belūmi ġamm,
jere szivem jere lelkem jere ī māh-i šanam,
- 5 2. ačilub ġülšeni hūsn ičre bu ġün šol ġüllerarūn,
filemile ġibi aġlarsa šahā dānmi qulun,
šzeretem en teġedet neise begum eile joluñ,
jere szivem jere lelkem jere ī māh-i šanam
- 10 3. ġoreli sen puti šimīni šahā iki ġözüm,
joluñda fejem adom lelkemet is odahozom,
te kegyelmes šzeretumnek dājimā bu dir šözüm,
jere szivem jere lelkem jere ī māh-i šanam,
- 15 4. šehrumuzde sanamā olali sen hai qalamar,
eileduñ bāzarumuzi dökeli āhile zār,
ne sirazsd hasretile engemet āh leil-u nehār,
jere szivem jere lelkem jere ī māh-i šanam,
- 20 5. nem csudalsag ger iderseñ seir ī serw-i ġinan,
de ne menj el ageb aġġarile ī rūh ī rewān,
te kegyelmed rabja chosrew 'āšiqūn šoiler 'ajān,
jere szivem jere lelkem jere ī māh-i šanam.

3.

- 1 1. Régyi tüzem alat szive
Kis szikrátul fel gerjéde,
Sebességgel zugh nagy égve,
Ki bus szivem kénszeritte.
- 5 2. Olthatatlan nagy tüzémmék
Orvosságot nem lelhetek,
Ki miat már életemnek
Vege léssen halalomnak.
- 10 3. *Orvosságért sok földeket*
En be jártam sok helyeket,
Varasokat, szép várakat,
De nem leltem orvosságot.

1 [Az iniciálénak csak a helye van meg.] 9 Sok földeket orvosságért 32 Vigasztalá bánátimban

- 15 4. Hegyen, erdön bujdostomban,
Juték egy sötét berekben,
Le ülek faradságomban,
Nezek szélyel gondolkodván.
- 20 5. Csak nem mézsze az bokortol
Egy kicsiny vad el rejtezik,
Az Vénustol mégh láttaték,
Merges nyila rá lövetek.
- 25 6. Gyötrődik szegeny vadacska,
Kenlodik nagy sok kenyában,
De az Venus gyorsasággal
Tünék onnat sietséggel.
- 30 7. De én ime az szép vadon
Keserüle busult lelkem,
Ű sebeit tiszta vizzel
Mosogattam szeretttel.
- 35 8. Az kis vadnak merges sebe
Nem sokára mégh gyógyula,
Vele valo jo tétemért
Bánátimban vigasztalá.
9. Ezer ött száz kilenczvenben,
Erdön mezön bujdostomban,
Szeretömert faradozván,
Én szívemben gondolkodván.

4.

- 1 1. Megh chal az Cupido
Enghem az arulo,
Zerelemre hayto,
Az teörben szalito,
5 Mindenre hailando,
Enghem megh mordalo
Kedgietlen arulo.
- 10 2. Eö mirges nilaual
Azen uig ziuemet
Ighen sebesitj,
Arra felgeriesztj,
Ereit eluiuj,
Vagioc geötrelemben,
Tagaim ketilben.

- 15 3. Sziuem zepsigire,
Mint andgial kepire
Egikoron talalek,
De eleölem el mulik,
Niekien igi szolik:
20 Ziuem, nagi örömem,
Hogi read talalek,
4. Egissigel, ziuem,
Ziuem, edes lölkem,
Tekincz ream, ziuem,
25 Kegies ziep zerelmem,
En edes zereteöm,
Az ziep cipros fahoz
Hasonlo vig ziuem.
5. Nesies enteölem,
30 Ad kezedet nekem,
Ereöllien uig ziuem,
Oh en uig zerelmem,
Edes geönereösighem,
Es ziep piros rosam,
35 Allando violam.
6. Ziep piros orczaiu,
Fekete zemeöldekeö,
Kegies tekinteteö,
Tekilletes szauu,
40 Es ziep feir szeneö,
Oh sziep abrazatu,
Kegies jo erkeölchu.
7. Banatim, uig ziuem,
Teölem eltaozik,
45 Tagam szakatkozyk,
Ottan en ziuemben
Eles teör futamek,
Kj miat életem
Megh röuiditettik.
- 50 8. Ha Istent szeretted,
Értem ez dologban
Jary hiuen, zerelmem,
Szolgalatom neked
Aianlom ezekerth,
55 Ha lehet, uig ziuem,
Tarch megh életemet.

60 9. Az kj ez éneket
Rendelj versekben,
Az ezer eöt szazban,
Az eö nagj buuaban,
Az kilenczuen egiben,
Neuit nem jelentj
Verseknek feiben.

5.

SZERETÖMNEK MEGH TERT KEMENSSEGERÖL

kynek neuet nem chak az verssfeyekben, hanem az vegebenis
ECHO kepen helhesztetem.

- ¹ 1. Banatul szyuemet, kyntul eletemet nem feltem mar lölkömet,
Sem hogj töb gyanosság előzne boszussag s chalaradssag örömet,
Mert nagj irgalmassag s hozam hú igassag foglalta szeretömet.
- ⁵ 2. Allatot job fellöl, ell vet banat melöl, kyszy szyuem, vyg legyen,
Ketsseget ne hygjen, remensseget vegjen, töb but mar ne retegjen,
Edigis chak probalt, s hogj igaznak tallalt, melto mar, hogj engegjen,
3. Tetcem személyenek s megh hyt szerelmének, be uet mar jo kedueben,
Tüntety szepsseget, szüne düchösseget szep angialnak kepeben,
Ölel örömeben, syr, s szoryt kebleben, ker, legjek szerelmeben.
- ¹⁰ 4. Ily nagy hússegeyert s buzgo szerelmeyert ky lehetne boszuuall?
Mychoda hytetlent, vak szyuö kegjetlent nem lagjtna syrassuual?
Byzony en engedek, noha kynt szenuedek, tudom, nem lesz gonoszuual.
- ¹⁵ 5. Aldot legj szepssegem, boldogyto lölköm, szerelmem s remenssegem,
Hogy byr egjúgjusseg, vezerl kegjelmessege s nem gyoyt harag, szepssegem,
Hanem örülöd azt, hogj lölköm nő s vyrasst, s te vagj gyöniörússegem.
6. Neked az boldogssag s nekem hú igassag adatot ma feyünkre,
Fenlyk irgalmassag, ell túnt mar hamissag, nem szal töb bu szyuünkre,
Mert egyez kyuanssag, köztünk hú igassag, nezünk chak szerelmünkre.
- ²⁰ 7. Imar szep személyet, szemem eledelyet tükörül föl allatha,
Hogj szyuem azt algia s lölkömis imalgia, velem ö azt vallatha,
Mert Isten chudayat s düchössege formayat chak ö rea rakatha.

ECHO Kata.

6.

- 1 1. Mar elieöt en vtam, elkelj mar indulnom
Oh en uig zerelemem, teöled elkelj valnom,
Mashoua buidosnom,
Geötrelmet ziuemben érted sokat latnom.
- 5 2. Isten ledgien ueled, tarchon egisigben,
Es enghemet viselj mindenkor ziuedben,
Emlekezetedben,
Holtig else feleich te io uig keduedben.
- 10 3. Chendes niugodalma marad en ziuemnek,
Mar uigassagh semmj nem kellesz keduemnek,
Mert en eletemnek
Chak edgiedeöl valla öröme ezeknek.
- 15 4. Houa ledgiek imar en nagi banatimban,
Es jdegen feölden valo buidostomban?
Mert sziuem nagi buban
Mar megh emisztetik rulad valo gondban.
- 20 5. Juta uigassagom ottan siralmomra,
Mihelt edgiut litunk esik elualasra,
Teöled tauozasra,
Kimiat életem mar adom halalra.
6. Jartomban keöltemben azte aiandiekot
Hidgied megh uiselem, ziuem, adomaniod,
Mert ez akaratod,
Azmellet keszenem te hiu zolgalatod.
- 25 7. Velem valo te sok io titemeniderth
Mit adhassac, ziuem, azthe hiusegedérth,
Igaz szerelmederth?
Holtig zolgalatom aianlom ezekérth.
- 30 8. Az Vr Isten menket gonoz hirteöl neuteöl
Mindenkor eörizzen az sok iridgiekteöl,
Ragalmazo nieluteöl,
Teis, ziuem, eörizd magad mindt ezekteöl.
- 35 9. Rulamis szöntelen legi emlikezedben,
Kiried az Vr Istent te keöniergisedben,
Hogi io egisigben
Tarchon megh sokáig veled edgietemben.
- 40 10. Imar az Istennek aianlak tegedet,
Es mindt eiel nappal kerem szent felsigit:
Minket, szereteöket
Jeöuendeöre hozon megh eszue beneönkhet.

11. Ezer öt száz vtañ 93ban,
Egi szomoru ifiu szerzj ezt banadban,
Nagi kesereösigen,
Ziep szereteöiteöl tauul buidostaban.

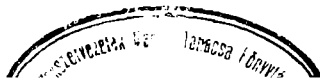
7.

- 1 1. Sebes tenger hobja Julia haragja, kinek vagyok én rabja,
Szegeny lelkém kénya, olthatatlan langja, mint párducznak predája,
Mert Venus leánya, szívemet, Julia, tűzben égni akarja.
2. Angyal abrazatban alá s fél jártadban mint solyom, szabadságban
5 Eneklesz magadban, nem mint én, banatban, szívem nagy kin vallásban,
Gyenge lág ruhában jársz minden órában, én viszont járok gyászban.
3. Répülsz, szabadon jársz, es semmi nemü but, en szívem, te nem viselsz,
Uj verseket találsz, szívemben but formálsz, keserüseggel ruhasz,
Eletem már mint gyász, mert ha nem vigasztalsz, kegyetlen, miért nem
szánsz?
- 10 4. Az ujságh vigasztal tegedet tavasszal, engem pedig még azzal,
Rosa, lilium szál tegedet orvosol, éngem pedig agasztal,
Mert engem tavasszal bánattal ruházál, vegre törben akasztál.
5. Sietven rendelem az kilenczven hétben pünköstnek innepeben,
Szomoru üdöben utra erédésben hamar szedem versekben,
15 Az kinek eneklem, sidoul jelentem nevét versek fejében.

8.

- 1 1. Vagyone szívem szándekodban, hogy be fogacz éngem?
Szépis vagyok, jo is vagyok, karczu vagyok én,
Rása szoknyám, kamuka vallam, karcsu vagyok én,
2. Ötven hatvan katonának szállást adok én,
5 Az kassai fő bironak leánya vagyok én,
Maszszoris adgyad, édes komam aszszony, az ebeket nyulászni.
3. Ha foghatok, néked is adok kéttöt az fiában,
Aszszonyom, szerelmes aszszonyom, halyon meg az urad,
Mindgyárt el veszlek, Isten ugy eltesen, szívem szép aszszonkám,
- 10 4. Gyere hozzám, gyönyörü aszszonkám, gyenge szép kis Katám,
Neked adom szép arany gyürümet, mert együt vagy, lelkem,
Szerzém ez verseket szép Magyar országban, az eszer hat százban.

1 II ö rabja 2 II Lelkemet kívánja 3 II kedves leánya; kívánja 4 II Alá
s fel jártomban Angyal ábrázatban 5 II Énekelvén magadban [Csak ennyi.] 6 I járj
6—15 II [Hiányzik.]

... I S T V Á N

- 1 1. Szep ki nylt rosa, gienge viola,
Keskény Cyprusnak szödellö aga,
Szivem hirvaztia, hol vidamittja
Venus lilioma.
2. Testemben immar ver erekben jar,
Mint egj jo buar, ki orvent megh jár,
Szivemben is mar Venus nyla jar,
Ugj mint egj hegjes ár.
- 10 3. Engemet uldoz szep szeretomhoz,
Gienge szivemhoz, rosa színühoz,
Mashoz nem üldöz megh emesztöhoz,
Mint egj keseliühoz.
- 15 4. Piros orczaju, claris ajaku,
Szenög szep szavu, szep abrazatu,
Draga erkolcsü, kesken dereku,
Szep ekesen szollo.
- 20 5. Hervasztasz lelkem sok szep iffiakat,
Kik szemeliedet lattjak szivedet,
Nymphahoz illö szengö nielvedet
Halliak szongesedet.
6. Az szep Venusnak nyilai futnak,
Sziveben szalnak erted iffiaknak,
Teged ohaytnak mikor

10.

Notaia. minden nap io reggel

- 1 1. Wenus kenszerite, engem arra inte, hogy egy kicsinj munkara
Elmem meg mozdulljon es kezem indulljon irnia az pennara,
Kire hogy kedweznek többi közzöt neznek legh szebbik leanyara.
- 5 2. Kiröl eteletet, nagjobb dicziretet többitöl fellieb tennek,
Nymphai közt szebbet, természetből frissebbet czudallya mondgya, lelnék,
Kinszerit nagy szora, iutat kedwes iora, hogy ha igazt itelnek.
3. Nezelem feienkent el öket egyenként, köztök legh szep ki wolna,
Nimphaknak sokssagha, Juno okossagha hogy mind rendet allanna,
Szemem raik nezzel, szivem azon beszél, szebbet ot de kit latna.

5 természetből <kis>

- 10 4. Egyik elől alwan, magat meg alazwan, hat nagy szepen ekessült,
Kedwes tekintettel, illendő termettel tagaiban testessült,
Többinel ekesbben szuletettet testben s bölczebbennis eszessült.
5. Mi helyen azt lattam, többirol forditam ottan szemem vilagat,
Mondam, ez erdemli, akar ki szemleli, iellül palmafa aghat,
15 Többi közzöt szebben hoszta fennyesebben piros haynal czillaghatt.
6. Annal, ki szelöl al, Venussis nem talal szebbet, neis keressen,
Kit melto minden szüz, iffiaknak eghö tűz csak eggyedul köwessen,
Iffiak is szolgallyak, földön még talállyak útet engedelmissen.
7. Minerva szépsseghe, Juno ekesseghe eötet megh nem haladgya,
20 Vilaghi szúzeknek, minden kegyesseknek meltan lehet hadnagya.
Venus is kedwessen, nagy eörwendetessen szépssegeert fogadgya,
8. Illyen iteletet tewek, s tisztetet adek az legh elseőnek,
Kinek szépségere, wég ekessegere titkon sok sziwek eghnek,
Az musakis meltan ez szeles föld hatan job, ha ennek kedweznek.

11.

- 1 1. Ziue ne gerjezen,
Zeme se egessen,
Cupido sebessen
Leot nilaual ne serczen.
- 5 2. Hanem eo kedueben
Edes kis öleben
Vegjen kegyelmében,
Tartson eo csak szjueben.
- 10 3. Ne keöuesd az gonozt,
Mert bizonj jodtul fozt,
Jot beoueon rad nem ozt,
Szerez kis jot, búv sok rozt.
- 15 4. Ne fejj engem erreol,
Mert feddez az melireol,
Fejed abban mereol,
S- sok gondal tested sereol.
- 20 5. Ha meteol ki tiztul,
Jokkal ismet ujul,
S-el hagyotva tereol,
Szent lelekkal mert beovol.

6. Zent lelek agjaban
S- nem lakik hazaban,
Cupido markaban,
Kinek s-Venus agjaban.

12.

TANCZ

- 1 1. Az rigonak eö szolasa engem vigasztal,
Kit giakorta ohaitottam fuhazkodással,
Mert ekesen, kedvesen, le ule ö sep czendesesen sugarsarniaival.
- 5 2. Aligh vartam, szep szollasat hoga neki haliliam,
Rosa színü szep orczaiait hoga czokolhassam,
Kezet kezemben tarczam, szép orczaiait megh cziokolliam, azt
ohaitottam.
3. Megh attam neki magamat, mint szerelmemnek,
Tudom, hoga üis nem örül feiem veztenek,
Söt vigasztal enekkel, ekes trefa bezedekkel, kerli kedvemet.

AZ GIORSA

- 10 Mint az filemile madar tarsat sereti,

13.

ISTEN WELONK

- 1 Elethometh zanjad, vegjed zerelmometh, vjgazthald megh zjwemeth
Kerlek thegod azon, bochasd fwlejdben ssyralmas bezedymeth,
Merth meg ver az Isten, ha megh nem thekenthod, hjgyed, en
hjwsegometh:

14.

- 1 1. Szötet keödbulj allégh tisztult valla zép hainal,
Kis kertemben hoga setalek farat sok gondual,
Hat bie fedet zép viragim vyultanak houal,
Egi zép madar raitok jarkal geöngge labaual.
- 5 2. Nem lathattam jool zemylit az ködes derbuly,
Noha valtigh ighen nizim hiw, tiszta ziwből,
Feölemile de gondolom tolla fénébeöl,
Kit sokat hit, migh vallot ként ziuem teözibeöl.

- 10 3. Egy keüssi ketsigessj tarta elmimben,
De hogj az keöd feltiztula, nezem meliben,
Megh esmirim, hat vgian eö setal kertemben,
Mondek, all el, semmit se fel, vagi zerelmemben.
- 15 4. Mert régen vart s éretted jart, jool tudod, ziuem,
En ziuemnek feiedelme vagy s vyult szenem,
Nints kiuöled teöb örömem, vagy segedelmem,
Eltem, leölkem, zép zerelmem, eggietlen eggiem.
- 20 5. Néked szolgalt s hozot homalyt zép zauat nekj,
Inditottak zerelmedre versed énekj,
Te eggetted s geriesztetted vagi szwuöltnekj,
Nints kiuöled es ellened szerelme senkj.
6. Felellj hozza tehat nosza s ne bants teöb buual,
Mert zépsigem, érted mirgem, lam sem ely, sem hall,
Eyel nappal tsak geötreödik, erreted kint vall,
S ha szerelmed nem jelented, ves szerniu kinnal.
- 25 7. Oruosloia, giogitoya bizonj tsak te vagy,
Halhatatlan nagi zerelme hozad kj melj nagj,
Mar kegelmet s heö zerelmet nekj melto, adgj,
Szintein vesznj es silednj nekj hogi ne hagy.

RESPONSIO

- 30 8. Im hallom szod, mond, de kinod mj en nem hiszem,
Alnoksagat tsalardsagat elmidnek nizem,
Lepre tsalnal es elkapnal, ighen jool érzem,
De megh vtalnal s megh vtalnal, eszemben veszem.
- 35 9. Mert ez dolgok, kin hatalmok kis Cupidonak,
Hogi alnokok es tsalardok, zep zoual szolnak,
De yaj nekik, kik elhiszik, mitt szajal mondnak,
Ziuek tauul mert van attul, csak latorkodnak.
- 40 10. Alnok heya tauul latuán horgot siuoltj,
Okos roka tört talaluan farkat peördittj,
Masok karan jool tanuluan kj magat filtj,
Magiar mongia keöz peldaban, feit nem sirtj.
11. — Megint mondek zerelmemnek, ne szoly Istenérth,
Immar hallom, my jutalmom ennj munkamérth,
Hogi tsak tsufnak es jateknak tartasz enghemet,
Enghem giulölsz, teöb kinal eölsz mas jdegenérth.

32 vtalnal <ighen> 37 Alnok <héja> heya 44 jdegenér<ér>th 49 Véled <égek>
élek 52 éllelem 53 [Elöbb:] erretted ziuem

- 45 12. Sziuem allo, alnok halo nints beszidemben,
Mert valoban s bizoniaban fülek ziuedben,
Mars, Apollo, vizet gazlo Neruus kebeliben
Adom feiem, hogi ha ziuem gjölöl fizsikiben.
- 50 13. Véled élek s érted égek, vagiok veszilben,
Lanczon tartasz, kynosz, foitasz, szép zemiliedben,
Vagy vilagos egeő fakliam twzes ziwemben,
En joo keduem te vagy éltem nagj zerelmemben.
14. — Mindt az altal mire kint vall errettem ziued?
Nemis muttad czigansagot feir zep szined,
55 Im megh latom es megh varom touab te szined,
Ha igi els, feöls, es megh nem heölsz, leszök szerelmed.
15. Mondék: aldot, sok jot adot édes madarkam,
Ulj köblemben en eleömben, en édes matkam,
Sziuem, leölkem, hiu zerelmem, leszen kalitkam,
60 Kiben holtig, éltem fottig tartlak, rosatskam.
16. Az nem lehet — mond — rutt telet mj en nem szoktam,
Tsak zép niarra, vj harmatra szomot megh hattam,
De kedvemet, s szerelmemet it marasztottam,
Es edgiedeöl neked ziubeöl magamat adtam.
- 65 17. Ez szot monduan nagj czattaguan teölem repeölle,
Kék egi ala sugar szarnia hegien teröle,
Vtan valo sok neztemben keönuem perdeöle,
Es vtana fohzkoduan sziuem elheöle.
- 70 18. Ez eneket az versekben szerzik Pragaban,
Niuzo foszto telben niarban, nemet hazaban,
Szerelminek eö kedueyrt es szépsigeirth,
Vdeö muluan holta vtan emlekezeteirth.
- 75 19. Eztendeönek forgasaban mikor jrnanak
Ezer hat szaz es haromnak eö elmultaban,
Juliusnak holnapiaban, tizedik napian,
Ezt megh iruan, fohzkoduan, elrepeölt onnan.

15.

- 1 1. A szemeid két gyémántnál
Ékesebbek s rubintoknál,
Orczád gyöngébb szép rózsánál,
Nyakad szebb elefántcsontnál.

- 5 2. Ezekkel az én szívemet
 Nyilakkal sebesétetted,
 S hozzád kötölössé tetted,
 S nagy keményen megkötözted.
- 10 3. Szörzém ezen énekemet,
 Biztatván szegény fejemet,
 Egy szép tornáczról, szívemet
 Látván sétálni kert mellett.

16.

Az Myhalj waida notaiara

- 1 1. Buidosuan, faraduan zerelmem *kepe*
 Elmimben ugj ujol szerelmem szinnie,
 Mint zaruas fiatul hagiatik mezze,
 Oly nehez hogi teölem el valt zerelme.
- 5 2. Az kitt nekem adot, szintein oly kedues,
 Mint giemant rubintal eszuen melj ékes,
 Frissen vettet adgia nalam szerelmes,
 Zerelmes zep chokja orczamon édes.
- 10 3. Mert lattia, hogi magat igi bie mutatta,
 Zerelmes szauauual nekem valotta,
 Kezit nekem niutuan hittel fogatta,
 Holtig zerelmiben éltem oltotta.
- 15 4. Ily hiusiggel veöttem teöle ezeket,
 Mint ora forgasa melj sörön peczent,
 Ilj szeöntelen jaigat érte szerelmem,
 Halaltis kisz vadgiok érte szenednem.
- 20 5. Nem choda hogi tengek, banadban élek,
 Mert en zerelmemteöl mesze teuelgek,
 Mint madar tars nekeöl özuegen élek,
 Mikor szerelmemmel nem beszilhetek.
6. Tudom, hogj röuid nap uigan repeölek,
 Kedues violammal edgiut öröllek,
 Zerelmes zep orczajat titkon chokolok,
 Keserues panaszal nekie szolok.
- 25 7. Ket zep feir galamb zerelmes chokjok
 Enghem fel geriesztet azeö peldaiok,
 Liliom zepsegek, kedues illattiok,
 Minden zeöz keöuesse ilj fris formaiok.

1 kepem 2 Elmemben <megh uiult> 3 fiatul <elualt zerelmem> 4 teölem <tauozekek mesze> 25 zerelmek chokja 28 formaiat

30 8. Aiandekon jmar en bus ziuemnek
Versben nem jelentem zegin feiemet,
Keserues lelkiemnek buzgo zerelmit,
Holtig rabbul attam tellies eltemet.

17.

- 1 1. Megh szerettj szalaszt,
Hegieknek, veölgeknek allaszt,
Follio vizeknek zugassat,
Az madaraknak sziepen szolassat.
- 5 2. Nömes uadac tü kik uattoc,
Uaddon erdeoben lakastoc,
Sziep madar szokat hallotoc,
De az sziep szoual semmit sem gondotoc.
- 10 3. Sziep zemeimnec uilaga,
Ifiusagomnac tarsosagha,
Banatimnac uigassaga,
Szerenchemnek soc jora forgasa.
- 15 4. Most jeöue hozam egi köuet,
Kj ollian uot, mint euet,
Szaibaba hoza egi keöuet,
Azal mutatta nekem nagi örömet.
- 20 5. Az keö ollian ualla, mint ikra,
Ugi finlic ualla, mint szikra,
Bie kebelembe bochattam,
Sziuemnec szerelmit ottan felgeriesztj..
6. Las, en most melliet felettem,
Keöuetet megh sem kirdettem,
Hogi hol talalnam az vulgiet,
Kiben megh fognam zerelmes hölgemet.
- 25 7. Kj buus ziuem uigaztalná,
Banatimat eltauosztatna,
Mely heöldgiel en edgiüt laknam,
Es holtomig ötet elsem hadnam.
- 30 8. Kezeidet adgiad kezemben,
Fel uiszlec hedgien eöleben,
Takargatlac lepedeömben,
Es elniugotlac hegien öleben.

- 35 9. Oh uig uiragom viola,
Ziuemnek vilagha, Sophia,
Mindenkör teged zeretlec,
Es en magamnac teged vetelec.
- 40 10. Az te derekat ziep keskenj,
Ziep magas az te homlokad,
Orezad mint ziep rosa, piros,
Azzal ighen ziep az te niaias voltod.

18.

- 1 1. Egiczér valla en életemben
Soc szereteöm en szerelmemben,
Kikkel életemben
Éltem, ereöltem igiemben.
- 5 2. Az egiknec neue Margita,
Kj magához vtat megh nita,
Megh haragita,
Busita, chak megh sem tagita.
- 10 3. Masodicznac neue Illona,
Fogad: Isten hozza, io vona,
Leön zene bona,
Ot iol jara zegin katona.
- 15 4. Harmadicnac neue Katusa,
Gienge feir ziep sima husa,
Bator megh ne fussa,
Az kinec ot leszen jussa.
- 20 5. Nedgiedicnec neue Barballia,
Riszeges annac az bordaja,
Nem jo az haia,
Vagion nekj mas felteö marhaia.
6. Ötedicnec neue Ersebet,
Ot latnal ziep eleuen kepet,
Chokolnj ziepet,
Kj megh szerelemben nem lipet.
- 25 7. Hatodicznac neue Anna,
Az maganal iobat mit athatna?
Szabadon hadna,
Ha kj mit teöle kiuanna.

- 30 8. Hetedicnec neue Kristina,
Kinec giakran haiol az ina,
Eö maga hina,
Firfiuual örömost vina.
- 35 9. Niolczadicnac neue uala Sara,
Azt ne uidgyk bator az vasara,
Talalt az tarsara,
Mint az tot az io vaias kasara.
- 40 10. Kilenczedicnec neue Susanna,
Tetczic egi elseöben megh honnia,
Ligi chac vtana,
Azutan eö maga kinalna.
11. Tizedicnec neue Julia,
Nemet lean, Bechben lakasa,
Chac szonac alna,
Bechben nala ha kj megh szalna.
- 45 12. Tizen edgiedicnec neue Sophia,
Kj az iffiakot hozaiia hiya,
Ighen sia, ria,
Mert nem akar edgiedeöl halnia.
- 50 13. Tizenketeödicnec *neue* Dorka,
Ennec vagion ziep keskenj dereka,
Bar megh ne vtallia,
Ha valakj hoza kapeholhattia.
- 55 14. Haida haida, tj io menechkek,
Ier ugordgiunc, meniej kechkek,
Gienge heölgeczkek,
Jora menendeö szeözechkek.
- 60 15. Jobban jobban eleöl vgordgiunc,
Az vtolian chac hoppot mondgiunc,
Semit se bankodgiunc,
Eyelis edgiut forgodgiunc.
16. Ez uersek az kj szerzette,
Szauauual ha kit megh sirtette
Hogi ha nem teörhette,
Legen ageb leania erette.

10. Leölkeöm Katta, azirt jmar, ziuem Katta,
 Keserues ziuem teöled igi buczusztatta,
 Hogi az the szüed mi uolta
 40 Ledgien biekesigbe feleölem, hogj vgi kiuanta.
11. Leölkeöm Katta, legi egisegeben mar, ziuem Katta,
 Enteölem biekesigh, tiztessigh neked, jo Katta,
 Isten eltessen, jo es sziep Katta,
 Amigh elsz, vigan ely, virag szal, sziep Katta.
- 45 12. Leölkeöm Katta, el medgiec mar, ziuem Katta,
 Sziuem nec eleömben veött meszi vta,
 Az szegin geolicze peldaja,
 Eletinec vige fanac aszu aga.
13. Leölkeom Katta, semmj örömem mar, ziuem Katta,
 50 A mj eleb ziuemeth megh uigaztalta,
 Most az megh utalta,
 Nem atkozlac, *aldolac* inkap, mert Isten akartha.
14. Leölkeöm Katta, panaszoamat mar, ziuem Katta,
 El uigezem, merth halaadatlan volta
 55 Kathanac erre jndita,
 Egi kis niaualiamban hogi ilj hamar megh utalta.
15. Leölkeöm Katta, Katta, leölkeöm ziep Katta,
 Kara Katta, kara, leölkem Katta,
 Leölkem Kata, ziep Kata, Katta kara,
 60 Sziuem Katta, kiet zemem vilaga vala az Katta.
16. Leölkeöm Katta, te uigh Katta, sokaig elj, ziuem Katta,
 Ziuemben fel iroth sziep neuved, sziep Katta,
 Katta, Kattha, mert az Kattha
 Katta kara neuit ziuemben holtig ot hatta.
- 65 17. Leölkeöm Katta, azen ziuem igi siratta teged, ziuem Katta,
 Ez versekben nagi siralmath eretted erched, io Katta,
 Noha neuit eltitkolta,
 Esmered iol, bator neuth megh *nem* irta.

20/I.

- 1 1. Rementelen keppen minap teortenetbeöl
 Egy seteth barlangban talalek tiztorra,[?]
 Siualkoduan yeoue egj ember eleomben.

43 eltesse 52 Ne atkozlac atolac [!] 68 ne

- 6 2. Monda: Mit keresz it? S mondek: Szeornyu halalt.
 Ismet monda: Mit sirz? Mondam: Halal kenyat.
 — Mint elz? Esmet mondek: Mint eletiteol valth.
3. Züleimett kerde, kichodak volnanak?
 Serelem, siralom hozot ez uilagra,
 Daykamotis mondam, hogj ohaitas volna.
- 10 4. Ruhamotis kerde, hogj miben eoiteoznem?
 Vayut taghyaimat hogj miuel fedeznem?
 Az zenyuedést, tyurest mondam, hogj uiselnem.
5. Lako helemetis teolem eo megh kerde,
 Gondual tele celam mutatam s meg neze,
 15 Eledelemetys kerde, ha kenyere?
6. Eoreoke igj elze? S mondam, hogj eoreoke.
 Okat banatidnak meg tudnya yoe?
 Mondam, hogj szereteom miat kesergetnem.
7. Aztis kerde teolem, hogj kichoda uolna?
 20 Venust es Chupidott mondám, hogj gulasztana,
 Keseore meg mondam, neue Iffis uolna.
8. Kerde aztis teolem, Iffis hol lakoznek?
 Mondam, nem lakoznek, de kesergetetnek,
 Enis eo miatta geotrelemben uolnek.
- 25 9. Kerde, hogj ha feoldön, azuagj vizen volna?
 Mondam, hogj az kihez az eleot bizot uolna,
 Mostan mint egj preda, zinten olyan uolna.
10. Szanom, keseruleom, aztis mongia uala.
 Iffissem zepsege ottan keornjeol fogha,
 30 Mint menibely angial, nekem teczik *vala*.
11. Feyer karyaiual engem eolel uala,
 Ekes szép zauauual meg uigaztal uala,
 Ely, ely vigh szerelmem, nekem mongia uala.
12. Elnék, ha elhetnek, szerelmes Iffissem,
 35 Atkozott iregiek mert el veztnek engem,
 Mint az aspis kigiok, olyanok ellenem.
13. Oh en vezett feyem, keseredett lelkem,
 Nagy keseru kenra ytott az en igiem,
 El tyureom ezekett ereted, szerelmem.
- 40 14. Oh en nagi szepseges szerelmes Iffissem,
 Ez nehanj verseket te neked eretztem,
 Iteld meg magadban, ha uagion gyötrelmem.

30 [*vala* hiányzik.]

- 1 1. Rementelen képpen minap történetben
Egy sötét barlangra találek veletlen,
Sivalkodván jöve egy kegyes élőmben.
- 5 2. Monda: Mit keressz it? Mondék: Szörnyü halált.
Monda ismet: Mit sirsz? Mondék: Halál kényát.
Monda ismet: Mit élsz? — Mindeneket te valsz.
3. Szüléimetis kerde, kicsoda volna?
Szerelem, siralom hozot ez világra,
Dajkamot is mondám, hogy ohajtás volna.
- 10 4. Ruhámot is kerde, hogy miben öltözném?
Vajut tagaimot hogy mivel fedezném?
Az szenvedést, türeést mondám, hogy viselném.
5. Lako helyemet is tüllem ö mégh kerde,
Gondal mégh tölt cellám mutattam s mégh neze,
15 Eledelemetis kerde, ha kenyere?
6. Örökke így elsze? Mondam, hogy öröke.
Okát banatidnak mondani tudnádé?
Mondám, hogy szerelmem miat keserettem.
- 20 7. Aszt is kerde tüllem, kicsodak volnának?
Vénus es Cupido, mondám, gyulasztának.
Készore meg mondám, neve hogy éz volna.
8. Asztis kerde tüllem, szerelmem hol laknék?
Mondám, nem lakoznék, de kesérégtetnék,
Énis ö érette gyötrelében volnék.
- 25 9. Szánom, keserülöm, ismet mondgya vala,
Mondám, hogy az sok szo haszontalan volna,
Foházkodásokkal tüllem él nem vála.
10. Nagy késérüséggel mégh egyedül hagyta,
Mondám, ö szépsége ismét lántyát fogá,
30 Mint menyei angyal, nekem teczik vala.
11. Gyenge szép szavával mégh vigasztal vala,
Fejér karjaival szépen ölélt vala,
Ély, ély, szép szerelmem! *nékem* mondgya vala.

12 <szem ver. sz tunesz> szenvedés türés 16 monda 17 banatimnak 18 Öis monda
21 Készore mondám 33 néki

- 35 12. Elnék, ha élhetnek, szerelmes édesem,
 Átkozot irigyim de el vesztnek éngem,
 Mint az aspis kegyok, olyanok ellenem.
13. O én veszet fejem, keserédet szívém,
 Nagy keserőségre juta az én igyem,
 Él tőröm ezeket ereted, szerelmem.
- 40 14. Oh én nagy szépségem, szerelmes édesem,
 Ez néhány verseket tenéked ereszttem,
 Iteld mégh magadban, vagyone gyötrelmem?

21.

- 1 1. Geönerosige ziuemnek
 Megh uiult mar uegh keduemnek,
 Geönerösege leolkemnek
 Zabadulas leöt feiemnek.
- 5 2. Mint zaruas az orozlantul
 Menekedtem fogaidtol,
 Az kedgietlennek zaiatul
 Zabadultam zerelmitol.
- 10 3. Sebe, merge es eö töze
 Halalra kinzerit valla,
 Venus aniam hogi megh szana,
 Sidotul hogi megh ellenze.
- 15 4. Aenéasé mar az Dido,
 Az Parisé mar Hellena,
 Légen pelda zep Gismonda,
 Igaz ualla eö zerelme.
- 20 5. Nem töreöm az Hellenaért
 Troya falat zepségéért,
 Az zep Parisnak heleirt
 Nem uiszek haiot zerelmeirt.
6. Chudalatos, mely nagi kenniat
 Uiselte eö nagi igaiat,
 De trefalta banatimat,
 Sziuemnek zomorusagat.
- 25 7. Imar az mezökis niznek,
 Zabad feiemnek erölnek,

37 O <lyanok> 43 [A *gyötrelmem* szó r-je l-ből javítva.]

Uyob enekkel töndeklnek,
Louam hatarul hallatik.

30 8. Az sok panaszy heaban
Mulianak bator *semmiben*,
Siralmas verseim korban
Nem voltam heö zolgaladban.

35 9. Lantok es az zep hegedeök
Szollianak uigan uirginak,
Enghem elteteö musikak,
Göneröseg mar veletek.

40 10. Minden ideöben nagi uigan
Nem banom bar gönerkegik
Zerelmessen nagi örömben,
Elietek joo egisegben.

22.

1 1. Jöuel az tanczban en uelem, en zép tarsom,
Kiuel kiuantam sokszor tanczolasom,
Hogi lehessen te veled en szolassom,
5 Keduem szerint valo niaiasaghom,
Bar aniad minket megh lason,
Bar apad lason niaiasson,
Tsak zerelmunk joo vton jarhasson.

10 2. Iffiakat az tancztul ageb az, az kj tiltia,
Auagi az tanczot gonosznak alittia,
Gazda hazat tancz porral rutittia,
Te leania sariat megh pulhittia,
Hatzul leaniat uadittia,
Mert hazosagra indittia,
Niertes gazda vj szokast indittia.

15 3. Ez farsangban no minden uigadgion,
Gazda leanj az tanczban faragion,
Az joo borral gazda zep szot adgion,
Az gazda azonj etkekkal forgodgion,
Ha ifiu, am bar tanczollion,
20 Ha kofa, ahoz ne szollion,
Veztig ollien, helin nemorogion.

4. Ninch mit miuelnunk télben, mi uigadgunk,
Joo louainkon maid niarban jargalliunk,

30 sermeben [!]
3 <bar> hogi

- 25 Istenünknek, orszagnak zolgaliunk,
 Ez országért vagi eliuunk, vagi haliunk,
 Maid egi egi kardot ragadgiunk,
 Ellensegunkre tamadgiunk,
 Ellensegunkel holtig viaskodgiunk.
- 30 5. Az gazdaert maid mezön zolgaliunk,
 Leaniaért ifiak strasat alliunk,
 Zep tanozaert sik mezon jargaliunk,
 Zep adgiaert zöd pasiton haliunk,
 Kedueket ezzel talaliuk,
 Érték mezöre ha szalunk,
 35 Joo hirt, neuet, tiztessiget vallunk.
6. Az megh mondot jot ha chelekedunk,
 Telben gazdankhoz ismet viszaa tirunk,
 Jok az gazdak, hiszem jól esmeriuk,
 Ha szolgaltunk, tölek jot reminliunk,
 40 Tölek egi egi leant kiriunk,
 Megh adgiak, attul ne felliunk,
 Ageb volna, ki tiltana teölunk.
7. Gazda leaniat maid firhez kelj kernj,
 Föue, sem sötue nem joo husat ennj,
 45 Gazda ne tartsa maganak megh ennj,
 Megh uisz, ha sokat kezd othon lennj,
 Hagia ollianhoz elmenj,
 Ki job hasznat tuggia vennj,
 Ki tanitsa ez vilagot elnj.
- 50 8. Haida hop haida, hop haida haida, zep Kata,
 Karianal fogua ket kezem azkj forgatta,
 Kar, hoki az joo *tel touab ennel* nem tarta,
 Kijrt en velem hoki touab nem tanczolhatta,
 Hadgiarion, az hul elhatta'
 55 Ot kezdgie maszor, azt hatta,
 Legen az Isten teveled eddig, joo Katta.

23.

K O R O D I

- 1 1. Ime, mely ujságh, de nem vigasságh érkezik,
 Szivemnek bánatya mégh ujula kénya, mint járék,
 Hogy siralomra és nagy banatra mint juték.

52 teltoua bennel [!]

- 5 2. De oka nincsen, talám szerelmem oka lön,
Hogy sok bánatom, no, kiben lelke csak *el vesz*,
Ha te, szép rosám, kedves violám jól nem tész.
3. Oly voltál bizony, hidgyed, előttem, viola,
Tavaszi időben, mint szép virágh kertben az rosa,
Mert gyakran láttam hűséged hozzám, szép nimpha.
- 10 4. Rollad sok gondom nem volna, tudom, ha látnám,
Hogy hozzám szerelmed lenne jó hűséged, aszt tudnám,
Minden szándékod volna rám gondod, szép Annám.
5. Ohajtok sokat szerelmed miat, *szerelmem*,
Mert gyakran mutatad idegennek magad énnekem,
15 Im, mint felejtél, ugyan él vesztel már éngem.
6. Kesergek, hidgyed, én te ereted nagy sokszor,
Mikor le fektüszöm, avagy él aluszom ejfelkor,
Te is *felejtesz*, én sém láthatlak mindenkor.
- 20 7. Mást fogattál bé te kebelédben már régen,
Engem mégh vetettel, ugyan mégh utáltál, ám legyen,
Te kívánságod, az mint akarod, úgy legyen.
8. Aszt nem gondoltam, hogy még csalassam te túlled,
Hogy ilyen hirtelen mesze el repülyön vigh kedved,
Hogy már ne legyen szabad szeretnem személyed.
- 25 9. Ez mint hogy legyen, dolgom hogy legyen ennékem,
Ám bár mást is szeres, csak engem se felejcs, *szerelmem*,
Jó kedvem, megh lád, leszen te hozzád énnekem.
10. Nincsen mit tennem, szabad légy velem, ám lássad,
Ha én kedveltelek, máshoz *magad, kerlek*, ne adgyad,
30 Ám gonoszt mutatsz, jó kedvedert aszt se mondgyad.
11. Ha szolgálatom úgy nem lött volna, mint kell volt,
Az mint az te kedved, reghi hű szerelmed tartya volt,
Ingyen sém hittem, szívem, hogy ilyen te légy volt.
12. Lám mindenekben az én eiletem tied volt,
35 Mi magunk nyelvünkkel, tudod, beszédünkkel most nem szolt,
Énis lám szoltam, rollad mondottam minden jot.
13. Ne kövesd, kerlek, én arra intlek tégedet,
Olyan embereket, kik szeretőjüket, hitöket
Hamar meg szegtek, megh sém tekintek hütöket.

5 csak fonyad el vesz 13 miat szép szerelmem 16 erted 18 is el felejtesz 27 [Előbb:]
kedved 29 kerlek magad 30 mutat

- 40 14. Volna panaszsa az én szivemnek te réád,
Kit most éz énekben ki nem jelenthetek te neked,
Ha nem szivemben, mint égy tömlőczben rekeszték.
15. Nem sok keresre hozhatnék erre példákat,
Kik észt cselektették, hiteket megh szegték, sokakat,
45 Nem kel követni, de mégh tartani azokat.
16. Ertelmet vehez ez kis keserves enekből,
Az melyet most irtam, neked ajánlottam uy vérsből,
Mégh bocsás, szivem, ha mit vetettem mindenről.
17. Eszt keservemben és bu szivemben szerzettem,
Az én szeretőmnek és fő orvosomnak küldöttém,
50 Vegye jo neven ezeket együt én velem.
18. Hat száz esztendő, hetedik üdö mikor járt,
Eszt ugy irta versül, hogy szeretőjetöl az el vált,
Ki helyet soha, aszt mondgya, hogy mást nem talált.

24.

HAINAL

- 1 1. Kely fel, ki uallal te szép leanj,
Fenies napnak szép hainallian,
Szep hainalnak harmattian.
- 5 2. Kely fell, kelly fellj, szép menietske,
Szöki ki, mint mennej ketske,
Jaroly, vigadgi, szép heölgietske.
3. Kelly fell, magad it ne feleitsed,
It sem volta, azt jelentsed,
Almodban leöth, magad mentsed.
- 10 4. Kellj fell, ismet maid estue leszen,
Vrad ismet melled veszen,
Czak vard, az nap el eniszen.
- 15 5. Kelly fell, kellj fell, ne szigienled,
Nem tsak raitad teörtind, hidgied,
Hogi melleted halt te feried.
6. Kellj fell, kj boldogh eörömet értel,
Nagi leanj ideötteöl megh mentell,
Mert ma partadtul elszektel.

- 20 7. Kellj fell, ted fell az te kontiodatth,
Mar ne mondgiad te gondodatth,
Isten atta kiuanth jodatth.

25.

N I T R A I P Á L

Ad notam Dismondae.

- 1 1. Nosza Pariz, ued kezedben niladat,
Kesz fel uelem oldaladra tegzedet,
Szep szuzeknek szuueket iraniollad,
Cupidonak okeduet megh keressed.
- 5 2. Jariunk eggiut vadasasnak okaert,
Sep szuzeknek titkon semlelesekert,
Julianak hazahoz elbe mennenk,
Ö erkölchet titkon nekj semlillenk.
- 10 3. Talam Venus megh engestelte szuuit,
Haragianak eltorulte erejet,
Konioruluin ifiakon, keges liuin,
Julianak haragiat megh emistuin.
- 15 4. Rabia ualik Julianak ili okkal,
Ssebesite szuueemet ö nilaual,
Delam immar koniorule, mint rabjan,
Szep Venusnak leuelet el oluasan.
- 20 5. Am tellik be, Venus, te akaratod,
Ifiakon ualo konioruledet,
Igen solla Juli isten assonnak,
Mutatuan haragiat mint kegesseknek.
- 25 6. Jelen ualo oka mert ez uala,
Kire Julia haragia goriet uala,
Kit ssok ifiak igen megh bantak uala,
Igen soluan, ki ellene alhatna.
- 30 7. Partolassal eleit nem uehettiuk,
Ha sep szoual haraggiat nem eniestiuk,
De ssöt inkab szolgalatunk uzennenk,
Nilainak sebeit elbe iriuk.
8. Ala sfol jar, setal palotajaba,
Kis Credulus engesteli bujaban,
Lantiat veri job kez feleol mellette,
Melnek ssoua bus siuit engestelte.

6 szuzek 12 [Elöbb:] Haragianak Julianak

35 9. Latad Echo te kis Dido ssebemet,
Mellett en ti erettetek senuedek,
Mellet el ssenuedni nem uagiok melto,
Jaj, ligi immar Venus aniam giogitom.

40 10. Engedelmessigem im mit hoza,
Szeretom melj alnoksaggal trefala,
Ki siuemnek uala altal latoja,
Alnok roka chalardsagauual chala.

11. Niaualiamot te kegetlen uer onto
Keserolled kenomot, te Cupido,
Mellet el ssenuednj nem uagiok melto,
Jaj, ligi immar Venus aniam giogitom.

45 12. Eretted lam ssok haborutt ssenuettem,

26.

Ad Notam Gya moltalan habok között euesek etc.

- 1 1. Czudalatos nagi banattia sziuemnek (s-lelkemnek)
Erkezik most uyob kenya feiemnek, (Testemnek,)
Szerenocheje el fogiot eletemnek,
5 Ninczen vigasztaloja bus elmeknek,
Chak miatad, edes lelkem, gyötrölmimnek
Vagiok mar eöruenyeben veszelünknek.
2. Mert az te enream valo nezesid, (és intesid,)
Szerelmedbul indult fris szemek (mosolgasid)
Fel inditak szivemnek haboruit,
10 Nem külömben mint tengernek habiait,
Re vess ellen szel vesz nagi veszedelmit,
Veghez vinnj mint akaria szandikit.
3. Ez vegre vagitame te szerelmedben, (s-keduedben,)
Hogi igi hozad szegenj feiem veszeliben? (s-eszetben)
15 Remintelen szomoru törtinetben,
Vigasagtül üres, rab tömlöczödben?
Vartam inkab hogi be uegi te veg keduedben,
Igaz szivből valo te szeretetedben .
- 20 4. De kerlek halehet hogi mar szanj meg, (s-engedgi megh,)
Nam erted sziuem panaszat, ne alj meg, (de uycz meg,)
Az mit mostan tüled kerek, legien meg,
Jaczodtab szerelmed ne czallyon meg,

3 eltemnek 7 [Elöbb:] intesim 15 törtintben 17 [Vartam előbb:] raitam

Hozam ualo hiv szerelmed legien chak ugi,
Mert szivem faidalmat igi gyógythad chak meg.

- 25 5. Nem kiuan am szeretet kep mutatast, (altatast),
Hanem igaz szivből ualo indulast, (meg allast),
Istenis ugi ad azoknak ueg aldast,
Szerenchejekben elő valo mozdulast,
30 Enbennem se ketelkegyél, de nagi bizuast
Szolgaltas, ha ezt követed mingiarast.
6. Veget vettek siralmas panaszomnak, (uagi szomnak),
Nem mondlak okanak sok banatimnak, (s-faidalmimnak),
Mar ez utan tartlak vigasztalomnak,
Szerelmeddel gyógyto orvosomnak,
35 Hiuen igaz szerelmet te hiv voltidnak
Hozam mindenekben, szegenj fogliodhoz.
7. Istennek ayanlak mar ö keziben, (s-kedueben),
Tarczon meg mind vegig hiv szerelmedben, (keduedben),
But ne onczon soha te eörömedben,
40 Szerelmed nevellyen hozam hivsegben,
Agyais szemelied latnom io egesegben,
Rövid nap kezedet fogvan kezemben.

27.

- 1 1. Búm neveleö s nem kemelleo szerelem,
Engem veszteö s megh emeszteö gyötirelem,
Hova legyenek miattatok, szerelmim?
2. Az aczelnal, vagy gyemantnalbus szivem,
5 Erösb volt lam keö sziklanal en bennem,
Hogy igy gyötresz, megis eltecz, Istenem,
3. Talam senkit nem vit arra szerelem,
Mint engemet mezzel megh kent nagy mergem,
Ollyat iger, kivel nem bir mar vegre.
- 10 4. Halal hozo, nyl hordozo kis gyermek,
Szunnyel teöllem, ne gyotrodgyem, hadd ellyek,
Adgy ki mulast, vagy nyuguvast lelkennek.
5. Oh nem tudom, ha busullyak, avagy ne,

15

32 fajdalminak 41 [Elöbb:] latuan

3 [Elöbb így kezdte:] no 4 busb 14—15 [E sorokat a másoló nem írta le.]

6. Rementelen penigh nékem azt hinnem,
Hogy valaha az engemet megh szannyon,
- 20 7. Immar medgyek, hova legyek, nem tudom,
Mert nagy bumnak szörnyü kinnyat csak vallom,
Mind az ellen csak te lehecz orvosom.
8. Gyámoltalan habok keözott evezek,
Vallyon s ki szán, illy veletlen ha veszek,
Nyavalyamban nem tudom, kire vessek.
- 25 9. Az rosaknak jo illattya melj kedves,
Az en szivem szinten olyan serelmes,
En bus szivem esmet olyan gotrelmes.
10. B

28.

- 1 1. Már könyeznek bánat miat szemeim,
Ejel napal tsak *ujulnak* gyötrelmim,
Tagaimtul jaj távoznak öröimim.
- 5 2. Oh jaj nekem szép szerelmem, kegyessem,
Mert el hadlak édes lelkem, kegyessem,
De jaj lészen nálod nélkül életem.
3. Tudom nyilván meg hervado*k* kedvedért,
Szép kertedben ki bimbozot rosáért,
Bánatimban vigasztalo szép szodért.
- 10 4. Nomár velem *tí* szép musá*k* seregi,
Venus anyám viragozo leanyi,
Jajgassátok és sirgyatok, leányi.
- 15 5. Sirgon az föld, kien jarok bánatban,
Az rosa fák is zokokgyak magokban,
Szép rosám én életemert nagy gyorsan.
6. En magamis már nem szánam éltemet,
Mert az földnek adom majdan testemet,
Mert szerelem arra viszen engemet.
- 20 7. Nohát vidám, kegyes, édes Ilonám,
Siralmimban vigasztalo szép nyimphám,
Gyénge piros rosa színü violám,

18 [E sort a másoló nem írta le.] 19 nedgyek [!] 25 [Előbb így:] illyattya
nem kedves
2 ullynak [!] 7 hervadot 10 te szép muság [!]

8. Mostan sirván meg követlek, im lássad,
Szerelmesem, én kezemet te fogjad,
Teis nékem hűségedet ajánljad.
- 25 9. Már meg botsásd ellened valo *vétkem*,
Mert te tőled távul leszen életem,
De te hozzád illen leszen életem:
10. Ez világban mig életem tártatik,
Az én szívem te éreted bujdosik,
30 Te kivüled más ö néki nem teszik.
11. Tehát teis szányad hamar szolgálodat,
Szerelmedben be rekesztéd rabodat,
Ne tiltsad meg szép almádat, tsokodat.
12. Ha szintén most egy kevesse tetöled
35 El távozom és bujdosom elöled,
Ne hülyön meg hozzám valo hűséged.
13. En meg tartom, föl sem bontom kötéséd,
Miglen velem viszont leszen élesed,
Teis azért mondásodat be töltsed.
- 40 14. Hogy a lettem még ez árnik világban,
Tartatal igekben szép testben [!]
Én kivülem más nem szolgált rabságban.
15. Mely rosádért, violádért tsak sirok,
45 Feketeben, gyász ruhában én járok,
Szép tsokodért, szerelmedért jajgatok.
16. El veszetek, hervadgyatok mindnyájan,
De én szívem, szep szerelmem had ellyen,
Éllen, éllen és engemet szeressen.
17. Masban [?] viszont szép virágját szagatnom,
50 Ki bimbozot szép almáját fogdoznom,
Meg engedi szép ortzáját tsokolnom.
18. Immár többet nem illik szollanom,
Akaratom ebben meg érted, jól tudom,
Én magamat hűsegednek ajánlom.
- 55 19. Ditsерem azon az szép Venus anyámat,
Hogy engedgyen jövendőben oll időt,
Én szerelmem hogy mutassa szep tsokját.

22 sirán [!] 25 valo sok vétkem 37 kötését [!] 40 világban [!] 44 [gyász későbbi kézzel *gyű.*-ből jav.]

- 60
20. Ezt egy ifju rendele most versekben,
Szerelmétül hogy butszúznék nem regen,
Könyves szemmel helheszteti vérsekben.
21. Ezer hatszáz tizen hétben hogy volna,
Repcze mellet zöld pásiton sétálna,
Sirván magát szerelmének ajánla.

29/I.

- 1 1. Várj meg madaram,
Szerelmes társám,
Mit visz, had lászsám, [!]
Gyöngyöm, aranyam?
- 5 2. Ladde, faradok,
Utannad járok,
Sok jot hozatok,
Kit neked adok.
- 10 3. Téis, violám,
Edes kis Annám,
Avagy mint mátkám,
Nyujcs ide hozzám.
- 15 4. Nem kérek porost,
Te se adgy korost,
Tudod az morest
És az szerelmet.
- 20 5. Meg szánhatz azért
Éngem az joert,
Nem veszlek penczért,
Csak szépségedert.
6. Atyáink szokták,
Anyaink tudták,
Az fiak tartzák,
Mert nekik adták.
- 25 7. Ne nezd atyádat,
Had szolyon bátyad,
Halgasson anyád,
Csak jomot kívánd.
- 30 8. Szeretem ötet,
Őis engemet,

Ne bánd szivedben,
Adgy öszve minket.

- 35 9. Elek ő velle,
Halok ő véllé,
Mert szívem tüzre
Gerjedet erte.
- 40 10. Répüly élömben,
Rakj feszket bönnem,
Mint egy szép kertben,
És egy mezőben.
11. Nyujcs ide karod,
Im én te társod,
No már végy csokot,
Mert hozzád hordot.
- 45 12. Tanczolyunk majdan,
Mint ökis hajdan,
Hegedü szolyon,
Tánczra indulyon.
- 50 13. Hajda hop hajda,
Minden aszt mondgya,
Enyim kis Kata,
Tied Borbara.
- 55 14. Versekben minap
Az ki rende le,
Ezer hat szazban,
Husz esztendőben.

29/II.

- 1 (1.) 1. Várj meg madaram,
Szerelmes társam,
Mit visz, had lassam
Üstöm, aranyam?
- 5 (2.) 2. Laddé faradok,
Utannad járok,
Sok jot hordozok,
Kit neked adok.
- 10 (3.) 3. Te-is violám,
Kedves Öersokám,
Szerelmes mátkám,
Jöj ide hozzám.

- 15 (4.) 4. Nem kérek gonoszt,
Te se adgy porost,
Tudod az morest,
Ne hadgy szerelmest.
- 20 5. Tégedet tartlak,
Mátkámnak hilak,
Én meg nem tsallak,
Adgy helyt igaznak.
- (5.) 6. Mert szánhatz azért,
Engem az joért,
Nem veszlek pinzedert,
Tsak szépségedért.
- 25 (7.) 7. Ne nézd attyadat,
Hadd szollyon battyád,
Halgassan anyád,
Sok jomat kivánd.
- 30 8. Mikor kéretlek,
Felely ezekre:
Tettzik szivemnek,
Hozzája megyek.
- 35 9. Noha ő szeginy,
De lám, nem kevély,
Edgyügyü leginy,
Nem igen fősvény.
- (8.) 10. Szeretem ötet,
Ő-is engemet,
Ne bánts szivünket,
40 Adgy öszve minket.
- (9.) 11. Elek ő vele,
Halok ő vele,
Mert szivem tüze
Görjed szivemben.
- 45 12. Így szoly atyádnak,
Te rokonyadnak,
Sok jokat kívány
Te asszszonyodnak.
- 50 13. Hozzám jöj, lölköm,
Vagyon két pinzem,
Édes szerelmem,
Edgyetlen edgyem.

14. Jamborul tartlak,
Nem szidlak, verlek,
55 Szépen jártatlak,
Tsak ne hadgy, kérlek.

(10.) 15. Röpüly ölömben,
Mint edgy szép kertben,
60 Verj fészket benne,
Mint szép mezzöben.

(13.) 16. Hajda hop hajda,
Kiki mint roja,
Enyém Öersóka,
Minden azt mondja.

30/I.

INTŐ ÉS OKTATO ENEK AZ ASZONOKNAK TISZTEKRÜL

- 1 1. Aszszony népek, vegyétek eszetekben,
Az kik éltek szent házosság rendiben,
Uratoknak mint legyetek kedvekben,
És mindenek elöt szép ditséretben.
- 5 2. Az jo aszszony diszi az ö urának,
Mint az szép hold az égen járo napnak,
De az kik az hám fán kívül tapodnak,
Azok tülem im igyen tanittatnak.
- 10 3. Aszszony ember, forogion ez előtted,
Hogy jámbor uradat nem pénzen vetted,
Szállot várban, sem ustromon nem nyerted,
Summa ez, hogy ütet nem te kerested.
- 15 4. Légyen azért urad az elől járo,
Te olyan légy, mint kézhez kötöt ráró,
Légy minden dologban uradtul váró,
Kérlek, ne légy visza vonyo s akaró.
5. Az mit urad akar, minden az légyen,
Urad ellen szád morganyi ne merjen,

2 IV éltek házassagnak 3 III, IV Mint legyetek uratoknak 4 III nagy IV És egyeb
rendeiktül nagy tisztességben 5 III, IV olyan az 6 III Mint az hold az kék égen 7 III
Valakik az hámon IV háman 8 IV szolitattnak. 9 IV [ez hiányzik.] 10 IV pénzen nem
vetet 11 III sem nem ostromon nyerted, IV Szalat várbul 12 III Summája ez hogy ött
nem is 13 III, IV az urad 14 III karó IV kezen 15 IV dolgodban 16 III Te ne légy vissza
vonyó se akaró. 17 IV Az mit edes urad akar az legyen 18 III morogni szád IV morogni

- 20 Olly kötélben szabados nyelved légyen,
 Hogy uradon soha szégyent ne tégyen.
6. Olly rut, az hol Simon biro jár elől,
 Az mint mastis hallom nimellyek felől,
 Hogy az nyerget rakták hátokon föllүүл,
 Szegény barátimnak házok égh belől.
- 25 7. Takargassad uradnak keresményét,
 Kíért sokszor föll törte az tenyerét,
 Bort nem ivot, vízzel öntözte inyét,
 Titkon azzal te se vásároly dinnyét.
8. Ne éhezzél, ne költs igem böven is,
 30 Jo az kenyér niha tsak az sajtal is,
 Nem törík el az palaczk üressen is,
 Meg nem halsz, igyál belöle vizet is.
9. Nem mindenkor sorály az gyümölts szerben,
 Ámbár böven egyél az teresnyében, [!]
 35 Tsak két pénzt is be szoríts az erszényben,
 Másszor azon bort vehetz az eczetben.
10. Tiszta légy te fejér öltözetedben,
 Ne gyászollyad uradat még élteben,
 Homlokodat ne ránczollyad gerezdben,
 40 Ne légy komor, mint farkas az veremben.
11. Ha pénzetskét ad urad az kezedben,
 Meg örizzed, ne rakd örök szökrényben,
 Ne hejheztesd feneketlen edényben,
 Mikor kéri, ad elő szükségeben.
- 45 12. Jámbor vendég ha mégyen házotokhoz,
 Mert niha az Isten kedves embert hozz,
 Tisztességet mutass édes uradhoz,
 Io étket főzz, gyakorta nyuly az tsaphoz.
13. Tiszta légyen minden tálod, tányérod,
 50 Ne heverjen az hamuban kalánod,
 Magyar modra fejer légyen abroszod,
 Menten le üly, hogy az étket föll adod.

19 III, IV Az kötélben 20 III Hogy szégyent uradon sohol se IV Hogy szégyen uradon soha ne tégyen [!] 22 III hallom most is IV alluyuk [!] mastis 23 IV tették 24 IV barátimnak 27 IV nyelvét 28 III ne IV azért 29 II ilyen 30 II tsak sajtalis 32 II nem hozs [!] III ámbár igyál vizet-is IV hasz ambar igyál... 33 III sétálsz a gyümölcskertben IV sétász az gyümölt [!] kértben 34 III, IV cseresnyében 35 IV szoríts be 36 III Azzal; iczében IV Azal mászor; eczetre [!] 42 II erszényben 46 II neha Isten kedves vendeget 48 II nyuly ahoz [!] 49 II tángyérod IV az te tálod 50 III kanálad IV Az hamuba ne heverjen 51 II ábrázod [!] III tiszta IV tiszta legy [!] 52 III Mindgyárt le üly ha az étket fel hozod IV Mindjárt beül [!] mihelt étket föl hozod

14. Szemérmes légy, keveset szoly asztalnál,
 Mikor néked szolnak, bár ne halgatnál,
 55 Soha ne légy eszesb jámbor uradnál,
 Jo magad viselés job az aranynál.
15. Ha mit költesz reád urad pénzében,
 Annak száma légyen türhető rendben,
 60 Sokat ne tékozoly hejtelen helyben,
 Urad veritékje ne mennyen füstben.
16. Itt jol meg lásd, szemedet kire vessed,
 Vigyázásban legyen te tekinteted,
 Legh gyakrabban uradra légyen szemed,
 Hogy meg ne itéllyen eszes vendéged.
- 65 17. Ha mit urad költ az jámbor vendéggel,
 Ne morogy érette, ne sirasd reggel,
 Szegény urad ne emésze méreggel,
 Ő kereste, had költse békességgel.
- 70 18. Mikor utra lészen el indulásban,
 Mint hogy az férfiu nem ül tsak házban,
 Környüle légy, forgolodgyál akkorban,
 Töltöt tyukot sütve tégy az iszákban.
19. Ki késérjed, ne ragagy az tűz hejhez,
 Mert esküszöm az én egy Istenemhez,
 75 Kapa nyéllel köl ütnyi az illyenhez,
 Ki urához ugy látt, mint egy semmihez.
20. Uczát ne rój az ő távul létében,
 Hazi dolgaidat végezd elsöben,
 Ha tudsz hozzá, ved az varrot kezedben,
 80 Hogy az szomszéd ne vádollyon semmiben.
21. Ifju legényekkel kártyát ne játszál,
 Borral és rátottal ne kufárkodgyál,
 Mert az gonosz hir név ha nyakadra száll,
 Nem rázhodd le az mig ez világ fön áll.

56 III, IV Job magad viselése az aranynál 59 II rendben 61 II veted 63 II gyakor-
 táb 65 III vendégre IV jámbor vendégére 66 II Ne modgy [!] III érte se sirasd regélyve
 [!] IV Ne morogj ne sirasd regvelre kelve 67 II emészd III, IV emészszed 68 II azt had
 költse békével 69 I [Elöbb:] urad II, III urad IV urad vagyón 70 II tsak a házban IV
 férfi; az házban 71 II Körnnyüllötte forogj légy forgolodásban III azonban IV Le ne
 feküdgj sött forgodgyál azonban 72 III ted IV titkot tégy az iszakjában 74 II az egy III
 nagy IV az én Istenemhez 75 IV Balta fokkal 76 III, IV Ki ugy lát urához 77 II rolj IV
 Viszszát ne vony 78 III Udvari dolgait viseld IV Minden dolgait visellyed jo végben
 79 II végy varrot IV tucz varni 80 III meg ne pökjön IV meg ne pökjön szemedben
 81 II jatszodjál III kártyást 82 IV rántottal ne sáfarkodgyál 83 II hir neha IV ros
 hirnév ha az nyakadban 84 II rázod le azt III El nem rázhad a mig a föld színén ál
 IV El nem rászhad az mig az föld szín fön áll

- 86 22. Az gazdagság hirtelen el mulando,
Egészséged betegségre hajlando,
Szép *termeted* hamar el változando,
Az rosz hir név veled meg maradando.
- 90 23. Jámbor urad ha haza jön fárodva,
Küszöb előtt légy te is talpon álva,
Hozza sies, az *kapu* légyen *nyitva*,
Édes szokkal ajakad légyen rakva.
- 95 24. Kerüld el hát mind egész életedben,
Tisztán ély uradnak távul létében,
Igyenessen meny együgyu erköltsben,
Hátra ne mász, mint az rák az fővényben.
- 100 25. Gyermekidet ékes erköltsre tanítsd,
Tüztül őrizd, az patakra ne taszítsd,
Szeresd őket, ruhájokat meg tisztítsd,
Kérlek, az fejeket meg ne koszosítsd.
26. Meg ne szidgyad pogány kurva fiának,
Ne mond ebtül szakat ördög magvanak,
Szénát adnék ennyi az olly aszonnynak, [!]
Ki így beszél szerelmes magzattyanak.
- 105 27. Fiaidat jártasd az oskolába,
Ne fély, azzal nem török ki az lába,
Leányodat küld el az varro házba,
Nem téssen kárt az tü gyöngö ujjában.
- 110 28. Mert ha föll nő gyermeked tudatlanul,
Semmi mivet, semmi munkát nem tanul,
Az mit hová nem tett, el vészi mástul,
Soha meg nem ohad akasztó fátul.
- 115 29. Tudnyi köl ezt emberseges embernek,
Vesző helye bünéért az gyermeknek,
Haragodban ne igérd az ördögnek,
Mert felő, hogy téged előb el visznek.

85 III Ha gazdag vagy 86 II Egesség IV Egesség mert betegség [!] 87 I természet II–IV *termeted* 88 III jó IV jó hirnéve [!] 91 I kupa; nyulytva II *kapu*; nyitva 92 II nyitva 96 II füényben 97 III jeles 98 III patakra ne igazics IV Szeressed őket ruhájokat meg tisztítsd 99 II rut hajakat IV Tüztől őrizd patakra ne igazicsd 101–105 IV Gyermekedet jártasd az oskolában, ne hevergy ithon ne sétallon, azonban ne szid ördögtül szakat eb magvának, szénát adnék enni az il rosz aszszonynak 101 II szid 102 II ebrül; magvaknak III mond eőkett ebtül 103 II ily 104 III magzatinak 105 I oskolába <n> II Fiadat jártassad III Fiadat taníttassad az Scholában 106 II Ne fély mert azzal 107 III Leányodat 108 II az ő III tesz kárt az ő 109 III Gyermeked feőlnő 110 II Semmi mies munkát semmit sem tanul 112 II Soha nem 114 II bünéit

30. Aszszony ember, uradat ha szereted,
Ez verseket szivedben hejhezteted,
Mert ha hivatalodat el felejtet,
120 Tudom, hogy az hátodat meg vereted.
31. Ezt tinektek barátságtokért attam,
Ezer hat száz huszon kettőben irtam,
Minden aszszony tiszta légyen, azt hattam,
Hogy az hátat meg ne üssék miattam.

30/V.

- 1 (1.) 1. Aszony népek vegyetek eszetekben,
Mint legyetek uratoknak kedvében,
Es mindenek előtt nagy dicsiretben,
Es mindenek előtt nagy betsületben.
- 5 (3.) 2. Aszonyi allat, forogjon ez előtted,
Hogy jambor uradat te pénzen nem vötted,
Szalot varban ostromon sem nyerted,
Summa az, hogy ötet nem te kerested.
- 10 (6.) 3. Oly rut, az hol Simon bíró jár elől,
Az mint mostis hallom nemellyek felöll,
Nyerget töttek uraknak hatokon felyül,
Szegeny baratimnak hazok eg belöll.
- 15 (5.) 4. Az mit urad akar, minden az legyen,
Urad ellen szajad mordulni ne merjen,
Az kötelben nyelved szabados ne legyen,
Hog jambor uradon szegyent ne tegyen.
- 20 (13.) 5. Tiszta legyen talad, tangyerod, [!]
Az hamuban ne heverjen kalanod,
Magyar modon tiszta legyen abroszod,
Mingjárt le üly, ha az etket fel hozod.
- (17.) 6. Az mit urad költ jambor vendegere,
Ne morogj te masnap regel erette,
Ő kereste s had kölcese el bekevel,
Szegeny urad ne emesze mereggel.
- 25 (7.) 7. Takargassad uradnak keresmenyet,
Kiert sokszor fel rontotta tenyeret,

117 II ha uradat III Jó aszszonyom IV Jo aszszonyom ha uradat 118 II hely-
heztesd IV Ez igekeket 121 III Ezt Aszszonyim barátságtokért mondom, IV Ezt aszszonyom
barátságtokért mondom 122 III eött száz [!]; irám IV irám 123 III tisztán élylen
azt hagyám IV tisztán éllen azt hagyom 124 II Hogy a hatod ne üssék meg

Bort nem ivot, vízzel öntözte melyet,
Azzal titkon ne vásárolj sarga dinyet.

30 (18.) 8. Mikor urad leszen el indulásban,
Mint hogy az ferfiu nem ül csak az hazban,
Körüllette forgogj azonban,
Töltöt tyukot teg az ő iszakjában.

35 (25.) 9. Gyermekidet ekes erkölcsre tanics,
Szeressed őket, ruhajokat meg tiszticsd,
Tüztől őrizd, patakra ne igazicsd,
Kerlek, fejedet hog meg ne koszosicsd.

30/VI.

HOGY BETSÜLLYE ASZSZON AZ URÁT, TANITTATIK.

- 1 (1.) 1. Aszszony népek, vegyétek eszetekben,
Akik vattok az házosság rendiben,
Uratoknak mint legyetek kedvében,
És mindenek előtt nagy betsületben.
- 5 (3.) 2. Aszszony ember, forogjon előtted,
Hogy jámbor uradat nem pénzen vetted,
Sem ostrommal szállot várban nem nyerted,
Summa ez, hogy ötet nem kerested.
- 10 (2.) 3. A' jó aszszony olyan az ő urának,
Mint a' szép hold az égen járó napnak,
De akik az hámon kívül tapodnak,
Azok tölem imigyen tanittatnak.
- 15 (4.) 4. Légyen azért urad előtted járó,
Te olyan légy, mint kézhez tanult ráró,
Légy minden dolgokban uradtul váró,
Kérlek, ne légy vissza vonyó, s- akaró.
- 20 (6.) 5. Mely rut, ahol aszszony biro jár elől,
Amint is hallyuk némellyek felől,
Hogy az nyeret tették hátokon fellől,
Szegény barátinknak házok ég belől.
- (5.) 6. Amit urad akar, minden az légyen,
Férjed ellen szád morogni ne merjen,
Kötélben tartsd, szabad nyelved ne légyen,
Hogy jámbor uradon szégyent ne tégyen.
- 25 (11.) 7. Amit édes urad ád kezedben,
Meg őrizzed, ne ragd torok érszényben,

Ne helyheztesd feneketlen edényben,
Mikor kéri, ad elő szükségében.

- 30 (8.) 8. Ne éhezzél, ne költs igen bőven is,
Jó a kenyér néha tsak sajtal is,
Nem törik el az palaczk üressen is,
Ha meg nem halsz töle, igyál vizet is.
- (9.) 9. Ne mindenkor sétály gyümölsös kertben,
35 Ámbár bőven egyél a cseresnyében,
Tsak két pénzt is be szorits az erszényben,
Máskor azon bort hozhacz az eczetben.
- (12.) 10. Jámbor vendég ha mégyen házotokhoz,
Mert néha az Isten kedves embert hozz,
40 Tisztességet mutass te az ollyánhoz,
Jó étket főz, gyakorta nyul a csaphoz.
- (17.) 11. Ha mit urad el költ jámbor vendéggel,
Ne morogj másnap érette regvel,
Jó uradat ne emészszed méreggel,
Ő kereste, had költse békességgel.
- 45 (13.) 12. Tiszta légyen minden tálod, s- tényérod,
Az hamuban ne heverjen kanálod,
Magyar módra fehér légyen abroszod,
Mindgyárt le üilly, ha az étket föl adod.
- 50 13. Tunya ne légy, forogjál, főz jó étket,
Bort is hozzál, csinály jó jeges vizet,
Főző fazék mellet égjen jó tüzed,
Hogy meg ne itillyen jámbor vendéged.
- (25.) 14. Gyermekidet jó erköltsokre tanitsd,
Tüztül őrizd, az pad alá ne taszitsd,
55 Szeresd őket, ruhájokat meg tisztétsd,
Kérlek, a' fejeket ne koszasétsd.
- (26.) 15. Meg ne szidgyad pogán kurva fiának,
Ne mond ebtül szakadt ördög magvának,
60 Szurkot adnék enni az oly aszszonnak,
Aki igy szól szerelmes magzattyának.
- (27.) 16. Gyermekidet föl járosd iskolában,
Ahol naprul napra épül a' jóban,
A leányodat küldjed a varró házban,
Nem tizen kárt gyüszü az ujjában.
- 65 17. Gyermekidet ha mester meg veri,
Gonosz erköltsért meg kesergetteti,

Mint jó atya, ismét kedvében veszi,
A' jó tudományban igen épétti.

70 18. Ne duzzadgy föl mingyárt te üstököddel,
Imigy amugy ne néz széllal szemekkel,
Mert a mester ha veri veszszójjével,
Sok jót hoz ki jövendőben intéssel.

(18.) 19. Hogy ha urad léssen oly indulásban,
75 Mint hogy férfi nem üll tsak othon házban,
Környüle légy, forogjál te azonban,
Töltött kappant sülve tégy az iszákban.

(19.) 20. Ki kisérjed, ne rutzan a' tüzhelyhez,
80 Mert én vaksom az illetén személyhez,
Balta fokkal köl ütni az illyenhez,
Aki ugy hatt urához, mint semmihez.

21. Hogy ha tudná ágy melléke szóllani,
Sok palack és fazék fogna vádolni,
Szemeidet tsak fognád meregetni,
Hogy ha urad kezdne téged vizgálni.

31.

CANTIO MATRIMONIALIS

- 1 1. O bodog fezek, a hol maid lezek, hol szeretömre nezek,
Hol haznot teszek, -s- hol hasznót veszek, bodog örömben lezek,
Vele mulatvan örülök, vele sok szept szót giözök, ugi örvendezek.
- 5 2. Bodogul elek, semmit nem felek, Istennel meg bekellek,
Mert jot remenek, az kivel elek, tarsom leszen szept lelek,
Kihez mikor en terülök, banatot el kerülök, -s- annak örülök.
3. Tavol rokonsag, közel szomzedsag, ott lehet az niajassag,
Az illy hazassag bodog tarsasag, nem lez ott haborusag,
Abban lez alhatatossag, veghetetlen baratsag, -s- minden bodogsag.
- 10 4. Idegent venni, ingyen sem esmerni, nem akar az jot nyerni,
Szomszedgiat venni, vagi ahoz menni, aval job eggiút elni,
Ismeröst job ket búnnel el venni, hagi nem mint maszt eggiel el
venni, kel attól felni.
- 15 5. Haida haida hop haida, Isten mit ada,
Jot ada, szeptet ada, latnom akara,
Kit szeressek elletemben, tarsom talala.

8 Az illy <tarsasag>

6. Haida haida, jo szomzed leania had hallia,
Isten adgia, ne tagadgia, öis azt valla,
Hogi szerető szomzedgiat ö se utallia,
Öve legien a kivel kedvet talallia.
- 20 7. Követ mennien, hamar jűjön, s valazot kerjen,
Engem kerjen, tarsnak vellien, Isten sok iot tegien,
Az követnek, szerelmemnek ö is engedgien.
8. Magat adgia, vagi nem adgia, ugian meg mondgia,
25 Meg gondollia, szerelmetöl ha magat vonza, am meg lattia,
Szeretőjet hogi ha rokonlia, az vagi ötet tarsanak hiunia karollia.
9. Ellien, ellien, ellien, ellien, szep szomszed leania ne fellien,
Rokonanak, barattianak, tarsanak vellien, en felölem bar ne fellien,
Sok iot remenlien, adgia Isten, hogi en velem sokkaig ellien.

32.

- 1 1. *Be* nem telik abban kedvem,
Valamit el remenlettem,
Mert *az* én égyetlen égyem
Mesze távozek én töllem.
- 5 2. Hogy penig így léven,
Szemelyedre tekintven,
En penig nagy buban élven,
Még h álomban is szépeged nezen.
- 10 3. Parisnak engettem Hélenát,
Euriálusnak Lucretiát,
Am birja Cimon Viginiát,
Gyisquárdus is szép Gismundat.
- 15 4. Jasonis az szép Mediát,
Csak en szomorú szivem hajlekát,
Am birja minden ö javát,
Csak én égyetlen égyemét.
- 20 5. Immar az tavasz él jövén,
En penig nagy buban élven,
Gyönyörű madár szokot halván,
De nekem azokis but hozván.
6. Isten legyen hozzád, szép rosám,
Jo illatu szép violám,

1 [Az iniciálé helyes üresen hagyva; későbbi kézzel ráírva: *Es*] 3 Mert én 11 Am-
bária [!]

Gyönyörűséges cyprus fám,
Kertemben plántált majoránám.

- 25 7. Emlékezel még én rollam,
Tudom, jó akarod voltam,
Szép szeretod is én voltam,
Vigasztalod is én voltam.
- 30 8. Ezer hat száz huszon négyben,
Bőjt élő hónap közepében,
Egy ifjú nagy szerelmében
Ezeket írj versekben.

33/I.

- 1 1. Jelen vagy már az üdő,
Meg fuvaltot az szép szellő,
Erdő, mező szép zöldellő,
Az is nekem csak but szerző.
- 5 2. Oh miért maradék el tölled,
Hogy el nem mehetek véled,
Valyon azon fáje szived,
Hogy személyed rám nem nezhetsz?
- 10 3. Hogy hinnem aszt, hogy nem fajna,
Szived azon hogy nem sirna,
Lelked azon nem busulna?
Isten hozzon, szivem, haza.
- 15 4. Had várjanak az irigyek,
Kik tegetet el kergetnek,
Had telyek be minden kedvék,
Félőlemis majd el térnek.
- 20 5. Am be tölted mondásidat,
Elődben vötted utadat,
Sirván mondád te dabelát, [!]
Enekelvén szép notádat.
6. Nem cselekedem, mint Dido,
Csak várom, mit hoz az üdő,
Mert az ut is, látom, félő,
Te hazáért el vészni jő.
- 25 7. Ne felejcs el hát engemet,
Szivedben ird be nevemet,
Tudod, szerettel engemet,
Egyetlen egy szeretődöt.

- 30 8. Enis mert teged mindennél
Tudod, hogy felyeb bécsüllek,
Szép violám, mert kedvélek,
Adgya Isten, véled élyek.
- 35 9. Sirván nagyon foházkottál,
Réám neztel, mosolygottál,
Ha nem láthattál, el holtál,
Rám találtál s mosolygottál.
- 40 10. Nem kell nekem már ez világh,
Mert el hagyot az szép virágh,
Hogy nem lathatlak szép zöld ágh,
Szivemben szál nyomoruságh.

33/II.

- 1 (1.) 1. Jelen vagyon *már* az üdö,
Meg fuvallot az szép szelö,
Zölld színben latom az erdöt,
De az is nekem nem kellö.
- 5 (10.) 2. Nem kell nekem *már* ez villag,
Mert majd ell hagy az szép virag,
Elek, mint utfelen nöt ag,
Kit minden szabados nyes, vág.
- 10 3. Mar ha szinten ugyan ell *hatsz*,
Ram jo emlekezzetell legy,
Hogy meg tartasz, arroll valaszt tegy,
Butsut töllem az utan végy.
- 15 (5.) 4. Jaj, betölltöd mondassodot,
Ellödben ved utaidot,
Fudogallod bus notadot,
Sirvan kezdet ell butsudodt.
- 20 (2.) 5. Oh mint maradék ell tölled,
Hogy ell nem mehetek velled.
Valljon *azon* fáé szived,
Hogy vellem nem tellik kedved?
- (9.) 6. Tudod, sokszor ohhajtottall,
Hatsak egy nap nem lathatall,
Eszkendönek állittottall,
Nem szansz, ha *akkor* nem szantal.

1 Telen vagyon az üdö 5 nekem ez 9 hazt [!] 19 Valljon fáé a 20 kedven [!] 21 ohhajtottall [!] 24 ha kor

- 25 7. Ha igaz hozam az lelked,
Eszedben is jutok neked,
Nem tart mindenkori kedved,
Noha megis sirat szivetd.
- 30 8. En is szivemben visellek,
Masset soha nem szenvedek,
Es ma nallad jelen leszek,
- (4.) 9. Had szolljanak az irigyek,
Kik mireank irigykednek,
35 Mitöllünk majd ell terhetnek,
Betelljhetik minden kedvek.
10. Inkab telljes elletemben
Tsokjaid jutnak eszemben,
Fogjad edes gyürus kezem,
40 Viselled meg emlekezetben.

34/I.

Ad Notam Jelen vagion mar az idő

- 1 1. Kertemben nyilt piros rosam,
Arniek tarto szep czipros fam,
Jo szagu kiseded violam,
Egessegel, szep Juliam.
- 5 2. Nagi keserves giazban eltem,
Megh tölled *lön* tavol *letem*,
De már az mit remenlettem,
Megh letem s vigh az en szivem.
- 10 3. Arani színü fenies haia,
Tejel mezel folio szava,
Piroslik mostan orczaia,
Kinek bennem gerjed langia.
- 15 4. Mint basiliscus szemével
Megh eöl embert nezesivel,
Igi engemet szerelmevel
Megh sebhét tekintetivel.

32 [E sort a másoló nem írta le.] 36 kedvem [!]

2 II szöld ozedrus 3 II kegyes 4 II Sokáig ély gjenge rosam 5 II buban 6 I Erette
megh tölled tavol eltem II Mig tölled lön tavul letem, 7 I mint az mit en II De már az
mit 8 II vigadni lelkem 10 II Mezzel tellyes foly szallya [!] 11 II rosa 12 II gerjed ben-
nem 13 II látásával 14 II szerelmevel 15 II engem szemlelesevel

5. Frissen jaro s cifra páva,
 Dúcözöggel ki vagi rakva,
 Geöniörtü kedves rosa fa,
 20 Hozad vagiok en kapczolva.
6. Sebes tüznek melegétöl
 Az viaz olvad *hevétöl*,
 Igi en szivem szerelmetül
 Ejel nappal *ég* vegh nélkül.
- 25 7. Mint draga gemant giürüben
 Foglalva vagion ezüstben,
 Szerelmed leszen szivemben,
 Neved fel meczem elmemben.
8. Azert szivem tes eszedben
 30 Legi allando szerelmedben,
 Vegh nélkül való örömben
 Eörülök veled eltemben.
9. Az idő, lad, multon mulik,
 Az napis estve le niugszik,
 35 Szep rosa, meli most viragzik,
 Ki tudgia maid hol tartozik.
10. Mint mezeben ki nylt viragh,
 Harmattol uiult czipros agh
 Hoval tündöklik, mint czillagh,
 40 De estvere kelwe megh agh:
11. Szinten igi az bolygo vilagh,
 Rosa fenlik, mint szep viragh,
 De rövid minden vigasagh,
 Mert nincz benne örok joszagh.
- 45 12. Azert megh fen al viragod,
 Boldogul eleđ vilagod,
 Nekedis maid megh kel halnod,
 Korovakel maidan *válnod*.

17 I cizfran partia [!] II Frissen jaro kegjes páva 20 II mar 21 I melegeböl II melegétöl 22 I hüsegetöl II hevétöl 23 II szerelmétöl 24 I Mind ejel nappal vegh nélkül II Ejjel nappal *ég* 27 I szerelmem II Szerelmed is en elmemben 28 I neked II Neved fel meczve szivemben 29 II tés ezben 31 I örömedben II örömben 32 II Tündökölyek veled egjben 33–36 II [Hiányzik.] 39 II Szeper 41 II boldog 42 II Neha fenlik 45 I vilagod II viragod 46 I elek II ujul 47 II Mert nekedis el ke. mulnod 48 I lenned II Koporsoban kel majd szalnod

- 1 (1.) 1. **K**ertemben nyílt piros rosám,
 Árnyek tarto szép cyprus fám,
 Jo szágu kégyes violám,
 Egességel, edes Annám.
- 5 (3.) 2. Arany színü fényes haja,
 Szépen zengedező szava,
 Piroslík rosa orczája,
 Nagy szépséggel ki van rakva.
- 10 (5.) 3. Tündöklik, mint fényes páva,
 Nagy szépséggel ki van rakva,
 Hozzád vagyok már kapcsolva,
 Gyönyörűségés rosa fa.
- 15 (8.) 4. Azert, szívem, tés ezekben
 Legy állandó szerelemben,
 Vegh nélkül való örömben,
 Maradgy még holtig hűségben.
- 20 (4.) 5. Mint basiliscus szemével
 Embert meg ölt, szerelmével
 Igy engemis, beszédével
 Megh sephétet szépségével.
- (2.) 6. Nagy keserves buban eltem,
 Hogy lön távozásod töllém,
 De már az melyet reméltem,
 Még leltem, vigadgyon velem.
- 25 (9.) 7. Az üdö lám multon mulik,
 Az nap is estve el nyugszik,
 Szép rosa, mely most virágzik,
 Ki tudgya, majd hol tartozik?
- 30 8. **K**ert béli szép piros rosák,
 Es szépen éneklő musák
 Vigadoznak az szép nimphák,
 Enekelnek szép madárkak.
- 35 9. En tegedet nem lathatlak,
 Csak szívemben ohajtalak,
 Elmemben be foglaltalak,
 Már magamhoz kapcsoltalak.

10. Rémentelen az én fejem
 Ez világban az eiletem,
 Mert csak immár az én fejem
 40 Ejel nappal gondolkodván.
11. Ekeseu szollo madárka,
 Ely vigan *te is*, vadaeska,
 Te szomorkodo rajoeska,
 Miert nem szállasz az zöld agra?
- 45 (10.) 12. Mint mezőben az szép virágh,
 Harmattal nyilt zöld cyprus ágh,
 Jo szagu kégyes violám,
 Egességgel, édes Annám.
- 50 13. Eiletemnek szép virága,
 Mostan fénlík termő ága,
 Idejében ki nyilt rosa,
 Kebeleben jo illatya.
- 55 14. Ritkán szünik gondolatom,
 Mert vagyon nagy busolásom,
 Hogy te utánnad kinlodom,
 Vagyon nagy szomorúságom.

35.

- 1 1. Az erős magneshez hasonlatos solimom,
 Higied, megh kereslek lelkiem, szep aszoniom,
 Hoszu utak közt banat fogh,
 Karvallasokkal giakran fozt
 5 Nagi sok buidosasom.
2. Niughatatlansagom vilagban csak kerget,
 Keserves zivemnek ad vegetlen merget,
 Vigasagra ritkan ebrezt,
 10 Söt fejemre giakran erezt
 Veszedelmes merget.
3. Az erős kö sziklak, lam, megh repedeznek,
 Es az nagi allo fak tövekből ki dölnek,
 Nem szannale engem, hived?
 Nem esneke raitam szived?
 15 Ne örüli veztemnek.
4. Neked ajanlottam szegeni arva fejem,
 Mert nem tudom megiek, hozad vonszon szivem,

38 Ez világban ez világban az sém eiletem [!] 42 illis [!]
 3 utat 15 veztemre 17 szived 19 kebeledben

- 20 Niugosd megh edes kedvedben,
Giöniörtüseseges *kebledben*
El bagiat bus szivem.
5. Rementelen eltem, szivem, nallad nélkül,
Mert ugian fut szivem masnak szerelmetül,
Czak budosasok közt tengek
Es arva kenierel elek
25 Vilagban egiedül.
6. Edes mely almaim elmemben forgatnak,
Kepet belem oltiak szep abrazatodnak,
De mehelt hogi nem lathatlak,
Czak hoszu utat nitanak
30 Fohazkodasimnak.
7. Hamar iöi megh hozam, eletem giamola,
Mert csak aligh varia ket szemem vilaga,
Io hir mondo követsegül
Im elődben megien s repül
35 Lelkemnek postaja.
8. Kerlek szivem teged, ez nehany versemet

36.

- ¹ 1. Oh melly keservesen jut nékem eszemben az te gyenge szemellyed,
Kj elmeknek jóvát s eltemnek viragat mennyegben említetted,
Oh szomorü ora, az ki ell válásra *fejemet kenszerited*.
- ⁵ 2. Nem mulathatom el, hogy ez verseimmel ne koszöntsem sok jodat,
Hozzám hüsegedert, szep szeretetedert hogy ne emlitem szodat,
Isten ez eletben nagy jo egessegben adgya megh jutalmadat.
3. Bizonyos okokert kellették énnkem szeretomet el hadnom,
Sok irigyim miat nem lehete tovab velle en mulatsagom,¹
Adgya Isten, szivem, teobszeris lehessen te veled mulatsagom.
- ¹⁰ 4. Melly boldogh anya volt, az ki teged szült volt edesem, ez vilagra,
Daikad, ki szoptatott, gondol hozzad látott, aldast vegyen magara,
Megh csak böltsödetis az ki mozdította, melto jutalmat várja.

36 [A másoló nem folytatta tovább.]

1 II emlitem szivemben 2 II Az ki eletemet bu látod fejemet menyekben emel-
litted 3 I kenszerited fejemet II fejemet kenszeritted 5 II hü szeretetedert 8 II irigyem;
velle szemben lehetnem 9 II Oh én edes lelkem hogy nem lehet tovab 10—2 II [Hiány-
zik.]

5. Megh bocsás, édesem, ha neked vétettem, már teobbe nem busitlak,
Vegseo bucziuzasom teolled el válasom, mar teobbe nem lathatlak,
15 Isten adgya, szivem, nagy io egessegben teobszöris láthassalak.

37.

- 1 1. Butul mégh hérvat, kentul el bagyat nagy szü szakadván egy árva,
Mikor szerelmet, kegyes emberét ohajtaná oly nagy sirva,
Hatyu példáját, ő állapotját követi gyaaszszal, zokogva,
2. Az mely halálát, végső orajat hangos torokkal kialtya,
Nem szánya *éltét*, söt fejréséget gyász ruhára változtatya,
Jaj, eletemet kedvezés nélkül buval valo *mereg* fogyatya.
3. Remete modra sötét barlangban igye fogyatul kesergek,
Mint ejel nappal iszonyu kénban szép személyedért fetrengok,
Melybul gyógyulást mar soha nem remenlhetek.
- 10 4. Az havasokon, sötét völgyéken járo vadak siránkoznak,
Mikor felektől, kedves társoktól hirtelenül el szakadnak,
Kégyetlen helyen, sürü berkekén le függöt fővél bujdosnak.
5. No sok példákat, még lött dolgokat hatra hagyván, nem számlálok,
Mert sok háboruk es szelek között nem sokára el borulok,
15 Ha szeretömtől, izenetitül mégh bagyadván, nem ujulok.
6. Claris ajakát, gyenge orczáját hogy ha szememmel láthatnám,
Sok fajdalmimbül és gyötrelmimbül akkor mingyart él bucsuznám,
Rosás kertemben, mint egy selyében, fárat *testém* mégh nyugotnám.
- 20 7. Zengö szavával, mint orvossaggal gyógyitaná bár szivemet,
Mint kegyes orvos, mégh enyhitené ily keserves banatimat,
Melyre segelye *és vezérelje* az nagy Jéhova *lelketem*.
8. Irám éz néhány siralmas szokat keservésen *egy* szigetben,
Hogy szerelmemert, jo akaromert főnek olthatatlan *tűzben*,
Mikor irnának az ezer hát száz es huszon nyolcz esztendőben.

13 II neked ha vetettem Istenemnek ajánlak 14 II ez lesz ha nem láthatlak 15 II Adgya az Ur Isten elhesd szerelmesén világi eletedet

1 [Az iniciálé üresen hagyott helyére későbbi kéz R betűt írt.] 5 életét 6 merget 9 [E sort a másoló hiányosan írta le.] 14 háborut 18 testémben 21 éz veszelyre az nagy Jéhova Isten lelketem 22 keservésen szigetben 23 tűznek

ARANYASY ISTVÁN

- ¹ 1. Az egek forgási, czillagok íarasi meli szepten megh mutattiák,
Isten aszoniokkal feienkent azzokkal bölczekis bizonietíák,
Szeretöm szemeliet, teteöb ekeseget egen legh szebnek mondgiak.
2. Venus csak egiedül teöb czillagok keözül meli igen szepten fenlik,
⁵ Hainalban legh szebben, estueis az eghben felüüen megh ismerszik,
Kedues szept társáual mint önön magaual nekem oli szeptnek teteik.
3. Ragiagh ö az eghben, mint társa szeptseghben ez földi szepek közöt,
Ki hogi en uelem bir, nem czoda ez vy hir, mert ket szemeuel giözöt,
Nezuen szemeliere, azzal szerelmere, kiuel engem megh kötöt.
- ¹⁰ 4. Oly nagi meltán azert ez vezetek neuet eö magaual viseli,
Mint Venus szeptseget, kegies uigh szemeliet meli igazan erdemli,
Mert az en sziuemet magahoz keduetem reghtül foghua neueli.
5. Rut fekete giaszban mint nap az homaliban noha mast eö ugi tetcik,
De megis orcáián, mint pünkösd rosaian, szept szine megh ismerszik,
¹⁵ Ki nekem elmemben feszket uert sziuemben, kiben eö regen fekszik.
6. Az Venus uigh keduet, hozzám nagi szerelmet ebbennis megh mutatta,
Sok faratságh után, io erdemem uttián dolgomat iora hozta,
Hogi nekem szept társát, mint kedues baráttiat kezen foghua igi atta.
7. Nagi io es szept uolta igazán eö raita megh tetcik szemelienek,
²⁰ Kemeni tekinteti bizonnial ielenti éréiet kett szemenek,
Uigh szaua iarasa, az maga tartása egienlö mind kettőnek.
8. Eszt nagi uigan uárta s csak ütet kiuanta sziuem, hogi megh nierhese,
Mint el reitet titkát, regen feltet ciliat es palliat el erhese,
Hogi annak iutalmát, az szept arani almát keze köze uehese.
- ²⁵ 9. Vigh leszen már sziuem, hogi mind holtigh bennem ez kegies ábra zattia
Igy belem oltatot, regen ugis hatot, mint eghnek vy harmattia,
Ki az kikeletben szept tauasz időben meli az feöldet asztattia.
10. Ez kegies kezeben, mint lelkem kedueben magamat ugi aianlom,
Igaz hüsegemmel egiüt szerelmemmel feimet neki vallom,
³⁰ Hogi sokaigh ellien, Ammen, ez ugi legien, Istentül aszt kiuánom.

KÁLAY KOPASZ PÁL

1. Lépiél csak két szóra, lássad hogy az Suera mutattya hogy Aurora,
Teöb ezillagok vra egy kénczes kamora, azért fénlík mint szikra,
Éy Nap osztállýára, kertek harmattýára rendeltetett ez óra.
2. Virágokat nyttya, az forrást tisztéttya akkor neö inkább az fü,
Vadak legellése, madarak eneke ez táyban szép s gyeönyeörü,
Tudomány malasztya, szerelmesek harcza szerenczésb migh fénlík ü.
3. Ez Planeta alatt nétalán óltatott szíuem belém, hogy illy vér,
Buzdúlással strásáll, zíue eleötte áll, ennél teöbbit nemis kér,
Magáénak engem hadgyon lenny kérem, ha szíuében szíuem fér.
4. Mond igenis bé tért azért az érdemért, hogy szerelmed nem forgó,
De álhatatossan, kihez szerelmed van, esmertetik hogy buzgó,
Azért tiéd vagyok, méltó és igaz ok, ígéretem lén békó.
5. Az mint neuem adgya, olly nyluán uilágra ki teözhetik mégh egygykor,
Szerelmemnek s marad, mint hiued te nálad, mindenüttés mindenkor
Ayakim harmattya lobogny nem hadgya, tüzedet óltuán akkor.
6. Természeti hozza, hogy utánna uonsza az Napot s feöl támasztya,
Igy húség s jósága magához kapcsollya, reménly, lészen sóldgya.
Hasomló jutalma, mit erdemlett, arra, Ad-ám okot Aurora.

1. Egi igen zep kedues,
Illö, kellemettes,
Sauaiban helies,
Czuda illemettes
5. El hatta zollassat,
Nielue czattogaszat,
Uiselli cak giaszat.
2. Elleg h nagy büntettes,
Nem tudhatuan okat,
10. Latuan mas hailekatt,
Az buian nagj munkat,

3 [Elöbb:] enekeben 6 <vellem> nielue 7 [Utólag betoldva.] 8 [Elöbb:] nekem ez büntettes 10 [Elöbb:] latam mas kalitkat Fekete hailekat

Ziue felül mellie
Killieb üldögeluin
Iezzi bü faidalmatt.

- 15 3. De hogi ekes uoltod
 Kellemettes tudod,
 Sokra buidat oztod,
 Im ramis noditod,
 Tauoztasd rollamis,
20 Magad kedues iomis
 Rollad higied ontod.
4. Mindenben mertekett
 Boldogh, ky igienkint
 Hordozhat egienkint,
25 S mindennek keduenkint,
 Kik mikent feienkint
 Zereti hiuenkint,
 Ostt szoldon
5. Sok bud el szalásra
30 Nieluednek hangiara
 Tudod, töb jauadra
 Igiekeztem azra,
 Ne feleicz s kiuannad
 Nam elmemet tudod,
35 Higied, iuthacz jomra.
6. Szü szerelem hiuet,
 Istentulis keduet
 Szeretuen czak egiett,
40 Uehety io neuett,
 Aldasiual bünet
 Telles merte könet
 Kerünk hat egiüuet.
7. Heted szauunk legien
45 Minalunknal hiuen,
 Kit eltünk el uegien,
 S nagi kegielmet tegien,
 Azert ketten igien
 Aldhasunk vensegen
 Haromsagott egien.

17 [Előbb:] masra 20 [Előbb:] tudod kedves 28 [Olvashatatlan szó.] 29 [Előbb:] Szarniad czattogásra 33 ne feleicz kuan <iad> nad s kiuannad 41 [Utólag betoldva.] 44 [Előbb:] egien 48 ald <asunk> hasunk 49 haromsago <n>tt

AZ HÁZASSÁGRÓL

[Cantio matrimonialu.]

1. A' ki indul hoszsú útra,
Sokat busul, de nem tudgya,
Ha járása, bujdosása,
Jóra lészen, vagy fordul gonoszra.
2. Sokszor romol, kárt gyakran vall,
Kedve bomol, pokol hírt hall,
Mig vigsággal, s' jó haszonnal,
Viszsza nem tér kivánt jutalommal.
3. A' sok káron sir, bánkodik,
A' jó hasznon örül, ugrik,
S' vigan lakik, kedven nyugszik,
Eszik, iszik, semmit nem bánkodik.
4. Így van dolga a' ki gondgyát,
Házasságra adgya magát,
Az út sullyát, sok bú dallyát,
Mig végre nem viheti szándékát.
5. Nem tudhattya nyér vagy veszté,
Ha haszonra fordulhaté,
Jót találé, roszzsat veszé,
Kedve szerint ha úta fordulé.
6. Ki haszonnal s' ki jár kárral,
Ki anyallal s' ki sátánnal,
Bün attyával, szörnyü kárral,
Akad öszve lelkének karával.
7. A' kedves társ nyilván angyal,
Ha jót találsz élhetz azzal,
Kevés buval, ritka jajjal,
Nem sohajtasz lelked fájdalmával.
8. Helyén vagyon minden dolgod,
Nem lesz másen kivánsagod,
Éted, itod, vigságod,
Tökélletes vigság minden dolgod.
9. Szomorkodgyál ám bár néha,
Siránkozzál s' akadgy kárra,

7 III nagy vigsággal 10 IV örül 11 III—IV kedvén 15 IV sok budallyát 34 III
siránkodgyál

- 35 Juss bár bura, szörnyü jajra,
De a' jó társ lesz vidétásodra.
10. Fénlő gémánthoz, rubinhoz,
Finum aranyhoz ezüsthöz,
A' jó aszszony gyakor haszon,
40 Hasonlatos a' drága gyöngyökhöz.
11. A' tár-háznak minden szine,
Udvarának ékessége,
Szép tüköre, s' drága kintse,
A' jó aszszon' urának öröme.
- 45 12. A' jó aszszony szép korona,
Ékes bizony mint pálma fa,
Az szép rosa, sem viola,
Nem ér véle lilium illattya.
13. A' ferfinak szép tzimere,
50 Dolgainak kivánt vége,
Tisztessége, s' hire neve,
A' jó aszszony segítsége s' élte.
14. Ne mond magad nyavalyásnak,
Ne kiáltad magad búsnak,
55 Söt boldognak s' nagy gazdagnak,
Ha szerit tötted a' jó aszszonynak.
15. Elég vagyon mert mindene,
Kinek van jó felesége,
Tisztessége s' hire neve,
60 Nevekedik ég alatt mindene.
16. Házát belől ha el-nézi,
Minden felől el-szemléli,
Tisztán leli, mert van néki,
A' ki házát minden nap szépíti.
- 65 17. O boldogság! ó nagy öröm!
Ô nagy jószág s' segedelem!
Én Istenem adgyad érnem,
Illy drága vendégben légyen részem!
- 70 18. De a' rosz társ merő sátán,
Mint hegyes nyárs mord az urán
Örül kárán, tapsol bűván,
Meg-emésztő tűz a' firfi házán.

19. Scorpioval edgyütt lakni,
 Viperával meg alkudni,
 75 Könnyebb élni, s' hasznosb járni,
 Hogy nem illyel egy házban szorulni.
20. Basiliscus látásával,
 Meg öl, de én még-is azzal,
 Éjél nappal vigyázással,
 80 Inkáb lagnám mint a' gonosz társal.
21. Jaj hát annak jaj mind éltig!
 Meg hólt bizony immár félig,
 Rosz aszonyra s' tunya társara,
 A' ki talál gyász dolga mind hóltig.
- 85 22. Nem virradhat az örömré,
 Estvét nem érhet kedvére,
 Vagyon része könyves szembe,
 A' ki talál tunya feleségre.
- 90 23. Etel ital annak méreg,
 Rosz aszonnyal ki ventereg,
 Ő rútfereg s' kinzó méreg,
 Szegén' firfi környül sértő vas szeg.
24. Haznak minden tsunyasaga,
 Tiszta ágynak gyalázoja,
 95 Firfi gyászsza s' kénzó lántza,
 A' rosz aszszony urának hohéra.
25. A' rosz aszszony urát gyötri,
 Hidgyed bizony meg-emészti,
 Lelkét sérti, rontya s' veszti,
 100 Idő előtt aggasztya s' vénhéti.
26. Mint agyon vert ha úton jár,
 Vélnéd hogy röst, mert mint a' sár
 Szurkoson jár, vigyázz rá bár,
 Felesége miatt meg-hólt az már.
- 105 27. Oh szörnyü bú jaj nagy eset,
 Oh szomoru bajos élet,
 Jaj mi lehet mondgy tsak edgyet,
 A' mi szörnyebben tépné az embert!
- 110 28. Oh nagy ostor ki elöttem,
 Sirván sokszor forgasz nékem,

81 I min II—IV mind 84 III holta 90 IV fentereg 93 III tunyasaga

Én Istenem s' ne add érnem,
Ily rosz vendégben hogy légyen részem.

- 115 29. Ezt kedvejért egy iffiúnak,
Irárn azért hogy jó társnak,
Mint aranyrnak, söt gemántnak,
Keresője légyen tiszta ágyrnak.
- 120 30. Végyen példát baráttyáról,
Ki véle szólt bár tsak arról,
Mert ki másrol s' nem magáról,
Tanul, az jár minden dolgában jól.

42/I.

- 1 1. Uy hirt mondok, minden reá halgasson,
Illik beszédemnek hofi hitelt adgyon,
Az itálnak bátor mast békét hadgyon,
Az utám meg lehet, bár itton igyon.
- 5 2. Hozok elő mastan egy historiát,
Hogy ha meg lölhethném annak notáját,
És ha meg tudhatnám rövid summáját,
Azért kiki hadgya mast bor itallyát.
- 10 3. Egy szegény emberrül leszen beszédem,
Ha szom iol szolgálna mastan énnékem,
De szároz az torkom, azért nints kedvem,
Köszönd reám az bort, ne tilts meg tülem.
- 15 4. Egy vén ember ilyen panaszt indita,
Három felesége nékie vala,
Az szerentse neki igy szolgált vala,
Örömröt éltében mindennek hagyá.
- 20 5. Az első ilyen jo és szelid vala,
Tsak hogy direl durral mindennek szolla,
Háza mig élhete, tsinossan álla,
Hat holnapban egyszer ki söpri vala.
6. Az kenyeret szépen meg tutta sütnyi,
De sott el felejtet beléje tennyi,

2—4 III Az én beszédemnek kiki helt adgyon, az után meg lehet bár iton igyon,
az itálnak minden bár beket agyon [!] 5 III hitoriát [!] 6 III rövit notáját 7 III annak
8 III mast el bánatyát. 10 III Hogy ha meg mondhatná most az én nyelvem 12 III
Köszönd reám te hát ugy leszen kedvem 15 III Az szerente [!] neki jól szolgál vala,
16 III Ö minden éltében 17 III igen jo 20 III Harmad napban egyszer 22 III köllt

Sületlen találta mindenkor hadnyi,
Igy szokot volt szegény engem tartanyi.

- 25 7. Illy természeti volt néki szegénnek,
Az dolog nem köllöt soha kedvének,
Az szemétben lába meg botlot ennek,
Savát nem érzettem soha étkének.
- 30 8. Mikor szoltam néki, engedelmes volt,
Tsak hogy mindenekben ellenem szollot,
El is tékozlotta, az mi javam volt,
Az io lakas után olyan volt, mint holt.
- 35 9. Meg hala azonban szegény nyavalyás,
Kíért reám szálla minden busulás,
Bánót, keserűség és nagy ohajtás,
Sok jajgatás után milto kár vallás.
- 40 10. De azonban ismét meg iöve kedvem,
Mert lön harmad napra más feleségem,
Az meg vidámittá bánotos szivem,
Kinek az io voltát nem felejthetem.
11. Ez mindenre io volt, az mire köllöt,
Tsak az szövés fonyás néki nem köllöt,
Az hol czégért látot, oda sietöt,
Akarki itta megh, de ö fizetöt.
- 45 12. Sött mikor szegénynek pénze el fogyot,
Az kontyát bé itta, megis io lakot,
Niha négy kéz láb is el haza mászot,
Nagy lustán ágyomban én mellem csuszot.
- 50 13. Nagy kegyessen akkor tsokkal imádot,
Sok nyálot orczámon gyakorta hagyot,
Néha nyakamon is áltol okádot,
Kebelem is akkor teli rakodot.
- 55 14. Ugyan az korczomán szegény meg hala,
Nékem nagy bánotot és sok but hagyta,
Könyvem nem hulhata soha utanna,
Hogy eszemben iuta ö állopottya.
15. Harmadikat el véem én feleségül,
Kinek az én szivem fölötte örül,

24 III érzette soha itkinek 27 III Mindenkor sületlen találta hadni 28 III engem szegént 34 III agodás 35 III minden busulás 36 III Sirás es jajgatás minden kárvallás. 39 III Az miad [!] az én bánatimat nagy sirván [!] 40 III nagy jo 42 III De az 48 III mellém agyamban 52 III atul 54 III Nekem nagy siralmat nagy sok but hagyta 55 III hullatám 56 III jo állapotya

- 60 Örömben hajam tsak meg nem oszül,
Gyakorta rám teként, rajtam könyörül.
16. Vala az nagy kegyes maga viselő,
Minden dolgaiban io dolog tevő,
Tsak hogy télben nyárban vala henyélő,
Őszel és tavaszal vesztég heverő.
- 65 17. Gyors volt mindenekben, föl költ io reggel,
Mikor tik szeméten vakarcsál széllyel,
Még akkor sem látot iol szemeivel,
Csipáját töllötte also üngével.
- 70 18. Nem elég volt néki délig alunyi,
Hanem mindenkoron szokot szunnyadnyi,
Mikor föl ébredet, tudot koslatnyi,
Az egyik szomszédtul másikhoz futnyi.
- 75 19. Engedgyünk már utát az hegedüsnek,
Had vonnyon szép notát az nász népének,
Bánom, hogy ennyi tál étket el visznek,
Énnékem nem annak benne szegének.
- 80 20. Azért ránts keresztül rosz hegedüdet,
Hüvelyedben tegyed rosdás késedet,
Ne ásztosd io borral hitvány tüdödöt,
Hogy ne ved héjában fizetésedet.
21. Hogy ha iámbor volna az io völegény,
Nékem innom anna, ne lenne fösvény,
Ha nem ád, szállyon rá az szároz köszvény,
Ne légy hát bárátom én hozzám kemény.
- 85 22. Ag eb volna az, ki ezt meg masolná,
Hogy az énekesnek ő pénzt nem anna,
Mert lám ő is szegény sokat kiálta,
Az szegény deák is tsak pénzt kívánna.
- 90 23. Az ezer hat százban és harmitz hatban,
Karátson havában aratás tájban
Egy iámbor ő társat minden dolgában
Eképpen ditseré az malom házban.

59 I Örömben III Örömben fejem 61 III ez 65 III az mire köllött 66 III Mikor az tik regel vakalgál szélel 67 III szemivel 68 III keszkenyőjével 69 III ejel 70 III minden órán 72 III Az egyik szomszédbul másikhoz menni 73 I [Előbb:] notát III időt 75 III enyi étket föl visznek 81 III mast az völegény 82 III nem volna 83 III Hogy ne szállyon réa 84 III Ne légy hát barátom hozzám fösven 87 I pénz 89 III nyolczvan hatban 91 III Egy jámbor tásait minden dolgokban

- 1 (4.) 1. Egy vén vitez ilyen panaszt inditta,
Három felesége nekie vala,
Az szerencse neki igen szolgálta,
Örömet éltében mindennek hagyta.
- 5 (5.) 2. Az első igen jó és szelíd vala,
Csak hogy derrel durral mindennek szolla,
Háza még elteben csinoson állta,
Hat hónapban eszer ki seprí vala.
- 10 (6.) 3. Ily természeti volt neki szegénynek,
Az dolog nem teccet soha kedvének,
Az szemetben laba meg akat ennek,
Sovat nem erzettem soha etkenek.
- 15 (7.) 4. Az kenyeret szépen meg tudta sütni,
De sot el felejtette bele tenni,
Sültelen is sokszor ki tudta szedni,
Igy szokot volt szegény engem tartani.
- 20 (8.) 5. Ha mit szoltam neki, engedelmes volt,
Csak hogy én ellenem mindenkor szollot,
Elis tékozlotta, az mi jóvam volt,
Az jó lakás után olyan volt, mint holt.
- (9.) 6. Meg hala azomban szegény nyavalyás,
Kiert réám szalla minden busulás,
Ily nagy késérőség, sirás, jajgatás,
Ezek után való melto kár vallás.
- 25 (10.) 7. De azomban ismét meg jöve kedvem,
Mert lön harmad napra más feleségem,
Az meg vidámitá keserves szivem,
Kinek még jó voltát nem felejthetem.
- 30 (11.) 8. Ez mindenre jó volt, az mire kellett,
De az szöves, fonás neki nem kellett,
Az hol korcsoma volt, oda sietet,
Akár ki itta meg, de ő fizetet.
- 35 (12.) 9. Söt mikor szegénynek pencze el fogyot,
Az kontyát be itta s megis jól lakot,
Néha negy kéz lab is el haza maszot,
Nagy lassan az agyban én mellem csuszot.
- (13.) 10. Nagy kegyesen akkor csokkal imádot,
Sok mocskokat rajtam gyakorta hagyot,

- 40 Neha nyakamon is által okadot,
Kebelemis akkor tele rakodot.
- (14.) 11. Ugyan az korcsomán szegeny még hala,
Nekem nagy banatot, siralmat hagyta,
Könyvem nem hullattam soha utánna,
Hogy eszemben juta ő alapotya.
- 45 (15.) 12. Harmadikot en el vöm feleségül,
Kin az én szivem most felette örül,
Oromemben hajam csak még nem öszül,
Gyakorta ohajtok, rajtam könyörül.
- 50 (16.) 13. Vala ez nagy kégyes maga viselő,
Minden dolgaiban jo dolog tevő,
Csak hogy telben nyárban vala hevérő,
Tavaszzsal és őszel veszteg henyellő.
- (18.) 14. Nem eleg volt neki ejel alunni,
De söt mindenkoron szokot szunyodni,
55 Mikor fel ebredet, tudott koslatni,
Egyik szomszegyából másikban menni.
- (17.) 15. Gyors volt mindenekben, fel köt jo reggel,
Mikor az tyuk delben vakarosált szelyel,
Csipáját törölte készkényőjevel,
60 Még akkor sém látot ő jol szemével.
- (21.) 16. Hogy ha jámbor volna az jo vologény,
Mostan innom adna, nem volna fősvény,
Köszönd réám azert, ne légy oly fősvény,
Ne szályon reád az szarazban köszvény.

42/IV.

- 1 1. Uly hirt mondok, minden réá halgasson,
Illik, beszudemnek hogy helyet adgyon,
Az italnak minden bar békét hadgyon,
Az utan meg lehet, bar itton igyon.
- 5 2. Hozok elő mostan egy historiat,
Hogy ha meg lölhetnem annak notajat,
Es ha meg tudhatnam rövid sumajat,
Azert hadgya mostan ki ki banattyat.
- 10 3. Egy szegény emberről leszen beszudem,
Ha szam szolgálna, lenne énekem,

41 [Előbb:] még hala szegeny 49 [Előbb:] mérgyes

De száráz az torkam, azért nincz kedvem,
Köszönd réám s mindgjar s meg hallod énekem.

- 15 4. Egy vén ember ilyen panaszt indita:
Harom feleségem én nekem vala,
A szerencse nékem igen szolgálá,
Örömet eltekben mindenik hagyá.
- 20 5. Az első jambor és szilid vala,
Nagy derrel s durral én hozzám vala,
Hazam mindenkor szép csinos vala,
Egyszer hat hétben ki sepri vala.
6. Jo természeti vala szegénynek,
Dolog nem tetczet soha kedvinek,
Szemetben laba meg botlot ennek,
Savát nem erzette soha etkenek.
- 25 7. Az kinyeret szegény meg tutta sütni,
De sot el felejtette beleje vetni,
Sültelen talalta mindenkor hadni,
Igy szokot vala engem tartani.
- 30 8. Ha szoltam néki, engedelmes volt,
Csak hogy mindenkor én ellenem szolt,
El is tikozlotta, ha mi jova volt,
A sok ital miat semmie nem volt.
- 35 9. Meg hala azonban szegény nyavajás,
Melyért réám szalla minden busulás,
Banat, keseruség, sirás, aggodás,
Halala miat a sok kar vallás.
- 40 10. Azonban ismét más feleségem
Lön harmadnapra jo segitesegem,
Az meg vidamita keserves szivem,
Kinek jo voltat nem felejthetem.
11. Ez mindenre jo volt, a mire kellett,
Csak a szöves fonás néki nem kellett,
A hol csögért latot, oda sietett,
Akár ki itta meg, de ő fizetett.
- 45 12. Söt ha az pénze néki el fogyot,
Kontyat be itta, meg is jól lakot,
Neha negy kéz láb hogy haza mazot,
Szep lassan mellem az agyban csuzot.
- 50 13. Nagy kegyesen akkor csokkal imadot,
Sok nyalat gyakorta orcamon hagjot,

Neha nyakamon atal okadot,
Kebelem is attul teli rakodot.

- 55 14. Ugyan az korcsoman szegény meg hala,
Nekem nagy siralmat és sok but hagyta,
Hogy eszemben jutot eő állapotja,
Könyvem nem hullot soha utanna.
- 60 15. Harmadikot el vöm én feleségül,
Kinek az én szivem felette örül,
Örömben hajam szinten meg özül,
Sok banatimban rajtam könyörül.
- 65 16. Gyors volt mindenkor, fel költ jo reggel,
Mikor tyuk szemeten vakaraz szellyel,
Akkor sem latot jól szemeivel,
Csipajat torlötöte keszkenyivel.
- 70 17. Nem volt eleg néki ejel alunni,
Hanem minden oran szokot szunyodni,
Mikor fel ebredet, tudot koslatni,
Egyik szomszedbul masikba futni.
- 75 18. Engedgyenek már üdöt hegedüsöknek,
Vonnyanak notat az naz nepinek,
Latom, hogy feles etkeket visznek,
Nekem nem adnak benne szegennek.
- 80 19. Azert ráncz keresztül roz hegedüdot,
Huvedjben tegyed rosdas kesedet,
Ne asztasd borral hitván tömlödöt,
Hogy ne ved hejaban fizetesünköt.
- 80 20. Hogy ha akarna a jo volegeny,
Mostan innom adna, nem lenne fösveny,
Ha nem ad, szalyon réá a fonyat koszvény,
Hogy többször ne legyen eo hozsam kemény.
21. Ezer hatszazban és harmicz hatban,
Karacson havaban, aratás tajban
Egy jambor eő tarsát minden dolgában
Ekkeppen dicsire a malom házban.

43.

- 1 1. Egy keserves,
Joktol fosztatot szegeny rab,
Kinel talam nyomorultab
Nincs világon él ájultab.

2 [fosz későbbi kézzel.]

- 5 2. Lám, égy kis ráro
 Minap nékem szinten így tön,
 Hogy kezemtől vált el, jomtól
 Marattam immáron attol.
- 10 3. Hegy, völgy, barlangban
 Minap erted budostomban
 Jártam egyiktől másikban,
 Még sém juték aszszonkámhoz.
- 15 4. Kertem, Istentől vártam
 Szivemből kívánt jókat,
 Még adta nékem jutalmat,
 Ez világi kénos gondat.
- 20 5. Vagyon egy nekem,
 Mert regolta remenlettem,
 Hogy az én egyetlen egyem
 Meszsze távozék el töllem.
6. Nem melto szolnom,
 Erted, szivem, hogy bánkodom,
 Ha nekem szol haragoson,
 Szinten gondban terd hajtásom.
- 25 7. Ime jutok,
 Szivem szerent mint oajtok,
 Ha járok is, buban forgok,
 Kinban vagyok, járok, mozgok.
- 30 8. Neptolmus szépe,
 Szerelemnek csatlot szive,
 Dido, Enéás szerelme,
 Nyakában hatot vigh kedve.
- 35 9. Priámus tűzben,
 Paris Helenáért volt végh,
 Az én szivemben sötetség,
 Rajtam forogh késérüség.
- 40 10. Tudom, hogy nincsen
 Circe veszeje kezemben,
 Kin el hozzád végy almodban,
 Jutok én aligh ágyadban.
11. Mégyek s ot lészek
 Nála, kit én remenlettem,

30 szive <Ha járok is buban forgok> 38 kezemben Circe veszeje

Aszszonyomhoz vigan mégyek,
Kedvem szerent majd él érek.

- 45 12. Megyek, mint tégyek,
Hová légyek, mit remények?
Irigylenék, az migh élek,
Mert nem szánnak elenségek.
- 50 13. Nem melto volna,
Az ki engedne vejenek,
Az jámbor és házi társnak,
Eleiben állana társának.
- 55 14. Aspis, vad, fene,
Basiliscus merges feje
Szályon szive rejtékére,
Szályon szerelmem öliben.
- 60 15. Lucrétia
Még hala nagy banatyában,
Hogy el hagyatek utában,
Euriálustol váltában.
16. Még csalaték,
Dinophotul el hagyaték,
Hogy ily hamar töllem válék,
Tarsaitol él hagyaték.
- 65 17. Badgyat leleknek
Utolsó órája mert erkezek,
Ily kegyestöl el maradék,
Mert ő néki nem engedek.
- 70 18. Bezzégh nagy kár volt
Ez világban annak élni,
Mely ferfiunak szép szerelme
Válék él ily hamar tölle.
- 75 19. Hogy be rendelék
Eszet vers főkben egy aszonyért,
Sokert és egessegekert,
Velle valo vigh éltéjért,
- 80 20. Eszer hat százban
Es az negyven esztendőben,
Valának s vadnak sok szépek,
Emlicsek még kedvem érte.

- 1 1. Sok bum es faratsagim vtan
Vgian ottan el aluam,
Feyemet kezemre haytam
Es ott almamban azt latam.
- 5 2. Czak keözel egi szep rosa fa,
Kinek ott massa nem vala,
Kett szep kwsded fiatallya,
Mely alat nyugossom vala.
- 10 3. Hat el meszsze er arnyeka,
Czudalatos szep illattia,
Egi meheccke nagi faradua
Edesseggel magat rakya.
- 15 4. Kihez keözelitek, monduan,
Kenaimat megh enyhituen
Rabsagabol ki mentenem,
Iutalomnal kwl nem lennek.
- 20 5. Funi kezde szep notayat,
Szamlallya elteben jartat,
Mellyel sziuemnek nagi kinyat
Meg uyta sok banatiat.
6. Nagi banattal jarni kezdek,
Egi mezeöben ha lathatnek
Hasonlot kws mehecckemhez,
Vagi ikes eneklesehez.
- 25 7. Iuta azonban egi daras,
Mint egi eöreös vitez puzdras,
Kerem ha mehemre talalsz,
Meg ne fogd, mit nala talalsz.
- 30 8. Nagi haraggal meg felele,
Noha nem vala ereye,
Monda, az volna feö etke,
Az mit keres az meheccke.
- 35 9. Kegietlen fenekedesel
Siet vtanna fegiuerrel,
Rakua kett feleöl mereggel
Nez ream meg dwhwt szemmel.

1 [Elöbb:] faratsagom 13 Kihez <hogi el> 34 [Elöbb:] mereggel

10. Menek azonban egi hegire,
Edes mehem eörzesere,
Hogi az daras szerenczere
40 Ra ne találna szegenre.
11. Juta azonban az hegire
Meszsze feöldreöl egi geörlisce,
Kerdem, latade yeöteödben
Mehemet io egességben.
- 45 12. Latam, monda, nagi faradua,
Viragokkal szarnya rakua,
Darasis csak hamar iuta,
Kiteöl mehem szabadula.
- 50 13. Eöreömemben hogi eszt hallam,
Istenemhez fohaszkodam,
Io hirt ki monda, meg aldam,
Es igi teöllem el boczatam.

45.

- 1 1. Gondolkodvan eczer, egy iffiu monda:
Akarnám, ki nekem kenyeret adna,
Az melle egy kupa bort is fel hozna,
Ugyanis az nekem *ajándekot* adna.
- 5 2. Az melle egy szép tal etket is *hozna*,
Bator nagy sok szoval ö ne kénálna,
Ha nem ennem, bator mégh pirongatna,
Házábolis engem ki taszigálna.
- 10 3. No türök én azzal, az mit kaphattam,
Mert egy vélös koncot alig kaphattam,
Aszt is az hegedüs seaböl loptam,
Migh négy kupa bort is fél köppentettem.
- 15 4. Adgyon jot az Isten az vö legénynek,
Mert majd inya adat az enekesnek,
Az hegedüsökét vessék az ébnek,
Mért rosz notát vonson az nasz nepenek.
- 20 5. Asztalnál mulato tisztés aszszonyok,
Mostan én réám ti mit mosolyogtok?
Szép léányok egy egy csokot adgyatok,
Amaz szép pohárból innom adgyatok.

4 nagy ajándekot 5 fél hozna

6. Vigan tart az gazda, ne bankogyatok,
Ha penczetek vagyon, bort hozassatok,
Meny aszszony kedvejert egyest igyatok,
Az vitez modra egy hajdát mongyatok.
- 25 7. En édes vendegim, ne bánkogyatok,
Vigan jo boromban tiis igyatok,
Szolgák, ti mingyájan pohart fogjátok,
Mindennel egyemben vigan lakjatok.
8. Vongyad az hegedüt, pendics az lantot,
20 Ifiak, kik érkeztek, járjatok tánczot,
Völegeny, vid te élöl az menyaszszont,
El ne hullassátok az velös kontzot.
9. Hajia, rám mely sok szép semek tekintnek,
Felek, hogy ma engem mégh reszegetnek,
35 Talam az menyaszszony mellé ültetnek,
Völégénye, félek, engemet tesznek.
10. Nem ülök oda, mert mégh reszegetnek,
Nezd az hegedüsök mint fenyegetnek,
40 Hogy egy rosdás notát nem pendithetnek,
Szakadgyon el hurok hegedüsöknek.
11. Öszve horgat vargak, örömet mondok,
Tudom, felyül réá innom adnátok,
Egy czipellüsselis fel ruháznátok,
Ha tü eszt mostan mégh tanulhatnátok.
- 45 12. Im mégh mondom, hogy ha mégh halgatyátok,
Az hammasban holt az szegeny atyátok,
Job, ha mind fel keltek és haza futok,
Mert mégh büszszöt immár, ha ki vonyátok.
13. Az szegeny anyátok ki vonya vala,
50 Laba fel merede, beleje hala,
Az mi kis szerszáma szegennek vala,
Aszt testámentomban *vargaknak* hatta.
14. Igen észtek isztk, nekem nem attok,
Bizony nem emberség, hogy nem kénáltok,
55 Job volna az konyhán ti halgatnátok,
Mint egy falka gunár, ne csacsognátok.
15. Mit mosologsz, szabo, ott az asztalnál?
Tudod, minap nekem ruhát csinálál,
60 Penczemből mert akkor te ki pusztítál,
Bár most felyül réá bort innom adnál.

22 vagyon (ne bankodgyatok) 52 az vargaknak

16. De tū jo borbelyok, mit mosologhtok?
 Minap az fejemet ti mégh mosátok,
 Ött penczt akkor rajtam künyorálátok,
 Bár felyül most réá innom adnátok.
- 65 17. Hallgassátok mégh, mit én *mondok nektek*,
 Amaz pelyhes szöcsöt bár ki vessétek,
 Mert mégh pelyhessédik tölle az étek,
 Nagy boszszuságh leszen, ha nem ehettek.
- 70 18. Amaz ajto meget álo rosz varga
 Rosz kurva fiának engemet szida,
 Caeper rudon vessek ki az hámasban,
 Mert nem ada innom amaz jo borban.
- 75 19. Gúson tekerjék ki amaz rosz csiszárt,
 Mert csak csikorgatya rosdás szablyáját,
 Az meszárosnak is vonyak ki *fogát*,
 Mert csak bömbölteti város bikáját.
- 80 20. Szürkos kovács batya, honnan szaladál?
 Minap mint egy ördögh, te olyan valál,
 Az ejel alunnom sém hagyál,
 Vakarj ki házambol, ot kin kalapály.
21. Az szegeny meny aszszony igen bánkodik,
 Ném tudgya, az ejiel rajta *mi esik*,
 Igen feltem szegent, hogy által vérük,
 Az szemem valóját nékie mégh veszük.
- 85 22. Röhögj néki, röhögj, *orodra* vonszák,
 Aszt tudod, hogy mingyárt *keszedben* adgyák,
 Talám mégh élöször rámára vonszák,
 Az után az szörit mégh berétvályák.
- 90 23. No ne bányad azért, mert jodra ésik,
 El hidgyed, az szemed nagyobbban nyilik,
 Job leszen osztán, ha szörit mégh nyirik,
 Mert olyan gyakorta nem csipásodik.
- 95 24. Nagy szuszogást hallok az ajto melet,
 Poszognak az bábák ö vigh kedveken,
 Rosz szelet bocsátnak az al felekből,
 Ebet itassanak olyan pohárbol.
- 100 25. Ez eneket egy ifiu gondolkodván,
 Nem vala kényere akkor házában,
 Vagyon éhezésben és koplalásban,
 Bár enni vinnének az scholában.

65 nektek mondok 75 az fogát 82 raj [Csak ennyi.] 85 az örödra [!] 86 az (orodra vonszák) keszedben

- 1 1. Bánatya nincs éz világon annak,
Az ki nevet tугya ő férjének,
Vigassága lészén ő szívenek,
Mert holtkor lesz vege örömenek.
- 5 2. Igaz Isten, lám te irgalmas vagy,
Bus szíveknek vigasztaloja vagy,
Kerlek, hogy engemet is el ne hagy,
Az pártaban meg agganom ne hagy.
- 10 3. Sok ideje, hogy fel nevettem,
De soha ily banatot nem ertem,
Azert az mint én eszemben vöttem,
Az nász nepe soha nem jó értem.
- 15 4. Bár csak nekem kontyom, gyolcsom volna,
Mely jó reggel fel öltöttem volna,
Az peaczra ki sétáltam volna,
Magamot ott mutogattam volna.
- 20 5. Száz pártánnis nem adnék egy kontyot,
Száz koszorun sém adnek egy fő kötöt,
Vagy fejemről alá függő fatyolt,
Ferre tennem az talleros haj fonot.
6. Anyám mikor ez világra hozza,
Talám ugyan engem még átkoza,
Mert semmi személy rajtam nem kapa,
Nem forog hát rajtam most az koczka.
- 25 7. Sok léány barátimot vizsik él,
Talám engem soha nem vesznek él,
Mert im, látom gyakran szeméimel,
Nagy bánátban csak így épedek el.
- 30 8. Iszonyatos az léányoknak az nagya,
Kinek hatvan singből télik egy szoknya,
Kilencz singből az csecsinek zacskója,
Egy bialy bőrből az lábának egy kapezta.
- 35 9. Jobb lött volna, hogy az tenger hobja
Kis koromban él boritot volna,
Így nagy bura nem jutottam volna,
Így szívemnekis könyebb lött volna.

10. Sok esztendők multanak immár el,
Meg is senki nem nez kégyes szemmel,
Meg elegszik ki ki szerelmével,
40 Én égyedül csak így épédék el.
11. Magnak valo volnek, minden látya,
Szépségemet de nem sok kiványa,
Mert az vénség virágomat rontya,
Mint az földet, úgy ez meg szárasztya.
- 45 12. El viseltem harmincz három pártát,
De meg én soha nem lattam gatyát,
Es gatyának ő édes falatyát
Soha nem kostoltam ő mivoltát.
- 50 13. Nem tom, mikor löttem éz világra,
Mert sémmi szemely rajtam nem kapa,
Szeretömmel Isten meg nem álda,
Akár sánta s akár benna volna.
14. Ha soha oly szeretöm nem lészen,
Ki maganak feleségül végyen,
55 Banatimnak akkor vége lészen,
Mikor testem koporsóban megyen.
15. Ha én valakit meg kerethetnek,
Egy deákat bizony valasztanak,
Bátor varga, azzal sem gondolnek,
60 Csak az féjer vénsegre ne jutnek.
16. Immár ugyan szivem szerent félek,
Holtam napig hogy csak buban élek,
Fökötöt konty alá nem vehetek,
Keservesen az máséra nezek.
- 65 17. No nem nyujtom tovább panaszimot,
Mert nem lathatom, ime, naszomot,
Nem érdemlettem kedves mátkámot,
Magtalanul töltöm ez világot.
- 70 18. Fel vetettem szépen nyoszolyámot,
Ki terjesztetem gyenge karomot,
Várom vigan jó akarojimot,
De nem jönnek s nem szanyak kénomot.
19. Legyen eleg ez néhány versecske,
Neked irtam, te kis görliczecske,
75 Mert ha meg jó tavasszal az fécske,
Akkor leszen minden örömecke.

- 1 1. Igaz Isten, hát én hova legyek,
Es egjedül ez világban megyek?
Talám nem akarod, hogy örvengyek?
Ferjem legyen, kivel holtigh ellyek?
- 5 (3.) 2. Sok ideje, hogj fel nevededtem,
De megh ilyen banatot nem ertem,
Mert az mint eszemben vettem,
Talám nem jo az nász nepe ertem.
- 10 (7.) 3. Azt en gyakron látom szemeimmel,
Sok leány barátimat viszik el,
De lám engem senki nem visszsen el,
Nagy bánatban azért epedek el.
- 15 (2.) 4. Szent Jehova, lám te irgalmas vagj,
Bus sziveknek vigasztaloja vagj,
Kerlek, hogy nekem is örömet agy,
Az pártában *meg* agganom ne hagy.
- 20 (16.) 5. Ugyan szivem szerént félek,
Halalomigh hogy tsak buban elek,
Fő kötöt kony [!] alá nem tehetek,
Söt keserven az masera nezzek.
- (9.) 6. Job let volna, hogj az tenger habja
Kis koromban el boritot volna,
Ily nagy bura ne jutottam volna,
Igj szivemnek is könnyeb let volna.
- 25 (10.) 7. Sok esztendök multanak imar el,
Most is *senki* nem nez kegyes szemmel,
Megh elegszik ki ki szerelmevel,
Én egyedül csak így epedek el.
- 30 (11.) 8. Magnak valo volnek, minden látya,
Szépségemet de nem sok kivanya,
Mert az vensegh viragomat rontya,
Mint az földet, ugyan megh szarasztya.
- 35 (17.) 9. No nem nyujtom tovább panaszomat,
Mert nem látom jöni én nászomat,
Nem erdemlettem megh szep mátkámat,
Magtalanul töltem világomat.

4 fejem 9 Az 10 barátim 16 [*meg* hiányzik.] 23 [*Ily* hiányzik.] 26 [*senki* hiányzik.]
35 erdemlem 36 tölem

- (18.) 10. Fel vettetem szépen nyoszolyamat,
Ki terjesztetem gyenge karomat,
Vártam igen jó akaróimat,
40 De jól látom, nem szányák sok bumát.
- (6.) 11. Anyám mikor ez világra hozot,
Talám engem ugyan megh atkozot,
Mert eddigh senki rajtam nem kapot,
Szeretövel Isten meg nem aldot.
- 45 (14.) 12. Ha soha oly szeretöm nem leszen,
Ki magának feleségül vegyen,
Banatomnak akkor vege leszen,
Mikor testem koporsóban megyen.
- (15.) 13. Ha valakit én megh kerethetnek,
50 Egy deakot *bizony* megh keretnek,
Bátor vargát, azzal sem gondolnék,
Tsak az pártában megh nem aggannek.
- (19.) 14. Légyen elég ez néhány versetske,
Neked irám, te kis görliczeczke,
55 Mert ha megh jö tavasszal az feczke,
Akkor leszen minden örömszke.
15. Ezer hat száz és az negyven hadban,
Az *Marosnak* vize le mentebcn
Ezeket igj iram keservemben,
60 Egy vén leány özvetség eltében.

46/III.

- 1 (1.) 1. Banotya nints ez világon annak,
Az ki nevét tudgya ő férjének,
Sött vigsága nagy vagy szívének,
Holtig nem lesz vége örömenek.
- 5 (2.) 2. Szent Istenem, lám te irgalmas vagy,
Bus szíveknek vigasztalója vagy,
Énnékem is, kéllek, örömot agy,
Az partában meg agganom ne hagy.
- 10 (7.) 3. Mert im látom az én szemeimmel,
Sok leány barátimat viszik el,
De lám engem senki nem vészen el,
Sok gondolatimban epedek el.

50 deakot én megh 57 [és hiányzik.] 58 ha maradnak vize [!]

- 15 (11.) 4. Magnak valo volnek, minden láttya,
Szépseget senki nem kivannya,
Mert az vénség virágomat rontya,
Mint az füvet, ugyan el szárosztya.
- 20 5. De ha engem valaki megkérne,
Annak bátor csak fé [!] szeme lenne,
Az lábo is bátor bankos lenne,
Tsak hogy az én szükségemről tenne.
- 25 6. Készen volnék bizony, ha köllenek,
Tsak kérnének, mindgyar el is mennék,
Szegény legént én mast nem utálnék,
Üngöt, gatyát szépeket tsinálnék.
- 30 7. Az fársáng is im hol iön nagy lassan,
Szintén mast volnék virág koromban,
De férfival nem fekszem egy ágyban,
Meg epedek sok gondolatimban.
- 35 8. Nem mondhatok jot az én anyámnak,
Mert engemet szida vén kurvának,
Lapiczkának és az vas kalánnak,
Rajtam kétje az ő haragiának.
- 40 (15.) 9. Ha szabados volna, meg kéretnék,
Egy deákat bizony valosztanék,
Akkar vargát, azzal sem gondolnék,
Tsak az fejér vénségre ne jutnék.
- 45 10. Az tűz az oldalam meg sütötte,
Az orso az ujomat föl törte,
Az dagasztas könyökem ki ette,
Az tűz hely farom szélesítette.
- 50 11. Reám fogták azt is nagy hamissan,
Férhez nem megyek, azt kiáltottam,
De bár kalodában tegyék nyakam,
Ha el mulik akar mikor rajtam.
- 55 12. Ha tisztességemet nem félteném,
Az pártámat mindgyárt tűzben vetném,
Az fejkötöt az fejemben kötném,
Az kontyot is mindgyárt föl tekerném.
13. Eörök Isten, hát én hová légyek,
Talám nem akarod, hogy örüllyek,

22 Tsak <kérnének tsak> kérnének

Ez világban hogy én vigan élylek,
Vagy férfival én együt fekügyek?

55 14. Ambár nékem arra engednének,
Hogy fársángban legént kéretnének,
Bizony hármát mindgyárt meg kéretnék,
Nyegyediket szeretöül vénnék.

60 15. Elsöben én deákat kéretnék,
Mert az deák nékem is teczenék,
De mivel hogy othon nem ülhetnék,
Az menyetskék tülem el szeretnék.

16. Im minden nap pártámat el vesztem,
Azt kölletlen délig el keresem,
Ha meg lölöm, ohajtván föl tészem,
De még egyszer bizony meg égetem.

65 (12.) 17. El viseltem nyoleczvan három pártát,
De nem vettem soha bizony hasznát,
Az gatyának csömögös falattyát
Nem érzettem soha használottyát.

70 18. Ez éneket az ki versben rakta,
Öreg leány árvóságát szánta,
Sirásokat fülével hallotta,
Verseket szerént ekképpen formálta.

75 (19.) 19. Legény elég ez nyihány versetske,
Néked irám, te szép gelliczécözke,
Az tavaszal, mikor meg iön fötske,
Akkor lészen néked örömötske.

47.

- 1 1. **Immár** tülled egy kevésse megh válom,
Tudom, vigan nem elhetem világom,
Melyen ismet személyedet mégh látom.
- 5 2. **Ugy** mégh untam csak az keves üdöt is,
Erted, lelkem, buban vagyon szivem is,
Nincs orvossom, töllem távol vagy téis.
3. **De** azzalis anyira nem gondolnek,
Csak néked követemtöl izenhetnék,
Bizony ismet személyedet mégh látom.

- 10 4. Így osztán mégh erteném szivem langját,
Ha szivemnek mégh érthetnem valaszszát,
Ha szánnád jobbagyodnak szornyü kenyát.
5. Ugyan örül, örvendezvén *én* szivem,
Hogy láthatom személyedet, szerelmem,
15 Véd kedvedben személyemet, szerelmem.
6. Tudom, hogy szánsz, de nem tehetek rolla,
Nincsen szárnyam, hogy mehessek *el* oda,
Asztis *el* türöm, csak vállál vonitok.
7. Jute néha, mit miveltünk, eszedben,
20 Mikor voltunk ketten gyönyörőségben,
Tudod, bár be ne irjam aszt versékben.
8. Attad gyürüt én mégh küttem, *vedd* vissza,
Homály fogta köve fényét s nem tiszta,
Viselye *el* az, ki mégh rutította.
- 25 9. Ez verseket az ki szerzé enekben,
Banat vala akkoron ö sziveben,
164VIII esztendőben.

48/I.

- 1 1. Bánatban hagyád szivemet,
És *el* bágyasztád lolkemet,
Árvául hagyál engemet,
Te vig kedves szerelmedet.
- 5 2. Sirván nézem *el* mentedet,
Nem szánom én életemet,
Az foldnek adom testemet,
Az emészen meg engemet.
- 10 3. Vég butsut vészek már töled,
Mert nem vigadhatok veled,
Nálam forgodik szerelmed,
Én előtem te szépséged.
- 15 4. Bizony nagy bánatban hagyál,
Hogy tölem mesze távozá, l,
Szivemben bánatot hagyál,
Szerelmemben holtig hagyál.

12 Hogy ha 13 [*én* hiányzik] 17 [*el* hiányzik] 21 irjad 22 ad
2 [*És* hiányzik] 3 árul [!]

5. Agyomban meg álmanbanis
Szivem szakad eretedis,
Tudom, szerelmem, neked is
30 Szakad szived eretemis.
6. Noha Istenünk így hozta,
Idővel meg el választya,
Szerelmünket hozsabitya,
Szent áldamassát is nyulytya
- 25 7. Ha el válunk egy mástul is,
Ne utallyuk egy mást meg is,
Tsak izengető szóval is
Ajanluk magunkat megis.
- 30 8. Bár utálljon meg ez világ,
Tsak ujullyon meg az zöld ág,
Mienk legyen az meny ország,
Tündöklő, fenyés boldogság.
- 35 9. Meg vállom, szerelmem, töled,
Kíért busulok, *el* hidgyed,
Nálam forgodik szerelmed,
Én előttem szép szerelmed.
- 40 10. Mast lesz meg válasam töled,
Mellyen fáj, édessem, szived,
Hogy el hagyot szép szerelmed,
Mert nem vigadhatok veled.
11. Szivemnek holtig valo gyaszt,
Testemnekis nagy kinlodást
Hadtál, szerelmem, ohajtást,
Elmémnekis nagy kinlodást.
- 45 12. Am menyel, szivem, békevel,
Lassan Isten egéssegel,
Ha beszéllek szerelmeddel,
Könyveznek szemeim érted.
- 50 13. Eleg nagy szivem fájdalma,
Mellyért szivem buval rakva,
Hogy tölem leszesz el válva,
Legyen Isten akaratya.
14. Juson eszedben mondásom,
Előted *tett* fogadasom,

20 [Előbb:] szivem 33 szerel<el>mem 34 [*el* hiányzik.] 38 [Előbb:] szivem 54 te [!]

- 55 Hogy ha szintén el válásom
Tőled leszen távozásom,
15. Nem lesz máshoz kívánságom,
Tőled is csak azt kívánom,
Fogadasodat meg tartom,
60 Árva fejed nem utálom.
16. Szerelmünkért már mit tégyek,
Kivánam, hogy veled ellek,
Neked sirván énekellek,
Keservessen butsut veszek.
- 65 17. Keserves szivel ezt irám,
Szeretömtül hogy meg válám,
Pünkösd hetiben számlálám,
Akkor kedventül meg válám.
- 70 18. Ezer hatszáz és ötvenben
Hogy volnék nagy gyötrelemben.
Kezdék gondolkodni eben,
Ezeket irám versekben.

48/II.

- 1 (1.) 1. Bánatba hagyád szivemet,
És el bádgyastád lelkemet,
Arvaul hagyál engemet,
Egyetlen egy szerelmedet.
- 5 (2.) 2. Sirva nézem el mentedet,
Nem szánam én életemet,
Földnek adni én testemet,
Hogy emészszen meg engemet.
- 10 (4.) 3. Bizony nagy bánatban hagyál,
Szivemben bánatatt nyujtál,
Hogy töllem meszsze távaztái,
Engem árvaságban hagyál.
- 15 (5.) 4. Ejtzakais álmambanis
Erted bánkadik szivemis,
Tudom, szerelmem, nékedis
Szived szakad érettemis.

59 fogadasod 68 me [!]
3 Árván 15 szerelmed

5. Hadd szollyanak az irigyek,
En felöllem majd el férnek,
De te nefelejtse, kérlek,
20 Meg szolgálam, a mig élek.
6. Te neked szivednek fészken
Két szép narants kebeledben,
Szép vagy, szivem, személlyedben,
Ráro modi természetben.
- 25 7. Angyali ábrázatadat,
Kebeledben nyilt rosádat,
Keskeny hátú derekadat
Add nékem, kérlek, magadat.
- 30 8. Tudom, kedvemis ugy lenne,
Veled éltem ugy tetzene,
Mint ha anyám másszor [?] szülne,
Vagy halálból fel költene.
- (12.) 9. Ámbár menny, szivem, békével,
Várt szerentsés egésséggel,
35 Ha beszélhetz szeretóddel,
Emleges engem békével.

49.

- 1 1. El kel valnom, latom, tölled, edesem,
Kent lat, busul, tsak megh nem hasad szivem,
Vallyons mikor leszen haza teresem?
Oh nem tudom, Isten hozzad, edesem.
- 5 2. Vallyons mikor latnak immar szemeim?
Vigan ismet ha ölelnek karjaim,
Vagy czokollyak piros orczad ayakim?
Ha viradnak ream ilyen napaim?
- 10 3. Oh nem szanom ismet vissza teresem,
Azert nalad hagyom en bus szivemet,
Senki penigh nem lattyá vigh kedvemet
Mind addigh, migh nem lathatom szinedet.

22 Kít 25 te ábrázatadat
1 II El kel mennem nincs mit tennem edesem 2 II Kin ugy busul 3 II hozzad
teresem 4 II Isten hozzád legyen immár edesem 5 II Nem tom mikor 6 II Vallyon s mikor
ölelgetnek 7 II Ha 9 II Ird fel kerlek szivem az én nevetem 10 II Ime nalad 12 II adiglan;
látom személyedet

4. Szomoru lesz mind iarasom, kelesem,
 Semmi vighsagh nem kell immar ennekem,
 15 El nem apad orczamrol sürü könyvem,
 Migh nem latlak teged, edes szerelmem.
5. Azert kerlek, maradgy megh hüsegemert,
 Hozzad valo allando szerelmemert,
 Ne utaly megh bár akarki kedveiért,
 20 Fely Istentől szamos fogadasodert.
6. Isten hozzad, már fek emlő kezemben,
 Labamotis maydon teszem kengyelben,
 Szallasom lesz az föld kereksegeben,
 Mert te hived leszek tellyes eltemben.

50.

- 1 kinomnak oka testemet mardossa, szemeim elöt forogh.
2. Titkon fogyat az bu, mint az mely fat ragh szu, szep levelej hulnak,
 Nekemis az keppen orczam hervad szörnyen, tagaim fogyatkoznak,
 Vegreis az leszen, mert kinnya keptelen oka ki mulasomnak.
3. Vajha meg valaha vege szakadhatna szerencsetlensegemnek,
 Örülhetnek enis akkeppen mind masis iffiusag idejenek,
 Vigan enekelnek, szep aldast nyujtanek az mennyei felsegnek.

51.

- 1 1. Oh en edes nagy jom, kiert regen egek,
 Az kiert en bennem bujdosik az lelek,
 Mindenüt siralmas, valahova nézek,
 Mert sok faratsagom csak erted keseregh.
- 5 2. Sok buval güzölög szivem buban érted,
 Sok fohazkodásra indet az jo neved,
 Kit gyakorta hallok lölkem te felöled,
 De sok buval elegy örvöndetes neved.
- 10 3. Szamtalan gondolat, az ketsegh megh emeszt,
 Bumra termet nekem, az ki ezzel emeszt,
 Mert szerelem bennem meg hült, mar nem melegh,
 Csak lenne eltemben gyorsan bar immar vegh.

13 II Szamon leszen mind 14 II Semmi nyájas mulatság nem kel nekem 15 II Nem szakad le 16 II Migh nem latlak vagy csokollak edesem 17 II emlics meg 19 II kerlek senki kedvejert 21 II fekemlöm 23–24 II Legyen Isten oltalmazod eltedben, Isten legyen immár hozzád edesem. 24 I te <hozzad>

- 15 4. Az halal keserü, de te keservesb vagy,
Mert az halal kinnya en előttem nem nagy,
Kit szerelmed velem immar megh kostoltad,
Remensegem kívül hogy tülöm ily vad vagy.
- 20 5. Lam nincs semmi allat, ki megh nem szelidül,
Szep szokkal, peldakkal az ki megh nem tanul,
Madarasz kezere szep raro el repül,
Nincsen semmj allat, ki megh nem szeledül.
- 25 6. Mondgyak, ez vilagon haromféle allat
Vagyon, az kj ellen hogy senki sem alhat,
Az tenger és az tüz, az aszszonyi állat,
De te megh annalis feneb s kegyetlenb vagy.
7. Gerjeszzen az Isten az ö erejével,
Bunodetis mossa szent fia vérével,
Tölose be kedvemet isteni erővel,
Kiert dicsirhessem en minden időben.

52.

- 1 1. Reghi remensegem, kedves szerelmem,
Miert felejtél el ily hamar engem,
Hogy soha sem szanod en szegeny fejem,
Noha nyilván tudod hozzád hüsegem.
- 5 2.
Mint szallot vár allat megh vert segetsegh,
Az benne levőknek nagy keserűség,
Igy szegeny fejemet farasztya ketsegh.
- 10 3. Mint annyatul el vált kis arva barany
Bujdosik ala s fel bolyogvan, revan,
Igy bujdosik lelkem egyedül járván,
Érted sok konyveket gyakran hullatvan.

53.

- 1 1. Egy bizot barátom engömet szolléuán
Monda, hallád, mond még, de szemed mit kiuán,
Talán io lako helt, uagy ruhát szol niluán?
- 5 Felelék: asz sem kel, en aszt sem kiuánom,
Ezüstön, aranion nintsen mit uigadnom,
Méltossággal meczegek, ha gongiát köl látnom?

3. Meszételen iöttem ez árniek uilágra,
Meszételen mégiek ismég föld giomrába,
De kiuánsagom ez ugian bizoniába:
- 10 4. Nehez bu s gond nélkül hogj uigan élhessek,
Egy néhány viteznek előtte lehessek,
Io hamar louakon giakorta ülhessek.
5. Kérdi ismét tölem, kiuánsze egiebeth?
Felelék: tsak aszt, hogj egiedöl engemeth
15 Szeressen az, a ky giuitotta sziumeth.
6. Ez megh léuén nékem semmi egiéb nem kel,
Bár akar ky birion Darius kentséuel,
Nem leszek érette hozzá giülölséggel.

54.

**ENNIHANI UERSEK, MELLIEKBEN EGY IFFIU UEZI BUCHULAT
KEDUES SZERETŐIETUL ES BARATITUL**

- 1 1. O geöniörüsegés, o the edesseges,
Minden nad mez fölöt ky uagi kellemetes,
Edes uigassagom, kedues niugodalmom,
Isten legen hozad, en edes szep hugom.
- 5 2. Keserü kar uallas imar az en dolgom,
Nem lezen elmemben semi uigassagom,
Mint az sürü felhö, keörniül uet banatom,
S uallion mikor tamad ismet feöl en napom?
- 10 3. Ha szium keö uolna, magam acczel uolnek,
Szerelmedtul mint ercz ugian szikrat adnek,
Mint laagy viaz naptul, ugy megh melegednek,
Touab ugian talam erted el oluadnek.
- 15 4. De miuel sziumet erzem, hogj el loptak,
Es annak heleben banattiat czak hattak,
Szerelmemet tülem igy el ualaztottak,
Kyert meszi utra feiemet boczattak.
- 20 5. O ti edes orak, szep giöniörü napok,
Mezzel folinak uala minden pillantassok,
Eszemben sem iutnak uala kedues almok,
Mikor szerelmemet hozam foglalattok.
6. Edes bezedeben uala mulatsagom,
Giöniörü czokiában kedues uigassagom,

Giakran eö eöleben melj giöniörü almom,
Eölelgeteseben uala niugodalmom.

- 25 7. Boldogtalan ora, imar im el iüttell,
Kiben mind ezekben uegeth szakaztottall,
Szerelmemtul engem mikor ualaztottall,
Tölle nagi banattal hogi el buczusztatall.
- 30 8. Te kegietlen Uenus, szerelemnek annia,
Ky noha latatol kegessegh arannia,
Volte ualakinek ualaha illien kinnia,
Az nagi szerelemtul illj sullios probaia?
- 35 9. Nem elege probalt uoltame tüz altal,
Mikor legh előzőr szerelemre attall,
Mint tanulo uiteszt probara boczattall,
Sok irigök altal megh ustromoltattall?
- 40 10. Immar mind azokrul megh sem emlekezmem,
Teöbekreis feiem ugian ra uihetnem,
Pallia futasomnak haznat csak uehetnem,
Vtamat keuisse touab hallazthatnam.
11. Ez eleött utamis, munkamis keönieb uolt,
Eletem uezere mert szuem uelem uolt,
Immar szuieuntul engem ha megh foztoth,
Mit probal, s uezeljre mert boczat, mint latrot?
- 45 12. No latom, megh nem szan, ualasom kj atta,
Talam az idöis magaual igi hozta,
Tudom, iöuendöben ismet megh halallia,
Tob faratsagimnak tob iutalmat adgia.

szeretoietul buczuzik

- 50 13. Azert iffiusagom tundöklö czillaga,
Szep kis azonioknak giöniörü uiraga,
Vitez vrfiaknak tiztes keuansaga,
Isten legen hozád, szerelmemnek langia.
- 55 14. Mint kerti szep rosak az egi harmattull
Nilnak s illatoznak giöniörü tauazall,
Igi szuiedet Isten taplallia sok iokall,
Kiben giümölcsözzekek szerelmed rosakall.
- 60 15. Rolam, szerelemnek uadazo leania,
Kalaris kertebül szarmazot szep rosa,
Kit megh sebessetet szerelmednek nila,
Legy emlekezetben, szuieumnek hajleka.

16. Tarsatul megh foztot girliczenek kara
Teörtenik ennekem, kinek ö haznara
Tekentek kepednek csak szaraz ágára,
Siralmat zauarja sziuem italjara.
- 65 17. Meli giöniörü uolna nekem, ha lathatnam,
Ottan bar csak hirtet giakorta halhatnam,
Hozam ualo keduet honan tanulhatnam,
Szerelmenek langiat tauul probalhatnam.
- 70 18. Tik leztek ennekem postaim, kek daruak,
Hangas trombitaim uiteszleö madarak,
Kik fen nap keletre röpöltök hazamnak,
Hozuan szerelmetul eöreömöt tarsanak.
- 75 19. Azert ti hozzatok feiemet forditom,
Szerelmemtül ualo hogi ha el uallasom
Venusis nem szannia illien kar uallasom,
Am bar madar lenne illien uigaztaliasom.
- 80 20. Ki ha hozu uttiat rettegne hazamnak,
Es tölem peldaiat nem uenne uttianak,
Legen ielensege sziuem hü uoltanak,
Ki olj mesze feöldrül iuttem te szolgadnak.
21. No erzem oramat, szomoru buczumatt,
Isten legen hozad sziuem, szeretödet
Ne felejeh, szeressed, mint magadat, eöttet,
Tobbet nem szolhattok, Istennek ajanlak.
- 85 22. Nagy hatalmu Isten, legi ennek oltalma,
Ky az mi sziuünknek kötelezö lancza
Voltal, szerelmünknek ereös diadalma,
Hogy lehes uitalmunk ismegh latasunkba.
Anniatul buczuzik
- 90 23. Tegedis io termeö fa, ki ez uilagra hoztad,
Az fuuo szeltulis utet oltalmaztad,
Szerelmemet nekem draga kinczül adtad,
Sziuet en sziuemben uionnan hogi szülted,
- 95 24. Az vr Isten anni aldassal megh algion,
Meni csillagh egen, föueni feöldön uagion,
Semi keserüsegh szemedre ne szallion,
Pellikan fészkeeben niaiadal megh tarczon.
Baratitul
- 100 25. Tijs sok igemben szolgáló barátim,
Az igaz hüségben uoltatok tarsaim,
Hiremben neuemben en oltalmazom,
Sokaigh ellietek, kedues niaiassagim.

Gonoz akarojtul

26. Gonoz akaroim miniaian kik uadtok,
Kik nagy eztelenül az szel utan futtok,
Tijs ennekem mind megh boczássatok,
Ragalmazast rolam töbet ne szolliatok.
- 105 27. Vtolzor en tulem azt megh tanulliatok,
Rosdauul araninak semit ne arczatok,
Engem noha szoltok, de nem gialazhatok,
Isten ugi nem adta, az mint kiuantatok.
- 110 28. Legien pelda poknak ö munkas haloia,
Kinek halalara uagion ö hajleka,
Igy kiknek az nieluek kez ragalmazasra,
Masok kent magoknak sietnek karokra.
Vtolzor szolitia szeretoiet
- 115 29. Megis ecczer hozad fordetom szememet,
Hogi ha tauul letem megh fogta nieluemet,
Szivem barczak mastan lasam szemeledet,
Vtolso tekintet enihecze sziuemet.
- 120 30. Mint test a lelektül, ugi el nem ualhatnam,
De az kit magamnak czelul föl uettetem,
Vezerlö io Isten, eregi mar eleöttem,
En utannad megiek, mert utra indultam.
kibul Isten ismet uiszha fordetuan adgia, hogi lathasalak,
az mint szibül kiuanom, io egesegeben.

55.

- 1 1. Mutata szerencze egy almat kezeben,
De viszont kigyojat tartja elleneben,
Azert, hogy ki kivan részt vennie ebben,
Ne vesse remenyet czalatlanul ebben.
- 5 2. Ui esztendő napja bezzegh gömbölyüven
Terczel [?] fel s jüvel ram setetodet ködben,
Kiert gyaszt viselek holtigh mar szivemben,
Nem errek vigh napot, el kel vesznem ebben.
- 10 3. Oh te czalard kigyo, miért tekeredel ram?
Mert egyerlited meg mergeddel nyavalyam?
Szerenczetlenseghgel mert mulek el oram?
Mért kapad el tülem ily hirtelen almam?
- 15 4. Szerencze mint alma kerekded s forgando,
Ha el haittjakis, sohul nem allando,
Igy en vigh napomis tülem czak mulando,
Mint mostani peldam ezt ki mutatando.

3 [Elöbb így:] reszet venni egyben

- 20 5. De ezt szegenj arva, en meltan szenjvedem,
Mert maid szemtelenül magam ra kötöttem,
Veget szerenczemnek mi leszen, nem neztem,
Alhatatlansagat csak semminek veltem.
6. Tudtam, hogy szerencze mindeneket megh czal,
Hitető szavaval ő maganak foglal,
De hogy en szivemet ily hamar kinokkal
Olye megh, nem veltem tüle el valással.
- 25 7. Tudod te edesem, ki megh vetel engem,
Nem masban, ha benned vala remensegem,
De ladde, mit hozza szerenczetlensegem,
El üzi mar szived magatul en lelkem.
- 30 8. Mert uan mar oly, ki szeb s job, igazbb nalammal,
Szep szerelmednelis jobban kedvet talal,
Ha kivannod tüle, hivebben is szolgal,
Holtigh tied leszen, fenlik udvarodnal.
- 35 9. Te valal az, az ki en szivem megh fogad,
Sok ajanlasiddal szegent el altatad,
Edes beszededdel horgodrais czalad,
Mar most mint az ebet el veted nyavalyast.
- 40 10. Noha nem kellek mar, de ugian en szivem
Eretted gyötrődik naponkint eletem,
De mind ezeketis örömmel szenjvedem,
Tudvan, hogy vetkemert nem szerez mar engem.
11. Atkozot mereggel elegitet ital,
Ki sokfele kinnal ma torkomra forral,
Pokolnak tüzevel te temperaltattal,
Kinek egeseben engemet ot hagjal.
- 45 12. Mely nehez Istenem, hogy igy megh alaztal,
En szerelmesemtül engem el valasztal,
Ily szomorusagra s kinokra jutattal,
Mint akasztó fara engem fel akasztal.
- 50 13. Ream mondot atkod tülem mar vond viszsza,
Olthatatlan tüzed lelkem ne mardossa,
Mert fel van mar nekem teczve az az ora,
Kiben lelkemnek lesz tüled el valasa.

17 [Előbb így:] Ezt en szegenj arva meltan is szenjvedem 29 [Előbb így:] Van mar oly; igazab

- 1 1. Nincz mar eletemnek remenye szivemnek, mert latom, hogy kedvesem
Nem beszél mar velem, söt szantszandek kepen kerültön kerül engem,
Fel s ala setalvan, hazban jardogalvan ram sem nez mar szemem.
2. Az te szep szavaid, töt sok fogadasid jai mar mire hozanak?
- 5 Keserü kinokkal, lelki faldalmokkal engem fel ruhazanak,
Tudom, hogy mar abban, mint emesztö langban holtigh egnem ot hadnak
3. Maga hogy engemet, el busult szivemet ö maganak foglala,
Akkor eskuvessel, sok igaz hitivel ennekem azt fogada,
Hogy szegeny fejemnek mint maga lelkenek olyan javat akarna.
- 10 4. De lam, megh valtozot az idő, mert hozot neki ujjob napokat,
Hainalban szep vigh szint, delben tündöklö fenyf eleiben allatot,
Csak engemet szegent, mint veszet idegent oh mely nagy bura hagyot.

- 1 1. Megh adak nem regen giöny virag leverre,
Nekem jo hirt irvan aranyas szelire,
Hogj szemed ugy veted ream, mint tiedre,
Nem nesz te ezekben semmi tekintetre,
- 5 Sem barsoni szinüre, sem selyem köntösre,
Csak igazsagh, huseg legjen holtigh sziveben.
2. Angyal abrazatban sugar szarnyaidon
Repülsz es szaldogalsz ciprus fa agakon,
Ha megh unod magad az hives arnikon,
- 10 Nem meszsze Venusnak egy barlangja azon,
Hizlalgatod szemed sok szep viragh szalon,
Kivant szerelmedben vehez ot reszt szamoson.
3. Oh vaiha edesem te engem be hinal,
Viragos kertedben kertesznek fogadnal,
Hol szep szerelmesen njarban mulatozal,
- 15 Bar csak laboczkadnal velem szolgaltatnal,
Vagy ha arra melto nem volnek tapodnal,
Mint padimentomot, szep laboddal nyomdosnal.
4. Legottan en szivem mindgyart vidamulna,
Ha neked valaha egyszer szogalhatna,
- 20 Rettenetes teher lelkerül szakadna,
Mert nincz szepsegednek sohult töt oszlopa,
Kihez, mint köfalhoz ö tamaskodhatna,
Hanem csak te vagy az, kihez van bizodalma.

25 5. Aggyon Isten neked jo boldogh etczakat,
Edes tagaidnak czendes megh nyugovast,
Az holnapi napra jo kedues fel virradast,
En ertemis, kerlek, formaly egy almoczkat,
30 Kiert az migh elek, tesztek ily fogadast,
Hogy kivuled lelkem soha mar nem szeret mast.

58.

1 Vinnyeb leány nem volt az városon,
Kaczagnis nem tudtak már másón.
Aszszony vagyok, mint akar ki, oda van az pártá,
Iffiu uram van énekem, én szivem azt varta,
5 Kurva az annya, ki irigjli és ki nem diesiri,
Arra vágytam, en szeretem, adta én Istenem.

59.

1 Ereöss, teökeletes aszony allatot
Széles ez vilagon ha talahacz hatot,
Ky az természetén tarhatna lakatot,
Kinek osstablajan koczka hogy nem vetne vakot.

60.

1 Czak addig tart az aszszonynak az hiti,
Mig az labat az kuszöbön ki teszi,
Mingiart mindeneknek chak azt beszilli,
Hogi voltak eö nala jo akaroi.

61.

OLAH TANCZ NOTA

- 1 1. Oh buban be merult, el epedet szivem,
Mint arva pellican, el marada tulem,
Hogy ha Isten ongedi, tied leszek, edeszem.
- 5 2. Az mely szuben be akad az szerelem,
Nehez attol *menekedni* elteben,
Igy szivemis langal eo szerelmeben,
Nem nyughatik, gyotrodik elmejeben.

Cím [Előbb:] Tot tancz nota. 3 <2> Hogy ha 5 megh menekedni 6 szivenis [!]

- 10
3. Szot eltemben nem volt, ki vigasztallyon,
Czak te voltal, szivem az kit ohajczon,
Hogy igy szivunk holtigh egymashoz vonnyon.

 4. Ezerhatszaz otven otben ezt iram,
Ezekkivol edeszemet hogy latam,
Mint angyal kep, tolem repulven latam,
Hogy en szivem személyetol buczuzvan.

A TELEKI-ÉNEKESKÖNYV KELTEZETLEN
ÉNEKEI

62.

TANCZ NOTA MAGJAR

- 1 1. Bizonyos ok az el válasra,
Hogy kivülem mast kedveltel,
Az inditot engem az el hagyasra.
- 5 2. Gyürüczkeddél, mellyel engem megh keötél,
Im megh kültém, ved visza, ha mast leltél,
Visellye megh, kit kivülem kedveltel.
3. Bizony regen vartam ily akaratyat,
Mert mar elem iffjusagom viragat,
Bar masnak ad szived hivat bimbojat.
- 10 4. Az szep rosa kedves mint nyarban,
Midön vagyön eö gyenge nyilasában,
Sok szep szüzek *elnek* illattyaval.

63.

TOROK NOTA

- 1 1. Szivem szakad, meghis ohajt hozzad, edes hiv szerelmehez,
Mert szepseged, edesseged edesitet szep beszedehez,
Vagy agyambol es melyszegbol igy fel serkentet.
- 5 2. Eletet hozo, vidamito gyonyoruszegem edes istapja,
Hova löl el, hogy hagyal el idvoszegemnek szep kis oltara,
Bezzegh kicziny oromunkre lon az szerencze,
Hamar minket ily veletlen mely bura hoza.

3 [Elöbb így:] Most ellenzet engem [Majd így:] Az mozdítot engem 7 <kevántam> regen vartam [Elöbb így:] Bizony bator azt sem banom lakattyat, [!] 8 [Elöbb így:] Mert en el vüm 9 bimboja [!] [Elöbb így:] Szakasza le azis hivat bimbojat 12 elnek <mesze> elnek [!] illattyaval, akkor enis ujjulok szabadulvan.

2 beszedehez, <varj Jeövendeott> 3 fel <szek> serkentet 4 [Elöbb:] vidamo [!] 7 [Elöbb:] men [!]

- 10 3. Azt ne velyyed, hogy te tolled, mikent Aeneas, mar el tavozzam,
Hogy mar szoha fene modra orczam te hozzad vagyne fordiczam,
Varj jovendot, erhez job udöt, hidgyed, edeszem.
4. Gyasz ruhadat mint le hanyod, hogy szivem ne keseregne mar tobbe,
Mert ily banat nem szep latat, hogy ha magadnak nem lesz kedvezo,
Varj jovendot es erhez job udot, hidgyed, edeszem.

64.

- 1 1. Roszaly kert mostan *teled* majd ezenel el mulik,
Kedveszkedö meleg h tavasz ezenel rad erkezik,
Diczoszegre, vidamszagra majd fenlik,
Szep tiszteszeged, bezuleted tundoklik.
- 5 2. Majd viceje leszesz, hidgyed, az szep paradiczomnak,
Mert roszaid kulomb kulomb szagokkal illatoznak,
Utaidon szep ifjaid szetalnak,
Szep violaid faid alat ujjulnak.
- 10 3. Beled szokot, szepen szollo filemiled majd el ju,
Kin orvendez szok szep kegyes vidam szü,
Viragodnak jo illattya majd ki ju,
Nem leszesz akkor oly szomerodot igyü.
- 15 4. Piros hajnal had tamadgyon, tundoklik czillagaval,
Szuruszeges fenyes aer vigasztal arnyekaval,
Diczekedik szep madarak szovaval,
Es bimboztaszal meleg h nap vilagaval.

65.

- 1 Kizded kozep karczu gyenge liliom szal,
Kinek szep orczajan al ket szep rosza szal,
Gyenge moszolygaszi ajaki nylaszan,
Szivem vidul -s- ujjul szemei forgaszan.

10 edeszem <gy> 11 [Elöbb:] mind
1 teheled [!] 4 tundoklik <m> 6 [Elöbb:] kulomb kulomb 9 filemiledzked 12 [Elöbb:]
szomorov [!]

TOT TANCZ NOTA

- 1 1. Egy szép szelid kis szolmoczkam szugar szarnait
Arany színvel, latom, tollat tundokolteti,
Tollaszzkodvan, nezem, magat utnak kesziti,
Ket szép szárnyat szellel tartya csak el repulni.
- 5 2. Viszont eois ne szietne, nekie mondam,
Szép szolymoczkam huszegeert megh apolgam,
Mint elmentet megh allaszra vissza fordita,
Isten hozzad edes lelkem, nekem azt monda.
- 10 3. Mint az testnek az lelektul nehez megh valni,
Ket egyenlo igaz szivnek egymast nem latni,
Oly nehez lon szolymoczkamtol nekem tavozni,
Ket *szememmel* mesze latvan tulem repulni.
- 15 4. Hozza Isten viszont hozzam jo egeszegben,
Hogy szerelmem en szivemmel egyeszulheszen,
Igy en szivem eö lelkevel holtigh elheszen,
Szemelyevel en lelkemis orvendeszheszen.

HAMARJA TOT TANCZ NOTA

- 1 1. Szivemnek remenye, edes kis Aniczkám,
Szép személyedet en sok kinczen nem adnam,
Ha edes czokodnak izit kostolhatnam.
- 5 2. Meze ajakidnak edes csokolasa,
Adgya Isten, orczam tölled azt kaphassa,
Es te szadnak en szám megh vissza adhassa.
3. Jo illatu edes eörvendetes rosam,
Nezzen edes szivem engedelmesen rám,
Hogy enekelhessen neked megh viszont szám.
- 10 4. Esmerte lött nallam tökелletesseged,
Mezzel búzogh es fórr szeled emberseged,
Kivel mint gyemantal ekesült szépeged,
Rúbintokkall melto, hogy tundöklyek kezed.
- 15 5. Annak az szép keznek legyek birtokaban,
Az ki sok szép hasznót szoritót markaban,
Orvasagot visel bumnakis magaban,
Csak teölle vidul megh szivem gyult langjaban.

12 szenenet [1]

8 [Előbb:] Nezzem 13 Rubintokkall <Rubintokkal> melto

TOT TANCZ NOTA HAMARJA

- 1 1. Reggel szép arnyekben csipdesven *violat* jarek rosas kertemben,
Azon közben tavúl jar egy kegyes az kertben,
Hellyből ki indulek, elejben járulek, eöis közellyeb lepek.
2. Gyötrödik en szivem eretted szerelmem, en szivem te utannad,
5 El sietek es ha el erkezem, veled egy uton el megyek,
Mint egy szép madarkat, csaczogo szajkoczkat kebelemben rekesztek.
3. Ime mely hirtelen, szerenczetlen keppen kellettik utra mennem,
De bar csak lathatnam, avagy hogy halhatnam, egesseged mint legyen,
Kedves jarasodat, szép mosolygasodat lathatome, avagy nem.

- 1 1. Kedvemet újetto, öröm bátorito musaknak szép aszszonya,
Im élödben megyen, ajandekot viszen Venus szegeny szolgája,
Fogadgyad jo kedvel, szübeli örömmel, szegeny szolgád aszt várja.
2. Alázatossággal, noha bátorsággal az követséget *mondja*,
5 Vénus izenetit, ékes, szép beszédit im élödben számlalya,
Még lassad s még hadgyad s magadban még szanyad, jo valaszszal bocsásad.
3. Te szép termetedet, gyönyörüségedet mihelt én még láthatom,
Az én szerelmemet, hozzá hüségemet én ö neki ajánlom,
Már légy egessegben, neved vérs fejekben rövid szóval *foglalom*.
- 10 4. Az kinek nevére, gyöngy virág levelre ez néhány versét iram,
Regi szerelméért, hozzam hüségeert ö nevére formálám,
Az ki még gondolya, nevet fel tanalya, ki legyen *formáloja*.

1 violákat 2 közben <ha>; [a sor hiányosan van leírva.]

1 II, III nymphaknak 3 II jo szivel; igaz hived III Fogadod jo szivel; kedves hived ezt 4 I várja II, III ez; mondgya III néha 5 II, III kedues szép verseit III most élödben számlálom 6 II Megh lassad megh szanniad magadban megh hányiad III Megh lassad s megh hanniad, szivedben megh szanniad 7 II, III gyönyörü kepedet II az mint mostan megh lattam III en mihelten megh lattam 8 II Elebbi szerelmejert szibelj kedvejert ezt eö neki ajánlam III Régi személyedet hozzam hüségedet en magamnak 9 II Elebbi ked etc. [Csak ennyi.] I fogadgyad III Most légy egisségben s-nevedet rövid szóval be fogtam 10 I neveert; virágok II Az kinek nevére gyöngy viragh levelre ez verseket [Csak ennyi.] III Az kinek nevére gyöngy virág levelére 11 I szerelmemet II [Hiányzik.] III szerelméért; azt ö neki ajánlom 12 II [Hiányzik.] III Hogy ha meg olvasod ottan meg találod ki legyen meg tudhatod

MELOS

- 1 1. Orvosságot badgyat lelkem nem talál,
El közelget már én hozzám az halál,
Megh hült bennem az remensegh, nem taplal,
Mert el válek töllem plantalt rosa szall.
- 5 2. Megh hült bennem immar minden remensegh,
Mint szállott vár alatt megh vont segítsegh,
Az benne levőknek nagy keserüsegh,
Igy én szegény fejem badgyazttya ketsegh.
- 10 3. Nem szünhetik megh sirastol két szemem,
Nem birhattya magat badgyadott testem,
Minden időben *keseregh* én szívem,
Szemelyedet ohajtozo eiletem.
- 15 4. Paris keönnyen kapta volt el Helenat,
Kiert lám fejere *rontak* szép Trojaj,
Nem gondolta kárát, mert szép matkajaj
Inkab szerette, hogy nem mint birodalmat.

TANCZ TOT

- 1 1. Én vagyok az mesze foldrol repullo kis madar,
Nyughatatlanszagban el faradtam immar,
Altalis jutem regen az Tiszán
Ahhoz, ki engemet szibol latni kevan.
- 5 2. Viszek neki kovetszeget keszeredet szibol
Attol, az ki megh valt jó akarójatol,
Elis tiltatot már szegény attol,
Mint kis gerlicze éó szép tarszátol.
- 10 3. Ime, latod szívem te jó akarodat,
Az ki fogadászal szerelmedbe jutot,
Az ki szivehez szived kapczoltatot,
Holtigh szeretetel oszve lanczoltatot.
- 15 4. Magnesznél keményb az te szereteted,
Mert szebes szívemet mihennél érteted,
Azonnal kész menni hozzád szemelyem,
Kihez mutatad te nagy huszeged.

11 csak *keseregh* 14 *lerontak*

4 Az ki engemet 10 [Elöbb:] jutom

5. Kerlek azert, kis roszaczkam, hogy feledékeny
Ne legy immar hü rabodrol olyan igen,
Titkon italodban emliczed nevem,
20 El azert rabod szolgálatodra hiven.

72.

TANCZ NOTA OLAH

- 1 1. Mikor el indulek, nem lathatom vala,
Hat egy rejtek helybol eö engem nez vala,
Eö piros orcajan az konyv le czordula,
Az en szivem rajta csak megh nem haszada.
- 5 2. Hozd el immar, kerlek, jo szolgám, lovamot,
Had vegyem eleömben az en utajmat,
Talam le vethetnem rollam gyasz ruhamat,
Hogy ha megh lathatnam az en aszonykamot.
- 10 3. Az minemü szivel az anya fiahoz,
Enis olyan szivel volnek Ersokamhoz,
Minden draga kincznel dragab gyemantomhoz,
Isten utan valo kedves gyamolomhoz.
- 15 4. Az ki nem regenten válek el en teollem,
Melly siralmas szoval lön búczú vetelem,
Csak keves ideigh leön beszede velem,
Mint arva Pellican, el marada teöllem.
- 20 5. Engem csak egyedül szomorú bánatra
El hagyot mint arvat, nem vigasztalásra,
Kit nem erdemlettem, hogy megh vegre arra
Jusson szegeny fejem illy keserves búra.
6. De melto ezeket ennekem szenvednem,
Mert eöis sokakat szenvedet erettem,
Sok irigyek miat sokat túrt erettem,
Azert helyette más senki nem kell nekem.
- 25 7. Mert csak eö egyedül, az kire sir szivem,
Mert nem talaltatik ennel dragab kinczem,
Músak seregiben vigasztalo szivem,
Az kinek sziveben fel jegyezven nevem.
- 30 8. No nem illik immar erröl teöbbit szolnom,
Mert nem hadgya szivem tovab halasztanom,
Ideje immaron az utnak indúlnom,
Csak Isten engedgye személyedet latnom.

18 [Elöbb:] olyo fele [!] 19 [Elöbb:] nemem

9 [Elöbb:] szivet 15 <k> csak

TANCZ TOT

- 1 1. Kedvek vidamszaga tolem el tavozeK,
Mert en szerelmemtol lelkem megh foztatek,
Mely keszerves gyaszra, szivem erte nagy bura
Keszeregven erkezek.
- 5 2. Azomban mint raro, avagy mint praedalo,
Szarnyain repulven, kezemen repdesven,
Hogy marat, mikent arva, ki társat ohajtozza,
Es eo ottan el juta.
- 10 3. Hogy immar kedvesen akar vennj hiven,
Czokolvan edesden ajakink olly szepen,
Szerelmunket egy mashoz szepen mutatnank nagy hiven,
Czokolvan kedvesen.
- 15 4. Csokjaival utra engemet boczata,
Hogy eörömmel viszont eo megh visza varja,
Eo utj levelevel en szivemet vigasztallya,
Eörömmel hordozza.

TOROK NOT A

- 1 1. Kegyeszemet immar regen nem lattam,
Venus eo tuzetol kire mostan gyulattam,
Annak eorogben en magamot attam,
Holtigh eötet tartom szajat szivemnek,
5 Terd hajtaszal czokokat adok hü személyenek.
2. Annak eörögben en magamat attam,
Holtigh eötet tartom szajat szivemnek,
Terd hajtaszal czokokat adok hu személyenek,
Mert csak eo egyedul, kihez lelkem ugy ful,
10 Faradok, mint meh edes megh kent lepert.
3. Holtigh eötet tartom szajat szivemnek,
Terd hajtaszal czokokat adok hu személyenek,
Mikor latom, ujjulok,
Az eöleben borulok,
15 Romlok, mint edes kis alakomval.

11 mutatnak
Cím not 5 [Elöbb így:] szerel

75/I.

- 1 1. Mit vetettem, idegenert hogy megh utaltal,
En helyettem, edes szivem, mast valasztottal?
2. Senki vetke, csak magame, azt nylvan tudom,
Mert az te szep szodnak hittem, voltal biztatom.
- 5 3. De meregh volt az te szep szod, kit meznek veltem,
Azon törben magam ejtem, kit en kerültem.
4. Wehecz azért rollam peldatt, edes szerelmem,
Mert valosztottal magadnak kedves szeretöt.
- 10 5. Ugy ne jarjon, mint en jartam, azis te veled,
Megh ne csallya az te szep szod, es szep beszeded.
6. Szerelemnek sok sebeit szivem tittkollya,
Sok gyötrelmit es fájdalmit kinem szamlallya.
7. Az ki indul szerelemben, okoson jarjon,
Hogy az meznek szine alatt merget ne nyallyon.

75/II.

- 1 (1.) 1. Mit vetettem, idegenert hogy meg utáltál,
En helyettem, szep szerelmem, mást valasztottál?
2. Sok kénokat te eretted gyakran fél vöttém,
Hűségért ily gyötrelmeket, aszt erdemléttem?
- 5 (2.) 3. Senki vetke, csak magame, aszt is meg vallom,
Szép szavaidnak mert hittem, volta árulom.
- (3.) 4. De mereg volt az te szép szod, kit meznek veltem,
Azon törben én most estem, kit mind kérültém.
- 10 5. Hogy szerelmed ugy még csalyon, soha nem hittem,
Allandonak hűségedet én hozzam veltem.
- (4.) 6. Vehetz példát azért rollam, édes szerelmem,
Mást választottál magadnak, ki kedves leszen.
- (5.) 7. Ugy ne járjon, mint én jártam, azis te veled,
Még ne csalya az te szined, kedves beszéded.

9 [Előbb így:] Ugy ne jarjon az is veled az mint en jartam
1 idegenem 4 hűséget 6 voltam 8 ki

- 15 (a) 8. Már eiletem nem kévánom én ez világon,
 Legyen Isten boszszu állo, ő reá hagyom.
- (7.) 9. Szerelemben az ki indul, okoson járjon,
 Hogy az mezne szine alat merget ne nyalyon.

75/III.

CANTIO DE AMORE

- 1 (1.) 1. Mit vetettem, édes szüvem, hogy meg utáltál,
 Én heiletem, szép szerelmem, másít választatál?
 Te vagyé az, az ki engem régen el hadtál?
 Hüsegemert szerelmednek ezzel szolgáltál.
- 5 (2.) 2. Nem más vétke, tsak magame, nyilván jól tudom,
 Az te szépegedre voltál nekem biztatom,
 (3.) De méreg volt az az szép szod, kit miznek véltem,
 Azon törben magam estem, az kit kerültem.
- 10 (4.) 3. Vehes azért példát rolam, édes virágom,
 Valasztottál másít magadnak, kedves gyémántom,
 (5.) Ugy ne járjon azis veled, az mint én játam,
 Meg ne tsallyad szép beszede, édes virágom.
- (a) 4. Nem kívánam immár éiletem ez ros sz világbán,
 Légyen boszu álo rajtad, sok bu rád szállyon,
 15 (7.) Szerelemben az ki indul, okossan járjon,
 Hogy az miznek szine alat *mérget ne nyalyon*.

76.

- 1 1. Teged szivem nem regen esmertelek,
 De szivemben oly igen szerettelek,
 Szerelmes szivemnek tegedet veltelek,
 Hidgyed bizony, hogy nem most kerestelek.
- 5 2. Igaz volt lam bolczeknek szavok ebben,
 Az szerelem az kit megh gyoz sziveben,
 Tellyes eileteben, az eő idejeben
 Nincz vigaszagh soha az eő sziveben.
- 10 3. Gondom azért nagy vagyon mint szolganak,
 Mint szolgallyak az en szep aszonykamnak,
 Kedves legyen annak, mint hü szolgajanak,
 Mert szolgaja, rabja vagyok immar.

3 vagy 12 beszede [!] 16 mizet ne adgyon
 5 lam <szive> 11 [Előbb:] szolgálnak

77.

1. Oh czendes almok es nyugodalmok, but hoztok,
 Ti czendeszegyet es kedves ejtet kevantok,
 De lam engemet, mas nem egyebet, megh farat elmemet csak buszityatok,
 Szot mint egy praedat, bus szegeny arvat kineztek, faraztotok.
- 51 2. Ejjel kialto, fesszekben szolo madarak,
 Kik szep tarszokert es kegyeszekeret faradnak,
 Es szok bajt vinak

78.

- 1 1. Szok bu es faratszagh en szivemet gyotri,
 Mert szok gond elmemet gyakran hanya, veti,
 Megh emesto langja szivemet szepheti.
- 5 2. Megh szephet en szivem eretted, szerelmem,
 Halalnak nylait bennem mar jól erzem,

79.

- 1 1. Gyenge szok szep szinu viragok kozt jarvan,
 Venus kis fiaival ekeszen szetalvan
 Inditanak egy szot egmas kozt trefalvan.
- 5 2. Okon penigh csak ez nemis kicziny vagyton,
 Hogy az kire mostan kenszeritetem nagyon,
 Nemis jelentem megh, vallyons de mi okon.
3. Tuzes veres rosza szerelmunket jedzi,
 Mely szep gyengededen levelet neveli,
 Igy szep szerelmeszek kozot szerelmunket jedzi.
- 10 4. Rejtekbe hordoza viszontagh nevemet,
 Az ki szederjeszbe vizeli kepemet,
 Csak titkon czokolya ujjulo szinemet.
- 15 5. Zoldello szep vigh szin, de elo remenyszegh,
 Mi szerelmunk felol nem kicziny neheszegh,
 Vagyodaszal valo fajdalmas remenyszegh.
6. Buszulas az kek szin edes szerelmeert,
 Mint ki szokot farad annak megh nyerteert,
 Veretegzik heaban edes szerelmeert.

1 Oh <ed> czendes 2 czendeszegyek; [Elöbb:] es nyugodalmot kevantok ejtet
 3 szivemet [!]

- 20 7. Olvadot hamva vált szerelmes hamu szín
Jedzi a haj szín gyast, holtigh valo nagy kint,
Az fekete holtigh gyasz nagy keszerves kint.

80.

TOT TANCZ

- 1 1. Az minap egy kegyes eö eoltozetiben
Mint egy eros vitez latek ellenben,
Nez szellel, tuszakodek eö elmejeben,
Mert nem lattya azt, kit kevan sziveben.
- 5 2. Gyengeb ket orczaja ki nylt szep rosztanal,
Ragyagob szemei szok szep rubintoknal,
Kevanatosb moszolygaszi az piros hajnalnal,
Nem kulomb szemmiben Venus isten aszonyal.
- 10 3. Hamar kezen fogva megh eölelgetem,
Isten hozot, monda, eltemnek remenye,
Mert regolta var mar ket szemem fenye,
Hogy lathaszon teged kedves egeszegbe.
- 15 4. Ottan ream vete ket szep szemeit,
Fenyos czilagoknal ragyagob fenyeit,
Moszolygyaszra kesziti edes kis ajakit,
Isten aszony modra termet szemeit.

81.

TOROK NOTA

- 1 1. Buczumat veszem immar toled, jo illatu
Roszahoz haszonlo ifjuszagomnak ideje,
Vigaszagal regen keszult, fel nevelt es szerdult
Banatimtol mento szivemnek elesto kedve,
- 5 2. Kozelget eletem vege,
Majd el fogy szivemnek minden eörome,
Hogy nincz szegedelme.
- 10 2. Mert eöromom napja fenyet felho burita,
Nagy homaly koveti frissen tundoklo vilagat,
Szerenczemis tolle megh vonta job karjat,
Nem ostya erdemre szolgálatomnak jutalmat,
Megh az foldis ram kialt,
Kiert fejem keres maganak halalt,
Hogy vallana kinyat.

Cím not

- 16 3. Vallyons mit vetetem volt Venusnak, Junonak,
 Hogy ream artatlan szivek szerent haragusznak,
 Hozzajok valo huszeghert
 Mely kegyest attak volt, veletlen attol megh fostnak,
 Arvan csak rabul hordoznak,
 20 Bus szivem, fejemnek szerelmet hoznak,
 Ily jutalmot adnak.

82.

1 Az Ur Isten minket az mi szerelmunkben sok ideigh tarczon megh,
 Seött az igaz hitben, az földön eltünkben minket szerenczeltessen,
 Ez vilaghi gonosz irigy emberektől minket megh oltalmazzon.

83.

TOT TANCZ

- 1 1. Teölled eletem remenye
 Megh sebhét immar szerelme,
 Mert szerelmednek hiv volta
 El tavezek allandosagha.
- 5 2. Alhatatos igaz szivnek
 Isten aldasa kedvenek
 Adatik az illyetennek,
 Mint igassagos eltünek.
- 10 3. Nezven tavaszal madarkat,
 Ki tarsatol el valasat
 Erzi arvan maradasat,
 Sohayttya, mint kedves tarsat.

84.

MELOS ETC. OLAH TANCZ

- 1 1. Az minapi szodat most ki nem jelentem,
 Senkinek sem mondom, csak magamban tartom,
2. Mert ha kijelentem, irigyektől feltem,
 Ha pedigh titkolom, csak magam fárásztom.
- 5 3. Kapczollyad ki lelkem mellyeden ingedet,
 Had lassa megh szemem két fejer czezedet.

17 huszegh [a sor többi része hiányzik.]

4. Czinadoff ingh vállat két fele boczatod,
Ugy setalsz előttem, nem tudod kinomat.
- 10 5. Kezed ha foghatnam, orczád csokolhatnam,
Elmemis vidamul, ugyan megh vidulna.

85.

ALIA TRISTISSIMA, EHEŰ!

- 1 1. Oh gyönyörűséges szép alak,
Kit csokolgatvan majd el hadlak,
Vallyons szemeim ha lathatnak?
Edes kezeim ha tapasztnak?
- 5 2. Az te szemednek rám nezesi
Engem megh eolnek mosolygasj,
Mellyel en szívem edesgetj,
Hozzad hüsegre kenszeritj.
- 10 3. Mert taplal engem hü szerelmed,
Orvaslast veszen szívem teólld,
Ezert edesgetven személyed
Nem lehet eltem te kívülled.
- 15 4. Kedvesen viszont beszéllessem
Ha lehet illy gyönyörű eltem,
Kedvesen kezed eölel engem,
Ekes abrazatod szemlelem.
- 20 5. Fejer kebeledben két alma,
Kinek keözeöpin az bimboja,
Kedvesen sajattyat apollya,
Csokolgattvan eött, mint sajattia.
6. Ez két egyenleö test válassall
Nem busittyak eök egymast azzall,
Mert mint két eoszve folt vér egy taggall,
Kegyes személyek elven azzall.

86/I.

- 1 1. Egyeb rab azt halvan, hogy az ayto zeörögh,
Mjngyarast el ijed szegeny s ugy keönyörögh,
En penigh ezt halván, hogy az sok kolcz zeörögh,
Eörülven repülök, mert szívem nem rettegh.

3 [Elöbb:] előttem
5 nezesi <t> 10 szíven [!]
3 [Elöbb:] zeörök

- 5 2. Nem felem bironak kemeny iteletit,
 Sem alnok peresnek hamis feleletit,
 Sem kegyetlen hoher eles kardgya elit,
 Ki szokta fogyatni szegeny rabok elit.
- 10 3. Sententia helyet mondott edes szokot,
 Perpatvar helyeben ad sok ezer czokot,
 Engem tömlöczeben ki tartani szokot,
 Már nekem szegenynek szabadsagot adott.
- 15 4. Rekeztve hogy volnek egy fris palotaban,
 Jeöve titkon hozzam gyenge rokolyában
 Julya, az lelkem, kiröl vigh voltomban
 Ez verseket iram ugyan az oraban.

86/II.

- 1 (1.) 1. Egy szegeny rab halván, hogy az ajto zörögh,
 Igen mégh iede szegeny s ugy könyörögh,
 En peniglen halvan, hogy az sok kolcz zörögh,
 Örülék s vigadek, mert szivem nem réttegh.
- 5 (2.) 2. Nem felem bironak kemeny iteletit,
 Sem alnok peresnek hamis feleletit,
 Sém kegyetlen hoher éles kardgya élit,
 Ki *szokta* fogyatni szegeny rab életit.
- 10 (3.) 3. Sententia helyet mondat ékes szokot,
 Per patvar helyében ad sok ezer czokot,
 Engem tömlöczében ki tartani szokot,
 Már szegeny fejemnek szabadsagot adot.
- 15 4. Kapcsolyad ki, szivem, kamuka szoknyádat,
 Had lássam, edesém, két arany almádat,
 Két arany almadnak aranyas bimboját,
 Had csokolyam, szivem, piros két szep orcád.
- 20 5. Rut dologh vala az hamisságh emberben,
 Az ki megh nem marad az ő beszedeiben,
 Az ki megh nem álhat az egy szeretetben,
 Ki mingyárt mást vehet szünek szerelmében.
- (4.) 6. Rekesztven hogy valék egy fris palotában,
 Jöve titkon hozzam gyenge rokolyában
 Julia, az lelkem, kiröl vigh voltomban
 Iram ez verseket ugyan az orában.

8 Ki el szokta 17 vala hamisságh

87/I.

- 1 1. Edes Juliam, gyenge violam,
 Piros rosaczkam, majorannaczkam,
 Szep termetü es jo kedvü szollo madarkam,
 Szally batran en kezemre,
 5 Hozz örömet en szivemre,
 Semmit nefelj, edes solymoczkam.
2. Vajha kezemre egy madar szálna,
 Kivel engemet megh vigasztalna,
 Azzal az en bus szivemre eörömet hozna,
 10 Szep tollajt tapogatnam,
 Orczajatis megh csokolnam,
 Nagy bekevel el boczatanam.
3. Sugár szárnyaid melly szep hegyessek,
 Piros ajakid, kire csak egek,
 15 Derekadat szep tollajd be foghta neked,
 Szarnyaid szep fejerek,
 Eretted csak halok s- veszek,
 Ejel nappal fővök, epedek.
4. Edes ... szanny megh engemet,
 20 Kerlek, ne kivand veszedelmemet,
 Vigasztald megh en arva, bú latot szivemet,
 Elly vigan, szep aszonykam,
 Ne bánkodgyal, edes rosam,
 Algyon Isten sok joval, nympham.

87/II.

- 1 (1.) 1. Edes Juliám, gyenge violám,
 Arany almascskam
 Jo illatu és vig kédvü solyom madárkám,
 Szály batran én kezemre,
 5 Hoz örömet *én* szivemre,
 Ne fely semmit, edes solymocskám.
- (3.) 2. Sugár szárnyaid mely szép ékesek,
 Piros ajakid, kire csak égek,
 Derekadot be foghta veres tollad neked,
 10 Labaid szép fejerek,
 Te éretted halok, veszek,
 Ejel nappal fővök s epedek.

18 [Előbb:] mappal [!] 20 [A név helye üresen van hagyva.] 21 [Előbb:] megh arva
 2 [A másoló a sor második felét kihagyta.] 5 örömet szivemre

- (2.) 3. Vajha kezemre ily madár szalna,
 15 Bátor szárnyával engem sujtolna,
 Akkor az én bus szívemre örömet hozna,
 Szép tollát tapogatnám,
 Szép orcáját *meg* csokolnám,
 Nagy bekevel el bocsatanám.
- (4.) 4. En edes rosám, szány meg engemet,
 20 Kerlek, ne kevánd veszedelmemet,
 Jövel hozzám, vigasztald még én bus szívemet,
 Szép szárnyaid alá hajtom,
 Egy kevésé meg nyugotom
 Keseredet árva fejemet.
- 25 5. Menyi csillagok vadnak az égen,
 Fűvék, virágok menyi az földön,
 Valaményi főveny *nagy* tenger fenekén,
 Anyi jokkal aldgyon Isten,
 Az mit kívánsz te szivedben,
 30 Halgasson még könyörgésedben.
6. Légy egésségben, szerelmes Annám,
 Bizony holtomot erted nem szánnám,
 Ha valaha szárnyad alat én nyugodhatnam,
 Ély vigan, édes rosám,
 35 Légy jo szivél, kérlek, hozám,
 Ne felejcs el, édes Annácskám.

87/III.

- 1 (1.) 1. Edes Juliám, gyenge violám,
 Piros rosácskam, majoránácskám,
 Szép termetü és jo kedvü szollo madárkam,
 Szály batron én kezemre,
 5 Hoz örömet *én* szívemre,
 Ne fely semmit, edes Katácskam.
- (3.) 2. Sugár szarnyaid oly szép fejerek,
 Piros ajakid, kiert csak égek,
 Derekadadt fenyos tollad be fogta neked,
 10 Labaid szép fejerek,
 Erted én csak halok s vészek,
 Ejel nappal fogyok s epedek.
- (2.) 3. Vajha kezemre ily madár szallana,
 Bator szarnyával engem sujtolna,
 15 Akkor az en bus szívemre örömet hozna,

17 Szép orozáját csokolnám 27 vagy [!]
 5 Hoz örömet szívemre

Szép tollát tapogatnám,
Szép orcáját csogolgatnám,
Nagy bekevel el bocsatanam.

- 30 (4.) 4. Szerelmes Annam, szany még engemet,
Kerlek, ne kívánd veszedelmemet,
Jövel hozzam, vigasztald meg szegeny szivemet,
Szepe szarnyad alá hajtván,
Egy kevésse még nyugotván
Nyomorodot, arva fejemet.
- 25 5. Ujulok, mikor csak halhatlak is,
Ugy teczik nekem, meg szivemnekis,
Ha nem szolhacz is nyelveddel, csak mosolygaszis,
Te szineddel ha rám neszis,
30 Olyan nekem, mint lépes mez,
Ha élöttem csak el répülszis.
- 35 6. Menyi csillagok vadnak az egen,
Füvek, virágok, menyi az reten,
Apro füveny menyi vagyon az nagy tengeren,
Anyi jokkal lásson Isten,
35 Az mit kívánsz to szivedben,
Halhasson még konyorgesedben.

88.

- 1 1. Oh gyönyörüsegese edes kis Juditkam,
Klaris szepe ajaku kedves arany almam,
Vidam tekintetü edes angelikam,
Vigasztally, had ellyek, gyönyörü szepe roszam.
2. Mert te szepe személyed kedvessebe rúbyntnal,
Aranydal, ezustdal, kedvesbe draga keönel,
Mind fellyebe becüllom szepe termeted ennel,
Libanus hegyenel, es szepe Bibljs viznel.

89.

- 1 1. Minap, lattam, eppült egy szepe viragos kert,
Mellynek Venus *asszony* gyöngyböl mostan falt vert,
Mellynek viragjara vajha tehetnek szert,
Fogadnam, nem innam soha bu hozo sert.

22 hajtán [!] 27 nyelveddelis

4 had ellyek <edes Ang> 6 [Elöbb:] kedved 7 [Elöbb:] becüllü

1 eppült <nem regh> 2 venus Arany; fal(a)t

- 5 2. Rosabol plantalvan van abban egy berek,
Nem bantyak viraghját annak hideg derek,
Mert környüle forogh az szerencze kerek,
Bizvast jarhatnak ott hat az badgyat erek.
- 10 3. Szelyd, engedelmes, galamb természetü,
Szerelemre hajlot, kegyes szemöldeoku,
Sok szivet hozza von, mert mosolygo szemü,
El hittem bizonynyal, hogy kegyelmes szívü.
- 15 4. Sok isten aszont ez szépséggel haladott,
Gyengye fejerseggel megh czalta az holdot,
Mellynek kebeleből ha vehetnek soldott?
Mutass ebben modott, bar szallyak föld boltott.
- 20 5. Keöverke, edeske, mint az szep kiczin furj,
Gyönyörüsegejert mindent lelkem el tür,
Eltejert halalom eöreömest által tür,
Edes mellyeczkeje olyan, mint rakot tsür.
6. Nevedet ugy hallom neked, hogy Ersebet,
Musak seregiben ki meltan be *lephet*,
Mert regulta szemem nem latott illy szepet,
Aldott az a ferfi, ki nyerhet illy képet.
- 25 7. Lelkem csak azon kér, ezért ne szigy s atkoz,
Szomoru eltemteöl hogy ezért megh ne fosz,
Egy keves eörömet inkab szívemre hoz,
Gyonöru sok jokban edesem ramis osz.

90.

- 1 1. Holt eleven jaro, gyast magan viszelö zengedező mehecze,
Hol van regi kedve, el mult az eo tole, mert csak keszeregh szive,
El mult az eo tole, mert keszeregh szive, gyast viszel holtigh erte.
- 5 2. Ime az poetak hat igazan irjak, hogy keves eöröm utan
Banat kovetkezo, eörömök el uzo napok viszont fordulnak,
Mely ket egyenlonék vallasza kettonek egymastol nem szakadnak.
3. Domikor az napnak es az fenyos holdnak megh szunigh eö vilaga,
Akkor en szívemnek, annak gyotrelmenek leszen megh nyugovasza,
Melyert szívem gyasza keszerven ohajtva lesz rajtam maradasza.

8 nyughatnak bizvast jarhatnak 22 [Elöbb így:] lepet [Majd így:] lepehet [!] 28
gyon <y...>öru; <h>osz
1 eleven <alok> jaro 6 szakadnak <d> 8 leszen <nyugova>

91/I.

- 1 1. Draga személyedert hat én hova legyek?
Mire veszem fejem, hogy kinban ne élyek?
Bizony nincz oly proba, kire rá nem megyek,
Ezzel enyhitoje legy teis tuzemnek.
- 2 2. Nem kulomben mostis szokszor az kegyeszegh
Szokat szokra viszen az aszony szépszegh,
Kirul szok példakat számlalnom nem szukszegh,
Mert szenkinel ninczen arrul szemmi ketszegh.
- 10 3. Egy szoval valami dicziretre melto,
Szep aszonyszagodhoz az megh lathadando,
Szépszegh es ekeszegh, kegyeszegh, ekes szo,
Ifjak labainak keszitetet beklyo.
- 15 4. Eleven nem volna, az ki nem kevanna
Veled mulatozni ottan kesz nem volna,
Mert mikor előmben allasz, mint egy pava,
Kegyes tekintettel moszolyogdogálva.
- 20 5. Konyoruly mar rajtam, megh gyozot rabodon,
Lam megh atta magat, te kototted karon,
Azert te személyed foglyul tartya lanczon,
Ne legy hat gylkosza, eszek szived azon.
6. Ez verszeket iram szépszeged kedveert,
Hozam valo regi jó akaratedert,
Ez egynehany szoczkat iram csak amazert,
Hogy varro ladadban tarcz emlekezetert.

91/II.

- 1 (1.) 1. Draga személyedért hat én hova legyek?
Mire haitsam fejem, hát csak búban élek?
- (1.) 2. Bizony, nincs olly proba, kire rá nem megyek,
Én csak el-olthassam *ezzel* szerelmemet.
- 5 3. Valamig nem lészen szerelmedben részem,
Addig mint csak buban foglalom életem.
4. Bizony ha ujonnan adatnék születnem,
Phoenix madar modra megh égetnék testem.

16 tekintetedel

3 kin nem [!] 4 olthassam szerelmemet

- 10 (4.) 5. Eleven nem volna, az ki nem kivanna
Veled mulatozni ottan kész nem volna.
- (3.) 6. Egy szóval valami dicsiretre-méltó,
Szép aszonysagokban mind fell-talalando.
- (3.) 7. Kegyesség, ékesség, szépséges ékes szó,
Az iffiak labanak készítették béko.
- 15 8. Mond szolgálatomat ötsém aszonyodnak,
Hogy széntén most élem buba világomat.
- (6.) 9. Ez verseket szerzem csak az te kedvedért,
Az én hozzá való kegyes szerelmedért.

92/I.

- 1 1. Szandeka szívemnek még nem elégithed,
Engem szép személyed oly igen hiteget,
Az te szép termeted engem fel gerjestet,
Enged még edeszem, had oledben ullyek.
- 5 2. Én farat testemet had nyugothaszam még,
Meszeul jut ifjunak csak az éjjel adgy helyt,
Az mely jó voltodert neved beczuletésb,
Szot maszok elottis szokkal inkább kedvesb.
- 10 3. Sany még edes lelkem, lass hozam jó moddal,
Orvoszoly még engem edes szavaiddal,
Vékony két *karodat* vedd nyakamon által,
Talan még vidulnek, csak lass hozam hamar.

92/II.

- 1 (1.) 1. Szándéka szívemnek még nem elegethet,
Vénus játékára engemet hitéget,
Az te szép személyed engem fel gerjlesztét,
Enged meg edesem, had ülyék élöldben.
- 5 2. Oh egyenes, magas, szép lilium szálam,
Oh én szép virágom, szerelmes tárházam,
Ki betegségemben voltál fő orvosom,
Él ne feletkezzel rollam, szép Annokom.
- 10 (3.) 3. Szány még immár végre, lás hozzá jó moddal,
Vigasztaly meg engem ékes szavaiddal,

14 készített

2 Engem <et> 11 karoczkadat

Késkeny két karodat vesd nyakamon által,
Ugyan meg ujulok, csak lás hozzám hamar.

- 15 (2.) 4. El batdgyat testemet had nyugodhassam még,
Meszszül jöt testemnek csak az ejel agy hélt,
Az mely jo voltodert meny országban végy reszt,
Csak mostan segeld még én szegeny fejemet.

93.

- 1 1. Vagyone szivem szandekodba, hogy be fogadgy engem?
Hol gerjesti te szivedet, ott nesd szerelmedet,
Vid el inet kontoszodet, mit probalgacz engem?
- 6 2. Az hol neked igy felelnek, joj be edes lelkiem,
Nem leszen ot utalatos, hidgyed, en szemelyem,
De szot inkab apolgaryak ragyago ket szemem,
Mert megh vidul mindenestol keszeredet szivem.

94.

- 1 1. Hogy agyambol, mely almimbol reggel szerkenek,
Az szep hajnal piroszagal elo allapek,
Eö vilaga, szargaszaga elomben tunek,
Monda: „Szegeny arva legenye, neked kart tevek,
- 5 2. Mert hamareb, szokkal eleb szoktam el joni,
Mely almidbol, nyugalmidbol fel ebresteni,
Hogy szem szived, kello kedved kevanta lenni,
De eregy be az kis kertbe uy eget venni.”
- 10 3. Eleb menven es tekintven bumat enyhitem,
Szep mezei diczoszeget kornyul tekintven,
Harmat vizel, mint szep gyongyel minden elestven,
Folden pazit, mint zold karpit valla terjestven.

95.

- 1 1. Hajnal vitorlajan, arany szinu szarnyan minap latek egy tündért,
Kit mindgyart kedvellek, hogy elomben lepek ekes abrazatyaert,
Gyengen hozam czapa, szarnyaval megh szujta, aligh erzek bennem vert.
- 6 2. Egyedul ijedek, megis hozza szolek, kezeben egy szep roza,
Aztis ide nyujtya, magatis ajanla, hat gyonyoru illatya,
Nekem atta magat, ne kereszem masat, kezet hittel be atta.

2 [Elöbb:] odt 5 hidgyen

6 [A kézirat szakadt.] 9 bunat [!] 12 [A kézirat szakadt.]

1 tündért 6 ne <kész> kereszem

BORNEMISZA

1. **Banati** szívemnek, nyomorult fejemnek
 Naponként, orankent úgy latom, csak nőnek,
 Szivemben gotrenek, majd emesztenek,
 Kivanam, bar mar ream az egek esenek.
2. **Oh keserves** gyazra jutot szegeny fejem,
 Suru jajra, bura hozatatot igyem,
 Holot mar tsak jaj szo mind napom es ejem,
 Mert nem tud egyebet keseredet szivem.
3. **Rementelen** eset bumnak orvosloja,
 Istenem, *ki* leszen szivem gogietoja?
 Mert az, ki szívemnek volna orvosloja,
 Orvosolni talan az nem is akarja.
4. **Bodogtalansagom**, kinom az neveli,
 Hoza husegemet hogy el nem hiheti,
 Azok kozul valo vagyok, ü azt *velá*,
 Kiknek regestromban valo hamis *hitá*.
5. **A [!]** sokaigh elyen az megh torodöt szü,
6. **A [!]** nem adta volna Isten szemeljedet
 Latnom, azzal egyut szep gyenge testedet,
 Gerlicze modgjara dagado meljjedet,
 Mert tsak az votte el eszemet, kedvemet.
7. **Lasd meg** azert szivem, szany meg mar kegyesen,
 Hitesse *el* véled hüségemet Isten,
 Kiert kérem Istent, sokaigh eltessen,
 Aldozatott neki szivem holtig teszen.
8. **Induly edes** versem kedvelt aszszonyodhoz,
 Mint vilagi joknal leg kedveseb jomhoz,
 Ki noha szívemre csak jait, siralmat hoz,
 De megis en szívem csak vagyodik ahoz.
9. **Vidmeg** követségem s hitesd el, hogy rabja
 Vagyok, lészek s lenni kevanok szolgaja,
 Mert égeti szívem serelmének langja,
 Köszönczed illy szokkal hüségem ajánlva:

2 Napokent 10 Istenem mar ki 15—16 [A kézirat kopott.] 26 Hitesse véled 30
 kedvesb 35 [Előbb:] égesz [!]

10. Idvöz légy eltemnek szep edes remenie,
Az en szivemnek^{is} vilagos szép fénye,
Ely, ely, eli sokaigh, kedves napom fénye,
40 Egy napnakis budra nejusson fel eje.
11. Egességel en bus szivem vidamsága,
Lelkemnek, szivemnek edes kevánsága,
Mert te vagy eltemnek minden boldogsága,
Idvöz légy szivemnek kevánt szép czilaga.
- 45 12. Idvöz légy szivemnek ekes vjolaja,
Jo ilattu, kedves ki nyilt szep rosaja,
Mert azoknál, szivem, edesb mellyed taja,
Ki miatt szivemnek vagyon mostan buja.
13. Hanem könyebithed sulyos nyavalyamat,
50 Ne nehezicz, kerlek, nehéz rabságomat,
Mert csak regen ohait szivem, orvosomat,
Kiert adgya Isten kévánt jovaidat.
14. Szerelmedre meg gyült s fel lobbant szivemet
Hogy ha nem oltod is langalo tüzemet,
55 Akar ozak ved kedven ez nehány versemet.

APENDIX

15. Gyöngynel kedvesb rosam, oh már fordulj hozzam,
Bumnak orvosloja mert csak te vagy az, lam,
Nalad van egy eltem boldogito oram,
Rolad boldogságom aradhat lam ream.
- 60 16. Banatos jai szora, holtig valo gyaszra kinyilt mosolgo rosa,
Sűrű könyvezesre s czak jai veszek leszre indito violaczka,
Ki egyebet jainál, ohatozo szoknál nem hozhat mind azokra.
17. Retenetes mérget, szibeli gyötrelmet, but ,banatot, serelmet,
Halál hozo lépet szemei mint mézet mert azokra hinteget,
55 Kiszet [!] szemeinek, kegyes szemelyenek szemlelesere lepet.
18. Oh szivek gyaszára, szemek siralmára plantalt ekes rosa szál,
Kiben kegyessegnel, rosai szépségnél senki semmit nem talál,
Mert Julia képe, Helena szepsege kegyes szemelyében ál.
19. Nincz oly okos es szép, kinek ez angyal kép ne tessék ez világon,
70 Nincz olly fene tigris s olyan merges aspis, ki neki ne szolgállyon,
Nincz vilagi szépség, elet, gyönyöruseg szemellye kívül, latom.

37 temenie 38 szivemnek 39 ele [!] 53 [Előbb:] Szelelmere [!] 61 [Előbb:] jai leszek
lesze [!] 63 szibel [!] 66 [Előbb:] gyaszára szivek; siralmra [!]

20. Mert kegyessegevel, ékes termetevel eö Medeat meg dulta,
 Lucretia képet, Lida szép személyét szépsége fellyül multa,
 Nincz ég alatt olly szép s nem volt soha olly kép, aki azt megh halatta.
- 75 21. Ennek szépségeért, kegyes termeteért Eneas ha most élne,
 Régen halalos bajt, hogy erthetne csak jot, vit volna, csak hogy lenne
 Neki kegyességgel rea nezesével hoszszasodnak [?]
22. Isten aszszonyokhoz, vilagi nimphakhoz hasonló természeted,
 Minden ekesegét, vilagi szépséget fellyül mult kegyességed,
 80 Mint ezt meg mutattya ajakad nyílása s mosolygo két szép szemed.
23. Zorgo szép forrasnal, sebes patakoknál sebesben foly szép hired,
 Mint szép termetedet, ekes beszédidet neveli kegyességed,
 Czudalkozván nezi minden, ki szemleli te kegyes tekinteted.
24. Sirvan ohaitoznak, csak tegedet szannak, hogy szerentsetlenül,
 85 Mint sebes szél vész közt, tengernek habja közt élsz, vilagi joknelkül,
 Majd megh hervacz s el mul, s viragod is el hul vilagod oknelkül.
25. Angyali szépséget, mennyei szép képet mutató abrázatod,
 Noha ohajtással, sok panaszszal s buval jai ki kár, hogy hervasztod,
 Noha sirassalis az kit nem latnakis, szeméidet asztatod.
- 90 26. Kevanságod szerent s szivedbeli nagy kint orvosollya meg Isten,
 Es hogy viragozzal, de meg ne hirvagyal, sziböl kívánom s hiszem,
 Bud, banatod és kart, siralmot s nyavalyát ne hogy engedgye Isten,
 Teged szerenczessen hogy Isten eltessen, csak azt kívannya szivem.

72 kegye <Ime>ssegevel 73 személyéd 75 szépségért kegyes termetéért 76 hogy <el-
 hetne csak> erthetne 81 [Előbb:] szepen híred 84 sir <a>van 86 el <el> mul 89 szemedet
 93 [Előbb:] tegy 94 szivem csak azt kívannya [Rímhiba.]

1659—1672

GYŐRI GYURKÓ

- 1 1. Tudod, régen ohaitalak,
Szivem szerént kivantalak,
Mindenkoron kedveltelek,
Es kedvessen kedveltelek.
- 5 2. Végre együt mulatoztunk,
Kedves csokokat váltottunk,
Nem vólt nékünk olly banatunk,
Kit egy másért el nem hattunk.
- 10 3. Kedves voltal kedvesednek,
Kedves voltam kedvesemnek,
Örültél mint kegyesednek,
En is néked, kegyessemnek.
- 15 4. Jaj melly árvájul maradtam,
Az oraban, hogy el váltam,
Szép szeretőmtől bucsusztam,
Duna felé vanderlottam.
- 20 5. *Téged* hagyalak bánatban,
Magam is essem nagy búban,
Minden felöl busulásban
Gyakran *forogok* sok kinokban.
6. Gyakran hűségünknek lángja,
Gyönyörűségünknek szarja
Szivemet méltán hervasztya.
- 25 7. Oh vajha még hűségünket
Ujíthatnank szerelmünket,
Szerelmessen életünket
Tölthetnénk kedves időnket.

5 [Előbb:] mulatozzunk 17 Tégedet [Szótagszámhiba.] 20 forogh 24 [E sort a másoló kihagyta.]

- 30 8. Nem gyötrene annyi bánat,
Bú -s- keserűség, gondolat,
Ejjel is szörnyű kinokat
Nem latnék csuda almokat.
- 35 9. De jaj, csak magam maradtam,
Kedvesemtől már el-valtam,
Vág vize mellé buidostam,
Nincs ki szanakozzon raitam.
- 40 10. Nosza ti sötétes völgyek,
Erdők, mezők, magas hegyek,
Szannyatok meg folyó vizek,
Azokban kik kedven élnek.
- 45 11. Ezeket félben szakasztam,
Te hozzad, Isten, folyamam,
Csak te légy en batoritom,
Banatimban vigasztalom.
- 50 12. Ez verseket busultomban,
Györi Gyurko bánatomban
Mondam Solna városában,
Mulatván földim hazában.
13. Az ezer hat száz ötvenben,
És azon fellyül kilenczben,
Küszök felől beszéd közben,
Jutván szeretőm eszemben.

98/I.

CANTIO DE AMORE

E . gó lángban fo-rogh szi-vem, [hid-gyed, é ret ted,
Mert mi kor e szem-be jut-nak be-szél ge té sid,

Ked-ves-sen ve lem el-től-tött szép mu lat-sá gid,

Nagy gya - kor - ta or-czám - ra hánt szép gyön - ge tso kid.]

32 [Nem hiányzik.] 49 szazban

- 1 1. Egő lángban forog szivem, hidgyed, éretted,
Mert mikor eszembe jutnak beszélgetésid,
Kedvessen velem el töltött szép mulatságid,
Nagy gyakorta orcámra hánt szép gyöngé tsokid.
- 5 2. Termiszetuk az darvaknak, őszszel el mennek,
De tavaszzsal az jó időn ismét meg jönnek,
Az mezzőben ő társokkal szépen örvendnek,
Akkor sem lesz vigassága szeginy fejmenek.
- 10 3. Mint társátul el hagyatott solyom, olly vagyok,
Az nagy kinban, siralomban lám tsak ohajtok,
Szabadságra, vigasságra jó szot sem adok,
Míg kedvesem velem nem lesz, meg nem ujulok.
- 15 4. Vajha valaha még edgyszer olly időt érnék,
Mellyben te szép személlyeddel szemben lehetnék,
Iszonyu fekete gászban meg fejérednék,
Tülöm el mult vigasságom még meg adatnék.
- 20 5. Te szép gyöngé tsötsötskédet tapogathatnám,
Két szép fejer mellyetskedet ki kaptsolhatnám,
Rosa szinu szép ortzádat ápolgathatnám,
20 Claris szinu ajakidat tsókolkathatnám.
6. Mennyi tsillag van az égen széllyel étzakán,
Annyi jokkal áldgyon Isten, szép piros rosám,
Mennyi fővény vagyon széllyel tengernek partyán,
Annyi jokkal áldgyan Isten, gyönyörű rosám.
- 25 7. Piros rosám, elhadlak már, nékem meg botsás,
Hogy ha ez nyéhány versekben van folytatkozás, [!]
De lám ez nyéhány versekben rolad *van* irás,
Hozzád valo szeretetem vett erre, nem más.
- 30 8. Nem maradhatt sok irigytül én árva fejem,
Bujdosásra én magamat hanem ha vetem,
Sok helyeket bé bujdosván vadul köll élnem,
Mert el válék már én tülöm az én édessem.
- 35 9. Vajha az én kegyessemnek ő szép személyet
Láthatnam, avagy halhatnám ékes beszédét,
35 Foghatnám kezeimben szép fejer tsötsét,
Tsokolhatnám ajakimmal angyali képét.
- 40 10. Sebes langja égő langnak mikor meg szünik,
Szivemtül is az sok bánat akkor el oszlik,
Vagy szélvésztül tenger habja ha tsendeszedik,
40 Bus szivem is talám akkor meg vidámodik.

2 beszélgetésed 3 tölt 5 Termiszet<n>ek 12 [Előbb:] veled 27 nem [!] 33 [Előbb:] azért 38 szivemtül<ed> 39 [*vagy* nagy-ból jav.]; tsendeszedek

11. Hogy így járnak, erre jussak, meg sem gondoltam,
Szerentsémnek változását mert meg nem tudtam,
Jaj de im magam kárával mind meg próbáltam,
Álhatatlan tsalárd voltát meg tapasztaltam.
- 45 12. Gonosz szerentsé, mit örülsz veszedelmemnek?
Hogy nem szánod köny hullását két szép szememnek,
Vallyon így kellé el mulnyi én életemnek?
Oh ur Isten, ha lesz vége én gyötrölmemnek?
- 50 13. Hangos szavu filemile kedves szollását,
Szép kertemben ciprus fámon hangítsállását
Nem kívánam, tsak ohajtam nyelved szollását,
Láthatnám szép ajakidnak ream mosoltságát.
- 55 14. Sok etszakák álam nélkül mulnak el tülem,
Ha történnek aluvásom akkor-is nékem,
Ugy tettzik, hogy téged látlak, tsokollak, szívem,
Ha fel serkenek, hát senki nintsen mellettem.
- 60 15. Autorát ez verseknek mostan meg nem mondam,
De kirül van, vers fejekben el nem halgatom,
Söt inkablan szép rendessen elő számlalom,
Ezer hat száz és hatvanban az kinek irom.
16. Szintén kis aszszony havának ideje taiban,
Személyedtül el vallásom, keseru buban,
Iram ez néhány verseket Szebény váraban,
Személyedet ohajtottam iszszonyu lángban.

98/II.

- 1 (1.) 1. Egö lángban forog szívem, hidgyed, ereted,
Mikoron eszemben jutnak beszélgetesid,
Gyakorta velem el közlöt sok vigasságid,
Szerelmesen orcámra handt kedves csokjaid.
- 5 (4.) 2. Vajha valaha még etszer oly idöt ernek,
Hogy szép személyeddel eszer szemben lehetnek,
Iszonyu szín gyászom nekem meg fejerednek,
Töllem el mult vigasságom még mégh adatnek.
- 10 (2.) 3. Termeszetek az darvaknak, őszzel el menek,
De tavasszal szép időben ökis még jönnek,
Ő társokkal az mézőben szépen örvendnek,
Akkor sém lesz vigassága szegeny fejemnek.

41.Hogy <ha> 46 szívemnek 47 azén 48 gyötrölemnek 50 fámom 56 serkenek <szí>
5 még én etszer 10 az szép

- 15 (5.) 4. Te szép gyenge testecskedet tapogathatnám,
Két szép fejer kebeledet ki kapcsolhatnam,
Rosa színü *ajakidat* meg csokolgatnam,
Töllem el mult vigasságom hozzám vohatnám. [!]
- 20 (13.) 5. Hangos szavu fülemüle kedves szollását,
Én kertemben cyprus fámon hangicsálását
Nem kívánnám, csak halhatnam nyelve szollását,
Láthatnám szép *ajakidnak* ram mosolygását.
6. Tudom, te is, édes szivem, hogy meg vidulnál,
Engem, te szegeny rabodat meg nem utálnál,
Kit regolta kebeledben fogván tartottál,
Szerelemnek kötelivel meg kalodásztál.
- 25 7. Azert kerlek, szány meg engem, én szerelmésem,
Ne gyötörjed azert tovább az en bus szivem,
Mert nem lehet ez világban tovább életém,
Ha nem birhat személyekkel az en személyem.
- 80 8. No nem szollok immár többet, legy egegységben,
És engemet, te foglyodot, irj be szivedben,
Hogy ne legyek el felejtve te kebeledben,
Engem fen tarcs mindenkoron az te elmedben.

98/III.

- 1 (1.) 1. Egő lánban forog szivem érted, edessem,
Hidgyed, ha eszemben jutna*k* beszélgetesink,
Velem együt néha *meg* tött szép mulatásid,
Nagy gyakorta orcámra hánt gyönyörü tsókid.
- 5 (4.) 2. Vajha valaha még egyszer oly időtt érnek,
Hogy teveled, szép szerelmem, szemben lehetnék,
Iszonyu fekete gyászam meg fehérédnek,
Tülem el mult vig öröömöm még meg adatnék.
- 10 (2.) 3. Természetek az darvaknak, őszel el mennek,
De tavaszal az szép időn ismet meg jönnek,
Ó nyájakal az mezőben szépen örülnek,
Akkor sem lesz vig öröme én bus szivemnek.
- (10.) 4. Sebessége s egő lángja mikor meg szünik,
Szivemrül is az sok bánat akor tavozik,

15 szép *ajakidat* 18 hangicsálását [!]
2 jutna 3 néha tött 6 szeben

- 15 Nagy szelektül tenger habja ha tsendeszedik,
El hervadot szép ortzámis meg vidámodik.
- (3.) 5. Mint társátul el hagyatot solom, olly vagyok,
Az nagy buban, gyöttrelemben mert tsak nyomorgok,
Vigassagra, szabadságra jo szott nem hallok,
20 Mig kedvessen velem nem lész, meg nem ujulok.
6. Hozzád valo szerelmemet *nem* titkolhatom,
Szép termetű szemellyedet gyakran ohajtom,
Bus tengernek örvényeben magamat látom,
Nem mesze majd következik szörnyü halálom.
- 25 (12.) 7. Gonosz szerence, mit örülsz veszedelmeknek,
Hogy nem szánad kön hullását két szép szemeknek ?
Vallyon így kelle el meni kedves iddömmek ?
Oh ur Isten, ha lesz vege én gyötrelmimnek ?
- (14.) 8. Sok etczakák álom nélkül mulnak el tőlem,
30 Ha tötenik aluvásom akoris nékem,
Teged lálak, tsokolgatlak, úgy tecik nékem,
Ha serkenek, há nints senki akkor mellettem.
9. Nem gondolok irigyeknek ő rosz nyelvekkel,
Kik engemet rágalmaznak hamis hirkkel,
35 Tsak élhessek kedvem szerent az szép kegyessel,
Koporsomig meg elekszem szep szerelmemel.
- (6.) 10. Menyi tsillag vagyon, szivem, egen etczakán,
Annyi joval áldgyon Isten gyönyörü rosám,
Menyi fővény vagyon szelel tengernek partyán,
40 Annyi sok jo szállyon read, szep majoránám.
- (7.) 11. Piros rosám, él vigan már, nekem meg botsás,
Hogy ha ez kis írásomban nints fogyatkozás,
Mert ez nehán verseimben rolad van írás,
Hozzád valo szeretetem vit erre, nem más.
- 45 (15.) 12. Autorát verseimnek el nem titkolom,
Az kirül van, vers fejekben el nem mulatom,
De sött inkább szép rendessen elől számlálom,
Ezerhatszaz hetven egyben az kirül írom.
- (16.) 13. Szinten penig szent Jakab honak ideje tájban,
50 Szemeledtül el válásom igen bánkodván,
Iram ez verseket rendel Györ városában,
Szemelledet ohajtottam iszonyu buban.

21 nem nem 22 Szép termet <szepen> szemellyedet 25 szeren [!] 29 etczák [!]

- 1 (1.) 1. Egő langban forog, edes szívem eretted,
Az mikor eszemben jutnak kedves beszeded,
Gyakron egj más között el tölt tselekedeted,
Szerelmesen szep orczád és ölelgetéted.
- 5 (4.) 2. Vajha jaj még én valaha olly időt érnék,
Hogy te veled, szép szerelmem, szemben lehetnek,
Iszonyu fekete gyászom meg fejednek,
Régen el mult vigasságom még meg adatnek.
- 10 3. Meg ujjulnék, buját hadnám bagjat szívemnek,
Mikor téged két karjaim ölelgetnének,
Gyenge piros szép ajjakid beszélgetnenek,
Beszedemnek s kérésemnek ök engednének.
- 15 (5.) 4. Hogy ha te szép mejjettskedet tapogathatnám,
Rosa színü szep orczadot tsolkolgathatnám,
Te ket arany almaidot kezemben fognam,
Edesgető szavaidot hogj ha hallanám.
- 20 (2.) 5. Természetek az darvaknak, ősszel el mennek,
De tavaszra, szep időre ismét meg jönnek,
Ő tarsokkal az mezőkben szepen örülnek,
De akkor sem lesz vigsága szegény fejemnek.
6. Mert en nekem az tavaszi udök folyási,
Vigasságra nem mutatnak illatozási,
Nem örvendeztetnek engem ékes virági,
Sem az kedves tsergedező vizek folljasi.
- 25 7. Csak szomorü érted szívem, hidgjed, édesem,
Hogy mikoron szép szavaid jutnak eszemben,
Banatimban vigasztalom nintsen énnékem,
Jaj, mint juta enyi bura én árva fejem.
- 30 8. Mint görlicze szép társától el hagjattatik,
Sok helyeken nagj bánattal szegeny bujdosik,
Mig tarsára bágjat szive nem talakozik,
Nem lesz addig vigassaga, söt tsak bankodik.
- 35 (10.) 9. Sebes Ethna égő langja mikor meg szünik,
Szivemtölis az sok bánat ugj ha el oszlik,
Az bus tenger zugo habja ha csendesedik,
El hervadott szép orczámis meg vidámodik.

10. Azert tölled vagj két szoval lesz butszuzásom,
Isten hozzád, szep szerelmem, én azt kivanom,
Bujdosasomnak uttyára már indul lábom,
40 Bekessegben maradgj el mar, kedves virágom.
11. Keskeny, magos, szep dereku gjenge lilium,
Rejtsd szivedben en nevemet, edes citrusom,
Mert olyan vagj termetedben, edes galambom,
Mint mezön több viragok közt gjenge lilium.
- 45 (7.) 12. Elly már vigan, edes lelkem, nekem meg botsass,
Hogy ha ez kis irásomban van fogyatkozás,
Mert ez néhány verseimben rollad van irás,
Hozzád valo szeretetem vit erre, nem más.
- 50 (16.) 13. Szinten Kis Aszszony havanak ő el fojtában,
Ohajtam szep szerelmemet nagj banatomban,
Egy nympháért s egj viragert en busultomban,
Magyarásván ez verseket ezer hét szazban.

99/I.

- 1 1. Siralmas hatyu Néánder partyán,
Egyedül szegeny sétál jajgatván,
Vagy eszak fele szemet fordítván,
Honnan szerelmet bus szivel varván.
- 5 2. Fejer tollai még feketetek,
Sirástol szemei még nem szünhettek,
Mind azok addig verben fetrengnek,
Valamig tölled szot nem vehetnek.
- 10 3. Mikent kicsinded anya tejetöl
Nehez meg valnia ő dajkájától,
Vagy anya kedves, szép magzatyától,
Oly nehez válnom én aszszonkámtil.
- 15 4. De kerlek teged az nagy Istenért,
Avagy lelkednek idvességéjért,
Mond meg idvezült jo szerencsedert,
Engem szerezze, vagy mást ezekert?
- 20 5. Zokokás miat magam nem birám,
Mert szeretomnek szavát nem hallám,
Kin az szüzek is bánkodnak, látám,
Ki miat vagyon szörnyü siralmam.

16 Ha engem

6. Bankodva megyek én utaimra,
Mert meg kötözöt szerelem láncza,
Fejemre borult már fényes faklya,
Kiről el veszet eitem napja.
- 25 7. Mert nem Minervát, sem Lucretiat,
Teged szeretlek, szívem, de nem mást,
Az én hitemre mondom eszt bizvást,
Kit édes szívem gyakran meg próbált.
- 30 8. El hidgyed, szívem téged választot,
Szeles világon mást nem is tartot,
Melyet nagy hittel magához kapcsolt,
Az mellet egy szép csokot is adot.
- 35 9. Mely ritka madár fekete hatyu,
Oly ritka bizony igaz szerető,
Nem lakik másut, hidgyed, olyan szü,
Egyhez világon ki volna oly hü.
- 40 10. Tichius kényát írják poeták,
Pokolban szivet két sasok rágják,
Mind éjiel nappal tépik, szagatyák,
Ha el fogy, ismet meg nő, aszt írják.
11. Így azért szívem gonosz két sastul
Éjél és nappal kenczatik attul,
Kik menthetnenek engemet butul,
Keserves szívem ragatik attul.
- 45 12. Jaj nem csudálom hasonló sorsom,
Mint ha meg szünnék neha siralmom,
Tichius kenyát fejemen tartom,
Viszont keserves ennekem gyászom.
- 50 13. Így bukkal elyek, soha nem hittem,
Kit csak eretted szenved bus szívem,
Nem mást már lelkem, édes kedvesem,
Szány meg már, szívem, végy be kedvedben.
- 55 14. Adgyon az Isten minden jot annak,
Ki nyavalyámot szánya, mint rabnak,
Éssek meg szive én galambamnak,
Szánjon meg engem, tartson magának.
15. Legyen Héléna bátor Parise,
Az tündér leány az Argiluse,

60 Neanda penig az kis Quadruse,
Csak te legy enyim, szivem, *nem* másé.

16. Az ezer hat száz és hatvan kettő,
Szivem gyász után örömmel fénlő,
Lám edes deden oly kedveskedő,
Szivből ezeket sziv légyen égyénlő.

99/II.

- 1 (1.) 1. Siralmas hattu Neander partyán,
Egyedül szegény iajgat sétálván,
Vagy eszak fele szemet fordítván,
Honnét bus szive örömet várván.
- 5 (10.) 2. Titius kinnyát irják poéták,
Pokolban szivét két sasok rágiák,
Mind éjjel nappal tépik, szágattyak,
Ha el fogy, ismét meg nő, azt mongyák.
- 10 (12.) 3. Jai nem csudáalom hasomlo sorsom,
Titius kinnyát fejemen látom,
Noha meg szünik néha én kinom,
Meg ujul ismet fekete gyászom.
- 15 (11.) 4. Mert az én szivem az én N:tul,
Mind ejjel napal kinzatik attul,
Ki meg menthetne engem sok butul,
Mast az én szivem kinzatik attul.
- 20 (2.) 5. Fejér tollaim meg feketülnek,
Szemem sirastul meg nem szünhetnek,
De söt mind addig vérben förtöznek,
Valamig tüled szot nem vehetnek.
- (5.) 6. Zokogásommal szemem asztotom,
Mert szeretömnek szavát nem hallom,
Kin az szüzek is bánkodnak, latom,
Mely miát lészen szörnyü halálom.
- 25 (14.) 7. Adgyon az Isten sok iot azoknak,
Kik nyavalyamat szannak, mint rabnak,
Essek meg szive szép aszszonkámnak,
Szanyon meg engem, tartson maganak.
- 30 (3.) 8. Mint kisded gyermek anya tejetül
Nehezen valik ő dajkájátul,

60 szivem de nem más [!]

Vagy pedig atya ő magzattyátul,
Oly nehéz válnom szép szeretőmtül.

35 9. Simony Tornyában egy bus léleknek
Írám ezeket, mert szerelmesnek
Vallya ő magát, mert nem szünhetnek
Szemei sirástul, tsak könyveznek.

40 10. Az ezer és hét száz esztendőben
Egy iffiu igyen sira szivében,
Magát bánotnak atta lölkében,
Néki örömet ádgyon még Isten.

99/III.

- 1 (1.) 1. Siralmas hatju Neander partjan
Egjedül szegenj jajgatvan setal,
Valamelj fele szemet fordítja,
Onnan szerelmet bus szüvel latja.
- 5 (2.) 2. Fejer tollai meg feketettek,
Sirastol soha mar meg nem szüntek,
Szemei addig verben fetrengnek,
Valamig tölled szot nem vehetnek.
- 10 (13.) 3. Melj buval eljek, soha nem hittem,
Kit csak eretted visel bus szivem,
Nem masnak votam, szivem, kedveben,
De szanj meg szivem, veg be kedvedben.
- 15 (3.) 4. Mikent kicsinnek anja teljetöl
Nehezen *valik* ő dajkajatol,
Vagj edes anja o magzatjatol,
Ugj nehéz valnom en edesemtöl.
- 20 (4.) 5. De kerlek tegedet a nagj Istenert,
A vagj lelkomnek kedvessegeert,
Mast meg üdvezülsz jo szerencsedert,
Ha engem szerez, mond meg ezekert.
- (7.) 6. Mert nem Minervat, sem Lucreciat,
Teged szeretlek, edesem, nem mast,
Az en hitemre mondom ezt njilvan,
Kit edes szivem gjakron el hid bar.

32 nehéz <vállnom> válnom
5 meg <feketet> feketettek 6 szüntet [!] 14 valikik [!] 18 kedvesseget 20
zerencz [!]

- 26 (10.) 7. Titius kenjat irjak poétak,
 Szivet pokolban ket sasok ragjak,
 Mind ejel napal tepik, szagatjak,
 Ha el fogj, ismet meg nö, azt irjak.
- 30 (12.) 8. Jaj most ennekem hasonlo sorsom,
 Titius kenjat szüvemen tartvan,
 Noha meg szünik sürü siralmam,
 Ismet meg ujul fekete gjaszom.
- 35 (9.) 9. Melj ritka madar *fekete* hatju,
 Olj ritka bizonj igaz szeretö,
 Senki nem veli bizonj vilagban
 Eghez volna hü
- 40 (12.) 10. Jaj nem csudalom hasonlo sorsom,
 Mert mindenkoron ötöt ohajtom,
 Meg halok erte, ha nem lathatom,
 Szep gjenge csecset ha nem foghatom.
- (a) 11. Mert ejel nappal en csak gjötretem,
 Sok kenaintol meg emesztetöm,
 Titius kenjat testemen erzem,
 Sok fele kenjnjat testemen erzem.
- 45 (13.) 12. Olj buval eljek, soha nem hittem,
 Kit csak eretted szenved bus szüvem,
 Acesnek [!] voltam edig kedveben,
 De szanj meg, tekencs ream ismet szivem,
- 50 (15.) 13. Legjen Helena bator Parise,
 Az tünder leanj az Argjiruse,
 Gyismonda pedig szep Gyiskarduse,
 Csak te enjim legj szivem, nem mase.
- 55 (14.) 14. Adgjon az Isten minden jot annak,
 Ki njavajamot szanjnja, mint rabnak,
 Esek meg szive en aszszonjomnak,
 Ha engem szeret, tarcson maganak.

99/IV.

- 1 (1.) 1. Siralmas hattyu Neander partján
 Egyedül szegény jajgat, sétálván,
 Valamely felé szemét fordítván,
 Onnan bus szive örömet várván.

27 szagatja 33 a fekete 36 [A sort a másoló nem írta le végig.]

- 5 (2.) 2. Fejér tollai meg feketültek,
Sugár szárnyai meg rövidültek,
Ékes szemei vérben fetrengnek,
Sirástul soha mert meg nem szűnnek.
- 10 (9.) 3. Melly ritka madár fekete hattyu,
Olly ritka, higyjed, egymás-szerető,
Tsak ritkán válik ollyatén szívü,
A ki egymáshoz volna igaz, hü.
- 15 (10.) 4. Titius kinját poéták irják,
Pokolban szemét két sasok vágják,
Mind éjjel nappal tépik, szaggatják,
Ha elfogy, megnő viszont, azt irják.
- 20 (12.) 5. Jaj nem csudálom hasonló sorsom,
Mert éjjel nappal ötet óhajtom,
Meghalok érte, ha nem láthatom,
Piros orcáját nem csókolhatom.
- (13.) 6. Ily búval éljek, soha nem hittem,
Kit csak éretted szenved bús szívem,
Másé nem voltam eddig, édesem,
De szánj meg, szívem, végy szerelmedben.
- 25 (4.) 7. De kérlek téged a nagy Istenért,
Avagy lelkednek idvességeért,
Mondd meg idvezült jó szerencsédért,
Engem szeretsz-é, avagy más szegént.
- 30 (15.) 8. Légyen Heléna bátor Párisé,
A tündér leány szép Argirusé,
A szép Gysmunda a Gisqvardusé:
Tsak te, szívem, légy enyém, né másé.
- 35 (7.) 9. Minem Minervát, sem Lucreciát,
Szeretlek téged egyedül, nem mást,
Az én hitemre mondom azt bizvást,
Kit az én szívem nálad feltalált.
- 40 (3.) 10. Miként a kisdéd anyja tejétül
Nehezen válik el szerelmétül,
Avagy anyjának ő szépségétül:
Eképen válék el szeretőtül.
- (14.) 11. Adjon az isten minden jót annak,
Ki nyavajámat szánja, mint rabnak,
Éssék meg szive szép Ersokámnak,
Szánjon meg engem, tartson magának.

- 1 (1.) 1. Siralmas hattyu Neander partyán
Egyedül szegény jajgat sétálván,
Ha észak fele szemét fordítván,
Onnet bus szivet meg vigasztalván.
- 5 (2.) 2. Fejér tollai meg feketültek,
Sugár szarnyai meg rövidültek,
Sirástul szemek soha nem szunnek,
Valamig tölle szot nem vehetnek.
- 10 (9.) 3. Melly ritka madar fekete hattyu,
Olly ritka, hidjed, egy más szerető,
Világban, hidjed, alig van kettő,
Kiknek a szivek volna egyenlő.
- 15 (10.) 4. Titius kinnyát poéták irjak,
Pokolban szivet két sasok rágjak,
Mind ejjel nappal tépik, szagattyák,
Ha el fogy, ismét meg nő, ugy irjak.
- 20 (12.) 5. Jaj nem tudhatom hasonlo sorsom,
Titius kinjat fejemen látom,
Kin a szüzekis bánkodnak, látom,
Ki miat vagyon sűrű siralmom.
- (a) 6. Mert ejjel nappal tsak gyötrettetem,
A nagy kinokban meg emésztetem,
Titius kinját gyakran szenvedem,
Sok féle törít szememben érzem.
- 25 (13.) 7. Hogy buval élyyek, soha nem hittem,
Kit te éretted gyakran szenvedtem,
Nem másnak voltam, egynek kedvében,
Hát szány meg engem, fogadj szivedben.
- 30 (4.) 8. De kérlek téged a nagy istenért,
Avagy lelkednek idvességéért,
Mond meg énnékem jo szerentsédért,
Engem szeretzé a vagy más szegényt?
- 35 (6.) 9. Bánkodva megyek az én utamra,
Mert meg kötözött szerelem lántza,
Fejemre borult a fényes fáklya,
Mellyben bé borult életem napja.
- (3.) 10. Mikent a kisded anya tejétül
Nehezen válik ő szüleitől,

40 Vagy edes anya gyermekeitől,
 Olly nehéz válnom én édesemtől.

(5.) 11. *Zokogás* miat pennám sem birom,
 Mert szeretőmnek szavát nem hallom,
 Mellyen a szüzek bánkodnak, látom,
 Homáally miat van nagy bujdosásom.

45 (15.) 12. Legyen Héléna bator Parise,
 A tündér leány szép Árgyélusé,
 A szép menyetske a legenyeke,
 Csak te légy enyim, szivem, nem másé.

99/VI.

1 (1.) 1. Siralmas hattyú Neander partyán
 Egyedül szegény jajgat sétálván,
 Hol észak felé szemét fordítván,
 Honnét bús szivét meg vigasztalván.

5 (2.) 2. Sugyár szárnyai meg rövidültek,
 Fejér tollai meg feketültek,
 Sirástól szemei mert meg nem szűnnek,
 Minden dolgai tsak keservesek.

10 (12.) 3. Jaj nem tsudállom búsuló sorsom,
 Mert éjjel nappal ötöt óhajtom,
 Meg halok érte, ha nem láthatom,
 Ő szép ortzáját nem tsókolhatom.

15 (a) 4. Mert éjjel nappal tsak gyötrettetem,
 Sok szörnyü kintől meg emésztetem,
 Az én szivemnek sok jajját érzem,
 Titkos kinjait gyakran szenyvedem.

20 (5.) 5. *Zokogás* miatt pennám nem birom,
 Mert szerelmesem szavát nem hallom,
 Az szüzekis bánkódnak, jól tudom,
 Ki miatt szörnyü siralmom vagon.

(14.) 6. Adjon az Isten minden jot annak,
 Enyhiti kinját ki nyavallyámnak,
 Essek meg szive szép Máriámnak,
 Szánnyon meg engem, tartson magának.

25 (10.) 7. Titius kinját poeták irjak,
 Pokolban szivét kik sasok rágják,

Mind éjjel nappal tépik, szagottyák,
Ha el fogy, meg nyö ismét, azt mondják.

- 30 (15.) 8. Tündér leány szép Argirusért,
Gismonda pedig szép Disgnárdusért, [!]
Legyen Helena ambar Parisé,
Tsak te szivem legy enyim, nem másé.

99/VII.

- 1 (1.) 1. Siralmas hattyu Lerander [!] partyánn
Egyedül szegény bujdos sétálván,
Hol észak felé szemet fordittya,
Honnet bus szivét meg vigasztalja.
- 5 (12.) 2. Hogy nem tsudalod hasonló sorsom,
Midön kinyajit szivemnek látod,
Hogy ha meg szünik az en siralmom,
Ismet meg ujull fekete gyaszom.
- 10 (10.) 3. Tirissnak [!] kinját poétak irjak,
Pokolban szivét ket sasok ragjak,
Ejjel es nappal tipik szagotjak,
Ha el fogy, ismét másutt ujjitjak.
- (13.) 4. Jaj hova legyenek, soha nem hittem,
Hogy amit erted szenved bus szivem,
15 Nem is masokban, egyedül nekem
Benned volt kedvem, edes szerelmem.
- (3.) 5. Mint edes anya ö gyermeketöl,
Töle született egy szülöttyetöl
Mely nehezen valik ö tseledjetöl,
20 Olly nehezen valok én edesemtöl.
- (9.) 6. Hej, ritka madár fekete hattyu,
Oly ritka, hidjed, egymás szerető,
Hej, ritkan valik azokban olly hü,
Kiveled legyen egyenlö szivü.
- 25 (5.) 7. Zokogas miatt pennam nem birom,
Mert szeretömnek szavát nem hallom,
Kin a szüzekis bankodnak, latom,
Nekem is illik azon bankodnom.
- (14.) 8. Adjon az Isten minden jot annak,
Ki nyavajamat szanja, mint rabnak,
Essen meg szive en Elonámnak,
Ha engem szeret, tartson maganak.

3 Halaszok [!] 25 miatt <ben> 26 szeretöm <et>nek

99/VIII.

- 1 (1.) 1. Sirallmas hattyu a tenger partján
Egedül szegeny jajgat setall,
Vagy eszak fellöll szemmit fordittja
Honnat bus szivet örömet várván.
- 5 (2.) 2. Fejer tollai meg feketüllnek,
Sugar szarnyai meg rövidülttenek,
Mind addig szemei verben
Valamig tölle jo szot nem vehetnek.
- 10 (10.) 3. Ticius kinyat poetak irjak,
Pokollban szivit ket sassok ragjak,
Mind ejell, mint nappall lépit szagattyák,
Had szedgje ismet meg nő azt irjak.
- (9.) 4. Mellj ritkamadar

99/IX.

- 1 (1.) 1. Leander partyán egy fejer hattyú
Egyedül marad, jajgat sétálván,
Vagy éjszak felé szemét fordétván,
Honnéd bús szíve örömet várván.
- 5 (9.) 2. Melly ritka madár illy fejer hattyú,
Olly ritka, hidd el, igaz szerető,
Aki egymáshoz lenne igaz hű,
- 10 (10.) 3. Promoteus kinnyát irják poéták,
Szívét pokolban két sosok marják,
Mind éjjel, mind nappal tépik, szaggattyák,
Hogy ha el fogy is, meg nyól, azt mondgyák.
- 15 4. Szintén úgy annak, ki az ő társát
Nem szánnya szívét, el hadgya párját,
Pokolban fogják enni ő háját,
Mérges viperák szaggattyák szárát.
- 20 (2.) 5. Fehér tollaim meg feketültek,
Siralom miatt gyázban öltöztek,
Szemeim addig még vízben lesznek,
Méglen te töled jó szót nem vesznek.

13 [A másoló nem írta le tovább a szöveget.]

8 [A szöveg hiányos.]

- (14.) 6. Adgyon az Isten minden jót annak,
Ki nyavalámat szánnya mint rabnak,
Essen meg szíve én Tercsikámnak,
Szánnyon meg engem, tartson magának.

100.

EGYNEHANI SZEPE RITHMUSOK

- 1 1. Kalitkamban rekeztett solymomot
Minap latam ismerem fogljomot,
Vjetam velle kinomot,
Keuantam csaknem holtomot,
5 Mert hozzam jaruluan
Gienge szauat haluan
Nagy panaszat igy kezde el siruan :
2. Setet keoddal be borult szerenczem,
Ki megh emeszt, mint lobbant kemenczem,
10 Viulast en bus elmem
Erhete? s te Isten felem
Ha ters irgalmaddal,
Hogy scorpioimmal
Vgy ne jarjak, mint praedaloimmal?
- 15 3. Megh untalak te rossz, hitvan vjlagh,
Mert kis korig vagy zoldello virag,
Fegyvered artatlantis vag,
Latom, vagy alhatatlansag,
Erzem fulakodot,
20 Ad masnak te jodot,
Elig varnam en ueg oramot.
4. Szollek neki keseredet sziuel:
Ne kuskogiel te rossz veszeliddel,
Magad budal ne fogiasd el,
25 Fogad megh szomot es hjdd el,
Latom kinaidot,
Tartoztasd magadot,
Szenued bekeuel rad mert probaidot.
- 30 5. Mert vilagnak ez tulaidonsaga,
Egy arant foly tisztauual zauaria,
Hertelen arad patakia,
Eorueni mereggel rakua,
Turjed hat bekeuel,
Vary napot fenieuel,
35 Fel virrad megh viragod szep szinnel.

2 [Elöbb:] soljmot [Majd:] foglymot 9 emesz [!] 28 szeued

6. Rabsagodrol ha mit tehetnek,
 Erted, solymom, mindent en fel venne,
 Szarniadnak sugaria lennek,
 Repülesben segitene,
 40 Terhednek palmaia,
 Igadnak kis iarma
 Lennek merges tüzednek oltoia.
7. Sebes heia el kapot praedaiat,
 Keörme között leuö martalekiat,
 45 Vig eörömmel viszi kostiat,
 Nem remeluen semmi karat,
 De megh czalatkozik,
 Remenie változik,
 Kesz praedaia keörmeből kiesik.
8. Sokkal inkább Isten ez fogsagbol,
 Bukkal sűrűn füzött kalitkadbol
 Megh ment irigid torkatul,
 Ne felj merges fulakiatul,
 50 Kit hogy megh nierhessek,
 55 s Hamar el erhessek,
 Istent kerem, hogy tied lehessek.

101.

...MIHÁLY

CANTIO ALIA DE MULIERIBUS

- 1 1. Az minap egy aszszony az többi közöt,
 Ki lakozik vala két ucza közöt,
 Illy tsudát indita bor ital közöt,
 Eb egyék benne, ha tsak bélt főzöt.
- 5 2. Aszszony barátim, ier, ugy mond, igyunk,
 Az urunk vesztéért mast vigan lakjunk,
 Két három rosz pénzel ne is gondollyunk,
 Holnap éged borra meg ide hajtsunk.
- 10 3. Job kezét azonban száíában ölti,
 Az mit előb ivot, azt elől tölti,
 Mit alul szalasztot, azt maga költi,
 De lám elől hátul egy aránt méri.
- 15 4. Két féle dolgát egyszer végézi,
 Fölső also borbul egyaránt méri,
 Két felöl hurut vizet ereszti,
 Mágát illy terhektül meg könnyebitti.

44 között <e> leuö 48 változok 49 keörme <kozu>ből

- 20 5. Az bornak ő szágát hogy el fuithassa,
Fogh hajmát vagy tormát igen hapsollya,
Noha torkát, gyomrát az igen rágya,
De io, hogy az urát el álmitthattya.
6. Mint az tátosok, úgy meg vivának,
Nem régen urával vonyakodának,
Efféle dolgáért harczolodának,
Mind az egész éjjel harczot tartának.
- 25 7. Urának szakállát marokkal tépi,
Esse lélek fianak ötet nevezi,
Nem vala olly szitok, kivel nem jedzi,
Meg öllek, az éjjel azzal ijeszti.
- 30 8. Noha mind ezek megkeztek lennyi,
Akará urával el felejtetnyi,
Torkon vervén mind ezt él kölle nyelnyi,
Vert farkasnak köllöt rokát hordoznyi.
- 35 9. Ura othon létekor az ágyát örzi,
Bugyogos korsoját párnában röjti,
Ha ura nem láttya, akkor hörpenti.
Bortul lobbant torkát azzal enyhitti.
- 40 10. Ha ura néki szol, erőssen morog,
Ha torca bőfögis, hasa korog,
Ugy tetszik nékie az ház is forog,
De szivében vetve van álnok horog.
11. Ura mások elöt igen esküszik,
Hogy az bor nékie semmit nem teczik,
Maga ha tekented, torkáig iszik,
Meg köszönd az vizben ha meg is mosdik.
- 45 12. Oh bezzeg utálá az bornak szagát,
Ugyan utálá meg innya az borát,
Mint koldus szégyénli az más garássát,
Mégis föl hajtá ivos korsoját.
- 50 13. Mely igen beteges, mig nem ihatik,
Hidegen melegen tsak az mit iszik,
Rágotlan az bor is tüle nyeletik,
Jai mint szánom szegént, hogy igy kinlodik.
- 55 14. Isten oltalmazzon ilyen vendégtül,
Minden io férfiát illy feleségtül,
De hogy meg ohassuk magunkat ettül,
Kérjük az Ur Istent tellyes szivünkbul.

15. Héj hogy ha látnád ezeknek dolgát,
Ötöd magával nagy vig lakását,
Tartozál io Örsik, dudolván mondgyák,
60 Bugyogos korsoját tánczban taszitták.
16. Az kívül hajdina darab szalanna,
Tudgya az korcsomát az posta szolgál,
Kakas bé vakarja, jércze ki rugia,
Ura keresményét gyakorta szorja.
- 65 17. Jai szegény aszszonynak meg szárót torka,
Mint perecz sütőnek alfele tagya,
Ha meg nem könyebszik, mint lészen dolga,
Tudom, Tantalusnak bővül meg kádgya.
- 70 18. Az ezer hat százban és hatvan hatban,
Az kedves fárságnak közepi tájban,
Az keserves aszszon iszik buvában,
Két féle hurutot kezde magában.

102/1.

Ho-vá készülsz szí-ve-m tū - lem [el - bui dos ni, tū-lem el-
bui - dos ni? Az ide-gen föld-en ki fogh téged szánni -
ni? Hogy ha meg be - teg - szel, ki fog hozzád lát ni?]

- 1 1. Hová készülsz, szívem, tulem el-buidosni?
Az idegen földén ki fogh téged szánni?
Hogy ha meg betegszel, ki fog hozzád látni?
2. Most utra mentedbe méltó meg követnem,
8 Egy ideig való but sodat es vennem,
Miglen engem nem látsz, bús szívet viselnem.
3. Mi lehet szebb dolog világi életben,
Mint két szév egymashoz igaz szeretetben,
Hogyha talaltatnak egyenlő mértőkben.

8 [E!öbb:] szép; igaz (: buzgo:)

- 10 4. Csorgodozo vízben járo kis halatska,
Halász alnokságát ki megh sem gondollya,
Az mérget méz gyalant [!] el-neli gyakorta.
5. Az szabad madárnak mint addig sipolnak,
Alnok madaraszok hamis nyelvel szolnak,
15 Hogy ha meg foghattyák, rekesztek fogolnak.
6. Ki jarni sem szabadt, [!] kalitkában tartják,
Sugar szép szarnyait túbül ki szaggatyak,
Kitsin szabadsága, szoros helyen tartják.
7. Meg fogott madárhoz életem hasonló,
20 Napnak fényét látom homályban borulo,
Szép gyönyörüségem naponkint el-mulo.
8. Mint meg faradott méh, ki mezőben le-szál,
Kedve szerént való virágra ha talál,
Mézet szedvén gyakran követi az halál.
- 25 9. Sokszor mizes buzat hintnek az galambnak,
S-az alá lép veszöt csalardsaggal raknak,
Végre melyeszteti vizet is foralnak.
10. Sorsa s- allapattya igy vann már fejemnek,
Az ki szerelmiben estem egy kegyesnek,
30 Soha nem lesz vége érte gyötrölmimnek.
11. Sirván én szivemnek nevededik gyasza,
Mert nem vigasztallya Venus szép leanya,
El-hagyatott, nincsen, ki meg vigasztalna.
12. Oh én szerencsétlen, idegen és arva,
35 Az ki szeretömet nem lattom régulta,
Kíért magam adom az szörnyü halálra.

102/II.

- 1 (1.) 1. Hova készulsz, szivem, töllem elbujdosni?
Az idegen földön ki fog teged szanni?
Hogj ha meg betegszel, ki fog hozzad latni?
- 5 (2.) 2. Most utra mentemben melto meg követnem,
Sok ideig valo butsut tölled vennem,
Miglen engem meg latsz bus szivet viselnem.

10 [Előbb:] vérben 22 el-szál 26 <álnokul> s-az alá 27 forallyak 29 kinek az ki 34 arva (:oh en tsak egyedül el hagyatott arva:)

- (3.) 3. Mi lehet szebb dolog világi életben,
Mint ki hív egj mashoz igaz szerelemben,
Hogj ha talaltatik egjenlo mertekben.
- 10 (4.) 4. Mint az szep forrasban lakozo halacskek,
Halasz alnoksagit kik meg sem gondoljak,
Tsel helyett a horgot el nyelik gjakortak. [!]
- (8.) 5. Mint meg faradt mecske, ki mezoben le szal,
Kedve szerint valo viragra ha tanal,
15 Mezet szedven gjakran követi az halal.
- (9.) 6. Gjakran mezes buzat hintnek az galambnak,
Azonban lep veszot melleje le raknak,
Gjaszos állapotja igj van az sorsanak.
- 20 (11.) 7. Sirvan en szivemnek nehezkedik jajja,
Mert nem vigasztallya Venus szep leanya,
El hagjott engemet, nincs ki vidámitna.
- (12.) 8. Oh en tsak egjedul hadjattatott arva,
Az ki szeretömöt nem lattam regulta,
Az ezer hat szaz hatvan hatodikban.

102/III.

- 1 (1.) 1. Hova készülsz töllem, szivem, el bujdosni?
Az idegen földön ki fog teged szanni?
Vag ha meg betegszel, ki fog hozat latni?
- 5 (2.) 2. Most utra mentedben melto meg követned,
Egj ideig valo vig bucsutis vened,
Miglen engem nem lacz, bus szivet viselned.
- (3.) 3. Mi lehet szeb dolog világi elelben,
Mint ket szü egj mashoz igaz szeretetben,
Hogj ha talaltatik engenlő [!] mertekben.
- 10 (4.) 4. Cservedözö vizben jaro kus halacska,
Halasz alnoksagat ki meg nem gondolja,
Mez gjanant a merget gjakorta el kapja.
- 15 (5.) 5. Az szabad madárnak mind addig sipolnak,
Alnok madaraszok csalalrd [!] nelven szolnak,
De ha meg foghatjak, rekesztik fogoljnak.

7 eleben [!] 8 szereteben [!]

- (6.) 6. Kün jarni nem szabad, kaliczkaban tartjak,
Repülő szarnjait többől ki szaggatjak,
Kicsin szabacsagat szoros heljben zarjak.
- 20 (9.) 7. Lam az galambnakis mezes buzat hannak,
Az lep veszzöt csalardul el raknak,
Vegre mejjeszteni vizetis forrasztnak.
- (7.) 8. Meg fogot madarhoz eletem hasonlo,
Napom fenjet latom, homaljban borulo,
Szep gjönörüsegem naponkent el mulo.
- 25 (8.) 9. Mint a meg farat mejj mezöben ha leszal,
Kedve szerent valo viragra ha talal,
Egjkor mezet szedven követi az halal,
- (10.) 10. Sorsa s állapotja igj van eletemnek,
Az ki szerelmeben estem egj kegesnek,
30 Kiert veg nem leszen soha eletemnek.
- (11.) 11. Sirvan bus szivemnek nevededik arja,
Mert nem vigasztalja Venus szep leanja,
El bagjat szivemnek nincs vigasztaloja.
- 36 12. Pava modra termet gjönjorü Boriczam,
Ekes tekintetü szep piros rosacska,
Hol vadnak ajakid, hogj nem osokolhatom ?

102/IV.

- 1 (8.) 1.
Kedve szerent valo viragra ha talál,
Sokszor mézet szedvén követi az halál.
- 5 (10.) 2. Sorsa s állapottya igy van en szivemnek,
Az ki szerelmeben estem egj kegesnek,
Erte nem lesz vége soha gyötrelmemnek.
- (9.) 3. Gyakron mézes buzát hintnek az galambnak,
Az alatt lép veszzöt tsalardsaggal raknak,
Vegre mejjeszteni vizetis forralnak.
- 10 (11.) 4. Sirván en szivemnek nevededik árja,
Mert nem vigasztallya, kit szivem kívána,
El hagjatott vagyok tsak edgjedül árva.

19 galambakis 28 eltemnek

- 15 (12.) 5. Oh én csak edgjedül el hagjatott árva,
Az ki kedves rosám nem láttam rég olta,
Azert adtam magam szomoru bánatra.
6. Az ki ez verseket rendel igj formalta,
Annak az szerelem szivet gjujton gjujtya,
Végre ő pennáját ezen meg állittyta.

103.

K O M L Ó S

- 1 1. Keserüsség h miatt maid megh emésztetem,
Mert tavúl vann tülem, az ki szeret engem,
Gyakran langal bennem meg emésztő tüzem,
Almában is tüled gyakran rettegettetem.
2. Oh mind egy, reménlem, mar ugy tart ez világ,
Csak proval, visel, s-nem kell semmi vigasságh,
Azért en előllem csak méreg, boszuság,
Cupido Venussal fiát el arultak.
- 10 3. Mint társatul meg vált szép gerlicze madar,
Szomorkodván szegény, bolog, ala föl jár,
Igy szegény fejemis csak szomoruvan jár,
Mert szeretőjétül el tavozot immar.
- 15 4. Le gordulvan hulnak szemembül könnyeim,
Keserőség miatt nyönek vallaim,
Szivembül ujlnak gyakor ohaitásim,
Esedesem helyett ennekem könnyeim.
- 20 5. Oh gyönyörűséges édes szép asonykam,
Nyelved szép zöngését vaiha halgathatnam,
Rosa szín orczadat en csokolgathatnam,
Kézben derekadat hozzam kapcsolhatnam.
6. Siralmas gyaszomat rolam mind el hannam,
Te szép személyeddel ha szemben juthatnam,
Minden bu banatul én meg fosztattatnam,
Szomoruságimban meg vigasztaltatnam.
- 25 7. Edes szivem, hidgyed, rövid nap megh térek,
Haza szeretömhez azzonnal siettek,
Virágos kertedben rosat szedegetek,
Piros két orczadon gyenge csokot tészek.

4 almában [1]; rettegettetem 18 halgathatnam (:meg halhatnam:) 19 [Elöbb:] csokolgathatnam 27 <hozzam> haza 28 viszek (:tészek:)

8. Ezer hatszaz fölött és az hatvan hatban,
 Karacson havának tizedik napjában
 Szerzem ez verseket krivannyi kastélyban,
 Nevemet fell jedzém az versek számában.

104/I.

- 1 1. All előttem egy virág szál,
 Örvendetes lilium szál,
 Kis kertemben szép virág szál,
 Ki előttem ekessen áll.
- 5 2. All előttem egy virág szál,
 Rosa színü szép violám,
 Kegyes tekintetü rosám,
 Röpülő mellyeö szajkotskám.
- 10 3. Ilonám olly szép virág szál,
 Kis kertemben ékessen áll,
 Annak olj drága virágja,
 Örvendetes szép notája.
- 15 4. Kis kertemben szép virágok
 Illatoznak liliumok,
 És tündöklő piros rosák,
 Gyönyörűseges violák.
- 20 5. Oh drága látos szép rosám,
 Szepen tündöklő violám,
 Ékessen szollo kegyessem,
 Mosolodgyál, szivem, lölkem.
6. Oh szép rosám, szerelmedben
 Mikor jutok szép kertedben,
 Rosa, lilium szedesben,
 És az te szep szerelmedben?
7. Akor *lészen* szabadságom,
 Rosa ortzádat ha látom,
 És ekessen tsokolgatom,
 Akkor *lészen* ujlásom.
- 30 8. Néked egészeg adassék,
 Szép termeted bötsültessék,
 Jo hired, neved hallassék,
 És én tölem ditsértessék.
9. Vegyed immár hüsegemet,
 Fordítsd reám szemeidet,

15 tündöklő <és tündöklő> 25 Akor szépen 30 bötsületes 34 <hüsegedet> szemeidet

35 Szánd meg keserüségemet,
Tarst [!] meg az én életemet.

10. Az ezer hatszaz hetvenben
Ezeket irám egy kertben,
Szeretöm mellett ültömben,
40 Gyönyörkedvén szerelemben.

104/II.

- 1 (1.) 1. Áll előttem egy virag *szál*,
Örvendetes lilium *szál*,
Kis-kertemben ékessen áll,
Ki életem egy virág száll.
- 5 (2.) 2. All előttem szép violam,
Rosa színű szép Ilonam,
Kegyess tekintető rosam,
Gyönyörűsége violam.
- 10 (4.) 3. Kis kertemben szép viragok,
Jó illatu szép virágok,
Tündöklő szép piros rosak,
Gyönyörűsége violak.
- (6.) 4. Oh szép virag szerelmemben
15 Mikor volnék szép kertemben,
Rosa viola szedesben,
Az nagy és szép kedvedben. [!]
- (7.) 5. Akkor léssen vigasságom,
Rosa orczadat ha látom,
20 És ékessen csokolgatom,
Akor léssen ujulássom.
- (8.) 6. Néked egészség adassék,
Szép termeted böczultessék,
Jó hired néked hállassék,
És en tölem szeretessék.
- (9.) 7. Vegyed immar füleidben,
Fordics ream személyedet,
Hald meg keserüségemet,
Tarcss megh az en életemet.
- 30 8. Legyen bocsánat énnékem,
Tüled, oh en szép szerelmem,
Noha mostan tavul vagyok tüled,
Ne feleics-el azért engem.

1 virag-ből [!] 22 termeted <et>

- 1 1. Mint az úton járo, ki két útra tanal,
Nem tudvan az járast, gondolkodik s meg all,
Törődik magában, elmejere gond szal,
Jobra eredgyene, vagy mely bal fele val?
2. Fel ha rosz osvenyre talal tekeredni,
Oly fortelyos helyre fog ot keveredni
Ahol nem vel gonoszt, kezd rea eredni
Az melybul jo utra nehez verekedni.
- 10 3. Igy az en elmemis nem tudgya, mit kezdgyen,
Két ut van előtte, melyikre eredgyen?
Az jártalan úton fel, el ne tevedgjen,
Remelt rosak helyet tovisszet ne szedgjen.
- 15 4. Az az ha tovabis nótelenen eljek,
Vagj meg hazasulvan, feleséget vegjek,
Kétséges az elmem, ezekkösztt mit tegyek
Két ut van előttem, melyikre eredgjek?
- 20 5. Meg vallom, az arva életet meg untam,
Mint hogj az gyermeki korból már ki multam,
Mit kezgyek? elmemet ezen sokat hantam,
De tanacot ani magamnak nem tudtam.
- 25 6. Meg kellene azért feleségesülnöm,
Paros gelicze kent már feszekben tülöm,
Tarsom melegetül ot kedvessen fülöm,
Ilyyen arvasagban tovab nem öszülöm.
- 30 7. De az már a kérdés, kit kelyen el vennem,
Az jo feleségre mert nehez szert tennem,
Hogj sem pedig rosszul meg veretnek lennem
Job nótelensegben örökke venhednem.
- 35 8. Ha udvarit veszek, nem szokot munkához,
Nem kel bizni annak gazdaszonysagához,
Az sült galamb pedig nem repül szajához
Ha maga serinyen nem lát az dolgaihoz.
- 35 9. Ha városit veszek, azok cifrak, gögök,
Selyem s parta övet szerezni nem gyzok,
Minden elég legyen, azt kivannya szívök,
Mas kint scola fele hunyorit az szemök.

4 bal <fele fele al> fele val

10. Aijtatosságok igen nagy ezeknek,
Mingjart felben szakad munkajak kezeknek
Mihent az templomban halyák hogj czengetnek,
40 Az melynek örvevel mashova be mennek.
11. Ha falusit veszek, hol nevelt, tudatlan,
Az szep nyajassaghoz, jo kedvhez szokatlan,
Akarmi trefa szot nem hagy mordulatlan,
Nem kap az szep czinyon, lustan jar, mosdatlan.
- 45 12. Mondanam, job volna, ha özvegyet vennek,
Mert ket harom vetet agjas ember lennek,
Egy rakasban sok szep ezközt keszen lenek,
Teknöt, bölczöt, nyerget mas kent penzen vennek.
- 50 13. Ezis egj elsöben szol alazatossan,
Pityergessel kezdi beszedit mondasan,
Az utan kerkedven mond: it keszen vagjon
Szeke es lo fel ranto szijjan, czatossan.
- 55 14. Mig magat arulya, penze eleg vagyon,
Köntöse uranak s maganak a rudon,
Magat mustralgatvan jo kedve is vagyon,
Nyajas ember nala, ki hozza nyul batron.
- 60 15. De ö jo idejen nagy batran azt mongya,
Ki ötet el veszi, azt tudgya, tanulya
Ha dolgozik ö, bar legjen kutya lyanya
Hanem ha el veszi, ötet el is tarcza.
16. Elegedgjek azzal, ha gjakran vele hal
Es valamit kivan, mindent keszen talal,
Azon kivul poronytyat fel tarcza, ha czinal,
Ha pedig nem ember, arrais mast talal.
- 65 17. Ezis minden apro szon indul haragra
Bar ros voltis masik ura, magasztalya,
Hanemha gonoszul tortent ki mulasa,
Mas kepen ö szajat senki be nem dugja.
- 70 18. Söt mikor szivesen ugjan meg haragszik,
Ha boszut nem alhat, melyen igyekezik,
Hogj ha meg nem verhet, meg hal, majd ugj tetczik,
Harag erejetül halalra betegszik.
19. Nehez eltartani, hogj ha szegent veszek,
Mostis szegenj vagjok, annal szegenyeb leszek,

40 be mennek (masutis ug<y>ölnek). 41 honyavelt (hol nevelt) tudatlan 74 szegenyeb

- 85 Egj koldusbul kettöt, njomorultat teszek,
Lesz igj hazassagom gondbul rakot feszek.
20. Ha gazdagot veszek, lesz sulyos kereztem,
Azt hanya szememre, hogj csak keszre jöttem,
80 Öve mind az joszag, mert nem en kerestem,
Aztis panaszojya, az mit iszom, eszem.
21. Ha rut lesz, az rutat hogj hogj szerethetem,
Imelyedes nélkül mikent olelhetem,
Minden örömet rutul el temetem,
Veszetség, karhozat lesz vele eletem.
- 85 22. Ha szep leszen, szepet alig fejem gyözi.
Mert ötet strasalni mindenkor ki gyözi?
Elhodittyak pedig, ha ember nem örzi,
Az en fazekamban konczat mas is fözi.
23. Mas sok okokbul is nehez az hazassag,
90 Kivantatik ahoz sok alkalmatosság,
Mely nélkül az hazas dolga nyomorusag,
Örökke iga es nem egy napi fogsag.
24. Most ket hitvan lovat nehezzen tarthatok,
Czak azis nagj gondom, mikor patkoltatok,
95 Hat ha az hazosság terhe ala jutok,
Az sok szükseg között tenni mit tudhatok?
25. Ha kekre nem megyek, az oly pedig ritka,
Kivantatik mingyart tal, tanyer, fazaczka,
Rostely, nyars, tekenö, korsó, desa, roccka,
100 Amelle etel is, nehany korty boroczka.
26. Azomban ha edgyütt heverünk szaporan,
Tudom, lobban az tuz aszonyom nyers faran,
Melybül hog elei kezd nőni domboran
Szükseg bölczore is gondolkodni koran.
- 105 27. Az mellet ruhazni kel az feleséget,
Telhetetlen gyomra kivan sok kölczéget,
Hogy sem mint szenvedgjek, anyi sok inseget,
Job holtig viselnem arva özvegyseget.
- 110 28. Az ezer 600 es hetven esztendoben,
Mikor gondolkoduan szöld színü szekemben,
Iram ez verseket ez kis konyveczkemben,
Meg unvan magamat egjedül eltemben.

85 Ha szep leszen, szepet alig fejem gyözi

- 1 1. Mint az uton járo, ki két utra talál,
Nem tudván az írást gondolkodik s megh áll,
Törődik magában, elméjére gond száll,
Iobra eregyen é vaj mely bal fele váll.
2. Fél ha rossz ösvényre talál tekerednyi,
Oly fortélyos helen fogh ott *keveredni*,
Az hol nem fél, gonosz kezd reá erednyi,
Az melyből io utra nehéz verekednyi.
- 10 3. Igy az én elmém is nem tudgya, mit kezgyen,
Két ut van előtte, melyikre eredgyen,
Az íárotlan uton fél, el ne tévedgyen,
Hogy az io utrulis gonoszra ne térjen.
- 15 4. Az az ha tovább is nótelenül élyyek,
Vagy meg házosulván feleséget vegyek,
Kétséges az elmém, ezek közt mit tegyek,
Két ut van előttem, mellyikre eredgyek.
- 20 5. Megh untam, megh untam az árva életet,
Mint hogy az gyermeki sorbul már ki költem,
Mit kezgyek, elmémet ezen sokat hántom,
De tanátsot adnyi magamnak nem tuttam.
- 25 6. Megh köllene azért felesegesülnöm,
Páros gelliczeként már fészkenben ülnöm,
Társom melegetül ott kedvessen fülöm,
Illy árvasagban is tovább nem öszülnöm.
7. De az már az kérdés, kit köllyön el vennem,
Az io feleségre mert nehéz szert tennem,
Hogy sem peng rosznak megh veszetnek türnöm,
Iob nótelenységben örökkén maradnom.
- 30 8. Ha udvarit veszek, nem szokot munkához,
Nem köll biznyi annak gazdaszszonyságához,
Az sült galamb peng nem röpül szájához,
Ha maga sörényen nem lát dolgaihoz.
- 35 9. Ha városit veszek, azok czifra gögök,
Selyem pártó üvet szereznyi nem gyözök,
Minden elégh légyen, azt kívánnya szivek,
Máskén schola fele hunyorit az szemek.

7 [*keveredni* hiányzik]

10. Ahitatosságok nagy vagyon ezeknek,
Mingyárt félben szakad munkájok kezeknek,
Mihánt az templomban halljak, hogy csöngetnek,
40 Az melynek színével másut is egetnek.
11. Ha falusit veszek, othon nyöt s tudatlan,
Az szép nájossághoz, io kedvhez szokatlan,
Akar mi tréfa szot nem hágy mordulatlan,
Nem kap az szép csinon, lustán iár s mosdatlan.
- 45 12. Mondanám iob volna, ha özvegyet vennék,
Mert két három vetet ágyos ember lennék,
Egy rakásban sok szép ezközt készen lölnék,
Teknyöt, bötsöt, nyerget ottan én meg nyernék.
- 50 13. Ez is egy elsöben szol alázatossan,
Pityergessen kezdi beszédét modossan,
Az után kérkedvén mond, itt készen vagyou
Szekér, lo, föll ránto szijjam is esatossan.
14. Migh magát ajánlya, pénzem elégh vagyon,
Köntöse magának, urának az rudon,
55 Mágát mosogatván io kedvén is vagyon,
Nyájos ember nála, ki hozzá iárhosson.
15. De az io idejen nagy bátran azt mondgya,
Ki ötet el vészi, az tsak ugy gondollya,
Ha dolgozik ö bár légyen kurva az annya,
60 Hanem ha el vette, ötet el is tartsa.
16. Elégedgyék véle ha gyakran véle hál,
És valamit kíván, mindent készen talál,
Azontul porontyát föl tartsa, ha tsinál,
Ha arra néz ember, annal mást is talál.
- 65 17. Ez is minden apron föl indul haragra,
Bár rosz volt is, másik urát magasztallya,
Hanem ha gonoszul törtenik halála,
Másképpen ö száját senki be nem dugia.
- 70 18. Sött niha kevésen ugyan meg haragszik,
Ha butsut nem athat, melléd igyekezik,
Hogy ha meg nem verhet, azon igyekezik,
Megh hal, maid ugy tetszik, halála érkezik.
19. Nehéz el tartanom, hogy ha szegént veszek,
Mastis szegény vagyok, annál szegenb lések,

- 75 Egy koldusbul kettőt nyomorultat tészek,
Lesz így házosságom gondal rakot fészek.
20. Ha gazdagot veszek, lesz sulyos keresztem,
Azt hányva szememre, hogy tsak készre iöttem,
80 Övé mind az ioszág, mert nem en kerestem,
Azt is panaszollya, az mit eszem iszom.
21. Ha rutt lesz, az rutat hogy hogy szerethessem ?
Imölyögés nélkül meg sem ölelhetem,
Minden örömet ruttal el temettem,
Vesztség, kárhozat lesz véle életem.
- 85 22. Ha szép lesz, ugy is lesz elég fejem gözi,
Mert ötet strásálnyi mindenkor ki gyözi ?
El holdittyák penig, ha ember nem örzi,
Az en fazokamban más is kontzát fözi.
- 90 23. Más sok okokbul is nehéz az házossággh,
Kivantotik azhoz sok alkalmatossagh,
Fazék, kalán és táll, minden fele ioszággh,
Bu bánot, kár vallás és nagy nyomorusággh.
24. De Uram, Istenem, kit nékem rendöltél,
Avagy io voltodbul énnékem igertél,
95 Anyámnak méheben mikoron teremtél,
Az időtül fogva rám gondot viseltél.
25. Oltalmaz meg mast is az csalárd ördögtül,
Egy io feleséget agy nékem kedvedbul,
Kit bizonynal kérek tsak Istenségedtül,
100 Tudom, meg is adod nékem io voltodbul.
26. Szaladot halatska mint az folyo viznek,
Ugyan örvendezzel az io hirnek, névnek,
Légyen kívánoia minden io erköltsnek,
És vidámittoja bánotos szivemnek.
- 105 27. Az mi marhainkat soha ne fogyassa,
De az miben lehet, inkább szaporitsa,
Hogy azt felöle ne kezgyék mondanyia,
Az mit ura keres, mind meg tudgya innya.
- 110 28. Ez éneket szerzem minap mulattomban,
Bakany s Vértes közöt nem régen laktomban,
Az Ur Istent kérem, hogy io házosságghban
Részt tégyen ennekem minden ö javában.

¹ (1.) 1. Mint az uton járó ki két utra talál,
Nem tudván a járást gondolkodik, s meg ál,
Törődik magában elméjére gond szál,
Jobra eredgyene vagy melly bal felé vál.

⁵⁻¹⁶ (2—4.) 2—4.

(5.) 5. Megvallom az árva életet meguntam
Másként is a Gyermekésgből már kimultam,
Elmémet mit kezgyek tovább sokat dultam,
²⁰ De tanácsot adni magamnak nem tudtam.

(7.) 6. De azt már

²⁵ (25.) 7. Ha készre nem megyek, az olly penig ritka,
Kévántatik mindgyárt tál, kalán, fazécska,
Rostélly, nyárs, tekenyő, korsó, désa, rocska,
Ahoz étel, ital, néhányszor borocska.

(26.) 8. Azomban ha együtt heverünk szaporán,
³⁰ Tudom, lobban a tűz Aszszonyom nyers farán,
Melytül bár eleje kezd nőni domborán,
Szükség bölcsörül-is gondoskodni korán.

(27.) 9. Szüntelen ruházni keöl a Feleséget,
Telhetetlen gyomra kéván sok kölcséget,
³⁵ Hogy sem mint szenyvedjek onnyi sok inséget,
Job holtig viselnem iffiu legénységet.

(8.) 10. Mert ha udvari lesz, nem szokott munkához,
Nem köl annak bizni gazdaszonyságához,
A sült galamb penig nem repül szájához,
⁴⁰ Ha nem tekint maga serényen dolgához.

(9.) 11. Ha városit veszek,

⁴⁵ (10.) 12. Ha falusit veszek

50 (22.) 13. Ha szép lesz

(21.) 14. Ha rut lesz

55

(20.) 15. Ha gazdagot veszek

60

(19.) 16. Nehéz eltartanom

65 (23.) 17. Más sok okokból is

70 18. Ha jó tanácsot adsz, az Isten megáldgyon,
Beő borral, buzával téged látogasson,
Ha rosztat adsz penig, az Isten megroncsoson,
Télben hideg házban téged ostorozzon.

105/IV.

CANTIO DE JUVENTUTIS

- ¹ (1.) 1. Mint az uton iaro, ki ket uttra talál,
Nem tudgja az járást, gondolkodvan meg áll,
Törődik magaban, elmeire gond száll,
Jobra eredgyene, vagj mely bal keszre áll:
- ⁵ (3.) 2. Igj az én szivem is nem tudgja, mit tegyen,
Ket ut van előtte, melyikre eredgjen,
Az járatlan helyre fel eő, hogj ne terjen,
Piros rosa helyet tövisset ne szedgjen.
- ¹⁰ (4.) 3. Nem tudom, ha tovább nőtelenül eljek,
Vagj meg haszasodgjam, felesetet vegjek?
Ketseges az elmem, ezek kősztt mit tegyek,
Ket ut van előttem, melyikre eredgjek?

- (5.) 4. Meg vallom, az arva életet meg untam,
 15 Az gyermek korból is immar ki ugrottam,
 Ki ki hogj mint ilyen, sokat tanyitottam,
 De magamnak adni tanatsot nem tuttam.
5. En hasznát nem látom udvarban laktomnak,
 Semmi ele mente nincz abbul dolgomnak,
 20 Ha más kint nem veszem gongyát én magamnak,
 Le szal minden dolga igj állapotomnak.
- (6.) 6. Meg kellenek azért feleslegesülnöm,
 Paros gölicze kent feskemben már ülnöm,
 Társam melegiben kedvesen fekünnöm,
 Hogy sem igy arvául éppen meg öszülnöm.
- 25 (7.) 7. De itt az az kérdés, kit kelyen el vennem?
 Az jó felesgre mert nehéz szert tennem,
 Job nőtelenseget örökke viselnem,
 Hogj sem mint az roszal magamot vesztenem.
- (8.) 8. Ha udvarit veszek, nem szokot munkához,
 30 Nem kel semmit bizni gazdazszonságához,
 Az sült galamb pedig nem repül szajához,
 Ha maga nem tekint sereny dolgaihoz.
- (9.) 9. Ha városit veszek, azok csupa gögök,
 35 Selyem patra [!] övre vágnak, mind ördögök,
 Nyárban pedig nekik nem tetoznek az meszők,
 Ulyab ujab csizmát szerezni nem göszök.
- (11.) 10. Ha falusit veszek, hon nevelt, tudatlan,
 Es az csinasaghoz rosz kedvü, szokatlan,
 40 Semmi szép trefa szot nem tud mordulatlan,
 Nem kap tisztasagon, rusnyán jár, mosdatlan.
11. Regel az tűz helyet sepretlenül hadgya,
 Az hasznak szemetit ajtó mellet tartya,
 Tálát az ágj alá mosatlanul rakja,
 Pad alatt kalajnyát az macska surolja.
- 45 (19.) 12. Nehéz el tartani, hogj ha szegeny leszen,
 Most is szegeny vagjok, meg szegyenyebe leszek,
 Egy koldusból kettő, nyomorodot leszek,
 Es igy haszassagom gondal rakott feszek.
- (20.) 13. Ha gazdagot veszek, az is egy baj nekem,
 50 Azt hájnya szememre, hogj csak keszre mentem,
 Öve az az joszág, azt nem én kerestem,
 Azt is panaszolja, az mit iszom s eszem.

- (21.) 14. Ha rut leszen pedig, mikent szerethessem?
Mert tiszta jó szibül meg sem ölelhetem,
Minden örömemet en igj el temetem,
Gyülölseg, kárhoszat leszen igj eiletem.
- (22.) 15. Ha szep leszen, ugy is megyen fejem gözi,
Mert azt strásálni akár ki sem gyözi,
Haszul ki mentemet más gyakorta lesi,
60 Az en fazakamban masis koncát fözi.
- (23.) 16. Egyeb okokbul is nehez az haszasság,
Kevántatik ahoz sok nyukhatatlanság,
Ki nélkül az haszasság dolga nyomoruság,
Nagj igy a vilagon örök nyomoruság.

105/V.

- ¹ (6.) 1. Hej meg kelenék már feleségesednem,
De még az a kérdés, kit kéne el vennem,
Az jó feleségre mert ritka szert tennem,
Pava s görlitzeként már feskemben ülnem.
- ⁵ (19.) 2. Hogy ha szegényt vészek, hogy clyek el vélle?
Mostis szegény vagyok, de szegényeb lészek,
Egy emberből kettött nyomorultatt tészek,
Leszen házasságom gondal rakott fészek.
- ¹⁰ (11.) 3. Ha falusit vészek, hon nevelt s tudatlan,
Az szép nyájassághoz s jó kedvhez szokotlan,
Nem kap tsinosságon, lustán jár, mosdatlan,
Minden tréfa szót ő nem hágy mordulatlan.
- ¹⁵ (9.) 4. Ha varasit veszek, tzifrák és gögösek,
Ujab ujab köntöst szerzeni nem gyözek,
Ha pedig érettek nagy bövön nem költök,
Kedvetlent hunyarint másként az szemöldek.
- (8.) 5. Ha nemesből vészek, nem szokot munkához,
Nem kell sokat bizni gazdaszonyságához,
Az sült galamb pedig nem repül szájához,
20 Ha mindenkor nem lát serinyen dolgához.
- (21.) 6. Hogy ha rusnyát vészek, hogy hogy szerethessem?
Imelyedés nélkül meg sem ölelhetem,
Veszettseg, kárhoszat lesz vélle éiletem,
Minden örömemet rajta el temetem.

59 <en hon nem letemben tarsam csakját veszi>

- 25 (20.) 7. Ha gazdagot vészek, lesz sulyas keresztem,
Azt hánya szememre, hogy tsak keszre jöttem,
Övé itt az jóság, azt nem en kerestem,
Aztis panaszzollya, mit meg iszom s eszem.
- 30 (22.) 8. Ha szép lesz, azis lesz fejemnek nagy gözi,
Mert azt meg örizni mindenkor ki gyózi?
El hodittyák töllem, ha ember nem örzi,
Az én fazakamban másis kontzát főzi.
- (26.) 9. Azomban ha együtt heverünk szaporán,
Tudom, loban az tűz aszonyom gyors forán,
35 Kitől ház eleje nőni kezd domborán,
Szükség bölcsörölis gondolkodni osztán.
- (24.) 10. Most egy hitván togát elig ragaszthatok,
Meg aztis sajnalom, ha dolmanyt szabatok,
Hát ha a házasság terhe alá jutok,
40 Az sok gondok között tenni mit tudhatok?
- (27.) 11. Azomban ruházni kel az feleséget,
Telhetetlen gyomra kíván sok költséget,
Mint sem hogy viselyek ennyi sok szükséget,
Baj nélkül viselek jobb nötelenséget.

105/VI.

- 1 (1.) 1. Mint az úton járó, ki két útra talál,
Nem tudván az útát, gondolkodik, meg áll,
Törődik magában, elméiére bú száll,
Jobbra ereddyen é, vagy nelly bal felül áll:
- 5 (3.) 2. Igy az én elmém is nem tudja, mit tégyen,
Két út van előtte, mellyikre eredjen,
Az járatlan helyen elne teveledjen,
Pirós rosa helyett töviset ne szedjen.
- 10 (5.) 3. Meg vallom, az arva eletet meg untam,
Maskentis az gyermeksegtul is ki multam,
Bujdoso elmemet sokat farasztottam,
De tanatsot adni magamnak sem tudtam.
- (6.) 4. Meg kellene imár feleségesülnöm,
Páros gerlicze ként feszkekben be ülnöm,
15 Kedves melegtül egy kevesse fülnöm,
Ily árvaságomban tovább nem öszülnöm.

8 ne (végyen) szedjen 9–12 [Utólag pótolva.] 13 [Előbb így:] feleségesednem

- (7.) 5. De még az a kérdés, hogy kit kék el vennem,
Az jó feleségre mert nehéz szert tennem,
Hogy sem életemet rosszal eltemetnem,
20 Jobb legyenységemet mind holtig viselnem.
- (9.) 6. Ha városit veszek, a csak ciffralkodik,
Ujjab ujjab ciffrat vennyi igyekezik,
Selem ezüst övre a szive vagyodik,
Kedvetlen hómórú, hogy ha kinem telik.
- 25 (8.) 7. Ha udvarit veszek, nem szokott munkához,
Nem szokot ő bizony a gazdaszszonysághoz,
A sült galamb pedig nem röpül szájához,
Ha maga serényen nem lát ő dolgához.
- (11.) 8. Ha falusit veszek, az igen tudatlan,
30 Minden nyájassághoz, játékhöz szokatlan,
Akar mi trefa szót nem hágy mordulatlan,
Nem kap a szép csinon, lustán jár, mosdatlan.
- (22.) 9. Hogyha szépet veszek, lesz fejemnek gözi,
Ötet istrázsálni az ördög sem gyözi,
35 El vadúl csak hamar, ha ember nem örzi,
Az én fazekamban más is konczát főzi.
- (21.) 10. Hátha rútat veszek, mikép szerethetem?
Imeledés nélkül meg sem ölelhetem,
Minden örömet csak el temethetem.
40 Veszszödség, kárhozat lesz véle életem.
- (20.) 11. Ha gazdagot veszek, lesz sulyos keresztem,
Azt hánya szememre, hogy csak készre jöttem,
Az öve a jóság, azt nem én kerestem,
Azt is panaszollya, mit meg ittam, ettem.
- 45 (19.) 12. Ha szegényet veszek, azzal mikép élek?
Most is szegény vagyok, meg szegényebb lések,
Egy koldúsbúl kettőt nyomorúlta tések,
Lészen hazassagom gondol rakott fészek.
- (12.) 13. Ha özvegyet veszek, úgy is lesz nagy gondom,
50 Mert bús léssen nékem esetem és sorsom,
Hogy hánya szememre nekem minden napon:
Jobb volt másik uram, mint te, ebtül szakadt.

19—20 [Előbb így:] Hogy sem mint rosszal veretessék (büntetessék) éltem Jobb holtig viselnem ifiu legyenységem 21—24 [Előbb így:] Ha városit veszek annak ciffrá kontyát Ujjab, ujjabb ciffrát szerezni nem gyözök Selem pártá, övre ha szert nem tehetek Kedvetlen másképpen hunyorgattya szemit 26 Nem (kell annak hinni) szokot ő bizony a gazdaszszonyság(á)hoz 30 nyájassághoz jó kedere játékhöz 38 meg sem <emelhetem> ölelhetem 40 Mert veszedelem lesz véle 44 (a) mit (eszem) meg ittam 45 mikép (kell tartanom) élek

- (23.) 14. Mas okokból is nehéz a házasság,
Kivantatik ehhez sok nyughatatlanság,
Ki ezt nem teheti, dolga nyomoruság,
Örökös iga ez, nem egy napi fogság.
- (24.) 15. Most egy hitvan lovat nehezen tarthatok,
Meg az is nagy gondom, mikor patkoltatok,
Hatha az házasság terhe alá jutok,
A nagy költség között tenni mit tudhatok.
- (26.) 16. Azomban gyakortabb hevertünk az agyban,
Aszonyom gyors faran meg lobbanik a tűz,
A haz eleje is nyölni kezd domborán,
Szükség bötsörül gondolkodni korán.
17. Azért szegény fejem lássad, mit cselekszel,
Im előtted vagyon minden veszedelem,
Az házások között való nagy gyötirelem,
Vigyázz, virág helyett hogy kórót ne nyerjen.

106/l.

QUAERAELA PUELLAE NUPTURIENSIS

1. Szereltem annyának, a nap leannyanak vagyok én seregébül,
Ott tartottam s nőttem, s mivel már ki költem üdöm gyermekségébül,
Velem nagy jót tenne, ki engem ki venne partam gyűlölségébül.
2. Az üdö multon mul, az iffiuságh avul esztendők folyásával,
Gyül orczamnak rancza, restül az in tancza tagok avulásával,
Változik a' szépségh, mint a' nyári zöldségh telnek hervattságával.
3. Sok tel szomorodot, sok nyar mosolyodot enis miolta elek,
Ha üdöm tova mul, gyengéségem le hull, itthon ne agyak, félek,
Mellyrül gondolkodvan, busul szomorkodvan bennem a' gondos lélek.
4. Oh mi oka annak, hogy nemellynek vadnak kerői sok helyekrül,
Fel sem neveketek, immár értékesztek férhez menetelekrül,
Engem el felejtnek, s hozzam nem eresztnek jó hír mondot ezekrül
5. Sok embert ismertem, sokatis szerettem sokszor jó végh kedvemben.
De lám engem senki, nem válllek olly, a' ki kedvellene szivében,
Talam le kötötték, s varaslok szerzették, hogy legyenek gyűlölségben.
6. Megh vallom, nemellyek bisztatnak, hogy legiek jó hitü remensegben,
Mongyák, hogy szeretnek, sayatul el vesznek eorök kötelességben,
Osztyák büvön a' szót, de adnak kevés jót alhatatos hűségell.

53—64 [Utólag pótolva.] 68 [Előbb:] Azért virág

- 20 7. Oh sok szép szó nyuyto, azzal földre ronto alnak iffiu legények,
Ha csak játéktoké, s így tréfáltatnake a' leányok szegények,
Csalardé kezetek, így hallé bennetek helyheztetet remények?
8. Az üdö multon mul, gyengesége le hull lassan lassan orczámnak,
Annal inkább senki nem lészen olly, a' ki vallya magát mátkámnak,
Jay hát mit mivellyek, jot hunnat müelleyek hon feleytet partamnak?
- 25 9. Oh ha szabad volna, szokásban jöt volna, egy deákat megh kérnék,
Vagy egy jo katonát, avagy csak bár vargát, azzalis nem gondolnek,
Csak hogy a' partaban, ilyen gyalazatban holtomigh *ne* maradnék.
10. Oh melly régtül fogva nagi szivem szakadva várom a' ferhez menést,
Sokat imatkoztam, gyontam és aldoztam, s töttem sovany büytelést,
30 Hogy pártam szenyebül, mint bünöm terhebül adna Isten ki kelést.
11. De szerencze keset, nehéz sebet véset az kettségh bus szivemre,
Mayd megh hül reményem, hoga ohajtot fenyem nem jö ködös telemre,
Ha férhez nem vesznek, fű kötöt nem tesznek a' farsangon feyemre.
12. Eleggé megh nöttem, s nezd, melly szépen töltem mellyem dombossá-
gában,
35 Testem epsegeis, orczam szépségeis ninczen fogyatkozásban,
Birok jo erővel, s iffiu legénnyel megh küszködném egy ágyban.
13. De mi haszna ennek, ha üresen mennek napyaím a' várt joktul?
Vagyok el feleytet, s majd kettségben esset a lány kérő nászoktul,
Mellyen könyvem indul, elmem majd meg bodul a' sok gondolatoktul.
- 40 14. Oh ha már valaki talalkoznek, a' ki enghem szübül szeretne,
Bator szegény lenne, bár fel szeme lenne, *bár* ugyan santa lenne,
Nem gondolnek véllé, csak enghem el venne, es szükségemrül tenne.
15. Szány Isten, s ne hagy el, engemetis agy el, szány, partamtul szabadicz.
Szány sok kesermvre s esedezésemre, szány, s kedves napot fordicz,
45 Szány egy jo legénnyel, kivántam szemelleyel, szany, s engemet boldogicz,

106/II.

- 1 (1.) 1. Az Florentinának, Altades lányának vagyok én seregéből,
Ott tartattam s nöttem, mint hogy márki költem üdöm gyermekségébül,
Vellem nagy jót tenne, ki engem ki venne pártám gyüölőségébül.
- (2.) 2. Az üdöm multon mul, az iffiuságh avul esztendök folyásában,
Gyül orczámnak ráncza, restül az in tánczra, tagok avulásával,
Változik az szépség, mint az nyári zöldségh télnek hervadásával.

21 halla [!] 27 megh maradnék 32 Maydon 41 bator ugyan

- (3.) 3. Sok tél szomorodott, sok nyár mosolyodott, én is mi *ulta* élek;
Ha üdöm tovább mul, gyengeségem le hull, otthon ne aggiam, félek,
Mellyről gondolkodván, busult szomorkodván bennem az gondos lélek.
- 10 (10.) 4. Az melly réghtül fogva nagy szívem szakadván várom az férhez menést,
Sokat imátkoztam, gyontam és áldoztam, s tettem sovány böjtölést,
Unt pártám senyébül, mint bünöm terhébül, adna Isten kikelést.
- (11.) 5. De szerenczém késet, nehéz sebet véset az kétség bus szívemre,
Majd megh hült reményem, hogy ohajtót fényem nem jön ködös telemre,
15 Ha férhez nem vésznek, főkötöt nem tesznek e' farsangon fejemre.
- (4.) 6. Ah mi oka annak, hogy némelynek vannak kérőj sok helyekről,
Fel sem nevelkedtek, már is értekeztek férhez menetelekről,
Engem el felejtnek s hozzám nem eresztnek jó hir mondot ezekről.
- (12.) 7. Eléggé meg nőtem, nézd, melly szépen töltem mellyem dombosságában,
20 Testem épsége is, orcám szépsége is nincsen fogyatkozásban,
Birok jo erővel egy iffiu legénnyel megh küszködöm egy ágyban.
- (13.) 8. De mi haszna ennek, ha üressen mennek napiaim az várt joktul:
Vagyok el felejtet, majd kétségben eset az leány kérő nászoktul,
Mellyen könyvem indull, elmém majd megh budul az sok gondolatoktul.
- (6.) 9. Megh vallyom, némellyek biztatnak, hogy tellyek jó hitü reménséggel,
Mongyák, hogy szeretnek, saiatul el vesznek eörök kötelességgel,
Osztják böven az szótt, de adnak kevés jott álhatatos hüséggel.
10. Ravasz az ő horgok, körülettem dolgok tökéletlen esél csapságh,
Tudom, nekj mi kell, de nem talállya fell nálam azt az nyalkaságh,
30 Maszlagként széditne, gyomrot émelétne az tölök vett nyalánkságh.
11. Ah távul légyen az, hogy ilyen mocskos gaz sércze böcsületemet,
Noha nehéz várnyi, de jobb lánczra zárni mégh is természetemet,
Hogy megh *mértékellye* s keménnyen visellye ki vágyodo hevemet.
12. Az iffiu legények mint csaló sirények ollyak természetekben,
35 Mást énekel nyelvek, mást gondol a szivek álnokok beszédekben,
Tisztel, mégh megh csalhat, csufol, ha befalhat *csaláldul* gyümölcsökben.
- (7.) 13. Oh sok szép szó nyuito, azzal földhöz suito álnok iffíú legények,
Hát csak játéktok é s így tréfáltatnak é az leányok szegénynek?
Hamiss é hitetek, s így hal é bennetek helyheztetett remények?
- 40 14. Nem kell más azoknak, az dus gazdagoknak, dongnak csak házok körül,
Hogy más eléb ásott, az köve megh vásott, kopot helen köszörül,
Nem gondol sok véle, mind be veszi béle, mert az pénzének örül.

7 mi *ulta* <járok> élek 33 mérték élye 36 csel ál dul

15. Ah ezekben bodult, Mamonnának hodult iffiak gondatlansága,
 45 Mint olyan aggh testet, kit mogorván festet az esztendők soksága,
 Ha illy delit venne, nem de kedvesb lenne az széppel házasságha.
16. Ad Isten nékem is, ha így el késtem is remélt tüzet ágyamban,
 Ha volt eddigh lassu, az farsang most hoszu, gyors lábot kap azomban,
 S az szerencse be lép, érkezik az nász nép énnékem is házamban.
17. Lesz mennél későbbben, annál édesebben fálnak az kívánt jokban,
 50 Jo kedvemet érzem, hány nap van, megh nézem ez mostani holnappban,
 Elégh ideje még, nem lesz olly hamar végh az farsangi napokban.
18. Ah mi dolgot látok s mi rettentő átok ieszti reményemet,
 Reméltem, két holnap, de immár csak két nap, ah veszet esetemet,
 Iai el mul ezennel, az réghi unt szinnyel haggya pártás feimet.
19. Ah ha lehetséges, ilyen sietségges ne legyen el mulásod,
 55 Várj, édes Farsangom, ne ölyve világom hamar el bucsuzásod,
 Várj az még, jobb napott, hozz eskütö papot továbbra halladásod.
20. Ah nem tanult várnj, folyva szokot jární az üdö folyásában,
 60 Hát ugyan el még, el, nincs, à ki tégyen akadált járásában,
 Jaj iai mitt mivellyek s jot honnét reméllyek szivem pusztaságában.
- (8.) 21. Az üdö multon mul, gyengesége le hull lassan lassan orzámnak,
 Annál inkább senki nem lesz ollyan, az kj vallya magát mátkámnak,
 Jaj iai mitt mivellyek s jot honnét reménlek hon felejtet pártámnak.
- (15.) 22. Szány Isten, ne hadgy ell, engemet is ugy ell, szány, pártámbul
 65 Szány sok kérésemre s esedezésemre, szány, kedves napot fordécs,
 Szány egy jó legónnyel s kívántam személlyel, szány, engemet
 boldogécs.

107.

- 1 Nem szoktam, nem szoktam kalikában lakny,
 De szaktam, de szaktam mezőben legelny,
 Nem szoktam, nem szaktam vén aszszonnyal hálny,
 De szaktam de szaktam szép aszszonyt czokolny.

1 kalikában [!]

CZIGÁNYRUL SZEREZTETET HISTORIA

1. Néktek hogy ha tettzenek,
Egy enekét mondanék,
Szépen enekelnek,
Hogy ha torkom megh nyilnek,
Egy notát ki fejeznek,
Ugi megh rikoltanék.
2. Egy cigány az innepben,
A' templumban létében
Vólt nagy felelésben,
Eszaze kedve volt ebben,
Mehetne seregekben
Oda fel menyégben.
3. Az pap praedikalnia
Kezde ez szot mondany,
Erössen allatny,
Menyországbán készülny
Szoros uton kel iárny,
Mezitelen menny.
4. Czigány hogy aszt megh halla,
Ottan talpára alla,
Menten megh indula,
Satorához ballaga,
És gondolkozik vala,
Mely fele indulna.
5. Le veté eö ruháyat,
És mind ingit, gatyáját,
Le vona nadragyát,
Eö szürke czondoráját,
Kinek hadgya a' fuvoját,
Nem talallya modgyát.
6. Tekinté satorában,
A' kissebbik rudgyára,
Közepsö falára,
Kin az egész palota,
Minden fundamentoma
Ekesitve vala.
7. Immár Isten hozzatok,
Enghem többé nem láttok,
Ithon maradgyatok,

- 40 Czerellyetek, lopyatok,
De szépen alkudgyatok,
Utánnam hározatok. [?]
8. Az kisebbik leánya
Nagy fel szoval kialtya,
45 Edes Dade, mondgya,
Kinek marad a' gatyá,
Mert a' pendellyem allya
Rosz hatul a' rancza.
9. Egyetlen egy Frusinam,
50 Edes fekete czokam,
Kedves kinczöm, dadám,
Néked hagyom a gatyám,
Egy fel czipelyü kanczám,
Minden ezüst marham.
10. Immár szegény el iuta
A' boldogh meny országra,
Nagy örömmel vala,
De két felé tekintven
Hát rosz pusztá házban
60 Mezitelen iárna.
11. Hól egy reszeg katona,
Kinél egy török balta,
Néz rutul vajdára,
Czigányok hadnagyára,
65 Hezelkedő szavára
Le ugrék talpara.
12. Mit keresz te it, Gyurka,
Ese lelek vajdaja?
Azonban az házban
70 Hipet hopot kialta,
Mert a' részegh katona
Ighen veri vala.
13. Nem ladde most meny egben
A' szent patriarkakkal
75 Vagyok a' szentekkel?
Mostan királlya töttek,
Hadmagsagra emeltek
Angyali seregnek.
14. Soha immár roszszabbat
80 Nem láttam hitványabbat,

Mint ily menyországot,
Mert nehéz vajdaságot
It lelly hadnagyságot,
Avagy uraságot.

- 85 15. Vajdanak it lakása
Nem ighen tettzik vala,
Mert sok kékket háta,
Eh koplalást a gyomra
90 Sok izben szenved vala,
Oly ighen karollya.
16. Haza felé indula
Eh dade, szegény vajda,
Magát is danollya,
Ale, ha tuttam volna,
95 Én e' sovány országra
El nem iöttem volna.
17. Hogy szegény satorához
Közelitvén hazához
Fenyves palotajához,
100 Gyermeki mennek vajdahoz,
Futnak édes atjokhoz,
Kerdik, hogy ha mit hoz?
18. Kerde: Dade, hol voltal,
Ily sokaigh hól iartál,
105 Hogy ithon nem voltál?
Talam az erdön voltál,
Madar fiat szúkártál,
Vagi czeresnyét hoztál?
19. Kurvanyátokban voltam,
110 A' meny országban voltam,
Es csak aligh szalattam,
Rosz helyre kivankoztam,
Iób volt ithon lakásom,
Iób az én satorom.
- 115 20. Mert enghem megh czalt vólt
Egy pap el amitot volt,
Menyegben küldöt volt,
Ebül czelekedet volt,
Hogi oda mutatot volt,
120 Bezzegh megh trefalt volt.

102 mit hoz, hogy ha mit hoz [Így, megismételve.] 120 trefalt volt, bezzegh
megh trefalt volt.

21. Az Ur Isten atyánknak
 Ne engedgye anyánknak,
 Semi rokonyinknak,
 125 Hogi ily here iussanak,
 Menyegben iussanak,
 Inkáb megh hallyanak.
22. Példájával most inti,
 Vajda erőssen kéri,
 130 Hogi minden, valaki
 Menyországban készülny
 Akar oda fel menny,
 Mandratot is kel vinny.
23. Azért titeket kérlek,
 Az Istenért is intlek,
 135 Oda ne mennyetek,
 Valahol papot lelték,
 Ra keresztet vessetek,
 Tavul kerülylétek.
24. Ezeket mikor irám,
 140 A' fuvomat suhaytam,
 Itituti, kialtam,
 Az esztendöt szamlalam,
 Aratásban rikantam,
 Böyt más hoban irám.

108/II.

-
- 1 (8.) 1. Kinek marad a gatya,
 Mert az pendele rancza
 Rosz hatul az alya.
2. El késéredék rajta
 Az dade, szegeny vajda,
 Hogy ily mesze földre
 Egyedül magát adta,
 Sátorát is el hata,
 Leányának mondgya.
- 10 3. Az cigány meztelen
 Uton megyen erőssen,
 Mely szoros és keskény,
 Dade azért menyégben
 Fel juta seregében,
 15 Oda fel menyégben.

- (11.) 4. Ot egy részeg katona,
 Kinél egy török balta,
 Néz rutul vajdára,
 Czigányok hadnagyára,
 20 Hizelkedő szavára
 Fél ugrik talpára.
- (12.) 5. Mit keresz itt, te Gyurka,
 Esselelek vajdája?
 Azomban az háta
 Hippot huppat mond vala,
 Mert az részeg katona
 Igen veri vala.
6. Vaj made gulye
 Románi csemia vakadály
 30 Puna mia vavavaj
 Made gulye roma
 Álámici alá
 Szalathati raelo.
- (13.) 7. Nem ladde, angyalokkal
 35 Menyben patriarkakal
 Vagyok az szentekkel?
 Mostan vajdává töttek,
 Vajdaságra emeltek
 Angyali serégben.
- 40 (16.) 8. Haza felé indula
 Nagy sohajtván az vajda,
 Magában gondolya:
 De ha tuttam volna,
 45 Ilyen sovány országban
 Soha nem jöttem volna.
- (6.) 9. Tekentven az sátorra,
 Az nagyobbik kocsinak
 Kissebik rudgyára,
 50 Kin az egész palota
 Minden fundámentoma
 Helyezettét vala.
- (17.) 10. Negy szégü sátorához
 Közelitvén házához,
 Fris palotájához,
 Gyermekék vén vajdához
 Futnak edes atyokhoz,
 Kerdik, dade, mit hoz?

- (18.) 11. Kerdik: Dádé hol voltál,
 Ily sokáigh hol voltál,
 60 Hogy ithon nem voltál?
 Talám az érdön voltál,
 Madár fiat szürkottál,
 Vaj cseresnyet hoztál?
- (19.) 12. Kurvanyátokban voltam,
 65 Az menyországban voltam,
 Csak alig szalattam,
 Rosz herre kavartam,
 Job volt ithon lakásom,
 Job az én sátorom.
- 70 (20.) 13. Azert éngem még csalt volt
 Egy pap el ámitot volt,
 Menyégben küldöt volt,
 Ebül cselekedet volt,
 Hogy oda mutatot volt,
 75 Bezzeg még tréfált volt.
- (22.) 14. Peldájával mert inti,
 Vajda erősén keri,
 Hogy minden, valaki
 Menyországban készülni
 80 Akar oda be menni,
 Mandrotis kell vinni.

108/III.

CZÉGANY ENEKE UTROLL

- 1 (1.) 1. Egy éneket mondanik
 Niktek hogy ha tetezenik,
 Vigan énekelynik,
 Ha egy notat föl vennik
 5 És a torkom megh nyilnik,
 Nagyot rikkantanik.
- (2.) 2. Czégany jeles ünnepben
 Az templomban
 Vala félyelyemben,
 10 Erze, kedve megh bomla,
 Hogy menyorszagban menne,
 Mentin el indula.
- (3.) 3. Az pap predikallanj
 Kezdj e szot mondanj,
 15 Nagyon alitanj,

Menyországban köll mennj,
Szoros uton köl jarnj,
Mezételen mennj.

20 (4.) 4. Vajda hogy ezt megh hallá,
Mingyart talpra föl allya,
Satorhoz indula,
Már azon gondolkodik,
Mellyik utra indulna,
Menyben hamar jutna.

25 (6.) 5. Tekentj eö satorat
S annak fundamentomat,
Helyheztetj modgyat,
Szemlyilyi sok szerszamat,
30 Sator koszoru fajtat,
Az nagyobbik rudgyat.

(5.) 6. Le vetette gyólcis ingit,
Le vetette gatyáját,
Le rugha cezmajat,
De eö rongyos czundrajat
35 Kinek hadgya fujojat,
Nem lelhetj modgyat.

(8.) 7. Legh kissebbik leanya
Nagy föl szoval .
Édes dadém, mongya,
40 Kinek marad az gatyá,
Mert pöntölömnnek az rancza.
Rosz hatal az allya.

8. Dadé kezde szollanj,
Tölök szépen búczúznj,
45 Ökött vigasztalnj,
Cserire tanitanj,
Lopásra is oktattj,
Végh bocsojat venni.

(7.) 9. Immar Isten hozzatok,
50 Soha többj nem lattok,
Ithon maradgyatok,
Cserélyetek, lopjatok,
Masokat megh csallyatok,
Rolam jott mongyatok.

55 10. En el megyek örömben
Paradicsom fényiben,
Örvendek ezekben,

- Leszek emlyikezetben,
Cziganyok seregében,
60 Vigadok menyigben.
11. Ezen szokkal az czégany
Hoszszu utnak indulvan,
Nagyokat sohajtvan
65 Eö kedves hütvöss tarsan,
És szép atyafisagan
Keservessen sirvan.
12. Dadé mikor ballagna,
Ott egy részegh katona
Eleiben nyargala,
70 Czégant hogy megh alita,
Tülye megh tudakoza,
Hogy hova ballagna.
13. Az vajda hogy megh monda,
Mi volna eö szándéka,
75 Hoszszu fel vett uttya,
Mert az paradicsomban
Sietne menyországban,
Lenne vigassaghban.
14. Amaz részegh katona
80 Hogy czeganytul azt halla,
Baltat elyü ranta,
Jóll megh balta fogazza,
Kit vajda nem alhata,
Csak aligh szalada.
- 85 15. Azon közben az czégany
Sator felyi szalada,
Banattya nagy vala,
Czéganyok köze juta,
Dadét cselidgve lattya,
90 Imigyen szoléta:
- (18.) 16. Haj haj dadé, hol voltal,
Talan az erdön voltal,
Verébb fiat szartal?
A vagy cseresnyit loptal,
95 Nékünk örömet hoztal,
Velyunk vigan lakjal?
- (19.) 17. Szegény dadé bujaban
Vala szorongatasban,
Igy szólla bujaban:

- 100 Kurvannyatokban voltam,
Én menyorszagban voltam,
Aligh szaladhattam.
18. Addigh addigh verének,
Adigh adigg törének,
105 Jaj, majd megh ölének,
Az Ur Isten megh mencesen,
S arra ne is segítsen,
Hogy oda menyetek.
19. Ha oda igyekeztek,
110 A hol jart ti atyatok,
Balta hagh ratok,
Hogy sem oda menyetek,
Inkabb ithon legyetek,
Jobb, hogy kovacsollyatok.
20. Ettem ittam satorban,
115 Kandacsoltam poharban,
De nem menyorszagban,
Jobb enékem az satorban,
Mint veretnj az hatom
120 Menyorszag uttyaban.

109.

- 1 1. Ninczen az ég allat kedvesseb *gyemantnal*,
Hozza megh hasonlo az finom aranyal,
Isten aszonyok köszt nincz szeb *az Venusnal*,
Füldi aszonyok köszt ninczen szeb Jutkanal.
- 5 2. Edes szemelyedet noha ritkan latom,
Kedves abrazatod gyakorta ohaitom,
Szerelmes beszidit szivemben titkolom,
Jai ki nagj banatom, hogy szivem hervasztom.
- 10 3. Kegyetlen havasban lako fene vadak,
Noha hajlot testem mar regen praedanak,
Szamtalan banatim naponkint farasztnak,
Edes Juliamért agasztnak s- fonyasztnak.
- 15 4. Eletem uiulast gyenge szerelmeddel
Özd el banatimat enyi kéressemmel,
Bisztassad szivemet szerelmed tüzivel,
Hogy veled elhessek szép örvendezéssel.

102 aligh <szolg>

1 az gyemantnal 3 szeb venusnal 4 nincz

5. Didonak példaia jusson jól eszedben,
 Az ki Aeneassért szenvedet szívében,
 Meg öle ö magát keserőségeben,
 20 Hogy szép szeretőie lön el menetelben.
6. Ez szomorú hírrel szép Lacedonia,
 Az ki szeretőjét el menésben latta,
 Gyenge szép két szeme sírásba fordula,
 Kirali ruháit gyászra fordította.
- 25 7. Didalus magának szárnyat csináltatta,
 Szép szeretőivel hogy szembe juthatna,
 Azomba a szárnya ottan el olvada,
 Csuda nagy veszilyel az tengerbe hala.
- 30 8. Ez képpen történik nekem is halalom,
 Csak hogy egyszer lenne veled mulatassom,
 Bátor vadak között lenne én lakassom,
 Csak hogy be tölthetnem kedves kivanságom.
- 35 9. Szárnyat csináltatnék, ha azzal használnék,
 Csak hogy szerelmedben én részesülhetnék,
 Didalus modgyára halaltis nem szannék,
 Csak hogy edessemmel gyakran beszélhetnék.
- 40 10. Jutnának eszedben régi ajánlassid,
 Mások elotis tőt edes ígérétid,
 Gyász szomorúsága szívemnek csak addigh,
 Míg czokot nem vesznek orcámról ajakid.
11. Ujab egészegeben tartson meg az Isten,
 Igaz szerelmedért lasson kegyelmessen,
 Engem is eltessen veled egyetemben,
 Elhessünk kedvünkre jövődöben szépen.
- 45 12. Tudom irigyimnek fenekedesseket,
 Noha ritkan tartyuk titkon szerelmünket,
 Mind az által megis igen berzenkednek,
 Ne félyünk semmitis, higyünk Istenönket.
- 50 13. Kedves szerelmedért ez verseket iram,
 Kérlek edes szívem, gyakran tekencz ream,
 Ígéréted szerint forduly szemben hozzam,
 Tégy részt szerelmedben, edes szép *Cyprus* fam.
- 55 14. Aldgyon meg az Isten minden jó kedvébül,
 Az ki rank nezdgegel az magas menyekbül,
 Tartson már magának minket mindenestül,
 Hogy véle elhessünk öröke vege nélkül.

28 hala. Be ki szakat szegény 47 berzendnek [!] 52 csiprus [!]

15. Mosolygo viragos pünkösd innepében,
Az ezer hat szaszban és hetven ketőben,
Edessemrül iram ez verseket épen,
60 Kerest föl az nevet verseknek feiben.

110.

- 1 1. Oh gyönyörúséges, mindeneknel kedvesb, hervathatatlan rosa,
Kinek arnyekában, gyenge hajlékában én fejem nyugszik vala,
De töllem távozek, hirtelen el mulek életemnek istápjja.
- 5 2. Valamedeg elek, mind addig ohajtlak én szerelmem, tegedet,
Noha most el hadlak, de szivemben irtom az te ekés nevedet,
Nagy homályban szivem, siralomban lélkem, mig nem latlak tegedet.
3. Ram fordult az koczka, életem mint hozta szerencsem job korába,
Életem remenyit, két szememnek fenyit fordította homályban,
Vigasságom el költ, szomorúsággal töllt, vagyok immár nagy buban.
- 10 4. Verje meg az Isten, ki miat lött nekem te tölled el válásom,
Az magas menyegből soha az Istentől áldás réa ne szalyon,
De tegedet szivem, hozzám húségedben sok ideig még tarczón.
5. Hal, vesz, busul szivem, mikor jut eszemben szivem gyönyörúsége,
Immár bár csak eszer szivem, jövendőben ülhetnek szép ölödben,
15 Bátor az én lelkem, mely vagyon testemben, mulnek ki ket kezédben.
6. Örömet szollana, az hol engem látna, de nincsen bénne modgya,
Keservesen szemet en réám forditya, fejet csak hajtogatya,
Fel fohazkodással, lassu ohajtással szolgálatyát ajánlya.
- 20 7. Im, mire jutottam, hogy eretted szivem ohajt, sir keservesen,
Gyakorta szemembül eretted könyv gördül, *könyveim szerelmemben*,
Tudom, hogy ha szerez, tenekedis szivem esik ez keservesen.
8. Szivemben feszket vert már az te szépséged, előttem forog képed,
Ejelis almomban, edesem, gyakrabban almadozom te veled,
Nagy homályban szivem, siralomban szemem van, mig nem latlak teged.
- 25 9. Enis azért mostan szép alázatosan tölled bucsumat veszem,
Meg bocsás edesem, hogy ha mit vetetem szivem, gyönyörúségem,
Agya az Ur Isten, rövid idő mulva lasalak egessegen.
10. Ved jo neven töllem ez néhány tiz verset, melyet hetven kettőben
Iram húségedről, melyet szived félől jártattál kebeledben,
30 Kik neked irigyid, meg rágalmazoid, verje még az Ur Isten.

20 szerelmemben könyveim

**A VÁSÁRHELYI-DALOSKÖNYV KELTEZETLEN
ÉNEKEI**

111/I.

- 1 1. Napom s orám az elöt ez vala,
Hogy szerelmem, akadhas halomban,
Szerentsemre bele van akadva,
Edes szivem, haj, it az etzaka.
- 5 2. Valyon elsze szivem, edes rosám?
Emlegetze lelkem, szep violam?
Vajha mostan személyed lathattnám,
Szep ortzadot, higyed, meg tsokolnam.
- 10 3. Arva vagyok, szivem, nalad nélkül,
Mint gelitze, kesergek egyedül,
Nem szeretek senkit rajdad kívül,
Kiert kinom naponkent öregbül.
- 15 4. Vajha tudnad az en banatimot,
Erted valo sohajtozasimot,
Talam szannad könyhulatasimot,
Meg vigasztalnad árva voltomot.
- 20 5. Engem kinzo gyenge liliom szal,
Soha szivem szivettől el nem vál,
Mig egj mastol nem valasztya halal,
Vagj irigység rajok nem talal.
6. Termezettől hogj ha engettetnek,
Ha kertedben rosava lehetnék,
Kebeledben ha fezet rakhatnék,
Higyed szivem, töled elnem valnek.
- 25 7. Fejem felet bator eles fegyver,
Annak legjen maroklatyan ember,
Nem valaszt el, szivem, tölled többzer,
Mert magamnak valasztalak egjszer.

7 lathattnám [!] 11 rajdad [!] 20 irigyek rajok 28 maganak

- 30 8. Egj irigem nalad nyilván vagjon,
Ki utánam olalkodik titkon,
Azon jár, hogj halojaban ejtsen,
Vagj irigjek nyelveve kaphasson.
- 35 9. Mint az raj meh, ugy foj ö bezedé,
De nyelvevel nem egyez ö szive,
Mert méz gyanant mereg van ö bene,
Mely által eletemnek veget vetne.
- 40 10. Nem arthatnak nekem az irigjek,
Noha igen éles az ö nyelvek,
De had, vegre mind adig kerülnek,
Nekem asot veremben be esnek.
11. Ambar mennek ez vilag vegere,
Az tengernek utolso szelyere,
Bujdosnamis en szinten enyire,
Meg kereslek, szivem, esztendőre.
- 45 12. Ely sokaig, szivemből kivanom,
Mig nem latlak, elhes, jo akarom,
Talam szived töbe nem busittom,
Isten hozad, én kedves Annokom.
- 50 13. Mint gelicze, ki tarsatol meg val,
Zöld erdőben aszu agra ha szál,
Ot kesereg, sok bu s banat ra szál,
Szegeny fejem imar ere jutal.
- 55 14. Ez eneket Venus taborában
Keservesen eneklem magamban,
Az tavasznak szinten az fogytaban,
Edes kis Annamtól el valtatasomban.

111/II.

- 1 (2.) 1. Vallyon élszé, kedves, édes rosam?
Emlegetzé engem, szip violam?
Vajha mostan szemiledet latnam,
Szip orczadat, hidgyed, megh csokolnam.
- 5 (3.) 2. Arva vagyok, szivem, nalad nélkül,
Mint gerlicze, kesergek egyedül,
Nem kivanok senkit nalad kívül,
Hüvségeden maradok egyedül.

29 irgem [!] 33 az <ja> raj
4 hidgyet 8 hüvségedven [!]

- 10 (5.) 3. Engem kinzo gyenge líliom szál,
Tökilletes hívségünk egyben áll,
Szívtől szívem ell válni nem kévan,
Válameddig nem választ ell halal.
- (7.) 4. Fejem föllet bator éles fegyver,
15 Markolattyan bator légyen ember,
De mivel már megh foghtalak egyszer,
Hidgyed, szívem, nem bocsajtlak többször.
- (12.) 5. Elly sokaig, gyönörő viragom,
Noha tüled vagyon ell válasom,
20 De rövid nap vissza fordulasom
Adgya Isten szemiledet látnom.
- (11.) 6. Akar menyek az világ vigire,
Az tengernek tulsó szegletire,
Én szívembül nem *l*isz ki rekesztve,
Megh kereslek, szívem, esztendőre.

111/III.

- 1 (2.) 1. Vallyon élsz é kedves, ékes rósám?
Emlegeczé engem, szép violam?
Vajha mostan szemiledet látnam,
Két orczadot, *higgyed*, megh csokolnam.
- 5 (3.) 2. Arva vagyok, szívem, nalad nélkül,
Nem kedvelek senkit nalad kívül,
Mint gerlicze, kesergék edgyedül,
Kénom értet naponként örögbül.
- (11.) 3. Ha el mennil az világ vigire,
20 Az tengernek külső szeglétire,
Még sem vólnal nálam el feleitve,
Én szívemből soha kérekeszve.
- (1.) 4. Napom s oram az ellöt az vala,
15 Hogy szerelmem, akadhas horgomra,
Vagy fiszkemben szép modgyara, [!]
Kis kertemben [?] viragos táblara.
- (4.) 5. Hogy ha latnad keserves ügyemet,
Érted való nagy sok gyutrelmemet,
20 Tudom, szannad én arva fejemet,
Vigasztalnad szomorú szívemet.

9 kinyo [!]; Laliom [!] 10 [Elöbb:] egyedül 23 bisz [!]
4 hagyva [!] 11 vóltal [!] 16 Kécsemben [!] 17 vigyemet [!] 18 éted [!]

- (5.) 6. Engem kinzo gyenge liliom szál,
Tökilletes hivsígünk ebben áll:
Szivem szivedtül soha el nem váll,
Vala meddig nem választ el halal.
- 25 7. Nem csuda ez, ha én úgy jaroK is,
Szemilyedért hogy ha kint latok is,
Szépségedért hogy ha megh halok is,
Nem csak rajtam törtintek ezek is.
- 30 (6.) 8. Termiszettül hogy ha engettetnik,
Hajlikodon ha fiszket rakhatnik,
Vagy kertedben viragga lehetnik,
Soha, szivem, tüled el nem válnék.

111/IV.

- 1 (1.) 1. Napom s oram ez elöt ez vala,
Hogj szerelmem akadna halomba,
Szerencsemre bele vagj akadva,
Edes lelkiem, haj, it az eczaka
- 5 (7.) 2. Fejem felet bator eles fegjver,
Markolatjan annak legjen ember,
De mivel el foglaltalak egjszer,
Hidel, szivem, nem hadlak el többször.
- 10 (6.) 3. Termeszettül ha meg engettetnek,
Tornaczidban ha feszket rakhatnek,
Vagj kertedben viragga lehetnek,
Soha, szivem, tölled meg nem valnek.
- 15 (8.) 4. Egj irigjem nalad *njilvan vagjon*,
Ki utannad arulkodik gjakron,
Titkon jar, hogj haloban hajthasson,
Vagj irigjek kezeben kaphasson.
- 20 (9.) 5. Mint raj mejnek, ugj foj ö beszede,
De njelvevel nem egjes az szive,
Mert mez gjanant *méreg* vagjon benne,
Azon jar, hogj eltem *el* veszeszze.
- (11.) 6. Ambar menjnjek e vilag vegere,
Az tengernek ö külső szeljere,
Bujdosom el szinten meszsze foldre,
Meg kereslek, szivem, esztendore.

31 viragja
8 dídel [!] 10 tornanczidban [!] 13 vagjon njilvan 15 hajthassom [!] 19 gjanant
vagjon 20 eltemmel [!]

- 25 (3.) 7. Arva vagjok, szivem, nálad nélkül,
Mint gelicze keserog egyedül,
Nem keresek senkit ratad kívül,
Kenom erted napon kent öregbül.
- 30 8. Venus kerteben njilt ekes rosa,
Kinek kedves nalam *viragzasa*,
Ki banattjat szivem vigasztalja,
Hogj örökke lesz hoszszu jo volta.
- 35 9. Allapotja ugj vagjon fejemnek,
Szerelmeben estem egj edesnek,
Erte *vagyon* nagj gjötrelme szivemnek,
Vig öröme *nem lehet* en szivemnek.
- 40 10. Mikor leszen szüvemnek öröme?
Fordul jora szerencsem kereke?
Mikor ohajt meg kötöt szerelme?
Adgja Isten, ke [?] napra el erjem.
11. Bar Parise legjen az Helena,
Gjiscarduse az kegjes küs Anna,
Akar kie szep szemü Helena,
Lennel frigjem csak te, szep Julia.
- 45 12. Az hol *jársz is*, rosa szal teremjen,
Aldot legjen gjenge labad njoma,
Njiljek kertedben szep piros rosa,
Forduljon vigsagra szivem *bánata*.

111/V.

- 1 (3.) 1. Arva vagyok, szivem, nálad nélkül,
Mint gerlicze, kesergek egyedül,
Nem szeretek senkit rajtad kívül,
Meg elégszem teveled egyedül.
- 5 (4.) 2. Hogy ha látnád keserves kinomat,
Érted való szomorúságomat,
Tudom, szánnád én árva sorsomat,
Vigasztalnád sok bujdozásimat. [!]
- 10 (2.) 3. Ily sokkáig, kedves édes rúzsám,
Talán többször meg nem látsz, violám,
Hogy ha mostan személyed láthatnám,
Szép két ortzád, hidgyed, meg tsókolnám.

28 napom [!] 30 vilaglása [!] 35 erte nagj 36 öröme van en 45 jaszir [!] 48 forduljon vigsagra szivem [Csak ennyi.]

1 *Bajnokja ifiunak szerelmesekről*

1. Monda: „Hallotade en hatalmamot?
Meg hodoltattam már sok szép ifiakot,
El nem kerülhettek vettet *hálómot*,
5 Sok megis köszönte baratsagomot.“
2. Tevek neki vallást ö kérdésere:
„Hallotam, hogy Venus te szerelmedre
Sokakat indított fel tétzetekre,
De meg csaltad őket s meg ölted vegre.
- 10 3. Amaz gyöngén tartot sok szép ifiakot
Meg kerülted s csaltad, mint bolondokat,
Szüzeket, menyecskeket, szép aszszonyokat,
Vegre az halakra adtad azokat.“
4. „Retteg az en szivem csalárdságoktól,
15 *Monda*, ki rettegne te szerelmedtül?
Szeretöm vagy lelkém, ne fel bár áttul,
Szivedet őrized ily gondoláttul.
5. Tudatlan ifiaknak goromba voltok,
Latorságok miat lött ö halálok,
20 Nem volt szerelmekben semmi jo modgyok,
Nem Venus az oka, hogy űk bolondok.
6. Ojad csak magadat, igen őrized,
Okkal, moddal csinald, igen kerülyed,
Szeretöd ha vagyon, aszt ne jelencesed,
25 Ifiusagod idejet kedvedre elyed.”
7. „Örülöm, hogy hallom tanács adásodat,
Mondék, meg szolgálom az szép két almat,
Még h viselem, lölköm, az szép bokretát,
Jo egessegedert az majoranát.”
- 30 8. Igy hodoltattam még zaszloja ala,
Fegyveret el hanyá s válamra hajla,
Nem tagadom bizony mert még csokoltam,
Két szép arany almáját kezemben fogtam.
9. Nem regenten irtam, egy palotámban,
Szeretömnek küldem csak mostan tájban,
35 Vénus fel öltözök az ő langjában,
Kapu fölöt keresd egy kis föl hazban.

1 [A kézirat 357b. lapjáról] 4 [*hálómot* hiányzik] 15 mondak [!] 27 monda [!]

- 1 1. Mond még szegény árva, merre siránkozol,
Sűrű kony hullással s merre sohajtozol?
Sarga halál színed es igen változol,
De te az halaltól még ostoroztatol.
- 5 2. Keservesen írák neked ez verseket,
Melyen még tudhatnád, ha latnad szívemet,
Kevánom Istentől, hogy te személyedet
Levelem tanalya, ercsem jó híredet.
- 10 3. Azert egéssegem egyebkent jól volna,
Ha szívem eretted mind unta nem sirna,
Ha sok fogadasod eszemben nem jutna,
Veled mulatásom ha nyugodnom hadna.
- 15 4. Ez valae nem rég neked fogadasod?
Igy allode meg te hűttel tött mondasod?
Igy szánsze engemet, ki voltam titkosod?
Igy hagyode veszni szibeli orvosod?
- 20 5. Ejel is almomból gyakran fel rankodom,
Csuda, mely dolgokrol szívemben bánkodom,
Es ha velem járnál, szívem, mint szép hatyum,
Nem júne szívemre többé ily nehéz bum.
6. Aldvan nap kelettül fogvan nap nyugotig,
Hírdetem nevedet utolsó pályámig,
Csak hogy engedgy csendes nyugovást mind adig,
Miglen életemnek jutok hataraig.
- 25 7. Azert sietseggel, miként pályásomra, [!]
Menyek én te hozzád, mint ki kötő partra,
Vitorlásim vadnak az szelnek bocsatva,
Megyek, mint tengeren ragaszkodot sajka.
- 30 8. Repéső állat közt szemleld az görliczet,
Szerelmes társáért banatnak ő szívet
Adgya s így mutatya meg az ő szerelmet,
Bennem is lathad most ennek természetet.
- 35 9. Rabotás világnak menes ki mihelyeből,
Sok bujdosásimnak büdös tömlőczéből,
Engedy még ujalást [!] valaha meg ményből,
Az te szentszegednek aldot kebeleből.
- 40 10. Nem tudom ki volna, az ki még nem szanna,
Vagy töllem siralmas eneket hallana,
Avagy hogy ha szíve csak egy csep sem volna,
Avagy életemben but nem látot volna.

- 1 1. Fris színben tündöklő, edes szép aszszonkám,
Vigassagra! [!] termet arany veszső szálám,
Minden kenaimban csak te vagy orvosom,
Tekentetre melto lelkem, szép aszszonyom.
- 5 2. Nagy sok nyavalyámban már eleget töttél,
Hogy kívánságomnak, aszszonyom, engettél,
Mint Dido Eneast, igazán szerettel,
Kemény fogságodból hamar el eresztel.
- 10 3. Rajtad az én szivem immár még nyugodott,
Ily szép szerelmében regen be fogadot,
Foglalo pecsettel egy csokot is adot,
Vigasztalo szokkal szépen batoritot.
- 15 4. Panaszsa szivemnek im meg nyugodva nincs,
Nincs, kiert adnalak, ez világon oly kincs,
Kerlek, hogy orczamra rosa csokokat hincs,
Kedves szemeiddel gyakran reám tekencs.
- 20 5. Csuda változando az szerelem dolga,
Én osak trefálódván, veled jádzom vala,
Rementelen hozzám vig szived még hajla,
Az mely jó voltáért az Isten még aldgya.
6. Az angyali kepet szépen szokták irni,
Tülle személyeddt még sem ismerhetni,
Holtig csak te szolgad akarok már lenni,
Erted sok kenokat kész vagyok szenvedni.
- 25 7. Reszetlenül ne hadgy az te szerelmedben,
Kerlek, bokrétát adgy gyakortab kezemben,
Engem szabade hagy virágos kertedben,
Hogy mikor akarok, nyulhassak kebledben.
- 30 8. Hallottam az elöt egy kerben hiredet,
Miglen nem ismertem az te személyedet,
Ugy kívántam latni az te szépségedet,
Mint holtom után az én idvessegetem.
9. Eletem kivüled már soha se legyen,
En hozzám te neked nagy szerelmed legyen,

5 nyavalyámban 14 [*Nincs* hiányzik] 18 trefálván 25 [Előbb:] szerelmedből
29 ker (be)ben 32 után én

36 Mint egy szegen szolgát, hogy el ne felejcsen,
Mint görlicze társát, igazán szeresen.

10. Ezerszer meg halnek, ha fel tamadhatnak,
Erted, szép aszszonyom, kenokat szenvednek,
Hogy sém mint valaha ellened vetenek,
40 Inkab aszszonysagodnak szolgálnek, ha tudnek.

114/II.

- 1 (3.) 1. Rajtad az én szívem immár megh nyugodot,
Ki szép szerelmében engem be fogadot,
Foglalo pecsettel egy csokot is adot,
Vigasztalo szokkal engem batoritot.
- 5 (4.) 2. Panasza szívemnek immár elened nincs,
Ez világon oly kéncs, kiert adnalak, nincs,
Kerlek, hogy orczamra rosa csokokat hincs,
Kegyes szemeiddel gyakran rám is tekéncs.
- 10 (7.) 3. Reszetlenül nem hatsz az te szerelmedből,
Kerlek, ígereted ad meg vig kedvedből,
Legeltés engemet anyali [!] kepedből,
Hogy veled lehessen öröké szívemből.
- 15 (5.) 4. Csuda, mely hajlando az szerelem dolga,
Az minap trefában veled jaczam vala,
Remensegem félét szived hozzam hajla,
Az te gyenge melyed, mint rosa, még nyila.
- 20 (9.) 5. Rajtam kívül bátor más szolgád ne legyen,
Hozzám, szép szerelmem, szivedis hü legyen,
Mint görlicze társát, halálíg szeressen,
Engemis, rabodat, bár csak ne felejcsen.
- (8.) 6. Hallottam az előt egy kertben híredet,
Noha nem ismertem akkor szerelmedet,
Ugy kívántam látni ékes személyedet,
Mint halalom után én idvessegetem.
- 25 7. Csak ő az egyedül, az kin ojat [!] szívem,
Mert nem tanaltatik annal dragab kenosem,
Musák szigetében ki biztatya lelkem,
Kinek ékes szava fel gerjezte vérem.

23 sze [Csak ennyi.]

- 1 (1.) 1. *Fris* színben tündeklő lelkem, szép aszszányam,
Vigasságra termet arany veszső szálam,
Minden kenaimban csak te vagy áldasam,
Tekentetre melto gyönjörű virágam.
- 5 (3.) 2. Rajta az én szívem immar meg nyugodat,
Ki hü szerelmében engem be fogadat,
Foglalo pecsetül *egy* csokot is adat,
Vigasztalo szokkal engem batoritatt.
- 10 (4.) 3. Panaszsa szivemnek ellened immar nints,
Ez világon olly kints, kiert adnalok, nints,
Kerlek hogy orczamra gyakran csokokat hints,
Kegyes szemekkel gyakran réám tekints.
- 15 (7.) 4. Reszetlenül ne hadgy *kegyes* szerelmedben,
Kötet bokretadat adgyad en kezemben,
Hogy mikor akarok, nyulhassak kebledben,
Titkan en te velled járhaszak az kertben.
- 20 (5.) 5. Csuda, melly hajlando az szerelem dolga,
Ez minap trefolvan velled jadzam vala,
Remensegem kívül szívem hozad hajla,
- (2.) 6. Nagy sok kenaimmal mar eleget *tettel*,
Hogy *kivánságim*nak, szep szívem, engettel,
Mint Dido Aeneast, igazan szerettel,
Kemény rabságimból mar el eresztettel.
- 25 (8.) 7. Hallattam az előtt egy koronn hiredet,
Noha nem ismertem akor szemellyedet,
Ugy kivanam latni ékes termetedet,
Mint az szomju *szarvas* az hideg kut fejet.
- 30 (6.) 8. Az angyali kepet szepen szoktak irni,
Attól szemelljedet nehez meg ismerni,
Holtig mar te velled akarok maradni,
Erted nagy kenakot kesz vagyok szenvedni.
- 35 9. Merek ditsekedni gyemant termeteddel,
Noha szep szemelljed az nélküis elkel,
Zöldellő cyprus vagy, nem art néked az tel,
Az Isten aldgyan meg, hogy vellem jot tettel.

1 Eris 7 Foglalalo [!] pecsetül csokot 13 hegyes 21 ertettel, 22 kivánsásagimnak [!]: eregettel 26 Neha 28 farkas

- 40 (10.) 10. Ezerszer meg halnék, ha feltámadhatnék,
Érted, edes szívem, kinokat szenvednék,
Hogy sem mint személyyed én töllem tavaznék,
Szép aszszonyáságnak szolgálnek, ha tudnek.

141/IV.

- 1 (1.) 1. Friss színben tündöklő lelkem szép virágom!
Vigasságra termett arany vessző szálom,
Minden kinaimban csak te vagy orvosom,
Tekintetre méltó szép rózsám, csillagom.
- 5 (3.) 2. Rajtad az én szívem immár megnyugodott,
Ékes szép termeted engöm befogadott,
Foglaló pecséttel uj gyűrűt is adott,
Vigasztalásával engöm bátorított.
- 10 (2.) 3. Nagy sok kénaimnak már eleget tettél,
Hogy kívánságomnak ennyire engettél,
Kemény fogságomban sokáig nem gyötrél,
Mint Didó Éneást igazán szerettél.
- 15 (4.) 4. Panassza szívemnek ellened immár nincs,
E világon oly kincs, kiért adnálak nincs,
Kérek, hogy ortzámra pároson csókot hints,
Kegyes szemeiddel gyakran reám tekints.
- 20 (5.) 5. Csodálatos valami a szerelem dolga,
A minap tréfából veled játszom vala,
Gondolatlan képpen szívem hozzád hajla,
Két szemed szívemet én töllem ellopta.
- (10.) 6. Egy-kétzer meghalnék, ha feltámadhatnék,
Érted édesem kénokat szenvednék,
Hogynem, mint ellened valamit vétenék,
Nagy, szép szerelemmel csak neked szolgálnék.

114/V.

- 1 (1.) 1. Friss *szinben* tündöklő lelkem, szép alakom,
Vigasságra termett arany vessző szálom,
Minden kinaimban te vagy én orvosom,
Tekintetre méltó, fénylő szép gyémántom.
- 5 (4.) 2. Panaszsa szívemnek bizony tereád nincs,
Mellyért is adnálak, nincsen olyan egy kincs,

I szivemben

Kérlek, hogy orozámra, rósám, csókokat hincs,
Kedves szemekkel, kérlek, reám tekincs.

- 10 3. Be óltotta magát szerelmed szivemben,
Bátran melegitem kezem kebeledben.
Minden vigasságom vagyon termetedben,
Nem is kételkedem, rósám, hűségben.
- 15 (10.) 4. Egy szer én meg halnék, ha fel támadhatnék,
Eretted, violam, kinokat szenvednék,
Hogy nem mint valaha ellened vétenek,
Ekes személyvednek szolgálni akarnék.
- 20 5. Arannyal kellene nevedet fel irni,
Ekes termetedet táblára mettzeni,
Rubintból készített ládában tartani,
Ajakid csókjával bé is petsételni.
6. Érsz még te olly időt, hogy nem láttz engemet,
Meg ott is meg sirattz, hol hallod hiremet,
Mert természetemben angyali képeket
Nem felejtheted el ékes személyemet.
- 25 7. Vagy enyimmé tészlek, vagy meg halok érted,
Vagy el bujdosom én, vagy te hozzád mégyek,
Tudod, édes szivem, hogy szivből szeretlek,
Szány meg, édes szivem, igen szépen kérlek.

114/VI.

- 1 (1.) 1. Del színben tündöklik lelkem virág szálom,
Vigasságra termet arany veszső szálom,
Minden kinaimban tsak te vagy orvoslom,
Tekéntettre méltó lelkem gyöngy virágom.
- 5 (3.) 2. Rajtad az én szivem immár meg nyugodot,
Ki hiv szerelmében engem befogadott,
Foglalo petsétül tsokokott is adott,
Vigasztalo szokkal engem bátorított.
- 10 (4.) 3. Panaszsa szivemnek im már ellened nints,
Ez világon olly kints, kiért adnálak, nints,
Kérlek, hogy ortzámra gyakron tsokokat hints,
Kegyves szerelmeddel kérlek reám tekints.
- (5.) 4. Tsuda melly hajlando a szerelem dolga,
A minap tréfából veled jadzom vala,

11 termetedbe

2 arany <szalom> veszső 11 tsokot 12 kérlek letekints 14 minapi

- 15 Rosa szín ortzádót tsokolgatom vala,
 Reménségem küvül szivem hozzád hajla.
- (7.) 5. Rész nélkül elne hagy kegyes szerelmedben,
 Kötött bokrétádott adgyad én kezemben,
 Hogy mikor akarok, nyuljak kebeledben,
20 Titkon én teveled járhasak a kertben.
- (8.) 6. Hallottam az előtt régen te hiredett,
 De még sem láthattam szivem szemellyedett,
 Ugy kívántam látni ekes termetedett,
 Mint a szomju szarvas *hideg* kut fejekett.
- 25 7. Rég olta már szivem eretted fáradok,
 Rég már az ideje, hogy utánnad járok,
 Mond meg ha nem szeretz, utánnad nem járok,
 Ez versemre szivem hamar választ adok.
- 30 8. Örökke tégedet sziböl szeretlek,
 Édes virág száloom, el nem felejthetlek,
 Mert az én szivemben ugy fel jegyeztelek,
 Mint éppen magamot, ugy téged szeretlek.
- 35 9. Ez verseket a ki meg olvasod rendre,
 Jajos szerelmemet vegyed értelmedre,
 Kérlek, hogy ne légyen ez nehézségedre,
 But erettem ne végy, kérlek, te szivedre.

115.

[CANTIO JOCOSA]

- 1 1. Nosza, sohajcs egyet, gondoly valahová,
 Hund be szemeidet, neis nez sohová,
 Közep taja arant, csak imide alá,
 Mond meg, hogy itt lakik, de ne mutas reá.
- 5 2. Mely gondolkodásra bocsásd le elmedet,
 Világ negy reszere vessed szemeidet,
 Gondoly ez világon minden féle rendet,
 Ki hamissan kaszál s ki vág igaz rendet.
- 10 3. Alhatatosságot szived ott nem lelhet,
 Rementelensegben minden tested reszket,
 Rövid eleted is naponken [!] ád merget,
 Rabul se kötözd még én szegeny fejemet.

19 nyiljak 24 a hideg

1 II Noha s-ohaits 2 II az szemedet 3 II táján; fel amoda alá, 4 II Mondjad hogy ott 5 II botsássad 6 I nagy II négy részre; szemedet 9 II itt 11 II naponként 12 II Job jól se tartanál, hogy még meg emisztess

4. Az ki mit nem kostolt, nem tudgya kíváni,
 Az ki mit nem szokot, hogy tudgya dicsirni?
 15 Bizony job meg halni, hogy nem mint kíváni,
 Kivált keppen hogy ha aszt el nem nyerheti.
5. Vitezek haloban mennek az predáert,¹
 Kereskedök tüzre vizre nyeresegert,
 Kinek mire gondgya, fut és farad azert,
 20 Halalra eletem kicsiny szerelmedert.
6. Ne kenoz, csak meg öly, ha meg akarsz ölni,
 Csuda leszen, hogy igy mersz hatalmaskodni,
 Lám ajándekoddal még tucz hodetani,
 Nincs rab szijad, még is ugy még tucz kötözni.
- 25 7. Nem gondolok jobbat, mert el szomorodtam,
 Nem is atkozodom, mert en aszt nem szoktam,
 Mennel akár hová, ne lehetne látnom,
 Örökke uttánnad csak kel sohajtánom.
8. Gondolode, hogy ha szabad volna mennem,
 30 Rostellenem hozzád gyakorta menesem?
 Mint hogy már regolta nem lathalak, lölköm,
 Rövid nap meg latlak, ugy vadol az szivem.
9. Mikoron tanacsot hallasz valakitöl,
 Ha nem fogadodis, okos lehez ebbul,
 35 Ha nem laute cantes, az mint szolnak errül,
 Ez deakul vagyon, kerd meg az mestertül.
10. Megh hid, vagy meg halok, vagy enyimme teszlek,
 Vagy el futok tölled, vagy kezemhez veszlek,
 Szány meg, edes lelkem, ugyan kenszeritlek,
 40 Isten ugy segelyen, szivemböl szeretlek.
11. *Éltemet* eltedig kívánom, nem tovább,
 Ne legyen halálad késön vagy hamarabb,
 Az meg busult ember elmejeben vidámb,
 Ez derekas dolog, nem valami dib dáb.
- 45 12. Irám ez verseket tulajdon kedvedert,
 En hozzám mutatot kedves szerelmedert,
 Már többet nem szollok felöled ezekert,
 Csak azon forgodom, hogy hozad mehetnek.

13 II szokott 14 II Az ki mitt szeretet szokta ohaitanyi 15 II hogy sem 16 II hogy azt 17–32 II [Hiányzik.] 21 I megy 31 I lathalak [!] 32 I Rövid <idő múlva> 33 II kérdész 35 II — cante az mint 36 II más embertül 37 II vagy tüled el futok, 38 II Vagy érted elveszek, vagy enjimé tészlek, 39 II szivem 41 I Eletedet II Eltemet éltedig nem kívánom tovább, 42 II később sem 43 II dib deb, [!] 44 II lib láb. [!] 46 II mutatod kedves személyedet, 48 II Az Isten áldgyon meg az te jo voltodért.

So - kan szol - nak most én re - ám [nagy ar tat - la nul,
Had kop - tas - sák ö nyel - ve - ket ha - szon ta - la nul,

Engem sem hágy én Is - te - nem gyá mol ta la nul.]

1. Sokan szolnak most én réám nagy artatlanul,
Had koptassák ö nyelveket haszontalanul,
Engem sém hágy én Istenem gyámoltalanul.
2. Panaszom is volna nekem, de had gyarek az,
Kurva az anya rossz embernek, egy szó oly mint száz,
Az ki engem hatam mege, nem szemben gyaláz.
3. Csak az legyen jó akarom, az kit kívánok,
Holtig való szolgálatom nekik ajánlom,
Rossz embernek hogy kedvezzek, még sém gondolom.
4. Nem jó magát az embernek hamar el hinni,
Jó szerencses állapotban fél fuvalkodni,
Sokan szoktak efeleert szegent vallani.
5. Nem gondolok az irigyel, mint rossz emberrel,
Had koptassák ö nyelveket rakva fekélyel,
Hályon meg maga mergeben, engedgye Isten.
6. Nem gondolok rossz embernek rám szollásával,
Mint valami rühes ebnek ugatásával,
Nem írhatok en most többet, meg eri azzal.
7. Kegye modra sokan funak követ ellenem,
Ritkán vagyon ö miatok jó iszű etkem,
Hálot hantak, de meg eddig mind el kerültem.
8. El hagyattam mindenektől, vagyok mint árva,
Az kitől én várhatnak jó, nekem mostoha,
Noha mostan szegény fejem mindennek szitka.
9. Mert nem messze már az üdö, el hozza Isten,
Melyben az szabadságomat meg látja minden,
Ellenségem még szegyenül, kárt vall sokkepen.

10. Nem állom én már boszszumat sok irigyemen,
 Hanem sok oajtássommal mind el szenvedem,
 Ezek ellen boszszu állo legyen az Isten.
11. Imár ne hagy, én Istenem, hogy essem sárban,
 Hanem irigyimnek száját tarcs zabolában,
 Mert nem hagyod az artatlant az gyalázatban.
12. Igekeztek sokan immár gyalázatomra,
 En szegeny árva fejemnek nagy romlására,
 Senki nem lát azért engem immár vigh napban.
13. Könnyü bizony az ártatlant nyelvel mégh ölni,
 Fökepen jó akaroja gyallaza, vészti,
 De el hittem, jövendőben számot kell adni.
14. Tsak oly könnyü sok irigynek egyet mégh ölni,
 Mint két sasnak egy galambat semmive ténni,
 Hogy nem szányák jó barátim fejem gyalázni.

116/II.

- (1.) 1. Sokan szolnak most én réám nagy ártatlanul,
 Am kaptassák eö nyelveket haszontalanul,
 Enghem sem hágy én Istenem gyámoltalanul,
 Enghem sem hágy én Istenem gyamoltalanul.
- (4.) 2. Nem jó magát az embernek hamar el hinny,
 Jó szerenczés állapotban fel fuvalkodny,
 Sokan szoktak effélékben szégyent valany,
 Sokan szoktak effélékben szégyent vallanyi.
- (2.) 3. Panaszom is vólna nékem, de had iáryon az,
 Kurva az annya rossz embernek, egy szó úgy mint száz,
 Az ki enghem hátam meghe s szemben nem gyaláz,
 Az ki enghem hátam meghe s szemben nem *gyaláz*.
- (6.) 4. Nem gondolok rossz embernek rám szollásával,
 Mint egy hitvan rühes ebnek ugatásával,
 Nem szükségh már többet szolnam, meghe éri azzal,
 Nem szükségh már többet szolnam, meghe éri azzal.

116/III.

- (1.) 1. Sokan szolnak most én réám nagy ártatlanul,
 Ám koptassák ö nyelveket haszontalanul,
 Engem sem hágy én Istenem gyamotalanul.

12 [A másoló a *gyaláz* szónak csak az első betűjét írta le.]

- 5 (4.) 2. Nem jo magát az embernek hamar el hinni,
Jo szerentsés állapotban föl fuvalkodni,
Sokan szoktak é félek kozt szégyent vallani.
- (2.) 3. Kurva az annya rosz embernek, egy szo ugy mint száz,
Az ki engem hátam megé, nem szemben gyaláz,
10 A rosz ember ebmodgyára ugatással rág,
Kedve ellen öt kevesé szomorodot gyász.
- (a) 4. Noha mostan kis hajotskám szélvész közt haboz,
Irigy nyelvek habjaitul gyakran akadoz,
Evezomis en kezemben romlik, hasadoz,
Hiszem, Isten nem sokára az partra ki hoz.
- 15 (3.) 5. Csak az légyen jo akarom, kit én kívának,
Holtig valo szolgálatom néki ajánlom,
Rosz embernek hogy kedveznek, meg sem gondolom.
- (7.) 6. Kigyo modra követ fujnak gyakran ellenem,
Ritkan esik ezek miat jo izü étkem,
20 Halot hantak, de még eddig mind el kerültem,
Boszsujukon továbbrais meg tört az Isten.
- (14.) 7. Vaiki könyü az ártatlant nyelvel meg ölni,
Mint az sasnak az galambot, könyü le ütni,
De jövendoben ezekrül számat kel adni.
- 25 (8.) 8. El hagyattam mindenektül, vagyok mint árva,
Az kitül jót várhatnékis, hozzam mostoha,
Noha mostan szegén fejem mindennek szitka,
De bizonyal nagy sokaknak lészek én példa.
- 30 9. Volna bizony mit szollanom, de had járjon már,
Türesimmel szegén fejem tob jot remél s-vár,
Noha mastan irigy miat kertemben sok kár,
De meg zödül még én fámis tavaszal immár.
- 35 10. Sok kiáltás eb ugatás égben *nem* hallik,
Mint az nyulnak ö futása meszi *nem* hallik,
Rosz embernek hire neve így nevelkedik.
- (9.) 11. Már is el jo az az idő, el hozta Isten,
Kiben nékem jo szerentsém meg látya minden,
Ellenségem meg szégyentül, kárt val sok képpen,
Éngem pedig boszsujukra meg tart az Isten.

5 fuvad kodni [!] 7 fo [!] 26 Az kitül az kitül [!] 31 mitat [!] 33 nem nem [!]

- 1 (1.) 1. Sokan szolnak mast én reám nagi ártotlanul,
Had koptassák ő nyelveket haszontalanul,
Rám támottak az irigyek, gyaláznak rutul,
Engem sem hágy en Istenem gyámolatlanul.
- 5 (4.) 2. Nem io magát az embernek hamar el hinnyi,
Io szerentsés állapotban föl fuvalkodnyi,
Sokan szoktak efféléért szégyent vallanyi,
Az Isten is ilyeneket szok meg alaznyi.
- 10 (2.) 3. Kurva az anya rossz embernek, egy szó úgy mint száz,
Az ki engem hátom mögül, nem szemben gyaláz,
Az rossz ember eb modgyara ugatással rágh,
Kedve ellen őtt kövesse szomorodot gyász.
- 15 (a) 4. Noha mastan kis haiotskám szél vész közt haboz,
Irigy nyelvek habiaitul gyakran akadoz,
Evezöm is én kezemben romlik s hasadoz,
Hiszem Istent, nem sokára az partra ki hoz.
- 20 (6.) 5. Nem gondolok rossz embernek rám szollásával,
Mint egy hitván gubás ebnek ugatásával,
Nem illik már többet szolnom, meg éri azzal,
Nem illik már többet szolnom, meg éri azzal.
6. Nem árt nékem az irigynek reám szollása,
Mert van nékem vigasztalom, szándékom tudgya,
Hiszem Istent, előtt vészem, nem üz el soha,
Hiszem Istent, előtt veszem, nem üz el soha.
- 25 7. Felti magát én rám szollo gonosz irigyim,
Rossz emberré nem akarna ő magát tennyi,
De mast im mar tsak ruháját annak viseli,
De mast im mar tsak *ruháját annak viseli*.
- 30 8. Zörgölődő s morgolodo gonosz irigyim,
Mit használtok ti mast azzal, gonosz emberim,
Irigy nyelvek, ne öllyétek azzal örömmim,
Irigy nyelvek, *ne öllyétek azzal örömmim*.
- 35 9. Mint várgának cseres kádban ő tiprodása,
Igy tinéktek én rám való goriet haragia,
Gubás ebnek borzas szőri, rám tátva szája,
Gubás ebnek borzas szori, *rám tátva szája*.

8 efféléért 23 üz el <tüle> 29 [A másoló az ismétlődő 4. sorokat nem írta le végig.]

- (7.) 10. Kigyo *modra* küvet fujnak gyakran ellenem,
Ritkán essik ezek miát io izü étkem,
Hálot hantok, de meg eddig mind el kerültem,
40 Buszujokra továbbra is meg tart Istenem.
- (13.) 11. Jaj mely könnyü az ártotlant nyelvel meg ölnyi,
Mint az sasnak az galambot, könnyü le ütnyi,
De iövendöben ezekrül számát köll adnyi,
De iövendöben *ezekrül számát köll adnyi*.
- 45 (8.) 12. E hagyattam mindenektul, vagyok mint árva,
Az kitül jott várhotnék is, hozzám mustoha,
Noha mastan szegény fejem mindennek szitka,
De bizonynyal nagy sokaknak lészek en példa.
- 50 13. Volna bizony mit szollanom, de had járjon már,
Türésemmel szegény fejem többet remil s vár,
Noha mast van irigy miát kertemben sok kár,
De megh zöldül még én fám is tavasszal immár.
- 55 14. Elég néktek immár eddig mind ez példaul,
Ha vészitek intésemet példa adásul,
Ezek után adom magam tinéktek társul,
Ezek után adom magam *tinéktek társul*.
- 60 15. Mégh érrül is majd beszéllek, ha nem értitek,
Akaratom és szándékom eszben vegyétek,
De utobban beszédembül iobban értitek,
De utobban beszédembul iobban *értitek*.
- 65 16. Sok kiáltás, eb ugatás égben nem hallik,
Mint az nyulnak ö futása, meszi nem hallik,
Rosz embernek hire neve nem nevelkedik,
Rosz embernek *hire neve nem nevelkedik*.
17. Am lássátok ti dolgotok ha viselitek,
Rosz embernek hirét nevét rátok veszitek,
Holtig abban mind végiglen már ti élylyetek,
Holtig abban mind végiglen már *ti élylyetek*.
- (3.) 18. Csak az légyen io akarom, az kit kívánok,
70 Holtig valo szolgálotom néki ajánlom,
Istenemnek nagy io voltát sok képpen látom,
Rosz embernek hogy kedvezzek, meg sem gondolom.
- (9.) 19. Máris el iön az az idő, el hoza Isten,
75 Kiben nékem io szerentsem meg láttya minden,
Ellenségem meg szégyenül, kárt val sok képpen,
Engem penig boszujokra nyertessé tézen.

- 1 (1.) 1. Sokan szólnak most én reám nagy artatlanul,
Had koptassák az szajokat haszontalanul,
Engem sem hágy en Istenem gyámoltalanul.
- 5 (4.) 2. Nem jo magát az embernek mingyárt el hinni,
Jo szerencses alapotban fel fuvalkodni,
Sokan szoktak eféléért szegyet vallani.
- (7.) 3. Követ funak kigyo modra gyakran ellenem,
Nincs miattok csak egyszeris jo izü étkem,
Hálot hántak én ellenem, de el kerültem.
- 10 (2.) 4. Panaszom is volna nékem, de had legyen az,
Kurva az annya rosز embernek, egy szo ugy mint száz,
Az ki engem hatam melle, nem szembe gyaláz.
- (a) 5.
.....
15 De meg hiszem, en Istenem az partra ki hoz.
- (6.) 6. Mit gondolok rosز embernek ram szolásával,
Mit egy rühös komondornak ugatásával,
Nem szollok már többet arrol, meg eri azal.
- 20 (3.) 7. Csak az legyen jo emberem, kit én gondoltam,
Holtig valo szolgálatom annak ajallom,
Rosز embernek hogy kedvezzek, meg sem gondoltam.
8. Eljenek mind azok az kik igazak,
Piruljanak irig hamis hazugok,
El ne feleljcsenek minket amazok,
25 Kiket mü szeretunk minket is azok.

- 1 1. Szivem vidámsága, gyönyörtü szép Sára,
Szerelmem oltoja, ékes szép palma fa,
Szepséged Minervát sokal felyül mulya,
Helenat személyed joval meg haladgya.
2. Irjak az poetak Julia szépséget,
Es az Susannának ékes szép termetet,
Gismundának penig ékes szep szerelmet,
Teneked szépséged még dulya ezeket.
- 10 3. Sugar te derekad, mint szinten lilium,
Ajakid olyanok, mint királyi sceptrum,

Labaid lépese, miként az szép flastrum,
Szemeid nezeése, mint ékes balsamum.

- 15 4. Szodnak halgatása hangos, mint trombita,
Ajakid nyílása, mint pünkösti rosa,
Annak kaczagása, mint hajnal csillaga,
Es annak ö csokja, mint lepes mez jova.
- 20 5. Boldog azért immar, kit az te ajakod,
Kinek orczájára hányod az te csokod,
Meg ölelven ötöt, magadhoz kápcsolod,
Mindenestől ennek magadot ajánlod.
- 25 6. Rárohoz hasonló gyönyörü szép szémü,
Cyprus modra fél nőt, ékes tekintetü,
Olyan az te szemed, mint az szép koraly kő,
Ékes tekinteted gyemánt modra fénlő.
- 30 7. Arany, gyöngy, gyemánthoz hasonló szép rosám,
Isten aszszony modra termet én szép Sárám,
Akarnám szavadat hogy ha én halhatnám,
És az te orczádat vigan csokolgatnám.
- 35 8. Valahol jársz, szívem, jo szerenczed legyen,
Istennek aldása te réád terjedgyen,
Még az nyomodonnis rosa szál terémjén,
Es az agyadban is majorranna nőjön.
- 40 9. Gyönyörü személyed, az kiert én égek,
Es minden óránként kénokat szenvedek,
Te szép személyédért majdon el épedek,
Kegyres termetedert koporsóban lépek.
10. Ezerszer meg halnek, ha fél tamadhatnek,
Eretted, szép Sárám, kenokat szenvednék,
Hogy sem mint ellened valaha vetenek,
Teneked szép Sárám, szolgálnek, ha tudnék.

118.

- 1 1. Bágadt lelkem, mit remenlhez tovább magad felöl,
Ki kinban egysz belöl,
Mert szeretöm ezén ment el, csak nem kapum elöl,
Hogy be nem tert erről.
- 5 2. Oh mely nehez, ki kit szeret, annak tavezása,
Egy mástól válása,

24 tekintedet [!]

Csak egy szempillantásigis annak nem látása,
Halal bucsuzása.

- 10 3. Az kit az én szivem szeret, mely nehéz, hogy velle
Most én nem elhetek,
Mert az Isten csak mutatot, vele eletemet
Nem engete ernem.
- 15 4. Tudod Isten, ki szerelmes szivekkel birsz éppen,
Magamis egészlen
Vagyok aze és ném másé, az kinek kedveben
Magam köteleszttem.
- 20 5. Tugyad bizony, ha halalos seb szivemen lenne,
De megis el menne,
Csak lathatnám, gyenge tested lenne egéssegben,
Elne nagy örömben.
6. Az en szivemnek orvossa az ki lehetne is,
De kegyetlen öis,
Mert sok sürü köny hullásban hogy ha szivem megis,
Megh nem szán sohais.
- 25 7. Remenseggel utat vöttel, irám te élödben,
Noha most kétségben
Forog szivem, hogy nem mehet szined eleiben,
Hogy gyötrecz elmemben.
- 30 8. Legyen Isten oltalmazod, kinek neve Kata,
Szivemnek orvossa,
Ezt teneked az ki irta, szeretöd ö maga,
Ha kévanod, mongya.

119/I.

- 1 1. Ném szollok én senkiröl,
Csak az aszszony nepekröl,
Irok természetekröl,
Magok viselesekröl.
- 5 2. Lég első leszen Anna,
Magát nevevel hoszta,
Ha tölle kernel, adna,
El hid, hogy még nem csalna.
- 10 3. Második leszen Clrára, [!]
Kinek ékes az fara,
Fogd az csecsidt, nem bányá,
Meg az mast is még alya.

- 15 4. Harmadik leszen Ilko,
Mindennel barátkozó,
El hid, hogy szépen szollo,
De gyakorta meg csalo.
- 20 5. Negyedik leszen Dorotyia,
Étkét jól meg borsolya,
Feletem meg sém soza,
Az izét is még adgya.
- 25 6. Ötödik leszen Suska,
Ki magát csak ajanlya,
Ifiaktól magát nem oja,
Az farát oda agya.
- 30 7. Hatodik leszen Rebeka,
Szerelemnek hajleka,
Ifiaknak kívánsága,
Rutoknak utáloja.
- 35 8. Ismertede Frusinát?
Még utalá az inát,
Fogd meg neki az malyát,
És tapogasd az inát.
- 40 9. Jutka sarkan forgodo,
Az cseleddel koczodo,
Mindennel morgolodo,
Szeretem, mert csokolodo.
- 45 10. Ersebet is még lehet,
Szemelye talál kédvét,
Vid az tanczban, el mehet,
Ladde, mely szépén nevet.
- 50 11. Az déákne vásznanál
Az szözis [l] nem jobb annal,
És velle meg nyughatnál,
Ha néki szépén szolnál.
12. Margit aszszony dérés lo,
Ritkán valik abban jo,
Csecsi, fara domboru,
Aszt mondgyak, hogy roszt dolgu.
13. Alá néző kis Éva,
Jo kédvü, nyegedes rosa,
Bort ha emlegetz gyakorta,
Ugy lehetz részés benne ma.

14. Kata urát gyűlöli,
Tanácsát sém kédvelli,
55 Az kontyát félén teszi,
Az farát sem kémelli.
15. Az Maria szerelmes,
Ura szerető, kédvess,
60 Bizonyal tökeletes,
Szeretem, mert hüseges.
16. Igen jo léány Martha,
Kit egy ifiu meg osala,
Kit ugyan ot meg foga,
Miert ment akkor oda?
- 65 17. Borka sém lesz ki vétő,
Mert ifiakat szemlélő,
Kiknek öis szepen tecző,
És azokkal szerelmeskedő.
- 70 18. Christina nem volt ithon,
Hogy élő ne forgassam,
Szegent hogy még ne valyam,
Noha fel fogot neve van.
19. Sara megyen vásárra,
Hogy tánylon társara,
75 Adományoknak arra,
Hogy ne legyen héjaban.
20. Magdolna is szép cifra,
Az uton jár sétálva,
Olyan ő, mint szép pava,
80 Mert van piros csizmája.
21. Ezeket ved kedvedben,
Az al földre mentemben
Aszszonyokrol versekben
Szedegetem nagy szépen.

119/II.

CANTIO LUDICRA

- ¹ (1.) 1. Nem szollok en senkiröl,
Tsak az aszony népekröl,
Magok viselésekröl,
Irok természetekröl.

80 csizmája (orozája)
2 [*népekröl* felett:] nevévül

- (2.) 2. Leg első lészen Anna,
A nevét véle hozta,
Ha kérnél benne, adna,
Bizonytal megh sem tsalna.
- 10 (8.) 3. Esmeredé Frusinat,
Megh ütette az inát,
Ne fogjad az holnalyat,
Hanem inkább az maját.
- 15 (12.) 4. Margit aszony deres ló,
Ritkan valik abbul jó,
Csetse, fara domboru,
Azt mondgyak, hogy ros dolgu.
- 20 (3.) 5. Az masodik lészen Ilona,
Kinek szép fejér az ina,
Fogják csecsét, nem bánya,
Még a mástis meg álla.
6. Harmadik lészen Dorko,
Urával szemben ugro,
A korcsmát gyakorló,
Iffiakat nem utalo.
- 25 (14.) 7. Kata urát gyüli,
Tanacsát nem kedveli,
A kontyát fére teszi,
A farat nem kiméli.
- 30 (11.) 8. A deákné vásznánal
Sophiis nem jobb másnal,
Ha néki szépen szólnal,
Ő véle megh alkudhatnal.
- 35 9. Szép szavu Ersok aszszony,
Az ki a végót megh nyom,
Ne fél, hogy el-taszicson,
Söt inkább hozzaja vonszon.
- 40 (a) 10. Nimphák között Borbala
Az tapogatast álla,
Az legendyt hozzaja vonsza,
Testét tüle nem szanya.
11. Serényen forgo Magdo,
Tsak legyen öt kivanó,

17 [Előbb:] Ilko 18 [Előbb:] Masokkal barátkozó 22 szemben <morgo> 30
[Előbb:] Sophia sem 33 [Előbb:] Ersi 36 [Előbb:] Hanem magához vonszon 39 [Előbb:]
Allássért hozza varja 42 [Előbb:] kit kivanó

Nem lesz tüle tagado,
Mivel igen mosolgo.

- 45 12. Kemény beszédő Suska,
Urát titkon megh csallya,
Szépen szolást megh allya,
Szeretőjét taplalya.
- 50 (9.) 13. Judka sarkon forgodo,
A cseléddel atkozodo,
Mindennél morgolyodo,
Szeretőjét csokolodo.
- 55 14. Sarának szép a szava,
Lator belül az gyomra,
Mert urat hamissággal
El hiteti, azt mondgya.
- 60 15. Petronak halám hirét,
Kivanya más személyét,
Ki ontani az vérét
Nem száanna az deákért.
16. Rebekanak az nyaka
Merő az mint vann tudva,
Velős kontzot megh várja,
Mert igen éh az gyomra.
- 65 (b) 17. Az iffiakat gyakorta
Clara hija az hazra,
Hogy néki akarattya
Megh lenne kivánsága.
- 70 (c) 18. Maria alazatos,
Téteti, hogy aranyos,
De ő igen játékos,
Meg hidgyed, hogy kantoros.
- 75 19. Szépen lépő Piroska
Az tanczát megh czifraza,
Farát szépen mozgattya,
Magát ő kivantattya.
- 80 20. Agota kereseti,
Fara a mint jelenti,
Mert ennek termiszeti,
A mit adnak, el-vészi.

44 [Előbb:] Mert ő 46 titkon <y> 47 [Előbb:] megh varja 58 [Előbb:] Szereti 66
[Előbb:] Ő el hija 67 [Előbb:] Mert néki 68 <Hogy> megh lenne 77 [Előbb:] Agnéta

21. Agota is azt mondgya,
Magát szivbül ajánlya,
Ha lészen benne modgya,
Nem lész tüle tagadva.
- 85 22. Dorottyat nem ostromlyak,
Mert hortygását hallyak,
Félnek, hogy véle kapjak,
Őt szegényt szüzen hadgyak.
- 90 23. Ezeket mikor iram,
Éhezem, szomjuhozam,
Aszonyokat hogy láttám,
Vigan lakának nálam.
24. Az ki ezeket ira,
Baratit jól tartotta,
95 Szépen fell-ruhaztatta,
Utra ugy botsatotta.

119/III.

- 5 (1.) 1. Nem szollok én senkiről,
Csak a fejrénépekről,
Irott szép természetkről,
Magokviseletekről.
- 5 (2.) 2. Legelső lészen Anna,
Nevét magával hozza.
Ha kérnél tölle, adna,
Elhidd, hogy meg sem csalna.
- 10 (3.) 3. A második Ilona,
Fejér néki az ina.
Fogd a csecsit, megállja,
Még alább is, nem bánja.
- 15 (d) 4. Az harmadik Kalára,
Nem tudom, mi az oka,
Szép piros az orcája,
Mosolygó az ajaka.
- 20 (10.) 5. Casinos asszony Erzsébet,
Személyében meglehet,
Vidd a táncba, elmehet,
Meghidd, hogy csak rád nevet.
- (8.) 6. Esméred-é Druziát?
Megütötte az inát.

81—84 [Utólag betoldva.] 89 [Előbb:] hogy iram

Ne fogd neki a lábát,
Fogd inkább a rózsáját.

- 25 (15.) 7. A Mária szerelmes,
Urát szerető kedves.
Szeretem, mert természetes,
Bizony nagy tökéletes.
- (e) 8. Boris igen szerelmes,
30 S szerelmével természetes.
Termete kellemetes,
Déákoknak is kedves.
9. Judit is szép léányzó,
Csókját ajándékozó.
35 Ha módját feltaláló,
Kölcsön is adakozó.
- (f) 10. Sára virághordozó,
Szép koszorucsináló,
Mindennel barátkozó,
40 Szívét másnak ajánló.
- (b) 11. Krisztina asszony gyakorta
Hivja legényt egy szóra,
Hogy néki akarátja,
Bételnék kívánsága.
- 45 12. Pando csak bokorugró,
Férjhez menni nem való,
Borszerető, megívó,
Legények alá való.
- (11.) 13. Még Zsofi sem jobb annál,
50 A Deákné vásznánál.
Ha velle szépen szólnál,
Ő velle megalkudnál.

119/IV.

- 1 (1.) 1. Nem szülök én senkiről,
Tsak az aszszony népekről,
Irok természetekről,
Magok viselésekről.
- 5 (2.) 2. Az első léssen Anna,
Névét magával hordgya,
Ha kérnél tőlle, adna,
Hidgyed, hogy meg nem tsalna.

- 10 (3.) 3. Második lesz Ilona,
Kinek fejr az ina,
Fogd a tsetsit, nem bánnya,
Még alábbis el álya.
4. A harmadik Kristina,
Az olly forma, mint Anna,
15 Veled frissen jádzana,
Néki szépen zeng szava.
- (10.) 5. Tsinos aszszony Ersébet,
Személye is meg lehet,
20 Hidd a tántzra, el mehet,
Nem láddé, hogy meg nevet?
- (c) 6. Mária alázatos,
Mert a pendellye szaros,
Tetteti, hogy aranyos,
A setetbe játékos.
- 25 7. Borka tsak bokor ugró,
Uttzában szó hordozó,
Szomszédban ember szólló,
Gyülölöm, ragalmazó.
- (b) 8. Klára hivja gyakorta
30 Legényeket a padra,
Hogy néki akarattya
Bé telnék kívánsága.
- (19.) 9. Sára méne vásárra,
Ott találá társára,
35 Véle méne kortsmára,
Társa düle hasára.
10. Suskának nem kell puska,
Mert van néki puskája,
40 Kit ő most meg töltene,
Ha te veled beszélne.
- (8.) 11. Esméred é Rebekát?
Meg ütötte az inát,
Ne fog neki az haját,
Inkább fogd meg a fonát.
- 45 (14.) 12. Kata urát gyülöli,
Tanátsát sem kedvelli,
A kontyát fére tészti,
A farát sem kiméli.

- 50 (12.) 13. Margit aszszony deres ló,
Rirkán vállik abbul jo,
Tssetsi, fara domboru,
Tsak a legény legyen jó.
- (11.) 14. Sófi is nem jobb másnál,
A deákné vásznánál,
55 Vélle hamar alkudnék,
Tsak néki szépen szólnék.
- (9.) 15. Jutka sarkon forgódó,
A tseléddel kotzódó,
Ifjakkal tsókolódó,
60 Mindennel morgolódó.
16. Ester a bort szereti,
Ifjakra köszöngeti,
Kupidót kedvelli,
Abbak kedvét keresi.
- 65 (15.) 17. Lidiának szerelme
Urát szerető kedve,
Szeretném, mert szükséges,
Bizonynyal tökéletes.
- 70 18. Légyen elég immáron,
Mostan tsak abban hagyom,
Mert elég dolgom vagyok,
Az időmetis szánom.

119/V.

- 1 (1.) 1. Nem szollok én senkiről,
Tsak az aszszony nepekről,
Irok természetekről,
Magok viselesekről.
- 5 (2.) 2. Leg első léssen Panna,
Magával nevit hozza,
Ha kérnél benne, adna,
Hid meg, hogj meg nem tsalna.
- 10 (3.) 3. Második lesz Ilona,
Kinek fehér az ina,
Fogd a tsetsit, nem bányá,
Még alábbis el álja.
- (o) 4. Maria alázatos,
Teste hogy aranyas,

- 15 De ő igen patzéros,
A setétben játékos.
- (b) 5. Klára hívja gyakorta
Legényeket az ágjban,
Hogy neki akaratya
20 Bé telnék kívánsága.
- (10.) 6. Tsinos aszszony Ersébet,
Termeteis meg lehet,
Vid a tántzba, el mehet,
Láddé, hogj réád nevet?
- 25 (15.) 7. Eva igen szerelmes,
Urat szerető kegyes,
Mert látom, hogy természetes,
Bizonyal tökéletes.
- 30 (14.) 8. Kata urát gyűlöli,
A kontyát is férre teszi,
Tanátsát sem kedvelli,
A farát sem kéméli.
- (19.) 9. Sára mene vásárra,
35 Ő talala társára,
Társa fekvék hasára,
Ketten mennek kortsomára.
10. Ersok aszszony bizonyal
Fösvény ő a gazdaggal,
Meg tsal mindent sok szoval,
40 Teli ő alnoksággal.
- (f) 11. Sára virág hordozo,
Minden dolgot meg uno,
Tsak pompára vágyodo,
Ifjakra vigyázo.
- 45 12. Borka a bort szereti,
Az urára köszönti,
Kupidotis kedvelli,
Annak kedvét keresi.

119/VI.

- 5 (1.) 1. Nem szóllok én senkiről,
Csak a fejér népekről,
Irok természetekről,
Magok viseletekről.

- 5 (3.) 2. Legg első lész Ilona,
 Fejér néki az ina,
 Fogd a csecsit, nem bánnya,
 Még alább is megállya.
- 10 (2.) 3. Második léssen Anna,
 Magát nevével hozza,
 Ha kérnél tölle, adna,
 Hidd el, hogy meg nem tsalna.
- 16 (d) 4. Harmadik lész Kalára,
 Nem tudom, mi az árra,
 Nem piros az orczája,
 De piros az ajaka.
- 20 (15.) 5. Máris igen szerelmes,
 Urat szerető kedves,
 Szeretem, mert hűséges,
 Mivel hogy engedelmes.
- (b) 6. Susánna is gyakorta
 Hivja legényt a gazra,
 Hogy néki kíványsága
 Bár telnék akarattya.
- 25 (f) 7. Sára virág hordozó,
 Szép bokréta tsináló,
 Mindennél barátkozó,
 Liliomhoz hasonló.
- 30 (e) 8. Borbála is szerelmes,
 Bizony igen fertelmes,
 De legényeknél kedves,
 Mindennel engedelmes.
- 35 (a) 9. Nyμφák között Borbála,
 Tapogatást meg állya,
 A legényt hozzá hivja,
 Fogadását meg állya.
- 40 (11.) 10. Sófi is nem jobb annál,
 A deákné vásznánál,
 Ha véllé szemben szólnál,
 Hidd el, meg alkudhatnál.

14 [*mi az árra* felett:] van finyás orra 20 [*engedelmes* felett:] nem is kényes
 22 [*A sor* felett:] leányágát siratja 24 [*Bár telnék* felett:] nem telik 30 [*igen fertelmes*
 felett:] ő sem felelmes 31 [*De legényeknél* felett:] De legénnyel is

11. Tanúly ebből valamit,
Ne gondolly ezzel semmit,
Meg érheted a végit,
A házasság erejét.

119/VII.

- 1 (1.) 1. Nem szollok én most senkiről,
Tsak az aszszonyi népekről,
Irok természetekről,
Magok viseletekről.
- 5 (2.) 2. Első légyen az Anna,
Nevét magával hordozza,
Ha kérnél benne, adna,
Hidjed, hogy meg nem tsalna.
- 10 (3.) 3. Második légyen Ilona,
Mindenekkel ki birna,
Fogd a' tsetsét, meg álla,
Még alábbis nem bányya.
- (8.) 4. Esméredé Frusinát?
Megütette az inát,
15 Ne fogjad az honyollyát,
Inkább fogjad a' májját.
- (16.) 5. Igen szép léány Ester,
Ki egy ifjat meglese,
20 Kit ugyan ott meg feste,
Miért járt ő estve.
- (12.) 6. Margith aszszony deres lo,
Ritkán válik ebbol jo,
Teste, fara domboru,
Azt mondják, hogy rosز dolgu.
- 25 (11.) 7. Sophiis nem jobb annál,
A' Déákné vásznánál,
De ha vélle szolhatnál,
Hidjed, vélle hálhatnál.
- (14.) 8. Kata urát gyüölöli,
30 Tanátsát nem kedvelli,

1 VIII Nem szollok egyebekrol 2 VIII aszszony 3 VIII természetéről 4 VIII vise-
lésekről 5 VIII Első is lészen Anna 6 VIII hozta 7—8 VIII Higyed hogy meg sem tsalna
Ha kernél tölle adna 9 VIII lesz 10 VIII Mind ezekkel 11 VIII nem bányya 12 VIII meg
álya 13 VIII krisinát [!] 16 VIII Inkáb fogd oda majját 19 VIII ott ugyan 20 VIII jár
ő ott 22 VIII abbol 25 VIII Sofi sem job azoknál, 28 VIII Hiddel 30 VIII Tanáttat [!]

A' gatyát fere tészí,
A' farát sem kimélii.

(10.) 9. Tsinos aszszony Ersébet,
Személyével meg lehet,
35 Vidd a' tántzban, elmehet,
Mert látod, hogy rád nevet.

(9.) 10. Judith sarkán fordulo,
Tselédekkal kotzogo,
40 Mindennel morgolodo,
Szeretem, mert tsokolodo.

(13.) 11. Alá néző Kiriske,
Jo kedvő, de nyegődő,
Bort ha néki emlegetz,
Nálla kedves ugy lehetz.

45 (19.) 12. Sára mene vásárra,
Hogy találna társára,
Kurvájának az ora
Hogy ne lenne hijába.

(17.) 13. Barka sem lesz kivető,
50 Mert ifjakat szerető,
Ki néki igen tettő,
Azokkal szerelmeskedő.

(e) 14. Susánnais szerelmes,
55 Mert ő mindennél kedves,
Ingyenis ád, mert kegyes,
Szeretem, mert hűségés.

(16.) 15. Igen szép léány Mártha,
60 Kit egy ifju megláta,
Kit ugyan ott meg foga,
Mert miért ment ő oda.

(15.) 16. Az Mária szerelmes,
Urát szerető, kedves,
Hidd el, hogy kellemetes,
Szeretem, mert hűségés.

65 17. Ezeket vig kedvemben,
Scholában laktomban
Léányokrol számláltam,
Itt vettem egy summában.

31 VIII A kontyat 36 VIII Meg lád hogy reád nevet 37 VII [Előbb:] sarkáig VIII sorkán 38 VIII Legenyekkel kotzodo 40 VIII [mert hiányzik.] 41 VIII Aláís néző kriska, 42 VIII de ingado 47—48 VIII Seggel esék a sárba mint a tott a kásába 52 VIII Azzal [Több nincs.]

- 1 1. Az mezőre ki menek,
Szép virágokat szedek,
Kit bokretában köték,
Az ifiaknak él küldek.
- 5 2. Szépen aszt meg köszönék,
De kevés jó adadek,
Bárátzak [!] izentetek,
De az sém telyesedek.
- 10 3. Végre én meg haragvam,
De nem felnek, jól látam,
Ottan magam még bizam,
Hamar el futamodám.
- 15 4. Igen hamar égy házhoz
Be futek az gazdához,
Hát égy nagy lapátot hoz,
De nekem nem teczek az.
- 30 5. Gyorsan hatot elsöben
Üte rajtam az közben,
Ötvent az szerzesében,
Esek égy más végtében.
6. Azzal az mit kaphattam,
Im halyátok, mint jártam,
Aszt örömet meg osztom,
Ha keványátok töllem.
- 25 7. Az szomszed faluczkában
Vadnak nagy vigasságban,
Egy vén vitez meg nőzöt,
Egy igén vén agnet vött.
- 30 8. Gyakran oly nagy fél szoval,
Az vén tehen husával
Kénálya batorsággal,
Az nagy füstös csánkoval.
- 35 9. Igen vigan lakoznak,
Gyakran üstököt vónsznak,
De haja az gazdának
El hullot mint jámbornak.
10. Söt meg ahoz hasonlot,
Egy nagy tökel az birot

40 Ugy ütötte, hogy meg holt,
Testamentomot sem tött volt.

11. Így az nagy vig lakásnak
Vége bot az fársángnak,
Kit most el nem hattanak,
Maszorrá marattanak.

45 12. Igen nagy buban vala
Füst miat czellájában,
Egy ifiu ő magában
Szerze gondolátyában.

121.

1 1. Csak nem régen látek egy szép virág szálat,
Hogy nem beszélhetek velle kettőt, harmat!
El esnek szivemről az iszonyu banat,
Az eczaka látek felöle ily almat:

5 2. Orozva hát mellem feküt én ágyamban,
Csak gyengen serkenget, hallok, hogy aszt mondgya:
„O en edes szivem, alom mint el nyomta,
Kely fél ifiu, ez volt szived kívánsága.”

10 3. Mingyarást fel ugrám, agyamot tapasztam,
De hogy csak almomban látám, aszt megh tudám,
Szivem nagy banatban ésék, im eszt mondám:
O én edes arva, jaj mint még csalattam.

15 4. Panaszimat neki meg beszéllem vala,
Rosa szín orczáját meg csokolom vala,
Hogy velle almadom, ez bizony nem csuda,
Mert gyötör engemet szerelmednek langja.

20 5. Az te szodat, szivem, mi helyen meg hallam,
Enis ottan neki panaszim még mondam,
Más orvosom, tudom, nem talalom, látam,
Ha ő el hágy, akkor lesz nekem halálom.

6. Igen vilámcsozo szeme, mint rokának,
Gyenge fejer teste, mikent szep hatyunak,
Meltán mondhatom, hogy társa Helenának,
Tündöklük orczája, mint isten aszszonynak.

25 Laba setálása, mikent szép pávának,
Nem gyözöm csudálni testét allásának,
Szep mosolyodásit gyenge ajakinak,
Ekes magas voltat gyenge derekának.

- 30 8. Oh vajha meg eszer oly idő lehetne,
Melybe én szívemnek vig öröme lenne,
Sok gondolatokat szívem le tehetne,
Akkor el távoznak szívemnek gyötrelme.
- 35 9. Nagy dolog volt szünek szütől szakadása,
Meg hűtt titkossától valo meg valása,
Bus szünek az massal *nem* lehet panasza,
Keserves panaszszát nincsen kinek mondgya.
- 40 10. Az ki eszt el mondgya, legen hangos száva,
Apollonak lantját bár felyül haladgya,
Az ki penig mondgya, az Isten még aldgya,
Eszt is, ha valaki jutalmát még adgya.

122/I.

CANTIO NUPTIALIS

- 1 1. Lakiatok vigan, igyatok bátran, Eja,
Az idő mondgya, gazda kiáltja,
Fusson az bánót, töltsed az *pohárt*, hei io io io io.
- 5 2. *Boldog az élet, ha mind így lehet, Ejja,*
Fekete kenyér mostan többet ér,
Hogy nem sült kappan, kit tegnap láttam, Falalala.
3. Nem vizet annak innya torkomnak, Eia,
De tarzali bort, mézes mádi bort,
Töltsed az pohart, ne lássunk töb kárt, hej fa la la la.
- 10 4. Megh ne reszegüly, gögössen se üly, Eja,
Gazda adgy innom, régen kívánom,
Üres erszenyem, mert nintsen penzem, hej io io io io.
- 15 5. No ne bánkodgyunk, de vigan lakiunk, Eia,
Gazda, vigadgyunk, mind estig igyunk,
Maid le fekugyünk és el alugyunk, hej fa la la la.
6. Reggel ismétlen föll kellyünk szepen, Eja,
Maj lett vétked semmi előtted,
Elő ne hozuk, sött el felejtsük, hej io io io io.
- 20 7. Kádban ugráló cser törő vargák, Eja,
Izderé fóré büdös gyomrotok,
Nem szükség néktek elő iönnötök, héj fa lala la.

35 meg

1 I Lakiatok <ainakio> 3 I poharat II pohárt 4—6 I [Hiányzik.] II [Lásd a főszövegben.] 6 II láttunk

8. De tirolatok mit mondgyak, szütsők? Eia,
Pölyhösök vattok, tudom, bánnyátok,
Megh botsássátok, hogy mast így szolok, hei io io io io.
- 25 9. Várgáknak bátya, nem hallak hátra, Eia,
Az bika hustul, ketske fagyutul
Fénlik az nyaka, meg nyött az hasa, héj fala la la.
10. Héi melly szurkos vagy lakatos bátya, Eia,
Kováts bátyaddal talám nem régen
30 Iöttel az kóhóbul, szaros fortélybul, hei io io io io.
11. Tetves barbélyok, mely rutak vattok, Eia,
Mely czifrán iártok, kevélyek vattok,
Hegykére vágytok, nagy főnnyen szoltok, héi fa la la la.
12. Csiszarok, rátok mast szépen szollok, Eia,
35 Hogy ti is mastan ajándékoznátok,
Kardokkal engem föl ruháznátok, héj io io io io.
13. Mivetek ékés és igen kedves, Eia,
Mert nagy szép fényes, pogányon éles,
Kitül réműlés hamar nékik lesz, héj fa la la la.
- 40 14. Kevély ötvösök rá halgassatok, Eia,
Miként az üstöt és az aranyot
Megh olvasztyátok, így sokat loptok, héj io io io io.
15. Bezzeg nevetek szabok már néktek, Eja,
Mert kitsinyenként ti sokat loptok,
45 Pokolba mentek, ha meg nem tértek, héj fa la la la.
16. Mastan nem szollok többet rolatok, Eja,
Kinek mit szoltam, csufságbul mondtam,
Megh botsássotok, kik mast itt vattok, héj io io io io.
17. Mastan rolatok, ti menyegzősök, Eja,
50 Mondok ujságot, kit ma hallotok,
Ti ne bánnyátok, sött vigadgyatok, héj fa la la la.
18. Az meny aszonynak és völegénynek, Eja,
Vonynyanak hajnalt győnyorü notát,
Adgyak meg modgyát és ö iutalmát, héj io io io io.
- 55 19. Az meny aszonyért és szolgálóért, Eja,
Tartozik csokkal, kedves játékkal,
És egy szép tánczal s egy pohár borral, hej fa la la la.

20. Nyoszolyo aszony lászson dolgához, Eia,
 Az mézes borra, vajban sült fánkra
 60 Légyen nagi gondgya, mert minden várja, héj io io io.
21. Szakáts aszonyok, ne pazollyatok, Eja,
 De barátságot velem tegyetek,
 Étkekkel engem mast jól tartsatok, héj fa la la la.
22. Azért szép moddal dolgunkhoz lászunk, Eia,
 65 Tyukot, malacgot, minden féléket,
 Szep szerszamokkal iol meg vajazván, héj io io io io.
23. Vőfény, tisztedet el ne felejtse, Éja,
 Az fön szollásra, gazdálkodásra,
 Pohár töltésre, vigyáz mindenre, héj falala la.
- 70 24. Ez kis énekem, velem személyem Eia,
 Noha kedves volt, ad meg iutalmát,
 De nem nyak tsapast, hanem mézes bort, Héi io io io io.

122/III.

- 1 (1.) 1. Lakjatok vigan, igyatok batran, io io io,
 Az idő mondgya, gazda kéványa,
 Tölcsed az pohárt, ne valyunk több kárt, fa la la la.
- 5 (2.) 2. Boldog az élet, ha mind így lehet, io io io,
 Fekete kenyér mostan többet er,
 Hogy nem sült kapan, kit minap lattam, falala.
- (4.) 3. Meg ne reszeguly, de egyenest üly, io io io,
 Az idő mondgya, gazda kéványa,
 Tolcséd az pohart, ne valyunk több kárt, falala.
- 10 (3.) 4. Nem vizet adnak inya torkomnak, io io io,
 De tarczali bort, mezes madi bort,
 Tölcsed az pohart, ne valyunk több kárt, fala.
- (5.) 5. No ne bánkodgyunk, de vigan lakjunk, ioio,
 Az idő mondgya, gazda kéványa,
 15 Fusson az banat, tölcsed az pohárt, fallala.
- (6.) 6. Reggel ismetlen fel kelyünk szépen, io io,
 Mái töt vetket semminek velyünk,
 Söt el fedezzuk, élő ne vegyuk, falala.
- 20 (7.) 7. Kadban ugráló csör törő vargák, io io io,
 Az bika hustol fenlik nyakatok,
 Kecske fadgyutol meg nőtt hasatok, falalala.

60 I várja <mondgya>

- (8.) 8. De ti rollatok mit mondgyak, szöcsek? ioio,
Büdösök vadtok, бүdös hazatok,
Tudom, banyátok, hogy most így szollok, falala.
- ²⁵ (9.) 9. Wargaknak batya, nem hadlak hatra, io io io,
Izdore fore, бүdös gyomrotok,
Nem szükség nektek ide járnotok, falalala.
- (11.) 10. Nyüves borbelyok, mely rutok vadtok, io io,
Mely cifrák vadtok, kévélyek vadtok,
³⁰ Nagy hirre hágtok, nagy koncához rágtok, fala.
- (14.) 11. Tetves ötvössek, rá halgassatok, io io io,
Mely sokat csentek, melytől nem feltek,
Kiert meg estek, sokan el vesztek, fala la la la la la. la.
- (21.) 12. Az szakacs aszszony dolgához lászson, ioio,
³⁵ Az mezes borra, vajba sült pánkra
Legyen nagy gongya, küldgye asztalra, falalalala la la la la la
la la la.
- (23.) 13. Wö fely, te tiszted el ne felejcsed, io io io,
Az fén állásra, tángyer tölresre [!]
Vigyáz mindenre s pohár töltesre, falalalalalalalalala
lalalalalalala.
- ⁴⁰ (10.) 14. Hü, mely szurkos vagy lakatos batya, ioioio,
Kovács batyaddal talam nem régen
Jöttel egy kobol, szöktel pokolbol, falalalala.
- (18.) 15. Az meny aszszonynak s az vö legenynek, io io io,
⁴⁵ Vonyak az tánczát, gyönyörü notát,
Adgyák meg modgyát, varjak jutalmát, falalalala.

123.

- ¹ 1. Madarak között nincs sebeseb solyomnál,
Isten aszszonyok közt nincs sebez az Vénusnál,
Kerti virágok közt nincs sebez az rosánál,
Földi aszszonyok közt nincs sebez aszszonkámnál.
- ⁵ 2. Az solyomnak széme, neszsze, mely fekete,
Az kerti rosának mely piros ő színe,
Vénus szép aszszonynak fejer az ő teste,
Kiket felyül halad aszszonkám szépsége.

1 közt nincs sebesb

- 10 3. Oh te Venus huga, szememnek világa,
 Ő kégyes palma fa, szívemnek orvossa,
 Mi lehet az oka, hogy adál ily bura,
 Tölled el szakasztál, ejtetel rabságra.
- 15 4. Megyek, hová legyek? mert immár csak téngők,
 Szerelmed tűzében, hidgyed, csak épedek,
 Mind ejel es nappal teged emlegetlek,
 Mert kégyes voltodert el nem felejthetek.
- 20 5. Ő te kégyes nimpha, talam ugyan nem szánsz,
 Hogy ilyen igem most engemet meg utálsz,
 Valyon ily hiv társot hozzád mikor találsz?
 El jö még az idő, bizony sziböl még szánsz.
6. Bár él vés, el kerges, szemed élöl el rejcs,
 Az fekete földben két kezeddal temes,
 Ekes személyeddal csak eszser reszeltés,
 Hogy az más életben koronát viselhés.

124.

- 1 1. Laték minap még rekesztven egy kis madarat,
 Csak egyedül repül szegeny, el sém szaladhat,
 Keservesen esék nekem, hogy ugyan jajgat,
 Allatya, hogy szabadulást többbe nem várhat.
2. Enis hozzá hasonlonak magamot mondám,
 Látván kénygát, nagy rabságát, ugyan megszanám,
 Az rabságbol mindgyárt szegent ki szabadítám,
- 10 3. Dicsekedik, ugyan repül, szabadon járván,
 Azonközben egy vad madár hozzá járulván
 Még ragadá, körme közöt mind el szaggatá,
 Ily hirtelen eletetöl szegént még fosztá.
- 15 4. Eszt hogy látam, rajta ugyan el szomorodam,
 Azonközben látek jöni egy ifiat hozzám,
 Rá tekintek s ő mindgyárást el mosolyodék,
 Monda, hogy: „Mit panaszkoddal akárnál nekem?”
- 20 5. Nem de gondold még, csak te vagy mindenek oka,
 Kis madárnak ő halála teneked pelda,
 Mert miattad lön szegenynek szörnnyü halála,
 Nem hittem, hogy az önéki végső orája.”

8 [E sort a másoló nem írta le.]

- 1 1. Minap kezemben vöm musikámot,
El penditém keserves notámot,
Meg ujettá az én bánatimot,
Es ig kezdem él gondolatimot.
- 5 2. Mert szívemet szerelemnek lángja
Környül fogta, mint egy tüzés fáklya,
Az sok bunak az mérgéis rágja,
Aszt nem tudom, mikoron el hadgya.
- 10 3. Jaj hát hová légyen szegeny fejem,
Bu bánat ha nem távozik tölem,
Szerelmesem kerlek, ne hagy engem,
Akár csak te légy már könyebségem.
- 15 4. Tekencz réám kégyes szemekkel,
Nyakamot öleld meg kezeiddel,
Enyhicz szívem edes beszidedel,
Had elhessek hü szeretetteddel.
- 20 5. Ez szot halván, szeretöm nyakamra
Gyenge kezét veté az vállamra,
Es szép csokot hinte az orcámra,
Annak utanna így vigasztala:
6. „Ne szánkodgyál, eiletem istápja,
Mert szívemnek nálad vagyon vára,
Szerelmemnek nálad vigassága,
Mindenkor, mikor szivéd akarja.”
- 25 7. Hogy örvendezven, néki ily szokot
Szeretömtöl el vévén sok jokat,
Ismet hátra veszem mind azokat,
Hátra vessünk minden bánatokat.
- 30 8. Isten legyen hozzád, édes nimphám,
Én rám kegyesen tekincz, Annokám,
Ne légy feledekeny, szép Ilonám,
Ély sokaig, édes szép violám.

126/I.

- 1 1. Egy fileműle kis madár,
Miolta el jöt az jó nyár,
Kertemben szoldogalni jár,
Oh hogy nem tudtam, mely nagy kár.

Vagy igyál, vagy pedig tánczoly,
Egyebkent köztünk nem lálol.

- 30 8. Vonassad az ifiak tánczát,
Had fogja ki ki ö társát,
Dudás, hosszan fud az dudát,
Ne kimeld aszszonyok tálpát.
- 35 9. Vö legény, meg kimeld magad,
Sok borral magad ne báncsad,
Tanczban labadat ne fárazd,
Hogy virattig meg ne banyad.
- 40 10. Lesz neked meg más dolgod is,
Munka kel, hidgyed, ahozis,
El ment már az menyaszszony is,
Végy bucsut töllünk már téis.
11. Ez igy elmedben forogjon,
Most rövid eszaka vagyon,
Az alom rajtad ne fogjon,
Partais kontya változzon.

128.

- 1 1. Poéták hol vattok, talam mind alusztok,
Szép eneket musák, hogy nem hangicsáltok?
Egy nemes emberről, Deli paprol szolok,
Vártam az idötül, hogy mástol halyátok.
- 5 2. Nagy elipsis eset mostan Remetein,
De meg nagyobb eset Szabo Pálon s Delin,
Mert az szolgálóját hordojára döjtven
Meg concruciálá, felyül réá dölven.
- 10 3. De ne haragudgyál, mert tudom dolgaid,
Az pinczeben voltak minden multságid,
Akár meg mutassam labaid nyomaid,
Kán agár mogyára voltak az fogásid.
- 15 4. Aszszonyomis tudgya, noha most tagadgya,
Az szolgáló lábát kicsoda tapogya.
„Halgas te szolgáló” Deli pap aszt mondgya,
„Szoknyát csinaltatok, csak aszszony ne tudgya.”

29–32 II [Hiányzik.] 33 II kimely 34 II Az borral gyomrod 35 II labod 36 II
Viratigh hogy megh ne unyad. 40 II Meny utana sirva teis 41 II Es ez 44 II Az parta
2 enekes 3 szoltok

Vagy igyál, vagy penig tánczoly,
Egyebkent köztünk nem lálol.

- 30 8. Vonassad az ifiak tánczát,
Had fogja ki ki ő társát,
Dudás, hosszan fud az dudát,
Ne kimeld aszszonyok tálpát.
- 35 9. Vő legény, meg kimeld magad,
Sok borral magad ne báncsad,
Tanczban labadat ne fárazd,
Hogy virattig meg ne banyad.
- 40 10. Lesz neked meg más dolgod is,
Munka kel, hidgyed, ahozis,
El ment már az menyaszszony is,
Végy bucsut töllünk már téis.
11. Ez igy elmedben forogjon,
Most rövid eszaka vagyon,
Az alom rajtad ne fogjon,
Partais kontya változzon.

128.

- 1 1. Poéták hol vattok, talam mind alusztok,
Szép eneket musák, hogy nem hangicsáltok?
Egy nemes emberről, Deli paprol szolok,
Vártam az idötül, hogy mástol halyátok.
- 5 2. Nagy elipsis eset mostan Remetein,
De meg nagyobb eset Szabo Pálon s Delin,
Mert az szolgálóját hordojára döjtven
Meg concrucialá, felyül réá dölven.
- 10 3. De ne haragudgyál, mert tudom dolgaid,
Az pinczeben voltak minden multságid,
Akár meg mutassam labaid nyomaid,
Kán agár mogyára voltak az fogásid.
- 15 4. Aszszonyomis tudgya, noha most tagadgya,
Az szolgáló lábát kicsoda tapogya.
„Halgas te szolgáló” Deli pap aszt mondgya,
„Szoknyát csinaltatok, csak aszszony ne tudgya.”

29–32 II [Hiányzik.] 33 II kimely 34 II Az borral gyomrod 35 II labod 36 II
Viratigh hogy megh ne unyad. 40 II Meny utana sirva teis 41 II Es ez 44 II Az parta
2 enekes 3 szoltok

- 20 5. Még fiadczek szegeny Rákos falujában,
Az hictol nem megszse, csak harmadik házban,
Egy fiat topanta igen hamarsággal,
Hogy arulyon szegeny Deli pap boltyában.
6. Eszt soha nem hittem, hogy aszszonyom szülte,
Talám az szolgáló az pinczében lelte,
Nem fájdalmas, látom, az aszszonyom szive,
Talám ugyan fatyu, hogy olyan fekete.

129.

- 1 1. Kégyes dolgot hallasz most én töllem,
Hajcs le füled és halgas meg engem,
Mert vagyon örömem,
Kedves egeségem,
5 Mert az bánat nem jár most élöttem.
2. En az agyon meztitelen hálók,
Aszszonyoknak kiben leszen hasznok,
Kemenyül az fárok,
Meg telik az markok,
10 Mert melletek meztitelen halok.
3. Az deákok lesik az menyégzöt,
Kiben nekik böven leszen hasznok,
Kezekben penájak,
Végig csont koczkájok,
15 Még kemenyül gatyában czordájok.
4. Etket hoznak szépen az asztalra,
Gongyok vagyon ifiaknak abrozra,
Rut, mocskos tángyerra,
Szémekek az pohártra,
20 Szivék szép aszszonyra,
Vigadozván, visznek leánt tánczban.
5. Az éneket az kántor el kezdi,
Az menyégzöt szépen ekesitti,
Az soltárt énekli,
25 Az nyakát nyeggeti,
Nagy szép szoval eneket vegezi.
6. Az asztaltól im mind fel kelének,
És mingyaján vigadni kezdének,
Szépen gyönyörködnek,
30 Ide s tová neznek,
Mint az bakok, oly szépen szökdösnek.

- 35 7. Az vargák is rendre bort hordatnak,
Mint az szarkák, házban karicsálnak,
Pintyel [!] egyest isznak,
Éb szarán osztóznak,
Mint az éb s az macska, oly szépen alkuszna.
- 40 8. *Csizmadia tánczát frissen járja,*
Mert keziben ám fordító fája,
Nem koczog mustája,
Utanna kaptája,
Hátul az formája,
Ezek után ékes czifrázoja.
- 45 9. Tobor szikra borbely él indula,
Mert kezében vagyon fog vonója,
Élés beretvéja,
Ezüstös puzdrája,
Laba közöt füstös fül vájoja.
- 50 10. Az ötvös is gajdolnia kezde,
Mert keziben van üres erszenye,
Porolyenek nyele,
Szép bellet süvége
Az újában szép gyöngyös gyürüje.
- 55 11. Az szabois aszszonyom szoknyáját
Ám most méri, tapogatya mályát,
Méri az honyalyát,
Gyakja az picsáját,
Mert gatyaban tenne kapocs lyugatoját.
- 60 12. Meszárosnak ne csudáld ő dolgát,
Hogy kezében gyakran fogja faszát,
Mert az barom csontyát
Még fogja az hasát,
Felesegenek mindenkor nem veheti hasznát.
- 65 13. Pelyhes szöcsis musikát indita,
Az menyegzöt ő mind tele szarta,
Kiben nincsen haszna,
Söt nagy galázatya,
Mint az ébnek, oly szörös orczája.
- 70 14. Az madarak most fogadnak tarsot,
Kecskekhézis most mennek az bakok,
Deákok pénnájok,
Szüzeknek bolhájok,
Izzad az homlokok,
Hogy tollök most igen mesze járok.

- 75 15. Hires nyilván az jó vitéz ember,
 Ki nem olyan, mint Pál Konya, kender,
 Im Jancsi mint ugrál,
 Ha nem vitez ember,
 Ellenseget vitez modra még vér.
- 80 16. Mit sompolygasz az kajla süvegből?
 Hajcs le magad, igyál az segemből,
 Hogy már az üvegből,
 Mint tiszta edenből,
 Mert nem lehet bársony az éb bőrből.
- 85 17. Ez eneket az ki jól szerzette,
 Fejér márván köre fel mezette,
 Meg ekesittete,
 Sőt meg is tetette,
 Ilyen módon versekben rendelte.

130.

- 1 1. Két szép fejer almát minap hogy láték,
 Hozzája hogy nyulék, ugy meg ujulék,
 Én nagy szerelmemből nekie mondk:
 Tied vagyok holtig, nekie igy szollék.
2. Erre kerlek, lelkem, ne vond még töllem,
 Gyönyörű beszeded ne vond meg töllém,
 Kiert szép beszedet téis várj töllém,
 Az te gyenge szined ne vond még töllém.
- 10 3. Szivem, vesd nyakamra gyéngé karodat,
 Had csogolgassam meg két szép orozádat,
 Abbol meg ismerem hozzám kedvedet,
 Abbol meg ismerem hü szerelmedet.
- 15 4. Tarcs meg azért nalad, szerelmes Katám,
 Gyönyörű beszédü édes Ilonám,
 Tejfel mézzel folyo szép szavu Máriám,
 Tiéd vagyok holtig, edes kis Borkám.
- 20 5. Az te gyéngé szined csak éngem bagyaszt,
 Szép virágzo szemed immár él hervaszt,
 Mind éjel és nappal ugy álmadozot,
 Két fejér csecseddel ugy jáczadozot.
6. Mint az fogoly madár szabadulását,
 En szivem ugy varja hozzád járását,
 Mind éjel es nappal hozzád menését,
 Él nem ungya szemem réád nevezét. [!]

1 [Előbb:] almát

- 1 1. Langal égh az szerelem az ifiak szívében,
Mint az szép égő fáklya Venusnak kezében,
Nap ragyok, tűz villog ráro szemeiben,
Liliumbol frissen kötöt bokreta keziben,
5 Nap ragyok, tűz villog ráro szemeiben.
2. Szép Venust nem hejaban írják az poeták,
Hogy zengve, enekelve fejer hatyuk vonyák,
Hegyeken, völgyeken edgyaránt hordozák,
Ifiuságnak, szép szüzeknek szivet hodoltatyák,
10 Hegyeken, völgyekén egy aránt hordozzák.
3. Az én szerelmemnek, mint rosa pünskösdben,
Vagyok szerelmében, virágos kerteben,
Kinek ő illatya fel hata szivemben,
15 És az ő vég kedve hatya szerelmében,
Kinek ő illatya fél hata szivemben.
4. Istenem, im hol ittis keserég egy árva,
Az kinek szivet gyujtya szép Venusnak langja,
Masutt hal, rejtve ál, az ki meg olthatya,
Minden órán az szerelem szivet gyujton gyujtya,
20 Masut hal, rejtve al, az ki *meg olthatya*.
5. Akarnam, ha rám vetned kégyes szemeidet,
Rogyogo s meg ujetto gyönyörüségedet,
Alutnám, oltanam égő szerelmedet,
Pecsetelned jo sziveddel hozám jo szivedet,
25 Alutnam, oltanam égő szerelmedet.
6. Ki kapcsolá szivem kamuka szoknyáját,
Meg mutatá nekem két arany almáját,
És még vigasztala virágom engemet,
Az melyert menyégben végyen örök eletet,
30 És meg vigasztala viragom engemet.
7. Még most is hajnal hasad előttém, hogy látlak,
Ha rám nesz, réám jünek még még any álmok,
Almomban, agyamban gyakran teged hilak,
Mutas kedvet, vig örömet hozám, edes alak,
35 Almomban, agyamban gyakran teged hilak.
8. Im hol az borostyán közt fel nőtt kis székfüém,
Jeriko mezejében termett kis görliczém,
És mint vagy es hogy vagy zéngő philemilém?
Fogjunk kezét régen kívánt szivem, szép szivecském,
40 És mint vagy es hogy vagy *zengő philemilém?*

9. Es sokszor jutnak nekem eszemben csokjaid,
Mikeppen csüggetenek vallamin karjaid,
Orczámon, szájomon voltak az te csokid,
45 Orczámon, szájamon voltak az te csokid.
10. Es ha ma avagy holnap szemedben nezhetnek,
Melyeden arany almat kettőt tapogatnek,
Rosa színü szép orcza-drol szép csokokat szednek,
50 Nagy örömem, vigasságom miat reszeg lennek,
Orcza-drol szájadrol szép csokokat *szednek*.
11. El hittem, hogy elmedben harczol két indulat,
Szivedben mind az ketten inditnak nagy hadat,
De mégis szép Cyprus érösben regnálhat,
55 Soha szived szerelmedből engem ki nem véthet,
De mégis szép Cyprus *erösben regnálhat*.
12. Az galamb hogy ha neha bordekbol [!] társára,
Ismetlen baratsaggal ternek ekes csokra,
Nem csuda, ha neha tarsarol fut társra,
60 Mert így szokot nevedekni az szerelem lancia,
Nem csuda, ha neha társárol *fut társra*.
13. Hejaban hadakozik az szegeny görlicze,
Mert nekie *s* az galambnak nincs egy csép epeje,
Mind ketten egészen baratsagnak feszke,
65 Mind kettőnek csak szivevel telyes begyecskeje,
Mind ketten egészen *barátságna*k *fészke*.
14. Ugyanis mert az hatyuk égy mást nem kerülik,
Bár néha még tollát is egymásnak ki tepik,
De várva nem soká égy mást szépen nezik,
70 Noha mostan ő társokat előlök él üzik,
De várva nem soka égy mást szépen *nézik*.
15. Noszsza most forduly jobban, repedez *én* malmom,
Mert immár mégh adatot dupla diadalmom,
Kezemben, kebelemben akat kis galambam,
75 Noh vigadgyunk, mert még jot már szivem vigasságom,
Kezemben, kebelemben akat kis galambom.
16. Karomra szállot immár kis sivo solymocskám,
Vallamra réá répült siroka madárkám,
Nem regen eszt eppen almomban még latam,
80 Mert törömből él szalasztot galambom még fogtam,
Nem regen eszt eppen almomban *meg latam*.

48 rosa (piros) színü 62 [*s* hiányzik] 71 [*én* hiányzik]

17. Hincsetek lábunk alá rosát, kies nimphák,
Mert össze hajlottanak ket ékes palma fak,
Kik regen szivesen egy mást ohajtották,
Ők egy másnak ö fejeket birtokában adtak,
85 Kik regen szivesen *egy mást ohajtották*.
18. Kévánom, agya Isten, hogy ma holnap azzal
Vigadgyak, kin busultam régi lotot gyaszal,
Orczámot, szajamot ujécs csokaiddal,
Ólelyen meg két szép fejer karjaival,
90 Orczámot, szajamot ujécs csokaiddal.
19. Jöjön *el*, sziböl varom, az az aldót ora,
Melyen én bujdosásim fordulyanak jora,
Szep rosát s violát szajam ha csokolna,
Vigassággal mondnám akkor: dejnám, dejnám, dejna,
95 Szép rosat s violát *szajam ha csokolna*.

131/II.

- 1 (1.) 1. Langal egy az szerelem az iffiak szüveben,
Ugyan jo egö fakja Venusnak kezeben,
Tuz villog, nap rogjog hunyorgo szemeben,
Liliumbol kötöt bokreta kezében,
5 Tüz villog, *nap rogjog hunyorgo szemeben*.
- (2.) 2. Szep Venust nem hejaban hijak az poetak,
Hogj zengedve, zengedve fejer hatyuk vonnjak,
Hegjeken, volgjeken egj arant hordozzak,
Iffiaknak, szüzessegnek szivet hajtogadtjak,
10 Hegeken, *volgjeken egj arant hordozzak*.
- (4.) 3. Istenem, im hol itis kesereg egj arva,
Kinek szivet gjujton gjujtja cedrus fanak ago,
Im it ül itis al, az ki meg olthatja,
Mindenkoron az szerelem szivit gjujton gjujtja,
15 Im it *ül itis al, az ki meg olthatja*.
- (8.) 4. Im hol al viragok kozt felnöt kegjes Delphim,
Jerico mezejen reposlo gjolicem,
Ej hogj vagj, ej mint vagj zengö fülemilem,
Fogjuk kezet regen kevant szivem, szep szerelmöm,
20 Ej hog *vagj, ej mint vagj zengö fülemilem*.
- (5.) 5. Akarnam, ha ram vetned kegjes szemeidet,
Rogjogo hajnal csillag, noha szemejedet

91 élő 94 mondanam

3 rogjogj [!] 5 [A másoló a versszakok 5. sorát nem írta le végig.]

- 25 Oltanam magamot egjö szerelmedben,
Pecseteld meg sziveddel hozzam vig kedvedet,
Oltanam *magamot egjö szerelmedben.*
- (7.) 6. Meg mostis hajnal hasad elöttem, hogj latlak,
Megh mostis ram jonek, hogj ram nez az nyla,
Almamban s agjamban gjakron teged latlak,
30 Mutas kedves vig örömet hozzam, kedves alak,
Almamban s agjamban gjakron teged látlak.
- (12.) 7. Az galambam, hogj ha feddetik tarsara,
Ismetlen paroson ternek edes csokra,
Nem csuda, ha neha tarsatol fut tarsa,
Mert szokot nevekedni az szerelem dolga,
35 Nem *csuda, ha neha tarsatol fut tarsa.*
- (13.) 8. Hejaban tusakodik az kicsin gerlicze,
Mert ő neki szep galambal nincsen nagj ereje,
Mind kencsem egészszen baracsagnak feszke,
40 Kik egj mast szeretik, azoknak tuköre,
Mind kencsem *egészszen baracsagnak feszke.*
- (16.) 9. Karomra szallot immar kis szarnju madarkám,
Vallamra ropult immar e konju soljmoeskam,
Az ejel almamban azt szeppen meg latam,
Mert szivemtől el valasztot galambam meg fogtam,
45 Az ejel *almamban azt szeppen meg latam.*
- (18.) 10. Kivanom, adgja Isten, hogj holnap kicsodammal [!]
Mulatassal [!] szivem szerent meg ujult rosammal,
Orczajat, szep szajat rakhassam meg csokkal,
O is en szomoru szivem tölcse meg vigassagal,
50 *Orczajat, szep szajat rakhassam meg csokkal.*
- (19.) 11. Joljon el, szivem szerent varom, az az ora,
Az meljben neha bum fordulhatna jomra,
Szep rosat, violat szam had csokolhatna,
Olelne meg ket szep fejer gjenge karjacska,
55 Szep rosat, violat szam had csokolhatna.

131/III.

- 1 (1.) 1. Langal égh az szerelem az iffjak sziveben,
Ugjanis égő fakya Venusnak kezében,
Nap rogjog, tűz villog hunyorgo szemében,
Liliumbol fris kötöt bokréta kezében,
5 Nap rogjog, tűz villog hunyorgo *szemében.*

5 [A versszakok utolsó, ismétlődő sorát a másoló nem írta le végig.]

- (2.) 2. Szép Venust nem hejában irjak az poeták,
Hogy zengve s enekelve fejr hattyük vonnyák,
Hegjeken, völgyeken edgy aránt hordozzák,
Iffjusagnak, szüzességnek szivet holdoltattják,
Hegjeken, völgyeken edgy arant *hordozzák*.
- 10
- (4.) 3. Istenem, im hol mostis kesereg egj árva,
Az kinek szivet gyujtya az szerelem langja,
Im hol áll, amot áll, az ki meg olthattya,
Minden kor az szerelem szivet gjujton gjujtja,
Im hol all, amot al, *az ki meg olthattya*.
- 15
- (8.) 4. Im hol áll burustyán közt fel nőtt gjenge Daphné,
Jerico mezejeben repeső gerlice,
Hej hogy vagj, hej mint vagy, zengő phülemüle?
Fogjunk kezet, régen várt szivem szép szerelme.
Hej hogj *vagj, hej mint vagy, zengő phülemüle?*
- 20
- (5.) 5. Akarnam, ha rám vetnéd kegyes szemeidet,
Rogjogo hajnal modra tündöklö szinedet,
Alutnád, oltanád égő szerelmemet,
Engesztelnéd hozzád sziböl hajlando szivemet,
Alutnád, oltanád *égő szerelmemet*.
- 25
- (7.) 6. Még mostis hajnal hasad előttem, hogj láttlak,
Ha rám néz, réám jönnek meg meg annyi nyilak,
Almamban, ágjamban gjakron téged latlak,
Mutas kedvet, vig örömet hozzam, kedves alak,
Almamban, agjamban gjakron téged latlak.
- 30
- (10.) 7. Ha ma, szivem, vagj holnap ölödben ülhetnék.
Mejjeden két arany almát ha tapogathatnék,
Orczadrol, szájadrol szép tsokokot szednék:
Nagj öröm s vigassagban mint részeg, oly lennék,
Orczadrol, szájadrol *szép tsokokot szednék*.
- 35
- (11.) 8. El hittem, hogy szivedben harczol két indulat,
Elmédben mind ketten inditnak nagj hadat,
De mégis szép Czipris erősbén regnalhat,
Soha, szivem, szerelmedtől engem ki nem zárhat,
De mégis szép Czipris *erősbén regnalhat*.
- 40
- (12.) 9. Az galamb néha néha feddödik tarsara,
Ismétlen barátoson ternek édes tsokra,
Nem tsuda, ha neha társától fut társa,
Mert igj szokot nevekedeni az szerelem langja,
Nem tsuda, ha *neha társától fut társa*.
- 45
- (13.) 10. Hejában tusakodik az kitsin görlicze,
Mert néki s az galambnak nints semi epéje,

- 50 Mind ketten egészszen barátságna*k* fészke,
Mind kettőnek szerelemmel teli begjetskéje,
Mind ketten egészszen *barátságna*k* fészke*.
- (14.) 11. Ugyanis mert az hattjuk edgj mást nem gjülőlik,
Jollehet ö*k* edgj másna*k* tollait ki tépik,
De várva nem soká edgj mást szépen nézik,
55 Noha gjakron ö társokot előttök el üzik,
De várva nem soká *edgj mást szépen nézik*.
- (16.) 12. Karomra szálot im már kis sivo solymotskam,
Vállamra repült immár gerlicze madárkám,
Nem régen ekképpen álmomban meg láttam,
60 Mert ölömből el szalatt galambom meg fogtam,
Nem régen ekképpen *álmomban meg láttam*.
- (17.) 13. Hintsetek labunk alá rosát, kegjes Nimp*h*ak,
Mert edgjben hanyotlottak két ékes pá*l*ma fá*k*,
Kik nem rég szivesen edgj mást ohajtották,
65 Ö*k* edgj másna*k* eleteket birtokaban adták,
Kik nem reg kegjesen *edgj mást ohajtották*.
- (18.) 14. Kivánom, adgja Isten, hogj ma holnap azzal
Vigadhassak te veled régi le tett gjászszal,
Orczamoto*t*, szá*j*amoto*t* enyhítse tsokjával,
70 Ölelgessen engemet kegjes karjaival,
Orczamoto*t*, szá*j*amoto*t* *enyhítse tsokjával*.
- (19.) 15. Jöjjön el, várom szibol az az boldog ora,
Az melyben neh*a*i bum fordulhasson jora,
Szép rosát, violát, ha szá*j*am tsokolna,
75 Nagy örömmel mondanam: rosa, lelkem, rosa,
Szép rosát, violát, ha szá*j*am tsokolna.

131/IV.

- 1 (1.) 1. Langal ég a' szerelem iffia*k* szivében,
Ugy mint égő fá*k*lya Vénusna*k* kezében,
Nap rogyog, tűz villog hunyorgo szemében,
5 Liliombol kötött friss bokréta kezében,
Nap rogyog, tűt villog hunyorgo szemében.
- (2.) 2. Szép Vénust nem hijában irják a' Poétá*k*,
Hogy zengve 's énekelve fe*j*ér hattjuk vonnyá*k*,
Ifiusá*g*na*k*, szüzességnek szivét hodoltattya*k*,
Hegyeben, völgyeben egy aránt hordozzá*k*,
10 Ifiusá*g*na*k*, szüzességnek szivét hodoltattya*k*.

- (4.) 3. Istenem, im hol itt is kesereg egy árva,
A' kinek a' szerelem szívét gyujtván gjujtya,
Im hol áll, másutt áll, a' ki meg olthattya,
Minden órán a' szerelem szívét gyujtán gjujtya,
Im hol áll, másutt áll, a' ki meg olthattya.
- 15
- (8.) 4. Im hol áll borostyán közt fel nőtt kiseded Daphném,
Jériko várossában repeslő gerlitzém,
Hélly mint vagy, hélly hogy *vagy* zengő fülemlém,
Fogjunk kezét régen *várt* szívem, szép szerelmem,
Hélly mint vagy, hélly hogy vagy zengő fülemlém.
- 20
- (5.) 5. Akarnám, ha rám vetnéd kegyes személyedet,
Ragyogo hajnal modra csillag szemeidet,
Alunnád, oltonád égő szerelmemet,
Edesgetnéd hozzád szivből szívem én szívemet,
Alunnád, oltonád égő szerelmemet.
- 25
- (7.) 6. Még mostis hajnal *hasad* előttem, hogy látlak,
Ha réám nész, réám jönnek még meg annyi nyilak,
Almomban, ágyomban téged gyakran hivlak,
Mutass hozzám vig örömet, kedves édes alak,
Almomban, ágyomban téged gyakran hivlak.
- 30
- (10.) 7. Hej ha ma vagy holnap szemedben nézhetnek,
Mellyeden arany almát kettőt tapogatnék,
Nagy örömem, vigasságom *miatt* részeg lennék,
Ortzádrol, szájodrol szép tsokokat szednék,
Nagy örömem, vigasságom miatt részeg lennék.
- 35
- (11.) 8. El hiszem, hogy elmédben hartzol az indulat,
Szivedben, mint a' kertben inditnak tsudát,
De mégis szép Cziprus erösben regnálhat,
Soha szívem szerelmedtől engem ki nem zárhat,
De mégis szép Cziprus erösben regnálhat.
- 40
- (12.) 9. A' galamb néha néha feddődik társára,
Ismétlen barátoson térnek szép tsokakra,
Nem tsuda, hogy néha társától fut társa,
Mert így szokott nevedni a' szerelem langja,
Nem tsuda, hogy néha társától fut társa.
- 45
- (13.) 10. Hijában hadakozik a' kitsin gerlitzé,
Mert néki és a' galambnak nints egy tsepp epéje,
Mind ketten egyenesen barátságának fészke,
Mind kettőnek kis szemekkel tellyes betgetskéje,
Mind ketten egészszen barátságának fészke.
- 50

18 [*vagy* hiányzik.] 19 [*várt* hiányzik.] 26 [*hasad* hiányzik.] 33 még

- (14.) 11. Ugyanis mert a' hattyuk egy másra nem vadnak,
 Bár néha tollakat is ki tépik egymásnak,
 De várva nem soká egy mást szépen nézik,
 Noha gyakron ö társokat egymástól elüzik,
 55 De várva nem soká egy mást szépen nézik.
- (16.) 12. Karomra szállott immár kis siro sojmotskám,
 Vállomra repült immár hirsoka [!] madárkám,
 Nem régen eképpen álmomban meg láttám,
 Mert karomrol elszaladott galambom megfogám,
 60 Nem régen eképpen álmomban meg láttám.
- (17.) 13. Hintsetek lábunk alá rosát, kitsin Nymfák,
 Most öszve hajlottanak két kis ékes pálmák,
 Kik régen szivesen egymást ohajtották,
 Ők egy másnak ö sziveket birtokába adták,
 65 Kik régen szivesen egymást ohajtották.
- (18.) 14. Kivánom, adja Isten, ma vagy holnap azzal
 Vigadozhassak, kin busultam nagy gyászszal,
 Ortzámat, szájamat ujjittya tsokjával,
 Öleljen meg két szép fejér vékony karjaival,
 70 Ortzámat, szájamat ujjittya tsokjával.
- (19.) 15. Jöjjen el, szivből várom, az az ora,
 A' mellyen néhai bum fordullyon jora,
 Szép rosát, violát szájam tsokolandna,
 Nagy vigassággal mondanám, rosa lelkem rosa!
 75 Szép rosát, violát szájam tsokolandna.
16. E' verseket én irám az én keservemben,
 A' Karátson havának utolso hetében,
 Szerelmem ohajtván nevem nints versekben,
 Ne keressed, mert el vadnak rejtve én szivemben,
 90 Szerelmem ohajtván nevem nints versekben.

132.

- ¹
1. Szivemnek panaszkodását
 Majd meg mondom nagy siralmát,
 Bujdosásimnak az okát,
 Mert hagyám él szép Juliát.
 2. Ülyön csak kevésé mellem,
 Had légyen én szivem helyen,
 Beszelhessen nyelve eszen,
 Mondhassa meg, mi van szivén.

53 soká <ra>

- 10 3. Réám mosolygo szép szemed,
Kiert én most csak epedek,
Testem szenved nagy gyötrelmet,
Mert gyujtogatya szerelmed.
- 15 4. Jaj már nekem s jaj mind holtig,
Mert bizony még holtam felig,
Nincs biztatom koporsomig,
Kihez hajcsam fejem holtig.
- 20 5. Ne vond meg töllem szerelmed,
Mutasd hozám régi kedved,
Legyen elebbi hűséged,
Bus szivemet ne gyötörjéd.
6. Mert mikor veled mulattam,
Sok szép trefaid halgattam,
Sokat akkor gondolkottam,
De hogy így járjak, nem tuttam.
7. Nincsen semmi remenségem,
Hogy veled lehessen eltem,
De kerlek, édes szerelmem,
Légyen személyed én velem.
- 25 8. Jutnak eszemben beszédid,
Kedves szép olelgetésid,
Kit nem felejték sokáig,
Koporsomnak be zártáig.
- 30 9. Latom, irigyeknek nyelvek
Töllem el idegenetnek,
Kiert száragyon meg testék,
Mint mezőn le kaszált fűvék.
- 35 10. Nem tudom, mi lön az oka,
Hogy vakot vetet az koczka,
Te engemet ily nagy bura
40 Jutas, én nem hittem volna.
11. Talam nincsen igaz hited,
Sem allando hű szerelmed,
Hogy hozzám nem tart hűséged,
Változo vagy, uj tételed.
- 45 12. De kerem azon szerelmed,
Hogy szivem szived enyhicse,
Bus szivemet ne gyötörje,
Söt fajdalmát könnyebicse.

- 50 13. Kit ha élek, még szolgálok,
Míg az életben maradok,
Istentől áldást rád várok,
Édesem, sziből kívánok.
- 55 14. Ez néhány szot neked küttem,
Kégyes választ várok, szivem,
Ihon megyen kis levelem,
Benne reszketve bus szivem.
- 60 15. Nem jedzem most fel nevemet,
Tudom, ismertel engemet,
Egyetlen egy szeretődet,
Most is annak tars éngemet.

133.

- 1 1. Zöldnek mondnak egy madarat,
De nem láttam az madárat,
Csak sohajtom az madarat,
Mert nem türhetem magamot.
2. Az zöldséget ha lathatnám,
Es szépséged ha lathatnám,
Még ejelis nem alhatnám,
Meg agyamban sém nyughatnám.
- 10 3. Aranyal aszt zendittenem,
Ezustel fejerré tennem,
Hogy mástul aszt meg ismernem,
Es csak magam szerethetném.
- 15 4. Jer ide, jer ide, kerlek,
Ne bánkodgyál együt velem,
Hogy lakozzál édes lelkém,
Szép szivem, édes violám.

134.

- 1 1. Tekentek egy igen szép kertben,
Hát egy kegyes mulatozik helyben,
Ilyen modon szollek örömben:
Egességel, édes szivem, ebben.
- 5 2. Ez szot halla, hozzám közelitte,
Kézet nyujta, ékes terdet hajta,
Szép virágok közöt hogy sétálna,
És ő engem szépen vigasztalna.

- 10 3. Diánának te vagy az másikja,
Az szép Cyprus aszszonynak magzatya,
S én szívemnek ő szép virág szála,
És egyedül csak egy Cyprus ága.
- 15 4. Oh gyönyörűsége szép violám,
Én kértemben fel nőtt majoránám,
Vajha, szívem, személyedet látnám,
Szép orczádat bizony még csokolnám.
- 20 5. Ne utályad tehát én szívemet,
Hidgyed, szivből kíványa eltedet,
Az sok után aldgyon Isten teged,
Hogy holtiglan ély jó egészségben.

135.

- 1 1. Piros hajnalkorban szollo kis madárkám,
Bum viditto, zengédező ékes musikám,
Vadon erdön fel nőtt palma fa ágam,
Ugy teczénék nekem ékes musikám.
- 5 2. Az szép tavasz melég idő tavaszt ékesit,
Fülemüle ékes szava bus szivet vidit,
Csak éngemet égy virág szál szívemben vidit,
Hogy szerelmem nem lathatya, gyötrelme ujit.
- 10 3. Karcsu, magas, szép termetü, ékes jó szava,
Rosa színü tekintetü, ékes szép karja,
Engem *éleszt* rosa színü piros orczája,
Kebelében meg bimbozot két arany alma.
- 15 4. Oh mit tegyek vagy örülyek ez draga jonak,
Hiszem, szívem vigadozhat én aszszonkamnak,
Szagadhatya szép virágát genge ágyának, [!]
Immár el jöt szép ideje ifiuságomnak.
- 20 5. Légy vig azért, szép szerelmem, telyes eltedben,
Mikent az szép vidám solyom preda üzésben,
Mikor volnek ő predája nekie nyertében,
Tudom, énis volnek nála nagy böcsületben.
6. Teczen színü lány ruhadnak világossága,
Két szép fejer labacskadnak pálya futása,
Most ki teczik sokak közül szád mosolygása,
Azert te vagy ón szívemnek szép vidámsága.

11 el éjszt [!] 13 d(g)raga

Lassu gyenge edes voltát szép ajakidnak
 Erezhessem jó illatját gyenge csokodnak,
 Noha szívem te eretted öltözött gyaszban,
 Ugy tündöklik, mint az rübit az szép gyemántal.

136.

- 1 1. Im hol nyitva én kebelém,
 Kiben rakva sébes tüzem,
 Jaj, csak halálra keszültem,
 Erted, oh én árva féjem.
- 5 2. Noha nem szansz, vagy keserülsz,
 Még sém esel veszelyemen,
 Sebesiteted szívemet,
 Árva, bu látodt féjémet.
- 10 3. Oh én szegeny árva fejem,
 Kiben vessem már reményem,
 Mert el hagyot én kegyesem,
 Meg utált szerelmetesem.
- 15 4. Nincs eg alat oly fene vad,
 Kire szilidseg nem virad,
 Ország ronto kegyetlen had,
 Idövel meg szál s el badgyad.
- 20 5. De te soha nem szilidgyülsz,
 Sem meg nem szánsz, sém keserülsz,
 Söt valamely félöl kérülsz,
 De sok bukat én réám füz. [!]
6. Meg gyözöt engem szerelmed,
 Rabjáva tött te szépséged,
 Ne kötöz még, kerlek teged,
 Szányon meg te szép szerelmed.
- 25 7. Sokaig ely, édes rosám,
 Ne bankodgyál, szép aszszonkám,
 Élödben ülök, Annokám,
 Ely sokáig, virágocskám.
- 30 8. Isten hozzád, szép violám,
 Még bocsás, kérlek, aszszonkám,
 Ha vetettem, majorannám,
 Bocsásson meg Isten, rosám.

14 [Elöbb:] szilidgseg

- 1 1. En bus gondolatim, beket hogy nem hattok,
Keserves kenaim miért nyujtyátok?
Nincse anelkültis veszelyem elég sok,
Hogy tiis kenaim ily buval toldgyátok?
2. En szegeny nyavalyás, buban fárat arva,
Kinek mind ősz, mind tel, egy nyára sincs soha,
Meg nem szünek jova, meg meg árad buja,
Megyek? szerelmemnek már le töröt zárja.
- 10 3. Faj szivem, hogy jomtol veletlen el váltam,
Keserves utamra szomorun indultam,
Kapuján ki jövén sokat fohászkottam,
Szivem, könyvéimmel orczámot asztattam.
- 16 4. Hogy ily változo légy, vajha tudtam volna,
Langolo beszeded el kerültem volna,
Szerelmes hálódban nem volnek most fogva,
Erted enyi bura nem jutottam volna.
- 20 5. Engem erdemem felett *vött volt kedveben*,
Szerelmeben kedvelt, szépen gyönyörköttém,
Lákván szép rosámnak ékes termeteben,
Magam vigasztalom bumnak örvényiben.
6. Egyedül csak te vagy, az kiert sirt szivem,
És nem tanaltatik annál dragabb kénczem,
Musák seregében vigasztalo szüvem,
Kinek neve nalam most is fel jégyszén.
- 25 7. Ely vigan te kegyes, szerelmes kedvelt jom,
Noha személyédet én most nem lathatom,
Adgyon *Isten* jo hirdt felőled hallanom,
Rövid idő mulva szemtől szemben látnom.

- 1 1. Bumra termettel volt nekem világra,
Bár nem estem volna vetedt hálódban,
Ha meg fogtál, kerlek, ne tarcs halálra,
Bocsasd el már szegent szolgálatodra.
- 5 2. Rejtek tagaidnak egyik bekoja,
Sok kénaim közöt szivemet tokja,
Cupido léánya, nem vettem soha,
Kerlek, lelkem, szány meg, ne hadgy ez kinban.

17 kedveben vött volt 27 Adgyon az Isten

- 10 3. **E**letemet szívem, veled kívánnám,
Mert szép személyedtől még sém válhatnám,
Csak szabadulásom immár láthatnám,
Várj meg virágok köszt, szerelmes rosám.
- 15 4. **V**enusnak szerelme testem gyulasztya,
Mikor személyedet szemem láthatya,
Erről is csak nyul itt testem fájdalma,
Ám legyek te rabod, csak legyek jodra.
- 20 5. **I**sten aszszonyoktól maradtál nékem,
Kicsin *szolgalatod* jó neven veszem,
Az míg elek, rollad nem feletkézem,
Rövid idő múlva meg is fizetém.
6. **S**zigoru az napnak nekem fel jöte,
Hogy szívünk egy testben ketten nem lehet,
Lelkünk az Istenhez égyüt nem mehet,
Így én banatimnak vege sem lehet.
- 25 7. **A**lhatatlan koczka, ez é te dolgoz,
Ígaz szeretőktől meszsze járásod,
Sziből várnám, hid el, nálam szállásod,
Bár fáradva hoznád hozzám aszszonyod.
- 30 8. **M**ég nyugotnám ötet *szivem* házaban,
Neki adnám *magam* ejel *nyugtában*,
Nem kívánnék sénkit velünk egy hazban,
Meg nyugodnek lelkem velle egy ágyban.
9. **Ö**rvendete**s** napot énnel nem érnek,
Mikor szeretőmmel szabadon elnek,
Sok titkos panaszszim akkor el mulnek,
Mert szép orczáidrol csokokat szednek.
- 40 10. **R**endelem ez néhány verseket titokban,
Szivemben hordozom nevét fel írva,
Verje meg az Isten, ki meg átkoza,
Talam meg ennekem hozza a koczka.

139.

- 1 1. Minap épült, látám, egy szép virágoss kert,
Kinek Venus aszszony gyöngyből most falat vert,
Melynek virágjára ha tehetnek most sért,
Fogadnám, nem innám soha bu hozó sért.

18 szolgalatodat 29 szivemnek 30 nyugottában 33 Örvendetebs [!]

- 5 2. Abban állatátot égy igen szép kerteszt,
Kinek ajakáról szedhetnek szép raj meszt,
Gyönyörű csokkokra ott tehetnék most szért,
Tudom, meg ujulnek, ha vehetnek ot reszt.
- 10 3. Rosából plantáván [!] van abban egy berék,
Nem bántják virágját annak hideg derek,
Mert környül forog ot az szerencse kerék,
Azert vigan járnak ott az badgyat erék.
- 15 4. Szilidgy, engedelmes, galamb természetü,
Szerelemre termet, kegyes tekintetü,
Sok szivet hozzá von, mert mosolgo szemü,
El hittem bizonyal, hogy kegyelmes szívü.
- 20 5. Merek dicsekedni veled mindeneknel,
Noha te szerelmed annelkült is el kél,
Szép zöld cyprus fáanal szined rezekedel, [!?!]
Az Isten meg aldgyon, hogy velem jól tövél.
6. Oltotta be magát szépséged elmemben,
Az te szép szerelmed viselem elmemben,
Nem fogyatkozol meg hozám hűségedben,
Bizvást melegitem kezem kebeledben.
- 25 7. Minden kenaimnak már eleget töttel,
Hogy kívánságomnak, aszszonyom, ongettel,
Mint Dido Aeneást, igazán szerettel,
Jobb bizonyosságára ertem vert öntöttél.
- 30 8. Az te karjaidnak szép ölelgetésit,
Gyenge ajakidnak nyujtot szép csokjait,
Mezzel folyo szodnak gyönyörű vérséit,
Valyon s mikor látam szemeid járásit?

140/I.

- 1 1. Mint az törben kériittedt árva madár,
Maga félöl vigasztalást ki nem vár,
Banatyában halálához közel jár,
Mit remenlhet szegeny fejem is immar?
- 5 2. Igaz bizony, az mint szokták mondani,
Nincs oly eszés, az kit még nem csalhatni,
Könyü bizony az halacszkát meg fogni,
Ki az merget mez gyanánt alá nyeli.
- 10 3. Kész akarván én magamot mint vesztem,
Mezzel meg kent horgodat alá nyelem,

10 hogy alá

Édes beszédidet hogy miért hívem,
Hogy így járjak, csak ingyen sem remenlem.

- 15 4. Szerelmedet mikor hozzám mutatád,
Job kezedet te magad nékem adád,
Édes csokkal meg csokolád s aszt mondád,
Szerelmedet él fogatni *nem* szánád.
- 20 5. De lám, velem mint cseleküdel,
Noha élek, de lám, régen meg öltél,
Holtig vált bumnak saraban ejtél,
Mint Dido Eneást, ugyan el vesztél.
6. De jaj nekem, ki hittem beszédidnek,
Tár házában be rekesztven szivednek,
Nem vagy immár biztatoja lelkemnek,
Még hült lángja én bennem szerelmednek.
- 25 7. Kiáltást hallék én most minden felől,
Sok sirással, az napnak le nyugvással,
Ohajtással, minden szém pillantással,
Holtig várván, ohajtván szerelmedet.

140/II.

- 1 (1.) 1. Mind az türben keritet àma madár,
Zabadulast maga felől ki nem vár,
Banat miat halalahoz közöl jár,
Mit remilhet szeginy fejem is im mar.
- (2.) 2. Igaz bizony, az mint szoktak mondani,
Nincs olly okos, az kit megh nem csalhatni,
Könnnyü bizony az halacsakat meg foghni,
Ki az mérget miz gyanant ala nyeli.
- 10 (3.) 3. Szantszandikkal magamat én csak vesztim,
Idesgető *beszigyit* hogy el hívém,
Mireggel kent horgodat ala nyelim,
Hogy így járjak, csak *ingyen* sem *reminlém*.
- 15 4. Lelked erre vallyon tigid hogy vihet,
Hogy engemet illy viletlen veszteget?
Nem félszé, hogy liszen, ki meg böntet*het*?
Te kegyet*len*, mért hogy nem szansz engemet?
- (7.) 5. Kialtással hallok immár minden szót,
Ohajtással, minden szempillantással,

15 csokolád 16 te nem
7 dekén nő [!] 9 és [!] 10 beszigyit [!]; hívom [!] 12 ingyen sem reminleni [!] 14
viletben vesztegez[!] 15 folszé [!]; böntetked [!] 16 kegyetben [!] 18 szempilantassok [!]

20 Sok sírassal, napnak alla nyugvással,
Estig sírván, kiáltván viragomat.

6. Nincsen ora, *kiben* csendes lehetnék,
Vagy én elmim rohad ne gondolkodnik,
A vagy hogy neked gonoszt kívánhatnék,
Inkább halalt érted, szívem, szenvednik.

141.

- 1 1. Soha nem volna job, mint ven aszszont venni,
Kinek sok penoze van, aszt meg olvasgatni,
De az vén orczáját nem kel meg csokolni,
Mert az meg fonyat már, nincsen annak büzi.
- 6 2. Nem volnék én meg vén, csak az lo razot el,
Az sok dühüs paraszt ember fejszejevel,
Még csak azis nekem nem eset kedvemmel,
Kötö fejsze helyet vert volna süveggel.
- 10 Bolond, az ki egy mást fejszevel tángalya,
Mert meg romol azzal szégennek az csontya,
Aszt tudgya, ki látya, hogy az vénség agja
Mert ütötte teten, azért görbo hata.
- 15 4. Ha meg tekintenem, ifiu legeny volna,
Csak hogy sok gond miá meg öszült az haja,
Tanczot is járhatna, ha birná az ina,
Sok szötyentés miá még réstült az fara.
- 20 5. Réá vágyna szegény az ifiu aszszonra,
De olyanra, kinek üres volna szotyra,
Nem gondolya szegeny, nincs ki kapna rajta,
Mert tetén ütöte az vénségnek agja.
6. Mit gyalasz barátom engem olyan rutul?
Ha előtted mennek, tekintenel hátul,
Gondolnád, hogy ifiu volnek én még arczul,
Csak hogy az nagy vénség gyalázot mégh rutul.
- 25 7. Ifiu legenségem mostis meg mutatnam,
Ha aszszonyom mellet az ágyban nyujtoznam,
Le vetkeznem szépen, az gatyát le rugnam,
Kedvem szerent neki mályát tapogatnam.
- 30 8. Jo lovam paripám az gatyában vagyon,
Abrakos tarisznyám szép aszszonynál vagyon,

19 sarással [!]; nyugovast [!] 20 estik [!] 21 kiben kiben [!] 22 rosad [!]
13 [Előbb:] volnek

Nyergem, hevederem az derekán vagyok,
Puskám mind tokostól lába között vagyok.

- 35 9. Szép aszszont szeretnek, ha öis szeretne,
De hogy réám szállot az vénségnek terhe,
Az olyan kemenczét fűteni kellene,
Tudom, rosszszul járnak, hogy ha nem lehetne.
- 40 10. Ki tennek az szüröm, ha nem forgodhatnam,
Ot lenne énnem keserű nyavalyam,
Hogy ha végig rajta en nem nyujtozhatnam,
Talam fejembenis vonna az én gatyam.
11. Vagyon azért nekem egy lövés porocskam,
Labam között vagyok két szép golyobiskam,
Tartozzál, mert azzal még lölék, aszszonkam,
Köldöködön alól szinten ot találnam.
- 45 12. Enged meg, édesem, had ölöylelek még,
Labad között való csecsed had fogjam még,
Ezer huru hegedűdöt had igazgassam még,
Frissen csinált peczkecskedet had facsaricsam még.
- 50 13. Ez eneket az ki rendelé versekben,
Maga meg próbálta éjél, verő fenyben,
Tetzetis ez világh neki ilyen képpen,
Ifiakat tanitya, elyenek ekképpen.

142.

- 1 1. Nem de nem te vagy az szép fülemile,
Kiből Vénus aszszony gyönyből feszket raka,
Szép piros hajnalban eneket formála,
Hogy szivere öis örömet hozhatna?
- 5 2. Mond még, szivem, ennek, de abban nincsen mod,
Kötve vagyok addig, miglen ő meg nem od,
Ha akarod, szivem, holtig leszek rabod,
Kedved szerent rajtam pengedhed az békot.
- 10 3. Erős kötellekkel kötözik Sámsomot,
Mégis el szaggatya, mint erős lo hámot,
Mágnes követ visel, az ki lakik amot,
Csak egy haj szálonis oda vohatna [!] most.
- 15 4. Haj szálnál is sokkal erősebb pok kötel,
Csak addig még birna, mert mikor meg ölel,
Dobog szivem akkor, mint junak mezőben,
Az farkasok őket ha kergetik szélyel.

13 sok 16 [Az hiányzik.]

143/I.

- 1 1. Oh én keserves életem,
Mely nagy bura hozál engem,
Nincs mertekletes életem,
Banatimtol ürességem.
- 5 2. Istennek törvénye szerent
Senki nem elhet egyedül,
De megis könyeb egyedül,
Mert sok bukat könyebben tür.
- 10 3. O tü szép szavu galambok,
Ti ot jártok, hun akartok,
De az halot nem látyátok,
Mely miat leszen fogságtok.
- 15 4. Ha tü fogságban akatok,
Szarnyatokat mind ki tepik,
Ha az után el szaladtok,
Ot nem jártok, hun akartok.
- 20 5. Az violát akkor szedik,
Mikor reggel hajnal fénlík,
De az utan el változik,
Nemis kedves, nemis szedik.
6. Oh én kedves ifuságom,
Kertemben plántált virágom,
Mikor léssen szabadságom,
Akkor leszzen ki mulásom.

143/III.

- 1 (1.) 1. On en keserves életem,
Melly nagy bura hoztal engem,
Nintsen mértékletességem
Banatimtol, en Istenem.
2. Tudom, uram, sok bünömet,
Nemllem meg lelkemet,
Botsasd meg, uram bünömet,
Szántalan sok vétkeimet.

3 II <engem> nincsen mertekletessegem 9 II ti 10 II Hol akartok, ti ot jártok
12 II ki miá 13—15 II Ha fogságban ti akadtok, Az élettől megh fosztattok, kalitkában
szorítottok, 16 II s ott; 17—20 II [Hiányzik.] 22 II fel nőtt 23 II ki mulásom 24 II vigas-
ságom

6 [Olvashatatlan szó.]

- 10 (2.) 3. Istennek törvénye szerént
Senki nem lehet egyedül,
De mégis könyeb egyedül,
Mert sok bukot könyeben tür.
- 15 4. Oh gyönyörűséges tavasz,
A ki mindent meg ujitasz,
Engem pedig busitasz,
Bánatimban el hervasztasz.
- 20 (3.) 5. Oh *tü szép* szavu galambok,
Tü ot jártok, hol akartok,
De az halot nem várnátok,
Tör *miat* léssen halálotok.
- (6.) 6. Oh en edes iffiuságom,
Kertemben ki nyilt virágom,
Mikor léssen ki mulásom,
Akor léssen vigaságom.

144.

- 1 1. **E**letem hervasztya szerelemnek langja, Venusnak merges nyila,
Mert mint tenger habja az hajokat rontya, úgy szívemet szagatya,
Örömem fogyatya, bánatom ujitya szeretöm el válása.
2. **R**hiasztván Diánna szívemben but hozza, mert szomoru hirt monda,
Hogy kalitkam nyitva, solymom el szalada, kit minap fogtam vala,
Az késérves ora, melyen el szalada szívemnek vigassága.
- Sir már Venus tagja, mert görlicze társa él távozot s ném latya,
Kiert magát bura s holtig valo gyaszra adni magát nem szánya,
Oh jaj szegény arva, görliczenek tarsa, ohajtok nagy zokogva.
- 10 4. **O**lyan vagyok immár, mint tollatlan madár, ki hol akar, ot ném jár,
Mert van szívemen vár, hol csak szeretöm jár, ő tavozása mely kár,
Nincs örömem immár, mert szárnyam nem sugár, jaj csak fetrengék
immár.
- 15 5. **K**eserves banatim, szomoru jaj szoim *megujulnak* kénaim,
Mert erted siralmim, sok köny hullatásim meg nem szünnék banatim,
Kiert violáim, gyenge liliumim nem kedvesek már nekem.
6. **Az** szerelem tuzze erted rám gerjede, mely, nézd, *mint* meg emészte,
Végre Cupido merge eretted meg sérte, kinek *nincsen* kegyelme,
De legy enyhítője, szívemnek erdeme, lelkem edes Ersokam.

9 Istenemet törvény [!] 16 [szép hiányzik.] 20 Törimat [!]

9 [Oh hiányzik] 13 ujulnak 14 szünnék <kenaim> 16 nézd meg 17 minden

- 20 7. Már teged el hadlak, Istennek ajánlak, kinel mindenek vadnak,
És az sok tréfának, kedves nyajassagnak én bocsánatot várok,
De rád sok atkokat terjedni kívánok, ha szivedben nem forgok.

145, l.

- 1 1. Eiletemnek s vigh kedvemnek fényes csillaga,
Ez világi dücsösegek szep palotája,
Hova készülsz meni töllem, lélkem hajloka ?
- 5 2. Fogagy be már vig szivednek kedves hazaban,
Had öltözem, mint egy kegyes, draga ruhaban,
De ha el hacz, en eiletem keserves gyaszban.
3. Kerlek, szivem, hogy maradgy még szolgalatomert,
El hadnále hozzad valo nagy hüségemert ?
Szörnyü halált kel szenvednem nagy szerelmedert.
- 10 4. Ám bár meny el, mert jól látom, hogy ugyan nem szánsz,
De el hidgyed, hogy lelekben engem nem találsz,
Ám meg lathad, édes lelkem, velle mit hasznalsz.
- 15 5. Oh Cupido, már él mene töllém ez vilagh,
Csak mutatad, meg sém adtad, nem kél ez világh,
Él temeted, mert már nekem az szomorúságh.
6. Bizony soha te naladnál szebbet nem láttam,
Az te képed az anyalhoz [!] hasonlítás,
Bezzéggh nagy kár, hogy te tölled így el marattam.
- 20 7. Haragunnam sziböl réád, kis Cupidocska,
Miert engem így trefálgacz, kis madaracska,
Csak gyödrödöm, mint hagyatot özvegy árvácska.
8. Lám méggh mondám, hogy így járok, ugyan nem hived,
Csak mutatad, megh nem adtad, az mit igerel,
Ám él mene már én töllem, hogy így el üzéd.
- 25 9. Ha így történt, sies erte, fáradgy utánna,
Édesgétő beszédidél csalogásd vissza,
Ne *adgy* erte így hirtelen szörnyü halálra.
- 30 10. Ha iámbor vagy, mond én szommal szolgalatomat,
Kerjed igen, térjen vissza, szánya kenomat,
Higye bizony, velle közlöm világi jomat.

- 1 (1.) 1. Eletemnek vig kedvemnek fenyves csilaga,
E vilagi dicsőségnek fris palataja,
Hova készülsz menni *töllem*, *szivem* hajleka?
- 5 (2.) 2. Fogodgy be mar vig szivednek csendes hazaban,
Had öltözem, mint egy kegyes, gyenge ruhaban,
Ha te el hadoz, en öltözem fekete gyaszban.
- (3.) 3. Kerlek, szivem, hogy marodgy meg szolgálatomert,
El hadnale, nem szannale nagy szükségemert,
E vilagi hazzad valo szeretetemert?
- 10 (4.) 4. Ambar menyel, edes szivem, latom, hogy nem szansz,
Azt bar el hid, hogy eletben engem nem talalsz,
Am te lattod, edes szivem, velle mitt hasznalsz.
- (5.) 5. Oh Cupido, mint elmene vellem e vilag,
Tsak mutatta, meg sem adta, mert arnyek vilag,
15 Ö helyeben marod nekem tsak szomorúsag.
- (9.) 6. Hogy igy törtent dolga neki, futna utanna,
Edesgető beszedekekkel hitegesd vissza,
Hogy ne adgyom en magamot szörnyü halalra.
- 20 (10.) 7. Ha igaz vagy te en hozzam, mond szolgálatamot,
Edes szivem terjen vissza, szanya kinomat,
Hidel bizony vele közlöm *vilagi* jomat.
8. Mert ha *nem* szansz, sok kinokat kel *erte* latnom,
Merget, halalt ö erette meg kel kostalnom,
Eletemet s örömemet en nem tudhatom.
- 25 (6.) 9. Bizony mondam, hogy nalanal szebbet nem lattom,
Ö szépséget angyalokhoz hasonlonak tartom,
Jaj be nagy kar, hogy ö tölle meszsze tavoztam.
10. A hol pedig jart, költ, meg a föld is meg örült,
Elöttem szemem lattara *töllem* el repült,
30 Jaj be nagy kar, hogy ö töllem illy meszsze repült.
- (8.) 11. Mert meg mondam, hogy igj jarok, szivem, te veled,
Tsak mutattad, meg nem adtad, magad igirted,
Ki el mennel s arva fejem buval terheled.
- 35 12. Nem jo senkit, edes szivem, törben ejteni,
Hitegető beszedekekkel szivet el fogni,
Jövendőben mert ö arrol szamot fog adni.

3 szivem töllem 19 most 21 e vilagi 22 meg nem; erette 29 [*töllem* hiányzik]

- 1 1. Gyász ruhámis nekem, mint hollo,
Az orámis mi nem utolso,
Tehát mit sirsz kis Apollo, kész az koporso.
- 5 2. El epedet az én eitem,
Sir, keserégh, ohajt én lelkém,
Szerelmesem ki volt nekem, azért kesergek.
3. Nagy bánattal tele szollásom,
Melyet hozot nekem eitem,
Oh keserves, szerencsétlen, utolso napom.
- 10 4. Halojában éngem fogot volt,
Talam ugyan akaratya volt,
Sebeimnek gyógyitoja bizony csak ő volt.
5. Mert az minap Vénus utában
Fel öltözöt gyász ruhájában,
15 Mint egy kégyes, vidám solyom, vigyaz utaban.
6. Szép szabylája vagy on oldalan,
Kéz ijie is vagy on ki vonván,
Merges nyilat csak ő tartya kezit mégh vonvan.
- 20 7. Futtat szelyel, mézőben nyargal,
Haragoson magát hantatya,
Arany színü szép sár haját szelnék bocsatta.
8. Jövel, jövel szép philemile,
Te se kessel semmit, görlicze,
Mert szerelmem *immár* nekem mégh kogyelmeze.
- 25 9. Az mezőben egy szep viola,
Közel hozza egy bokor rosa,
El faradván ot nyugodni akar Diánna.
10. Hogy szerelmet ott mégh varhassa,
Melyel hüséget mutathassa,
30 De Julia ot vadaszván réá találá.
11. Merges nyilat hozzája löve,
Mely ő szivét megh sebesitte,
Ily hirtelen szegeny fejem halálra ejte.
- 35 12. Már panaszom továb nem nyujtom,
En magamot neked ajánlom,
Éz volt az én kívánságom, szived láthassam.

- 1 1. Gondal télyés üdö, siralmas esztendő,
Bumra termet szellő, eletem kesergő.
2. Oh miért, Ur Isten, attal ez vilagra?
Miért attad latnom szép nap fenyet bumra?
- 5 3. Vigasságom helyet banatom érkezek,
Mer [!] ellenségimnek örömekre jutek.
4. Boldogtalanb valyon ki lehet nalamnál,
Az kinek elete ném egyeb, csak halál.
- 10 5. Már bucsumat veszem az en edesemtől,
Mégk követem ötet minden veteségemről.
6. Siralmas jaj szoval kézdém él beszedem,
Nem lön vigasztalom él badgyat fejemnek.
7. Zokogásim miat, mikor nem szolhatnak,
Tekentek az földre, gondolám, por lennek.
- 15 8. De miért, ur Isten, egy más szerétöket
Keserüségekre el választod ökét?
9. Tudám, nincs hirekkel ez az poetaknak,
Hogy iszonyu voltát szánnák kénáimnak.
- 20 10. Mert ök szép versekkel mégk vigasztalnának,
Keserüségemről örömrre hoznának.
11. Mely áldot ember volt, ki but nem látot volt,
Soha életében banatot nem tud volt.
12. Ha lehetne, szívem, bizony az szívemet
Ki ontanám erted szép piros véremet.
13. Vadak etelire adnám az én testém,
Haláltól nem szánnám az én eletemet.
14. No többet nem szollok, hanem csak halgatok,
Keserüségemben mert majdan él fogyok.
- 30 15. Isten legyen hozzád, edesem megh bocsás,
Mert, szívem, ellened volt nagy fogyatkozás.
16. Az görlicze madár, mikor ö társátol
Hirtelen el válik, nem szál az zöld agru.

17. Hordozzon az Isten teged szerencsesen,
Es tarcson megh, szivem, teged szerelmesen.
- 35 18. Nem hiszem már többbe, hogy lássam személyed,
Valyon s mikor fogom, edesem, kezedet.

148/I.

- 1 1. Meny el edes versom, violám köszöncsed,
Egy el lankat szivet, ha ot lácZ, emlicsed,
Tömlöczben tartyáke nyavalyást, tekéncsed,
Ne kegyetlenkegyek, mit szolyon, megh ercesed.
- 5 2. Nagy szolgálatomot mondgyad én mehecskem,
Kerjed, kezeségen adgya ki szivecském,
Kegyésén tekéntő edes kis szemecském,
Ne késsek már többet, had ilyen lelkecskem.
- 10 3. Mondgyad, magam mennek, de abban nincsen mod,
Noha ő én réám gyakorta sok ként hoz,
Kötve vagyok addig, vala medig még od,
Ugy szoly neki, az mint te legh jobban tudod.
- 15 4. Erős kötelekkel kötözték Sámsomot,
Megis el szaggatta, mint erős lo hamot,
Magnes követ visel, az ki lakik amot,
Csak egy haj szalonnis oda vohatna [!] most.
- 20 5. Haj szalnál nem sokkal erősső az pok kötél,
Megis meg birhatna, mikoron még ölel,
Szivem dobogh, mint az junak, mikor delel,
Mezőben farkastol kergettetik szelyel.
6. Aristippus vala nekem edes apam,
Florida peniglen kelemetes anyam,
Idejen megh hala, ki vala én batyam,
Ki miat sok nagy bu csak magamra szál már.
- 25 7. Nem dicsirem, de szép, mint az hajnal csillag,
Melyet emberi szem jó reggel meg láthat,
Angyalica modra én előttem ballágh,
Neveti, ha kerdem, hol járál, szép alak?
- 30 8. Kűsded kösziklánál láték egy szűzecskét,
Odebbis ballagek, látek holt testecsket,
Szemeből hullatya sűrű könyve csepet,
Gyenge lagy ruhával tapogatya sebet.

17 erősső 28 hol <kérdem> járál 31 csepek

- 1 (1.) 1. Menj-el édes fetském, violám köszöntsed,
Nagy alázatossan házban-valót kérjed,
Ezen fáradt szóval nékie jelentsed,
Ne hirtelenkedjék, a' mit szóll, meg-értted.
- (4.) 2. Erős kötelekkel kötözték Sámsomat,
Még-is el-szakasztá mint erős ló hámot,
Mágnés követ visel, a' ki sok igámot
Tsak egy haj szálon ő hozzáhuzhatná most.
- 10 (a) 3. Arannyal kellene nevedet fel-irni,
Gyémánt kő táblára szépen le-rájolni,
Rubint-köböl formált ládában tartani,
Innepet kellene nevednek szentelni.
- (7.) 4. Nem ditsérem de szép mint hajnali tsillag,
Angyalka módjára ki előttem ballag,
15 Neveti ha kérdem, hol lakol szép alak,
Két szép szemeivel integet, ugy ballag.
- (b) 5. Vagy meg-halok érted, vagy enyimé tészlek,
Vagy el-válok tölled vagy hozzám keritlek,
Szánj-meg édes rózsám igen szépen kérlek,
20 Engem ugy segéljen szivemből szeretlek.

- 1 (1.) 1. Meny el édes fötském, violám köszöntsed,
Nagy alázatossan jázban [!] valo kérjed,
Ne kegyetlenkedjél, a mid szól meg értted,
Ne kegyetlenkedjél, a mid szól meg értted.
- (4.) 2. Erős kötelekkel kötöszték Sámsomat,
Még is el szakosza én erős igámat,
Bár tsak egy hajszállal hozsám huzhatnálók,
Bár tsak egy hajszállal hozsám huzhatnálók.
- 10 (b) 3. Vagy meg halok értet, vagy meg válom tüled,
Vagy piros viremmel földöt föstök érted,
Szány meg édes rózsám, igen szépen kérlek,
Isten ugy segillen, szivembül szeretlek.

2 III—IV házban-valók [!] 3 III—IV Egyel járat [!] 4 III—IV Ne kegyetlen-
kedgyél, 6 IV szalasztá 8 III haj-szálon most IV haj szálon is 13 IV Hogy kel détsérem
szép mind 14 IV Angyelika módgyára 15 III hogy kérdem; alag IV álag [!] 18 III—IV
hogy hozzám hoditlak 19 IV édes Babi 20 III Én ugysegélen IV Én úgy segéllyen

A SZERETŐJITT KÖSZÖNTŐ NATA

- ¹ (1.) 1. Meny el ides fetském vijolám köszöntsed,
Nagy alázattossan házban valótt kirjed.
- (7.) 2. Nem ditsirem de szip, mint hajnali csillag,
Angyalka mógyára ki előtem ballag.
- ⁵ 3. A nevitt ha kérdem, holy lakoly szip alag,
Kétt szip szemejivel integett, ugy ballag.
- (a) 4. Aranyal köllyene nevedett le irnyi,
Gyémántt kü táblára szipen le rajzulnyi,
- ¹⁰ 5. Rubintt kübüll formált ládában tartanyi,
Ünnepett köllyene nevednek szentülni.
- (b) 6. Vagy enyimmé teszlek, vagy el vállok tüled,
Vagy hozzám keritlek, vagy meg halok érted.
7. Szány meg ides rúzsám igen szipen kirlek,
Engem ugy segillen, szivembül szeretlek.

149.

- ¹ 1. Nincsen ez világon keserüségh nagyob, mint az szomorodot szü,
Ki szép beszédével jo akarójától megh fosztatik ok nélkül,
Igy engem veletlen ez gonosz szerencze megh foszta szeretőmtől.
2. Bumra termettel s világra jöttél nekem edes aszszonkam,
⁵ Mert az te termeted s ékes mosolygasid vadnak szivemben hatván,
Ujityák szerelmem, badgyasztyak vigh kedvem trefaid, szép aszszonkám.
3. Szerencsés Cupido iob karján fel nevelt ifiak és szép kegyesék,
Appollo kertiből, Leánder házábol mégh valaha ki esték,
Mint én aszszonkámton és jo akaromton, tudom, tüis ki esték.
- ¹⁰ 4. Eletet te neked és boldogh örömet kéván ez kis énekem,
Szivedben foglalván legyen megis neked, aszt kéványa ez versem,
Ély, ély, szerelmesem, vigh kedvedre szivem, ély, ély, edes aszszonkám.
5. Es nem szabad nekem immár ahhoz mennem, kit ohajtot én szivem,
Eletem árnyekát, lelkem nyugodalmát ném szabad köszöntenem,
¹⁵ Az ő jo voltáért s édes beszediért nem szabad mégh ölelnem.

⁶ szerelmemet; kedvemet

6. Oh nem régen minap, vagy mondgám, csak tegnap lépém egy *kerteczkében*,
Hogy egy szép rosa szál vagyon virágjának szintén ő idejében,
Hozzá közelítvén és réá tekintvén mingyárt ejte az törben.
- 20 7. Az én aszszonkámhoz mégh hájtám fejemet távol hogy közelíték,
Isten aszszony modra termet abrazatya mingyárt szivemben ötlek.
Gyenge szivem hajla, szerlemem indula, hogy mégh vigasztaltatnek.
8. Eő szép ajakárol egy csokot *kedvémből* el vök szép aszszonkámtol,
Magam pénig mingyárt adám vigh kédvemnek, piroslo szep rosánnak,
Eszet mondám: „Ely vigan, ely vigan violam!” eszt mondam
szerlememnek.
- 25 9. Ez versem ne késsek, mégh ne gátolodgyek, hanem mindgyárt adassék,
Annak, az ki elöt nevem nem titkolám, de másoktol réjtessek,
Az én edesemnek és en aszszonkamnak per postán vitettesek.

150.

- 1 1. Keserves panaszim mi haszna, hogy tészem,
Ha én kenaimban senki nem szán engem,
Mi haszna gyödrödnöm,
Ha soha semmiben kedvet nem lelhetem?
2. Az oroszlány élöt magam még hajtanam,
Én szilidységemet elötte mutatnam,
Magam megh álásznám,
Tudom, még atolis mégh nem bantattatnam.
- 10 3. Minden fele vadat ember szelidithet,
Süvöltö karultis karjára süvölthet,
Tigris mégh kotoszhet,
Mégh rávasz rokát is haloban kérithet.
- 15 4. Irjak, hogy Orpheus ékes lantalással
Minden fele vadat szilidithet azzal,
Sok ékes szavával
Mégh az kö sziklakis sirtak köny hullással.
- 20 5. *Mercurius*, az nagy Jupiter *köve*
Sipolással *Argust* alomra ereszte,
Noha sás volt szeme,
De mégis az sip szo el szenderitette.
6. De te, fene vadam, enyi hívásomra,
Gyakran edesgétö versem szavaira,

16 küs kerteczképen [!] 22 vigh kedvémből 24 vigan [!]

9 vadat 16 sirtanak 17 Mer kuriust; követet 18 Argyllust; eresztet [!]

S köny hullatásimra
Csak jo szot sem adál sok ohajtásimra.

- 25 7. Istened vagyone? szent nevet felede?
Engem, szeretödet mégh utálhatnále?
.....
Sok bánatim után szemed réám sem vetede?
- 30 8. Isten ugy legyen io az te hüségednek,
Ne légy ily ok nélkül gyilkossa fejemnek,
Haragját szivednek
Ved el s fordics réám fenyt szemeidnek.
- 35 9. El hagyatot noha vagyok mindenektöl,
Fenyegtetnek sokan, de várok Istentöl,
Fél jö még sötétböl
Az én csillagom is, kit oajtok szüböl.

151.

- 1 1. Mikor vadászna minap Dianna.....
Kis fianak el tevedet utya vadon érdöt járja, siratya,
Igen kialt sirva, mikent Minerva írja,.....
- 6 2. Atkozot érdö, merges feredö, engem mint vesztél,
Ki elmemnek jovát, eletem virágát be feded,
Apollo lánytát, musák plectromát mégh serted.
3. Semmi tagomban es csontaimban nincs épség,
Izráel pasztora s árváknak tutora élsze mégh?
Vened fel bajam, lenne siralmam már elégh.
- 10 4. Az napnak fenyet, urnak kogyelmet már tobbe
Felek, nem láthatom, talam itt kell járnom örökké,
Am bator még halnek, csak hogy lehetnek mussákke.

152.

- 1 1. Kevés szoval vegyed jo akaratomat,
Hogy csak neked adtam egyedül magamat,
Engemet te ugy tarcz, mint szegeny rabodat,
Mindenben követnem jo akaratomat.
- 6 2. Zengenek az erdök sok szép madár szokkal,
Mégh ujiulnak az fak gyönyörü agakkal,
Ékések az mezök sok szép virágokkal,
Csak én szivem télyes sok bu banat, gondal.

27 [E sort a másoló kihagyta.] 28 veted

1 [Az iniciálé üresen hagyott helyére egy későbbi kéz T betüt írt; a sor második felét a másoló nem írta le.] 3 [A sor végét a másoló nem írta le.] 6 Apollok [!]

- 10 3. Társod fékszik melled, az kinek karján hály,
Kedvejert, kedvedert csak jó szível szolgálý,
Az kit kezel el érsz, ahöz ne hanyigály,
Hol rosát szaggathaz, laput ott ne gyomlály.
- 15 4. Rabja vagyok immár fene Cupidonak,
Énis így engedek, mint világh bironak,
Így felelék, mondám: Ne tarcaz csudának,
Mert ött bizony tartom holtigh csak magamnak.
- 20 5. Immár, en edesem, tegedet el hadlak,
Amazokkal tudde, most én nem vadollak,
Csak Isten engedye, rövid nap lássalak,
Mert jó akaromnak én teged tartalak.

153/I.

- 1 1. Szomorúságh után ha öröm érkezik,
Kevés öröm után bánat következik,
Az kéttö egy mással gyakran tusakodik,
Miglen az egyike az mastol futamik.
- 5 2. Gondolatos szívem, már él fogyot eltem,
Mert napoként éröm fogyatkozik bennem,
Buban, mint szélvészben hanyatatik fejem,
Szememnek bő vize asztatya készkenöm.
- 10 3. Téis kedves üdö, örömem élesztö,
Ki valál én nekem igen kedveskédö,
Volt talám ennekem mereggel hitetö,
Mostan *bujdostomban* nagy buval fizetö.
- 15 4. Edes *haloionom*, majd mégh emesztetem,
Az tenger habjától majd el boritatom,
Nalad nélkül nincsen sémmi vigasságom,
Majd csak lenne jelen utolsó órám.
- 20 5. Nagy keserves szível mikoron sétálnék,
Szomorú szívemből akkoron így szollék:
Vajha szárnyam volna, bizony él repülnék,
Szeretöm hol vagyon, majd oda repülnék.
6. Bizony mégh ölelnem s az ölében ülnék,
Gyönyörü csokokat orcájáról szednék,
Tudom, irásom ottan érkezhethnek,
Kire töllem neki ily szó adadtatnék:

7 hanyatatik fejem [Csak ennyi.] 12 borostomban [!] 13 volciomon [!]

- 26 7. Az havasok közöt lakom az hegyekben,
Hol nagy sebességgel foly az Jára vize,
Noha születésem nem volt kietlenben,
Szeretömnek kédvé hozzád éngém inte.
- 30 8. Postán levelemet hozzád bocsátanám,
Melyben én magamat hiven ajánlanám,
Mint szívemnek titkát, véd édes aszszonkám,
Rám ne haragudgyál, lelkem, édes rosám.
- 36 9. Aranyal ezeket, ha lehetne, irnám,
Melyben én magamot hiven ajánlanám,
Mint szívemnek titkát, ved édes aszszonkám,
Rám ne haragudgyál, lelkem, arany almám.
- 40 10. Legyen azért vége *szívem siralmának*,
Köszönhetem én eszt Vénusnak magának,
Velle egyetemben Venusnak fiának,
Vegezetre pedig Venus leányának.
11. Rekesztven hogy volnék egy fris palotában,
Jöve hozzám titkon gyenge rokolyában
Szeretöm, az lelkem, *kiről* vigh voltomban
Iram ez eneket ugyan az orában.

153/II.

- 1 (1.) 1. Szomoruság után öröm ha erkezik,
Kevés öröm után bánat ha érkezik,
Az kettő egymással ugyan ellenkezik,
Mint két erős vitéz, ugyan tusakodik.
- 5 (2.) 2. Gondolatal szívem már meg fogyott elmém,
Mert naponket öröm fogyatkozik bennem,
Buban, mint szélvezben hányatatik elmém,
Szömemnek bő könyve asztatya keszkenyöm.
- 10 (3.) 3. Oh gyönyörű üdö, örömöm illesztö,
Ki voltál én nekem igen kedveskedö,
Mostan bujdostomban nagy buval sirato,
Votál lám méregel énnekem fizetö.
- 15 4. Az én kedves házam, ki föl nevelt vala,
Már többször te benned lakásom nem volna,
Ez volte szivednek az o szolgatya,
Hogy háládátlanság légyen ö jutalma?

37 siralma szívemnek 38 köszöntetem [1] 43 hiven [1]
1 után <bánat>

- (5.) 5. Nagy keserves szível mikoron setalnék,
Szomoru szivemből akkoron így szollék:
Vajha szárnyam volna, szeretömhez mennék,
Szeretom hol fekszik, én oda röpnék.
- (6.) 6. Bizon meg ölelném és öliben ülnék,
Gyönörü tsokokat orozájáruul szennék,
Tudom járasom ugyan értékesnék, [!]
Kitül énnékem is illy szép szo adatnék.
- (7.) 7. Az havasok között lakom az hegyekben,
Amaz nagy zugással foly az Körös vize,
Magam is en voltam, jaj ki ellenben
Szeretöm szemellet láttam bizony ebben.
- (10.) 8. Légyen vege immár mastan siralmimnak,
Köszönhetem én azt Vénus leányának,
Az én életem az ő két fiának,
Vegezese tudom, Vénusnak magának.

154.

1. Élyetek vigan
Mostan minyájan,
Szüretünk mégh lött,
Jo borunk termet,
Ki ad jo érot,
Tánczra gerjesztöt.
2. Igyunk, mert ez bor
Bizony hogy jo bor,
Jámbor az gazda,
Mégh tölti sokszor,
Jámbor az gazda,
Mégh tölti sokszor.
3. Gazda, agy innom,
Bizony kevánom,
Azt hogy nem adnak
Inya torkomnak,
Ürés erszényem,
Mert nincsen pénzem.
4. Edesb az ital
Ily malosánál,
Meser italnál,

12 [E sort a másoló nem írta le.]

Job az kanfortnál,
Érősb az ital
Tarczali bornál.

25 5. Pecsénye, czipo
Ehezőnek valo,
Az ki bor ivo,
Annak sült rigo,
Az ki bankodik,
30 Nem ide valo.

155.

- 1 1. Hamisságban foglalatos,
Gonoszságban alhatatos,
Verjen még az Isten, te utalatos.
2. Még váltam tölled, legy bár magadnak,
Engemet ne tarcs jo akarodnak,
Tarcs hűséged is ageb fiának.
3. Olyan volt szived, mint vipérának,
Mereggel téles, mint az darasnak,
Es ondoksággal élő nadálynak.
- 10 4. Lám nem titkolá vetkét atyanak,
Söt ki kiáltá vetket batyának,
Az után penigh mind ez világnak.
5. Irja Salamon, hogy inkább *sárkányal*
Bár inkább laknék az oroszlányal,
15 Hogy sem egy hitván gonosz aszonyal.
6. Salamon kiralyt hogy ha még csalta
Ez rut féle dögh ugy el altatta,
Az nagy bölc embert ugy még gyalaszta,
- 20 7. Nem kell csudálni, hogy most engemis
Ugy még tréfála, mint az Lototis,
Még csalta régen az Ádámotis.
8. Nincsen kegyetlenb áspis kégyonál,
Pokolban lako rut sárkányoknál,
Es az fajtalan gonosz aszszonnál.
9. Most vagyon kedvem, minden örömem,
Órül én szivem, vigh az én lelkem,
Hogy bánatimtol még menekedtem.

13 Salamom [!]; az sárkányal

10. Ezt azért szerzem egy barátomnak,
Példaul küldöm régi társomnak,
30 Engedgye Isten, küldhesse másnak.

156/I.

- 1 1. El nyertem az pályát, vigan örvendek,
Ez után but soha én nem szenvedek,
Ékes enekimmal élötted zengek,
Ékes enekimmal élötted zengek.
- 5 2. Eszt várta, kívánta régi bus szívem,
Mert él jöt s rám röpiült régi jo kedvem,
Már él nem veheti senki én töllem,
Már el nem veheti senki én töllem.
- 10 3. Ugy élek, mint Páris szép Helénával,
Kedvesen nevezet szep matkájával,
Frissen halad még h ő gyenge csokjával,
Frissen halad még h ő gyenge csokjával.
- 15 4. Hajda, már még h fogtam sivo solymomot,
Addig igazgattam vetét halomot,
Még h ékesitetem fris kálitkámot,
Még h ékesitetem fris kálitkámot.
- 20 5. Ez utan halgatom szép éneklését,
Mindön nap szemlelem ő szép személyét,
Meg is sanyargatom gyenge szep testét,
Meg is sanyargatom gyenge szep testét.
6. Vajha meg h foghatnám az ő szép társát,
Hozzám szoritanam ő álapotyát,
Meg is csokolgatnám piros orcáját,
Meg is csokolgatnám piros orcáját.
- 25 7. Mingyarást ölelném gyenge szép nyakát,
Ékésen csokolnám piros orcáját,
Ugy sziligyiteném fene vad voltát,
Ugy sziligyitenem fene vad voltát.
- 30 8. Az Arion sem elt ily gyönyörűségben,
Noha mulatot Hesperidon kertben,
Noha holtigh ő nem forgot veszelyben,
Noha holtigh ő nem forgot veszelyben.

4 [A másoló a versszakok 4., ismétlődő sorát nem írta le végig.] 6 rám régi
29 [Előbb így:] Azon személyt 31 nem volt forgot

9. Noha ő nalánál az musikában
 Nem volt senki job az cziterában,
 35 De mégis mégh ölte magát buvában,
 De mégis mégh ölte magát buvában.
10. Csak járok, sétálok fris palotámban,
 Solymomot rekesztem vetet halomban,
 40 Titust is kaczagom, hogy ugy égh lángban,
 Titust is kaczagom, hogy ugy égh lángban.
11. Eszt én nem csudálom, hogy így volt dolga,
 Mert él jöt s rá répült az halál solya,
 Él vötte jutalmat az hamis solga, [!]
 Él vötte jutalmat az hamis solga.
- 45 12. Követem Diánnát minden dolgában,
 Az ki mint változtat mást abrazatban,
 Ha ki bus, be viszi Vénus agyában,
 Ha ki bus, be viszi Vénus agyában.
- 50 13. Ez után nem hagyom magam bujdosni,
 Mert látom solymomot még sziligyülni,
 Hiszem, hogy él jö s fogh élőmben ülni,
 Hiszem, hogy él jö s fogh élőmben ülni.

156/II.

- 1 (1.) 1. El nyertem az pallyat, vigan örvendek,
 Soha en az utan but nem szenvedek,
 Ékes enekemmel előtted zöngök,
 Ékes enekemmel előtted zöngök.
- 5 (2.) 2. Ezt varta s- kivanta régi bús szivem,
 Mar el jött rám röpült régi jó kedvem,
 Már el sem veheti senki en tölem,
 Már el sem veheti senki en tölem.
- 10 (3.) 3. Ugy élek mint Paris szép matkájával,
 Kedvessen nevezett Helenajával,
 Philis sem hatta meg gyenge csokjával,
 Philis sem hatta meg gyenge csokjával.
- 15 (4.) 4. Haida mert megh fogtam szivem solymomat,
 Addigh igazgattam vetett hálómat,
 Megh ékesitettem fris kalitkamat,
 Megh ékesitettem fris kalitkamat.

42 rám

4 [A másoló a versszakok ismétlődő 4. sorát nem írta le, vagy nem írta le végig.]

- (13.) 5. Ez utan nem hagyom magam busulni,
Mert látom solymomat már megh szelödni,
Hiszem, hogy ö fogh ölemben ülni,
20 *Hiszem, hogy ö fogh ölemben ülni.*
- (8.) 6. Harion sem él illy gyönyörűségben,
Hogy mulatozván Hesperidus kertben,
Noha holtig lan nem vólt veszedelemben,
Noha holtig lan nem vólt veszedelemben.
- 25 (9.) 7. Noha ö nalánál az musikában
Nem vólt jobb ez földön az citheraban,
De még is megh ölé magat bujában,
De még is megh ölé magat bujában.
- 30 (11.) 8. Ezt nem csudalom, hogy így len dolga,
Tudom, hogy az halál szállott solgyára,
El vette jutalmat az hamis szólga,
El vette jutalmat az hamis szólga.
- 35 (12.) 9. Követem Dianat minden dolgában,
Ki mindent helyhettett szép ábrázatban,
Hogy banat eleget vész Venus langjában,
Hogy banat eleget vész Venus langjában.
- (10.) 10. Csak jaroK, tanczoloK fris palotamban,
Solymomat keresem vetett hálomban,
Titius csak koczogjon az nagy langban,
40 *Titius csak koczogjon az nagy langban.*

157.

- 1 1. Ajak verón termet sugár lilium szál,
Kinek az ajakán fel nőt két virágh szál,
Oh mely boldogh ember, kit az csak el táplál,
Talám engem végre követ szörnyü halál.
- 5 2. Czirczenek veszszeje ha keszemben volna,
Avagy Argirüsnek palástya nyakamban,
Hidgyed, mégH kereslek ma élső álmomban,
Titkon csokot hintek rosa szín orczadra.
- 10 3. Hozd él hamar, szolgál, jól tartot lovamot,
Had vegyem élömben régi utaimot,

22 Hesperidus <könyben> 29 [Ezt fölött:] En 30 [Előbb így:] solgyára szállott 34 minden

2 II Az kinek ajakán; szép 3 II az ki tsak 5 I Czirczenek II Czircinek 6 II árgelusnak 9 II Hozd ele jo szolgam én fő paripamat 10 II az en

Had menyek látnia az én aszszonkámot,
Az én aszszonkámot, édes Annokámot.

4. Hon vagy, hon vagy, lelkem, szép aszszonyom?
Hon vagyok, hon vagyok, szerelmes virágom.
15 Jövel bé, jövel be, szerelmes virágom,
Sérémis jo vagyon, boromis jo vagyon.
5. Innodis iot adok, enned is jot adok,
Neked on kupából, másnak fa kúpából,
Neked ingyen adok, másnak penzert adok,
20 Ágyat is jot adok, jól élis nyugotlak.

158.

- 1 1. Három féle dolgh világban tartoztat engem, gyönyörüségem,
Ágyamban szép aszszony fekvén mellettem, taplál buban örömem,
De mind ezekkel csak egy kegyes eltet szépségével éngemet.
- 6 2. Mégh valloim igazán, szerelmes kégyesem, eletem tü tártjátok,
Vadászvan agaram, mezőben jo lovam ugrál, mikor akarom,
De mind ezek felet gyönyörüségesbek, kik előtt udvart állok.

159.

- 1 1. Gyönyörü szép triumphussát Vénusnak látom,
Mert minden oláhokat nagy vigan én látok,
Nagy fél szoval aszt kiáltyák, az tánczot tombolván:
- 5 2. Tombolom az ifiakkal, hatra hagyom az agat,
El nem veszem az sántáját, mert el rugja az gatyát,
Szeretömmel el indulok, mégh vetem az modgyát.
3. Drága szép supulynásza, lelkem szép aszszonkám,
Jere velem az tánczban, edes rosa szálacsám,
Dörögjön amaz irigy, csak légy szerelmes mátkám.
- 10 4. Sivalkodgyék az sip szo, dörögjön az durgo,
Hadgyuk hátra banatot, csak légyen tele hordo,
Erszényünköl az moneta el ne fodgyon az mandro.
- 15 5. Hopontáre hopassa, no ugorgyunk frissen,
Mert nem látode, higyed, szeretöd az testben,
Csak aszt várja, hogy melyitek járja ékesebben.

11 I Aszszonkámnek II had megjek el latni az én aszszonykamot
12 I Aszszonkámnek; Annokámnek II Aszszonykamot; Anokamat 13 II Hon hon
vagjé [!] 17 II Néked ingjen adok, másnak penzen adok 18 II on kanabol 19 II enned
is jot adok innod is iot adok

2 mellette 5 agara

1 [Az iniciálé üresen hagyott helyére későbbi kéz K betűt írt.] 7 suplllynásza [!]

6. Ne kemelyed lábodot, az földis had rengjen,
Drága pencezünkön mégh vot csizmánk had kopogjan,
Szép piros patkos sarunk cseregjen, csatogjon.
- 20 7. Az enekes el unta, mert mégh szárát az torka,
Ha magára hagyatok, hidgyed, csak kicsint választ,
Csak két ejteles kupat az kezében maraszt.
8. Megh bocsássatok nekem, tü vitez pandurok,
Ha vetettem az énekben, tü fene pajkosok,
Nektek adom az murkat, havasi tovajok.

160/I.

- 1 1. Jaj nekem szegeknek, idegen legennek, ki most utra indulok,
Idegen helyeken, szokatlan völgyékén csak egyedül bujdosok,
Lelkem aszszonkámnak fris palotájának *mégh* füstit sém láthatom.
2. De lelkem faradva, testem él badgyadva, szivem penigh szakadva,
Az szomoruságból, mint sűrű párából tündökölék életed,
Szivem, cláris gyöngyöm, gyemántom, aranyam, aldyon mégh Isten
teged:
3. Mégis mind az által szivem gondolattal kíván sok jot tenéked,
Hogy tölle bucsumot, kitől vartam sok jot, nem várhatok már soha,
Éltem tapláloja, szivem orvosloja, keskeny, magas cziprussa.
- 10 4. Hozzám hüsegedről, régi szerelmedről mikoron elmelkedem,
Palotában veled valo sok játékim, edesem, hogy emlitem,
Reszketek, mint nyár fa, vagyok félig halva, csak sir, hogy nem lát
szivem.
- 15 5. Sött mégh álmomban is, sokszor agyamban is, csácsogo édes lelkem,
Oly nagy edesdeden az én kebelemben szépen mint képed szivém, [!]
De ha fel serkenek, két felé tekintek, nem látlak, angyal képem.
6. Szüzek, szép virágok, én vagyok példátok, Istennek szolgáljatok,
Söt itt ez világon az szerelem miát ti még ne hervadgyatok,
Bu és keserűség az szerelem miá ne szályon tü réátok.
- 20 7. Lelkem aszszonkámnak mond szolgálatomot, hogy ha tezik, avagy nem
Mert az ő szépsége és gyönyörűsége, mint az égen az csillagh,
Az te ajakidnak ékes mosolygása, mint ha hajnal hasadna.
8. Te peniglen immár soha nem látz többbe, mégh hült benne remenségh,
Veled égy táborban, be zárlot kö várban lakozik az ellenségh,
Nevem mégh emlicsed, szerencsesé tegyed mindenüt életedben.

3 mégh csak 23 zárlot <táborban>

CANTIO ALIA DE AMORE

- ¹ (1.) 1. Iaj nékem szegennek, idegen legyenek, ki mast utra indulok,
Szokatlan helyekre, hegyekre, völgyekre immar ma s hulnap iutok,
Az én aszonkámnek szép palotájának füstire tsak vigyázok.
- ⁵ (6.) 2. Szüzek, szép virágok, én vagyok példatok, Istennek szolgállyotok,
Hogy itt ez világon az szerelem miát törben ne akadgyatok,
Bánót, kesertiség és siralom miát ti el ne hervadgyatok.
3. Nohát édes lölköm, kihez hajtsam fejem, mert nints nékem szerelmem,
Sok irigyek miát, gonosz nyelvek miát el hagyattatek tülem,
Kegyetlen vadakkal, avagy farkasokkal együt hagyot már engem.
- ¹⁰ 4. Siralmas életem, szomorú en lölköm, nints sem keservessem,
Mert még az vadak is és az oroszlányok még ök is szánnak engem
Szép szavu rigotskák, csátsogo szajkotskák együt siratnak engem.
- ¹⁵ 5. Atta volna Isten, az te szépségedet hogy ne láthottam volna,
Vagy anyád méhében soha ez világra ne születettél volna,
Atta volna Isten, az te szépségedben ne részesültem volna.
- (7.) 6. Lölköm, szép aszszonyom, mond meg szolgálótom, hogy ha köllok
e vagy nem,
Mert az hajnal oszlag mikoron el föl jün, phülémüle akor szol,
Az ő szép szavával és szép énekével hasogattya ő szavát.

161.

- ¹ 1. Minap mulatni mentemben
Egy szüzet láték kertemben,
Rosát, violát széd vala,
Szép enekeket mond vala.
2. Arra menék, hozzá térek,
Mihelt az aszonyhoz juték,
Ket kezemmel néki intek,
Kin ő csak él mosolyodek.
- ¹⁰ 3. Mondék, úgy mond: „Egességgel,
Isten lason mégh jó szemmel,
En bizony, tudom, jó szível,
Tesis lacz engem rut szemmel.”
4. Monda: „Azon mit kesergesz,
En szivemben mit kesergecz?”

3 palotájához
13 azon <fáje sz>

- 15 Engemet megh ne jáczodias,
Mert engem mindenre hajthacz.”
5. Monda aszszony: „Mit keresz itt?
Nám az élöt nem iártál itt,
De hogy engemet láttál itt,
20 Engem mátkádnak alittal.”
6. „Mátkámot bezzeg, felelék,
Regh nem láttam violámot,
Majdon mégh szedem virágom,
Neked ajánlom magamot.”
- 25 7. „Im adok neked egy rosát,
Ki kertemben mostan ki nyilt,
Viseld megh, szivem kedvemert,
En ifiu szeretetemért.”
- 30 8. Rosa szalat tölle el vöm,
Süvegemben aszt én be tóm,
Migh el nem aszsza, viselem,
Hogy el aszsza, én el vetém.

162.

- 1 1. Oh *szivem* gyönyörüsége,
Szivemnek szép ékessége,
Lelkémnek szép öröksége,
Kónasagh telyesítője.
- 5 2. Regen ohajtom az választ,
De szivem több idöt halaszt,
Kivel engem majd él bagyaszt,
Kivel több siralmat áraszt.
3. Ohajt lelkem, ha tudhatnám,
10 Mégis könyebben várhatnám,
De ha szemelyed láthatnám,
Bizony gyakran mégh csokolnám.
4. Nincsén semmi reménségem,
Hogy veled lehessén eltem,
15 Mert az irigyeknek nyelvek
Talam el idegenitnek.
5. *Nem* tudom, mi lön az oka,
Hogy vakot vete az koczka,

I szivemnek 17 Jol tudom

20 Mert hogy személyed ily bura
Juttasson, nem hittem volna.

6. Essék még, kérlek, az szived,
Ne ved el mosolygo szémed,
Fordics réám vidám képed,
Hogy lehessen holtigh tied.

25 7. Az regi kötelességről,
Regen kötöt szövetségéről
Emlékezem hűségéről,
Nékem igirt szerelmedről.

163.

- 1 1. Mozduly notám, szivem vigasztáloja,
Induly pennám, életem taplaloja,
Mit bánkodom te csak az schola házban?
Latod, minden vigad korcsoma házban.
- 5 2. Regtül fogva szivem ez üdöt várta,
Az jo borral töltöt kupát forgassa,
Minden ember dolga most heje huja,
Jo lakásra minden magat foglalja.
- 10 3. Hozd rá, gazda, fél éjteles kupával,
Vagy mit használsz szü fonyasztó banattal?
Nem örökke élsz ez gyarló világban,
Sokat sém érsz egy kupa bor árával.
- 15 4. Bor italban sok bün, az papok mondgyák,
De te ne hid, mert lám ökis még iszák,
Kik nem iszszák, oka, hogy nem kaphatyák,
Az kösséget ök azzal csak boszontyák.
- 20 5. Eszt nem illik napról napra halaszszad,
Mert talám aszt magadnak sém engedtek,
Sokan keresmenyeket másnak hatták,
Kik magokra költéni nem akarták.
6. Hiszen vigasságh job szomorusághnál,
Az melyet még talalsz korcsoma haznál,
Nincs az tisztán job az vigan lakásnál,
Viszont nehezeb sincs szomorusághnál.
- 25 7. Az korcsomán sem vagy együtt az bünnel,
Ottis lakozol Istennek hírével,

3 csak schola 16 köcséget [!]

Ki vagy leszen vagy nem Isten hírével,
De aszt hidgyed, lészen erszeny hírével.

- 30 8. Az bor az Istennek jo ajándeka,
Ki nem iszsza, az nem tudgya, micsoda,
De ki gyakran az nagy kupát forgatya,
Annak dolga mindenkor heje huja.
- 35 9. Tudod, az földön hir az vitezségis,
Az mely gyakran esik az korcsománis,
Morgás után gyakran üstök vonás is,
Néha által rántják az asztalonnis.
- 40 10. Gyalazatra méltó szidalom, tanczis,
Kiert mégh holt régen az szent Jánosis,
Kit nem követ mostán csak egy jámboris,
Az mely gyakran ésik az korcsománis.
11. Bátor légyen nyolczvan esztendős aszszony,
Mégis mozdul, indul, vidul az boron,
Ha lábával nem járhatya az tánczot,
Kezével is el probalya az padon.
- 45 12. Hajia fiam, hajia fiam az boron,
Reszegetem ag éb adta pin borral,
Látod, hogy nem birok ifuságommal,
Mert ha birnék, mégh forgodnám az tánczon.
- 50 13. Keresményed, de mond mégh, kinek hagyod,
Ha magadot bor italtol mégh vonod,
Maradékidra *nem* illik tartanod,
Még gondolyad ime minémü hasznod.
- 55 14. Én az tanács, intlekis beszedemmel,
Az mid vagyon, te kerested két kezzel,
Az boros kupához is nyuly két kézzel,
Aszt köszönd el az nagy Isten hírével.
- 60 15. Tele hassal job asztal mellet ülnöd,
Az éjteles kupát gyakran emelnéd,
Hogy nem magad dologgal emesztened,
Holnap ismegh keres mást, ha aszt éred.
16. Látod, az bor elmedet vigasztalya,
Az pencz pedig szivedet agasztalya,
Azert kerested, hogy kölcsed magadra,
Mert nem viszed veled az más világra.

33 Tudod földön 51 aszt nem 58 gyakran <hordoznod>

- 66 17. Intlek azért, hol pengh az hegedű szo,
Gyakran érjen asztal mellett kakas szo,
Sip szo helyen néha enek szo is jo,
Enek helyen neha hajdenánomis jo.
- 70 18. Soha pohárt addig elebb ne adgyad,
Mígh feneket bor italtol mégh látod,
Magadnakis karodat ne akarjad,
Söt poharod mindenkor fel boricsad.
- 75 19. Tele kupa ha vagyon job kezedben,
Az bal kezed aszszonyom kebelében,
Gyors szemeid vigyázzanak mindenben,
Nagyot sikolcs, igyál is azonközben.
- 80 20. Török Bálint szolgális igy tettek,
Küpa völgyén nyereséget kerestek,
Ital mellé mikoron erkesztenek,
Telé erszent vittek, üresen hozták.
21. Ezt paniédes [!] poeta igy irta,
Egy reszeges déák magarol monta,
Egy korcsomáros aszszonynak ajánlotta,
Isten néki jot adgyon, mert jot irta.

164/I.

- 1 1. Bátor bár ugy légyen, mint hoszta szerencse,
Mégh nyugodtam rájta, telyek kedve benne.
2. Iszonyu *gondoktól* elmem fogyatkozik,
Szivemis mindenkor nyughatatlankodik.
- 5 3. Mert te szép személyed ékes én előtem,
És te hozzád vonszon szübéli szerelmem.
4. Kárt töttél én nékem, nagy gyászt hattál réám,
Hogy igy mégh fonyasztád gyenge piros orcám.
- 10 5. Lám, nem ellenséged voltam én te neked,
Mert hü szolgálatom ajánlottam néked.
6. Legy vigasztaloja az én bus szüvemnek,
Melyet mégh szolgállok te szép személyednek.
7. Aranyal kellene nevedet fel írni,
Egy rubint tablára szépen fel rajszolni.

80 eszent [!]
3 gondolattul

- 15 8. Szivem nyughatatlan erted, edes szivem,
Mighlen nem láthatlak, szomoru én lelkem.
9. Oh mely nehez busult szünek varakozni,
Várakozásának jutalmát nem tudni.
- 20 10. Egy napis, ugy teczik, hogy esztendő nekem,
Miglen nem láthatlak, szomoru én lelkem
11. Ilyen szerencsére de fejemet vetem,
Nem szánnek eretted rabságot szenvednem.
12. Nincsen olyan ora, eszemben nem jutnál,
Mert két szép szémeddel engem megh hajtottál.
- 25 13. Régi fél tött czelya az volt eletemnek,
Hogy lássam szépséget te fejer testednek.
14. Hogy te tülled, szivem, várhassak sok jokat,
Engem te hivednek bizony holtigh tarthacz.
- 30 15. Megh sebesült szivem, talám mégh is halok,
Ha velem jol nem tész, egy orát sém várok.
16. Engedek mindenben, csak legyen erdemem,
Holtigh rabod leszek, csak végy be kedvedben.
17. Egyedül orvossa él badgyat szivemnek,
Légy gyámolitoja én szegény fejemnek.
- 35 18. Temessenek ketten hát egy koporsoban,
Csak elhessek veled bár csak egy orában.
19. Oh gyönyörúséges kertben ki nyilt rosa,
Venusnak kertiben bimbozo alma fa.
- 40 20. Mondek: Oh kegyetlen, mit hagyattam szegent,
Mire, hogy nem szánod az idegen legent?
21. Az magas kö sziklák lám engemet szánnak,
Könyveznek az félhök, engemet siratnak.
22. Szamtalan sok volna, edesem, panaszom,
Hogy ha lehetne most élötted állásom.
- 45 23. Adgya az Ur Isten rövid nap ismernem,
Hozzád hodolt szivem bukto! mégh enyhítnem.

24. Látom, már szivedtől senki el nem szakaszt,
Noha illendő, hogy igyekezet áraszt.
- 50 25. Mágnes követ visel, az ki lakik amot,
Csak egy haj szálonnis oda vohatna most,
26. Hogy haza jötömben jo hiredet halyam,
Egességben az te személyedet lássam.
27. Jaj nékem, szegennek, arva idegennek,
Ki szeretőjétől csak hamar még h válék.
28. Az merges scorpiot job lött volna nekem
Az én szájjammal ött mingyarást még h énnem.
29. Tudom, annak merge még h emesztet volna,
Az lelke nyugodnek Isten országában.
- 60 30. Azert kerlek, lelke, szánd még h árva fejem,
Had dicserjen teged, számban szolyon nyelvem.

164/II.

- 1 (1.) 1. Bator bár ugy legyen, mint hozta szerencse,
Telyek kedved benne, mit gondolok velle?
- (16.) 2. Mindenben engedek, csak vagy be kedvedben,
Holtig rabod leszek, ha fogacz szivedben.
- 5 (24.) 3. Az magas kö sziklák engem már még h szántak,
Egh, mény, föld könyveznek, ökis jajt kiálnak.
- (9.) 4. Oh mely nehez busult szünek varakozni,
Varakozásának jutalmát ném tudni.
- 10 (13.) 5. Régi fel töt czelya ez volt eletemnek,
Hogy én csak lathassam gyenge szeretömet.
6. Hogy még h ismerhessem szive álapotyát,
És te siralmidnak retenetes gyászszát.
7. Szányon még h az Isten, adgyon szabadulást,
Szabadulás után örömet, vidulást.

- 1 1. Teremtet állat közt nincs szeb az embernél,
Nyavalyásabis nincs, hidgyed bár, ezeknél,
Mert csak az ember lát nagyob but mindennél.
- 5 2. Látom, az madarak az szép zöld érdöben
Ketten üldögelnek az ő szép fészkekben,
Gyönyörüségesen szolnak örömkben.
3. Nem lehetek tehát énis hasonlatos
Erdöben vadászo Diánna aszszonyhoz,
Az kinek hajol mégh szive Cupidohoz.
- 10 4. Avagy mint erdőben szépen fel nőtt fahoz,
Ki csak egyedül ál, nincs más közel ahhoz,
Ha az szel fujais, nem hajolhat máshoz.
5. Adcze szivem szalást, szivedben nyugovást?
Tesze oly fogadast, hitből igaz vallást,
15 Hogy csak engem szerez egyedül és nem mást?
6. Tudom, hogy emlegez, elis nem felejtesz,
Szivedből is engem, tudom, ki nem vethecz,
Felölem mindenkor magadban beszelesz.
- 20 7. Soha énis teged el nem felejthetlek,
Álmomban is téged gyakran emlegetlék,
Mint két szemem fenyet, teged ugy feltelek.
8. Nem lehet éz vilagh napnak fénye nélkül,
Az test is nem lehet, higyed, lelek nélkül,
Szivem is nem lehet te szerelmed nélkül.

- 1 1. Vigye ördögh ött pokolban,
Lucipernek táborában,
Tantalusnak ő kágyában,
Ültesse seggel az toban.
2. En szivem, eszt ebben hagyom,
Réád soha nem haragszom,
Vagy szerez, gyűlölsz, nem bánom,
Az Isten téged mégh aldyon.

9 Kinek 10 [Előbb:] fel nőt szépen 13 Adcz 25 [A kézirat csonka.]
5 szivem <én>

B A R I I S T V Á N

- 1 1. Bukkal emesztő szomorü tél,
El mul, folydogal az szép szél,
Kivel ember lelke repesve el,
Most ki ki jo embérekél
- 5 Elhet nagy gyönyörüséggel,
Fenlik az erdő mostan zöldséggel,
Zöldséggel.
2. Arva fejem, ne légy szomorü,
Hogy ne emészszen keserü bu,
- 10 Nyelve irigynek noha sanyaru,
Lengedez az szél, szépen fu,
Butol én orczám rut, aszszu,
Gondok emesztnek, mint fát apro szu,
Apro szu.
- 15 3. Rollad az ifiak hát példát,
Vehesse ki ki magát,
Nagy vigasságban farasztya lábát,
Kencsel se tölcson bár lábát,
Kapná szerencse sik haját,
- 20 Nosza most nyomjad az paskametát,
Paskamétát.
4. Indulyon azért az musika,
Sok kegyes észet örömmel várja,
Látod, hogy menni keszek az tánczra,
- 25 Viszkető talpát vakarja,
Tanczban ő magát iszasztya,
Ifiak, örömmel hozá most, nosza,
Most nosza!
5. Ingadoz az gyonyörü korona,
Hajladoz tánczban ifiak ina,
- 30 Lépi, aligh hágh Ciprus léánya,
Tanczban most Vénus maga hina,
It penig örömet mulatna,
Mít sir amaz bus? hoz bort, adgy inna,
- 35 Adgy *inna!*
6. Senki banattal nem használ,
Vig szivet el veszt most azzal,

Szive szomorú lészen Saturnussal.
Házad élőt az halál,
40 Banat az ellen nem használ,
Sött hamar él veszt, ha élsz sok gondal,
Sok gondal.

7. Trombita, dob szo hadban zéng,
Tombolo sok lo csak keréng,
45 Teczik, alattok az föld mozogh és réngh,
Lelek örül, sok jokkal téngh,
Sziv repés, szálló fu és zéngh,
Nosza vigadgyunk, mert koboz is pengh,
Koboz is pengh.

8. Verni kész lánytát Apollo,
Gyászra termet, oly mint hollo,
Ne keseregj, mert még fog az hollo.
Kedves az hadban ugro lo,
Nyárban keresnel [!] az sarlo,
Nosza vigadgyunk, mert tánczol az Clio,
Az Clio.

9. Irtozik az keserü butol,
Noha nem irtozik mástol,
60 Venus anyamnak el jöt hadabol,
Lött kegyeseb haragjátol,
Mint Jupiter tüzz nyilátol,
Rettegh az ilyen, irtozik az táncztol,
Az táncztol.

10. Az vig életnek minden örül,
65 Lelkem, rajtad ki könyörül?
El hittem, hogy majdon előmben ül,
Lelkem is hozzá inkább fül,
Ujiaban ez vilagra szül,
70 Hogy ha ki nem vet engem kedvebül,
Kedvebül.

11. Nem élek azért bus szivel,
Söt vigadok gyonyörü kédvel,
Noha az idő telyes mereggel,
Csokkal vályunk égy mástol el,
75 Mikoron innét oszlunk el,
Nosza vigadgy, mit élsz keserüsöggel,
Keserüseggel.

64 Az kik [!] 69, 70 kedveböl

- 1 1. Titkon Vénus egy szép kertet *mostan* plantala,
Plantálásának, higyed, jutalmát *is* várja,
Várásának, tudom, két csok lesz az ára,
Mégis adgya, mert van néki nagy gongya arra.
- 5 2. Azon kertben égy szép kerteszt ő helyheszítete,
Az mely kertesz szép rosa fát bele ültete,
Annak ága ablakomon szépen be növe,
Virágjának szaga házamban él terjede.
- 10 3. Maga közép, szép termetü, mint az szép hatyu,
Járása, mint ráronak, sereny es nem lassu,
Dereka penig gyönyörü, *neki* szép karcsu,
Mint az tuz, ha réám tekint, olyan ő arczul.
- 15 4. Ő melyén vagyon gyönyörü, két *arany* alma,
Mely ha ki nyil, olyan mint *a* pünkösti rosa,
Kit ha mégh lác, megh tapogacz, oly, mint viola,
Szajának is szep beszede engem ujeta.
- 20 5. Nyári szöllő s nem enyhettő én édes Katam,
Jűj ide, had szollyak veled, édes violám,
Nem vetetem, mert haragszol ok nélkül réám,
Jo illatu és vigh kedvü, piros rosácskám?
6. Anyák közül soha mégh olyan szépet nem szült,
Ráro szemüt, szép termetüt, ékes beszédüt,
Sok szép drága ékességgel fel öltöztetüt,
Ily vigh kedvüt, szép személyüt s maga viselöt.
7. Te vagy, az kit az én szivem kedvében be vöt,
Gyenge szép két piros orczád nekem mégh tezet,
Valami szivemben volt, neked még jelentet,
Mutasd hozzám hűségedet, ha már éz így lött.
- 30 8. Oh hogy mérjem élő hozni sok panaszimot,
S mégh számlálni nem tudhatom én gondaimot,
Könyeb, hogy élő szolléthatom virágomot,
Személy szerent akarnám látni Máriámot.
- 35 9. Mégh áldgyon már teged s engem az nagy Ur Isten,
Hogy sokáig, édes szivem, együt elhessünk,
Magunkat irigyek nyelvétől megh ohaszuk,
Azert, szivem, minden üdőben imátkozzunk.

1 kertet plantala 2 jutalmát várja, 3 lesz 11 gyönyörü szép 12 réa 13 két szép arany 14 mint pünkösti 29 panaszimat

10. Sziből kerjük az nagy Istent, minket mégh áldgyon,
Az ő gazdag irgalma rajtunk *meg* maradgyon,
Szent kegyelme mi fejünkön örökke ályon,
40 És ő minket menyországban mégh koronázzon.

168/II.

- 1 (1.) 1. Titkon Vénus egy kis kertet mostan palántála,
Plántálással el hitettem, iutalmát is vária,
Várássának tudom, két tsók lészen az ára,
Meg is adgya, mert nagy gongya vagyon néki arra.
- (2.) 2. Azon kertben egy szép kertészt ő bé helyhesztete,
Az mely kertben szép rósa fát beléis ültete,
Mellynek ága ablakomon szépen bé nyöve,
Virágoknakis szep szaga házamban teriede.
- 10 (3.) 3. Maga közép szep termetü, mint az feiőr hattyú,
Iárása *pedgy* mint rárónak, seriny ő, nem lassú,
Dereka pedig gyönyörü néki, szép karcsú,
Ha reám néz, mint a' tűz láng, ugy lobog arczúl.
- (6.) 4. Magyar annya nem szült soha világra olly szepet,
Fris termetüt, szép beszédüt és frís tekintetüt,
15 Mellyn visel szép köveket, arany lánczokat,
Az fülein gyimántokból csinált függöcskéket.
- (9.) 5. *Meg* áldgyon már téged, engem az nagy Ūr Isten,
Hogy sokáig, édes lelkem, élhessünk mi ketten,
Irigyeknek el vesztekért gyakori időben
20 Imádkozunk, édes szivem, mi minden időben.

169.

- 1 1. Az vén aszszony borjut öriz, mind el szalazgatya
Ieze széna, nyaláb szerdek, korpa harisnya,
Szőr furko, daroczi kalán, vászon cipelős,
Az apádis, varga mester, lo bőr gelezna.
2. Sos turo, sotalan málé, lapos kislicze,
He szoba, meleg h szoba vegig ki nyitva,
Az sáturnak az udvarán nagy rakás faja,
Szaraz helyen, viz fenekén kit szerzet vala.
- 10 3. Papiros talpu, cipellős száju, hajia hop hajda,
Darás dereku alacs diszno, varju rivása,

38 rajtunk maradgyon
10 pedgy [!] 14 szép (termetüt) beszédüt

Kurta kecske az farkasnak nem rossz barátja,
Huzza vonszá utána, lassan kullogva.

- 15 4. Az hasáb fa az embernek töredésére,
Vajki hasznos az görcsös bot ebédlésére,
Olyan kedves ven aszszonynak som bot farára,
Mikor ura melle fekszik futva agyára.
- 20 5. Az ok tuzok, az vén bárány, ifiu czinege,
Kan verebnek az laba körme,
Szépen eneklő szunyognak feje veleje,
Vajki hasznos az aszszonynak mégh ételére.
6. Czigány fuvo, varga festek, kuldus véritek,
Káposztának torsájából csinált vas fazék,
Kasza könek az élivel meg fénetessék,
- 25 7. Ökör ikra, rák fagyú, lonak bögése,
Az szép fejer vak bolhának nagy prüszentése,
Az embernek tetü börből csinált kesztyüe,
Vaj ki meleg, ha az tüzhöz ülhez ő vélle.
- 30 8. Eget borban az fok hágyrát olajjal öszve,
Szunyog háját velejevel öszve szereve,
Prücsök talpát, kégyo máját hatra nem vetve,
Prücsök tenyerét kecske bakkal öszve szereve.

170.

- 1 1. Együt vagyon Vénusnak két léánya,
Az Vernika, haragos Margita,
De rád is nez Margita,
De banya Vernika,
Az kalaphoz illendő bokréta.
2. Az mén lonak nem árt kancza rugás,
Az szerelém kellelten, ha viasz.
Nem jó az sok morgás,
Te se légy hát durczás,
10 Az kásáis akkor jó, ha trágás.
3. Idejében kel az sást kaszálni,
Az harsatis akkor kel hantani,
Mikor kezd foszlani,
Most kell vigadozni,
15 Ha ifiu vagy, szerelmed jelenés ki.

17 czenege [!] 24 [E sort a másoló nem írta le.]

4. Az szerelmet de mi haszon mosni,
Teglávalis nem jó szappanozni,
Borsot falra hánni,
Az szelhez kapdosni,
20 Az kegyetlent mi haszon untatni.
5. Mit nesz, kicsiny, az nagy oriásra?
Ha nincs körmöd, miért hagsz az falra?
Ki esik talpára?
Ha fel nem térsz arra,
25 Aly csak az csatlora.
6. Mit hunyorgasz az kajla süvegből?
Szid le magad, igyál az ebekből,
Hogy már az évégből,
Mint tiszta edenből,
30 Mert nem lehet barsony az éb börből.
7. Nem por étek, tudgyátok, az bak szar,
Atya fiak közt kedves az kopacz szár.
Rosz betegnek az var,
Kellő kedves az szar,
35 Nem aluszik, ki valamit akar.
8. Nyoszolyamban nem hever akar ki,
Cselekedni egy akar, valaki,
Kis kertemből jár ki
Ajtomra zörgetni,
40 Nincs itt helyed, marczona, vakarj ki.
9. Mit kerkedik minden tetves nyalka?
Akkor mondgya, mikor tele marka,
Ugy akarja szarka,
Hosszsu légyen farka,
Tollávalis akkor szép, ha tarka.
10. Elég legyen most az tormás csuka,
Bövön legyen saphranyos tyuk husa,
Csiga biga, habornicza, kecsége falattal,
Fris fürj madár pizstranggal.
- 50 11. Huros madár, fekete rigo pintyökével legyen,
Vajba rantva, megh szaggatva kecségével légyen,
Buzán hizot sárga bégyü pipégő csirkekel,
Malacz hus is avagy nyul hus jó fekete lével.
12. Testes potyka vas nyárson sül, asztis majd fel hozzák,
55 Bornyu is nem bögh, aszt is nyuzák,

Hosszu nyaku gunár nem ri, mért az fülét furják,
Hogy hamaréb vas fazékban ötet fel forralják.

60 13. Vigan, vigan, még is vigan, lám jól hegedülnek,
Trombitáknak, virginaknak hurjain pengenek,
Magam is az mint lehet, hátul éneklek,
Pohárok is jó borokkal lám télétöltettek.

65 14. Oh fondaré, fazakaré, kés oka, városa,
O én édes vasko késem, majd még köszörülök,
Tul kérély, tul, kérély, árok, vagyon itt arok,
Hátul kopacz barát szárik, marod aszt.

171.

Bum el fe lej tés sé-re, [Jom közlőb e re-sé re,
Vi-ra-gos fak és vi-o lák nak ne-ze se re,
A-zok -nak sze-dé sé re, Sze re tőm ne-ze se re
Me- nek egy kis vő gyecske-re, ju-ték sü rü re.]

1 1. Bum él felejtésére,
Jom közlőb eresére,
Virágos fak és violáknak nezesere,
Azoknak szedésére,
5 Szeretőm nezesere
Menek egy kis vőgyecskere, juték sűrűre.

2. Le ülek ott arnyekben,
Hogy nyugodnám, azonban
Esék szívem, fáradozván, titkos gondokban,
10 Vagyok nagy vigyázásban,

57 ött

2 II Jom közölgetésére 4 II Virágok 5–6 II Kedvem bé töltésire indulék egy
vőgyeczkire ivék [?] sűrűre 7 II egy 8 II mulatnék 9 II faradoszot; dolgokban 10 II
Valik

És sok gondolkodásban,
Kitől merülven legy ottan szemem álomban.

3. Hogy én ott nagy kedvesén
Nyugodnám szép csendesen,
15 Azomban égy kis rárocska oly egyenesén
Repül szárnyon sebesen,
Kit én látok kegyesén,
Szálla alá, tartya magát éngedelmesen.
4. Kérdem: „Honnan jutotál?
20 Mely igen meg farattál,
Talam éh vagy s preda után sebest futottál,
Sik mezőre szállottál,
Tovab hogy nem juthattál,
Mond okát, álmombol miért háborítottál?”
5. Monda: „Égy hollo kerget,
25 Ki halálra üszöget,
Felek tölle, hogy ha él ér, vagy mégh serteget,
Régtől fogván keserget,
Engem, szegent, üzöget,
30 Okát penig nem mondgya meg, miért fenyeget.”
6. Mondek: „Ne fely, vesztégh légy,
Utadra nyugalmat végy,
Maszoris, ha kívántatik, velem együt légy,
Im hol az én *versecském*,
35 Kit hogy jo neven is végy,
Utaidban olvasgassad, valahová mégy.”
7. Melyen igen örülé,
Hozzám jo kedvel döle,
Verseimet olvasgatván, rajta él hüle,
40 És igy szepen beszelve,
Nem szerelem megh vetve,
Tölem, töled, töllem, tölled, töllem repülve.

11–12 II És nagy fohazzkodásban, kittül merültek szemeim ottan almomban
13 II szép csendessen 14 II Aludnam nagy 15 II hat egj kis Raro 16 II szörnyön 17 II
Holott valék egjessen 18 II Latam ala hajta 19 II Mondék honnit 20 II Hogy igy megh
faradoztal 21 II sebesen juttal 22–23 II Mond itt miért allottal hogy tovab nem szal-
lottal, 24 II almomban 26 II Ki reghulta fenyeget 27 II Filek rajta; megh is serteget
28–30 II Engem szegeny fejemet mar reghulta fenyeget, okat nékem nem is mondja,
miért üzöget. 32 II is nyugodalmat vigy, 33 II ily jott tégy 34 I versemkent [!] II Im
hol verseczkem fogd igj 35 II Kit én tülem te el végj 36 II Olvasgassad utaiaban [!]
37 II örüllő 38 II jo kedvet veve 39 II rajta oh hülő [!] 40–42 II Azonban szép aldással,
és nagy fohazzkodással, egj néhany szép sok [!] adással tülöm röpüllő

- 1 1. Faradoz elmém szelyel,
Tusakodik szívemmel,
Nem nyughatik csendes szívem napal és ejel,
De megis mind ezekkel,
Szívemnek gyötrelmével
Nem gondolok irigyimnek ő rosz nyelvekel.
2. Ohajtok én gyakorta,
Jut eszemben kis nhim fa, [!]
Hol borzadok, hol hévülök gondolatimban.
10 Le feküvém agyamban,
Felöled légh gyakrabban
Álmadozom, álmadozom csendes almomban.
3. Remete modon élek,
Erted sokat szenvedek,
15 Soha téged másért el nem cseröllek,
Migh éz világban élek,
Ha enyimme tehetlek,
Szepen frissen, szepen frissen még elégitlek.
4. Halálom él közelget,
20 Az remenségh engemet
Hogy ha megh csal s él fogyatya árva fejemet.
Szerencsének nem hiszek,
Sött minden jot remenlek,
Veled együt, edes szívem, nagy vigan élek.
5. Olyan vagyok gyakorta,
25 Mint viraszto az várban,
Kiáltozván, nagy szivesen virrattát varja,
Elmém faradozása
Megh nem szünik már soha,
30 Mig szépséged az én szívem nem vigasztalya.
6. Dolgaimot jo rendben
Álitanám nagy szépen,
Ha az Isten meg engedne az üdöt érném,
Hogy teged, edes szívem
35 Neked adná eletem,
Még tartáná veled együtt jo egessegben.
7. Zöld érdöben egy fácska
Többtöl ki választva,
Melynek igen ritkán vagon meg hervat ága,
40 Irigyimnek ha neha
Az ő merges fulákja
Nyelvevel agai közül egyet le váгна.

8. Irigyim él ályanak,
Mert semmit nem árthatnak,
45 De söt azzal ö magokra nagy átkot vonsznak,
Isten akaratyának,
Kit ök el nem bonthatnak,
Engedni kel, engedni kel nekikis annak.
9. Agyon Isten jo üdöt,
50 Bort, buzát, bö esztendöt,
Ne szomorics én szivemet ugy, mint az élet,
Hogy miis ketten együt
Szent neved dicsérhessük,
Nagy örömmel, nagy örömmel együt elhessünk.

173/I.

- 1 1. Egy philémüle zengesét
Hallam minap enekléset,
Gyönyörüséges enekét
Mondogalya rendel versét.
- 5 2. Kezdék utánna ballagni,
Mesterségésen mégh fogni,
Kezde szarnyával repdésni,
Uj enekeket mondani:
- 10 3. „Balgatagh, ki utannam jársz,
Nem nyerted, az mit töllem vársz,
Mert látom, él vesztetre jársz,
Kalitkában fogni akarsz.
- 15 4. Ne köves ebben ily szokást,
Sém emberi kép mutatást,
Agy ebben nekem jo szokást,
Szivemnek mégh bátoritást.
- 20 5. Felelek ismet: „Hozzám lás,
En vagyok szeretöd, nem más,
Neked adot Vénus, Pallás,
Erteled eletem ily munkás.
- 25 6. Ne fus el töllem, kis mádar,
Mert nem mult mégh el az jo nyár,
Ne gyötörd szivem, mint egy ár,
Mert tied vagyok, szivem, már.”
7. Ez szot hallá, töllem valék,
Szerelmem tölle el valék,

Philemüemtől bucsuzék,
Kinek szaván így riadék.

- 30 8. É szot hallá, töllem vála,
Kemény szívem megh lágyula,
Vigh szerelmem mégh indula,
Ohajto nyelvel így szolla.

173/II.

CANTIO ALIA DE AMORE

- 1 (1.) 1. Egy fülemüle zengését
Hallám minap énekelet,
Gyönörüséges éneket
Mondogalla szép verseit.
- 5 (6.) 2. Oh filemile kis madár,
Ne menyel, lám, van meleg nyár,
Talán szerentséd joban jár,
Minden jot tsak ő tole vár.
- 10 (2.) 3. Kezdek utánna balagni,
Mesterségessen megfogni,
Kezde szárnyával röpülni,
Szép énekeket mondani:
- 15 (3.) 4. Balgatag, utánnam mit jársz?
Nem nyered azt tőlem, mit vársz,
Hogy tsak én utánam jársz,
Kalitkában fogni akarsz.
- 20 5. Szabad itten rabbá tenned,
Szivemet el hervasztanod?
Akarod éltem fogyatnod,
Világbulis kimulatnod?
- (a) 6. Az dicsőség az Istené,
Az corona királoké,
Az menyecske meszárosoké,
Az szép leán deákoké.
- 25 7. Az ifjaknak bokkrétákat,
Az szüzeknek koszorukat,
Menyetszeknek virágokat,
Az véneknek nyugodalmat.

9 Kezde 11 szárnyán

- 30 8. Virágoknak ékesegek,
Az szűzeknek szép természetek,
Meszarosoknak ékes szemek,
Kedves mindennél beszedeik.
- 35 9. Kinek kedvejert ezt irám,
Tegnap azt én hozzám hívám,
Vatsoráman ottan irám,
Jo regelis hozzám vonszám.

173/III.

- 1 1. Egy fülemüle kis madár,
Miulta kezdetett a nyár,
Oh hogy nem tudom, melly nagy kár,
Kertemben szöldogálni jár.
- 5 (6.) 2. Ne menj el tölem, kis madár,
Lám vagyon még jó meleg nyár,
Csak istentül két élet vár,
Talám szerencséd jobban jár.
- 10 (3.) 3. Balgatag! utánnam mit jársz?
Nem nyered meg tőlem, mit vársz,
Látom, hogy csak utánnam jársz,
Kaliczkádban.....

173/IV.

- 1 1. Majd el jönn már a' meleg nyár,
Egy kis fülemüle madár
Kertemben sirdogálni jár,
Hogy nem tudtam, jaj de nagy kár.
- 5 (2.) 2. Kezdek utánna indulni,
Mesterségessen meg fogni,
Szárnyaira kezd repülni,
Illy verseket kezd mondani.
- 10 (3.) 3. Balgatag, mért jársz utánnam?
Soha nem lészel én társam,
Nem tészel engem rabságban,
Sem bé nem zársz kalitkában.
- 15 (a) 4. Hatalom a' nagy Istené,
Korona a' királyoké,
A szép lyánkak ifiaké,
Magam vagyok a' rózsáme.

20 5. Meg kell a' búának érni,
Mert mindennap a' fény éri,
Meg kell szívemnek repedni,
Mert minden nap a' bú tépi.

174.

- 1 1. Péndios mégh te az hegedüt, vony egy szép tánczot,
Majd él járom, csak nyakamban vetek égy lánczot,
Szép arany lánczot,
Kivel magam ekesitvén s but felejtven hozok ennek jot.
- 5 2. Ily vig vagyok s vigan járom kédvés tánczomot,
S vonyad vigan, mégh mutatom akaratomat,
Mely az tánczomban emez szép aszszont
Él farasztom, neki vallom csak én magamot.
- 10 3. Oh mely draga szép gyemántom fénlík aranyban,
Orczája így ezenképpen fejer voltában,
Vér ajakában, kötő szénában, [!]
Ugy piroslík, mint az rubint az szép gyemántban.
- 15 4. Szinten ilyen reménségem vagyon társomban,
Kivel gyönyörű eletem velle szoltában,
Kedves voltában, örül rosában,
Miként az vad szas [!] keselyű préda hajtásban.
- 20 5. Pháéton csak aszt várja jó lovaival,
Dedálustól küldöt szép hintójával,
Az ki után érkezhessen haragos szokkal,
Hogy ne késne, hanem jöne nagy hamarsággal.
6. Enis várom immár szép Cybáliát,
Szomorú szívemnek vigasztalóját,
Csak hójában futyák értem sokan az pályát,
Mert el nem nyérhetik töllem szép Cybáliát.

175.

- 1 1. Hozzon Isten, hozzon jó egeességben,
Láthassam személyed jó szerencsesen,
Az ki engem szeret vala tökéletesen,
Énis az míg élek, szolgálók hűségesen.
2. Kirül gondolkottam mostan magamban,
Írám ez verseket egy néhány szoban,
Kinek ő szépségét lattam minden üdőben,
Hogy mégh ujulna lelkemnek személye ebben.

- 10 3. Nagyot fohászkoda s monda énnékem:
 „Miert ijedel megh, oh én szerelmem?
 Te ereted szomorkodik gyakran én szivem,
 Jövel hozzám, teged várlak én vigh életem.”
- 15 4. Zöldellő szép fának ő árnyékából
 Eleiben járulek jo akaratból,
 Ajándékot nyujta nekem szive lángjából,
 Hogy el ne fogyatná eltem ő ez világból.
- 20 5. De azonban nekem két Isten aszszony,
 Thalia és Clio szollának gyorsan:
 „Ez után nem léssen terhed az te valladon,
 De kedvesen, vigan elhez mind ez világon.”
- 25 6. Szomoru szivemnek gyötrelmes lángja,
 Mégh ujula bennem éghő fáklyája,
 Nem türhető mégh ölélnem ötet, aszt mondgya,
 Mert él boritya életét szerelem lángya.
7. Legyen egeességben, az kinek irtam,
 Ne kénlogyek soká Vénus langjában,
 Sött ezéket tarcza titkon ő ládájában,
 Az mikor kell, enekelye vigan magában.

176.

- 1 1. Talia eneket el kezdette,
 Appollo lantját még zénditette,
 Mert gyönyörüséges,
 Széllös, hives, kedves,
- 5 Virágokkal ékes,
 Butol, gondtol cséendes
 Helyet tölte.
- 10 2. Tália Isist hozzá inté,
 Neptunust álmából fel sérkente,
 Butul farat szivet,
 Szibeli keservett,
 Olthatatlan tüzet,
 Fel lobbant szerelmet
 Mégh enyhitte.
- 15 3. Már régen szépen jáczodoznak,
 Otét követőknek sok jot hoznak,
 Gyönyörüségesen,
 Kedvesen, kegyesen,

13 lobbán

- 20 Sziböl szerelmesen,
Ketten, ketten szépen
Jáczodoznak.
4. Saturnus el juta haragoson,
Egy oltárt csinála köztök gyorsan,
Melyen szépségeket,
25 Gyönyörüségeket,
Hozzá hűségek
Probálya mind őket,
Nez okossan.
5. Thalia fejét le hajtotta,
30 Saturnus³⁰ ekképpen pirongatya:
„Te miért irigyled
Dolgunk, nem kedvelled?
Szépségünk szemléled?
Nem gondolunk veled,
35 Vénus hatta.”
6. Haragját szálitván, hozzánk hajla,
Saturnus ekképpen szovát szolya:
„Sok bunak, bánatnak,
40 Szomorú orczának,
Fel lobbant nagy lángnak
Oltoja vagy annak,
Vig Tália.”
7. Vigh kedvü Tiéstes eszt mégh irta,
Egy páris almára ragasztotta,
45 Aszszonkám nagy buját,
Látván gyász ruháját,
Szibéli fájdalmát,
Óliben az almát
Hajtotta.

177.

- 1 1. Keserves panaszszal kezdem énekémet,
Jaj szoval imádám az én Istenémet,
Hogy nekem adgya még az én szeretömet,
Ki mégh vigasztalya szomorú szivemet.
- 5 2. Az én kiáltásom, tudom, mégh halgatya,
Enyi beszédemnek jó válaszát adgya,
Még valaha együt lakásunkat adgya,
Éz mi szerelmünköt együvé kapcsolja.

³⁰ Saturnus ⁴⁰ lobbant <haragnak>

- 10 3. Teis szány még immár, én edes kis Katám,
Szerelmed gyümölcsét így mutasd én hozzám,
Ugy leszen mi igyünk még igazítván,
Szólhassunk bátrabban hogy mi ezek után.
- 15 4. Adgyon Isten sok jot tenéked szép mátkám,
Enekedet mondgyad szivem, edes csokám,
Had örüjön szivem, szagos majoránnám,
Szivedben nevetem ird be, gyenge Katám.
- 20 5. Ved jo nevem töllem ez kis enekemet,
Viseld egességgel én kisdéd gyűrűmet,
Ez után veheted töb emberségemet,
Adgya az Ur Isten, hogy szeres engemet.

178.

- 1 1. Jo illat mezőkben tavasszal kertekben minden fele érkezik,
Csak az én szivemben, szomoru testemben szerelemben férkezik,
Az én Juliámnak, kedves virágomnak haragja él erkezik.
- 5 2. Virágos szép kertek, kedves folyo vizek elesztnek bü sziveket,
Gyönyörű madár szo, mint angyali szép szo vigasztal szép zűzeket,
Minden féle állat vigasságot állat, még vidit szeretöket.
3. Draga szép beszeddél, kedves szép énekkel az érdő zengedezik,
Kertbéli szép rosák, virágos cyprus fak te személyedet nézik,
Uzákon járásid, gyenge mosolygásid szivemet még emesztik.
- 10 4. Jaj ne kénoz immár, mikent az hégyes ár ember szivet meg járja,
Te ékes beszeded és gyönyörűségid szivemet ne kenozza,
Mint Sisiphust kénra, olyan nyavalyára szivem ne hajtogassa.
- 15 5. Telyes siralommal, késerves jaj szoval látom, éz az esztendő,
Noha örvendetés és gyönyörűséges, nála vigasságh tevő,
De mindazon által ifiakat aggasztal, szivemben csak bu szerző.
6. Nám Cupido fia, Vénus unokája, ki eltemet kenozza,
Vitetek hernyonak, nem az szép Clarisnak vagy vadaszo léánya,
Vénus unokája eletem kenozza,.....
- 20 7. Arionnak lantya, gyönyörű notája nem hozhat már örmre,
Sém az szép musáknak és az Sibillaknak gyönyörű szép éneke
Nem vigasztal éngem, söt kénozza fejem Minerva szép beszéde.
8. Keserűségemre, jaj, nem életemre termet ez az rosa szál,
Mert mind belől, kívül csak ujulton ujul, szivemben csak aggasztal,
Immár rabja vagyok, ötölle halgatok, még rakot szörnyü kénna.

12 Hogy mi ennek utánna szolhassunk bátrabban 18 gyűrűmöt
7 [Előbb:] kedves szép beszédél 11 kenozzad 18 [A sor végét nem írta le a másoló.]

- 26 9. Ixion kerekén s Karabdis örvényén hordozod életemet,
Mint ha azzal, szívem, én édes szerelmém, hoznál nékem örömet,
Maga ha tekintem, szemeim fel vetem, hozol szívemnek merget.
10. Régtől fogva immár szívemben kénlodom, én édes virágh szálam,
Te utánnad járok, sírok és nyomorgok, kédves szép rosa szálam,
30 Könnyörűly már rájtam, hogy ne kenosztassam én édes szép violám.
11. Tálám az Diannát, *Acteon* példáját akartad most követni,
Azert nagy kénokkal, végetlen langokkal szívemet sujtoztatni,
Én szegény fejemet, szomorú szívemet így fogode kénzani?
12. Az én életemet, cselekedetemet csak az Istenre biztam,
35 De kerlek, édesem és gyönyörűségem, tülled ne kenosztassam,
Végly be szerelmedben, vergy fel kebeledben én édes kis Juliám.
13. Mikor ezt bujában egy ifiu sirtában szedegete versekben,
Akkor szerelmétől, gyönyörűségétől él távoztot éltében,
Nebet nem titkolya, söt ugyan mégh valya az verseknek fejében.

179.

- 1 1. Szívem szakad s mégh is ohajt, hü szerelmem,
Noha él üsz, nem keserülsz immár éngem,
De még tartod, fél sém bontod ésküvésem,
Te utánnad, ne utályad, hal vesz szívem.
- 5 2. Nem emberség, sém tisztesség volna tülled,
Ha tavoznék, máshoz lépnék *te* szerelmed,
Lám mégh régen attad nekem az te hited,
Ne veszed él *ily* hirtelen hired neved.
- 10 3. Tudde, miben ál fő képpen az szeretet?
Jo hűséget kíván, hidgyed, az ismeret,
Aszt ne gondold mindenkoron, hogy ha szeret,
Bátor legyen, felre tégyen szü felelmet.
- 15 4. Tudod mitől, asztis, kitől felted magad,
De az irigy, mint aszu ág, mégh ál s hervad,
Az együgyü, mint szép zöld fü, éppen marad,
Azert teis dolgaidodt ehez szabjad.
- 20 5. Udvaromnak szegeleti gyázban vadnak,
Jo barátim, edes társim siránkoznak,
Ésétimen s nyávalyámon jajt kiáltnak,
Mind kicsiny s nagy éngem mondnak él hagyotnak.

26 nékem <életet> 31 *Acteon*
2 kerülsz 6 lépnék szerelmed 8 él hirtelen

6. Job volt volna tenger hobja hogy engemet
Él borítot s még h emesztet volna szegényt,
Ne gyötörödnék but se látnek szerelmedért,
Kit ha érnek, nem is adnék száz aranyért.
- 25 7. Mért él hidgyed, ha szivedet tudtam volna,
Hüségédért, *lelkem*, ként nem láttam volna,
Ismeretem veled nékem nem lött volna,
Most szívemnek s mind lelkemnek könyeb volna.
- 30 8. Czimbalmoknak, sem lantoknak nem kell szavok,
Szebnek teczik s inkább illik, hogy ha sirok,
Citéráknak, mind lantoknak veszszen hurok,
Job, ha sirván most nagy gyászban le borulok.
- 35 9. Sirjon az föld, az zöld érdö esetimen,
Az szép rosák, kegyes musák könyveimen,
Mert szeretöm én előtttem él hagyatot,
Keserü jaj, siralom, gyasz rám áradot.
- 40 10. Szány még h, te föld, ily keserverst, ha mást nem szánsz,
Mert szeretöm földhöz vetet, *már* nem kíván,
Nem is hordoz, mint jo orvos engem karján,
Végy öledben, vagy temes el, mint jo anyám.
11. Oh keserves, buval telyes elensegim,
Rám kiálto, bumra forro öldözoim,
Hogy nem szántok, vagy nem attok immár mérget,
Hogy nem ástok, vagy nem hántok réám földet.
- 45 12. Oh ti szemek, kézek, labak, kikel jártam,
Mint egy kis csür mezei fürj kikel birtam,
Erettetek halok, veszek, nyomorodtam,
Mint az nyájtól él szakadt juh, még h ájultam.
- 50 13. Nem szolhatok, nem sirhatok immár többet,
Mert bánatim, jajgatásim attak merget,
És keserves bánatim el hatottanak,
Mindenektől fejem látom él hagyatnak.

180.

P A X I M Á T É

- 1 1. Peldázta *a* minap eszakai álmom,
Az én szeretömet rovid nap még h látom,
Xenophontés sipiát az mikoron hallom,
Ilyen szép versekkel énekemet mondom.

26 hüségédért szerelmedert lelkem 38 mást
1 Peldázta minap

- 5 2. Az én szép szeretöm, ha mostan előmben
Talalkoznék jöni fris öltözetiben,
Örvéndeznék neki én jeles kedvemben,
Kezemet nyujtanám nekie kezében.
- 10 3. Xantus folyo vizben mint Croesus emberi
Kévánkoztak inya szép fejer lovai,
Igy az én szerélmem személyedet látny
Akarna mindenkor veled együt lenny.
- 15 4. Igen kerlek téged, en édes szerelmem,
El ne feletkézzel soha én felölem,
Énis nem felejtlek, az migh lesz eiletem,
Parancsoly, mert tartozik ezzel én szerelmem
- 20 5. Tudom csak ez néhány aszszony kedvednek,
Nem voltál értöje akkor én szivemnek,
Hogy élőmben ültél az én személyemnek,
Ki miat banatya vagyon szeretödnek.
6. Azért szép személyed nékem megh bocsason,
Hogy ha mit vetettem, arról tudositson,
Éz néhány kis versem szivedben be hasson,
Szeretöd szép szava hogy eszédben jusson.
- 25 7. Mert akar igazán te néked szolgálni,
Gyenge szined félöl sok jokat hallani,
Kit ez enekében akar mégh mutatni,
Kit mostan ujságul akar neked adni.
- 30 8. Ez néhány kis verset irtam személyednek,
Kit kedvesén nyujtok, mint hü szerelmemnek,
Névét fel jeczettem elein versemnek,
Légy mégh enyhitöje bánatos szivemnek.

181.

- 1 1. Mint vagy, édes lelkem, gyönyörüségem?
Csudálkozol, hogy kezemet tartom kebeledben?
Avagy talam akarod,
Szerelmem, örömben,
Tied léven, köveselek telyes eltedben?
2. Két szép szemeidet mert hogy mégh látám,
Csudálkozván rajta, él álmelkodám,

16 ezellen
2 kezedet tartod

- 10 Szivemben is be irám,
Elmemben be foglalám,
Szerelmedet attól fogva mind ohajtottam.
3. Légyen azért, szivem, éz nalad tudva,
Hogy én szivem te éretted bánattal rakva,
Kezemis már bé adva,
15 Szegény fejem is hodolva,
Tiéd vagyok, édes lelkem, ne tares már fogva.
4. Ily jo akarodat ne utály éngem,
Mert csak te eretted hal, vész én szegeny fejem,
Te vagy minden örömem,
Kedves gyönyörüségem,
20 Draga gyémántbol rakot szép ember képem.
5. Telyes színü, kedves, ékes szép rosám,
Szerelmedre kerlek, enyhicsed most hozzám,
Vajha én aszt tudnám,
És ha megh láthátnám,
25 Minden bánatimat azzal el távoztatnám.
6. Két szép szemeiddel mert rabbá töttél,
Mint egy érös lánczal ugy mégh kötöttél,
Törbenis be ejtettél,
Már szinten mégh gyöztél,
30 De szolgálodon, tehát rajtam, ne kegyetlenkegyél.
7. Irám ez verseket egy palotában,
Juta mingyárást eszemben azon orában,
Kiröl mingyár magában,
Kedves nyajaskodásban,
35 Szerelmemről im eszt irám gondolkodasimban.

182.

- 1 1. Atkozot szerencse, ki nekem szolgáltaal,
Él kezdet dolgomban ellent ki állottál,
Vigh örömet nekem soha bár ne hoznál,
Csak hogy bánatimra uj tüzét ne raknál.
- 5 2. Nem hiszem, hogy dolgom külömben léhessén,
Gisquárdus is mint járt, pelda csak ez lészen,
Gismonda hogy még holt, oka mi lehessén:
Bizony az szerelem vitte eszt mind vegben.

22 [Előbb:] hozzám most

- 10 3. Nem tudom, panaszul ellene mit vessek,
Nyilával ha még h lő, földön hogy él veszszek,
Mert látod, világban mostamis mint élek,
Szép személyed nélkül bizony csak fetrengnek.
- 15 4. Atta volna Isten, te szép személyedet
Bár ott hatta volna te gyenge testedet,
Az hol születted, te lako földedet
Sirostitodta volna kicsiny érkölcsödét.
- 20 5. Még érted az okát, miért aszt kívánom,
Föld sirosítását veled hogy jóvalom?
Mert szép személyedtől hogy el kéllet válnom,
Az gonosz szerencse hagyot így kenlodnom.
6. Ez néhány keserves verseket hogy irám,
Bánat miat ottan én ugy el nyomatom,
Hogy kis keszkenyömis könyvemmel asztatám,
Isten adgyon sok jot, neked eszt kívánám.

183.

- 1 1. Cséendes szép időhöz hasonlatos érkölcs,
Valyon s kibén volna most ilyenén gyümölcs,
Kiben Lucrecia volna felete bölcs?
- 5 2. Semmi imár mostan ördögi practika,
Még halatta régen aszszony csalárdsága,
Engemis nem regen, ladde, mint trefala.
3. Elegnek itélném már, gonosz szerencse,
Merges sebek ellen mint orvos szelencze,
Szép szin alat mint főz, mint tüzés kemencze.
- 10 4. Rogyogo szép csillagh alat születtedni,
Töb szép virágok közt felyeb bécsültetni
Tartom vala ötet hozzám hünek lénni.
- 15 5. Ki volt, mint én voltam, hozzád tizta sziböl,
Hogy másért ki vetel edes kebeledből?
Kévánom halalom immár tizta sziböl.
6. Elegnek magamot arra nem itilem,
Hogy sok kénáimat elé beszélhessem,
Szanyon még h az Isten immár, szegeny fejem.
- 20 7. Retege már benned szomorodot lelked,
Hamissagod bánván, ki volt ellenséged?
Tudom, siralmason járja iteleted.

8. Üreséggel kerlek legy fris sétálástol,
Kinek ellen tapocz az mely el predául,
Anyira levén még sém szánsz rothadástol.
- 25 9. Legyen Isten hozzád, immár nem busitlak,
Mert el fogta szivem merge banatimnak,
Felyen az Istentől, ki volt *oka annak*.

184.

- 1 1. Piha esse feszeke, még untam magamot,
Az élet enis vigan eltem világomot,
Mostan jeles házamban fonyaszt csak bu bánat,
No had jöjön csak elő az sötét nap nyugot.
- 5 2. Mert akkor az irigyek mind el csilapodnak,
Nem vigyáznak utánnam, ám akar hun jarjak,
Banom, hogy szeretője van más barátomnak,
Ennekem egy csép sincsen, tartom gyalazatnak.
- 10 3. Amot lakik egy aszszony az sikátor mellet,
Igen szép az járása s magais még lehet,
Majd él megyek, él oda, mégh látom, mit beszélget,
Maga ajánlására mutat é jo kedvet.
- 15 4. Ha szemben jutok velle, aszt mondom ö néki:
„Egességgel aszszonyom, eregy be, *ne* jüj ki,
Igen bánám, ha it kin mégh látna valaki,
Zárd be ajtodot s mondgyad: nincs hon senki.
- 20 5. Bezzeg regen kívántam látni személyedet,
Sokat is farasztottam te erted szivemet,
Szivem, hogy ha szivből szeretnel engemet,
Ki ontani sém szánnám eretted vérémet.
6. Ime, mely nagy falu ez, ha mind él nezedis,
Sok szép aszszonyok vadnak, ha még tekinted is,
De nem ér, szivem, veled annak egyiké is,
Nem adnálak én teged mind ez világonnis.”
- 25 7. Az zöld szoknyás aszszonynak hát rendel az preme,
Bele vagam az csakant, fogig mene belé,
Viola szin szoknyásnak hasat az pendele,
Meg ugratám magamot, fokig esém bele.
- 30 8. Aszt mondgya az éb séggü, hogy nem szeret engem,
Maga bizony ugy szeret, csak még nem hal ertem,
Szive szakad utánnam, hogy nem látya személyem,
Az vere is még posdul, mikor még lát engem.

24 levén latom még 27 annak oka
14 nem

- 1 1. Tudode, miért jöttem élödben?
Talam nem veszed te aszt eszedben,
Hogy minap éstig farattam ebben?
- 5 2. Nagy szorgalmatosan kerestelek,
Minden utzában teged lestelek,
Igen akarom, hogy megh leltelek.
3. Ma gondolám gonoszsagodát,
Hogy be tölcseed adosságodat,
Ketelen minden fogadásodat.
- 10 4. Jo illatokkal telyes az házam,
Elég van mindenem és jo mirhám,
Szepen fustölgő minden jóságom.
- 15 5. Szép nyoszolyámot már mégh vetettem,
Selyém paplannal be teritettem,
Szép szőnyegekkel ekesitettem.
6. Most jöj el velem és arra menyünk,
Ketten egy mással szerelmeskegyünk,
Szép játékokkal még elégedgyünk.
- 20 7. Nincs uram ithon, el ment nagy mesze,
Tudom, mikor lesz haza jövése,
Csak tegnap ment él, nem kel felnié.
8. Utra valo penczt is eleget vitt,
Arannyal töltötte még erszényit,
Most elyünk vigan, ne felyünk semmit.
9. Mert senki semmit nem tud mi hozánk,
De ha valakitől még halhatnám,
Az nyelvét is mingyárt ki vonatnam.
- 30 10. *Etel* nám elégh elöttünk vagon,
Vagy az szolgáló jo bort fel hozzon,
Az én szeretöm hogy vigan lakjon.
11. Csak kedvedert is vitézül járok,
Nem ugy, mint nemely tunya aszonyok,
Az derekamban mégh sém mozdulok.
- 35 12. Ha réád nézek, mingyárt mosolygok,
Tudgyad, mit téssen, ha hunyorgatok,
Mellöled szépen él paraszkolok.

11 minden 16 s 20 jövetele 22 el vitt 28 Ejel [!]

13. Kerlek, engemet hogy még ne utály,
Migh uram mégh jő, én mellettem hály,
Velem együtt légy, töllem él ne ály.
- 40 14. Ifiuságodat ne tölcs héjában,
Miglen vagy élted szép virágában,
Járj, szivem, kedved kívánságában.
15. Melyemet néha selyem sinorral,
Neha aranybol vert pántlikával
45 Tüzöm, meg rakom szép virágokkal.
16. Mint nevedékeny planta, oly vagyok,
Ugy mint pünkösti ki nyílt virágok,
Hol fejezede, hol pirosodok.
17. Vagyok szerelmes, mint nöstén szarvas,
50 Kerlek, kedvedre hogy még tapogás,
Ha lehet tülled, velem is mulás.
18. Neha fejemre csak fatyolt vetek,
Melyre szép szemmel ifiu legendek
Neznek, de rola ök mint tehetnek?
- 55 19. Keskeny derékam arany parta övél,
Mely vagyon rakva szép draga kövél,
Kontyomis ékes szép arany tökkél.
20. Aranyos végít patyolatokkal,
Szép himmel varot gyenge fátyollal,
60 Nyakamot környül veszem fodrokkal.
21. Még ékesitem magam ezekkel,
Gyönyörüséges élő türkekel,
Az tiz ujomot arany gyürükel.
22. Ing vallam vékony gallerból valo,
65 Gyenge testemen által még látzo,
Ifiu legendek, éz nektek valo.
23. Pendelem gyocsa hat arany ára,
Az fel hajtása hat forint ára,
Minden öltése hatvan pencz ára.
- 70 24. Aranyal töltöt szép készkénöim,
Ajándékból valo ékes gyürüim,
Vadnak nekem szép ajándékaim.

41 virágodban 42 kívánságodban 63 [Előbb:] gyürümel 72 ajándékim

25. En él nem unnám veled jáczodni,
 Jeles beszédben el gyönyörködni,
 Tudok emberrel én beszélgetni.
- 75
26. Kamuka szoknyámon hat rendel az prém,
 Mint egy grádicos, melyre nez sok szem,
 Melyre fél hágni, kész lész, el hittem.
27. Ne gondoly azért sénkivel semmit,
 Még ályon mind kettőnk között az frigh,
 Mert az többin nem adnék valamit.
- 80
28. Ne szomorkodgyál, lám senki nem bánt,
 Tölcs be kedvedet, kit szived kívánt,
 Majd egészen süttetem az báránt.
29. Most ez égy fel nap mégh vendegellek,
 Mert csak egyedül teged szeretlek,
 Uramban már szerelmet nem lelék.
- 85
30. Ne hajoly, szivem, máshoz senkihez,
 Ez telyes földön immár senkihez,
 Te is hát bizál az én kedvemhez.
- 90

185/II.

1. Hallode iffiu, iöi te egy szomra,
 Nem mondok gonoszt, sött intlek jora,
 Nem sokat tészén egy fertály ora,
 Nem sokat teszen egy fertály ora.
- 5 (1.) 2. Tudode mastan elődben iöttem,
 Avagy nem veszed azt is eszedben,
 Hogy ma napestig fárottam ebben,
 Hogy ma napestig fárottam ebben?
- 10 (2.) 3. Nagy siralmassan téged kereslek,
 Minden utakon téged lestelek,
 Igen akarom, hogy föll löltelek,
 Igen akarom, hogy föll löltelek.
- 15 (3.) 4. Mondgyátok mastan nagy hamissággal,
 Bé töltöm minden fogadásimat,
 Meg adom minden adosságimat,
 Meg adom minden adosságimat.

4 [A másoló az ismétlődő 4. sorokat nem írta le végig.] 7 nepestig [!]; ebben bis

- (5.) 5. Szép nyoszolyámat is meg vetettem,
Selyem paplannal béteritettem,
Szép szőnyegekkel bé fődöttem,
20 Szép *szőnyegekkel bé fődöttem.*
- (6.) 6. Mast iöi el velem, arra fekügyünk,
Ketten kedvessen szerelmeskedgyünk,
Szép iátékokkal meg elégedgyünk,
Szép iátékokkal meg elegendgyünk.
- 25 (7.) 7. Nints uram itthon, el ment nagy mesze,
Tudom, mikor lesz haza iövése,
Tsak tegnap ment el, nem köll félnyie,
Tsak tegnap ment el, nem köll félnyie.
- (8.) 8. Utra valo pénzt is eleget vitt,
30 Arannyal tölté meg az erszénnyét,
Mast legyünk vigan, el vitte az kint,
Mast legyünk vigan, el vitte az kint.
9. Kezedben vagyok, szabad legy velem,
Te se keméllyed magad én tülem,
35 Járuly közeleb, ölej meg, szivem,
Járuly *közeleb, ölej meg, szivem.*
- (14.) 10. Iffiuságodat ne tölts hejában,
Mert mast vagy virág szép illattyában,
Fáj az te szivéd kivánságában,
40 Fáj az te *szivéd kivánságában.*
11. Hiszem, nem lehet ördög az ember,
Kinek ura van oly aszszony ember,
Hogy meg ne unnya, ha itthon hever,
Hogy *meg ne unnya, ha itthon hever.*
- 45 12. Sem testemnek, sem lölkömnek nem köll,
Tsak téged, lölköm, ohajtlak szivel,
Soha te tüled nem is állok el,
Soha te *tüled nem is állok el.*
- (13.) 13. Kéllek, te engem hogy meg ne utály,
50 Mig uram meg iön, addig nálom hálly,
Együt légy velem, tülem el ne vally,
Együt *légy velem, tülem el ne vally.*
14. De tsak veszne el az kura fia,
Mászor lennék én akkor világra,
55 Oh, hogy meg nem tud rolam halnyia,
Oh, *hogy meg nem tud rolam halnyia.*

15. Majd reám veszem kamuka szoknyam,
Lábomban vonszom karmasin csizmám,
Ékessen járok, néz bár én reám,
60 Ékessen *járok, néz bár én reám.*
- (23.) 16. Péntölöm gyoltsa két forint árra,
Az föll hajtása kilencz pénz árra,
Minden munkája hat arany árra,
Minden *munkája hat arany árra.*
- 65 17. De tsak önne el az sokodalom,
Az vásár fiát néked meg adom,
Tsak vegyed tülem io akaratom,
Tsak vegyed *tülem io akaratom.*
- (11.) 18. Csak te kedvedért ékessen járok,
70 Nem ugy, mint egyéb tunya aszszonyok,
De derekamban tsak meg sem hajlok,
De derekamban *tsak meg sem hajlok.*
19. Hogy ha kívánod, majd hegedülök,
Avagy cziterát vervén örülok,
Lantot pöndittek, öledben ülök,
Gyöngé orczádra szép csokot tészek.

185/III.

- 1 1. Hallode ifiu, jöszte egy szora,
Nem mondok gonoszt, söt intlek jora,
Nem sokat teszen egy fertály ora.
- (1.) 2. Talám nemis veszed azt te eszedben,
Hogy ma nap estig fáradtam eben,
Véled hogy még ma lehessen szemben.

186.

- 1 1. Ez volte, szerelmes szivem, *te* kívánságod,
Hogy ily hamar szegeny fejem gyászban boritod,
Veletlenül szegeny arvat hogy így kenozod?
2. Mond mégh nekem, piros Annok, az mit vetettem,
Ha valaha *te* náladnál többet szerettem?
Mert nem kellett, tudod szivem, senki ennekem.
3. Hajoly mégh már, szép violám, ily kerésemre,
Ne kemenyicsd *te* szivededt, térj kegyelemre,
Kerlek, szivem, tekéncz ilyen keseredetre.

1 az te

- 10 4. Ne éges már szavaiddal, mert lángban vagyok,
Még kötozhez, én edesem, te szajkod vagyok,
Szerelmeddel meg lanczoltál, te rabod vagyok.
5. Sziböl akarom, edesem, mert csak éz kellet,
Kit én szívem szerelmedtől régen kéreset,
15 Már mégh lelte, az ki neki légh inkab teczet.
6. It hadlak már, ékes rosám, gyenge virágom,
Ély sokáig, én edesem, sziböl kívánom,
Irigyektlől itt nem lehet az én lakásom.
- 20 7. Inkáb, él hid, hogy megh halok eretted, lelkem,
Hogy sém éz után sok buval, bánatal, szívem,
Ejel nappal nem nyughatom erted, edesem.
8. Adgya Isten, szép kis Annám, hogy láthassalak,
Kévánságos egeességben találhassalak,
Az Istentől nagy sok jokkal mégh aldhasalak.

187/I.

- 1 1. Egy violát nevelt Vénus szerelemre,
Az kinek szépsége vagyon gyötremre,
Ékes tekintete indit szerelemre,
S angyali termete szolgál él vesztemre.
2. Regen dicsekedet Delus szigetével,
Ifiakat mégh gyözöt Piránus testével,
Enis dicsekednem ennek termetével,
Hogy ha engedne most titkos szerelmével.
- 10 3. Soha nem kívánnám azoknak szépséget,
Meg sém emlitenem Dianna termetét,
Nem is ohajtanám Elisa szerelmét,
Csak ének hajthatnám szívemhez ő szívét.
- 15 4. Orczajat tartanám szemém tükörének,
Csilagzo ket szemét bum él üzésinek,
Mosolygo ajakát fülémilecskemnek,
Vegezetre magát szívem szerelmének.
- 20 5. Kláris alá termet fejer nyakaczkáját
Karjaim tartanak batran ő banatyát,
Nem kívánnám látni szive hérvadását,
Még bec sülnem ebben Vénus ajándékát.

10 szavaddal 15 teczet <kellet>
20 bec süllenem

6. Alhatatlan szivet hozzá nem viselnék,
Akaratya szerent dolgaiban járnék,
Senki szerelmejert tülé el nem futnek,
Égy szivet ő velle holtiglan viselnék.
- 25 7. Szivemtől szakasztám, szivédhez foglalám,
Szived ajánlásit szivemnek mutatám,
Ez néhány verseket szivedről formálám,
Ved jo neven azert, szerelmes Annokám.
- 30 8. Ez versek szivednek tájára czéloznak,
Bocsánatot s valaszt csak te tülled varnak,
Ne lödözzed szivét erte hü szolgáltnak,
Mert nyilaid merge hamar halált hoznak.

187/II.

- 1 1. Egy violát nevelt Venus szerelmemre,
Az kinek szépsége vagyon gyötrelmemre,
Ékes tekintete indit szerelemre,
Angyali termete szolgál el vesztemre.
- 5 2. Régen dicsekedett Delus szigetivel,
Epákokat győzött Diánna termettel,
Énis ditsekedem kedves személyyedel,
Hogy ha meg engeded, lészek szerelmédel. [!]
- 10 3. Nem kívánnám soha Didonak szépségét,
Meg sem emlétem Venusnak termetitt,
Nem is ohajtanam Elisa szerelmet,
Tsak néked hajthatnám szivedhez szivemet.
- 15 4. Orczádöt tartanám szivem tükerinek,
Csillagzo két szemet bumnak üzőjének,
Mosolygo ajakát gyenge piros mégyenek,
Végezedre magát hiv szivem tökörének.
- 20 5. Kláris alá termet fejr nyakacsakáját
Csokkal öllelgetnem bár piros orczáját,
Nem kívánnám látni soha szomorúságát,
Meg becsülmem ebben Venus ajándékát.

188.

- 1 1. Egy szép tánczot jo kedvemből szép szerelmem küldek,
Kit gyakorta én magamban te nalad eneklék,
Tánczolok, veled örülök,
Vigan tezik, hogy repülök,
5 Nagy boldogul élek.

2. Boldogh vagyok, mert hogy szerecz, de boldogab lénnék,
Éz ujonnan szerzét tánczban ha ketten mehetnek,
Veled együt ha lehetnek,
.....
10 Együt tanczban mennék.
3. Boldog szémeek, kik eszt látyák, labak, kik eszt nyomják,
Fejer színü szép sarukat sarkok kik hordozzák,
Késkeny derekat *hordoznak*,
15 Gyenge kartis tapogatnak
Es az mint akarnak.
4. Mert én szemem szemeiddel szépen üsmerkédik,
Kezem akkor kezeidnek szépen hizelkédik,
Tánczban lábom kedveskédik,
Ezek mert akkor aszt velik,
20 Hejában nem esik.
5. Nem csudálom, szép tánczodat ezek ha kíványák,
Aszt csudálom, ejel nappal azok él nem unyák,
Mentem öket, mert jól tudgyák,
25 *Ag* irigyek igen bannyák,
Sok gonoszal szolyák.
6. Az vén ember ifiak tánczát házában ha erti,
Feleséget, mint jászolyban kuvasz szénát, örzi,
Nem teheti szemmel nezni,
30 Ifiat, mint irigy, él *üzi*,
De mi hasznát vészi?
7. Tanczban orczád pirulása, mint rosa nyilása,
Ajakidnak mosolygása, mint égh villámása,
Tagaidnak hordozása,
35 Mint vizeknek szép folyása,
Cséendes el mulása.
8. Csudalatos szép terdeknek ékesen hajlása,
Mint angyalnak mégh regenten földre le szállása,
Kezhez magát szép adása,
Nyárban mint szölő nyilása,
40 Neki ujulása.
9. Sebes solyom jó kedvében magát mint mutatya,
Répül vigan, de szárnyait vesztég, szépen tartya,
S tánczát néki ha ki látya,
45 Hogy nem mozdul, aszt alitya,
Minden ugy csudályá.

9 [E sort a másoló kihagyta.] 13 kik hordoznak 24 agok irigyek <mert> 29 üzni
32 ajakidnak <villámása>

10. Sok szép szemnek mindén fölül te réád nézése,
Mint csiszártól tisztítatot fényes fegyver fénye,
Szép szavadnak beszélése,
Mint cziterának *pengése*,
50 Nagy szépen zéngése.
11. Az pünköstnek idejében virágh szál kertedben,
Ugy virágzik kebeledben, mint rosa kertemben,
Oly kedves vagy mindenekben,
Mint narancs is idejében
Az te kebeledben.
12. Még töb volna, szép szerelmem, kivel hizelkedném,
Elég eddig, mert sok lenne, inkább még szeretnél,
Ki miat *engem még h vetnél*,
Szeretődöt nem szeretnél,
60 És él felejténél.
13. Írám ezeket versekben egy nagy palotában,
Szombat méől él tavozvan én gondolatimban,
Szeretömtől él váltomban,
Gondolván eszt én magamban,
65 Éneklem utamban.

189.

- 1 1. Szerelmemnek szerelmejért gyötrödnöm,
Ki látta ily veletlénül gyötrödnöm?
Ha lesz vége gyötrelmemnek,
Keserves sok siralmimnak?
2. Életemnek mezeinek virágja
Fénlik vala s még h ujula csillaga,
De el fordult s buba merült,
S még hervadot szép zöd ága.
- 10 3. Mint égy predát, az nagy árvát, ugy hagjot,
Sok vétkemert sok buba be meritet,
Kötösz odasz édes lelkem,
Keservesen *bántál* velem.
- 15 4. Pünkösti szép rosa fénlík harmattól,
Még hívrat szine pirosult esettül,
Az én szemem de sirástul
Ázik, fonyad köny hullástul.

49 ö pengése 58 még h vetnél engem 60 s:
12 bántok

5. Ily keserves butul, jól tőt Istenem,
Tudom, még számlálván bennem én *vetkem*,
30 És be viszen jó kedvében,
Örömet ad bus szívemben.
6. No had járjon keserves panaszom,
Mulyék bátor mind semmiben én károm,
Ha ez keserves panaszom,
Még h kegyelmez szép aszszonyom.
- 25 7. Szány még azért, édes gyönyörűségem,
Tégy szolgaddá bátor édes szerelmem,
Ne hülyön még h immár bennem
Tülléd várt jó remenségem.
- 30 8. Mind örökke, edes lelkem, így *elsze*?
Keservemért örökke így gyötreszé?
És mind eltig így kénoze?
Szüntelenül csak kénoze?
- 35 9. Isten hozzád, aldigyon rosám kertedben,
Meg h ujulván szépen az te kertedben,
Aldjon Isten, te kertedben
Légyen rosa *én* szerelmem.
- 40 10. Fülemüle, szép görlice társával
Énekelnek, beszélgetnek egy mással,
De én akkor is nagy buban
Csak kesergék nagy bánatban.

190/I.

- 1 1. Istenem sok jokkal, mint mezőt virággal edes lelkem, aldigyon még h,
Jó egességedben és jó szerencsedben sokáiglan tarcsón még h,
Mit Istentől kívánsz és csak alig is vársz, az Ur Isten adgya még h.
- 5 2. Lelkem, édes szívem, soha feledékeny én te rollad nem leszek,
Én te beszédiről, osendes tréfáidról én *minden* jót remenlek,
Kit engedgyen Isten hamar időn ernem, én csak azon könyörgök.
3. De lám, edes szívem, az én Istenemnek csak ez volt akaratya,
Hogy szegény fejemet, szomorú szívemet ű, csak ő el kénoztta,
De hiszem, még h szánya, csak hogy sanyargatya, migh akaratya tartya.
- 10 4. Az én Istenemnek alázatos szível én csak azon könyörgök,
Szívem az sziveddel, lelkem az lelkeddel hogy ha együtt lehetne,
Bátor ez világban keserves eilem ki mulásra él menne.

18 bennem én *vetkemet* 28 remenség h 29 elesz 31 kénoz 33 rosád 36 rosa szerelmem
5 mindenben

5. Az én könyörgésem, bizonyal él hiszem, Istenem megh halgattya,
Mégis adgya nekem, az mit keván szivem, ha kedves akarattya,
15 Csak hogy igaz hitből, lelki szeretetből könyörgésemet várja.

190/II.

- 1 (1.) 1. Istenem sok jokkal, mint mezőt viragal, édes szivem, algyon megh,
Sok jó szerencsikben, kedves egységben sok ideig tarcson meg,
Kit Istentül kévansz és csak allig is varsz, rövid időn adgya meg.
- 5 (2.) 2. Lelkem, édes szivem, soha feleidikeny én *te* rolád nem leszek.
Te szép beszididről, csendes trifaidrul én minden jót reminlek,
Kit Isten engegyen rövid időn irnem, én azzon örvendezzek.
- (4.) 3. Olyan nagy kegyelme az én Istenemnek vaiha rajtam lehetne,
Hogy szivem sziveddel, lelkem *te* lelkeddel ha parossan élhetne,
Bator éz vilagbul, keserves kinokból rövid időn ki menne.
- 10 (3.) 4. Az nagy Istenemnek, én édes violam, csak ez volt akarattya,
Hogy az én szivemet, szomorú lolkemet *sok* ideig kinozza,
De bizony meg szanya, csak hogy sanyargattya, valameddig akarja!
- 15 (5.) 5. Az én könyörgissem, *bizonyal el hiszem*, Istenem meg halgattya,
Meg adgya meg érnem tüle az mit kirek, ha kedves akarattya,
Csak hogy igaz hitből, lelki szeretetből könyörgésemet varja.

191.

- 1 1. Édes szerelmem, kedves örömem, mit szomorkodol?
Fejed le hajtván, színéd hervadván mit gondolgodol?
Avagy talám nagy szerelmemen te csudálkozol?
- 5 2. Nem csuda, higyed, ha még *h* tekénted ennek az okát,
Mert szép Venus is, Juno, Pallás is szegyenli magát,
Mikor látya szerelmemnek ilyen nagy voltát.
3. Görög országban és szép Spártában Hana látta, [! ?]
Kinek már mása mind ez világon mongyak, nem volna,
De most benned szépségének mását találta.
- 10 4. Paris Venusnak, *s én* Cupidonak sokkal tartozunk,
Mért az ki légh szép, gyönyörűségésb, azzal mi élünk,
Éz világon sénki abban nem volt mi társunk.
- 15 5. Örűly azert, mert kedvedért vigan tánczolok,
Sok szép szokot, ékes verset kit rollad irok,
Él nem fogyok, mert én tülled ugyan ujiulok.

4 [te hiányzik] 11 csak 12 te 13 el hiszem bizonyal
8 mongya 9 benne 10 sém [!]

6. Ezér csokkal, sok szép szokkal szerelmesemtől
Hogy még válám s él bucsuzám, mint eletemtől,
Gondolkodván im most iram nagy szerelmemről.

192.

- 1 1. Néktek szemetek fekéte,
 Két két narancs kebletekben,
 Vattok szépek *személytekben*,
 Édesek beszédetekben.
- 5 2. Gyönyörüséges szavatok,
 Rosa színü szép orczátok,
 Mondhatatlan álapotyok,
 Vénushoz hasonlok vattok.
- 10 3. De im hol néktek az igaz,
 Szépségtekről igaz válasz,
 Szömmölcsöt visel mellyén az,
 Az ki légh szob, kössebbik az.
- 15 4. Ö szeme, piros orczája
 Gerjete igen hozzája,
 Itiletemert, szép rosa,
 Adassék nekem két alma.
- 20 5. Ha nem adod két almádot,
 Öleld megh, szivem, nyakamot,
 Had csokolyam megh orczádat,
 Távoztasd el halálomat.
6. Tüzet, szivem, *gerjesz* tüzél,
 Engem ényhicz szerelmeddel,
 Mégh elégszem szerelmeddel,
 Légyen Isten szépségekkel.

193.

- 1 1. Mint parducaz predára, kegyesem ily bumra szüntelen igyekezik,
 Kinom hogy láthassa, örülhessén rajta, csak azon gondolkodik,
 Nem gondol fejemre, készül gyötrelmemre, kenommal ugyan hizzik.
2. Az fene vadaknál, tigris, oroszlánnál kegyetlenb természeti,
 Mert megh azis szánnya fiat, mikor látya veszedelemben lenni,
 De szerelmem nékem az én sok gyötrelmem vidám orczával nézi.

18 szerelmedről
2 kebletekben 3 szemetekben 4 édességi [!] 11 gyümölcsötök adassék nekem az
21 ne gerjesz

3. Rementelen sorsom réám hogy but forjon, remenleni sém tuttam,
Hogy attol veletlen ugyan történetlen kellett el távoznom,
Ki volt személyével, fris tekintetivel szabadságomtól fosztom.
- 10 4. Gyönyörű nyelvednek kedves szép zéngési mikor gyönyörköttetnék,
Akkor én szívem is butol vetkezik le és öröme indul fel,
Talám mind öröke tündöklő napjaim érted homályban jő fél.
5. Igye fogyot fejem, gyász viselő lelkem, hát mint reménlhetz immár?
Ha nem szánya kenom kegyetlen aszszonyom, halójával keszen vár,
15 Telyék kedve benne, hogy éltem üldözze, felölem él tér immár.
6. Talám mégh, tudom, él s könyvben fordult szemmel keserves verseimet
Kezdi tekinteni, magában így szolni: „Oh Ur Isten, hogy szegent
Még nem szántam akkor, mikor láttam sokszor ertem szenvedni sok kent?“
7. Oh szerencsetlen nap, mely már tölled el kap, miért akkor homályban
20 Hogy nem borultál volt, látnom miért hattál volt élsöben ot bucsuban?
Oh mely keserves kár, hogy töllem távol jár szívem erted már gyászban.
8. Meny, föld, tenger mulok, kösziklák is romlok hoszszu üdö jártára,
Tudom, ily sok bumnak, kik erted hervasznak, vége lészen valaha,
Semmi nincs világon, ki örökke tarson s él nem mulnék sokára.
- 25 9. Ezeket sietve gyűlés után versben egy ifiu ü szállásán
Szerze, szerelmének mikoron bánkodnék tölle el távozásán,
Sir, kesérégh érte szüböl fohaszkodván, most utyára indulván.

194.

P O G R Á N I

- 1 1. Piros rosa színű, sok vigasság szerző kegyes isten aszszonyok,
Bumat, banatimat, sok oajtásimat *mingyájan sirassátok*,
Mert az kit szerettem felyeb, hogy sem mint mást, él hagyot, jól látjátok.
2. Olyan vagyok immár, mint szintén az madár, kinek szárnya mégh széget,
5 Avagy az pusztában, idegen országban mint egy szám ki vettetet,
Sir es csak bánkodik, szívem így kenlodik, nem tanál segítséget.
3. Gonosz szerencsének vélik aszt mindenek, mikor ember még botlik,
Hasonlatos képpen az ki hűségiben mástol megh csalatkozik,
Avagy barátától, szép szeretőjétől az ki mészé távozik.
- 10 4. Réám is hasonló es csak lelkem kenzo szerencse találkozik,
Mindennek láttára idegen országra szerelmétől bucsuzik,
Im majdan el megyek, de keserűségben nem mind öröke leszek.

9 fosztot 22 mulik

2 sirassátok mingyájan 9 Az nagy [!]

5. Am bator el menyen, nem bánom, csak legyen mindenkor egességben,
 Isten megh őrizen, szerencsese tégyen teged minden helyekben,
 15 Csak el ne felejsen, sött inkább szeressen és viselyén sziveben.
6. Nem lesz vigh örömem mind addig is nékem, valamegh vissza nem tér,
 Mert el hervat szívem és el badgyat lelkem, csak mosolygani sém mér,
 Semmi mulatságom nem lesz vigasságom úgy teczik, hogy meg sém tér.
7. Igen szomorú volt vegre mégh is holt volt Lucretia buvaban,
 20 Hogy szeretőjétől, szép Euriátustól el hagyaték utánban,
 Megh átkozá magát, meg állá bosszuját, mégh hala bánatyában.
8. Orpheus halálát, rettenetes kenyát sirattyák mégh az fak is,
 Szűzek, szép virágok, valakik hol vattok, sirassatok engemis,
 Sött edes szerelmem, ki ma el hacz engem, bánkodgyál te magad is.
9. Noha immár el mégy, csak kegyetlen ne légy, vid el immár kedvemet,
 25 Hogy sénki ne lássa és hirét se halya sénki csak nevemnekis,
 De te valamikor ha szinten tánczolszis, mégh émleges éngemet.
10. Immár én tegedet tovább nem busitlak, oh en edes szerelmem,
 Sokat gondolkodik, el nem feletkezik te rollad az én szívem,
 30 Már Isten mégh áldgyon, jo uton hordozon, megh bocsás azert nekem.
11. Adgya az Ur Isten, lássam egességben haza jöveteledet,
 De jaj, félek rajta, addig megh forditya nekem is szerencsemet,
 Én azert mind holtigh kedvedért mind fottig eneklem ez eneket.

195.

1. Áldot pünköstnek fel teczet ujsága,
 Szép rosakkal ékes az erdőnek fája,
 Az szép madár szokkal ékes az érdőnek ága.
2. Hallod az fecskéket az ő szollásokban,
 Vigasságot mutat minden nap magában,
 Bus sziveket megh vigasztál mindén nap magában.
3. Kinek kel bánkodni, ha az szép violák,
 Minden féle rosák magok látni hadgyák,
 Gyengén ő mégh hajtya, színétis mégh hagyta,
 10 Egyik kégyes le szakasztya, az másiknak adgya.
4. Az üdö tavaszra, rosa megh nyilásra,
 Fa megh virágzásra, erdő zöldelésre,
 Az jo katona legény kész menni csatára,
 Bátorsággal megyen lován kopia rontásra.

 17 mosolyani [!] 19 vol [!] 20 Euriátustól [!]
 8 magát

- 15 5. Mi oka, edesem, hogy így küldesz engem?
Telyességgel látod, rakva az én szívem,
Neked adom jegy gyűrűmet, ved jo neven töllem.
6. Ved jo neven töllem és ne légy szomorú,
Ha személyem tezik, és ne légy háború,
20 Mert mégh emeszte miattad immáron az boszszu,
Félő, nekem az szép rosa nem lesz jo szagu.
7. Csorgo szép forrassok már mindénüt folynak,
Folyo vizen járo hajok is indulnak,
Fekvés után az vadak is szépen jaczodoznak,
25 Zöld kertekben szépen repdesnek az madarak.

196/I.

- 1 1. Egy uj historiát mondanék tü nektek, ha réa halgatnátok,
Melyet többbe töllem, vagy mástolis talam tü eszt nem hallottátok,
Czigányok dolgokrol, vagy kívánságokrol, kikről ily szépen szollok.
2. Eszer az ozigányok az magyarok közöt derék gyülest hirdettek,
Hogy az Jupiternek egész nemzetségül ezen könyörögnenek,
Hogy egy szent egy házát nekik is adnának valaha az Istenek.
3. Az fundámentoma és az két oldala bátor csak kenyér volna,
Folyo gerendája és *padlo* deszkája szalonnából állána,
Gerendáján alol az menyezet helye szép pánkobol állanna.
- 10 4. Minden ő ajtaja hogy kétfelé nyilnék, két két öreg szalona,
Vono karikáji kolbászbol legyenek jo vastagon mégh fonva,
Az csuka pecsenye jo leszen zárjának, gömbocz legyen lakatya.
5. Az kö lábak helyet mind sodorral bélöl megh támogatva volna,
Faragot kö helyett majossal, kolbaszal felyül rajta cifrázva,
15 Az férfiak széki, az oltár környéke hordo borból állana.
6. Az aszszony emberek, az szegeny gyermekek csak az földön ülnek,
Vajas kalacs volna az szék ő előttök, kire könyölkölnének,
Hogy buzgob elmével, nagyob ohajtással ök könyöröghessenek.
7. Hejazatya penig eget cserép helyet mind vajas béles volna,
20 Köszte az mész helyet sajt, turo, káposzta kaporral egy légyen,
Ha aszt akarjátok, hogy egész czigánságh mind kereszténye légyen.
8. Mind *egyenlő szívvél és egy akarattal* telik ez az kívánságh,
Kit ugyan mégh adgyon, *megh* kéri, formályon Jupiteri méltóság,
De ha megh nem adgya, mind el ál mellöle, aszt mondgya az czigánságh.

26 [A kézirat csonka.]

3 dolgokrol kívánságokrol 6 az Istennek könyöröghetnének. 8 és az *padlo* 22 Mind egy akarattal telik ez az kívánságh 23 megh is kéri formályon Jupiter méltósága

- 1 (1.) 1. Egy uly historiat mondok tü néktek, ha réá halgatnátok,
Kit én töllem többé, vagy talám mástol is soha nem hallottatok,
Cziganyok dolgarol vagy kivánsagokrol én ilyen képpen szollok.
- (2.) 2. Egykor a czigányok a magyarok köszöt ilyen gyülest tettek,
Hogy az Jupiternek egez nemzetségük azon könyörgöttek,
Hogy egy szent egy házát nekiek valaha adna az eök Istenek.
- (3.) 3. A fundamentuma és a két oldala bator csak kinyér volna,
A padlo dezkája, fojo gerendaja szalonából állana,
A gerenda alat meg czifrazot helye pánkobul ki faragva.
- 10 (5.) 4. A kö lába helyet mind sodarral légyen erőssen támogatva,
Faragot kö helyet hurkával, kolbázzal jo vastagon czifrázva,
A ferfiak széki és ajtok melyéki hordo borokkal rakva.
- (6.) 5. Az aszony emberek s az czigány gyermekek csak az földre üylenek,
Vajas kalacs légyen szék helyet előttök, kire könyököllyenek,
15 Hogy csendes elmével, buzgo könyörgessel eök könyörögghessenek.
- (4.) 6. Ajtaja oly légyen, mely két felé nyilyék, két nagy kövér szalonna
Vono karikaja csak kolbázbul légyen jo vastagon meg hajtva,
A sült hus peczenye jo leszen zárjának, gömbezc legyen lakattya.
7. Az ajto melyekit fejer marván köbül kellenek ki faragni,
De it nem találni, mesze nehez menni es igy kel gondolkodni,
A nád méz is fejer, jo leszen so helyet abbul is szopogatni.
8. Harangrol is szugség, nincsen arrol ketcség, hogykellyen beszélgetnünk,
Ama nagy sajtokbul vagy fejer ordából jo leszen azt itilnünk,
Uteit turobul, tengelyit sodorbul, kötelit csak kolbazbul.
9. Sos tejel oldalat mind küyel s mind belöl méz helyet kel meszelni,
Fogás kalácsokbul az oltárok helyit magassan kel csinálni,
Csinalt eget borral szentelt viz tartokot teli kelyen tölteni.
- (8.) 10. Mind egyenlő szivel és egy akarattal e töllünk a kivánság,
Kit ugyan meg adgyon, hittel confirmalyon Jupiteri meltóság,
30 Mert ha meg nem adgya, mind el al mellolle, azt mondgya az czigansag.

- 1 1. Bár csak ejel hadnál énnékem alunnom,
Ha nappal eretted nyughatatlankodom,
De lám, ejel nappal csak erted kénlodom,
Fel serkent almamban rollad valo gandom.

- 5 2. Az északais sok gondolatim után,
Tezik hajnal tájban, hogy én el alunnám,
Szeretöm személyét én almomban látám,
Megh rettenek tölle, haragvék én réám.
- 10 3. Teczik, mint ha volna égy kéz iy kezében,
Kinek merges nyila vetven idegében,
Arányozni kezde nagy hirtelen engem,
Ily szokot felelék neki ijettebben:
- 15 4. „Ne siés mégh ölni, lelkem, szép aszszonyom,
Észt érdemlette é tölled szolgálatom,
Hogy miattad essék ily szörnyü halálom?
Oh lelkem, mit kénosz, te lész é gyilkosom?“
- 20 5. De éz ilyen szokra nékem észte felelé:
„El költél már arrol, könyörgésed semmi,
Még halsz, ugy mond, még halsz, nem menthet még sénki,
Világhbol, akarom, kezém miá muly ki.”
- 25 6. Megis mint ártatlan, kezdék könyörgeni,
Mely szomra kedvesen igy kezde felelni:
„Ne fély semmit, ifiu, nem bánt téged sénki,
Sött inkább mind holtigh akarlak szeretni.
- 30 7. Isten oltalmazzon, nem lészek gyilkosod,
De söt inkább te néked lészek titkosod,
Csak hogy arra kerlek, tarcs mégh fogadásod,
Ha énis be tölcsém kedves kívánságod.
- 35 8. Nem hittem észte hozzád, hogy ily lágy szivü légy,
Termétedhez képest hogy ilyen félnék légy,
Gyenge tetemimtöl hogy igy te mégh ijedgy,
Sött *hittem*, én hozzám jo reménséggel légy.
- 40 9. Kévánom Istentöl jo egésségedet,
Egéséged után én velem éltededt,
Gyönyörködven élni égy más közöt münköt,
Ragalmazo szoktol oiya mégh szivünkött.”
- 40 10. Ez szok után mingyárt én nagy örömemben
Serkenék almamban nagy hirtelénséggel,
Tehát nincs szeretöm én előttem jelen,
Melyen csak mégh esék véletlenül szivem.

A MÁTRAY-KÓDEX KELTEZETLEN ÉNEKEI

... A N D R E A S

- 1 1. Sötétség hoga napom világot,
Homaly borítá fényes csillagát,
Szerencse rántya ő adományát,
Megh öregbiti szívem faidalmát.
2. Az erős gallyak mikint haboktul
Széllyel hanyatnak sebes szélvészül,
Igy elmém busul nyukhatatlanul,
Farad, gyötrődik illy szertelenül.
- 10 3. Ennyi sok kinom szívem ha látnad,
Sok gyötrödesim tudom megh szanad,
Előbbi kedvedet hozzam mutatnád,
Arva szívemet megh vigasztalnad.
4. Reménten lesz higyed életem,
Te nalad nélkül édes szerelmem,
15 En hűségemért ha el-hadsz engem,
Jai az koporso lészen en helyem.
5. De kérlek lelkem tekints szolgadra,
Ne siess kérlek nagy halálomra,
Fordullyon kedved én siralmimra,
20 Éretted sok könnyuhulátásimra.
6. Néked szolgáltam tudod édessem,
Te is ajánlad magad akképpen,
Még maradsz hozzam végigh hűségben,
Mire hát gyötresz illy keservessen?
- 25 7. Arany, ezüst, gyöny, minden marhánál,
Kedvesb vagy lelkem nálam azoknál,
Nem kívánok már többet naladnal,
Valamig lelkem testemtul megh vál.

- 30 8. Szomoru szivel földnek gyomrában
Jai maid be szállok az koporsóban,
Nem léssen tovább éltem világban,
Ha szerelmednek gyötresz langjában.
- 35 9. Oh kedveskedő szép mulatások,
Gyönyörűséggel folyo szép csokok,
Gyengéden való ölelgetések,
Nem hittem bura hogy jutassatok.
- 40 10. Read szemeim vérrel fordulnak,
Minden vér erek bennem posognak,
Hol piros fejr gyakran változik,
Szerelmed miatt mert nem nyughattik.
11. Orvendezettő kedves viragom,
Én kinlodásomban *te* légy orvosom,
Lám néked adtam én abrázatom,
Hittel fogadom, megh sem masolom.
- 45 12. Tölcs be édessem ajánlásidat,
Ne tarcs kötözve gyenge rabodat,
Mit vétet szegény, hogy haragodat
Raita így tartod, allod boszszudat?
- 50 13. Vallyon mit használsz fris termeteddel,
Hogyha nem közlöd te szeretőddele?
Viszont el mulik, hidgyed ezennel,
Hanem vigadsz is szép szeretőddele.
- 55 14. Illy sirást tön egy iffiu magában,
Halálát varja vigh orájában,
Csak szérelmének volna ölében,
Bátor ki mulnék lelke az helybe.

199/I.

- 1 1. Oh atkozot kis Cupido,
Piros vérem szomjuhozo,
Szerelmemben engem tsaló,
Szép iffiaknak te vagy háló.
- 4 2. *Negyötörjed* en szivemet,
Add megh nékem szeretömet,
Ne adgy nékem innom mérget,
Ujics megh elébbi kedvemet.

42 kinlodásomban légy 47 mit <t> 50 nem <köz. .> 54 orájának [!]
5 gyötörö [!]

- 10 3. Tündéres vagy, mert nem latlak,
Ha latnálak, megh fognalak,
Vass bikloban jartatnálak,
Mint te engem, kinoznalak.
- 15 4. Szabadságod ugy nem lenne,
Mert hatalmad mind el-veszne,
Szép szeretöm is kedvelne,
Ha nyelvem nem hizelkedne.
- 20 5. De nem latlak, azért kinoz,
Szelelemtől már megh fosztasz,
Mulatságban veled nem hatsz,
Söt halálomra mérget adsz.
- 25 6. El bagyadat széntén szivem,
Hogy nincs előttem szerelmem,
Ujuntan ujul gyötrölmem,
Szemembül ki tsordul könyvem.
- 30 7. Nem lathatom szeretömet,
Farasztom érte szivemet,
Jarok sok üres rut földet,
Tsak lathatnam szerelmemet.
- 35 8. De kétséges ötet latnom,
Noha gyakran én ohaitom,
Kinaimat ugy szamlalom,
Érted szivemet farasztom.
- 40 9. Az tavasszal az szép szüzek
Az mezöre ki sétálnak,
Tsak egy másra mosolyognak,
Azon közben csokolodnak.
- 45 10. Más rosat-is szakaszthatnék,
Hogy ha kedvemnek tetzenék,
Kiben vigszágot találnék,
De ezzel tsak but szerzenék.
11. Venus szerelem aszonnya,
Iffiak szivét busitoja,
Kinek keziben kézija,
Idegeben vetet nyila.
12. Megh töré ő az artatlant,
Nem szanya, valakit kaphat,
Gyönyörkedik, hogy vért onthat,
Kedves nala illy aldozat.

10 Ha <lathatlak> 16 nem <ki> 19 [Elöbb:] nyulatságban [!] 23 gyötrölem 24 Szivembül [!] 44 Idegeben [!]

- 50 13. Minap hogy egyik leánya
Engemet elő tanála,
Megh löni engem akara,
Meg ijedék, mondék arra:
- 55 14. „Oh Venusnak szép leánya,
Mit haragszol te szolgadra,
Tulaidon saját rabodra,
Ha nem vitet néked soha?
- 60 15. Tudatlanságombul néked
Ha vétettem te ellened,
Ream ne onts azért mérget,
Engedelmes légy ezeknek.”
16. Ezeket siralmas szokkal
Irtam könyhulátásokkal,
Hogy sokáig én csokommal
Nem lathattam vigassaggal.

199/II.

- 1 (1.) 1. Oh atkozott kis Cupido,
Piros vérem szomjuhozo,
Szerelemben igen hozo, [!]
Szep iffjakon uralkodo.
- 5 (2.) 2. Ne gjötörjed *én* szivemet,
Ad meg nekem szeretomet,
Ujicsad elobbi kedvemet,
Ne adjj, ne adjj immar merget.
- 10 (3.) 3. Tunderes vagj, mert nem latlak,
Ha latnalak, meg fognalak,
Vas bekoban tartanalak,
Mind te engem, kenoznalak.
- 15 (5.) 4. De nem latlak, azer kenosz,
Szeretomtól *te meg* fosztasz,
Veletek [!] mulatnom nem hacz,
Uj haragra te merget adez.
- 20 5. *Im* mar tölled meg kel valnom,
Idegenben kel bujdosnom,
Mezőben, erdőben laknom,
Mert nincz itt már maradasom.

51 löné [!] 61 [Előbb:] Ezeknek 62 [Előbb:] könyhulátásimmal
2 [A kézirat szakadt.] 5 [én hiányzik.] 6 szeretomet 10 me [!] 14 [A kézirat szakadt.] 17 Istenem mar 18—19 [A kézirat szakadt.] 20 nicz; [már a kézirat csonkasága miatt hiányzik.]

(7.) 6. Nem lathatom szeretomet,
Farasztom erte szivemet,
Jarok erte sok heljeket,
Hol lathatnek olljan kepet.

25 (8.) 7. De sohult oljant nem lattam,
Noha gjakron ohajtottam,
Lelkem erte farasztottam,
Hogj kenaimban tsak sirtam.

200/I.

- 1 1. Minden állat örül a tavasznak,
Kedvel varja nyilását rosanak,
Mint szép leany gyöngé koszoronak,
Fejét haita ékes madar szónak.
- 5 2. Minden állat eő tarsával sétál,
Nints olly fene, ki szelidben nem váll,
Még egy mastul el-valasztya halál,
Vagy irigy nyelv reajok nem talál.
- 10 3. De te tengő szegény arva fejem,
Semmi hasznót nem találhatsz *ebben*,
Az szép tavasz mi haszon ennékem,
Ha az itt nincs, az kit szeress hiven.
- 15 4. De ha szintén most nem lathatomis,
Szép orcáját nem csokolhatom is,
Meg adhattya az Isten még azt is,
Nem lesz késső, tudom, még akkor is.
- 20 5. Ha egy mastul szintén el-valunk is,
Ne utalyuk, szivem, meg egy mast is,
Tsak izengelő [!] ékes szodal is
Ajanlad holtodig.....
6. Am meny el, szivem, mostan békével,
Lásson Isten sokszor *egészséggel*,
Ha beszélhetsz éltig szerelmeddel,
Könyvez akkor értem szemeiddel.
- 25 7. Es még egyszer, szivem, jövendőre
Lépek akkor aítod küszöbére,
Én is akkor gyöngé köszkenyödre
Könyvet önték te szép személyedre.

25 latok

1 örül tavasznak 9 zengő [!] 10 engem [!] 17 [Előbb:] szentén 18 mig [!] 20 [A sor végét a másoló nem írta le.] 22 [egészséggel hiányzik]

- 30 8. Ha lehetne, koporsóban érted
Szállanék mint Dianáért, [!]
Te éreted má vadda változnék,
Tsak szép személyed tülem latatnék.
9. Utallyon meg immar bár ez világ,
35 Tsak akoron ujulyon az zöld ág,
Miénk lenne akkor az menyország,
Vénus aszszony játéka, vigasság.
10. Egy tekintet szerzi az szerelmet,
Szerelemnek lángja egyességet,
40 Venus aszszony játéka ezeket,
Gyenge színű sok szép nézcéseket.
11. Authorat most meg nem mondom,
Négy verseit ez éneknek toldom,
Janko neve, ha jól megh gondolom,
Venus aszszony játékát forgatom.

200/II.

- 1 (1.) 1. Latom, minden örül az tavasznak,
Kedven várják nyilásit rosaknak,
Fulőköt is hajtyák madar szoknak,
Kelleti lesz az szép koszoruknak.
- 5 (2.) 2. Minden allat ő társával sétál,
Nincs oly féne, ki szelide nem vál,
Mig egy mástol nem valasztja halál,
Vagy mig irigység rájok nem talál.
- 10 (3.) 3. Oh én tengő szegeny árva fejem,
Vig örömet nem remenl én eltem,
Ez kis tavasz mit használ en nekem,
Ha távol van, az kit szeret szivem.
- 15 4. Bár csak etszer látnám személyedet,
Magas, karcsu, ékes termetedet,
Foghatnam is, edesem, kezedet,
Csokolgatnám szép fejer melyedet.
- 20 5. Akkor mindgyart buban epet lelkém
Meg ujulna el badgyadot szivem,
Ha foghatna arany almat kezem,
Meg ujulna akkor lelked s lelkém.

32 Ha tsak 38 [Előbb:] szerelmednek

- (4.) 6. De ha szinten most nem láthatom is,
Szép orcáját nem csokolgatom is,
Meg adhatya meg az Isten aszt is,
Tudom, nem lesz késő meg akkor is.
- 25 7. Ald meg, Isten, az egy más szeretőt,
Szeretettel áld még mind az kettőt,
Ne adgy közzek semmi oly ész vésszöt,
Adgy ö nekik igaz hitet kettőt.

200/III.

- 1 (1.) 1. Minden allat örül az tavaznak,
Vigan varja nyilasat rosaknak,
Hajtya magat sok szep madar szonak,
Kelleti lész az szep leanyoknak.
- 5 (2.) 2. Minden, latom, ö tarsaval setal,
Nints oly fene, ki szelide nem vál,
Mig egj mastol nem valasztya halál,
Vagy irigység reajok nem talal.
- 10 (a) 3. Minden hegj, völgy, mező is szengedez,
Fülemile nyelvevel örvendez,
Latom, meg az fais tsak levelez,
Az effiakban szerelem gerjedez.
- 15 (b) 4. Ki ki kezen fogja szeretőjét,
Vigan varja kerti ekessegét,
Mutogatya viragok szepseget,
Mely el hitegeti szeretőjét.
- 20 (3.) 5. De en szegeny, arvan tengő fejem,
Vig örömet nem remel en szivem,
Az szép tavaz mi hazon ennekem,
Ha tavul van, az ki szeret engem.
- (4.) 6. Noha mostan en nem lathatom is,
Szep ortzaját nem tsokolhatom is,
Meg adhatya meg az Isten aztis,
Nem lez késő, tudom, meg akoris.
- 25 (c) 7. Oh mely nehez, ki szenved kegyesert,
Nem varhat az vigan napot ejjert,

2 IV rosanak 3 IV fejet hajcsa az; szoknak 4 IV [Hiányzik.] 5 IV Minden alatt az 6 IV ollj fene s vad ki 7 IV mastol valasztya el 8 IV hogj ha rajok talal 9 IV Minden hegj es <mező> völgy s mező zengedöz 10 IV zegedez [!] 11 IV viragzik 13 IV Az ki 16 IV Hintegeti szelő szep szerelmet 17 IV tengedoz [!] fejem 21 IV mostan nem latom is 22 IV Meg adgya meg az nag Isten nekemis 23 IV Szep orcáját nem csokolgatom is 24 IV Nem lesz késő <nekem> meg akor nekemis 25 IV kegesen 26 IV napot eljen

Kivalt képen, ki gjötrödik szepért,
Hoza valo engedelmes hüert.

- 30 8. Mert eszeben jutnak szep bezedi,
Gyakron vele valo mulatsagi,
Rea mosolygo rogyogo szemei,
Kedves tsokja s szép ölelgetesi.
- (d) 9. Egj tekentet szerzé az szerelmet,
35 Kivalt képen az ki szeret szepet,
Kitöl sziböl var követsegeket,
Hoza valo engedelmes szivet.
10. Oly nehezen esék az ennekem,
Hogj hertelen történek menesem,
40 Kébeliben nem tehetem kezem,
Kiben nekem meg nyugut volt szivem.
11. Vajha tudnad az en banatimot,
Érted valo sohajtozasimot,
Éjel napal sürü siralmimot,
Tudom, szanad en arva voltomot.
- 45 12. Meg botsás mar szivem, edes rosam,
Nevekegjél gyönyörü palma fam,
Engem vigasztalo szep Annokám,
Ki gyakron tsokolad hervat artzam.

200/V.

- 1 (1.) 1. Minden allat örül az tavasznak,
Vigan varja nyilasát rosaknak,
Fülit hajtya az szep madár szonak,
Keleti lesz az szep leanyoknak.
- 5 (2.) 2. Minden allat eö tarsaval setál,
Nincs oly fenye, ki tarsatul el vál,
Mig egymastul nem valasza halal,
Vagy egyeb veszedelmes akadály.
- 10 (a) 3. Minden hegy, völgy, meszők zengedeznek,
Az göliczék tarsokkal örvendnek,
Latom, erdön fak is levedznek,
Szep pünkösti napok jelen lesznek.

27 IV Kival keppen ki gonoszkodik szepert 28 IV hütert 29 IV eszeben 30 IV velem 31 IV Ram 32 IV Az ő kedves szep ölelgetesi 33 IV tekentes szerzi 34 IV ha szeret 35 IV szövecsegeket 36 IV engedelmessegeket 37 IV eset 47 IV Illonom 48 IV Kit [!] gjakron csokolod hervad

- 15 (b) 4. Kezin fogja minden szep szerelmit,
Vigan várja kedves ekessegit,
Mutogattya viragok szepsegit,
Szep lilium szalnak ekessegit.
- (3.) 5. Hat hova lesz en szegeny bus fejem?
Vig örömet nem lelhet en szivem,
Mert tavul van az, ki szeret engem,
20 Nagy banatban forog en eletem.
- (4.) 6. De ha szinten most nem lathatom is,
Szep orcázját nem csokolhatom is,
Meg nem keső, meg találom akkor is,
Mikor Isten meg adgja nekem is.
- 25 (c) 7. Oh mely csendes minden keresekre,
Nem varhattya vig napjat estvere,
Kivalt kepen ki gyöttrődik szepre,
Hosza valo engedelmességre.
- (d) 8. Egy tekintet kez az szerelemmel,
30 Ki egy mastul var kötelességgel,
Holtig valo engedelmességgel,
Kevanom, hogy eljenek tökéleteséggel.

200/VI.

- 1 (1.) 1. Minden örüll a tavasznak,
Vigan varja nyillasat a rosanak,
Fület hajtsat [!] a szép madar szonak,
A folyo szereti mas [!]
- 5 (a) 2. Minden hegy völgj mezők ingadoznak [!]
Füllemüllek tarsokkall örvendnek,
Latom meg azok is örvendnek
Szep pünköst napjara jelentnek
- 10 (2.) 3. Minden allat szep tarsavall
Nintsen ollj felle kinek tarsa nintsen,
Mig egj mastoll az hallall megj valasztaya [!] egy mast
Az vagj a gonosz reatalall
- (d) 4. Egj tekintet szerzi az szerellmet,
Bussulljon az ember követtséget,
15 Holtig követ engedelmességet
Az ki szeret engedellmest s szepet
- (3.) 5. De en szegeny arva bus fejem
Vig örömmet nem remellhet szivem

20 Az szép tavasz mi haszna ennekem
Ha tavull van aki szeret engem.

(o) 6. Oh mellj nehez kint szenved kegyesert
Nem varhat az bolldog nappot azert
Kivallt keppen ki gyötrödik szeppen
Hozza vallo vallo [!] engedellmessegre.

(4.) 7. De ha szemben nem lathatom is
Szep ortzajat nem tsokollhatomis
Meg allgja az isten aztis
Nem lesz tsak ket het mullvais.

201/I.

- 1 1. Hól vadtok Pegasus, Parnassus leanyi,
Szép éneklő musak, Apollo hugai?
Legyetek szivemnek ti vigasztaloi,
El mult örömemnek vissza térítői.
2. Nem kérem tületek Tullius szép nyelvét,
Sem az Herculesnek bátor kemény szivét,
Tsak egyedül szivemnek régi örömét,
El múlt jó kedvemnek vissza térítőjét.
- 10 3. Nem is igyekezem Troját oltalmazni,
Achyles fegyveren Ajaxal osztozni,
Akarom szivemet butul oltalmazni,
Kit sok féle kinok szoktakis kinozni.
- 15 4. Mikint tűzön, zizen nyargaló Phaeton
Fel s- ala vonatik lovaitul szabadon,
Igy az én szivemis igen gyakran vagyon,
Fell s- ala vonatik, mert buja nagy vagyon.
- 20 5. Annyira el gyötrött már az szomorúság,
Hogy tsak olyan vagyok, mint fél uton nőt ág,
Kit minek utanna valaki ha le vág,
Minden uton járo raita tapod es hág.
6. Mikint az szélvészben el tévedett madár,
Kit az zapor esső ugy el farasztott már,
Faradsága miatt tsak alig s- gyöngen jár,
Jai, mert minden felöl halálos fegyvert vár.
- 25 7. Vaiha Mercurius ez vilagban élne,
Jelen volna régi hatalmas ereje,

7 egyedül <régi> 14 [Előbb:] lovatul

Jupiter kedviből ream tekintene,
Engemet, mint Bellist, folyo vizzé tenne.

- 30 8. Bizony jobbis volna nékem el tavoznom,
Kis viragok között csendessen nyugodnom,
Avagy zöld erdöken, pasiton buidosnom,
Mint sem koporsomig így kell szomorkodnom.
- 35 9. Könyveim forrási aradnak naponkint,
Soha el-nem fogynak Ponthus vize szerént,
Keseredett szivem valamellyre tekint,
Talál ö maganak mindentit nagyobb kint.
- 40 10. Azért az koporso hamar légyen készen,
Az hól pedigh nékem temetésem léssen,
Fölyül koporsomon ez nehany szo legyen,
Hogy en felölem is emlekezet légyen:
11. Itt fekszik egy árva, itt *el* temettetett,
A kinek éltében az bú véget-vetett,
Jai, ez is éltében eleget keserget,
Nyugodjék tsendessen, birja az egeket.

201/II.

- 1 (1.) 1. Hol vattok Pegasus, Parnassus leany,
Ékes szavu musák, Apollo hugai?
Legyetek szivemnek megh vigasztaloy,
Az el múlt örömnök visza *téritöi*.
- 5 (2.) 2. Nem kérem tületek Tulus szép nyelvet,
Hectornak vitizlö, hadakozó kezét,
Hires Herculesnek bator, erős szévét,
Egyedül szivemnek az régi örömit.
- 10 (3.) 3. Nemes égyekezem Trojat oltalmazni,
Achilles fegyverin, aranyan kapdosni,
Sött az Phlegotomat, Cerberust atkozni,
Akarnam szivemet butül megh mentenyi.
- 15 (4.) 4. Mikint tözön, vizen nyargaló Phaëton
Föl s alla vonnyatik lovatül szabadon,
Ugy az én szivem is ebben gyakran vagyon,
Titova vonnyatik, mert nagy buban vagyon.
- (5.) 5. Annyra el gyutröt már à nyomoruság,
Ollyan vagyok, mint az ut mellet lévő ágh,

30 közt 41 [*el* hiányzik.]

4 tiutoy [!] 11 Ceberust 16 vonnyaitik

- 20 Kit minek utana ha valaki le vág,
Minden után járó rea tapod és hág.
- (9.) 6. Könyveim forrassi aradnak naponkint,
Soha megh nem szunnek Pontus vize szerint,
Kesseredet szivem valahova tekint,
Szerez ő maganak mint nagyob nagyob kint.
- 25 7. *Jaj*, nem varok immár semi vigasztalast,
Masnak sem adhatok semmi *nyugasztalast*,
Edgyedül szivemnek csak kiminy busulast,
Ki arva fejemnek tiszten vigső romlast.
- 30 (7.) 8. Vajha Mercurius è vilagon élne,
Ki nylatkozhatnék kezinek ereje,
Jupiter kedvibül ream tekintene,
Engemet azzonnal folyo vizzate *tenne*.
- (8.) 9. Bizony jobb is vólna nékem el változnom,
Hives völgyök közöt szép csendessen folyonom,
35 Ékes pásitokat, mezöket ünтеznem,
Hogy sem ez életben sirnom, szomorkodnom.
- (10.) 10. Azért à koporsó legyen hamar kisen,
Hogy én felettem is emlekezet ligen,
À hol pedig nekem temetisem lisen,
40 Fölöl koporsomon enyihany szó ligen:
- (11.) 11. Itt fekszik egy arva, itt el temettetet,
Kinek illetiben, lad, bu viget vetet,
Itt nyugszik már szeginy, birja az égeket,
Mert romlot *éltiben* eleget szenvedet.

201/III.

- 1 (1.) 1. Holl vattok Parnassus, *Pegasus* leanyi,
Ikes szavu musak, Apollo hugaj?
Legyetek szivemnek meg vigasztalój,
El mult oromemnek vissza teritőj.
- (2.) 2. Nem kerem töletek Tulus bölc s nyelvít,
Hectornak vitezlő, hadakozo kezít,
Hires Herculesnek bator s merez szivet,
Csak egyedül regi szivemnek örömit.

19 Ki 21 ferrassi [!] 25 Faj [!] 26 nyugástalast [!] 32 tenér [!] 42 vigit [!] 44
életiben
1 Pelasus [!]

- 10 (9.) 3. Könyvemnek forrasi arradnak naponkent,
Soha el nem fogynak Pontus visze szerent,
Keseredet szivem vala mire tekint,
Szerez eö maganak mindenüt nyagyob kint.
- 15 (5.) 4. Anyira el rontott mar az nyomoruság,
Hogy *csak* olyan vagyok, mind uton levö agh,
Kit *minek* utana ha valaki le vag,
Minden uton jaro rea köpdös és *hág*.
- 20 (6.) 5. Vagy mint az szelvezben késeredet madar,
Kit az *záporosó* ugy el bagyaztott mar,
Hogy magat nem birja, szarnyaajn alig jar,
Es ugy minden felöl magara halalt var.
- (7.) 6. Talam Merkurius ha vilagon elne,
Keszen volna neki hatalmas ereje,
Jupiter kedveből ream tekenthetne,
Engemet mjnd holtig fojo visze tenne.
- (8.) 7. Bizon job is volna nekem el változnom,
Hegyek, völgyek között szep hivesen folynom,
Sok szöd pasintokott meszőben asztatnom,
Hogy sem koporsomig igy kel szomorkodnom.
- 30 (a) 8. De mivel nem lehet nekem el tavoznom,
Nalatok is, musak, helyem nem talalom,
Sok buban, banatban meg kellett halmom,
Talam az koporsom leszen nyugodalmom.
- 35 (10.) 9. Azert az koporsom legyen hamar kezen,
Ahol az testemnek temetese lezen,
Felyül koporsomra irva egy *szó* légyen,
Hogy en rolam is *még* emlekezet legyen:
- 40 (11.) 10. Itt fezik egy arva, itt el temettetett,
Kinek életében az bu veget vetott,
Ez it életiben eleget szenvedett,
Nyugogyek mar itten, mert sokat szenvedet.

201/IV.

- ¹ (1.) 1. Hol vagytok Pégázus s Párnásus leányi,
Ekes szavú másák, Apolló hugai?
Légyetek szivemnek meg vigasztalói,
El mult örömömnek vissza térítői.

14 Hogy olyan 15 neseg [!] 16 hany 18 Kit az ugy el 21 Merkaries [!] 35 szü [!]
36 is emlekezet

- 5 (4.) 2. Miként tűzön, vizen nyargaló Faeton
Föl s' alá haboktul hányatik szabadon,
Ugj az én szívem is igen gyakran, gyakran
Föl s alá hányatik, mert nincsen vig napja.
- 10 (5.) 3. Annyira el győzött már a szomorúság,
Csak ugj vagyok immár, mint ut félen az ág,
Mellyet minekutánna ha valaki le vág,
Minden úton járo reá tapod és hág.
- 15 (8.) 4. Bizony jobb is volna nékem el változnom,
Egj hegy oldalábon pásitokat mosnom,
Hogy sem mint világi éltemben kinlodnom,
Akkor lenne nékem bizonynal vig napom.
- 20 (10.) 5. Azért a' koporsóm légjen hamar készszen,
Holot pedig nékem temetésem lészen,
Az koporsom fölött egynéhány szó légyen,
Hogy én felölem is emlékezet légyen:
- (11.) 6. Itt fekszik egy árva, itt el temettetett,
Kinek életének sok bú véget vetett,
Hadd nyugodgyék szegény, birja az egeket,
Mellyeket Isten szerzett az ő hiveinek.

201/V.

- 1 (1.) 1. Hol vadtok Parnasus, Pegasus leanyi,
Ekes szavu musák, Appollo hugai?
Legyetek szívemnek meg vigasztaloi,
El mult öröömnek vissza teritői.
- 5 (2.) 2. Nem kérek tölletek Tullius szép nyelvét,
Sem a Herculesnek vitézljő erejét,
Tsak egyedül varom szívemnek öröömét,
El mult öröömnek vissza teritőjét.
- 10 (3.) 3. Nem is igjekezem Troját el rontani,
Achiles fegjverit Ajaxtol oszsztani,
Akarom magamot butol oltalmazni,
Kit sokféle kinok szoktanak gjötreni.
- 15 (4.) 4. Mikent tűzen, vizen nyargalo Phaeton
Tetova hanyatik lovaktol szabadon,
Jaj, az en szívem is szinten aként vagjon,
Tetova hanjatik, mert nagy buban vagjon.

13 pheton 16 mint [!]

- (6.) 5. Avagy mint szelvestől el tevedet madar,
 Kit a zapor esső ugj *el* farasztot mar,
 Faratsagi miat szarnyain alig jár,
 20 Jaj, az én szivemis szinten akent van már.
- (5.) 6. Anjira el giotrot mar a szomoruság,
 Hogj tsak olyan vagjok, mint a felen nőt ag,
 Kit minek előtte valaki ha le vág,
 Minden uton jaro rajta jár és hág.
- 25 (9.) 7. Könyeim forasi áradnak naponként,
 Soha el nem fogjnak Kuger vizeikent,
 Keseredett szivem valahova tekint,
 Szerez ő maganak mind nagyobb nagjobb kint.
- (7.) 8. Vaj ha Mercurius ez vilagon elne,
 30 Jelen volna néki vitezlő ereje,
 Jupiter kedveből karom tekintette,
 Engemet, mint Biblist, foljo vize tette.
- (8.) 9. Bizony jobis volna nékem el változnom,
 Ekes viragok köszt tsendesen nyugonnom,
 35 Szép zöld pazintokat szellel meg asztatnom,
 Mint sem koporsomig öröke tsak sirnom.
- (a) 10. De mivel nem lehet nekem el változnom,
 Engedjetek, musák, tsendesen nyugonnom,
 Latom, banatimban meg kelletik halmom,
 40 Mert mar koporsomig keszen vagjon lakom.
- (10.) 11. Azért koporsomot tegjete elömben,
 Akiben énnékem temetesem legjen,
 Hogj én felölemis emlekezet legjen,
 Koporsomon feljül ez versecske legjen:
- 45 (11.) 12. Itt fekszik egj árva, ide temetetett,
 Az ki eleteben eleget szenvedet,
 Minden banatunknak ez mar veget vetet,
 Nyugogjal, nyugogjal, birja az egeket.

201/VI.

Ad Notam köszöntlek tegedet etc

- 1 1. Jaj mely keservessen jutnak én eszemben,
 Valljon mikor léssesz, szivem, velem szemben,
 Keserves panaszim terjesztem elődben

18 ugj farasztot 19 szarnyai 27 Kesered [!] 34 kösz [!] 40 koporsomig 44 koporsom [!] 47 banatunknak mar
 4 [E sort a másoló nem írta le.]

- 5 2. Az gerlicze madár, ki társatul elvál,
 Sirankozik szegény, zöld ágra nem is szál,
 Mindaddig bánkodik, míg társára talál,
 Avagy szerelmébül követi az halál.
- 10 3. En is olyan vagyok, mint gerlicze madár,
 Koporsóm zártáig gyászban járok imár,
 Örvendetes napot addig szívem nem vár,
 Valamég személyed én előttem nem jár.
- (1.) 4. Hol vattok Pegasus, Parnassus leányi,
 Ékes szólló músák, Apollo hugai?
 15 Legyetek szívemnek meg vigasztalóji,
 Elmúlt örömömnek vissza térítőji.
- (2.) 5. Nem kérem tületek Tibullus szép nyelvet,
 Vagy az Herculesnek bátor vitezségét,
 Sem az Achillesnek hadakozo kezét,
 20 Hanem csak kívánom szívemnek örömét.
- (8.) 6. Jobb volna nimphaknak kútyyáva változnom,
 Az heves völgyeken szép csendessen folynom,
 A zöld pásitokat, mezőket ásztatnom,
 Holtig arva lennem.
- 25 (5.) 7. Nam annyira gyözött ez az csalárd világ,
 Szünöm olyan vagyom, mint út mellett *nött* ág,
 Kit minek utánna *ha* valaki levág,
 Minden úton járó rea tapod és hág.
- 30 8. Nem tudhatom vétkét én arva fejemnek,
 Ki szánnya gyötrelmét sebesült szívemnek?
 Mert az tehetsége *nints* semmit nyelvemnek,
 Az melly ki mondhassa bánattyát *szívemnek*.
- (6.) 9. Mint búban, szelvészben hanyattatott madár,
 Kit a zápor esső ugy fárasztott immár,
 35 Hogy társa el hatta, *mezöben* hátra jár,
 Minden fekete ként [!] fejére halált vár.
- (10.) 10. Tudom, hogy az halál nyugodalmam lészen,
 Nohát koporsóm is légyen hamar készen,
 Koporsóm fölött is ennyehany vers légyen,
 40 Melly emlékezetett felölem had tégyen.

10 Koporsóm <ban gonosz> zártáig 26 nő 27 utánna valaki 31 nintsen 32 bánattyát [Csak ennyi.] 35 mezö

- 1 (1.) 1. Hol vagytok Pegasus, Parnassus leányi,
Ékes szavú músák, Apolló hugai?
Legyetek szívemnek meg vigasztalóji,
Elmúlt öröimnek vissza térítőji.
- 5 (2.) 2. Nem kérem tületek Tullius bölts nyelvit,
Sem pedig Hectornak hadakozó kezit,
Híres Herculesnek bátor, mérész szívét,
Tsak kérem egyedül szívemnek örömet.
- 10 (4.) 3. Midön tüzön vizen *nyargaló Phaeton*
Alá 's fel vitetik lovaktúl szabadon,
Égy az én szívem is igen gyakran, 's nagyon
Alá 's fel vitetik, mert búja nagy vagyon.
- 15 (5.) 4. Annyira el gyötröt már a szomorúság,
Hogy tsak olyan vagyok, mind út fele az ág.
Kit minek előtte ha valaki le vág,
Minden úton járó reá tapos és hág.
- 20 (6.) 5. Vagy mint az szél vészben tévelledet madár,
Kit a zapor esső úgy le bágyasztott már,
Hogy magát nem bírja, nem járhat a szárnyán,
Szegőny minden felől *fejére* halált vár.
- (9.) 6. Könyvem forrásai áradnak naponként,
Soha meg nem szűnnek Pontus vize szerént,
Keseredet szívem valamerre teként,
Szerez eő magának mind nagyobb, nagyobb kónt.
- 25 (7.) 7. Ha meg Mercurius az világon élne,
Jelen volna régi vitézlő ereje,
Jupiter kedvébül engem ki nem vetne,
Engem is, mint Biblist, folyó vize tenne.
- 30 (8.) 8. Bizony jobb is volna nékem el változnom,
Hogy sem mint holtomig ilyen buban élnem,
Az szép völgyek között tsendessen el folynom,
Fövet, virágokat nékem öntözgetnem.
- 35 (a) 9. De mivel nem lehet nékem el változnom,
Rólatok is, Músák, nem lehet szóllánom,
Látom, bánatimban meg kellett halnom,
Talan az halál lesz tsendes nyugodalmom.
- (10.) 10. Azért az koporsóm légyen immár kócszen,
Az hol pedig nékem temetésem lészzen,

9 futtató pallyakon 20 fére [!] 22 szünnik

40 Az fejem föliben ennyihány vers légyen,
Hogy én rólam is még emlékezet légyen:

- (11.) 11. Itt fekszik egy árva, itt eltemettetett,
Ez is életében eleget szenvedet,
Kinek immár az bú mostan véget vetett,
Hat nyugodjon szegény, birja az egeket.

201/VIII.

- 1 (1.) 1. Hol vagytok Parnasus Pagesus [!] leanyi,
Mulatozo muzsikak, Appollo hugai.
- (2.) 2. Nem kérem töletek Jullius [!] bölts nevit,
Sem vitiz Horanok [!] bator, s mireg szivit,
- 5 (2.) 3. A' vagy Achillesnek vagdalkozo kezit,
Tsak egyedül kirem szivemnek örömit.
4. Bujdosok erdőkön, kies kis mezőkön,
Nintsen maradasom sem hegyen, sem volgyön.
- 10 5. Mint a' könnyü labda a jadoz kezepe,
Ugy vagyon én iltem habok tengeribe.
6. Ritka tiszta buza, melyben konkol nintsen,
Ritka a szerelmes, mellyben hiba nintsen.
7. Lam meg monttam néked, ne szeres engemet,
Kettös az en kedvem, meg tsal az tagedet.

201/IX.

- 1 (1.) 1. Hol vagytok Pegasus, Parnassus leányi
Mulatozó Muzsák, Apollo' hűgái,
Legyetek szivemnek meg-vígasztalóji
El-múltt öröiminek vissza térítőji.
- 5 (2.) 2. Nem kérem töletek Tullius bölts nyelvét,
Sem Vitéz Hektornak bátor, 's mérész szivét,
A' vagy Achillesnek vagdalkozó kezét,
Tsak egyedül kérem szivemnek örömit.
- 10 3. Bujdosok erdőkön, kietlen mezőkön
Nints meg maradasom sem hegyen, sem völgyön,
Mint a' könnyü labda a' jadozó kezében,
Szinte úgy van él'tem habok' tengerében.

44 egekkel [!]

7 Bujdosó [!] 9 Mirt [!]

9 Bujdosó [!] 10 maradásom [!]

- 1 1. Isten veled édes kedves Minervam,
Adgyon Isten lelkem, hogy lehess matkam,
Engedgye megh Isten, szivem Ersokam,
Hogy szived lagyulyon, fordulyon hozzam.
- 5 2. Engedgye megh Isten, hogy lehetsz enyim,
..... mostan minden bánatim,
Tülem tavozanak sok gondolatim,
Kit Isten engedgye, hogy lehetsz enyim.
- 10 3. El hidgyed bizonnial, édes kis rosam,
Claris ajaku szép kedves Ersokam,
Szép gyenge testédet hozzam szoritanam,
- 15 4. Oh kedvedre tartott édes kis Nympham,
Isten aszony modra született rosam,
Vaiha azt érhetnék szivem Ersokam,
Akkor lennél bizony maszor világra.
- 20 5. Bár csak egyszer nékem édes Ersokam,
Ugy szolnal ennékem, az mint akarnam,
Pünkesdben virágzó édes kis rosam,
Gyenge két orczaat megh csokolhatnam.
6. Edes szép Ersokam, te személyedért
Irtam ez éneket szivem szivedért,
Engedgye megh Isten, kit kivansz, azért,
Kérlek, mondgyad egy szót, ha lehet, azért.

203/I.

- 1 1. Mutatta Venus két almat,
El kapá tülem az rosat,
Láta szivemnek banattyát,
Ada Cupido jutalmat.
- 5 2. Vigyaznék rad, ha látnálak,
s- En magamhoz hozhatnálak,
És en magammal hadnalak,
Téged is lopogatnalak.
- 10 3. Az hól te jársz, rosa kellyen,
Az hova lépsz, gyöny teremjen,

6 [A másoló e sort csonkán írta le.] 7 [Előbb:] Tüled 11 [A másoló e sort nem írta le.]

5 [Előbb:] Vigyaznalak 9 [Előbb:] Az hova; kellyem [!]

Ez vilagon hirünk legyen,
Szerelmünknek oka legyen.

15 4. Az hól te jarsz, az nap megh áll,
Pava modon nézvén csudal,
Minden ember téged kíván,
Soha téged nem bant halál.

20 5. De tégedet ki vállalatlak,
Ha lehet, magamnak tartlak,
Mas hova el-nem bocsatlak,
Kiki keressen maganak.

6. Iffiu Paris Helenaé,
Dido aszony Aeneasé,
Gismondais Gisquardusé,
Megh engette, legyen övé.

203/II.

1 1. Mutata Venus egy almat,
S el kapá tölém az rosát,
Látá szivemnek banatyát,
Ada Cupido jutalmat.

2. Vigyáználak, ha *latn*álak,
És magamhoz kapcsolnálak,
Bizony szepen tartanálak,
Kedvesen is csokolnálak.

19 3. Az hol te jársz, rosa kelyen,
Az hová lépsz, gyöngy teremjen,
Mosolygásodon örvéngyen,
En szivem teged szeressen.

15 4. Az hol páva modra sétálsz,
Nap fene még ál s ugy csudál,
Midön ember teged csudál,
Szivem tegedet nem utál.

20 5. En tegedet ki válásztlak,
Ha lehet, magamnak tartlak,
Más hovais nem bocsátlak,
Ki ki szeressen magának.

6. Ifiu Páris Haelenae,
Dido aszszony Eneáse,
Még h engedem, legyen övé,
Csak te legy enyim, nem másé.

5 lathatnálak 6 kapcsolnálak (hozhatnalak)

- 1 1. Meny-el madar, meny el,
Mond szolgálatomat
Az en aszonyomnak,
Kedves szép rosamnak.
2. Vidd-el leveletem,
Mond meg hűségemet,
Engem oda varjon,
És el ne aludgyon.
- 10 3. Szive ne busullyon,
Azon ne ohaitson,
Ha véle szolasom
Gyakran nem volt titkon.
- 15 4. Ez jövendő éjel
Ötet nagy örömmel
Hidgyed, megh keresem,
Csak legyen örömben.
- 20 5. Mondgyad, hogy keressen,
Engem megh ne vessen
Egy hitvan nyalkaért,
Egy rut fertelmessert.
6. Mert ha egy nyalkaért
Meg vet tsak egy roszért,
Kész az koporsóban
Vagyok le szállanom.
- 25 7. Mint az gerliczének,
Nem szabad már nékem
Zöld ágra szállanom,
S- tiszta vizet innom.
- 30 8. Tudod, hogy szeretlek,
Tégedet kedvellek,
Gyenge liliomom,
Gyenge majoranom.
9. Kertembe mint rosam,
Arany vesző szalom,
Olyan vagy te nalam,
Mosolygo szép Zuskam.
10. Megh nyugottam raita,
A mit minap mondal,

40 Minden szép csokokkal
Engem látogattal.

11. Ha tetzem kedvednek,
Ékes termetednek,
Engedek mindenben,
Tsak legyek kedvedben.

45 12. Hogy te vég kedvedet
Meg nem [!] szerelmedot,
Soha mast kívüled
Nem keresek, szívem.

50 13. Soha az mig élek,
El-nem feleltkezek,
Mert szívem közepin
Fel jedzettelek.

55 14. Legyen egésségben,
Az két [!] verseimben
Most kit emlegetek
Ez kis énekemben.

205.

- 1 1. Friss ékes termetü kedves virágh szálom,
Venus kertében nőtt arany alma agom,
Kíért mult sok almom,
Nem enyhődik kinom,
5 Csak öregbül faidalmom.
2. Az te szépségedért ki sok but szenyvettem,
Noha kinaimat meg nem jelentettem,
Szívemben viseltem,
10 Mikor read néztem,
Sebessen égni keztem.
3. Fogadasod tartya, hogy igazan szeretsz,
Senki szépségéért kedvedbül ki nem vetsz,
Miért hát nem ölelgetsz,
15 Csokaiddal nem értesz,
Szerelmeddel nem iltetsz?
4. Fel tezett napocskam homalyban burula,
Szelid galambocskam tülem el vadula,
Kin szívem jaidula,
20 Ugyan el-ajula,
Hogy Venus el-arulla.

5. Pártot ütött, latom, az Venus ellenem,
Nem hadgya virágnak gyümölcsét meg-szednem,
Hozzája kell mennem,
Kedvét kell keresnem,
25 Csak hadgya hasznát vennem.
6. Szally kezemre immár, édes galambocskam,
Fogadj-be kedvedben gyengén nőtt rosacskam,
Szány megh, madarocskam,
Gyönyörű solmocskam,
30 Éltető friss száikocskam.
7. Láthassam általad szerencsém job kedvét,
Hogy veszélyen engem, tegye ream jobb kezét,
Mert szívem *aligh* vann, [!]
Gondban, sok buban jár,
35 Láthassam személyedet.

206.

O ked-ves fü-le mi-lécz ke, [Zen ge-de-ző rai méhecske,
Szé-pecs-ke fe-jér menyecs-ke, Szánd szívem, széntén i-de je.]

- 1 1. Oh kedves filemlecske,
Zengedező rai méhecske,
Szépecske fejr menyecske,
Szánd szívem, széntén ideje.
- 5 2. Ajánlom szolgálatomat,
Mindenbe barátságomat,
Ha viszed en jó voltomat,
Néked adom én magamat.
- 10 3. Jöi be, hadd lassam személyed,
Tenéked ékes termeted,
Csokolyam gyenge szemedet,
Mert meg halok maid éretted.
- 15 4. Kit ha élek, megh szolgálók,
Mig ez életben maradok,
Szivemben maid bé-kapcsollak,
Szívem, meg is csogolgtlak.

33 szívem már aligh

12 ha <l>lok 15 <ha> maid 16 <maid meg> meg is

5. Ujodban kedves györömet,
Tekints én személyemet,
És ne feleits el engemet,
Szivedben ird be nevemet.
6. Kertemben fel-nőtt szép rosám,
Most fel-nőtt szep virag szálom,
Zöldelő szép majorannam,
Kericsen Isten kezemhez.
7. Az Isten aldgyon megh, rosam,
Eltedben, édes aszonykam,
Sok jokkal algyon madarkam,
Ékessen szolló szaikocskam.
8. Bir már ugy, mint sajátodat,
Egyetlen egy viragodat,
Fel nevelkedet rosadat,
És meg fogott madarkadat.
9. Szolgálatomat ajánlom,
Mert en szeretlek, viragom,
Bár röviddüllyön világom,
Csak lenne veled vigságom.
10. Az Isten azt adta vólna,
Read sem találtam volna,
Megh se ismértelek vólna,
Most szívemnek könnyebb vólna.

207.

1. Vékony cyprus fához hasonló vig szívem,
Angyali orczával vetekedik képed,
Tehát én szívemet, kérlek, miért sérted?
2. Nem vólté érdemem, hogy hűségben vigy,
Vagy hogy szerelmedben kedves gyamolom légy,
Hogy már szemlatomást más kebelében mégy.
3. Ámbár hasznaly véle, de lasd mit nyersz végre,
Ha solyom volnalis, ne szaly bár kezemre,
Ha már szemlatomást jobb masnak személye.
4. Csak ne ésmértelek volna, könnyebb vólna,
Tudom, kegyességed most így nem szaggatna,
Ezzel sem gondolnék, csak már ne kinozna.

22 Most <an> 23 majoranna [!]

- 15 5. Hasonló derekad sudarult cyprusához,
Jarásod közelép [!] szép Venus aszonyhoz,
Mind kétféle format vonszon ő magához.
6. Alcinous kerte nem termet oly almat,
Mint melyed közepén foitogatsz két rosat,
Meg hallatt ő mindent, fel sem éri gyemant.
- 20 7. Es domboru volta mint kerék kis alma,
Ki teszik gallosbul tej fejer szín volta,
Mint ha szököllenék, magat mutogattya.
8. Hiszem tsuda dolog, hogy nőhet magatul,
Talam eredetit vett az ur gombatul,
Az ki öntözissel sáros földbül burul.
- 25 9. Nem art kevés harmat ezt is ha érdekli,
Mert ugy nevelkedik ő gyenge gyökere,
Nem jó gorombaul ez almához nyulni.
- 30 10. Körmös kezét utal, gyenge kézre vagyol,
Természeti kemény, ő soha nem lagyul,
Az hól nevelkedik, onnét ki nem vadul.
11. Te is ezzel raggatsz inkább szerelmedhez,
Ha én bankodnam is, be visz az képedhez,
Kegyességgel ottan fordulok szivedhez.
- 35 12. Ha ez meg szünnékis, mikint szádnak sipja,
Szomoru szivemet melléje szolitya,
Aszonyom lám arany almáját mutattya.
13. Erkölcseð szerelmes, nem vagy eszszel szeles,
Mint masok elméje, fel havas sötetes,
Engemet hogy szánsz, vagy érette kegyes.
- 40 14. Nó, meg adád magad, fogjad job kezemet,
Hogy ugyan meg varod hozzad hűségemet,
Ugy adgyon Isten szerencsét mindenben.

208/I.

- 1 1. Meny-el két kezemmel írott kis levelem,
Tudakozzad titkon, hól legyen szerelmem,
Kérjed ötét igen, legyen szemben velem,
Hadd vigasztallya meg keseredett szivem.

- 5 2. Köszöntsed én szómmal, mi helyen meg látod,
Virágos kertiben aluva tanálad,
Köles fel mingyart, ha lesz benne modod,
Tudom, meg mutattya, ha lesz jó választod.
- 10 3. Mond szolgálatomat, engem oda varjon,
Piros orcájáruul szép csokokat adgyon,
Más szeretőt soha kivülem ne tarcsón,
Söt szép beszédével engem vigasztallyon.
- 15 4. Azonnal be lépem virágos kertében,
Irott levelemet latom kebelében,
Meg felele mingyart ő nagy örömében:
Isten hozott, szivem, viragos kertemben.
- 20 5. Mingyart ide nyuita kötött bokkrétáját,
Kire illatozvan jó szagu illyatyát,
Monda, hogy meg tarcsam kedves ajándékját,
Magat is ream biza, ne keressem massat.
6. Jobb volna, hogy engem ha nem probalगतnal,
Szép piros rosambul szakasztanom hadnal,
Egy nehany szép csokkal engemet táplálnal,
Hogy sem mint engemet arvaságra hadnal.

208/II.

- 1 1. Mény el, két kezemmel irott kis levelem,
Tudakoczd [!] még titkon, hol legyen szerelmem,
Kerjed igen ötet, legyen szemben velem,
Had vigasztalya meg szomorodot szivem.
- 5 2. Mond szolgálatomot, melyen te meg látod,
Az virágos kerteszt aluva találod,
Kölesed fel nagy gyorsón, ha lesz benne modod,
Mi valaszszal bocsát, nekem meg mondhatod.
- 10 3. Mondgyad szolgálatom, engem oda várjon,
Piros ajakirol gyenge csokot adgyon,
Más szeretőt soha kívüllém ne tarcsón,
Ékes beszédével inkább vigasztályon.
- 15 4. Azomban be lépék virágos kertében,
Irott levelemet látom két kezében,
Még felele s monda ő nagy szerelmében:
Isten hozot, szivem, viragos kertemben.

14 <szép> irott 21 [Előbb:] Jobb volna ha nem probalगतnal

5. Azon ide nyujtá kötöt bokretáját,
Kinek illatozám jo szagu illatyát,
Hagya, hogy tarcsam még kedves adományát,
20 Magát is rám bizta, nem keresem mását.
6. Jobb volna bizonyal, hogy ne próbálgatnál,
Piros szép almádban szakasztani hadnál,
Szép ékes csokokat utánnam hordoznál,
Hogy sém mint engemet *arvaságban* hadnál.
- 25 7. Ha Istent szereted, még ne trefály engem,
Régi fogadásid jussanak eszedben,
Tudod, mit fogadtál az te szerelmedben,
Hogy meg maracz végigh titkos szerelmedben.
- 30 8. Szokták aszt mondani, az poetak irni,
Hogy az édes gyakran bura kezd fordulni,
Ugy leszen én dolgom, ha nem kezdesz száni,
Eretted nem szánom koporsóban menni.

208/III.

- 1 (1.) 1. Menj el kétt kezemmel irat kis levelem,
Tudakozd megh titkon, hol légjen szerelmem,
Kerjed ide ötett, legjen szemben velem,
Had vigasztalya megh szomorodot szivem.
- 5 (3.) 2. Mond szolgálatomat, engem oda várjon,
Piros orczájarol gjakran csokot adgjon,
Más szeretöt kivülem soha ne tartson,
Csak szep beszédével inkább vigasztalljon.
- 10 (2.) 3. Mond szolgálatomot, mihelyen megh látod,
Az virágos kertben aluva találod,
Költсед felvá há lesz benne modod,
- 15 (4.) 4. Azonban bé lepem virágos kertében,
Irot levelemet adám két kezében,
Megh felele, monda ő nagy örömében,
Isten hozot, szivem, virágos kertemben.
- 20 (5.) 5. Azon ide adá kötött bokretáját,
Melyrol illatozam jo szagu illatyát,
Hadgja, hogj megh tartsam kedves adományát,
Magát is rám bizta, ne keressek mását.

24 *arvaságban* [!]

8 [A kézirat rongált.] 11 [Olvashatatlan.] 12 [E sort a másoló kihagyta.]

- (6.) 6. Job volna bizonjal, ha nem próbálgatnál,
Szép piros ros..... szakasztanal,
..... edes tsokot utannam hordoznál,
Hogj sem mint engemet árvaságra hadnál.
- 25 (8.) 7. Szokták az Poeták mind azt mondani,
Hogj az édeseknek bura kel fordulni,
Igj leszen én dolgom, ha nem kezdesz szanni,
Eretted nem soka koporsóban szálni.
- 30 8. Könjeb az kö sziklát lágj viaszá tenni,
Az tengernek vizét egy kannában venni,
Hogj sem, én szeretöm, tölled el szakadni,
Két szép édes szivet egj mástol el venni.
- 35 9. szerelmed mit akar
Mert nagj gondod vajjon az én beszédemre,
Nem szedek már többbe szászor szép virághban,
S az kit edik szettem, elég h leszen abban.

208/IV.

- 1 (1.) 1. Menny el két kezemmel irott kis levelem,
Tudakozd meg titkon, hol légyen szerelmem,
Kérjed, hogy ő jöjjen veled edjütt szemben,
Hogj *meg* vigasztallya szomorodott szivem.
- 5 (3.) 2. Mondjad szolgálatom, engem oda várjon,
Piross ajakival szép tsokokat adgjon,
Más szeretöt soha kívüllem ne tartson,
Tsak szép beszédével engem vigasztalljon.
- 20 (2.) 3. Mond szolgálatomat, mihellyen meg látod,
A' virágos kertben ha aluva látod,
Költsd fel nagy tsendesen, ha lesz *benne módod*,
Mi válaszzsal botsátt, nékem meg mondhatod.
- 15 (4.) 4. Azonban be lépek virágos kertében,
Irott levelemet adjad ő kezében,
Meg felele néked, monda örömében,
Isten hozott, szivem, virágos kertemben.
- 20 (5.) 5. Akkor ide adá kötött bokkrétáját,
Illatozom veled jo szagu illattyát,
Hadgya, hogy meg tartsam kedves *adomannyát*,
Magát is rám bizta, ne keressem mását.

22–23, 33 [A kézirat rongált, olvashatatlan.]

4 Hogy vigasztallya 11 benned mod [!] 19 Adám Annyát [!]

- (6.) 6. Bizonytal jobb volna, hogy ne próbálgatnál,
Szép piross almádban szakasztani hadnál,
Tíz édes tsokokkal engem vidittanál,
Hogy semilyen szokkal engem busitanál.
- ²⁵ (8.) 7. Szokták ezt mondani s Poéták azt írni,
Hogy az édes gyakran bura kezd fordulni,
Ugy lesz nékem dolgom, ha nem kezdesz szánni,
Érted nem sajnálom koporsóban szálni.
- ³⁰ 8. Könnyebb a' kösziklát lágy viaszszá tenni,
A' tengernek vizét egy kannába venni,
Hogy sem szerelmednek töllem el kell válni,
Két szép édes szívnek egymástól el válni.

208/V.

- ¹ (1.) 1. Eregj, sijas postam, menyel edes versem,
Tudakozt meg titkon, hol vagyon szerelmem,
Kerjed igen szépen, legyen szemben velem,
Had vigasztaja meg keseredet szívem.
- (3.) 2. Mond szolgalatomat, engem ide varjon,
Piros orcাজারul edes csokot agyon,
Mas szeretöt soha kivülem ne tarcson,
Az után meg lehet, bar inomis agyon.

208/VI.

- ¹ (8.) 1. Így szokták mondani, poéták leírni,
Hogy az édes gyakori buban kezd borulni.
Dolgom-sorsom így lesz, hogyha kezdesz szánni,
Érted nem szánom mindjárást meghalni.
- (6.) 2. Bizony már jobb volna, tovább ne próbálnál,
Ékes termeteddel vigadozni hagynál,
Állhatatossággal hozzám már fordulnál,
Hogy sem ily sokáig engem próbálgatnál.

209/I.

- ¹ 1. Jaj ki keservesen esik ez ennékem,
Hogy gyönyörű szép szád nem beszélhet velem,
Rosa színű szép orcázdat el-fordítád tülem,
Kin meg keseredett en szomorú szívem.

- 5 2. Idegen en hozzam miért vagy, édesem?
 Noha bizony néked soha nem vétettem,
 De masoknak boszujokra ne vess most meg engem,
 Mert nincs semmi vétkem, jól tudod, édessem.
- 10 3. Lam, hűséges voltam parancsolatidban,
 Még csak egy óratis el nem hattam abban,
 Valamikor *az te* postad érkezet házamban,
 Sem nap sem ej nem volt az el hallasztásban.
- 15 4. Liliom lagyító gyenge kezeiddel,
 Szivemet ujító ékes verseiddel
 Jövel s vigasztald meg el-bagyott szivemet,
 Mikor lagyitod megh hozzam te kedvedet?
- 20 5. Boldog az az óra, melyben te születél,
 Sokaknak javokra ez világra löttél,
 Némelyeknek pedigh csak boszuságokra,
 S nekem is, szegénynek, szörnyű halálomra.
6. Nem hiszem soha még hogy az angyalok is
 Szebben teremtettek legyenek azok is,
 Nem gyöznek meg szépségekkel még az Dianak is,
 Sem szép személyekben, sem szép természetben.
- 25 7. Meszsze tavozással idegen országra
 Ritka vagy előttem, mint hattyu madarka,
 Vaiha kezemre szállanal szép karoly modgyára,
 Piros ajakidat vetnéd ajakimra.
- 30 8. Soha nem lesz immár szivemnek nyugalma,
 Valamig az te szád számot nem csokollya,
 Gyenge szép két karod vállamat nem nyomja,
 Read bizom osztan magamot, nem másra.
- 35 9. Vagy hogy tellyességgel akarod, ne élyek?
 Vagy siralmas gyaszszal ruhakot visellyek?
 Mindeneknek szemek előtt s- előled el menyek?
 Talam kedved telik masokban tenéked?
- 40 10. Essék megh már szived ennyi panaszimra!
 Mit haragszol, szivem, sokaigh szolgádra?
 Tudom, nem vagy olyan, mint fene bestia,
 Ki ő magat adgya fiáért halálra.
11. Légyen azért bár ugy, az mint te akarod,
 Miért hogy haragod most ellenem tartod?

11 Valamikor postad 13 gyenge <kez...> 15 (2) mikor lagyitod... 16 (1) jövel s vigasztald... 23 szépséggel 28 ajakimra (gyenge ajakimat vetnem ajakidra) 35 Mindennek

Lassad, mit cselekszel, te magad megh banod,
Roszszul cselekszel, azt ha jól megh visgalod.

- 45 12. Ha mint így téz velem, en valedicalok,
Az te küszöbodon soha be nem hagok,
Te utannad bizony többé en nem járok,
Mert latom, hogy néked héában oralok.
- 50 13. Hozzak az paripat, hadd indulyak utra,
El megyek ez világ négy határira,
Nem jövök te hozzad többé ennyi bura,
Légy magadnak, bátor érjen szived bura.
- 55 14. Ez nehany verseket mikoron rendelém,
Parducz bőrös . . .fnak magamot itélem,
Seregben tündöklő paripamra ülven,
Így szolván magamban, ez szokot illetém.

209/II.

- 1 (1.) 1. Jaj ki keservesen esék az én nékem,
Hogy gyönyörű szeb szád nem beszélhet vólem,
Rosa színű szép *ajkidot* el fordítád tólem,
Kin el keseredék én szomoru szivem.
- 5 (4.) 2. Liliüm lágýito gyenge kezeiddel,
Szivemet gerjesztő ékes verseiddel,
De másoknak boszszujokra ne ves meg engem,
Mert nincs semmi vetkem, tudgya az Isten.
- 10 (2.) 3. Idegeny én hozzám miért vagy, edesem,
Noha bizony soha nem vetetem neked,
De másoknak boszszujokra ne vés meg éngem,
Mert nincs semmi vetkem, tudgya az Isten.
- 15 4. Hogy ha, szivem, még eszszér kedvedben be vész,
Soha haragodban nem esém, az migh élsz,
Az kire fejemet kötelezni oly kész,
Kire tudom bizony, hogy magad is rá tersz.
- 20 5. Oh angyalok között édes angyalooskám,
Noe bárkájából repült galambacsokám,
Az pünköszt havában ki nyílt szép rosácskám,
Még h bocsás én neked, kedves Diannácskám.
6. Az Istennek vagyok, latom, az markában,
És heverek gonosz akarom torkában,

45 valedica<1>lok 54 [Egy szó helye ki van kaparva.]
3 ajkidot 5 kezeid 6 verseid 13–28 [Utólag bekötött levélen.]

Ne hagy, szívem, ennek esném az árkában,
Hogy ne lehessék én senkinek átkában.

- 25 7. Essek meg, edesem, még is rajtam szived,
Es haragra lobbant ékes gyenge szined,
Ne vond meg én töllem az te regi kedved,
Hogy más világönis *fen maradgyon neved*.
- (3.) 8. Lám, hü szolgád voltam parancsolatidban,
30 Mert csak egy orátis el nem hatam abban,
Valamikor az te postád érkezet azonban,
Nem volt sém éj sem nap az el halgatásban.
- (6.) 9. Soha nem hittem, hogy még az angyalokis
35 Szebben teremtetven legyenek azokis,
Nem gyöznek meg teged meg az Diánnákis,
Sém szép termetekben, sém személyekben is.
- (9.) 10. Avagy telyesseggel akarod, ne elyek?
Vagy siralmas gyázban ruhákat viselyek?
40 Másoknak is szemek élöt gyászban heverjek?
Te ereted, edes szívem, en keseregjek?
- (7.) 11. Meszsze távozol el, edesem, én tollém,
Ritkán vagy előtem mint *szarnyas* madárkam,
Karuly modra én kezemre vajha rá szállanál,
Szép orczádat akkor enis még csokolgátnám.
- 45 (5.) 12. Boldog az az ora, melyben te születel,
Sokkaknak javokra ez világra jöttel,
Nemelyeknek penig csak boszszuságokra,
Nekemis, szegenynek, szörnyü halálomra.
- 50 13. Ezeket már az ki rende le versekben,
Akkor szerelemről igen gondolkodek,
Ő kegyességeröl igen elmelkedek,
Ajánlya, hogy fel keresi ött jövendőben.

209/III.

- 1 1. Jaj mely keservesen esik az énnem,
Hogy gyönyörü szép szád nem beszélhet velem,
Rózsa színü orczád elforditád tülem,
Mellyen is kesereg buban merült szívem.
2. Idegen én hozzám miért vagy, edesem?
Noha bizony néked semmit sem vétettem.
Mások mondására ne vess el hát engem,
Mert nincs igaz benne, én édes szerelmem.

28 neved *fen maradgyon* 31 azonban <hozzam> 42 szanya [!]

- 10 3. Mert hü szolga voltam parancsolatidban,
És én egy órát is el nem hagytam abban.
Valamikor postád érkezett azonban,
Nem volt sem nap, sem éj az elhalasztásban.
- 15 4. Liliom lágyító gyenge kezeiddel,
Szivemet ujító ékes termeteddel
Jövel, vigasztalj meg engem vig kedveddel,
Szivemet ujító szives szerelmeddel.
- 20 5. Boldog volt az ora, a melyben születél,
Engemet, édesem, hogy te megkedveltél,
Értem, szép szerelmem, másokat megvettél,
Kegyes személyeddel, szivem, rám tekintél.
- 25 6. Soha nem hittem azt, hogy a Diannának
Szebbek termetei legyenek azoknak,
Nem győz meg szépsége soha a Didonak,
Sem pediglen ékes görög Helenának.
- 30 7. Ne távozzál mesze idegeny országra,
Ritka vagy előttem, mint hattyu madárka,
Szállj le karjaimra, szép jeles karolyka,
Légy személyem párja, gyöngé violácska.
- 30 8. Az én szép nótámat immár berekesztem,
Butul életemet már levetkeztetem,
Keserves kinaim tovább nem terjesztem,
És egy nihány szókkal versem berekesztem.

210.

- 1 1. Gyenge rosa, kis hattyucska, viola,
Édes lelkem, szép szerelmem, Venuska!
Vallyon s élszé s emléteszé valaha?
Mert éreted tsak meg nem hallok búban.
- 5 2. Nálad nélkül nem jutok vég orára,
Rád találok búm s- gondom hailékara,
Szivem szakad meg is ohait nagy sirva,
Mondvan: engem kinzo gyönyörű rosam.
- 10 3. El-válásom tüled mind lön veletlen?
Az szerencse melőlem hamar el-vön,
Kis hattyucska, tégedet ozvedgyé tön
Az Venusnak haragja mind kettünkön.

1 rosa <m>

4. Jai, mit tegyek s- hova legyek egyedül?
 Vigasztalást nem várhatok senkitől,
 Szívem kinya naprul napra öregbül,
 Bár tsak egy szót halhatnék édessemről.
5. Nyughatatlan szívem keserves kinya,
 Meg kereslek, édes lelkem, kis rosa,
 Mert nints sohol nálad nélkül orvossa,
 Vajha szárnyom vólna, röpülnék oda.
6. Jaj ennékem, jai árva idegennek,
 Mert mind éltigh tsak nagy bumban kesergek,
 Jó lovamot nyugodni sem engedek,
 Valamedigh veled szemben nem lések.

211/I.

1. Arva fejem, mi haszna éltem,
 Ha tsak búban forog reményem,
 Nints ki szánnya s vigasztallya szomoru fejem,
 Mert el váltam attol, az kit szeretett szívem.
2. Rám mosolygo két szép szemével,
 Angyal abrazatu szénivel,
 Vidamito, sziv amito szép énekével,
 Nyavalyambol ki gyógyito hü szerelmével.
3. Véletlenül bagyasztya *szivem*,
 Szörnyü kinom hervasztya szinem,
 Sok busulás, gondolkodás foglallya testem,
 Migh nem látom, tsak ohaitom, nem lesz vig kedvem.
4. Azért kérlek, szánny megh Istenem,
 Utaimban *légy hü* vezérem,
 Visza térvén egésségben lásson két szemem,
 Ne kénszerits el-válásra, kérlek, bus szívem.
5. Ez éneket, az ki kivannya,
 Jól meg érthet, ki vólt authora,
 Vers fejekben fel-talállya, egy szó, hogy: arva,
 Ki sziviben régtől fogva kesereg vala.

1—4 III [Hiányzik.] 2 I forog <sz> 4 I szerette 6 III képevel 7 III Zengedező
 vidámito szép enekléssel 8 III szép 9 I szí [!] III testem 10 III kénom foggasztya éltem
 11 III hívasztya 12 III oajatom 14 I légyen III légh [!] hü 15 III hogy lassalak jo
 egésségben 16 III többbe 18 III Ertenie ki az autora 20 I <vers feiekben> ki III Isten
 hozzád már még h bocsás szívem Julia

211/II.

- 1 1. Arva fejem, mi haszna eltem,
Ha csak buban forog remenyem,
Nincs ki szanya, vigasztalya szomoru szivem,
Mert el váltam attol, az kit szeretet szivem.
- 5 2. Rám mosolgo két szép szemevel,
Angyal abrazatu képével,
Vidámito, zengedező szép eneklessel
Nyavalyámbol ki gyógyita hü szerelmével.
- 10 3. Veletlen ut bagyasztya szivem,
Sűrű könyvem hervasztya orczám,
Nincs ki szanya s vigasztalya szomoru szivem,
Mert el váltam attol, az kit szeretet szivem.
- 15 4. Azert kerlek, szány mégh Istenem,
Utaimban légy hü vezerem,
Viszsa térvén, egészségben lássa két szemem,
Ne keserics el válásra többre én szivem.
- 20 5. Ez eneket az ki kíványa
Ertenie, ki az autora,
Vers fejekben mégh talalya, égy szo, hogy: árva,
Kit szértelén regtől fogván együt ohajta.
6. Isten hozzád lelkem, megh bocsás,
Adgya Isten, édes lelkem, vigh napokat hogy lás,
Eletednek folyásában bukat hogy ne lás,
Holtom után menyországban veled együtt lás.

212/I.

Nota. Noha szohaits egyet, gondoly valahova.

- 1 1. Az ki nem régenten válik el en tülem,
Illy keserves szokkal lön buozu vételem,
Csak kevés ideig lön beszéde velem,
Mint arva madar él, marada el tülem.
- 5 2. Engem csak egyedül szomoru banatra
El hagyot, mint arva, nem szabadulásra,
De nem reménlettem, hogy ő érte végre
Jusson szegény fejem oly keserves igyre.
- 10 3. De méltó ennekem ezeket szenvednem,
Mert ő is sokat türt, szenvedet érettem,

3 Csak <kedves> 4 [Előbb:] maradvan 6 arva 8 keserves <veg> 10 ő sokat

Az irigyek miatt szive busult értem,
Azért ő helyette senki nem kell nékem.

- 15 4. Mert az ő szemei csak engem vigyáznak,
Melynek szerelmire engemet onszolnak,
Kérem azon ötöt, ne hadgyon predanak,
Holtig tarcson engem ő saját rabjának.
- 20 5. No nem illik nékem errül többet szolnom,
Mert nem hadgya szivem többé hallasztanom,
Ideje már nékem az utnak indulnom,
Csak engedgye Isten szép személyét látnom.
- 25 6. Ez minap mutatá személyét ennékem,
De nem beszélhetet akkor véle szivem,
Mivel az irigyek lesték életemet,
Az kik megh gátolták igyekezetemet.
- 30 7. Mert az ő termete ékes, mint az cyprus,
Az Libanus hegyén fel nőt magas cedrus,
Melynek szerelmére az kegyetlen Venus
Engemet hiteget, kiért szivem csak bús.
- 35 8. No ne féllünk már semmit az irigyektül,
Mert már ők el vesztek minden gyökerestül,
Valóban veretnek etszaki szelektül,
Isten haragjanak kegyetlen tüztétül.
9. Egy keserves iffiu így végező vérsét,
Vérével megh festé keserves énekét,
Kérvén azon az ő régi szerelmesét,
Hogy kötne immar le ő megh busult szivét.

212/II.

- ¹ (1.) 1. Az ki ném regenten válek *el* én töllem,
Mely késerves szokkal lön bucsu vételem,
Mert kevés ideig volt velle beszedem,
Mint árva pellican, él marada töllem.
- (2.) 2. Engem csak egyedül szomoru banatra
El hagyot, mint özvégy görliczet sirásra,
Kit nem remenlettem, hogy ő erte soha
Szegeny fejem jusson ily késérü bura.
- 10 (3.) 3. De melto ennekem ezeket szenvednem,
Mert öis *sokat türt s járadott én értem,*

29 féllyük [1] 33 végére [!] 35 azon ő
1 válek én 10 Mert öis en ertem sokat türt s faradot

Sok irigyek miat szive busult ertem,
Az kik meg gondolták én igyekezetém.

- (6.) 4. Az minap muttatta szép személyét nékem,
Akkor sém lehete velle beszszélésem,
15 Mert az kegyetlenek lesnek én élöttem,
De fél tamad, hizem, még az én örömem.
- (7.) 5. Kedvesémnek ekes termete, mint cyprus,
Az Libánus hegyen nevedet cedrus,
Azert szerelmére az kégyetlen Venus
20 Engem csak hiteget, kitől szivem csak bus.
6. Mosolygo szemeit vajha réám vethetne,
El mult vigasságom vissza terithetne,
Ez gyaszos szivemet ezzel fedezgetne,
Es szep két ajakit orcámra tehetne.
- 25 7. De sok ködök után fél teczik szép napom,
Akkor örvendezvén, szájjommal aszt mondom:
Úlj hozzám, kedvesem, legy enyim, kevánom,
Enis lészek tied, végső ajánlásom.

213.

- 1 1. Hazadban be lépnék, ha *megh* szanal,
Egy szót szólnék szerelmem, halgatnál,
Valami szot szememre nem hánnál.
2. Mint az minap, talam azt akarnad,
5 Hogy magadat en velem mulatnad,
Masok elöt is ki mondanad.
3. Nem telik most bizony abban kedved,
Mert előtted az minapi vétked,
Mellybül meg teczczik hozzam hüséged.
- 10 4. Nehéz hidgyed, az szerelem iga,
Valaki azt igazan nem vonza,
Van annak ez világon nagy kinya.
5. Jöj *be* immár, szintén *megh* szantalak,
Mert tégedet tovább nem kinoztlak,
15 Ez utan is szivemnek tartalak.

15 lesznek 22 vigasságomat 27 Ujuly [!]
1 ha Engem *megh* 4 akarnal 13 Jöj immár

- 1 1. Vagyoné, szivem, szandekodban,
Hogy be fogass engem?
2. Igen is vagyon, szivem, lelkem,
Csak legyen jó kedved.
- 5 3. Ad kezemben jobb kezedet,
Okossan fogassad, én édes violam,
4. Lam megh holdult, *lam megh holdult*
En árva fejem néked,
- 10 5. De söt inkább apolgatnam
Ragyago, villagos két szép szemed.

- 1 1. Am ugy légyen, mint akarod,
Te magad kevélyen tartod,
Szivem kinyát te nem szánod,
Vallyon meddigh lészek rabod?
- 5 2. El maradtam barátimtul,
Minden jó akaróimtul,
Szerelmes szép beszédektül,
Tavul estem mind ezektül.
- 10 3. Szép dolog vólt az szabadságh,
Hidgyed, bizony nagy urasság,
Kit nem kötelez az rabság,
Ott uralkodik *vigasság*.
- 15 4. Még annya szebbet náludnal
Nem szült kedvemre magadnál,
Bár csak nékem jó szót adnal,
Megh keresnélek hazadnál.
- 20 5. Megh gyözött engem szerelmed,
Rabjáva tott te szépséged,
Söt valamig tartya kedved,
Békodat raitam pöngöthet.
6. Mond megh szóval, vagy izend megh,
Ne férjen benned az méreg,

7 Lam megh holdult (:bis:) 10 Ragyago [!]
6 minden En jó 12 az vigasság

Szép szerelmeddel ujics megh,
Raitam békódat tagics megh.

- 25 7. Mosolgó szép ajakidat,
Rosa szép szénü orczadat
Fordics hozzam, hadd csokolyam
Gyenge piros két orczadat.
- 30 8. Mint az heja az osirkeket,
Körme közü szedi őket,
Ugy tépi gyenge testeket,
És szagattya ő sziveket:
- 35 9. Igy szép szerelmed ennékem
Körme közü veszi testem,
Ugy tépi, szagattya szívem,
Azt mondgya, hogy nem szán engem.
- 40 10. Nincs ég alatt nagyobb jószág,
Mint az igaz állandosság,
És tökéletes igasság,
Ott uralkodik *vigasság*.
11. Mennyi osillag az kék égen,
Mennyi fővény az tengerben,
Mennyi hai szál az fejedem,
Annyi jókkal aldigyon Isten.
- 45 12. Ezeket nem igen régen
Szeretöm miatt versekben
Kölletik irnom ez holdban,
Gondolkodván szerelmemben.

216.

- 1 1. Bátor bár ugy légyen, mint hozza szerencse,
Megh nyugottam raita, tellyek kedved benne.
2. Engedek mindenben, csak legyen érdemem,
Holtigh rabod lészek, mert vettél kedvedben.
- 5 3. Oh melly nehéz dolog sokat varakozni,
Varakodásának jutalmát nem venni.
4. De csoda az idő, attolis kell várni,
Ha maganak *ember* nem akar artani.

32 És szagattya sziveket 40 az vigasság 48 gondolván
3 Engedek <benne> 6 Varakodásnak <semmi> 8 [Előbb:] magamnak; az ember

- 10 5. Az szerencse olyan, mint az forgo kerek,
De vakot ne veszes, mert az koczka megh dül.
6. Mert mind ejjel nappal szivem téged ohait,
Kedvedben ez vilagh most nékem nem adhatt.
7. Tarcson megh az Isten tégedet sokaigh,
Hogy vigasztaly engem mindenkoron, szivem.
- 15 8. Ajanlom magamat holtiglan hüséggel,
Mert fell jedzettelek tégedet szivemben.
9. Nalad minden kedvem vagyon el-reitetve,
Kérlék jó akarom, ne legyen el-vészve.
- 20 10. Adgya megh az Isten rövid nap azt érnem,
Hogy teveled legyen nékem minden kedvem.
11. Eltessen az Isten téged, szép Katuskam,
Ajakiddal *szépen* zöngö szép madarkam.
12. Se téged, se engem búra ne taszison,
Mint rosat harmattal, szépen megh ujitson.
13. Iram ez verseket szeretöm kedvéért,
Az en hozzam való kedves hüségéért.

217.

CANTIO PETITORIA

- 1 1. Vaygon egy kiss raro, szarnya nélkül jaro,
Sugár szárnyon jaro rám röpölö raro,
Isten aszszonnyok közt sem volna utolso,
Csak ne volna olyan retenetes kinzo.
- 5 2. Iffiu, de szelid, mint gerlicze, ki tür,
Fejer mellye olyan, mint az megh rakot csür,
Piros orcázckaján csak nem hassad az бүr,
Köverke, édeske, mint az szép kövér für.
- 10 3. Szelid, engedelmes, galamb természetü,
Csinos, kegyes és nem kicsin tekintetü,
Szerelemre méltó, Dianna termetü,
Kit el kötölözet szivem, mert hozzad hü.
- 15 4. Vigh raro szivemet regulta kinozza,
Mind nappal, de éjel örömet fogyattya,
Szerelme testemet ugy föl gyulasztotta,
Hogy szörnyü kinomat nincs, ki ki mondhassa.

22 Ajakiddal zöngö

- 20
5. Szany megh azért illy nagy szörnü kinaimat,
Mert csak megh nem öllöm ereted magamat,
Enhics kinok miat lankat tagaimat,
Mutasd mint én hozzád: hozzám jo voltodat.
6. Szany megh megis végre kérlek édes szívem,
Had lassam, hogy nem vagy idegeny én tölem,
Tölcsd be ez mostani szomorü kérésem,
El nyomod szerelmed Istenem légy velem.

218.

- 1
1. Egésségel én szerelmem, lelkem viragom,
Kit rigulta ohajtalok, édes Susankam,
En kedves rubintom, változó clarisom,
Rosa szinyu ékes szavu én edes solmom.
- 5
2. Kezét fogvan, tirdet hajtvan, jer menyünk tanczban,
Szerlemessen beszilgessünk nagy nyajasagban,
Söt nagy vigassagban és nagy batorsagban,
Titkon való szerelmünket tarcsunk megh magunkban.
- 10
3. Ez világban még én ilek, tsak teid leszek,
Mas szeretöt te kívüléd soha nem vészek,
Én nagy szerelmemben csak nem szakat lelkem
Szasz darabra irted, szívem, vegjed kedvedben.

219/I.

Tery megh[már] buj-dos-sa-sid bul, [Es mar egyszer sza-ba-
duly Bu val e mész tó-det el me.
Nin-csen se-mi haszon már, Csak szi-vedben e-sik kar,
Megh for-dul-hat meg az szél, El ta-voz-hat az ve-szély Csak ily, s ligy
jo re-min-sig ben, s ligy jo re-min-sig ben.]

10 szeretöm; lészek

- 1 1. Téry megh mar buidosasidbol,
Es mar egyszer szabaduly
Buval emésztödet elme.
Nincsen semi haszon már,
5 Csak szivedben esik kar.
Megh fordulhat meg az szél,
El tavozhat az veszély,
Csak ily *s ligy* jo reminsigben.
- 10 2. Mert az hü szeretoknek
Nints mas élte senkinék,
Egyedul tsak az reminsigh.
Igy reminlet bus szivem,
Ligy hat jo reminsigben,
Használhat az ohaitas,
15 Az szübeli könyhulas
Az szerelem nyeresiben.
- 20 3. Mondgyak, nehiz az katona kenir,
Mert nem tudgya, ki veszt s ki nyer,
Fejt nagy probara veti,
20 De nehezeb, ki szeretni mir,
Kit Isten azzal megh vér,
Iget az tűz, *mely* nem ér,
Benünk penigh az nemes vér,
Megh kel *szünek* emisztödni.
- 25 4. Boldogh tehat, ki tavoly jar,
Bu nélkül ilni akar
Az szerelem nyeresiben,
Föképen ha, mint engem,
Ki butul emésztetem,
30 Gyakran törben ojtetek,
Van rabsagban de eltet,
Igy kel mar élnem szü nélkül.
- 35 5. Ha *nints az* fogadgy Isten,
Az ha tüled idegen,
35 Kinek adandod szivedet?
Tarts el reitve kedvedet,
Senkinék se jelencsed,
Talalsz szalast testednek,
Hely liszen arva fejednek,
40 Megh hal *mas* az irigysigben.

8 [*s ligy* leszakadva.] 22 az mely 24 az szünek 33 az nints 40 mar

- 1 (1.) 1. Tórgy megh bujdosasidbul,
 És egyszermar szabaduly,
 Buval emisztetet elmim.
 Nincsen semmi haszson mar,
 5 Csak szivedben esik kar,
 Megh fordulhat megh a szil,
 El tavozik az veszily,
 Ély s légy jo reménsigben.
- 10 (2.) 2. Mert az hiv szeretöknek
 Nincs mas élte senkinek,
 Egyegyöl csak jo reminsigh.
 Igj remély te is szivem,
 És légy jo egisségben,
 15 Reménsigid megh liszen,
 Használ az ohajtas,
 Az szivedbeli könyvhullas
 Az szerelem nyerésiben.
- 20 (5.) 3. Ha nincs az fogadgy *Isten*,
 Tüled kérdem, édessem,
 Kinek adandod szivedet?
 Tarcsd el rejtve kedvedet,
 Senkinek se jelencsed,
 Tanalsz szállast testednek,
 25 Lészen helye arva fejednek,
 Megh hal mas az irégsigben.
- 30 (3.) 4. Mondgyak, nehéz az katona kenyér,
 Mert nem tudgya, ki vert, s ki nér,
 Fejét probara veti,
 De nehezob, ki szeretné mér,
 30 Kit *Isten* azzal megh vér,
 Éget az tűz, mely nem ér,
 Bennünk pedik az nemes vér,
 Megh kel szivnek eméztetni.
- 35 (4.) 5. Boldogh tehat, ki tavul jar,
 Gond s bünékül élni akar
 Az szerelem nyerisiben.
 Sokippen ha mind engem,
 Ki butul emisztettem,
 40 Gjakran törben ejtetem,
 Baracsagban kikkel éltem,
 Tölle élnem sziv nélkül.

17 nye [a szó többi része hiányzik.] 18 azt; [*Isten* hiányzik.] 29 szeretne mar
 39 [Előbb:] ejtettek

- 1 (1.) 1. Térj mégh bujdosásidból,
 És eczer már szabaduly
 Buval emesztödöt lelkem.
 Nincsen semmi haszon már,
 5 Mert szivemben eset kár.
 Megh fordulhat mégh az szel,
 Eltávozik az veszely,
 Csak te is ely s légy jo egesseghen.
- (2.) 2. Mert az hü szerelem
 10 Nincsen ellene senkinek,
 Csak egyedül az jo reménsegh.
 Így remenlhez té is,
 Szivem, csak magadis
 Legy jo egesseghen,
 15 Használ hát az ohajtás,
 Szibeli köny hullatás
 Az szerelem mégh nyerésében.
- (5.) 3. Ha nalad nincs az fogadgy Isten,
 20 Tülled azt kerdem, édesém,
 Kinek adándod testedet?
 Tarcs el rejtve szivedben,
 Senkinek se jelencesed,
 Talász szállást testednek,
 Lelsz helyet árva fejednek,
 25 Megh hal más az irigységhen.
- (3.) 4. Mondgyák, nehez az katona kenyér,
 Mert nem tudgya, ki veszt, ki nyér,
 Fejét probára veti,
 30 De nagyob kén szeretni,
 S hogy ha el nem nyerheti,
 Mert kit Isten azzal megh vér,
 Eget az tűz, az mint ér,
 Bennünk az nemesi vér,
 Mégh kel szünek emésztödni.
- 35 (4.) 5. Boldogh az, ki tavol jár,
 Bu nélkül élni akar,
 Maradván szerelem nyerésében,
 Boldogh, ki észet kövétí.
 Katonát Istene szereti,
 40 Gonoszokat mégh büntétí,
 Jokat penigh szereti,
 Mégh aldgya, vezérli,
 Az egekben fel viszi.

- 1 1. Mit vétettem, édes szivem, hogy meg utaltal,
 Én helettem, szép szerelmem, mast valasztottal?
 Te vagy é az, az ki engem *régen* el hadtal?
 Oh alnok sziv, mely véletlen engem megh czaltal.
- 5 2. Lam méreg volt az te szép szod, kit meznek véltem,
 Szép szerelmed mashosz haitád, kivel én éltem,
 Mast valasztal én helettem, edes Doriczkam,
 A kit én soha tüled nem remenlettem.
- 10 3. Jutnak, szivem, most eszedben, az mit miveltél,
 Mostan esztendeie velem az mit végesztél,
 Én ölömben ülvén szokszer mit beszilgettel,
 Töb iffiak köszt csak egyedül engem szerettel?
- 15 4. Jollehet bankodik szivem, hogy így van dolgunk,
 Sok szép viragokkal együtt el mult szerelmünk,
 Mert jól latom, edes szivem, hogy vigassagunk
 El fogyot s nem leszen többé fris uiulassunk.
- 20 5. De hagyán, ha szintin nem lehetek is téed,
 Csak paranczoly, én mindenben lészek te hived,
 Ne mondhaszak nagy örömmel az sok irigyek:
 Meg utaltak ezek egy mast, el mult szerelmek.

221/I.

- 1 1. Iffiusagh, mint solyom madar,
 Akor vigh, ha szabadon jar,
 De jai nekem szegenynek mar,
 Vigasztalast szivem nem var.
2. Mert el kült mar szabadsagom,
 El reitezet öröm napom,
 Fel viradasat nem varom,
 Mig fel nem jön öröm napom.
- 10 3. Mint őszel kis fülemele,
 Hogy el val éneklő nyelve,
 Ki szegeny meg van rekesztve,
 Le haitvan bankodik feie.

3 [*régen* hiányzik.] 5 szot [!] 6 haitol [!]
 7 viradast

4. Hol masok jarnak kedvessen,
Mint egy Apollo kegyessen,
15 Feiem le haitvan könyvessen
Nezem csak nagy keservessen.
5. Mennék enis, ha mehetnek,
Szarnyomra ha föl kelhetnék,
20 Én egyedül it nem élnek,
Mint madar, tarsot keresnek.
6. De el vagyok határozva,
Szabad feiem bé van zarva,
Nem különben, *mint az arva*,
Nagy banadban el faradva.
- 25 7. Megh hervadot bennem az szü,
Mint az gjenge le kaszalt fü,
Remensegemis maid megh hül,
Mert kivant napom föl nem *jü*.
- 30 8. Bezzegh boldogok az vadak,
Kiknek zöld erdő az hazok,
Mert eök senkitül nem varnak,
Ot sétálnak, hol akarnak.
9. Oh én keseredet fogoly,
Kinek szabadsaga nem foly,
35 *Vagyok, mint félíg megholt, oly*,
Ugy megh emeszt à bu, mint *moly*.
10. Mert el váltam kedvessemtül,
Mint gerlicze ő tarsatul,
Igen tavul vagyok attul,
40 Rementelen szívem busul.
11. Oh én kegyelmes Istenem,
Igy kelé szegenynek elnem,
Hogy nem folyhat az remenyem,
Fel viradvan napom finyem.
- 45 12. Fogsagh utan hat örulyek,
Mint madar, szabadon élyek,
Ezt ohaitya ez à lélek,
À kié ez à kis enek.

21 határozva <egy> 23 Nem különben vagyok mind arva, 28 kivan; jön 33 fogoly <kiv> 35 Mint félék megh holt vagyok 36 à moly

- 1 (1.) 1. Iffjusag, mint solom madar,
Addig vig, mig szabadon jár,
De jaj nekem szegenek mar
Vigasztalast szivem *nem vár*.
- 5 (2.) 2. Mert el költ mar szabadságom,
El rejtözött öröm napom,
Fel virradását nem varom,
Mig föl nem jön kívánt napom.
- 10 (7.) 3. Meg hervadott bennem az szüv,
Mint à le kaszált gyenge fű,
Reménsegemis alig hü,
Mig kívánt napom föl nem jö.
- (3.) 4. Mint őszszel kis filemile,
Kinek el vált éneklő nyelve,
15 Ki meg van szegén rekesztve,
Lehajtván bánkodo feje.
- (4.) 5. Hol masok jarnak kedvessen,
Mint egy Apollo kegyessen,
Szemem le hajtván könyvessen
20 Nézem én tsak keservessen.
- (5.) 6. Mennék énis, ha mehetnék,
Szárnyamra ha föl kelhetnék,
Ill magánossan nem élnék,
Mint madár, társot keresnék.
- 25 (6.) 7. De meg vagyok határozva,
Szabadságom levan zárva,
Olyan vagyok, mint az arva,
Isten légyen jokkal áldva.
- (9.) 8. Oh én keseredet fogol,
30 Kinek szabadsága nem fol,
Vagyok félig mint az meg holt,
Majd meg emészt à bu, mint moly.
- (8.) 9. Bezzeg boldogok à vadak,
Kiknek zöld erdő az házok,

2 III Akkor vig ha 4 II [*nem vár* hiányzik.] III szivem nem vár 9—12 III [Hiányzik.] 14 III Kinek éneklő nyelve 15 III ha van 16 III bánkodik szive 17 III Hol Musák; kegyessen 18 III kedvessen 19—20 III Ha nem bé hajtván szomorun, Nézek én keservessen. 22 III ha röptülhetnék 23 III Igy 29 III Oh keseredet kis fogoly 31—32 III Vagyok mint félig meg holt olly, Majd meg emészt bánot mint molly. 33—34 III Melly boldogok lám az vadak Kiknek az zöld erdő házok,

- 35 Mert ők senkitül nem várnak,
Ott sétálnak, hol akarnak.
10. Környül vet már az nagy kéttség,
Isten egyedül remenség,
Kinél van minden erőség,
40 Nekemis léssen segetség.
- (12.) 11. Fogság után had örüllek,
Mint madár, szabadon ellyek,
Holtomig ne keseregjek,
Én szemeim reád néznek.
- 45 (12.) 12. Adgya Isten, hogy lehessek,
Valaha veled élhessek,
Ezt ohajtya ez à lélek,
À kie ez à kis ének.

221/IV.

- 1 (1.) 1. Ifjusag mint solon [!] madár,
Addig vig, még szabadon jár,
De jaj nékem szegénynek már,
Szabadulást szivem nem vár.
- 5 (6.) 2. Mert meg vagyok határozva,
Szabadságom bé van zárva,
Mint meg nyomorodott árva,
Ki magánossan jár sirva.
- 10 (5.) 3. Mennék én is, ha mehetnék,
Szárnyaimra ha kelhetnék
Segétséget ha kaphatnék,
S' ugy a' bunak véget vetnék.

221/V.

- 1 (1.) 1. Iffjusag, mint soljom madar,
Addeg vig, mig szabadon iar,
De jaj nekem szegyenek mar
Vig örömel szivem nem var.
- (2.) 2. Mert el költ szep szabadcsagom,
El változott oram s napom,

37 III sok 39 III Kitül 40 III Tülünk is ő tisztoltessék. 42 III társot keressek
43–44 III Hogy ő meg ne keserednék, és sirván reád ne nézzek. 45 II Adadgya [!]
III Adgya 47–48 III Ezt ohajtya az én lölköm, ez az ének az ki ijeszt. [!]

Fel viradással [!] nem varom,
Meg nem lez szabad vilagom.

- 10 3. Oh ti szep szavu galambak,
Tü ott jartok, hol akartok,
De az halott nem latyatok,
Mely miat fogsa . . .
- 15 4. Hogy ha tü kezben akadtok,
Ott nem iartok, hol akartok,
Mert ki torik az szarnyatok,
Az utan, hogy szabadultok.
- 20 (4.) 5. Mind masok menek örömben,
Mint egy Apollo pengesben,
En fel nezek keservesen,
Szemem fel vetem könyvesen.
- (5.) 6. Mennek en is ha mehetnek,
Ha szarnyaimra kelhetnek,
Oly magosan repülhetnek,
Mint madar, tarsat keresnek.
- 25 7. Oh

221/VI.

- 1 (1.) 1. Iffiuság, mint sollyom madár,
Addig vig, meg szabadon jár,
De jaj nékem szegénynek már
Szabadulást szivem nem vár.
- 5 (6.) 2. Mert meg vagyok határozva,
Szabadságom bé lesz zárva,
Mint téli kis fülemüle,
Kinek el vész zengő nyelve.
- 10 (3.) 3. Ohajtván bánkodik szive,
Le borulván keseredik,
Robságomban hogy orvendgyek,
Holtomig én keseregjek.
- 15 4. Adgya Isten, hogy lehessenek,
S te szivedben maradhassok,
Veled holtig élhessek,
Holtom után örvendezek.

12 [A kézirat szakadt.]

- 1 (1.) 1. Ifjúság mint Sólyom madár,
Addig vig, mig szabadon jár,
De jaj nékem szegénynek már,
Vig örömet szívem nem vár.
- 5 (6.) 2. Mert meg-vagyok határozva,
Szabadságom bé-van zárva,
Mint meg-nyomorodott árva,
Ki magánosan jár sirva.
- 10 (7.) 3. Meg-hervadott bennem a' szü,
Mint a' le-kaszált gyenge fü,
Reménységem tsak addig hü,
Mig kívánt napom jár 's fel-jü.
- 15 (3.) 4. Mint ősszel kis filemile,
Kinek el-vált zengő nyelve,
Melly meg-van szegény rekesztve,
Le-hajtva bánkodik feje.
- 20 (4.) 5. Hol mások járnak kettesen,
Mint egy Apolló kedvesen,
Szemem le hajtom könyvesen,
Nézek én tsak keservesen.
- (5.) 6. Mennék én-is ha mehetnék,
Szárnyaimra ha kelhetnék,
Mint madár társat keresnék,
Illy magánosan nem élnék.
- 25 7. Illik annak keseregni,
Ki világát búval éli,
Szeretőjét tsak szemléli,
Ha látja-is tsak kesergi.
- 30 8. Fel-öltözött gyászban szívem,
Nintsen immár semmi kedvem,
Mert el-hagyott szép szerelmem,
Istenem, mutass mást nékem.

1 IX Ifjúság sollyom XI sujon [!] 2 IX Tsak addig vig, még szárnyon jár, 6 VIII, X—XII le van 7 IX Mind egy XII Mind 8 IX Ha 12 VIII el-jü IX napon jár s él jo X Mig kívánt napon jár fejjül XI el-hü. (el hiv) XII Még az kívánt napon jö 15 VIII, XI rekedve XII Melly meg vagyon rekedve 16 X Le hajtvan 17 IX magok [!] 18 X kegyessen 19 VIII, XI kegyesen IX Én szemem le hajtván könyvessen X Le hajtom szemem 20 IX Nézek is tsak 27 IX Szeretőit tsak ritkán szemléli, 28 XII késéri 29 VIII, XI Gyászban öltözött én szívem X Gyászban felöltözött szívem 30 IX Nints miattad X Nékem sints már 32 IX mutasd meg nékem X Akkor én nagy buban estem XI Isten! mutass mást énnékem

- 1 (1.) 1. Ifjuság, mint solyom madár,
Addig vig, míg szabadon jár,
De jaj nékem szegénynek már,
Vigasztalást szívem nem vár.
- 5 (6.) 2. Mert el vagyok határozva,
Szabadságom el van zárva,
Olyan vagyok, mint egy árva,
Sok hervasztó búval rakva.
- 10 (9.) 3. Oh én szomorodott fogoly,
Kinek szabadságom nem foly,
Olyá lettem, mint a bagoly,
Ki az kalickában huhol.
- 15 (a) 4. Azért könnyörgök is azon,
Hogy sok búm nékem ne ártson,
Az irigy nyelv ne gyalázzon,
Melly is rajtam van bokrosan.
- 20 (3.) 5. Mint ősszel kis filemile,
Ki meg van szegény rekesztve,
Kinek elholt zengő nyelve,
Lehajtván bánkódik feje.
- (b) 6. Így nékem bánkodik szívem,
Mert elhagya régi kedvem,
Csak az úr én reménységem,
Ki tudom, nem hagy el engem.
- 25 (c) 7. Avagy mint gyászos görlice,
Kinek csak fájdalom szive,
Bujdosik csak helyről helyre,
Nincs szegénynek reménysége.
- 30 (d) 8. Tiszta vízből ő nem iszik,
Csak asszu ágon bujdosik,
Nyers ágra nem száll, bánkodik,
Haláláig csak kinlódik.

1 XIV Ifjuságom mind XV Ifjuság solyom 3 XIV Jaj en nekem 4 XIV Szívem szabadságot XV Szívem vigasztalást 6 XIV—XV be van 7 XIV Olyan lelkem XV Olyan löttem mid [!] 8 XIV—XV Meg emesztó 9 XIV nyomorodot XV Oh en nyomorodot szegény fogoly 11 XIV Olyan vagyok mint egy XV Olyan 12 XIV Ki az kies helybe huhol XV Ki az kietlenben ehollj [!] 13—14 XIV—XV Kerem Istenemet azon hogy sok butol engem ollyon 16 XIV De im van rajtam XV De én rajtam van sok roson [!] 17 XIV Mint szol küs fülemüle XV Mert 21 XV fejem 22 XIV—XV el hagyot 23 XIV—XV Tsak Isten 24 XIV Kiben vettem en eltem XV Kiben vessem remenysegem 25 XV gölice 26 XIV—XV tsak kesereg 27 XIV Tsak bujdosik XV Tsak bujdosik tsak [!] 29 XV önön [!] izik 31 XV ugy bankodik 32 XIV Halalig tsak így kenlodik XV [Hiányzik.]

- (e) 9. Oh én édes ifjuságom,
Kertemben plántált virágom
35 Akkor léssen ujulásom,
Mikor léssen kimulásom.
- (f) 10. Jaj, sir szívem, mint Apolló,
Kész temetésem s koporsó,
Éltem bizony csak bujdosó,
40 Soha nem lesz vigadozó.
- (g) 11. Oh gyönyörűséges tavasz,
Ki mindeneket ujítasz,
Engem pedig szomorítasz,
Vig örömet rám nem fuvalsz.
- 45 (h) 12. A violát akkor szedik,
Mikor reggel harmatozik,
Vig örömöm akkor mulik,
Mikor rózsza szebben nyílik.
- (i) 13. Elhervadt ékes szímem,
50 Mer búm elfonnyasztott engem,
Oh én édes reménységem,
Hiv pásztorom, biztass engem.
- (j) 14. Mi haszna, ha virágomban
Szállok gyászos koporsómban,
55 Fekete gyászruhámban
Fekszem a földnek gyomrában.
- (k) 15. Nem léssen már vigasságom,
Örömöm napját nem várom,
60 Oh melly hamar elmúlt napom,
Melyért bokrosodik jajom.
- (8.) 16. Oh melly boldogok a vadak,
Kiknek a föld s erdő házak,
Hol akarnak, ott sétálnak,
Mert ők bánkodni nem tudnak.
- 65 (1) 17. Ez jajos verseket irám,
Mikor elhervada rózaám,
Földben vezett majoránnám,
Ezeket magamra szabám.

34 XV kertében 35 XIV—XV vigaságom 38 XIV—XV Kesz testemnek az koporso 39 XIV—XV Elmem bizony 40 XIV vigasztalo 42 XV Aki mindent meg ujítasz 44 XV Vig örömem akkor nem faratsz [!] 46 XV harmat fémlik 48 XIV szinben fenlik XV Delben pedig el változik 50 XIV Mert az bu XV A bu mert el fogyaszt engem 52 XIV—XV Edes Jezus 53 XIV hogj XV Mi hossza hogy viragodban [!] 54 XV koporsodban [!] 55 XV ruháidban [!] 56 XIV—XV Fekszem be szomoru boltban 57 XIV—XV Oh nem lesz mar 60 XIV mellgis [!] XV jaja [!] 61—64 XV [Hiányzik.] 62 XIV az zöld erdő 65 XIV—XV Ez gyaszos 66 XIV—XV el hervadt 67 XV Foldben veszem [!] major Annám [!]

- 1 (1.) 1. Ifjuság solyom mádár,
Addig vig, mig szabadon jár,
De jaj nékem szegénynek már
Vig örömet szivem nem var.
- 5 (6.) 2. Mert meg vagyok határozva,
Szabadságom el van zárva,
Mint meg nyomorodot árva,
Ki magánosan jár sirva.
- 10 (2.) 3. Mert el tölt már szabadságom,
El enyészet fényes napom,
Fel viradását nem várom,
Tsak magamat már el szánom.
- (3.) 4. Mint a szép kis filemüle,
Kinek el változot szine,
15 Le hajtván bánkodik feje,
Ki meg volt szegény rekesztve.
- (c) 5. A vagy mint gyászos gerlitzé,
Kinek tsak kesereg szive,
Tsak bujdosik helyről helyre,
20 Nints szegénynek tsendessége.
- (d) 6. Tiszta vizet ő nem iszik,
Tsak száraz agan bujdosik,
Nyers ágra nem száll, bánkodik,
Egyedül tsak szomorkodik.
- 25 (f) 7. Sir én szivem, mint Apollo,
Kész testemnek a koporso,
Lelkem bizony tsak bujdosó,
Soha nem lesz vigadozó.
- (a) 8. Kérem Istenemet azon,
30 Hogy sok butol oltalmozzon,
Ne jöjjön több bu bokroson
Szegény fejemre tsukroson.
- (e) 9. Oh én edes ifjuságom,
Kertemben plántált virágom,
35 Mikor lészen ki mulásom,
Akkor lészen vigasságom.
- (h) 10. A violát akkor szedik,
Mikor reggel harmatozik,

- 40 Vig örömöm akkor mulik,
Mikor kertben rosa nyilik.
- (i) 11. El hervadot már vig szivem,
Mert tsak a bu fonyaszt engem,
Oh én édes reménségem,
Kedves szivem, biztas engem.
- 45 (j) 12. Mit használ már vidámságban
Szálni gyászos koporsóban,
Fekete gyászos ruhában,
Elötetek szomorúságban.
- 50 13. De mi haszna, hogy kesergek,
Siralmam miat égek,
Jajgatok szegény, kesergek,
Igy életemnek véget vetek.
- 55 (4.) 14. Hol mások járnak kegyesen,
Mint egy Apollo fényesen,
Fejem le hajtom könyvesen,
Nezek tsak nagy keservesen.
- (5.) 15. Mennék énis ha mehetnék,
Ha szárnyamra felkelhetnék,
Igy magánosan élhetnek,
60 Mint madar, társat keresnék.
- (8.) 16. Bezzeg boldogok a vadak,
Kik a zöld erdőben laknak,
Mert ők bánatot nem látnak,
Hol akarnak, ők ott laknak.
- 65 (k) 17. Hol lészen már vigasságom,
Örömemet nem várhatom,
Mely hamar el mult szép napom,
Kin meg bokrosodot bajom.
- 70 (l) 18. E gyászos verseket irám,
Mikor el hervadot rosám,
Felhőbe hajlot majoránom,
Meg hervadot koronám.
19. Jaj mar el fogok menni,
Hová tudok fojamedni,

41 XVII El áradot 46 XVII gyászszal 48 XVII Életem tsak 50 XVII Siralmom miat epedék 53 XVII fényesen [!] 54 XVII kegyesen 55 XVII kegyesen [!] 57 XVII En is mennek 59 XVII járhatnék 67 XVII el mult el [!] 68 XVII bokrosoda 70 XVII hervada 73 XVII már ha el

75 Sem nem tudom, mit kel tenni,
 Es hová kel tamaszkodni.

 20. En mar Istennek ajánlak,
 Mindenkor teged gondollak,
 Kegyeseimet bé fogadlak,
80 Szivemből ki sem hagyhatlak.

221/XVIII.

1 (1.) 1. Ifiúság, mint solyom madár,
 Addig vig, még szabadon jár,
 De jaj nékem szegénynek már,
 Vig örömet szivem nem vár.

5 (6.) 2. Mert meg vagyok határozva,
 Szabadsagom bé van zárva,
 Nem külömb vagyok, mint árva,
 Ki maganossan jár sirva.

10 (2.) 3. El költ minden szabadságom,
 El enyészett finyes napom,
 Fel támadását nem várom,
 Ha magamat én siratom.

15 (9.) 4. Oh meg keseredet fogoly,
 Kinek szabadsága nem foly,
 Olyan vagyok, mint az fogoly,
 Meg emésztett bú, mint a moly.

20 (5.) 5. Mennék is, hogyha mehetnék,
 Szárnyaimra ha kelhetnek,
 Mint madár, társat keresnek,
 Illy maganossan nem élnek.

 6. Oh ti nagy szárnyu galambok,
 Ti ott jártok, hol akartok,
 De az hálót nem láttyátok,
 Kiben vagyon ti fogságtok.

25 7. Orczámon sűrű könyveim,
 Aztat emésztnek siralmim,
 Meg sem bánnyak jó barátim,
 Csak nem zokognak szemeim.

75 XVII Én nem 79 XVII Kegyeseimnek 80 XVII Szivemből ki nem hagylak
8 [Előbb így:] Ki egyedül járok sirva. 19 <oh ki magossan repülnék, még> mint
madár társat <találnék> keresnék,

- 30 (3.) 8. Mint ősszel kis fülemile,
Kinek el vált zengő nyelve,
Ki meg van szegény rekedve,
Le hajtván bánkodik szive.
- (c) 9. Vagy mint a gyászos gerlicze,
Csak kesereg szive,
35 Bujdosik csak helyrül helre,
Nintsen néki csendes helye.
- (d) 10. Tiszta vizből ő nem iszik,
Zavaros vízzel töltözik,
Nyers ágra nem szál 's bánkodik,
40 Csak száraz ágon sinlődik.
- (7.) 11. El hervadott bennem a szü,
Mint a le kaszált gyenge fü,
A szépségem igen meg hült,
Mint az erdők közt az fenyő.
- 45 (h) 12. Az violát akkor szedik,
Mikor regvel harmat fénlík,
Jaj banatom akkor múlik,
Mikor délben rósa nyílik.
- (i) 13. El hervadott ékes szinem,
50 Mert az bú el rontott engem,
Óh én édes reménységem,
Én Istenem ne hagy engem.
- (e) 14. Jaj énnékem ifiuságom,
Életemben nyölt virágom,
55 Akkor léssen szabadságom,
Mikor léssen ki mulásom.

221/XIX.

- 1 (1.) 1. Iffjusag, mint sollyom madar,
Addig, míg szabadon jár,
De jaj nekem
Vigasztalast szivem nem var.
- (9.) 2. Mint meg szomorodat fogolly,
Kinek szabadsaga nem folly,
Mint felig meg holt, vagyok olly,
Bu emesztet, mint ruhat a molly.

31 rekedve (vagy be van rekesztve) 42 mint a <szállot>
3 [A sort a másoló nem írta le végig.]

- 10 (2.) 3. Mert el költ már vigassagom,
El rejtezet fenyés napom,
Fél viradasat nem varom,
Tsak hogy dolgaimat szanom.
- (3.) 4. Mint ősszel kis fülemüle,
Kinek meg áll ekes nyelve,
15 Vagy meg van szegény rekesztve,
Le hajtvan bankodik feje.
- (c) 5. Mint arva gerlicze, [!]
Kinek csak kesereg szive,
Nincs szegénynek tsendessege,
20 Tsak bujdosik helyből helybe.
- (f) 6. Igy te szivem, mint Apollo,
Kesz már neked a koporso,
Elmem bizony tsak bankodo,
Soha nem leszen vigado.
- 25 (a) 7. Kerem Istenemet azon,
Hogy sok butol engem meg ojjan,
Tsalard nyelv hogy ne gyalazzan,
De im rajtam van bokrossan.
- (h) 8. A violat akkor szedik,
30 Mikor reggel harmatozik,
Igy banatom akkor mulik,
Mikor rosa delben nyilik.
- (1) 9. Ez jajjos verseket iram,
Mikor el hervadott rosam,
35 Banattal tellyessek en oram,
Mert földben veszet en violam.

221/XX.

- 1 (1.) 1. Ifjusag sollyom madár,
Addig, mig szabadon jár,
De jaj nékem szegénynek már,
A ki szabadulást nem vár.
- 5 (6.) 2. Mert meg vagyok határozva,
Szabadságom bé van zárva,
Mint meg nyomorodot árva,
Ki magánosan jár sirva.
- 10 (9.) 3. Oh én keseredett fogoly,
Kinek szabadsága nem foly,

A bu meg emesztet, mint moly,
Olyan vagyok, mint egy fogoly.

- (c) 4. Avagy mint szegény gerlitze,
Kinek mind kesereg szive,
15 (f) Ugy sir szivem, mint Apollo,
Kinek kész már a koporso.

221/XXI.

- 1 (1.) 1. Iffiuság sólyommadár,
Addig vig, mig szabadon jár,
De jaj nekem, szegénynek már
Vig örömet szivem nem vár.
- 5 (6.) 2. Mert meg vagyok határozva,
Szabadságom be van zárva,
Olyan vagyok, mint egy árva,
Ki magánosan jár sirva.
- 10 (c) 3. Árva vagyok mint gerlice,
Kinek csak kesereg szive,
És bújdosik helyről-helyre,
Nincs szegénynek csendessége.
- 15 (d) 4. Tiszta vízből ő nem iszik,
Száraz ágon bujdosódik,
Zöld ágra sem száll, csak bankódik,
Zavaros vízzel élődik.
- 20 (2.) 5. Jaj elmúlt szép szabadságom,
Eltávozott vidám napom,
Felvirradását sem várom,
Csak bús órámat számlálom.
- (e) 6. Oh én édes ifjúságom,
Kertemben plántált virágom,
Akkor leszen vigasságom,
Mikor földben berekeszt halálom.
- 25 (g) 7. Oh gyönyörűséges tavasz,
Az ki mindent megvigasztalsz,
Engem pedig szomorítasz,
Bús szívemben bút árasztasz.
- 30 (4.) 8. Hol mások járnak kedvesen,
Mint Apolló, oly díszesen,
Én csak nézek keservesen,
Fejem lehajtván könnyezem.

- 35 (3.) 9. Mint összel kis fülemile,
Kinek elvált zengő nyelve,
Sírás miatt nincs ereje,
Beborítva bágyadt szíve.
- (i) 10. Igy elhervadt az én szívem,
Mert nem egy bú fonnyaszt engem.
40 Oh én édes remétségem,
Mért lől nékem ellenségem ?
- (j) 11. Mit használok virágomban,
Ha már jutok koporsómban ?
Fekete gyászos ruhámban
Bedugnak szomorú boltban.
- 45 (h) 12. Az violát akkor szedik,
Mikor reggel harmatozik.
Víg örömem akkor fénlík,
Mikor télben rózsza nyflík.
- 50 (8.) 13. Bezzeg boldogok az vadak,
Kiknek zöld erdő az házak,
Bút s bánatot ők nem tudnak,
Hol akarnak, ott sétálnak.
- (5.) 14. Járnék én is, ha járhatnék,
55 Hogyha szárnyamra kelhetnék,
Ily mágánoson nem élnék,
Mint madár társot keresnék.
15. Oh szegény idegen bús legény,
Szegény idegeny jövevény,
60 Búval vagyok teljes edény,
Istenem, csak te légy jó remény.
- (a) 16. Kérem istenemet azon,
Hogy több bútól oltalmazzon,
Hogy más ne rágalmazhasson,
Hogy bú van rajtam bokroszon.
- 65 17. Én is éltem egy időben,
Kedvemre, mint hal az vízben,
De bánatnak tengerében
Meríttettem mélységében.
- 70 18. Vár meg átkozott szerencse,
Nem visz engem már az vízre.
Ha ülhetek szekeredre,
Hidd el, le nem vetsz kedvedre.

19. Lám mely hamar a csemege,
Változik keserűségre.
75 Az lépes méz is végtére
Fordul bú s törekedésre.
20. Bolondság volt nádhoz bízni
Ki fel szokott szépen nőni,
80 És ha az szél kezdi fújni,
Kész mindenfelé hajlani.
21. Én is bíztam egy nádszálhoz,
Ki elhagyott s hajlott másához,
Hasonlóvá lettem ahhoz,
Ki az vízben kapdos habhoz.
- 85 22. Vig örömem siralomra
Fordult immár bújdosásra
Merült szívem oly bánatba
Kit meg nem győz talám soha.
- 90 23. Én tereád nem haragszom
Édes kedves virágszálom,
Noha tőled meg kell válnom,
Mert más oka, azt jól tudom.
24. Az mit szívem nem remélett,
Balszerencse abban ejtett.
95 Kiben szívem dicsekedett,
Tőlem elidegenedett.
25. Nincs oly öröm, ki végtére
Ne forduljon keserűre.
100 Ne örüljön senki szive
Barátjának esetire.
26. Senki magát ne bíztassa,
Míg madarát meg nem fogja,
Magát boldognak se tartsa,
Míg kalitkában nem zárja.
- 105 27. Én istenem hová legyek ?
Mindenfelől kemény szél fúj,
Majd megemészt engem az bú,
Mint szintén száraz fát az szű.
- 110 28. Az én szívem oly vig vala,
Míg bánatot nem tud vala,
De már jutott siralomra,
Nincsen ki megvigasztalja.

115 29. Elbujdosnám, s nincsen kivel,
Itt maradnék, s nincsen mivel.
Ne örüljön senki szíve,
Míg madara nincs keziben.

120 30. Siratnálak, hogyha szánnál,
Mégfognálak, ha megvárnál,
Régi szódban, ha megállnál,
Kedvesb volnál az világnál.

31. De mi haszna keseregnem,
Siralom miatt epednem,
Jajgatással eget vernem,
Életemnek véget vetnem?

125 (1) 32. E gyászos verseket írák
Neked szánt váltó szép rózsám,
Télben nyíló majorannám,
Eként magamat siratván.

221/XXII.

- 1 (1.) 1. Iffiuság solyom madár,
Addig vigy, míg szabadon jár,
De jaj nékem szegénynek már
Vigasztalast szívem nem vár.
- 5 (2.) 2. Mert el vagyok határozva,
Szabadságom bé van zárva,
Olyan vagyok, mint egy árva,
Meg emésztő buval rakva.
- 10 (9.) 3. O! én szomorodott fogoly,
Kinek szabadságom nem folly,
Olyan lettem, mint egy bagoly,
Ki aki éltében nem hagy. [!]
- 15 (a) 4. Azért könyörgök is nagyon,
Hogy sokakban nékem ne ártson,
Irigyek nyelvek ne ártson,
Melly vagyon rajtam bokroson.
- 20 (3.) 5. Mint éppen kús fülemüle,
Kimeg vagyon rokesztve, [!]
Le hajtván bankodik feje,
Elis törött mingyárt feje,
- (c) 6. A vagy mint gyászos görlytze,
Kinek tsak kesereg szívem, [!]

Bujdosik tsak helyről heljre,
Nints szegénynek reménysége.

- 25 (d) 7. Tiszta vizből önön [!] iszik,
Tsak aszszu ágon bujdosik,
Nyersre nem szál, mert bánkodik,
Halálíg tsak siránkozik.
- 30 (e) 8. O! én édes ifúságom,
Kertben irattál, [!] virágom,
Ekkor lészen vigaszágom,
Mikor lészen ki mulásom.
- (f) 9. Jaj sir szivem, mint Appollo,
Éltem bizony tsak bujdosó,
35 Kész testemmel a koporso,
Soha nem lészen vigadozó.
- (g) 10. O! gyönyörűséges tavasz,
Ki mindeneket ujittasz,
Engem pedig szomoríttasz,
40 Vig örömel talám fuvalsz.
- (h) 11. Violákot akor szedik,
Mikkor reggel harmatoszik,
Vig örömem akor mulik,
Mikor rosa szenben nyilik.
- 45 (i) 12. Elhervadot ékes szivem,
Mert abu el szakaszt engem,
O! én édes reménységem,
Jo pásztorom, biztas engem.

221/XXIII.

- 1 1. Régi napok, régi napok,
Erdüly [!] ország, mas országog, [!]
Ebbe néktek mi hasznatok,
Hogy engemet meg fosztattok.
- 5 2. Az gondoltam, hogy hasznomra
Faragyságom lesznek jumra,
Jaj de boldogtalan ora,
Melyben éltem az hajora.
- 10 3. Senki asztat ne tsudalyon,
Most kedvemet hogy ha latya,
Tsak az tugya, ki probalya,
Szivem ennyi butt tallalya.

- 15 (1.) 4. Ifjúság mint solyom madár
Adig vég, még szabadon jár,
De jaj nékem már szeginek,
Szabatsagot szivem nem vár.
- 20 (6.) 5. Mert meg vagyok határozva,
Zabatsagom be van zárva,
Olyan vagyok, mint egy árva,
El-borított sok bú karja.
- (12.) 6. Szabatsag utan had örüllek,
Mind a madar, szabadon ilek,
Azt ohajtya ez a lélek,
Kitül került e' kiss inek.

221/XXIV.

- 1 (1.) 1. Ifjúság, mint sólyom madár,
Addig vig, mig szabadon jár,
De jaj nékem szegénynek már
Vig örömet szivem nem vár.
- (6.) 2. Mert meg vagyok határozva,
Szabadságom le van zárva,
Nem vagyok külömb, mint árva,
Búnak meg emésztő árja.
- 10 (7.) 3. Meg hervadott bennem a' szü,
Mint a' le kaszált gyenge fü,
Azonn kérem Istenemet,
Hogy szabadittson engemet.
- 15 (5.) 4. Mennék én is ha mehetnék,
Szárnyaimra ha kelhetnék,
Mint madár, társat keresnék,
Illy meg unottan nem élnek.
- 20 (3.) 5. Mint ősszel kis fülemile,
Kinek el vált zengő nyelve,
Hogy meg van szegény rekedve,
Lehajtvá bánkódik feje.

1676—1700

25 Régi Magyar Költők Tára 3.

- 1 1. Elete met vetell bar,
Nem lesen igen nag kar,
Magais mert hallalt var,
Mint hott eleven ug jar.
- 5 2. Iobis nikem elvesnem,
Mint busullasotra ellnem,
Akor velet ell hitetem,
Hogi nelvemel egyeset szivem.
- 10 3. Ne busull azert edesem,
Nem dart mar sokeiek eltem,
Ne bant ast, ha atik denkem,
Mig szip semeit nishetem.
- 15 4. S hogi igas volt szerellmem,
Ast velet higet, ell hitetem,
S hogi kovöllet mas nikem
Meg nem darhatia oletem.
- 20 5. Czak hiaba iajgatnom,
Mert ketetlen orvosom,
Dutia ast, hogi kinlotom,
De meg nem szan, ast io latom.
6. Ninczis semi hason mar,
Kit szeretek, masut iar,
Kit lölkem ohatva var,
As nem gontoll velem mar.
- 25 7. De en ugan vege niköll
Szeretem örekesöll,
Noha most sock kinall öll,
Kiei vagok egyetöll.

12 mig <szip> szip 19 Dutia ast <as latia>

Nota: Bokros buk hab:

- 1 1. **K**innal tellyes szivem szomorú bánattyá,
El fáradt elmémnek nintsen nyugadalma,
Mert az szerelemnek nagy az ő hatalma,
Kinek szegény fejem vagy birtokába.
- 5 2. **O**ranként s naponként nödögel bánatom,
Sem ejel, sem napal nintsen nyugodalmom,
Mert én kegyesemnek személyét nem látom,
Szempilantásonként én tsak ohajtozom.
- 10 3. **V**árja vigasságnak szivem az oráját,
Gyaszát hogy le tégye s mondgya vig notáját,
Kiványa találni életben sajattyát,
Hogy el távoztassa buját, sok bánattyát.
- 15 4. **A**da volna Isten, hogy téged bár soha
En két szememmel ne láttalak volna,
Talám az én szivem anyit nem busulna,
Sok ejeli álmom el nem bomlott volna.
- 20 5. **T**sak egy oram sintsen, hogy nem jut eszembe,
Sokszor gondolkodom, hogy menyek elődben,
De tenéked talám nem vagyok elmédben,
Annyi én bánatom, mint főveny tengerben.
6. **S**ulyas busulásban érted szivem vagy,
Mert két ékes szemed engem vere agyon,
El hidgyed, úgy hadgya, mint egy aszu ágon,
Nem hiszem, már többé hogy vig napot lásson.
- 25 7. **J**ussak gyalázatra, téged ha meg vetlek,
Sött inkább szivemben el rejtve viselek,
Venusnak leánya, gyönyörű szép alak,
Holtomig s holtodig soha el nem hadlak.
- 30 8. **V**nalmas életem, szivem, nálad nélkül,
Személyed nem látván bánatom öregbül,
Mikor eszemben jut, az vér bennem meg hül,
Elmémis bujdosván tölem mesze repül.
- 35 9. **T**artson meg az Isten téged egósságben
Sok szép ifiaknak, kiknek vagy kedvekben,
Keresd az nevedet ez néhány versekben,
Az ki el rejtve vagy az én bus szivemben.
10. **K**erekded, gömbölyeg ékes ábrázatot,
Mint isten aszonyok, vigan vered lantod,

Melyel én szívemet szüntelen hervasztod,
Végre én elmémet ugyan el bádgyasztod.

11. Az ezer hat százban és nyoltzvan háromban
Ez eneket szerzém Gyula Fejér Várban,
Az kő falak között egy nagy pusztta házban,
Kévánom, személyed maradgyon áldásban.

224/I.

KÁROLYI SÁNDOR ÉNEKE AZ FELESÉGIHEZ

- 1 1. Isten hozzád Erdély ország,
Már be jött a háboruság,
Nem tart meg semmi mulatság,
Jobb nekem az katonaság.
2. Régtől fogva a mit kértem,
Hogy meg lenne betsüllöttem,
Azt az időt már el értem,
Isten hozzád szép nemzetem.
- 10 3. Meg botsáss mert többé nem látsz,
Tudom ugyan, hogy nem is szánsz,
Ha veszélyben esem, sem bánasz,
Értem tsak egy könyvet sem hánsz.
- 15 4. De én téged igen szánlak,
Elmentemben is óhajtlak,
Elmémből ki sem hányhatlak,
Ezzel Istennek ajállak.
- 20 5. Imperiumban kell mennem,
Császár mellett fegyverkezmem,
Ambár ha ott kell is vesznem,
De nints már többé mit tennem.
6. Haláltól semmit sem félek,
Söt magamnak jót reméllek,
Megbotsás nemzetem kérlek,
Meglátogatlak, ha élek.
- 25 7. De kesergem életemet,
Sirni látom édessemet,
Jaj mint szánom kedvesemet,
Tudom, ő is szán engemet.
- 30 8. Méltó nekem keseregmem,
Méltó szívemben meg esnem,

El kell mennem, nints mit tennem,
Nints lelkemnek hova lennem.

- 35 9. Árván maradt már úgy látom
Mindennél drágább gyémántom,
Isten hozzád, szép rubintom;
Szived már nem szomorítottom.
- 40 10. De még egyszer meg tsókollak,
Azután Istenre bizlak,
Szivemben majd bekaptsollak,
Mindenkor téged óhajtlak.
11. Isten hozzád gyöngy viola,
Kit szájom gyakran csókola,
Meg botsás, kedves szép rózsza,
Ha mit vétettem valaha.
- 45 12. Maradgy immár egészségben,
Tartson Isten békességben,
Hordozzon szent kezeiben,
Hogy lássalak egészségben.
- 50 13. Imperium tartománya
Szivemet hozzája vonnya,
Éles kardomat kívánnya,
Mert ellenség törét hánnya.

KÁROLYI SÁNDORNÉNAK AZ URÁHOZ VALÓ ÉNEKE

14. Már szerelmem tőlem elmégy,
Vajjon ki volt az az írigy,
Ki azt okozta, hogy így tégy,
Hogy te már tőlem búcsút végy?
- 60 15. Én kedvesem lám csak te vagy,
Ki ha szeretsz, velem maradj,
Sólyommadár, el ne szaladj,
Ilyen nagy bánatra ne hagyj.
16. Mért hagysz el engem, szerelmem,
Mért távozol el én tőlem?
Nem tudhatom, drága kincsem,
Látsz-e ez életbe vagy nem.
- 65 17. Inkább hiszem, hogy meghalok,
Ha személyedtől megválok,
Tudom, felőled nem hallok,
Életemtől is megválok.

- 70 18. Hallod sok óhajtásimot,
Jól látod sok siralmimot,
Érted könnyhullatásimot,
Ki növeli nyavalyámat.
19. Mert ha eltávozol tőlem,
Szívem kínja nagy gyötirelem,
75 Lészen nékem epeségem,
Halál tőriben kell esnem.
20. Szívem gyásza indulásod,
Messze földre távozásod,
Jaj, nehéz tőlem válásod,
80 Mikor látom búcsúzásod.
21. Jaj mint maradék el tőled,
Hogy el nem mehetek véled,
Bánat tüze bennem éled,
Mert szívemet így terheled.
- 85 22. Nálam kedves szép virágszál,
Minden örömem te valál,
Jaj, elhagyni mért nem szánál?
Talán ugyan megútálál?
23. Lám, én személyed szerettem,
90 Nehéz volt, ha nem nézhettem,
Mert oly kedves volt előttem,
Mikor láttam, örvendtettem.
24. Az én nevem leszen Mára,
Mert szerelmem indul útra,
95 Jaj, mely keserves az óra,
Tudom, hogy nem leszen jómra!
25. Én is bókével bocsájtlak,
Isten kezében ajállak,
Ki nem mondhatom, mint szánlak,
100 De látom meg nem tarthatlak.
26. Légy tehát jó egészségben,
Isten gondviselésében,
Ha nem látsz is ez életben,
Megláthatsz még az egekben.
- 105 27. Isten áldjon hívségedért,
Istenes kegyességedért,
Téged áldjon az sok jókért,
Vigyen mennyben hívségedért.

110 28. Ezerhatszáznyolcvanhatban,
Mikor készülnél az harcban,
Ez verseket én nagy búmban
Irtam Nagykároly várában.

224/II.

- 1 (1.) 1. Isten hozzád Magyar ország,
Mert bé jött az haboruság,
Még sem tart semi mulatság,
Jobb nékem az katonaság.
- 5 (2.) 2. Régtől fogván az mit kértem,
Hogy még lenne betsülletem,
Azt az időt már el értem,
Isten hozzád, szép nemzetem.
- 10 (3.) 3. Már meg botsass, többé nem lacz,
Tudom aztis, hogj nemis szánsz,
Ha fekélyben esem, sem bánosz,
Ertem tsak edgj könyvet sem hánsz.
- 15 (4.) 4. De en téged ugjan szánlak,
Elmentembenis ohajtlak,
Elmémből ki sem hagjhatlak,
Ezel Istennek ajánlak.
- 20 (6.) 5. Haláltol semitt nem felek,
Söt magamnak jot remélek,
Meg botsáss nemzetem, kérlek,
Meg látogatlak, ha élek.
- (7.) 6. De kesergem elmentemet,
Sirva látom édesemet,
Tudom, öis szán engemet,
Jaj be szánom kedvesemet.
- 25 (a) 7. Hogj kel távoznom földemtől,
Buttsuznom szép nemzetemtől,
Nehéz válni kegyesemtől,
Az en édes szerelmentől.
- 30 (8.) 8. Méltó nékem keseregni,
Méltó szivemben bánkodni,
El kell menni, nints mit tenni,
Nints lelkemnek hová lenni.

109 [Előbb:] Ezerhatszázharminchatban

- 35 (9.) 9. Arván maracz, már ugj látom,
Mindennél dragább gemantom,
Isten hozzád szép rubintom,
Szived már nem szomorítottom.
- 40 (11.) 10. Isten hozzád szép viola,
Kit szájam sokszor tsokola,
Már meg botsás, szívem rosa,
Ha mit vetettem valaha.
- (10.) 11. De még edgjszer meg tsokollak,
Az után Istenre bizlak,
Szivemben majd bé kaptsovlak,
Mindenkor teged ohajtlak.
- 45 (12.) 12. Maradgy imár egeességben,
Tartson Isten bekességben,
Hordozzon szent kebelében,
Hogj lássalak vig örömben.
- *
- 50 (14.) 13. Jaj szerelmem töllem el mégj,
Valjon ki vólt az az irigj,
Ki ezt okozta hogj igj tégj,
Ekkeppen töllem butsut végj?
- (15.) 14. Nállam kedves lám tsak te vagj,
Hogj ha szerez, velem maragj,
55 Edes madár, el ne szaladgj,
Engem ij nagj bura ne hagj.
- (22.) 15. Nálam fel nőt szép virag szál,
Minden örömem te valál,
60 Mi az oka, hogj meg tsalál,
Talám ugjan meg utálál?
- (21.) 16. Jaj mint maradék el tölled,
Hogj el nem mehetek véled,
Bánat tüze bennem éled,
Mert szivemet igj terheled.
- 65 (b) 17. Remenségem vala benned,
De látom, már el kell menned,
Esetimet meg vetetted,
Mellyel lehetek ellenned.
- 70 (26.) 18. Legj imár jo egeességben,
Isten gondviselésében,
Ha nem lathacz az életben,
Meg láthacz meg az egekben.

(27.) 19. Isten aldgjon hüsegédért,
Tekintsen kegjessegédért,
75 Kiért aldgja meg éltedet,
Vigye meny égben lelkedet.

224/III.

- 1 (1.) 1. Isten hozzad Erdelly orszag,
Mert be jött az haborusag,
Meg sem tart semmi mulatsag,
Jobb nekem az katonasag.
- (5.) 2. Imperiumban kel mennem,
Tsaszar mellet fegvert kötnöm,
Ambar ha odais kel vesznem,
Isten hozzad edes kintsem.
- 10 3. Isten hozzad mar viola,
Eletem viragotskaja,
Bus szivem vidamitoja,
Meg botsas nekem, szej rosa.
- (3.) 4. Mar meg botsas, többbe nem latz,
15 Tudom en azt, hogy nemis szansz,
Ha veszeszben esem, sem szansz,
Ertem tsak egy könyvet sem hansz.
- (4.) 5. De en teged igen szanlak,
El mentembenis ohajtlak,
20 Elmemből ki sem zarlak,
Ezzel Istennek ajallak.
- (6.) 6. Halaltol semmit nem felek,
Söt magamrol jot remellek,
Meg botsas edesem, kerlek,
Meg latogatlak, ha elek.
- 25 (7.) 7. De kesergem eletemet,
Sirni latom edesemet,
Talam öis szan engemet,
Jaj, en szanom edesemet.
- (a) 8. Hogy kel tavoznom ez heljtől,
30 Butszuznom en edesemtől,
Nehez valni edesemtől,
Az en edes szerelmemtől.
- (9.) 9. Arvan maratz, mar ugy latom,
Mindennel dragab gyemantom,

34 dragam

- 35 Isten hozzad, en galambom,
Szived mar nem szomorítottom.
- (11.) 10. Isten hozzád szép viola,
Kit szajam gyakran tsokola,
40 Mar meg botsas, kentsem rosa,
Hamit vetettem, viola.
- (10.) 11. De még etzer meg tsokollak,
Az utan Istenre bizlak,
Szivemben majd be kaptsollak,
Mindenkor teged ohajtlak.
- 45 (12.) 12. Marag el bekesseggel,
Tartson isten egessegben,
Hordozzon ő kegyelmében,
Hogy lassalak vig örömben.
- *
- (14.) 13. Jaj szerelmem töllem el megy,
50 Vallyon ki volt az az irigj,
Mi az oka, hogj igj el megj,
Ekeppen töllem butsut vegj?
- (15.) 14. Nallam kedves lam tsak te vagj,
Hogj szeress, velem maragj,
55 Ekes madar el ne szalagj,
Engem olly nagj bura ne hagj.
- (22.) 15. Gyönyörű virág szál,
Minden örööm te voltál,
Mi az oka, hogj el hagjal,
60 Talam szivem meg utalal?
- (b) 16. Remensegem vala benned,
De latam, már el kell menned,
Szavaimat meg vetetted,
Meljeket szollottam neked.
- 65 (26.) 17. Legj inmar jo egessegben,
Isten gond viseleseben,
Ha nem latlak egességben,
Meg latlak az egekben.
- (27.) 18. Isten adjon husegedert,
70 Tekintsen kegyessedert,
Hozzam valo jo voltodert,
Adjon néked jutalmas bért.

- 1 (1.) 1. Isten hozzád Magyar ország,
Mert be jött az háborúság,
Meg sem tart semmi mulatság,
Job nékem a katonaság.
- 5 (2.) 2. Régtől fogván amint kértem,
Hogy meg lenne betsületem,
Azt az üdöt már meg értem,
Isten hozzád szép nemzetem.
- 10 (3.) 3. Meg botsás már többé nem látsz,
Tudom ugyan hogy nemis bánysz,
Ha veszélyben esem, sem szánsz,
Értem tsak egy könyvet sem hánsz.
- (4.) 4. De én téged igen szánlak,
El mentembennis ohajtlak,
15 Elméből kisem hagyhatlak,
Ezzel Istennek ajánlak.
- (5.) 5. Impériomban kel mennem,
Tsászár mellet fegyverkezmem,
20 Ambár ha ot kel is vesznem,
De már tovább nints életem.
- (6.) 6. Haláltol semmit nem félek,
Söt magamnak jot reméllek,
Meg botsás nemzetem, kérlek,
Meg látogatlak, ha élek.
- 25 (7.) 7. De kesergem életemet,
Sirni látom édesemet,
Jaj be szánom kedvesemet,
Tudom, öis szán engemet.
- (a) 8. Hogy kel távoznom földemről,
30 Bujdosom szép szerelmemtől,
Nehéz válni kegyesemtől,
Az én édes szerelmemtől.
- (8.) 9. Méltó nékem kesergeni,
Mélto szivemben bánkodni,
35 El kel menni, nints mit tenni,
Nints lelkenek hová lenni.
- (9.) 10. Arván maradsz már ugy látom
Mindennél drágáb gyémántom,

40 Isten hozzád szép rubintom,
Szived már nem szomorítom.

(10.) 11. De még egyszer meg tsokolom,

45 (11.) 12. Isten hozzád gyongy viola,
Kit száljam gyakron tsokola,
Mar meg botsás lelkem rosa,
Ha mit vetettem valaha.

50 (12.) 13. Maradj immár egészségben,
Isten gond viselésében,
Hordozzon szent kezeiben,
Hogy lássalak vig örömben.

55 (13.) 14. Impériom tartománya
Szivemet már hozzád vonnya,
Eles kardomat kivanya,
Mert elenség törít hannya.

*

60 (14.) 15. Jaj szerelmem, tőlem el mégy,
Valjon ki volt az az irigy,
Mi az oka, hogy így el megy,
Eképpen töllem butsut végy?

(15.) 16. Nállam kedves lám tsak te vagy,
Hogy ha szeretz, velem maradj,
Ekes madár, el ne szaladgy,
Engem ill nagy bura ne hagy.

65 (16.) 17. Mert hagynál el, szerelmesem?
Mért valsz el töllem, kedvesem?
Nem tudhatom, drága kéntsem,
Látzé ez életben, vagy nem.

70 (17.) 18. Inkáb hiszem, hogy meg halok,
Ha szemeljedtől meg valok,
Nyugodalmat nem talalok,
Mig koporsóban nem szállok.

(19.) 19. Mert ha eltávozal töllem,
Szivem kinya nagy gyötörelem,

- 75 Lészen már noha az én velem,
Halál torkában kel esnem.
- (20.) 20. Szived gyasza indulatod,
Mesze földre utazasod,
Jaj, nehéz töllem válásod,
90 Midön hallom butszuzásod.
- (18.) 21. Hallod sok ohajtásimat,
Jólatod sok siralmimat,
Érted könyhulatásimat,
Kik nevelik nyavaljaimat.
- 85 (21.) 22. Jaj mint maradék el tölled,
Hogy nem mehetek el véled,
Bánat tüze éled benned,
Mert szívemet így terheled.
- (22.) 23. Nalam kedves szép virág szál,
90 Minden örömem te valál,
Így el hadni mért nem szánál?
Talam ugyan meg utálál?
- (23.) 24. Lám én személyedet szerettem,
Neha volt, ha nem mehettem,
95 Söt nagy kedved volt előttem,
Már az nélkül nints eiletem.
- (24.) 25. De lettem keserves Mára,
Mert szerelmem indul utra,
Jaj melj keserves az ora,
100 Tudom, hogy nem leszen jomra.
- (b) 26. Remenysegem vala bened,
De látom, *hogy* el kel mended,
Esetemet meg engedgyed,
Mely lehet neked elened.
- 105 (25.) 27. Enis békével botsátlak,
Isten kezében ajánlak,
Ki nem mondhatom, mint szánlak,
De látom, hogy meg nem tarthatlak.
- (26.) 28. Légy immár jó egészégben,
110 Isten gond viselésében,
Ha nem látz az életben,
Meg látz még az egekben.

101 Remenysegem <bened vala> 102 [*hogy* hiányzik.]

- 1 (1.) 1. Isten hozzád Magyar Ország,
Mert bé jött a háboruság,
Meg-sem tart semmi mulatság,
Jobb ónnékem katonaság.
- 5 (2.) 2. Régtül fogva a' mit kértem,
Hogy meg lenne betsületem,
Azt az időt már el-érttem,
Isten hozzád szép Nemzetem.
- 10 (3.) 3. Már meg-botsáss talán nem látsz,
Tudom, hogy bizony nem is szánsz,
Érttem könyveket nem-is hánsz,
Ha veszélybe esem sem bánasz.
- 15 (4.) 4. De én téged igen szánlak,
Elmémből ki sem fordítlak,
Álmamban is ohajtalak,
Ezzel Istennek ajánlak.
- 20 (5.) 5. A' tatárokra kell mennem,
Tsászsár mellet fegyverkezniem,
Ambár ha ott is kell vesznem,
De nints már tovább mit tennem.
- (6.) 6. Haláltól semmit nem félek,
Sőt magamban jót reménylek,
Meg-botsás nemzetem kérlek,
Meg-látogatlak, ha élek.
- 25 (7.) 7. De kesergem el-mentemet,
Sirni látom édesemet,
Jaj de szánom kedvesemet,
Tudom, ő-is szán engemet.
- 30 (8.) 8. Méltó nékem szomorkodni,
Méltó szivemből bánkodni,
El-kell menni, nints mit tenni,
Nints lelkennek hová lenni.
- (a) 9. Hogy kell távozni földemtől,
Bujdosni szép Nemzetemtől,

2 V [a hiányzik.] VI az háboruság VII–IX a' Háboruság 5 VI–IX Régtül
7 VII üdöt 9 VII talám VIII tán nem is látsz 10 V [is hiányzik.] VI–IX nem is 13 VII
szánlok 14 VII botsátlok 15 VI, VIII Elmémben-is VII ohajtalok 16 VII ajánlok 17 VI
Impériumba VII A' Frantziára VIII Német országba IX A' Frantziákra 20 VII immár
hogy mit IX De nintsen tovább 21 VIII sem 22 VII remélek 28 V Tudom, hogy ő-is
VI–IX [hogy hiányzik.] 29 VIII szomorkodnom 30 VIII bánkodnom 31 VIII mennem;
tennem 32 VIII lennem

- 35 Nehéz válni szerelemtől,
 Az én drága Kedvesemtől.
- (11.) 10. Isten hozzád Lelkem Rózsa,
 Kit szájam gyakran tsókola,
 Mert meg-botsás lelkem Rózsa,
40 Ha mit vétettem valaha.
- (9.) 11. Árván maradsz már úgy látom,
 Mindennél drágább gyémántom,
 Isten hozzád jó Rubintom,
 Szived már nem szomorítom.
- 45 (10.) 12. De még egyszer meg-tsókollak,
 Azután Istenre hagylak,
 Szivemben már be-kaptsollak,
 Mindenkor téged ohajtlak.
- (13.) 13. 'Tenger vize' Tartománnya,
50 Vig szívemet hozzá vonja,
 Éles kardomat kívánja,
 Még ellenség-is óhajtja.
- (12.) 14. Maradj immár egészségben,
 Tartson Isten vig örömben,
55 Hordozzon ő szent kezében,
 Hogy lássalak vig örömben.

224/X.

RÁKÓTZI EDJIK SZOMORU NÓTÁJA

mikor Magyar Országot elhagyta.

- 1 1. Oh kék szinnel fénylő egek,
 Fenn függő sűrű fellegek,
 Tekintven bus szemejemre
 Szakadozzatok fejemre.
- 5 2. Régi napok, régi napok,
 Magyar ország 's más országok,
 Ebbe nektek mi hasznotok,
 Hogy engemet így vexáltok?

35 VII—VIII szerelemtől 38 VII Kit a' szám gyakran VIII Ki szám gyakorta
39 VII, IX Már VIII Már megbotsás szívem zárja 43 VII Rubintom VIII én rubintom
46 VI—VII Istennek 47 VII Szivedben VIII Szivemhez 49 VI Imperium VII Rénus vize
VIII Német Ország IX Rajna vize' 50 VIII tőled vonja IX Hiv [Vig-ből javítva.] 51
VII Ekes 52 VIII Ellenségét hogy le nyomja IX Az ellenség azt megbánja [Előbb:]
Még ellenség is óhajtja 53—6 IX [Hiányzik.] 55 VII Hordozzan 56 VI lássatok VII
lássalak

- 10 3. Ifju voltam, gondolatlan,
 Tréfás, nyájas, nyughatatlan,
 De ez még is hallatlan,
 Ezt szenvedni nagy méltatlan.
- (1.) 4. Isten hozzád Magyar ország,
 Mert be jött a haboruság,
 15 Nem tart meg semmi mulattság,
 Jobb énnékem katonaság.
- (2.) 5. Régtől fogva a mit kértem,
 Azt az időt már elértem,
 Hogy meg lenne betsülletem,
 20 Isten hozzád szép nemzetem.
- (3.) 6. Meg botsáss már többé nem láttz,
 Tudom ugyan, hogy nem is szánsz,
 Ha veszéjbe esem, sem bánztz,
 Ertem tsak egy könnyet is szánsz.
- 25 (5.) 7. Imperiumba kell mennem,
 Császár mellett vitézkednem,
 Azt az időt már el értem,
 Botsáss el hát, szép nemzetem.
- (6.) 8. Haláltól semmit nem félek,
 30 Söt magamnak jót reméllek,
 Meg látogatlak ha élek,
 Meg botsáss nemzetem kérlek.
- (7.) 9. Be keserged el mentemet,
 Sirni látom édesemet,
 35 Jaj be szánom kedvesemet,
 Tudom, ő is szán engemet.
- (a) 10. Hogy kell távoznom földemtől,
 Butsuzásom nemzetemtől,
 Meg kell válni jegyesemtől,
 40 Az én édes szerelmemtől.
- (8.) 11. Méltó nekem keseregni,
 Méltó szívemnek bankódni,
 El kell menni, nints mit tenni,
 Nints szívemnek hová lenni.
- 45 (9.) 12. Árván maradsz már ugy látom,
 Mindennél drágább gyémántom,
 Isten hozzád szép virágom,
 Szivem már nem szomoritom.

- 50 (11.) 13. Isten hozzád szép viola,
Kit szájam gyakran tsókola,
Már meg botsáss szívem rósa,
Ha mit vétettem valaha.
- (10.) 14. De még egyszer meg tsókollak,
Azután Istenre bizlak,
55 Szívembe majd bé kaptsovlak,
Ha élek, meg látogatlak.
- (12.) 15. Maradj immár egésségbe,
Isten gond viselésébe,
Hordozzon szent kebelébe,
60 Hogy lássalak vig örömbé.
16. Hogy ha pedig nem láthatlak,
Jó hirt felölled halhassak,
Istennek immár ajánlak,
Ha élek, meg látogatlak.

224/XI.

HADBA INDULÓ LEGINYNEK SZERETŐJITÜL VALÓ BUTSUZÁSA

- ¹ (1.) 1. Isten hozzád Magyar ország,
Már be jött az haboruság,
Meg sem tart semmi mulattság,
Jobb én nékem katonaság.
- ⁵ (2.) 2. Rigtül fogval a mit kirtem,
Hogy meg lenne bötsüetem,
Azt az üdött már el irtem,
Isten hozzád szip nemzetem.
- 10 (11.) 3. Már meg botsás lelkem rúzsza,
Kitt én szám gyakran csókula,
Már meg botsás lelkem rúzsza,
Ha mit vitettem valaha.
- (3.) 4. Isten hozzád, talán még látsz,
15 Tudom bizony, hogy nem szánsz,
Irtem könyekett nem is hánsz,
Haveszilben esem, sem bánsz.
- (4.) 5. De én tigid igen bánlak,
Elmimbül ki sem forditlak,
Én elmimben óhajtalak,
20 Ezzel Istennek ajánlak.
- (13.) 6. Rajna vize tartománya
Vig szívemett hozzá vonnya,

Éles kardomatt kívánnya,
Mert ellensig is óhajtya.

- 25 (6.) 7. Haláltul semmitt nem filek,
Sött magamnak jótt reminylek,
Meg botsás nemzetem kirlek,
Meg látogatlak, ha illek.

224/XII.

- 1 (1.) 1. Isten hozzád Magyarország,
Mert bejött a' háborúság,
Meg sem tart semmi mulatság,
Jobb énnékem katonaság.
- 5 (2.) 2. Régtől fogva a' mit kértem,
Hogy meglenne becsületem,
Azt az időt már elértem,
Isten hozzád szép nemzetem.
- 10 (6.) 3. Haláltól én mit sem félek,
Sött magamban jót remélek,
Megbocsáss nemzetem kérlek,
Meglátlak még, hogy ha élek.
- (7.) 4. De kesergem elmentemet,
Sirni látom kedvesemet,
15 Jaj be szánom édesemet,
Tudom ő is bán engemet.
- (11.) 5. Isten hozzád szép violám,
Kit megcsókolt gyakran a' szám,
20 Már megbocsáss lelkem rózsám,
Ha mit vétettem volna ám.
- (12) 6. Maradj immár egészségben,
Tartson Isten békességben,
Hordozzon ő szent kezében,
Hogy lássalak vig örömben.
- 25 (9.) 7. Árván maradsz, már most látom,
Mindennél drágább gyémántom,
Isten hozzád jó rubintom,
Szived' már nem szomoritom.
- 30 (10.) 8. De még egyszer megcsókollak,
Aztán Istenemre hagylak,
Én szívembe bekapsollak,
Mindétig téged óhajtlak.

- 1 (1.) 1. Jaj szerelmem töllem elmégy,
Vallyon ki volt az az irigy,
Ki mivelte, hogy te így tégy,
Ekképpen töllem butsut végy?
- 5 (2.) 2. Nálam kedves lám tsak te vagy,
Hogy ha szeretz, nálam maradj,
Ekes madár, elne szalagy,
Engem illy nagy bura ne hagy.
- 10 (9.) 3. Gyönyörű kedves virág szál,
Minden örömem te valál,
Mi az oka, hogy el hagyál,
Talám szivem meg utálál?
- 15 (a) 4. Reménysegem vala benned,
De latom, hogy el kel menned,
Szavaimott meg vetetted,
Mellyeket szollottam néked.
- 20 (13.) 5. Légy immár jó egészségben,
Isten gondviselésében,
Ha nem látlak meg e testben,
Meg látlak még jövendőben.

CANTIO ALIA DE AMORE

- 1 1. Megh unt engem az én uram czafrangos voltomért,
Nem adnék én egy deákot hatvan katonáért,
Az deákot dérekáért, teste állásáért,
Ugy szeretem az lölkömet frissen iárásáért.
- 5 2. Nem ér véle eg dologbul hatvan paraszt ember,
Az udvari levesek is mint meg ázot kender,
Tsak olyanok, mint oh boron meg részegült hengér,
Avagy az rab, az ki mellet szuntelen az csintsér.
- 10 3. Szomoruan nézi, mert ő fogságban tartatik,
Az udvari leveseknek tsak forgoja fémlük,
De az deák alkalmazatos, ő maga is hizik,
Mikor Venus csatáján iár, igen vitézkedik.
- 15 4. Az szép aszszony ugyan vigad, ha deakot láthot,
Annal inkább ha ő véle kedvére mulathat,
Mert gyönyörű szép csokokat orczája ott kaphat
És patyolathoz hasomlo testet tapogathat.

15 gyönyörű [!]

5. De ellenben az deák is io szivel mulathat,
Rosa színü szép csokokat mert szája tsokolhat,
Két szép gyöngge arany álmát gyakran tapogathat,
20 Mézzel folyo édes szokat szép Vénustul halhat.
6. Azért gyönyörü szép károk ötet ölelgetik,
És ő néki minden tsontya örömmel be telik,
Fejér hatyu laboival lábo nyomattatik,
Szerelemnek csokjaival szived terhesedik.
- 25 7. Minden féle ajándékot ő tüle meg nyerhez,
Akar oldalt, akar hasmánt mind meg cselekedhez,
Vitéz modra szép Vénussal szegény meg ütközhez,
Szép árvájának szerelmivel hiteleben lehez.
- 30 8. Elég légyen az en versem, mert mind az két részrül
Talám többet irnék mászor aszszony szerelmérül,
Az ki azért meg gyözetet deák szerelmétül,
Illyen szokra fakadhat ki szerelem tüzetül:
- 35 9. Bár én tülem mind az étel, mind az ital mesze
El távoznak, tsak egy deák szeretöm lehetne,
Minden testem és tetemem vigan örvendezne,
Szép Vénussal az én testem innepet szentölne.
- 40 10. Azt akarnám, minden fü száll egy deákot szülne,
Minden uton és ut félen egy egy deák ülne,
Az hol tüle az én szivem örömmel bé telne,
Minervának táborára tudom, hogy készülne.
11. Aldot bizony az à magzat, ki deákra talál,
Mert szerelem az deáknál ugyan paráson áll,
Ha szép nyelvet kíván, aztot tsak deáknál talál,
Az hol bátor sziv kolletik, ott mindenkor meg áll.
- 45 12. Bezzeg én is komám aszszony meg fogtam volt egyet,
Ha világon szerelmes volt, az volt az, el hidgyed,
Bár tsak mastan két fejünkre találhotnék egyet,
Meg ujluna sok bánotink, bizonynal el hidgyed.
- 50 13. Nem beszéllem én már tovább deákok szerelmit,
Ki nem bolond, ihon meg van, nézze meg személljét,
Hogy ha láttya, meg kívánnya ékes tekintetit,
Még ejjel is nem felelyti az ő szép termetit.
- 55 14. Nem kérdem én már senkitul deákok szerelmit,
Mert jól tudom, próbáltom is ő szerelmességét,
Iárd el bátor ez világnak hoszát, szélességét,
Nem hiszem, hogy találhotnál te nagyob szerelmet.

15. Scholában tanult elmemet gyötrenyi nem szánom,
Elmém béli fárotságom semmire sem bánom,
Gyöngé elmémtül, mint lehet, hiven tatarozom,
60 Az deáknok pennájokat meg is coronázom.
16. Nem ér vele az kép iro ő borostyájával,
Mert az deák föllyül mullya penna tsinálással,
Nem ér véle barbély legény ő sétálásával,
Mert ebben is meg előzi deák bölts szavával. [!]
- 65 17. Szabo legény az kovátsal job, hogy tsak halgasson,
Mert ha var is, kovátsol is, igen késő haszon,
Varga legény az tobakkal botskában gázollyon,
Az udvarban nyölt nyalka is iob tsak tálot mosson.
- 70 18. Hogy nyitod föl tsipás szemed, hitvány molnár legény,
Ki olyan vagy, mint az tűznél el szárodod hering,
Azt tudod tsipás szemekkel, hogy már az nap is téj,
Iob, hogy tsak veszteg fekügyél, alugyál az tűznél.
- 75 19. Csizmazia, csizslér, pinter, tsak meg tsöndeszedgyél,
Az deáknak egy szavára engedelmeskedgyél,
Szép aszszonnyal semmi modon ne szerelmeskedgyél,
Mert ti nagyon zörögnétek, bár iol mesterkedgyél.
- 80 20. Jaj az szegény korong rugo gerencsér legénke,
Iol lehet hogy fazokaddal vagy te igen högyke,
De az vitéz deák előtt vagy olyan, mint pille,
Ha akarná, egy bennetek tizet is el vinne.
21. Hát te szurkos és mogorva goromba lakatos,
Iol lehet az te munkád is ollkor igen hasznos,
De gyakorta menyeskéknek igen igen káros,
Az deáki sereg előtt vagy te igen csufos.
- 85 22. Ládé edes komám aszszony, melly drága az deák?
Olyan ritka, mint az mezön basilicum virág,
Olyan kedves mindeneknél, mint az zöld pálma ágg,
Szintén olyan kollemetes, mint az olaj fa ágg.
- 90 23. Az könyv tartod gyémánt köbül légyen ki faragva,
Minden resze spichinárral, rusával meg rakva,
Penna tartod majoránna, ékes, mint viola,
Szaporodgyék minden kintsed, mint az borostyán fa.
- 95 24. Mendikásod szo fogado légyen, mint Párisé,
Ne lehessen olyan ravasz, mint az Argélusé,
Hanem légyen olly hivséges, mint Alex Sándoré,
Igy lészen ő kollemetes, el hidgyed, mindennél.

93 fogad [!]

25. Kérem Istent tiszta szívből, hogy minden dolgodat
 Álgya, száporítsa néked két kézi munkádat,
 Az hol jársz, kelsz, bujdosol is, minden szándékokodat
 Álgya meg mindenkor io kívánságodat.
26. Ezer hat száz nyolozvan nyoczban mikoron irnának,
 Haizler gyenerál tabora városra jutának,
 Debreczenyben hogy quartélyra mind el osztatának,
 Akkor monta egy szép aszszony czifra katonának.

226.

B E N E F I J Á N O S

226/I.

- 1 1. **B**olontsag volt nathoz bizni,
 Ki fell szokot szepen nőni,
 Hogy ha a szell kezdi funi,
 Kezd minden felle hajlani.
- 5 2. **E**n is biztam egj nad szallhoz,
 Ki ell hagjot, hajlot mashoz,
 Kiert immar hallalomhoz
 Közell vagjok vég oramhoz.
- 10 3. **N**agy örömem sirallomra,
 Regi kedvem ohajtasra
 Jutot immar jajgatasra,
 Kit nem felejt szívem soha.
- 15 4. **E**n teread nem haragszom,
 Edes kedves virag szalom,
 Noha tolled meg kell vallnom,
 Annak oka mas, joll tudom.
- 20 5. **F**eketittet gyazban szívem,
 Mert nints immar semmi kedvem,
 Hogj ell hagyot szep szerellmem,
 Azert forog buban szívem.
6. **I**mmar bartsak neha neha
 Lepnel titkon szallasomra,
 Nam, fallatom s szajadban
 Atam neked gallam modra.

3 I [a hiányzik.] II a szell III Mert ha szél kezdi öt funi 4 III Kesz 5 III tsak
 nád 8 I vig II—III veg 9 I—II Lam II Nagy 11 III Fordult immár bánatomra 14 I—II
 szalam 16 III Ennek 17 III Fekedett el 20 III Kivel vigadot én szívem 21 I neh [!] 22
 I Lepnek II Lepdessel III Ritkán jönél 23 II Nam fallatom en a szadba III Nám falatamis
 az szádban 24 II gallamb III Adtam tudod

- 25 7. Ilj kedves jo akarommot,
Kezhez *tanult* madarammot,
Ki gjakorta öllelt, tsokollt,
Elszalasztám szép sólymomot.
- 30 8. Az mit szivem sem remellet,
Vak szerentse abban *ejtett*,
Kiben szivem ditsekedet,
Töllem ell idegenedet.
- 35 9. Nints olly öröm, ki vegtíre
Ne fordulljon *keserüre*,
Ne örülljön senki szive,
Mig madara nints kezében.
- 40 10. *Oh ki nehéz madart* fogni,
Olljan, mint szell utan futni,
Vagj hatull szerentset fogni,
Azkit meg nem foghat senki.
11. Siratnallak, hogj *ha szánnál*,
Meg fognallak, ha meg varnall,
Mint az ellöt, ha biztatnall,
Mert nem nyugszik szivem masnall.
- 45 12. No mar többet en sem szollok,
Mert azzall sem *haznalhatok*,
Mindeneknek pellda vagjok,
Szerelemben kik forgotok.
- 50 13. Ezer hat szaz kilencvenben,
Szerellmemnek vegzeseben,
Azölömben nagj teneked [!]
Foglalom ez kis versemben.

226/IV.

- 1 (1.) 1. Bolondság volt nádhoz biznyi,
Ki *szépen* föll szokot nyönyi,
Mert ha az szél kézdi fujnyi,
Minden fele kezd hajlani.

26 I tanunullt [!] II Kezen tarto III Kézhez kaptam 27 III Ki hánt ortzámra tsokokot 28 I Irigjek ellen szollot II Irigjek nyellvell szollot III Irigyek nyelvek rám szollott 29 III nem 30 I vitet III Most; ejtett 34 I siralomra III keserüre 36 III rekeszve 37 I Mig nehez madarat fogni III O ki nehéz madarat fogni 38 I sell [!] 39 III Vagy ha hol 41 I Siratnallak hogj meg fogtak III Siratnalak ha te szánnál 43–44 III Mert az elött engem birtál nemis nyugszik szivem másnál 45 III Nem [Több nincs.] 46 I haznallok 48 I szerelem [!] 49 I kilenben [!]

2 szép [!]

- 5 (2.) 2. En is biztam egy nád szálhoz,
Ki el hagyot, hajlot máshoz,
Kíért im már végorámhoz
Közel vagyok halálomhoz.
- 10 (3.) 3. Nagy örömöm siralomra,
Regi kedvem ohajtásra
Fordult bennem jaigatásra,
Kit nem felejt szívem soha.
- 15 (4.) 4. En te reád nem haragszom,
Én édes szép virág szalom,
Noha tüled meg köll válnom,
Ennek oka más, iol tudom.
- 20 (5.) 5. Fekete jászban iár szívem,
Mert nints im már semmi kedvem,
Hogy el hagyot szép szerelmem,
Immár érte buban estem.
- (7.) 6. Illy kedves io akaromat,
Kézhez kötöt madárkámát,
Ki kívánta nagy sok iomat,
El szalasztám szép solymomat.
- 25 (6.) 7. Immar bár tsak niha niha
Lépnél az én szállásomra,
Hogy láthatnálóok valaha,
Az irigyek boszujára.
- 30 (8.) 8. Az mit szívem nem remillet,
Mast szerentse abban ejtet,
Kiben szívem ditsekedet,
Rolam szive feletkezet.
- 35 (9.) 9. Nints olly öröm, ki végtére
Nem fordulna keserüre,
Ne örüllyön senki szive,
Mig madara nints kezébe.
- 40 (10.) 10. Oly nehéz madarat fognyi,
Mint sebes szél után futnyi,
Vagy szeréntset hatul kapnyi,
Az kit meg nem foghat senki.
- (12.) 11. Nem ohajtok, tsak halgatok,
Mert én ezzel nem gondolok,
Másoknak is példa vagyok,
Szerelemben kik forogtok.

- 1 (1.) 1. Bolondság volt nádhöz bizni,
Ki fel szokot szépen nőni,
De mikoron szel kezd funi,
Minden fele kezd hajlani.
- 5 (2.) 2. Enis biztam egy nád szalhoz,
Ki el hagyot, hajlot mashoz,
Kiert immar halalomhoz
Közzel vagyok vig oramhoz.
- 10 (4.) 3. Feketitett gyaszban szivem,
Mert nincs immar semmi kedvem,
Hogy el hagyott szep szerelmem,
Tanyerarol kinek ettem.
- 15 (9.) 4. Nincs olly öröm, ki vegtere
Nem fordulna keserüre,
(3.) Regi kedvem ohajtasra
Fordul töllem jajgatasra.
- 20 (6.) 5. Immar bar tsak neha neha
Lépnél titkon latasomra,
Tudod, sokszor galamb modra
Atdam csokokat orczadra.
- (10.) 6. Oh ki nehez madart fogni,
Olyan, mint szel utan jarni,
Vagy szerencset hatul kapni,
Mellyet meg nem foghat senki.
- 25 (12.) 7. Nem szollok mar, csak halgatok,
Mert azzal sem használhatok,
Masoknak is peldat hagyok,
Szerelemben ki forgatok.
- 30 (7.) 8. Amit szivem nem remenlett,
Most szerencse abban ejtet,
Kiben szivem dicsekedet,
Töllem el idegenedett.
- 35 9. Jaj ki nehez ki mulasom,
Gerliczemtől el valasom,
Keserüseg, nagy siralom
Követi ennekem napom.

- 1 (1.) 1. Bolondság volt nádhoz bizni,
Ki fel szokott szépen nyölni,
De midőn a szél kezd fuini,
Minden fele kezd hajlani.
- 5 (2.) 2. Énis biztam egy nád szálhoz,
Ki fel nyölvén hailott máshoz,
Kiert immár halálomhoz
Kozel vagyok vig órámhoz.
- 10 (4.) 3. Én te reád nem haragszom,
Gyönyörű szép virág szálom,
Noha tüled meg kel válnom,
Okát ennek nem tudhatom.
- 15 (5.) 4. Éretted van gyázban szivem,
Mer nincs immár semmi kedvem,
Mert el hagyott szép szerelmem,
Kit mások fölött kedveltem.
- 20 (6.) 5. Bár csak immár néha néha
Szálnál megis ablakomra,
Ne haragugy ream soha,
Illy igaz hiv bárátodra.
- (7.) 6. Illy kedves jó akarodat,
Vagy inkább hiv szolgállódat
Mert el hadtad szép rosádat,
S kézhez tanult madárkadat.
- 25 7. Hagyán, máron nincs mitt tennem,
Buban merült árva fejem,
Noha ugyan fai a szivem,
De csak el kell azt szenvednem.
- 30 8. Jó tétédért jót kívánok,
De boszudért boszút allok,
Ha modot abban találok,
Érdemed szerént szolgállok.
- 35 9. Érek én még olyan időt,
Sirva mégy el kapum előtt,
El mulattad azt az időt,
Nem lesz már ugy, mint az előtt.
10. Te vagy oka pedig ennek,
Tüled valo el mentemnek,

- (7.) 6. Illy' kedves jó-akarómat
Szépen szólló Galambomat,
Ki meg-tsókolta ortzámat,
El-szalasztám madaramat.
- 25 (6.) 7. De már bár tsak valahára,
Repülnél az ablakomra,
Tudod sokszor galamb módra,
Tsókot adtam ajakidra.
- 30 (11.) 8. Siratnálak hogy ha szánnál,
Meg-fognálak ha meg-várnál,
Eddig szívem enyim vóltál,
Nyúgszik szived immár másnál.
- (12.) 9. Nem szólhatok tsak hallgatok,
Mert azzal sem használhatok,
35 Másnak-is példát adhatok,
Kérlek rólam tanúljatok.

226/XXIII.

- 1 (8.) 1. Amit szívem nem remélltet,
Szerencsémis abban ejtet,
Kiben szívem dicsekedet,
Töllem elidegenedet.
- 5 (9.) 2. Nincs olly öröm, aki végre
Ne forduljon keserüre,
Ne örüljön senki szive,
Madara mig nincs kezébe.
- 10 (10.) 3. Oh mely nehéz madárt fogni,
Olljan, mint szél után futni,
Vagy szerencsét kézzel fogni,
Akit meg nem fog tartani.

21 XXI Igj [!] kedves 22 XII madarkámot 23 XI Ki én ertem jokat kívánt XVIII, XXII meg csókolá 24 IX madarkámot XI El szalasztám magamot [!] XII El szalasztotam madarkámot XIII De el szalasztam madaramat XIV Elszalasztván [!] madarkámot, XV, XVII Elszalasztom madarkámot XVI El mulasztom madarkámot XXI–XXII madarkámot 25–28 XI [Hiányzik.] 25 IX De bár már X De bár már tsak te valaha XII De bár tsak már valaha XIII, XVII De bár tsak már 26 XII Röpülnél abrakomra [!] 27 XIII, XXII Tudom XVII Ahol sokszor XXI Tudom ekes 28 XIII adtál ajakomra XVI ajakadra XVII ajakodra XXI Tsokat raknék 30 XI hogy ha bännál XVII hogyha várnál 31 XI Édes szívem XXI valál 32 IX De már szived nyuk-szik másnál XI szívem már XXI De most szived nyugszik másnál 33 XI Nem sirhatok 34 VIII–IX, XVI, XVIII–XIX, XXI nem XII Azzal isnem XIV ezzel 35 VIII–X, XII, XIV, XVI, XVIII–XIX, XXI–XXII Másoknak példát XV, XVII Másoknak is példát 36 IX rolla

4. Hol mások mennek kegyesen,
Mint egy Apollo.....
15 Én ott sirok keservesen,
Szemem fel vetem könyvesen.
5. Mint telben kis fülemile,
Jaj, el val éneklő nyelve,
20 Mert van szegény rekesztve,
Le hajtva bankodik
6. Szógalak szivem, mig élek,
Mig bennem cseng peng a lélek,
Magamat is én ajánlom,
Valamig

226/XXIV.

- 1 (4.) 1. En te reád nem haragszom,
Edes kedves virág szálom,
Noha tölled el kell válnom,
Annak oka más, jól tudom.
- 5 (5.) 2. Feketített gjaszban szivem,
Mert nincs nékem semmi kedvem,
Mert el hagyot szép szerelmem,
Kivel kedvem szerént éltem.
- 10 (11.) 3. Siratnalak, hogy ha szánnál,
Meg fognalak, ha meg várnál,
Mint ez előtt hozzám voltál,
Mert nem nyugszik szivem másnál.
- 15 (10.) 4. Oh be nehéz *madárt* fogni,
Olyan, mint szél után futni,
Vagy szerentsét ingyen kapni,
Mellyet meg nem foghat senki.
- 20 (9.) 5. Senki szive ne örtülyön,
Mig madara nincs kezében,
Ambár légjen szoros helyben,
Mert véletlenül el mégyen.
6. Hanem szivem kételkedve
Ne meny az idegen földre,
Mert ámbár meny oly nagy messze,
Nem lesz nállam el felejtve.

14, 20, 24 [A kézirat csonka.] 18 éneklő [!]
11 hoz [!] 13 mondást [!]

- 25 7. Sirva nézem el mentedet,
Mert el vitted vig kedvemet,
Meg szakasztád vig szívemet,
Nem kívánom életemet.
- 30 (6.) 8. En kedves kis galambomot,
Kézhez tanult madarkámot,
Ki hánt én orcámra csokot,
El szalasztám szajkotskámot.
9. El tölt imár szabadsagom,
El rejtezett fényes napom,
35 Fel virradását nem várom,
Tsak én magamot siratom.
10. Mint ősszel kis phülemüle,
Ki meg van szegény rekesztve,
Kinek el vált zengő nyelve,
40 Nincs szegénynek csendessége.

226/XXV.

- 1 (1.) 1. Bolondság volt nádhoz bizni,
Melly fel szokott szépen nőni,
De mihelyt a szél kezd fúni,
Mindenfelé kezd hajlani.
- 5 (2.) 2. Én is biztam egy nádszálhoz,
Ki elhagyott s hajlott máshoz,
Kéért immár halálomhoz,
Közel vagyok végórámhoz.
- 10 (4.) 3. Én tereád nem haragszom,
Oh én kedves virágszálom.
Hogy tetölled meg kell válnom,
Okát annak én nem tudom.
- (5.) 4. Fekete gyászban jár szívem,
Nékem sincs már semmi kedvem.
15 Hogy elhagyott szép szerelmem,
Akkoron nagy buba estem.
- 20 5. Keserves már én életem,
Költöm, fektem, lehelletem,
Mozdulásom, itom s étem,
Hogy tölled lett bucsuvétem.
- (12.) 6. Nem szólhatok, csak hallgatok,
Mert azzal sem használhatok.
Másnak is példát adhatok,
Kérlek, rollam tanuljatok.

226/XXVI.

- 1 1. Oh en edes kedves rósam,
Frissen tartott szép violam,
Banatimban kegyes dajkam,
Edes lelkem, szép Mariskam.
- 5 2. Anya szebbet te naladnál
Nem szült szebbet te magodnál,
Bartsak nekem jó szót adnál,
Mégkeresnelek hazodnál.
- 10 3. Olyan vagy szívem, mint pava,
Megg ekessen jár sétálva,
Hogy ha süt a' nap sugara,
Ragyog szép tsillag mogyara.
- 15 (5.) 4. Fekete gyaszban jár szívem,
Soha nints már semi kedvem,
Hogy el hagyot szép szerelmem,
Akkor en nagy buban estem.
- 20 (6.) 5. De bartsak már valahara
Repülnél az ablakomba,
Tudod, sokszor galamb modra
Csokot adtam ajakidra.
- (11.) 6. Meg szannalak, ha meg szannal,
Meg várnalak, ha meg varnál,
Edig szívem, enyim voltál,
Nyugszik szived immár masnál.
- 25 (12.) 7. Nem szolhatok, tsak jajgatok,
Magamnak nem használhatok,
Kerlek, rolam tanuliyatok,
Hogy ti is így ne jarjatok.

226/XXVII.

- 1 (1.) 1. Bolontság volt nádhoz bizni,
Ki szépen fel szokott nőni,
De ha a szél kezdi funi,
Kész mindenfelé hajlani.
- 5 (2.) 2. Én is biztam egy nád szálhoz,
Ki elhagyott, hajlott máshoz,
Kéért immár halálomhoz
Közel vagyok vég óráomhoz.

1 edes <szép>

- 10 (3.) 3. Nagy örömem siralomra,
Régi kedvem ohajtásra
Jutott immár jajgatásra,
Kit nem felejt szívem soha.
- 15 (4.) 4. Én te reád nem haragszom,
Édes kedves virág szálom,
Noha tőled meg kell válnom,
Annak oka más, jól tudom.
- 20 (6.) 5. Az én kedves virágomot,
Kézhez tanult madárkámot,
Ki kedvemre ölelt csokolt,
Irigyek neve elszóllott.
- (7.) 6. Immár bárcsak néha néha
Repülj titkon szállásomra,
Hogy bár így szerethesselek,
Szívemhez ölelhesselek.
- 25 (5.) 7. Feketegyél gyásztól szívem,
Nincsen immár semmi kedvem,
Mert elhagyott szép szerelmem,
Kit tángyéromból étettem.
- 30 (8.) 8. A mit szívem nem reméltet,
Most szerelmem által esett,
Kiben szívem dicsekedett,
Rólam az el felejtkezett.
- 35 (9.) 9. Nincs olj öröm az világon,
Melj nyugodnék biztoságon,
Ha jön az zordon, nagy vihar,
Elröpül az madár szárnyal.
- 40 (11.) 10. Siratnálak, ha megszánál,
Mefognálak, ha megvárnál,
Mind ez előtt csókolnálak,
Szívem mellé bézárnálak.
- (12.) 11. Nem óhajtlak, csak hallgatok,
Mert én azzal sem használlok,
Másoknak is példát adok,
Hogy a szerelem nagy álok. [!]

226/XXVIII.

- 1 1. Bolondtság volt nádhoz bizni,
Ki fel szokot szépen nőni,
Ha gyenge szél kezdi funi,
Kezd minden felé hajlani.

- 5 2. Énis biztam egy nád szálhoz,
 Ki el hagyot hajlot máshoz,
 Kíért immár halálomhoz
 Közel vagyok vég orámhoz.
- 10 3. Nagy örömem siralomra,
 Régi kedvem ohajtásra
 Fordult bennem jajgatásra,
 Mellyet nem vélt szívem soha.
- 15 4. En tereád nem haragszom,
 Kedves virág szálom, tudom,
 Noha tölled meg kel válnom,
 Annak oka más, jól tudom.
- 20 5. Fekete gyászban jár szívem,
 Mert nints immar semmikedvem,
 Hogy el hagyot szép szerelmem,
 Kíért bizony buban estem.
6. Illy kedves jó akaromott,
 Kezhez kötött madarkamott,
 Ki kedvére ölelt s tsokolt,
 Irigyek nyelvek el szollott.
- 25 7. Immár bártsak néha néha
 Jönel tittkon szállásomra,
 Hogy látnálak bártsak néha
 Irigyemnek boszujara.
- 30 8. Amitt szívem nem reméltet,
 Szerentse most abban esett,
 Kiben szívem ditsekedett,
 Töllem el idegenedett.
- 35 9. Nints olly ora, ki végtire
 Ne fordullyon keserüre,
 Ne örülljön senki szive,
 Mig madara nints kezében.
- 40 10. Olly nehéz madarat fogni,
 Mint sebes szél után futni,
 Vagy hátul szerentsét kapni,
 Mellyet
11. *Síratnálak, hate szánnál,*
 Meg fognálak, hameg várnál,
 Mert nem nyugszik szívem másnál,
 Mint az előtt bár ugy járnál.

9 örömen 40 [A kézirat csonka.] 41—4 [A kézirat 35b. lapjáról.]

1. „Nám meg mondám tűz egette,
Hogy meg ne házasodgyál,
Mert egy szem buzád sintsen,
Az mellet pénzéd sintsen.”
- 5 2. Had járjon, édes néném,
El tart az én Istenem,
Vad körtvét is aszallyunk,
Ugyan meg se koplajunk.
- 10 3. Noha nintsen rácz buzánk,
De vagyon kukoriczank,
El tartom azal magamatis,
És mind az egész házam népét is.
- 15 4. Ha el megyen à föstke,
Osztán meg erik à czipke,
Ki menyünk az mezőre,
Szedgyünk mi szükségünkre.
- 20 5. Vad almát és körtvét szedgyünk,
Sarga tököt szörözzünk,
Pinzen illyet ne vegyünk,
Ugyan meg sem ehezünk.
6. Galagonya is böven
S kökin, magyoro lészen,
Kukoritzát is pénzen
Még másis tölem vészen.
- 25 7. Lam Bentze batyadnakis
Nem volt tsak rosais,
Meg házasodot megis,
Nem szegyen hát nekemis.
- 30 8. „Ne nezd te Bentze bátyadat,
Ne legyen arra gondod,
Rá talált ő társara,
Mint à tot à kására.
- 35 9. Mert az Bentze bátyádnak
Frisseb társa volt annak,
Nem mordult az orsora,
Tébenis pinzt talált az.”

4 pénze 13 föstke [!] 21 bövő [!] 27 megis meg házasodot

- 40 10. Ne pirongas, jo nénóm,
Más volnál, nem szenvedném,
De méltán meg büntetném,
Házámbulis ki üzném.
11. Mert ki nyárban nem keres,
Tében az hasa üres,
Mert az kenyéris kedves,
Neha nints gyakran leves.
- 45 12. Ha az tében be lepünk,
Málott gypjut tépjünk,
Hejában ne dallelünk,
Ugyan tsak ki tevelyünk.
- 50 13. Haj dudollyunk, dudollyunk,
Vad kendert is morsolyunk,
Abbul fonalat fonyunk,
Kit az nyakunkra vonnyonk.
- 55 14. Ha meg zödül az horaszt,
Egy ümögben jár az paraszt,
Mikor ismir kapálást,
Nem szükség akkor az palást.
- 60 15. Osztán szengyornap tájban
Ha jutunk fogyatkozásra,
Ki menyinyünk az soksára,
Meg hizunk nem sokára.
16. Ha *el* jön az aratás,
Mi is arassunk, mint más,
Othon marad az palást,
Bizonytság lesz az Balás.
- 65 17. Ez verseket hogy irám
Kilenczven kettödikrül szolván,
Költinek Nyitrán,
Az zerini pap konyháján.

227/II.

- 1 (1.) 1. Megh mondám tüz égette,
Hogy meg ne házosodgyál,
Mert egy szem buzad sintsen,
Az mellet pénzed sintsen.

- 5 (2.) 2. Had járion, édes néném,
El tart az én Istenem,
Vad körtvélyt is aszallyunk,
Ugyan még se koplallyunk.
- 10 (3.) 3. Noha nintsen rácz bátyám,
De vagyon kukoriczám,
El tartom magam azzal
Szépen másod magammal.
- 15 (4.) 4. Ha el meg az aratás,
Télben erik az csipke,
Ki mennyünk az mezőre,
Szedgyünk mi szükségunkre.
- 20 (5.) 5. Vad almát, körtvélyt szedgyünk,
Sárga tököt szerezzünk,
Pénzen illyet ne vegyünk,
Ugyan tsak mégis együnk.
- (6.) 6. Gelegonyát is böven,
Kökény s magaro lészen,
Kukoriczát is pénzen
Mások is tülünk vesznek.
- 25 (12.) 7. Ha az télben bé lépünk,
Másoknak gyapiat tépiünk,
Hejában ne déllellyünk,
Ugyan tsak ki telellyünk.
- 30 (13.) 8. Héj dudollyunk, dudollyunk,
Vadkörtvélyt is aszallyunk,
Abbul fonalat fonnyunk,
Nyakunkban ruhát vonnyunk.
- 35 (14.) 9. Ha meg zöldül az haraszt,
Ümögben jár az paraszt,
Mikor mivel kapálást,
Akkor nem köll az palást.
- (15.) 10. Osztán szent György nap tájján
Jutunk fogyatkozásban,
Ki mennyünk az soscára,
40 Meg hizunk nem sokára.
- (16.) 11. Ha el iön az aratás,
Én is dolgozom, mint más,

Itthon marad az padlás,
Bizonyág lesz az Balás.

45 (11.) 12. Udde ki nyárban nem keres,
Télben az hasa üres,
Meg az kenyér is kedves,
Noha nints gyakran leves.

50 (7.) 13. Nám Bencze bátyádnak is
Nem volt tsak még rossa is,
Meg házosodot mégis,
Nem szégen hát nékem is.

55 (9.) 14. Ud de Bencze bátyádnak
Frisseb társa vált annak,
Nem mordul az orsonak,
Télben is pénzt találnak.

60 (8.) 15. Ne néz te Bencze bátyádra,
Ne légyen gondod arra,
Talála ő társára,
Mint az tott az kására.

16. Mikor ő hasa iol lakik,
Akkor az tied nem telik,
Üressen morgolodik,
Étekrül gondolkodik.

65 (10.) 17. Ne pirongas, io néném,
Más volnál, nem szenvednem,
De miltán meg büntetném,
Házombul is ki verném.

70 18. Majd ki nyilik az idő,
Én sem lézsek heverő,
De miltán dolog tevő,
Mindenre gond viselő.

75 (17.) 19. Ez verseket hogy irám
Kilenczven kettőrül szolván,
Költenek Nitra táján,
Egy plebánus konyháján.

227/III.

1 (16.) 1. Ha el gyün az aratás,
Én is dolgozom, mint mas,
Ithon léssen à palást,
Bizonság lesz à Balás.

- 5 (6.) 2. Galagonya is bőven,
Kökény, mogyoru lészen,
Kukoriczat is pénzen
Meg masis túlünk vészen.
- 10 (12.) 3. Ha az télben bé lépünk,
Másoknak gyapjut tipjünk,

228.

CANTIO DE AMORE

- 1 1. Iletemnek, vig kedvemnek fényes tsilaga,
Ez világi ditsőségnek fris palotája,
Hová készülsz menyi tölem, szüvem vilaga?
- 5 2. Talám derül énnékemis fénes szép napom,
Az homálbul föl öltözik fénes tsilagom,
Akkor énis, mint egy madár, szárnyaman járok.
3. Fogagy be hát vig kedvednek gazdagságában,
Had ötezzem, mint egy királ, drága ruhában,
Ha te el hacz, én öltözem fekete gyászban.
- 10 4. Megis kérlek, édes szüvem, ne meny most utra,
Kérésemet, édes szüvem, nehad most hátra,
Ha te el hadsz, mégyek érted szörnyu hálára.
- 15 5. Soha bizony te naladnál szebet nem lattam,
Személedet az solomhoz hasonlitotam,
O mely nagy kár, hogy én toled mast el maradtam.
6. Szány meg engem, edes szüvem, szep virag szalam,
Mert ha meg szansz, nem öregbül te érted kinom,
Égéségben teged adgyon az Isten látnam.
- 20 7. Ha te el hatz, elyel napal sok gondaimmal,
Keservessen édes szivem nagy ohajtással,
Kivántatnam minden koron sziv fajdalammal.
8. Ez verseket te kedveddért, jo szavu rosám,
Szerelmemet mikor hozzád neked mutatám,
Ezer hatszáz és kilenczven háromban írák.

10 másoknak <gyak>

2 ditsőségnek <fénes tsilaga> 7 [Előbb:] kedvedben 20 nap [!] 21 sziv <oha>

- 1 1. Ki oltya meg langját szomorú szívének?
 Ki gőgyéhattya meg sebet szerelmimnek?
Ha látom világát csillagom fényének?
 Ha foghatom kezét az én edesemnek?
- 5 2. Iaj mely nehéz szívem bizony az ennékem,
 Hogj gőnyörű szép szád nem beszélhet velem,
 Piros két orczádot el fordítottól,
 Ekés természetért majd meg hasad szívem.
- 10 3. Bar csak eczakának leg kissebbik része
 Hozna edes almot az én szemeimre,
 Athatna nyuguvast el bádgyat testemre,
 Nem gőtrődnem enyit szívem sérelmere.
- 15 4. Az én banatimnak csak Isten szanoja,
 El bádgyat testemnek fő [!?] könnyen tartója,
 Földi emberek közt nintsen orvosloja,
 Mert csak ő egyedül minden gőgjitoja.
- 20 5. *Létét* életemnek tovább nem kivanom,
 Csak Isten tartson meg, adgjon téged latnom,
 Azután kész leszek mindentől meg valnom,
 Földi hajlekomban előtted szallanom.
- 25 6. Mely nehéz az testnek lélektől meg válni,
 Igj két igaz szívnek egjmastól tavozni,
 Keszek mind ez ketten az halálra menni,
 Gelicze modgjara világtól meg válni.
- 30 7. Ély vigan sokaig, kivanom Istentől,
 Minden napjaidott életedben szentül,
 Noha el hacz, szívem, engemet ezentől,
 Es meg szívem minden örömőmtől.
- 35 8. En csak arra kérlek, szívem, el ne felejtts,
 Nevemet szívedben emlékezetben rejts,
 Irott levelemnek értelmet te meg fejts,
 Kerlek, hogj eszt masnak ezt tuttura ne ejts.
- 35 9. Fajé szíved azon, hogj töllem el maracz?
 Eretted én szívem bus lesz, [?] néha vigacz?
 A vagj más idegent én helyettem fogacz?
 Fély Istentől s lasd meg, ha jóért gonoszt acz.

3 Hallottam 11 Athata 17 Litvet [!]

10. Isten légyen veled, edesem meg bortsás,
 Noha te ellened volt nagy fogjatkozás,
 De kerlek, edesem, hogj arról meg bottsás,
 40 Eletedben, szivem, soha töb but ne láss.
11. Szomorú énekem tölled meg válasom,
 Keserves utakon való bujdosasom,
 Mert az te szerelmed meg győzött már latom,
 Lángal . . . tekodban [!?] imár kenlodasom.
- 45 12. De mi haszna elmém farasztom tovabrá,
 Meg ad még az Isten minden jót sokára,
 Meg algyon, edesem, az egeknek ura,
 Igaz jóakarod igazan kiványa.
- 50 13. Utolsó busitto versemre tégy választ,
 Szivem rejtekeben hadd rejtsem el én azt,
 Az után nem hallaz töllem sem panaszt,
 Izenetem, sem szom tégedet nem fárazt.

230.

- 1 1. Homályban öltözött tündöklő szép Phebus,
 Meg hervadtott amaz gjenge szép laurus,
 Banatim ujulnak, fájdalmas szivem bus,
 Gjenge viragomtól mert *meg* fozta Venus.
- 5 2. Nagy sebet *szivemben* Cupido tsinála,
 Gjenge viragomtól mert engem *meg* fozta,
 Kiert banatimnak iszonyú nagy arja
 Meg sokasodott, mint tengernek nagy habja.
- 10 3. Sirnak banatimon az kemény kő sziklák,
 Kesergik kínaim az szép gjenge nimphák,
 Meg hervadtak, látván banatim, szép rosák,
 Echois banattal felel panaszimnak.
- 15 4. Banatos szivemnek kegyes vidámsága,
 Mely tavul te tölled testem, gjenge nimpha,
 Kiert nagy fájdalom bus szivemre szálla,
 Hogj ekes termeted szemem nem láthatya.
- 20 5. Mikint Ariadna Theseus szerelmet,
 Gondold, hogj nem látta szivének szerelmét,
 Igj en banatom nő, nem látván szépségét,
 Ekes termetednek gyönyörű szép színét.

44 [Olvashatatlan szövegrész.]

4 [*meg* hiányzik.] 5 [*szivemben* hiányzik.] 16 lahattyá 17 Theseus <szépségét>

6. Kiért már öröme nintsen bus szívemnek,
Nintsen vigassága rogjogo kedvemnek,
Homalyban öltözöt napja eletemnek,
Mert nem latom színét ekes termetednek.
- 25 7. Oh mely igen banom tölled meg valasom,
Hogj nem lehet nallad többbe maradasom,
Meg bottsás, *ha* neked vettem, szep viragom,
Eletemben kedves gjenge szep harmatom.
- 30 8. Mely gjakron eszemben jutnak szép beszeded,
Kedvesen orczamra hánt edes tsokjaid,
Mint raj mez, ugj fojnak biztato beszeded,
- 35 9. Mikor szep termeted szivemben be öklik,
Ottan sebes szivem mingjart fel gjuladik,
Szuntelen utánnad elmem gondolkodik,
Almomban is erted soha nem nyukhatik.
- 40 10. Bartsak egjszer látnám te szep termetedet,
Füleim hallanák te szep beszededet,
Kezem tapogatná gjenge testetskedet,
Akkor vig örömel elném szep üdömet.
11. Veget panaszimnak mar vetek, szerelmem,
Teged az nag Isten algjon meg, edesem,
Engemet, szolgádot meg ne vess, kedvesem,
Sött titkos szivedben ird be az én nevem.

231.

B O R N E M I S Z A

231/I.

- 1 1. Banatos szivemre nagj fájdalom szallott,
Mert az en örömem tollem el tavozott,
Engemet el hagjott,
Talán nem erek már örvendetes napot.
- 5 2. Orczamon konjveim gjakorta le fojnak,
Az en ket szemeim keservesen sirnak,
Csak szejel vigjaznak,
Hol orom mondokot immár láthatnanak.

27 [*ha* hiányzik.] 32 [Hiányzik.] 44 szivemben
2 II Mert minden 4 II Jaj talám nem érek 8 I im II Öröm mondo postát hogy
ha láthatnának

- 10 3. Rementelenségben forog az én szívem,
Mert az én gjamolom el tavozot tölem,
Nincs ki szannjon engem,
Nincsen jó akarom, ki biztasson engem.
- 15 4. Nyomorult eltemnek job volna el fogjni,
Hogj nem igj haboru tengeren evezni,
Abban csak veszodni,
Kiből csendes partra soha nem mehetni.
- 20 5. Eltemben a mitől leg inkább retegtem,
Szinten azon torben veletlenül estem,
Es be keverettem,
Kiből az nagj Isten talam ki ment engem.
6. Mint az szarnja szegot madar, ugj vesződom,
Addig vigasztalast nem vár az én szívem,
Csak sir az én szemem,
Örvendetes jó hirt mig nem hall két fülem.
- 25 7. Immar csak ugj vagjok, mint arva gölicze,
Az ki kedves tarsat meszsze eresztette,
Sokaig kereste,
Csak egedül repül, üres az ő fészke.
- 30 8. Szibeli fájdalom, bu banat, siralom,
Keserves jaj szokkal meg rakadot halom,
Ez az én jutalmom,
Izzetlen ettkeket var az én asztalom.
- 35 9. Siralommal eszem ebéd vacsoramot,
Buval terittik be mindenkor agjamot,
Halo njuszojamot,
Sok *gondokkal* töltik az én vankosomot.
- 40 10. Artalmas poharat én kezemben adta,
Szomoritto borat velem meg itatta,
Ki szívemet fojtja,
Hirvadot orczamot szünetlen fonnjasztja.
11. Mint az szegenj fogolj szabadulasst nem var,
Mert a sententia ki lattatot immar,
Holtig bekoban jar,
Igj az én szívem is nem örvendezhet mar.

9 II éltem 10 II Mert minden 12 I Nincs II Nintsen 14 I tengeren (!) II haborus tengerben 15 II Ebben 16 II Mellybül; juthatni 17 II leg inkább amitől 18 II Ugyan azon tüzben 19 II Belé 20 II Mellyből a jó Isten tudom 21—24 II [Hiányzik.] 25 II Imé ugy marattam 26 II Amelly az ő társát 28 II üressen áll fészke 30 II szókkal rakodot sir halom 33 I ebédem II ebéd 34 II Bánattal teritik be az én ágyamat 36 I gondal II gondokkal 37 II poharát kezemben nyujtotta 38 II világ meg 39—40 II Velem kostoltatta Szívemet szívemet már el hervasztotta. 42 II ki mondatott

- 45 12. Az vankosom nekem beszélgeto tarsam,
Az en panaszimot nincsen kinek mondgjam,
Es ele szamlaljam,
Talam job azokat hogj sem el halgassam.

231/III.

- 1 (1.) 1. Banatos szivemre nagj fájdalom szallott,
Mert az én öröömöm töllem el tavozott,
És mezzen hanyotlott,
Talam nem érek már örvendetes napot.
- 5 (2.) 2. Orczámon könyveim gjakorta le fojnak,
Az én két szemeim keservesen sirnak,
Csak szélyel vigjaznak,
Ha öröm mondokot imár lathatnanak.
- 10 (3.) 3. Rementelenségben forog az én szivem,
Mert gjamolom el tavozott töllem,
Nints ki szanyon engem,
Egj jo akarom sints, ki biztasson engem.
- (a) 4. Mar buban borultam, nints semmi öröömöm,
Mert vigasztalomot sirvan el kesertem,
15 Igen kesergettem,
Minden jo kedvemet utanna küldöttem.
- (5.) 5. Eltemben az mitöl leg inkább rettegtem,
Ugjan azon törben veletlenül estem,
Es be keverettem,
20 Kiböl az ur Isten talám ki ment engem.
- (6.) 6. Mint az szarnya szegett madár, ugj bujdosom,
Vigasztalast addig nem vár az én szivem,
Sir az én lelkem,
Örvendetes jó hirt nem vár az én szivem.
- 25 (7.) 7. Maron ugj marattam, mint ozvegj gölicze,
Az ki kedves társát imar el veztette,
Sokaig kereste,
Czak egjedül repül, üres annak feszke.
- 30 (11.) 8. Az mely szegeny fogoly szabadulast nem vár,
Mert az sententia ki mondatott imár,
Holtig bekoban jár,
Igj az én szivemis nem örvendezhet mar.

45—48 II [Hiányzik.] 46 I nincs 48 I csem [!]
6 keserevesen [!] 21 ugj <kesergek> bujdosom,

- (8.) 9. Szibeli fájdalom, bubánat, siralom,
 Keserves jaj szokkal meg rakodott halom,
 35 Ez az én jutalmom,
 Izettlen etkeket vár az én aztalom.
- (4.) 10. Nyomorult eltemnek jobb volna el fogjni,
 Hogj nem ily haboru tengeren evezni,
 Abban csak vezödni,
 40 Kiböl szabadulást soha nem varhatni.
- (9.) 11. Nagj ohajtva ezem ebed vatsoramot,
 Buval terittik be minden nap agjamot,
 Halo nyoszolyamot,
 Gondal töltik meg az én vankosomot.
- 45 (12.) 12. Az vankosom nekem bezélgetö tarsom,
 Az én panazimot nintsen kinek mongjam,
 Ki előtt számlályam,
 Talám jobb, azokat hogj ha el halgatnom.

231/IV.

- 1 (1.) 1. Bánatos szivemre nagy fájdalom szalot,
 Mert minden örömem tölem el távozot,
 Én tölemelvtakedvemet [!] kiadot,
 Talám nemis erek örvendetes napot.
- 5 (2.) 2. Ortzámon könyvejim gyakorta lefojnak,
 Az én ket szemejim keservesen sirnak,
 Tsak széjel vigyáznak,
 Ha öröm mondokat immáláthatnának. [!]
- 10 (3.) 3. Rementelenségbe forog az én szivem,
 Egy jo akarom sits [!] ki biztason engem,
 Nints ki szanyon engem,
 Egy joakarom sints ki biztason engem.
- (a) 4. Nagy buban borultam, nints semi jo kedvem,
 Mert jo akaromat sirván ki kisirtem,
 15 Igen kesergetem,
 Minden jo kedvemet utána vetetem.
- (5.) 5. Eltemben amitöl leginkab retetektem,
 Szinten azon törben veletlenül estem,
 Bele keveretem,
 20 Kibül az uristen bizony kiment engem.

43 nyolyamot [!]

(6.) 6. Mint a szarinya szeget madár, úgy bujdosom,
Vigasztalást adig nemis vár en szivem,
Tsak sirnak szemmejim,
Örvendetes jo hirtnemis [!] hal ket fülem.

231/V.

- ¹ (1.) 1. Bánatos szivemre nagy fájdalom szállott,
Mert az én édesem tülem el távozott,
Tülem el távozott, engem árván hagyott,
Kiért már nem érek örvendetes napot.
- ⁵ (5.) 2. Amitül még eddig meg jobban rettegtem,
Szintén azon törben véletlenül estem,
Véletlenül estem, bele keveredtem,
Kibül az jó Isten hiszem meg ment engem.
- ¹⁰ (3.) 3. Reménytelenségben forog az én ügyem,
Mert az én édesem el tavozott tülem,
El tavozott tülem, nints ki szánnyon engem,
Nints olly jó akaróm, ki biztasson engem.
- ¹⁵ (2.) 4. Orczámon könyveim gyakorta le folynak,
Az én két szemeim keservesen sirnak,
Keservesen sirnak, tsak széjjel vigyáznak,
Öröm mondó postát a hol láthatnának.
- ²⁰ (7.) 5. Páratlan maradtam, mint árva gerlicze,
Aki maga társát meszsze felejtette,
Meszsze felejtette, sokáig kereste,
Tsak egyedül repüll, üresen áll fészke.
- (8.) 6. Szivbéli fájdalmam, bú bánat siralmam,
Keserves jaj szóval meg rakodott házam,
Meg rakodott házam, ez az én jutalmom,
Ízetlen étkeket vár az én asztalom.
- ²⁵ (9.) 7. Siralommal eszem ebéd, vocsorámat,
Búval teritik be az én asztalomat,
Az én asztalomat és háló ágyamat,
Sok kinokkal töltöm az én napjaimat.
- ³⁰ (11.) 8. Ládd a szegény fogoly szabadulást nem vár,
Mert a szententia ki mondatott immár,
Ki mondatott immár, holtig békóban jár,
Úgy az én szivem is nem örvendezhet már.

- 1 (1.) 1. Banatos szivemre nagy fájdalom szállot,
Mert az én örömem tulem el változott,
Engemet el hagyott,
Talán nem erek már örvendetes napot.
- 5 (2.) 2. Orzámon könyveim gyakorta le folynak,
Az én két szemeim keservessen sirnak,
Tsak teged óhajtnak,
Öröm mondo postát hogy ha látnának.
- 10 (3.) 3. Reméntelenségben forog az én igém,
Mert az én edesem el tavozott tölem,
Nintsen jó akaróm,
Nintsen jó akarom, ki biztasson engem.
- (10.) 4. Artalmas poharat kezemben nyujtotta,
Szomorito borát velem meg itatta,
15 Ki siró, fonnyasztó,
Hervasztó festeke ortzámat sargittyá.
- (3.) 5. Reméntelensegben forog en életem,
Mert az en edesem meszsze elvált tölem,
Nints ki szánnyon engem,
20 Nincsen jo akarom, ki biztasson engem.
- (7.) 6. Immár tsak úgy vagyok, mint szegény gerlicze,
Aki az ő társát meszsze el vesztette,
Sokaig kereste,
Egyedül röpül, üressen ál fészke.
- 25 (11.) 7. Mint a szegény fogoly szabadulást nem vár,
Mert a szententzia ki adatott immar,
Holtig békóban jár,
Ugy az én szivem is nem örvendhet immár.
- 30 8. Jaj ha ki mondhatnam kinnyát én szivemnek,
Ki magyarazhatnam sérelmét lelkemnek,
Mert oly alhatatlan most az földi ember,
Mint a' hatalmas tenger.
- 35 9. Jaj Istenem Uram, ne hagygy el engem is,
Ne búsuly edesem, meg látz még engem is,
Akkor mindeniknek be telik a torka,
Hidgyél az Istenben.

15 Ki siró <hervasztó> fonnyasztó 20 <nincsen> Nincsen 22 vesztette <egyedül röpül> 24 ál <feste>

EGY BÁNATBA MERŰLT SZIV

- 1 (1.) 1. Bánatos szivemre nagy fájdalom szállott,
Mert az én kegyesem tőlem el-távozott,
Engemet el-hagyott,
Talán nem is érek örvendetes napot.
- 5 (2.) 2. Arczámon könnyeim gyakorta csordúlnak,
Az én két szemeim keservesen sirnak,
Tsak széllel vigyáznak,
Öröm mondó póstát honnét várhatnának.
- 10 (7.) 3. Tsak úgy vagyok én már, mint árva gerlicze,
Mely az ő hiv társát meszsze el-vesztette,
Sokáig kereste,
Tsak egyedül repül, üres az ő fészke.
- 15 (5.) 4. Eltemben a'mitől leg inkább rettegtem,
Szint azon örvénybe véletlenül estem,
Belé keveredtem,
De mellyből az Isten, hiszem, ki ment engem'.

231/VIII.

- 1 (1.) 1. Bánatos én szivemre nagy fájdalom szállott,
Mert az én örömem tőlem el távozott,
Rég hogy már el hagyott,
Talán nemis érek örvendetes napot.
- 5 (2.) 2. Az én két szemeim keservessen sérnak,
Ortzámon könyveim gyakran le tsordúlnak,
Tsak széllel vigyáznak,
Öröm mondó póstát hogy ha láthatnának.
- 10 (3.) 3. Reméltelenségben forog az én szivem,
Mert távúl van tőlem az én szerelmesseim,
Nints ki szányon engem,
Nintsen jó akaróm, ki biztasson engem.
- 15 (5.) 4. Nitemben kitül leg inkább rettegtem,
Ugyan azon törben veletlenül estem,
Belé keverettem,
Talán az Úr Isten ki ment ebbül engem.
- 20 (4.) 5. Nyomorúlt éltémnek jobb volna el fenni,
Hogy sem illy háborús tengerben övetzni, [!]
Ebben tsak kinlódni,
Kibül tsendességre tsak ritkán mehetni.

- 1 1. Török szívem török, mint az üveg romlik,
Eretted, edesem, soha nem nyughatik,
Mind éjjel, mind nappal hozzád kívánczok,
Mert fél, szerelmétől hogj ha meg foztatik.
- 5 2. Ambar ez vilagra se születtem volna,
Hogj illy keservesen kelle meg válnia,
Gjenge szerelmemnek méltó bujdosnia,
Eretted, edesem halalt kostolnia.
- 10 3. Meg vallom, nem kitsin gjöttrelme szívemnek,
Hogj ez lön jutalma igaz hüsegemnek,
Tudom, szenvedni kell már arva fejemnek,
Erted.....

233.

- 1 1. Rigottskám, rigottskám, tsatsogo szajkotskám,
Jöj bé hozzám, jöj bé te fekete rigo.
2. Tsináltatok néked ezüstböl kaliczkát,
Abban tsináltatok aranyból valutskát,
- 5 3. Bele énned adok fejár semllye czipott,
Rea innod adok piros szerelem bort.
4. Nem szoktam, nem szoktam kaliczkában lakni,
Tsak szoktam, tsak szoktam mezőben sétalni,
- 10 5. Fenyő magot enni, folyó vizet innya,
Agrol agra jájni, szabadtságban élni.

234/I.

- 1 1. Az gelicze madár, ki társatol el vált,
Azzu ágra le száll, ugj kesergi társát.
2. Valyon s még valaha éreké oly időtt,
Kiben veled, szívem, én szemben lehetnék?
- 5 3. Szívemnek nagj gjaszátt rolam le vehetnék,
Ha te veled szívem, én szemben lehetnek.

2 nyughatik 12 [A szöveg csonka.]

1 II tsatsogo rigotskám 2 II Jer bé hozám, jer bé tsatsogo rigotskám 4 II Csináltatok néked aranyból kalickát 5 II Benne enned 6 II Benne innod 9 II fenyő vizet 10 II szállni

4. Titkos tanatsimot néked meg mondhatnám,
Keserves panaszom neked beszélhetnem.
- 10 5. Vagj meg halok érted, avagj meg kereslek,
El hidgjed, édesem, hogj itt nem felejtlek.
6. Nem reménlem, szivem, hogj lássam személyed,
Valyon nem nehéze, hogj butszuzom tölled?
7. Mint lélek az testöl, oly nehéz válásom,
Hozzád meg térésem nem tudom, hol léssen.
- 15 8. Adgjon Isten sok jott, szivem, utaidban,
Hordozzon az Isten téged szerentsesen.

234/II.

- 1 1. Az gerlice madár, ki tarsatol el vált
Aszszu agra le szál, ug keresi társát.
2. Vallyon meg valaha oly idöt éreke,
Mellyben, szivem, téged én személhetleké?
3. Szivemnek nagj gjászsát rollam le vetkezném,
Ha szivem, te veled előbb lennék szemben.
4. Titkos banatomot néked meg mondhatnám,
Keserves panaszim néked panaszolnám.
- 10 5. Hogj hogj majd meg halok, szivem, én éretted,
Vallyon nem nehézé, hogj butszuzom tölled?
6. Nem reméllem, szivem, hogj lassam személyed,
Vallyon nem nehezé, hogj butszuzom tölled?
7. Mint lélek az testöl, oly nehéz meg valnom,
Adgjon Isten sok jot, szivem, utaidban.

235.

- 1 1. Bizony nem veltem s az elöt sem hittem, hogy ily nagy az szerelem,
De miolta, szivem, veled esmerkettem, magamal el hitettem,
Hogy az nagj szerelem szibeli gjötrem, nagj lelki töredelem.
- 5 2. Sokat kel szenvedni, sokatis kel türni, az ki akar szeretni,
Regi szerelemben edes mez az menyi merég van ot meg anyi lel főkepen, [!]
Az ki tisztességét felti, sokat kel annak szenvedni. [!]

3. Nagy sok gondolkozás, szibeli haborgas az szeretöket gjötri,
Irigyeknek szava sokat haborgatja, szivekben sertegeti,
Ebed vatsorakor szivek gyakran komor, rajtok *meg* ismerhetni.
- 10 4. Rajok banat virad, siras gjakron arad, egj mas utan ohajtnak,
Könyvel labog szemek, le fügeztvén fejek, bankodvan ugyan sirnak,
Tsak nem hasad szivek, hervad gyenge képek együt hogj nem halhatnak.
5. Oh te bura termet, gondal nevekedet magad farazto nimfa,
Bizony szólnék szivem, neked, edes lelkem, de dolgunknak nints mogja,
15 Hogj szived ilj komor, bus vagj es nem bator, jol tudam, mi az oka.
6. Te *en* ertem fáratz, epetz szivem s bagyatz, en penig teereted,
Bizony nem keresek, mert tudom, nem lelek mas szerettöt kivüled,
Te se adgyad fejed masnak te job kezed, mert en leszek te hived.
- 20 7. Szemed sok jot lasson, eleted halagyon, es ely batorsagoson,
Utolso oradon ely batorsagosan, szivem szerent kívánom.

236.

- 1 Hobol az nap vizet araszt,
 Az fetskeis fészket ragaszt,
 De en szegeny csak but araszt.

237.

- 1 1. **K**egyesignek kipe most lipik előmben,
 Venus szip szemilit latam szemiliben,
 Szivem el lankada rea nizisiben,
 Lelkemnek mert csak ő ép gyönyörüsige.
2. **A**ngyali abrazat viselő aszonykam,
 Circet szipsigedel ki megh halatad lam,
 Kegyesiged mutasd mar valaha hozam,
 Ne kinozd igy iltem, edes ki nilt rosam.
- 10 3. **T**elyes tekinteted épen csak kegyesigh,
 Gyenge abrazatot csak szemirmetesigh,
 Szemeid csak merő ep tökiletessigh,
 Szívédben ne lakjik hat az kegyetlensigh.
4. **A**z te szip személyet az mely szem nem lata,
 Kart valot az az szem, marat könyhulasba,
15 Noha sok *kegyesnek* voltal siralmara,
 Sok vigh *kedvü* szivnek holtáigh gyszara.

9 vatsorakal; meg meg [!] 16 en en [!]

8 [Előbb:] kinozt 12 lakik 16 ke...eknek [A kézirat szakadt.] 17 [A kézirat szakadt.]; [Előbb:] szünek

- 1 1. Nincz nagyobb gyötrelém, mint titkolt szerelem fel gerjedet szivekben,
Az mely rövideb oelt busult embernek vet szerenosétlen éltében.
2. Annak az faidalma, baja es nagy kinya, hogy failalni sem meri,
Iktelen vigh kedvet milto siras helyet kel szeginek tetetni.
- 5 3. Azal együt elni, keservesen türni, *kitöl* kivant megh valni,
Aztat apolgatni, ölelni, csokolni, *kiirt* kivant megh halni.
4. Ez atul fosztatik, szegény el tetetik, melyben szive megh nyugszik,
Melyet nagy kedvesen, titkon szerelmesen kegyelmiben fogadot.
5. Szany megh, én Istenem, ki ezen gyötrelmen keserves busulasal
10 Öldöz most miatam, melyet megh siratam keserves ohaitasal.
6. Ez vegye ez verset papirosra eset szemeimbul konyveim,
Az ki bus szivemet szanya in igyemet, keserves életemet.

- 1 1. Ki katonaja vagy kuruczom?
Tied vagyok lelkem aszszonyom.
Jer be hozzam hat most csillagom,
Mert van a pinczemben jo borom.
- 5 2. En be mennek, szivem, jo szivel,
De vigyaznak ream sok szemmel.

- 1 1. Im nem regen hogi az kertben be lepek,
Siro szemel ot két fellé tekintek,
Szep személyed mindgiart szivemben ötlék,
Kiert ilyen keszervesen éneklék:
- 5 2. Senki ninczen, ki mondaná, hogi örölj,
Gerliczeis most fejem feölet repölj,
Keservesen mondogalja, hogi türj, türj,
Mind az által szerelmében *be* kerülj.
- 10 3. Türök azért mind adigh, az migh megh öll,
Talám holtigh nem hágy szinten egyedül,

5 az *kitöl* 6 ap. .gatni [A kézirat szakadt.]; az *kiirt* 7 [Elöbb:] titetik melben
8 [A kézirat szakadt.] 11 [Elöbb:] szemembul [Majd:] szemeimbul [!]
2 <szürö> siro 7 hogi <tuj tuj> 8 szerelmében ben be [!]

Tekéntek fel szírván, egi gallamb ot üll,
Megh biztata, mert azt monda, hogy fordulj.

4. Ha fordulna kedve hozam, szok szép szok,
En rajtamis terjednenek aldot jok,
15 Filemilek mivel igen czaczogok,
Erdememnek okát mondgiak, hoga czok, czok, czok, czok.
5. Bizonj igaz, hoga az miat szivem faj,
Kiert immar nem egyebet, hallalt vár,
Keszervesen áll szivemben, mint egi árr,
20 Eröl, mihelt halla, varju monda, hogj kar, kar.
6. Mondam, hoga ugi, de nincz immar mit tennem,
Nyavoljamat bekével kel szenvednem,
Mert orvosom latom hoga nem lelhetem,
Paczirtamis nagi fen mondgia: keresem, keresem.
- 25 7. Menyel azért, mert látod, szivem mint fay,
Kérjed, szivem ne legjen keö, hanem hus,
Te utodban veled legjen az Vénus,
Déákul szol szaykom, mondgia, hoga Katus.
- 30 8. Ki tsak minap szerelemben bé lépék,
Violakkal ez egi szép tavaszt fel nöt, [!]
Az tavaszi kis madaris igi üvölt,
Nagi magiarán azt kialtya: tsötsi költ.
9. Oh két almám, méltan vagi te aranyas,
35 Én két szemem az kit lát, nem állat más,
Ket kezem köszt vallyon te mikor forgasz?
Déákul szol. Hollo, mondgia, hoga cras, cras.
10. Eörüly szivem, mert tárházaban bé vit,
Szerelmében nagi kedvesen mostan int,
Könnyen forgo, havat hozo kitsiny pinti,
40 Azzal bisztat szerelmében, hogj hint, hint.
11. Busultomban hogj ezeket le iram,
Valaszomat madaraktol mert hallám,
Banatimban akkor vigasztaltatam,
Ajto njni viragomat mert latam.
- 45 12. Az kivel en nem keveset mulatek,
Nincz arrol szo, meny sok czok ott esek,
Czak töbészöris oly udoket erhetnek,
Hogj eö velle kedvesen mulathatnek.

VEGSEŐ BUCZUZAS

- 1 1. Immar az elmemet tovab nem farasztom,
Sok szep szavaimat vesztegetni szanom,
Keo falra a' borsot cziak hijaban hanyom,
Teokre a' boytorjan mert nem ragad, latom.
- 5 2.
A draga gyeonygyeeket nem hanyak a' sarban,
A jo bort sem teöltik mosatlan poharban,
Nem illik arany lancz a' szamar nyakaban.
- 10 3. Akinek ninozi esze, annak csak fa penz jo,
Hogy ha el vesztijs, szuve nem bankodo,
Nem kedves eleotte a' jo tanaczi ado,
Maga javarais eo nem haylando.
- 15 4. Az ilyen beteget nem kell orvosolni,
Mint halalra valot, ugyan nem kell szanni,
Aki maga eszen akar mind cziak futni,
Vegre az arokban mint vak lo fogh esni.
- 20 5. Szegent mashoz kepest semminek alithacz,
Isten aldasaban latom, cziak valogacz,
Magos polezra hid el, hogy nehezen haghacz,
Ket szek keözeott vegre a feöldeon maradhacz.
6. Miert kell azt üzneöd, a' mit ell nem erhecz?
Azert faradoznod, a' mihez nem ferhecz?
A mit nem erdemlesz, Istenteol sem kerhecz,
Ereovel jutalmat mert teolle nem vehecz.
- 25 7. Az Isten aldasat bolondsagh megh vetni,
Vak szerenczie uttyan ketelkedve jarni,
Embert a' remensegh megis szokta czialni,
Azert nem kell soha a' jot labbal rugni.
- 30 8. Aki az etkekben szokot valogatni,
.....
A maga konyhajan hogy ha kezd feözetni,
A korpa czibret is vegre az megh eszi.
- 35 9. Lattam feo lovakat aranyas szerszamban,
De mihelt bennasagh esett labaiban,
Ottan faradozott fuvo hordozasban,
Cziak aligh kaphatott a' szaraz szalmaban.

5, 19—20, 30, 53—54, 78—79, 93, 96 [A kézirat rongált.]

10. Nem jo az embernek eo magat el hinni,
Mast magahoz kepest semminek tartani,
Veszedelmes dologh igen fen hejazni,
40 Mert a' magos helyreol nagyot szoktak esni.
11. Mikor a' szep pava tollait fel vonsza,
Mint irott satorban gyeonyeorkeodik abban,
Labai rutsagat de mihelt megh lattya,
Tollat le bocziattya s magat megh alazza.
- 45 12. Ezeket te neked nem haragbol irtam,
Sok szep verseimmel hogy nem hasznalhattam,
Kemeny keo szüveden igen cziudalkoztam,
Mihez tarczy magadot, ebben le rayszoltam.
- 50 13. Ez keves szoczikaktol mind eleget erthezcz,
Magad viselesre tanosagot vehecz,
Ream nehezsege ezekert nem lehecz,
Ha roszt esik raytad, cziak magadra vethecz.
14. Talam nem *készél* mégh tericzy a' lo szajat,
.....boczasd le elmed vitorlajat,
55 Ne had el merulni szüvednek hajojat,
Szelvesz ne olczia el eleted faklyajat.
15. Amit Isten mutat, remensegert ne had,
Mert azt nem nyered megh, a' mi most el marad,
Sokszor igen karos, a' mi tova halad,
60 El repült szerencziet soha megh nem foghad.
16. Fejeden az hay szal ha mind arany volna,
Teollem ennyi szep szot nem erdemlett volna,
A te kemény szüved ha aczel nem volna,
Sok szep verseimre bizony megh lagyulna.
- 65 17. Isten legyen hozza, en megh nem atkozlak,
Seot inkab szüvemben mind szüntelen aldlak,
Holtigh en szüvembeol teged ki nem zarlak,
Noha szallasomra immar nem varhatlak.
- 70 18. Ki mindent teremtett, en cziak bizom ahoz,
Tudom, hogy az údeo nekemis mégh jot hoz,
Az en szerencziemet sem keöteöttek fahoz,
Abbol jo remensegh engemetis hordoz.
- 75 19. Nem ok nélkül hittak a' nevedet Baynak,
A ki megh hodoltat, leszen baja annak,
Ez feoldeon nalladnal ninczy ereosseb bayrak,
Aki veled bajol, vas a feje annak.

20. Teoreokkal, tatarral eleob megh harcollyon,
 Az utan te hozzad nagy *rettegve* fogjon,
 Szep szoval..... ninczien haszon,
 80 Ki megh akar gyeozni, cziak fegyverhez nyullyon.
21. Hogy megh haythassalak, sokat munkalkottam,
 Sok szep verseimmel semmit nem hasznaltam,
 Edesgeteo szombol szinten ki farattam,
 Ez nehez Bayt immar enis masnak hattam.
22. Titkon en szüvemben erted volt nagy Bajom,
 85 Mit senki nem erzett, cziak en magam tudom,
 Immar soha veled teobbet nem Baylodom,
 Akar ki Baja legy, en bizony nem banom.
23. Az en nemzetemhez nem illik mas nemzet,
 90 Ellenkezeö dologh edgyüve nem ferhet,
 Nem szenved illetlen dologt a' természet,
 Magahoz hasonlot minden allat szeret.
24.versemet ezzel fejezem be,
 Rollam haragodat kerlek ted fel telre,
 95 Sok szep verseimet inkab forgasd elre,
Rolam gonoszt ne mondgy, hogy megh hallyak bele.
25. Elly affeleott sokat, kedves szep bokreta,
 A kit a' szerenczie eleollem el kapa,
 Remensegen küvüáll Isten masnak ada,
 100 Tudom, jumra esett nekem ez a' koczka.
26. Mas fele viragbol keoteot szep bokretat
 Nekem is mutat megh Isten *cziak* violat,
 Mellyet kezemben nyuyt, mint szep arany almat,
 Kedvem szerent valo kedves ajandekjat.

242.

- 1 1. Soha nincz oly viragh, kinek massa ninczen,
 Valogatva szedik mostan szep mezoben,
 Czak az szepet szedi ki ki szüvegeben,
 Ha le szakastyak is, mas nilik helyeben.
2. Tudom, nem teszük azt masnak szüvegeben,
 Az mellyet ennekem rendelt azjo Isten,
 Jo kedveben plantal meg az en kertemben,
 Mellyet megis mutat bizonyos idöben.
- 10 3. Nem jo minden fuvet mod nelkul szagolni,
 Mert nemelynek szaga megh szokot artani,

Tapogatva szokot az vak is le ülni,
Vezedelmes ejel tövis kozot jarni.

- 15 4. Hittel meg köteles senkihez nem vagyok,
Az szep tagas mezön csak szabadon járok,
Szep aldast fejemre az Istentől varok,
Örvendetes jo hirt talan meg halhatok.
- 20 5. Nem jazzik, sem trefal ebben az szerencze,
Boldog az, az kinek jól fordult kereke,
De ha rozzul esik vetet koczka erre,
Holtigh busulast hoz az ember szivere.
6. Nem sietek mint hal az hal az horgara,
Nem futok mint madar az edes szip szora,
Job, hogy ha vigyazok az en irasomra,
Veletlen ne essek vetet tör labomra.
- 25 7. Esztelenul nem jo semmit czelekedni,
Dolgaimnak veget jól meg kel gondolni,
Artalmas bolondül szerenczet probalni,
Okossagh vigazva czendesen ballagni.
- 30 8. Nem sokot jól esni az siető munka,
Ketzezes mindenben az szerencze dolga,
Neha remensegh kül vakot vet az koczka,
Nehez meg masolni, az min meg all sorsa.
- 35 9. Az lovat is nem jo szajara boczatni,
Fekemlön, zabolan kel ötet hordozni,
Mert ha az fek szarat lazan kezdik hadni,
Fotasabon szokot nyakra före esni.
- 40 10. Illik hat mindennek magara vigazni,
Tovab kel embernek az orranal latni,
Minden dolgainak rendit meg vizgalni,
Mert az meg löt dolgot keső meg masolni.
11. Az szep viragok is nem egyszer smind nilnak,
Ki egy nap, ki mas nap holnapigh nem tartnak,
Ne örülyön senki szep iffyusaganak,
Mint fa levelei, mert maidan el hulnak.
- 45 12. Ha ma virag voltal, holnap koro lehecz,
Talam azt sem ered, koporsoban mehecz,
Ha it jól nem eltel, meg börödel fizes,
Ha jól czelekedtel, szep jutalmat vehes.
- 50 13. Szep iffyusagoddal magadat ne biztasd,
Ragalmazó szoktol nyelved meg tartoztasd,

Az Istent szolgálni soha el ne mulasd,
Az örök életet hogy te is megh lathasd.

- 55 14. Keserves versekkel en megh nem siratom,
Fekete kontossal soha megh sem gyaszlom,
Ha mas uttra ter is, en vizza nem hivom,
Mas felöl biztatnak, igazan megh vallom.
- 60 15. Ez keves irasbol harag ne gyerjedgyen,
Idegenseget is felölem ne velyen,
Ha jo kedve hozzam ki jelentve lezen,
Egy kis arany gyürüt tölemis el vezen.
16. Tob jo akaratom ez mellet igerem,
El szant szandekomat talam veghez viszem,
Ha Isten rendelte, hozza vonszon szivem,
Nemis nyughatig megh.....azen szemem.
- 65 17. Ez nehany verseket igen futva iram,
Mulando dolgokon elmemet futtatam,
Sok gondolatimat szivemel hevitem,
Czak jo remenseghgel magamat biztatam.
- 70 18. Job az sik mezöben az szoros kaliba,
Hogy sem essös idön zöld fanak arneka,
Mert megh azik sokzor ot az ember valla,
Kitöl nagy veressegh szarmazik nyakara.

XVIII. SZÁZADI KÉZIRATOK
KELTEZETLEN ÉNEKEI

- 1 1. Jo lakásban az kik vadtok, vig örömben vadtok,
Engemet is kozitekben habé fogadnátok,
Hü menyecskék, szep viragok, egy táncz notát ének szoval
Tinéktek mondanek.
- 5 2. „Ülle nálunk ifju legény, jelen leted kedves,
Mert szemeled, fris termeted nálunk bötsületes,
Mindeneknél kellemetes, az szuzeknel bötsületes,
Mas szállast se keres.
- 10 3. Rendel azért az szüzeket te az tánczban vigyed,
Mert így tehez nekünk kedvet, beszédem el hidgyed,
Azt mi neked meg köszönyük, az mint lehet, meg fizetyük,
Tsak jo neven vegyed.”
- 15 4. *Engedek* en szép szavadnak, gondom leszen arra,
Leg elsőben jöj kezemre szivem, lelke Kata,
Edgyet kettöt mi ugorgyunk, fordulásban vigadoszunk,
Majd meg lesz az ara.
- 20 5. Suska addig félre allyon, lábát oltalmazza,
Az tancz porral ne gondollunk, labal lassunk hozzá,
Ketten edgyet mi ugorjunk, fordulásban vigadozzunk,
Nosza lássunk hozzá.
6. Ekes szavu, szép beszédü szivem, lelke Jutka,
Hotza kezed, mit bánkodasz, talam fordul jodra,
Ha most ketten egy szep tánczot sörény lábbal, vig orczával
Jarunk magyar modra.
- 25 7. Orsikem, te mit mosolgasz, kel föl, ál talpadra,
Talam bánad, hogy így intlek szemelled mátkádra?
Azt ne bánnyad, mert tegedis ezentül mellem kedvedre
Fektetlek az agyra.

3 Hüñ medgyek [!] 13 Eendek [!] 18 lassun [!] 25 mi [!]

- 30 8. Sies, üle segél hamar minket,
Lám tegedis gyönyörkoddtet ez fele, mint minket,
Vidámits meg sziveinket, formáld szépen lepestünket,
Od butul elmenket.
- 35 9. Az hegedüs lám szép notát vigan vony mi nekünk,
Csak kedvünket találhassa, ugrik öis értünk,
Minden musák vigan laknak tsak külömben az banatul,
Mely mesze mi túlunk.
- 40 10. Zöndits lantod, no zendüllön, virgina harsaggyon,
Bánatos sziv mindenekben mastan tavul alyon,
Ki szomorú akar lenni, bánatott akar viselni,
Innéd távul allyon.
11. Ag eb legyen, ki az tántzot vigan el nem jarja,
Azon kezben az árrátis à ki meg nem adgya,
Illy szep természetü szüzekett ki nem szeret, bator anak
Farkas szívétt margya.

244.

- 1 1. Ez világon, lám, mindenek tása vagyon *immár*,
Him madár is nyostenyével kedvessen setál,
Meg az szegen nyulatsais másodmagával jár,
Tsak én szegen árva fejem, egedül járok mar.
- 5 2. Ennek magam sem tudhatom, milegyen az oka,
Mert lám éjel napal pörög mellettem az rokka,
Uj vendéget gyakran tsörög az tsátsogo szarka,
Meg sem akar ram fordulni a nyosztető kotzka.
- 10 3. Termetem is lám szép vagon, az derekam kartsu,
Mint pünkösdi piros rusa, olljan vagok ortzu,
Gyenge fejer minden testem, mint ama szep hatyu,
Járásomis mint ráronak, sörény es nem lassu.
- 15 4. Mosolognak én ajakim, fekete ket szemem,
Magassan nyöt az homlokom, domboru két tsötsöm,
Szép *egyenlök az vállaim*, frissen szollo nyelvem,
Fegyhetetlen egy szo mint száz, testem és mindenem.
- 20 5. Én szép vagyok, delám mégis senkinek nem kellek,
Mint gerlice társa nélkül, magányossan élek,
Jaj egyedül haláltul is bizony ugyan félek,
Talám ugyan meg átkoztak, férhez nem mehetek.

29 üle tepsie [!] 34 ugri [1] 33 midenekben
1 már 11 feje 15 egye <n> lök; allami [!]

6. Eleg immár az szenvedés, pártám kopjék, veszen,
Az ur Isten fő kötövel engem inkább lásson,
Gyámotalam árváira holnapot viraszon,
Mellyre minden egy leanyra hat het legény jusson.

245/I.

- 1 1. Mit trefálsz Cupido, mint saját mátkáddal,
Kit meg kötelesztél hamis tsaláltságál,
Vedd el leveletem, kit nagy siralommal
Irtam meg epesztő könny hulatásimmal.
- 5 2. Oh gyalázatomra születet Cupido,
Hiremben, nevemben meg mardoso kigyó,
Vad orozzlánokhoz, tigrishez hasomlo,
Mit trefálsz hiteddel hitetlen, arullo.
- 10 3. Talam Unicornis volt tenéked anyád,
Pusztában nevelt volt, mint Romulust, anyád,
Ragadozo farcas volt szoptato dajkád,
Jóakaratomat hogy venni nem tudad.
- 15 4. Emlkezzeél hamis sok eskuvésedrül,
Nekem meg jelentet mérges beszeditrül,
Az mellyekeel hamis tsalárdtsagnak lelke,
Mint halász horogra, tsala szerelmere.
- 20 5. Pohárodnak szelit édes mezel kened,
Hogy annak jó izit velem el hitessed,
Bizony meg epesztó meregel töltötted,
Meznek szine alat ream köszönteted.
6. Az mint az madarász madarat sip szoval,
Az mehet az mezes meznek jó szagával,
Teis tsalad keppen sok ajándekiddal
Meg fogtál, meg tsaltál szép édes tsokokal.
- 25 7. Szám, nyelvem ellened, míg élek, zugodgyék,
Haragom tüztül szivedis szikrázzék,
Mint ölyv kis galamval, velem tusakodjék,
Farkas barátságom soha meg ne szünyék.
- 30 8. Könnyeb az kánnával az tengert kimerni,
Hogy sem haragomnak ellened el mulni,
Koporso szelin is kez vagyok perelni,
Ha tsaltál, akarsze ellensegem lenni?

2 Mert 3 Vetted 7 Vagy orozzlánhoz 8 hitedis 9 unicorni 10 Remulus [!] 12 En
automat [!] 13 esküvéséről 14 beszeditrül 15 mellyeket 23 sok sok

- 35 9. Még ölél hiremben, mint Cain az Abelt,
Cainnal bujdossál, sohol se találj helt,
Soha ne találhas testednek nyugovást,
Akkor emlékezel: nem jó hamis mondás.
- 40 10. Minden izem, tsontom ellened támadgyon,
Tsak egy tsep vérem is utánad kiáltson,
Hamis *híte szegett* arulonak mondgyon,
Ki az előtt áldot, ez után atkozson.
11. Jó lovad határol, mint az *Bellerophon*,
Nyakra főre essél, nyakad el szakadgyon,
Magad ebeitül szenvedgy, mint Acteon,
Tűzben és vízben járgy, mint az kevé Pháton.
- 45 12. Nagy kevétségében az *Dedalus fia*
Hogy öis röppüllyen, *szárnyat csináltata*,
Szárnya meg olvadván az tengerben szálla,
Kevésegednek is ez legyen jutalma.
- 50 13. Az hol jársz, alataz az föld meg hasadgyon,
Mint a Core, Dátant, torkában ragadgyon,
Minden fele féreg ellened támadgyon,
Még tsak az egér is mint hamisnak valljon.
- 55 14. Hollo s egyéb madár rajtad tsiribellyen,
Es veszedelmedre gonoszt jövendellen,
Még az falevél is, hol jársz, *megjésszen*,
Az szo fogadásért ott emlegesztessen.
- 60 15. Mint az *Pelopea*, léányod olly legyen,
Mással vagy magaddal fajtalanul ellen,
Tegezet, mint Nerust, [!] atyád meg ölessen,
Fiad, mint Absolon, ellenseged legyen.
16. Lölködis érettem nyughatatlankodgyék,
Miként *Titiusnak*, szived *szaggattassék*,
Keserü bánattal meg emesztessék,
Hogy nem jó fogadni, sokaknak megtezzék.
- 65 17. Az szép folo vizek orra előtt folynak
Amaz el kárhozot hamis Tantalusnak,
Nem ihatik megis, az jutalma annak,
Neked is ez légyen jutalmad, hamisnak.
- 70 18. Szölöd, szánto földed kemény ércze legyen,
Vad szölöt, bujtorgyánt, tövisset teremgyen,
Bor, buza, gazdagság töled távul legyen,
Szegény legy, mint *Irus*, kasod üres légyen.

38 Meg tsak 39 hitvesseget 41 határo; Basariphon 45 Nagy kevétségében Icarus
46 szárnása [!] pár szárnyat tsinálhasson 54 gonszot 55 meg is essen [!] 57 Pleopheta
59 teged 62 Reniusnak; szabatassek 64 Hogy nem oka mi az sogadnak megteozik [!]
69 Szölö 70 szölt [!] 72 Terus [!]

19. Halálos méregel inasod itasson,
 Miként az Argillust, ugyan el alusson,
 75 Hogy azzal, kit szerez, szemben ne juthasson,
 Sok ezer mérfodet veled el futtasson.
20. Meg tsalám hitemmel Venus szép leányát,
 Ennek azért vészem most méltó jutalmát,
 80 Testemnek fájdalmát, lölkemnekis kinnyát,
 Minden hiti szegett rolam vegyen példát.

245/II.

- 1 (1.) 1. Mit tréfálsz Cupido mint saját mátkaddal,
 Kit meg' kötelezél hamis álnoksággal,
 Ved el leveletem, kit nagy ohajtással
 Irtam meg' epedett szörnyü köny hullással.
- 5 (2.) 2. Oh gyalazatomra termett kis Cupido,
 Hiremben nevemben meg' mardoso kigjo,
 Vad oroslánhoz, tygrishez hasonlo,
 Mit jádzol hütöddel, hütötlen árulo?
- 10 (3.) 3. Talám Unicornis volt te néked atyad,
 Pusztában nevelt volt, mint Romulust, anyad,
 Ragadozo farkas volt szoptato dajkad,
 Jo akaratomat hogj mind hátra hagjád?
- 15 (4.) 4. Emlékezzél hamis sok esküvésedre,
 Nékem meg jelentett szines beszededre,
 Az meg velt [!] tsak hamis tsalárdságnak fészke,
 Mint halat horogra tsatol szerelmedre.
- 20 (5.) 5. Pohárodnak szélit édes mezzel kened,
 Hogj annak jo izét velem el nyeletnéd,
 Belöl meg epesztö sok méreggel tölted,
 Méznek szine alatt reám köszöntetted.
- (8.) 6. Könnyeb a' nagy tengert kalánnal ki merni,
 Hogj sem haragomnak ellened el mulni,
 Koporsom széléig kész vagjok perleni,
 Ha te meg utáltál ellenségem lenni.
- 25 (9.) 7. Meg' ölél szivemben, mint az Káin az Abelt,
 Mint Kain el bujdossál, soha ne talály helt,
 Soha ne találhass testednek eledelt,
 Akkor emlékezzél, nem jo hadni sok czelt.
- 30 (10.) 8. Minden izem, tsontom ellened támadgjon,
 Tsak edgj szál hajamis ellened kiáltson,

Hamis huti hagjott árunak mongjon,
Ki ez előtt áldott, ez után átkozzon.

- 35 (a) 9. Egjél, de étellel meg' ne elégedgjél,
Annyit ne ehessél, hogj meg elégedgjél,
Mit eszel, keserűbb légjen az mérengnél,
Sok esküvésedről akkor emlékezzél.
- 40 (18.) 10. Szőlöd, szánto földed kemény ertzé légjen,
Bor, buza, gazdagság tölled távul legjen,
Szegény légj, mint Irus, kasod üres legjen,
Vad szőlöd bojtorját te neked teremjen.
- (19.) 11. Halálos itallal inasod itasson,
Miként az Argirust, ugjan el alusson,
Hogj azzal, kit szeretsz, szenben ne juttasson,
Sok ezer mély földet veled be jártasson.
- 45 (12.) 12. Nagj kevélységében az Dedalus fia
Szarnyat tsinaltata, hogj ezis szárnyálna,
Szárnya el olvada, az tengerben hala,
Kevélységednek is ez leszen jutalma.
- 50 (11.) 13. Jo lovad hátárol, mint az Bellerofon,
Nyakra före essél, nyakad meg szakadgjon,
Magad ebeidtől szenvedj, mint Acteon,
Tuzben és *vizben* járj, valamint Cleteon. [!]
- (14.) 14. Hollo s egjéb madár rajtad tsiripellyen,
Te veszedelmedre gonoszt jövendöllyön,
55 Az fa levélis, az hol jársz, teged meg ijeszszzen,
Es esküvésedre rá emlékeztessen.
- (13.) 15. Az hol jársz.....

245/III.

- 1 (b) 1. Legyen feleséged amaz Peomatra, [!]
Ki urat latraval meg ölette vala,
Vagy Giamedesnek [!] legyen rajtad sorsa,
Ki feleségetől meg unatott vala.
- 5 (15.) 2. Mint az Penelopes, [!] leanyod oly legyen,
Massal vagy magadal egtelenül elyen,
Tegedet, mint Nisust, atyad meg ölessen,
Fiad, mind Apsolon, ellenseged legyen.

52 vizben és vízben [!] 57 [A kézirat csonka.]

- 10 (16.) 3. Lelked ismereti nyukhatatlankodgyek,
Mikent Titiusnak, szived ragadtassek,
Hogy nem jo fogadni hamissat meg ölessél,
Es keserü meregel meg emezettessel.
- 15 (17.) 4. Az szep folyo vizek orra előtt folynek
Amaz el karhozott hamis Tantalusnak,
Meg is nem ihatik folyasabol annak,
Neked is az legyen jutalmad, hamisnak.
- 20 (18.) 5. Szölöd, szanto földed kemeny'ercze legyen,
Az szölöd boytorjant, tövisset teremjen,
Bor, buza, gazdagság töled tavul legyen,
Szegyen legy, mint Tirus, [!] hazod üres legyen.
- (19.) 6. Halalos italal inasod itasson,
.....
Mikent az seregel [!] szembe ne jutthasson,
Sok ezer mely foldet veled el jartasson.
- 25 (c) 7. Meg nyuguvasodban ne legyen semi mod,
Faradsagod utan ha lezen halalod,
Vadaknak barlangja legyen te koporsod,
Ha meg halz, az utan legyen utolso szod:
- 30 (20.) 8. Meg csalam hitemel Venus szep leanyad,
Es annak veszem most az vegsö jutalmatt,
Lelkemnek fajdalmatt, szuvennek is kinyat,
Minden hite hagyott rolam vegyen peldatt.

245/IV.

- 1 (1.) 1. Mit trefalsz Kupido, mitt jadzol matkadal,
Kit meg kötöztel tsalard alnokszaggal,
Veddel leveletem, kit nagy ohajtással
Irtam meg epedett köny hulasommal.
- 5 (2.) 2. Öllyü galomb modra születet Kupido,
Hiremben nevemben meg mordoso kigyó,
Vad oroszlanokhoz, tigrishez hasonlo,
Mit trefalsz hiteddel, te pogany arulo?
- 10 (3.) 3. Talam Unicornis volt teneked anyyad,
Pusztaban nevelt volt mint Romulus anyad,
Ragadozo farkos volt szaptato dajkad,
Jo akarotamat venni nem akarad.

22 [E sort a másoló nem írta le.] 26 Faradsagon [!]

- 15 (4.) 4. Emlkezze hamis sok igiretedről,
Nekem meg jelentett trefas beszede dről,
Mellyet gonosz alnoksagnak hüsegeröl [!]
Mint halasz az halot meg teriteseből. [!]
- (5.) 5. Poharidnak szelit edes mezzel kented,
Hogy annak jo izüt [!] vellem el hitessed,
20 Belöl meg emesztö mereggel töltetted,
Meznek szine alatt ream el köszönted.
- (6.) 6. Az mint az madarasz madarat szep szoival,
Vagy könnyü az mehet meznek szep szagaval,
Teis tsalard lelek, sok alnoksagiddal
Be csalal meg s fogal [!] sok szep szavaidal.
- 25 (9.) 7. Meg tsalal hiteddel, mint Kain az Abelt,
Kainnal bujdossal, soha ne talally helylyt,
Az hol ne talalhass magodnak eledelt,
Akkor vedd eszedben sok bün terehidet.
- 30 (8.) 8. Könnyeb az tengernek [!] kalannal ki merni,
Mint sem harogannak ellened elmulni,
Kaporsom szeliröl kez vagyok be lepni,
Ha te nem altalod ellensegem lenni.
- (7.) 9. Szam, nyelvem ellened, mig elek, zugogyek,
35 Haragam tüzetöl szemedis szikrazzek,
Mint olyu galambal, verem tusokodgyek,
Farkas baratsagom soha meg ne szünyek.
- (10.) 10. Minden izem, csontom ellened tamodgyon,
Csak egy csep veremis utannad kialcson,
40 Hamis hite szeget arulonak mondgyon,
Ki ez előtt aldott, az utan atkozsan.
- (12.) 11. Nagy kevellysegeben az Pegasus fia,
Hogy öis repülne, szarnyat csinaltata,
Szarnya meg olvadvan az tengerben hula,
Nagy kevellysegenek ez lött ö jutalma.
- 45 (13.) 12. Az hol jarsz, előtted az föld meg rettenyen,
Mint Chore az Datant torkaban benyellyen,
Meg a fa levelis a hol jarsz, reszkessen,
A sok fogadasra igy emlekeztessen.
- (14.) 13. Hollo s egyeb madar rajtad csirikellyen,
50 Te veszedelmedre gonoszt jövendollyen,
Minden fele allat rajtad boszszut tegyen,
Meg tsak egy egeris mint hamist meg sercsen.

- (b) 14. Legyen feleséged neked Dioniste,
 Ki maga lovával urat meg ölete,
 55 Vagy Diodenesnek rajtad legyen esze,[!]
 Ki szeretőjeert meg öletett vegre.
- (16.) 15. Lelked ismereti nyughatatlankodgyek,
 Mikent Titziusnak, szived szagattassek,
 Kesorü banattal szived gyötretessek,
 60 Te kegyetlenseged vele kostaltassek.
- (17.) 16. A szep folyo vizek orrod elöt folynak,
 Annak el karhozot hamis Tantalusnak,
 Megis nem ihatik oltalma azoknak, [!]
 Nekedis e legyen jutalmad, hamisnak.
- 65 (18.) 17. Szölöd, szanto földed kemeny köve legyen,
 Vad szölöt, bajtorjant tövissel teremjen,
 Bor, buza, gazdagsag földedben le legyen,
 Szegeny legy, mint Irus, hazod ürös legyen.
- (19.) 18. Halolos mereggel inasod itasson,
 70 Mikent az Argyilust, ugyan el alussan,
 Azzalis, kit szerez, szembe ne jutasson,
 Sok ezer mert földet veled el jartosson.
- (c) 19. Meg nyugovasodban ne legyen semmi mod,
 Bujdosasod utan ha leszen keves jod,
 75 Az vadok barlangja legyen te koporsod,
 Halalod orajan ez legyen vegsö szod:
- (20.) 20. Meg csalam hitemmel Venusnak szep fiat,
 Mert erzem azertan ennek bö jutalmat,
 Testemnekis kinnyat, szivemnek fájdalmat,
 80 Minden hite szeget vegyen rollam peldat.
21. Embereknek szandekokat Isten igazgattya,
 Kinek mi jott igert, aszt meg nem masolya,
 Ki felöl mitt rendelt, aszt altal nem hagyta,
 Az mi szerelmünkben holtigis meg tartya.

245/V.

- 1 (9.) 1. az Abelt,
 Chainnal bujdossál, ne találhass jo helyt,
 Se testednek soha ne lölhess eledelt,
 Istentelen dolog, ebben adhacz hitelt.

- 5 (10.) 2. Minden izem, csontom ellened támogdyon,
Csak egy csöp veremis utánnod kialoson,
Hamis hivségédért árúlónak mondgyon,
Ki mind eddig kedvelt, ezután utállyon.
- (a) 3. Egyél, de étekkel meg ne elégedgyél,
10 Annyit ne ehessél, hogy meg elégedgyél,
A mit iszol, légyen keserűbb méregnél,
Hamis fogadásról akkor emlékezzél.
4. Valamint Adámnak az Isten mondotta,
15 Midön paradicsom kertben meg átkozta,
Hogy a szántó földé csak bojtortjánt hozna,
Dolga, veritéke semmit nem használa:
5. Ugy hasonlóképen te rajtad törtenyen,
(20.) 6. Hogy a szántó földed bojtortjánt teremjen,
Napjaid, oraid buval tömve légyen,
20 Alnok beszédidről ott emlékeztessen.
- (11.) 6. Jó lovad határu, mint Szilipharion,
Nyakra főre essél, nyakad meg szakadgyon,
Magad ebeitül szenvedgy, mint Actaeon,
Tűzben és vízben hally, mint kevély Pháeton.
- 25 (d) 7. Midön már el jönne élted vég oraja,
Jusson te eszedben szived hamis volta,
Kiki most tanúlyon, ebben végyen példát,
Hogy hasonlókeppen ne járhasssa tánczat.

245/VI.

- 1 1. Mostan az egekre vetem szemeimet,
Nagy alázatossan kérem Istenemet,
Hogy vegye, halgassa sok könyörgésemet,
Ne hagyja büntelen, ki meg tsalt engemet.
- 5 2. Világra jól szült volt, el hiszem, az anyád,
De a mérges tygris volt szoptató dajkád,
Mert mennyi sok tejet csöcsibül ki szit szád,
Annyi sok hamisság szált akor te reád.
- 10 (1.) 3. Mint trefász Cupido most sajátt mádkádtul,
Kit el köteleztél hamis osalárdságal,
Vedd el levelemet, melyet siralmimmal
Irtam meg epezstö könyv hullajtásimmal.
- (2.) 4. O gyalazatomra született Cupidom,
Hiremben, nevemben meg mordosó kigyóm,

13 Valamit 18 föld [!]

- 15 Vad oroslányokhoz, tygrishez hasonló,
Mit tréfász hiteddel, hitetted, áruló.
- (3.) 5. Talán unicornis volt tenéked atyád,
Pusztában nevelt, mint Romulust most anyád,
Ragadozó farkas volt szoptató dajkád,
20 En akaratomat hogj venni nem tudád.
- (4.) 6. Emlékezel hamis sok esküvésedrül,
Nékem meg jelentett álnok beszédedrül,
Tsalárdságnak lelke melly nagy hamisságra,
Mint halász horgára keriti fogságra.
- 25 (5.) 7. Poharadnak szélit édes mézzel kented,
Hogy annak jó izit velem el nyelessed,
Belől meg epezítő méregel töltötted,
Méznek szine alatt reám köszönt töled.
- 30 (6.) 8. Amint a madarász madarát szép szóval,
Közpühöz az mál út [?] az méznek szagával,
Teis tsalárd lélek, sok ajándékiddal,
Meg tsaltál, meg fogtál sok szép édes szóddal.
- (7.) 9. Szám, nyelvem ellened, meg ély, sugolodgyon,
Haragos tüzekeket szemeim rád hányonn,
35 Farkas baradsági veled tusakodgyon,
Istennek áldása reád soha ne szallyon.
10. Szerencsésen az nap reád ne viradgyon,
Étzaka és a hold világot ne adgyon,
Tsillagok soksága néked ne szolgállyon,
40 Semmi jó planéta nyúgovást ne adgyon.
- (10.) 11. Minden izem csontom ellened támodgyon,
Még egy tsöp véremis utánod kiáltson,
Hamis hivségedért arullanak mondgyon,
Ki mind edig kedvelt, ez után utállyon.
- 45 (8.) 12. Könnyebb az kanállal az tengert ki merni,
Hogy sem haragomnak ellened el múlni,
Koporso szélinnis kész leszek pörülni,
Az áltol tenéked ellenséged lenni.
13. Valamint az Isten Adámnak mondotta,
50 Midön paradicsom kertben meg átkozta,
Hogy a szántó fölgye csak bojtortját hozna,
Verejtékel semmit dolga ne használna:
- (18.) 14. Ugy hasonló képpen te veled történnyen,
Hogy szántó földeden bojtortján teremjen,

- 55 Napjaid, óráid búval tömve legyen,
Álnok napjaidrul ottan emlékezel.
- (9.) 15. Meg öltél hiremben, mint Cain az Abelt,
Cainnal bújdossál, ne találhass jó helt,
Testednek soha ne lellessél eledelt,
60 Istentelen dolog, abban adhacz hitelt.
16. De semmi lelkében ne légyen sérelem,
Arra mégis kérlek, halgass meg, Istenem,
Mert lelke sirelmin nincs gyönyörűségem,
Hanem a tisztében legyen sok gyötrem.
- 66 (11.) 17. Jó lovad határal, mint kevél Jusion, [?]
Hanyat füre essél, nyakad meg szakadgyon,
Magad ebeitül szevegy, mint Acteon,
Tűzben s vízben hull, mint kerül Phaeton.
- (d) 18. Midön már el jönne élted vég órája,
70 Jusson te eszedbe szived hamissága,
Ki ki most tanullyon, abul vegyen példát,
Hogy hasonló képpen ne járjatok tánczot.

246.

- 1 1. Piros hajnal korban szollo galambocskam,
Szany megh kinyaimat, édes véragocskám,
Venus kertyibe nyült szép piros rozacsokam,
Reppul mar én hozzam, tavosztasd ell bucskám.
- 5 2. Jol tudod édessem, hogy igek tüzedben,
Mert élni akartam az te szerelmedben,
Bíztassad szívemet kedves reminségben,
Mert én tied vagyok, hidgyed, tellyességgel.
- 10 3. Boldogtalan az nap, melyben nem láthatlak,
Kezeimvel, lelkem, nem tapodathatlak,
Akkor van csak kedvem, mikor csokolhatlak,
Magamhoz édessem mikor szorithatlak.
- 15 4. Napjaban bár egyszer ha veled szolhatnik,
Én sok kinyaimrul veled beszélhetnik,
Tudom édes szívem, hogy kedvedben lennik,
Te helletted én mást senkit nem kerölnik.

2 II Szánd meg már kinomat 3 II nyöt 4 II immár hozzam távoztassad bumad [!]
5 I Hol [!] II Jol 6 II Mert ennyi akartam már sugo lepedben 7 I bosztassad [!] II Ha
immár be vettél az te szerelmedben 8 II Biztassad szívemet kedves reménsegenben 9 I
lakatlak [!] II lathatlak 10 II tapogathatlak 12 II hogy a [!] 13 II egysz [!] 14 II kinai-
mat veled beszélhetnem 15 II hogy én kedves lennék 16 I . . .kerölnik. Amen. még tartana
à füld töled el nem valnék. II én is; kedvelnék.

- 1 1. Kedvemre termett aszonykám,
Piros rosa színű mátkám,
Eltessen Isten, rosátskám,
Gyöngén termet edes Katám.
2. Ugy szeretem szemellyedet,
Mint szintén magam szívemet,
Nezni nem győzlek tegedet,
Szeres teis hát engemet.
- 10 3. Veszem eszemben, hogy titkon
Reám mosolgasz okossan,
Szemeid kívánatossan
Néznek nagy áhítatossan.
- 15 4. Ugyan röpöz bennem szívem,
Mikor látlak, szép kegyessem,
Nem felejtetem, édessem,
Szép ajánlásodat, szívem.
- 20 5. Szerelemnek sebes lángja,
Szívemnek égő fáklája,
Tsak tevagy minden rontoja,
Te viszont vigasztaloja.
6. Nem valnék bizony károdra,
Mert irigyidnek torkára
Vetnék lakatot szájára,
Ellened tött rosz szavokra.
- 25 7. Bár koncruzul koncra szívemet
Hányák szabjára testemet,
Még is hozzád szerelmemet
Mutatom nagy hűségemet.
- 30 8. Az Isten, szívem, sok jokkal,
Frissen termet sok szep tsokal
Aldgyon meg sok ezer jokal,
Teged lászon minden joval.

248/I.

CANTIO DE AMORE

- 1 1. Legy jo egessegben virágzo vijolam,
Hogy ha nem láthatlak gyönyörű szép nyimphám,
Várgyad tsak, ezenel el küldöm én penám,
Tsokal illethessen, valamint az én szám.

4 gyöngén [!] 6 magam <szemellyét>

2. Kinaimnak voltát ez penna meg mondgya,
Ha már modom nintsen, nyelved velem szolna,
Szolganak hiveséget jól tudom, mely ritka,
Jobb pennára bizni, hibebe jár aban.
- 10 3. Igen ritka az nap, melben nem láthatlak,
Es gondolkodásim hozzád nem ohajtom,
Leg gyakrab etezaka veled álmodozom,
Ugy teczik én nekem, veled jáczodozom.
- 15 4. Nintsen már szüneti árva bus fejemnek,
Miulta kerültem leszire [!] veszélnék,
S árjan fejemnek, mint széles tengernek,
S aphantatlan árja vagyón én fejemnek.
- 20 5. Ki idő nap előtt világát meg köti,
Iffjuság ruháját mágáruul leveti,
Oh Isten, mely nagy kár, hogy ember így veszti,
Ő szép iffjuságát hamar törben ejti.
6. Jól tudod, edessem, hogy aszt mondad, türj, türj,
Igen is édessem, állapotom tsak türj,
Kis rejtek heletsken lakom, mint télben fürj,
Sok kinokat erted én szivem mind el tür.

248/II.

- 1 (1.) 1. Légy jó egészségben, viragzó violam,
Ha nem lathatlak is, gyönörő szép rosam,
Varjad csak, ezentül el köldöm én pennam,
Csokval illethessen, valamint az én szám.
- 5 (2.) 2. Kinyaimnak voltat én pennam megh mongya,
Mivel módóm nincsen nyelvem veled szolna,
Szolganak hivesigit, jól tudod, mely ritka,
Jobb pennára biznya, hibebe jár abba.
- 10 (3.) 3. Igen ritka nap az, hogy nem fohaszkodnam,
Es gondolatimot hozzád nem bocsajtnam,
De gyakort, rózsácskám, veled almodozom,
Ugy teczik, szerelmem, veled mulatozom.
- 15 (6.) 4. Jól tudod, gerliczém, hogy azt mondad, türi, türi,
Igen is édesem állapotom csak tür,
Kis reitek heletsken lakom, mint télben für,
Sok kinokat érted én szivem mind el tür.

9 [melben nem láthatlak fölött:] hogy nem foházokodom
4 illetekzel [!] 6 mi inek modon modom [!] 8 biknya [!] 9 fohaszkodnék 11 de
gyakortozacska veled almodokom [!] 13 az 14 iga [!] 15 helkesken; fur 16 kinoka [!]

5. Ha Istened volna, bizony megh szanhatnal,
Ily szegény rabodval keminyen nem bannal,
 Ottan nagy Istentül jutalmat varhattna,
 20 Ily sok kinyaimbul megh szabadithatnal.
6. Oh mely anya volt *az*, az ki téged szült volt,
 Az ki kebelibe tited hordozot volt,
 Az ki böcsücskedet megh rendelte volt,
 Aldassék az Urtul, ki néked dajkad volt.

248/III.

- 1 (1.) 1. Ély jó egészségben virágzó violám,
 Hogy ha nem láthatlak többé édes rósám,
 Várjad leveletem, el küldöm az póstán,
 Tsókokkal illetlek, valamint az én szám.
- 5 (3.) 2. Ritka nap és óra, hogy ne foházkodnám,
 És gondolatomat hozzád ne botsátnám,
 Leg gyakran étzaka véled álmodozom,
 Úgy tetzik én nékem, *veled* mulatozom.
- 10 (5.) 3. Ki üdö 's nap elöt világot meg köti,
 A szép ifjuságát hamar türben ejti,
 Mely nagy kár, Istenem, ki embert elveszti,
 Iffjuság ruháját magárúl le veti.
- 15 (2.) 4. Kinaimnak voltát az pennám meg érja,
 Hogy ha most tsak ugyan szivem veled bánnya,
 Szolgáknak hivsége jól tudja, mely ritka,
 Jobb pennára bizva hitemnek járója.
- 20 5. Azért kérlek, rósám, ne gyötröj [!] szivemet,
 Vigasztald már búban el merült fejemet,
 Napjában tsak egyszer látnám személlyedet,
 Könnyebölne árja el fáradt elmémnek.

249.

M É S Z Á R O S P É T E R
 CANTIO DE AMORE

- 1 1. Isten hozzád szajkotskám,
 Kedvemre termet Panátskám,
 Nekem kedves aszonykám,
 Szep termetü édes rosám.

18 landcsaser rabodval [!] 19 Ollan; jutalmát varhattnad 21 volt az ki 24 aldassák
 5 is 6 botsátnám 8 hogy veled 20 fárad

- 5 2. Az Isten ne adta volna,
Szemellyedet látam volna,
Éretted szívem ily buban
Jaj talam nem jutot volna.
- 10 3. Fris járatu Panátskám,
Szép termetü pávátskám,
Kedvemre szolo kegyessem,
Mosologjál édes lelkem.
- 15 4. Ugy szeretem személedet,
Mint szintén maga szívemet,
Nézni nem győzlek tegedet,
Teis nem utálsz éngemet.
- 20 5. Tudde, szívem, egy időben,
Mikor volnánk az székemben,
Te karjaid én kezemben,
Jadtzadosztunk im ezekben.
6. Aldgyon Isten minden jokkal,
Frissen termet sok szép tsokal,
Mit kívánok, mind azokkal
Isten lásson szívem azzal.
- 25 7. Tudom, Istenem meg adgya,
Idönket még hosszabita,
Szent áldamását is nyujtsa,
Az mit kívánunk, meg adgya.
- 30 8. Töbet immár nem szolhatok,
Mert szomorúságban vagyok,
Érted sok álmat szakasztok,
Mig ez ideig it vagyok.
- 35 9. Isten hozzád, szép violám,
Érted van szívem az buban,
Nem nyughatom én ágyomban,
Hozzád valo ohajtásban.
- 40 10. Kinek kedvéjért ezt irám,
Minden órában ohajtam,
Töle szomorun butszuván,
Ot ekképpen componálám.
11. Nem volt, szívem, kárunkra,
Mert irigyeknek szájokra
Vetetünk lakatot ajakokra,
Hiven jártunk ez dologban.

7 érödet [!] 27 áldamását [!] 43 lakatot <szájokra>

- 45 12. Titkon adtad pogatsadat,
Tudom, szivem, minden jokat,
Mulatam veled magamat,
Gyakran edtem kalátsodat.
- 50 13. Tisztán állat à keszkenyöm,
Mert volt menyetske szeretöm,
Volt nálam akor nagy öröm,
Az után buval fizetöm.
- 55 14. Az ládámbul nyaraczaka
Ki nem fogyot adománya,
Hasomlo keppen osztán arra
Görjedt szivem ajandékra.
- 60 15. Oh szerelmem, termetedet
Hogy ha látnám személlyedet,
Avagy halhatnám hiredet,
Vigasztalnád bus szivemet.
16. Arva szüvem nálad nélkül,
Mint gerlice társa nélkül,
Nints szerelmem rajtad kívül,
Kinom érted most oregbül.
- 65 17. Oh atkozot sok irigyim,
Kik voltatok kimaróim,
Valátok én áruloim,
Én szivemet mardosoim.
- 70 18. Kiért Isten nagy jutalmat
Adgyon érte boszuságot;
Boszontsa meg árulomat,
Vegyétek jutalmatokat.
- 75 19. Gyakorta el pirosodtál,
Mikor valakiket lattál,
De azzal semmit gondoltál,
Hanem tsak mosolgodtál.
- 80 20. Oh gyönyörüm, te kedvedben
Mikor jutok szerelmedben,
Rosa, liliom szedésben,
Gyönyörködném mind ezekben.
21. Meg valam, édessem, töled,
Kiért busulok, el hidgyed,
Nálam forgodik termeted,
Én előtem te vig kedved.

48 kalátsdat [!] 77 gyönyonyörüm [!] 78 jutok <te kedvedben> 87 Nagy <nagy>

85 22. Ezer hétszáz edgyedikben,
Mikor volnánk böjt előben,
Nagy bánkodván ez igeket
Iram Szemerén létemben.

90 23. Egy kegyesnek jó voltárul
Emlékezem dolgairul,
Hozzám való hűségirül,
Szívem vigasztalásirul.

250.

CANTIO DE AMORE

- 1 1. Bár tsak élyel hadnál, szerelmem, nyugodnom,
Ha nappal eretted nyukhatatlankodom,
Hidgyed bár, edessem, hogy vagyon sok gondom,
Te szép szemellyedért ohajtván bánkodom.
- 5 2. Nintsen szabadságom, hogy veled beszéllyek,
Szívem titkaival néked mit jelentsek,
De az szeretet reá vesz, mit tégyek,
Hogy egy nehan versel neked kedveskedgyek.
- 10 3. Nalad nélkül ebben, el hidgyed, árvájul,
Mert szívem mi meszsze távozung egy mástul,
Mint peniglen amaz szép mulatozástul,
Tavul éstünk, szívem, el hidgyed, egy mastul.
- 15 4. Igen ritka az nap, mellyben nem fohászkomod,
És gondolatimat hozzád nem botsátam,
Gjakran étezakánis veled álmadozam,
Ugy teczik, szép rosám, veled nyájaskodom.
- 20 5. Igen meg kedveltem te szép szerelmedet,
És hozzám mutatot te nagy hüsegedet,
Melyben nem felejtem soha beszededet,
Szívembül sem vetlek soha ki tegedet.

251/I.

- 1 1. Szívemnek tárházából kinyilt szép violám,
Szolgálatom ajánlom, fejer galambotskám,
Szánj meg, lágyits meg szívemet szajkotskam,
Vár meg, enyhéts meg faldalmát rosátkám.
2. Tiéd vagyok nem másé, szívem, ne fus tülem,
Szerelmed lántzaival meg kötöztél éngem,

2 Szolgálat

Nagy kinokál környül vedted testem,
Fálydalmiddal környül vettél engem.

- 10 3. Enged szívem, lakhassam szivetskéd házában,
Tsokolhassam ajakid magas palotában,
Nyugodhassam tsöndesen az ágyban,
Jadzodozzam veled jo hajnalban.
- 15 4. Phirámussal éretted lelkemet ki adom,
Ha szüntelen szerelmes szemeled nem látom,
Argyillal eiletem nem szánom,
Zokogásal érted magam fogyasztom.
- 20 5. Hogy haláltul meg menthes, nyults kerted kultsát,
Hogy láthossam szerelmed gyümölsös pálmáját,
Más darások ne szedgyék virágját,
Vagy bogarak ne rágjak virágát.
- 25 6. Vigyázva jársz, kerülöd az irigyek nyelvét,
Ne szivemnek szivétül el tiltsák hivségét,
Ajakimtul ajakid szépségét,
Karjaimtul karod gyöngeségét.
7. Reméillettem szivemnek tsak köszönettelis,
Ujjaid vidámitsák kis irásoddalis,
Ha szívem sziveddel nem lehetis,
Szerelmünkben meg ne hallyunk mégis.
- 30 8. Az ur Isten áldgyon meg sok jokkal, edessem,
Valamit szived kíván, én édes szerelmem,
Holtom után menyben veled lelkem
Vigadozzon, lakozon kegyessen.

251/II.

- 1 (7.) 1.
Enyhicsed, vidamicsod csak egj ket szodalis,
Ha nem lehet szívem szivedelis,
Csak egjmasert meg ne hallyunk mégis.
- 5 (6.) 2. Vigyáz, hogy el kerüllyed az irigyek nyelvét,
Hogy szivemnek szivetöl ne tilcsak hüseget,
Karomtol karod gyengeseget,
Ajakimtol ajakid szepseget.
- 10 (8.) 3. Az Ur Isten algyan meg sok jokkal, edessem,
Mint a raj meh rakodik viragzo mezoben,

12 tsodozzam 14 szerelm [!] 15 Argyil [!] 20 ne <szedgy>
2—4, 6, 17, 18 [A kézirat szakadt.]

Holtam után veled menyben lelke
Vigadozzan tsendessen, edessem.

15 4. A mint virag viragzik viragzo mezöben,
A mint a nap fénlük szépen vilagos dél színben,
Viragozzunk miis szerelmünkben,
Ellyünk, ellyünk együt ez életben.

20 5. Piros rosam rosanak rosa szín rosajat
Ha szagatnam, szagolnam szivem szep . . .
Illatozvan illatos illattyat
En fel nyitnam illatu tarhazat.

6. Szivem irta szivednek szivessen sziveböl,
Szivem veddel szivedböl szived szerelmeböl,
Kedvem kedved zarja be kedveböl,
Lelkem lelked nyugtassa lelkéböl.

252.

1 1. Mint a szép folo viz télben meg aluszik,
Ugy az én szivemis menyetskével nyukszik,
Még éjelis véle gyakran álmodozik,
Ugy teczik, édesem, veled mulatozik.

5 2. Egessel szivem, gyönyörü szép rosám,
Légy hiv azért hozzám, gyönyörü szép nyimphám,
Mindenek azt mondgyak, hogy tsak enyim vagy már,

10 3. Nehéz, hidgyed bizony, meszirül szeretni,
Mert nem lehet véle gyakran jádczadazni,
Nem is lehet véle gyakran mulatozni,
Egy másnak panaszzát egy másnak beszélni.

15 4. Ez darab földéken sokakat bujdostam,
Te náladnál szebet én soha nem látam,
Hegyeken, völgyeken egy aránt nyargaltam,
Hozzád hasomlobat én soha nem láttam.

20 5. Az dolog tételed sok pinzeket érne,
Az te szép jarásod drága kintset érne,
Minden egy lépesed egy aranyat érne,
Egészlen termeted ez világot érne.

6. Oh mely nehéz dolog az szerelem dolga,
Hogy a ki azokat egy aránt nem vonnya,

2 [Elöbb:] menyetskével 3 álmodozok 3 [E sort a másoló nem írta le.]

Vagyon, hidgyed, annak ez világon kinya,
Mert nem élhet benne, à hol ő akarja.

- 25 7. Zabolázd meg, uram, az sok irigyeket,
Kik nagy dühös képpen gyakran szolnak minket,
Távoztasd, ur Isten, à sok hamis nyelvet,
Kik nagy dühös képpen gyakran szolnak minket.
- 30 8. Ez eneket irám, szivemet titkolám,
Sziv küldi szivének szivbéli levelét,
Sziv kíványa szivnek szivbeli levelét,
Sziv vegye szivétül sziv beli sok jokat.

253.

CANTIO DE AMORE

- 1 1. Csalárd most ez világ, nintsen kinek hidni,
Előb az erköltsött jól meg kel visgálni,
Miként az aranyat, probára kel vetni,
Minem mind arany az, ki szokot félneni.
- 5 2. Ollya magát minden irigyek nyelvétül,
Mint barom formáló Czircze énekétül,
Hogy én is veszszek el ennek szemelletül,
És ne hervadgyak el ennek szemellyétül.
- 10 3. Mert mind virág hervad déli verő fénytül,
Meg *szárad*, el észik [!] szokot zöldségétül,
Ugy badgyad testem is te szemed fényétül,
Ki már majd el szakaszt éltem gyökerétül.
- 15 4. Melly kegyesség, lakja minden gyönyörűség,
À fais ereted minden gyönyörűség,
Soha meg nem hervad még nála à szépség,
Sött nem is találya ötet kedvetlenség.
- 20 5. Nem hoz tsendes álmat az ön szemeimre
Az hives hajnal is nints könyökségemre,
Ebéd, vatsorais nem lehet kedvemre,
Mert szerelmed után bánkodom könyvezve.
6. Mindenkor örülél, készen musika zeng,
Vidámság tánczatul az gyenge pásit reng,
Kedves ének szoval szollo ajakad zeng,
Meg emésztő buval szived soha nem peng.

23 világon <gondgya>

10 szárad szárad; zöldségtül 12 szakasz 23 kedve 24 szive

- 25 7. Mert Vénus Cyprina nem ér szépségeddel,
Bellona elméddel, Pállás te eszeddel,
Mert híres Helenat gyönyörűségeddel
Felyűll mulod mint nap az holdat fényével.
- 30 8. Ifjuság, böltsesség nyelvednek szolása,
Az hajnal hasadás ajakid nyilása,
Szép ortzáid pünkösdi rosák *nyilása*,
Tsak az én szívemnek tüzes lántozosa. [!]
- 35 9. Fel tekert órának mint hogy nyukta nintsen,
Apro kerekeis valahányat per ezen,
Emlekezetemre szívem anyit serken,
Hozzád menetelre az Isten segitsen.
- 40 10. Isméretlen szolgálád alázatosságát,
Kész szolgálattyyával szive buzgosagat
Ajánla ezekel, s ha szereted, magát,
Nem leszen dolgo**db**an, hidgyed, semmi hibád.
11. Véget vetek immár ez kis irásomban,
De kérlek, dolgaim legyenek titokban,
Rosz emberek nyelve ne kapjon azokban,
Kik szüz Diánát is keresik motsokban.

254.

- 1 *Jutka* szívem *Jutka*, ne suj atka [?] ream,
Eleg mar szívem, tüled meg kel valnom.
Nézésedis szep van az czipra sojomnal,
Jarasodis szep van az czipra pavanal.
- 5lan az urat jo het esztendeig,
Szeretem az aszszont jo nyocz esztendeig.
Szerelem, szerelem, egy kis szörös verem,
Kiben uralkodik kopasz fejedelem.
- 10 Enged meg edesem, had üjek *öledben*,
Meg engedem rusam, üjl melem, vilojam.
Majd meg halok erted, gyönyörű zaykocskam,
Szani meg, szívem, immar enyi keresemre,
Minem regen estem veled szerelemben,
Kertemben ültetem gyönyörű palmafát.

27 helena 28 mulok 31 szolása 34 kerekis 40 dolgomban 41 irásom <nak>ban
1—3, 5 [A kézirat szakadt.] 6 aszszon [!] üjek az öledben 13 veled <gyönyörű
virag szal>

- 1 1. Tunyaság az életnek jobiát meg tompította,
 És elmének job részét igen meg vakította,
 Szerelmes jó barátját ezzel el tavoztatta,
 Magát sanyargatta,
 Vigasznak nagy voltát s lölket homalyosította,
Életét háborította.
2. Jer hadgyuk el ezeket; mondgyunk esufságokat,
 Az ki itt lakozoknak adgyon vigaságot,
 Vidra lábú kis Vincze ez régulát meg irta,
 10 Az apáczaságot
 Csináltotot czafrangot, közel érzi fársángot,
 Fejében vont két sákot.
3. Olvasóját el lopták Sándor Ilonának,
 Czipellését el lopták szegény nyavalyásnak,
 15 Iger compáratiot az ő plebánussának,
 Jámbor Dömjén papnak,
 Könyörög ispánnyának, fél száju kis Lukátsnak,
 Az ag eb fiának.
4. Morgo Foris az tánczban ketté törte lábát,
 20 Részeg lévén el lopták egy aranyos tollát,
 Az ő nagy tanátsábán és lábo fajdalmában
 Mozgatta szakállát,
 Tölly falhoz az hátát, süti szénhez az szárát,
 Szidgya ő hazos társát.
5. Az al földön hirdetnek gazdag lakodalmat,
 És ő benne mondanak gazdag diadalmat,
 Egyik mondgya másiknak, mind el lopták rákomat,
 Nem vészik mákomat,
 25 Mastan kérlek tizedet, mint én édes komámat,
 30 Varjad megh nadrágomat.
6. Sótalan lencsét eszik kopasz szép kölykével,
 Más felől az segiben vakar az körmével,
 Ott az hegedüsöknek fizet ő nagy bösséggel,
 Mind apro fillérrel,
 35 És úgy kinallya őket az jó gombás bélessel,
 Nosza hozá *takéssel.*
7. Az varga felesége meg sérté ajakát,
 Az egerek meg rágtak fonala bordáját,
 Az deákok el lopták ő leánya pártáját,

6 háborította életét 36 az fakéssel

- 40 Szagattya orczáját,
Bánottyában urának vissza vonta gatyáját,
El törte benne *szárát*.
8. Dömötörnek az hugát mondgyák, meg hasasult,
Szerentseje meg vagyon, mert fia meg némult,
45 Vizre viven szegénynek egyik lova meg sántult,
Rajta igen busult,
Az lovásznak az lába mert igen meg turosult,
Az feje meg koszosult.
9. Orsoját el ejtette lapos faru Dorko,
50 Mit matosz kebelemben, te goromba Jánko,
Az én vitéz uramnak ezt meg mondgya az szajko,
Bé vádol az márko,
Azt meg mondgya az sulko, reá néz füles marko,
Keziben egy nagy manko.
- 55 10. Antal varga ő komját hitta vendégségben,
Én szerelmes jo komám, egyél az bélesben,
Komlot főzők estvére, ha szeretted eczetben,
Tsak egy kis bögrében,
60 Szép zab sömlye kenyérben, igyál reá az sörben,
Kit tsináltom ló pösbül.
11. Nadrágya meg szakadot az sánta szarkának,
Szabo Györgynek könyörög, mint édes komjának,
Varjad meg nadrágomat, néked adom leányomat,
Czimeres tollamat,
65 Jövendő vasár napon keressed meg házomat,
Lássad meg leányomat.
12. Föl készüle Szabo György az ő szép népével,
Gyalogokkal, huszárokkal, mind fegyveressekkel,
Sánta lábu egy veddét torban fingo Péterrel,
70 Sugo Sebesténnel,
Poroszlo Dömötörrel, eszveszto Raphaellel,
Illyen jámbor kösseggel.
13. Isten venne vendéged papoknak pirossát,
Deákoknak nyakassát, totoknak talpassát,
75 Katonaknak farossát, az ráczoknak rosassát,
Vargaknak varassát,
Barátoknak szurkossát, horvátoknak horgassát,
Lengyeleknek legyessét.
- 80 14. Megh nyöszteté az pütsök az ő vitéz fiát,
Meg kéréte szunyognak hajadon leányát,
Hogy hivatá az prütsök az nagy boldog örömben,

42 az szárát

Sok jámbor gyermekeket,
Levelekkel egyenként mind az Mura mellyekét,
Barátit mind fejenként.

- 85 15. Parantsolá az pütsök [!] hamar szolgájának,
Vesd hátára az nyergét io tartot lovamnak,
Szépen ird levelemet, vid el az tarvarjunak,
Az borzas csokának,
90 Trombitáló darunak, az dobolo farkasnak,
Az sziklosi solyomnak.
16. Az után hamar vigyed kapranczi kakasnak,
Kapornyaki kappannak, bihári bagolynak,
Rokamási rokának, az szekszárdi szárkának,
95 Szikszoi szajkonak,
Komaromi kakuknak, vörös küj kakasnak,
Szömöry seregélynek.
17. Annak utánna vigyed vásvárj nagy gémnnek,
Es az egrj egrének, erdélyi öszvérnek,
100 Pölöskej pöhölynek, verebéli verébnek,
Az litvaj légynek,
Körmendi keselyőnek, ketskemeti ketskének,
Fedjverneki fötskének.
18. Annak utánna vigyed zábráki szamárnak,
105 Szörömlej setskőnek, az lévaj ludnak,
Az heváti hollonak, én szerelmes szolgámnak,
Sateus Lukátsnak,
És az banko Máthénak, az nagy orru Orbántnak,
Az féll száju Fáblyánnak.
19. Igen hamar mind ezek együt készülének,
110 Ajándékot pütsőknek ök szépet szerzének,
Seregekkel, hajdukkal egy nyihány százon lönek,
Nagy örömben lönek,
Az boldog menyegzőben nagy vigan el menének,
Eszessen köszönének.
- 115 20. Tar varju legh elsőben köszöne gazdának,
Erős pütsök vitéznek, az öröm atyának,
Kézet foga pütsőknek, mint szerelmes bátyának,
És atya fiának,
120 Borzás csoka köszöne szunyog szép leányának,
Mint ő édes hugának.
21. Farola szegény farkas méne az konyhára,
Néki nagy gondgya vagy az mészárosságra,
Petsenye forgatásra, ketske, bárány nyuzásra,

- 125 Jo levek nyalásra,
Igen morog szakátsra, zugódik az kultsárra,
Eképpen az sáfarra:
22. Parantsolok én, ugy mond, pütsök ur képében,
Vigadgyatok nagy bővén mind szarvasban, özben,
130 Szolga biro én vagyok mast itt az vármegyében,
Egész Erdélységben,
Sok esztendeig voltam kultsár is en Zömlénben,
Porkoláb Zebernigben.
23. Balaton vize mellet én fő halász voltam,
Jo Ségednek mezzejen nemes pásztor voltam,
135 Az gyulaj sik mezön juhasz hajduk között is
Igaz láto voltam,
Dravaj totok között, hütös jámborok között
Én igaz láto voltam.
24. Olvasztot hajjal kentem minden nap torkomat,
140 Kétszer is meg halásztam egy nap halastomat,
Ejjel nappal juhokkal jól tartottam társomat,
Ketskékkel fiamat,
Lo hussal barátimat, tehén hussal szolgálmat,
Igy töngettem konyhámát.
25. Esznek, isznak, lakoznak, fejenként tánczolnak,
145 Trombitálnak, sipolnak és igen vigadnak,
Az iffiak is peniglen hegedülnek, lántolnak,
Hajdu tánczot járnak,
Az bolházi kis bolha szunyog szép leányával
150 Ládd, mely szép tánczot nyomnak.
26. Söt nagy kárt ott vallának kösség az örömben,
Mert igen ittanak volt fejenként az sörben,
Más felől ruhájokat el lopták azon közben,
Vannak erős pörben,
155 Vadak és az madarak ő nagy kissebségeket
Panaszollyák eképpen:
27. Néked fejenként mondunk boszut, mint gazdának,
Vesd lábára az békot im az tar varjunak,
Enyi inya ő néki ne adgy, mint árujonak,
160 És mint meg loponak,
Ott szabadik, esküszik, de beszédét nem hiszik,
Mint efféle latornak.
28. Trombitáját el lopta darunak az varju,
Egy szép czifra palástyát ő néki el lopta,
165 Az farkasnak is penig minden főle marháját,

151 [Előbb:] kárt ök

Solyomnak solyáját,
Az kappannak kapáját, az kakasnak kalászát,
Bagolynak fel botskorát.

- 170 29. Az vásvári nagy gémnek geréblyét el lopta,
Az bihárj bagolynak ismét egy som bottyát,
Az rokának rokkáját, az szarkának nagy sarját,
Patsirta palástyát,
Szajkonak sarkantyuját, az kakuknak kalánnyát,
Az fürnek ő furuját.
- 175 30. Seregélynek süveget, az egérnek övét,
Az verébnak verőjét, légynek legyezőjét,
Az főtakének fegyverét, keselyü keszkenyőjét,
Ketsakének is késit,
180 Hollonak olvasóját, az Máthénak mankoját,
Báránynak is lasnakját.
31. Fél szemü füz fa mellet butsut hirdetének,
Kanta irral az agnak [!] mind oda tsellegnek,
Az kik meg tsömöllöttek, el menven siessenek,
Semmit ne késsenek,
185 Az kik ennek nem hisznek, ök sem könynebulnek, [!]
Az butsuban sem nyernek.

256.

CANTIO ALIA DE AMORE

- 1 1. Oh hitető, álnok szívü Diánna,
Edesdeden beszélgető Helenna,
Vidám szivet szomoritto szép Nimpha,
Vidám szivet *szomoritto szép Nimpha*.
- 5 2. Nám olyanok vattok, mint az tengerben
Sírénések, mikoron az örvényben
Zöngedezvén enekölnek édésden,
Zöngedezvén *enekölnek édésden*.
- 10 3. Az tengeren evezőket szavokkal
Ő magokhoz hitegetik azonnal,
Fizetni köl szegényeknek halállal,
Fizetnyi köll *szegényeknek halállal*.
- 15 4. Szökditsélő madarakat az törben
Az madarász el be kerit tsak könnyen,
Énekölvén, zöngedezven édésden,
Zöngedezven, *énekölvén édésden*.

179 Máthénak < mátkáját >

4 szivet szivet; [A másoló a versszakok ismétlődő, 4. sorait nem írta le végig.]

5. Enekölnek, zöngedeznek gyakorta
Az szép szüzek az iffiaknak károkra,
Igyekeznek szegényeknek bujokra,
20 *Igyekeznek szegényeknek bujokra.*
6. Te vagy, te vagy, ne titkollyad nevedet,
Ki faggatod, buval ölöd szivemet,
Megh nem szánod én keserves igyemet,
Meg *nem szánod én keserves igyemet.*
- 25 7. Vallyon, kérlek, mit vetettem ellened,
Hogy én tülem ily hirtelen szerelmed
Meg tagadtad és meg vontad vig kedved,
Meg tagadtad és meg vontad vig kedved?
- 36 8. Tudod, szivem, hogy tegedet egyedül
Szerettelek minden koron szivembül,
De nem tudom, mint essem ki kedvedbül,
De *nem tudom, mint essem ki kedvedbül.*
9. Am légyen ugy, ha meg vetél engemet,
De megis tsak szeretlek én tégedet,
35 Bus szivembül ki nem töllöm nevedet,
Bus *szivembül ki nem töllöm nevedet.*
10. Tudod azt is, hogy eretted fejemet
Gyakran vetem nagy probara éltemmet,
Imé mégis árvául hacz engemet,
40 *Imé mégis árvául hacz engemet.*
11. Hogy ha látnád, szivem, az én szivemet,
Mely iszonyun szeret s ohait tégedet,
Nem engednéd kesergenyi igy ötet,
Nem engednéd kesergenyi igy ötet.
- 45 12. Hogy ha szintén meszi földre bujdosom,
Szép nevedet megis velem hordozom,
Rusa színü szép orczádat sainálom,
Rusa színü szép orczádat sainálom.
- 50 13. Már el megyek, többet veled nem szollok,
Sirván iárok, mikor rolad gondolok,
Szerelmedert, hidgyed, én meg hervadok,
Szerelmedert, hidgyed, én meg hervadok.
- 55 14. Isten hozzád és meg botsás, édessem,
Te ellened ha valaha vétettem,
Szerelmednek vagy kedvére nem iártam,
Szerelmednek vagy kedvére nem iártam.

- 60 15. Nem láthatom immar többbe szinedet,
Azért köllöt meg követnem tegedet,
Kérlek, szivem, emleges meg engemet,
Kéllek, [!] *szivem, emleges meg engemet.*
16. Szerelmentül hogy keserven butszuzám,
Szomorodot és bus szivel ezt irám,
Nagy bánotnak árvo fejem botsáttam,
Nagi bánotnak árva fejem botsáttam.

257.

- 1 1. Házosságra jaj magam
Ideje már, hogy adgyam,
Mert naponként aggom,
Mast vagyon ideje,
Jol látom, iol látom.
2. Házosság tisztessége,
Szeretők egyessége,
Nem gondolok vele,
Mert Isten szerzette
10 Io végre, io végre.
3. Hogy egyedül ne lenne,
Férfi mellet társ lenne,
Aszony ember lenne,
Magzatokat szülne,
15 Nevelne, nevelne.
4. Azert iöttem, io uram,
Kéllek, hogy légy nász nagyom,
Tanátsod meg tartom,
Elmimben bé irom,
20 Javallom, javallom.
5. Edes fiam, én hallom,
Szándekodat javallom,
Magamat ajánlom,
Kérésed meg adom,
Eszet mondom, eszt mondom.
6. Bölts Salamon mondása,
Istennek nagy áldása,
Nintsen annak mássa,
Kinek eszes társa
30 Házában, házában.

61 keseven [!]

3 Mert naponként mert aggom

7. Arány, ezüst, tisztesség
Atyától szál örökség,
Istentül üdvösség,
Értelmes feleség
35 Segítség, segítség.
8. Légyen első regulád:
Isten, ki minden iot ad,
Segítségül hijjad,
Io társott melléd ádd,
40 Eszt meg lád, eszt meg ládd.
9. Hozzád légyen illendő,
Ne légyen vén és meddő,
Ha gazdag, tsak feddő,
Ha szép is, veszendő,
45 Más néző, mást néző.
10. Igen szegént, ha lehet,
Ne végy, mert illyent tehet,
Veled nem viselhet,
Szigyent rajtad tehet,
50 El veszthet, el veszthet.
11. Ha leánt vész, oktathad,
Kezeidhez tanithat,
Az ki mástul marad,
Özvegységre marad,
55 Hozád vágy, hozzád vagy.
12. Téged légen bötsüllő,
Hátod mögül iot mondo,
Ne légyen gunyolo,
Szemben is tsak morgo,
60 Dadogo, dadogo.
13. Az io hir név, iámborság,
Hűség légyen az ioság,
Nem leszen itt mordság,
Sem az rut bujaság,
65 Hazugság, hazugság.
14. Iol meg nézzed szemmel,
Szeressed igaz szivel,
Az után io rendel,
Szüleid hirével
70 Kert ugy el, kerd ugy el.

15. Az Istennek törvényre
Hitöt kötöt melléje
Házosság kötele,
Esküdjél megh vele,
75 Ej véle, éj véle.
16. Bizzad io követidre,
Meg kéressed hetfüre,
Országunk törvényre
80 Gyürüt kíván tüle,
Az jele, az jele.
17. Gondot visel mátkádra,
Ha siet gonoszságra,
Ha látod, akarja,
85 Ne halaszd sokára,
Hord haza, hord haza.
18. Bötsületnek okáért
Mennyunk el egy kevéssé,
Mátkádnak kedvéjért,
90 Láda emelésert
Adgy lépért, adgy lépért.
19. Menyegzőnek napiára
Hog készül orájára,
Az szentek példája,
95 Jámborok szokása
Kivánnya, kivánnya.
20. Erszényed meg mutattya,
Elég ebed, vatsora,
Fölöstököm, usonna
100 Io lesz mászor torra
Számadra, számadra.
21. Bötsületes személyek
Legyenek az vendégek,
Jámbor, kegyes vének,
Tisztességes iffjak,
105 És szentek, és szentek.
22. Io bort hoz vendegeknak,
Kik hozzád gyülekeznek,
Mert ha kedvet vesznek,
110 Szégyent rajtad tesznek,
El vesztnek, el vesznek.

23. Az vőfények iozanok,
Gyorsak és igaz mondok,
Asztalra vigyázok,
Tál, tányér bé adok,
115 Be adok.
24. Az fön szolgáló iffiak
Ne legyenek csacsogók,
Szüntelen vigyázok,
120 Tsak bornak szolgálók,
Tékozlók, tékozlók.
25. Szakátsod is io főző,
Étke légyen io iző,
Mert az tsömör szerző,
125 Hidegen találo
Nem köllo, nem köllő.
- 26 Az éneklő személyek
Kérlek, jelen legyenek,
Mondgyanak éneket
És ditsereteket,
130 Szépeket, szépeket.
27. Szükölködő szegények
Ki ne rekesztessenek,
Meg elégedgyenek,
135 Eleget egyenek,
Igyanak, igyanak.
28. Az musikás van hátra,
Ennek ő regulája,
Hegedü notája,
140 Czimbolim (!) harfája,
Ezt vonnya, ezt vonnya.
29. Sokáig az vő legény
Éllyen és az menyaszszony,
Áddás rájok iöiön
145 Mennyegbül nagy böven,
Gazdagon, gazdagon.
30. Az táncz légyen tilalmas,
Mely léleknek ártolmas,
Disztelen forogodás,
150 Égtelen tapodás,
Tombolás, tombolás.
31. Prédikátor uram is
Iol tudgya tisztit ő is,

155 Legyen könyörgés is,
 És hálá adás is
 Ő tüle, ő tüle.

 32. Ezeket bé summálván
 Gazdát bizzuk az urra,
 Ki ki szállására,
190 Magát nyugovásra
 Így adgya, így adgya.

258/I.

CANTIO MATRIMONIALIS

- 1 1. Jövendő dolgaimrul addig gondolkodám,
 Példát vévén másokrul én meg házosodám,
 Immár napiában egyszer, avagy két hétben egyszer léssen siros konyhám,
 Kévés gondom mászorra, elég nékem *mastanra*, hogy mellettem mátkám.

- 5 2. *Újig* talám meg érem im ez hordo liszttel,
 Kit hogy ha meg nem eszem jeles vendegimmel,
 Io léssen az égy részrül minden napi éségrül diszno petsenével,
 Az mellet töb is léssen, tsak mast lásson meg Isten jámbor feleséggel.

- 10 3. Az nyöszésben ha nyertem, helen vagyon dolgom,
 De ha abban vesztettem, meg örebbul gondom,
 Mert az gonosz házos társ éltig valo nyavajgás, ördög pokol, tudom,
 De talám iomra adgya az seregeknek ura, kiért ötet áldom.

- 15 4. Hallode, mit beszéllek, kedves édes társom?
 Azért tégedet kéllek, tündöklő gyémántom,
 Ne szigyenlyed se bánnyad, söt vidám kedvel halljad ez rövid tanatsom,
 Az sereg vendég előtt, étel es ital közöt mastan hozzád nyujtom.

- 20 5. Te léssesz ez világon nékem minden kintsem,
 Segittöm nyavalyamban, edes könyebségem,
 Minden gyönyörüségem, hasznom és ékességem, coronám, szépségem,
 Ha szomat meg fogadod, intesemet meg tartod, te lész *nyereségem*.

6. Kivánom azért tüled, hogy az tisztaságot
 Igen igen szeressed az szép iámborságot,

2 II—III vevek 3 II napjában ketszer III Tudom egy hétben egyszer 4 I holnapra II *mastanra* III mast arra 5 I Ugyan II—III Uyigh 6 I vendgimmel [!] III Mellet ha 7 III Jo leszen az mind napi eleségrül 8 II csak mastan lasson 11 I házos (ság)társ II Mert az gonosz hazassagh, holtigh valo nagy aghságh III Mert az gonosz házostárs holtig valo nyomoruság [Csak ennyi.] 12—16 III [Hiányzik.] 12 II az szent szerzesnek ura 14 II Azon kerlek tegedet 16 II Ez seregh; kit mast hozzád nyujtok 17 II vilagoban [!] 18 III Nehez nyavalámban 19 II Koronam ekessegem minden gyönyörüsegem, hirem tiztessegem III hazam [!] 20 I merészségem [!] II nyeresegem III intesem; nyereségem 21 I Kivánok [!] II Kivanom azert tüled az szep tiztasagot III Kivánom; tisztasagban [!]

Gyülöllyed igen igen az hires kurvaságot, mint egy poklosságot,
Utallyad mindenkben, *magadban kiváltképpen a rút* csél csapságot.

- 25 7. Nints otsmámb égtelenség sem télben, sem nyárban,
Mint az kurva feleség az férfi házában,
Nem lehet ott békesség, soha sem gyönyörűség, az hol az aszszonyban
Fesléttség és az tsunya tsömört szerző nagy inség van benne valoban.
- 30 8. Rusnyáb az lator aszszony az franczos embernél,
Ártalmassab is bizony az fujto mérénél,
Az szegény férfi meg holt, noha még világban áll, annak utálotos,
Az hol az lélek vesztő, tsömört szerző nagy inség, azokkal latrul áll.
- 35 9. Ha ki lépik házából az illetén *férfi*,
Ne félylen olyan igen, hogy addig ő néki
Sok rendbéli vendégi, házó oltalmazoi, köletlen baráti,
Aszszony feleségével ne volnának böséggel fogas komondori.
- 40 10. Szép pögátsákat sütnek gyakran, de nem néki,
Drága étkeket főznek, mellyeknek az férfi,
Ha fárodva haza jön, semmi belöle nem iut, tsak az szagát érzi,
Aszszony feleségének, mint komondor ördögnek szavát sem veheti.
11. Távul légyen te tüled, édes feleségem,
Avagy tiszta élethez hajlo édes kintsem,
Te éretted véremet *botsátunyi* lölkömet, soha nem kéméllem,
Ha tiszta életedet, hozzám mis hüségedet eszemben vehetem.
- 45 12. Megh *gondold*, mely gyalázat élte az kurvának,
Bár szollyon is igazat, nints hele szavának,
Ha az utzán el mégyen, minden felöl sok képpen utánna kiáltnak,
Kiválképpen az iffiak, mint hogy igen vasottak, felöle igy szolnak:
- 50 13. Ez aszszony az so tartot ball felöl kötötte,
És az réz dobosságot tegezben föl vette,

23 II penigh igen III Utállad peniglen az hires kuraságot 24 I sött te magadban
penig azért csél csapságot II magadban kivalkeppen az rut czelczapságot III kiválkeppen
magadban az rut tsetsapságot 25 III eg <e>telenség se; se 26 III kura 27 II az holot az
aszszony III ott egyesség 28 III Az fajtalan feleség tsömör szerző nagy vénseg agyon
ver valoban 28—31 II [Hiányzik.] 31—32 III Az szegény férfi meg holt immár ugyan
nyilván volt néha meg tisztben mert az illeten ember meg az hol jár is mind oly keserü
buban 32 II Lelek vesztő nagy inseh, rusnya fesletsegekkel masokkal latrul ell 33 I,
III ember II ollyaten ferfi 34 II Ne félylen onnan hazol 35 II Sok rendbéli örző; ked-
vetlen vendeghi III <hogy> sok rend beli örzői; vendegi 36 II nem III nem nem [!]
volnának 37—40 III [Hiányzik.] 39 II Ha faradvan ha [!] jut 40 II mint rut komor
41 II ez tüled III az töled 42 II Az egy dragha elethez hajoly kedves kenzem III élet-
bul [!] 43 I ki botsátunyi II ki boczatni III botsátani 44 II es igaz hüsegedet hozzam
megh ismerem III nyilván meg ismerem 45 I Megh gyülölt meg II Megh gondold mely
III Ugy gondold mely gyalázat 46 III Bár szollajon is 49 II Ez az III Ez az aszony a
sotárot 50 II sok rezben fel vette

Jeles io szita kötő, gyapiuval kereskedő, parittyát hord Bétsben,
Mikor kedve van néki, még sörrel is keresi, kobzot hordoz véle.

14. Hiszem rut gyalázot ez, meg od magad ettül,
De még mást mondok ezhez, halhacza ezentül,
55 Nem tsak az fesletségnek köll távul lennyi bezzeg az io feleségtül,
Hanem az tikožlás is szükség hogy távul légyen az tiszta élettül.
15. Feneketlen kas nyilván az tékozlo aszszony,
Az ki mindenkor urán mind tsak *vonton vonszon*,
Az mit az férfi keres, avagy sok, avagy kevés, más felől az aszszony
60 Kéméletlen tékozlya, mint bitángyát ugy osztya, nem fáj szive rajta.
16. Az férfi esztendeig annyit nem kereshet,
Az aszszony egy holnapig menyit ki nem hinthet,
Soha elő meneti semmi szerentséjében szegennek nem lehet,
Az férfi tiz volna is, *egy tolvaj aszszont mégis* nyilván be nem tölthet.
- 65 17. Lopás az aszszonyokban gondviseletlenség,
Mikor minden dolgokban vagyon tsak kevésység,
Nem bánkodik az káron, nem fáj szivek urokon, oh nagy hitetlenség,
Az sok pénzes tsömöge es gyakor kis pintőke agyon vér valaha.
18. Eszt se kövesd eltedben, én szerelmes társom,
70 Gyors légy inkább mindenben, tanátsul azt adom,
Meg gondold, hogy az tied, hát igen meg kéméllyed, hogy valaha téged
Egyszer, mikor nem vélned, az torkon ne ragadgyon soha az szegénység.
19. Hogy te iámbor aszszonynak miltán mondattassal,
Házban lévő gyémántnak lennyi találtossál,
75 Ne járj, kéllek, szurkossan, viseld magad tsinossan, meg ne utáltossál,
Minden te dolgaidban, mind kitsinyben s mind nagyban, tisztának láttossál.
20. Az penisz meg ne esse pad alat az tálót,
Rosda ne körnékezze mosot fazokadat,

51 III hord <bets> becben 52 I keresi, <hoppot> II meh serrelis III meg sörrel is kereskedik hordoz vele 53 III od meg 54 II De megh myt; halhacza III De mit hasomlot mondok tenéked ezentül 55 I [az hiányzik.] II hidgyed az jo III Nem tsak az feleség [!] 58 I vetten vessen II Ki mindenkoron uran mindent vonton vonszon III tsak mind vonton vonszon 60 II ugy tartya; szive karon III tékozollya; ugy tartya 61 III esztendég anniet 63 II elő menete; szerenczejekben III előmenti 64 I mégis egy tolvaj aszszont II egj tolvaj aszszont mégis soha be III Ha tiz férfi volna mégis egy tolvaj aszszont 65—68 III [Hiányzik.] 65 II az gondviseletlenség 66 II dolgaban csak az nagj 67 II Nem bankodnak urokon, nem faj szivek az karon 68 II lesz hamar szegenysegh 69 III Ez te kedves [!] eltedben 70 III És gyors légy mindenekben 71 II Megh gondollyad hogj tied hat igen megh kimellyed az mi keves vagjon III Meg gondold azt hogy tied; hogy téged szegénység 72 II Hogj az szegensegh akkor az mikor nemis vélned torkon ne ragadgyon III téged torkon ne fogjon a fonyasztó éhség 73—76 III [Hiányzik.] 73 II Hogy penigh koronanak meltan 76 II tisztan talaltassal 77 II alat talodat III pad alad [!] találad [!]

80 Hiszem napiában égszzer, tisztán tarthad konyhadat, kisöpörhed házodat,
Orso, roka, matola rejtekben legyen állva, ne fáraszd karodat.

21. Ha io reggel ki lépöl rabotás házodbul,
Nem bánom, ám bár meny el, el is járj dolgozban,
De idején meg sies, estvére haza sies az fársáng járásbul,
Hir harang kéllek ne légy, halgato és türü légy, ne szoll boszuságot.

85 22. Kéllek, az egyességet fölötte szeressed,
Az templomnak küszöbét gyakorta nyomdozzad,
Szitoktul és átoktul, undok rágalmazástul magad meg örizzed,
Ha mikoron szegént láoz, agy néki, az mit adhacz, örömet segillyed.

23. Hozzám io kedvet mutas, szépen szoly, ha hilak,
90 Rüt szemmel ne hunyorgas, így szoly, ha kiáltlak:
Hallom, én édes uram, mit parantsolsz, had tudgyam, mit akarsz, hogy
hozak?
Ollyankor én is téged megh fogván mind két kezed szépen meg tsokollak.

24. Ha mondom, hogy ehetném, kérek tüled ennem,
Ne szolly, kéllek, ugy nékem: Vagy ennél eleget,
95 Hogy immár bé nem tölti Isten egyszere béledet, ed meg amaz ebet,
Mert ez féle dolgozért, durztás akarozodért meg rontom testedet.

25. Ha Isten magzatokkal vegre meg látogat,
Szépen bányál azokkal, ne szoly annak gonoszt,
Ugy oktassad is őket, hogy tüled halhassanak tsak iot, de nem gonoszt,
100 Ne tanitsak szitokra őket, sem hazugságra, szeressed azokat.

26. Ne szid őket, ha rinak, ne nevezd porontynak,
Ne mondgad bitangoknak, se diszno fiaknak,
Ne szid kurva fattyának, kura fi tsinatának, se ördög tagyának,
Se ne modgyad préczkonak, mert ebet hinak annak, ne mondgad békának.

79—80 I Hiszem napiában égszzer vagy két hétben egyszere ki söpörhed házodat
tisztán tarthad konyhadat orso roka matola gyakran nálod légyen II Egj hetben hiszem
egyszere ki sepherhed hazadat tiztan tarcz konyhadat, orso rokka motola rejtekben
legjen alva ne farazd karodat III Hiszem egy hetben egyszere ki söpörted házadat
tisztán tarthad magadat orso rokka matola rejtekben legyen álva netsorad [!] magad
81 II ki lepszis 82 II elis hagy 83 III Denagy hamar meg sies estvere haza johez
84 II boszszusagbol III Hőr [!] 85 II az kegyesseget 86 II lebdessed III nyomdossad 87
II minden ragalmazástul III hamis rágalmazástul 88 II Valamikor III Hamikor 89 I
szép [!] II—III szépen 91 III Hallom édes; had hallyam meg mit 92 I kézzel II
kezed III fog<lak>ván mind két kezed 93 II etelt 94 II így 95 II Hogj immar Isten
egyszere bé nem tölti beledet; imez III Hogy az Isten már egyszere be nem tölti gyom-
rtodat 96 II durzas feleledért III dolgokért durvaság feleledért meg verem az hátadat
98 II—III es ne szoly gonoszszat 99 II hogj tetüled hallyanak ozak jot ne gonoszszat
III tsak jól [!] ne gonozra 100 I szitok II Ne tanitzad hivsagra őket sem tapsolasra
ne farazd karodat III szitokra; hazugsára [!] keressed 101 II rennak; poronynak [!] III
Ne szidogald harinak 102 diszo [!] 103 II Ne hid; vagj ördög III ördög fatyának
104 Ne hijad paraczkoknak; se ne mond bekaknak III peretzkonak

- 106 27. Megh ne átkozad oket, mikor ennyi kérnek,
 Ne kívánd veszedelmét, se ne add ördögnek,
 Halál himlő mérgét is, se nehéz betegséget ne kérj szegenyeknek,
 Vagy Isten vesztene el, vagy ördög szaggatna el, ne mondgyad nékiek.
- 110 28. De minden te dolgodban légy szelid, io kedvü,
 Szodban, gondolatodban igaz, Isten félö,
 Így lészesz az Istennel, menyben ö fölségénél, mig it lész is, kedves,
 Haláloed oráján is, sött halalod utánn is mind örökkén fénlö.
- 115 29. Ez legyen mastan elég első tanátsomban,
 Ez nékem szintén elég az uy házosságban,
 Ha ezeket tselekszed, szeretetemet veszed, migh élsz ez világban,
 Ha penig által hágod, így es jutalmad várod még idő iártában.
- 120 30. Így tanitta mátkáját egy korban egy iffiu,
 Ujonnand hozot társát, de vége lön tsak bu,
 Mert az hitet meg szegé és tsak tréfának véle, az szél már roszul fu,
 Házosságot megh unta, sok izben meg siratta, még mast is szomorü.

258/IV.

HAZASSAGROL VALO ENEK

- 1 (1.) 1. Jövendö dolgomrol addig gondolkodám,
 Peldat vevek masokrol, en meg hazasadám,
 Immar napjaban egiser vagy eg hetben ketszer leszen sziros konjhám,
 Keves gandom masszorra, eleg nekem mostanra, hogj mellettem
 matkam.
- 5 (2.) 2. Ujjig talam meg erem amaz hordo lisztel,
 Hogy ha most meg nem eszem kedves vendegimmel,
 Jo is leszen egy reszról mindennapi ehsegről diszno pecsenyével,
 Az mellet töb is leszen, csak most lasson meg Isten jambor feleseggel.
- 10 (3.) 3. Az nösesben ha nyertem, hejen vagyon dolgom,
 De ha abban vesztettem, meg örögbül gandom,
 Mert az gonosz hazassag holtig valo nagy agság, ordög s pokol, tudom,
 De talam jomra adgya az szent seregek ura, kiert otet aldóm.
- 15 (4.) 4. Hallod e mit beszellek, kedves edes tarsom?
 Azer kerlek tegedet, tündöklö gyemantom,
 Ne szegyejjed s ne banjad, söt vidam szivel hajjod ez rövid tanacsom,
 Ez sereg vendeg előtt, etel s ital között, kit most hozzad nyujtok.

106 II Ne kivány; ne ad az III Ne kívánnjad veszteket se ne ad ördonek [!]
 107 II Halal hozo merigyet III Halál hozo mérgetis; kergy szegenyseget 108 I
 [Elöbb:] szaggattanak II Vay; vay; ne mond szegenyeknek 109—112 II [Hiányzik.]
 109—120 III [Hiányzik.] 113 II Ez mastan legyen 114 II Nekem ez 116 II jutalmat
 veszed 118 II de veghre 119 II Mert az intest megh vete; roszu [!] 120 II megh banta

- 20 (5.) 5. Te leszez ez vilagon nekem minden kedvem,
Segitöm nyavajamban, edes könyebsegem,
Koronam, ekessegem, minden gyönyörüségem, hirem, tisztességem,
Ha szomot meg fogadot, intesemet meg tartod, te lesz nyeresegem.
- (6.) 6. Kivanom azért tölled, az szép tisztasagot,
Igen igen szeressed az szép jamborsagot,
Gyülöjjed pedig igen az hires kurvasagot, mint rut poklossagot,
Utajjad mindenekben, magadban kivalt keppen az rut esel csapsagot.
- 25 (24.) 7. Ha mondom, hogy ehetnem, kerek tölled etket,
Ne szoj kerlek ennekem: s vagj ennel eleget,
Hogy be nem tölti immar egcser Isten beledet, ed meg az nagy ebet,
Mert ez fele dolgokert, darasas feleletedert meg rontom testedet.
- 30 (21.) 8. Ha ki leps, azonban rabatas hazadból,
Nem banom, bator meny el, el is hagy dolgodból,
Csak idejen meg johes, estve haza sies az farsang jarasból,
Hir harang kerlek ne legy, halgato es türö legy, ne szoj boszusaggal,
- (9.) 9. Ha ki lepik hazabol az illyeten ferfi,
Ne fejjen onnat hazul, hogy addig o nekj
35 Ne lennenek böseggel haza oltalmazoi, kedvetlen vendegj,
Aszszony felesegenek boseggel ne lennenek fogas komondorj.
- (10.) 10. Szep pogacsakat sütnék gakron, de nem neki,
Draga etkeket főznek, melyeknek a ferfi
40 Ha farottan haza jut, semmi belölle nem jut, csak az szagat erzi,
Aszszony felesegenek, mint rossz komor ördögnek, szavat sem veheti.
- (16.) 11. Az ferfi esztendeig annyit nem kereshet,
Az aszszony egy holnapig az menyit el hinthet,
Soha elő meneti semmi szerencsejében szegennek nem lehet,
Ha ferfi tiz volna is, eg tekozlo aszszonyt is meg is be nem tölthet.
- 45 (15.) 12. Feneketlen kas nyilván az tekozlo aszszony,
Ki mindenkor az uran mindent vonton vonson,
Az mit az ferfi keres, avagy sok, vagy keves, mas felöl az aszszony
Kemelletlen tekozja, mind bitangjat, ugy tartya, nem faj szive karon.
- 50 (12.) 13. Meg gondold, mely galazot elte az szajhanak,
Bar szojjon is igazat, nincs heje szavanak,
Ha az utczan fel megyen, minden felöl sok keppen utánna kialtnak,
Kivalt keppen az ifiak, mint hogj igen vasottak, felölle igy szolnak:
- (13.) 14. Emez aszszony az so tartot bal felöl kötötte,
55 Es az rez dobossagot sok izben probalta,
Jeles jo szita kötö, gyapjuval kereskedö, parityat hord Becsben,
Mikor kedve van neki, meserrel is keresi, kobzot hordoz velle.

- 14.) 15. Hiszem rut gyalazot ez, meg od magad ettől,
De meg majd mast is mondok, halhatza ezentül,
Nem csak az feletsegnek kel tavol jarni bezzeg az jo felesegtül,
Hanem az tekozlas is sükseg hogy tavul jarjon az tiszta elettil.
- 20.) 16. Az penesz meg ne esse pad alat talodot,
Rozda ne környekezze mosot fazekadot,
Hiszen egj hetben egcser ki seperhed hazadot, tisztan tarosod kon-
hadot,
Orso, rokka, matolla rejtekben legyen alva, ne farozd karodat.
- 25.) 17. Ha Isten magzatokkal vegre meg latogat,
Szepen bannyal azokkal, de ne soly gonoszsztat,
Ugj oktassad is oket, hogy halhassanak tülod csak jot, nem gonosz-
szat,
Tanies imatkozásra, es az hala adásra, oket szepen oktasd.
- 26.) 18. Ne szid oket, ha sirnak, ne nevezd porontynak,
Ne mond kurva fianak, vagy diszno fianak,
Ne szid kurva fianak, kurva fi tsinaltaknak, vagy ördögy tagjanak,
Ne mondgyad paracsonak, mert ebet hinak annak, se ne mond
beganak.
- 23.) 19. Hozzam jo kedvet mutas, szepen szoj, ha hilak,
Rut semmel ne hunyargas, igy szoj, ha kialtlak,
Hallom, en edes uram, mit poroncsols, had tudgyam, mit akarsz,
hogy hozzak?
En is akkor tegedet meg fogvan mind ket kezzel szepen meg csokollak.
- 30.) 20. Igy tanita matkajat egy korban egy ifiu,
Ujjanon hozot tarsot, de vegre lön csak bu,
Mert az intest megj vete, es csak semminek vele, mar az szel roszzul fu,
Hazassagat meg banta, sokszor meg is siratta, meg most is szomorü.

259.

CANTIO ALIA DE EBRIÉTATE

1. Kénszeritem elmémmel rithmus hozo Pallást,
Hogy hozzon verseivel egy nyihány szép szöllást,
Tégyen az részegségrül egy kis praedikállást,
De félek nyimellyektül, hallyak illy csufolást.
2. Öröm börom notáját, áldot mise mondást,
És egy kis precatiot, de azt is solyomást,
Egy kis tisztet nem adnék azon credentiát,
Az io teli pahárbul kedvés io praegustát.

59 feletsegnek [!] 76 tegedet <Meg fogvan meg csokollak> 77 egy <taneto>
3 egy <nyihány szép szöllást>

- 10 3. Ősztövére petsenyével környül huzot nyársot
Nem adnék, mert hasamban azal tennek nemulást,
Éhesség miatt nem tenne annyi sok korogást,
Az torkom is épülne, nem látna szárodást.
- 15 4. El hittem, hogy nem adna azon pohár hajtást,
Attyával az Baccusnak gyakor társolkodást,
Mert nem szokot az porbul mértékletes ivást,
Szárót torka röttegi szörnü rut szomzuzást. [!]
- 20 5. Őrvend, tapsol, szereti tsak az hajtogatást,
Egy pohár bort meg innya, de nagyobbat kér mast,
Böven hinti beszédét, mint folyo kut forrást,
Kiván akkor társanak bőségés áldomást.
- 25 6. Sött ereje fölöt is ígér sok szolgálást,
De meg annak elötte hantogattya az hárst,
Arat, noha fűvében láttya az aratást,
És eretlen korában kászalgattya az sást.
- 30 7. Idejenek elötte téezen sok fogadást,
De ha kéred, azt mondgya, meg unta az szántást,
„Nem szoktam, nem tehetem az vassal kapalást,
Tenyerem sanyargato kedvetlen kaszálást.
- 35 8. Inkáb téezek mászor is veled egy két ivást,
Meg üzöm vörsönt veled billikommal ivást,
Mint engem fárosztanal kapaddal röszt munkást,
Téezen fogadásával illy visza hajgálást.
- 40 9. Sött tallérral ingelli forintal az csaplárt,
És nagy bátran igeri az böven solvalást,
Más nap ha meg tekénti az föl meczet rovást,
Nem igen kedvelheti az egyszer fogadást.
- 45 10. Tetszik és emlegeti [!] az meg töltöt pohárt,
Mert az duskás ivásbul nem akar valnyi kárt,
És nehezen viheti lábát, mint az mosárt,
El kerüllí az tisztát, meg heveri az sárt.
11. Vén bátyám is iffiunak magát jelengeti,
El esik egy nyihánysor, mig eri az szállást,
Téezen esse lélék köszönetet, áldást,
Az szegény is az boron föl emeli szavát.
12. Az uczán egy fillérért el mondgya notáját,
Mint röpülnyi akarna, ugy terjeszti karját,
Nem szánnya szenyi követ, verthen veri lábát,
Illyen szokkal illeti, taszigállya komját:

- 60 13. „Huj hallod e io komám, ha el fogy pénzünk is,
Bizonny io bor, meg igyuk ezen az csuhát is,
Reá vessük zálogban az gabaniczát is,
Hiszem meg ér egy bint [!] bort még az szakállunk is.
- 65 14. Nesteje komám aszony, igyunk mi is egyet,
Töltessük meg bögrénket úgy mint az egy pintest,
Igyunk nosza melletted komám aszony pintest,
És az pénzt majd marokkal az csaplárnak fizesd.
- 60 15. Dorotya aszony igyál, mert én úgy szeretem,
Az édeskét, komám aszony köntösét be iszom,
Köczökjét és leányo ura köpönyegjét,
Ha meg nyöszöt, úgy őrizzen, mint két szeme fényét.
16. Enis volnék az ki volnék, igyunk, komám aszony,
Had mullyék, had halladgyon szüvetlen az vászony,
Föl tettem fonalamat az szegre, had aszon,
Az mit mast meg ihatom, az lesz nékem haszon.“
- 65 17. Ály tovább, részeg bátya, nem szollok mast tréfát,
Végy kezében Tamásnak egy vagy ket pintos fát,
Kivel emeld osap allyát és ved meg jutalmát,
Hajts föl egy hajtokában az meg töltöt kánnát.
- 70 18. Hadnék részeg embernek örömetst töb áldást,
De ki látot ilyenben igen gyakran ruhást,
Az ki tsak ejjel napal üzi az duskálást,
Igen féltém, végtére meg isza az mázlást.
- 75 19. Kállék, részeg aszonyok, hogy meg ne szidgyatok,
Esse bestye fiaval ebet tapogassatok,
Nem használ orvosságtok, ha átokkal adgyátok,
Sött ártalmas jozannak tántorgo szollástok.
- 80 20. Hogy ha kérdik, ezeket ki irta rithmusokban,
Meny ahoz, ki fundálta, néked azt meg mondgya,
Jer im viszlek könnyeb utra versek vizsgálához,
Ez vers fő meg mutattya nevét, ki fundálta.

260.

CANTIO ALIA DE AMORE

- 1 1. Oh, mely álhatatlan világnak öröme,
Változás alat van röjtve szerentséje,
Rajtam is fordula szerentse kereke,
Mely szokot simának lennyi ő tengölye.

- 5 2. Kélek azért téged, csillagomnak fénye,
Szomoru szivemnek ne légy ö gyötrője,
De szivem árjának légy csöndessittője,
Mert bánotimnak már meg vidult tengere.
- 10 3. Reminségem kívül ugyan meg utálál,
Mellyel én szivemnek szomoru hirt adál,
De ugy látom, megént kedvedben fogadál,
Adgya Isten, velem együt hogy lakhassál.
- 15 4. Bár tsak két szememmel mastan láthatnálók,
Nyelvemmel tegedet meg szolithatnálók,
Két kezemmel gyakran topogathatnálók,
Kedves beszédemre nimphák hajlanának.
- 20 5. Sok ideje im már, hogy utánnod iárocz, [!]
Mi lehet az oka, hogy válosztot nem acz?
Talám tsak szivemnek biztatást mutogacz,
Keserűségre okot lölkömnnek kivel acz.
- 25 6. Sokszor iutnak nékem eszemben csokaid,
Mikoron fügöttek vállomon karjaid,
Orczámon, vállomon voltanak ajakid,
Gyakran hunyorgattak kökén ket szemeid.
- 30 7. Cláris gyöngö nyakad, néked gyöngy az allod,
Rusához hasomlo az te fris járásod,
Hattyuhoz illendő az te ruhazotod,
Gyöngyel vetekedik az te ábrázotod.
- 35 8. Bár tsak ejjel hannál már nekem nyugodnom,
Ha nappal éretted nyughatatlankodom,
Ejjel azon közben veled álmodozom,
És nyughatatlanul én ágyomban nyugszom.
- 40 9. Venusnak kertyében nyöt fejer rusátskám,
Ne ves el előled, én szerelmes rusám,
Piros hajnal korban szollo galambotskám,
Szánd meg már kinomat, edes virágotskám.
10. Orczád mint szép rusa szivemet sajnálá,
Tekentetes solyom, ki engemet vonsza,
Szivemet szivedhez öszve is kaptsollya,
Fekete két szemü gyönyörü szép rusa.
11. Rám forditsad az te hü kegyességedet,
Világosits rajtam ragyogo szemedet,
És meg oltsad bennem egő szerelmemet,
Csokkal pötsetöllyed szivedhez szivemet.

- 45 12. Soha gyöngeséged téged el ne hagyjon,
Az Isten tégedet minden iokkal lásson,
Engemet is az te kedvedben meg tartson,
Szomoru hir téged soha ne agaszszon.

261/I.

CANTIO ALIA DE AMORE

- 1 1. Megh jelentem panaszomat,
Elő számlálom boszumat,
Értsed milto haragomat,
Igy kezdem el szavaimat.
- 5 2. Nem hittem volt ezt felöled,
Hogy álnokság légyen benned,
Szivemet így keserítsed,
Hüségemért ezt mivellyed.
- 10 3. Mikor ismeretlen voltam,
Veled még sokat nem szoltam,
Értted nem ohajtoztam,
Ejjel napal meg nyughattam.
- 15 4. Akkor köl vala így tenned,
Velem soha nem beszélned,
Szép szavadat kémellened,
Szeméddel reám sem nézned.
- 20 5. Csalárdsággal meg kötözél,
Szerelmed rabjává tevél,
Mutatád, mintha szeretnél
Engem inkább mindeneknél.
6. Békességben lehecz tülem,
Szorethech mást én felölem,
Noha ugyan fáj az szivem,
Hogy így iárjak mert nem hittem.
- 25 7. Fogadásodnak nem állál,
Tülem hamar el pártolál,
Igen könnyen máshoz hajlál,
Engem penig meg utálál.

1 II panaszimat 4 II szavnisnat [!] 6 II beszid [!] 8 mivelyük [!] 10 II nem sokat 11 II ohajtottam 12 II nyugottam 13 II Akor köllöt volna 14—16 II Szemeiddel ream sem nézned Szép szavaidat kimilned, velem sohasem beszilned. 17 II Csalarasagal [!] meg kötettil 18 II töttil 20 II mindenel 22 II én kivülem 23 II Noha bizony 24 II Csalart-sagot mert nem hittem 27 II Igen hamar 28 II Engem arvasagra hagyál

- 30 8. Tüled ezt érdemletem é?
Igy el vetnyi nem szánál é?
Avagy az szived nem fáj é?
Könyvel szemed nem fordul é?
- 35 9. No had járják, nints mit tegyek,
Meg vetetet bár én legyek,
Mint az árva, kesereggyek,
Vége lesz valaha ennek.
- 40 10. Megy botsás eddig valorul,
Nem busitlak már ezen tul,
Nem szeretlek, ne fély attul,
Meg nyughacz már tagaim tul.
11. Légy egészségben, viola,
Kit szájam gyakran tsokola,
Nem átkozlak, szivem, soha,
Tsak ohajtlak, mint egy árva.
- 45 12. Jo voltodért iot kívánok,
De boszuért boszut állok,
Ha abban modot talállok,
Érdemed szerént szolgállok.
- 50 13. Isten hozzád, butsut vészek,
Többet veled nem beszéllek,
Talám könnyeb lesz szivednek,
Ha szemeid rám nem néznek.
- 55 14. Te lész oka penig ennek,
Ne tulajdonits senkinek,
Ne tarts engemet vétkesnek,
Immár ajánlak Istennek.

261/III.

- ¹ (1.) 1. Meg jelentem panaszimott,
Ele szamlalom buzumot,
Ercsed melto haragomott,
Igy kezdem el szavaimott.

29 II érdemletemé? 30 II Hogy nem szantal el vetni é? 32 II Lelked azon nem busul é? 33 II ligen; tennem 34—36 II Buban borult arva fejem Noha most nehiz én nékem el köl vigre feleitenem. 39 II Noha szivem gyazba borul 40 II Meg nyughatol 42 II szam 43 II rosa 46 II boszumért 50 II Veled tübbet 51 II Tudom hogy könyeb 52 II Ha szemed ream 53 II penig oka
2 IV boszumot

- 5 (2.) 2. Nem hittem volna felölled,
Hogy allnoksag legyen benned,
Szivem így meg keserítsed,
Hüsegemert ezt miveljed.
- 10 (5.) 3. Alnoksagal meg kerulel,
Szerelmed rabjává tövel,
Mutatad, mint ha szeretnel
Engem inkább mindeneknel.
- 15 (9.) 4. No had legyen, nincz mit tennem,
Buba borult arva fejem,
Noha erte faj az szivem,
El kel vegre felejtennem.
- 20 (6.) 5. Bekesegben lehecz töllem,
Szerethecz mást en felelem,
Noha most keserves nekem,
Czalárdczagod mert nem hittem.
- (11.) 6. Legj bekesegeben, viola,
Kit szajam gyakran czokola,
Nem atkozlak, szivem rosa,
Czak ohajtlak, mint egy arva.
- 25 (12.) 7. Jo voltodert jot kevánok,
De buszuert buszut allok,
Ha abban modot talalok,
Erdemed szerent szolgálok.
- 30 (7.) 8. Fogadasodnak nem allál,
Töllem hamar el partolál,
En hejjettem mast valasztal,
Engem arvasagra hagjál.
- 35 (13.) 9. Isten hoszád, boczut veszek,
Veled többet nem bezellek,
Tudom, hogy nehéz szivednek,
Hogj szemeid nem nezhetnek.
- 40 (10.) 10. Meg bocsás eddeg valorol,
Nem busitlak már ezentul,
Meg nyukhatol személyemtül,
Nem szeretlek már ezen tul.
- (14.) 11. Te vagj oka mindeneknek,
Ne tulajdoniczd senkinek,
Engemet ne tarcz vetkesznek,
Nem vagyok oka semminek.

45 (3.) 12. Mikor ismeretlen voltam,
Veled meg soha nem szoltam,
Szemelyedet nem is lattam,
Rollad nem is gondolkottam.

50 (4.) 13. Akkor kel vala így tenned,
Velem soha nem beszélned,
Nekem nem is iszengetned,
Szemelyedet kimillened.

14. De meg ver teged az Isten,
Mert hamisság volt szivedben,
55 En pedig teged mindenben
Ajallak felseges Istenben.

261/V.

1 (1.) 1. Meg jelentem panaszimot,
Ele számlalom boszumot,
Ercsed méltó haragomat,
Így kezdem el siralmimot.

5 (2.) 2. Nem hitem volna felőled,
Hogy alnokság legyen benned,
Szívemet így kesericسد,
Hüségemert ezt miveljed.

10 (3.) 3. Mikor ismeretlen voltam,
Veled nem sokat szollottam,
Eretted nem ohajtottam,
Éjjel nappal meg njuguttam.

15 (5.) 4. Tsalardcsagal meg kotoztel,
Szerelmed rabjava töttel,
Mutatad, hogy ha szeretnel
Engem inkább mindeneknel.

(7.) 5. Igen konnjen mashoz hajlál,
Engem arvasagra hagjal,

20 (8.) Így el hadni nem szanale?
A vagj a szived nem faje?

46 IV megh nem sokat 47—48 IV rollad nem is gondolkottam éjjel nappal megh nyughattam 51—52 IV szemelyedet kimillened velem soha nem beszélned [1]

2 VI bujomot [1] 6 VI legyen 10 VI szolhattam szollottam 11 V erted VI eretted 12 VI nugottam 15 V ho [1] VI mutat mi ha [1] 16 VI engemet inkább [Csak ennyi.] 17 VI Ingen [1] 20 V, VI a vagj szived

- (4.) 6. Akkor kel vala igj tenned,
Szemeid ream nem vetned,
Szep szemeid kemellened,
Velem soha nem beszélned.
- 25 (b) 7. Isten tegod meg ne algon,
Soha neked jot ne agjon,
Ket szemed örökke sirjon,
Megis senki megne szannjon.
- 30 (a) 8. Ugj algjon meg a nagj Isten,
Az *mint* igaz voltal nekem,
Hanem szeretel, edesem,
Hatal volna beket nekem.
- 35 (9.) 9. No had legjen, nincz mit tennem,
Bubam borult arva fejem,
Erted bizonj faj az szivem,
El kel vegre felejtennem.
- 40 (12.) 10. Jo voltodert jot kevanok,
De boszuert boszut allok,
Ha aban modot talalok,
Erdemed szerent szolgalok.
- (10.) 11. Meg bocsas edig valorol,
Nem busitlak mar ezentul,
Meg nyukhatol szavaimtol,
Ölelgeto karjaimtol.
- 45 (6.) 12. Bekesegben elhecz tölem,
Szerethecz mast en felöllem,
Noha bizonj faj az szivem,
Csalardcsagod mert nem hittem.
- 50 (11.) 13. Legj egesegeben, viola,
Kit szajam gjakron csokola,
Nem atkozlak, szivem rosa,
Csak ohajtlak, mint egj arva.
- (13.) 14. Isten hozzad, bucsut veszek,
Veled többet nem beszéllek,
55 Enekem igj *talam* jobb lesz,
Ha szemeid ram nem neznek.

21—32 VI [Hiányzik.] 22 V ram 23 V kemelned 30 V az micsoda [!] 34 VI buban
35 VI bizom faj az szived faj az szivem 36 VI el kel asztis 41 VI eddeg 42 VI mast 43—
44 VI nem szeretlek ne felj atol meg njukhatol Tagaimtol 45—46 VI [Hiányzik.] 51 V
atkoz 54 V ved [!] 55 V tam

- 1 (1.) 1. Meg jelentem panaszimot,
Elé számlalám boszszumot,
Értsed méltó haragomot,
Iggy kezdem el szavaimot:
- 5 2. Nem éllsz mindenkor kedvedre,
Bú száll valaha szivedre,
Akkor jutok még eszedbe,
Mikor bú szál te szivedre.
- 10 (3.) 3. Mikor ismétetlen voltam,
Veled sokat nem szolhattam,
Eretted nem ohajtoztam,
Ejjel nappal meg nyuguttam.
- 15 (4.) 4. Akkor kell vala iggy tenned,
Velem soha nem beszélned,
Szép szavaid kemellened,
Szemeddel réám se nézned.
- 20 (5.) 5. Tsalardsaggal meg kötöztél,
Szerelmed rabjává tettél,
Mutattad, mint ha szeretnél
Engem inkább mindeneknél.
- 25 6. Nagy örömem siralomra,
Régi kedvem sohajtásra,
Kit nem felelythetek soha,
Fordult nekem bánatimra.
- 30 7. Nints olly öröm, ki végtére
Ne fordulyon keserüre,
Ne örüllyön senki szive,
Mig madara nints kezébe.
- 35 8. Sirva nézem el mentedet,
Nem kívánom életemet,
Illy bú szállotta szivemet,
Hogj nem látlak, édesemet.
- (6.) 9. No had légjen, nints mit tenem,
Buban borult árva fejem,
- 35 (7.) Noha bizony fáj az szivem,
Mert allnokságod nem hittem.
- 40 10. Nintsen imár egjéb hattra,
Viselj gondot te magadra,
Tarts számot rám sajátodra,
Kedves lilium szálodra.

- 1 (1.) 1. Meg jelentem panaszimot,
Érted melto haragomot,
Elő számlalom buszumot,
Igy kezdem el szavaimot.
- 5 (2.) 2. Nem hittem volna felölled,
Hogj álnoksag legyen benned,
Szivemet igj kesergessed,
Hüségemért ezt miveljed.
- 10 (5.) 3. Tsalárdsággal meg kötöztel,
Szerelmed rabjává tevél,
Mutatád hogj ha szeretnél
Engem inkább mindeneknél.
- 15 (3.) 4. Mikor esméretlen voltam,
Veled akkor nem mulattam,
Éretted nem ohajtottam,
Éjjel nappal meg nyugottam.
- 20 (4.) 5. Akkor kel vala igj tenned,
Szemeiddel réam sem nézned,
Szép szavaid kémellened,
Velem soha nem beszélned.
- (10.) 6. Meg botsás eddig valorol,
Nem busitlak ezen tul,
Meg nyughatol szavaimtol,
Ölelgető karaimtol.
- 25 (6.) 7. Békeségben élhetz töllem,
Szerethetz mást én felölem,
Noha bizony fáj a szivem,
Mert álnokságod nem hittem.
- 30 (8.) 8. Tölled azt érdemlettemé?
Igy el hagjni nem szánáló?
A vagj szüved nem fájnaé?
Szemed néked nem sirnaé?

2 IX haragimot 3 IX [Hiányzik] 7 IX keseritted 8 IX miveled 9 IX kötözel
10 IX ejtel 11 IX hogj szeretnel 14 IX Veled meg nem sokat szoltam 15 IX Erted nemis
17 VIII tennék [!] IX tenned 18 IX Velem soha nem beszélned 20 IX Szemeiddel ram
sem neszned 22—24 IX Nem busitlak ne fej attol Nem szeretlek en ezentul Meg nyuk-
hatol szavaimtol 25 IX lehetz 29—32 IX [Hiányzik.] 31 VIII fájnak [!] 32 VIII sir-
hatnak [!]

- (12.) 9. Jovoltodért jot kívánok,
De boszudért boszszut állok,
35 Érdemem szerént szolgállok,
Ha modot abban találok.
- (a) 10. Ugy álgyon meg a nagj Isten,
A melj igaz voltál nékem,
40 Ha nem szeretnél volna édesem,
Hattál volna békét nékem.
- (b) 11. Isten néked jot ne adgjon,
Soha téged meg ne álgyon,
Két szemed örökké sirjon,
Mégis senki meg ne szányon.
- 45 (13.) 12. Immár tölled butsut veszek,
Veled többet nem beszéllek,
Talám könyeb lesz a szivem,
Ha szemeid rám nem néznek.
- (11.) 13. Légy egésségben viola,
50 Kit szájam gjakron tsokola,
Nem átkozlak szivem rosa,
Tsak olj vagjok, mint az árva.
- (14.) 14. Te vagj oka penig ennek,
55 *Ne tulajdonits senkinek,*
Ne tarts engemet vétkesnek,
Immár ajánlak Istennek.

261/X.

- 1 (6.) 1. Békességben lehetz töllem,
Szerethetz mást én felölem,
Noha bizony fáj a szivem,
Alnokságod hogy nem hittem.
- (3.) 2. Mikor esméletlen voltam,
Veled sokat nem szollottam,
Érted én nem ohajtottam,
Ejjel nappal meg nyugottam.
- 10 (4.) 3. Akkor kell vala így tenned,
Szép szavaid keméllened,

33—36 IX Jotetedert jot kívánok De buszuert buszút állok Ha abban modot
tanalok Erdemed szerent szolgállok 39 IX szeretettel édesem 45—48 IX [Hiányzik.] 51 IX
busitlak 52 IX Tsak ohajtlak mint egy árva 53 IX legy 54 VIII [Hiányzik.] IX Ne
tulajdonits senkinek

Szemeiddel rám sem nezned,
Velem soha nem beszélnd.

- (11.) 4. Légy egésségben szép viola,
Kit szájam gyakron tsokola,
15 Nem átkozlak szivem rosa,
Tsak ohajtlak, mint égy árva.
- (13.) 5. Isten hozzád, butsut vészek,

261/XI.

- 1 1. Kinek élek boszujára,
Forrjon mereg a torkára,
Kinek élek örömére,
Annak ülök az ölébe.
- 5 (2.) 2. Nem hittem volna felölled,
Hogy tsalárdság legyen benned,
Szivemet hogy keserítsed,
Hivsegemert azt mivelyed.
- 10 (12.) 3. Jo voltodért jot kívánok,
De boszudert boszut állok,
Ha ebben modot találok,
Érdemed szerént szolgálók.
- 15 (10.) 4. Meg botsás eddig valorol,
Nem busitlak már ezentul,
Nem szeretlek, ne fély attol,
Meg nyughatol tagjaimtol.
- 20 (13.) 5. Isten hozzád, butsut vészek,
Veled többet nem beszéllek,
Talán könyeb lesz szivednek,
Ha szemeid rám nem néznek.
- (14.) 6. Oka pedig te vagy ennek,
Ne tulajdonisd senkinek,
Ne tarcs engemet vétkesnek,
Immár ajállak Istennek.

261/XII.

- 1 (1.) 1. Meg jelentem panaszimot,
Elő számlálom bajomot,
Értsed méltó haragomot,
Igy kezdem el szavaimot.

- (2.) 2. Nem hittem volna felölled,
Hogy tsalárdság légyen benned,
Szivemet így kesergeted,
Hüségemért ezt miveled.
- 10 (3.) 3. Mikor ismétetlen voltam,
Veled soha én nem szoltam,
Ejjel nappal meg nyugodtam,
En érted nem ohajtottam.
- 15 (4.) 4. Akkor kel vala így tenned,
Szép szavaidot kemilned,
Szemeidet rám se vetned,
Veled soha nem beszélne.
- 20 (5.) 5. De tsalárdsággal meg köttél,
Szerelmed rabjává töttél,
Mutattad, mint ha szeretnél
Engem inkább mindeneknél.
- (9.) 6. No hadd légyen, nints mit tennem,
Buban borult szegény fejem,
Noha most keserves nékem,
El kel végre felejtene.
- 25 (8.) 7. Tőled ezt érdemlertemé?
Így meg vetni nem sajnálsze?
Vallyon az szived nem fájé?
Könyvel szemed nem áradé?
- 30 (7.) 8. Fogadásodnak nem állál,
Töllem hamar el pártolál,
Ígen könyen máshoz hajlál,
Engem árvaságra hagyál.
- (6.) 9. Békeségben lehetsz töllem,
Szerethetsz mást én felöllem,
35 Noha bizony fáj az szivem,
Mert sok tsalárdságodnak hittem.
- (10.) 10. Meg botsás eddig valotol,
Mert nem busitlak ezentull,
40 Meg nyughatol tagaimtol,
Ölelgető karjaimtol.
- (12.) 11. Jovoltodért jot kívánok,
De buszuert boszut állok,
Ha abban modot talállok,
Érdemed szerint szolgállok.

- 45 (11.) 12. Légy egységben szép rosa,
Kit száljom gyakran tsokola,
Nem atkozlak szivem soha,
Tsak ohajtlak, miként árva.

261/XIII.

- 1 (1.) 1. Meg jelentem panaszimat,
Elő számlálom boszumat,
Értsed méltó haragomat,
Így kezdem el szavaimat.
- 5 (3.) 2. Mikor ésmiretlen voltam,
Véled meg soha nem szoltam,
Éjjel nappal meg nyugottam,
- 10 (4.) 3. Akor kel vala így tenned,
Szép szavaid kéméllened,
Vélem soha sem beszélned,
Szemeiddel ream sem nézned.
- 15 (a) 4. Ugy adjon meg én Istenem,
A mely igaz voltál nékem,
Hanem szerettél édesem,
Hatál volna békit nékem.
- 20 (2.) 5. Nem hittem volna felőled,
Hogy álnokság legyen benned,
Hűségemért ezt mivelled,
Szivemet így keserited.
- (12.) 6. Jo voltodért jót kívánok,
De boszudért boszút állok,
Hogy ha élek meg nem halok,
Érdemed szerént szolgállok.
- 25 (7.) 7. Fogadásidra nem állok, [!]
Tőlem hamar el partulál,
Így [!] könnyen máshoz hajtál,
Engem árvaságra hagyál.
- 30 (10.) 8. Meg bocsás eddig valorul,
Nem busitlak már én arrul,
Nem szeretlek, ne fély attul,
Megnyughatsz tagaimtul.

35 (6.) 9. Békességben lehetz tülem,
Szerethetsz mást én felölem,
Néha bizon fáj a szivem,
Tsalárdságodnak hogy hittem.

261/XIV.

1 (1.) 1. Meg jelentem panaszimat,
Elő számlálom sok búmat,
Érted méltó haragomat,
S így kezdem el szavaimat.

5 (2.) 2. Nem hittem vólt ezt felöled,
Hogy álnokság légyen benned,
Szivemet így keserítsed,
Jó vóltoméért ezt miveled.

10 (3.) 3. Mikor ismételten vóltam,
Veled még nem sokat szóltam,
Érted nem is sohajtoztam,
Éjjel nappal meg nyugottam.

15 (5.) 4. Csalárdságal meg kerültél,
Szerelmed rabjává tettél,
Mutattad mintha szeretnél
Engem inkább mindeneknél.

20 (7.) 5. Fogadásodnak nem álál,
Tülem hamar elpártúlál,
Igen könnyen máshoz hajlál,
Engem árvaságra hagyál.

(8.) 6. Tüled ezt érdemlettem é?
Így meg vettni nem szánnál é?
Vagy a' szived nem fáj ó?
Szemed könybe nem fordúlna é?

25 (4.) 7. Akor kellett vólna így tenned,
Szemeiddel rám se nézned,
Szép szavadat kimillened,
Velem soha se beszélned.

30 (9.) 8. No had legyen, nints mit tennem,
Búban borúlt árva fejem,
Noha most keserves nékem,
El kell végre felejtenem.

(12.) 9. Jó voltodért jót kívánok,
De boszúdért boszút állok,

*Ha abban modot talállok,
Érdemed szerint szolgállok.*

- (10.) 10. Isten hozzád már ezentúl,
Meg bótás eddig valótúl,
Nem búsitlak már ezentúl,
40 Meg nyughatol tagjaimtúl.
- (13.) 11. Isten hozzád, bútsut veszek,
Többet veled nem beszélek,
Tudom, hogy könnyebb szivednek,
Ha szemeid rám nem néznek.
- 45 (14.) 12. Te lésszes [!] pedig oka ennek,
Ne tulajdonítsd senkinek,
Ne tarts engem vétkesnek,
Im már ajánlak Istennek.

261/XV.

- 1 1. Jut é szivem még eszedbe,
Hogy vóltam én szerelmedbe?
Nyugottam én kebeledbe,
Bézárva vóltam szivedbe?
- 5 2. Talán már el felejtkeztél,
Szivedbül ki rekesztettél,
Másért engem meg vetettél,
Mely nagy bánatban ejtettél.
- 10 3. De el jön még az az óra,
Mellyben sorsom fordúl jóra,
Tied pedig szomorúra,
Sokkal keservessebb búra.
- (8.) 4. A vagy szivem nem bánodé?
15 Tülem válni nem szánnálé?
Szived értem nem fájnaé?
Szemed könnye nem húlnaé?
- (5.) 5. Tsalártságal meg kerültél,
Szerelmed rabjává tettél,
Tettél, mintha szeretnél
20 Engem jobban mindennél.
- (2.) 6. Nem hittem vólna felöled,
Hogy álnokság lakjon benned,
Szivemet hogy keserítsed,
Hivségemet így fizessed.

- 25 (3.) 7. Még én ösméretlen voltam,
Bánatot soha nem láttam,
De már járásom kelésem
Szomorú éretted, szivem.
- 30 (11.) 8. Botsás meg, drága rozsám,
Kit gyakran tsókoltam,
Nem átkozlak, szivem, soha,
Tsak ohajtok, mint egy árva.

261/XVI.

- 1 (8.) 1. Barna leány! érdemlem é?
Igy elhagyni nem szánnál é?
Vallyon szived nem fájna é?
Szemedből könny nem folyyna é?
- 5 (5.) 2. Csalárdsággal megkötöttél,
Szerelmed rabjává tettél,
Mutattad, mintha szeretnél
Engem inkább mindeneknél.
- 10 (2.) 3. Nem hittem volna felölled,
Hogy csalárdság légyen benned,
Szivemet így kesericsed,
Hivségemért ezt miveljed.
- 15 (3.) 4. A' mig veled nem játszodtam,
Ejjel-nappal jól nyugodtam,
A' mig ismeretlen voltam,
Bánatot soha sem láttam.
- 20 (a) 5. Ugy áldjon meg a' nagy Isten,
A' mint voltál hozzám, hivem,
Ha nem szerettél, édesem,
Hagytál volna békét nekem.
- (b) 6. Soha Isten meg ne áldjon,
Soha néked jót ne adjon,
Két szemed örökké sirjon,
Még is senki meg ne szánjon.
- 25 (13.) 7. Isten hozzád, bucsut veszek,
Veled többet nem beszéllek,
(6.) Bizony! bár mint fáj a szivem,
El kell végre felejtennem.
- 30 (6.) 8. Kedvességbe lehetsz töllem,
Szerethetsz már mást kivülem,

(13.) Tudom, milly nehéz szivednek,
Hogy szemeim rád nem néznek.

(11.) 9. Légy békeességben, viola,
Kit szájjam gyakran csokola,

35 (14.) Te vagy oka mind ezeknek,
Ne tulajdonosd véteknék.

261/XVII.

1 (10.) 1. Megbocsás edig valokrol,
Nem busitlak meg ezentul,
Meg nyughatol szavaimtol,
S ölelgető karjaimtol.

5 (6.) 2. Bekességben élhetz tölem,
Szerethetz mást is *felőlem*,
Noha bizon faj a szivem,
Mert álnokságid nem hitem.

10 (12.) 3. Jovoltodért jot kívánok,
De boszudért boszut álok,
Ha aban modot talállok,
S akkor töled el is válok.

15 (13.) 4. Imár töled butsut vészek,
Mert veled többé nem lészek,
Talám könyeb lesz szivemnek,
Ha szemeim rád nem néznek.

20 5. Isten hozád édes rosám,
Kivel sokszor volt vig orám,
Imár töled butsut vészek,
Mert veled többé nem lészek.

(11.) 6. Ely sokáig szép vijola,
Kit szám sokszor meg csokola,

(14.) Imár ajánlak Istenek,
Te vagy oka pedig enek.

262.

1 1. Sok ideie, miulta halgatok,
Az ki miát ugyan beteg vagyok,
Az mit irnak, tsak azon háborgok,
De ugy teczik, mind reá talállok.

- 6 2. Egykor esset egy jeles vendégség,
Mellyet szerzet az varga mesterség,
Mindenben volt ő köztök az bőség,
De távul volt tülök az emberség.
- 10 3. Mert két jámbort hivattak szolgálni,
Az mészárosot petsene forgatni,
Válóztották az szütsöt tartanyi,
Az konyhára vagot fát hordányi.
- 15 4. Hogy meg készült az várgák ebédgyek,
Vargaság nekiek azt izenték,
Egyék, igyék, ha penzel fizetnek,
De lam mast is keveset fizetnek.
- 20 5. Tizen nyoltsan voltanak az vargák,
Husz kenyeret meg ettek az rusnyák,
Az tyukokat tollastul faldozták,
Az szakátsnak az ganéját hatták.
6. Hát te takáts, miért várokozol,
Mert mi velünk égy kortyot sem iszol?
Sem mi velünk itt nem mulatozol,
Job, hogy innét haza vakarodol.
- 25 7. Az mészárosot ugy el fárosztották,
Az petsenyét véle forgattatták,
De hogy meg sült, haza pirongattak,
Minden felé ötet hajtogatták.
- 30 8. Az mészáros ballaga házához,
Folyamodék maga konyhájához,
Mert meg láczik, az paraszt vargákhoz
Tsak hejaban bizik ő azokhoz.
- 35 9. Az mészáros áldást kíván nékik,
Hogy életek olyan hoszu légyen,
Mint az nyulnak az farka egészlen,
Az mészáros áldása tsak ilyen.
- 40 10. Az takáts is áldást kíván szépen,
Hogy varga vendégség akkor légyén,
Mikor az disznok szépen seregessen
Szárnyon járnak az levegő egben.
11. Olyan bö volt az fü szár petsene,
Hogy az ebet hagyigálták véle,
Segig iártak az fekete lébe,
De ő nékik nem attak ezekbe.

6 varg [!] 29 ballaga <l> 43 lébe <n>

- 46 12. Rakva vattok embertelenséggel,
Mint oh ködmeny szöri az tetüvel,
Avagy öreg leány szerelemmel,
Kár tinéktek, várgák, az szép étel.

263.

MAKÓ MIHÁLY

263/I.

- 1 1. Isten álgyon megh édes barátom,
Io hitvös társom, szivbül kívánom,
Az házosságra van gondod, látom,
Azért az rendet tarts meg, iavallom.
- 5 2. Lábo nyomáért vadat ne kerges,
Ketske gyapiáért soha ne fizes,
Üres tarisznyával lovat ne kerges,
Nyösző legyenek ez az rend helyes.
- 10 3. Az arany ezüst czifra ruhaért
Leánt el ne vegy koszorujáért,
Előtted valo szép iárásáért,
Inkáb szeressed jámborságáért.
- 15 4. Hasomlot keres tennen magadhoz,
Ki hasomlo lesz állopotodhoz,
Egyenlő legyen szegeny korodhoz,
Ne hányya, semmit nem hoz házodhoz.
- 20 5. Jol lehet hogy ezt én nem próbáltam,
De io barátom házánál láttam,
Az aszszony dolgát ott meg próbáltam,
Urához ilyen szavát hallottam.
6. Mond az urának, egyél, ha hoztál,
Hogy meg készítsem, mond meg, mit hoztál,
Üres konyhára de miért hoztál?
Egyél kenyeret, nints égyéb annál.
- 25 7. Oh szegény férfi nem tud mit tenni,
Szegény, kezében az vizet veszi,
Szároz kenyerét azzal öntözi,
Az aszszony szavát sirván könyvezi.
- 30 8. Koporsojáig iász dolga annak,
Kinek szemére effélét hánnak,
Tsak ros kása is io izü annak,
Mézes mátsiknál, kit szibül annak.

- 35 9. Azért barátom adom tudtadra,
Kollő tanátsom ne vessed hátra,
Körmötlen lévén ne hágy nagy fára,
Hogy vissza ne düly fejed lágyára.
- 40 10. Mely nehéz dolog az erőtlennek
Nagy fát le vágnyi az csonka kéznek,
Gazdag leánt kényi szegény legénnek,
Taufollyák ötet szemtelen légynek.

263/II.

AZ HASZASSÁGRÓL

- 1 (1.) 1. Isten algyon meg kedves barátom,
Jo hütös társat sziből kevanom,
Az haszassagra van gondod, latom,
Azert ez rendet tarcs meg, jovalom.
- 5 (2.) 2. Laba nyomáert vadat se kergess,
Kecske gyapjáert ingen se fizess,
Üres tarisnyával lovat se kergess,
Nöszö legyenek ez az rend helyes.
- 10 (3.) 3. Arany eszüstert, cifra ruhaert
Leánt el ne vegy koszorujáert,
Elötted valo szep jarasáert
Inkáb szeressed jamborsagáert.
- 15 (4.) 4. Hasonlot keres, kerlek, magadhoz,
Ki hosza ferjen allapododhoz,
Egyenlö legyen szegeny sorsodhoz,
Ne band azt, hogy nem hoz semmit hazadhoz.
- 20 (5.) 5. Jol lehet en azt meg nem probaltam,
De jo barátom haszánál láttam,
Az aszony dolgát ot meg tanultam,
Urahoz ilyen szavát hallottam.
- (6.) 6. Mond az urának, *egjel*, ha hosztal,
Hogy meg keszitem, mond meg, mit attal,
Üres konyhara mert haszasodtál?
Egyel kinyeret, nincs egyeb annal.
- 25 (7.) 7. Oh szegeny ferfi nem tud mit tenni,
Szegenletiben az viszet veszi,
Száraz kenyerit azzal öntözi,
Az azon dolgát sirván könyvezi.

38 az <erötlennek>
21 egy egjel [!]

- 30 (8.) 8. Koporsoáig gyáz dolga annak,
Kinek effelet szemire hánnak,
Csak sos kásais, kit sziből adnak,
Meszes macsiknal job volna annak.
- (a) 9. Pelda bezedben igaz köz mondás,
35 Tanuly masokrol, hogy sok but ne lás,
Az igaz mondás nem ember szollás,
De az rosz azon holtig valo gyász.
- (9.) 10. Azert kevanom s adom tuttodra,
40 Kerlek, tanacsom ne vessed hattra,
Körmötlen leven ne hagj nagy fara,
Hogy visza ne döly fejed lagyara.
- (10.) 11. Mert nehez dolog az erőtlennek
Nagy fat le vagni az csonka keznek,
Gazdag leánt kerni szegeny legennek.
Legent csufoljak szüntellen legynek.
- 45 (b) 12. Isten engedgyen neked is egyet,
Kivel holtig ely, oly tiszta szüzet,
Es mint az arany, gyonyörü szepet,
Istenert kerlek, hogy ne vegy kevelyt.
- (c) 13. Bár alat valon ingyen se kapdos,
50 Kitöl kinyered gyakron panaszos,
Nagy koncert soha páját ne futtas,
Hogy az Dunaban lovon ne usztas.
14. Teged böcsüllő legyen mindenben,
Te veled türjön minden üdőben,
55 Szeressen teged jo szerencsedben,
Es el ne hadgjon betegsedben.
- (d) 15. Vigyászván en is noha sokakra,
De nagjob gondom vala magamra,
Mert nekem is vala szándekom arra,
60 Hogy magam adnam az haszassagra.

263/III.

- 1 (1.) 1. Isten álgyon meg kedves barátom,
Jó hitves társot szivből kívánom,
Látom, van kedved az házosságra,
Ezt a' rend tartást tarcsd meg, javaslom.
- 5 (2.) 2. Valjon a' vadat nyomán ne keress,
Kecske gyapjúért soha ne fizes,

Üres táskával lovat ne keres,
Ez a' rend tartás legénynek helyes.

- 10 (3.) 3. Aszszonyt ezüstért, czifra ruháért,
Leányt el ne végy koszorujáért,
Előtted lévő friss járásáért,
Inkább szeressed jámborságáért.
- 15 (4.) 4. Hasonlót keress önnön magadhoz,
Ki hozzá férjen állapotodhoz,
Hasonló legyen szegény sorsodhoz,
Ne hannya, hogy nem hoztál az házhoz.
- 20 (5.) 5. Jól lehet én azt még nem próbáltam,
De barátom házánál láttam,
Urához iljen szavát hallottam,
Az aszszony dolgát jól meg tanultam.
- (10.) 6. Melly nehéz esztelennek
Nagy fát le vágni a' csonka kéznek,
Gazdag leányt venni szegény legénynek,
Ötet csufolja szemtelen légynek.

263/IV.

- 1 (1.) 1. Isten áldjon meg édes barátom,
Jó hitves társal szivből kívánom,
Az házasságra van kedved, látom,
Azért ez rendet tartsd meg, javallom.
- 5 (2.) 2. Lába' nyomáért vadat ne kergess,
Ketskét gyapjáért soha ne fizess,
Üres tarisznyával lovat ne keres,
Nötelen legénynek ez a' rend helyes.
- 10 (3.) 3. Arany 's ezüstért, tzifra ruháért,
Leányt el ne végy koszorujáért,
Inkább szeressed jámborságáért,
Előtted való szép járásáért.
- 15 (5.) 4. Jóllehet én ezt még nem próbáltam,
De jó barátom' hazánál láttam,
Az aszszony' dolgát ott megtanultam,
Urához illyen szavát hallottam.

1 V kedves VI megáldgyon kedves 2 V Jó hitves társom, kívánom 4 VI ez verset
5 IV keres V, VI kergess 6 VI se 8 V ez a' Vers VI Szegény legénynek ez a vers rendes.
9 IV Ezürtéért (!) V—VI ezüstért 10 VI Leányt te ne 11—12 VI Előtted való friss járá-
sáért, Tsak vedd el ötöt jámborságáért. 13 VI Jól lehet ugyan én nem 14 VI emberem;
jártam 15 VI kitanultam

- (6.) 5. Mondgya urának egyél ha hoztál,
Üres konyhára miért házasodtál,
Hogy megkészítsem, mond meg mit adtál,
20 Egyél kenyeret, nints egyéb annál.
- (7.) 6. A' szegény férjfi nem tud mit tenni,
Szégyenletiben a' vizet veszi,
Szár az kenyeret azzal öntözi,
Az asszony dolgát sirván könnyezi.
- 25 (8.) 7. Koporsójáig gyáz dolga annak,
Kinek szemére effélet hánnak,
Tsak sós kása is jobb izü annak,
Mézes mátsiknál kit színből adnak.
- (a) 8. Régi beszédben igaz köz mondás,
30 Tanuly másokrul, hogy sok but ne láss,
Az igaz mondás nem ember szóllás,
De a' rosz asszony holtig való gyász.
- (9.) 9. Azért barátom adom tudtodra,
Külső tanátsom' ne vessed hátra,
35 Magad bajára ne hágj nagy fára,
Mert vissza esel fejed' lágýára.
- (10.) 10. Mert nehéz dolog, az erőtlennek,
Nagy fát le vágni a' tsonka kéznek,
Gazdag leányt venni szegény legénynek,
40 Tsufollyák szegényt szemtelen légynek.
- (b) 11. Isten engedjen néked is egyet,
Kivel holtig élj egy tiszta szüzet,
Mint szelid bárányt együgyü jegyest,
Istenért kérlek ne végy kevélyet.
- 45 (c) 12. Ruhásson azért soha ne kapjál,
Ki után osztán ne pásztorkodjál,
Nagy kintséért pályát soha ne fussál,
Végre Dunára szomjan ne jussál.
13. Az ezer hét százban nyoltzvan kilentzben,
50 Az augustusnak első hetében,
Rend szerént irtam eztet versekben,
Nem hogy valakit tsufolnék ebben.

18—19 VI Avagy kezembe mond meg mit adtál, Uri konyhára mért házasodtál
24 VI sirva kesergi 34—35 VI Jo tanátsomot ne vedd tréfára, Körtetlen lévén ne hágj
nagy fára, 38 VI egy tsonka 39 VI kérni 40 VI Mert mondgyák ötöt szüntelen légynek.
42 VI szivet 43 VI bárány egy ügyüt szépet 44 VI Istenre 45 VI Ruhásson végre 47 VI
Az ő kintseért pályát ne fussál 48 VI soha ne 49 IV két [!] V Az ezer hét százban
kientzven [!] kettőben 51 V irtam Vátzon

263/VII.

- 1 (3.) 1. Aranyert, ezüstért, tzifra ruháért
Leányt ne szeres koszorujáért,
Sem pedig szeres tzifra ruháért,
Hanem tsak szeres jamborságáért.
- 5 (5.) 2. Jollehet eztet én nem probáltam,
De jovoltodat hazanal lattam,
Az aszszony dolgot ot meg tanultam,
Urahoz ilyen szavát hallottam.
- 10 (6.) 3. Monda urának: égyél, ha hoztal,
Vagy meg készittsem, mit szemben adtal,
Ures konyhára mit hazasodtál?
Egyel kenyeret, nints egyeb annal.
- 15 (7.) 4. A szegeny ferfi nem tud mit tenni,
A hideg vizet kezében veszi,
Szaraz kenyeret azal öntözi,
Az aszszon dolgot sirvan könyvezi.
- 20 (a) 5. Példa beszedben igaz köz mondás,
Tanuljon ebbül sok meg jobbulast,
Az igaz mondás nem ember szollas,
De a rossz aszszon holtig valo gyasz.
- (9.) 6. Azért barátom adom tuttodra,
Szólló tanatsom ne vessed hátra,
Körmetlen lévén ne hagj a falra,
Mert vissza esel fejed lágyára.

263/VIII.

- 1 (1.) 1. Isten meg álgyon, kedves barátom,
Jo házas társal, szivből kívánom,
Az házasságra van gondod, látom,
Azért ez rendet tartsd meg, jovallom.
- 5 (2.) 2. Vadat nyomáért soha ne kergess,
Ketske gyapjáért ingyen se fizess,
Üres tarisnyával lovat ne keress,
Házasulonak ez a rend helyyes.
- 10 (3.) 3. Arany ezüstért, czifra ruháért
Léányt el ne végy koszorujáért,
Sem előtted valo szép járásáért,
Inkább szeressed meg jámborságáért.

- 15 (4.) 4. Hasonlót keress önnön magadhoz,
Ki hozzá férjen állapotodhoz,
Hasonló légyen szegény sorsodhoz,
Ne hadd, hogy semmit ne hozzon házadhoz.
- 20 (6.) 5. Mond az urának: Egyél, mit hoztál?
Hogy meg készítsem, mond meg, mit adtál?
Pusztá konyhára miért házasodtál?
Egyél kenyeret, nints egyéb annál.
- (7.) 6. A férfi bujában nem tud mit tenni,
Az aszony dolgát sirván kesergi,
Szegény az vizet kezébe vészi,
Szárász kenyerét azzal öntözi.
- 25 (9.) 7. Azért barátom, adom tudtadra,
Szollo tanácsom ne vessed hátra,
Körmötlen lévén ne hágj nagy fára,
Hogy viszá ne döly fejed lágýára.
- 30 (10.) 8. Mert nehéz dolog az erötlennek
Nagy fát le vágni az tsonka kéznek,
Gazdag léánt venni szegény legónnek,
Taufollyák ötet szemtelen légynek.
- 35 (8.) 9. Koporsoáig gaz dolga annak,
Kinek szemire efélet hannak,
Még a soska is jobb üzű annak
Mézes mák csiknál, kit szivböl adnak.

263/IX.

- 1 (1.) 1. Aldgyon meg az Isten kedves jo barátom,
Az házasságra néked vagyon kedved látom,
Hogy kaphas jo társat, én szivböl kívánom,
Azert intésemet tarsd meg, azt jóvallom.
- 5 (2.) 2. Vadat te ne kerges a lába nyomáért,
Sohais ne fizess kecskének gyapjáért,
Ne kapdoss két felé fának árnyekáért,
Rosz rezet ne válasz soha is arannyért.
- 10 (3.) 3. Ezüstös aranyas oziffra ruhájáért
A leant ne szeresdd fő koszorujáért,
És előtted valo kényes járásáért,
De szeressed inkább szép jámborságáért.
- (5.) 4. Jol lehet hogy eztet en nem próbátam,
De az jo barátom házánál ezt láttam,

- 15 Az aszonyok dolgát ottan megtanultam,
Kiktől az urakhoz ily szokot hallottam.
- (6.) 5. Mond edgyik az urának, egyél, hogyha hoztál,
Ez üres konyhára miért hazasodtál,
Hogy néked készitsek, kezemhez mit attál?
20 Egyel tsak most kenyeret, nincs itt egyéb annál.
- (7.) 6. Nezd a szegény ferfit, nintsen hogy mit tégyen,
A ki szegyetiben tsak a vízhez mégyen,
Melyel ő az kenyerét, hogy száraz ne légyen,
Öntözi es harapja, eszi azt is kényen.

263/X.

HÁZASSÁGRA TANÁCS

- 1 (1.) 1. Isten aldjon meg édes barátom,
Jo hitves társal szivbül kívánom,
Az házasságra van gondod, látom,
Azért ez rendet tarcsd meg, javallom.
- 5 (a) 2. Regi beszedben igaz köz mondás,
Tanully masokból, hogy sok bút ne láss,
Az igaz mondás nem ember szollás,
De az rosz aszszony holtig valo gyász.
- 10 (9.) 3. Körmetlen léven ne hagj nagy fára,
Visza ne essel a fejed lágyára,
Igen esztelen ne indúlly a hartzra,
Ne szerentsetlen legy a csatába.
- 15 (2.) 4. Lába nyomáért vadat ne kergess,
Ketske gypjáért soha ne fizess,
Üres tarisnyával lovat ne keress,
Nötelen legénynek ez a' rend helyess.
- 20 (9.) 5. Azért barátom adom tudtodra,
Köllő tanácsom ne vessed hátra,
Magad bajára ne hagj a fára,
Mert vissza esel fejed lágyára.
- (10.) 6. Mert nehéz dolog az erőtlennek
Nagy fát le vágni a csonka kéznek,

2 [Előbb:] házas 3 [Előbb:] kedved 4 tarcsd meg <barátom> 5—12 [Utólag a lap szélén betoldva.] 15 [Előbb:] táskával 19 [Előbb:] Körmetlen léven 20 [Előbb:] Hogy viszsza ne ess

Gazdag leánt venni szegény legénnek,
Csfollyák szegény szemtelen légynek.

- 25 (3.) 7. Arany, ezüstért, s' czifra ruháért
Leányt el ne végy koszorújáért,
Inkább szeressed jamborságáért,
Előtted való szép járásáért.
- 30 (4.) 8. Hasonlót keress önnön magadhoz,
Ki hozzád térjen a te lábodhoz,
Egyenlő légyen szegény sorsodhoz,
Hogy ne hányja szemre, hozott házadhoz.
- 35 (c) 9. Annyához valón soha ne kapjál,
Ki után soha ne pasztorkodjál,
Nagy kintsért soha pályát ne fussál,
Hogy az Dunában szomjan ne hallyál.
- 40 (5.) 10. Jol lehet én ezt még nem próbáltam,
De jó barátom házadnál láttam,
Az *aszszony dolgát ott meg tanultam*,
Urához való szavát hallottam.
- (6.) 11. Mondja urának, egyél mit hoztál,
Hogy meg készítsem, mond meg, mit attál?
Üres konyhára miért házasodtál?
Egyél kenyeret, nints egyebb annál.
- 45 (7.) 12. A' szegény férfi nem tud mit tenni,
Szegyenletében az vizet veszi,
Szárak kenyerét azzal öntözi,
Az aszszony dolgát sirván szemléli.
- 50 (8.) 13. Koporsóáig gyász dolga annak,
Kinek szemére e félét hánnak,
A sós kalács is jó izü annak,
Mézes csikmák is, kit szivbül adnak.
- (b) 14. Isten engedjen néked is egyet,
Kivel holtig ely, oly tiszta szüzet,
55 Mint a szép arany együgyü szépet,
Istenért kérlek, ne végy kevélyet.

23 Gazdag <lánt> leánt 37 [Előbb:] azt; ezt <nem> még 38 [Előbb:] jobbára 39 meg <próbáltam> tanultam 40 Urához <ilyen> való 42 [Előbb:] mondjad 46 Szeg <ény kezében>yenletében 48 sirván <könyvezi> [A lap szélén:] <Mely nehéz dolog a csonka kéznek nagy fát le vagni az erőtlennek, gazdag leányt venni szegény legénynek csufollyak ötet szemtelen légynek> 53 [Előbb:] Az Isten adjon

- 1 (1.) 1. Isten meg áldjon kedves barátom,
Jó hites társam, szivből kívánom,
A házasságra van gondod, látom,
Azért ez verset tartsd meg, javallom.
- 5 (2.) 2. Lába nyomáért vadat ne kerges,
Üress tarsollyal lovat ne nyergelly,
Ketske gyapjáért soha ne fizess,
Szegény legénynek ez a vers rendes.
- 10 (10.) 3. Mert nehéz dolog az erőtlennek
Nagy fát levágni egy tsonka kéznek,
Gazdag jányt kérni szegény legénynek,
Mert mondják ötet szemtelen legynek.
- 15 (3.) 4. Arany ezüstért, tzifra ruháért
Leánt elne végy koszoruáert,
Elötted való friss járásáért,
Csak vedd el ötet jámborságáért.
- 20 (5.) 5. Jóllehet ugyan én nem próbáltam,
De jó emberem házánál jártam,
Az aszszony dolgát ott ki tanultam,
Urához ilyen szavát hallottam.
- (6.) 6. Mond az uránnak, egyél, ha hoztál,
Avagy kezemben, mond meg, mit adtál?
Ur konyhájára miért házasodtál?
Egyél kenyeret, nints egyéb annál.
- 25 (7.) 7. A szegény férjfi nem tud mit tenni,
Szégyenletiben a vizet vészi,
Szár az kenyeret azzal öntözi,
Az aszszony dolgát sirván kesergi.
- 30 (9.) 8. Azért barátom, adom tudtodra,
Jó tanátsomat ne vedd tréfára,
Körmetlen lévén ne hágj nagy fára,
Mert vissza esel fejed lágyára.

2 XII hires [!] XIII szivembül 6 XII—XIII Üres nyereggel lovat ne nyergeltess
7 XII se 9 XII—XIII Melly 11 XII—XIII Gazdag leányt kérni egy szegény legénynek
15 XII—XIII Elötted járó fris 18 XII emberek 23 XII—XIII Uri konyhára 28 XII—XIII
sirva

POHÁR KÖSZÖTÉS

- 1 (1.) 1. Az Isten álgyon meg, kedves jobarátom,
 Johit ves [!] társal, szívembül kívánom,
 A házasságra van kedved, látom,
 Az ért ezt a rendet tarts meg, javallom.
- 5 (2.) 2. Lábanyomáért vadat ne kerges,
 Kecske gyapjáért soha ne fizes,
 Üres tarisznyával lovat nekeres,
 Nyötelen legyenek ez a rend heles.
- 10 (3.) 3. Arany ezüstér, tzifra ruháért
 Léányt elnevégy kuszurujáért,
 Inkáb szeressed jámbor ságáért, [!]
 Előted valo szép járásáért.
- (c) 4. Ruháson azért nekapjál, [!]
 Kiért az után hogy pásztor kogyál,
 15 Nagy kintsért pálát soha ne fussál,
 Vegre Dunáru! szomjan jussál.
- (9.) 5. Azért barátom adomtutodra,
 Külső tanátsom nevedesd hátra,
 Magad bajára nehág [!] nagy fára,
 20 Hogy vissza ne es a fejed lágýára.
- (10.) 6. Mely nehéz dolog az erőtlen nek, [!]
 Nagy fát levágni a tzonka kéznek,
 Gazdag lánt veni szegény legénynek,
 Tsufolják szegént szemtelen légynek.
- 25 (5.) 7. Jolehet még én ezt nem próbáltam,
 Dejobarátom az oljanak házánál látyuk, [!]
 Az aszony dolgát ot megy [!] tanultam,
 Urához illy szavat halottam:
- (6.) 8. Mongya urának: egyél, hahoztál,
 30 Hogy meg készítsem, mond meg, mit atál,
 Üres konyhára miért hazasodtál,
 Egyél könyeret, nints egyéb anál.
- (7.) 9. Szegény férfi nem tud mit teni,
 Szégyeletibe vizet fel veszi,
 35 Száraz könyeret azzal öntözi,
 Az aszony dolgát sirva követi.

10 Léány [!] 33 nen [!]

- (8.) 10. Koporsóján gyász dolga annak,
Kinek efélét szemére hánynyák,
40 Tsak sós kása is job izü annak,
Mézes mákos tsekmak, kit jo szivel adnak.
- (a) 11. Régi beszédben igaz közmondás,
Tanulj másokrul, hogy sok but nelás,
Az igaz mondás nem ember szolás,
Dearosz [!] aszony hotig valo gyász.
- 45 (b) 12. Agyon az Isten néked is egyet,
Melyel holtig élj, egy tiszta szüzet,
Mint szelid barány egygyügyübögése, [!]
Az Istenre kérlek, ne vegyél kevéslet.
- 50 13. Ezer 8 szás 39ben,
Februariusnak elsöhetében
Ezen verseket szetem rendében,
Nem hogy valakit tsufoznek eben,
- 55 14. Hanem barátom kérlek ezekre,
Hogy gondod légyen most már ezekre,
Hogy el ne veszajtse lelked örökre,
Hanem hogy juthas az örök életre,
Szivem büil kívánom.

264.

CANTIO ALIA DE AMORE

- 1 1. Io napot, szivem virágom,
Mindenben iodat kívánom,
Éltessen Isten, nem bánom,
Sött tartson meg, azt kívánom.
- 5 2. Sok io szerentsés napokra
Virraszszon Isten akkorra,
Az mikoron az én szomra
Hajul szived szándékomra.
- 10 3. Mondgyad meg, szivem, titkodat,
Ha szeretz e tsak magamat,
És tavoztasd el kinomat,
Ki érted régulta fonnyaszt.
4. Mert bizony sok ideje már,
Hogy ráro sebes szárnyon iár,

43 ember <modás> szolás 47 sze <gény> lid

- 15 En szívem is csak teged vár,
 Belső röjtökében bé zár.
5. Lagitsad meg hát szivedet,
 Ne ösziczed meg fejemet,
20 Ne örüllyed el vesztemet,
 Eretted veszedelmemet.
6. Mert szeretlek csak egyedül,
 Mind gillicze, ki fészken ül,
 Hogy ő társatul el nem vállal,
 Miglen nem válosztya halál.
- 25 7. Várok sok hetet, holnapot,
 Löllyek alkalmatosságot,
 Veled beszéllesben modot,
 Talállyok olly titkon valot.
- 30 8. De meg eddig, szép madárkám,
 Titkomat meg nem mondhatám,
 Hogy szivedet vigasztalnám,
 És én magamhoz hajtanam.
9. De im már ugyan föll posdult,
 Az szerelem is föll bozdult,
35 Bennem az ioság meg mozdult,
 Szép nyájossagra föll indult.
10. Ne tiltsad meg hát magadat,
 Szívem, en tülem karodat,
 Nyakamat által kaptsollyad,
40 Es orczámot meg csokollyad.
11. Mert etszaka én ágyomban
 Veled vigadok álmomban,
 Ha föll sörkenek azonban,
 Senki nints mellettem ágyban.
- 45 12. Nintsen, lölköm, csak egy ora,
 Mellyben, szívem, néked iodra
 Nem vágyokoznék ágyodra,
 Hogy fekhethnek vánkösodra.
13. Nints olly nap is, szép violyám,
50 Melyben téged, édes N:
 El felejtenélek, rusám,
 Gyöngén termet szép aszszonkám.
14. Soha bizony én téntámmal
 Föll nem irhatnám pennammal,

- 55 Vagy ember gondolattyaival
 Ki nem mondhattya szájával.
15. Hozzád én nagy hűségemet
 És buzgó szeretetemet,
 Tsak néked mondom titkomat,
 60 És még jelentem kinomat.
16. Szivem, im már meg értheted,
 Akaratomat tudhatod,
 És kinomat meg szánhotod,
 Szivedet hozzám hajthatod.
- 65 17. Utánnod imár ne jározd,
 Szivemet tovább ne fározd,
 Hanem titkodat meg mongyad,
 Magadat nékem ajánlyod.
18. Frissen szol néked az nyelved,
 70 Nints semmi hiba te benned,
 Köszönetemet el vegyed,
 És titkomat meg őrizzed.
19. Álgyon meg az Isten, rusám,
 Tegedet, edes violám,
 75 Tartson meg io egészégben
 Teged egész életedben.
20. Az ki ez éneket szerzé,
 Es most versekre rendölé,
 Nints ketsége szerelmében,
 80 De nem szoll neki félteben.

265.

- 1 1. Az en arva fejem edgj remensegenek,
 Kisdéd szogacsakaja edes kegyessenek
 Annyi sok jot kíván, mint maga lelkenek,
 Elete eltenek.
- 5 2. Mihelyt szemem latta, mindgyart meg szerette,
 Raro két szemeit mihelyt ram vetette,
 Azolta szikraja szivem gerjesztette,
 Reszenek is tette.
- 10 3. Mert neki termete s- teste allasa szep,
 A ... vidam, deli, egész testeben ep,
 Nyelve friss, esze nagj, orczaja kedves kep,
 Szemeket fogo lep.

10 [Olvashatatlan szó.]

- 15 4. O te dragalatos kedves napom fenyé,
Lelke életemnek, szívem edgj reménye,
Sok vigasságim és örömöm edénye, [?]
Minden kedves-kenye.
- 20 5. Szánj meg és hogy tovább nyújthasd életedet,
Ne mutassad hozzám idegensegedet,
Lathassam gyakorta kivánt személyedet,
Hajós hozzám szívedet.
6. Halhassam valaha bár csak edgj szocskadat,
Vigasztaljad azzal kisdéd szolgálcskadat,
Ne tilcs tölem rósa színű orzacskskadat,
Nyajas ajakacskskadat.
- 25 7. O! mégis én drága kincsem és ekességem,
Minden nád méz felett vala edességem,
El múlik, ha látlak, sok keserűségem,
S- lesz gyönyörűségem.
- 30 8. Mert nem kökény, hanem gyenge te testecsksed,
Dianával erő deli természetcsksed,
Noha angyali kép kivánt személyecsksed,
Draga életecsksed.
- 35 9. Gyöngy vagy te, olyan, mint te A.....d volt,
Szerelmeert kinek sok szép ifju meg holt,
Ujjab ujjab langot nezesed belem olt,
Szívem hozzád hajolt.
- 40 10. Sokkal ekesebb vagy te az Helenánál,
A trójai vitéz Páris galambjánál,
Kivanasra sokkal ekesebb az szűz Gismundanál;
Maradgy hat magamnál.
11. O! melly gyakran jutnak eszemben beszédid,
Valláidról csüggő arany két karjaid,
Rósa szín ajkoddal szedett szép csokjaid,
Rára két szemeid.
- 45 12. Ez nálad mostani udvarlásomat
Vedd jó néven hozzád jó indulatomat,
Mert adom edgj nehány csokomat,
Zalogul magamat.
- 50 13. Kérem, hogy ezeket ha ő meg olvassa,
Emlékezetemet szíveben forgassa,
És kívánságomat czellyához juttassa,
El se is mulassa.

- 1 1. Megkötözött engem fekete két szemed,
Rabul vetett engem te ékes termeted.
2. Nem esik énnékem semmi nehezebben,
Csak az esik nékem legkeservesebben,
- 5 3. Elfordítád tülem rusa szín orczádat,
Nem beszélhet velem mosolygó szép szájad.
4. Istenem Istenem szerelmes Istenem,
Hogy nincsen én nékem egy bizott emberem,
- 10 5. Kinek megmondhatnám szándékát szívemnek,
Elmagyarázhatnám gyötrelmit lelkemnek.
6. Oh te ravasz róka, szerelem csalóka,
Az én bus szívemnek megháborítója.
7. Fújad Fitzkó, fújjad az én énekemet,
Mert meguntam immár az én életemet.

- 1 1. Aki urát nem szereti, gyűjön hozzám lakni,
Nékem sincsen feleségem, szállást adok neki.
2. Vagyon nékem köpönyegem, bétakarom véle,
S vagyon nékem vetett ágyam s helyet adok néki.

Rósa

- 1 1. Kölső kóronara nincs semmi szükségem,
Mivel nő fejemen arany szén süvegem.

Vióla

2. Hol kyralyi ruhád, avagy öltözised,
Herczeghez illendő pompás tiszteleted?

Rósa

- 5 3. Barson szép ruhával én fel öltöztettem,
Nem de nem kyrályhoz illendő szént vettem?

Viola

4. A kyrályne aszszont seregek késerik,
Rosat senki, mivel annak nem ismerik.

Rósa

- 10 5. Kyrályne nyilaktul környül véttettetik,
Nekem tövissimtöl bátorságh adatik.

Viola

6. Engemet à csendes szeretet óltalmaz,
Kyralyi pálczamhoz nyil óltalmat nem hoz.

Rósa

7. En napnak magzattya à több csillagoknak
Mikent eö parancsoly, ugy én viraghoknak.

Viola

- 15 8. Flora Isten Aszszony engem leányának
Tart, mosolygó szeme vagyok Kupidónak.

Rósa

9. Chlorisnak, mezőknek vagyok téstessége,
Cypris Isten Aszszony egész ékessége.

Viola

- 20 10. Reteknek szép disze, zephirus szépsége
En vagyok tavásznak minden kedvessége.

Rósa

11. Kárt nem tévö langja s villamja kerteknek,
En vagyok bársonya à tavaszi földnek.

Viola

12. Zephirus engemet isteni mannával
Halhatatlansaghnak táplál italával.

Rósa

- 25 13. Boldogh Arabjat kedves illatokkal
Megh gjözöm belöllem szarmazatt szagokkal.

Viola

14. Se szinnel, se szaggal nálad alab való
Nem vagyok, job talám, vagy hozád hasonló.

Rósa

- 30 15. A hajnal rósa szint visel ujján s haján,
Midön rósa szinnel érkezik *kocsiján*.

Viola

16. Violából köti fejen koszorujat,
Viólakkal hinti arany szénő haját.

Rósa

17. Kedves ajakival lengedező szellő
Csokokat ad, nálam akár lenni kellő.

Vióla

- 35 18. Teged à fajtalan madarak kívánnak,
Viólara pedig tiszta szivek vágnak.

Rósa

19. Engem mátkajanak lengedező szellő
Kévánt, de mint Nympa voltam tisztán elő.

Vióla

- 40 20. Midőn s titkon téged szerelmes csókokkal
Illetne, lattalak megh pirúlt órczakkal.

Rósa

21. Megh pirultam ugyan, de szuzen maradtam,
Zephirusnak csokot mert viszont nem adtam.

Vióla

22. Szemelyeden lévő külső piross szined
Belső gonóssághrúl bizonságh ellened.

Rósa

- 45 23. A Rósa szuz virágh, azért piros vagyok,
A szuz ajakókkal tisztességim nagjok.

Vióla

24. Szemérmetséghe nek nevét abban hattad,
Midőn Venus Aszsont sebbel megh bántottad.

Rósa

- 50 25. Hogy Venus Aszszonynak ne lennék szerelme,
Azért tövissimmel lévőék eő serelme.

Vióla

26. Kegjetlen, vakmerő, kinek foghsz engedni,
Ha az Isten Aszont megh merted bántani?

Rósa

27. Venus nagjob sebet vett Diomedestül,
Midőn megh sértetet volt az ő kezétől.

Vióla

- 55 28. Diomedesnek vólt Venus 'ellensége,
Akkor de te benned van Furiak mérge.

Rósa

29. Törteneből talált arra felem júni,
Tövissimben gjenge labait serteni.

Vióla

- 60 30. De megh kellet volna neked tompítani
Tövissidet, s neki vélek nem artani.

Rósa

31. A méh nyila nélkül, vitéz fegyver nélkül
Ruták, úgy Rósa is eő tövisse nélkül.

Vióla

32. De sem méh, sem vitéz csendess jó barátit
Nem serti megh, mint te Venust, azok felit.

Rósa

- 65 33. Venus baratinak árt, ellensegenek
Használ, úgy nekem is, mint elensegenek

Vióla

34. Te mindazonáltal Venus viraghanak
Hivatol, mert vére pirossított annak.

Rósa

- 70 35. Hadta azt sebenek emlekezetere,
Fejerségem hozván virrel piross színre.

Vióla

36. Te gonosságodat akarta vérével
Mutatni, most is vagy annak eő szénivel.

Rósa

37. Szemeremes piross szín orcamat el foghta,
Te orcadat pedig halvány borította.

Vióla

- 75 38. Sárgha vagjok ugjan, megh vallom, de velem
Mindenek sargulnak vilaghban, úgy vilem.

Rósa

39. E szín vetek jele s reszkető gonosznak,
Puszpángh sárgha szine van hervat orcának.

Vióla

- 80 40. Kedvesseb ezustnél mi lehet, aranynál,
De mint kettön sem látsz egyeb szint halvanynál.

Rósa

41. Sárgha ezüst s arany, mert *lopó* kezitől
Fenylenek mind *ketten* s valaznak eskettül. [!?!]

Vióla

42. Mi fényesb az égnel és a csilaghoknál,
Hóldnál, napnál? de nincs itt egyéb sárganál.

62 és 72 és 80 lás 81 lóps 82 Felének mind a ketten

Rósa

- 85 43. A nap akkor sárgul mikor elők lésznek,
Vagy az Hold lovay baloszazast vésznek. [!?

Vióla

44. Gyenge szuzek engem szabadon szedhetnek,
Kik tégedet szednek, tövéstől sértetnek.

Rósa

- 90 45. Ha à lópó kezét tövissim megh érzik,
Megh sértvén azt, hiven Aszonyokat örzik.

Vióla

46. De à több viraghok mind fejjvertelenek,
Békességh idején nincs helye fegyvernek.

Rósa

47. A szerelem gjernek nyilat Apollóval
Hordoz, tartok enis hozzam hasonloval.

Vióla

- 95 48. Az erdei Nymphak edgjüt szép Venussal
Többé nem kötvenek veled, artalmassal.

Rósa

49. Nymphak szép Venussal szaggatnak kertekben,
A regi boszusagh nem jutván eszében.

Vióla

- 100 50. Tegedet körmekkel szaggat haragjában,
Engem ujjjaival szed, baratsaghaban.

Rósa

51. Szép szerelme vagjok Venus szerelmének,
Ki levelimből szed diszt magha tegzének.

Vióla

52. Nem terheli Amor tegzet levelevel,
Ha rósat el hagyván tölti tövissivel.

Rósa

- 105 53. Nem latom mi okból Cupido tövissset
Szedné csak Rosának, nem viragha frissét.

Vióla

54. El fogjván nyilai szerelem gyermeknek
Tegzéből, ugy vészi hasznat tövissednek.

Rósa

- 110 55. Szerelem gyermeknek fegyvertelen viragh
Kell, fel vén szerelmet tiszten à rosa agh.

88 Kit 91 fejjverteknek 103 terhek

Vióla

56. Amor gyönyörködik viragh hintessekkel,
De mint meh nem tarhat szaraz tövissekkal.

Rósa

57. A méhek sereghi nekem hizelkednek,
A gjenge rosából mikor mézet szednek.

Vióla

- 115 58. Rósát, hidgjed, mizzé meh nem változtattya,
Hanem a tövissét fulanknak megh tartya.

Rósa

59. Teghed sem szép Venus, sem pedigh szeretet
Fekető ségedtől [!?] félvén megh nem illet.

Vióla

- 120 60. Ki szép fejer vóltal, festettél vér széntől,
Agy ter megh kegyetlen vitézölt embertől. [!]

Rósa

61. Mikor veress szint ken Nympha ajakához,
Akkor bir hasonló orczaival rosához.

Vióla

62. Kölső pirossaghot a szüz nem kíványa,
Elegh piross aki szemérem leanya.

Rósa

- 125 63. Sargha szint viselnek violák, halallal,
Sarghak vétkek tél és vén aszony pokollal. [!]

Vióla

64. Vióla szin ruha illet fő papokat,
Kiknek patyolatok illet szent hajakat.

Rósa

- 130 65. Vióla szin ruha illet fő papokat,
Rósa színü barsony fő kardinalokat.

Vióla

66. Nevezetes szinnel fel ekesitettel,
De titkos vétkedért azzal égettettel.

Rósa

67. Semmi titkos vetek nem terhel engemet,
Ha nem jó illatom szerzi veszelyenek.

Vióla

- 135 68. Boszszú aló langal méltan könyveidért
Égetnek tegedet méltó büneidért.

Rósa

69. Egetnek, belölem *folyjon* hogj rosa viz,
Tegedet hasznodért senki megh nem égéz.

Vióla

- 140 70. Velem is orvosok sok hasznokat tésznek,
Doctorok is gjakran violával élnék.

Rósa

71. En mint viragoknak kyralya kertekben
Termek, te mint rószt fü természet csak út föllen.

Vióla

72. Semmi némö kasza nem sértett engemet,
De néked gjakorta hozott nagj sérelmet.

Rósa

- 145 73. A majoros engem kapal és tésztogat,
Neked barazdacskat *a szantó* hasogat.

Vióla

74. Te csak egy napot élsz s ki reggel leanynak
Téged lenni lát, az estve lát *kórónak*. [*kofának?*]

Rósa

- 150 75. Vilaghon semmi nincs öröke tártandó,
Minden idejével lész megh változandó.

Viola

76. Egy nap tamadz és halsz, de az violanak
Van hoszszu ideje szamos napjainak.

Rósa

77. Az égh belieknek ugj teczet, vénhednek
Rítkan jok, de roszszak sok időket érnek.

Vióla

- 155 78. A boldogh lelkeknek viraghos kertében
Violák fémlenek tündöklő szépségben.

Rósa

79. Paepfus ólasz váras tart gjönyörüségben
Engem Semiramis szép függő kertében.

Vióla

- 160 80. Az uton jaronak kedves mulatassa
Vagjok forras mellet egy vigasztalassa.

Rósa

81. Ti földön maszkaló viraghok, el *vetett*
Tiktek à természet, engem tronusba tett.

137 felyin 142 Tennek 146 [a hiányzik.] 148 kosanak 161 vetetett.

Vióla

82. Te is velünk edgjut à földön maszkalnal,
Ha vesszödnél felyebb nem magasztaltatnal.

Rósa

- 165 83. Töviss platanushoz, hólló szép hattyuhoz
Hasonlobb, hogj sem te Rosa kyalynédhoz.

Vióla

84. Noha késsded, de maid legh mérészebb vagjok
Kösztetek, ki nem tart, hogj artnak az fagjok.

Rósa

- 170 85. A téged szedötöl, kis termeted lévén,
Labbal tapodtatol, nem vagy ott, aszt vélvén.

Vióla

86. Nékem kis abrazat à kiseded termettel
Hasznal, küs dologhban lévén kis kartetel.

Rósa

87. De a kiseded testben erő vagjon kissebb,
A gjenge törpenel orias erőssebb.

Vióla

- 175 88. A menykövek ütök à maghass cserfakat,
De nékem Jupiter nem téssen karókat.

Rósa

89. Mint irégy, halványulsz Rósa böcsületén,
Innet van rosda szén à viola tetén.

Vióla

- 180 90. Te pedig levelid ki terjesztvén reggell,
Ha hiszünk igaznak, fakadcz megh méreggel.

Rósa

91. Nem irigylek semmit de szines bár lény nal [! ?]
Czifrazott, ki jövök, mihent hasad hajnal.

Vióla

92. A szuz szemeremnek az à szin nem jele,
Midön piralsz, hordoz csak döhösséghe szele.

Rósa

- 185 93. A szuz böcsületnek tiszta viraghanak
Hinak, rajtam lévén szine szép bársonjnak.

Vióla

94. Szüznak s szemermesnek nem tartlak én téged,
Piross szén vadolya istentelenséged.

Rósa

- 190 95. En tövissel sebet tészek, te nyelveddel,
Honnét kit megh sértesz, meg ölöd mérgeddel.

Vióla

96. Violanal kedvesbb szizeket ki nem sért,
Senki megh sem pirúlt soha megh hamissért.

Rósa

97. Deakok viólat violentiarul,
Meltan hijak Rosat a csendes harmatról.

Vióla

- 195 98. Nevemet viselem hosszu napjaimtól,
Midön hervadez, én nem tartok hervadastol.

Rósa

99. Sött en kis csuklyambol ki nütt fejceském~~mel~~
Mezőket be töltök szép piross szinemmel.

Vióla

- 200 100. Bimbodnak keserves nehiz rabsagara
Molto lettél vólna örök foghsaghara.

Rósa

101. Etszaka tömlöczben vagjok, de reggelre
Terjednek levelim harmatoss essöre.

Vióla

102. Egészszen részegh vagy, nekem kis vizecske
Eleg, mert nem kíván többet levelecske.

Rósa

- 205 103. Nagy vendeghségeknek s gazdag asztaloknak
Vagjok disze koronazott poharoknak.

Vióla

104. Ah hanszor lattalak teged ravaszszagbol
A poharban esni, hörpentvén az borbul.

Rósa

- 210 105. *Bachus* poharanak utaloja vagjok,
Ivasan lévén bornak éppen kéket hagyok.

Vióla

106. Engem a szép hajnal gyenge harmattyával
Itat, mint kisedet dajkaja mannaval.

Rosa

107. Siralmas könyveit enis à harmatnak
Iszom s tartom az legh kedvesseb italnak.

190 sértesd 192 Senkit 197 fejceskénél 209 Bjehus

Viola

- 215 108. Teged Bachus szeret s borok pirossitnak,
Es a veres szőlők vigassagon adnak.

Rosa

109. Semmi közöm nékem Bachus poharaval,
Megh eléghszem tiszta viznek italaval.

269.

- 1 1. Bujdosni indulnék, ha tarsot találnék,
Magamhoz hasonló arvara akadnék.
2. Bujdoso nem voltam, buidosova löttem,
Verje megh az Isten, ki tött *azzá* éngem.
- 5 3. Mint gyaszos gerlicze, kinek búban szive,
Biudoso helyeken nincsen csendessége,
4. Mely tarsat ell veszti, buidosva keressi,
Vidamito társa nem lévén ő néki:
- 10 5. Farattam nagy bumban enis szint à képpen,
Mert nagy gyaszt inditot szerelem szivemben.
6. Elmigy, szivem, ell hacz, hat én hova legyek?
Nagy banatim miat hogy but s kárt szenvedyek?
7. *Keseredett* szivel tégedet ohajtlak,
Valamig, édessem, *szememvel* nem latlak.
- 15 8. Az éeli almom, tenger gondolatom
Az is csak, édessem, te felüled vagyon.
9. Nappal nem nyughatom, ejel nem alhatom,
Miglen, én szerelmem, *szemilyed* nem látom.
- 20 10. Meg vallom, hogy érted megh hervadot szinyem,
Mivel nem lathatlak rigen, én szerelmem.
11. Keseredet szivel tégedet ohajtlak,
Valamig, édessem, *szememvel* nem latlak.
12. Köl nékem tégedet mindenben kedvelnem,
Mert latom, nagy buzgo szerelmed él bennem.
- 25 13. Talán te vagy mostan, az kit megh talaltam,
Az én jobb kezemet te néked nyuitottam.

4 azzal [!] 12 baratim; бүт [!] 13 Fecseredet [!] 14 szívemvel nem batlak [!]
18 szemilred [!]

14. Csak te vagy én nékem mindenkor eszemben,
Hogy mi moddal tited fogjalak törömben.
- 30 15. Vagy élek, vagy halok, szerencsit próbálok,
Te néked, édessem, jó szíved szolgálak.
16. Mindenben szolgálni igazán kévanok,
Éjely almomat ell hagyván indulok.
17. Bizonynyal mondhatlak téged Dianának,
Fekete két szemed ragyagó csillagnak.
- 35 18. Azon kívűl pedig szerelem aszonnak,
Kinek búcsók neét írjak szép Venusnak.
19. Az Ur Isten algyon tégedet sok jokkal,
Holtod után pedig örök boldogsággal.

270.

- 1 1. Egissigél, szívem, szívemtűl már elvált,
Mizzel folyó szodban nem találtam hibát,
Látván az kertednek más szedi viragját,
Gyömölcsös faidnak hajtogattya agat.
- 5 2. Nem irigylem, nem is tehetek én arrul,
Hogy az hideg miat fa levele le hűl,
Talán még édővel ki keletre fordul,
Akkor az én fám is viraggal be borul.
- 10 3. *Irigyek* fegyvere, kitelkedő nyelve,
Engem jaj mint veszte meg emisztő tüze,
Akarnam, szerelmem koporsóba tenne,
Mint tűled, édessem, bujdosnom illy mesze.
- 15 4. Aszszonkam szip neve csak hat betőbűl áll,
Szívem ez világon csak ez nívnek szolgál,
Lelkem ezzen kívűl nyugalmat nem talál,
Annak szemilitűl választ megh csak hálál.
- 20 5. Ha eszembe jutnak szip beszilgetissid,
Gyakran edgyut esset gyönyörű jatikid,
Mikor valaimon fűgtek szip *karjaid*,
Orczamra hant gyakran gyönyörű csokjaid:
6. Ollykor lagyul szívem lagy viaszkhöz képest,
Lőkem is elolvad, testem is igen röst,
Orczamat gyöttelelem csak halavanyúl fest,
Valamég nem latlak, óránkint búm epeeszt.

33 Bizonynal [!] 34 csillaganak [!] 35 Aszszon [!]
5 virigylem [!] 9 Fügyek [!] 10 veszti 12 tülem 19 hajjaid [!] 23 gyöttelelem [!]

271/I.

- 1 1. Szolaly meg már egyszer hozzam én édes solymocskam,
Ne rekeasz ki szived mellül hirtelen, rarocskam,
Szivem fájdalmit enyhicz meg, rigi vigsagim *téríts* meg,
Gyönyörü madarkam.
- 5 2. Okoskottam sokszor immár, hogy ött megh foghassam,
Gondolkottam, hogy mi modon hazomban hajthassam,
Ablakomra is tört hantam, magam is lesben alottam,
Hogy ött meg foghassam.
- 10 3. De hiaban, mert kit szeme finyes az raronak,
Szarnya pedig sebessen jár, tudod, az solyomnak,
Töremet csak tavúl nizi, sebes szarnyon ell kerülü,
Bút hagy az vadasznak.
4. De szerencse, ha más vadász nem bujkál utána,
Az ki miat be repülni nem mir én halomban,
15 Mert tud filni és okossan rebdöz, és ugy mint tudatlan
Néz be ablakomban.
5. Oh Ur Isten ad meg nékem, halgasd meg kiressem,
Az madarkat rigtül fogvast ohajtya én szivem,
Mert ellöbi kinlodastul, retenetes banatyatul
20 *Nem* szünik én szivem.

271/II.

- 1 (1.) 1. Szollaly meg már egyszer hozzám, kis solyom madarkám,
Ne rekesz ki szived mellöl hirtelen, rárócskám,
Régi vigságom *térétsd* meg, szivem fájdalmit enyhítsd meg,
Gyönörü madarkám.
- 5 (2.) 2. Sokszor immár okoskodtam, hogy itt meg foghassam,
Gondolkodtam, hogy mi módon hálómban hajthassam,
Ablakomban is tört hánytam, mágam is lesben állottam,
Hogy itt meg foghassam.
- 10 (3.) 3. De héjába, mert két szeme fényes a' rárónak,
Szárnya pedig sebessen jár, tudod, a' sólyomnak,
Sebes szárnya el repülvén, vig örömöt el kerülvén
Búcsút ad vadasznak.
- (5.) 4. Akkor Isten add meg nékem, halgasd meg kérésem,
Melly madarkát az én szivem régtől fogva óhajt,
15 Elöbbeni kérésemre, sok keserves bánatimra
Enyhítsd meg, Istenem.

2 rekeszd 3 tirves [!] 6 hajtassam 10 szanya [!] 11 szarnyom [!] 20 meg.

- ¹ 1. Paraditsom kertin, Diannanak berkin zengő kis fülemilim,
Libanus hatarin, Venusnak tarsai között *nyögő* gerliczim,
Haragodat latom, jai, mely igen banom, hogy kedvedet meg szegim.
2. Vess bikóban immár, kezem kösd hatra bar, rajtam lanczodat,
⁵ Nem kirek kegyelmet, *kinozzad* szívemet, ám meg adtam magamat,
Mi *haszna* éltemnek, ha szép édeskimnek nagy haragjába vagyok?
3. Verje meg az Isten, ki miat viletlen köllöt tüled meg valnom,
Holnapot ő néki ne adgya meg *érni*, szívem szerint kévanom,
Mert artatlan livin, haragod szenvedvén im tüled meg köl valnom.
- ¹⁰ 4. *Szánj* meg immár vigre, fordul bikessigre egyetlen egy zalogom,
Ha meg nem fordulszis, szoval nem kerulszis, kinomban köl meg halmom,
Ha bus szívem végre liszen engesztelve, tarcs, *mint* saját rabodat.

- ¹ 1. Nem egy féle dolog tartóztat engemet e világi életbe,
Mert el hagyott N., rajtam szép fegyverem, lovam pedig tüzésbe,
De mind ezek felett egy kegyes engemet tart nagy jó reménységbe.
2. Nem ember az olyan, nem férfi magában, aki szépet nem szeret,
⁵ Lám még a szentek is szerették a szépet, ember angyal nem lehet,
Hát én szeginy lélek, ki egyedül élek, bánatimban mit tegyek?
3. Szent vólt Dávid király, de Bethsabeel hált, szép vólt, azért szerette,
Amaz erőss Sámson Dalila aszszonyért életét el vesztette,
Bólts, okos Salamon szép aszszony kedviért Istenét meg vetette.
- ¹⁰ 4. Egyptus pusztáját Rachél szépségéért Jákob meddig tapodá,
Kedves Ariadne Theseus királyért éltét kotskára [!] adá,
Szárkány [!] tejjel telve, kinek mind ezekre szive meg nem indúlna.
5. Hires Helenáért egész Görög ország fegyverrel viaskoda,
Jáson kiraly fiért Medea szüz-leány atya házát el hagyá,
¹⁵ Hát én N. szívem tárházáért ne harczollyak, ki mondgya?
6. Esther Asvérussal lám melly szépen éltek, szent irás bizonyittya,
Holofernesen tett Judith erőssége szívem nem háborittya,
Mert igaz sziveket, egymás szeretöket szerentse nem bolgattya.
7. Noha én sem Sámson, se pedig Salamon, Dávid is nem lehetek,
²⁰ Jákob, vagy Théseus, Jáson, Asvérusnak nyomokban nem léphetek,
De ki szerelmekkel tréfálvan meg itil, fején légyen nagy vétek.

2 nyözó [!] 5 kegyelmed bajasat [!] 6 hasznat [!] 7 viletben [!]; alnom [!] 8 meg veri [!] 10 Szally [!] 11 Ha meg nem fordul fris szoval nem kerulsz [!] 12 meg [!]

8. Soha az Istentül a magos menyégbül áldás reá ne szállýék,
Minden dolgaiban szerentsétlen légyen, bánattya szaporodgyék,
Mert az árvák szívét így meg szomorittyák, bánattyokat újittyák.

273/II.

- ¹ (1.) 1. Harom féle dolog tartosztat világban engem nagy reménségben,
Otthon *hazýott* matkam, *rajtam* jó fegyverem, lovam pedig *nyeregben*,
De mind ezek föllött csak egy szabad hetem tart nagy gyönyöröségben.
- (2.) 2. Nem firffi az olyan ember ő magaban az *ki* szípet nem szeret,
⁵ Mert még az szentek is szeretik az szépet, ember angyal nem lehet,
Hat egy szegény legény, kinek gyarló *élte*, kivansagirul mit tehet?
- (3.) 3. Szent volt David kéraly: Betsabelel halt, szép volt, azért szerette,
Amaz erős Szamson Dalilla aszszonyért életet ell vesztette,
Bülcz eszes Szalamon egy aszony kedviért Istenit meg vetette.
- ¹⁰ (7.) 4. Hát én, ki nem Szamson, sem pedig Szalamon, David is nem lehetek,
Ides szerelmemért, hozzam hűsigiért öröké buban elyek?
Hogy ha nem szanz engem, én édes szerelmem, ell köll miattad vesznem.
- (8.) 5. *Verjen* meg ur Isten, *ki* miatt én nékem töled lött el valaszom,
¹⁵ Istennek aldassa az magos egekbül soha rea ne szallyon,
De téged, én szívem, hozzam hűségédért sok ideig meg *tartson*.
6. Kévanom Istentől, hogy hammar taborrul hozzad legyen térésem,
Oly jó egéségben, á mint ell hattalak, *talalialak* ét szívem,
Ha *Isten* akarná, taborolas utan veled legyen egy éltém.

273/III.

- ¹ (1.) 1. Három féle dolog tartóztat engemet ez világi teczésben,
Rájtam szép fegyverem, kardom a kezemben, lovam pedig üzésben,
De mind ezek föllött még egy kegyes engemet biztat jó reménységgel.
- (2.) 2. Nem ember az olyan, nem férfi magában, a' ki szépet nem szeret,
⁵ Lám a' szentekis a' szépet szerettek, ember angyal nem lehet,
Hát én szegény legény, igen tsekély edény, gyarlóságban mit tegyek ?
- (3.) 3. Szent volt Dávid király, Betsabeával hált, szép volt, azért szerette,
Bölts, okos Salamon szép aszszony kedviért Istenét meg vetette,
Amaz erős Sámson Dalilla aszszonyért életét el vesztette.

2 hagyon matkam hatcza jó; mienuegben [!] 3 mint 4 az k [!] 6 élettje 7 Ber-
sabelel [!] 8 eröl Szamlon Dalida [!] 10 Szamplon 11 hűvsigiért ő töké [!] 12 szan 13
Vegen meg Ur Isten miatt 15 hűvségédért [!]; laiczon [!] 16 Kévanlok; legy 17 talalialak [!]
18 Ha Inen akarnam [!]

- ¹⁰ (7.) 4. Hát én, ki sem Sámson, sem pedig Salamon, Dávidis nem lehetek,
Az én édessemért, egygyetlen egyemért holtig tsak buban éljek?
Verje meg az Isten, ki miatt én nékem töled lesz el válásom.

274/I.

- ¹ 1. Bizadalmam csak Istenben,
Reménysegem nincs emberben,
Ifiuságam kegyelmeben,
Esnem nem hágy ketsegemben.
- ⁵ 2. Támagyanak ellensegim,
Am bar szolyanak irigyim,
Gatolyak jo szerencsójim,
Fargatya Isten ügyejm.
- ¹⁰ 3. Ravasz ember meg kerülvén,
Nekem szemben hizelkedvén,
Alnoksagal csak szot vivén,
motskas nyelven.
- ¹⁵ 4. Szányad, Isten, ifiuságam,
Könyebitsed sohajitásam,
Ad meg etzer én velágam,
Telyesics be kívánságam.
- ²⁰ 5. Irigyimet el súlyeszi,
Mert jo szerencsém irilyi,
Hirem s nevem el temeti,
Banatimat öregbiti.
6. Az sok kuvasz had ugasan,
Kevés karban semi haszon,
Csak az mienk meg maragyan,
Kit az Isten nekünk agyon.
- ²⁵ 7. Bizam is jo reménségel,
Mert hozám van nagy hüségel,
Kellő ékes tekintetel,
Tündeqlik ékes termettel.
- ³⁰ 8. Legyen szivem te szivedel,
Legyen lelkiem te lelkedel,
Elmém légyen te elmédel,
Testem nyugszik te testedel.

12 [Olvashatatlan.] 14 sohajításim

- 1 (1.) 1. Bizodalom csak Istenben,
Reminségem nincs emberben,
Iffiusagom kegyelmiben,
Esnem nem hagy kitsigemben.
- 5 (2.) 2. Ambar szollyanak irigyim,
Tamodgyanak ellenségim,
Gatollyak jó szerencsém,
Forgattya Isten igyeim.
- 10 (4.) 3. Szannyad, Isten, iffiusagom,
Csendeséts meg kinlodosom,
Örögbicsed kivansagom,
Folynak könyveim orczamon.
- 15 (6.) 4. A sok irigy had vigadjon,
Keves karban semmi haszon,
Csak az melettem maragyon,
Az kit Isten nékem adgyon.

275.

- 1 1. Latom az üdöneke gyönyörű ideit,
Ki gyakron ujtya banatimnak terhit.
2. Nem várom már tovább szabadcsagom napját,
Mert latom, keszitik testem koporsoját.
- 5 3. Gyász ruhám mint hollo, ne siry te Apollo,
Ne siry te Apollo, mert kez az koporso.
4. Nem busit már tovább en keserves versem,
Vegső oraimnak mert majd vegit erem.
- 10 5. Kedvedre elhecz mar felöllem, edesem,
Az te szerelmedel, gyonyörű kedvesem.
6. Bankodgyal, el hadlak, mig elek, ohajtlak,
Mig vilagban elek, teged meg gyaszollak.
7. Oh mely nagy dolog volt az mely ket idegen
Egy más szereti volt.....

4 ésnemes nem hagy kitsigben 5 Anbar; irigyem 6 ellenség is [!] 7 garollyak [!] jó szerencsiben 9 Sannyad [!] 10 csendes és meg kintodasom [!] 11 örögbicsed 13 a sok vagy [!] had vigasson 15 emelettem [!]

14 [A sort a másoló nem írta le végig.]

- 15 8. Verd meg uram, roncs meg az irigj arulot,
En réám törököt, hamis arulokot.
9. Hogj ne arthassanak igaz haszassagnak,
Szerelem szerzőknek s az két ifiaknak.

276/I.

- 1 1. Eszi harmat után vegre mikor osztan fudogal az hideg szel,
Nem sok üdo mulván sargul huldogalvan lasan lasan az level,
Zöld erdő pasintjat, gjaszos csizmam njomat hoval lepi *be* az tel.
- 5 2. En Istenem megjek s immar hova legjek, mire jutok vegtere?
Ha mind buval elek, ezentul mit erek, eleke meg kedvemre?
Vagj mind holtig árván jutok nagj jot varvan nagjjob keserüsegre?
3. Ezt szemeim sirvan, könjveim csordulvan nezik csak keservesen,
Bus szivem szakadvan, csak meg nem hasadvan bankodik nagj erősen,
Ki miat naponkent latok szomorú kent, szenvedek en testemben.
- 10 4. Mind buval enjivel vagj ennelis tobbel iffiusagom igj töltem,
Job lesz az darvakkal, vagj *más* madarakkal öszel bucsumot vennem,
Mégék olj orszagra, hol irigim soha ne szoljanak ellenem.
- 15 5. Talam el mentemel, bucsu vetelemmel utam ha követhetem,
Gonosz irigimnek, kik most ream törnek, njelvek el kerülhetem,
Ha nem latnak talam, nem szolhatnak ream, igj kedvek *be tölthetem*.
6. Ambar el menesem legjen, de meg ugj sem lesz vege kenaimnak,
Jaj szivemtől szakat, kiert szivem szakat, *mert szivem szerint szánlak*,
Hogj majd teged arvan el hadlak el valvan, nem tudom, mikor latlak.
- 20 7. Vilagod kedvedre azért szerelmeddel eld ezentul, nem banom,
Azert tarsasagom, mig leszen vilagom, meg halalom sem szanom,
Elj jo egesegeben imar, mig az Isten eltet, szüböl kevanom.
8. Immar soljmocskadot, az ki gengen tartot, karjaidon hordoztal,
Scofiumal fenjes, clarissal tündöklő lab sinoron tartotal,
Bocsasd el bekevel szegent, had menjen el, rea ne haragugjal.
- 25 9. Szivem Isten hozzad, meg bocsas, ha szolgad vetet ez leveleben,
Mert noha nehezen, de tölled megjen el, nem tudgja, eleteben
Leszse veled szemben, late, vagj soha sem, ki teged szan sziveben.
- 30 10. Meg bocsas vegtere, ismeretsegemben ha mit neked vetetem,
Mert tudatlansagbol s hol fecsegő szajbol veteni ingerlettem,
Ki miat napon kent latok, szivem, sok kent, meljet szenved eretted.

1 hamat [!] 3 [*be* hiányzik.] 10 [Előbb:] töltenem 11 [*vagj* olvashatatlan szóból javítva; *más* hiányzik.] 12 [Előbb:] mennem 15 telhetik 17 [*mert szivem szerint szánlak* hiányzik.] 27 szivesen

276/II.

- ¹ (1.) 1. Őszi harmat után végre mikor osztán fudogal az hideg szél,
Nem sok idő múlván sárgul huldogalván lassan lassan az levél,
Zöld erdő harmattyát, piros csizmám nyomát hoval fedí bé az tél.
- (2.) 2. Én Istenem megyek s immár hová lések, mire jutok en végre?
⁵ Ha mind buval élek, ezentul mit érek, eleke még kedvemre?
Wagy mint holtig sirván jutok nagy jot várván nagyob keserúségre.
- (3.) 3. En szemeim sirnak, könyveim tsordulnak, néznek csak keservesen,
Bus szivem szakadva, tsak meg nem hasadva bankodik nagy erőssen,
Ki miat naponkent látok szomorú kint, bánkodik nagy erőssen. [!]
- ¹⁰ (4.) 4. Jobb lesz az darvakkal, vagy is madarakkal együtt butsumot
vennem,
Mint ez volt ennyivel iffjusagom töltenem, mennem olly országra,
Hol irigyim soha nem szolnak ellennem, nem törnek ot en ream.
- (5.) 5. Immár elmentemben, butsu vételemben ha utamat en kezdom,
Gonosz irigyimnek, kik en réám törnek, nyelveket kerülhessem,
¹⁵ Ha nem látnak pedig, nem szolnak en nékem, nagy kedvetket
tölthetem.
- (8.) 6. Immáron sollymotskám, kit kedvére tartot karjaidon hordoztál,
Bocsásd el bekével, szegény had mennyen el, de ne haragugyál,
Tisztességgel fénlő, párisal tündöklő, kit sinoron tartottál.

276/III.

- ¹ (1.) 1. Őszi harmat után végre mikor osztán fujdogál az hives szél,
Nem sok idő múlván sárgúl huldogálván lassan lassan az levél,
Zöld erdő harmattjat piros tsizmám njomat hoval lepi bé az tél.
- (3.) 2. En szemeim sirván könyveim tsordulván nézik tsak keservesen . . .

276/IV.

- ¹ 1. Bóldogtalan vagyok mert kínaim nagyok, mint holt-eleven járok,
A' szokatlan dolgot melly nehéz meg-szokni, mit tégyek már nem tudom:
Régi időm el-múlt most más-képen fordúlt, óh én édes barátom!
- (1.) 2. Őszi harmat után végre mikor osztán, fújdogal a' hideg szél;
⁵ Nem sok idő múlván sárgúl huldogalván, fáról a' gyenge levél:
Zöld erdő harmattját piros tsizmám nyomát, hóval lepi-bé a' tél.

2 V A szokatlan dolgot, mit kezem nem szokott, mint Timár nem tudom 4 V végre
midőn

- 10 (2.) 4. Istenem, mit tégyek, immár hova légyek mire jutok végtére,
Ha mind búval élek, ezentúl mit érek, élek-e még kedvemre,
Vagy mint holtig árván sirok több bút látván nagyobb keserűségre.
- (4.) 5. Mind búval ennyivel, vagy ennél is többel ifjúságomat éljem,
Jobb lesz a darvakkal vagy más madarakkal ősszel bútsumat vennem,
15 Mennem oly országra, hogy irigyim soha nem szólhatnak ellenem.
- (5.) 6. Ámbár elmentemmel bútsú vételemmel ha után követhetem,
Gonosz irigyimnek, kik most reám törnek, nyelvek el kerülhetem,
Ha nem látnak talám, nem szólhatnak reám, így kedvek bétölthetem.
- (6.) 7. Talám el menésem légyen, de meg úgy sem lesz vége kinaimnak,
20 Én szivemtül szakadt kit én szivem óhajt, mert szivem szerint szánlak,
Szivem téged árván hadlak de el várván nem tudom mikor látlak.
- (7.) 8. Világot kedvedre immár szerelmedre éld ezután nem bánom,
De én fáradságom én édes virágom érted soha nem szánom,
Élj jó egészségben addig, míg az isten éltet szivbül kívánom.
- 25 9. Légyen egészségben az nap is, az melyben véled együtt kedvemre
Magamat mulattam amikor akartam, jácdoztam öledben,
Ahol árva fejem, ha kívánta testem, gyönyörködtem öledben.
- (8.) 10. Immár solymocskádat, kit gyöngén tartottál, karjaidon hordoztál,
Klárissokkal füzött, szkofiumból kötött lábsinoron hordoztál,
30 Bocsásd el békével, szegény hadd menjen el, reá ne haragudjál.
- (9.) 11. Szivem isten hozzád, megbocsás ha szolgád vétett ő beszédében,
Noha nagy nehezen, de tőled el megyen, ki téged szánt szivében,
Lesz-e veled szemben, láthat-e e testben, maga tudja az isten.

276/VII.

- 1 (1.) 1. Bóldogtalan vagyok,
Mert kinaim nagyok,
Mint holt eleven járok.
- (1.) 2. Regi időm el mult,
5 Most máskippen fordult,
Már nem tudom, mit tegyek.
- (1.) 3. A szokatlan dolgot
Mily nehéz meg szokni,
Megyek el keservesen.

33 Maga tudja az isten, Maga tudja az isten.

- 10 (5.) 4. Megyek olly országra,
Hol irigyim soha
Nem szolhatnak ellenem.
- (2.) 5. Végre mikor osztán
Szent András nap után
15 Fujdogál a' hideg szél.
- (5.) 6. Jobb lesz à darvakkal,
Vagy más madarakkal
Őszszel buchumat vennem.
- 20 (9.) 7. Bocsásd el békevel
Szegenyt, hadd menjen el,
Reá ne haragudjál.

277.

- 1 1. Az minap szejjel jártomban,
Sok erdőköt bujdostomban,
Edgj madárt látek bánatban,
Egy aszszu fa oldalában.
- 5 2. Két szárnyát el terjesztette,
Magát halni eresztette,
Hogy szép társát el vesztette,
Azon bánkodik ő szive.
- 10 3. Oh, en szegény arva fejem,
Kiben vessem reménségem?
Őregbedik veszedelmem,
Nevekedik sok gyötrelmem.
- 15 4. Mert el tölt már szabadságom,
El tavozot vigasságom,
Virradasom én nem várom,
Mert nem lesz kedves viragom.
- 20 5. Hol mások mennek kegjessen,
En tsak sirok keservesen,
Mint Apollo szép tsendesen,
Szemem fel vetem könyvesen.
6. Meg gjözött engem szerelmed,
Rabjava tet te szépséged,
De valamig tartya kedved,
Rajtam békodot pengessed.

- 25 7. Oh, en kedves iffjusagom,
Kertemben plantalt viragom,
Te vagj minden bizodalmom,
Ki ülsz az kerubimokon.
- 30 8. Igaz Isten, reménségem
Vallyon hol telik bé kedvem,
Kit rég olta ohajt szivem,
Mikor adatik meg nékem?
- 35 9. Tovabb versemet nem nyujtom,
Edesem, jodot kívánom,
Vala mig hiredet hallom,
En mind addig el nem hajlom.
- 40 10. Szolgállok, szivem, mig élek,
Mig te élsz és énis élek,
Ved jo neven, szivem, kérlek,
Meg szolgálom még, ha élek.

278.

- 1 1. Rementelen szegeny fejem,
Vallyon hol telik bé kedvem?
Kit rég olta ohajt szivem,
Hol adatik meg en nekem?
- 5 2. Szivem minden felé gondol,
Bánatom ugjan ostromol,
Mellyel, látom, testem romol,
De meg nyugszik még valahol.
- 10 3. Edes lovam, el fogj az fü,
Őszi harmat, hideg el jö,
Azis penig ha hozzam jö,
Távul van s bus bennem az szü.
- 15 4. Nincs abrakom, hol tartsalak,
Sem istállom, hol zárjalak,
Aszszonyodhoz juttassalak,
Illy meszsze hogy fáraszszalak?
- 20 5. Itt peniglen korot rágnod,
Nehéz azon tsak száradnod,
Talám jobb lesz utatt nyomnod,
Aszszonyodnál meg nyugonnod.
6. Neked ágjat jo szalmából,
Nekem vét lágy párnájabol,

Részt tészén édes tsokjából,
Meg nyugtat fáradságidbol.

- 25 7. Pallot abrak all előtted,
Széna mint selyem előtted,
Idödöt kedvedre töltöd,
Nem lesz kémélve, meg hidgjed.
- 30 8. Reggel, délben abrakod jár,
Nékem edes tsokokatád,
Folyo vizet nem unya száád,
Ne kéméld fáradságod hát.
- 35 9. Mutasd meg hát gyorsaságod,
Lássuk ékesen járasod,
Sereny és kedves futásod,
Tessék ki paripaságod.
- 40 10. Kelly fel musám, edes musám,
Kely fel énekelni,
Keservesen siránkozni,
Kedvesemtől butsut venni.
11. Mennyel lovam, edes lovam,
Menny el aszszonyodhoz lakni,
Mert meg untad it éhezni,
Az sik mezön korot rágni.
- 45 12. Mondván: édes, szép aszszonykám,
Haza hozom jo lovamot,
Meg keresem szállásomot,
Szállásomot, aszszonykámot.
- 50 13. Jo paripám meg fáradoth,
Lábarol patko le hullot,
Mert hozád sietve jutott,
Kit rég olta hogy nem látot.

279/I.

- 1 1. Vajha tündérré lehetnék,
Vagy testemben eltünhetnék,
Higyed szivem, hozzád mennék,
Veled keveset mulatnék.
- 5 2. Tündér is vagy, mert nem látlak,
Ha látnálak, megfognálak,
Vas békóban jártatnálak,
Mint te engem, kinoználak.

- 10 3. Én is bizony sokat sirok,
Szomoru verseket irok,
Mert személyeddel nem birok,
Kéért holtig gyászban járok.
- 15 4. Én istenem, reménységem,
Vajon bételik-é kedvem?
Megadatik-e énnékem,
Kit régóta ohajt szívem.
- 20 5. Angyali ábrázatodat,
Kebeledben nyílt rózsádat,
Keskeny karcsu derekadat,
Add nékem szívem magadat.
6. Tekinteted mint rárónak,
Járásod oly, mint pávának,
Ezek engem hódoltatnak
Zászlója alá Vénusnak.
- 25 7. Postán menj el én hiv szolgálom,
Tekintsd meg, mint van solymocskám,
Mondjad csak, jöjjön énhozzám,
Készen várja friss kaliczkám.
- 30 8. De téged elválasztalak,
Ha lehet, magammal tartlak,
Máshová sem bocsátnálak,
Kiki keressen magának.
- 35 9. Légyen Párisé Heléna,
Gisoárdóé szép Gismunda,
Csak te enyim lehetsz vala,
Gyönyörűséges szép rózsá.
- 40 10. Ha elválunk egymástól is,
Ne utáljuk egymást mégis,
Csak izengető szókkal is
Ujitsuk magunkat mégis.
11. Bár utáljon meg ez világ,
Csak utáljon meg a zöld ág,
Mienk leszen a mennyország,
Tündöklő fényes boldogság.
- 45 12. Én szívemnek vidámsága,
Hogy tőlem ha meg van válva,
Kéért szívem buval rakva,
Légyen isten akaratja.

- 50 13. Az isten áldjon meg rózsám,
Éltedben kedves violám,
Téged szeretlek én rózsám,
Kedveskedő majoránám.
- 55 14. Kinek szép mosolygó szemed,
Meggyőzött már szép szerelmed,
Máshoz ne hajoljon szived,
Holtig leszek rabod néked.
- 60 15. Holtig is önön magamat,
Ajánlom szolgálatomat,
Néked én barátságomat,
Oltalmaz engem rabodat.
16. A kit ha sokáig élek,
Mig bennem lakik a lélek,
Vidám napokat ha érek,
Szolgálni meggyekezek.
- 65 17. Csak ez vagy immár hátra,
Viselj gondot te magadra,
Tarts számot rám sajátodra,
A te kedves barátodra.

279/II.

- 1 (1.) 1. Ej ha tünderre lehetnék,
Vagy testemben el tűnhetnék,
Higyed szívem, hozzád mennek,
Tölled soha el nem valnek.
- 5 (2.) 2. Tünderes vagy, mert nem latlok,
Ha latnalok, meg fognalok,
Kebelemben be zarnalok,
Szepen meg tsokolgatnalok.
- 10 (7.) 3. Postan meny el, jo hü szolgam,
Tudokozd meg, hol van rosam,
Mongyad, legyen szive hozzam,
Vigan varja kis nyoszollyam.
- 15 (6.) 4. Tekenteted mint raronak,
Jarasod olly, mint pavanak,
Azok engem holdoltatnak
Zaszloja ala Venusnak.
- (11.) 5. Bar utallyon meg engem vilag,
Tsak ujjullyon meg a zöld ág,

- 20 Mienk leszen az meny orszag,
Tündöklő fenlő boldogsag.
- (4.) 6. En Istenem, remensegem,
Vajha telik be en kedvem,
Kit regolta ohajt szivem,
Ha adattik meg ennekem.
- 25 (10.) 7. Ha el valunk egy mastolis,
Ne utallyuk egy mast meg is,
Tsak izengető szokkalis
Vigasztallyuk egy mast megis.
- 30 8. Nem merek mar hozzad menni,
Irigyimtől aszt fel tenni,
Mert el akarnak veszteni,
Talam Isten nem engedi.
- 35 (17.) 9. Tsak ez vagyon immar hatra,
Viselly gondat te magadra,
Taros szamat ram sajátodra,
Egyetlen edgy violadra.

PÓTLÁS

1. Az kik mostan nagy szeretetben lakni,
Akar velünk es vigassagban ilni,
Annak csak nagy öröm kellő legien vigassag, czimbalom es hegedü,
Es nagy sok szomoru minden banatokat el feledendő legyen.
2. It kenierék mert ninczen azoknak köztünk,
Iffiakat az kik megh szomoritnak bennünk,
Sött ugian itt menten egi akarattal azok mennienek el túllünk,
Es az utan magokat adgiaiak azok köziben, kik szomorun iarnak.
3. Egy dolog, iffiak, iob netalan az testnek,
Nincz mit irnom bolezek is az hasznosnak,
Mint mikor az szomoru sok banatok giakran bantani nem kezdnek,
Irigiseg, szidalom, sok banat es siralom honnet ugyan futnak.
4. Vayde im az kik nagy czuda szep dolgokban
Iffiusagban iltenek es trefakban,
Hallyuk ugian mostis nagy sokakat tudnak es tenni dolgokban,
Taplallyak az utan kikkel az ü nehezült testeket eltekben.
5. Mert miczodaval tudgia magat taplalni
Uinsigiben, az kinek adgia irni,
Az ki most nem akar semmi jeles dolgot semmi modon üzni,
Akkoris en el hiszem, hofi semmi dologrul nem tud elő hozni.
6. Szent Mihaly az mely nap esik emlekezetben,
Mas fel ezerben es io kilenczven szamban,
Hofi mikor irnanak szintin szüret közepin, rendeli versekben,
Tudni penigh ki ligeen, ha valaki keresi, nem leli versekben.
7. Neki hazai nem közel, az mint iria,
Hanem Erdelitül meszsze vagion, azt mondgia,
Melliet igen titkol, senkinek sem mondgia, eskeszek, azt irja,
Szintin Budantul azert mert Lipponak nevezi az török orszagban.

CANTIO PULCHRA DE AMORE

- 1 1. Jarvan minap az mezőben
 Fekete gyasz köntösömben,
 El bagiadvan en testemben
 Terek egy szep szigetkeben,
 5 Niugodalmas heliet meliben
 Tanalhatnak hesegh ellen,
 Tanalhatnak hesegh ellen.
2. Ott történven le ülesem,
 Hogy magamat szellősztessem,
 10 Ugian megh rettene szivem,
 Haborogni kezde elmim,
 Mert latek szep öltözetben
 Egi kegiest iüni elömben,
 Egi kegiest *iüni elömben.*
3. De köszöne giorsasaggal,
 Vilim, hogi volna haraggal,
 Beszedet kezde rittmussal,
 Szemlil nagi almilkodassal,
 Latam kezit ajandekal
 20 Rakva lenni viragokkal,
 Rakva *lenni virágokkal.*
4. Kire kepest vidulassal
 Enis leven batorsaggal,
 Szolik neki gyenge szokkal:
 25 Isten hozot, lelkem, iokkal,
 Engem eltetö illattal,
 Gyöniörköttetö vigsaggal,
 Gyöniörköttetö *vigsaggal.*
5. Azonban hogy szellel iarnank,
 Kezem foga, hogy setalnank,
 Zöld fak alat mulatoznank,
 Es egi massal niaiaskodnank,
 Ismeretsigre ugy jutank,
 30 Utunkban addigh trefalank,
 Utunkban *addigh trefalank.*
6. Az szemit vetvin az eghre,
 Lata nagi felhött hogy jüne,
 Karjaival megh ölele,
 Czokiaival elezgete,

14 [A másoló a versszakok ismétlődő 7. sorát nem írta le végig.]

- 40 Giöniörü szokkal eltete,
Töbet hogi *maszor* beszélne,
Töbet hogi *maszor beszélne*.
7. Senki mar itt se bankodgyek,
Kedvesen minden lakozzek,
45 Lant, virgina zengis hallassek,
Kedvessivel kiki ugorgiek,
Tanczban ikesen forgodgiek,
Szep szín orczaian piroskodgiek,
Szep szín orczaian piroskodgiek.
- 50 8. Ez tanczban iffiak izzadgianak,
Leanyval az Venusnak,
Seregeben Minervanak,
Kikert regen mar szolgálnak,
Gienge szott advan egimasnak,
55 Tarsokkal had mulassanak,
Tarsokkal had *mulassanak*.
9. Nezd, solyom mint giorsalkodik,
Terulisben serinkedik,
Irigisegben hogi ne essek,
60 Ölelisben örizkedgiek,
Frisz öltözetiben finliek,
Gienge teste szellösstessek,
Gienge teste szellösstessek.

JEGYZETEK

BEVEZETÉS

A szövegközlés módszere e kötetben ugyanaz, mint a RMKT XVII. századi sorozatának már megjelent I. kötetében, ezért itt csak röviden összegezzük az I. kötet, 495–7. lapjain részletesen elmondottakat.

Kiadásunkban betű szerint követjük az eredeti forrást, néhány régi betűt következetesen mai betűre írtunk át: *o* és *u* felett bármilyen ékezet = *ö*, *ü*; *w* = *ú*, *f* = *s*; *l*z, *ß* = *sz*; *j* = *z*; *ÿ* = *y*. Az alul farkas *e*-t megtartjuk. (E kötetben csak a 41. sz. énekben fordul elő.) A kis és nagy betűk használatában, valamint a központosításban nem követtük az eredeti forrásokat, hanem a mai gyakorlat szerint jártunk el. Az énekek szövegeit — a forrásoktól függetlenül — versszakokra és sorokra bontottuk.

A változatok közlésénél — az anyag más jellegének megfelelően — az I. kötetétől némileg eltérő módszert követtünk. A szerelmi énekek sokkal erősebben variálódnak, mint a más jellegű szövegek: a későbbi változatokban a versszakok gyakran összekeverednek, újak kerülnek bele, s a részletekben is nagyon sok az eltérés. Az ének eredeti formájának rekonstruálása nem lehetséges. Ezért I. változatként legtöbbször a legrégibben leírt szöveget közöljük, s a többi változat teljes szövegét a főszövegben adjuk. Csak néhány kevesbé variálódó szöveg esetében volt mód arra, hogy a későbbi változatoknak az I. variánstól való eltéréseit a lap alján, a sorok sorszáma alá hivatkozással közöljük, mint az I. kötetben. Az egyes változatok összehasonlításának megkönnyítésére a II. és következő változatoknál a versszakok sorszámai előtt zárójelben megadjuk az I. változat megfelelő versszakainak sorszámaát. A másolási hibákat (szótag-számhibákat csak egészen nyilvánvaló esetekben) a szokásos módon javítjuk: a javított betű vagy szó a szövegben kurzívval van szedve, az eredeti hibás alakot pedig a lap alján közöljük. Ide kerültek — <-ben — az áthúzott szövegrészek is.

A jegyzetanyag beosztásában az eddigi gyakorlatot követtük. Az egyes ének-csoportok előtt ismertettük azokat a fontosabb forrásokat, melyek több szerelmi ének szövegét megőrizték. (Az énekek csoportokra osztásának csak praktikus oka van; a csoportosítás nem tükröz valamiféle belső irodalomtörténeti összefüggést.) — Az egyes énekek jegyzeteinek rendje is ugyanaz, mint az I. kötetben. Első helyen a szövegek leltérszerűen adjuk meg és korábbi publikációikra utalunk. Ezt követik az ének keletkezési körülményeire, dallamára, forrására, rokonságára és utóéletére vonatkozó tudnivalók. Végül az énekek egyes soraihoz fűzünk magyarázatokat. A jegyzetekben a legtöbb helyet az énekek utóéletének dokumentumai foglalják el; ezeket a mai népköltészetig igyekeztünk nyomon követni. Különleges esetekben egyetlen sor későbbi előfordulásait is számon tartottuk (pl. az 1. vagy a 7. sz. éneknél), általában azonban csak egész versszakok továbbélésére voltunk tekintettel. Azokat a későbbi énekeket vagy népdalokat, melyekben XVII. századi strófa is van, gyakran teljes szövegükben közreadjuk, mert sok esetben többi versszakuk is régies.

A kötetvégi jegyzékeket és mutatókat a szokásos módon állítottuk össze. A nótajelzések és a dallamok mutatóját elhagytuk, mert ezeknek itt alig van jelentősége. A dallamok közlésében (98, 102, 116, 171, 206 és 219. sz.) amúgy sem adunk újat, ezek SZABOLSI BENCE közléseinek átvetelei.

A főszövegben a töredékes szerelmi énekeket is közreadtuk, még ha néhány sorból állottak is. Említés történik azonban a forrásokban több szövegről (legtöbbször kezdősorral vagy címmel), melyek még töredékesebbek: néhány szóból, legfeljebb egy sorból állanak. Nem is bizonyos, hogy valamennyi szerelmi ének volt, ezért ezeket itt, a jegyzetekben tesszük hozzáférhetővé, a legkorábbi, XVI. századi emlékektől kezdve.

Legyen Isten hozzád oh en szép viragom. (Bejegyzés egy Brevis ratio componendorum versuum című, 1547-ben írt kézirat fedőlapjának belső oldalán. Esztergomi Főszékes-egyházi Kvtár, MSS III. 158. sz. Lehetséges, hogy a töredék egykorú a kézirattal, de lehet későbbi is. Kiad. MÉSZÁROS ISTVÁN, ItK 1960, 199—200.)

Peter feriem.

Az zöld vári enek.

Az agnőnc s' az agebnec, annac mind egyy árta. (Melius Juhász Péter: A Szent Pál Apastal levelenek... magyarázattya. Debrecen 1561. Q2—Q3 lapjain idézi ezt a három éneket a következő bevezető szavakkal: „Itt meg tiltya pal a parazna hysságos, czuff es tragar beszedet, virag eneket, lator dudolast. Vgy mint imezec.” Kiad. HORVÁTH JÁNOS, MNy 1949, 9—10.)

Időd szép viragot, termeted szépséget szüiem miért hiruasztod. (Az Eurialus és Lucretia széphistória 1592-i, kolozsvári kiadásában, mint nótajelzés.)

Az szerelmet ki nem tudgya.

Az olasz leányról. (Soos Kristóf: Postilla. Bártfa 1597. 469. A teljes idézetet lásd a 19. sz. vers jegyzetében. A harmadik kezdősor Hegedűs Márton versére utal, kiad. SZILÁDY, Száz. 1882, 39. Az idézetre BORZSÁK ISTVÁN volt szíves felhívni a figyelmet.)

Zengnek a mezők.

Árva fejemet. (A Névtelen Comico-tragoedia két nótajelzése. Mivel a drámában a 45. sz. lakodalmi ének kezdősorát is idézik, lehetséges, hogy ezek a máshonnan nem ismert kezdősorok szintén hasonló szövegek voltak. Kiad. ALSZEGHY: Magyar drámai emlékek 172, 198.)

Háborgatni kezdé nem régen szerelem. (Keglevich Miklós egyik 1660-ban írt szerelmi énekének nótajelzése. Kiad. Figyelő 1880, 154.)

Tartozál io Őrsik. (A 101. sz., 1666-ban szerzett ének 59. sorában idézik.)

Az en agyam csak. (Az 1660—70 körül összeírt *Kájoni-k.* egyik táncdallama fölé írva. Kiad. SEPRŐDI, ItK 1909, 388.)

Két feir hattyurul veszek én is most példát. (Az 1680 k. összeírt *Vietorisz-k.* egyik dallamának kezdősora. Kiad. SZABOLCSI, A XVII. sz. 24.)

Mint juhász kősziklán.

Bujdosásim után.

Szánj meg, látod rabul adtam már fejemet.

Ó mely nagy gyöttelelem vagyok én szívemben.

Tűkos szerelemnek Venus indítója. (Ezek a kezdősorok Eszterházy Pál 1681 előtt összeírt nótalistáján szerepelnek: „Énekek, Tánczok s Nóták száma, az Virginán kit tudok verni.” Lehetséges, hogy néhány közülük Eszterházy Pál szerzeménye, mert a lista legtöbb tétele ezekre utal. Kiad. Zenetudományi Tanulmányok VI. Bp. 1957, 268.)

Bóldog örömben hírdet mindent Vénus.

Tudom sokan kívánnák tudni szívem állását. (Felvinczi György 1693-ban írt Comico-tragoediájának két nótajelzése. Kiad. ALSZEGHY, i. m. 238, 253.)

Oh mely nehéz az szerelem. (A Szentsei-dk. egyik nem szerelmi énekének nótajelzése. Kiad. BUDA JÁNOS, SZD 49.)

Ezek az énekek számos különböző forrásból kerültek elő: későbbi énekeskönyvek évszámmal ellátott darabjai, levéltárak egyes verskéziratai, könyvbejegyzések stb. kerültek itt közlésre. A legjelentősebb forrás a JAN MIŠIANIK által a közelmúltban felfedezett *Fanchali Jób-kódex*. Legfontosabb szövegei: Balassi pásztordramája Balassi énekeinek változatai, a legrégebb szlovák szerelmes versek és az 1540-es évekből való *Pajkos ének* nemrégiben jelentek meg. (MIŠIANIK—ECKHARDT—KLANICZAY: Balassi Bálint szép magyar komédiája. A Fanchali Jób-kódex magyar és szlovák versei. Bp. 1959. Irodalomtört. Füzetek 25. sz.) Ezeken kívül a kódex 12 szerelmi éneket és egy asszonycsúfoló ének egystrófás töredékét tartalmazza, melyek közül csak egy volt már eddig is ismeretes a *Vásárhelyi-dk.*-ből. (20. sz.) A kódex három szerelmi éneke a záróstrófában megadja a szerzés idejét (4., 6., 14. sz.), ezeket a megfelelő időrendben, a többit a kódexba való bemásolás időrendjében közöljük. (16—22., 24—25. sz.) A szerelmi énekek többségét Fanchali Jób János Liptói megyei nemes másolta, valószínűleg a bicsei Thurzók környezetében. Helyesírását KLANICZAY az idézett kiadvány 12. lapján jellemezte; nyelvjárási sajátosságai megegyeznek a kódex III—IV. kezének sajátosságaival, ezt ECKHARDT ismertette. (I. m. 47.)

Ebben az énekcsoportban szerepel néhány, különböző levéltárakból előkerült ének, melyek keletkezése bizonytalan. A Zichy-lt. énekkéziratainak eredetije jelenleg lap-pang, ezeket csak a szöveget közlő DÉZSI állítása alapján helyeztük a XVII. sz. elejére. (10—12. sz.) A Batthyány-lt. énekeit a XVII. sz. közepére tettük (53—57. sz.), bár esetleg néhány darabjuk egy-két évtizeddel később is keletkezhetett. A kötet egészének időrendjén azonban ez nem sokat változtatna, és célszerű volt az egy helyről előkerült anyagot együtt közzétenni.

1.

Kézirata: Palatics-k. 67a—b. Kiad. GÉVAY ANTAL, Tudománytár 1839, 326.; Literaturdenkmäler aus Ungarns Türkenzeit. Bearb. v. FRANZ BABINGER, ROBERT GRAGGER, EUGEN MITTWOCH u. J. H. MORDTMANN. Berlin—Lpz. 1927, 128.

Az ének szövege egy török, illetőleg arab betűkkel írott, vegyes tartalmú kódexben található. Előtte öt magyar nyelvű vallásos ének van, utána egy török—magyar szerelmes vers (lásd a következő szám alatt), majd egy horvát szerelmes vers. Ez utóbbinak szerzőjeként Mehmed van megnevezve. E nevet GÉVAY összekapcsolta a magyar ének utolsó versszakában levő Divínyi névvel, és azt gondolta, hogy a magyar és horvát dal szerzője azonos. Erre semmi alap nincs, és bizonyosnak vehető, hogy Divínyi Mehmed nem létezett. (NÉMETH GYULA: Balassa Bálint és a török költészet. Magyar Századok. Bp. 1948, 98.)

A Divínyi valószínűleg török divatú álnév, és a költő lakóhelyére utal. GRAGGER bizonyosnak (i. m. 29—30.), NÉMETH GYULA pedig lehetségesnek (i. m. 100.) tartja, hogy az ének szerzője Balassi Bálint, mert Divény Balassi-birtok volt. A várat azonban 1588-ban, a kódex összeírásakor a török tartotta megszállva, a stílus sem vall Balassira, sőt lehetséges, hogy — miként a kódex több magyar éneke — ez is jó néhány évvel a kódex összeírása, 1588 előtt keletkezett, mikor Balassi még gyermek volt.

NÉMETH GYULA megállapította, hogy a szerző a török lantos költészet legelterjedtebb versformáját, a müräbbäc'-t követte, melynek sajátossága, hogy „az első versszak

második és negyedik sora, és minden további versszak negyedik sora azonos, esetleg bizonyos variációval". Az ének tehát „vagy törökből való fordítás, vagy olyan ember műve, aki tökéletesen tudott magyarul — minden valószínűség szerint magyar ember volt — és járatos volt a török irodalmi formákban”. (I. m. 98–9.)

Az éneknek nemigen van kapcsolata a magyar szerelmi költéssel, amit nyilván török ihletése magyaráz. Van azonban egy kései korból származó énekmásolat, melynek talán van valami köze énekünkhöz:

Szeretője szépsége.

1. Gyöngy illatú ékes rósa,
Oh melly igen ohajtalak,
De nem tudom csak gondolom,
Mikor látlak szép virágom fris galambom [!]
Gyöngy illatú [ékes rósa].
 2. Es vig vagyok mikor láttlak,
Ha nem látlak tsak óhajtlak,
Fekete szemü, szömöldölkü,
Fehér teste, s' vig kedve, [!]
Gyöngy illatu [ékes rósa].
 3. Be sokan vannak szemiledre,
Ékes szép termetedre,
Vagy mindenütt kellemetess,
Szemem előtt tekintetes,
Gyöngy illatú [ékes rósa].
 4. Solyomnál ékesebb szined,
(Szünöd) pavánal frissebb, [!]
Szép gerlicze nevetésed,
Zengedezo szük mellü [!] éneklésed,
Gyöngy illatú [ékes rósa].
 5. Oh te kegyess mit keres [itt],
Nám az előtt nem jártál itt,
Szeretődre akattál e',
Kegyessedre találtál e,
Gyöngy illatu ékes rósa.
- 26
6. Tekincs reám had ujullyak,
Te szemedtül had vidúllak,
Sem italom sem életem [!]
Meg szinedet nem lathatom, szép galambom,
Gyongy illatu [ékes rósa].
 7. Tudod tüzit szerelmednek,
Vakmerő az mindenekben,
Meg nem akad ő szemében,
Sebes szellő ingyen élt [!] s' vig kedvü,
S' gyöngy illatu [ékes rósa]. (*Jankovich-ék.* 1789, 29a.)

Szöveg szerint csak a XVI. századi ének 1. sora — igaz, legpregnansabb, a magyar anyagban egyébként teljesen ismeretlen sora — egyezik meg e kései szöveg 8. sorával. A másik egyezés (19. sor = 28. sor) lehet véletlen; megvan e sor az „Idő, idő tavasz idő” kezdetű XVIII. századi ének utolsó strófájában is: „Sem italom sem ételem, Sem jo izü aluvásom” (*Rákosi Sámuel Holmája*, 1790 k., 71b–72a). Érdekes azonban a versforma: az első versszak első és ötödik sora és minden további versszak ötödik sora azonos. (Ezt a sort csak az 5. versszakban írta le teljesen.) Ez a forma eredhet némi változtatással a műrabbac-ból, mely a XVI. századi szöveg mintája volt. Feltűnő néhány sor különös,

en, a hazai gyakorlatban szokatlan stílusa, például a 9. és 26—7. soroké. A szöveg helyen romlott, ez a tény egy régebbi kéziratból való másolásra vall. (Jankovich ítéletében igen sok XVII. századi ének másolata található meg.) Mindezek a tények, a gyanút kelthetik, hogy ez a szöveg is a török lantos költészet hatására keletkezett XVII. vagy még a XVI. században. — Egy rövidebb változata a XVIII. sz. 1. feléből, *lehlen Kata versei* c. kéziratban:

Más Ének

Gyöngy életü ékes alak, vaiki régen ohaitolak.
 Nem tudhatom szép virágom, rósa szinyü fris galambom.
 Ha nem látlak tsak ohaitlak, ha látlakis tsak kívánlak.
 Oh vig kedvü vig szerelmü, fekete szemü szemöldökö.
 Ölelgetü kariaimmal tsokolgotatü aiiakimmal
 Hozzam várlak maiorannám, meg tsókollak ékes rósám. Amen.

(OL Múzeumi t. a. Fasc. 294/d. 79. sz.)

A szöveget a *Literaturdenkmäler* . . . betűhív átírása nyomán közöljük, egyes betűket a kiejtésnek megfelelő jelekre változtatva: s = sz, š = s, č = cs, ts = c, n' = ny, = gy.

2 tes megszeres = te is viszontszeress

13 Azok = az ok, azon ok (?)

14 GRAGGER kiadásában tévesen: lejan. (NÉMETH i. m. 100.)

22 utan = utánad

2.

Kézirata: *Palatics-k.* 67b—68a. Kiad.: *Literaturdenkmäler aus Ungarns Türkenit.* Bearb. v. FRANZ BABINGER, ROBERT GRAGGER, EUGEN MITTWOCH u. J. H. OEDTMANN. Berlin—Lpz. 1927, 128—9.

E török—magyar makaróni vers szerzője a 19. sorban Hüsrev Ásikín-nak nevezi magát. Török ember volt tehát, aki a magyar szövegrészekben a tárgyias igeragozást elvétli. (NÉMETH GYULA: Balassa Bálint és a török költészet. *Magyar Századok.* Bp. 148, 98.) Az ének fordítását az idézett szövegkiadás német fordítása alapján adjuk, az edetiben is magyar részeket kiemelve:

*Én nem bántom tekegyelmed, jöszte szívem énvelem,
 hogy a lélek és a szív az elválás miatt ne szenvedjen.
 Ne hagyj el, szívem, hogy a bánat ne görnyessze testemet.
 Jere szívem, jere lelkem, jere, te hold-bálvány!*

Ha ezek a te rózsáid ma a szépség rózsaaágában felvirágzanak,
 és ha rabszolgád, mint egy *fülemile*, ó parancsolóm, sírna,
 mindenképpen szeretem én tégedet, uram! Menj utadra!
Jere szívem . . . stb.

Ó szempárom, ó parancsolóm, ha ezüstös bálványképed meglátom,
 érted fejem adom, lelkemet is odahozom.
Te kegyelmes szeretőmnek mindig ez a beszédem:
Jere szívem . . . stb.

Amióta, ó istenkép, városunkban kereskedő lettél,
 bazárunkat csupa jajgatássá titted.
Ne sírased epedve engemet, ah, éjjel-nappal.
Jere szívem . . . stb.

Nem csudálság, ha elsétálsz, ó paradicsom ciprusa.
De ne menj el ageb vetélytárssal, ó élő lélek.
Te kegyelmed rabja, Hüsrev Ásikín, kihirdeti nyilván:
Jere szívem . . . stb.

3.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 228b—230b. Kiad. FERENCZI, VD 162—4.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 261—2.

FERENCZI és DÉZSI az éneket tévesen Balassinak tulajdonították, a végén levő évszám (1590) miatt. Az első két szakasz tartalmilag megegyezik Balassi egyik Júliaversének kezdetével:

Régi szerelmem nagy tüze hamuá vált vala szinte,
De ím nem tudom mi löle, hogy bennem meg felgerjede.

Elvált hív szeretőm miatt új bánat nagy kénnal fogyat.
De nem látom semmi módját, mint oltsam szerelmem lángját.

(ÖM 87, 213.)

1 A *szíve* harmadik személyű alakja értelmileg nem illik ide, mert itt még nem a kedvesről, hanem a költőről van szó.

4 kényszerítte = kényszerítette, székelyesen (FERENCZI).

7—8 Értelmileg zavaros sorok, kijavításukra nincs biztos megoldás.

25 én ime = en, íme (kétszer íme)

33—6 Igei állítmány nélküli záróstrófa, mint pl. Balassinál is. (ECKHARDT-kiad. 266.)

4.

Kézirata: **Fanchali Jób-k.** 192—4. — Címe: „Alia optima etc. etc. etc. etc.” A szöveg végén: finis. — Az ének az utolsó vsz. szerint 1591-ben készült.

1 Elterjedt közmondás volt: „Voluptas esca malorum. Meg czal az Cupido.” (Baranyai Decsi: Ad. 5/1/3/9.) Latinját Petki János is idézi. (RMKT XVII. I, 317.)

6 mordalo = csalárdul megsebesítő. Balassi is „mordály áruló”-nak nevezi Cupidot. (ÖM. 42. sz. 7. sor.)

10 ighen = ígyen, így. — A „sebesítj” múlt idő, í-ző alakban, mint a következő sorok végén is.

12 eluiuj — valószínűleg: elvévő (= elvette), í-ző alakban. (A NySz *vyuyn* alakot idéz.)

14 ketilben = kötélben, megkötve

18 el mulik = elmúlik, elment, eltávozott (bár a következő sorokban szól hozzá!)

19 nielien = néki (a NySz *nekyn* alakot idéz.)

40 szeneő = színű

50 szeretted — jelen idő!

58, 62 Múlt idők!

5.

Kézirata: **Csáky-lt.** (OL) R. sz. 177. Fasc. 570—80. Kiad. CSAPODY CSABA, ItK 1954, 437—9. (Hasonmással.) — A szöveg után: finis.

A versfők a BATIANI nevet adják; az ének utolsó szavára Echo a Kata nevet feleli. (Erre a cím is figyelmeztet.) Az ének tehát Batthyány Katához szól, aki Batthyány Boldizsár és Zrínyi Dorottya leánya, Batthyány Ferenc húga volt. Széchy Tamás főudvarmesterrel, Felső-Magyarország kapitányával 1592. ápr. 19-én tartotta meg esküvőjét. Szerzőként tehát elsősorban Széchy Tamás jöhet szóba. Az ének írása azonban sem Széchy Tamásnak, sem valamelyik íródeákjának kézírásával nem egyezik meg. (Széchy Tamásnak Batthyány Ferenchez írott levelei az OL Batthyány-levéltárában vannak, ezek közül nem mindegyik Széchy sajátkezű írása.) Költői működéséről egyébként sem tudunk.

A másik lehetőség, hogy a verset Balassi Bálint szerezte. Nincs kizárva ugyanis, hogy Balassi ismeretlen harmadik nagy szerelme, Fulvia, Batthyány Katával azonos. Balassi ugyanis éppen Kata bátyjával, Ferenczel levelezett Fulvia kezének elnyerése érdekében. Itt azonban kronológiai nehézségek vannak: a Batthyány Ferenchez intézett levelek 1593-ban keltek (Balassi ÖM 397, 399.), Kata esküvője meg már 1592. ápr. 19-én megtörtént. (A fentiekről lásd részletesebben: CSAPODY CSABA i. m., és STOLL BÉLA, ItK 1955, 463.) Az ének stílusa különben sem vall Balassira. Az ének szerzője tehát ismeretlen.

4 kyszy = készzeti, ösztönzi (MNy 1955, 386.)

7 megh hyt = meghívott (?) — a *szerelmeknek* szót a rím alapján is javítani kell.

8 túntety = mutatja

6.

Kézirata: **Fanchali Jób-k.** 298—9.

Az éneket a záróstrófa szerint 1593-ban szerezték. Lehetséges, hogy a versfőlkbe illeg bele volt foglalva a szerző neve: MICHII VARI E.

10 A „kellesz” alak nem illik ide, a versszak különben is kissé zavaros.

18 esik = esék

21 aiaandiekot = ajándékok

40 megh = megint

7.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 162b—164a. Kiad. FERENCZI, VD 132—3.; DÉZSI, Balassa-kiad. 17—9.

II. **Stephaneis Moschovita... toldaléka.** Kiad. DEÁK FARKAS, MKSze 1877, 73.; I, Balassa-kiad. II, 750.; ECKHARDT, Balassi-kiad. 6—7. — Címe: Cantio. Csak -5. sorokat tartalmazza.

A versfők a SARA nevet adják. (Vö. 15. sor: „sidoul jelentem nevét versek fejé-
) Az ének a záróstrófa szerint 1597-ben keletkezett. Sokáig tévesen Balassi Bálint-
ulajdonították, ezt a feltevést IMRE ILMA cáfolta. (Balassa Bálint hatása a XVII. sz.
len költőire. Bp. 1930, 23—7.) Ugyanő számos párhuzamot állapított meg az ének
lassi költeményei között. Az alapötletet Balassinak a fülemiléről szóló éneke adta,
sor csaknem szó szerint megegyezik Balassi 17. sorával.

Vagy te egészséges, én peniglen sebes szerelem nyila miát,

Énekelsz vög szóval nem mint én bánattal, mert nem is érzed kínját

Az szép Juliának, kinek szép voltának adta lelkem meg magát. (ÖM. 94.)

Az ének 1. sora járt a fejében Detsi Istvánnak 1613-ban, mikor kódexe egyik ének másolását így kezdte el: „Szeles tenger habia <julia> eggik az masikat...” (KT XVII. I, 485.) A szöveg később is igen népszerű lehetett, mert az 1. sor utóélete en a népköltészetig követhető. Sajátos módon az időben legközelebbi változat egy 1777—81 között másolt énekben kerül ismét elő, melyet, mivel igen archaikus, bb strófája előfordul a régi anyagban, teljes egészében közlünk:

Nota Elegans.

1. Kinek van kegyesebb barna szeretője
Meg tserélnék érte szökét adnék érte.
2. Kotsisom kertészem kedves folajtárom
Vigy el engem kérlek szeretőm kertiben.
3. *Ilona haragja sebess tenger habja*
Annak vólnék rabja ki jobban tartana.
4. Tsak azt szánom bánom tölled meg kel válnom,
Sok utánnam [!] valo járásom sajnálom.
5. Aszszonyom szerelme hozott engem ide,
Fekete két szeme tsalogatott ide.
6. Szeretőm tsillagom van é veres borod?
Meg iszom borodat szeretlek magadot.

7. Vagy el mégyek tölled vagy meg halok érted,
Vagy piross véremmel földet festek érted.
8. Te friss termetedért meszsi földre megyek,
Szép mosojgásodért aranyakat adnék.
9. De mint hogy én látom hűségedet hozzám,
Nem megyek el tölled szerelmes violám.
10. Az Isten áldgjon meg ezen hűségedért,
Végre jó akarod lehessenek ezekért. (*Kozma-ék.* 49a.)

Ez ének 4. vsz.-a, mely a XVIII. századi kéziratos anyagban és a népköltészetben igen elterjedt, először egy 1761-i kéziratban levő énekben, a „Napjaim borulnak, bánatom nem múlnak” kezdetűben bukkan fel. (OSzK Oot. Hung. 962. 3b.) A 7. versszakot lásd: 115. sz. 10. vsz. és jegyzetei. A 8—10. versszakok is régies hangúak. — A 3: vsz. némileg megváltoztatva az „Aj, de én is tartottam” kezdetű népdalban is előfordul:

Mózsés uram haragja Vörös tenger habja
Lennék annak rabja ki szépen tartana.

(Teljes szövegét és további kapcsolatait lásd a 84. sz. ének jegyzeteinél.) Hasonló formában Békés megyében is feljegyezték a XIX. sz. első felében:

Hajjah hajjah hajjah veres tenger habja,
Annak lennék rabja ki szépen tartana.

(MTAK Népk. 19., 35a.)

8 ruhasz = ruhászsz, ruházol
10 mégh azzal — olv. megaszal
11 agasztal = agaszt

8.

Kézirata: Vásárhelyi-dk. 73a—b. Kiad. FERENCZI, VD 77.

Az ének első sora megegyezik a 93. és 214. sz. ének első sorával, más kapcsolat azonban nincs közöttük. Keletkezési ideje az utolsó strófa szerint 1600. A szöveg igen zavarosan maradt fenn, ezért lehet, hogy az évszám sem jó.

9.

Kézirata: Euclidis... geometria todaléka. Kiad. SZINYEI GERZSON, Figyelő 1882, (XII.) 388—9. — Az ének a kötet végéhez kötött üres levélen van. A lap alján ott a „mikor” órszó, tehát a szöveg folytatása a következő levélen lehetett, ez azonban elveszett. Az ének versfői: STEPHA. Ugyanaz a kéz, mely az éneket írta, a címlapra jegyezte: „Spes mea Chr. And: Bőszörmeni 1601.” (CZEGLE IMRE szíves közlése.)

10.

Kézirata: Zichy-levéltár. Kiad. DÉZSI, ItK 1926, 220. — Címe: Cantio. A szöveg után: finis. A nótajelzés („Minden nap io reggel”) Balassi egyik énekére utal. (ÖM 52. sz.) A kézirat jelenleg nem található a Zichy-levéltárban, ezért a szöveget DÉZSI közlése után adjuk. A másolás ideje — a Zichy-lt. többi verskéziratával együtt — a XVII. sz. elejére tehető. (Vö. RMKT XVII. I, 643.)

4 többtől fellieb — szokatlan vonzat többinél helyett. (Vö. NySz I, 974.)

5 E sor vagy romlott, vagy DÉZSI rosszul olvasta. *Termetből* helyett inkább *termettel* kellene, a *czudallya* is mindenképpen rossz, talán ehelyett: *czudára*.

7 Nezelem, olv. nézelem (=alaposan megvizsgáltam). Alább, a 9. sorban is: nezzel.

16 szelöl — jelentése nyilván: szélről, bár ilyen alakkal nem találkoztam.

23 vég — víg

11.

Kézirata: **Zichy-levéltár**. Kiad. DÉZSI, ItK 1926, 219—20. — Ennek az éneknek a kézirata sincs meg, másolási ideje ugyanaz lehet, mint az előző énekkéziraté. DÉZSI szerint XVI. századi kéz írta.

12 búv = bő

14 feddez, olv. feddesz. Vonzata: *vimiről*; ennek és a rimnek alapján javítottuk a *melíteol* szót. A sor jelentése egyébként homályos, mint ahogyan az ének további sorainak értelme sem világos.

17 meteol —, hibának látszik *míteol* helyett.

12.

Kézirata: **Zichy-levéltár**. Kiad. DÉZSI, ItK 1926, 220. — A kézirat jelenleg ismeretlen helyen van. DÉZSI leírása szerint egy 16-rét, 8 levélből álló kis füzetke volt, melynek 2a—6b lapjaira volt az ének csonka szövege beírva. Kezdeté a füzet külső lapján is megvolt: „Tancz. Az Rigonak eő szolasa engem vigaztal, kit giakorta ohaitotta [!] fohazkodassak [!]” A füzetke többi lapja részben üres, részben szerelmi énekek töredékeit tartalmazza, más kéz írásában. 7b: „Ki szemeuel mig latt az vagi tapastolhat nem lehet ott ketsegh Igy szezsseged hige verem Imhol Ieg' Igaz szivem húszege.” 8a: „Ki szemeuel megh lat az uagy tapasztolhatt azban nincsen ketssegh Igi szezsseged hige ez verem Iege Igaz szi húszege Hússegetem uege elletem erce.” 8b: „Ket dologh szuedet szokta haborgatnj az szerelem (kihúzott szavak) szol hurijan sokot... futni ket dologh volt.” (ItK 1926, 218.)

9 kerli — valószínűleg a *kérleli* alakváltozata, bár a NySz nem idéz rá példát.

13.

Kézirata: **Pongrácz-levéltár**. Kiad. ZÁVODSZKY LEVENTE, MNy 1911, 458—9. — A kiadáskor a levéltár Bashalmon, Szabolcs megyében volt, az ének „egy datálatlan tót feljegyzés hátlapjára” (41. cs. 115. sz.) volt írva. Jelenleg ismeretlen helyen van, a szöveget a közlés után adjuk. Kora a helyesírás alapján a XVI. század végére vagy a XVII. sz. elejére tehető.

14.

Kézirata: **Fanchali Jób-k.** 307—10. — A szöveg végén a másoló megjegyzése: Irtam Szt. Andras napian Ao. 1607. J. J. DF.

Az ének a végső strofák szerint 1603. júl. 10-én, Prágában keletkezett. Mivel éppen akkor Petki János az erdélyi követséggel Prágában volt, esetleg ő szerezte az éneket. (KLÁNICZAY, RMKT XVII. I, 599. és FJK 21.)

Az ének eleje egy csángó népdallal egyezik meg: „Ki szétálék küssz kertembe virágimat nézni, hát égi harmat fogja bé virágim színét” stb., teljes szövegét és változatait lásd a 75. sz. ének jegyzeteiben. Az ott harmadikként közölt változatban megvan az a mozzanat is, hogy a szerelmes a fülemülében kedvesét ismeri fel: „Magszólítám fülemülét: há 'z én édeszem”. A népdal gondolatmenete a továbbiakban is hasonlít az énekéhez: a fülemüle-kedves visszautasítja az udvarlást. — Erdélyből csak két töredékes változat ismeretes, az egyik VIKAR gyűjtéséből:

Én kimenék kis kertembe virágom látni,
Hát virágom bé van huzva égi harmattal,
Rajta sétál fülemile sárga lábával.

Jer bé hozzám kincsem rózsám, légy arany almám.
Az ajtómon vas bilincs van, meg se pendüljön,
A sarkantyúm sárga rézből meg se csendüljön.

(Bözd, Udvarhely m., MF 507/a.)

A másik, még töredékesebb változat érdekessége, hogy megőrizte az ének második sorának egy jellegzetes fordulátát:

Én behágék kőkertembe fáradt nagy gondal,
Ott sétál a fülemile sárga lábakkal.

Aranyos kard oldaladon meg se csendüljön,
Sárga csizmád sarkantyúja meg se perdüljön.

(Magyargyerómonostor, Kolozs m., 1910. MF 814/b.)

3 bie fedet — olv. befedett. A népköltési szövegekből az derül ki, hogy harmattal befedett virágokról van szó. — houal = reggel. (Inkább „hollal, holval” alakokban fordul elő.)

10 meliben = mélyebben, alaposabban

12 all el — feltehetőleg: állj el, 'tűrj el, szenvedj el' értelemben. Ugyane sorban a *fel* (= félj) szintén rag nélküli 2. személyű felszólító alak.

17 Innen kezdve a szerelmes 3. személyben beszél saját magáról. — zauat = szavad

18 Olv. indították

19 A „vagi szwuoltnekj” szavakat nem értem. Talán a *süvölt* (=fütyül) szó valamilyen alakja rejtőzik itt.

21 bants = bántsd (öt)

24 ves = olv. *vesz* vagy *vész*

29 mj nem = hiszen nem

45 allo = állandó, állhatatos

47 Neruus = Nereus tengeristen

53 mire = miért

54 ozigansagot = csalfaságot, hamisságot

56 feöls = fölsz — heölsz = hülsz

57 sot olv. szót

67 Vtan = utána

15.

Kézirata: **OL kincstári osztály.** Kiad. SZILÁDY, ItK 1893, 253. — A hiányosan idézett kéziratra („egy 1604-ben a m. kir. kamarához beadott folyamodványon”) nem sikerült ráakadnunk, ezért SZILÁDY mai helyesírással közölt szövegét adjuk. Az ő közléséből tudjuk azt is, hogy a folyamodványon e név volt aláírva: „Andreas Maximilianus Pongrácz de Szent Miklós.” — Lehetséges, hogy az ének eleje hiányzik.

16.

Kézirata: **Fanchali Jób-k.** 191—2. — A szöveg végén a másoló megjegyzése: J. J. DF. <finijt> 6 Marty Ao 1604.

A nótajelzésül megadott ének nem azonosítható teljes bizonyossággal; lehet, hogy azzal az énekkel azonos, amely — csonkán — a *Detsi-k.*-ben maradt fenn, nagy valószínűséggel Mihály vajda erdélyi uralmáról szól, és versformája is olyan, mint énekünké. (RMKT XVII. I, 607. — KLANIOZAY, FJK 17.)

KLANIOZAY (i. m.) lehetségesnek tartja, hogy az ének a szöveget leíró Fanchali Jób János saját szerzeménye: sok benne az utólagos javítás, ami egyébként Jób Jánosnak nem szokása, s a gyakori rim- és szótagszámhibák is szerzői fogalmazványra vallanak.

5 szintein = a kódex másolója az *é-t* *ie*-vel szokta jelölni, nem pedig *ei*-vel.

6 eszuen = öszve, együtt

14 sörön = sűrűn; ugyanez a kép megvan egy Gyöngyösi után készült énekben is. (253. sz. 9. vsz.)

21 röuid nap = nemsokára

29—32 E versszak szövege romlott, javítására nem találtam megoldást.

17.

Kézirata: **Fanchali Jób-k.** 194—5.

Az ének gondolatmenete — különösen az elején — zavaros, a szótagszám bizonytalan volta is rossz másolatra vall.

20 felgeriesztj — múlt idő!

21 Las = lám; felettem — olv. feledtem

Kézirata: **Fanchali Jób-k.** 196—7. — Címe: *Alia optima. A végén: finis.* A kódex 1604 táján másolt részében.

A 14. vsz.-ot vö. a 24. sz. ének 2. versszakával.

Ugyanez a tárgya a 119. sz. éneknek is; énekünk 7. vsz.-a annak 2. strófájához; a 9. vsz. meg a 19.-hez hasonlít. Az efféle tréfás leány-szemle a XVIII. században igen elterjedt műfajjá lett. Egy ponyva-szöveg néhány versszaka:

Józi bátsi, Péter bátsi, hej tsak az Zsuskám hozza kend ki! hej tsak az Zsuskám hozza kend ki, Mert a' Zsuka szép leánya, hej tántzban forog mint karika! hej tántzban forog mint karika.

Szép az Ágnes mert egyenes, hej kár az benne hogy nem tejes! repete. Ha ugyan ha tejes vólna, hej biz utánna sok szaladna rep.

Veronika óh te jótska, hej te vagy az a' hamis Róka! rep. Mert ha hamis te nem vólnál, hej bizony hozzám jobban huznál! rep.

Szép a' Náni mert a' fara, hej tsak ugy riszál mint a' hara! rep. Mert ő ha ugy nem riszálna, hej kevesebb mátkája vólna! rep.

A' Rebeka mint karika, hej de ha fekszik még-is nyalka! rep. A' kiért én majd meg halok, hej kitől nehezen meg válok! rep. . . stb. 22. vsz. (*Tíz új világi dallok.* H. é. n.)

Egy rövidebb, öt strófás ponyva-szöveg kezdő versszakai:

Patikáros Juliánna, Alku szerént megkívánja,
Hogy ő néki éjféltájba Bor morogjon az hasába.

Kortsmárosnak Lánya Náni, Hogy ő bizony nem fog adni,
Ha tsak hordó lyukát néki, Nagyobbra nem fogják furni.

(*Négy újdonna új világi énekek.* H. é. n. — Kibővített trágár változata a *Dávidné Soltári* 172. lapján, „Megholt atyám már anyámmal” kezdettel.)

Számos változatban elterjedt Pálóczi Horváth Ádám hasonló tárgyú éneke is, ezekkel a sorkezdetekkel: „Gyere pajtás katonának”, „Angyal ángyó egy szülöttem”, „Olyanok már minden lányok” (PHÁ 862.)

10 vona — valószínűleg: *vólna*, a versszak értelme egyébként homályos.

20 felteő marhaia = félteni való jószága. (Vö. a NySz adataival: *Nincz az szegének féltő marháia*: centum viri unum pauperem spoliare non possunt. — *Féltő marháddal* nem hagyod birnya szolgádat.)

35—6 Vö. 227. sz. 31—2. sor.

38 egi elseőben = először. — *A megh honnia* jelentése a szövegösszefüggés alapján ez lehet: meghalna. (Olv. meghóna, mint a 10. sorban: vóna.) A sor értelme tehát: Úgy tetszik, mintha először meghalna.

54 A „mennyei kecske” előfordul Zrínyinél is (*Fantasia poetica*, 4. vsz. 8. sor, NÉGYESY-kiad. 340., itt sajtóhibából „fecske” áll), mely NÉGYESY jegyzete szerint (467.) egy madárfajtát jelent. Szövegünkben azonban nem jelenthet madarat, mint a 24. sz. ének megfelelő 5. sorában sem. — Hasonló rímek népdalokban: „Most jött hezám egy kis fecske, Barna piros szép mőnyecske, Nem szőkik mind a vad kecske, Mett ő hézzám szelidőcske.” (KRIZA 29. sz.) — „A mostani új menyecskek Ugrádoznak mint a kecskék.” (EA 2299. 810.)

63 teőrhette = tūrhetta

Kézirata: **Fanchali Jób-k.** 207—9. — A szöveg végén: *finis.* A kódex 1604 körül másolt részében.

Az ének az egyetlen teljes szöveg, melyet másolója „virágének”-nek nevez. A szöveg és az elnevezés egybevetése azt mutatja, hogy ekkor „virágének”-en nem valamiféle virággal való megszólítást vagy szimbolikát értettek, hanem általában szerelemről írt éneket. Az énekeskönyvekben a magyar nyelvű elnevezés egyébként is igen ritka, mindössze a *Balassa-k.*-ben találkozunk a „virágének” és „szerelmes ének” kifejezésekkel. (VARJAS-kiad. 4., 46., illetőleg 1., 135.) A másolók inkább semmitmondó megjelölést tettek a szöveg fölé („Más”, „Alia cantio” stb.), vagy néha — elég ritkán — latinul jelölték meg az ének tárgyát: „Cantio de amore”. (75/III. sz., 98/I. sz. stb.)

Mintha szándékosan kerültek volna a magyar nyelvű elnevezéseket, melyeket a prédikátorok kárhóztató nyilatkozatai elég pejoratív értelművé tehettek. — E nyilatkozatok, melyekben a szerelmi ének különböző elnevezései előfordulnak, HORVÁTH JÁNOS sorolta fel. (Hír három virágénekről, MNy 1949.); az általa említetteken kívül a következőket idézhetjük:

„Megtíltot könyveket úgy mint az szép Venusrul és szerelmes fiáru Cupidóru *virág énekeket* senki be ne hozza azt tanulni.” (Tarnóczy Sebestyén közdiszentléleki iskolájának XVI. század végi *Rendtartás*-ában. BARABÁS SAMU: Székely Oklevéltár. Bp. 1934, 350.)

„Touábbá, csak rövideden immár érczük meg eztis, mire int és tanit bennünket ez igékbenis az Apostal: Tancizátok és inozétek egymást Psalmusokkal, diczireteckel, és lelki énekléseckel, ió keduel énekeluán az tü szüveitökben az Wrnak. Ezt akarja az Apostal mondani: Ne valami heában való historiáknak, *szerelem énekének* oluasásában és éneklésében legyetek foglalatosak, hanem áldgyátok dicziruén az Wrat szent énekléseckel.” (Soos Kristóf: Postilla. Bártfa 1597, 141. RMK I, 299.)

„Az ió és üdüösséges czeleködetek közzül penig másikatís elő hoz S. Pál ez mai szent letzkénkben, holot így szól: Szóluán tü közöttötök énekeckel, diczöreteckel, és lelki énekléseckel, énekeluén és dicziretet monduán az tü szüvetökben az Wrnak. Imé; nem valami *trágár beszédeckel rakua való énekléseket* kiuán az Apostal, á minemük szoktanak forogni az részegesek száioikban, mint: Hegedüsek, néktek szöllok, meg halgassátok: Az szerelmet ki nem tudgya: Az Olaz leányról, és többek effélék. Más féle énekekröl szól itt az Apostal. . .” (Uo. 469.)

„Mikor egész hadastol az en zaszloim alatt enekelnenk az Vrnak ilyen kedves enekemet: Erös varunk nekünk az Isten etc. Ezek az Békek izenek hogj el hittek ök aszt hogj Istennek eszeben jutottunk, azért az nagj fel szoual való eneklesert, de asztis remellik hogj jot mondunk, de az hajdu aszt mondgya, hogj mind el lehetünk ugj mond effele <nelkul> *virág enek* nélkül, ketseg nélkül ez nem olvasta az Szent Soltart, mert ő hajdu szegeny.” (Hommonnai Bálint naplója 1605-ből. OSzK Fol. Hung. 1089. 3a. RMKT I, 528. — A hajdúk — tudatlanságból vagy gúnyból — a zoltárt nevezték virágénekeknek!)

„Más lakodalomban és Collatióban elő áll valami szemtelen lator Inas, és akar minemü faytalan, botránkozató, *virág és szerelem énekeket* nagy torok szóval és szemtelenül énekel.” Mihályko János: Hét prédikáció. . . Bártfa 1612, 241. RMK I, 432.)

„Az mester . . . az szécsi vargákkal virradtig itta az pálinkát. Hogy meg nem marasztották másik esztendőre, az schola ablakát eltörte, az mázólást levakarta. Vasárnap után való éjszaka hogj búcsút adtak neki, együtt is másutt is ivott, az parochia ablaka alatt megállott, és ott *szereleméneket* mondott.” (Miskolczi Csulyak István egyházlátogatási jegyzőkönyvei. 1629-es év. TT 1906, 79.)

„Mikor megittasodtanak az emberek soknak énekes inaszi voltanak, akkor énekelni kezdettek, valami szép régi magyar dolgokról énekellették, néha *szerelem énekét* is mondottnak. . .” (Apor Péter: Metamorphosis Transylvaniae. 1736. MHHS XI, 330.)

„Ekkor vádolták a kőrösi mester azzal, hogj njári napokon tsak két vén asszony frequentálván a templomot, haragjában *szerelem verseket* énekellett volna, mellyért az egjik vén asszony a mestert igen ditsérte volna, azt mondván, hogj annak a megjés deáknak méltó volna a száját meg aranjozni. . .” (Hermányi Dienes: Az erdélyi ref. püspökök élete. „Tofeus Mihály református püspökröl tréfás dolgok” c. fejezet. A gyulafehérvári Batthyány-könyvtár IX, 264. sz. kézírata.)

15 szüeth = szived

58 kara = kedves (latin)

20.

Kéziratai:

I. **Fanchali Jób-k.** 300—1. Kiad. ECKHARDT, FJK 143—4. — A kódex 1606 körül másolt részében. A szöveg végén: finis.

II. **Vásárhelyi-dk.** (1672 k.) 260a—263a. Kiad. FERENCZI, VD 178—9.; ECKHARDT, Balassi ÖM 229—30. — A szöveg végén: Finis.

Az ének Balassi „Kérde egy barátom” kezdetű énekének (ÖM 53. sz.) kibővítése. Balassi szövegének és az átdolgozásnak viszonya: az 1. vsz. nem Balassi szövege; a 2. vsz. Balassi 6. vsz.-ának felel meg; 3. vsz. = Balassi 2. vsz.; 4. vsz. = Balassi 5. vsz.; 5. vsz. = Balassi 3. vsz.; 6. vsz. = Balassi 7. vsz.; a többi vsz. pedig ismét az átdolgozó leleménye.

2 tisztortu — ECKHARDT ezt a javítást ajánlja: *tisztásra* (FJK 144.); a barlangban levő tisztás azonban igen különös kép lenne.

8 serelem — olv. szerelem

21 keseore = később (II-ben is: későre; ezt FERENCZI kijavítja: *kérdésére*, de javításra nincs szükség) — az *Iffis* nevet az átdolgozó Illyefalvi *Jephtha* széphistóriájából vehette, ahol Jephtha leányát hívják így. (Kolozsvár 1590. RMK I, 234.)

II, 29 Értelmetlenné romlott szöveg.

21.

Kézirata: **Fanchali Jób-k.** 302. — Címe: Alia. A szöveg után a másoló jegyzete: Finijt die 1. 9bris Ao 1606.

A 4. vsz. sablonná vált a régi szerelmi költésben; lásd még: 32. sz. 3. vsz. (késci változatok ennek jegyzeteiben), 99. sz. 15. vsz., 111/IV. sz. 11. vsz., 203. sz., 6. vsz. és 279. sz. 9. vsz.

12 megh ellenze — itt valószínűleg: visszatart (NySz I, 609.); sidotul — vö. egy XVIII. századi, igen elterjedt ének kezdetével: „Álnok Cupidó hamis tsalárd 'Sidó, meg gyújtassz de nem vagy állandó” (*Dávidné Soltári* 20—1.; *Erdélyi-ék.* 63.; *Kelecsényi-ék.* 107. sz. stb.)

30 sermeben — a kéziratban világosan ez áll, de ez így értelmetlen. A szövegjavításhoz vö. a NySz két adatát: „Ő azt vegezi az ő partolkodasaban, hogy az parasztoktol tilos legyen az sacramentomnac pohara, es az az szokas *semmiben mullyec.*” — „Az olyan pör le szál, es *semmiben mulik* : talis causa condescendat et cassabitur.” Lásd még 189, 22: „*Mulyék* bátor mind *semmiben* én károm.” Az egész strófa (különösen a két utolsó sor) értelme azonban még így sem világos.

22.

Kézirata: **Fanchali Jób-k.** 303—5. — Címe: Alia etc. A szöveg után: finis Per me akar kj hanem hiszed vakar kj etc. Ugyanez a megjegyzés van a Fanchali Jób-k. *Pajkos ének*-e végén is, hasonló pedig a Zichy-levéltár egyik énekkéziratában. (RMKT XVII. I, 648.) Vakar ki — kotródj ki.

10 tancz porral — vö. 243, 18: „Az tancz porral ne gondollunk. . .”

11 pulhittia — e szót nem tudom megmagyarázni, az egész sor értelme homályos.

20 kofa = vénasszony

21 ollien = üljön

46 megh visz = megvész

54 az hul = ahol

23.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 234b—240a. Kiad. FERENCZI, VD 166—8. — Az utolsó strófa szerint 1607-ben kelt. Lehet, hogy a versfők értelmesek, és az 1—6. versszakok fejei visszafelé olvasva a KORODI nevet adják. Egy Koródi István 1599-ben Mezőmadarason volt predikátor (SÁNDOR IMRE: A csikszentsimoni Endes család levéltára, 11.), a név tehát erdélyi.

Az ének első sorát nótajelzésként idézi a Névtelen *Comico-tragoedia*: „Ad Notum Lyricam Odes: Imé melly újság, stb.” (ALSZEGHY ZSOLT: Magyar drámai emlékek. Bp. 1911, 165.)

8 virágh kertben = virágos kertben

15 él vesztel = elveszejtettél

35 A sor értelme zavaros.

49 bu = bús

24.

Kézirata: **Fanchali Jób-k.** 21a. — Címe: Alia Elegans Hainal etc. — A kódex 1608 után másolt részében.

A *Vietorisz-k.* egyik darabja szintén a „Hagnal” (= hajnal) felíratot viseli, de mivel egyházi dallam jelzéseként áll, nem valószínű, hogy lenne valami kapcsolata szövegünkkel. (SZABOLCSI, A XVII. század. . . 21.) Eszterházy Pál nótajegyzékében is

szerepel ez a kezdősor: „Hajnal, hajnal”, de ott is egyházi énekek között. (Zenetudományi Tanulmányok VI. Bp. 1957, 268.) A *Fanchali Jób-k.* felirata nem valamilyen kezdősorra utal, hanem a műfaj megjelölése. A szövegből is kiderül, hogy a mai népi hagyományban is szokásos hajnalénekről van szó, melyet az új menyecske tiszteletére adtak elő. Vö. a 122. sz. ének 18. vsz.-ának e részletével: „Az meny aszonynak és völegénynek Eja, vonnyanak hajnalt gyönyörű notát.” Szentmártoni Bodó *Tékozló Fiúról* szóló históriájának 72. versszakában is olvassuk: „Haynal notát feiénel Hegedüsse vonnya.” (RMK I, 661.) A népi hajnalénekre vonatkozólag lásd: MNT III/A. 789.

A 2. versszakot vö. a 18. sz. ének 14. versszakával.

17 mentell = menekedtél; a sor értelme tehát: Megmenekültél attól, hogy vénlány legyen belőled.

25.

Kézirata: *Fanchali Jób-k.* 22—4. Kiad. ECKHARDT, FJK 144—5. — A nótajelzés Enyedi György: *Gismunda és Gisguardus* széphistóriájára utal. Az ének versfői: NJTRAJ PAL ENÉ. A szöveg végét a másoló nem írta le. A kódexnek ezt az énekét nem *Fanchali Jób* János másolta, hanem egy ismeretlen kéz, 1608 után.

Az ének Balassi: *Credulus és Júlia* pásztordramájának hatására keletkezett, bár a nevek azonosságán kívül más összefüggés a két mű között nincs.

13 ualik = valék

17 tellik = teljék

19 Igen = ígyen

20 kegesseknek = kegyességnek

28 írjuk — a rímek szerint ez is magas hangú, tehát a m. *érjük* (i-ző változatban).

Értelme azonban nem világos, az *írjuk* szóé még kevésbé.

32 ssoua = szava

35—6 E két sor alább (43—4. sor) megismétlődik; a hibás rímek és a kétszer szereplő *melyet* szó alapján úgy látszik, hogy itt írták be tévesen az eredeti szöveg valamilyen másik két sora helyett.

26.

Kézirata: *Balassa-k.* 179—181. Kiad. VARJAS, BK 188—9. — Az ének a kódex harmadik részében, a „mostani poetak” énekeiből álló gyűjteményben szerepel. E részben a *Balassa-k* összeállítás idejében, 1610 körül keletkezett énekek vannak. A nótajelzés („Gyámoltalan habok között evezek”) kötetünk 27. sz., Báthori Gábor nevére szerzett éneke 22. sorával azonos, ez a tény is az 1610-es évekre utal. A szerző a mintául választott 3 soros stórfát kétszeresére bővítette. A versszakok 1—2. sorai három, néhol négy szótaggal bővebbek; valószínű, hogy a bővítés nem az ének szerzőjének munkája, hanem a sorok végére valaki utólag írt szavakat. Ezek az eredeti szöveget sok helyen el is rontják. Kiadásunkban a toldásokat zárójelbe tettük. A sorok szótagszáma egyébként eléggé pontatlan, ezeket csak akkor javítottuk, ha a javítás egészen kézenfekvő volt.

5 Egy szótaggal hosszabb sor; az eredetiben talán *gyötrölmnek* állott.

8 Romlott sor; a *mosolgasid* lehet az utólagos toldás, enélkül rossz a rím és két szótag hiányzik.

11 Revers — olv. révész.

14 hozad — olv. hozzád

17 Egy szótaggal hosszabb sor; a *te* vagy a *veg* szó felesleges.

18 Egy szótaggal hosszabb sor; a *te* szó felesleges.

19 Egy szótaggal kevesebb a kelleténél.

20 ne alj meg — elég értelmetlen, talán: ne makacsold meg magad. De lehet szövegromlás is *ne öl meg* helyett.

22 Jaczodtab — így romlottnak látszik, bár valószínű, hogy eredetileg a *játszódik*, *játszódhat* ('megcsal, becsap') szó valamilyen alakja szerepelt itt. A sor különben is rövidebb egy szótaggal.

23 Ez is romlott sor: rossz a ríme és egy szótaggal hosszabb.

28—29, 35 Egy-egy szótaggal hosszabb sorok.

41 Két szótaggal hosszabb sor.

42 rövid nap — hamarosan, nemsokára

Kézirata: **Teleki-ék.** 35a—b. Kiad. ERDÉLYI, Barakonyi költ. 81—2. és EM 1907, 319—20. — A szöveg vége hiányzik, a folytatás számára az egész 36a. lap üresen van hagyva. A 2. kéz írása.

Az ének versfői: BATHORI GAB. A Báthoriak között csak az erdélyi fejedelemnek volt Gábor a keresztnéve (uralk. 1608—13), ezért az ő nevére szerezhették az éneket, bár az sem lehetetlen, hogy maga Báthori Gábor írta. A datálást megerősíti, hogy az ének 22. sorát kötetünk 26. sz., 1610 körül keletkezett éneke nótajelzéseként idézi. (Barakonyi szerzősége már csak ezért is ki van zárva, lásd még a *Teleki-ék*, keltezetlen énekeinek jegyzeteihez írt bevezetést.)

4 busb — a másoló a következő sor *erősb* szavára gondolva követhette el ezt a tollhibát. (ERDÉLYI jegyzete, 154.)

7—8 A *szerelem* és a *mergem* helyett talán inkább *szerelme*, *merge* kívánkozik, így a versszak rímelése is tisztább lenne.

10 Cupidoról van szó.

19 megyék = mit tegyek.

Kézirata: **Komáromi-ék.** 12b—14a. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 332—3. A szöveg végén: finis Amen. — Az ének az utolsó stófa szerint 1617-ben, a Répce víze mellett keletkezett.

13 Sirgon olv. *sirgyon*. (Az előző sorban is: *sirgyatok*.) — kien = kin, melyen, dunántúli tájszólásban. (ERDÉLYI jegyzete.)

15 A sor értelme zavaros.

40—2 Romlott versszak, kijavítására nincs fogódzó.

49 Masban — hibának látszik; ERDÉLYI így értelmezi: „más életben, bujdosása után jövő életben.”

55 azon = azért

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 73b—74b. Kiad. FERENCZI, VD 77—8.

II. **Mátray-k.** 40b—41b. Kiad. THALY, VÉ II, 232—5. — Címe: Alia. A 2. kéz írása.

Az ének az I. variáns utolsó versszaka szerint 1620-ban keletkezett.

3 visz = viszel

13—4 E két sor értelme előttem homályos. A megfelelő variánsszövegben (II, 13—4) hasonló kifejezések olvashatók.

15 mores — szokás

23 tartzák — olv. tartsák (tz = cs, vö. 120, 7); FERENCZI szerint nem felszólító, hanem kijelentő mód, székelyesen.

29—30 Vö. egy elterjedt gyermekjáték-dal egyik sorával: „Szeretem ötet, ő is engemet, Szép maga, szép ruhája” stb. (MNT I, 1046, 1047. sz.)

37 ölömben — a variáns-szöveg megfelelő sorában (II, 57): ölömben. Vö. 167, 66.

45 majdan = nemsokára

II, 4 üstöm = ezüstöm. Népdalokban is gyakori kifejezés, például: „Ej, üstöm, aranyom, kedves kisangyalom.” (MNT IV, 625. sz.)

II, 35 együgyü = egyszerű

Kéziratai:

I. **Szentsei-dk.** (1704 k.) 10b—13a. Kiad. THALY, VÉ II, 19—26.; BUDA JÁNOS, SzD 15—8. — A szöveg végén: Amen Finis hujus Operis. A szöveg 8. versszaka nyilvánvaló tévedésből a 28. után van írva; a III. és IV. variáns szövegében azonban a közölt sorrendben van és értelmileg is oda illik.

II. **Pál-ék.** (1801 k.) 1a—3a. — Az 1—9. vsz. a kötet csonkasága miatt hiányzik, egyébként ez a kései változat áll legközelebb a *Szentsei-dk.* szövegéhez. A 8. vsz. szövege itt a 29. után olvasható.

III. **Illés Bálint-ék.** Kiad. BARLA SZABÓ JÁNOS, Vasárnapi Ujság 1864, 7. — Az énekeskönyv ismeretlen helyen van, ezért a szöveg eltéréseit a közlés után adjuk. A 4–5. vsz. fel van cserélve; a 9–11., 14–5., 23. és 29. vsz. hiányzik.

IV. **Komáromi-ék.** (1701 k.) 23b–25a. A szöveg előtt: XIII. A végén: finis Amen. — A 9–11., 14–5., 23–5. és 27–9. vsz. hiányzik.

V. **Vásárhelyi-dk.** 354b–356a. Kiad. FERENCZI, VD 231–2. — A végén: Finis. Az énekeskönyv későbbi, XVII. század végi részében. Csak 9 versszakot tartalmaz.

VI. **Zsoldos Xavér gyűjteménye** (1785–90) 98b–99a.

Szolga Mihály Diáriuma 21a–23a. — Címe: Intő és Oktató Ének az Asszonyoknak Tisztekről. A kézirat ma már nincs meg. Ismertetője, BAROS GYULA csak a szerzetetés dátumát (1622) tartalmazó sort közli belőle (EM 1905, 38.) ami kár, mert szerinte 34 versszaka volt, tehát 3 versszakkal bővebb, mint a *Szentsei-dk.* változata.

Az ének az utolsó strófa szerint 1622-ben kelt. Szövege alig variálódott, ezért a II–IV. változatnak csak az eltéréseit közöljük. Az V. variáns hiányos szövegét, valamint a VI. variánsét, mivel a versszakok erősen összekeveredtek és a részletekben is több az eltérés, teljes egészében közreadjuk.

7 E mondás a NySz (I, 737.) kissé eltérő alakban idézi: Kívül ugrott az hám-fán; A jó fiú, ha hám fán kívül hág is. — Ma így mondják: Kiróg a hámból.

19 Olly kötélben = azzal a kikötéssel, feltétellel.

21 A Simon bíróval kapcsolatos szólások a „papucs” férjéről a XVI. századtól kezdve gyakoriak. (WALDAPFEL JÓZSEF, MNy 1937, 236.)

25 takargassad — takarítsd meg

33 sorály — III-ban: sétálsz. Ugyanazt jelenti. — gyümöltsszerben — a NySz THALY hibás közlése nyomán idézi a *Szentsei-dk.* szövegét („Nem mindenkor sokalj [!] az gyümölcs-szerben”) s ezért tévesen ’pomom, obst’-nak értelmezi. Jelentése a III. és a IV. variáns szövege szerint: gyümölcskertben.

79 varrót = varrást, varrnivalót

82 rátott = rántotta

115–6 Lehet, hogy Heltai 99. fabulájának visszhangja, ahol az anya síró gyermekének mondja: „Vidgyen el az örög.” (RMK(tár 4., 242.)

31.

Kézirata: **Szepsi Laczkó Máté krónikája**, 100. — Az éneket 1622 körül írta be kötetének egyik üresen hagyott lapjára a krónikáiró, majd az egészet áthúzta. Lehet, hogy fogalmazvány, mert a versforma igen bizonytalan és következtetlen.

3 szot giözök — e kifejezést a NySz nem ismeri.

10–2 Itt egy közmondás van versbe szedve, melyet Baranyai Decsi így idéz: „Iob à szomszéd leányát egy bünuel kettőuel el venni, hogy nem mint az idegent egyuel sem.” (Ad. 2/9/6/4.)

24 vonza — olv. vonsza, vagyis vonakodik szerelmétől.

25 rokonlia — e szót a NySz nem ismeri, de értelme a szövegből nyilvánvaló. — karollia = káros dolognak tartja.

32.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 254b–256a. Kiad. FERENCZI, VD 175–6. — A szöveg végén: Finis. Az éneket az utolsó vsz. szerint 1624 februárjában szerették.

Az ének 3. versszaka elterjedt sablon; e kötetben való előfordulásai a 21. sz. ének jegyzeteiben vannak felsorolva, a későbbiek itt, a legterjedelmesebb változatnál idézzük:

Meg nyerte bús Páris kedves Helenáját,
Teseus nem hadta hív Ariadneját,
El hozta már Jason ékes Medeáját,
Sz. Iványi Sigmund Suki Susunnáját.

(*Szolga Mihály diáriuma.* Egy 1760-ból való lakodalmi versben. Kiad. BAROS GYULA, EM 1905, 99.)

Az 1802 körüli *Jánosi-ék.* egy rövid énekét teljes egészében közöljük, mert rajta az ének 6. versszakának emléke is érzik:

Nem kívánom én sem kéjét, sem szépségét sem szerelmét,
Tsak kívánom az enyimet, az én edgyetlen edgyemet.

Párisnak hagyom Héléndát, magamnak hagyom ez leányt,
Kertemben plántált szép rosát, szebben nevelt majorontnál. [!]

Ne meny el töllem violám, ekes szavu szép madárkám,
Gyönyörű szép piross rosám, szivem ujjító én Sárám. (*Jánosi-ék.* 21.)

Megvan egy népdalban is, melynek első verszaka a 143. sz. ének 3. vsz.-ának hatására keletkezett:

Aj, friss gerlice, örülhetsz,
Hogy szárnyaidon repülhetsz,
Hol tetszik, ott megszállhatsz,
Társadhoz mehetsz,
Gyönyörűségben élhetsz.

.....
Páros a szép Heléna,
Bátor legyen Diána,
Én nem bánom, csak engem
El ne hagyj soha!

(Udvarhely, 1902. MF 375/d.; VIKÁR Áttétel X, 255.)

Az 5. vsz. sablon-jellegeről és további előfordulásairól lásd a 200. sz. ének jegyzeteit.

A 6. vsz. szintén elterjedt sablon a régi szerelmi költésben. E kötetben lásd még: 34. sz. 1. vsz. (lásd a jegyzetet is), 96. sz. 12. vsz., 206. sz. 6—7. vsz. és 279. sz. 13. vsz. — Ősök Balassi „Ez világ sem kell már nekem” kezdetű énekének 3. verszaka:

Én drágalátos palotám, jóillatú piros rózsám,
Gyönyörű szép kis violám, élj sokáig, szép Juliám! (ÖM 46. sz.)

A későbbi anyagban a „Boldogtalan én életem” kezdetű ének 13. versszakaként:

Oh gyönyörű szép vilolam, ékes termetű szép rosám,
Tavaszi szép virágocskám, élj sokáig, szép cziprus fám.
(*Solymosi-ék.* 1748 k., 24a. Kiad. KANYARÓ, EM 1893, 77.)

Megvan az 1750 körüli *Szikszai-ék.* egyik darabjában is, melyet, minthogy 2. verszaka is régi eredetű (vö. 221/VII. sz. 7. vsz.), teljes egészében közlünk:

Amelly madár nem tud repülni, Ur Isten, hogy tud az el élni, [!]
A szegény legény bujdosni az idegen úton jární.

Illendő annak meg halni, ki világát buval éli,
Szeretőjét tsak szemléli, semmi hasznát nem veheti.

Édes szivem, szép violám, gyönyörűséges szép rosam,
Élly sokáig, szép Ersokám, én édes szép maioránám. (31b—32a.)

A „Keserűség életemet” kezdetű, XVIII. századi ének *Osvát-ék.*-beli változatának (1785) 13. verszaka:

Az Isten algyon meg rosam, éltetben edes violam,
Jo illatu szep violam, edes kedves majorannam. (44a—46b.)

Egy 1802-ből való változatot („Nem kívánom én sem kéjét”) fentebb, a 3. vsz. változatainál közöltünk.

A *Tarcsafalvi-ék.* „Járnék én is ha járhatnék.” kezdetű darabjának 13. vsz.-a:

Az Isten algyon meg rosam, míg világban elsz vijolam,
Szep zöldelő majorannam, ekeskedő kedves rosam. (7a—10a.)

Valószínű, hogy egy erdélyi népballada néhány sora e népszerű strófa távoli emléke:

Szép Juliám, szép leányom,
Kertemben nyílt tulipánom.

.....
Hej, Juliám, szép Juliám,
Kertbe nyíló szép violám. (MNGy III, 8.)

1 A kezdősor FERENCZI kiadásában így szerepel: „És nem telik abban kedvem”. A *Vásárhelyi-ék.* másolója az iniciálé helyét — mint mindenütt — itt is üresen hagyta. Egy későbbi, valószínűleg XVIII. századi kéz (amely a 37., 151. és 159. sz. énekek kezdő-betűjének üresen hagyott helyére szintén rossz betűt írt) írta ide az *Es* szót. Az *s* betű alatt azonban világosan látszik az 1. kéz *e* betűje. A későbbi javítás tehát nyilvánvalóan téves, márcsak azért is, mert teljesen szokatlan, hogy egy ének *és* kötőszóval kezdődjék. A valószínűség mellett szól, hogy a kezdő szó a *Be* volt. („Betelik kedve” — gyakori kifejezés.)

5—8 E vsz. romlott szövegű: a sorok szótagszáma következetlen és hiányzik az állítmány. Igaz, hogy ilyen -ván, -vén végű, állítmány nélküli versszakok másutt is akadnak, ilyen az ének 5. vsz.-a is.

9—13 Az itt említett szerelmes párok közismert széphistóriák főhősei: Páris és Heléna történetét a Lévai Névtelen (RMKT VIII, 135.), Eurialus és Lucretiát a Pataki Névtelen (Dézsi, Balassa-kiad. II, 415.), Gisquardus és Gismundáét Enyedi György (VARJAS-kiad. Kolozsvár, 1942.), végül Jason és Medea történetét Tinódi Sebestyén dolgozta fel. (RMKT III, 371.) A 11. sor Cimón és Viginiája Boccaccio Dekameronja V. 1. novellájának szerelmespárja (Cimone és Efigenia).

33.

Kéziratai:

I. *Vásárhelyi-ék.* 44a—45b. Kiad. FERENCZI, VD 51—2.

II. *Czombó-ék.* (1801 k.) 316—9. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után... 225—6.
— Címe: Mas. A szöveg után: Vege.

A *Vásárhelyi-ék.* szövegének versfői a JOHHANNES nevet adják. Az ének 1626 körül már ismert volt, mert a *Borbély-k.* következő szám alatt közölt éneke nótajelzésül ezt adja: „Ad Notam. Jelen vagion mar az idő.”

A 2. vsz. első két sora csaknem azonos a 224. sz. ének 81—2. sorával. A versszak teljes szövegének változata egy kései, XIX. sz. eleji kézirat egyik énekében van meg:

1. Isten hozad arany olma,
Kedvem szerint való rózsá,
Meg bocsás galambom rózsám,
Hogy ha vitettem violám.

2. *Jaj hogy maradok el tőled,
Hogy nem beszélhetek véled,
Ugy is tudom fáj a szüved,
Hogy a szemem rád nem nézhet...*

(stb. még 4 vsz.; OSZK Oct. Hung. 1414/6. 2b—3a.)

A 4. vsz. változata: 48/II. sz. 5. vsz.

5 miért — csak egy szótagnak számít!

19 dabelát — e szó más forrásból ismeretlen.

21 Vagyis nem öli meg magát szerelmi bánatában.

23 ut = utazás

24 E sort FERENCZI így javítja: „Te hozzád eltéveszteni jó” (235.), de így sincs értelme.

II, 39—40 E két sor romlott szövegű; a költő nyilván arra szólítja fel kedvesét, hogy a gyűrűt viselje emlékül.

Kéziratai:

I. **Borbély-k.** 22b—25b. Kiad. TORMA KÁROLY, Századok 1889, 640—1.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 219—20.; ECKHARDT, Balassi-kiad. 218—9. — A nótajelzés a 33. sz. énekre utal.

II. **Thoroczkai-dk.** (1695 k.) 28a—29a. — Az előbbihez közel álló változat, csak az eltéréseket közöljük. Segítségével kijavítható a *Borbély-k.* másolatának számos hibája. A 9. vsz. hiányzik.

III. **Vásárhelyi-dk.** (1672 k.) 55b—58a. Kiad. FERENCZI, VD 61—3.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 230—2. — Átdolgozott szöveg; az 1—8. versek fejei a KATAMNAK nevet adják.

Az éneket több kutató tévesen Balassinak tulajdonította, de csak Balassi egyes hasonlatait vette át az ismeretlen szerző. Az 1. vsz. az „Ez világ sem kell már nekem” 3. versszakának hatására keletkezett (lásd a 32. sz. ének jegyzeteiben), a többi Balassi-hatást ECKHARDT nyomán (i. m. 219.) alább, az egyes soroknál említjük meg.

Az ének négy strófájának változata egy XVIII. századi énekben található meg. Szövegét teljes egészében közöljük:

<p>(1.) Arnyék tartó zöld tzedrus fa,
Gyöngyén [!] nőt édes szép rozsza,
Jo szagu kedves viola,
Egéséggel majoránna.</p> <p>A kö szikla meg hasadna,
Ha szive volna jajgatna,
Hogy érettedt fájdalomra
Jutok ezentül nagy bura.</p> <p>(10.) Te vagy az ékes és szép virág,
Hormattal ujult szép rozsám,
Te szép szemed engem le vág,
Én szívemet fonyaszto ág.</p> <p>Hagyad szívem az öledben
Had jaozodom kobledben,
Hogy én is te véled egyben
Éljek véled egészéggben.</p> | <p>(III, 13.) Életemnek szép virágja,
Te vagy bizony termő ága,
Én szívemnek nyílt rozsaja,
És bimbozo rozsza fája.</p> <p>(III, 9.) Hogy ha téged nem láthatlak,
Szüntelenül ohajtalak,
Elmémben szörnyen forgatlak,
Mert majd szívemben kapcsolak.</p> <p>Téritsd hozzám szemedet, [!]
Te szép bus szivedet, [!]
Hogy mindenkor hűségedet
Nem felejttem jótétedet.</p> <p>Nevedet most le nem irom,
Vers fejekben nem foglalom,
Mert sok irigyem utannam,
Azért most el halgatom.</p> <p>(Győri zenekonzervatóriumi kézirat 14.)</p> |
|---|--|

13—6 Vö. Balassi: „Csak az szép leányok s az baziliskusok hogy az szemekkel ölnék.” (ÖM 71. sz. 3. sor) A baziliskus csodás szörny, aki a szemébe néz, meghal. (ECKHARDT, EPhK 1929, 86.) Lásd még: 41, 77.

25—7. Vö. Balassi: „Nemrégen szép gyűrőt szerelmesem küldött... egy szép drága gyémánt kellő közeparánt vagyon közte foglalva, hozzám szerelemben tekéletes szive is így vagyon kapcsolva.” (ÖM 35, 19—21.)

28 Balassinál: „Noha felmetszette szívem közepette Cupido neki képét.” (ÖM 66, 16.)

29 A kiadók tévesen így olvasták: *te eszedben*, a variánsok azonban a közölt szöveget igazolják. (tes = te is)

36 tartozik = tartózkodik

39 hoval = reggel (Vö. 14, 3.)

Kézirata: **Borbély-k.** 14a—15b. Kiad. TORMA KÁROLY, Századok 1889, 642—3.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 220—1. — Címe: Mas enek. A szöveg vége hiányzik; a szöveget a másoló nem fejezte be. A 15b. lapnak több mint a fele üres. A 16a. lapon egy hiányzó levélen volt vers utolsó strófája olvasható: „Ez éneket szerzek kinczes Kolosvarban fen setalvan az felső rend kamaraban, 1.6.2.6. esztendő taiban.” — Az éneket tévesen Balassi Bálint szerzeményének tartották.

Kéziratai:

I. **Thorday-k.** 791. (A hátsó kötéstáblán.) — Címe: Alia. A szöveg végén: etc. Az írás jellege azt mutatja, hogy a bejegyzés nem sokkal a kódex másolása, 1627 után történt.

II. **Vásárhelyi-dk.** 76b—77a. Kiad. FERENCZI, VD 80. — A végén: Finis. A 4. vsz. hiányzik.

Az ének 4. versszakának változata a 248/II. sz. 6. szakasza. Hasonló szöveget PETRÁS INCZE JÁNOS is feljegyzett a csángóknál, 1843-ban:

Áldott apa sz anyja, ki tégedet szült volt,
Aki téged szült volt, sz téged fölnevelt volt.
Adjon Iszten annak ezernyi ezer jót,
Ki a te bölcsödöt megrendítette volt. (Csángó népzene I, 76.)

2 említett = emelted (II-ben: emelített).

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 263b—266b. Kiad. FERENCZI, VD 180—2.; ERDÉLYI, Barakonyi költ. 103—5. — Az utolsó versszak előtt: NB.

Az éneket ERDÉLYI PÁL Barakonyi Ferenc szerzeményének tartotta. A versfők szerinte a *BARAKONYI ferencZ Irta* szöveget adták, a szöveg megcsönkulása miatt hiányosan; az utolsó vsz. dátumát (1628) szintén romlott szövegnek minősítette. (I. m. 19—20.) Ervelését KLANICZAY is elfogadta. (Magyar Századok. Bp. 1948, 126—7.) Ezzel szemben nincs okunk az 1628-as évszám helyességében kételkedni, és az is valószínűtlen, hogy a szövegből 11 versszak, vagyis több mint a fele hiányozna. Az ének ismeretlen szerző műve.

1 A másoló az iniciálé helyét üresen hagyta; ide egy későbbi kéz *R* betűt írt. A *Rutul* szót ERDÉLYI *Bútul*-ra javította, egyrészt a sor második periódusának párhuzamos szerkezetét („kentul el bagyat”), másrészt a feltételezett versfőszöveget véve figyelembe. Ha ez utóbbit nem is fogadjuk el, a javítás mégis indokolt, mert az *R* betűt az a későbbi, figyelmetlen kéz írta be, amelyik más helyen is elrontotta a kezdőszót. (Lásd a 32., 151. és 159. sz. énekek 1. sorához írt jegyzetet.)

18 selyében — székben

22 szigetben — ERDÉLYI szerint (i. m. 170.) ez alatt Máramaros-Sziget értendő.

A sorból azonban hiányzik egy szótag, valószínűleg éppen az *egy* szó; eszerint az ének valamilyen szigetben fródt.

Kézirata: **Batthyány-lt.** Kiad. MKBR 365—7. — Az ének versfői: AVRORA NEVE.

A következő szám alatt közölt levélből kiderül, hogy a szerző Aranyasy István, aki a verset Batthyány Ádám számára írta, „vy esztendeőre való megh aiandékozására”. Batthyány a verssel feleségének, Formentini Aurórának udvarolt, akit 1631-ben vett el. Így a vers keletkezése 1630 körülre tehető.

Aranyasyról, akit pedig Káláy kopasz Pál deák szerint a magyarok „az verseknek Annyának” tartanak, semmit sem tudunk. Keresztnevét is csak onnan tudjuk, hogy nagy valószínűséggel azonos azzal az Aranyasi Istvánnal, aki 1657. jan. 30-án Körmenről írt Batthyány Ádámnak egy levelet. (Batthyány-lt. missilis-katalógusa.) Ez a levél a második világháború során elveszett.

3 teteőb = tetszőbb, feltetszőbb.

23 palliat = díját

Kézirata: **Batthyány-lt.** — Az ének egy levélben maradt fenn, melyet szerzője, Káláy kopasz Pál deák írt Aranyasy [István]-hoz. A levél szövege a következő:
Aranyasy vramnak mint kegyes Patronusomnak szolgálatom aiánlása után.

Te verseket elleő,
Szerelmes, íó, s keőlleő,
Aranyasim hogy adgyon,

Másis az ki szűlj,
toya, keőlti, s űlj,
Verseit lássad otton,

Légy bár Biró ám te,
ha nem íó csak ted le,
heuerien bátor othon.

Ha teczik hát szárnyat,
neucly s mutass útát,
néki akarattoddal,

Meszeb migh engeded
keőzeőld kikkell ueled,
reőpűlyeőn őltalmaddal,

rágalmazó torkot
kit nyak bé buréttot,
tiszteld megh eggy pisztrángal,
Echo istrángal.

Miuel kegyelmedet az verseknek Anyjának tartjuk itt mi Magyarok, énis idétlen fiát czekeley Magyarságomnak kgdk akartam dedicalny hogy kgd nem mint mostoháíát, hanem vérét és magzattiát, ha magáénak fogia tartany, annyiuál az kegyelmednél esmereoknél keduességet talál, és azoknak anyja nyeluének eőruényébeől meréttett friss italúál, magyar ruházott szóknak tudásúál szomiúságok őltatik. Miuel keged ugyan ezen Themát uette kegyelmes vrunknak vy esztendeőre való megh aiándékozására feől, énis azont igyekezettel keőuetuén, de czelekedettel feől nem éruén akartam nyomozny, az Balgatagságh nem czábéttott annyira, hogy mellette iáró társáúá akariam tenny, hanem utánna járó szolgáláúá kénszeréttetem rendelny, de mind ezeket úgy ha kegedk teczik, úgy mint Irast bé boczáttany Vra után az kegyelmes vrnak szine eleiben látásra ha egyébbért minth oluassást érdemleny, ottan azért hogy kegyelmedet akarta keőuetny ez kis írásomat méltóztassa vy esztendeőre bé mutatny, kegyelmednek megh szolgálom

Kegyelmed szolgáláia, s imitatora
Kálay kopasz Pál Deák.

Ezután következik a szerelmes vers, ugyanolyan tagolással leírva, mint az Aranyasyt magasztaló néhány strofa. A levélből megtudjuk, hogy Kálay kopasz Pál Deák a szerelmes verset Batthyány Ádám számára írta, és patrónusát, Aranyasyt kérte meg, hogy új esztendőre adja át a verset Batthyánynak, nyilván abból a célból, hogy az feleségének, Formentini Auróranak udvarolhasson vele. (A sorok végződésai az AURORA nevet adják.) Batthyány Ádám tehát szintén mások szerzeményeivel udvarolt, akárcsak apja, Batthyány Ferenc, Balassi verseivel.

18 Ad-ám — játék az *Adám* (Batthyány Ádám) névvel.

40.

Kézirata: *Zichy-lt.*, fasc. 486. Kiad. ECKHARDT, ItK 1953, 234.

A vers 1632 körül keletkezett; a papír hátlapján ez olvasható: „Az katonnakban ket ket louas körnöllem legen mindenkor ha ualamiert hirtelen kellett hiuathassam oda kmeteket”, majd egy évszám: 1632. Ugyanaz a kéz írta a verset is. Az ének fogalmazvány; a leíró több helyen módosította a szöveget, mely a módosítás után is nehezen érthető. Gondolatmenetét ECKHARDT így összegezi: Egy szép kedves elhallgatott, gyász űlt a lelkére. De ez a bú másokra is kiterjed, így a költőre is, aki részt kér bánatából, mert mindenben mértéket kell tartani és a bánatot is el kell osztani mások között. A kedves tudja, hogy minden szavára felbuzdulva igyekezett javának munkálására. Ne felejtse hát őt, hisz ismeri indulatát. Isten is csak úgy veszi jó néven a szerelmet, ha egyet szeret a kedves; kérjék hát együtt áldását, hogy vénségükben is együtt áldhassák a szent-háromságot.

4 illeletes — e szót a NySz nem ismeri. Alighanem az *illik* származéka.

10 Nem lehet tudni, mit akart ezzel a költő mondani. A sor mellé NB jelet tett.

11 munkat = gyötrelmét

14 iezzi = jegyzi, mutatja

23 igienkint = ügyenként

28 szoldon = zsoldként. A sor vége olvashatalan.

41 A sor olvasata bizonytalan, értelme sincs.

42 egiüett = együtt

43 Heted szauunk = hetedik szakaszunk.

Nyomtatott kiadásai:

I. **Istenes Énekek.** Lőcse 1671, 529—36.

II. **Istenes Énekek.** Bártfa, 1635—40 k., 280—9. — Címe: Cantio Matrimonialu. [!] A kötet csonkasága miatt a 18—29. vsz. szövege részben vagy teljesen hiányzik.

III. **Istenes Énekek.** Lőcse 1670, 361—6.

IV. **Istenes Énekek.** Kolozsvár 1677, 283—8. — Kiad. DÉZSI, Balassa-kiad. II, 316—20.

Mivel a legkorábbi, bártfai kiadás szövege csonka, a 2. rendezett lőcsei kiadás szövegét közöljük, mely az 1. kiadás hibáit kijavította. (MKSze 1955, 118—21.) A kézirat másolatok (*Kádár-ék.* 2a—8b, 74a—b.; *Mátray-k.*, 28a—30b., kiad. THALY, VÉ II, 206—16.) a nyomtatott kiadásokról készültek, változatokat nem adnak.

Az ének szövege Balassa—Rimay *Istenes Énekei*-nek végén, az egyéb szerzők műveit tartalmazó rész utolsó darabjaként jelent meg, a többi házasesékekkel együtt azonban inkább a szerelmi énekek közé való. Így érezte a *Mátray-k.* összeállítója is, aki a szöveget nem kézírata második részébe, a vallásos versek közé másolta (pedig azokat éppen az *Istenes Énekek* egyik kiadásából vette), hanem a szerelmi énekek közé.

Az ének egy rövid népköltési változata, melyben a 15. és 18. versszak, valamint a 39. sor maradt meg:

1. Egiszségve, jó barátom,
Mer meginnád, amint látom,
Egiszsigünk amint vóna,
Csak az Isten, a jó Isten e ne hanna!

2. Kinek van jó felesége,
Híre, neve becsőletje,
Híre, neve becsőletje,
Nevelkegyik ég alatt mindene.

3. A jó asszon gyakor haszon,
A rossz asszon merő sátán,
A rossz asszon merő sátán,
Tyúz ígetyi meg a firfi házát.

(Kolon, Nyitra m., 1906. MNT III/A 473. sz.)

11 kedven — kedvére

15 dallyát — minden bizonynal a „cantus, gesang’ jelentésű, a régiségben ritkán előforduló „dal” szó szerepel itt, mint már DÉZSI megállapította. (I. m. 759.) A sor értelme azonban zavaros, hiányzik az állítmány, emiatt éppen ez a sor több kiadásban teljesen eltorzult. (IV: sok budallyát; egyes későbbi kiadásokban: bu dulját.)

37 gémánthoz — lehet, hogy a *gyémánt* szót így is ejtették, mert a II. és IV. variánsban szintén ebben a formában szerepel, s a 115. sorban is *gemántnak* alak fordul elő. A NySz csak *démant* ejtési változatot idéz.

77 A basilikusról lásd a 34. ének 13. sorához írt jegyzetet.

90 ventereg = fentereg (mint IV-ben).

Kéziratai:

I. **Szentsei-dk.** (1704 k.) 44b—46b. Kiad. THALY, VÉ II, 31—6.; BUDA JÁNOS, SzD 52—4. — Címe: Cantio pulchra et elegans. A szöveg végén: Amen Finis. — Ez az időrendben harmadik kézirat őrizte meg az ének legteljesebb változatát.

II. **Vásárhelyi-dk.** (1672 k.) 31a—33b. Kiad. FERENCZI, VD 39—41. — Az 1—3.; 19—20. és 23. vsz. hiányzik, a 17—8. vsz. fordított sorrendben. A részletekben kevés az eltérés.

III. **Komáromi-ék.** (1701 k.) 25b—28a. — Címe: Alia cantio XIV. — A 8., 20. és 22. vsz. hiányzik. E szövegből is csak az eltéréseket közöljük.

IV. **Bocskor-k.** 49b—53a. Kiad. FERENCZI, EM 1898, 445—7. — Címe: Alia. A végén: Finis. A kódex 1718-ban írt részében. — E változat érdekessége, hogy az eredetileg 6/5 osztású sorok több mint egy harmada 5/5 osztásúvá vált. Ennek oka feltehetőleg az, hogy a 6/5 osztású sor a XVIII. században már szokatlan volt.

Illés Bálint-ék. — A kézirat jelenleg ismeretlen helyen van, a szöveget nem ismerjük. Egykori tulajdonosa, Barla Szabó János levélben tájékoztatta THALYt a kézirat tartalmáról, innen tudjuk, hogy az ének egy 22 versszakos változata volt meg benne, a végén az 1636-os évszámot tartalmazó versszakkal. (OSzK Fol. Hung. 1390. 307b., 303a—306b.)

Az ének az utolsó vsz. szerint 1636-ban keletkezett. Az I. és IV. variáns, valamint az *Illés Bálint-ék.* szövegében ez a dátum van, a *Komáromi-ék.* másolója 1636-ra változtatta, a *Vásárhelyi-dk.*-ből hiányzik az évszámot tartalmazó szakasz. A 19. és 21. versszak szövegéből kitérnek, hogy az éneket lakodalomban adták elő.

Az ének 11. versszakának két népköltési [?] változatát idézhetjük:

Ahol korcsmát látok, látok,
Oda sietek,
Aki nekem bort ád, bort ád,
Annak fizetek.

(LIMBAY: Magyar daltár. III. Győr 1882, 15.)

Az én uram jó volt, a mire kellett,
Kasza, kapa neki soha sem kellett,
A hol czéégért látott, oda sietett,
A ki neki bort mért, annak fizetett.
Annak, annak, annak fizetett,
A ki neki bort mért, annak fizetett.

(VIRÁB BÉLA: A magyar népköltés remekei. Bp. é. n. II, 241.)

Lehetséges, hogy az alábbi tárgyi változat közvetlenül a XVII. századi szövegre megy vissza: 1. vsz.-a az ének 20. sorára emlékeztet, 3. vsz.-a pedig az ének 68. sorának változata:

Megházasodtam, te Miska,
Van feleségem, Aniska.
Tisztaságra elég tiszta:
Kétszer seper egy hónapba.

Kenyeret es jól tud sütni:
Kétszer kever kovászt néki,
Harmadnapig mind keleti,
Méges keletlen kiveszi,
Negyednapig mind sütetí,
Méges süetlen kiveszi.

Feje olyan, mint egy bokor,
Szája olyan, mint egy bockor,
Szeme nem lát a csipától,
Orra nem szuszog mocsoktól.

(Gyimesközplok, 1912. BARTÓK—KODÁLY: Székely népdalok 146. sz. — Változatai: Moldvai csángó népdalok... 315. és KODÁLY—VARGYAS 280. sz., „Feleségem olyan tiszta” kezdettel.)

4 utám — ejtés szerint írva
35 ohajtás = sóhajtás
46 kontyát bé itta = fejdíszét, főkötőjét elitta
76 benne = belőle

43.

Kézirata: *Vásárhelyi-dk.* 302a—306b. Kiad. FERENCZI, VD 200—2. — A szöveg végén: Finis.

Az ének az utolsó versszak szerint 1640-ben készült. Egyike a *Vásárhelyi-dk.* legromlottabb szövegeinek. A gondolatmenetben sok törés van, a versszakok összekeveredtek, amit a versfők értelmetlensége is mutat. (A 74. sor szerint eredetileg értelmes szöveget adtak.) A szótagszám sok helyen hibás, a versszakok első sorainak eredeti szótagszáma nem állapítható meg. A szöveg egyes részeiben is sok az értelmetlenség, ezekre külön nem utalunk.

- 4 él ájultab = elrémültebb, elbódultabb
 26 oajatok — vö. 114/II, 25. jegyzet.
 29 Neptolmus — talán Neoptolemus, Achilles fia. A veiszak egyébként értelmetlen.
 33 Priamus Trója utolsó királya volt, itteni szerepeltetésének azonban nincs értelme. Valószínűbb, hogy eredetileg Pyramusról volt szó. Pyramus és Thisbe szerelmi történetét Ovidius feldolgozása tette népszerűvé. (Metam. IV, 55; lásd még: 187, 6.)
 34 volt végb — talán a. m. vége lett, meghalt
 38 Circe — varázsló, Odüsszeusz szeretője. Vö. 157, 5.
 45 megyek = mit tegyek
 53 aspis = vipera; fene = fenevad
 54 basiliskus = csodás szörny
 62 Dinopho — valószínűleg Demophon, Athen királya, aki eljegyezte Phyllis királyleányt, de az esküvőre nem tért időben vissza, s ezért Phyllis felakasztotta magát. (FERENCZI)
 71 ferfiunak — 3 szótag!

44.

Kézirata: **Kuun-k.** 165—8. Kiad. DÉZSI, ItK 1916, 73—4. — A szöveg végén: finis. A kódex 1642 körül másolt részében.

Az ének szerelmi allegória. Gondolatmenete leginkább a 171. sz. énekéhez hasonlít: a költő leül egy fa árnyékába, ott fáradtan elalszik, majd megjelenik neki a kedves, ott „rárócska”, itt „méhecske” alakjában. A kedvest egy nagy vad üldözi (holló illetve darázs), akitől a költő megmenti őt s ezért elnyeri jutalmát. — Az első mozzanat Bálasinál is megvan („Kikvetkor jó pünkösd havában”), neki azonban álmában jelenik meg szeretője, nem pedig valamilyen állat képében. E sablonos gondolatmenet megvan egy főleg Erdélyben elterjedt népdalban is, mely minden bizonnyal a XVII. századi szerelmi költés ilyesféle termékéből vette eredetét, bár közvetlen forrását nem ismerjük:

Kimenék a zöld erdőbe sétálni,
 Leülék egy zöld fa alá nyugodni.
 Nyugodtomban el találék szunyadni,
 Odajött egy fülemile dalolni.
 Hozott nekem körme között levelet,
 A van benne, hogy a rózsám nem szeret.

(Udvarhelyszék, MNGy III, 168. — Változata KRIZÁ-nál, 104. sz. és MNT IV, 577.)

2 ottan — mintha az ének elejéről hiányozna egy-két strofa, melyből kiderülne, hol van ez az „ottan”.

- 16 Iutalomnal kwl = jutalom nélkül
 36 dwhwt — olv. dühüdt (= dühödt)
 39 szerenczere = véletlenül

45.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 138b—145b. Kiad. FERENCZI, VD 120—4. — A végén: Finis.

Az éneket nótajelzésként idézi a Névtelen *Comico tragoedia*: „Ad. Not. Lyr. Odes: Gondolkodván egyszer egy ifju.” (ALSZEGHY: Magyar drámai emlékek 203.) Mivel a tragoedia első kiadása 1646-ban jelent meg, a szöveg akkor már ismert volt. Az ének lakodalomban előadott mesterségcsúfoló, mint kötetünkben a 122., 129., 225. és 262. sz. is.

- 12 fél köppentetem = kiittam.
 23 egyest inni — talán: egyszerre felhajtani, „ex”-et inni
 26 boromban = boromból.
 32 velős koncz — erotikus értelemben
 46 hammas — timárok edénye, melyben a bórról a szőrt levakarják. (NySz I, 1304.; lásd még a 71. sort is.)
 48 mégh büszszöt = megbüsdösödött.
 71 Cseper rud — rúd, amin a csebet hordozzák. — Cseper rudon vessek ki — gyakori kifejezés. (Vö. NySz II, 1475.)

72 borban = borból
 79 Két szótaggal rövidebb sor.
 80 Vakarj ki = kotródj ki
 94 bábák = vénasszonyok

46.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** (1672 k.) 69a—72b. Kiad. FERENCZI, VD 74—6. — A végén: Finis.

II. **Thoroczkai-dk.** (1696 k.) 32a—34a. — A szöveg végén: Finis. Romlott változat, de az utolsó vsz. megőrizte a keletkezés dátumát: 1646. Első versszaka megegyezik a III. variáns 13. strófájával.

III. **Szentsei-dk.** (1704 k.) 104a—105b. Kiad. THALY, VÉ II, 173—7.; BUDA JÁNOS, SzD 113—5. — Címe: Cantio alia. A végén: Finis.

Vénlány-csúfoló ének, mint kötetünkben a 106. és 244. sz. is. Lehetséges, hogy a 106. sz. ének 26. sora énekünk 59. során alapul. — Az ének szövegének néhány versszaka bekerült egy XVIII. századi vénlány-csúfolóba is:

1. Egy eneket hallék oh Thordában,
 A templomon alol egy kis házban,
 A nagy léány sirdogal magában,
 Hogy férhez nem vették a fársángban.
2. Meg untam már a kéretést várni,
 Magam fogok szerentsét próbálni,
 De elmémmel el nem tudom jární,
 Kit keressek s kivel keljen hální.

(III, 15.) 3. Elsőbenis déákat szeretnék,
 Mert a déák mindenkor tetzenék,
 De a déák tsak gusajaskodnék,
 S a menyetskék töllem el szeretnék.

(12.) 9. El viseltem harmintz három pártát,
 Hatvan hat pár sarunak a talpát,
 Még sem vettem semmi házsnát,
 A gatyának jo izü falatyát.

10. Oh átkozott bura termet pártá,
 Hogy nem éget meg a tűz langja,
 Mert ha foglak, oly igen el hajítlak,
 A tengerben kövel el nyomtatlak.

(19.) 11. Elég légyen ez néhány versetske,
 Néked irom te dali özetske,
 Majd élő jö tavasszal a fetske,
 Meg tsokolgat téged egy vén ketske.

(*Balds-k.* 1785² k., 100a—101b. Kiad. KANYARÓ, EM 1903, 500. — A kihagyott strófákban a vénlány különböző foglalkozású férfiakat sorol fel: pap, szabó, asztalos, szűcs, varga. — Rövidebb változata az *Aranka-gyűjtemény*-ben: I, 94a—b. Megvan KRIZÁ-nál: „Dombon belől van egy szűk házacska”, 360. sz. és VIKÁR Udvarhely megyei gyűjtésében „A templomon belül egy kis házban” kezdettel, EA 2299. 494.)

Egy másik XVIII. századi szövegbe a XVII. századi ének — egyébként is legnépszerűbb — 12. strófája került be:

1. Látom azok világokat élík,

4. Elszaggattam harminchárom pártát,
 Még sem vettem az gatyának egy pénz ára hasznát,
 Az gatyának jó izü falatját,
 Mert ő azzal tarthatja mátkáját.
 (*Halasi jegyzetkönyv*, 1745 k., ItK 1901, 76.)

Más XVIII. századi hasonló tárgyú szövegeknek („Be kár be kár nékem a pártát viselnem” PHÁ 118. sz.; „Bágygad az én szivem nincsen erőm” uo. 302. sz.) nincsen közvetlen kapcsolatuk a XVII. századi szöveggel. — A népköltészetben főleg a 12. versszak terjedt el, ez legtöbbször összefonódott a *Balás-k.* idézett szövegének 10. versszakával:

Elynyüttem már tizenhárom pártát,
Mégse jártam a menyasszony táncát,
Párta, párta, búval fedett párta,
Hogy a tatár régen ki nem vágta!
(Gyula, Békés m., 1921. MNT III/A 859. sz. — Lásd még uo. 92. sz.)

Egy másik változat kezdő strófái a XVII. századi szöveg utolsó versszakára emlékeztetnek:

Ne búsújon senki menyecskeje,
Hogy az ura nem igen szépecske,
Ha meghal is, meg ne hajjon érte,
Mást hoz neki a tavaszi fecske!

Nekem ojan emberecske kéne,
Aki nekem recefátyort venne.
Eccer-ketszer jól megveregtetne,
Ugy belőlem friss menyecske lenne.

Elszaggattam harminchárom pártát,
Nem ismertem a gagyának szarát,
Nem ismertem a gagyának szarát,
Benne való kis galambocskáját.
(MNT III/A 857. sz. — A XVII. századi ének és a népköltési szövegek kapcsolatára SZABÓ T. ARTILÁ mutatott rá, EM 1941, 263.)

21—2 Hasonló formula több népdalban előfordul:

Édes anyám megátkozott,
Mikor a világra hozott,
Hogy a lábom meg ne álljon,
Mind idegen földön járjon.

(Szépkényerűszentmárton, Szolnok-Doboka m., 1941. KODÁLY—VARGYAS 130. sz. — A „Hegyek völgyek között állok” kezdetű népdal 2. versszaka: „Engem anyám megátkozott, Mikor a világra hozott” uo. 191. sz. Lásd még: KRIZA 240. sz.)

III, 19 bankos³= mankós

47.

Kézirata: *Vásárhelyi-dk.* 132b—134a. Kiad. FERENCZI, VD 116—7. — Versfőj: IUDIUTJAE, nyilván a Judit nevet rejtik. Az ének az utolsó strófa szerint 1648-ban keletkezett.

Az ének 8. versszakának számtalan változata van a XIX. század eleji kéziratos költésben és a népköltészetben. Legtöbb a „Csodálkozom drága kincsem dolgodon” kezdetű ének utolsó versszakaként fordul elő. Legrégibb szövege 1802-ből:

1. Tsudálkozom drága rózsám dolgodon,
.....
6. Azért bátran gyegy [!] gyűrömet ad viszsza,
Nálom is kész a jegy kendőt melly tiszta,
Örökössen mondj le rólam nem bánom,
Én is a szivemet másnak ajánlom.

(*Dunántúli verseskönyv*, 36b—37a. A szöveg után: „1802. Barkoczi Laszló.” Lehet, hogy a szerző, de valószínűbb, hogy a másoló neve. — Ugyanez a szöveg: *Kovács Sz. István-ék.* 1808 k., 107a—b.; *Nagy Ferenc-ék.* 1812. 29b—30a.; *Keller-ék.* 1827, 186. Kiad. PESOVÁR FERENC, Népr. Közl. 1957, 304.; KRIZA 395. sz.; MTAK Népk. 172/a. 32a—b.; Csikmádéfalva, 1907. MSz 1187. sz.)

Egy kissé eltérő, a XVII. századi szöveghez közelebb álló változat:

1. Amit adtal jegy gyűrűbe vedd vissza,
Homály fogta követskéjét nem tiszta,
Nem kell nekem senki meg unt jóságú,
Mert van nékem szép szeretőm nincs párja.
2. Csudálkozom drága kincsem dolgodon... stb. még 5 vsz.

(*Thaly Lajos-ék.* 1807, 73a—b.; MTAK Népk. 75. 10a—b.; Uo. 171/I. 36b.; Uo. 196. 158—9.)

A számtalan, erősen variálódó népköltési változat közül csak néhányat idézünk:

Elmentem én a Tiszáig meg vissza,
Akit adtam jegybe gyűrűt, add vissza,
Nálam is kész a jegykendő, odadom,
Leányságom száz legényér nem adom.
(Öcsény, Tolna m., EA 2299. 19.)

Akit adtam ezüstgyűrűt, fényes gyűrűt, add vissza,
Mert gyűrűdnek gyémántköve ha fényes is nem tiszta,
Mert szivednek álnoksága piszkítja,
Nincs kisleány e világon, ha kü ezt kitisztítsa.
(Gáborjánháza, Zala m., 1909. MF 649/a.)

Homályos ez az ég, nem tiszta,
Babám a gyűrűmöt add vissza!
Add vissza babám az arany gyűrűmet,
Mert ugy sem szeretlek én tégedet.

(Betfalva, Udvarhely m., 1911. EA 3728. 15. — Egyéb változatok: KRIZA 104.sz.; Zetelaka, Udvarhely m., 1902. VIKÁR áttétel X. 108.; Jásztelek, 1909. EA 2569. 276.; Óriszentpéter, Vas m., 1910. VIKÁR áttétel XXI. 66.; Menyhe, Nyitra m., 1938. MNT III/A 6. sz.; stb. stb.)

48.

Kéziratai:

I. **Komáromi-ék.** (1701 k.) 18a—19b. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 335—6. — Címe: *Alia XII. A szöveg végén: Amen. Az utolsó szakaszban az 1650-es évszám van.*

II. **Világi énekek** (1830 k.) 18a—b.

Az I. versszakot vö. egy 1602-i ének elejével: „Le fügesztettem feyemet, Banatnak haytam sziuemet, Nagy szomorusagh testemet El epestette lölkömet.” (RMKT XVII. I, 345.) — Az ének mindkét változatának több versszaka megtalálható kötetünk más szövegeiben: 7., 8., 13. vsz. = 279. sz. 10—2. vsz.; 7., 8., 12. vsz. = 200. sz. 5., 9., 6. vsz.; II. var. 5. vsz. = 33. sz. 4. vsz.; II. var. 6. vsz. = 192. sz. 1. vsz.; II. var. 7. vsz. = 279. sz. 5. vsz.

Egyes strófák későbbi előfordulásai: Az 5. vsz. és a II. var. 7. vsz.-a a „Keserűség életemet” kezdetű ének egy 1800 k. lejegyzett szövegében:

.....
6. Agyomban is, álmomban is,
Kínlódik szívem érted is,
Tudom, szerelmednek is
Szakad szive én értem is.

14. Angyali abrázatodat,
Kebeledből nőtt rósádat,
Vikony kartsu derekadat
Hogy nékem adnád magadat.

(*Világi énekek és versek* 1800. 70b—71b.)

Az ének 7. vsz.-a ugyanennek a XVIII. századi éneknek három másik változatában:

18. Ha elváuuk egymástul is,
Izenjünk egymásnak mégis,
Tsak izengető szóval is
Izenjünk egymásnak mégis.

(*Halasi jegyzékönyv*, 1745 k., kiad. THURY JÓZSEF, ItK 1901, 71.)

10. A vagy ha nem lehetne is,
Hogy egymást nem láthatnánk is,
Csak izengető szóval is
Izenjünk egymásnak mégis.

(*Henczy József-ék.* 1831 k., 178–180.)

11. A vagy hogy ha úgy lézsen is,
Hogy egy mást nem szeretyükis,
Tsak engesztelő szókkal is
Üzenjünk egy másnak mégis.

(*Világi énekek* XIX. sz. eleje 64a–65a.)

49.

Kéziratai:

I. **Kádár-ék.** (XVII. sz. 1. fele) 68a–70b. — Címe: Cantio. A szöveg végén: Finis.

II. **Vásárhelyi-dk.** (1672. k.) 10a–11a. Kiad. FERENCZI, VD 18–9. — A szöveg végén: Finis.

A II. variáns kezdősora elterjedt formula a későbbi kéziratos költésben és a népköltészetben. E kötetben lásd még a 224. sz. ének 8. versszakában. Az „Arany ideim folyása” kezdetű, népszerű XVIII. századi darab 2. szakaszának kezdete: „El kell menni, nincs mit tenni, nincs szívemnek hová lenni” (SzÜB 154.) Néhány változata ezzel a sorral kezdődik, pl.: *Kozma-ék.* 22a. — Egy XVIII. századi katonanének kezdősora: „El kell menni, nincs mit tenni, jaj, jaj, be keserves” (PHÁ 220. sz.) — A formula számos népköltészeti változata felsorolva: KÁLMÁNY LAJOS: Történeti énekek és katonadalok. Kiad. DÉGH LINDA—KATONA IMRE. Bp. 1952, 515.

21 fek emlő = főkészár, kantár

50.

Kézirata: Jankovich gyűjteménye 3a. — A szöveg eleje, valószínűleg nagyobb része, a kézirat csonkasága miatt hiányzik, s a megmaradt 7 soros töredékből nem is lehet megállapítani az ének műfaját. Valószínű azonban, hogy — miként a kézirat alábbi két éneke — ez is szerelmi tárgyú volt. E három ének (50–2. sz.) szövegét egy Jankovich Miklós által összekötött kolligátum első tagja őrizte meg. Keletkezése az írás alapján a XVII. század közepére, esetleg az 1660-as évekre tehető. (A kolligátum többi tagja a XIX. sz. elejéről való.)

51.

Kézirata: Jankovich gyűjteménye 3a–4a. — Címe: Enek.

21–3 Elterjedt közmondás; Baranyai Decsi így idézi: „Ignis, mare, mulier, tria mala. Tüznél, tengernél, aszsonni állatnál gonozb nem lehet.” (Ad. 2/2/4/10.)

24 fenébb olv. fenébb (= gonoszabb)

52.

Kézirata: Jankovich gyűjteménye 4b. — Címe: Enek. — 2. versszakának változata: 70. sz. 2. vsz.

53.

Kézirata: Batthyány-lt. (OL) „Versek, vegyések” csomó. Kiad. MKBR 371.
6 meozek = mit tegyek

Kézirata: **Batthyány-lt.** (OL) „Versek, vegyések” csomó. — A kéziratot 1953-ban másoltam le, jelenleg azonban nincs a jelzett csomagban, s ezért nem volt módomban megállapítani, hogy a szöveg néhány értelmetlensége a vers leírójának vagy 1953-i másolatomnak a rovására írható-e.

57 szerelemnek uadazo leania = Diana (?)

61—4 Egy középkori eredetű hiedelem szerint a párjavesztett gerlice csak száraz ágra száll, tiszta vizet nem iszik, ha iszik is, felzavarja. (ECKHARDT, EPhK 1929, 93—9. — TOLNAI VILMOS kiegészítései uo. 236—40.) A motívum nagyon elterjedt, e kötetben lásd még: 98/IV. sz. 8. vsz., 103. sz. 3. vsz., 111. sz. 13. vsz., 147. sz. 16. vsz., 201/VI. sz. 2. vsz., 204. sz. 7. vsz., 221/XIII. sz. 7—8. vsz., 231. sz. 7. vsz., 234. sz. 1. vsz., 269. sz. 3—5. vsz. — Népi változataihoz (főleg a „Búsan bűgő bús gerlice” kezdetű népballadához) ECKHARDT jd. művén kívül lásd még: BUDAY—ORTUTAY: Székely népballadák 3. kiad. 12. sz., Csángó népzene I, 127. stb.

88 ismegh latasunkba = viszontlátásunkba

Kézirata: **Batthyány-lt.** (OL) „Versek, vegyések” csomó.

5 gömbölyüven = gömbölyűen

6 terczel fel — e szót nem találtam a szótárakban. Jelentése nyilván: felkel.

10 egyerlited = egyelíted, kevered(?)

18 szemtelenül — itt eredeti értelemben: vakon.

Kézirata: **Batthyány-lt.** (OL) „Versek, vegyések” csomó. Kiad. STOLL, Virágénekek... 12—3. — Ugyanaz a kéz írta, mint a következő számú éneket.

Kézirata: **Batthyány-lt.** (OL) „Versek, vegyések” csomó.

Az ének 5. versszakát vö. egy XVIII. századi ének kezdetével:

Adgjon Isten szivem csendes jó eczakat,

Az holnapi napra boldog fel virradast,

Jó szerencses almadozast,

Velem holnap vig mulatást.

(*Bathó Mihály-ék.* 1728. 284—5. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után... 125—6. Az ének megvan az 1748 körüli *Solymosi-ék.*-ben is, kiad. KANYARÓ, EM 1893, 87.)

4 nesz = nézs, nézcl

Kézirata: **Melins Herbárium.** (RMK I, 141.) Az Egyetemi Könyvtár példányában, a címlap hátoldalán. Kiad. SZILÁDY, ItK 1893, 252. — A kézírás a XVII. század közepéről való.

Kézirata: **Fanchali Jób-k.** 312. — Nem Fanchali Jób János írása, hanem egy későbbi, XVII. század közepi kézé.

A szöveg ismerősen hangzik, talán egy hosszabb énekből (históriás énekből?) való, de nem sikerült eredetijére rátalálnom. — Ezzel a versszakkal kezdődik egy XIX. századi félnépi asszonycsúfoló vers:

Széles e világon találnál e hatot,
Jóerkölsű, jámbor asszonyi állatot,

Akivel a kooka nem vetettne vakot,
Prücsök kerítésen ne játszatna sokat.
(„Góbi Kovács Benő írott könyvéből. Bele írta 1871-ben Nagy Kálózi József.” NAGY
CZIROK LÁSZLÓ gyűjtése és másolata: EA 1242. 38.)

60.

Kézirata: **Telegdi Miklós Prédikációi**-nak (RMK I, 675.) gyöngyösi példányában,
a 2. szennylevél versoján. A kézírás a XVII. sz. közepére vall.

61.

Kézirata: **Teleki-ék.** 20a. Kiad. ERDÉLYI, Barakonyi költ. 66. és ErdM 1907,
309. — A cím előtt: *Alia.* A 3. kéz írása. Az utolsó versszak szerint 1655-ben írta ismeretlen szerzője.

2 E sor megegyezik a 72. sz. ének 16. sorával. A pelikán-hasonlat a CI. zsoltár
„*Similis factus sum pellicano solitudinis*” szavainak hatására keletkezett. (ECKHARDT,
EPhK 1929, 86.)

8 szot — olv. sőt

A TELEKI-ÉNEKESKÖNYV KELTEZETLEN ÉNEKEI

A *Teleki-ék*. újkori kolligátum: ERDÉLYI PÁL öt, nagyjából azonos korú és nagyságú kéziratot kötetett egybe, mivel — tévesen — a rajtuk levő versszövegeket egy kéz írásának vélte, s az összes éneket Barakonyi Ferenc szerzeményeként adta ki. (EM 1907. és Barakonyi Ferenc költeményei. Kolozsvár, 1907.) Valójában az öt énekeskönyv-töredék, illetőleg verskézirat semmiféle kapcsolatban nincs egymással, és Barakonyitól csak az az egy ének származik, melynek versfőiben a neve olvasható. (KLANICZAY TIBOR: Barakonyi Ferenc. Magyar Századok. Bp. 1948, 120—30.) A kolligátum öt része a következők:

I. 1a—13a: 7 ének 1663 utáni másolatban. (1. kéz.)

II. 17a—41b: 36 ének, a 2. és 3., egymást váltogató kéz írásában, 1655 után.

III. 43a—44a: Az elírt vármegyék... kezdetű, 1658-ból való történeti ének. (4. kéz.)

IV. 45a—47b: Bánati szívemnek... kezdetű szerelmi ének. (5. és 6. kéz.)

V. 51a—53b: 4 ének XVII. század végi írással. (7. kéz.)

Az I. kézirat 7 éneke közül kötetünkben csak egyet, a „Kalitkában rekesztett sólymomat” kezdetűt közöljük. (100. sz.) A következő ének Barakonyi Ferenc szerelmes verse 1653-ból, ezután a „Szerencse kerekén forog állapotom” kezd. ének olvasható a kéziratban, amely nem szerelmi tárgyú, a többi négy pedig *egy szerző* műve az 1660-as évekből. (KLANICZAY, i. m. 125—6.) Ezek az. énekek a Bevezetésben ismertetett elvek alapján a RMKT későbbi köteteibe kerülnek.

A II. kézirat énekeit Petki János „Játszik a szerencse” kezdetű énekének kivételével mind közöljük. (Petki versét lásd: RMKT XVII. I, 309, az ének szövegébe beékelte szerelmes verstöredék azonban e kötetben kap helyet.) Két éneket kiemeltünk ebből a csoportból. Az egyik egy 1655-ben keletkezett ének (61. sz.), a másik még az 1610-es években keletkezett. (27. sz.) A kézirat többi énekét kötetünknek ebben a részében tesszük közzé, a leírás sorrendjében. (62—95. sz.)

A III. kézirat történeti éneke a RMKT megfelelő, későbbi kötetében kerül kiadásra.

A IV. kézirat egyetlen hosszabb szerelmi énekét, mivel leírásának ideje bizonytalan, ebben az énekcsoportban tesszük közzé. (96. sz.)

Végül az V. kézirat 4 éneke közül a „Jajsznál egyebet” kezdetű Bónis Ferenc szerzeményének bizonyult (MKBR 499.), s ezért ezt a sorozat későbbi kötetére hagytuk, a „Térj meg már bujdosásidből” kezdetű a *Mátray-k.* keltezetlen énekeinek csoportjában találja meg az olvasó (219. sz.), két éneket pedig a XVII. század végének keltezetlen énekei között közlünk. (237. és 238. sz.)

Kötetünknek ez az énekcsoportja tehát a *Teleki-énekeskönyv*-nek nevezett újkori kolligátum II. és IV. tagjának keltezetlen szerelmi énekeit tartalmazza. A kolligátum II. részében rövid, nagyrészt befejezetlen szerelmi énekek találhatók. Az írásban két kéz váltogatja egymást. Igen gyakoriak a javítások; ezeket legtöbbször nem az a kéz végezte, amelyik a verset leírta, hanem a másik. A szövegeket feltehetően emlékezetből jegyezték le, ez az oka a sok hiánynak és szövegromlásnak.

Nem sikerült eldöntenünk, hogy a kolligátumnak ezt a legfontosabb II. tagját hol írták össze. Az a tény, hogy Petki János énekét is tartalmazza, valamint az a körülmény, hogy egy erdélyi levéltárban maradt fenn, azt látszik bizonyítani, hogy a kézirat Erdélyben keletkezett, a szlovák tánconótákra való számos utalás viszont a Felvidék

mellett szól. Az „olah tancz” feliratok nem döntöek az eredet kérdésében, mert a felvidéki Eszterházy Pál nótalistáján is előfordul ez a megjelölés; lehetséges, hogy az „olah” szón valamilyen felvidéki vlach népelemet értettek. A kérdést csak a nyelvi állapot beható elemzése döntheti el.

A helyesírási jellegzetességek közül csak a 3. kéz egy sajátosságát említjük meg: igen gyakori az *sz* betűnek *s* hangértékben való használata. (63,3: *melyszegbol*; 63,9: *szoha*; 64, 2: *kedveszkedő*; 66, 5: *szietne* stb.) Az olyan esetekben, amikor ez félreértésekre adhatna okot, a jegyzetekben utalunk a kiejtésre.

A *Teleki-énekeskönyv* betűhív kiadását KLANICZAY TIBOR készítette elő, ez azonban nem jelent meg. Kiadásunkban felhasználtuk a nyomtatásra előkészített kézirat jegyzeteit is.

62.

Kézirata: **Teleki-ék. 17a.** Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 306. és Barakonyi költ. 62. — A cím előtt: *Cántio etc.* A szöveget a 2. kéz írta le, a javítások és toldások, valamint a táncnóta-megjelölés a 3. kéz munkája.

A 2. vsz. tárgyi változatát lásd: 47. sz. 8. vsz.

1—3 Vö. Balassi Ó te család világ... kezd. énekének 21. sorával: „Indít mind az kettő bizonyos okokkal” (ÖM 47.; ERDÉLYI jegyzete.)

4 ERDÉLYI jegyzetben a gyűrűcskédet javítást ajánlja. Mai nyelvérzékünk szerint így logikusabb, de nem bizonyos, hogy az eredetiben is így volt.

63.

¶ Kézirata: **Teleki-ék. 17b—18a.** Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 306—7. és Barakonyi költ. 63. — A szöveg előtt (a 17a. lapon): *Alia etc.* Az 1—2. sort a 2. kéz, a többi, valamint a címet a 3. kéz írta. A szöveg vége hiányzik, mert egy strofa számára való hely üresen van hagyva.

Az ének a cím szerint „török nóta”. A török költészettel való esetleges összefüggéseit még nem vizsgálták meg; törökösnek látszik a 10. sor megismétlése a 4. vsz. végén, e sort a 2. kéz a 2. sor után is elkezdte, de azután áthúzta. (Vö. 1. sz. ének.)

1 Ugyanezzel a sorral kezdődik a 179. sz. ének is, más összefüggés azonban a két szöveg között nincs.

3 ERDÉLYI az első szót *vágy*-nak olvasta, aligha helyesen, mert a XVII. században a *vágy* szó mint főnév ismeretlen volt. Bizonyára romlott szöveg: a *melyszegbol* (mélységből) szó sem illik ide, és az egyébként eléggé következetes belső rímelését elrontja. Eredetileg valahogy így hangozhatott: „Hogy ágyamból, mély álmodból...” (Vö. a 94. sz. ének kezdősorával.)

5 ERDÉLYI, *hová lettél*-re javította, feleslegesen. (lől el = levél, lettél el)

9 fene = fenevad

11 mint le hanyod — lehet felszólító mód: mind lehányod.

12 latat — olv. látat (= látvány)

64.

Kézirata: **Teleki-ék. 18a—b.** Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 307—8. és Barakonyi költ. 64. — Címe: *Alia.* A szöveg vége valószínűleg hiányzik, mert kb. egy versszaknyi hely üresen van hagyva. A 3. kéz írása.

1 Feltehetőleg a Nagybánya közelében levő Rozsály hegyről, illetőleg a lejtőjén levő kertről van szó. Rozsály a XVII. században Teleki-birtok. (ERDÉLYI, 140.)

5 viceje = helyettese

9 el ju — olv. eljú

10 A sor 4 szótaggal rövidebb a kelleténél.

16 A *bimboztaszal* szó olvasása is, értelme is bizonytalan. (bimbóztassál?)

65.

Kézirata: **Teleki-ék. 19a.** Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 308. és Barakonyi költ. 65. — A versszak — mely talán egy hosszabb ének töredéke — Petk János „Játszik a szerencse” kezdetű énekének 3 versszakos töredékébe van beékelve, a 2. vsz. után.

Semmiképpen nem tartozhatott Petki verséhez — mint ERDÉLYI vélte —, mert a szerencséről elmélkedő vers gondolatmenetébe nem illik bele, és a versfőszöveget is elrontaná. (Vö. RMKT XVII. I, 600.)

3 moszolygási — olv. mosolygási. (ERDÉLYI mosolygásin-ra javítja.)

66.

Kézirata: **Teleki-ék.** 19a—b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 303—9. és Barakonyi költ. 65—6. — Címe: Alia. A 3. kéz írása. A táncnóta-megjelölést ugyanez a kéz írta később a cím fölé.

Kérdés, hogy van-e valami kapcsolata a szlovák költészettel. Versformája, kópi szokottak a magyar költészetben, a 9—10. sorok képe pl. egészen általános a XVI. századtól kezdve. Gergei Ali-rt *Argirus*-ának 164. versszakában:

Mely nehezen lélek a testet elhagyja,
Ily szive-szakadva tőle nem válhatna.

A kép Balassinál is előfordul (ECKHARDT-kiad. 186., további párhuzamokkal); e kötetben lásd még: 232/I, 21—2.

1 szugar — olv. sugár (= hajló)

7 mint = amint (időhatározó)

12 A kéziratban világosan *szemenet* áll. Lehetne esetleg *szememet*-re is javítani, bár a kedvest nem szokták „szemem”-nek nevezni, inkább csak „szemem Fényé”-nek, vagy hasonlóknak; tulem — olv. tülem. (ERDÉLYINÉL tévesen: tulon.)

13 viszont = vissza

67.

Kézirata: **Teleki-ék.** 20b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 309—10. és Barakonyi költ. 67. — Címe: Alia. A szöveg végén: Finis. A 2. kéz írása. A táncnóta-megjelölés a 3. kéztől származik.

Hamarja = a tánc „gyorsa, frisse”.

1 Anicska — az *Annuska* szlovák megfelelője, az ének a cím szerint is „tót nóta”.

6, 9 meg = megint, ismét

68.

Kézirata: **Teleki-ék.** 21a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 310. és Barakonyi költ. 68. — Címe: Alia. A végén: Finis. A 2. kéz írása. A táncnóta-megjelölést (mely azonos az előbbi énekével), a 3. kéz írta.

1 A kertben virágot csipkedő szerelmes vagy kegyes képé sablon a régi magyar szerelmi költésben. Balassi Margarétája „csak mulatságában szép virágit csipkedi” (ÖM 115.), Gergei Árgirusa is a kertben „csipdes szép violát” (III. rész, 7. vsz.).

69.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 131a—132a. Kiad. FERENCZI, VD 116.; DÉZSI, Balassa-kiad. a. II, 246—7. — A szöveg végén: Finis.

II. **Teleki-ék.** 21b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 311. és Barakonyi költ. 69—70. — Címe: Alia. A szöveg nincs befejezve. A 2. kéz írása.

III. **Mátray-k.** 40a—b. Kiad. THALY, VÉ II, 57—8. — Címe: Más. A 10—2. sor az énekeskönyv 2. kezének írása.

Az ének versfői: KATA. Legrégibb változata a *Teleki-ék.* szövege, de mivel ez hiányos, a *Vásárhelyi-dk.* szövegét vettük alapul.

5 szép = szép (ejtés szerint írva, vö. 243, 21.)

10 Az 56. sz. éneken a szerelmi üzenetet szintén gyöngyvirág levélre írják.

Kézirata: **Teleki-ék. 22a.** Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 311. és Barakonyi költ. 70.
— A szöveg végén: **Finis.** A 2. kéz írása.

A cím „Melos” szavát általában mindenféle lírai költemény megjelölésére használták, Miskolczi Csulyak pl. *Melos genethliacum* címet írt egyik verse fölé. (RMK III, 990.) Páriz Pápai a szót „gyönyörűséges ének”-nek magyarítja, ami arra mutat, hogy különösen szerelmi tárgyú lírai éneket értettek alatta.

Az ének 2. versszaka megegyezik az 52. sz. ének 2. versszakával.

71.

Kézirata: **Teleki-ék. 22b.** Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 312. és Barakonyi költ. 70.
— Címe: **Alia.** A végén: **Finis.** A 3. kéz írása.

Az ének első sora Eszterházy Pál 1666 tájáról való nótalistáján is szerepel: „Én vagyok a messze földről röpülő kis madár.” (MKSze 1911, 292.; Zenetudományi Tanulmányok V. Bp. 1957, 268.)

Az ének sorainak szótagszáma változó, mint a 80. sz. éneknél is, amely szintén „tót tánc”. Lehetséges, hogy nem szövegromlás miatt, hanem a mintául vett szlovák ének volt ilyen bizonytalan szótagszámú.

3 jutem — olv. jüttem

4, 5 szibol = szívből

9 Innen kezdve a szerelmes beszél.

19 italodban = ivásodban, ivásod közben

72.

Kézirata: **Teleki-ék. 27a—b.** Kiad. ERDÉLYI EM 1907, 312—3. és Barakonyi költ. 19. — Címe: **Alia.** A végén: **Finis.** A 4. sorig a 3., a többi a 2. kéz írása.

Az 1. és 3. vsz. kivételével mindegyiknek van változata más énekekben: 2. vsz. = 157. sz. 3. vsz.; 4—6. vsz. = 212. sz. 1—3. vsz.; 7. vsz. = 137. sz. 6. vsz. és 114/II. sz. 7. vsz.; 8. vsz. = 212. sz. 5. vsz.

Legtöbb kapcsolata tehát a 212. sz. énekkal van: 4 strófa közös, ezek közül háromnak a sorrendje is azonos. E három vsz. igen erősen kapcsolódik egybe: a 212. sz. ének két változatában csak ezek vannak azonos sorrendben, a többiek összekeveredtek. Énekünk különböző eredetű versszakok emlékezetből való összeírása (vagy összeéneklése) útján keletkezhetett (tartalmilag ezért zavaros), az említett három vsz. együtt lehetett egyik feltételezhető forrásában is. Ezt az is valószínűsíti, hogy éppen itt mutatkozik Balassi „Méznel édesb szép szók” kezdetű énekének (ÖM 39. sz.) távoli hatása. A 13. sort vö. Balassi énekének 6. sorával: „Aki keservesen válék el én tülem”. A 21. sor pedig Balassi 13. sorára emlékeztet: „De méltó vétkemért már holtig szenvednem.”

16 E sor megegyezik a 61. sz. ének 2. sorával; a pelikánhasonlatról lásd az ottani jegyzetet.

73.

Kézirata: **Teleki-ék. 28a.** Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 313—4. és Barakonyi költ. 73. — Címe: **Alia.** A végén: **Finis.** A 4. sorig a 3., az 5. sortól kezdve a 2. kéz írása.

A versszakok 3—4. sorainak szótagszáma ingadozó. Lehet, hogy szövegromlás miatt (erre néhány értelmetlenség is mutat), de lehet az is, hogy az alapul vett szlovák ének volt ilyen verselésű. (Vö. a 71. és 80. sz. énekekkel.)

7—8 Nem világos, hogyan függ össze értelmileg az előző sorokkal. Jobb lenne: *Úgy maradt, miként árva...*

14 megh vissza = ismét vissza

74.

Kézirata: **Teleki-ék. 28b.** Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 314. és Barakonyi költ. 74. — Címe: **Alia.** A végén: **Finis.** A 3. kéz írása.

A 4—5. sornak a 2. és 3. versszakban való megismétlése török hatásnak látszik. (ERDÉLYI, 150.)

3 eorogben = örökben, örökre

9 ful — olv. fül. Vö. Balassi: „Mikor lelkem fülne szerelme langjától.” (ÖM 99.)

15 Romlok — olvasata világos, de értelme ebben az összefüggésben nem. (Talán a. m. 'esem'.) ERDÉLYI kiadásában tévesen: örülök.

75.

Kéziratai:

I. Teleki-ék. 29a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 314—5. és Barakonyi költ. 74—5.
— Címe: Alia etc. A végén: Finis.

II. Vásárhelyi-ék. 46a—b. Kiad. FERENCZI, VD 53.

III. Komáromi-ék. (1701 k.) 52a.

Az ének 1—2. és 5. sora (mindhárom változatban) megegyezik a 220. sz. ének 1—2. és 5. sorával. A III. variáns 3. sora ugyanezen ének 3. sorával azonos. — A 7. versszakot tollpróbaként beírták a *Fanchali Jób-k.* 380. lapjára is, XVII. század közepi írással:

Bolond az azki az szépet nem szereti
Az ki indul szerelemben okossan járjon
Hogy az miznek színe alatt merget ne nyallyon
In his omnibus
Quid quid agis prudenter age et respice finem.

Az 1. és 7. vsz. szövege egy moldvai csángó népdal különböző változataiban kerül elő; a népdal eleje a 14. sz. ének elejével egyezik meg, ezért a teljes szövegeket közöljük. Legrégibb feljegyzése Petrás Inoze János gyűjteményében (1843) maradt fenn, ez a változat áll legközelebb a XVII. századi szöveghez:

Ki szétálék küssz kertembe virágimat nézni
Hát égi harmat fogta bé virágim színet.

Küssz göricze ritta szétál kicsi szárig lábával
Meg szollitám küssz göriczét hát füljemülye.

Meg szollitam füljemülyét éjen szerlememet,
Hej bé hezzám ejedesz szüvem légy arany almám.

Éjen nem menek ejedesz szüvem *met megutáltál*
Én helyettem ejedesz szüvem mást választottál.

Jol meg nézzed ejedesz szüvem kit választottál
T'isza viznek színye alol mérget ne igyál.

Szem nem szebbet, szem nem jobbat ha meg ullyant szem
Nem felejtlek nem felejtlek téjged szoha szem.

(Csángó népzene I, 44—5.)

Az újabb kori gyűjtések szintén teljes változatokat adnak:

Kisétálék kis kertembe virágot látni,
Hát leütte őszi harmat virágom színet.

Rajta sétál kis gerlice sárga lábával,
Sárga lába, zöld a szárnya, jaj de gyengén jár.

Jer bé jer bé édes rózsám, végy arany almát,
Nem mehetek *édes szivem, mert megutáltál.*

Ha bejössz is csendesen járj, mert az én anyám
Julis asszony ébren alszik, nem nyugodhatik.

Ételünket, italunkat mind számba veszi,
Ételünket, italunkat mind számba veszi.

(Trunk, Moldva, 1932. Rezeda. 60. sz. — Alig eltérő: Somoska, Moldva, MF 2717/a.)

Kiszétálék kisz kertembe virágom látni,
Ha jött vagyon kisz gerlice, sárga lábával.

Megszólitám kisz gerlicét: há fülemüle.
Megszólitám fülemülét: há 'z én édeszem.

Jer bé, jer bé édesz rózsám, légy arany almám!
Nem menek én, édesz rózsám, *mer megutáltál.*

Te magadnak, én helyembe, mér választottál?
Ud megnézzed, édesz rózsám, kit választottál.

Szép vég víznek színje alul mérget ne igyál,
Szép vég víznek színje alul mérget ne igyál.

(Trunk, Moldva, MF 2486/b.)

/: Én kimenek küs kertembe virágom nezni :/
/: Hát elverte égi harmat virágom színyit. :/
/: Küs gelice rajta sétál sárga lábával, :/
/: Sárga lába, kék a szárnya, jaj be gyengén jár. :/
/: Jer be hozzám, jer be hozzám, légy aranyalmám. :/
/: Szépen mulass énnálamnál, no bátorkodjál. :/
/: Én nem járok, én nem járok, me' meg es untál. :/
/: Nezd meg babám, nezd meg babám, kit választottál, :/
/: Tiszta víznek színnye alól mérget ne igyál. :/
(Frumósza, Moldvai csángó népdalok 224—5.)

Erdélyből csak két töredékes változatot ismerünk, ezek szövegét lásd a 14. sz. ének jegyzetébenél.

Énekünk 7. versszakának folklorizálódott változatai egy, a Dunántúlon elterjedt párosítóban fordulnak elő. Legrégibb, XVIII. század végi szövegét, minthogy a néprajzi kutatás sem ismeri, teljes egészében közöljük:

Am a bokor tsipke bokor igen zöldellik,
Virágjátúl, bimbájátúl meszi tündöklük.

Egyik ágán kiss sár madár fönt álva sétál,
Másik ágán kiss gerlétze verset fujtogál.

Ara méne az a legin nagy álnoksággal,
Utánna megy az a leány nagy sziv fájással.

Jó rá vigyázz, édes Trésim, hogy meg ne tsallon,
Mézes szónak szüne alatt merget ne adjon.

Minden ember tsak azt mondja, kár néki kár,
De bizon nem kár,
Isten tudja ő szüveket régen együtt jár.

(*Dunántúli verseskönyv*, 1802. 19b. — Egy romlott, töredékes változata az 1782—90 közötti *Aranka-gyűjtemény*-ben is megvan: Amaz bokor mesze bokor jaj de meg fémlí, [1] Rozsájától bimbájától már el is válik. Edgyik ágán a pellikán verset fujdogál, A masikon álommadár gyengén praedicál. Száraz turo lágy vakorca gyenge pesmete, Száz esztendős kan verének a száraz körme. Szépen szollo szunyogomnak az agya veleje, Az itt valo Deákoknak légven az ebedgye. 84b.)

Népköltési változatai a MNT IV. kötetében vannak kiadva. („Házunk előtt egy almafa”, „Udvaromon egy almafa”, „Amott vagyon egy szép erdő” stb. kezdősorokkal. A változatok felsorolva a 604. lapon.) Azok, melyekben a XVII. századi sor is megvan,

Zala megyéből kerültek elő. A 11 változat közül mutatóba azt közöljük, mely legközelebb áll a XVII. századi szöveghez:

1. Nyirád felett van egy erdő, az igen sűrű,
.....

3. Jól vigyázz te, barna kislány, hogy meg ne csaljon,
Lépes méznek színe alatt mérget ne adjon!

(Nyirád, Zala m., 1956. MNT IV. 264. sz. — Egy Bars megyei változat közölve: MNT I, 1109. sz.: „Zöld erdőbe, sík mezőbe.”)

76.

Kézirata: Teleki-ék. 29b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 315. és Barakonyi költ. 75.
— Címe: Alia. A szöveg vége hiányzik, a lap alja üresen van hagyva. A 3. kéz írása.
5 A „bölcsek”-re való hivatkozás a 269. sz. ének 18. versszakában is megtalálható. A szó valószínűleg nemcsak filozófust jelent, hanem bármiféle írott szövegnek — éneknek is — a szerzőjét.

7 Egy szótaggal hosszabb sor.

11—2 A szöveg itt romlott; az utolsó sor ríme és szótagszáma hibás.

77.

Kézirata: Teleki-ék. 30a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 315—6. és Barakonyi költ.
76. — Címe: Alia. A vége hiányzik. A 3. kéz írása.
Az elég bonyolult versformát vö. a 23. sz. énekével.
2 A javítást nemcsak az értelem, hanem a belső rímelés is indokolja.
4 Oliv. söt

78.

Kézirata: Teleki-ék. 31a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 316. és Barakonyi költ. 76.
— Címe: Alia. A vége hiányzik. A 3. kéz írása.
3 szepheti = sebzi
4 Megh szephet = megsebesedett, megsebesült

79.

Kézirata: Teleki-ék. 31b—32a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 316—7. és Barakonyi költ. 76—7. — Címe: Alia. A szöveg végén: Finis. A 3. kéz írása.
Hasonló szín-magyarázó verset Beniczky Péter is írt. (*A különböző szín festékeknek értelme és magyarázattja.*) Első strófáját idézzük:

Király szín méltóság, Ezüst-szín Uraság, Piros jelent szerelmet,
Fejér szín szüzesség, Pásit szín reménség, Test szín jelent gyötrelmet,
Tenger szín habozó, Láng szín tétovázó, A' zöld jelent kegyelmet.

(*Magyar rythmusok.* Kolozsvár 1670. 247—8.)

2 kis fiaval = Cupidoval

4—6 A vsz. értelme homályos, valószínűleg romlott a szöveg.

5 Egy szótaggal hosszabb sor.

7 Vö. Balassi: „Rózsa piros volta hozzám nagy szerelmét” (ti. mutatja). (ECKHARDT kiad. 45, 174.) A piros szín Beniczky idézett versének első sorában is a szerelmet jelenti.

9 Két szótaggal hosszabb sor.

18 Veretegzik = verejtékezik. — Lehet, hogy a *heaban* szó csak két szótagnak számít.

80.

Kézirata: Teleki-ék. 32a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 317. és Barakonyi költ. 77—8.
— Címe: Alia. A végén: Finis. A 3. kéz írása.
A sorok szótagszáma bizonytalan, mint néhány más „tót” nótánál is. (71. és 73. sz.)
1 ERDÉLYI kiadásában: *kegyest*, pedig az értelem alanyesetét kíván.

2 ERDÉLYINÉL tévesen: *vitézt*. (Lásd az előző sort.) — A *latek*, ha első személyű alak, akkor valószínűleg szövegromlás következménye, de lehetséges, hogy *lüték*-nak kell olvasni, és az értelme: láttaték, látszék. — Ellenben = szemben.

3 szellel = széjjel
6 szok — olv. sok

81.

Kézirata: **Teleki-ék.** 32b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 317—8. és Barakonyi költ. 78—9. — Címe: *Alia. A végén: Finis. A 3. kéz írása.*

Az ének, felirata szerint, „török nóta”. A szöveg csakugyan nehézkes fordításnak hat, idegen és szokatlan bonyolult versformája is.

3 szerdult — olv. serdült
11 ostya — olv. osztja
20 szerelmet — olv. sérelmet

82.

Kézirata: **Teleki-ék.** 33a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 318. és Barakonyi költ. 79. — Címe: *Alia. A szöveg vége hiányzik. A 2. kéz írása.*

83.

Kézirata: **Teleki-ék.** 33b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 318. és Barakonyi költ. 79. — Címe: *Alia etc. A végén: F[inis]. A 2. kéz írása; a tánc-megjelölés a 3. kéztől származik.*

1—4 E versszakban két „közölés” is van, értelme talán ez: Megsebesült immár tőled életem reménye és szerelme, mert eltávozóék szerelmednek hív volta és állandósága.

6 A *kedvenek* szó nemigen illik a szövegbe.
9—13 Igei állítmány nélküli záróversszak. (Vö. 3. sz.)

84.

Kézirata: **Teleki-ék.** 34a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 318—9. és Barakonyi költ. 80. — A cím „Melos” szavához lásd a 70. sz. ének jegyzetét. A táncmegjelölés a 3. kéz írása. (Vö. 72. sz.) Lehetséges, hogy az ének vége csonka, mert hiányzik a *Teleki-ék.*-ben egyébként szokásos „finis” szó, és a lap alja üres.

Az 1—4. sorok, mint ERDÉLYI kimutatta (i. m. 153.), Balassi „Kegyes vidám szemű” kezdetű énekének 19—21. sorain alapulnak:

Szivem nagy szerelmét s titkon felgyult tüzét jelenteni nem merem,
Mert ha kijelentem, nagy tüzemmél *féltem*, hogy sokak eszít vesztem,
Ha pedig titkolom, csak magam fogyatom, mert belső tűz vesz engem.
(ÖM 64. sz.)

ERDÉLYI megjegyezte, hogy e két vsz. „egészen népies”. Valóban, igen közeli megfelelője egy több változatban ismert erdélyi népdal. Hogy az egyezés nem véletlen, hanem a népdalszöveg XVII. századi eredetű (ha nem is feltétlenül közvetlen a *Teleki-ék.* szövegéből származik), azt az bizonyítja, hogy többi versszaka szintén régi szövegekkel mutat kapcsolatot. Ezért a teljes népdalszöveget idézzük:

1. Aj, de én is tartottam titkon egy szeretőt,
Virágos kertemben rózsabokor alatt.
2. Aj de én azt *nem mondom*, csak magamnak tartom,
Mer ha kijelentem, magamat elvesztem.
3. Mózsés uram haragja Vörös tenger habja,
Lennék annak rabja, ki szépen tartana.
4. Aj de engem ne úgy tarts, mint siját [1] rabodat,
Hanem engem úgy tarts, mint gyöngyalakodat.

5. Gyöngy vagy szívem, gyöngy vagy, gyöngynél is gyönygebb vagy,
Ezüstnél, aranynál nálam kedvesebb vagy.
(Firtosváralja, Udvarhely m., 1900. MNT IV, 39. sz. — Alig eltérő változat szintén
Udvarhelyből: uo. 38. sz.)

A népdal 3. versszaka az 1597-ben szerzett, 7. sz. ének 1. során alapul; az 5.,
igen népszerű vsz. először az 1748 körüli *Solymosi-dk.* „Nám megmondám rózsám”
kezdetű énekében bukkan fel. (EM 1892, 555.) Egy távolabbi népi változat:

1. Istenem, istenem, kinek tegyek panaszt ?
Az idegenyek közt kitől kérdjek választ ?
2. Ha másnak megmondom, annak hírit hallom,
Ha magamba tartom, szívem elfonnyasztom.
3. Olyan vagy te rózsám, mint az engedelem,
Két piros orcádon ragyog a szerelem.
4. Olyan vagy mint ráró sebes szárnyon járó,
Szerelmes szívemhez kegyelemre hajló.

(Gyergyószárhegy, Csík vm., 1910. MF 1374/a. — Megegyező szövegek ugyanonnan:
MSz 1223. sz. és Zenei Szle 1917, 119. — A 4. vsz. a „Keservesen kezdi búcsúzó
verseit” kezdetű énekből való; legkorábbi, 1728-as kéziratának szövegét kiad.
KOOZSIÁNY, Őszi harmat után... 50.)

A 3. vsz. képe már a Béla király és Bankó leánya c. XVI. századi széphistóriában
megvan:

Hamar kapcsolja komoka dolmányát,
Királynak mutatá szép két almáját.

(RMKT VIII, 177. 123—4. sor.)

Ugyane kép megtalálható a *Vásárhelyi-dk.* két énekében is: 131/I. sz. 26—7. sor
és 86/II. sz. 13—4. sor. Az összefüggésre KOMLÓS ALADÁR mutatott rá. (EPHK 1913,
634. — KOMLÓS feltételezése, hogy a széphistória éneklés útján terjedt, és a kép így
kerülhetett be a XVII. századi közköltésbe, egészen valószínű: FARAGÓ JÓZSEF szíves
közlése szerint a moldvai csángóknál ismert a széphistóriából keletkezett ballada töredéke.)
Lásd még az 1750 körüli *Szikszai-ék.* „Tégy vallást édesem te hí szerelmedről” kezdetű
darabjának 11. versszakát:

Kaptsoljad ki, szívem, tarka pruszlikodat,
Hád fogjam meg, lelkem, két arany almádat. (54a.)

7 czinadoff (olv. oinadof) = finom vászon anyag (NySz I, 357.)

85.

Kézirata: **Teleki-ék.** 34b—35a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 319. és Barakonyi költ.
80—1. — A cím jelentése: Más, igen szomorú. A szöveg végén: Finis.

3, 4 ha = mikor

4 tapasztnak = tapogatnak

13—6 E vsz. gondolatmenete homályos. Talán jobb lenne a 14. sor végére kérdő-
jelet tenni, ebben az esetben a ha jelentése, mint a 3. és 4. sorban is: mikor.

19—20 Itt is zavar van a szövegben, amit a *sajátja* szó megismétlődése is mutat.

23—4 E sorok értelme szintén nem világos. Valószínű, hogy az *egyvér-tag* (con-
sangvineus) szó szerepel itt.

86.

Kéziratai:

I. **Teleki-ék.** 36b—37a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 360. és Barakonyi költ. 82—3.
— Címe: Alia. A végén: Finis. A 2. kéz írása.

II. Vásárhelyi-dk. 122b—124a. Kiad. FERENCZI, VD 110—1.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 242—3. — A végén: Finis.

ECKHARDT SÁNDOR kimutatta (It 1916, 287—8.), hogy az ének forrása Ariosto egyik szonettje:

1. Avventuroso carcere soave
Dove nè per furor, nè per dispetto,
Ma per amor, e per pietà distretto
La bella, e dolce mia nemica m'ave.
2. Gli alti prigionì al volger della chiave
S'attristano, io m'allegro, che diletto,
E non martir, vita, e non morte aspetto,
Nè giudice sever, nè legger grave.
3. Ma benigne accoglienze, ma complessi
Licenziosi, ma parole sciolte
Da ogni freno; ma risi, vezzi e giuochi:
4. Ma dolci baci dolcemente impressi
Ben mille, e mille, e mille, e mille volte
E se potran contarsi, anco fien pochi.

A magyar átdolgozó Ariosto 2. versszakával kezdte fordítását, és egy negyedik versszakkal megtoldotta a szonettet, amely ugyanazzal a képpel kezdődik, mint Ariosto első szakasza. Ez a vsz. egyébként megegyezik a 153. sz. ének utolsó versszakával. A II. variáns 4. és 5. versszaka későbbi betoldás; közülük a 4. vsz. képe megvan a 84. sz. 3. versszakában; a további kapcsolatokat lásd ott.

13 A „friss palota” kifejezéshez karácsonyi és népi énekekből több párhuzamot idéz SCHRAM FERENC; a „friss palotá”-t nem nagyon meggyőzően Zsigmond palotájával azonosítja. (Népr. Közl. 1956, 88—90.) — friss = pompás, ékes

87.

Kéziratai:

I. Teleki-ék. 37a—b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 360—1. és Barakonyi költ. 83—4.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 746. — A szöveg végén: Finis.

II. Vásárhelyi-dk. 58a—59b. Kiad. FERENCZI, VD 64—5.; DÉZSI, Balassa-kiad. 232—3.

III. Vásárhelyi-dk. 98b—100a. Kiad. FERENCZI, VD 95—6.; DÉZSI, Balassa-kiad. 233—4.

Az 1. vsz. népköltési változatai erdélyi párosító szövegekben találhatóak meg:

Oh én édös karujkám, karujkám,
Sugár szárnyú sojmocskám, sojmocskám!
Szálj le bátran karjaimra vilójám, vilójám!
Hozz örömet bús szívemre Juliám, Juliám!

Az én édösöm neve — sőm neve,
Kárúj uram ökeme, ökeme... stb. (KRIZA 264. sz.)

Érdekes, hogy még a Júlia név is megmaradt, amely Balassi Júlia-énekeinek hatására a XVII. században a kedves költői nevévé vált. — Jelentéktelen eltérésekkel ugyanezt a szöveget találjuk VIKÁR Udvarhely megyei gyűjtéseiben: MNT IV, 586—590. sz. — Kissé eltérő változat:

Isten hozott Kárulykám, Kárulykám,
Sugárlábú sulymacskám, sulymacskám;
Szálj le bátran jobb karomra Juliám, Juliám,
Hozz szívemre bűt örömet, Juliám, Juliám.
(Gyógyácsomafalva, 1911. MNT IV, 591. sz.)

A *Vásárhelyi-dk.* változataiban két-két vsz. későbbi betoldásnak látszik, ezek közül egy-egy azonos. (II. var. 5. vsz. és III. var. 6. vsz.) Hasonlatsora igen elterjedt; e kötetben lásd még: 98. sz. 6. vsz. és 215. sz. 11. vsz. A XVIII. századtól kezdve a mai népköltészetig számos változata van, főleg köszöntő szövegekben. Csak néhányat idézünk:

A „Keserűség életemet” kezdetű, elterjedt XVIII. századi ének több változatának záróstrófái:

Tenger arja mennyi habbal, aratas buza szalokkal
Bövelkedik fő szalokkal, tavasz menyí viragokkal,

Anní jokat az mig ilek, ha engem tartasz tiednek,
Kivanok níked szívemnek, innar ajánlak Istenek.

(*Bajmóci-ék.* XVIII. sz. 1. fele, 4b—5a. — Az ének többi előfordulását lásd a 261. sz. ének jegyzeteiben.)

Adjon Isten jó éjszakát...
Valamenyí egen tsílag szellyel az ecakán vilag
Anní jokkal teged adlak Isten adjon édes almott.
(*Kún-ék.* 5a. Kiad. STOLL, Virágénekek... 209.)

Menjí fővenj vagjan a' tenger árkában,
Mennjí csíllag villog az égh sátorában,
Menjí fű szál fen áll szent István hovában,
Annjí részek legjen Isten áldásában.

(Lakodalmi köszöntő utolsó szakasza. *Dersi Biás-ék.* 1769 k., 20a. Kiad. KISS JÓZSEF, Népr. Köz. 1958, 104.)

Mennyí virág látszik a mezőn tavaszkor,
Mennyí buzaszem van nyárban aratáskor,
Mennyí szőlő szemet látsz ősszel szüretkor,
Anní áldás szálljon tereád mindenkor.

(Katalin napi köszöntő 6. vsz.-a *Szolga Mihály diáriuma*, 1760 k. Kiad. BAROS GYULA, ErdM 1905, 46, további párhuzamokkal.)

Amennyí virággal tavasz bővölködík,
Mennyí szőlő szemmel szüret kedveskedík,
Mennyí szép csíllagí az nagy égnek fénlík,
És mennyí madár szó tavasszal hallatík,
Anní áldást Isten Józsefre terjessen... (uo. 155.)

Valame'nyi csíllag az magos cgekbe',
Anní áldásokkal álgyon mög az Isten.
(KÁLMÁNY: Koszorúk, II, 174.)

Serkenj fel kegyes nép...
Amennyí fűszál van a tarka mezőbe,
Amennyí csepp víz van a tenger medríbe,
Anní áldás szálljék szent (név) fejíre!

(Nagyszalonta, Bihar m., 1916. MNT II, 878. sz. Kodály feldolgozása révén általánosán ismert. — További változatok: MNT II, 888., 893., 920. és 960. sz.)

88.

Kézírata: *Teleki-ék.* 38a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 361. és Barakonyi költ. 84. — Címe: *Alia.* A 2. kéz írása. A szöveg hiányos, mert a „finis” szó hiányzik, és a lap alsó része üres.

8 Bibliis: nimfa, aki forrássá változott. Lásd 201/V. sz. 8—9. vsz.

89.

Kézírata: *Teleki-ék.* 38b—39a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 361—2. és Barakonyi költ. 84—5. — Címe: *Alia.* A végén: *Finis.* A 2. kéz írása.

Az ének egyes versszakainak többé-kevésbé eltérő változatai: 1., 2., 3. vsz. = 139. sz. 1., 3., 4. vsz.; 3., 5. vsz. = 217. sz. 3., 2. vsz.

Úgy látszik, hogy énekünk és a 139. sz. ének egy közös eredetiből keletkezett, melyet különböző versszakokkal kibővítettek. E feltételezett énekben meg kellett lenni a 139. sz. 2. versszakának is. Valószínű, hogy a *Teleki-ék.* szövegében eredetileg ez a vsz. is megvolt, mert enélkül az ének gondolatmenete nehézkes; nem derül ki, hogy a 3. versszaktól kezdődő udvarlás alanyának, bizonyos Erzsébetnek (22. sor), mi köze van az 1–2. szakaszban leírt „Venus kertje”-hez. A *Vásárhelyi-dk.* szövegéből viszont meg tudjuk, hogy Venus a kertbe „egy igen szép kertészt” állított, ehhez szólnak tehát a bókok. Ugyanez a gondolatmenete a 168. sz. éneknek is.

8 badgyat — langyos (?)

15 ha vehetnek soldott? — mikor vehetnék jutalmat?

16 szallyak föld boltott — ERDÉLYI szerint: szálljak föld boltja alá. (158.) A régiségben teljesen szokatlan kifejezés, inkább szövegromlást sejtethetünk.

28 jokban ... ramis osz = jókból nekem is ossz.

90.

Kézirata: *Teleki-ék.* 39b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 362–3. és Barakonyi költ. 85–6. — Címe: Alia. A szöveg vége hiányzik. A 3. kéz írása.

6 A sor romlottnak látszik; nem dönthető el, hogy a *vallasza* szó többféle lehetséges olvasása közül (válása, vallása, válasza) melyik a helyes.

91.

Kéziratai:

I. *Teleki-ék.* 40a–b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 363. és Barakonyi költ. 86–7. — Címe: Alia. A végén: Finis. A 3. kéz írása.

II. *Mátray-k.* 11a–b. Kiad. THALY, VÉ II, 200–2. — Címe: Más.

2 veszem — olv. vessem

6 aszony — olv. asszoni (asszonyi)

20 eszek — olv. essék

II, 2 élek — felszólító mód: éllek, éljek

92.

Kéziratai:

I. *Teleki-ék.* 40b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 364. és Barakonyi költ. 87–8. — Címe: Alia. A lap alsó fele üresen maradt. A 3. kéz írása.

II. *Vásárhelyi-dk.* 53b–54a. Kiad. FERENCZI, VD 60. — A végén: Az kinek én elek annakis halok.

1 elegithet (II-ben: elegethet) = elégedhet, elégülhet ki

8 szot — olv. söt

93.

Kézirata: *Teleki-ék.* 41a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 364. és Barakonyi költ. 88. — Címe Alia. A 3. kéz írása.

Ugyanígy kezdődik a 8. és 214. sz. ének is. Az utóbbinak 9–10. sora megegyezik énekünk 6. sorával.

2–3 Önmagukban érthető sorok, de összefüggésük homályos. A versszakból valószínűleg hiányzik egy sor.

94.

Kézirata: *Teleki-ék.* 41a. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 364–5. és Barakonyi költ. 88–9. — Címe: Alia. A 3. kéz írása. Valószínű, hogy a vége hiányzik. A folytatásban már a szeretőről lehetett szó a szimbolikus kezdet után, mint a következő énekben.

A kezdősort vö. a 63. sz. 3. sorával. Hasonlóan kezdődik egy népi köszöntő is:

Hogy ágyamból felkelék, hogy ágyamból felkelék,
Álmamból felserkenék, álmamból felserkenék,
István juta eszembe... stb.

(Kőröstárkány, Bihar m., 1912. MNT II, 926. sz.)

2 elo allapek — jelentése itt kb.: felkelt

3 vilaga = fénye

5 szokkal — olv. sokkal

7 szem — olv. sem

95.

Kézirata: **Teleki-ék.** 41b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 365. és Barakonyi költ. 89.—
Címe: Alia. A szöveg vége hiányzik; a lapnak több mint a fele üres. A 3. kéz írása.
6 kezét hittel beadta = kézfogással elkötelezte magát (Vö. NySz *bead* címszó.)

96.

Kézirata: **Teleki-ék.** 45a—47b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 367—9. és Barakonyi költ. 91—3. — A szöveg végén: Finis.

Az ének két részből áll. Az első rész versfői (BORBAALIVIEIHS) talán a Borbála, vagy a 6—10. betűk a Júlia nevet adják, az utóbbit oly módon, hogy a kezdőbetű középen van, ettől jobbra és balra a többi. A 16. versszaktól kezdődő, Balassi-strófás rész versfői pedig a Bornemissza nevet adják, szintén elrejtve: a betűk hármascsoportokból állanak, a csoporton belül sorrendjük: 1, 3, 2. (BRO NME IZS A; F. DEÁK FERENC: Irodalomtört. tanulmányok... Bp. 1909, 15.)

Az első rész Balassi verseinek hatását mutatja. A 29. sort vö. Balassi egyik énekének kezdetével: „Eregy édes gyűröm, majd jutsz asszonyodhoz” (ÖM 43, 169.) A 10—2. versszakok az „Ez világ sem kell már nekem” (ÖM 46. sz.) felhasználásával készültek:

Feltámad *napom fénye*, szemüldek fekete széne,
Két szemem világos fénye, élj, élj életem reménye! (Balassi 4. vsz.)

Én bús szívem vidámsága, lelkem édes kívánsága,
Te vagy minden boldogsága, veled Isten áldomása. (3. vsz.)

Én drágalátos palotám, jóillatú piros rózsám,
Gyönyörű szép kis *violám*, élj sokáig, szép Juliám!
(Balassi 3. vsz.; e strófáról lásd még a 32. sz. ének jegyzeteit is.)

4 ream — egy szótagnak számít, mint igen gyakran másutt is.

9 Rementelen eset — értelme talán: reménytelenül esett, bár a sor így is zavaros.
ERDÉLYI „reménytelen eset”-nek értelmezi, de ilyen a régiségben nincs.

17 A — világosan ez olvasható, mint a 21. sorban is. Talán valamilyen felkiáltó szócska.

18—20 E sorok helye üresen van hagyva.

37 A kéziratban *temenie* áll, amit ERDÉLYI „tömjénje”-nek értelmez. Nincs egészen kizárva, de ez a kép teljesen szokatlan, míg az „életem reménye” kifejezés közhely, s a mintául vett Balassi-szövegben is ez van.

53 gyült — olv. gyúlt. Balassi idézett énekében is: Szerelmedben meggyúlt a szívem.

55 kedven = kedvesen

61 jai veszek leszre — olv. jajveszékülésre

65 Kizset — olvasata világos, de értelme nem. (Készít?)

70 aspis — áspiskígyó

72 Medea Jázon kedvese Ovidius XVII. heroidájában.

73 Lucretia a Pataki Névtelen széphistóriájának egyik főhőse. — Lida ERDÉLYI szerint Léda, de Balassinál is szerepel Lyda, mint „Deiphobus szeretője”. ECKHARDT jegyzete szerint a Lyda név a trójai Heléna valamelyik mellékneve lehet. (182.)

76 A *hogyan lehet csak jól* közbevetett mellékmondat értelme nem világos: vonatkozhat a kegyesre is, Aeneasra is. — vit olv. vitt.

77 Az utolsó szó olvasása bizonytalan, értelme sincs.

Ebben a csoportban nagyrészt olyan énekeket közlünk, melyeknek keletkezési idejét a záróversszak megadja. Egy keltezetlen ének a *Teleki-ék*-kolligátum I., 1663 után másolt részéből való (100. sz.), hármat pedig az 1670—1-ben Erdélyben összeírt *Petrovay-ék*-ből közlünk. Ennek az egyébként fontos gyűjteménynek kevés a kötetünkbe vágó anyaga (e három szövegen kívül még a 116. sz. ének egyik változata található meg benne), ezért részletes ismertetése mellőzhető. Érdekessége, hogy az egyik magyar szerelmi ének román fordítását is megőrizte, ezt a 98. sz. ének jegyzetében közöljük.

97.

Kézirata: **Mátray-k.** 36a—37a. Kiad. THALY, VÉ II, 41—3. — Címe: Más.

Az utolsó strófa megnevezi az ének szerzőjét: Győri Gyurkót. Neve után ítélve dunántúli ember lehetett, aki Zsolna városába, a „Vág vize mellé” (35. sor) bujdosott. Énekét 1659-ben szerezte földije házában, miközben Kőszegről beszélgettek. (51. sor.)
22 szarja — olv. zárja
40 kedven = kedvvel, kedvükre

98.

Kéziratai:

I. **Mátray-k.** 42a—44a. Kiad. THALY, VÉ II, 46—8. — Címe: Cantio de Amore.

II. **Vásárhelyi-dk.** 88a—89b. Kiad. FERENCZI, VD 89—90.

III. **Komáromi-ék.** (1701 k.) 16a—17a. — Címe: Más ének. A szöveg végén: Ammen finis.

IV. **Solymosi-ék.** (1748 k.) 71a—72b. Kiad. KANYARÓ, EM 1892, 552—3.

Az ének az I. változat végső szakaszai szerint 1660-ban, „Szebény várában” készült. Nem dönthető el, hogy az erdélyi Nagyszeben vagy a felvidéki Kisszeben értendő-e ezalatt, a valószínűség inkább Erdély mellett szól. A III. variáns a dátumot 1671-re, a szerzés helyét Győr-re változtatta; a IV. variáns szövegében az 1700-as évszám olvasható. A versfők eredetileg a kedves nevét adták. (58. sor és III. var. 46. sor.)

Dallama kétszer is megvan a *Vietorisz-k.*-ben. (4b—5a és 8b—9a.) Kiad. SZABOLCSI, XVII. sz. 19—20. és MZK 35*.

Az ének két versszakának későbbi változatai: 1. vsz. = 230. sz. 8. vsz. és 270. sz. 5. vsz.; 9. vsz. = 230. sz. 10. vsz. — A 6. vsz. motívumáról lásd a 87. sz. ének jegyzeteit.

Az ének korabeli román nyelvű változatát az 1670—2 között összeírt *Petrovay-ék* őrizte meg. (136a—b.) Kiadta GHEORGHE ALEXICI, a Revista pentru istorie, arheologie și filologie 1912. (XIII.) évfolyamában. — A román szöveg magyar helyesírással van írva, és a magyar ének egy ismeretlen változatának fordítása. Mivel ALEXICI szövegkiadása nehezen férhető hozzá, ismét közöljük a román éneket betűhíven. (A kézirat elolvasásában ENGEL KÁROLY volt szíves segíteni.)

Kentek Rúménészk de dragoszte szkriszsz.

- (1.) 1. En Pare de fok arde inima ma Prin tine
Deákem aduk aminte de kuventele tale
Ku mine de preune fekute muletori
De multe ori pre obrázul meu lepíte szerútéri.
- (4.) 2. Des acundze dáre kend acele dzile,
Sze poczi fi ku facza ta cze mendre depreune,
Poltul meu cze negru szare albi Prin tine,
Dela mine trekute viacze szare entoárceze.
- (2.) 3. Szokásul Gruclor Toámna iele merge,
Jare primeváre en cze Vreme bune,
Ku szoczia sza pre kempury enke sze búkure,
Necze átuncz noi ave Viacze fere de tine.
- (14.) 4. Multe Nopczí Treku fere szomnu de la mine,
Deake sze Temple szomnu si átuncz mie,
Pre tine se ved si te pypeyeszk empáre mie,
Cze deake me szkol mai nime lenge mine.
- (10.) 5. Fokul ne potolit deakeszáre potoli
Din inima benátul száre veskira, [?]]
Mára mara deake sze molkomeste
Si obrázul meu czel vestedzit sze bukure.
- (12.) 6. Sztrenste re cze te bukury reuteczíy ey mele,
Cze nuczi myle de oky myey czey szláby,
Oáre asava Tretze Vreme cze búne,
Doamne kend va fy kapet gendurilor mele.
- (3.) 7. Ka dela soym Alesz szotz asa szempt akma, [?]]
In ieszt fok si en kin numaj czesz neh nith [?]]
De viacze búne bukurie nu auc,
Pene nu voi fi ku tine nu voi fi bukurosz.
- (7.) 8. Ruse rosie kuszte fi miem iárte,
Ke de yeszte en yeszta szkripture gresále
Ke en jeszte rendury de tine jeszte szkriszoare
Dragoszta ta mare adusz pre acaszta minc.
- (III, 6.) 9. Dragoszta ta ieu nuo poczi tegedui,
Facza ta cze mendre numay czey ó e szúszpiny,
Dóá obrazale tale gend le genduszku,
Krede nu de páрте omble moárte de lá mine.
- (III, 9.) 10. Nu gendeszk Czudeketorilor ku reutata lor,
Kari me pre mine dzudeke ku hir reu,
Numay sze kuszt ku drágha me cze endre [?] dzile,
Pene la moarte me voi alegedui ku tine.
- (5.) 11. De czás ieú pute pyeptul teu dez bumba
Frumosze doáe cziczele sze le Pypeyeszk,
Frumosze doáe menucze sze le pocz szt[r]incze,
Frumosz si drágh obrázul szel pocz szerútá.
- (6.) 12. Kete sztele szimpt drágha noapte pre czéry,
Ateta bine szecz deye Dumnedzeu czie,
Ket pyszokui pre czermurele mareyáy
Ateta bine deszkalecze de la inime voi czie. Finis.

A magyar szöveg megfelelő versszakainak sorszámaikat zárójelbe tettük. A román vers 9–10. versszakai az 1701-ben leírt III. variáns 6. és 9. versszakának fordításai; ezek a versszakok tehát szintén az ének eredeti állományához tartoztak.

1 Ugyanezzel a fordulattal kezdődik egy 1708 körüli szerelmes vers is: „Égő lángban vagyok, mert kínjaim nagyok.” (Figyelő 1878, IV, 151.)

10 ohajtok = sóhajtok

15 gászban — a *g* itt *gy* hangértékű lehet, mint több más esetben is.

16 még = meg, megint, ismét

26 fojatkozás — a *fogyatkozás* szónak ilyen alakját nem ismeri a NySz, ezért lehet, hogy másolási hiba.

35 Egy szótaggal rövidebb sor

48 ha = mikor

52 ream — egy szótagnak számít.

62 el vallásom = elválásomkor

II, 16 vohatnám — vö. 142. 12. jegyzet.

III, 30 tötenik = történik (kiejtés szerint írva).

III, 31 lálak = látlak (ez is kiejtés szerint).

III, 41 él = elj

99.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 94b–98a. Kiad. FERENCZI, VD 93–5.

II. **Szentesei-dk.** (1704 k.) 100b–101b. Kiad. THALY, VÉ II, 299–301.; BUDA JÁNOS, SzD 110–1. — Címe: Cantio alia. A szöveg végén: Finis.

III. **Bathó Mihály-ék.** (1728) 226–8. Kiad. KOCSIÁNY, Őszi harmat után... 97–9.

IV. **Halasi jegyzetkönyv** (1745 k.) 2. sz. Kiad. THURY JÓZSEF, ItK 1901, 68–69. — Címe: Cantio elegans. A kézirat ismeretlen helyen van, ezért a szöveget THURY kiadása után közöljük.

V. **Szikszaei-ék.** (1750 k.) 52a–b. — Címe: Alia Nota 62.

VI. **Kozma-ék.** (1777–81) 1a–2a.

VII. **Adorján Ferenc diáriuma** (1778–80) 75b–76a. — Címe: alia secvatur [!]. A szöveg után: Finis.

VIII. **Czombó-ék.** (1801 k.) 333.

IX. **Nyitrai-ék.** (1809 k.) 28a–b. — Címe: Más.

Az ének az I. változat utolsó strófája szerint 1662-ben keletkezett. A II. variáns leírója az évszámot 1700-ra változtatta, a többi variánsból hiányzik az évszámot tartalmazó szakasz.

A kezdősört nótajelzésként idézi Amade Antal, „Mint páva jártam” kezdetű énekénél: „Ad Notam: Siralmas Hattyu Neander etc.” (Amade Antal költeményei. Kiad. GÁLOS REZSŐ. Bp. 1937, 81. RMKtár 40.)

A 15. vsz.-ről és változatairól lásd a 21. és 32. sz. ének jegyzeteit.

1 Neander (helyesen: Meander) — kisázsiai folyó, melynek vidékén a rege szerint sok hattyú lakott. Hasonló a kezdősora Debreczeni S. János 1613-ban szerzett búcsúztatójának is: „Igy sir a’ fejér hattyú Neänder vize parttyán”. (RMKT XVII. I, 261.)

10 A szótagszám alapján a *valnia* szót *válnya*-nak kell olvasni.

33 A NySz Pesti Gábortól idézi ezt a szólást: „Az igaz baratsag rytka mynt az fekete hattyw.” (I, 1363.) Népdalban: „Ritka madár, ritka A fekete hattyú, Még annál is ritkább A hűséges fattyú.” (VIKAR: A magyar népköltés remekei. I, 165.)

59 Neanda, Quadrus — a többi változatban Gismunda és Gisquardus szerepel.

A **Vásárhelyi-dk.** „kis Quadrus”-a a Gisquardus elrontásának látszik.

64 E sor romlott szövegű, de a többi változatban nem fordul elő, s ezért nem javítható.

100.

Kézirata: **Teleki-ék.** 1a–2b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 232–3. és Barakonyi költ. 41–2. — A szöveg végén: Finis hujus. Az énekeskönyv-kolligátum I., 1663 körül írt részében. (Lásd a *Teleki-ék.* keltezetlen énekeinek csoportjához írt bevezetést.)

Az ének a kéziratban a 2. versszakkal kezdődik, gondolatmenete azonban így teljesen zavaros. Valószínűnek látszik, hogy az eredetileg 6. versszak volt az ének kezdőstrófája, a versszakok sorrendjén eszerint változtattunk.

2 ismerem — talán azt jelenti: megismerém, ez esetben a *latam* után vessző kell. De lehetséges, hogy ez a jelentése: 'az általam ismert'.

12 Ha = mikor

21 Elig = alig

30 zauaria — a *zavar* itt főnév.

32 Eörueni — olv. örvéni (= örvényei).

38 sugaria — sugár = a szárny szélső, leghosszabb tolla.

45 kostiat = táplálékát

101.

Kézirata: Szentsei-dk. 43a—44b. Kiad. THALY, VÉ II, 51—4.; BUDA JÁNOS, SzD 51—2. — A szöveg után: Amen fi:

Az ének az utolsó strófa szerint 1666-ban kelt. Versfői (AAJKAMUNUHUO MIHAJA) értelmes szöveget adhattak, de az ének szerzése (1666) és lemásolása (1704 k.) közötti időben a szöveg több helyen romlást szenvedhetett, mert a versfőkből csak a *Mihály* név olvasható ki.

Az első két vsz. tárgyi változata egy népdal, melynek kezdete is emlékeztet az ének kezdősorára:

Minapában az uccában végig sétáltam,
Három asszoyt a kocsmában mulatni láttam.

Az egyik az urát siratja, másik jajgatja,
A harmadik csak azt mondja: Bárcsak meghalna.

Nosza, édes komámasszony, igyunk hát rája,
Hogy az urunknak halálát meglássuk még ma!
(Mohi, Bars m., 1913. KODÁLY—VARGYAS 210. sz.)

8 éged bor = pálinka — meg = megint

15 hurut — a „hurut” ('kőhög, okád') ige múlt idejű melléknévi igenévi alakja; a kifejezést vö.: „A ki retket eszik, ket felől horut.” (Salamon és Markalf, NySz)

32 Itt valamilyen állatmesére történik célzás.

34 bugyogos korso = hasas korsó (lásd még a 60. sorban is).

59 THALY feltételezése, hogy a „Tartozál io Örsik...” valamilyen ének részlete, valószínűnek látszik. (Tartozál = vigyázz, óvakodj.)

102.

Kéziratai:

I. Mátray-k. 21a—b. Kiad. THALY, VÉ II, 280—2. — Címe: Más.

II. Szádeczky-Miscellania 13—4. — Címe: Más. A kézirattal nem rendelkező; a szöveget VARGA IMRE másolata után közöljük.

III. Bathó Mihály-ék. (1728 k.) 237—9. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után... 101—2. — Címe: Cantio. A szöveg végén: Finis.

IV. Solymosi-ék. (1748 k.) 78a—b. — A szöveg eleje a kézirat csonkasága miatt hiányzik.

Az ének a II. variáns utolsó versszaka szerint 1666-ban keletkezett.

Dallama — két változatban — a *Victorisz-k.* 6b—7a. és 7b—8a. lapjain. Kiad. SZABOLCSI, XVII. sz. 23—24. és MZK 36*.

Az ének I. strófáját több XVIII. századi bujdosóvers szerzője felhasználta ének-kezdetként:

Ne keszüly szerelmem töllem el bujdosni,
Engemet keserves árvaságra hadni,
Szép ifjusságomat illy hamar veszteni,
Es jo szerentsédet illy hamar megvetni.

Hogyha meg betegszel, ki fog hozzád látni?
Szomorusságodban ki fog vigasztalni?
Nyomorusságodban ki fog segíteni,
Titkos dolgaiddban teneked szolgálni? . . .
(*stb. még 7 vsz., Szikszai-ék., 1750 k. 54a. — Kissé eltérő változata: Világi énekek és versek, 1800. 88a—b. Kiad. STOLL, Virágénekek . . . 189—90.*)

Hova készülsz szivem tülem el bujdosni,
Engemet keserves árvaságra hagyni,
Szép iffjuságodat illy hamar veszteni,
Magadat, 's éltedet szerentsére vetni.

Mert ha meg betegszel, ki fog hozzád látni?
Szerentsétlenségben ki fog vigasztalni?
Titkos tanatsidban teneked szolgálni,
Minden szükségidben ki fog kezit adni? . . .

(*Világi énekek és versek 1800. 51b—52a.*)

Ne kiszül szerelmem tülem el bujdosni,
Engemet keserves árvaságra hadni,
Szép iffiuságban én tülem elválni,
Illy veszedelemre engemet így hadni, . . .

(*OSzK Analekta, „Énekek a XVIII. sz.-ból.”*)

A 9. vsz. változatát egy népdalban találjuk meg:

Még a galambnak is
Mézes búzát hintnek,
Azzal csalogattják;
De ha megfoghattják,
Tollát simogatják,
Az alatt a vizet is neki forralják. (KRIZA 387. sz.)

A 8. vsz. változata szintén KRIZA gyűjteményében van meg, egy hosszabb szöveg 5. versszakaként:

1. Oh bánat, bubánat, keserű búbánat!
.....
5. Méhőmtől kűdeném, oj mezőre talál,
Szűve szerént való szép virágra leszál;
Mézet szippant szegény, követi az halál,
Igy bánatom mindég nállam marad tehát! (KRIZA 5. sz.)

Az ének 10. versszakának változata: 111/IV. sz. 9. vsz.

103.

Kézirata: Mátray-k. 37a—38a. Kiad. THALY, VÉ II, 55—6. — Címe: Mas.
Az utolsó strófa megadja a keletkezés dátumát és helyét: 1666. dec. 10-e, Krivány.
Az ének versfői: KOMLOSEE.

- A 3. vsz. gerlice-motívumáról lásd az 54. sz. ének jegyzetét.
- 6 proval = próbál; visel = megvisel
- 13 gordulvan — a NySz csak innen ismeri a *gördül* mélyhangú változatát.
- 14 nyőnek vallaim — értelmetlen szöveg, a sor egy szótaggal kevesebb. THALY így írta át: „nyőgnek én ajkaim”.
- 16 esedesem — talán az *esekedés* alakváltozata, bár a sor értelme így sem világos.
- 20 kézben — valószínűleg: *közben*.

104.

Kéziratai:
I. Komáromi-ék. 15a—b. Kiad. ECKHARDT, Balassi-kiad. 218. — Címe: Alia.
A szöveg végén: Amen.

II. **Mátray-k.** 33b—34b. Kiad. THALY, VÉ II, 184—5. — Címe: Más. A szöveg végén: etc. u. l. (A kiadók itt valamilyen női nevet gyanítottak. Az u. l. betűket a graduálok himnuszainak végére szokták írni az „úgy legyen” rövidítéseként.)

Az ének a Komáromi-ék. szövege szerint 1670-ben keletkezett. Mint ECKHARDT megállapította, Balassi „Ez világ sem kell már nekem” kezdetű énekének hatására szerezték. A 6. vsz. egy későbbi átdolgozása: 249. sz. 20. vsz.

105.

Kéziratai:

I. **Körösey-kézirat.** Kiad. PETTKÓ BÉLA, Száz. 1890, 425—9.

II. **Szentsei-dk.** (1704) 47a—49b. Kiad. THALY, VÉ II, 164—70.; BUDA JÁNOS, SzD 55—7. — Címe: Cantio plucherrima. A szöveg végén: Amen Finis hujus Cantionis.

III. **Illés Bálint-ék.** (1683 k.) — E kézirat ismeretlen helyen van; az ének szövegének néhány versszakát, valamint a többi versszak kezdő szavait Barla Szabó Jánosnak, a kézirat egykori tulajdonosának THALYHOZ intézett leveléből ismerjük. (OSzK Fol. Hung. 1390, 303a, 307a.)

IV. **Bocskor-k.** (1722) 95b—98a. Kiad. FERENCZI, EM 1898, 510—2.

V. **Bartók-ék.** (1753) 179—181.

VI. **Jankovich-ék.** (1789) 19a, 24a. — Címe: Milyen feleséget vészen. A 3. és 14—6. versszakok szövege, pótlásként, a 24a. lapon.

Az ének az I. variáns utolsó szakasza szerint 1670-ben keletkezett.

Témája külföldi eredetű lehet, mert Káldi György prédikációjában olvassuk: „Más Filósofus pedig így okoskodott: Ha szépet vészek, gyanakodásban élek; ha rútat, nem szerethetem; ha gazdagot, kevély, és engedetlen léssen; ha szegént, kedvetlen, és bajos léssen. Az-okáért, jobb a nélkül lenni.” (Pozsony 1631. I. köt. 150.)

Az 1. vsz. motívuma már Balassi „Ó te csalárd világ” kezdetű énekének 4. strófájában megvan:

Mint eltévedt ember két járt útra jutván
Nem tud melyikének indulni csapásán,
Megáll gondolkodván,
Így én is nem tudok indulnom mely után. (ÖM 16. sz.)

Ugyanez a motívum népdalokban:

Két út van előttem, mejikön indújak?

Két szép lány szeretöm, mejiktől búcsúzzak?

(KRIZA 10. sz. 4. vsz.; „Három út előttem” kezdettel no. 420. sz.)

Az éneknek egy XVIII. századi átdolgozása igen népszerűvé vált. Az átdolgozás legkorábbra keltezett szövege a következő (zárójelbe az 1670-i ének megfelelő versszakainak sorszámát tettük):

Nóta: Bóldogtalan fejem mire jutott, etc.

1. Ifjú legény lévén sokat gondolkodom,
Magános sorsomon melly igen bánkodóm,
Dolgomat már merre fordítsam nem tudom,
Mert ideje volna jó társra akadnom.
- (6.) 2. Meg-kellene tehát feleségesülnöm,
Páros gerlitzeként fészkekben repülnöm,
- (7.) De az van előttem, hogy kit kellyen vennem,
Sok út van előttem mellyikre erednem.
3. Egyik út a' szépség a' melly kívánatos,
Másik pedig rúttság a' melly útálatos,
Harmadik gazdaság a' ki volna hasznos,
Ki szert reá tehet szerentse fér ahoz.
4. Negyedik út pedig léssen a' szegénység,
Melly az emberek közt utolsó nagy inség,

A' ki reá talál éri keserűség,
Falusi, városi között van nagy különbség.

- (22.) 5. Mert ha szépet veszek elég fejem gözi,
Lészen, azt strásálni ki mindenkor gyözi:
Hamar el-hódittyák ha ember nem örzi,
20 Igy-is bánat árja én fejemet éri.
- (21.) 6. Ha rút lesz a' rútat jaj hogy szerethetem!
Igaz jó kedvemből meg-nem ölelhetem,
Veszöttség 's kárhozat léssen vele éltem,
Minden örömetet vele el-temetem.
- 25 (20.) 7. Ha gazdagot veszek lesz súlyos keresztm,
Azt hányta szememre hogy tsak készc jöttem,
Az övé a' jószág a' kit nem kerestem,
Azt-is panaszollya a' mit iszom 's eszem.
- (19.) 8. Hogyha szegenyt veszek jaj miként élhetek?
30 Most-is szegény vagyok, még szegényeb' lésszek,
Egy koldusból kettőt nyomorultat tésszek,
Igy lesz házasságom gondbúl rakott fészek.
- (8.) 9. Ha udvarit veszek nem szokott munkához,
Nem kel bizni sokat gazd' aszszonyságához,
35 A' sültt galamb pedig nem reptül szájához,
Ha serényen nem lát ő maga dolgához.
- (11.) 10. Ha falusit veszek otthon nőtt goromba,
Nem tud bötsületet és éppen ostoba,
Nem léssen életem vele boldog soha,
40 Látom a' szerentse nékem tsak mostoha.
11. Ennyi sok út között úgy el-tévelyedtem,
Sok gondolkodásban annyira merültem,
Bánat tengerében fejemet kevertem,
Illy sok habok között fel 's alá vettettem.
- 45 12. Egyedül tsak ebben táplál a' reménység,
Jobb léssen énnékem az ifjú legénység,
Ugy nem éri fejem annyi bú és inség,
Szivemet nem rontya semmi keserűség.
- 50 13. Ha eszem 's vagy iszom lésszek békességben
Valahová megyek nem veszik kérdésben,
Éjtszakát álommal töltöm békességben,
Nem háborgat senki ez árnyék életben.
14. Tsak te benned uram vetem reménységem,
Minden dolgaimban reád bizom igyem,
Hogy sem ennyi buval terhellyem én éltem,
Jobb holtig viselnem ifjú legénységem.
15. Ezer hét-száz felett ötven ötödikben,
Karatson havának harmadik hetében,
60 Irám ez verseket nőtelnőségben,
Hányatván szélvészöl meg-búsúlt elmében.
16. Ki hasonló hozzám jól tekintsen ebben,
Mint igaz színt adó világos tükörben,
Meg-láttya teendő mi légyen éltében:
Jobb néki maradni ifjú legénységben.

(Három új világi énekek. H. n. 1768.)

E szöveg későbbi ponyvanyomtatványokban és kéziratokban is előfordul, ezek azonban alig nyújtanak változatokat, csak a szerzés évét változtatják meg: *Négy új világi énekek*. H. n. 1785. Kiad. THALY, VÉ II, 342—8. (Az ének 1765-re keltezve.) — *A rendes házasság leírása*. Pest é. n. — *Szép öt egybe kapcsolt énekek*. H. n. 1792. — *A házassulandó legények históriája*. H. é. n. (E három ponyvaszövegből hiányzik az évszámot tartalmazó szakasz.) — *Három új világi énekek*. H. é. n. (Eszerint 1807-ben szerezték.) — *Jankovich-ék*. 36b—37a. (Az ének kelte: 1765.) — *Czombó-ék*. 1—7. Kiad. KOCZIÁNY, Ószi harmat után. . . 135—8. (Az ének kelte: 1772. A szöveg három moralizáló strófával van megtoldva.) — *Világi énekek és versek* 60a—61a. (Az ének kelte: 1777.) — *OSzK Oct. Hung. 919. sz.* kézírata, 51b—52b. (Az évszámot tartalmazó szakasz hiányzik.)

A népköltési változatok egy része erre a XVIII. századi átdolgozásra megy vissza. Egy bukovinai változatban (MNT III/A 480. sz.) még az évszámot tartalmazó szakasz is megmaradt, eszerint 1784-ben szerezték. A típus egyébként országszerte ismert, pl.: *Zalagalsa*, Zala m., 1921. EA 867. 16. sz. („Ifjú ember vagyok, sokat gondolkodok”); *Jász-Nagykún-Szolnok m.*, 1909. EA 2569. 26/e. sz. („Ifjúságomban sokat gondolkoztam”); *Mezőkövesd*, Borsod m., 1899. VIKÁR-áttétel IV. 31. sz. (“Meg kéne má nékem feleségesedni”) stb.

A népköltési változatok egy másik típusa („El kéne indulni, meg ké házasodni”) Erdélyben terjedt el, de újabban Kodály feldolgozása révén általánosan ismert. (Három változatát lásd: MNT III/A 477—9. sz.)

Ugyanez a témája egy másik XVIII. századi énekek is, ennek azonban nincs közvetlen kapcsolata az 1670-i szöveggel. Kezdeté: „Könnyű venni feleséget”. Változatai: *Szűcske-Miscellania* (1755 k.) 5. Kiad. VARGA IMRE, SZM 17. (Csonka szöveg, kezdeté: „Még az éjjeli méz is”) — *Salamon József-ék*. (1783—97) 168a—b. — PHÁ 128. sz. — Pincehely, Tolna m., 1928, MNT III/A 476. sz. — Lövete, Udvarhely m., EA 2299. 488—9. és MF 401/a.

106.

Kéziratai:

I. **Petrovay-ék**. 100b—101b, 130b. Kiad. FERENCZI, ItK 1916, 205—6. — A szöveg után: „Leányokruul valo szép versek férhez menetekruul valo.” Az éneket 1670—1 körül írták a kódexbe.

II. **Gosztonyi-k**. 43—69. Kiad. BADICS, Gyöngyösi ÖM I, 293—300. — E szöveg egy Gyöngyösinek tulajdonított dráma szövegébe van beékelve. (Igaz barátságna és szives szeretetnek tüköre, mellyben meg-irattatik Philostésnek és Florentinának, egymáshoz való hűséges szerelmek . . .) A nyomtatott kiadásokból hiányzik, csak a *Gosztonyi-k*-beli kézirat másolatban van meg, mint „Scena quinta”. A drámában Electra monológjaként szerepel, az Electra név alá ez van írva: „A vén Leány.” A jelenet későbbi toldásnak látszik: a drámában Electra másutt nem szerepel, s a kézírás Gosztonyi István írása (1675—80 körül), eltérően a dráma többi részétől. (BADICS i. m. 494—5.) A *Gosztonyi-k*. jelenleg ismeretlen helyen van, ezért a szöveget BADICS kiadása után adjuk. A *Petrovay-ék*. szövegével való azonosságára LENGYEL DÉNES mutatott rá. (It 1939, 30.)

Az ének tárgya a vénlány panasza; e műfajról lásd a 46. sz. ének jegyzeteit. A 26. sor szövegszerűen is összevethető a 46. sz. ének 59. sorával.

1 Szerelem anyja, a nap leánya = Venus

107.

Kézirata: **Petrovay-ék**. 135b. — A kódex 1670—1-ben másolt részében.

A szöveg talán egy hosszabb ének töredéke. Első két sora csaknem azonos a 233. sz. ének 4. versszakával.

Az éneket Arany János idézi A magyar népdal az irodalomban c. dolgozatában. (Hátrahagyott iratai II. Bp. 1889. 11—2.)

108.

Kéziratai:

I. **Petrovay-ék**. 168a—169a. Kiad. SZILÁDY, ItK 1906, 496—7. — A szöveg végén a másoló jegyzete: „Finis per me Nicolaum Petrovay Anno D. 1670. die 8 9bris.”

II. **Vásárhelyi-dk**. 324a—327a. Kiad. FERENCZI VD 210—1. — A szöveg eleje a kézirat csonkasága miatt hiányzik. A végén: Finis.

III. **Perecz József-ék.** (1755 k.) 15—9. — A szöveg végén: Amenj. [!] Ennek a későbbi változatnak a gondolatmenete logikusabb, mint az előző kettőé.
 10 **Eszsze** — talán szövegromlás *érzé* helyett. (Lásd a III. variánst.)
 17 **Bibliai kifejezés.** Vö. Apollonius históriájának kezdetével: „A szentírás mondja, hogy szoros út nagyon az örök boldogságra”
 29 **fuvo** = fujtató, kovács-szerszám
 53 **czipelyü** = csípejü
 68 **Ese lelek** — káromkodás, talán a *beste lélek* alakváltozata.
 90 **karollya** = káros dolognak tartja
 107 **szukártál** (II-ben: szurkottál) = szurkáltál?
 124 **here** = helyre (II-ben is hasonulással: herre).
 132 **Mandrat** (II-ben: mandro) — talán valamilyen pénzfajta. (Vö. 159, 12.)
 II, 28—33 **Elrontott cigány szavak.**
 III, 55—6 **Vö. Miklós deák halotti énekének kezdetével:** „Már elmegyek az örömben, paradicsomnak kertében” (RMK I. 651, 45.)
 III, 89 **cselidgve** = csellegve?
 III, 116 **kandacsoltam** = kandicsáltam, kandikáltam?

109.

Kézirata: Mátray-k. 51a—53a. Kiad. THALY, VÉ II, 59—62. — Címe: Mas. Az 5. kéz írása.

Az ének az utolsó versszak szerint 1672-ben keletkezett. Versfői: NEKED EDES JUTKAM. Kezdőstrófájának változata: 123. sz. 1. vsz. (Lásd a jegyzetet is.)

21 **Lacedonia** a *Laodamia* név elferdítése. Laodamia Protesilaus felesége volt, s igen bánkódott, mikor férje a trójai háborúba ment. Történetét az Eurialus és Lucretia széphistória szerzője is idézi, Didoéval együtt, mint énekünkben. (DÉZSI, Balassa-kiad. II, 471.)

110.

Kézirata: Vásárhelyi-dk. 26b—28b. Kiad. FERENCZI, VD 34—6.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 223—5.

Az éneket az utolsó vsz. szerint „hetven kettőben” szerezték. FERENCZI, majd utána többen az évszámot tévesen 1572-nek vélték, és a szöveget Balassi szerzeményének tartották. Erre semmi alap sincs, a szerzetés éve csak 1672 lehet, amint erre már a korábbi kritika is rámutatott. (EPhK 1899, 732.)

A 4. vsz. változata: 273/II. sz. 5. vsz.

Az ének I. versszakának egészen a népköltészetig terjedő utólete van. E versszakkal kezdődik a XVIII. sz. végéről való *Ráh-ék.* egyik darabja, melynek teljes szövegét közöljük, mert többi strófája is igen archaikus, és mert fontos láncszem a népköltési változatok és az 1672-i szöveg között:

XIVdik Nota.

Oh gyönyörűséges, mindeneknél leg szebb nyukhatatlan rózsá száll,
 Kinek árnyékában, gyenge hajlékában én szerelmem tigid vár.

Magos kösziklanak oldalából nyílik szerelem orvossága,
 A ki a szerelmet soha nem próbálta tsak álomnak alitya.

De a ki próbálta szívét bagyoztatta, méreggel ugy itatja,
 Én is azt gondolok, hogy énis ugy járok te éretted galambom.

Mind addig a szívem halálban öltözik valamég tigid nem látt,
 Hogy ha láthatnálak, véled ha szollhatnék Isten hozzád rózsá száll.

Gyönyörű Trezsikam, te vagy én violám hogy ha kezéd foghatnam,
 Piros két ortzadotis meg tsokolhatnam gyönyörű violám!
 (MTAK Népk. 140. 8a—b. Kiad. STOLL, Virágénekek ... 112.)

A népköltési változatokat KODÁLY találta meg Zoborvidéken, s az ő feldolgozása révén vált a szöveg újra általánosan ismertté:

Magos kősziklának odalábó nyilik a szerelem-orvosság,
Aki a szerelmet soha nem próbáta, csak álomnak állítja.

O gyönyörűsleges, mindenekné legszebb nyilhatatlan rúzsaszál,
Kinek árnyékábó, gyenge hajlikjábó én szerelmem téged vár.
(Kolon, Nyitra m., MF 1147/b)

Egy másik változat, mely nem tartalmazza ugyan a XVII. századi versszakot, de összekapcsolódott a 276. sz. ének egyik strófájával:

Magos kősziklának oldalábó nyilik a szerelem-orvosság,
Ki az én szívemet, gyenge természetemet mindenkor megújítja.

Sárga csizsmám nyomát, zöld erdő harmatját a szél majd mind elfujja,
Aki a szerelmet soha nem próbálja, csak álomnak állítja.
(Menyhe, Nyitra m., MF 1242/b)

A VÁSÁRHELYI-DALOSKÖNYV KELTEZETLEN ÉNEKEI

A *Vásárhelyi-dk.* a XVII. század szerelmi költészetének leggazdagabb forrása. Eredetileg 365, korabeli kéz által megszámozott levele volt, ezek közül azonban elveszett az 1–5., 174–181., 184–7., 195–8., 280–3. és 319–322. levél. A számozás a 343. után tévesen 345-re ugrik; a 18. és 38. levél után egy-egy, a 63. után két számozatlan levelet kötöttek. Ily módon az ék. jelenleg 339 levélből áll, de újabb számozása nincs, ezért mindenütt az eredeti levélszámokra hivatkozunk. — A 334b. lapig egy kéz írta tele az 1670-es években, mert a legkésőbbi keltezett darab 1672-ből való (110. sz.), és kötetablájának töltelékei egy Kolozsvárott, 1672-ben nyomtatott mű (RMK I, 1133.) leveleiből álltak. A 335a–365b lapokon levő ének, töredékek és vegyes feljegyzések már jóval későbbiek, nagy részük a XVIII. századból való.

Számos bizonyíték azt mutatja, hogy az összeírás helye Erdély. A kézirat keletkezése óta mindvégig erdélyi személyek birtokában volt. A kötetablán levő feljegyzés szerint 1694-ben Ales Andrásé, a 286b. lap bejegyzése szerint „Balthasar Székely de S. Szt. György”-é, majd „Vasarhelyi Péter esperest”-é (325a) és „Vasarhelyi Jakab”-é (360a) volt. Egy XVIII. századi kéz bejegyzése szerint (359a) ez a Vásárhelyi Jakab volt egyszersmind a kötet összeírója is. A kötetet a két utóbbi tulajdonosról nevezték el *Vásárhelyi-daloskönyv*-nek.

Egyes nyelvi sajátosságok is Erdélyre, közelebbről székely nyelvjárási területre utalnak. Ilyenek: 197, 35: münköt; 113, 14: hüttel; 113, 26: menyek (jelentő mód); 3, 4: kényszeritte (= kényszerítette). A szókinszből: 122/III, 35: pánk (= fánk); 129, 39: musta (malleus sutorius); 138, 21: szigoru (afflictus); 170, 63: vasko kés; stb. Ez utóbbi szavakat a NySz csak Páriz Pápai—Bod szótárából ismeri. Az egyik ének szövegében egy román szó is van: zsupunyásza (159, 7). Végül Erdélyre utal az ék. egyetlen olyan éneke, amely helyhez köthető (128. sz.), az itt leírt eset „Rákos falujában”, hihetőleg Csíkrákoson történt.

Itt említjük meg a kézirat néhány helyesírási jellegzetességét is. Legfeltűnőbb ezek között, hogy a másoló az *e*-re igen gyakran, elég következtelenül ékezetet tesz olyankor is, amikor nem *e* hangot akar jelölni, sőt amikor *ö*-ről sem lehet szó. Kérdés, van-e valamilyen rendszer ezekben az ékezetekben, vagy pedig pusztán helyesírási sajátosság, mely semmiféle hangállapotot nem tükröz. Kiadásunkban mindenesetre követjük az eredetit. — Gyakran került ékezet az *u*-ra is, de ebben az esetben nyilvánvaló, hogy ez csak írástechnikai sajátosság (149, 14: nyugodalmát; 163, 78: Küpa). Egyébként a kézirat helyesírása általában következetes, vagyis ugyanazt a hangot mindig ugyanazzal a betűvel jelöli. Kivétel leginkább a *c* és *cs* hangoknál van. A *c*-t legtöbbször *cz*-vel, de szórványosan *z*-vel és *tz*-vel is jelöli: 197, 6: tezik; 141, 51: tetzet; 188, 4: tezik. (lásd még 160, 19. jegyzet). A *cs* jelölése legtöbbször *cs*-vel, ritkábban *cz*-vel (117, 29: szerenczed), egészen szórványosan *tz*-vel történt. (120, 7: barátzak; 29, 23: tartzák.)

Az 1. kéz által leírt törzsanyag 127 énekszöveget tartalmaz. Ezek közül hármat nem közlünk: az „Ó mely szép dolog volt Isten a barátság” kezdetűt (182a–183a), amely nem szerelmi tárgyú, és amelyet már a RMKT XVII. I. kötetében közöltünk, továbbá Balassi két énekének változatát, melyeket ECKHARDT már kiadott. („Ez világ sem kell már nékem” 16a. ECKHARDT, Balassi-kiad. 217. és „Mindennap jó reggel” 16a. uo. 228. — Azokat a szövegeket azonban, melyek Balassi énekeinek átdolgozásai, tehát új éneknek tekinthetők, még ha legtöbb soruk Balassin alapul is, közöljük, pl. a 197. számút.) Az összes többi, az 1. kéz által leírt ének megtalálható kötetünkben;

24, melynek szerzési ideje a szövegből megtudható, illetőleg változata már korábbi kéziratban megtalálható, a kötet korábbi részeiben, 86 ének ebben az énekesoportban, a kéziratba való beírás sorrendjében. 9 ének szövegét a *Mátray-k.* keltezetlen énekei között találja meg az olvasó, mivel a *Mátray-k.*-beli szövegek épebbnek bizonyult s ezért I. változatként azt közöltük. A *Mátray-k.* egyébként is legfeljebb néhány évvel fiatalabb a *Vásárhelyi-dk.*-nél. Végül 5 ének kisebb-nagyobb eltérésekkel kétszer fordul elő a *Vásárhelyi-dk.*-ben, ezek, mint változatok, azonos szám alatt szerepelnek kötetünkben. — A *Vásárhelyi-dk.* 357b—358b. lapjain egy XVIII. századi kéz által írt tartalomjegyzék olvasható, amely ugyan nagyon hiányos, de a kiszakadt 1—5. levelek tartalmát meg lehet belőle állapítani. Eszerint az 1. levélen az „Egességgel szép szerelmem gjenge viragom” kezdetű ének volt, ez minden bizonnyal a 218. sz. énekkel azonos; a 4. levélen a „Napom s oram az előtt ez vala” kezdődött, ennek későbbi változatokból ismert szövegét ebben az énekesoportban közöljük (111. sz.), azután az az ének következett, amelynek a vége már megvan (112. sz.).

A *Vásárhelyi-dk.* 335a—365b. lapjain későbbi kezek által leírt énekek és vegyes feljegyzések olvashatók. Két ének ezek közül már korábbi kéziratokban előforduló szövegek variánsa (30. és 245. sz.), az „En elmenék fürjészni” kezdetű lakodalmi ének bizonyosan, az „Édes komám hallgasd meg” kezdetű asszonycsúfoló ének pedig nagyon valószínűen a XVIII. században került beírásra. A többi énekeszöveg vagy töredék részben nem szerelmi tárgyú, részben még később, még a XIX. század elején is, került a kötetbe.

A daloskönyv teljes anyagát FERENCZI ZOLTÁN adta ki. (RMKtár 15. sz. Bp. 1899.) FERENCZI a jegyzetekben számos éneket Balassinak tulajdonított, ezeket aztán DÉZSI BALASSA-kiadásában kritika nélkül mint Balassi-verseket közölte. A kutatás azóta megcáfolta a Balassi szerzőségére vonatkozó véleményt. (Lásd különösen: IMRE ILMA: Balassa Bálint hatása a XVII. század névtelen költőire. Bp. 1930.)

111.

Kéziratai:

I. *Thoroczkai-dk.* 26a—27b.

II. *Kelecsényi-ék.* 8a. — Címe: Ének. A szöveg végén: Amen.

III. *Kelecsényi-ék.* 11a. — Címe: Más Ének. A végén: Amen.

IV. *Bathó Mihály-ék.* (1728 k.) 197—8. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után...

83—5.

V. *Világi énekek és versek* (1800 k.) 10b—11a. — Címe: N°. 16°.

A *Vásárhelyi-dk.* tartalomjegyzéke szerint a 4. — azóta elveszett — levélen a következő kezdősorú ének volt: „Napom s oram az előtt ez vala” (357b). Kétségtelen, hogy ez a szöveg valamelyik változata lehetett énekünknek; az erdélyi *Thoroczkai-* és *Bathó-énekeskönyv*nek több olyan darabja van, amely a *Vásárhelyi-dk.*-ben is előfordul. Az erősen variálódó szöveg *Vásárhelyi-dk.*-beli alakjának rekonstruálása természetesen nem lehetséges.

A IV. variáns 8—12. versszakai későbbi toldásoknak látszanak; közülük a 9. vsz. a 102. sz. ének 10. szakaszának a variánsa; a 11. versszakról lásd a 32. sz. ének 3. versszakáról írt jegyzetet.

Az ének 3. versszakának több változata van. (Kedveltségét az is mutatja, hogy az 5. variáns ezzel a versszakkal kezdődik.) A *Szádeczki-miscellania* (1755 k.) „Angyal-e vagy madár” kezdetű darabjának 2. szakasza:

Árva vagyok árva, szívem, nálad nélkül,
Mint árva gerlice kedves társa nélkül,
Mint pelikán madár bujdosom egyedül,
Buban merült fejem épen megeped s hül.

(Kiad. VARGA IMRE, SzM 39.)

Az ének egyik 1771 k. leírt változatában csak ennyi van:

Enés árva vagyok szívem nálad nélkül,
Mint gerlitze madar maga parja nélkül. (MTAK Népk. 193/10.)

Az 1790—4 közötti *Szeel Imre-ék.* „Adj egy csókot rózsám” kezdetű énekének 3. strófája:

Árva bizony árva szívem nálad nélkül
Mint gerlitze madár az ő párja nélkül,
Hidd el én csak olyan vagyok nálad nélkül,
Mint a kalitzkában zárt madár egyedül. (82.)

Végül a „Báró tartsd fel fejed” kezdetű ének egyik 1790 körül lejegyzett szöve-
gének 3. versszakát mutatjuk be:

Árva vagyok árva pár nélkül,
Mint gerlitze madár társ nélkül. (*Dávidné Soltári* 63.)

A 13. vsz. gerlice-motívumáról lásd az 54. sz. ének jegyzetét.

112.

Kézirata: *Vásárhelyi-dk.* 6a—7b. Kiad. FERENCZI, VD 15—6.

Az ének eleje a kézirat csonkasága miatt hiányzik. Ismeretes azonban a kezdősora az énekeskönyv tartalomjegyzékéből: eszerint a szöveg az 5. levélen kezdődött. Mivel egy levélen átlag négy vsz. szövege fér el, az ének elejéről legfeljebb négy strofa hiányozhat. A kezdősort a szöveg élére tettük. Az ének elveszett elejének tartalmáról nem sokat tudunk meg belőle. A „bajnokja” szó valószínűleg a kedvesre vonatkozik, aki fegyveres vitéz képében jelenik meg az énekszerző előtt. (31. sor; a motívumot vö. a 80. sz. ének kezdetével.) Beszélgetésbe kezdenek; ennek szövege (vagy egy része) már megvan.

6 vallás = vallomás

8 tettet = tetszés; a „tetzetekre” jelentése itt valószínűleg: tetszésük, kedvük szerint

11 meg kerülted — jelentése itt: rábeszélted, meggyőzted, becsaptad

15 Az ilyen közbevetett szócskáknaál a *Vásárhelyi-dk.* másolója igen gyakran összeeseréli az 1. és 2. személyt, alább, a 26. sorban is. (Lásd még 20/II, 16, 18, stb.)

16 fel — olv. féll (= félj)

30 T. i. Venus zászlója alá. (V. ö. 279. sz. 23—4. sor.)

36 föl ház = emelet, emeleti szoba.

113.

Kézirata: *Vásárhelyi-dk.* 7b—9b. Kiad. FERENCZI VD 16—8.

10 mind unta — nyilván: minduntalan, bár ilyen alakot a NySz nem ismer

17 fel rankodom — értelme ez lehet: felriadok. A NySz a „rángat” címszónál meg-ránkodik alakot idéz

25 pályásomra — hibának látszik, mert a „pályás” a NySz szerint csak ezt jelentette: 'aki versenyt (pályát) fut'.

28 ragaszkodot = rugaszkodott

29 repéső = repülő

33 rabotás = fáradságos, kínos (amint korábban a „munkás” is ezt jelentette).

114.

Kéziratai:

I. *Vásárhelyi-dk.* 11a—13a. Kiad. FERENCZI, VD 19—20.

II. *Vásárhelyi-dk.* 100b—102a. Kiad. FERENCZI, VD 97—8.

III. *Várfalvi Fodor-ék.* (1764 k.) 24b—26a. Kiad. SZABÓ T. ATTILA, ItK 1931, 212—3. — Címe: Más ének. — A kézirat jelenleg nem hozzáférhető, ezért a szöveget a kiadás után adjuk, ami nem látszik mindenütt pontosnak.

IV. *Deák Miklós-ék.* (1786) 7—8.

V. *Dávidné Soltári* (1790—1) 227—8. — Címe: CXLII: Nóta.

VI. *Horvát György-ék.* (1813) 24b—25a. — Címe: Más. A szöveg után: Vége. — E változat 2. és 7. szakaszát az énekeskönyvet összeíró Horvát György saját szerzeményébe is bedolgozta. (Lásd a 221. sz. ének jegyzetét.)

Az I. és III. változat utolsó versszaka a 117. sz. utolsó versszakával, a II. változat utolsó versszaka pedig a 72. sz. 7. versszakával egyezik meg. A 8. vsz. (különösen III. változata) a „Ritkán láttam szívem” kezdetű, a 209. sz. ének jegyzetében közölt ének 2. versszakával azonos.

A III. variáns 9. versszaka szintén XVII. századi: megvan a *Vásárhelyi-dk.* egy másik énekében is (139. sz. 5. vsz.). A strofa 3. sorának képe hosszú életű volt.

Először XIX. század eleji kéziratokban bukkan fel, itt már abban a formában, amely — alkalmi variációktól eltekintve — véglegessé vált a népköltészetben is:

Rozmaring, cziprus fa, nem árt néked a' tél,
Köszönöm galambom, hogy eddig szeretted.

(*KR gyűjteménye*, V, 12a—b. — Ugyanez: MTAK Népk. 60. 16a.; Nyitra m., uo. 63. 10a.; Komárom m., uo. 113. 7b.)

Bővebb változata, melyben a XVII. századi vsz. 4. sorának emléke is megmaradt:

Rozmarink, czipruska [!] nem árt ennek a' dér,
Köszönöm angyalom, hogy eddig szeretted,
En ugyan fájlalom, hogy már meg vetetted,
Aldjon meg az Isten, ha szebbet szeretted.

(*Pesti-ék.* 1825. 63b. — Meggyező szöveg: MTAK Népk. 96. 4a. — Alig eltérő: Szegvár, Csongrád m., MF 24/a; Gerencsér, Nyitra m., MNT III/A 193. sz.)

A többi népköltési változatban legtöbbször csak a növény neve változik:

Csipkefa, rúzsafa, nem árt neki nagy tél,
Köszönöm édesem, hogy eddig szeretted.

(Nagymegyer, Komárom m., MNT III/B 325. sz. 5. vsz. — „Citrusfa, citromfa tégőd a szél se ér”: KÁLMÁNY, Szeged népe II, 55.; „Rozmaring, szegfűszál”: Mezőkövesd, MF 255/a. — Egyéb változatok: Zala m., MTAK RUI 8r. 149. 187.; Szentgyörgyvölgy, Zala m., MF 2280/b.; Erdőköz, Bereg m., EA 479. 108. stb.)

Feltűnő, hogy Erdélyből nincsenek szövegek, pedig a XVII. századi, eredeti változatot megőrző kéziratok erdélyiek. Úgy látszik, hogy a XVII. századi szöveg a XIX. század eleji népies és érzelmes kéziratok költésben újult fel; Erdélyben ez a fajta énekköltészet kevésbé volt divatos. Ezek alapján a folklorizáció ideje is a XIX. század elejére tehető. (Nagyjából hasonló utóélete van a 126. sz. éneknek is.)

Az V., 1790-ből való változat 7 szakaszából csak 3 egyezik meg az I. változattal. Többi versszakának nagy része azonban szintén régi: 3. vsz. = 139. sz. 6. vsz.; 5. vsz. = 164. sz. 7. vsz. (további változatokkal); 7. vsz. = 115. sz. 10. vsz. (szintén további változatokkal).

I, 19 rementelen = nem remélten. Vö. II, 15: remensegem félét; III, 19: remensegem kívül

I, 22 még sem ismerhetni = meg sem különböztethetni

II, 11 anyali — vö. 142, 2: gyönyből; 145/I, 17: anyalhoz

II, 25 ojat — lehet az *óhajt* alakváltozata, de itt nem 'kíván', hanem 'sóhajt', kesereg' jelentésben. Vö. 116/I, 29: ojajtássommal; 43, 26 és 150, 36: ojajtok; 194, 2: ojajtásimat

III, 1 Az *Eris* nyilván a *Fris*s szó félreolvasásából, vagy sajtóhibából került a kiadásba; a görög isten emlegetésének itt semmi értelme

III, 13, 22, 26, 28 Valószínűleg itt is rossz olvasatok

V, 1 alak = szerető, kicsike (kedvelt szerelmes megszólítás).

115.

Kéziratai:

I. *Vásárhelyi-dk.* 13b—15b. Kiad. FERENCZI, VD 21—2.

II. *Mátray-k.* 44b—45a. Kiad. THALY, VÉ II, 223—4. — Címe: Cantio jocosa. Az 5—8. vsz. hiányzik, egyébként a szöveg alig tér el az előbbtől. A 2. kéz írása.

Az ének kezdősora nótajelzésként szerepel a 212. sz. éneknél.

A 10. vsz. első két sorának formulája igen elterjedt a későbbi énekekben és a népköltészetben. E kötetben lásd még: 114/IV. sz. 7. vsz.; 148/II. sz. 5. vsz. (és ennek későbbi változatai, lásd a jegyzetekben is). Az „Állj előmbe rózsám” kezdetű, XVIII. századi ponyva-nyomatványokban előforduló ének refrénje:

Állj előmbe rózsám, hadd butszuzzam tölled,
Ha el-nem butszuzom, bujdossunk-el ketten,
Vagy meg-halok értted, vagy enyimmé teszlek édes szívem.

(*Dallok.* H. é. n. Kiad. THALY, VÉ II, 371. A szöveg más ponyvakiadványokban is előfordul.)

Valószínű, hogy elsősorban e ponyva-szöveg révén terjedt el, és vált alig variálódó formulává. A számtalan kéziratos és népköltési változat közül csak néhányat idézünk:

Hat nap van egy hétben. . .

6. Vagy meg halok érted, vagy enyimé tészlek,
Vagy piros véremmel földet festek érted.
(*Jankovich gyűjt.* 147a—b.)

Vagy élek vagy halok. . .

5. Vagy enyimmé tészlek, vagy meghalok érted,
Vagy piros véremmel földet festek érted.
(*MTAK Népk.* 52. 25. sz.)

Csak azt szánom bánom, tőled meg kell válnom,
Sok utánad való járásim sajnálom.

Vagy meghalok érted vagy magamnak teszlek,
Vagy piros véremmel földet festek érted.
(*Gyergyócsomafalva, 1907. KODÁLY—VARGYAS* 367. sz.)

- 17 haloban = halálra
32 vadol — e szónak csak 'accuso' stb. jelentéseit sorolja fel a NySz, amelyek nemigen illenek ide
35 laute cantes = vígan énekelj. A *Mátray-k.* változatában az első latin szó helye üresen van hagyva
44 dib dáb = haszontalanság, hitványság. A *Mátray-k.* „lib láb” alakját csak innen ismeri a NySz
48 forgodom = igyekszem.

116.

Kéziratai:

- I. *Vásárhelyi-dk.* 17a—18d. Kiad. FERENCZI, VD 25—6.
II. *Petrovay-ék.* 135b. — Címe: Cantio pulchra. A végén a másoló megjegyzése: Finis per me Nicolaum Petrovay. . . Ao 1671.
III. *Komáromi-ék.* (1701) 62b—63b. A szöveg végén: Finis.
IV. *Szentsei-dk.* (1704 k.) 26b—28b. Kiad. THALY, VÉ II, 130—4.; BUDA JÁNOS, SzD 35—7.; — Címe: Alia cantio et pulchra. A szöveg végén: Amen. Finis.
V. *Bocskor-k.* 140a—b. — Címe: Alia Pulchra Cantio. A szöveg végén: Finis. A kódex 1722 körül másolt részében. A 8. vsz. a 139b. lapra van írva.
Dallamát, és szövegének néhány kezdő szavát a *Vietorisz-k.* őrizte meg. (3b—4a.)
Kiad. SZABOLCSI, XVII. sz. 30. és MŰK 35*. Az első versszak szövegének a *Vietorisz-k.*-ben nem szereplő részeit []-ben az I. var. alapján pótoltuk a dallam alatt.
Petrőczy Kata Szidónia egyik énekének nótajelzése: „Sokan szólnak most.” (ItK 1915, 317.)
A XVIII. századból három irigyek ellen szóló éneket is ismerünk, melyeknek néhány versszaka énekünk 1—2. szakaszán alapul:

1. Kurva az anyja rossz embernek, egy szó úgy, mint száz,
A ki engem hátam megé, nem szembe gyaláz.
2. Annyit hajtok rossz embernek szóhajtására,
Mint az ebnek az utczában ugatására.
3. Hadd koptassák az nyelveket haszontalanul,
Engem sem hágy én Istenem gyámoltalanul. . .

(stb. még 6 vsz., melyeknek semmi közük nincs a XVII. századi szöveghez. Kiad. *VERSÉNYI, SzÜB* 50—2.)

Egy XVIII. századi ponyva-nyomtatvány szövegének első és utolsó versszaka:

1. Sokan szólnak most énreám nagy ártatlanul:
Hadd koptassák ő nyelveket haszontalanul!
Kurv' az anyja rosz embernek! egy szó ugy mint száz
A ki engem hátam megett, nem szemben gyaláz!
2. Hadd szapuljanak, szóljanak, — szájokban nyelvek!
Mint gízgazok még valaha ők is bételnek.
Hadd szóljanak, szapuljanak haszontalanul:
Engem sem hágy én Istenem gyámoltalanul!
(Kiad. THALY, VÉ II, 135—6. Eredetijét nem sikerült fellelnünk.)

A harmadik ilyen tárgyú szöveget, mint kiadatlant, teljes egészében közöljük:

1. Sokon szólnak én ellenem nagy méltatlanul,
Hadd szoljanak, szapuljanak haszontalanul,
Kurva az annya rosz embernek, egy szo ugy mint szász,
A ki engem hátom megé, nem szembe gyaláz.
2. Nints sokaknak egyéb dolgok, tsak mást rágjanak,
Ha szembe nem, hátok megé mást meg szoljanak,
Hadd szoljanak, szapuljanak, szájokban nyelvek,
Mint huntzfutok még valaha ők is bételnek.
3. Nehéz ugyan méltatlanul rágalmaztatni,
Főként huntzfut, rosz embertől szidalmaztatni,
De a finum, szép aranyot rosda nem fogja,
Az irigh és az hunczfutnak száját bé dugja.
4. Nem hajtok én fondorkodo mérges nyelvére,
Szollyon bátor a mint tetzik ki ki kenyére,
A scorpio ha kit még már, maga gyógyitya,
Rosz ember is még szándékát jomra forditya.
5. Mont pok mérget, a méh mézet szed egy virágról,
Ugy rosz roszról, a jo jorol itél igazról,
Példát vészen ő magáról, aki mást meg szol,
Mert a huntzfut másokat is kujonnak gondol.
6. Altal usztam már a Dunát, s el nem merültem,
Ragalmazás habjai közt partra eveztem,
Tüz, víz, meleg, irigy nyelvek közt is nem feltem,
De huntzfutnak boszszujára tsak vigon éltem.
7. Igaz ugyan, ki szeretöt akar tartani,
Kell is annak rágalmazást sokat szenvedni,
Nagy meltatlan és ártatlan zokogva sirni,
Az irigyek nyelveitől majd sirba lépni.
8. Annyit hajtok rosz embernek szohajtására,
Mint ebeknek az utzákon ugatására,
Hadd szoljanak, szapuljanak haszontalanul,
Engem sem hágy en Istenem gyámoltalanul.
(Rákosi S. Holmija, 1790 k. 53b—54a.)

Ennek is csak az 1. és utolsó versszaka egyezik meg szöveg szerint a XVII. századi változattal. Többi versszaka más, de a XVIII. századi szövegekkel is csak egy-két helyen egyezik. Rövidebb, 6 strófás változata: *Bándi-ék.* 10. sz.; 1., 2., 5. és 6. strófája: *Gaal Miklós-ék.* (1810) 11. sz.

XVIII. századi ponyvákon, bor-köszöntő szövegekkel együtt, az ének 2., 6. és 1. versszakából összeállított egyveleget találunk:

A' régi Magyaroknak Bort-köszöntő szokások illy'
szavakkal végződött:
Vivat sincera sincerorum sinceritas!

Kurva az anya rossz embernek, egy szó úgy mint száz!
a' ki minket hátunk megett, nem szemben gyaláz!
Olyba tartom rossz embernek reám szóllását,
mint szeméten gubás ebnek az ugatását.
Hadd koptassák a' nyelveket haszontalanul,
engem sem hágy én Istenem gyámoltalanul!
Ökör iszik kelve, ember barátságért.
Jó bor e' gazda, jó szöllő hozta...

(stb. további köszöntők; az egész egyvégtébe írva. *Hat szép új világi énekek*. H. é. n.; *Keservesen kesergő ... énekek*. H. é. n.; *Hat vidám nóták*. H. é. n. Kiad. THALY VÉ II 125—6. — Megegyező szövegek: MTAK Népk. 172/e. 21a.; 172/f. 6b.; 174. 2a.)

A népköltési változatok ezúttal nem, vagy nem csak a ponyva-kiadványok révén terjedtek el, mert ERDÉLYI JÁNOS ismeretlen forrásból közöl egy olyan változatot, melyben a XVII. századi szöveg 19., ponyvákon nem szereplő sora is megvan:

Irigyeim sokan vannak ugyan csoproznak,
Kigyó módra követ fujnak, engemet szólnak.
Hadd szóljanak, szapuljanak, haszontalanul,
Engem sem hágy a jó Isten gyámoltalanul.

(Népdalok és mondák II, 91. sz.)

Egy másik népi változat:

Nem mos vettem én azt észre, hogy engem utálsz,
Valahol jársz, valahol halsz, rám köröszőt hánysz,
Verje meg hát a jó Isten, ki minket utál.
Ránkförmedtek az irigyek mocskolnak rútul,
Had' koptassák rossz nyelvüket haszontalanul,
Minket sem hágy a jó Isten gyámoltalanul.

(Hatvanpuszta, Fehér m., 1906. MSz 850. sz.)

Más, hasonló szótagszámú változat még a XVII. századi dallamot is megtartotta ami szintén amellet bizonyít, hogy a szövegfolytonosság a XVII. század óta megvan a népnél. — Kialakult egy eltérő szótagszámú változat is, mely a magyar nyelvterület legkülönbözőbb helyein él:

Irigyeim akik vagynak,
Mint a kutyák úgy ugatnak,
Hagyok nekik vig napokat,
Had ugassák ki magokat.

(Bogyiszló, Pest m., 1922. MF 2621/b. — Alig eltérő változatok: Sárospatak, 1913. EA 930. 241.; Hódmezővásárhely, 1934. MSz 3158.; Táska, Somogy m., 1932. MSz 2686.; Resznek, Zala m., 1905. MF 635/c; Bába, Tolna m., 1954. MNT III/B 270. sz. 3. vsz.; Béd, Nyitra m., 1906. MNT III/A 10. sz. 9. vsz. stb. stb. Vö. MKBR 497.)

4 had gyarek = hadd járják (ejtés szerint írva). Annyi mint 'hadd legyen, hagyján'.

12 szegent = szégyent

29 oajjtásommal — vö. a 114/II. sz. 25. sorához írt jegyzettel.

III, 11 haboz — hánykódik.

5–7 Az első sor Balassi Júlia-énekeire, a második valószínűleg Batizi András *Az istenfélő Zsuzsánna asszonnak históriájá-ra* (RMKT II, 81.), a harmadik Enyedi György *Gismunda és Gisquardus széphistóriájára* utal. (FERENCZI jegyzete, 234.)

8 még dulya — a NySz szerint csak 'depraedor' jelentése van, de egyik idézett adata 'felülmúl' értelemben szerepel, mint az énekben is: „A tenger meg-dulya a több folyó-vizeket nagyságával.” Lásd még Nyéki Vörös Máttyás *Tintinnabulum*-ában: „Mert, bár meg-dúlnád is Midást gazdagsággal”. (RMK I, 664. 28.)

9 sugar = sudár, hajló

10 sceptrum = joagar.

118.

Kézirata: Vásárhelyi-dk. 21a–22a. Kiad. FERENCZI, VD 28–9.; DÉZSI, Balassakiad. II, 222–3.

Az ének versfőit (BOATTARL) többen próbálták megfejteni: ERDÉLYI Barakonyinak (TE 146.), DÉZSI (i. m. 743.) Bátorinak értelmezi, mindegyik azonban semmi alap nincs.

3 ezén — erre

23 szivem megis — elírás, talán *szivem ég is* helyett.

119.

Kéziratai:

I. Vásárhelyi-dk. 22b–24b. Kiad. FERENCZI, VD 30–3.

II. Mátray-k. 17a–20a. Kiad. THALY, VÉ II, 265–9.

III. Szíveket újító bokréta (1770) 68. sz. Kiad. VERSÉNYI, SzUB 131–3.

IV. Kozma-ék. (1777–81) 51b–53a. — Címe: Nóta alia.

V. Balás-k. (1785 k.) 20a–21a. — Címe: Cantio Aptima. [!] A végén: Amen.

VI. Dávidné Soltári (1790–1) 12–3. Kiad. HARSÁNYI ISTVÁN, Ethn. 1914, 40–1. — Címe: Ildik Más Nóta. A szöveg mellett a következő toldás van: „Sára is szeretne mást Nem kívánna el válást Legényeken bányodik Házasságra vágyódik Kata sirattja magát Mert meg únta világot Fájjal mondja sok jajját Nem penditi notáját Ki mint tudja, úgy mondja, Leányoknak nints bajja; de ha Vénus fellobban, vérek is foly nagyobb”. — Az ék. 139. lapján nótajelzéseként szerepel: „Nota: Nem szóllok”.

VII. Jánosi-ék. (1802) 27–9.

VIII. Czombó-ék. (1801) 30–3. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után... 147–9. — Címe: Mas. Az ék. 278. lapján e változat 1–2. versszaka olvasható, némileg eltérően: „Nem szolok egebekről tsak az azon nepekről fris természetekről magok viselessekről Első is leszen ana nevet magaval hozta ha kernel töle adna hined hog meg sem tsalna”.

Hasonló a témája és a felépítése a 18. sz. éneknek is, de a részletekben kevés a hasonlóság. Énekünk 2. vsz.-a távoli egyezést mutat annak 7. versszakával; a 19. vsz. a 9.-nek felel meg. Az ének tárgyi változatait ott soroltuk fel.

30 Meg utálá = a többi változatban: megütötte

31 malyát — nyilván a *mál*-ról van szó, melynek 'has' jelentése is volt

37 még lehet = meglehetős (?)

42 szőzis — elírás lehet; a többi változatban: Sophi

49 alá néző = alattomos, ravasz. Vö. ezzel a két szólással: „*Alánéző* macskának nem kell hinni”. (NySz II, 646.); „Mint az *alá néző* matska: incurvi cervicis” (Uo. II, 979.)

50 nyegedes = negédes, évődő (VII, 42: nyegődő)

69–72 Ez az érthetetlen vsz. nyilván romlott szövegű, de a többi változatban nem szerepel

75–6 Szintén érthetetlen. A IV. és V. változat megfelelő versszakában e két sor helyén más van; a VII. var. megfelelő 47–8. sorát sem tudom megmagyarázni

II, 35 fél = félj

II, 62 merő = merész (?)

II, 63 velős kontz — erotikus értelemben

II, 72 kantoros — talán összefüggésben van a 'negyedév' jelentésű *kántor* szóval. A *kántoros katona* gyakori kifejezés volt, azt a katonát nevezték így, aki negyedévi időközökben kapta meg zsoldját. A *kántoros* szó jelentése talán (tapadásal): 'katonás; aki szereti a katonákat'. A IV. var. megfelelő versszakának szövege kissé eltérő, az V.

var. szövegében pedig ismét egy ismeretlen szó van: *patzéros*. (Elírás *katzéros*, azaz 'kacér' helyett!) Lehetséges, hogy mindkét szó 'kurvá'-t jelent
 II, 87 véle kapják = együtt találják vele
 III, 24 rózsáját — gyakori kifejezés: „kebelében nyílt rózsza”
 III, 27 termetes = formás, szép (lásd még V, 27.)
 III, 45 bokorugró = rövid; itt talán: alacsony termetű
 IV, 44 fon = pubes
 V, 15 patzéros — vö. II, 72.
 VII, 19 meg feste — az I. var. megfelelő helyén: *meg foga*
 VII, 42 nyegödő — vö. I, 50.

120.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 24a—25a. Kiad. FERENCZI, VD 33—4.
 A 10. vsz. változata az újabbkori népköltésben gyakori, pl.:

Úgy megüték a bírót
 Egy nagy tökkel, hogy meghót;
 Harmadnapos macskája
 Bömbölve jár utánna. (KRIZA 305. sz.)

7 bárátzak = barátság. Szokatlan módon van írva: a *Vásárhelyi-dk.* másolója még egy esetben használja a *tz-t cs* hangértékben (29, 23); a *k* betű *g* hangértékben sehol másutt nem fordul elő

11 magam még bizam — vö. Baranyai Decsi egyik szólásával: „Meg biza-magát: pulvere extrito decertat.” (Ad. 253.)

19 Ötvent az szerzesében — ötvennel megszerezve, megtoldva

32 csánko — e szót a NySz nem ismeri. Valószínűleg azonos a *csánk* szóval, melynek jelentése: 'állati boka, bokacsont'. (EtymSz)

36 mint — mind.

121.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 29a—30a. Kiad. FERENCZI, VD 37—8.

Az ének versfői: CsOMPA ILONA. Csompa (vagy Compa) nevű családot a genealógiai irodalom nem ismer.

A „Ki oltja meg lángját” kezdetű, 1781-ben szerzett ének 6., 8. és 9. versszakai énekünk 1., 4., 6. és 7. strófáin alapulnak. Teljes szövegét lásd a 229. sz. ének jegyzeteiben.

17 Hirtelen második személyre vált át, de ez nem szokatlan

21 villámcsozo = ragyogó

31 gondolat = gond.

122.

Kéziratai:

I. **Szentsei-dk.** 23b—25b. Kiad. THALY, VÉ I, 365—7.; BUDA JÁNOS, SzD 31—3.

— A szöveg végén: Finis hujus cantionis.

II. **Illés Bálint-ék.** — E kézirat jelenleg ismeretlen helyen van. Az 1. és 2. vsz. teljes szövegét, valamint a többi strófa sorrendjét és első szavait Barla Szabó Jánosnak, a kézirat egykori tulajdonosának THALYhoz intézett leveléből ismerjük. (OSzK Fol. Hung. 1390. 304b—305a. és 307b.) A versszakok sorrendje megegyezik a *Szentseidalkönyv*-ével, de onnan hiányzik a 2. vsz., melyet Barla Szabó János másolata alapján póoltunk.

III. **Vásárhelyi-dk.** 33b—35b. Kiad. FERENCZI, VD 41—3.

Az 1—5. vsz. Miskolczi Csulyak István szerzeménye, 1608-ból. Ez bővült ki később lakodalmi énekké, melyben a különböző mesterségeket csúfolják ki. Miskolczi Csulyak szövege — többi énekével együtt — a RMKT XVII. II. kötetében kerül közzésre; a könnyebb összehasonlítás kedvéért itt is adjuk:

Jocoserium

1. Lakjatoc vigan igiatok giakran jo jo jo jo.
Az wdö mondgia gazda kivannia
Fusson az bánat tölched az kannát jo jo jo jo.
2. Boldog ez élet ha mind így lehet jo,
Fekete kenier mostan többet ér
hogy nem sült kappan tegnap kit lattam jo.
3. Nem vizet adnac inni torkodnak jo,
De Tarczali bort Mézes máli [!] bort:
Tölched az pohárt ne lassunc töb kárt, jo.
4. Meg ne részegüly de gögösön úgy jo,
gazda agy innom régen kivanom,
ures erszéniem mert ninchen pénzem, jo.
5. Ne bankodgiatoc vigan lakjatoc fala la la
Gazda vig, lakjunc mind estig igjunc
maid lefeküdjünc -s- mind el aludgjunc fa la la la.
(ÖSZK Oct. Lat. 656. 218a—b.)

A 4. vsz. változata a 154. sz. ének 3. vsz.-a.
17 Maj olv. mai (III-ban: máj)
19 Csertörö vargák — cserző vargák (BEKE ÖDÖN, NyT 1954, 93.)
30 A *fortély* szónak csak 'csel' stb. jelentéseit ismeri a NySz, itt azonban valami mást jelent. A III. var. megfelelő versszakában más szöveg van
33 hegykére vágytok — olvasata valószínűleg *vagytok*. (Tehát: hegykén vagytok.)
41 iüst = ezüst
61 pazollyatok = pazaroljatok
66 szerszám = fűszerszám, fűszer — megvajaz = megken
71 noha = ha
III, 35 pánk = fánk (erdélyi tájszó, lásd még 196. sz. 9. sor.)
III, 38 tölres = lehet, hogy nem másolási hiba, hanem ejtési sajátosság
III, 42 kobol = kohóból (Vö. I, 30.)

123.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 36a—37a. Kiad. FERENCZI, VD 43—4.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 228.

Az 1. vsz. a 109. sz. ének 1. versszakának változata. A strófa 3—4. sora, kissé módosulva, az 1790—4 körüli *Szeel Imre-ék.* egyik énekének elején is megtalálható:

Gyöngy vagy rósam gyöngy vagy gyöngynél is gyöngyebb vagy
A virágok között mindeneknél szebb vagy
*A virágok között nincs szebb a rósádnál,
A leányok között sints szebb az Ersóknál.* (143—4.)

5 neszsze = nézsze. A régi nyelvben gyakori alak, Balassinál is többször előfordul. (ECKHARDT-kiad. 234., jegyzet; további adatokkal.)

13 megyek = mit tegyek.

124.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 37a—38a. Kiad. FERENCZI, VD 44—5.

A 3. vsz. képe Balassi *Aenigmá*-jának hatására keletkezett:

... Azonközben nagy sebesen egy keselő csalárdképpen
Rájok menván az egyikét körme között az szebbikét
Elkapá, faggatá szegént, mint szeretót kedve szerént. (ÖM 44.)

4 allatya — talán az *alít*, *alejt* (= vél, gondol) alakváltozata

6 ugyan = úgy.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 41b–42b. Kiad. FERENCZI, VD 49–50.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 229–30. — A végén: Finis.

- 1 musika — itt: hangszer
 15 enyhicz = enyhítsd
 21 szánkodgyál = keseregj
 27 hátra veszem = elfogadom
 28 hátra vessünk = hagyjunk el.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 43a–b. Kiad. FERENCZI, VD 50–1. — A szöveg végén: Finis.

II. **Czupor-ék.** (1839 k.) I. 40–1. — Címe: Mas.

Az 1. vsz. a *Vásárhelyi-dk.* egy másik énekének (173. sz.) versszakaiával összepadva a XIX. századig élt tovább, változatait lásd ott. Az első két versszakkal kezdődik egy 1827-ből való erdélyi kézirat egyik éneke. Többi strófája is igen régies, több helyen romlott szövegű; mivel lehetséges, hogy ezek is XVII. századiak, az egész szöveget közöljük:

<p>1. Egy fülemüle küs madár,
Miolta eljöt a szép nyár,
Kertemben szollogatni jár,
Oh hogy nem tuttam, melly nagy kár.</p>	<p>7. Mert szép szárnyara fel kele,
Es engemet tsak kerüle,
Szerelmes jokkal illete,
Töllem messze el repüle.</p>
<p>2. Eszemben vettem szollását,
Mindenféle musikáját,
Agrol agra sétálását,
Oh hogy nem tudtam szollását.</p>	<p>8. Repülnc, ha szárnya [!] volna,
Es oda mennék, hol valaha,
Csak láthatnám meg valaha,
Szivemnekis könnyeb volna.</p>
<p>3. Ne sies töllem, kis madár,
Mert van meg ide hatreb nyár,
Kérlek, Istentől várj immár,
Ugy szerentsedis jobban jár.</p>	<p>9. Le vetném akkor gyaszomot,
Felejtennem banatomot,
Félen tenném vig voltomot,
Kivannám velle voltomot.</p>
<p>4. Kérélek [!] hogy ha találnék,
Ez utan kihez mehetnék,
Hogy vigasságot vehetnék,
Banat töllem eltavoznék.</p>	<p>10. Oh! mely igen én örülök,
Hogy olly idő adatnék,
Hogy ha én hozzá mehetnek,
Velle egygyüt vigathatnek.</p>
<p>5. Akkoron szivem vig vala,
Mikor madarkam szol vala,
Banatot sem visel vala,
Mert szép zöld ágon ül vala.</p>	<p>11. Nem vagyok kettős szivemben,
Hogy ha jön az előmben,
Kezemet fogná kezében,
Es be venne kegyelmeben.</p>
<p>6. Hallom vala a szollását,
Kévánom vala szollását,
De nem tudtam akarattyát,
Szivem szivének szollását.</p>	<p>12. Gondold hejaban ne légyen,
Ez kis enek kiraly [!] legyen,
Mellyről egygyik peldat vegyen,
Az én kegyesemről légyen.</p>
- (*József-ék.* 2b–3b. — Csaknem azonos szövege megvan az 1813-ból való *Horvát György-ék.* 17. levelén is, de a kézirat csonkasága miatt csak az 5–12. vsz. — E szöveg 6. versszakát az énekeskönyvet összeíró Horvát György saját szerzeményébe is bedolgozta, lásd a 221. sz. ének jegyzetében közölt „Gyenge tested mozdulása” kezd. énekét.)

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 47a–48b. Kiad. FERENCZI, VD 54–5.

II. **Mátray-k.** 49a–b. Kiad. THALY, VÉ II, 113–4. — Címe: Más.

Az 1. versszakot vö. a 174. sz. 1. versszakával.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 49a—b. Kiad. FERENCZI, VD 55—6.

A kezdősor előfordul a *Bocskor-k.* „Siralom pataka” kezdetű, 1657-ben szerzett énekének 3. versszakában: „Poéták hol vattok, talám mind alusztok? Hogy nem sirasátok Erdélynek romlását”. (Száz 1871, 482.) Népi betlehemes énekekben elterjedt sablonos kezdet: „Pásztorok, hol vagytok, Talán mind alusztok”. (Lásd pl. MNT II. 537, 610, 611, 1128 stb.)

5 elipsis — talán elírás eclipsis (= fogyatkozás) helyett

17 Rákos — a mai Csíkrákos

19 topanta — a NySz csak 'dobbant' stb. jelentéseit sorolja fel, itt azonban mást jelent.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 50a—53a. Kiad. FERENCZI, VD 56—9.

Az ének 16. vsz.-a hasonlít a 170. sz. 6. versszakához.

15 czorda — e szót a NySz nem ismeri, de értelme a szöveg összefüggéséből világos

25 nyeggeti — valószínű, hogy a „nyög, nyeg” szóval van értelmi és etimológiai kapcsolatban

39 musta = kalapács

43 tobor szikra = toborzékra (toborzék, toborzik = valamilyen tánc). Verancsics krónikájában: „toborzok, alias hajdó tánc”. (Idézi SZABOLCSI BENCE: Népzene és történelem. Bp. 1954, 75.)

51 bellét = bélelt

54 mályát = hasát (Vö. 119, 31.)

56 gyakja = szúrja

79 sompolygasz — a 170. sz. megfelelő 6. versszakában „hunyorasz” van. A sompolygasz is valami ilyesmit jelenthet. (Somolyogsz?)

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 54b—55b. Kiad. FERENCZI, VD 60—1.

5, 7, 8 Az ismétlődő „ne vond meg töllem” szövegromlásnak látszik.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 61b—64b., és két számozatlan betoldott levelen. Kiad. FERENCZI, VD 66—70.

II. **Bathó-ék.** (1728 k.) 280—4. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után . . . 123—5. — Címe: Alia 20.

III. **Solymosi-ék.** (1748 k.) 9b—12a. Kiad. KANYARÓ, EM 1892, 548—50. — Címe: Alia.

IV. **Jánosi-ék.** (1802 k.) 24—7.

A 4. vsz. töredékét a *Komáromi-ék.* 81a. lapjára írták be: „Istenem imholotis kesereg az arva az kinek szivet gyötre cziphrusnak jo langja imhol al imhol al az ki meg” — A 6. vsz. képe megvan a 84. sz. 3. versszakában, a további változatokat lásd ott.

3 E sort vö. egy erdélyi népdallal:

Tűz villog, nap rogyog,
Hunyor a szöméje,
Rózsa nyílik előtte,
S utánna lilium.

(KRIZA 261. sz. — Alig eltérő változatok: Kibéd, Maros-Torda m., MNT IV, 632; Székelyudvarhely, 1902. EA 2299. 505.)

13 Hasonló sor egy országszerte elterjedt menyasszonybúcsúztatóban:

Megkötötték az én koszorúmat,
Tisztán-tisztán fehér liliumból.
Ága-boga vállaimra hajlott,
Jó illatja a szívemre szállott. (MNGy VII, 151., stb.)

53 Cyprus = Cypris, Venus
56 bordekből — talán: turbékol
87 lotot = lötött, letett (III-ban: le tett)
III—IV, 42 barátoson — vö. I, 57: baratsaggal. Erdélyi tájszó; Mikesnél: „Ez a két aszszony barátosok lévén egymással...” (Törökországi levelei. Bp. 1906, 139.)

132.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 65a—67b. Kiad. FERENCZI, VD 70—2.; DÉZSI, Balassakiad. II, 234—6.
Az ének 7., 9. és 10. versszakának változata a 162. sz. 4. és 5. versszaka
44 tételed — itt talán: viselkedésed.

133.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 67a—68b. Kiad. FERENCZI, VD 72—3.
9 zendítenem — e szó értelme itt nem világos; a sor jelentése nyilván: be-aranyoznám
11 meg ismernem = megkülönböztethetném
15 lakozzál = mulatozzál.

134.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 68b—69b. Kiad. FERENCZI, VD 73—4.
Az ének 15—6. sora megegyezik a 111. sz. ének 7—8. sorával
9 másíkja = mása
10 Cyprus = Cypris, Venus.

135.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 75a—76a. Kiad. FERENCZI, VD 79—80.
Az 1. sor megegyezik a 246. sz. 1. sorával és a 260. sz. 35. sorával. — A 2. vsz. motívumáról lásd a 200. sz. ének jegyzeteit.
4 A sor értelme zavaros, a megismétlődő „ékes musikám” is szövegromlást sejtet
10 tekintetü — itt: látszatü, külsejü
15 ágyának — jobb lenne: ágának, bár lehet, hogy az *ág* szót *ágy*-nak is ejtették
19 nekie — két szótág
21 teczén = tetszén, test-szinü.

136.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 77b—78b. Kiad. FERENCZI, VD 81—2.; DÉZSI, Balassakiad. II, 236—7.
A 6. vsz. megegyezik a 215. sz. 5., és a 277. sz. 6. versszakával.
20 fűsz — FERENCZI *fűszs*-re írja át; talán inkább: fűlsz.

137.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 79a—80a. Kiad. FERENCZI, VD 82—3. — A végén: Finis.
Az ének 6. versszaka megegyezik a 72. sz. ének 7., és a 114/II. sz. ének 7. versszakával.
2 Eggyel kevesebb szótagú sor, FERENCZI *miért is*-re egészíti ki
7 Meg nem szünek jova — FERENCZI ezt a javítást ajánlja: Rég megszünék jova; de talán jobb így: Meg nem szünek jaja
8 megyek = mit tegyek
19 lákván = gyönyörködven.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 80b—82b. Kiad. FERENCZI, VD 83—5. — A versfőkben: BREVIS AMOR.

- 5 Rejtek tagaidnak — nem értem
 6 tokja — talán ez a szó is a tökít (dob, vet, hajít, lő) szóval van valamilyen összefüggésben, mint Balassi *tokítva* szava. (Vö. ECKHARDT-kiad. 400., 6. jegyz.)
 7 vettem = vétettem
 15 nyul — itt 'terjed' értelemben
 21 Szigoru — a NySz e szót csak Páriz Pápai-Bod szótárából ismeri, eszerint jelentése: afflictus; bekümmert, betrübt (= levert, csüggedt). Ez körülbelül megfelel az énekbeli értelmének is
 25 koczka — itt 'sors' értelemben. Vö. a 40. sorral.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 82b—84a. Kiad. FERENCZI, VD 85—6. — A szöveg végén: Finis.

- Az ének 1., 3. és 4. versszaka megegyezik a 89. sz. ének 1—3. versszakával. (Vö. az ottani jegyzettel.) A 4. vsz. szövege megvan a 217. sz. ének 3. strófájaként is. — Az 5. vsz. változata a 114/III. sz. ének 9. versszaka; a további kapcsolatokat lásd ott.
 6 raj meszt — szokatlan; talán a *rajméh* szóval tévesztették össze
 12 badgyat = langyos (?) — a 89. sz. ének megfelelő sorában is ez a szó van, szövegromlásról tehát aligha lehet szó.
 19 A sor értelme nem világos; a megfelelő hely (114/III. sz. 9. vsz.) jobb szövegű.

Kéziratai:

- I. **Vásárhelyi-dk.** 84b—86a. Kiad. FERENCZI, VD 86—7.
 II. **Kelecsényi-ék.** 4. sz. — Címe: Alia Pia. Igen romlott szöveg; a XVIII. századi másoló úgy látszik nem tudta jól elolvasni az előtte fekvő XVII. századi írást. (Vö. 687. l.)
 Petróczy Kata Szidónia egyik énekének nótajelzése: „Mint az törbe kerétt árva.” (ItK 1915, 199.)
 16 el fogatni = elfogyatni
 19 holtig vált = holtig való (?).

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 90a—93a. Kiad. FERENCZI, VD 90—1.
 A 12. vsz. változata Amade László kéziratai közül került elő:

Enged édes szívem, hadd öleljelek meg,
 Lábod között való csöcsött hadd fogjam meg,
 Ezerhuru hegedődett hadd pönderítsem meg,
 Atyám tsinált szegetskével hadd igazgassam meg.

Nótáját az Venusnak maid elhededülöm,
 Kinek teczik, járhatja, már megengedem,
 Ugorjék már az ágyba, legjobb dicsekednek.

(OL T. a. 216. fasc; Amade szerzeményeként kiad. VÉRTESY JENŐ, ItK 1902, 217.)

- 4 büzi — nem pejoratív értelemben: 'szaga, illata'
 8 kötő fejsze: kétélű fejsze
 11 Aszt tudgya = azt hiszi — agja = aggsága (Vö. 20. sor.)
 12 teten = fején (alább, a 20. sorban is)
 16 szötyentés — e szót a szótárak nem ismerik
 21 gyalasz = gyalázol
 28 mályát = hasát (Vö. 119, 31.)
 43 Tartozzál — itt: vigyázz, óvakodj.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 93a–94a. Kiad. FERENCZI, VD 92.

Az ének 2–4. versszaka a 148. sz. 3–5. versszakával azonos. A 11–2. sor megvan a 164/I. sz. 25. strófájában is. — Az ének 12–3. során alapul egy népi lakodalmi ének 16. versszaka:

Vikony a pókhaló,
Az is megtart engem,
Csak egy hajszálon is
Hozzád ránhatsz engem.
(Zsére, Nyitra m., 1906. MNT III/A 195. sz.)

2 Kiből — inkább *Kinek* kellene. — gyönyből — vö. 114/II. sz. 11. sor, jegyzet 12 vohatna — e sor változataiban (148, 16; 164, 50) szintén *vohatna* olvasható, *vohatna* helyett, a *Vásárhelyi-dk.* egy másik énekében (98/II, 16) *vohatnám* alak van, Baranyai Decsi egyik közmondása pedig így szól: „Az mi meg löt, azt száz ökör sem *vohattia* hátra.” (Ad. 2/3/6/5.) Lehetséges, hogy ezek a formák nem toll-, illetőleg sajtóhibák, hanem valamilyen ejtési sajátságot tükröznek.

13 A *sok* szót a megfelelő változat (148, 17) alapján javítottuk.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 102b–103b. Kiad. FERENCZI, VD 98–9.

II. **Vásárhelyi-dk.** 199b–200b. Kiad. FERENCZI, VD 145. — A szöveg végén; Finis. Az 5. vsz. ebből a változatból hiányzik.

III. **Pál-ék.** (1800 k.) 26a–b. — A szöveg után még ez olvasható: „Szörnyü halál im azt”. Lehet, hogy egy megkezdett további strófa. E változat 4. szakasza a 221/XIII. sz. ének 11. (g-vel jelölt) versszakával azonos.

Az ének egyes versszakainak igen gazdag utóélete egészen a népköltészetig követhető. A 3–4. vsz. változata a 221/V. sz. ének 3–4. vsz.-a; a 3. vsz. megvan a 221/XVIII. sz. 6. strófájaként is. Népköltési változatai:

Ol friss galamb, örülhetsz,
Míg szárnyadon repülhetsz;
Ahol teccik, ott járhatsz,
Társadhoz mehetsz.

Gyönyörűségbe élhetsz,
Hogyha engemet szeretsz;
Mett én ugyan szeretlek,
Szüvemből ki sem vetlek.

Arany időt érnék ma,
Ha kezemre szállana
Az a madár, kit szüvem vár,
Szüvem nyugodalma.

Két kezibe zöd pálma,
Gyenge mejjin két alma:
Be jó vónál, ha megvárnál,
Szép friss kánka!

(KRIZA 298. sz. — A teljes szöveget idéztük, mert többi versszakában is sok régi motívum van. Lásd még a 32. sz. ének jegyzetét.)

Töredékes, de a XVII. századi szöveghez közelebb álló változat:

Sír a szemem hull a könnyem,
Keservesen fáj a szívem

.....
Galambjaim madaraim,
Ti ott jártok hol akartok,
De én csak ott, ahol lehet . . .

(Oroszhegy, Udvarhely m., VIKÁR. EA 2299. 455.)

Az 5–6. vsz. szintén a 221. sz. ének későbbi változataiban fordul elő. 5. vsz. = 221/XIII, 12. vsz.; XVI, 10. vsz.; XVIII, 12. vsz.; XIX, 8. vsz.; XXI, 12. vsz. (h-val jelöltük.) — 6. vsz. = 221/XIII, 9. vsz.; XVI, 9. vsz.; XVIII, 14. vsz.; XXI, 6. vsz. (E strófa jele ott: e) — Egy érdekes, régies szöveg 1777–81 között leírva, melynek 1. versszaka énekünk 6. strófájának távoli emléke, utolsó versszaka pedig az 5.-kel egyezik meg:

O en edes szép virágom,
Majd el közelget halálom,
Ma lész tölled meg vállásom,
A világban ki mulásom.

Angyélikám, angyelikám,
Angyal képü szép violám,
Bár tsak egy álmot álmodnám,
Magam véled mulathatnám.

Majd meg halok te ortzádért,
Kebeledben nőtt almádért,
Rám mosollygó két szemédért,
Frissen álló termetédért.

A virágot akkor szedik,
Mikor reggel harmatozik,
Én szívem akkor nyugoszik,
Mikor veled mulatozik. (*Kozma-ék.* 2a.)

De kevés olyan XVII. századi strófa van, amely annyira elterjedt, mint énekünk 5. versszaka. Kedveltségét bizonyítja, hogy két XVIII. század végi ének kezdőstrófája is lett. Az egyik csak egy feljegyzésben ismeretes:

A viola akkor nyílik,
Mikor reggel harmatozik,
Az én szívem akkor nyukszik,
Mikor véled mulatozik.

Látom rozsám haragszol rám,
Még a szemed sem veted rám,
Nám én read nem haragszom,
Oh én gyöngö virágszálom.

Bártsak hamar estve lenne,
Vagy az egen tsilag lenne,
Hogy szeretöm hozám jöne,
Az ágyomra le fekünne . . .

(stb. még 4 vsz.; *Resetka János-ék.* 1801. 41b—42a.)

A másik, ezzel a versszakkal kezdődő XVIII. század végi szöveg viszont széltében elterjedt a ponyva-kiadások révén:

A' Violát akkor szedik,
Mikor reggel harmattozik,
Én szívem is akkor nyukszik,
Mikor veled mulatozik.

Keservesen jut eszemben,
A' midőn ötilik szívemben,
Veled való mulatásom,
Szeretetem 's barátságom.

Jaj édesem mit tsináljak,
Szerelmedtől hogy elváljak,
De már látom, hogy elválok,
Veled többé nem sétálok . . .

(stb. még 5 vsz.; *Leg is legujjabb Petri Gujás nótája.* H. é. n. — Megvan változatlan szöveggel még a következő ponyva-kiadványokon is: *Ne-ne-ne, az az : dinnom-dánnom.* H. é. n. — *A Gyenge Ifjuság Dallos Dalai.* H. é. n. — *Szép világi énekek.* H. é. n. — Nyilván e kiadások rögzítették annyira a szöveget, hogy a számos kéziratos másolat szövege csaknem szóról szóra azonos, a versszakok sorrendje is mindenütt ugyanaz: *Dávidné Soltári* 266—7.; *Jánosi-ék.* 10—1.; *Vajasdi N. Károly-ék.* 1801 k. 157—9.; *Kiss Pál-ék.*, Hódmezővásárhely, 46—7.; *Czupor-ék.* I, 52.; *Kun Sámuel-ék.* 1831—2. 30b—31b. Kiad. Szabó T. ATTILA, ItK 1931, 490.; *Polgár János-ék.* 1830, 52—3.; MTAk Népk. 2/2. 2b.; Uo. 119. 45b—46a.; *Firtosváraljai-kt.* 1855 k. EA 1411. 22.; VIKAR gyűjtése, 1899. Siménfalva, Torda-Aranyos m. Áttétel VII, 42. — Más strófákkal megtoldva: *Ráth-ék.* XVIII. sz. vége. 5a—b. — A ponyva-szövegnek csak a kezdőstrófája, illetve első két sora, ezzel a változattal is: „Az ibolyát akkor szedik . . .” szintén számos helyen előfordul: MTAk Népk. 65. 5a.; Uo. 124. 37.; MNT I, 535., 838., 903., 907—912. sz. stb.)

Érdekes, hogy a strófának egy olyan változata is élt a népköltésben, amely nem a ponyva szövegéhez, hanem az eredeti XVII. századi szöveghez áll közelebb. Ilyen variánsokat csak Erdélyből ismerünk:

A vilóját akkó szödik,
Mikó röggel harmat fémlik,
Mett ha ekkó le nem szödik,
Gyöngé széne cvátozik.

(KRIZA 266. sz. — Csaknem azonos szövegek VIKAR Udvarhely megyei gyűjtéséből: Áttétel VII. 423. sz. és MF 398/b; MNT IV, 689.)

Végül még egy népköltési változat a Székelyföldről:

A violát mikor szedik ?
Reggel mikor harmat esik.
A legénynek mikor teszik ?
Mikor szépen felöltözik.

Hát a rózsát mikor szedik ?
Mikor a legény búcsúzik.
A legénynek akkor teszik,
Mikor katonának viszik. (MNGy VII, 165.)

E változat érdekessége, hogy a violával szembeállítja a rózsát, akárcsak — más módon — a 221. sz. énekből olvasható változatok. Lásd pl. 221/XVIII. sz. 12. vsz.:

Az violát akkor szedik,
Mikor reggel harmat fémlik,
Jaj banatom akkor múlik,
Mikor délben rósa nyilik.

A legkorábbi, *Vásárhelyi-dk.*-beli változatban is határozottan érződik a 17—8. és 19—20. sorok ellentétessége. Valószínűnek tarthatjuk, hogy ennek eredete az a középkori virágvetélkedés, melynek egy változata (éppen a viola és rózsá vetélkedése) kötetünk 268. sz. darabja. (Vö. ItK 1954, 464.)

144.

Kézirata: *Vásárhelyi-dk.* 104a—105b. Kiad. FERENCZI, VD 99—100. — A szöveg végén: Finis.

Az ének versfői az ERSOKAM nevet adják.
7 tagja = hive.

145.

Kéziratai:

I. *Vásárhelyi-dk.* 106a—108a. Kiad. FERENCZI, VD 100—1.

II. *Szabó Samu-ék.* (XVIII. sz. 1. fele) 12b—14a. — Címe: Alia.

Az ének 1., 2. és 6. versszakai egy 1693-ban szerzett ének (228. sz.) 1., 3. és 5. szakaszainak felelnek meg. Az 1. vsz. tréfás travesztációja:

Életemnek vig kedvemnek tajték pipája,
E világi dicsőségnek dohány zatskója,
Hova készülsz oly nagy utra,
Én szívemnek tüzkő taplója? (*Jankovich-ék.* 1789. 32b.)

11 lelekben = életben (mint 145/II, 11.)

17 anyalhoz = vö. 114/II, 11.

21 hagyatot = elhagyott.

146.

Kézirata: *Vásárhelyi-dk.* 108b—110a. Kiad. FERENCZI, VD 101—3.

Az 1. vsz.-ot vö. a 275. sz. ének 3. versszakával.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 114a—116b. Kiad. FERENCZI, VD 106—7.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 237—40. — A szöveg végén: Finis.
Az ének I. versszakának változata:

1. Bu az en eiletem banat az en napom
.....
4. Bumra fuvo szello kedvetlen esztendő
Eiletem njomoru szivem olj szomoru.

(*Bathó-ék.* 1728 k., 225—6. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után . . . 96.)

Népköltési változatok KODÁLY Nyitra megyei gyűjtéséből kerültek elő:

Búélesztő szellő, siralmas esztendő,
Kinek fordul jóra, kinek siralomra,
Mindeniknek jóra, nekem siralomra. (Ethn. 1909, 120.)

Búélesztő szellő,
Siralmas esztendő,
Siralmas már nekem
Ez az egy esztendő.

(MNT III/A 193. sz. — Lásd még *uo.* 205. sz.)

Egy változata KÁLMÁNY alföldi gyűjtéséből is ismert:

Bura termőtt üdő, gond nevelő szellő!
Gondolok egy órát, van ezör esztendő,
Akár möre járok, nem látok ögyebet:
Csak a fejem fölött egy sütét föllegőt . . .

(Szeged népe I, 54.)

31—2 A gerlice-motívumról lásd az 54. sz. ének 61—4. sorának jegyzetét.

Kéziratai és ponyva-kiadásai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 117a—119a. Kiad. FERENCZI, VD 107—8. — A szöveg végén: Finis.

II. **Dalok.** H. é. n. (XVIII. sz.) — Kiad. THALY, VÉ II, 356—7. — E változatnak még két, azonos szövegű kiadása és egy kéziratos másolata van: *Énekek.* H. é. n. — *A Gyenge Ifjuság Dallos Dalai.* H. é. n. — *Szikszi-ék.* (1750 k.) 50a.

III. **Szép három új világi énekek.** Buda, é. n. — Címe: Harmadik: A' maga nótájára. — Csak egyes részletekben tér el az előbbi ponyvák szövegétől. Változatlan kiadásai: *Négy szép világi énekek.* H. n. 1790. — *Öt szép új világi énekek.* H. é. n.

IV. **Világi énekek és versek.** (1800) 80b—81a. — Címe: N° 136°. A ponyva-nyomatvány szövege, néhány kisebb eltéréssel.

V. **Dunántúli verseskönyv** (1802) 19b—20a.

VI. **Molnár József-ék.** (1844 k.) 19b—20a. — Címe: A szeretőjétt köszöntő 21 Nata. [!] A szöveg után: Vége. — E két utóbbi kézirat szövege szintén a ponyva-kiadásokén alapul.

A kezdősor képe (vers, levél vagy madár küldése a kedveshez) sablonná vált; lásd e kötetben még a 204. és 208. sz. éneket, valamint a 96. sz. ének 29. sorát. A népköltésben is gyakori, pl. egy verses levél kezdete:

Menj, édes levelem, siess kebelemből,
Köszönts kedvesemet igaz szerelemből . . .

(Sár-Keresztúr, Fejér m., MNGY VIII, 399.)

Az ének 3—5. versszakának szövege megvan a 142. sz. ének 2—4. versszakában is.

A későbbi ponyva-változatoknak az I. variánsban nem szereplő versszakai szintén régiek: a 3. vsz. megegyezik a 164. sz. 7. versszakával, az 5. vsz. pedig a 115. sz. 10. versszakával.

A ponyva-kiadások a szöveget igen népszerűvé tették; 4., 5. és 3. versszaka szerepel például egy XIX. század eleji énekeskönyv egyik darabjában, melyet, mint-hogy többi strofája is régies, teljes egészében közlünk:

1. Hervagy rózsám hervagy, mert már enyim nem vagy,
Mert még enyim voltál, addig virágoztál,
Csalj meg másokat is, mind engem megcsaltál,
Emleges meg rózsám, kintsem, galambotskám.
 2. Minden kismadárnak szabad széllel járni,
De nékem nem szabad galambomhoz menni,
Sok irigyim vannak, el akar változni, [!]
Kedves galambomtul el akarnak zárni.
 3. Jőjj hozzám galambom, drága szép alakom,
Kedves virág szálom, ki nyílt tulipányom,
Had vigadjak véled, mert meg halok érted,
Még meg nem láthatom drága szép szemelled.
 4. Az Isten áldjon meg téged is, engem is,
Hogy ha vétettem is, meg botsás arrul is,
Néha tréfa közben ha csokot adtam is,
Emleges meg rózsám, kincsem galambocskám.
- (4.) 5. Nem dicsérem, de szép mint hajnali csillag,
Angyalka módjára ki előttem ballag,
Neveti ha kérdem, hol lakol szép alak,
Csak két szép szemével intogtet, ugy ballag.
- (5.) 6. Szány meg szívem, szány meg, mert téged kereslek,
Isten is jól tudja, hogy szivbül szeretlek,
Vagy meghalok érted vagy enyimmé teszek,
Vagy piros véremmel földet föstök érted.
7. Bár csak egyszer magam véled mulathatnám,
Szépen ki bimbózott mellyed tapogathatnám,
Rózsa színü orczád, hidjed, meg csókolnám,
Fejér gyenge tested hozzám szorétánám.
- (3.) 8. Arannyal kellene nevedet leirni,
Rubint kő táblára szépen lerajzolni,
Gyémánt kőből csinált ládába tartani,
Innepet kellene nevednek szentelni. (Henczy József-ék. 153—5.)

A ponyva-változat 4., 1. és 3. versszakából alakult az alábbi szöveg, melyet Eger-völgyi népdalként küldtek be Erdélyinek :

Nem dicsérem mert szép, mint a hajnal csillag,
Angyalka módjára ki előttem ballag,
Nevét ha kérdezem, hol lakol, gyöngy alak?
Fekete szemével rám tekint, és ballag.

Menj el édes fecském, violát köszöntsed,
Nagy alázatosan házban valot kérjed,
Ne hirtelenkedjél, amint szol, megérted,
Ezen fáradt szokkal néki azt jelentsed:

Nem kár volna, rozsám, nevedet leirni,
Márványkő táblára szépen le rajzolni,
Rubint kőből formált ládába tartani,
Ünnepet kellene nevedre tartani.

(MTAK Népk. 106. 7a—8a.)

A ponyva szövegének 3—4. vsz.-a csekély változtatással, két XVIII. századi énekbe is bekerült: az 1761 körül leírt, „Gyöngyöm, gyöngyvirágom, rózsám, nárcisszusom” kezdetű ének 5—6. strófája (OSzK Oct. Hung. 962. 4b—5a.; kiad. STOLL, Virágénekek . . . 201—2.), és a „Ritkán láttak rózsám némelyeknek mását” kezdetű ének 3—4. strófája egyezik meg vele. (*Dávidné Soltári*, 6.) — A 4. vsz. csaknem szó szerint megtalálható egy másik ponyva-énekben, a „Haja haja magam roja” kezdetűben is. (*Az Alföldre menendő Angyal Bandi notája*. H. é. n.)

Legtöbb változata a ponyva-szöveg 3. versszakának van. A *Sziveket Újító Bokréta* (1770) „Bántják és borítják az igaz szerelmet” kezdetű darabjának 6. vsz.-a:

Innepet kellene nevednek szentelni,
Aranyos betűkkel kellene felírni
Angyali ékességedet,
Furcsa dali termetedet,
Szüzességedet. (Kiad. VERSÉNYI, SzUB 79.)

Az 1779-i *Erdélyi-ék*. „Mért sírsz keservesen gyönyörű virágom” kezdetű énekének utolsó versszaka:

Arannyal kellene nevedet fel írni,
Gyémánt kö táblára szépen fel rajzolni,
Rubint köből formált ládatáskában tenni,
Sugár állásodnak termetét le írni. (86.)

Népköltési változatok:

Soha se tartottam egy virágnál többet,
Azt is úgy féjtöttem, tuggya meg az isten,
Az égi harmattó', a napnak fényítő',
De mégis kilopták irigyim kertömbö'.

Uristen aggy egyet irigy árulómnak,
Hadd viseje gongyát jó Pétör uramnak.

Nem kár vóna nevit tentába keverni,
Arannyos táblára frissen lerajzóni,
Ezüstbő', gyémántbő' lakatot önteni,
Apró édös csókkal bátron főnyittani . . .

(KRIZA 259. sz. — Ugyanez a párosító, kevés eltéréssel, VIKÁR Udvarhely megyei gyűjtéséből: Áttétel VII, 411. és VIII, 43.)

Egy romlott változat, melynek eleje a népszerű tavasz-motívumra (lásd a 200. sz. ének jegyzetét) épült:

Látom a tavasznak mindönök örünek,
Gyöngye vijolábú koszorúkat kötnek.
Ibolya, ibolya, ibolya bimbója,
Szíp a juhászlegín, ha pörge a bajca.
Ha pörge a bajca, sokan kapnak rajta,
Bárcsak soha senkit ne szerettem vóna!
Arannya költeni, ezüste rajzúnyi,
Gyémántkű tábláro nevedet fővágnyi.

(Ács, Komárom m., 1914. EA 716. 5.)

Kialakult egy eltérő szótagszámú változat is:

Repülj fecském ablakára,
Mondd, hogy nyissa meg szavadra,
Mondd: ezüstös lapot vevék,
Rá arannyal írom nevét.

Nevét gyémántlapra festem,
Rubinkő ládába rejtem,
S azon leszek, hogy nevének
Nagy ünnepet szenteljenek.

(Bihar m., 1862. MTAK RUI 8r. 149. 122. — Alig eltérő változatok: Jászdósa, 1909. EA 2569. 335.; KÁLMÁNY: Szeged népe III, 228.)

16 vonatna — lásd a 142. sz. ének 12. sorához írt jegyzetet.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 119b—122a. Kiad. FERENCZI, VD 109—10.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 240—2. — A végén: Finis.

17 *Hogy* helyett talán jobb lenne: Hol

24 vigam violám — lehet, hogy a leíró az ejtést követte

27 per postán = gyorsan.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 124b—126b. Kiad. FERENCZI, VD 111—3.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 243—4.

10 karjára süvölthet — a NySz Zrinyiből idézi: „Lám sebes solymot is kézre süvölthetni” (II, 1564.) Eszerint a *süvölt* jelentése itt: 'süvöltéssel (= füttyüléssel) kézre csalogat'.

17—20 Mint az értelmetlen szövegből láthatni, a vsz. másolója, vagy sorozatos másoló nem értették az eredeti szöveg mitológiai utalásait; Argus-t az ismertebb Árgirus-ra változtatták, akit szintén elaltatott a szolgája (vö. DÉZSI jegyzetével, 749.), és a 19. sorban *sás-t* (azaz *sas-t*) írtak *száz* helyett. (Argus a tehénné változtatott Ionak volt százszemű őrzője, akit Mercurius Jupiter parancsára ölt meg.)

28 réám — lehet egy szótag, de a sor még így is egy szótaggal hosszabb a kelleténél. A *veted* szót a rím és az értelem alapján mindenképpen javítani kell

36 oajtok — vö. 114/II, 25.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 127a—b. Kiad. FERENCZI, VD 113.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 245. — A szöveg végén: Finis.

Az ének szövege igen romlott, az 1. vsz. hiányosan van leírva.

1 A sor első szava FERENCZI kiadásában: *Títikon*. A kezdőbetű után azonban világosan *ikor* betűsor olvasható, s a kezdőbetűt az a figyelmetlen kéz írta be utólag, amelyik máshol is elrontotta a kezdőszót. (A 32., 37. és 159. sz. éneknél is.)

7 E sor a Biblián alapul (Zsolt. 38, 4: Nincs épség testemben a te haragodtól; nincs békesség csontjaimban véteim miatt), mint ezt IMRE ILMA (Balassa Bálint hatása. Bp. 1930, 107.) és SCHRAM FERENC (Népr. Közl. 1956, 92.) észrevették.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 128a—129a. Kiad. FERENCZI, VD 114.

Az ének 2. vsz.-a a „Szomorú már nékem járásom, kelésem” kezdetű, XVIII. századi ponyva-nyomatványokban megjelenő ének 3. strófájaként fordul elő:

Zengedez az erdő sok szép ének szókkal,
Tündöklük a' mező ékes virágokkal,
De én szegény fejem tsak buval bánattal,
Világból ki-mulok iszonyu kinokkal.

(*Dalok*. H. é. n. Kiad. THALY, VÉ II, 103—5. — Az ének további előfordulásait a 201. sz. ének jegyzeteiben, a strófa tárgyi változatait pedig a 200. sz. ének jegyzeteiben soroltuk fel.)

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 134b—137a. Kiad. FERENCZI, VD 118—9.

II. **Komáromi-ék.** (1701) 11b—12a. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 331—2. — Címe: alia. Az utolsó vsz. a 86. sz. ének utolsó strófájának változata.

5 gondolatos = töprengő

13 volciomon — eredetileg *halcionom* állhatott itt. A halcion-madárról, mint az egymást szeretők példaképéről, Kőrösi István egy egész éneket írt. („Szoktak házaskat megajándékozni” *Komáromi-ék.* 1a—2b.) Ugyanezt a témát már a XVI. században feldolgozta Besenyei Jakab. (RMKT VII, 183—200.)

23 Egy szótaggal rövidebb sor. A variáns-szöveg nem ad fogódzót a javításhoz

26 Jára — erdélyi folyó, az Aranyosba ömlik.

154.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 137b—138a. Kiad. FERENCZI, VD 119—20.

Az ének a 122. számmal van kapcsolatban: tárgyuk, versformájuk azonos és a

3. vsz. szöveg szerint is egyezik annak 4. szakaszával.

21 meser = méh-ser, mézes bor

22 kanfort = kámfor.

155.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 146a—147b. Kiad. FERENCZI, VD 124—5.

156.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 148a—151a. Kiad. FERENCZI, VD 125—7.

II. **Mátray-k.** 38a—39a. Kiad. THALY, VÉ II, 44—5. — Címe: Más.

1 pályát = jutalmat, díjat

11 Az I. változat szövegénél a II.-é valamivel értelmesebb

13 sivo = sívító, süvöltő

19 sanyargatom = szorongatom, ölelgetem

29 Arion — görög költő és lantos

30 A Hesperidák az Óceán egyik szigetén egy aranyalma-kertet őriztek. Hogy Arion is járt volna ott, arról nem tud a mitológia.

39 Az énekszerző itt sem ismerte pontosan a mitológiát: hihetőleg Tityos-ra gondolt, aki azonban nem lángban égett, hanem egy kánya szaggatta mindig újra növé máját. (Vö. 99. sz. 10. vsz.)

42 solya = súlya (?). De talán inkább: zsoldja. (Vö. II, 30.)

49 bujdosni — a II. változat szövege jobbnak látszik: búsulni

II, 18 megh szelődni = megszelődülni (I-ben: még sziligyülni)

II, 29 len — olv. lén (= lőn)

II, 30 solgyára = zsoldjául, fizetségül

II, 35 Romlott, értelmetlen szöveg.

157.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 151b—152b. Kiad. FERENCZI, VD 127—8.

II. **Thoroczkai-dk.** (XVIII. sz. elejc.) 34a—35a. — A szöveg végén: Finis.

A 3. vsz. megfelel a 72. sz. 2. versszakának. A 15., 16. és 19. sorok egy erdélyi népballadába kerültek be:

Ablakba könyöklék gyöngye rács-mönycske,
Hát künn sétál vala borbélylegány Gyurka.
— Jer bé hezzám, jer bé, borbélylegény Gyurka!
Jer bé hezzám, jer bé, szomszéd legény Gyurka!

*Söröm is jó vagyon, borom is jó vagyon,
Neköd ingyön adok, másnak pénzér adok!
Sönki sincsen itthon, csak én vagyok itthon,
Sönki sincsen itthon, csak én vagyok itthon . . .*

(KRIZA 9. sz.)

Az ének első két versszakával két XVIII. századi ének is kezdődik. Régies jellegük indokolja, hogy itt a jegyzetekben mindkettőt közlétegyük:

1. Alak csemetébul fel nyílt lilium szál,
Azkinek ajakán vagyon két rosa szál,
Oh melly boldog ember, ki aszt csokolgatván,
Talam engem követ vegre szörnyü halál.
2. NN szive [!] palástya nyakamba,
Híd, meg keresnélek majd elő álomba,
Szép csokokot adnék piros ket orczadra,
[Szép csokokot adnék piros ket orczadra.]

3. Kesken derekadnak gyönyörű állása,
Fekete szemeid gyönyörű látása,
Piros két ajakid gyenge mosolgása,
Arany két almaid szívemet gerjesztik.
4. El megy, szívem, el megy, hat én hová legyek?
Ha te engem el hacz, úgy járok, mind Dido,
Gyászt viselek érted, mind fekete hollo,
Éltem nálad nélkül nem léssen allando.
5. Nem banom, ha el megy, csak hozzam igaz légy,
Az te igaz hited hamisra ne fordítsd,
Kerlek, edes szívem, el ne feletkezzél,
Idegen orszagon rollam emlékezzel.
6. Konjeb az kösziklat lágj viaszszá nyomni,
Az tengernek vizét kalánnal ki merni,
Avagy életemben halált meg kostolni,
Hogy sem a szerelmet velem elhagjatni.
7. Te tul, szívem, te tul, en innen kesergek,
Verje meg az Isten, ki miat kcsergek,
Az ki szeretöm volt, arulomis az volt,
Verje meg az Isten, mert hamis hitü volt.

(OL Kolozsmonostori konvent. Miscellanea sine clencho 29. fasc., egy 1732-i kiadvány-fogalmazvány hátlapján. Kiad. STOLL, Virágénekek . . . 167–8.)

E szöveg sok kapcsolatot mutat más énekekkel és népdalokkal; 6. vsz.-a a 208/III. sz. 8. szakaszával egyezik meg, népköltési változatait ott soroltuk fel. — A 4. vsz. eltérjedt a régi anyagban; megvan a „Ne készülj szerelmem” egyik változatának 8. strófájaként:

Ha el hadz édessem, úgy járok mint Dido,
Piros rosa szinem meg hervad mint kóró,
Éltem nálad nélkül nem léssen állandó,
Gyázt viselek szívem, éltemben mint holló.
(*Vüldgi énekek és versek*, 1800. 88a—b. — Vö. 102. sz., jegyzet.)

A „Halálig kesergi társát egy madár is” kezdetű ének 4. vsz.-a:

Hogyha elhatz szívem, úgy járok mint Dido,
Gyenge rózsa szinem el hervad mint kóró,
Most tudom, hogy engem elhatz, mint a' ráró,
Nállad nélkül élnem nem leszen állandó.
(OSzK Oct. Hung. 919. 1788 k. 49a—50b.)

Végül eltérő ritmusban megtalálható a „Hogyha merném búsítani” kezdetű Amade-utánerőben is (6. vsz.):

Hogyha pedig engem el hatz úgy járok mint Dido,
Az gyengén tartot szívem ell szarad mint kóró,
Azért hozzam siess ráró,
Ne légy solyom modra nara, [?]
Szerelmében ne légy hatra álló. (Kelecsényi-ék. 15a—b.)

E változat utolsó strófájának sorai népdalokban bukkannak fel. Első két sorát vö.:

Túl vagy babám túl vagy a Barcza mezején,
Én meg innet sírok a bánat mezején.
(Oláhfalu, Udvarhely m., 1903, MF 408/c. — Kissé eltérő változatok, „Te túl rózsám” kezdettel is: Gyergyóújfalu, 1907, MF 1038/c.; Gyergyószentmiklós, 1910, KODÁLY—VARGYAS 171. sz.)

Az utolsó két sor egy népköltési változata:

. . . Szeretem es vótál, árulóm es vótál,
Verjen meg az Isten, hamis lelkü vótál . . .
(Déva, 1906, EA 3608. 6.)

A XVII. századi szöveg első két versszakával kezdődő másik XVIII. századi éneknek nincs kapcsolata sem a kéziratos anyaggal, sem a népköltéssel, stílusa azonban régies:

1. Ajak vérén termett sugár liliom szál,
A' kinek ortzáján két szép rosa szál áll,
Oh be boldog ifju, kit ez tsokkal táplál,
Talám e' miatt is engem halál talál.
2. Czitrusnak veszszeje, ha kezemben volna,
Avagy Argirusnak palástya nyakamba,
Hidd meg keresnélek ma első álmamba,
Titkos tsokot szánnék gyenge szép ortzádra.
3. En Crokust égetnék tűzben egy fa képért,
De tsak halok veszek egy ifju léányért,
Fáradok mint galamb a' mézes buzájért,
En szívembe öntött olthatatlan tűzért.
4. Szived a' szeretőd terhelé arannyal,
De engemet terhel sok buval bánattal,
Szívemet fárasztó kemény gondolattal,
Rontya életemet mert szabadon azzal.
5. Engedje Istenem azt érnem rövid nap,
Mellyen ajakidtól ortzám még tsokot kap,
Mellytől engem bizony el nem tilthat a' pap,
Elly egésségesen, engem artzul nem tsap.
6. Oh! páva természetü szerelmes szép rosám,
Vigkedvü, szép, vidám, kinél én szívem áll,
Fejér, gyenge színü szerelmes rosa szál,
Ekes szavu musam, én szívem kihez száll.
7. Te kegyes természetü szerelmes szép rósám,
Ráro modján járo én kedves violám,
Isten légyen hozzád, zengedező Musám,
Edes beszédeddel tréfálgato nymphám.

(*Jánosi-ék.* 1802 k. 9—10.)

5 Cziczernek — Circe nevének elferdítése.

158.

Kézirata: *Vásárhelyi-dk.* 153a—b. Kiad. FERENCZI, VD 128.; DÉZSI, Balassakiad. II, 247.

Az ének kezdősora hasonlít a 273. sz. ének kezdősorához, más kapcsolatuk azonban nincs. — A szöveg zavarosan és töredékesen maradt fenn.

2 Vö. Baranyai Decsi egyik közmondásával: „Amazonum cantilena, Ennek csak szép aszszony s vetet ágy kel”. (Ad. 2/1/5/4.)

159.

Kézirata: *Vásárhelyi-dk.* 158a—162a. Kiad. FERENCZI, VD 131—2. — A szöveg végén: Finis.

1 Az iniciálé helyére utólag beírt *K* betű nyilvánvalóan téves; „könyörü” szó sehol sem fordul elő, s a kezdőbetűt az a kéz írta be, amely a 32., 37. és 151. sz. énekek első szavát is elrontotta

4 agat = aggját, öregjét

7 supulynasza = jupineasá, ifiasszony. — Románosnak látszik a „drága” szó itteni használata is; a magyar szerelmi énekek terminológiájában e jelző, közvetlenül a nőre vonatkoztatva nemigen használatos, míg az 1671 körüli *Petrovay-énekeskönyv* egy román daltöredékében éppen ez van: „draghe dsupunyasze”. (ItK 1916, 201.)

- 9 dörög = morog, dörmög
 10 durgo = durrogó, valamiféle dob?
 12 moneta, mandro — pénzfajták
 17 vot — olv. vött
 21 ejtel — régi úrmérték
 23 pajkos — pejoratívabb értelemben, mint ma: rabló, bohóc stb.
 24 murkat — vajon a *murok*-ról van itt szó?

160.

Kéziratai:

- I. **Vásárhelyi-dk.** 158a—162a. Kiad. FERENCZI, VD 131—2. — A végén: Finis.
 II. **Szentsei-dk.** 61b—62a. Kiad. THALY, VÉ I, 427—9.; BUDA JÁNOS, SZD 70—1.
 — A szöveg végén: Amen Finis huijus operis. — BUDA JÁNOS kiadványának jegyzete szerint (178.) az ének változata megvan „Nemz. Muz. Oct. Hung. 74.”-ben is. Ez egy ponyvanyomtatvány-kolligátum volt, amelyet azóta szétszedtek és a nyomtatványok közé osztottak. A szöveget azonban egyetlen ponyva-kiadványban sem találtam.
 A II. változat 5. versszakának képe megvan a 206. sz. végső versszakában is, további párhuzamait lásd ott.
 14 E sor romlott szövegűnek látszik
 19 tezik — a *Vásárhelyi-dk.* másolója a z-t szórványosan c hangértékben is használja. Lásd pl. 175, 20: elhez; 178, 9: uzákon; 188, 4: tezik stb.

161.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 164a—166a. Kiad. FERENCZI, VD 135—6. — A végén: Finis.

- Az ének eleje Balassi hatását mutatja. Kezdetét vö.: „Minap mulatni mentemben jöve két kegyes előmben . . .” (ÖM. 63.); a 7—8. sort pedig az „Ez világ sem kell már nekem” utolsó sorával: „Térdet fejet neki hajték, kin ő csak elmosolyodék”. (Uo. 90.)
 12 tesis olv. tésis (= te is)
 15 megjátszódtat = kicsúfol, kigúnyol
 20 alittal = gondolál, vélél

162.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 166b—168a. Kiad. FERENCZI, VD 135—6. — A végén: Finis.

- Az ének 4—5. versszakának változata a 132. sz. ének 7., 9. és 10. versszaka.
 4 Kénasagh — kénosság, kínosság? Régi szövegben szokatlanul hangzik
 6 szívem — itt a kedvest jelenti, aki halogatja a választ.

163.

- Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 168b—173b. Kiad. FERENCZI, VD 136—9.
 9 Hozd rá — talán jobb lenne: Húzd rá.
 46 reszegetem olv. részegétem — pin bor = pint bor (ejtés szerint írva).
 53 Én — ime. Az „én a tanács” gyakori kifejezés a régiségben; vö. ECKHARDT, Balassi ÖM. 199., további adatokkal
 58 ejtel — úrmérték
 62 agasztalya = aggasztja
 64 veled = magaddal
 77—80 Hogy pontosan mi történt Török Bálint szolgálival, azt nem tudjuk, de esetük közismert lehetett, mert már Baranyai Decsi idézi közmondásként: „Theriolele amicus, Török Bálint szolgálí”. (Ad. 3/8/5/5.)
 81 Mi lehet ez a *paniédés poeta*? FERENCZI magyarázata („olyan édes mint Pán”) nagyon erőltetett.

164.

Kéziratai:

- I. **Vásárhelyi-dk.** 188a—192a. Kiad. FERENCZI, VD 140—3. — A végén: Finis.
 II. **Vásárhelyi-dk.** 129b—130b. Kiad. FERENCZI, VD 115. — A szöveg végén: Finis.

Talán erre az énekre történik utalás a *Teleki-ék.* „Okát bánatimnak ha kérded Minerva” kezdetű énekénél: „Notaia: Ambator ugy legien”. (12a; ErdM 1907, 246.) Csak kevésbé tér el, és versformájuk is azonos.

Az ének 1., 16., 9. és 23. vsz.-a megegyezik a 216. sz. ének 1–3. és 10. versszakával. A 7. versszakot lásd: 148/II. sz. 3. vsz. (További változatait ott soroltuk fel.) A 25. vsz. ugyanott a 2. vsz. Az 1. vsz. motívuma az „Isten hozzád szívem” kezdetű, Cserei Mihály által szerzett szerelmi ének 6. versszakában is előfordul:

Bátor bár ugy légyen, mint szerentse hozta,
Tellyék kedve, a ki vesztünket kívánta.

(Kiad. KANYARÓ, Száz. 1907, 626.)

Az 53. sor egy XVIII. századi, ponyva-nyomtatványokon előforduló ének kezdő-sora: „Jaj nékem szegénynek árva idegennek, el-mult szabadságom, oda vigasságom . . .” (Kiad. STOLL, Virágénekek . . . 173–6.)

24 meghajtottál = legyőztél, meghódítottál

39 A „mit hagyattam szegent” szövegrészt nem értem

45 rövid nap = hamarosan

48 A sor romlott szövegűnek látszik.

165.

Kézirata: *Vásárhelyi-dk.* 193a–194b. Kiad. FERENCZI, VD 143–4. — A szöveg vége feltehetőleg hiányzik, mert a 195–8. levél ki van tépve.

Az ének 5. versszaka előfordul egy 1797-ben másolt, régies stílusú énekben is. Mivel lehetséges, hogy a *Vásárhelyi-dk.* elveszett strófái közül is tartalmaz néhányat, teljes szövegét közöljük:

1. Remete modgyára jutott árva fejem,
Sok buval bánattal rokodva en szívem,
Tsak azt bánom szívem, tavol lakom tölled.
2. Oda sem mehetek, nem is izenhetek;
Vagy ha fülemüle madarka lehetnék,
Szárnyamra repülnek s eppen hozzád mennék.
3. Szép piros hajnalban ablakon szollanék,
Az en edesemnek ablakon szollanék,
Ablakon szollanek, szoival ezt mondanám:
4. *Attze szívem szállást, szüvedben nyugovást,
Tésze olly fogadast, szübeli igaz vallast,
Hogy tsak engem szeretz, rajtam kívül nem mást.*
5. Vidully szívem, vidully ennyi sok szép szomra,
Nam en is meg tértem kedveseb beszédre,
Attzel is meg lágyul tüzi mesterseggel.
6. Hát te edes szívem, hogy meg nem vidulhatz,
Ennyi sok szep szomra, ennyi kéresemre,
Ennyi sok szép szomra, ennyi kéresemre.

(*Barra János-ék.*, 14a–b.)

166.

Kézirata: *Vásárhelyi-dk.* 199a. Kiad. FERENCZI, VD 144. — A szöveg eleje hiányzik.

167.

Kézirata: *Vásárhelyi-dk.* 201a–204b. Kiad. FERENCZI, VD 145–8. — A versszakok utolsó sorait a másoló nem mindenütt írta ki végig, mert azonosak az utolsó előtti sor végével. — Az ének versfői: BARI ISTVIAN. (F. DEÁK FERENC: Irodalom-történeti tanulmányok. Bp. 1909, 15.)

20 paskamétát — FERENCZI jegyzete szerint jelentése: tánc, palotás tánc. (236.) Nyilván a *passamezzo*-ból, amely Magyarországon is elterjedt táncfajta volt. (SZABOCSI BENCE: Népzene és történelem. Bp. 1954, 66.) — nyomjad = járjad. Vö. 256, 150: tánczot nyomnak; 188, 11: labak kik eszt nyomják.

46 téng — jelentése itt: vmivel él, táplálkozik

54 keresnel — sem a *kérésnél*, sem a *keresnél* szó nem illik ide

57—63 A sorok összefüggése zavaros, e vsz. a versfők szerint felesleges

66 előmben — vajon ez a szó az *ölemben* alakváltozata (a NySz idéz *elöl* alakot), vagy szó szerint értendő: előmben, elémben? Lásd még: 29, 37 és 180, 19. Balassinál: „ölemben kit vegyek?” (ÖM 83. sz. 5. sor), Batthyány Ferenc ezt így idézi: „előmbe mit uegiek”. (Uo. 263.)

67 Vö. 74, 9.

68 ujjaban = újra, ismét; tehát: újjászülne, ha nem vetne ki kedvéből.

168.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 207b—209a. Kiad. FERENCZI, VD 150—1.

II. **Bethlen Kata énekfüzete.** — Címe: Más szép ének. A szöveg végén: Amen. Az ének elejének gondolatmenetét vö. a 89. sz. énekével.

12 réa — nem feltétlenül javítandó, lehet esetleg az értelme: mint mikor a tűz rásüt, rávilágít.

17 enyhettő — itt valószínűleg 'hizelgő' a jelentése, de nem világos, hogyan került ide a „nyári szellő”

26 tezet — vö. 160/I, 19.

27 még jelentet — vagy *megjelentetett* helyett, vagy participiumos alak.

169.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 210b—212b. Kiad. FERENCZI, VD 151—2.

Az ének kezdősorát Pálóczi Horvát Ádám egy saját szerzeményű énekéhez használta fel: „Egy vénasszony borjut öröz, mind elszalajgatja”. (PHÁ 427.)

2 szerdek = aludttej. (A „nyaláb szerdek” tehát ugyanolyan tréfás képalkotás, mint manapság az „egy csokor aludttej”.)

4 gelezna = gerezna, szőrméből készült ruha

5 kislicze — nem találtam a szótárakban

6 he = hé, hév

9 cipellős száju — vö.: „Cipellőszájú kevil menyaszszony szíp bacskorszájú kevil vőlegín”. (MNT III/A, 423—4. sz.)

10 alacs diszno — nem találtam a szótárakban, FERENCZI a Tsz alapján azt hiszi, hogy 'aljas'-t jelent

17 ok — nem 'okos, okosság', mint FERENCZI magyarázza, hanem 'agg'. (EPhK 1899, 733.)

21 fuvo = fújtató, kovácsszerszám.

170.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 213a—216b. Kiad. FERENCZI, VD 153—5.

Az ének 6. szakasza hasonlít a 129. sz. 16. szakaszához.

7 viasz — hihetőleg: lágy, engedelmes. (Lásd az előző sort.) Vö. Baranyai Decsi egyik közmondásával: „Oly engedelmes, mint a viasz”. (Ad. 187.)

10 trágás = fűszeres

12—3 Elterjedt közmondás, a NySz Heltaitól idézi: „Ackoron kel az hársat hantani, mikoron hámlie”

17 A NySz Pázmánytól idéz hasonló mondást: „Téglát szapul és bolondul fárad”. (III, 82.)

18 Ma is élő közmondás a felesleges, haszontalan tevékenységre

19 Vö. 226, 38: Olljan mint szell utan futni

22 Vö. 263, 35: Körmöten lévén ne hágy nagy fára

24—5 feltér = felszáll; csatlo = kapocs, vaslap a hintón, melyen a szolgák szoktak állni: „Csak négy ló legyen a kocsi előtt és két csatlón álló szolgája legyen csak”. (NySz) — A két sor értelme tehát: ha nem ülhetsz be a hintóba, állj csak a csatlójára

- 27 szid le magad = szívod le, idd le magad; ebekből — talán szövegromlás eveg-
ből (üvegből) helyett, lásd a következő sort
32 kopacz — a NySz Apáczai Cserétől idézi a *kopasz* szó ilyen alakváltozatát
40 marczona — nem 'dühös, haragos', hanem: 'semmirekellő'. — vakarj ki =
kotródj ki
48 habornicza = polip. Az ilyesmit csakugyan ették, mint a NySz egyik idézete
is mutatja: „Se csikot, halat, tésztát s kemény rántottát sem szabad ennem, az *csigát*
habarniczdát még említenem sem szabad”
50 huro madár = fenyőrigó
63 A *vasko kés-t* a NySz csak Páriz Pápai-Bod szótárából ismeri.

171.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 217a—219a. Kiad. FERENCZI, VD 155—7. — A szöveg végén:
Finis.

II. **Mátray-k.** 47a—48a. Kiad. THALY, VÉ II, 239—241. — Címe: *Alia*.

Az ének eleje Balassi „Kikeletkor jó pünkesd havában” kezdetű versének emléké-
vel készült. (ÖM 48, 177.) Gondolatmenetének sablonos jellegéről lásd a 44. sz. ének
jegyzeteit.

Az ének dallamát és néhány kezdő szavát a *Victorisz-k.* őrizte meg (3b—4a).
Kiad. SZABOLCSI, XVII. sz. 18. és MZK 34*. (A szöveg hiányzó részeit []-ben az I.
var. alapján pótoltuk.)

12 legy ottan = legott

21 éh = éhes.

172.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 219b—222a. Kiad. FERENCZI, VD 157—9. — A szöveg
végén: **Finis.**

Az éneket nótajelzésként idézik Városfalvi Szolga Mihály diáriumban, 1760
körül: „Nota: Fáradoz elmém”. (EM 1905, 48.)

27 szivesen = bátran.

173.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 222b—224a. Kiad. FERENCZI, VD 159—60.; DÉZSI, Balassa-
kiad. II, 250—1.

II. **Komáromi-ék.** (1698—1701) 31a—b. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 336—7.
— A szöveg végén: **Finis.** Amen. Pap tul iratot ez az ennyihán enek. Az énekeskönyvet
összeíró mészáros néhány helyen saját magára alkalmazta a szöveget. Kétségtelenül az
ő egyéni változtatásának eredménye a 23. és 27. sor: talán az utolsó vsz. is az ő leleménye.

III. **Halasi jegyzetkönyv.** (1745 k.) Kiad. THURY JÓZSEF, ItK 1901, 77. — Címe:
Cancio alia.

IV. **Nigrinyi-ék.** (1830-as évek) 148a—b. — Címe: *Más.*

A III. és IV. változat kezdőstrófája megegyezik a 126. sz. énekével. — A IV.
var. alakjában az ének igen népszerűvé vált, számos változatát népdalként jegyezték le.
A legtöbbet ERDÉLYI JÁNOS gyűjteménye számára küldték be, tehát az 1840-es évek-
ből valók. Valamennyi általunk fellelt szöveget közlünk:

1. Egy kis fülemile madár kis kertemben sirva sétál,
Hogy nem látom, jaj de bánom, hogy megtudtam, de sajnálom.
2. Kezdtem utánna indulni, mcsterségesen megfogni,
Ilyen verset kezd mondani. Rep.
3. Minden virág virágozik, csak az enyim hervadozik,
Hadd hervadjon, hadd lankadjon, csak az isten el ne hadjon.
4. Anyám anyám, édes anyám, kedves édes szülő dajkám!
Születésemnek örültél, bú és bánatra neveltél.

5. Jobb lett volna kis koromba tettél volna koporsóba,
Tettél volna le a' sirba, most a' szived nem gyászolna.
(Vas megye, MTAK Népk. 22. 2a—b.)

1. Majd eljön már az a szép nyár, egy kis fülemüle madár
Kertemben sirdogálni jár, hogy nem tudtam, jaj de nagy kár.

2. Keztem utána haladni, mesterségesen megfogni,
Szárnyaira kezd repülni, ily versekre köszöngetni:

3. Balgatag, mit jársz utánam, nem lehetz te nekem társam,
Énem [!] ejthetz a rabságba, se bénem fogsz kalitzkában.

4. Hatalom az ur Istené, korona a kirallyoké,
Szép leány a legényeké, magam pedig a rozsámé.

5. Azt gondoltam, eső esik, pedig a szemem könnyedzik,
Azén testem halva fekszik, holnap délre eltömetik.
(Stb., még őt, ide nem tartozó versszak. *Cseke Sándor-ék.* 1826, 30b—31a.)

1. Beérkezett már a meleg nyár, egy kis fülemile madár
Kertembe sirdogálni jár, hogy nem tudtam, jaj de nagy kár.

2. Kezdem utána szaladni, mesterségesen elfogni,
Ily verseket kezd mondani, ism.

3. Balgatag! ne fuss utánam, úgy sem lehetsz az én párom!
Nem zársz engem kalitkádba, nem is vetsz be rabságodba.

4. Hatalom az úr istené, korona a királyoké,
Szép menyecske katonáké, szüz leány az ifjuságé.

5. Az én szemem olyan kerek, valahányt lát, annyit szeret,
De a szivem olyan igaz, száz közül csak egyet választ.

6. Kis kertemben egy almafa, aranyalma terem rajta,
Szedd le babám az almáját, csak le ne tördeld az ágát.
(Rábaköz, MTAK Népk. 40. 390—1.)

1. Majd elől jön a meleg nyár, a kis fülemüle madár
Kertembe sirdogálni jár, nem segíthetek a baján.

2. Kezdek utána indulni, nagy mesterséggel megfogni,
Mindjárt kezdé énekelni, ilyen versekkel zengeni:

3. Balgatag, mit jársz utánam ? úgy sem lehetsz az én párom,
Nem tehetsz bé kalickába, sem bé nem tehetsz a rabságba.

4. Hatalom az úr istené, korona a királyoké,
Szép menyecske legényeké, magam vagyok galambomé.

5. Az vászoli belső utca végig, végig agáca fa,
Tele vagon rózsafákkal, rózsza színü leánykákkal.

6. Szőke is van piros is van, de piros legkevesebb van,
Szőke is van piros is van, de piros legkevesebb van.
(Zala megye, MTAK Népk. 72. 4b—5a.)

1. Elérkezett az a' szép nyár, egy kis fülemüle madár
Kertembe sirdogálni jár, hogy nem tudtam hej de nagy kár.

2. Kezdttem utánna szaladni, mesterségesen megfogni,
Szárnyaira kezd repülni, illy versekkel zengedezni:
3. Balgatag, mért jársz utánnam? nem leszel te nékem társam,
Nem ejtesz engem rabságba, sem bé nem zársz kaliczkába.
4. Minden virág most virágzik, tsak a' szivem hervadozik,
Had hervadjon, had száradjon, tsak az isten elne hadjon.
5. Hatalom az ur istené, korona a' királyoké,
Szép menyecske katonáké, magam a' szüz leányoké.
6. Magam éjjel nem alhatok, fák [!] felé nem fordulhatok.
Mert ott senkit nem találok, szerelmet nem próbálhatok.
7. Gyere hozzám fülemüle, hogy midőn éjnek kezdete,
Leljelek téged az ágyba, 's szivednek indulatába.
(Torontál megye, MTAK Népk. 132. 17a—b.)

1. Egy kis fülemile madár kertembe sirdogálni jár,
Hogy nem tudtam, ja de nagy kár, hogy nem tudtam, jaj de nagy kár.
2. Kezdttem utánna szaladni, mesterségesen elfogni,
Illy verseket kezd mondani, ily verseket zengedezni:
3. Balgatag, mit jársz utánnam, soh' nem lészesz az én párom,
Nem fogsz el engem rabságba, sem be nem zársz kalitkába.
(Jankovác, Torontál m., MTAK Népk. 139. 5—6)

1. Majd eljön még az a' szép nyár, egy kis fülemüle madár
Kertembe sirdogálni jár, hogy nem tudtam, oh be nagy kár.
2. Keztem utánna indulni, mesterségesen elfogni,
De szárnyára [!] kezd repülni, illy versekkel zengedezni:
3. Balgatag mit jársz utánnam, nem vagyok én a' te párod,
Nem ejtesz engem rabságba, se be nem zársz kalitkába.
4. Hatalom az ur istené, korona a' királyunké,
Szabadság a' magyaroké, magam vagyok a' rózsámé.
(Nyitra megye, MTAK Népk. 166. 14b.)

1. Majd el jön még az a szép nyár, a kis fülemile madár,
Ki kertemben sétálni jár, hogy nem tudtam jaj de nagy kár.
2. Kezdttem utánna indulni, mesterségesen meg fogni,
De szárnyira kezd repülni, illy versekkel zengedezni:
3. Balgatag mit jársz utánnam, nem leszek én a' te párod,
Nem tartasz engem fogságban, se bé nem zársz kalitkába.
4. Hatalom az úr istené, korona a királyoké,
Magam vagyok a rózsámé, szép leányka deákoké.
(Hely nélkül, MTAK Népk. 212. 4a.)

1. Majd eljön még az a szép nyár, egy kis fülemüle madár
Kertembe sétálgatni jár, hogy nem tudtam, jaj beh nagy kár.
2. Kezdttem utána indulni, szép módjával csalogatni,
Szárnyaira kezd indulni, s ilyen verseket danolni:

3. Álnok! én utánam ne járj, mert nem lehetsz velem egy pár,
Nem ejthetsz engem rabságba, se nem zárhatsz kalitkába.
4. Hatalom az úristené, korona a királyoké,
Szép leány az ifiaké, magam vagyok a rózsámé.
(Bihar megye, 1862, MTAK RUI 8r. 149. 39.)
1. Ha megjön még az a szép nyár, vele fülemile madár
Kis kertembe sétálni jár, hogy nem tudtam, jaj de nagy kár.
2. Kezdtem utánna járkálni, mesterség ezt most megfogni,
Szárnyaival kezd röpködni, sirhalmokon zengedezni:
3. Balgatag, mit jársz utánam? úgy sem leszek a te párod,
Nem zársz engem kalitkába, sem az örökös rabságra.
4. Hatalom az úristené, országunk a királyunké,
Birodalom hercezegeké, magam vagyok a rózsámé.
(Felsőőr, Vas m., VIKÁR 1906. EA 2299. 653.; Nyelvőr 1911, 421.)

A szöveg inkább afféle népszerű dal volt, mint igazi népdal. Lehetséges, hogy a gyűjtők ezeket kéziratos füzetekből másolták le, mint ez igen gyakori az Erdélyi számára beküldött „népdalok” esetében. Még Vikár gyűjtésénél is gondolhatunk erre, mert egy másik Vas megyei gyűjteményben megtalálható a 4. vsz. szó szerint azonos szövege, az odaírt megjegyzés szerint kéziratos gyűjteményből. (Áttétel XV, 219.) Lehetséges tehát, hogy a szöveg nem népi hagyományként élt a XVIII. századon át, hanem a XIX. század eleji kéziratos költés újította fel. Érdekes, hogy Erdélyből egyetlen teljes változatot sem ismerünk, pedig a *Vásárhelyi-dk.* énekeinek folklorizálódott változatai legtöbbször erdélyiek.

A XIX. század elején elterjedt egy másik népszerű dal, melynek kezdete az ének emlékével készült:

Ne menj el tőlem kis madár,
Vagyon még ide hátra nyár,
Találhatsz még olyan szívet,
Aki téged holtig szeret . . . stb.
(*Vári Szabó Sámuel-ék.* 147.; *KR gyűjteménye* X, 29a. stb.)

A II. var. 6. vsz. 1778—9 körüli változata:

1. O te kegyes mit keressz itt,
.....
3. A kegyelem az Istenc,
A korona kiralyoke,
A szep leany legyenyeye, [!]
A menyetske katonake.

(*Adorján Ferenc diáriuma*, 78b. — Lásd még a 247. sz. ének jegyzetét is.)

Egy népi változat Nyitraegerszegről:

Nagy dicsőség az Istené,
Korona a királyoké,
Szép legények a lyánoké,
Magam is egy gyöngyvirágé.

(MNT III/A 221. sz.)

6 mesterségesen = csellel, ravaszsággal.

174.

Kézirata: *Vásárhelyi-dk.* 224b—226b. Kiad. FERENCZI, VD 160—1.

Az ének 1. versszakát vö. a 127. sz. ének 1. versszakával. Ugyanez megvan a „Megbolondult a világ” kezdetű, 1740-ben szerzett ének utolsó szakaszaként is:

Jer be, rózsám, katona,
 No, járjunk egy táncot!
 Majd a nyakadba vetek
 Egy szép aranyláncot.
 Heje-huja katonám,
 Gyöngyvirágom, tulipán —
 Édes majoránám!

(BARTA—KLANICZAY: Szövegyűjtemény a régi magyar irodalomból. Bp. 1952. II, 1094.)
 Az 1740-i éneknek folklór-változata is ismeretes; a megfelelő versszak:

Gyere rózsám, katona,
 járjunk egy pár táncot,
 akasszunk a nyakába
 hosszú aranyláncot!
 Húzd meg cigány a nótát,
 ne sajnáld a húrját,
 megadom az árát.

(Somogy m., MNT I. 337. sz.)

Az ének szövege romlottnak látszik; rím, szótagszám igen gyakran hibás. Lehet, hogy eredetileg a versfők értelmes szöveget adtak; a 2–6. versek fejében mintha a JOSEPh név rejlene.

11 kötő szénában — nem találok értelmét
 17–18 Phaeton, Helios fia, apja kölcsönkért szekérével — Zeus villámától sújtva — lezuhant. A Daedalussal való összekapcsolás az énekszerző ötlete lehet, talán azért, mert Daedalus is lezuhant az égből
 21 A Cybalia nevet talán Kybele istennő nevéből alakította az ének szerzője.

175.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 226b–228a. Kiad. FERENCZI, VD 161–2.

17 azonban = azonnal

18 Thalia a vígjáték, Clio a történetírás műzsája volt

20 elhez = élhetsz (vö. 160/I, 19.)

23 tühhető — hibának látszik; az egész sor értelmetlen.

176.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 231a–234a. Kiad. FERENCZI, VD 164–6.

A különböző antik istenek, istennők és múzsák énekbeli szerepe semmiféle összefüggésben nincs az antik mitológiában játszott szerepükkel. Az énekszerző teljesen önkényesen válogatta őket össze, talán valamilyen ismeretlen forrás alapján.

36 szállítván = leszállítván, mérsékelvén

43 Tiestés talán a görög monda Thyestes-e

49 hajította = hajította.

177.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 240b–241b. Kiad. FERENCZI, VD 169.

Az ének versfői: KATA. A név a 9. sorban is előfordul.

178.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 242b–246b. Kiad. FERENCZI, VD 170–1.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 253–6. — A szöveg végén: Finis.

Az ének versfői: JVDJTNÁK IRTÁM. (Lásd az utolsó sort.)

2 szerelemben — határozottan így van írva, de így nincs értelme. Jobb FERENCZI átírásában: „szerelem benférkezik”

4 bü — olv. bú (= bús)

6 vigasságot állat — az állat igének nem közli a NySz olyan jelentését, amelyik ide illene. Talán a. m. szerez, okoz

9 Uzákon — vö. 160/I, 19.

12 Sisiphusnak egy sziklát kellett egy hegyre felhengergetnie, de az mindig visszagurult

15 aggasztal = aggaszt

17 hernyonak — teljesen értelmetlen, talán valami név elferdítése. A *Clariss* név más forrásból nem került elő

25 Ixion az alvilágban egy forgó kerékhez volt kötve. — Karabdis *Charybdis* elferdítése. (Veszélyes örvény a szicíliai tengerszorosban.)

31 Actaeon meglátta Diannát, miközben az fürdött. Dianna ezért szarvassá változtatta, és kutyái széttépték.

179.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 247a—251a. Kiad. FERENCZI, VD 172—4. — A szöveg végén: Finis.

Az ének 1. sora azonos a 63. sz. ének 1. sorával.

15 együgyü = szelíd

42 forro = vágyó.

180.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 251b—254a. Kiad. FERENCZI, VD 174—5. — A szöveg végén: Finis. Szolgálatom után sok semmi etc.

Az ének versfői: PAXITAME. A 31. sor szerint a szerző kedvesének nevét foglalta a versfőkbe. *Paxita* név azonban nincs. A versfők első felében a *Paxi* név van rejtve, amely elterjedt családnév volt, s valószínűleg szándékos, hogy az első strófa sorfői is ezt a nevet adják. A versfők második felében talán a *Máté* név rejlik, ez esetben a 31. sor így módosítandó: „Nevem fel jeczettem.” Egy Baxi Máté szerepel Homonnai Bálint naplójában, 1605-ben. (Tudománytár 1839, 257.)

2 rövid nap = rövid idő múlva

3 Xenophontés = Xenophantos, Nagy Sándor híres fuvolása, akiről Plutarchos ír Demetrios-életrajzában

6 találkoznék jöni = véletlenül jönni találna

16 Az értelmetlen *ezellen* szót FERENCZI nyomán javítottuk. A sor különben is romlott, eggyel több szóttagot tartalmaz, mint kellene

17 tudom = betudom, felrovom; aszszony — olv. asszoni.

181.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 256b—259b. Kiad. FERENCZI, VD 177—8. — A szöveg végén: Finis.

A sorok szótagszámái következtlenek.

3 E sorban a rím hibás, de a többi versszakban a 3. sorok mind rímelenek a többivel, ezért a strófák ötsorosak

21 teljes szín = color satur. A NySz csak Páriz Pápai szótárából ismeri e kifejezést.

182.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 267a—269a. Kiad. FERENCZI, VD 182—3.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 256—7.

Az ének versfői: ANNAME.

6—7 Gisquardus és Gismondáról lásd a 32. sz. ének 9—13. sorához írt jegyzetet.

16 E sort nem értem. A *zsirosítás* alább, a 18. sorban is előfordul, hihetőleg „trágyázás” értelemben. Igen furcsa kép!

183.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 269b—271b. Kiad. FERENCZI, VD 183—4. — A szöveg végén: Finis. Telyes időn irám ez verseket, viragos rosárol az ekes mezöröl szept tavasz időn.

3 Lucrécia alatt FERENCZI valószínűleg tévesen, Eurialus kedvesét véli. Inkább az erényéről híres római hölgyre gondolhatunk, aki megölte magát, mert megbecstelenítették. Az ének szerzője — mint ez a 2. vsz. szövegéből is kitűnik — itt azt akarja mondani, hogy az asszonyi erény régen kiveszett

19 Retege = rettege

20 A *ki volt ellenséged* mondatrészt vagy az előző, vagy a következő sorral van kapcsolatban; az utóbbi esetben a kérdőjel a *bánván* után teendő

22—24 E strófát nem értem; a FERENCZI, által ajánlott javítás (Kinek mellén tapodsz) sem tenné érthetőbbé.

184.

Kézirata: Vásárhelyi-dk. 272a—274b. Kiad. FERENCZI, VD 185—6. — A szöveg végén: Finis.

1 Az *esse* szót FERENCZI hibásnak minősíti és *esső*-re javítja. Ennek azonban nincs értelme; inkább az a valószínű, hogy az *esse* szitokszóval van dolgunk. — fészek itt 'lakás, otthon' jelentésben. Az énekes — mint a további szövegből is kiderül — amiatt szitkozódik, mert otthon kell ülnie.

6 vigyáznak = figyelnek

10 még lehet = meglehető

11 E sor egy szótaggal hosszabb, mint a 8. vsz. 3. sora is. Lehet, hogy az eredeti strófaéplet ez volt: 13/13/14/13; s a 3. sorok a többi analógiájára később megrövidültek. Ugyanez a jelenség mutatható ki a 209. sz. éneknél is

23 ér = felér

25 hát rendel — olv. hat renddel. (Vö. a 185. sz. ének 76. sorával.)

26 fogig = fokig.

185.

Kéziratai:

I. Vásárhelyi-dk. 275a—279b. Kiad. FERENCZI, VD 186—9. — A szöveg vége valószínűleg hiányzik; a daloskönyv 280—3. levelei ki vannak tépve.

II. Szentsei-dk. (1704 k.) 110a—111b. Kiad. THALY, Vit. én. II, 76—80.; BUDA JÁNOS, SzD 119—120. — Címe: Cantio alia. A végén: Finis.

III. Bartók-ék. (XVIII. sz. 1. fele.) 194. — A másoló 2 vsz. után abbahagyta a leírást.

Az ének elejének forrása a Biblia; első 8 verszaka meglehetősen híven követi Salamon Példabeszédcinek VII. részét. A megfelelő 7—21. verseket Károlyi Gáspár fordításában (RMK I, 236.) közöljük, zárójelbe téve az ének strófaszámait:

Látéc az bolondoc között, észembe vöc à fiac között, egy bolond iffiat.

Ki ménuén az útzán annac szegeletinél, az tisztátalan személnec házához ménő úton mégyen vala.

Estue késön az napnac estucien, setét éijel, és homályos éijel.

Holott imé egy aszszoni állat eleiben méne annac, paráznánac ékességében, álnoc az ő elméiben.

(Melly tsátsgó, és vakmerő, kinec házában nem maradhatnac meg az ő lábai.

[2.] Neha kün, néha az útzákon, auagy minden szegeletnél leselkedik.)

És meg ragaduán azt, meg tsókolá ötet, és szemtelenségre vetuén önön magát, monda néki:

(3.) Hála adó áldozatnac húsai vadnac én nálam, ma adom meg az én fogadásomat.

(1.) Annac okáért iöuéc ki te clödben, szorgalmatosan keresuén az te ortzádat; iókor találoc te reád.

(6.) Paplanockal meg vetettem nyoszolámat, melly ékes külömb külömb féle szép rakasokkal és Aegyptomi szönyegeckel.

(4.) Ió illatot czináltam az én ágyas házamban, Myrrhából, Aloesből, és Cinnamonumból.

(6.) Nő foglalyuc magunkat bőségesen mind virrattig az szeretetben, mi magunkat vidamitsuc meg, szerelemhöz való dolgokkal;

(7.) Mert nintsen az én féricm az ő házában, el ment messze útra.

(8.) Egy erszény pénzt vön kezéhöz; bizonyos napra iö meg az ő házához.

El hiteté ötet az ő mesterségénec sokaságáual, az ő aiakinac hizelkedésüel meg győzé ötet.

A 23. vsz. változata az „Egykor két leány virágot szedni” kezdetű ének legkorábbi másolatában, az 1745 körüli *Halasi jegyzetkönyv*-ben, az ének végéhez fűzve található:

Pendelem ára hét tallér ára,
A fölhajtása tíz arany ára,
Minden őtése tíz-tíz pénz ára,
Lebocsátása csak két poltr' ára. (ItK 1901, 75.)

Érdekes, hogy éppen az „Egykor két leány” két népi változatának végén szintén megvan a „Tudod-e miért jöttem elődbe” néhány versszakának távoli variánsa:

Elment az uram, bolond kurafi,
Cserfából öntött barnát keresni,
Elvitte magát, üstit, aranyát,
Nekem is hagyott száz forintocskát.

Vettem belőle kamuka szoknyát,
Kamuka szoknyát, karmazsin csizmát,
Olyat dobbantok, mint a paripa,
Olyat perdülök, mint a karika.

(Gúta, Komárom m., 1942. MNT III/A 452. sz.)

Elment az uram, bolond karafi,
Cserfábann ojtott gombát keresni,
Adná az Isten, hogy odaveszne,
Akkor lennék én pergő (karcsú) menyecske!

Lábomra húznám karmazsin csizmám,
Magamra venném borséta szoknyám,
Olyat ugornék, mint egy paripa,
Olyat perdőlnék, mint egy karika!

(Mohi, Bars m., 1914. MNT III/A 648. sz.)

A két szöveg összetapadását a közös versforma (volta-dallam) segíthette elő. Az idézett népdalok 1. versszakai az ének 7–8. versszakának tárgyi változatai, a 2. versszakok 1–2. sora pedig csaknem szó szerint egyezik az ének II. variánsának 57–8. sorával. Ez utóbbiak a *Bátori Boldizsár* erdélyi népballadában is fellelhetők:

... Minnyát nyitok, minnyát lelköm jámbor uram!
Hadd húzzam lábamba karmazsin csidmámot,
Hadd vessem nyakamba vont arany szoknyámot.

(KRIZA 3. sz.; Vö. Népr. Közl. 1956, 90–1. — E két sor elterjedt formula az egész magyar ballada-anyagban.)

7–9 Az eredeti bibliai szöveggel való összevetés is mutatja, hogy itt romlott a szöveg. A II. var. megfelelő versszaka jobb, de az első sor ott is zavaros

26 hozánk = rólunk

31 járok = táncot járok

33 Vö. Balassi: „Táncát ő úgy járja, merőn áll dereka . . .” (ÖM 58. sz. 17. sor.)

36 paraszkolok = poroszkálok. Jelentése itt: topogva táncol.

57 tőkkel = tükkel

62 türkekel = türkizekkel

II, 54 A sor jelentése: újjászületnék. (Vö. 202, 16.)

186.

Kézirata: *Vásárhelyi-dk.* 284a–286a. Kiad. FERENCZI, VD 190–1.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 257–8. — A végén: Finis.

187.

Kéziratai:

I. *Vásárhelyi-dk.* 286b–289a. Kiad. FERENCZI, VD 191–2.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 258–9. — A végén: Finis.

II. Vizkeleti-k. (1764 k.) 14—5.

Az ének versfői: ERSOKASE. Lehet, hogy a *Vizkeleti-k.* kései változata az eredetibb szöveg és a *Vásárhelyi-dk.* utolsó három strófája későbbi toldás. A *Vizkeleti-k.* szövegének versfői az ERNOK nevet adják.

Az utolsó versszak megtalálható a *Thoroczkai-dk.* 25b. lapján is:

Ez versek szivednek jóvára szolgálnak,
Botsanatot választ csak te töled várnak,
Ne lövöldöze szivet az te hü szolgadnak,
Mert nyilaid merge hamar halált hoznak.

5—6 E két sor mindkét változatban romlottnak látszik. A *Piramus* név valószínűleg *Piramus*, Tisbé szeretője (Ovidius, *Metam.* IV, 55.). A II. variánsban ugyanott *Diánna* van, akinek szent helye Delos szigete volt, de kik azok az „epákok”?

11 Elisa = Dido

17 kláris = korállkő. Van „fejér kláris” is, talán ehhez hasonlítja a szerző kedvese nyakát, vagy értelmezhető így is: 'drágagyöngy viselésére méltó'

18 A *banatyát* szó itt értelmetlen, a II. variáns szövege jobb.

188.

Kézirata: *Vásárhelyi-dk.* 289a—293b. Kiad. FERENCZI, VD 192—5.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 226—8. — A végén: Finis.

4 tezik — vö. 160/I, 19.

11 nyomják — vö. 167, 20.

21, 22 ezek, azok — E szavak táncoló lábakra vonatkoznak, mint a 19. sorban is (FERENCZI jegyzete, 237.)

39 FERENCZI a *szőlő* szót *szellő*-re javítja. Ilyen összefüggésben egyikre sem tudok példát

56—60 E vsz. valószínűleg romlott szövegű, csak nagyon erőltetetten lehet ebben a formájában megmagyarázni, mint FERENCZI is tette. (237.)

62 Szombat — valamilyen -szombat végződésű helynév. (Nagyszombat?)

189.

Kézirata: *Vásárhelyi-dk.* 294a—296a. Kiad. FERENCZI, VD 195—6. — A szöveg végén: Finis.

3 ha = mikor

11 kötősz odasz = kötőzöl, oldasz

14 eset = eső

21 Egy szótaggal rövidebb sor; FERENCZI, a *sok* szót teszi a *panaszom* elé

22 semmiben mulik = megsemmisül (vö. 21, 30.)

23 A sor romlott szövegű, amit értelmetlensége és a *keserves panaszom* megismétlődése mutat

33—35 Ez a strófa is romlott szövegű, valószínűtlen, hogy a *kertedben* szó háromszor ismétlődött volna meg rímként.

190.

Kéziratai:

I. *Vásárhelyi-dk.* 296b—298a. Kiad. FERENCZI, VD 197.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 259. — A szöveg végén: Finis.

II. *Kelecsényi-ék.* 12a. — Címe: Más.

Lehetséges, hogy a versszakok eredetibb sorrendjét a II. variáns kézírata őrizte meg, és a versek fejében az ILONA név volt befoglalva.

10 A szöveg valószínűleg romlott, mert a rímek rosszak. A II. variáns eltérő szövegében a sor végső ríme jó, de a hatosok ott sem rímelnek.

191.

Kézirata: *Vásárhelyi-dk.* 298b—300a. Kiad. FERENCZI, VD 198.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 261—2. — A szöveg végén: Finis.

7 A *Hana látta* teljesen értelmetlen szövegrészt FERENCZI *Helena ládd az-ra* javította: ezt a javítást a rím nem indokolja, bár egyébként valószínű, hogy Helénáról van itt szó

13 Innen kezdve a sorok szótagszáma következetesen kevesebb, lehet, hogy szándékosan.

192.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 300b–301b. Kiad. FERENCZI, VD 199. — A szöveg végén: *Finis*.

Az ének 1. és 3. versszaka Balassi „Minap mulatni mentemben” kezdetű, török-ből fordított éneke (ÖM 25. sz.) 3. és 5. versszakának néhol eltorzított változata. Az értelmetlen helyeket Balassi szövege alapján javítottuk. Az 1. vsz. egy másik változata: 48/II. sz. 6. vsz.

193.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 307a–311a. Kiad. FERENCZI, VD 203–5.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 262–5. — A szöveg végén: *Finis*.

Az ének versfői: MARGITOME. — 1. versszakát vö. Balassi „Valaki azt hiszi” kezd. énekének 21. és 23. sorával: „Mint párdúc prédának, kínomnak is kegyetlen örvendez . . . Mosolyog kínomon, mint nagy jón, hogy lelkem epedez”. (ÖM 27. sz.)

194.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 311b–316b. Kiad. FERENCZI, VD 206–9.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 265–8. — A szöveg végén: *Finis*.

Az ének versfői: POGRANIONIA. BÓTA LÁSZLÓ vette észre, és volt szíves közölni, hogy a versfők első fele a Pográni (Pogrányi) vezetéknevet rejti magában. Nem tudni, hogy ez a szerző, vagy a kedves neve volt-e. A Pogrányi-család főnemesi család volt, Pogrányi Benedek pl. a tizenötéves háborúban is szerepet játszott.

2 oajtásimat — vö. a 114/II. sz. ének 25. sorához írt jegyzettel

10 szerencse — itt: eset

17 mosolyani — lehet, hogy a *mosolyogni* szónak ilyen alakja is volt, és a szót nem kell javítani.

195.

Kézirata: **Vásárhelyi-dk.** 317a–318b. Kiad. FERENCZI, VD 209–10.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 268. — A szöveg vége hiányzik; az ék. 319–322. levele ki van tépve.

Az ének kezdetét vö. Balassi egyik énekének kezdetével: „Áldott szép pünkösdeknek gyönyörű ideje”. (ÖM 28. sz.)

19 tezik — vö. 160, 19. jegyzet; háboru = haragos.

196.

Kéziratai:

I. **Vásárhelyi-dk.** 327b–331a. Kiad. FERENCZI, VD 212–3. — A szöveg végén: *Finis*.

II. **Bocskor-k.** (1730–9) 12a–15a. Kiad. FERENCZI, EM 1898, 379. — Címe: *Cantio*. A szöveg végén: *Amen*.

Az ének 2. versszakának első sora egy későbbi, szintén cigányokról szóló ének kezdősora lett: „Egyszer a cigányok gyűlést hirdetének a városban”. (PHÁ 260. sz.) A II. variáns 24–5. sorának távoli népköltési változatai:

Meghót, meghót a cigányok vajdája, vajdája,

.....

Most rakaték egy kővárat turóból, turóból,

Megmeszelém küjjel-belől sós tejjel, sós tejjel.

Györgye upa bisdesz koru gardule gardule

Hoprin szare szavur inghe szuszkiri szuszkiri.

(Józseffalva, Bukovina, 1932. Rezeda 48. sz.)

Templomot is építettem turóbu' huhuhu turóbu',
Kívül belül kimeszeltem téjfelbü' hühühü téjfelbü.
/:Ára tilinkós bunkós bunkós hangyóra habaha hangyóra;/
(Tunyog, Szatmár m., 1933. MF 2585/a.)

2 többbe = máskor
8 folyo gerenda = tetőgerenda
9 pángo = fánk (erdélyi tájszó)
II, 24 uteit = ütőit.

197.

Kézirata: Vásárhelyi-dk. 331b—334b. Kiad. FERENCZI, VD 213—4. — A szöveg végén: Finis.

Az ének Balassi egyik versének kibővített változata. (ÖM 13. sz.) Az 1—5. vsz. elég híven követi Balassi szövegét; Balassi 6. versszakára elmaradt, helyébe olyan strófák kerültek, melyek a történetnek kedvező fordulatot adnak. Balassi versformája (12/12/12/13) is megváltozott, a strófák utolsó sorai is 12-esekké váltak. (Vö. a 209. sz. ének jegyzetével.)

A kezdőstrófa változatai: 250. sz. 1. vsz. és 260. sz. 8. vsz.

11 arányozni = célozni.

A MÁTRAY-KÓDEX KELTEZETLEN ÉNEKEI

A kódex első éneke, egy 1664-ben szerzett Zrínyi-sírató (2a—8b), eredetileg nem tartozhatott a kézírathoz, mert a levelek kisebb formátumúak, és az ének írása eltér a törzsanyagot összeíró kéz írásától. A tulajdonképpeni énekeskönyv tehát a 9a. lapon kezdődik egy „militaris cantio”-val. („Szerecsét próbáltam.”) Ezután szerelmi énekek következnek, a 40b. lapig egy kéz írásában. Ugyanez a kéz írt az 54a—79a. lapokra istenes énekeket, majd a 88a—92b. lapokra imádságokat. A kötet tehát egy tervszerűen megszerkesztett gyűjtemény, mely három részből áll: szerelmi énekekből, vallásos énekekből és imákból. Az egyes részek után a gyűjteményt összeállító 1. kéz üres leveleket hagyott, ezeket csak a szerelmi énekek után írták tele más kezek. (40b—53a: 2—5. kéz.)

A gyűjteménynek ez az előre megtervezett volta már eleve valószínűsíti, hogy másolattal állunk szemben. (Ellentétben pl. a *Teleki-énekeskönyv*-vel, ahova két kéz rendszertelenül, emlékezet után írt be énekeket.) A vallásos énekeknel ez kétségtelen bizonyossággal megállapítható: ezek nagy része (57b—79a) szóról szóra Balassa—Rimay *Istenes énekei*-nek kolozsvári kiadásával egyezik meg. De számos jel mutat arra, hogy a szerelmi énekeket tartalmazó rész is másolás útján keletkezett. Néhány helyen egy-egy szó számára a hely üresen van hagyva (202, 6), ezeket néhol később pótolta a másoló. (202, 15: az *érhetnék* más tintával, az eredetileg üresen hagyott helyre később van beírva.) Az ilyen helyeket a margóra tett keresztrel mindig megjelölte, de keresztet tett a romlott szövegű sorok mellé is. (199, 5; 200, 20. stb.) Másolásra mutat az a tény is, hogy bizonyos nyugat-felvidéki nyelvjárási sajátosságok szórványosan, nem következetesen jelentkeznek. Ezek a következők: *t*-zés: 198, 5: mikint; 199, 11: bikloban; 199, 56: vitet (= vétett); 207, 24: öntözissel; stb. — *i* ~ *é*: 199, 21: széntén; 200, 17: szintén (*széntén*-ből javítva); 200, 7: még (= míg); 204, 45: vég (= víg); 207, 10: ésmértelek; 210, 3: emléteszé; stb. — *tól*, *-tól* ~ *-túl*, *túl*: 198, 28: testemtul; 200, 32: tülem; 212, 29—32: irigyektül, szelektül, tüzétül; stb. — Mindezek az alakok a szabályos köznyelvi ejtés mellett, szórványosan fordulnak elő, amiből arra lehet következtetni, hogy a másoló olykor a saját nyelvjárási sajátosságait vitte bele a lemásolt szövegbe.

Ez egyúttal azt is valószínűsíti, hogy az összeírás helye valahol a Felvidéken volt. Igaz, hogy éppen az első darabot a záróstrófa szerint „az Olt vize mellett, Fogaras várában” szerzték, s a 98. sz. ének is valószínűleg az erdélyi Szebenben keletkezett, más énekeket viszont a Felvidéken írtak: a 97. számút „Solna városában”, a 103. számút meg a „krivannyi kastélyban”.

A kézirat keltezésére közvetlen adat nincs. Az istenes énekek másolása csak Balassa—Rimay énekeinek első kolozsvári kiadása, 1677 után történhetett. Az 1. kéz által másolt szerelmi énekek között a legkésőbbi (104. sz.) 1670-ből való. Úgy látszik, hogy a szerelmes verseket tartalmazó részben a többi kéz közvetlenül az 1. kéz munkája után dolgozott: a 2. kéz egy énekszövegen belül váltja fel az 1. kezét. A más kezek által leírt énekek közül a 109. számú a záróstrófa szerint 1672-ben keletkezett. Mindezek alapján a *Mátray-kódex* közel egykorú a *Vásárhelyi-daloskönyv*-vel: az 1670-es években írhatták össze.

Kötetünkben a kódex első, főleg szerelmi énekeket tartalmazó részének (9a—53a) darabjai kettő kivételével mind közlésre kerülnek. Az egyik a már említett „militaris cantio”, a másik a 26b—28a. lapokon levő, nem szerelmi tárgyú ének: „Tengereken uszkáló gályák”. Ezeket leszámítva, a kódex 39 énekét közöljük; 15-öt kötetünk korábbi részeiben, a többi 24-et ebben az énekesoportban, a kéziratba való beírásuk sorrendjében.

- Kézirata: **Mátray-k.** 9b—11a. Kiad. THALY, VÉ II, 273—6. — Címe: *Alia*. — Az 1—7. vsz. versfői (visszafelé) az ANDREAS nevet adják.
 25 gyöny — ez az alak a *Vásárhelyi-dk.*-ben is többször előfordul. Lásd a 114/II. sz. ének 11. sorához írt jegyzetet.
 44 megmásol — megváltoztat
 54 vigh orájában — végórájában (a *Mátray-k.* szórványos i-ző alakjainak egyike.)

- Kéziratai:
 I. **Mátray-k.** 11b—12b. Kiad. THALY, VÉ II, 196—9. — Címe: *Más. A szöveg végén: Finis.* Az 1. vsz. változatlan szövege mégegyszer megvan a 12b. lapon is.
 II. **Bathó Mihály-ék.** (1728 k.) 317—8. Kiad. KOZSIÁNY, Őszi harmat után 131—2.
 Az ének első két sora megvan egy 1789-i másolatban fennmaradt ének („Az én szívem oly vig vala”) 3. versszakában:

Sok irigyek boszszujára
 Ki késértlek az ajtóra,
Oh kegyetlen Kupido,
Piros vérem szomjúhozó.

(*Jankovich-ék.* 28a. — Teljes szövegét lásd a 261. sz. ének jegyzeteiben.)

- A 3. vsz. későbbi variánsa a 279. sz. ének 2. vsz.-a.
 17 kinez = kínozzs, kínozol (II-ben: kenosz).

- Kéziratai:
 I. **Mátray-k.** 13a—14a. Kiad. THALY, VÉ II, 227—9. — Címe: *Más.*
 II. **Vásárhelyi-dk.** 86a—87b. Kiad. FERENCZI, VD 87—8.
 III. **Thoroczkai-dk.** (XVII. sz. vége) 22a—23a. — A szöveg végén: *Finis.*
 IV. **Bathó Mihály-ék.** (1728 k.) 275—9. Kiad. KOZSIÁNY, Őszi harmat után 121—2. — A *Thoroczkai-daloskönyv*-éhez közelálló változat.
 V. **Bocskor-k.** 100a—101a. Kiad. FERENCZI, EM 1898, 513. — Címe: *Más. A végén a másolás ideje: 1722.*
 VI. **Czombó-ék.** (1801 k.) 330—2. Címe: *Más. A szöveg után: Vége.* — Az igen romlott szöveget javítás nélkül adjuk.
 A *Mátray-k.* szövegének csak első négy versszaka található meg a többi változatban. (37. sora a III—V. variáns *d*-vel jelölt versszakának első sorával egyezik meg.) De a *Vásárhelyi-dk.* szövegében is csak ez a négy vsz. azonos a többi változat szövegével, a többi egészen más. Valószínű, hogy a változatok feltételezhető eredetije ebből a négy strofából álló ének volt, és ez bővült ki különböző versszakokkal. Látszik ez abból is, hogy e négy vsz. gondolatmenete kerek egész, míg a többi hozzátoldott strofa valamennyi változatban zavarossá, hosszadalmassá teszi a szöveget. A *Mátray-k.* másolója meg is jegyzi az utolsó versszakban: „Négy verseit ez éneknek toldom”. — Más énekekben csak a hozzátoldott versszakok közül fordul elő néhány. Az I. var. 5., 6. és 9. versszaka a 48. sz. ének 7., 12. és 8. versszakával egyezik meg. (Ennek versformája más, 8 szótagos sorokból áll; az átdolgozó egy-egy kétszótagos szó beiktatásával bővítette ki a sorokat.) — A III. var. 8. vsz.-a a 98. sz. ének 1. versszakának változata. (Egyéb előfordulásait lásd az ottani jegyzetekben.)
 Az ének gondolatmenete (tavasszal minden vigad, csak az énekes bánkodik), igen elterjedt sablon a régi magyar költészetben. E kötetben a következő helyeken fordul elő ez a motívum: 7. sz. 4. vsz.; 32. sz. 5. vsz.; 33. sz. 1. vsz.; 98. sz. 2. vsz.; 135. sz. 2. vsz.; 152. sz. 2. vsz.; 178. sz. 1. vsz. és 236. sz. — A témát Beniczky Péter is megverselte (*A kívánatos kikeletnek gyönyörűségéről*)

Vig tavasz felderült, virágokkal frissült s uj pompával zöldellik,

.....

Csak nekem szegénynek árva bus fejemnek foly dolgom keservesen . .

(*Magyar rythmusok.* Kolozsvár 1670, 109—113.)

Balogh Zsigmond „Bánatimnak örvényében” kezdetű, 1664 előtt, Csáktornyan szerzett énekének 2. vsz.-a:

Az tavaszi szép időnek
Látom mindenek örülnek,
Erdők mezők meg zöldülnek,
Az madarak enekölnek.

(*Szentsei-dk.* 95a., Kiad. BUDA JÁNOS, SzD 105. — Az ének egy változata megvan a *Világi énekek és versek* 23b. lapján is.)

Oláh Geczi éneke is ezzel a motívummal kezdődik:

Oh gyönyörű tavasz idő,
Szerentsétlen uj esztendő,
A' kit akarsz, megujjitasz,
Engem pedig szomoritasz.
(*Mezei juhász dallok.* H. é. n. Kiad. THALY, VFÉ I, 216—7.)

Egy szép XVIII. századi rab-ének kezdőstrófája:

Tavasz tavasz gyenge tavasz,
Ki mindeneket meg ujjitasz,
De engem tsak hervasztasz,
De engem tsak hervasztasz.
(*Czombó-ék.* 310—2. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után 224—5.)

A motívum a XVIII. századi szerelmi költésben is nagyon elterjedt. Az „Im mindenek vigasságra, készülnek ujulásra” kezdetű ének egész szövege erre a motívumra épült. (A *Solymosi-dk.*-ben levő változatát kiad. KANYARÓ, EM 1893, 75—6., a *Bathó Mihály-ék.* romlottabb szövegét lásd KOCZIÁNY, Őszi harmat után... 99—101.) — A szövegnek mintegy parafrázisa Solymosi József 1751-ben szerzett éneke. Kezdő versszakai:

Im mindenek vigassagra készülnek,
Örömökben szép tarsokkal örülnek,
Vigassagos beszedekkel beszélnek,
Igy orvendnek, vigassagban zengenek.

De ennekem szomorúság fejemet
El fogta és borítottá szívemet,
Nintsen ki vigasztaljon meg engemet,
Vagy bánattal szabadítsa éltemet.

Latom minden vigassagit tavasznak,
De éngemet még azok sem ujjitnak,
Látom sokan ő társokkal vigadnak,
Örömökben szép mezőben sétálnak...
(*Solymosi-dk.* 68b—70a)

Egy, a XVIII. század közepéről való, régics strófákból összeszerkesztett ének kezdete:

Gyönyörű tavasz üdö,
Homályban bé borult üdö,
Mindeneket vigasztalo,
Engem pedig szomorito.
(*Vízkeleti-ék.* 10—2. Kiad. DÉZSI, ItK 1932, 177.)

Az *Adorján Ferenc-diárium* (1778—9) egyik énekének kezdete:

Oh gyönyörű szép ki kelet,
Ifjakat meg örvendcztet,
Szerelmes sziveket epcszí,
Szivekben banatot gerjeszt. (77b.)

Végül egy elterjedt ének elejét mutatjuk be, melynek számos népköltési változata is van:

Idő idő tavasz idő,
Szerentsétlen o esztendő,
Mely sokakat vidámito,
Engem pedig szomorito.

A tavaszi szép időnek
Lám mindenek mint örülnek,
Erdők mezők meg zödülnek,
Szép madárcák énekelnek.

De én szívem nem örülhet,
Sőt inkább gyazban öltözhet,
Bánat miat el epedhet,
Magáról így énekelhet . . .

(*Rákosi Sámuel Holmija*. 1790. 71b—72a.; Ugyane versszakkal kezdődik a MTAK RUI 360. jelzetű ék. 36. lapján levő ének is. — E három strófa alig eltérő változatát VIKÁR is megtalálta Magyarvalkón, Kolozs megyében: Áttétel VII. 245. sz., MF 130/a.)

Néhány más népköltési változat:

Erdők mezők megzöldülnek,
Széjep madárcák eszve gyűlnek.

Eszve gyűlnek éjenekelnek
Jó kedvikből fütýejergetnek.

Mindenfelé vígan neznek,
Csak ez árvák keszeregnek.
(Petrás Incze János gyűjtése 1843 körül. Csángó népzene I, 36.)

Üdő, üdő, tavasz-üdő,
Mindeneket megújítasz,
Erdőt levélbe borítasz,
Csak engemet szomorítasz.

(Moldvai csángó népdalok 288.)

Idő, idő, tavaszidő,
Kibe nyílik mindön mező;
A virágok illatoznak,
A madarak fára tojnak, —
Mindön madárnak van párja,
Csak neköm nincs, igaz árva.

(KÁLMÁNY: Szeged népe II, 39.)

6 fene — fenevad

19 izengelő — lehet, hogy az „izenget” szónak ilyen alakja is volt, bár a NySz nem hoz rá példát.

20 A sor hiányzó része üresen van hagyva; a másoló a margón egy kereszttel figyelmeztetett a hiányra.

22 Az *egészséggel* szót a 48. sz. ének megfelelő 12. versszaka alapján pótoltuk.

30 A sor mellett a margón egy kereszt van, jelül a romlott, hiányos szövegnek.

31 má — a „már, immár” szónak volt ilyen alakja is.

II, 2 kedven — I-ben: kedvvel

II, 27 közkek = közéjük — ész vésszöt = össze-veszítőt.

201.

Kéziratnai:

I. Mátray-k. 14a—15a. Kiad. THALY, VÉ II, 203—5. — Címe: Más.

II. Kelecsényi-ék. 10a—b. — Címe: Alia Pia. A szöveg végén: Amen.

III. **Boeskor-k.** (1716) 92a—93b. Kiad. FERENCZI, EM 1898, 452—3. — Címe: *Alia*.
IV. **OSzK Quart. Hung. 2882. sz. kézirata** (1750) 5a—b. — Címe: *Mas. A szöveg*
után: Vége.

V. **Osvát-ék.** (1785) 4a—6b.

VI. **Jankovich-ék.** (1789) 27b. — Címe: *Szeretője miatt el kesergett.* (E címet Jankovich adhatta az éneknek.) A nótajelzésként megadott ének („Köszöntlek tégedet”) talán Erdődy Lajos XVIII. századi költő verse (vö. *Szeel Imre-ék.* 69.), ebben az esetben csak a másoló írhatta a szöveg fölé.

VII. **Világi énekek és versek** (1800) 48b—49b. — Címe: N° 82°.

VIII. **Szabó János-ék.** (1837) 35—6. — Címe: *Mas. E változat a Váci énekes könyv* nyomtatott szövegén alapul.
Nyomtatott kiadása:

IX. **Váci énekes gyűjtemény** (1799) 32. sz. — Ennek szó szerinti másolata *Jankovich gyűjteményé*-ben, 131a—b.

Az ének szövegén Ovidius *Metamorphoses*-ének ismerete látszik. (Lásd alább, a 10., 21., 29. és 39. sorokhoz írt jegyzetet.) — Kezdősorát nótajelzésként idézik a „Gyászban öltözzetek Apollo leányi” kezdetű ének szövegénél: „Nota Hol vadatok Pogasus”. (*Bartók-ék.* 160.) Egy 1775-ben szerzett ének első versszakja énekünk kezdőstrófájának hatására készült:

Szerelmes szép ifiak véneknek fiai,
Mínyájon kik vattok szerelmem tudoi,
Légyetek szívemnek meg csendesítői,
El mult öröömnek vissza térítőji.

(*Balás-k.* 104b—106a.)

Az ének több versszakja három XVIII. századi énekbe is bekerült. Ezek kezdőstrófái és megfelelő versszakai a következők:

Arvaságrul való versek.

1. Al meg vigassag közt mulatozó árva,
Nem laddé méz alatt méreg van titkolva,
Ki az árvák szívét hamar el fonnyasztja,
Szép tündöklő napját homályban borította.
- (8.) 14. Ha folyo viz volnék, bankodni nem tudnék,
Hegyek és völgyek közt szép tsendessen folnék,
Irigyek nyelvítül semmit sem rettegnék,
Testemben az lelkem békében nyugodnék.
- (5.) 15. Annyira bagyasztott már az szomorúság,
Csak annyira lettem mint ut félen egy ág,
Kit minek utanna ha valaki le vág,
Minden jövő menő ream tapod és hág.
- (6.) 16. Most csak olyan vagyok, mint az egyes madar,
Kit az zápor esső úgy el lankasztott már,
Szárnyai nem birják, nem is mehet immár,
Minden felől szegény magára veszelt vár.
- (10.) 17. Azert az koporsóm mar én nekem készen,
Kiben majd en nekem temetesem leszen,
Fejem fölibenis ennyihány vers légyen,
Hogy meg én rólam is emlekezet legyen.

(*Jankovich-ék.* 1789. 34a—b.)

1. Szomoru már nékem járásom, kelésem,
'Talán e' világban nem leszen örömem;
Mert az én édesem el-távozott tőlem,
Kiért el-bádjadott, 's szomorodott szívem.

- (6.) 10. Olyan vagyok, hidjed, mint szélvészben madár,
Kit a' zápor esső úgy el-lankasztott már,
Szárnyai nem bírják, nem-is járhat immár,
Minden felől szegény fejére veszélt vár.
- (5.) 11. Olyan vagyok immár, mint ut féleln az ág,
Kit valaki le-vág, mindenik reá hág,
Minden uton járó reá tapod és hág,
Vagy irigy nyelvével a' rossz ember meg-rág.
- (10.) 12. Azért immár nékem a' koporsó készen,
Kiben már énnékem temetésem léssen,
Az fejem felett-is egynehány vers légyen,
Melly emlékezetet én rókam-is tégyen.
- (11.) 13. Itt fekszik egy árva, itt el-temettetett,
Kinek már éltében a' bu véget vetett,
Nyugodjon ő szegény buja az egeknek:
Mert éltében egyyért ő sokat szenvedett.

(Dallok. H. é. n. Kiad. THALY, VIÉ II, 103—8. — Az ének — lényegében változatlan szöveggel — más ponyva-nyomatványokban is megvan: *Négy új világi énekek*. Buda. é. n. Kiad. SZABÓ T. ATTILA, ITK 1931, 479. — *Énekek*. H. é. n. — *A magyar menyegyzetske* [!] *gyászban kesergése*. H. é. n. — A ponyva-szöveg kéziratos másolata: *Világi énekek és versek*, 1800. 109b—110b. — A szöveg a nép körében is elterjedt, pl.: MTAk Népk. 12. 1b—2a.; Oroszhegy, Udvarhely m., 1902. VIKÁR-áttétel X. 218. és 222. sz.)

Az ének négy strófáját egy 1779—82 körül másolt szövegben is megtaláljuk:

1. Siralomra fordult az én vigasságom,
Gyász színben öltözött minden mulatságom,
Mulatsággal edgyütt minden szabadságom,
Már nintsen bátorságom.
2. Siratom jaj szokkul zokogva magamat,
Nem tudván, éremé jövendő dolgomat,
Tsak bu és siralom engemet meg fogot,
Szemembül sirva könyveket ki huzott.
- (7.) 3. Tudom, Mercurius ha élne, [!]
Sok bu bánat közzül engemet ki venne,
Keserüségemtül engem meg mentene,
Vagy szép tiszta vizre engemet le tenne.
- (8.) 4. Bizony jobb is volna nékem el változnom,
Hegyeken, völgyeken, jo vizeken laknom,
Szép zöld pásitokat, mezőket ásztatnom,
Hogy sem koporsomig keseregnem s sírom.
5. O! hát miért élek ezen a világon,
Ha ily állapotom minden felől vagyok,
Ezerszer meg hallyak, inkább azt kívánom,
Mint hogy itten éllyek, jaj mi hasznom vagyok?
6. El folytatok immár örömöm napjai,
Örömöm napjában minden álnokságim,
Álnokságim együtt szalottak oságim, [!]
Joszágommal edgyütt folytak jo üdeim.
7. Már tselek titek [?] oda roménységeim,
Reménségem nélkül hova lesz életem?
Életemnek azért máris véget vettem,
Véget vevén ugyan földnek adom magam.

- (10.) 8. Az koporsom azért hamar keszen legyen,
Készen lévén ahol temetségem lévén, [!]
Hogy még én rollam emlekezet legyen,
Az koporso fölött jól írva legyen:
- (11.) 9. Itt fekszik egy arva, itt el temettetett,
Kinek életében a bu véget vetett,
Az ő életében eleget szenvedett.

(Alsókubini kézirat 30a—b.)

Népköltési változatok. Az 5. vsz. gyakran a 6.-kal együtt folklorizálódott. Lehetséges, hogy a népi változatok forrása nem közvetlenül a XVII. századi szöveg, hanem a ponyva-nyomtatványokon elterjedt „Szomorú már nekem” kezdetű átdolgozás, melyben az 5—6. strofa egymás mellett található.

Bujdosik a koca kilenc malacával . . .
Olyan vagyok én már, mint útfélen az ág,
Kit a balta levág, s minden ember ráhág.

(Debrecen vidéke, 1844. MTAK Népk. 9.)

Én csak ojan vagyok, mind útfélen egy fa,
Mind útfélen egy fa, kesereg egyedül,
Kinek ágát rontják, a sárba tiporják.

Én csak ojan vagyok, mint mezőben tolló,
Kinek az virágját elszedte a solló.

Én csak ojan vagyok, mind szélvészben madár,
Kit a záporosó úgy el langasztott már,
Nem bírja szárnyait, nem es mehet immár.

(Atyha, Udvarhely vm., 1900. VIKAR-áttétel VII. 474. sz. és EA 2299. 336. — Alig eltérő szintén Udvarhelyből: VIKAR-áttétel X. 152. sz. és EA 2299. 319. Csak az első versszak: KRIZA 585. sz.)

A 8. vsz.-nak számos népköltési változata ismeretes. Kezdősoruk eltér a XVII. századi szövegtől, de megegyezik a versszak 1789-i változatával. („Állj meg vigasság közt . . .” 14. vsz., lásd fentebb.) Valamennyi népköltési változat a Székelyföldről és Moldvából való, csak egy bizonytalan adat van arról, hogy a XIX. sz. 2. felében Pest megyében is ismert volt:

Ha folyó víz volnék, semmit sem bánulnék,
Högyekön, völgyekön csak úgy folydogálnék.

(MTAK RUI 4r. 373. 3. sz.)

A többi változat, feljegyzésük időrendjében, a következő:

Ha folyó víz lennék bánatot szem tudnék,
Hegyek völgyek alatt széjepen csorgadoznék.
Kerek erdők alatt zöld füvet nővelnék,
Porondot hajtának, szüvet vidámítnék.

(Moldva, 1843. Csángó népzene I, 57. — Az utolsó sor második fele valószínűleg a gyűjtő, PETRÁS INCZE JÁNOS leleménye, ItK 1959, 151.)

Krizánál csak a vsz. első két sorát találjuk meg:

Hajh, ha fojóvíz vónék, bánatot sem tudnék,
Högyekön völgyekön szépön csörgedőznék.

(KRIZA 263. sz.)

Hogyha folyó lennék, bánatot se tudnék,
Hegyek-völgyek között gyenge martot ásnék,
Kaszáló réteken virágot gyűjtenék,
Az én édesemnek szép bokkrétát tennék.

(Háromszék, MN(ly III, 167.)

Ha folyóvíz volnék, bánatot se tudnék,
Mikor megáradnék, magas martot mosnék,
Zöldellő füveket megharmatosítnék,
Szomjú madaraknak reggel innyok adnék.
(Szombatfalva, Udvarhely m., 1900. VIKÁR-áttétel VII. 396. sz.)

Ha fojóvíz volnék, szépen fojdogálnék,
Hegyek s erdők között sima martot mosnék,
Szomjú madaraknak reggel innyok adnék. (Uo. XII. 73. sz.)

Ha folyóvíz volnék, sohase búsulnék,
A hegyek-völgyek közt csörgedezve járnék,
Erdőkön-mezőkön fát-füvet nevelnék,
Mikor megáradnék, magas martot mosnék.
(Tordátfalva, Udvarhely m., VIKÁR-áttétel VII. 300. sz. — Egy ballada utolsó versszaka.)

Falu végén lakom, keress föl angyalom,
Csendes folyóvíznek csak zugását hallom.

Ha folyóvíz volnék, bánatot nem tudnék,
Hegyek-völgyek között zengedezve járnék.

Magos martot ásnék, föld füvet nevelnék,
Ott is a rózsámnak gyöngybokrétát kötnek.

Gyöngy vagy rózsám gyöngy vagy . . . stb.
(Csikmadéfalva, 1907. MSz 1196. sz. — Változatlan szövege: Kászónimpér, Csík m. 1938. KODÁLY—VARGYAS 3. sz. Csak az első két — itt 3—4. — sor.)

Ha folyóvíz vónék, bánatot nem tudnék,
Hegyek völgyek között szép csendesen folynék,
Martot mosogatnék, füvet újítanék,
Szomjú madaraknak innyok adogatnék.
(Gyergyóalfalu, 1911. KODÁLY—VARGYAS 355. sz.)

Ha folyóvíz volnék bánatot nem érnék,
Hegyek völgyek között csergedezve járnék,
Fát füvet növelnék, porondot hajtanék,
Az én éldesemnek rózsafát növelnék.
(Istensegíts-i asszony, 1952. MSz 4672. sz. 5. vsz.)

Ha fojóvíz vónék, bánatot se tudnék,
Fát, füvet növelnék, porondot hajtanék,
Hegyek-völgyek között zengedezve járnék,
Gyér füvet kaszálnék, gyakor-bugját raknék.
(Moldvai csángó népdalok 191. l.)

Ha folyóvíz vónék, bánatot nem tudnék,
Hegyek, völgyek között zengedezve járnék,
Ahol kitérülnek, porondot hajtanék,
Kaszáló rétekbe virágot növelnék. (Uo. 193.)

A 10—1. versszaknak egy kissé eltérő, de aztán alig variálódó változata alakult ki a népköltészetben, minden bizonnyal a ponyva-változat („Szomorú már nékem”) közvetítésével. A strofa az egész magyar nyelvterületen elterjedt:

Ha meguntad rózsám velem életedet,
Csináltass koporsót, s temess el engemet,
Tétesd fel egy fára: itt fekszik egy árva,
Kinek szerelméből történt az halála.

(ERDÉLYI I, 106. — KÁLMÁNY: Szeged népe. II, 184. — Öcsény, Tolna vm., 1902. VIKÁR-áttétel VI. 13. sz. — Hont megye, EA 2299. 20. — Torda-Tur, 1906. EA 2276. 249. sz. — Jászberény, 1909. EA 2569. 14. sz. — Andrásfalva, Bukovina, 1914. KODÁLY—VARGYAS 364. sz. 4. vsz. — Klézse, Moldva, 1930. MF 2442/a. — Doboz, Békés, 1952. MSz 5026. — Moldvai csángó népdalok . . . 222. és 246. stb. stb.)

5 Tullius Cicero

10 osztozni — itt: civakodni, perlekedni. Aiax Ulixes-szel „osztozott” az elhunyt Achilles fegyvereiért, melyeket végül is Ulixes kapott meg. Az énekszerző a történetet Ovidius *Metamorphoses*-éből ismerhette. (XIII, 1—398.) — Ebben és az előző sorban tehát ezt mondja: Nem igyekszem céltalan, eredménytelen dolgok után törekedni.

13—4 Phaeton, Phoebus napisten fia egyszer elkérte apjától a napfogatot, de nem tudta megfékezni a tüzes paripákat, s azok fel-alá rohantak vele. A történetet Ovidius is feldolgozta. (Metam. II, 167—209.)

21—4 E szakaszban Ovidius vízőzön-leírása két sorának emléke érződik:

Quaeritisque diu terris, ubi sistere detur,
In mare lassatis volucris vaga decidit alis. (Metam. I, 308—9.)

28 Bellis a többi változatban helyesen: Biblis, aki ikertestvérebe, Caunusba szerett bele, de az visszautasította közelkedését. Byblis ezért megőrült, majd forrássá változott. Történetét Ovidius dolgozta fel. (Metam. IX, 455—665.)

29—32 E szakasz későbbi változatai jobb szöveget adnak, pl. II: „... *el változnom, hives völgyök között szép csendessen folynom, ékes pásitokat mezőket ünteznem*”. A *Mátray-k.* másolója tehát elmosza a folyóvá válás mozzanatát. A későbbi szövegekben viszont Ovidius fentebb idézett történetének egyes kifejezései is megvannak:

Muta iacet viridesque suis tenet unguibus herbas
Byblis et umectat lacrimarum gramina riuo.

.....
Vertitur in fontem, qui nunc quoque uallibus illis
Nomen habet dominae nigraque sub ilice manat.

(Metam. IX, 655—6. és 664—5.)

34 Ponthus — a tenger.

39 Byblis is azzal fejezi be Caunushoz írt levelét, hogy írják fel sírkövére halála okát. (IX, 563.)

202.

Kézirata: *Mátray-k.* 15a—b. Kiad. THALY, VÉ II, 221—2. — Címe: Más.

5 lehetsz — jobb lenne: lehess, de a 8. sorban ugyanez van. Az ismétlődés egyébként nyilvánvaló szövegromlás jele, amire a másoló is figyelmeztetett a margóra írt keresztrel.

15 Az *érhetnek* szót az eredetileg üresen hagyott helyre utólag, más tintával írta be a másoló. (A sor mellett a margón kereszt van.) Jobb lenne első személyben.

16 A sor jelentése: Újjászületnél. (Vö. 185/II 54.) Ide is, mint az előző sorba, inkább I. személyű alak való.

203.

Kéziratai:

I. *Mátray-k.* 15b—16a. Kiad. THALY, VÉ II, 219—20. — Címe: Más.

II. *Vásárhelyi-dk.* 17a—b. Kiad. FERENCZI, VD 24.

A 6. versszakot vö. a 21. sz. 4. szakaszával. (További változatait ott soroltuk fel.) 8 lopogatnalak — a NySz Gyöngyösiből idéz egy helyet, ahol a szerelmesek „házba mennek s vannak kedves beszédekkel, *lopogatják* egymást oldalló szemekkel”. Jelentése tehát: lopva nézeget. Ez azonban itt túl szelíd kifejezés (vö. a II. var. szövegével!), s így lehet, hogy hibás másolat *topogatnálak* vagy *topogatnálak* helyett. Vö. 260, 15: Két kezemmel gyakran topogathatnálók.

24 Megh engette — értelmesebb lenne I. személyben. (Vö. II, 23.)

204.

Kézirata: *Mátray-k.* 16b—17a. Kiad. THALY, VÉ II, 193—5. — Címe: Más.

25—8 A gerlice-motivumról lásd az 54. sz. 61. sorának jegyzetét.

45 A sor mellett egy kereszt van; a *te* szótól kezdve az egész versszak ugyanannak a másolónak későbbi írása.

46 Meg nem — nyilván szövegromlás; egyébként az egész vsz., mint a rúnék is mutatják, romlott szövegű. THALY *nyerném*-re javítja, de erre semmi alap nincs.

Kézirata: Mátray-k. 20a—b. Kiad. THALY, VÉ II, 13—4. — Címe: Más.

14 értesz = érintesz

15 iltetsz = éltetsz (a *Mátray-k.* másolója néha í-zik!)

32 A *ream* egy szótagnak számít.

Kézirata: Mátray-k. 22a—b. Kiad. THALY, VÉ II, 248—50. — Címe: Más. A szöveg végén: *Difficile est longum subito deponere amorem.*

Az ének dallamát a *Victorisz-k.* őrizte meg (3b—4a). Kiad. SZABOLCSI, XVII. sz. és MZK 34*.

A 6—7. vsz. változatairól lásd a 32. sz. ének jegyzetét. A 7. és 8. versszak meg-egyeznek a 279. sz. ének 13. és 17. versszakával. — Az 1—2. vsz. átdolgozott, versformájában is eltérő változatával kezdődik a *Solymosi-ék.* (1748 k.) egyik éneke, melyet teljes egészében közlünk:

1. Oh te kedves phülemüle,
Zengedező méhetske,
Szépetske, fejér lepetske,
Sza-j szivemben, gerliczétске,
Szépetske.
2. Az én szolgálatomat,
Minden barátságomat,
Ha vészed én jóvoltomat,
Adom néked én magamat,
Galambom.
3. Az te szép termetedért
Majd meg halok én azért,
Frissen álló derekadert,
Szány hát, szép violam, azért,
Engemet.
4. Mint Paris Helénaért
Meg holtanak edgj másért,
Enis kész vagyok rosamért,
Edgjetlen edgj rubintoméért
Meg halni.

Mert te engem meg szánál,
Nagy bumban el nem hagjál,
Mert ölelvén meg tsokolál,
Magadnak társul vallál
Engemet.

(*Solymosi-ék.* 45a—b. Kiad. KANYARÓ, EM 1893, 98.)

Az ének utolsó versszakának motívuma igen elterjedt a kéziratos anyagban és a népköltészetben. Kötetünkben lásd még: 160/II. sz. 5. vsz. és 223. sz. 4. vsz. — A XIX. század első felének kéziratos anyagában:

1. Ne szomorkodj légy víg
 12. Atta volna Isten ne láttalak volna soha [!]
Két szép szemeimet ki ne szurtam [!] volna,
 13. Atta volna Isten ne láttalak volna,
S hiedet nevedet ne hallottam volna.
- (*Keller-ék.* 1827 k., 179. Kiad. PESOVÁR FERENC, Népr. Közl. 1957. 3—4. sz. 303.)

Gyere velem gyere te szép leány

Atta volna isten ne láttalak volna,
híredet nevedet ne hallattam volna,
Gesztenye színy hajom meg sem oszült volna,
roszszászín [!] két ortzám el sem hervat volna,
fekete két szemem kisésem sirtam volna,
az én szivem érted elsem epet volna.

(*Kun-ék.* 1831 k., 3a—b. Kiad. SZABÓ T. ATTILA, ItK 1931, 479.)

1. Zavaros a Duna nincs tisztogatója,
Szomorú a szivem nincs vigasztalója,
Zavaros Dunának lesz tisztogatója,
Szomorú szivemnek lesz vigasztalója.
2. Azt gondolod rózsám, hazudok előtted,
Pedig édes rózsám majd meg halok érted,
Vagy meg halok érted, vagy enyimmé tészlek,
Vagy piros véremmel földet füstök érted.
3. Adta volna isten, ne láttalak volna,
Híredet, nevedet se' hallottam volna,
Hogy tudtam volna [!] szived álnokságát,
Elkerültem volna szerelmed hálóját . . . stb. még 4 vsz.

(Egy pápai diák feljegyzése ismeretlen helyről. MTAK Népk. 45. 3. sz. — E szövegben régies a 2. vsz. utolsó két sora is; lásd a 115. sz. ének jegyzeteiben.)

A legtöbb népköltési változat Moldvából és Erdélyből ismeretes, ezek többé-kevésbé megegyeznek a *Kun-ék.* szövegével: DOMOKOS PÁL PÉTER: Moldvai magyarság. Kolozsvár 1942⁸, 263.; Csángó népzene I, 69.; Moldvai csángó népdalok . . . 237.; Erdélyből: MNGy VII, 90.; Zetelaka, Udvarhely m., 1907. EA 1944, 218.; Cskjenőfalva MF 1020/a.; Zetelaka, Udvarhely m., 1902. EA 2299, 383. — Ez utóbbit másik, szintén régies versszakával együtt közöljük:

Bú az én életem, bánat az én napom,
Akármerre járok, mindenütt siralom,
Sír az egyik szemem, sírjon a másik es,
Sírjon mindakettő, mind a zápor eső.

Isten adta volna, ne láttalak volna,
Hírodet, nevedet ne hallottam volna,
Számos esztendővel tovább éltem volna,
Két szép piros arcám el sem sárgult volna.

Valószínű, hogy országszerte ismert volt, mert szórványosan más vidékekről is előkerült. KÁLMÁNY egy rab-ballada 3. versszakaként közli (Alföldi népballadák. Bp. 1954, 110; Szeged népe III, 19.), KODÁLY lakodalmas szövegben találta meg:

Adta volna Isten ne láttalak volna,
Híredet nevedet ne hallottam volna,
Talán az Űristen jobbat adott volna,
Vagy szebbet, vagy jobbat, nálad igazabbat.

(Barslédéc, 1914. MNT III/A 185. sz. 10—1. vsz. — Ugyanez a szöveg: Kolon, Nyitra m., 1906. MNT III/A 55. sz. 12—3. vsz.)

7 viszed = vészed (í-ző alakban)

29 bir = bírj (rag nélküli felszólító alak)

Kézirata: Mátray-k. 23a—24a. Kiad. THALY, VÉ II, 236—8. — Címe: Más; A szöveg végén: Amabor. Dicitur ignis amor quia quilibet ardet.

4 vigy = végy — a rím ellenére is érvényesült a másoló í-ző nyelvjárása.

14 közelép — másolási hiba lehet „közelít”, vagy hasonló helyett.

15 A *format* szót a másoló aláhúzta, és a sor mellé keresztet tett. THALY *formád*-ra írja át, így több az értelme.

16 Alcinoos (Alkinoosz) a phaiákok fejedelme, akinek Odüsszeusz elbeszélte kalandjait. Pompás gyümölcskertjének leírása: Odüsszeia 7, 112–131. — A sor afféle szólásmondás lehetett, mert egy 1747-ben szerzett ének így kezdődik: „Alcion kertében termet arany almám”. (*Solymosi-ék.* 24a.) Az Alkinoosz gazdagságával kapcsolatos szólások gyakoriak voltak, Erasmus *Adagiái*-ban a bőség kifejezésére ezt idézi: „Alcinoi mensa.”

20 gallos = finom gyölcs anyag. (THALYNál tévesen: gallér.)

23 urgomba = gombafajta

24 burul = kiborul, kibomlik

25 érdekli = gyakran éri

28 vagyol — 3. személy, bár ilyen alakot nem idéz a NySz. De van: vágyoldik, vágyolkodik.

31 raggatsz — inkább a „ragogat, raggat” 2. személyű alakja, mint a „ragaszt”-é.

32 be visz — 2. személyben, tehát: viszesz, vagy: vészesz (í-ző alakban).

37 eszszel szeles = bolond

38 havas = holdkőros (a NySz a *Mátray-k.* szövegét is idézi).

208.

Kéziratai:

I. *Mátray-k.* 24b–25a. Kiad. THALY, VÉ II, 217–8. — Címe: Más. A szöveg végén: *Omnia vincit amor.*

II. *Vásárhelyi-dk.* 40a–41a. Kiad. FERENCZI, VD 47–8.

III. *Thorockzai-dk.* (XVII. sz. vége) 36b–38a. — Címe: *Cantio optima.* A szöveg végén: *Finis.* Nagyon elmosódott, több helyen olvashatatlan írás.

IV. *Jánosi-ék.* (1802 k.) 36–7.

V. *Komáromi-ék.* (1714 k.) 69b. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 432. — Két versszakos töredék a 2. kéz írásában.

VI. *Szádeczki-miscellania* (1755 k.) 197. Kiad. VARGA IMRE, SZM 39. — Címe: *Ének. Két versszakos töredék.*

Az ének kezdetének sablon-jellegéről lásd a 148. sz. ének jegyzetét. Itt feltételezhető Balassi: „Eregy édes gyűrőm” kezdetű darabjának közvetlen hatása, mert a harmadik vsz. kezdősora Balassi 5. sorára emlékeztet: „Mondd szolgálatomat ő neki én számmal”. (ÖM 43.) Az ének *Vásárhelyi-dk.*-beli változatának 25. sora meg Balassi „Bizonyal esmérem” kezd. énekének utolsó sorával egyezik meg. (Uo. 59: „Ha Istent szereted, ne tréfálj meg érte”.)

A *Szentsei-dalokönyv*-ben a tartalomjegyzék szerint megvolt a következő kezdősorú ének: „Eregy sies postám kéllek”. (BUDA JÁNOS SZD 165.) Lehet, hogy az elveszett szöveg ez az ének volt (lásd az V. variáns kezdősorát).

A III. variáns 8. versszaka megtalálható az „Álak csemetéből” kezdetű ének 6. strófájaként (a 157. sz. ének jegyzeteiben közöljük), továbbá elterjedt népdalként is. Főleg Erdélyben és Moldvában ismert, de szórványosan az ország más vidékein is élt. Az erdélyi és moldvai változatok tipikus alakja:

Könnnyübb kő sziklának lágy viasszé válni,

Mint két édes szűnek egymástól elválni.

Mikor két édes szű egymástól elválík,

Még az édes méz es keserűjé válík.

(Gyimesközéplok, MF 1606/a. — Alig eltérő változatok: Oroszhegy, Udvarhely m., 1902. „Ó be rettentés” kezdettel; Oláhfalú, Udvarhely m., 1902. VIKAR Áttétel XII, 38.; Csak az első két sor: Torda, 1902. EA 302, 19.; Moldvai csángó népdalok . . . 238, 245, 249. stb.)

Egy eltérő változat PETRÁS INCZE JÁNOS gyűjtéséből (1843):

Könnnyebb folyóviznek árkán fel indulni,
Mind két éjedesz szűvnek egymásztól elválni.

(Csángó népzene I, 48.)

Két változat más vidékekről már lényegesen eltérőbb szövegű:

Kőnynebb' nagy vizeknek higgadását várni,
Mind két igaz szívnek egymástul mögválni;
Mikor két igaz szív egymástul mögválik,
Akkor még a nap is homálban sugárlik.

(KÁLMÁNY: Történeti énekek . . . 19. sz. 4. vsz.)

Kedves Galambom!
Készebb vagyok inkább kősziklavá válni,
Mint igaz szivedtől örökre elválni:
Mert ha két igaz szív egymástól elválik,
Még a fényes nap is homályosra válik.
(Verses levél kezdete Mernyéről, Somogy m., MNGy VIII, 389.)

A strofa 2. sorának képe a fenti népköltési változatokban nem fordul elő, más összefüggésben azonban elterjedt formula. Lásd a 245. sz. ének 29. sorát, továbbá a rengeteg népköltési változattól az alábbi két példát:

A tőngörnek vizit kalánnyal kimerném,
Annak fenekéből drágagyöngyöt szednék . . .
(KRIZA 62. sz. 2. vsz.)

Régi szeretőmétt nagyot cselekednék,
Tengerből a vizet kalánval kimerném . . .
(KISS LAJOS: 108 magyar népdal. Bp. 1943. 98. sz. 2. vsz.)

7 Két szótaggal kevesebb sor. A többi változat megfelelő sorai kissé eltérők, úgyhogy azok alapján nem javítható.

20 ream — itt is egy szótagnak számít.

II, 5 melyen te = Mihelyt (I-ben, III-ban és IV-ben: Mihelyen)

II, 13 Azomban — I-ben: azonnal

II, 29 E sorral vö. a következő csángó népdalrészletet, PETRÁS INCZE JÁNOS gyűjtéséből (1841): „Azt szokták mondani, S e próféták [!] írni, Eszesznek, okosznak, Józonnak kell lenni”. (Csángó népzene I, 68.)

209.

Kéziratai:

I. Mátray-k. 25a—26b. Kiad. THALY, VÉ II, 244—7. — Címe: Más.

II. Vásárhelyi-dk. 38b—39b. és egy betoldott levelen. Kiad. FERENCZI, VD 45—7.

III. Halasi jegyzetkönyv (1745 k.). Kiad. THURY JÓZSEF, ItK 1901, 70. — Címe: Cancio elegans. Alia. — A kézirattal nem rendelkezvén, a szöveget THURY kiadása után adjuk.

A *Vásárhelyi-dk.* betoldott levelére a változat 4—7. versszaka van írva. Mivel éppen ezek a többi változatban nem szerepelnek, valószínű, hogy az ének eredetijében sem voltak meg. Az eredeti szöveg 12/12/14/12 szótagszámú sorokból állott; a betoldott szakaszokban ennek nyoma sincs. A heterometrikus strófák izometrikusokká váltak. Ez a folyamat már az I. és II. var. szövegeiben megkezdődött; a *Halasi jegyzetkönyv* 1745 körüli szövegében pedig már következetesen 12/12/12/12 felosztású strófákat találunk. (Ugyanez történt a 197. sz. ének szövegével is; ott Balassi 12/12/12/13 felosztású strófája változott 12/12/12-re.) — A *Mátray-k.* 10—4. szakaszai szintén azonos szótagszámú sorokból állnak. Ezek sincsenek meg a másik két változatban, úgyhogy itt is későbbi toldásra gondolhatunk, ami a kódex más szövegeinél is előfordul. (Pl. 200. sz.)

Az ének I. versszakának változata: 229. sz. 2. vsz. (Lásd a jegyzetet is.) — A 13. vsz. egyik változata az 1748 körül összeírt *Solymosi-ék.* „Kardommal övedzem látod édes szívem” kezdetű darabjának 4. strófája:

Szolga hoz paripát, had indulyak utra,
El megyek az földnek külső határára,
Nem jövök én hozzád illy bura, bánatra,
Elly bár rabban magad, engem nem lécz soha.
(*Solymosi-ék.* 17b—18b. Kiad. KANYARÓ, EM 1893, 83.)

Az ének 1—4. versszaka a *Solymosi-ék.* egy másik énekébe került be, melynek szövegét, minthogy több régi eredetű versszaka van, teljes egészében közöljük:

1. Ritkán láttam, szívem, személyednek parját,
Piross ajkakadnak réám mosollygását,
Te két személyidnek réám fordulását,
En utánnam valo gyakor vigjazását.
2. Ez előtt egj koron hallottam hiredet,
Noha nem ismértem akor személyedet,
Ugy kívántam látni ékes termetedet,
Mint az szomju szarvas hideg kut fejeket.
- (1.) 3. Jaj ki keservesen esett az én nékem,
Hogy szép szavaidot el fordittád töllem,
Rosa szín orczaodot ne fordits el, lelkelem,
Mert midgjárt meg busul, szomorodik szivem.
4. Vedd el, edes szivem, rollam haragodat,
Mutasd meg en hozzám te igazságodat,
Csendes sziböl valo értem bánatodat,
Te kedvedben ved bé szegeny szolgáltskádot.
5. Meg ne utáld, szivem, édes személyemet,
Mert ha meg láthatnád szivedhez szivemet,
Bizony te meg szánnád árva gerliczedet,
Kegjelmedben vened, ki sirat tégedet.
- (2.) 6. Idegen en hozzám miért vagj, édesem?
En tudom, hogy néked semit nem vétettem,
Nemis vagjok vétkes, tudom, édes szivem,
Ne légj hát idegen töllem, kedves lelkelem.
7. Látod, az szép naps miképpen tündöklök,
Mégis az homálytól gjakron hanyattatitok,
Hát emberben vétek hogj nem találtatitok?
Azért haragunnod mindenért nem illik.
8. Lágjits meg szived, hajtj hozzám orczaodot,
Szány meg engem s ne hagy kis galambacskskádot,
Ne ereszd el kedved kereső szolgádot,
Fogjad jobb kezemet s add nekem magádot.
- (4.) 9. Liliium lágjitto gjenge kezeidet
Mikoron veted rám ékes személyidet?
Kerlek edes lelkelem, forditsd rám szemédet,
Had láthassam, szivem, az te hűségedet.
- (3.) 10. Nám hiv szolgád voltam porontsolatidban,
Egy orátis abban en el nem mulattam,
Valamikor hozzam küldöttél azomban,
Mindgjárást szolgáltnak jo szot vissza adtam.
11. Ad meg már magádot, ne rontsad szivemet,
Had vegezzem el már kénos gyötrelmemet,
Hajtj s forditsd rám, szivem, személyedet,
Ne vond meg én töllem az te hűségedet.
12. Bemutasd [?] még hozzám igaz szerelmedet,
Had ölhesselek, édesem, tégedet,
Mutass már én hozzám engedelmet,
Hogy találhassam [?] meg végre [?] én szivemet.

(*Solymosi-ék.* 52b—54a. Kiad. KANYARÓ, EM 1893, 92. — Az ének 2. strófájú 114. sz. ének 8. vsz.-ának változata.)

II A sort a II. variáns eredetibb, 14 szótagos változata alapján javítottuk. 54 THALY kiadásában: *grófnak*; a kéziratnak ez a helye ki van vakarva.
II, 31 FERENCZI az *azonban* szót a *Mátray-k.* szövege alapján *házzamban-ra* javítja. Erre nincs szükség, mert az *azonban* (= azonnal) szónak is van itt értelme, és a III. var. megfelelő II. sorában is ez van.
III, 19 megvettél = megvetettél

210.

Kézirata: *Mátray-k.* 31a–b. Kiad. THALY, VÉ II, 182–3. — Címe: Más.
A 7. sort vö. a 63. sz. ének 1. sorával.

211.

Kéziratai:

I. *Mátray-k.* 31b–32a. Kiad. THALY, VÉ II, 180–1. — Címe: Más.

II. *Vásárhelyi-dk.* 111b–112b. Kiad. FERENCZI, VD 103–4. — A szöveg végén:

Finis.

III. *Vásárhelyi-dk.* 154a–155a. Kiad. FERENCZI, VD 129. — A szöveg végén:
Finis. Csak a 2–5. versszakok. Ennek a változatnak csak az eltéréseit közöltük.

Az ének versfői: ARVAE. (Lásd a 29. sort.) Nótajelzésként szerepel Beniczky Péter „Kis jók után keserves napjaim” kezdetű énekénél: *A szerencsének tündéres művel-táru!* Nota. Árva fejem. (*Magyar rythmusok.* Kolozsvár 1670, 104.) — A II. variáns utolsó versszaka későbbi toldás lehet, mert versformája eltérő. E strófa változata: 229. sz. 10. vsz., önálló énekként egy XIX. század eleji énekeskönyvben fordul elő:

Más.

Isten áldjon meg pajtás, nékem meg bottsáss,
Szivemből kívánom, vig napokat láss,
Véllem együtt, véled együtt
Holtod után, holtom után
Menyországot láss.

(*KR gyűjteménye.* II, 10b.)

212.

Kéziratai:

I. *Mátray-k.* 32a–33a. Kiad. THALY, VÉ II, 186–8. — Címe: Más. A nótá-a 115. sz. énekre utal.

II. *Vásárhelyi-dk.* 60a–61a. Kiad. FERENCZI, VD 65–6. — A végén: Finis.
Az ének 1–3. és 5. versszaka megvan a 72. sz. ének szövegében is. (4–6. és 8. vsz.)

25–6 A hasonlat az Énekek Énekéből való: „Az ő tekinteti, mint a Libánus, tetszetes mint a cédrusfa” (5, 15).

213.

Kézirata: *Mátray-k.* 33a–b. Kiad. THALY, VÉ II, 9. — Címe: Más.

214.

Kézirata: *Mátray-k.* 34b. Kiad. THALY, VÉ I, 435. — Címe: Más.

Ugyanezzel a sorral kezdődik a 8. és 93. sz. ének is. Az utóbbi 6. sorával énekünk 9–10. sora is megegyezik. — THALY véleménye, mely szerint az ének „a XVI-ik, vagy talán még a XV-ik századból való”, semmiivel nem bizonyítható.

215.

Kézirata: *Mátray-k.* 34b–35b. Kiad. THALY, VÉ II, 277–9. — Címe: Más.
A végén: Finis.

Az ének 5. strófájának változatai: 136. sz. 6. vsz. és 277. sz. 6. vsz. — A 6. vsz. közeli változata megvan egy népdalban, melyet a XIX. sz. első felében jegyeztek fel. E népdal 2. strófája a 261. sz. ének távoli emléke, ezért teljes szövegét idézzük:

1. Édes lovam, elmúlt a' nyár,
Mivel abrakoljalak már?
Viszszafolyó vizet igyál,
Rólam, rózsám, gondolkodjál.

3. Ha én aztat tudtam volna,
Hogy a' szived álnok volna,
Álnok legény lettem volna,
Ha szavadra áltam volna.

2. Ha te tudtad, kintsem rózsám,
Mért tsókoltad meg az ortzám?
Hagytál volna békét rózsám,
Ne is nyúltál volna hozzám.

4. Szóval mond meg vagy izend meg,
Ne forjjon benned a' méreg,
Rajtam békóm — azt tágítsd meg,
Gyenge szerelmem enyhítsd meg!

(MTAK Népk. 172/a. 54b. — Mintha ezen a szövegen alapulna egy újabbkori népdal, melynek két sora emlékeztet a XVII. századi ének 6. versszakára: „Körösfői kertek alatt Barna legény zabot arat, Zabot arat a lovának, Szeretőd keres magának. *Mondd meg babám, vagy üzend meg, Mért haragudtál rám úgy meg?* Nem üzenem, nem is mondom, Mert én reád nem haragzom.” — A szöveget emlékezetből idéztem.)

A 11. szakasz változatait lásd a 87. sz. ének jegyzeteiben. — A 8. vsz. Balassi *Aenigmá*-ján alapul (ÖM 12. sz. 9–10. sor); megtalálható az 1801 körüli *Czombó-ék*. „Nem régen egy szegény árva” kezd. énekének 7. szakaszaként is:

Mint hogj gyenge tsürkóket [!]
Körme keze hajtsa őket,
Szep szemelnyed ugj engemet
Rabjava tete eltemet.

(Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után 226–7.)

22 férjen — talán szövegromlás *forjjon* helyett.

216.

Kézirata: *Mátray-k.* 39a–40a. Kiad. THALY, VÉ I, 430–1. — Címe: *Mas.* Az 1–3. és 10. vsz. a 164. sz. ének 1., 16., 9. és 23. versszakával egyezik meg.

217.

Kézirata: *Mátray-k.* 45b–46a. Kiad. THALY, VÉ II, 230–1. — Címe: *Cantio Petitoria.* A 3. kéz írása.

A 2. és 3. vsz. változata a 89. sz. ének 3. és 5. vsz.-a.

218.

Kézirata: *Mátray-k.* 46b. Kiad. THALY, VÉ II, 242–3. — Címe: *Sequitur alia Cantio.* A 4. kéz írása.

Az ének benne volt a *Vásárhelyi-ék*-ben is, a tartalomjegyzék szerint az 1. — *azóta elveszett* — levélen, a következő kezdősorral: „Egességgel szep szerelmem gjenge viragom” (357b.)

8 Egy szótaggal hosszabb sor.

219.

Kéziratai:

I. *Teleki-ék.* 52b–53b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1907, 371–2. és Barakonyi költ. 99–100. — Címe: *Alia.* — Az énekeskönyv-kolligátum V., a XVII. század végén összeírt részében. A másik két változatnál későbbi szöveg, de aránylag a legépebb.

II. *Mátray-k.* 48a–49a. Kiad. ERDÉLYI, Kunucz költészet. 43–4. — Címe: *Alia.* A 4. kéz írása.

III. *Vásárhelyi-ék.* 205a–207a. Kiad. FERENCZI, VD 148–9.; DÉZSI, Balassa-kiad. II, 249–50.

Az ének dallamát a *Victorisz-k.* őrizte meg. (3b—4a.) Kiad. SZABOLCSI, A XVII: század . . . 34—5. és MZK 34*.

A pontos versforma nem állapítható meg, ezt a dallam ismerete sem teszi lehetővé. Még az sem dönthető el, hogy a strófák 8 vagy 9 sorosak voltak-e. A dallam 9 soros, a legkorábbi változat (III) öt versszaka közül három 9 soros. Ez a szöveg azonban a legromlottabb, a sorok szótagszámában semmiféle következetesség nincs. A *Mátray-k.* változatának csak a 2. vsz.-a 9 soros. A *Teleki-ék.* szövege kizárólag 8 soros strófákból áll, aránylag ez a legjobb szöveg, és a sorok szótagszáma a legkövetkezetesebb. Lehetséges, hogy a szöveget az utolsó sor megismétlésével énekelték.

1—3 Nem a szerelmes bujdosik, hanem csak az „elméje”. E kép kedvelt költői kifejezés volt; lásd kötetünkben: „Elméim bujdosván tölem mesze repül” (223, 32); „Elmem bizony csak bujdosó” (221/XIV, 39); és egy szép, régies stílusú népdal kezdősora: „Bujdosik az elmém a szerelem útján”. (KODÁLY—VARGYAS 360. sz.)

17 Az egész énekben csak ez a sor 10 szótagú, viszont mindhárom változatban (II, 26; III, 26.) következetesen így van.

18, 19, 23 E sorokat vö. egy Mikes által idézett közmondással: „A nemes vér vagy nyer vagy vesz, de próbál”. (Törökországi levelei. Bp. 1906, 172.) Az 1802-i *János-ék.* egy *Lakadalmi Ének-e* így kezdődik: „Aki próbál csak az nyer avagy vesz”.

20 mir — mér, merészel. — Érdekes, hogy a többi sor rímeinél nem érvényesült az *i-ző* nyelvjárás.

220.

Kézirata: *Mátray-k.* 49b—50a. Kiad. THALY, VÉ II, 225—6. — Címe: Mas. A szöveg végén: Finis. Az 5. kéz írása.

Az ének néhány sora a 75. sz. változataiban is megvan: az 1—2. és 5. sor mindhárom változatban, a 3. sor csak a *Komáromi-ék.* szövegében.

3 A *régen* szót a variáns-szöveg (75/III, 3) alapján pótoltuk.

8 Egy szótaggal rövidebb sor.

221.

Kéziratai és ponyva-kiadásai:

I. *Mátray-k.* 50b—51a. Kiad. THALY, VÉ II, 91—2., a *Szentsei-dk.* szövegével összeolvastva. — Címe: Mas. A szöveg után: Vege. Az 5. kéz írása.

II. *Komáromi-ék.* (1701 k.) 61b—62a. — Címe: Cantio.

III. *Szentsei-dk.* (1704 k.) 136a—137a. Kiad. THALY, VÉ II, 91—2., a *Mátray-k.* szövegével összevonva; BUDA JÁNOS, SzD 144—5. — Címe: Cantio sequens. A végén: Amen Finis hujus ope. — A *Komáromi-ék.* szövegéhez közel álló változat, de annak 3. versszaka itt nincs meg.

IV. *OSzK Analecta.* („Verstörédék a XVIII. századból.”) Egy könyv kiszakított előzéklapján. A lap tetején a következő számok olvashatók: „794.77. 1707” Ez utóbbi feltehetőleg évszám; az írás jellege is a XVIII. század elejére mutat.

V. *Bocskor-k.* 84a—b. Kiad. FERENCZI, EM 1898, 451. — Címe: Más. A szöveg vége hiányzik, mert a következő levél ki van tépve. A kódex 1716 körüli részében.

VI. *Vízkeleti-k.* (1764 k.) 16. Kiad. DÉZSI, ItK 1932, 178.

VII. *Mulatságos Világi Énekek.* H. n. 1769. — Címe: Utolso. — E kiadással megegyező szöveg, jelentéktelen eltérésekkel: *Négy új világi énekek.* H. n. 1785.

VIII. *Öt különb-féle szép vígságos e módos világi dalloknak leírása.* Vác, é. n. — Címe: Első. — Azonos szöveg: *Pital dallok.* Vác, é. n.

IX. *Alsókubini kézirat* (1779—82 k.) 32a—b. — Címe: Más. — A korábbi ponyva-kiadás (VII. variáns) másolata, néhány eltéréssel.

X. *Lóskay-k.* (XVIII. sz. 2. fele) 185a—b. — Címe: Cancio. A szöveg után: Vége. A későbbi ponyva-kiadás (VIII. var.) szövege, néhány kisebb eltéréssel.

XI. *Ercsey Dániel népdalgyjteménye* (1833 k.) 10a—b. — Ez is a ponyva-szöveg változata.

XII. *Nátly-ék.* (1795 k.) 47a. — A ponyva-változat hiányos szövege, csak az 1—4. és 7. strófáit tartalmazza.

XIII. *Sziveket újító bokrta.* (1770.) Kiad. VERSÉNYI, SzUB 26—8. — Címe: IV-dik. A szöveg után: Vége. VERSÉNYI kiadása alapján közöljük.

XIV. **Osvát-ék.** (1785 k.) 23b–25b. — A végén: Finis. Az előbbivel csaknem azonos szöveg.

XV. **Pál-ék.** (1801 k.) 23a–24a. — A végén: Amen. A *Sziveket újító bokréta* szövegével csaknem megegyezik, de annak 16. versszaka híján.

XVI. **Balás-k.** (1785 k.) 106b–108b. — Címe: Cantio optima. A szöveg végén: Amen.

XVII. **Benczédi Sámuel-ék.** (1808–9) 18a–19b. — Címe: Cantio Elegans. Az előbbivel csaknem azonos szöveg.

XVIII. **Jankovich-ék.** (1789) 21b. — Jankovich-adta címe: Buval elksergett Ifiu.

XIX. **Szabó Samu-ék.** (XVIII. sz. közepe) 6a–7b. — Címe: Mas XI.

XX. **Vajasdi N. Károly-ék.** (1801 k.) 156–7. — Címe: 121dik Enek.

XXI. **Szádeczki-Miscellania** 218–222. Kiad. VARGA IMRE, SzM 42–5. — Címe: Más Ének. A végén: Amen. A kézirat ma már nincs meg, ezért a szöveget VARGA IMRE kiadása után közöljük. — Az ének 20–31. strófái a 226. sz. énekből valók. A kézirat 141. és azt követő két számozatlan lapján megvolt az ének 17 versszakos változata is, *Ad cantum Ifjúság sólyommadár* címmel, és „Mert meg vagyok határozva” kezdettel, szövege azonban nincs meg.

XXII. **Horvát György-ék.** (1813) 23b–24b. — Címe: Más. A szöveg után: vége.

XXIII. **Finck-ék.** (XVIII. sz. vége) 16b–17b. — Címe: Máss. A szöveg után: vége. Mindössze három versszakot tartalmaz, melyek egy elterjedt XVIII. századi ének töredékes szövege után következnek, de érdekessége, hogy megőrizte a 12. versszakot is, mely egyébként csak a legkorábbi változatokban fordul elő.

XXIV. **Budai Zsuzsanna-ék.** (XIX. sz. eleje) — Címe: LXVIIIdik Nota.

A változatok három csoportra oszlanak: 1. I–VI. és XXIII–XXIV. variáns: a legrégibb, XVII. századi szövegek és többé-kevésbé lerövidült későbbi változataik. 2. VII–XII. variáns: a ponyva által elterjedt, alig variálódó szöveg, mely az eredetinek 1. és 3–7. versszakait tartalmazza, két új strófával megtoldva. 3. XIII–XXII. variáns: az eredetinek 1–6. és 8–9. versszakait tartalmazza, de ezekhez igen sok, különféle eredetű más versszak tapadt. A *Jankovich-ék.* kivételével mind erdélyi énekeskönyvekből kerültek elő. — A szöveg kezdete még két erdélyi énekeskönyvbe is be van jegyezve tollpróbaként: „Ifjúság sólyom madár addig vig mig szabadon jár” (*Szedresi-kézirat*, XIX. sz. eleje, 8a.); „Cancio Elegáns. Ifjúság sólyom madar addig mig szaba” (*Bentzédi-ék.* 1816–20. 43a.)

Az ének különböző változatainak több versszaka megtalálható kötetünk más énekeiben. 2., 4. vsz. = 277. sz. 4., 5. vsz.; 3., 4. vsz. = 226/XXIII. sz. 5., 4. vsz.; V, 3–4. vsz. = 143. sz. 3–4. vsz.; VII, 8. vsz. = 226. sz. 5. vsz.; XIII, 9. vsz. (e) = 143. sz. 6. vsz.; XIII, 12. vsz. (h) = 143. sz. 5. vsz.

Egy XIX. sz. eleji énekeskönyv egyik darabja énekünk átdolgozása:

A' Magányosságrul.

1. Erdő erdő de szép erdő
De szép madár lakik benne rep.	6. Mert mások járnak kettössen,
Mint egy Apollo kegyessen.
2. Ha én aztat meg foghatnám,
Job szeretném száz aranynál rep.	7. Én csak te hajtom fejemet,
Földre siro szép szememet.
3. De látom, hogy gerlicz madár
Jaj de vigan, szabadon jár r.	8. Igy siratom kegyesemet,
Véle töltött szép üdömet.
4. Mennék után, ha mehetnék,
Szárnyaimra ha kelhetnék rep.	9. Már kell menni, nints mit tenni,
Nincs lelkennek hova lenni.
5. Mint madár társot keresnek,
Ily magányosan nem élnek.	10. De mig egyszer meg csokollak,
Asztán Istennek ajállak.
(OSzk Oct. Hung. 1088. 66a–b.)

Horvát György 1813-ban beírt énekeskönyvébe egy maga szerzette éneket is (a szerzőség a versfőkből derül ki), melynek az az érdekessége, hogy strófáinak nagy többsége XVII. századi szerelmi énekekből van átvéve. A forrásul vett szövegek mind megtalálhatók az énekeskönyvben, és Horvát György szerkesztményének megfelelő

részeivel legtöbbször szó szerint egyeznek. Mivel a legtöbb versszakot az „Iffiuság sólyommadár” változatából vette át, szerzeményét itt közöljük:

1. Gyenge tested mozdulása,
Mint tavasznak ujlása,
A tavasz meg ujította,
S az ősz meg hervaszsa.
2. El hervadot ékes szivem,
Mert abu el szakaszt engem,
O! én édes reménységem,
El ne hagy soha engem.
3. O! én édes iffiuságom,
Kertben irattál virágom,
Akkor léssen vigaszágom,
Mikor léssen ki mulásom.
4. Rajtad az én szivem immár.
Ki hiv szerelmében vár,
Foglalo petsétül már
Vigasztalo szokkáljár.
5. Gyenge liliom szálatska,
A te szépséged megtsala,
Engem ugyan fel találtál,
Töllem ismét elpártoltal.
6. Isten hozzád fris sojmottskám,
Ki el hattál máshoz futtál,
Legy boldog, ha elhattál,
Demár szomot meg fordított. [!]
7. Ugy vagyok ez világon,
Mint madár aszszu ágon,
Nyersre nem szál, mert bánkodik,
S az ő szive siránkozik.
8. Siratnálak hate szánnál,
Meg fognalak hameg várnál,
Mert nem nyugszik szivem másnál,
Mint az előtt bár ugy járnál.
9. Hallom vala ő szollását,
Kivánom vala látását,
Denem tuttam akarattját,
Szivem szivének szándékát.
10. Ott meg látod édesedet,
Ki meg vigasztalt tégedet,
Mutasd hozza jokedvedet,
Ne gyötörje bus szivedet.
11. Rég olta már szive fárad,
Rég már az ideje, hogy utánnad
jar [!]
Mond meg, hanem szeretn már,
Ez versemre választ adj bár.
12. Violákat akkor szedik,
Mikor reggel harmatozik,
Vig örömem akkor mulik,
Mikor rosa színben nyilik.
13. A ki ez éneket írta,
Istent hatalmasnak valja,
Ki nevét tudni akarja,
A vers főkben meg találja.
14. Tégy jól minden hiveddel,
Arva gyülekezeteddel,
Isten bánatinkot ved el,
Életünket ne fogyasd el.

(Horvát György-ék. 35a—36a. — A 2., 3., 7. és 12. vsz. az ének XXII., Horvát György által leírt variánsának 12., 8., 7. és 11. versszakával egyezik meg. A többi régi strófa forrása: 4. vsz. = 114/VI. sz. 2. vsz.; 8. vsz. = 226. sz. 11. vsz.; 9. vsz. = 126. sz. 2. vsz.; 11. vsz. = 114/VI. sz. 7. vsz.)

A *Tarcsafalvi-ék.* (XVIII. sz. közepe) egyik éneke az 5. versszakkal kezdődik (lehet, hogy az ének eleje hiányzik):

1. Jarnek enis, ha jarhatnak,
Hogy ha szarnyamra kelhetnek,
Mint madar tarsat keresnek,
Igj magánosan nem elnek.
2. Had szoljanak az irigyek.
De en el megyek mellett,
Ne felejts el szivem kerlek,
Meg szolgalom meg ha elek, stb. (7a—10a.)

Kresznerics Ferenc gyűjteményének (XIX. sz. eleje) egyik bujdosó éneke a 9. vsz. emlékével kezdődik:

Jaj én keseredett fogoly,
Kinek párja nintsen sehól,
Tsak az idő meg fordulna,
Hogy a szél más felül fujna,
A' ki nékem jó hirt hozna, stb. (127b.)

Az ének egyes versszakai igen elterjedtek a XIX. század eleji kéziratos ének-
költésben és a népköltészetben. Az 1. vsz. változatai közül elsőnek azt idézzük, amely
Kodály feldolgozása révén ismét általánosan ismertté vált:

Ifjúság, mint sólyommadár,
Addig víg, míg szabadon jár,
De énnékem szegénynek már
Szivem víg örömet nem vár.
(Lédec, Bars m., 1907. KODÁLY—VARGYAS 62. sz.)

Egyéb változatok:

Ifjúság sólyom madár,
Akkor víg, ha szabadon jár,
Még szeretőt nem tartottam,
Addig a bút nem is tudtam.
(Pórtelek, Szolnok m., EA 2569. 171.)

Erdők, mezők, vadligetek,
De sokat jártam bennetek,
Mindaddig jártam bennetek,
Míg csak rabbá nem tettetek.

Sólyommadár, sólyommadár,
Szép az akki szabadon jár,
De én fogolymadár vagyok,
Éjjel-nappal zárvo vagyok.
(Zámoly, Fejér m., CSANÁDI IMRE gyűjtése.)

A váltzatok többsége erdélyi:

Ifjúság olyan madár,
Addig víg, míg szabadon jár,
De jaj nekem szegénynek már
Szivem szabadulást nem vár.

Szabad madár vagy te rózsám,
Mégis ritkán jössz el hozzám,
Ha én olyan szabad lennék,
Minden estve hozzád mennék.
(Székelyföld, 1862—5. MTAK Vegyes népdalok II, 108a.)

Úgy meg vagyok keseredve,
Mint a jó gúzs tekeredve.
Kell is annak keseredni,
Ki világát búval éli.
Búval élem világomat,
Tötött ifiúságomat.

Ifjúságom olyan madár,
Aki mindig szabadon jár;
Ha elfogják, fogoly madár,
Ő többet szabadon nem jár.

(Szent-Gericze, Székelyföld. MNGy VII, 147. — E népdal 3—4. sora az ének VII.,
ponyva-változatának 7. versszakából való.)

1. Farkas Márton mit gondoltál . . .

13. Éfjúságom súljos madár,
Addig víg, míg szabadon jár.

14. Ó jaj nekem szegénynek már
Szivem szabadulást nem vár.
(Gyergyótekerőpatak, 1907. MF 1029/b. Ethn. 1908, 112.)

Ifjúság ojjan madár,
Addig víg, míg szabadon jár,
Már ha kalickába fogják,
Akkor menyen, mikor hagyják.

(Királyfalva, Kisküküllő m., 1907. EA 1944. 282.)

Az 1. vsz. változatainak egy részében az ének 5. strófájának emléke is él:

Szabad élet, szabad madár,
 Jaj be szép, ki szabadon jár.
 Járnék én is, ha járhatnék,
 Ha magamval szabad volnék.

(Gyimesközéplak, Csík m., MF 1603/b.)

Én azt tudtam amíg élek,
 Mindíg víg napokat élek,
 De én abban megcsalódtam,
 Bánatos napokra juttam.

Éj fiúságom telik el,
 Azért a szívem hasad el,
 Éj fiúság olyan madár,
 Addig víg, míg szabadon jár.

Én is járnék, ha járhatnék,
 Ha magammal szabad volnék,
 S jut is nekem, amíg élek,
 Amíg bennem zeng a lélek.

(Oroszhegy, Udvarhely m., 1902. EA 2299. 389. és VIKÁRA-ÁTTÉTEL X. 115.)

.....
6. Madár, madár, kicsi madár,
Aj de szépen szabadon jár.

7. Én is járnék, ha járhatnék,
Ha magammal szabad volnék.

(Gyergyócsomafalva, MF 1524.)

Madar, madar, kicsi madar,
 Be szép, aki szabadon jár.
 Én es járnék, ha járhatnék,
 Hogyha urak megengednék.

(Moldvai csángó népdalok 298.)

A 4. vsz. népköltési változatai:

Mások sétálnak kegyesen,
 Szeretteikkel ékösön,
 Én csak sírok keservesen,
 Fejem lehajtom könyvesen.

(Bözöd, Udvarhely. SCHRAM FERENC: Magyar népballadák. Bp. 1955. 136.)

Minden ember szerencsésen,
 Csak én élek keservesen,
 Fejem lehajtom csendesen,
 Csak úgy sírok keservesen.
(Rafajnaújfalu, Bereg m., 1912. KODÁLY—VARGYAS 89. sz.)

Gyenge a nád, lehajlik a földre,
 Gyengén sírok, elhallik messzire,
 Még akkor is sírok keservesen,
 Mikor fejem lehajtom csendesen.

(Vésztfő, Békés m., 1906. MF 967.)

1. Nagyon befűtta az utat a hó . . .
2. Gyenge nádszál lehajlik a földre,
Ha sírok is, nem hallik messzire.
Hull a könnyem, az is csak csendesesen,
Ha lehajtom fejem keservesen.
(Vajdácoka, Zemplén m., 1921. KODÁLY—VARGYAS 146. sz.)

Az ének 5. versszakában az 1. versszakkal együtt folklorizálódott. (Lásd fentebb.) Két népdal, melyben csak az 5. vsz. emléke él:

1. Söpri a pápai utcát . .
2. Én is mennék, ha mehetnék,
Szárnyaimmal repülhetnék,
Rászállnék a kis angyalom vállára,
Megcsókolnám utoljára.
(Réde, Veszprém m., 1913. EA 121. 1a.)

Úgy elmennék, ha mehetnék,
Ha szabad madár lehetnék.
Szabad madár nem lehetek,
Rózsám hozzád nem mehetek.
(LAJTHA LÁSZLÓ: Széki gyűjtés. Bp. 1954, 170.)

Az ének 6. versszakának számos változata van. A *Czombó-ék.* (1801 k.) „Van itt egy út már előttem” kezdetű darabjának 16. strófája:

Jaj meg vagjok határozva,
Szabadságom bé van zárva,
Törvénynyell vagjok hutzollva,
A vagj labam meg kaptollva.
(Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után 211.)

A XIX. század eleji kéziratos költésben az alábbi változat terjedt el:

Úgy megvagjok határozva,
Mint a' csikó kantározva,
Szabadságom bé van zárva,
Mint a' madár kalitzkába.

Ha még egyszer szabadulok,
Több szerelmet nem kóldulok,
Szabadságért halok élek,
Mig bennem tseng bong a' lélek.

(*KR gyűjteménye.* VII. 48. — Ez a szöveg alig variálódott, számos helyen előfordul: *Felvidéki* 5. 161.; *OSzK Oct. Hung.*, 769. 70b—71a.; *OSzK Duod. Hung.* 84. 97a.; az ERDÉLYI JÁNOS gyűjteménye számára beküldött kéziratokban, az ország különböző vidékeiről: *MTAK Népk.* 12. 9a.; 15. 12b.; 37. 17.; 53. 34a.; 60. 18a.; 108. 10a.; csak az 1. vsz.: uo. 58. 2b.; 70. 5a.; 72. 3a.; 126. 8b.; stb. ERDÉLYI kétszer is közölte gyűjteményében: *Népdalok és mondák* II, 70. és III, 110. Megjelent kottával Fogarasi János *Népszerű magyar dalok és hangművek, énekekre és zongorára* c. kiadványában is. Népdalként feljegyezve még: Balatonkövesd, Zala m., 1914. EA 127. 20.)

Egy kissé eltérő népköltési változatát idézzük:

Úgy meg vagjok határozva,
Mint a lovam kantározva,
Szabadságom el van zárva
Ferenc Jóska ládájába.
(Sarkad, Bihar m., 1906. MSz 115; KÁLMÁNY: Szeged népe II, 54.)

Az ének 7. versszakának változatai:

1. El bujdosom országombul,

9. Éj meg hervad bennem a szív,
Mind az gyenge le kaszáld fű,
Ej meg ölt engem az buj, [!]
Mind szép fiatal fát az szűll. [!]

(*Dunántúli verseskönyv*, 1802. 17b–18a.)

Úgy megszárt bennem a szű,
Mint mezőbe lekaszált fű,
Mejet keccör megforgatnak,
Harmadikszó főtakarnak. (KRIZA 41. sz.)

PETRÁS INOZE JÁNOS 1843 körüli csángó gyűjtésében:

Meghírvadt bennem e jó szű,
Mind mezőbe lekaszált fű. (Csángó népzene 59.)

El fonnyadt benne a jó szű,
Mint mezőbe lekaszált fű. (Uo. 99.)

A VII., ponyva-változat 7. verszaka is több változatban ismeretes. Legkorábbi az 1750 körüli *Szikszaikék*. „Amely madár nem tud repülni” kezdetű énekének 2. verszaka; teljes szövegét a 32. sz. ének jegyzeteiben közöltük. Erdélyinek két változatát küldték be:

Mélto annak búval élni,
Ki világát el kesergi:
Szép szerelmét távol nézi,
Magáénak nem teheti.

(Székelyföld, MTAK Népk. 124. 40.)

Illik annak keseregni,
Ki világát búval éli,
Szeretőjét csak szemléli,
Ha látja is, csak kesergi.

Hogy ne volna nékem nehéz,
Mikor téged ölel más kéz,
Könnyes szemem távolról néz,
Minden erőm utánad vész.

(Szeged, uo. 126. 109.)

Az énekeknek ez a csoportja különböző forrásokból származik. Egy részük későbbi gyűjtemények évszámmal ellátott darabjai (223—228. sz.), a többi évszám nélküli, ezeket a leírás hozzávetőleges ideje alapján helyeztük ebbe a csoportba. Két ének a *Teleki-ék*. XVII. század végi részéből való (237—8. sz., lásd a *Teleki-ék*. leírását a 583. lapon), hat pedig különböző levéltárakból. (222., 236. és 239—242. sz.) Ezek pontosabb keltezése egyelőre nem lehetséges. A Teleki-levéltárból való kéziratok (239—242. sz.) az 1680—90-es évek iratanyagát tartalmazó kötegekben maradtak fenn, ennek alapján helyeztük a XVII. század végére. A 229—235. sz. énekek a *Thoroczkai-dk.*-ben találhatóak, erről a fontos gyűjteményről részletesebben szólunk.

A kötet tartalma a következő:

1a—38a: 21, nagyrészt szerelmi és bujdosó ének.

39a—53b: 12 karácsonyi, húsvéti és pünkösdi köszöntő.

54a—56b: Üres.

57a—89b: *Stylionalis*. Ezt a címlap (57a) szerint Gaálfalvi K. Mihály, az abrudbányai unitárius iskola diákja írta 1689-ben. A címlével hátlapján (57b) a következő bejegyzés van: „Hic liber est meus qui vocor Sigismundus cognomine Thoroczkai Anno Domini 1695.” — Az énekeskönyvet erről a későbbi tulajdonosról nevezték el, bár Thoroczkai kézírása ezen a bejegyzésen kívül sehol sem fordul elő a kötetben. Az énekeskönyv és a *stylionalis* több kéz írása, de az egyik kézírásai között egy sincs, amelyik megegyezne a másik valamelyik írásával. Az írások azonban azonos jellegűek, nagyjából egy korban keletkeztek, s a két könyv kolligátuma valószínűleg korabeli, ezért ezt fogadtuk el a keltezés alapjául. Az énekanyag jellege is azt bizonyítja, hogy a gyűjteményt a XVII. század végén írták össze. A kötetünkben nem közölt énekek között van pl. Kovács György búcsúdálának („Parnassus hegyein mulató műzsáknak”) egy 1663-ra keltezett változata, Kádár István éneke, Eszterházy Pál egyik éneke („Isten hozzád karulykám”) stb. A közölt 13 szerelmi éneknek majdnem a fele, 6 db fordult elő korábbi, főleg erdélyi kéziratokban. (*Borbély-k.*, *Vásárhelyi-dk.*, ez a tény is az ék. erdélyi eredetet bizonyítja.) A többi 7-et ebben az énekcsoportban, 229—235. sz. alatt közöljük. Ezek stílusa is teljesen beleillik a XVII. századi szerelmi közköltés stílusába.

222.

Kézirata: **Batthyány-lt.** (OL) Szentgyörgyi Horváth János 1676. nov. 7-én írt leveléhez csatolva. — A levéllel egyébként semmiféle kapcsolata nincs, kétséges, hogy eredetileg is összetartoztak-e. Mégis ezt a tényt fogadtuk el az ének keltezésének alapjául, mert talán nem egészen véletlenül van a két kézirat egymás mellett. — Az ének kézírása egyébként nem mond ellent az 1676-ból való származtatásnak.

A szöveget — helyesírása után ítélve — német ember másolhatta, esetleg szerzte is, mert ha a 11. sor „denkem” szava azt jelenti, hogy „tengek”, akkor a tárgyas igeragozást is elvétette. (A sor végén levő *denkem* rimel a többi sorral!)

8 egyeset = egyezett

10 dart = tart; sokeiek = sokáig

11 atik denkem = addig tengek (?)

15 kövöllet = kívüled

16 darhatia = tarthatja
18 ketetlen = kegyetlen
19 dutia = tudja
24 gontoll = gondol

223.

Kézirata: **Bartók-ék.** (1753 k.) 190—2. Kiad. STOLL, Virágénekek . . 120—1. Az éneket az utolsó versszak szerint 1683-ban, Gyulafajérvárban szerezték. A versfölkben a kedves neve: KOVÁTS JVTKA. (Lásd a 35. sort.) A szöveg fölött nótajelzés is van: „Nota: Bokros buk hab:” Ez a XVIII. században igen elterjedt bujdosó ének legkorábban a Szentsei-daloskönyvben fordul elő, de az énekeskönyv csonkasága miatt csak az utolsó strófája. (BUDA JÁNOS, SzD 91.; A daloskönyv korabeli tartalomjegyzékéből derül ki, hogy ez a „Bokros buk habjai reám to[dultanak]” kezd. ének volt.) Valószínűleg nem eredeti nótajelzés, hanem csak a *Bartók-ék.* későbbi másolója írta a szöveg fölé.

A 4. strófa elterjedt motívumáról lásd a 206. sz. ének jegyzetét.

224.

Kéziratai és ponyva-kiadásai:

I. **Szádeczki-Miscellania** 136—8. — A cím felett: Más ének. A cím mellett: Vide fol. 251. — Az ének második része: uo. 251—3. Kiad. VARGA IMRE, SzM 56—7. — A cím mellett: (inde fol. 136.).

II. **Solymosi-ék.** (1748 k.) 33b—35a. — Címe: Alia. A szöveg végén: Finis. Amen.

III. **Osvát-ék.** (1785 k.) 35a—36b. Címe: Cantio. — A szöveg második része itt semmiféle kapcsolatban nincs az elsővel, az ék. 13a—14a. levelén. Címe: Mas.

IV. **Pál-ék.** (1801 k.) 23b—26a. — A szöveg végén: Amen.

V. **Fiatál dallok.** H. é. n.

VI. **Öt külömb-féle . . . világi daloknak le-írása.** H. é. n. Kiad. THALY, VÉ I, 293—6.

VII. **Jánosi-ék.** (1802 k.) 183—6. — Címe: Egy katonának el butszuzása. — A ponyva szövegén alapuló változat.

VIII. **Jankovich: Nemzeti dalok gyűjteménye** (XIX. sz. eleje) V, 19a—b. — A ponyva szövegének változata.

IX. **Ercsey Dániel gyűjteménye** (1833) 11a. Kiad. ERDÉLYI JÁNOS, Népdalok és mondák I, 353—4. — Ez a szöveg is a ponyva-kiadásán alapul.

X. **Felvidítő** (1824 k.) VI, 121—5.

XI. **Molnár József-ék.** (1844 k.) 18b. — A cím fölött: 20. Nóta. — A szöveg után: Vige.

XII. **Szabóki Adolf gyűjteménye** (1845) 38. sz.

XIII. **Gazdag-ék.** (1822) 15a—b. — Címe: Más.

Az ének keletkezési körülményei nem világosak. Bizonytalan, hogy az I. variáns végén levő évszám (előbb 1636, majd ebből javítva: 1686) helyes-e, és kérdés, hogy volt-e köze az éneknek Károlyi Sándorhoz és feleségéhez, mint ezt a *Szádeczki-Miscellania* címe állítja. (Károlyi Sándor csak 1687-ben vette feleségül Barkóczy Krisztinát.) — Az viszont csaknem bizonyos, hogy a két szöveg összetartozott; a *Szádeczki-Miscellania* másolója utal erre, a *Solymosi-ék.*-ben és a *Pál-ék.*-ben pedig a két szöveg egyvégtében van leírva. Ilyesféle szerelmi párverset — szintén közéleti szereplőre, Thököly Imrere vonatkoztatva — Cserei Mihály is szerzett. Az ének szövege is világosan mutatja, hogy szerelmi párbeszédéről van szó. Ezért a két szöveget egy szám alatt, de egymástól csillaggal elválasztva közöljük. Később a két szöveg külön élt tovább; az V—XII. variánsok a párvers első részének, a XIII. variáns pedig a második részének későbbi változatai. — Érdekes, hogy a X. variáns a szöveget Rákóczi nevéhez köti (mint az „Őszi harmat után” egyik változatát is, lásd a 276. sz. ének jegyzetét), és a „Régi napok, régi napok” kezdetű, elterjedt XVIII. századi búcsúvers két versszakával kapcsolja össze.

Az ének első részének egyes versszakai katonák búcsúénekeiben fordulnak elő:

1. Ezer nyoltz száz egyedikben
Katonaság tönt szememben,
Bé állottam regimentben
Nemes Soprony vármegyében.

(2.) 9. Régtől fogva a' mit kértem,
Hogy meg lenne bősületem,
Azt az időt már elértem,
Isten hozzád, szép nemzetem.

(3.) 10. Már meg bortsáss talán nem látz,
Tudom hogy bizon nem is szánsz,
Ertem könyeket nemis hánsz,
Ha veszélben esem sem bánsz.

(*Resetka János-ék.* 1801. 53b—54b.)

1. Jaj sirhat már a nemesség,
Mert bé ütött az ellenség,
Tüzes bombákal dobálnak,
Már el jöttünk katonának.

(13.) 11. Imperium tartománya
Bus szivemet már kiványa,
Hazámbul ki kellet jönni,
Mivel nem volt már mit tenni. (Uo. 55a—56b.)

Egy Rákóczi emlegető búcsúének kezdőstrófája az ének 1. és 8. versszakának motívumaiból épült fel:

Isten hozzád Magyar ország,
Menedékem Lengyel ország,
El kell nékem innen mennem,
Más országot kell keresnem . . .

(*Felvidítő V*, 24—5.)

Az 1. vsz. két népköltési változata:

Isten hozzád, Magyarország,
Itt van már az háborúság,
Az én sorsom katonaság,
Búbánat és szomorúság.

(MTAK Népk. 98. 19a.)

Erdélyország, Magyarország,
Béjött már a háborúság,
Meg nem tart semmi mulatság,
Jobb énnékem katonaság.

(Magyarvalkó, Kolozs m., *VIKÁR Áttétel VII.* 245. sz.)

A 8. és 11. vsz. elterjedt formula, lásd a 49. sz. és a 261. sz. ének jegyzetét.
Az ének második részének kezdőstrófájával kezdődik *S. József énekeskönyv*-ének (1792—9) egyik darabja:

Jaj szerelmem tőlem ell mégy,
Vallyon ki volt az az irigy,
Ki azt okozta hogy így [!]
Tőlem végképpen butsut vegy. (34a—b.)

A vsz. megvan még a „Bezzeg van Bács vármegyében” kezdetű ének szövegében is; a ponyva-változat 10. szakaszát idézzük:

Jaj galambom tőlem elmégy,
Vallyon ki volt az az irigy,
Ki okozta, hogy te így légy,
Ekképpen tőlem távul légy.

(*Vőfényi kötelességről . . .* H. n. 1789.; *Három szép új ének.* H. é. n. — A szöveg megvan a *Keller-ék.* 320. lapján is, lásd *Népr. Közl.* 1957, 306.)

Az ének 21. vsz.-a = 33. sz. 2. vsz. (Lásd a jegyzetet is.)
75 epeségem = keserűségem

Kézirata: Szentsei-dk. 119b—122b. Kiad. THALY, VÉ II, 66—71.; BUDA JÁNOS, SzD 128—30. — A szöveg végén: Finis.

Az ének az utolsó strófa szerint Debrecenben, 1688-ban készült.

6 udvari leves — talán a. m. léhűtő. BEKE ÖDÖN (Nyr 1954, 97.) a „homályos jelentésű” szavak közé sorolja. Lásd a 10. sort is.

7 hengér = hóhér

8 csintsér = bilincs

28 E sort nem értem.

48 meg ujulna = megjavulna, meggyógyulba

61 borostya = ecset

67 tobak = tabak, dohány (?); botska = dézsa; a sor célzása egyébként nem érthető.

71 Azt tudod = úgy tudod, azt hiszed

73 csiszlér = asztalos

90 spichinár = levendula

93 mendikás = inas

95 Nagy Sándor szolgáját, Parmeniót gyakran emlegették, mint a hűség példaképét.

102 1686-tól kezdve a Várad felszabadítására felvonuló császári csapatok egy része (Heissler generális vezetése alatt) Debrecenben állomásozott. (SZÜCS ISTVÁN: Debrecen tört. Debr. 1871, 487.)

Kéziratai és ponyva-kiadásai:

I. **Czombó-ék.** (1801 k.) 326—30. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után. 229—231. — Címe: Enek mas. A szöveg után: Vege.

II. **Czombó-ék.** 273—6. — Címe: Mas. — Az előzőtől kevésbé eltérő változat, de csak az 1—7. versszakok.

III. **Balás-k.** (1785 k.) 58b—59b. — Címe: Cantio. A szöveg vége a kézirat esonkasága miatt hiányzik.

IV. **Szentsei-dk.** (1704 k.) 103a—b. Kiad. THALY, VÉ II, 99—102.; BUDA JÁNOS, SzD 112—3. — Címe: Cantio alia. A szöveg végén: Finis.

V. **Szabó Samu-ék.** 7b—9a.

VI. **Dugonics András-ék.** (1760—3) 7a—b. — Címe: Más ének.

VII. **Három szép új világi énekek.** H. n. 1768. — Címe: Második ének.

VIII. **Hat világi énekek.** H. é. n.

IX. **Hat szép új világi énekek.** H. é. n.

X. **Aranka-gyűjtemény** (1782—90) I, 46b. — Címe: Más.

XI. **Jankovich-ék.** (1789) 13a. — Címe: el hagyott szerető után sirankozó. — A ponyvanyomtatvány szövegének változata, de 6. versszaka híjjával.

XII. **Énekeskönyv,** OSZK Quart. Hung. 1556. (XVIII. sz. 2. fele) 8b—9a. — Címe: Más világi ének.

XIII. **Világi énekek és versek** (1800 k.) 19a. — Címe: N° 32°.

XIV. **Jánosi-ék.** (1802 k.) 33—4.

XV. **Nagy Ferenc-ék.** (1806) 8a—b. — Címe: Más.

XVI. **Nagy Ferenc-ék.** (1812—6) 46a—47a. — Címe: Más.

XVII. **Nagy Ferenc-ék. másolata** (1840-es évek) 2b—3a.

XVIII. **Mindszenti Dániel gyűjteménye** (1832) 70a—b.

XIX. **Ercsey Dániel gyűjteménye** (1833) 15a—16a.

XX. **Bátky Károly gyűjteménye** (1844) 11b. — Címe: 36dik Dall. — A ponyvaszöveg első három versszakát tartalmazza.

XXI. **Gazdag-ék.** (1822) 103b—104b. — Címe: Más ének.

XXII. **Esze János-ék.** (1837—42) 4—5.

XXIII. **Marosvásárhelyi Teleki-lt.** (OL) Új rendezés fasc. 3205—3277. pag. 776. — Címe: Alia. — E változat 4—5. versszaka a 221. sz. énekből való.

XXIV. **Solymosi-ék.** (1748 k.) 43b—45a. Kiad. KANYARÓ, EM 1893, 95. — Címe: Alia. — A 9—10. vsz. a 221. sz. énekből való.

XXV. Sziveket újító bokréta (1770). Kiad. VERSÉNYI, SzUB 135—6. — Címe: LXXI-dik. A szöveg után: Vége.

XXVI. Énekeskönyv, MTAK Népk. 207. (XVIII. sz.) 1b. Kiad. SZABÓ T. ATTILA, ItK 1935, 390. — Címe: Mas.

XXVII. Deák Miklós-ék. (1786) 4—5.

XXVIII. Horvát György-ék. (1813) 18a—b. — Címe: Mas. — A szöveg vége a kézirat csonkasága miatt hiányzik, de legalább 11. versszakának szövegét ismerjük, mert az megvan az ék. „Gyenge tested mozdulása” kezdetű darabjában, amit Horvát György az énekeskönyvekben előforduló régi szövegekből szerkesztett össze. (Lásd a 221. sz. ének jegyzetét.) Mivel a szövegrészeket legtöbbször szó szerint vette át, ezt a versszakot Horvát György éneke alapján közöljük.

Az ének egy 16 versszakos változata, SZABÓ T. ATTILA szerint, megvolt a Rhédei-lt. (OL) keltezetlen iratainak csomójában is (SzTA II, 265. sz.), a kéziratra azonban nem sikerült ráakadnom.

Az ének versfői: BENEFI IANOSNE. A szöveg legteljesebb, az eredetihez valószínűleg legközelebb álló változatát a kései *Ozombó-ék.* őrizte meg, amint ezt KOCZIÁNY LÁSZLÓ bebizonyította. (Őszi harmat után . . . 35—40.) A legkorábbi, *Szentsei-dk.*-beli változattól a 11. és a 13. (évszámot tartalmazó) szakasz hiányzik. Úgy látszik, hogy a teljesebb szöveg Erdélyben maradt fenn, mert a III. és XXVIII., Erdélyben másolt változatok versfői szintén hibátlanul adják a nevet: BENEFI IANOS. Sajnos éppen ennek a két változatnak a vége (a kézirat csonkasága miatt) hiányzik. — Az éneket a *Ozombó-ék.*-be kétszer is bemásolt szöveg alapján közöljük (I—II. var.), és ennek sok helyen hibásan másolt szavait a *Balds-k.* változata alapján (III. var.) javítottuk. Az I. var. utolsó (KOCZIÁNY nyomán javított) strófája az 1690-es évszámot tartalmazza. — A változatok egy igen tekintélyes hányada az ének ponyva-kiadásain alapul, ezeknek csak az első, 1768-i kiadástól való eltéréseit közöljük. (VII—XXII. var.)

Az ének népszerűségét bizonyítja, hogy két olyan népköltési változata is ismeretes, melyben több strófája megvan:

1. Óh én édes szép virágom,
El hervadsz már, azt jól látom,
Majd el közelget halálom,
Ma lesz tőled meg válásom.	El vesztettem a páromat,
'S érte emészt a nagy bánat.
(5.) 2. Fekete gyászban jár szívem,
Nincsen immár semmi kedvem,
Mert el hagyott szép szerelmem,
'S ezért én nagy buba estem.	(11.) 5. Eddig lelkem enyim voltál,
Nyugszik szived de már másnál,
Sírattálak, hogy-ha szánnál,
'S meg fognálak, ha meg várnál.
(6.) 3. De már bár csak valahára
Repülhetnék ablakjára!
Tudom, sokszor galamb módra
Csókot nyomnék ajjakodra.	(12.) 6. Nem is szánol, meg sem várol,
Te szivedből ki is zárol,
Nem is szóllok, csak halgatok,
Mert ezzel sem használhatok.
(7.) 4. Én kedves jó-akarómat
El szalasztám madárkamat,	(8.) 7. A mit szívem nem reménylett,
A bal eset abba ejtett,
Kiben szívem dicsekedett,
Tőlem el idegenedett.
(5.) Fekete gyászban jár szívem,
Nincsen neköm semmi kedvem;
Akivel élni szerettem,
Attól immár távol estem.	(Baranya-m., MTAK Népk. 49. 29a—b.)
(12.) Nem szólhatok, csak hallgatok,
Mett szómmal nem használhatok,
Másoknak példát adhatok,
Szeretőbe hogy bizzatok.
(8.) Amit szívem nem remélt,
A szerencse jobban ejtött;
Mibe szívem dicseködött,
Attól elidegenődött.	(2.) Én es biztam egy nádszálhoz,
Ki elhagyott, hajlott másához,
Kiér immán halálomhoz
Közel vagyok s végörámhoz.

(KRIZA 239. sz.)

Az ének 1—2. versszaka igen gyakran fordul elő együtt:

1. Nem élsz mind éltig kedvedre,
Bu száll valaha szivedre,
Akkor jutok én eszedbe,
Mikor bu száll a szivedre.

*Mert ha az szél kezd fujni,
Kész minden felé hajlani.*

2. Nem hittem volna felőled,
Hogy álnokság legyen benned,
Szívemet így keserítsed,
Jó voltomért ezt miveljed.

4. *Én is biztam egy nádszálhoz,
Ki elhagyott, hajlott másához.*

3. *Bolondság volt nádhoz bizni,*

Ki fel szokott szépen nőni,
(*Szádeczki-miscellanea*, 126. Kiad. VARGA IMRE SZM 24. — E szöveg 2. vsz.-a a 261. sz. ének 2. vsz.-ának változata; 5. vsz.-át lásd ugyanott a jegyzetekben.)

5. Az én szívem oly vig vala,
Mig bánatot nem tud vala,
De már jutott nagy bánatba,
Nincsen ki megvigasztalja.

1. Nagy bolondság nádhoz bizni,
Ki fel szokott szépen nyólni,
De mihelt a szél kezd fuini,
Minden felé kezd hailani.

Miként szived mutogattad.

2. Én is biztam egy nád szálhoz,
Ki fel nyölvén hailott másához,
Kiert immár halálomhoz
Közelgetek vég orámhoz.

11. Hogy pedig bennem mi legyen,
Aztat meg érthessed éppen,
Tsak füled tartasad készen,
Egy versel ki mondom szépen:

3. Hogy magadat hozzám adtad,
S- jobb kezedet nyuitogattad,
Te jobban tudod azt magad,
(*Dugnicss-ék.* 1760—3. 10b—11a. — Utoleó stírfája a 261. sz. ének 12. vsz.-a.)

12. Jó tetedért jót kívánok,
De boszszudért boszszút állok,
Ha módot abban talállok,
Érdemed szerént szolgállok.

1. Kisütött a nap sugára
Kedvesemnek ablakára,
Tündöklük gyémánt orczája,
Rogyog szép csillag módjára.

3. *Bolondság volt nádhoz bizni,
Mely fel szokott szépen nőni,
De mihelyt szél kezd fujni,
Kezd mindenfelé hajlani.*

2. A méhecske virágokról
Édességet szed azokról,
Én is piros ajakidról
Gyöngy csókokat szedek arról.

5. *Én is biztam egy nádszálhoz,
Mely elhagyott, hajlott másához,
Azért én is halálomhoz
Közel vagyok végórámhoz.*

3. Csak a' nekem rózsám nehéz'
Hogy tégedet ölel más kéz,
Az én szemem távolról néz,
Hidd el bizony, nekem nehéz!

6. Talám azt tudod, hogy bánom,
Hogy tetőled meg kell válnom?
Im ez előttem csak álom,
Mert szeretőm nincs, s nem bánom.

(A Kuun Géza marosnémeti könyvtárában volt, 1760 körül összeírt énekeskönyvből közli VIKÁR, MNGy VI, 399. — Egy másik változata a *Dávidné Soltári* 100—1. lapján is.)

1. Nem leszek többé szerelmes

5. Bolondság volt nádhoz bizni,
Ki fel szokott szépen nyólni,
De mihent a szél kezd fujni,
Mindhova kezd hajlani.

6. Én is biztam egy nád szálhoz,
Ki el hagyott, 's hajlott másához,
De ifju voltam, gondolatlan,
Tréfás, nyájas, nyúghatatlan.

(Egy XIX. sz. elején összeírt énekeskönyvben: MTAk Népk. 172/f. 1a—b.)

1. Bolondság vólt nádhoz bizni,
Melly fel szokott szépen nőni,
De mihelyt kezd a' szél fújni,
Minden felé kezd hajlani.
2. Én is biztam egy nád szálhoz,
Ki el hagyott hajlott másához,
Pedig csak szélből állott a'
Ki ezt magához hajtotta.

(MTAK Népk. 62. 5a.)

1. Bolondság volt nádhoz bízni,
Ki szépen fel szokott nőni,
De mihelyt a szél kezd fújni,
Kész mindenfelé hajolni.
2. Én is biztam egy nádszálhoz,
Ki elhagyott s hajlott másához,
Kiért immár vig órámhoz:
Közel vagyok halálomhoz.

(Sövényfalva, Kisküküllő m., 1907. EA 1944. 283. — Azonos szöveg Udvarhely megyéből: Uo. 554.)

Egy Csík megyei népköltési változatban az ének I. versszakához a 8. tapadt hozzá:

1. Bolondság volt nádhoz bízni,
Mert fel szokott szépen nőni,
Ha szél kezd legyíngetni,
Mindenfelé kezd hajlani.
2. Hajlik hozzám, hajlik másához,
Hajlik egy idegen párhoz,
Kivel szívem dicsekedett,
Attól elidegenyedett . . . stb.

(Gyergyóalfalu, 1910. MF 1267/c.)

Az ének egyes versszakainak változatai:

Bolondság volt nádban bizni,
Melly szépen föl szokott nőni,
'S mihelyest a' szél kezd fújni,
Mindenfelé kezd hajlani.

(MTAK Népk. 69. 1. sz. — Különböző strófákból összefűzött egyveleg 3. szakasza.)

Nádszálhoz ke nincs mit bizni,
Ki fel szokott széjepen nőni,

Széjepen nőni nődögelni,
Mindenfelé lengedezni.

Széjel megfujja hezzám hajlik,
Ha mász fujja mászhoz hajlik,

Hajladozzék ott ő lássza,
Csak végtire meg ne bányya.

(PETRÁSS INCZE JÁNOS 1843 körüli gyűjtése, Csángó népzene 58—9.)

Az 1. vsz. egy változatát lásd még a 236. sz. ének jegyzeteiben; „Tavaszi szél utat száraszt” kezdettel.

Az 5. vsz. változatai:

1. Fekete gyászban jár szívem,
Mert elhagyott a' kedvesem,
Egyhez volt még reménységem,
Ez is megvetett már engem.
2. Ugyan rózsám mit vétettem,
Hogy tőled ezt érdemltem,
Egy oly szívet elvesztettem,
A' kit halálból szerettem.
(MTAK Népk. 102. 3a—b. — Teljes szövegét közöltük, mert 3—4. versszakában a „Megjelentem panaszimat” motívumai lelhetőek fel: 261. sz. 2., 10. és 14. vsz.)
3. Nem hittem volna felőled,
Hogy álnokság lakik benned,
Sokszor majd meghaltam érted,
Most látom idegenséged.
4. Már többé nem is unszollak,
Személyemmel nem kínállak,
Ha nyájasan csókoltalak,
Már most az istenre bizlak.

1. Végig mentem udvarodon,
Be tekinték ablakodon,
Gyertya égett asztalodon,
Barna legény a' padodon.
2. Tudom rozsám fáj a szived,
Gyenge szemed rám sem nézhet,
Nem is hiszem, hogy ne fájna,
Fekete gyászban ne járna.
(Komáromból beküldött népdal, MTAK Népk. 34. 10. sz. — Ezen a szövegen is, mint az előzőn, a „Megjelentem panaszimat” emléke érződik.)
3. Fekete gyászban jár szívem,
Mert elhagyott egy reményem,
Mert elhagyott a' hitetlen,
Kéért hollig fáj a szívem.
4. Barna babám de megcsaltál,
De kedves szeretőm voltál,
Mögöleltél, megcsókoltál,
Álnok szívű, de elhagytál.

Fekete gyászban jár szívem,
Nekem nincs már semmi kedvem,
Hogy elhagyott szép szerelmem,
Akkor én nagy buba estem.
(Mezőkovácsháza, Csanád m., 1878. MTAK 580/52. 158.)

A 6. versszak egyik változata egy XIX. század első feléből való énekeskönyv „Isten hozzád arany alma” kezdetű darabjának 5. versszaka:

Bar csak ugyan valaharo
Röpülnek az ablakimra,
Tudod sokszor galambidra [!]
Csolkott raktál ajakimra.
(OSzK Oct. Hung. 1414/6. 2b—3a.)

A Gaal Miklós-ék. (1810) *A kisasszony gálájában* . . . kezdetű énekének 4. vsz.-a:

Bár tsak egyszer valahára
Repülnek az ablakára
Sokszor tudnék galamb modra
Tsokot adni ajjakodra.

Az alábbi változatot Baranya megyéből küldték be ERDÉLYI JÁNOS népköltési gyűjtése számára:

Rátaláltam egy virágra . . .

4. Bár csak egyszer valahára
Repülhetnék ablakára!
Harmat testét megkaphatnám,
'S szívem tüzét el olthatnám.

(MTAK Népk. 49., 49.)

A 8. vsz. egyik népköltési változatát lásd fentebb. A másik **Petrass Incze János** 1843 körüli gyűjtéséből:

Kibe szívem dicsekedett,
Töllem elidegenedett,

Sz'e kit szívem nem szeretett,
E szerencse annak vetett.

(Csángó népzene, 60.)

A 9. vsz. egyik változatát a 279. sz. ének jegyzetében közöltük, mint a „Gyöngy termetű ékes alak” kezd. ének 6. versszakát. Egy másik változata az Erdélyinek beküldött anyagból:

Van kőkényfa van is rajta . . .

5. Senki magát ne biztassa,
Még madarát meg nem fogja,
Ha madarát meg foghatja,
Magát is úgy biztathatja.

(MTAK Népk. 52. 2.)

A 11. versszaknak csak a XVIII. századi kéziratban találtam két változatát:

Gyönyörű tavasz idő . . .

Sziratnálak ha te szánnál,
Meg fognálak, ha meg várnál,
Mint ez előtt tsokolgatnál
Engemet inkább masoknál.

(*Vízkeleti-ék.* 1764 k., ItK 1932, 177.)

Járnék én is ha járhatnék . . .

12. Siratnálak ha te szannal,
Meg fognalak ha meg varnal,
Mint ez elöt tsokolnalak,
Ma nem nyűgszik szivem nalad.

(*Tarcsafalvi-ék.* 7a—10a.)

A 12. vsz. egy változata a „Bánatimnak örvényében” kezdetű, különböző bujdosó énekek versszakáiból összeállított szöveg utolsó, 12. strofája:

Nem szóllok már tsak halgatok,
Mert azzal se használhatok,
Kérlek rólam tanúlyatok,
Másnak is példát adgyátok.

(*Világi énekek és versek* 23b—24a.)

227.

Kéziratai:

I. **Komáromi-ék.** 50b—51b. — Címe: Cantio. A szöveg végén: finis.

II. **Szentsei-dk.** 123a—124a. Kiad. **TRALY, VÉ II,** 72—5.; **BUDA JÁNOS, SzD** 131—2. — Címe: Cantio alia. A szöveg végén: Amen. Finis.

BARTA—KLANICZAY: Szöveggyűjtemény a régi magyar irodalomból (II, 923—4.) az énekek egy rekonstruált, a két változatot összeolvasztó alakját közli.

III. **Maracska Anzelm-ék.** (XVIII. sz. 1. fele) 145. — A levél felső része, valamint a következő levél ki van vágva, ezért a szöveg csonka. Az előző vsz. szövegéből ennyi látszik: *szára*.

Az éneket — mindkét változat szerint — 1692-ben, Nyitrán szerezték. — A *Dávidné Soltári* (1790—1) „Csak a' nekem keserves” kezdetű darabjának 3. versszaka az ének 61—2. és II, 70. sorait tartalmazza:

Im' hol jö az aratás, én is ugy élek mint más,
Én se leszek heverő kasza, kapa kerülő.

(*Dávidné Soltári* 268. — Azonos szöveg: PHÁ 402., ERDÉLYI: Népdalok és mondák II, 24. sz. és *Barra János-ék.* 3a—b.)

14 czipke = csipkebogyó, a vadrózsa termése
31—2 Ugyanez a szólás megvan a 18. sz. ének 35—6. sorában is.
36 Tébenis = télben is (kiejtés szerint írva). Ugyanígy a 42. sorban is.
41—2 Ez a közmondás Baranyai Decsinél is előfordul: „Az ki Nyárban nem keres,
Télben agebül bánkodik”. (Ad. 1/2/3/3.)
47 dellelünk (II-ben: déllellyünk) = deleljünk
63—4 E két sort nem értem; itt is egy közmondás lehet versbe szedve.
II, 45, 53 Udde = úgy de (ejtés szerint írva).

228.

Kézirata: **Komáromi-ék.** 52b. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 340—1. — Címe: Cantio de amore.

Az éneket az utolsó vsz. szerint 1693-ban szerezték; 1., 3. és 5. versszakának szövege a 145. sz. énekből van átvéve.

8 ötezzem = öltözzem (csak itt van ejtés szerint írva; az 5. sorban: öltözik, a 9.-ben: öltözem).

11 nehad most hátra = ne mellőzd

12 hálára = halálra (a *Komáromi-ék.*-ben gyakori az *l* hang helyén pótlónyújtás, mint a 8. sorban is).

20—1 A szöveg itt romlott; a *nap ohajtással* ERDÉLYI szerint talán ezt jelenti: „egész nap óhajtással”, valószínűbb azonban, hogy elírás *nagy* helyett.

229.

Kézirata: **Thoroczkai-dk.** 3b—5a.

Az ének néhány versszakának többé-kevésbé eltérő változata: 2. vsz. = 209. sz. 1. vsz.; 6. vsz. = 66. sz. 3. vsz.; 10. vsz. = 211/II. sz. 6. vsz. — Egy 1781-ben szerzett ének 1., 3., 5. és 10. versszaka énekünk 1., 6., 5. és 3. versszakával egyezik meg. Mivel többi versszakának nagyrésze szintén régi eredetű, egész szövegét közreadjuk:

15lik Dall.

1. Kióltya meg lángját lobogó szivemnek,
Ki gyógyíthatya meg sebeit szerelmemnek,
Ha látom világát tsillagom fényének,
Ha foghatom kezét kedves édcsemnek.
2. Mely nehéz a szivnek szivtül szakadása,
Igaz szeretetünknek egymástül válása,
Bús szivemnek immár nem lehet panasza,
El rejtett titkomat nintés kinek meg mongya.
3. Melly nehéz a' testnek lélektül meg válni,
Olly nehéz szivemnek szivtül szakadni,
De mivel hogy így volt rendelve Istentül,
Hogy el távozásom essék személycedtül.
4. A te szódat szivem mihelyest meg hallom,
Azért én is néked panasgom meg mondom,
Más orvosom látom bizony nem találom,
Ha te el hatz engem lesz nehéz halalom.

5. Léttét életemnek tovább nem kívánom,
Csak Isten meg tartson agyon téged látnom,
Az után kész vólnék mindentül meg válnom,
Földi hajlékomban előtted bé szálnom.
6. Aranyos szerelmét el loptad venusnak,
Gyenge fehér tested mint tolyva hattýúnak,
Nem gyözöm tsúdálni formáját álmadnak,
Venus kebledben plántált két almádnak.
7. Fel tekert órámnak miként száma nintsen,
Apro kereketskéi valahányszor persen,
A' szivem szerelemre annyszor felserken,
Valameddig lelkem bús testembe lészen.
8. Melly régen nem láték egy szép virág szálat,
Hogy ha veled beszélhetnék kettőt vagy hármat,
El menne szivemről az iszonyú bánat,
Az éjel is láték felöled egy álmat.
9. Hogy ha véle álmostam is az ugyan nem tsuda,
Mert gyötör engemet szerelemnek lángja,
Fénylik én előttem az ő gyenge tagja,
Mellyet szerelmemnek visel vig orczája.
10. Bár tsak éjtzakának egyik része
Hozna édes álmat szemeimre,
Adna nyugodalmat elfáratt testemre,
Ne kinlódna szivem annyit gyöttelemre.
11. Meg másolhatatlan bennem a' fogadás,
Jól lehet emberben vagyon fogyatkozás,
Hogy ha miben találsz jó szivel bár ne láss,
Kivüled szivemnek nem teezik soha más.
12. Ez verseket irám egy szép virág szálnak,
Gelicze mógyára kesergő nimfának,
Szivem vigasztaló N. N.
Szolgállok még élek mint én sajátomnak.
13. Az ezer hétszázban, nyoltzvan egyedikben,
Virágzó éltemnek szinte folyásában,
Hogy ártatlan fejem keveredett átokban,
Irám ez verseket keseredett búmban.

(Keller-ék. 271—4.)

E szöveg 6., 8. és 9. strófája a 121. sz. ének 6., 7., 1. és 4. versszakán alapul. A 7. szakaszt és változatait lásd: 253. sz. 9. vsz. és jegyzetei.

Az ének 2. és 10. versszaka az 1797-i *Barra János-ék.* „Siralomnak napja reám felvirrada” kezdetű énekébe is bekerült. (16. és 20. vsz.) Idézzük az ének 19. strófáját is, mert az a fentebb közölt 1781-i ének 12. versszakának változata:

16. Isten hozzád immár nekem is meg botsáss,
Eletedben szivem sohais but ne láss,
A kiért faj szivem tsak te vagy a, nem más,
Szaljon az egekből te reád bő áldás.
19. Ez verseket mondom egy szép virág szalnak,
Szépséggel tündöklő gyenge violának,
Szolgállok önéki mind engem szanonak,
Immár en magamot ajánlom magamnak.

20. Oh mely nehéz nékem szívem szép virágom,
 Hogy gyönyörű szép szád nem beszélhet velem,
 Rosa színű ortzád el fordított töllem,
 Majd meg hasad szívem te cretted szívem. Vege.
 (*Barra János-ék.* 20a—23b.)

A 6. versszakról lásd a 66. sz. ének jegyzetét.

- 3 A sor értelmetlen *Hallottam* szavát a jegyzetben közölt variáns-szöveg megfelelő 3. sora alapján javítottuk. A *ha* jelentése itt, mint a következő sorban is: mikor.
 28 Két szótaggal rövidebb, romlott sor.

230.

Kézirata: **Thoroczkai-dk.** 5a—6b.

Az ének 8. és 10. versszaka a 98. sz. ének 1. és 4. versszakának változata. A 10. vsz. szövege megtalálható a 200/II. sz. énekben is. (4. vsz.) — Az ének szövegén Zrínyi: *Arianna strása* c. költeményének ismerete látszik.

1 Phebus = a Nap.

5 Vö. Zrínyi éneke 3. versszakának 1. sorával: „Nagy sebet mert csinált Cupido szívemben.” (NÉGYESY-kiad. 334.) A 3 szótaggal rövidebb, hibás sort Zrínyi nyomán javítottuk.

12 Zrínyi megfelelő helye: „Echo is bánattal szól Ariánnának.” (Uo. 336., 18. vsz.)

17 Az Ariadnét hűtlenül elhagyó Theseus szintén Zrínyi után kerülhetett az ének szövegébe.

27 Egy szótaggal rövidebb sor; vettem = vétettem

33 be öklük — talán elírás *be öllük* helyett, melynek jelentése: behatol, átvitt értelemben pedig: eszébe jut.

231.

Kéziratai:

I. **Bathó Mihály-ék.** (1728 k.) 258—60. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után . . . 111—2. — Címe: Más. A szöveg végén: Finis. Az ének elejének romlott szövege az ék. 257. lapján is olvasható: „Nota fel tamadot Cxtus Banatos szívemre nag fájdalom szállot Mert az en örömem tollem el tavozot engemet el hajot Orczamon konjveim gjakorta le fojnak Az en szemeim keservesen sirnak Tsak szeljel vigjaznak Hol <hagjon> oromom immar mondokot <nem> lathat Remensegben forog az en <en> eletem mer az en edesem tavul eset tollem Nincs ki szannjon engemet Nincsen jo akarom ki biztasson engemet. <Njavaljas eletemnek job volna el veszni>” A másoló aztán az egészét áthúzta.

II. **Szikszai-ék.** (1750 k.) 35b—36b. — Címe: 34 Alia. Az előzőhöz igen közelálló változat.

III. **Thoroczkai-dk.** 8b—10b.

IV. **Hevesi-ék.** (1769—1777) 4a. — Címe: Világi Enck.

V. **Erdélyi-ék.** (1779 k.) 81a—b. — Címec: Más. E változat érdekessége, hogy a versszakok 3. sorát is 12 szótagosra bővítette ki, olymódon, hogy a 2. sor második felét a 3. sorban megismételte.

VI. **Jankovich-ék.** (1789 k.) 12b—13a. — Címe: XIX. Más.

VII. **Külömbféle verszetek** (1790 k.) 26b. — A szöveg után: Vége.

VIII. **Világi énekek és versek** (1800 k.) 24a—b. — Címe: N° 40°.

Az ének versfői az I. és II. (legépebb) változatokban; BORNEMISZA. Szerzőjét KOCZIÁNY (i. m. 30—1.) Bornemisza Péter XVI. századi prédikátorban sejtí, erre azonban semmi alap nincs. — A *Bathó-ék.* 257. lapján megadott nótajelzés: „Feltámadott Krisztus ő koporsójából” egy unitárius énekre utal, mely először 1627 körül jelent meg nyomtatásban. (RMK I, 1586. 641—3.)

Az ének szövegének két XVIII. századi átdolgozása is fennmaradt. Az egyik a Teleki-lt. (OL) 3205—3277. sz. fasciculusának 776. lapján, XVIII. sz. eleji kézírással. (Ugyanitt található a 226/XXIII. sz. ének szövege is.) A szöveg vége a kézirat csonkagsága miatt hiányzik; versfői: KATONA SU. (Zsuzsanna?)

- (1.) 1. **Kártékony** rosz világ szívemre kint osztot,
 Bizat ürömmötöl engemet meg fosztot,
 Árvaságra hagyot,
 Gyaszos koporsomban szintén be szalatot.

- (2.) 2. **Ay** szivem szakadva könyveim csordulnak,
Az én két szemeim keservesen sirnak,
Széjjel úgy vigyáznak,
Eőröm mondo postát hogj ha láthatnának.
- (7.) 3. **Titkosan** buskodom, mint árva gelicze,
Aki kedves tarsat messze eresztette,
Regolta kereste,
Társáért önmagát halni eresztette.
- (3.) 4. **Oh** melly rementelen világban életem,
Mert minden örömem el távozot töllem,
Nints ki szánnja fejem,
Jo akarom sintsen, ki biztasson engem.
5. **Nyughatatlan** bánat fogta környül szivem,
Mert én szép szerelmem sirvan ugj kesergem,
Igen emlegetem,
Minden jo kedvemet utanna küldöttem.
- (5.) 6. **Amitöl** éltemben leginkáb retegtem,
Ugyan azon törben véletlenül estem,
Bele keveredtem,
Kiböl a jo Isten mentheti ki fejem.
7. **Sirban** tévö méreg sem ér keserveimel,
Mert oly titkon fogjat lelkem s testemben el,
Ugyem sem vészi fel,
Melyben mint az égő.....
8. **Unalmas** pusztában, mint árva pelikán,
Ugy vagyok bánatim örvényében.
Vigasztalást nem vár,
Hogy ha.....

A másik átdolgozás a *Világi énekek és versek* 69b—70b lapjain olvasható:

- (1.) 1. **Kesergő** szivemre nagy fájdalom szállot,
Em minden örömem tölem el távozott,
Engemet el hagyott,
Jaj jaj, mikor érek örvendetes napot?
- (2.) 2. **Özönni** szemémnek ortzáimon folynak,
Fel, 's alá serényen szomorún vigyáznak,
Hogy ha láthatnának
Oly postákat, a kik jó hért mondanának.
- (3.) 3. **Kétséges** reményben forog az én szivem,
Mert nints jó akaróm, barátom, vagy hivem,
A ki szánnyon engem,
A vagy vigasztallyon 's könnyebétse terhem.
4. **Én** nékem úgy sorsom, mint bús gerlitzének,
A ki tévesztette hú társát feszkének,
Kiért nyögössének
Nints vége, nyárban is van tele éltének.
5. **Nyelvem** elégtelen mondani fajdalmom,
Gond, bú, bánat miat nints éjjeli álomom,
Nötön nő siralmom,
Mint Biblisnek, könyvem árja lész sér halmom.

2. Most jöttem Budáru, nem tudok magyarul,
Tsillagom Katitzám, tanits meg magyarul,
Tsillagom Katitzám, tanits meg magyarul.
- (1.) 3. Bánatos szivemre nagy fájdalom szállott,
Mert az én édesem tölem eltávozott,
Mert az én édesem tölem eltávozott.
- (10.) 4. Szerentse bal kézzel poharát nyújtotta,
Szomorító borát velem megitatta,
Keserves szivemet buval újította.
5. Igye fogyott fejem vigasztalást nem vár,
Nem ujul énnékem több tavasz és több nyár,
Mind hóltig buban jár keseredett szivem.
- (5.) 6. A' mitől leginkább éltemben rettegtem,
Szintén azon törben véletlenül estem,
Szintén azon törben véletlenül estem.
7. Homályba vig napom véletlen borula,
Kedvem' hajnalára rut felhő tódula,
Istenem teremtem, ne hagyj így vesződnöm.
- (Két *historia*, *egy dal*. Vén kofái, Nánásié. H. é. n. Kiad. THALY, VÉ II, 312. — E ponyvaszöveg első strófája népdalként is ismeretes; 5. versszaka Kőkényessy verse 9. versszakának, a 7. pedig a 12.-nek változata.)

14 haboru = háborgó

232.

Kézirata: Thoroczkai-dk. 10b. — A szöveg vége a kézirat csonkasága miatt hiányzik
Az ének első sorának népi változatait Erdélyben gyűjtötték:

1. Árva vagyok nincs gyámolom . . .

8. Bolyog elmém mint a fölleg
Romlik szivem mint az éveg.
(Gyergyóalfalu, 1910. MF 1267/a.)

Romlik szivem, mint az éveg,
Bolyog elmém, mind a fölleg.
(Korond, Udvarhely m., MNT IV, 705.)

Elmém bolyong, mint a fölleg,
Szivem romlik, mind az évek.
Mind azt mondják, nem búsulok,
Hogy az utcákon nem sírok.
(Kászonimpér, Csik m., Gr. 46 A6a)

233.

Kéziratai:

I. **Thoroczkai-dk. 13b.**

II. **Solymosi-ék.** (1748 k.) 28a—b. Kiad. KANYARÓ, EM 1892, 554—5.

A 4. vsz.-ot v. ő. a 107. sz. ének 1—2. sorával.

Mindkét kéziratban közvetlenül útána az „A gerlice madár” kezdetű ének szövege van írva (lásd a következő szám alatt), de nyilvánvaló, hogy két különböző ének. — A szöveget megőrző kéziratok erdélyiek, de az ének országszerte ismert lehetett, mert népköltési változatait sokfelé lejegyezték:

Gyere be gyere be gyönyörű kis madár,
Csináltattam neked aranyból kalickát,
Aranyból kalickát, ezüsből ajtaját,
Ezüsből ajtaját, gyémántból válluját.

Nem szoktam, nem szoktam kalickában lakni,
Csak szoktam, csak szoktam zöld erdőben lakni,
Zöld erdőben lakni, zöld ágakra szállni,
Fenyő magot enni, gyöngy harmatot inni.

(Dunántúl, MTAK Népk. 72. 9a. Kiad. ERDÉLYI JÁNOS: Népdalok és mondák. I, ;448.)

Gyere haza gyere, gyönyörű kis madár,
Csináltatok neked aranyból kalitkát,
Gyémántból válucskát, ezüsből ajtaját.

(Rábaköz, MTAK Népk. 15, 65.)

Gyere haza, gyere, kis cinege madár,
Csináltatok néked aranyból kalitkát,
Ezüsből ajtócskát, gyémántból válucskát.

Én sohasem szoktam kalitkában lakni,
Hanem én csak szoktam zöld erdőben lakni,
Fenyőmagot enni, gyöngyharmatot inni.

Átkozott az posta, ki azt a hírt hozta,
Hogy az én galambom Dunántúl van fogva,
De nincs az ott fogva, mert most fekszik halva.

(Vas m., Orbán János 1854-i daloskönyvéből. VIKÁR Áttétel XVIII, 111.)

Elment a madárka, üres a kalitka,
Azt ígérte nekem, visszajön tavaszra,
Ha tavaszra nem jön, haza jön új borra,
Ha új borra nem jön, tudom sohasem jön.
Azt ígértem neki: csináltatok neki
Aranyból kalitkát, gyémántból válucskát.
Nem szoktam, nem szoktam kalitkában lakni,
Csak szoktam, csak szoktam zöld erdőt bujdosni.
Zöld erdőt bujdosni, ágról ágra szállni,
Ágról ágra szállni, víg nótát dalolni.
Nem szoktam, nem szoktam válucskából inni,
Csak szoktam, csak szoktam folyóvizet inni.
Folyóvizet inni, partról partra szállni,
Húséges páromnak tiszta vizet vinni.
Nem szoktam, nem szoktam válucskából enni,
Csak szoktam, csak szoktam szemet szedegetni,
Szemet szedegetni, szárnyaimra kelni,
Én kis fiaimnak fészkecskémbé vinni.

(MÁRKI ISTVÁN gyűjtése, Bihar m., 1862. MTAK RUI 8r. 149. 20.)

Kemény kősziklának könnyebb meghasadni,
Mint két édes szívnek egymástól megválni,
Mikor két édes szív egymástól megválík,
Még az édes méz es keserűvé válík.

Angyalé vagy madár, ki az ágakon jár,
Csattogtatja szárnyát, veri szívem búját,
Hogy verjen szívemnek vigasztaló nótát,
Vigasztaló nótát s meg elmenő nótát.

Bizony csináltatok aranyból golickát,
Aranyból golickát, ezüsből válucskát,
Abba enned adok fehér zsemlecipót,
Abba innod adok szerelmem piros bort.

Nem szoktam, nem szoktam golickában ülni,
Csak szoktam, csak szoktam zöld erdőben járni,
Zöld erdőben járni s ágról ágra szállni,
Piros pünkösöd napján gyöngyharmatot szedni . . . stb.
(Csikvacsárcsi, 1907. MF 1016/b. — E szöveg 1. versszaka a 208/III. sz. ének 8. versszakán alapul.)

Az ének elterjedtségét bizonyítja, hogy más népdalok kezdetein is érződik az ének emléke:

Madárkám madárkám, csácsogó rigócskám,
Rendisd meg nyelvednek gyönyörű szózatyát . .
(PETRÁSS INCZE JÁNOS feljegyzése, 1843 k. Csángó népzene I, 41.)

Madárkám, madárkám, csacsogó madárkám,
Vidd el a levelem szép magyar hazámba.
(Füzesabony, Heves m., MF 137/a.)

234.

Kéziratai:

I. **Thoroczkai-dk.** 14a—b. — A szöveg után: Finis.

II. **Solymosi-ék.** 28b. Kiad. KANYARÓ, EM 1892, 555.

Mindkét forrásban közvetlenül az előző szám alatt közölt szöveg után van másolva, mintha egy ének lenne a kettő. Témájuk, versformájuk valóban összeköti a két szöveget, de egyébként nyilvánvaló, hogy két különböző ének.

A kezdőstrófa gerlice-motívumáról lásd az 54. sz. ének 61—4. sorához írt jegyzetet. — A 2—3. vsz. a 98. sz. 4. versszakának változata; az 5. vsz. formuláját lásd: 115. sz. 10. vsz.

235.

Kézirata: **Thoroczkai-dk.** 23b—24b.

5—6 Mindkét sor romlott, kijavításukra nincs semmi fogódzó.

11 lobog = lábbad

12 halhatnak — olv. hálhatnak

236.

Kézirata: **Kolozsvári asztaloscéh jegyzőkönyve**, 89b. Kiad. KLANICZAY TIBOR, I. OK 1954 (V.), 356. — A szöveg kétszer egymás alá van írva a kötetbe, mint „probatio calami”.

A beírás időpontja nem határozható meg. A jegyzőkönyv 1644—1690 közötti bejegyzéseket tartalmaz, de nem időrendben, hanem meglehetősen rendszertelenül. A kötet végefelé, ahol a verses bejegyzés is olvasható, általában 1670—90 közötti bejegyzéseket találunk, de akad néhány későbbi is, pl. 1740-ből. Az írás jellege azonban XVII. századnak látszik (lásd a 15b. sz. fényképmellékletet), és az ének tárgya is igen elterjedt a XVII. században. (Erről lásd a 200. sz. ének jegyzetét.) Ezért a szöveget a XVII. század végi keltezetlen énekek között közöljük.

Valószínű, hogy e három sor csak töredék, egy hosszabb ének 1. versszaka. Ezzel a versszakkal kezdődik Rákosi Sámuel 1790—1-ben összefűt *Holmi*-jének egyik darabja; lehetséges, hogy a XVII. századi teljesebb szöveg változata:

1. Tavasz szél utat száraszt,
Minden ember társat választ,
De én szívem bukat áraszt,
Melly elmémben sokat fásaszt.

2. Tavasz ujjul vig napokkal,
Erdők, mezők virágokkal,
De én szívem bánatokkal
Rakva szájam panaszokkal.

3. Madarak is zengedeznek,
Vig tavasszal örvendeznek,
En bánatim gyülekeznek,
Szavaim is tsüggedeznek.

4. Minden állat a párjával
Jádzodozik szép társával,
De én szívem bánatyával
Küszködik sok siralmával.

5. Golombom is burukkolván
 Fordul tóltul mondogolván,
 Szajokat öszve kotsolva,
 Vigadozván, egy mást csokolván,
 6. De ennékem senkim nincsen
 Bánatimnak ki enyhítsen,

- Szovoival édesítsen,
 Háborumban fel segítsen.
 7. En Istenem, reménysegem,
 Adjad ernem még jo végem,
 Legyen meg én edességem,
 Ögveimen idvességem. (74a.)

Az 5. vsz. *burukkol* szava hangutánzó szó, mely a szegedi tájnyelvben is megvan *brukkol* alakban. Jelentése: 'a hímgalamb kiterjesztett szárnyal ugrálva, maga előtt hajtja a párját, közben bruk-bruk hangot ad'. (Nyr 1959, 332.) — A *tóltul* jelentése: tiltul, ide-oda.

Az 1. vsz. népköltési változatai Erdélyből és Moldvából kerültek elő:

Tavaszi szél utat szárazst,
 Minden madár társat választ,
 Hát én immán kit válasszak?
 Bokrétát kire akasszak?

(KRIZA 352. sz. 6. vsz. — Alig eltérő változata VIKÁR Udvarhely megyei gyűjtéséből EA 2299. 392. — 4. sorában eltérő: KODÁLY: Iskolai énekgyűjtemény. Bp. 1944. II, 86.)

Tavaszi szél utat szárazst,
 Minden állat társat választ,
 Hát én vajon kit válasszak?
 Szüvet szüvért kinek aggyak?

(KRIZA 422. sz.)

Két székelyföldi változat, mely más XVII. századi versszakokkal keveredett:

Tavas, tavasz, gyenge tavasz,
 Mindeneket mégújítasz,
 Fákat levélbe borítasz,
 Csak engemet elhervasztasz.

Tavaszi szél utat szárazst,
 A hóból es vizet áraszt,
 A madár es társat választ,
 Bánatban csak engem maraszt.

(Gyimes, 1912. MSz 1493. — Első versszakának változatait lásd a 200. sz. ének jegyzeteiben.)

Tavaszi szél utat szárazst,
 Minden hóból vizet áraszt,
 Minden madár társat választ,
 Hát te rózsám kit választasz?
 Választok én egy nádszálat,
 Mihent szél kezd lengedezni,
 Kész mindenfelé hajolni.

(Kibéd, MNGy VII, 42. — A szöveg vége a 226. sz. énekből való. — Kissé eltérő változata: Moldvai csángó népdalok . . . 188.)

Egy moldvai változat (VERESS SÁNDOR gyűjtése) különféle antológiákon keresztül országszerte ismertté vált:

Tavaszi szél vizet áraszt, virágom, virágom,
 Minden madár társat választ, virágom, virágom.
 Hát én immár kit válasszak, virágom, virágom,
 Te engemet s én tégedet, virágom, virágom.

237.

Kézirata: **Teleki-ék.** 51a. Kiad. ERDÉLYI, Barakonyi költ. 97. és EM 1907, 370. — Az ének versfői: KATA. A szöveg végén: Finis. — Az énekeskönyv-kolligátum V., a XVII. század végén írt részében. (Lásd a *Teleki-ék.* keltezetlen énekci jegyzeteihez írt bevezetést.)

13 személyet = személyed

Kézirata: Teleki-ék. 51b—52a. Kiad. ERDÉLYI, Barakonyi költ. 98. és EM 1907, 370.— A szöveg végén: Finis. A *Teleki-ék.* XVII. század végi részében, mint az előző ének.
9 A sor értelme zavaros; talán eredetileg *gyötrelmem* volt a szövegben, így valamivel több értelme lenne, és a belső rímek is tökéletesebbek lennének.

Kézirata: Marosvásárhelyi Teleki-lt. (OL) Új rendezés 102. fasc. — Egy latin—magyar fordításokat tartalmazó iskolai füzetke első lapján, XVII. század végi, vagy XVIII. század eleji írással. A szöveg töredékesen maradt fenn.

Kézirata: Marosvásárhelyi Teleki-lt. (OL) Missilis 761. Kiad. ERDÉLYI, Barakonyi költ. 114—6. — A szöveg végén: Amen, amen, vale.

ERDÉLYI ezt az éneket is Barakonyinak tulajdonította, mivel „írása feltűnően hasonlít a *Teleki-Énekeskönyv-éhez*”. (I. m. 177.) A bizonyítás azonban megdőlt, mert a *Teleki-ék.* sem Barakonyi keze írása. — Az ének a XVII. sz. második felében keletkezhetett.

13 szok szép szok — valószínűleg így olvasandó: sok szép szók.

28 ERDÉLYI *logi Katus*-nak olvassa, de a kéziratban világosan *hogi* kötőszó áll, mint a 16., 20. stb. sorokban is. A *Katus* a kedves neve lehet.

32 tsötsi költ — a kedves kebléről van szó, mint a következő sor szövegéből kiderül.

36 cras = holnap

39 pinti — olv. pinty

Kézirata: Marosvásárhelyi Teleki-lt. (OL) Teleki Mihály levelezése XIII. fasc. pag. 423.

Az ének keletkezési ideje ismeretlen; a kézírás és a levéltári környezet alapján talán a XVII. század végéről való. A szövegből megtudható, hogy egy visszautasított szerelmes írta „végső búcsúzás”-ként egy Bay nevű nőhöz. (73. sor.) A Bay-család nógrádi eredetű, de volt belőlük Biharban, Szatmárban, Beregben, Borsodban, Máramarosban, Szabolcsban és Zemplénben is. — A szerző azt is elmondja, hogy szerelmét versekkel is ostromolta. (46., 64., 82. és 95. sor.)

35 fuvo — vagy a kovácsok fújtatója, vagy pedig a ló fújtató, lihegett a nagy tehertől.

42 irott = festett

Kézirata: Marosvásárhelyi Teleki-lt. (OL) Teleki Mihály levelezése XVII. fasc. pag. 420. — A szöveg után: Apposuit Mester Benedictus monachi Ab Authore Incerto.

Ennek az éneknek is bizonytalan a keletkezési ideje; a fenti, ugyanonnan származó szöveggel együtt a XVII. század végére tettük.

31 remensegh kül = nem remélten

32 megh masolni = megváltoztatni

34 fekemlő = gyepelő, kantárszár

XVIII. SZÁZAD ELEJI KÉZIRATOK KELTEZETLEN ÉNEKEI

Mint a kötet Bevezetésében részletesen indokoltuk, a XVII. századi szerelmi énekek sorozata nem zárulhat le 1699-cel, mivel a kéziratos énekeskönyvek keltezetlen énekei a legtöbb esetben korábbiak leírásuk idejénél. Így van ez a *Komáromi-ék.* és a *Szentsei-dk.* esetében is: mindkét kézirat évszámmal ellátott szerelmi énekei jóval korábbiak, néhányat még a XVII. század első felében szereztek, s nagy a valószínűsége annak, hogy keltezetlen énekeik is a XVII. században keletkeztek. A *Kelecsényi-ék.* esetében pedig különleges érvek szólnak a korábbi keletkezés mellett.

Az ebben a részben közölt énekek túlnyomó többsége három kéziratból való, ezekről részletesebben szólunk:

1. *Komáromi-ék.* — Régi költészetünknek ezt az egyik legfontosabb kéziratos forrását 1701-ben írták össze. A másoló a 61a. lapon jelezte a másolás időpontját: „1:701”, s a saját maga által összeállított szerelmi éneket az utolsó szakasz szerint 1701-ben, „Szemerén létében” írta. Ez bizonyára Győrszemere, Győr megyében. A másoló foglalkozása mézsáros volt, mert a kötetben több, ezzel a foglalkozással kapcsolatos feljegyzés van. (43a.) Neve — foglalkozásának megfelelően — Mézsáros Péter volt, mert a 68b. lapon a következő tollpróba olvasható: „... szolgálatomat ajánlom kglmednek kedves . . . Uram én Mézsáros Pé : Igen nagyra bötsülök az kgl hozzánk valo jo aka”. — A kötet énekeinek nagy részét (44 énekszöveget) ő másolta le; ezek közül 25 szerelmi ének, a többi 19 vallásos, illetőleg politikai és bujdosó ének. A szerelmi énekek közül 13 ének volt korábbra helyezhető, a többi 12-t ebben az énekcsoportban közöljük. (243–253. és 258. sz.) Egy szerelmi éneket, melyet nem sokkal 1701 után egy másik kéz írt le, a Mézsáros Péter által másolt keltezetlen énekek után helyeztünk el. (254. sz.) A Mézsáros Péter által 1701-ben szerzett éneket is itt tesszük közzé, mivel szövege a szerelmi közköltés sablonos fordulataiból összeállított kompiláció. — A felsoroltakon kívül még néhány verstördék is olvasható a kéziratban, melyeket későbbi kezek (az egyik 1714-ben) írtak le. Az egyik ezek közül variáns (208. sz.), a többit, hogy az ék. egész szerelmi anyaga hozzáférhető legyen, itt adjuk közre:

Mert titkos szerelem van benned en hozzam,
Hogy az en boszszumra ugy jatsz mint egy villam,
Ket szep szemeidet ritkan veted ream,
Ha belem botlanal meg sem niznel ream.

Van oka eszt szivem hogj miért miveled,
Hozzam hüsegedet idegen [?] viseltd,
Irigekre nizve eszt jol cseleketted,
Csak most ne tiltanad tülem szep beszeded. Finis. (55b.)

Minap musak nagy szepen indulanak,
Pava modra gögössen hogy ök sétalnanak,
De mikoron ekessen egy kerben jutának,
Eg . . . ben is magok kozt errul taraktalanok. (81a.)

Mészáros Péter helyesírása a kiejtést követi (243, 21: szép beszédü = szép beszédű), s megállapítható, hogy a dunántúli tájszólást beszélte. Csak néhány jellegzetes nyelvjárási sajátosságot említünk meg: *l*-ezés: 251, 4: faldalmát; 244, 13: mosolognak; 247, 18: fáklája; 243, 18: gondollunk; stb. — Affrikálás, *j*gy: 243, 15: ugorgyunk; 243, 37: harsagyon; 248, 3: várgyad; stb. — Pótlónyújtás az *l* helyén: 227/I, 36: tében; 228, 8: ötezzem (de uo. 9: öltozom); 228, 12: halára; stb.

2. *Szentsei-dk.* — A kötetet 1704 körül írta össze Szentsei György, Veszprém megyében. 80 éneke közül 24-nek a tárgya a szerelem, lakodalom, vagy a házasság. Ezek közül 14 évszámmal van ellátva vagy korábbi kéziratokban is előfordul, a többi 10-et ebben a csoportban közöljük. (255—264. sz.) Szentsei György 1702-ben szerzett szerelmi éneke („Eredj menj el tőlem kegyetlen Cupido”) két másik, nem szerelmi énekével együtt a sorozat későbbi, megfelelő kötetében kerül majd közlésre. — A *Szentsei-dk.* betűhív kiadását BUDA JÁNOS rendezte sajtó alá (Bp. 1943.), e kiadás alapján újabban BEKE ÖDÖN dolgozta fel nyelvjárási sajátosságait. (Nyr 1954.)

3. *Kelecsényi-ék.* — XVIII. századi, Amadét utánzó költészetünknek ezt a gazdag forrását 1722—1765 között írták össze, Nyitra megyében. Több jel mutat arra, hogy az ék. első része (2a—14a) egy régebbi, talán XVII. század végi kézirat másolata: több éneknek van korábbi változata, a másolási hibák egy régebbi kéziratból való másolásra vallanak, és a máshonnan nem ismert énekek stílusa is beleillik a XVII. századba. (Lásd részletebben: MKsze 1956, 296—9. — Az itteni megállapítások némileg módosítandók: az ék. 18a—20a. lapján található, 17—20. számú szövegek már nem egy korábbi kéziratból másoltak, bár két XVII. századi ének változata is köztük van, kötetünkben a 261. és 248. számú.) Az ék. 2a—14a. lapjain levő 13 énekszöveg közül 6-ot kötetünk korábbi részeiben, 7-et ebben az énekcsoportban teszünk közzé. (268—274. sz.)

E csoport többi énekét különböző egyes források alapján közöljük, vagy azért, mert a XVIII. század első évtizedében kerültek lejegyzésre, tehát nagy valószínűséggel a XVII. században keletkeztek (ezt többnyire más érvek is támogatják), vagy egyéb, a jegyzetekben ismertetett okok miatt.

243.

Kézirata: Komáromi-ék. 2b—3b. — Címe: II. Alia. A szöveg végén: fini[s]. — Az énekeskönyv 73a. lapján tollpróbaként beírva: „Jo lakásban az kik vadtok vig öröben [!] vadtok Jo lakásban az”

Vénlány-csúfoló ének, mint a 46. és 106. sz. is.

5 Ülle = Ül le (a hasonulás jelezve)

21 szép beszédü — itt is ejtés szerint írva. (Vö. 69, 5.)

26 A sor romlottnak látszik.

29 A sor olvasása bizonytalan.

35—6 Romlott szövegű sorok.

244.

Kézirata: Komáromi-ék. 4a—b. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 330. — A szöveg elején: III. A végén: finis.

1 tása — az *r* hasonulása ejtés szerint írva.

2 Egy szótaggal rövidebb sor.

3 nyulatsa = nyulacska

15 a *vállaim* helyén értelmetlen szó olvasható: *allami*; talán másként is lehet javítani, pl. így: *almdim*. (= kebleim)

22 lászson = ellászson

245.

Kéziratai:

I. **Komáromi-ék.** 8b—11a. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 344—6. — Címe: 5. Alia. A szöveg végén: finis Amen.

II. **Vásárhelyi-dk.** 345a—346b. Kiad. FERENCZI, VD 222—4. — A szöveg végét a másoló nem írta le. Az ék. XVII. század végi részében.

III. **Bocskor-k.** (1716) 108a—b. Kiad. FERENCZI, EM 1898, 515. — A szöveg eleje a kézirat csonkasága miatt hiányzik.

IV. Szabó Samu-ék. (XVIII. sz. I. fele) 9a—12b. — Címe: Alia XIII.

V. OSzK Oct. Hung. 1382. jelzetű ék.-e (XVIII. sz. közepe) 26a—27a. — A szöveg eleje a kézirat csonkasága miatt hiányzik. A szöveg után: Vege.

VI. Alsókubini kézirat (1779—82 k.) 36b—38b. — Címe: Mas.

HAVAS ADOLF (EPhK 1900, 206—9.) az ének rekonstruált szövegét közli: a II. var. 9. (kiadásunkban *a*-val jelölt) szakaszát a 10. vsz. után, a III. var. 1. és 7. (*b* és *c*) szakaszát pedig a 14., illetőleg a 19. vsz. után toldja be. Csakugyan valószínű, hogy ezek a versszakok az ének eredeti állományához tartoztak.

Az 1. vsz. témája (Kupidóval való veszekedés) már Balassi „Édest keserűvel elegyítő gyermek” kezdetű énekében megvan. (ÖM 60. sz.) Az ének egésze pedig egy olyan jellegű átok-költemény, mint amelyet gróf Balassa Bálint is szerzett. (DÉZSI, Balassa-kiad. II, 398—402.) Világirodalmi őstük Ovidius *Ibis*-e, mint erre HAVAS ADOLF rámutatott. (I. m. 199—204.)

Ugyanez a tárgya egy elterjedt XVIII. századi éneknek is, melyben szövegszerű egyezések is vannak énekünkkel. Néhány versszakát idézzük:

I. Eiletem gyászára fel nőtt rosa szálom,
A kitől ezentul végképen el válom,
Halgasd butszuzásom miképen számlálom.

10. Sirjanak szemeid mindenütt hol jársz s kelsz,
Nyakkal essél abba amitől inkább felsz,
Orczádon könyveid folyanak a mig elsz.

11. A fényes napnak is rogyogo sugára
Soha is ne süssön szived ablakára,
Fájdalommal érhesz élted határára.

12. Ellenem ki gondolt álnok tanátsidért
Verjen meg az Isten sok gonosságidért,
S az én velem közlött nyájas szavaidért.

13. Ártatlan fejemhez mert kegyetlen voltál,
Szabad eiletemtől engemet el hívtál,
Ne kedvezen azért neked az jo halál.

(11.) 14. Mint Belizaresnek, nyakad meg szakadgyon,
Magad ebeitől szenvedgy, mint Acteon,
Tűzben vízben veszel, mint gonosz Faëton.

(c) 15. A vadak barlangja te koporsod légyen,
Tested holtod után eledelek legyen,
Halálod óráján végső szod e legyen:

(20.) 16. Meg tsalám hitemel, a ki éiletemnek
Jo kivanoja volt minden örömmönnnek,
Jaj azért hol lészen helye en lelkemnek . . .

(*Aranka-gyűjtemény* I. 97b—98b. — A vers több erdélyi énekeskönyvben megvan: *Rákosi Sámuel Holmija*, 1790. 128b—130a.; *Dávidné Soltári*, 1790. 224—6.; *Deák Miklós-ék.*, 1786. 19. sz.; *Jánosi-ék.*, 1802. 94—6.; *Czombó-ék.*, 1801. 226—9.; *Költő Sámuel-ék.* 1854. 54—7. — Megvan VIKÁR Udvarhely megyei gyűjtésében is: *Áttétel VII*, 226. és XI, 36., valamint verses népi levélként: KONSZA SAMU: *Háromszék magyar népköltészet* Marosvásárhely é. n. 548.)

Az ének 29. soráról lásd a 208/III. sz. ének 8. versszakához írt jegyzetet.

2 tsaláltság — nem másolási hiba, hanem ejtési változat; alább, a 15. sorban szabályosan: *tsalárdtság*, majd a 23. sorban az *r* helyén pótlónyújtás: *tsalad* (=csalárd).

41 Az I. variáns értelmetlen nevet ad: Basariphon. II-ben (49. sor) helyesen: Bellerophon. (Bellerophon megkísérelte, hogy a Pegasuson az égbe emelkedjék, de Zeus büntetéséből lova levette magáról.)

45 A *Komáromi-ék.* másolója előtt a helyes szöveg állhatott („Dedalus fia”), de tudálékosságból ezt *Icarus*-ra változtatta, amivel elrontotta a rímet és a szótagszámot.

50 Chorét és Datant elnyelte a föld: 4. Móz. 16, 31—2.

57 Pleopheta (III, 5: Penelopes) a *Pelopea* név elferdítése lehet. (Thyestes leánya, aki apjával vérfertőzést követett el.)

59 Nem sikerült megállapítani, hogy ki rejtőzik a *Nerus* vagy (III, 7) *Nisus* név mögött.

62 Titius-ról lásd a 156. sz. ének 39. sorához írt jegyzetet.

72 Irus — Arnaios koldus gúnyneve az Odüsszeiában. (XVIII, 6.) Az elferdített névalakok (Terus, illetőleg III, 20: Tirus) úgy keletkezhetnek, hogy a név előtti *mint* szó utolsó betűjét összeírták a névvel, vagy talán diktálás után másoltak.

III, 1 Peomatra vagy (IV, 53) Dioniste talán Clytaemnestrával azonos, aki csak-ugyan „latrával” ölette meg férjét.

III, 3 Giamedes (III, 55: Diodenes) Diomedes-sel lehet azonos, aki feleségét, Aegialeát hűtlenségen érte.

246.

Kéziratai:

I. **Kelecsényi-ék.** 8a—b.

II. **Komáromi-ék.** 14b. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 334. — Címe: Alia VIII. A szöveg végén: Finis.

Az ének első szakaszának változata: 260. sz. 9. vsz. — A kezdősor csaknem azonos a 135. sz. ének kezdősorával.

II, 6 E sort nem értem. Lehet, hogy *ennyi* helyett *esni* az eredeti szöveg, s a *lép* jelentése: madárfogó, ragadós lépvevő. A *sugo* szóval azonban így sem tudok mit kezdeni. (sugár? subgó?)

247.

Kézirata: **Komáromi-ék.** 17b. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 334—5. — A szöveg elején: XI. A végén: Amen finis jucundus.

Az ének 1. és 8. versszaka megvan egy XVIII. század közepe táján leírt szövegben; ennek 4. versszaka a 173/II. sz. ének 6. strófájának változata:

(1.) 1. Kedvemre tartott rosacska,
Piros rosa színű matkám,
Éltessen Isten, violám,
Gyöngén tartott szép leankám.

2. Ugy szeretlek szemeledert,
Ugyan reszket bennem az vér,
Majd az betegség is el ér,
Azért szívem hivsagot kér.

(8.) 3. Algyon Isten minden jokkal,
Frissen tartott sok szép csokal,
Mint az mezzöt viragokkal,
Koronazzon áldásokkal.

4. Az szép Leanyok Deakoke,
Az menyecskék katonake,
Az veneknek csak koporsó
És emez jó boros korsó,
Meltül szemünk karikát hány,
Attul fark halot is hány.

(OSzK Oct. Hung. 1382. 9b—10a.)

248.

Kéziratai:

I. **Komáromi-ék.** 32b—33a. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 337.

II. **Kelecsényi-ék.** 18b—19a. — Címe: Más. A szöveg végéhez Amade „Ámbár szerettem, néked szenteltem” kezdetű énekének (NÉGYESY-kiad. XXVI. sz.) utolsó versszakát toldották hozzá: „Eszt tuttadra adnis magam declaralni hiv sigazszivbülkéván-

tam engem ne kisírges mas is mestersíges illet én nem most probaltam, azirt is varom valasztadot mutassad hiv s igaz voltadott tudgyam kiirt igjek is kiért szenvedgyek ird á vagy mond megh vaxadot.”

III. Világi énekek és versek (1800 k.) 42a—b. — Címe: N° 68°.

Az ének 3. vsz.-ának változata : 250. sz. 4. vsz. — A II. var. 6. vsz.-át lásd még: 36. sz. 4. vsz. A II. var. 5. versszakának változatával kezdődik a *Kelecsényi-ék.* egy másik darabja is:

Ha jól gondolkoznal magadban szallanal,
Ély szeginy rabodot szivem megh szanhatnal,
Istentül érettem jutalmát varhatnád,
Ily sok kinyaimbul megh szabadithatnal . . . (18a—b)

Az ének 1. versszaka az *Erdélyi-ék.* (1779 k.) „Mért sirsz keservesen” kezd. éneckének 7. versszakaként is előfordul:

Légy jó egészségben virágozó viollám,
Ha nem láthatlak is feir galambotskám,
Üzengető szókkal köszöntlek rozszátskám,
Ha nem láthatlak is kedves narcissuskám . . . (86—7.)

A kezdősor megvan az „Angyal-e vagy madár” kezdetű ének utolsó versszakában is:

Légy jó egészségben virágozó viola,
Mert már szép szerelmem véled nem él soha . . .
(Kiad. VARGA IMRE, SzM 39.)

14—6 Romlott sorok; a 14. sor világosan olvasható *leszire* szavát ERDÉLYI így javítja: szélire, de így sincs sok értelme.

II, 23 megh rendeltelte — szokatlan alakváltozata a *megrendtette* (rengette) szónak. (Lásd a 36. sz. ének jegyzetében idézett népdalt.)

249.

Kézirata: **Komáromi-ék.** 48b—50a. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 338—9. — A szöveg végén: Amen ély sokáig.

Az ének a Komáromi-ék.-et összeíró Mészáros Péter szerzeménye; a 22. vsz. szerint 1701-ben, Gyórszemerén írta. A szöveget a XVII. századi szerelmi költés sablonos kifejezőképességéből állította össze; 20. strófája a 104. sz. ének 6. versszakának átköltése.

250.

Kézirata: **Komáromi-ék.** 53a—b. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 341. — A szöveg végén: fini. [!]

Az ének 1. versszakának (mely végeredményben Balassira megy vissza) változatai: 197. sz. 1. vsz. és 260. sz. 8. vsz. — A 4. vsz. változata: 248. sz. 3. vsz.

7 Egy szótaggal rövidebb sor.

9 Zavaros értelmű sor.

13 E sor egy szótaggal hosszabb, a megfelelő sorban (248, 9) viszont a rím rossz.

251.

Kéziratai:

I. **Komáromi-ék.** 64a—b. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 341—2. — A szöveg végén: finis.

II. **Szabó Samu-ék.** (XVIII. sz. 1. fele) 1a—b. — A szöveg eleje az énekeskönyv csonkasága miatt hiányzik. A végén: Finis. — Az ének versfői (STEPHVRA) talán a Stephanus nevet rejtik.

Az ének 6. versszaka a Gyöngyösinek tulajdonított *Igaz barátságna és szives szeretetnek tüköre* c. darab emlékével készült:

Vigyázva kell jární szerelem öszvényét,
Hogy bu ne kövesse szived szép reményét,

Kerüld az irigyek mérges szemek fényét,
Mint hajós Scillának veszéles örvényét.

(Gyöngyösi ÖM I, 327. — E szövegből egyébként egy külön ének is keletkezett, mely több XVIII. századi kéziratban megtalálható: *Bartók-ék.* 193—4., *Pál-ék.* 38b—39a., *Jánosi-ék.* 37—8.)

A II. variáns 6. versszaka a 252. sz. ének 8. versszakának változata.

252.

Kézirata: **Komáromi-ék.** 65a—b. Kiad. ERDÉLYI, EM 1899, 435. — Címe: Cantio. A szöveg végén: finis Amen.

A 8. vsz. megvan az előző (251/II. sz.) szöveg 6. strófájaként is.

Az ének első két sora igen elterjedt a későbbi kéziratok költésben és a népköltészetben. Legkorábbi változata az 1809-ből való Nyitrai-ék.-ben:

A' nyári folyó víz télen meg aluszik,
Soha az én szivem rajtad meg nem nyugszik.

(9a. — Szó szerint azonos szövegek: Kolozsvári ref. koll. 1118. sz. kézirata, 39—40.; MTAK Népk. 62. 11a.; Uo. 172/c. 12a.)

Népköltési változatai az egész magyar nyelvterületen elterjedtek, és aránylag kevésé variálódtak. Csak néhányat idézünk:

Csendesen foljóvíz télbe megaluszik,
Télbe megaluszik, nyárba megmelegszik,
Aj, de az én szivem soha meg nem nyugszik,
Mind éjjel, mind nappal örökre bánkodik.

(Nyárádköszvényes, Maros-Torda m., 1914. MF 3712/c.)

Hegyek és völgyek közt van az én lakásom,
Csendes folyóvíznek csak zúgását hallom,
A csendes folyóvíz télen megaluszik,
De az én bánatom soha meg nem nyugszik.

(Csikjenőfalva, 1907. KODÁLY—VARGYAS 357. sz. 3. vsz.)

Hegyek között lakom, keress fel galambom,
Nyári folyóvíznek csak zúgását hallom,
A nyári folyóvíz télbe megaluszik,
De az én bús szivem soha meg nem nyugszik.

(Fehérgyarmat, Szatmár m., 1933. MF 2599/b. 2. vsz. — Változatai a legkülönbözőbb helyekről elkerültek: Alsók, Somogy m., 1912. EA 283. 19.; Nagygeőc, Ung m, 1912. EA 479. 93.; Vága, Pozsony m., 1941. EA 1087. 3.; Csongrád m., MNGy II, 115.; Kálmány: Szeged népe III, 6. stb.)

253.

Kézirata: **Komáromi-ék.** 66a—67a. Kiad. ERDÉLYI, EPhK 1899, 432—3.

Az ének sorainak nagy része — mint ERDÉLYI kimutatta — Gyöngyösi *Murányi Vénus*-ából való. A megfelelő sorokat ERDÉLYI nyomán, de BADCICS kritikai kiadása alapján (ÖM I.) idézzük:

1—4. sor: Csalárd most a' világ, nincsen kinek hinni,
Eléb az erkölcsött jól meg kell ösmérni,
Miként az aranyat próbára kell venni,
Mert nem mind arany az, ki szokott félneni.

(Mur. Vén. II, 42. vsz.)

5—7. sor: Oyja magát minden irygyek mérgétül,
Mint barom formáló Circe énekétül,
Kiknek hogy ne veszszek én-is az szemétül,

(Mur. Vén. II, 40. vsz.)

13—4. sor: Minden felől ez helt lakja gyönyörűség,
Az fák öltözete itt mindenkor zöldség.
(Mur. Vén. I, 171. vsz.)

17—20. sor: Nem hoz csendes álmot az éy-is szemére,
Az hives haynal-is nincs könyekségére,
Ebéd, s vocsora-is nem lehet kedvére,
Mind kelet s-mind nyugatt bút ereszt szívére.
(Mur. Vén. III, 25. vsz.)

21—4. sor: Hol az vigasságnak kezén musika peng,
Kedves ének-szókkal jó kedv ajaka zeng,
Vidámság Tánczátull az gyenge pásit reng,
Meg-emésztő búval senki szíve nem teng.
(Mur. Vén. I, 171. vsz.)

25—6. sor: Gazdagsággal Júnót, Cypriát szépséggel,
Szívével Bellónát, Pallást eszeséggel . . .
(Mur. Vén. II, 336. vsz.)

33—6. sor: Fel-tekert lánczának mint hogy nyukta nincsen,
Apró kerekein valahányat percen,
Emlékezetedre elmém annyit serken,
El-cézeltt dolgunkhoz az Isten segítsen.
(Mur. Vén. II, 215. vsz.)

37—40. sor: Eösméretlen szolgád aláztatosságát,
Kész szolgálattyával szíve buzsóságát,
Igaz szerelmének álhatatosságát
Ajánlya, s-ezekkel, ha kedvelled, magát.
(Mur. Vén. II, 69. vsz.)

Az 1. strófa szövegével egy másik ének is kezdődik, mely ugyancsak Gyöngyösi Murányi Vénusának versszakáiból van összeállítva:

Csalarđ imár ez világh, nincsen kinek hidni,
Előb az erkölcsöt megh köll jól visgalna, [!]
Mikint az aranyot, próbáro köll adni,
Mi nem mind arany az, aki szokot fémlenni . . . stb.
E. (ÖSzK Oct. Hung. 1382. 11a—b.)

Az ének 9. versszaka (mely szintén Gyöngyösitől való) vándorversszakká lett. Előfordul a „Ki oltja meg lángját” kezdetű ének 7. versszakaként, melynek szövegét a 229. sz. ének jegyzetében közöljük; valamint a „Most kezdett énhozzám egy kis madár jární” kezdetű, 1800 körül lemásolt ének 3. versszakaként:

Fel tekert órrának miként nyugta nintsen,
A sok apró kerék valahányan pertzen,
Úgy az én szívem is szerelmedre serken,
Sem éjjel, sem nappal nyugodalma nintsen.
(Világi énekek és versek, 84a—b.)

A strófa egy népköltési változata, névnapi köszöntő szövegében:

Fé'tekert rokkának mint szüneti nincsen,
Apró kerekei valahányat percen,
Emlékezetedre szívem annyit serken.
(Udvarhely m., 1902. MF 435/b.)

10 el észik — talán csak másolási hiba *elaszik* helyett. (Vagy a szónak volt *észik* alakja is?)

14 A „minden gyönyörűség” ismétlése hiba, ezt az alapul vett Gyöngyösi-szöveggel való egybevetés is mutatja.

Kézirata: **Komáromi-ék.** 81b. — Címe: Cantio Enek. A szöveg után: finis vege. — Az 1—3. és 5. sorok szövege hiányos, mert a kézirat széle le van szakadva. Az ének nem az ék. törzsanyagát összeíró Mészáros Péter írása, de közel egykorú vele.

Hasonlóan kezdődik egy szintén sikamlós szövegű, 1812-ben leírt versike is:

Juttka szívem, Juttka! Bár csak enkem jutna
A te kicsinyedből egy kis parányicska!

(*Szirmay Antal*: *Quoblibet* 20a. Kiad. ItK 1902, 213).

A 7—8. sorral összevethető Eszterházy Pál egyik énekének kezdete:

Az szerelem egy kis szőrös verem,
Melyből jön ki minden feiedelem.

(OL Eszterházy-lt. Pál nádor iratai 11.896.116a.)

1 *A ne sujata* olvasata bizonytalan, értelme meg nincs.

3 *czipra* — a *czifra* szónak ilyen alakját nem idézi a NySz, de a másoló a következő sorban is így írja.

Kézirata: **Szentsei-dk.** 6a—10a. Kiad. THALY, VÉ I, 341—51.; BUDA JÁNOS, SzD 11—5. — Címe: Cantio elegans. A szöveg végén: Finis hujus.

Az ének lakodalomban előadott tréfás egyveleg, szövege sok helyen nem is érthető, afféle „halandzsza”. Nevezetessége, hogy a 14. versszaktól kezdve a „tücsöklakodalom” címen idézett tréfás népdal legkorábbi feldolgozása. Világirodalmi és népköltészeti kapcsolatait TURÓCZI TROSTLER JÓZSEF tárta fel. (EPHK 1943, 353—63.) A számtalan népköltési változat összegyűjtésére nem vállalkozhatunk (még az utóbbi években is kerülnek elő változatok, mint pl. 1955-ben Pákozdon, Fejér m.: MNT III/B 253. sz.), csak egy 1801 körüli kéziratos változatra hívjuk fel a figyelmet:

Inzog vinzog a pprütsök meg akar házasulni,
Olelgeti a legyet el akarja venni,
Hangyát küldi vendég, ki sereny lábával
Porontsolja hogy bé gyűljön nagy szaporasággal,
Vöfelysre önnön magát az bolha ajánlja,
Serény paripáján magát erosen hantatya . . . stb.

(*Pál-ék.* 37a—b.)

21 tanásában = tanácstalanságában

23 tölli = törli; szénhez az szárát = parázshoz a lábászárát

52—3 márko, sulko — előttem ismeretlen szavak

69 veddét — ismeretlen szó, talán egy név. BEKE ÖDÖN is „homályos jelentésű” szónak mondja. (Nyr 1954, 97.)

104 setskő = szőcske

136, 138 igaz láto = bíró

151 kösség = kissé

166 solya = lábbeli

180 lasnak = pokróc

182 kanta ir = gyógyító kenőcs; agnak — talán elírás agnék (= vénasszonyok) helyett.

Kézirata: **Szentsei-dk.** 25b—26b. Kiad. THALY, VÉ II, 143—6.; BUDA JÁNOS, SzD 33—4. — A szöveg végén: Finis.

22 faggatod = szaggatod, tépdased

Kézirata: **Szentsei-dk.** 52b—54b. Kiad. THALY, VÉ I, 404—412.; BUDA JÁNOS, SzD 60—3. — Címe: Cantio alia. A szöveg végén: Amen.

139 czimbalim — a *cimbalom* alakváltozata, a NySz is idézi.

Kéziratai:

I. **Szentsei-dk.** 55a—58a. Kiad. THALY, VÉ I, 413—26.; BUDA JÁNOS, SzD 63—7.— A szöveg végén: Amen finis hujus Cantionis. — Ezt a változatot valamivel később másolták, mint a II. és III. variánst, de ez a legteljesebb szöveg. Néhány hibáját a többi változat alapján javítottuk.

II. **Marosvásárhelyi Teleki-lt.** (OL) Teleki Mihály lev. Fasc. XIII. pag. 352—9. — Címe: Cantio Jucunda. A szöveg végén: Finis S. P. K. S. — A másolat a XVII. század fordulója táján készülhetett. — A 8. és 28. vsz. hiányzik, a 24. vsz. a 22. elé van írva.

III. **Komáromi-ék.** 4b—8b. — Címe: 4. Alia. A szöveg végén: Finis. — A 4., 10., 17., 19. és 28—30. vsz. hiányzik.

IV. **Szakmári Ötvös János jegyzőkönyve** 84a—90a. — A szöveg után: Vege.

39 francos = szifilisz

104 préczko (II-ben; paraczko, III-ban; peretzko) = vadászkutya

259.

Kézirata: **Szentsei-dk.** 67b—69b. Kiad. THALY, VÉ I, 385—9.; BUDA JÁNOS, SzD 75—8. — A szöveg végén: Amen Finis hujus Cantionis. Az ének versfői: KÖÖEÖSF ISTVAHN DEÁHKH. A versfők romlottak; a szerző vezetékneve nem állapítható meg. (Körösi? Köves?) — A latin cím jelentése: Ének a részegségről.

5—6 Érthetetlen „halandzsa” szöveg. A NySz idézi a „solyomás” szót, de nem magyarázza meg.

22—24 E mondások értelmét a 25. sor világítja meg: idő előtt ígéret.

30 vörsönt = versengve

34 solvalást — a latin „solvere” (megfizetni) igéből alakult főnév.

51 gabanioza = kabát

53 Nesteje — női név, az Anastasia becézett alakja.

59 köczök — a NySz ezt az egy adatot idézi, de nem magyarázza. BEKE ÖDÖN is „homályos jelentésű” szónak minősíti. (Nyr 1954, 97.) Valamilyen ruhadarab lehet.

66 fát — itt: kis hordót

72 mázlás = másolás, lőre

260.

Kézirata: **Szentsei-dk.** 82—83b. Kiad. THALY, VÉ II, 147—9.; BUDA JÁNOS, SzD 91—2. — A szöveg végén: Finis.

Az ének néhány versszaka más helyen is megtalálható: 6. vsz. = 98. sz. 1. vsz. és 270. sz. 5. vsz.; 8. vsz. (mely végeredményben Balassitól származik) = 197. sz. 1 vsz. és 250. sz. 1. vsz.; 9. vsz. = 246. sz. 1. vsz.

261.

Kéziratai:

I. **Szentsei-dk.** 98b—99b. Kiad. THALY, VÉ II, 137—40.; BUDA JÁNOS, SzD 108—9. — A szöveg végén: Finis.

II. **Kelecsényi-ék.** 17b. — Címe: Más.

III. **Bocskor-k.** 101b—104a. Kiad. FERENCZI, EM 1898, 514. — Címe: Cantio. A szöveg végén: Finis per me Joannem B. — A kódex 1726-ban másolt részében.

IV. **Bocskor-k.** 127b—128a. — A kódexba másodszer is beírt szöveg csak néhány helyen tér el az előzétől. Csak az 1., 2., 5., 3. és 4. strófákat tartalmazza. (Vagyis a III. variáns 1—3. és 12—3. versszakait.)

V. **Bathó Mihály-ék.** (1728 k.) 273—5. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után... 119—121.

VI. **Bathó Mihály-ék.** 221—3. — Ebből a változattól hiányzik az előzőnek 6—8. és 12—4. versszaka.

VII. **Solymosi-ék.** (1748 k.) 39a—40a. Kiad. KANYARÓ, EM 1893, 96. — E változat 6. és 7. versszaka a 227. sz. énekből való. A szöveg végén: finis.

VIII. **Balás-k.** (1785 k.) 56b—58a. — Címe: Cantio.

IX. **Osvát-ék.** (1785 k.) 33b—34b. — A szöveg végén: Finis. Igen közel áll a *Balás-k.* VIII. variánsához.

X. Balás-k. (1785 k.) 111a. — Címe: Cantio elegans. — A szöveg egy másik énekkel folytatódik mely azonos tárgyú, de közvetlen kapcsolata nincs énekünkkel.

XI. Aranka-gyűjtemény (1782–90) I, 51b–52a. — Címe: Más.

XII. Pál-ék. 41b–42a. — Címe: Mas cantio. A szöveg után a másoló megjegyzése: vege Stephanus Pál habet ab Anno 1800 Majusnak 12:dik napján irattatott.

XIII. Győri zenekonzervatórium kézirata. (XVIII. sz.) 13.

XIV. Keller-ék. (1827) 267–70. — Címe: 149ik Dall.

XV. Keller-ék. 187–9. — Címe: 110ik Dall.

XVI. Költő Sámuel-ék. (1854) 14–5. — Címe: Más.

XVII. Barra János-ék. (1797) 31a. — Az ék. csonkasága miatt csak az 51–6. sorok: „Tudom hogy könnyebb szivednek Ha szemeid ram nem néznek Telész oka pedig ennek Ne tulajdonítsd senkinek Ne tarts engemet vétkesnek Immár ajállok Istennek Vege.”

Érdekes, hogy a Veszprém-megyei *Szentsei-dk.* és a nyugat-felvidéki *Kelecsényi-ék.* utáni változatok (a *Keller-ék.*-et kivéve) mind erdélyi forrásokban kerülnek elő. A szöveg erdélyi elterjedtségét és népszerűségét az is bizonyítja, hogy a legteljesebb népköltési változatok is erdélyiek:

- (10.) Megbocsáss eddig valokról,
Nem busitlak meg ezentul,
Megnyughatol szavaimtól,
S ölelgető karjaimtól.
- (6.) Békességben élhetz töllem,
Szerethetz mást is már töllem,
Noha bizony fáj a szivem,
Mert álnokságid nem hittem.
- (12.) Jóvoltodért jót kívának,
De boszudért boszut állok,
Ha abban módot talállok,
Akkor tölled elis válok.
- (1.) Megjelöntém szavaimot,
Eszámlálám bajaimot,
Értőd méltó haragimot,
Igy kezdöm e panaszimot.
- (2.) Nem hittem vóna felölled,
Hogy csalárdság lögyön benned,
Szüvemöt igy kesergetöd,
Hűségömér ezt művelöd.
- (5.) Mutattad, hogy mind szerettél
Ingöm inkább mindönöknél,
De csalárdsággal megköttél,
Szerelöm rabjává töttél.
- (a) Én csalárdságodnak hittem,
Jó'lehet hogy fájta a szüvem,
Ugy á'gyon meg a nagy isten,
A mint igaz vótál szüvem.
- (8.) Barna leány! érdemlem é?
Igy elhagyni nem szánnál é?
Vallyon szived nem fájna é?
Szemedből könny nem folyna é?
- (5.) *Csalárdsággal megköttöttél,
Szerelmed rabjává tettél,*
- (13.) Immár tölled bucsut vészek,
Mert veled többé nem lézsek,
Talám könnyebb lesz szivemnek,
Ha szemeim rád nem néznek.
- Isten hozzád édes rózsám!
Kivel sokszor volt vig óram,
Immár tölled bucsut vészek,
Mert veled többé nem lézsek.
- (14.) Élj sokáig szép vijola,
Kit szám sokszor megcsókola,
Immár ajállak Istennek,
Te vagy oka pedig ennek.
(Háromszék, EA 3584. 9–10.)
- (12.) Jó töttödért jót kívának,
De buszuért buszut álok,
Ha abba módot talállok,
Érdömöd szerént szógálok.
- (13.) Többet ezt nem szaporítottom,
Mett csak nevekődik kénom,
Talám könnyebb lösz szüvemnek,
Ha szömeid rám nem nöznek.
- (14.) Jaj hogy ke tölled megválnom,
Kedvömrre termött virágom,
De te vagy oka ezöknék,
Ne tulajdonítsd sönkinek.
- (13.) Én már tölled búcsút vöszők,
Veled csak ritkán beszélök,
- (11.) Éj kedvedre szép violám,
Ki számot gyakran csókolád.
(KRIZA 83. sz.)
- Mutattad mintha szeretnél
Engem inkább mindeneknél.
- (2.) Nem hittem volna felölled,
Hogy csalárdság légyen benned,
Szivemet igy kesericsed,
Hívségemért ezt műveljed.

- (3.) A' míg veled nem játszottam,
Éjjel-nappal jól nyugodtam,
A' míg ismeretlen voltam,
Bánatot soha sem láttam.
- (a) Ugy áldjon meg a' nagy Isten,
A' mint voltál hozzám, hívem,
Ha nem szeretnél édesem,
Hagytál volna békét nekem.
- (b) Soha Isten meg ne áldjon,
Soha néked jót ne adjon,
Két szemed örökké sirjon,
Még is senki meg ne szánjon.
- (ERDÉLYI JÁNOSNAK mint székely népdalt küldték be, 1846-ban. MTAK Népk. 93. 2a—3a.)

Tudod rózsám, mit fogadtál,
Mikor rózsás kertbe jártál?
Rózsát kértem, szegfűt adtál,
Ingem evvel csalogattál.

Csaljon meg téged a halál,
Mikor jó kedvében talál,
Aluggy e' gyöngve viola,
Álmodjál, nem hazudtollak.

- (1.) Megjegyeztem panaszimat,
Összeszámlálom bajomat,
Ugy kezdem el alvásomat,
Érted méltó bánatimat!
- (2.) Nem hittem volna felőled,
Hogy csalárdság legyen benned,
Szívemet így keserítsed,
Jóságimért ezt műveljed!
- (5.) De csalárdságga' megkötté',
Szerelmed rabjává tetté',
Mutattad mintha szeretnél
Ingem jobban mindenkinél.
- (3.) Mikor ismeretlen voltam,
Éjjel-nappal megnyugodtam,

Véled rózsám míg nem szóltam,
Érted nem sóhajtoztam.

- (4.) Akkor köll vala így tenned,
Széptevésben kéméllened,
Velem sohase beszélned,
Szemedet roám se vetned!

A csillagos egek alatt
Nincsenek olyan kőfalak,
Kien keresztül ne menjek,
Veled rózsám elbeszéljek!

Fellegben öltözött napom,
Gyöngén ragyogó csillagom,
Hogy kelljen tőled elválnom,
Kedvemre termett virágom.

Tovább ezt nem szaporítom,
Mert csak nevelődik jajom,
Életem már csak siralom,
Nálad nélkül, szép virágom.

Amióta nem láttalak,
Rózsá tekintetű alak,
Csak én tudom, csak egyesén,
Hiv szerelem lángja mint ég.

(Firtosváraja, Udvarhely m. VIKÁR Áttétel VII, 198.)

Menj el rózsám, járj békével,
Rólam se felejtkezzél el!
Mikor beszélsz édesemmel,
Könyvezz engem szemeiddel.

- (b) Egyéb átkot se kívánok,
Csak az Isten meg ne áldjon!
Két szemed örökké sirjon,
Mégis senki meg ne szánjon.
- (12.) Jótétedért jót kívánok,
De bosszúdért bosszút állok,
Ebben ha módot találok,
Érdeméd szerint szolgállok.
- (Siménfalva, Udvarhely m. VIKÁR Áttétel IX, 28.)

Az ének egyébként is a legnépszerűbb szövegek egyike. Igen sok azonos versformájú és tárgyú énekbe bekerült legalább néhány sora. Egy elterjedt XVIII. századi éneknek a „Megjelentem panaszimat” egyes sorait tartalmazó strófái:

1. Keserőség életemet,
Bokros bú járja fejemet,
Mi az oka, hogy kedvemet
Bánat el fogta szívemet? | 3. Oly bánatot én nem láttam,
A' míg veled nem szóllattam,
Éjjel nappal jól nyugodtam,
A' míg esméretlen voltam. |
|--|---|

2. Oka ennek tsak te lettél,
Hogy engem raboddá tettél,
Szépségeddel már meg gjöztél,
Szerelmed rabjává tettél. | 8. Ennyi jokat a' míg élek,
A' míg bennem tart az lélek,
Kivánnja szívem szivednek,
Immdr ajánlok Istennek. |
|--|--|

(*Oantus*, XVIII. sz. 2. fele, 1b. — Számos hosszabb-rövidebb változata van: *Halasi jegyzetkönyv*, 1745 k., kiad. ТИШЬУ JÓZSEF, ItK 1901, 71.; *Vizkeleti-ék.* 1764 k., kiad. DEZSI, ItK 1932, 177.; *Világi énekek és versek*, 1800 k., 70b–71b.; *Osvát-ék.* 1785 k., 44a–46b.; *Pál-ék.* 1801 k., 40b–41b. *Bajmóci ék.*, XVIII. sz. 1. fele, 4b–5a.; *Adorján Ferenc diáriuma*, 1778–9. 74a–b. stb.)

Az alábbi XVIII. századi ének kezdete szintén a „megjelentem panaszimat” emlékével készült:

1. Meg engegyél itt voltomrul,
Nem büsitlak már ezentúl,
Eddig szívem enyim voltál,
De már szived lehet másnál.	
2. Ell mehetz már én melettem,
Szeretött tarthatz helyetem,
El mehetz már csókjaimtul,
Olelgetős karjaimtul . . .	(<i>Világi énekek</i> 59a–b.)

Egy másik ének, melynek 3. strófájába a 199. sz ének kezdősorai is bekerültek;

1. Az én szívem olly vig vala,
Még szeretöm el nem hagyta,
Mihánt szeretöm el hagyott,
Mindjárt szívem meg bágyadott.	<i>Talám könnyebb lesz szivednek,
Ha szemeim rád nem néznek.</i>
2. Ha el mégy is kegyes rósám,
Térésedbe jöj be hozzam,
Be botsájtalak kis ajtomon,
Megnyugosztalak jobb karomon.	6. Eddig szívem enyim voltál,
Nyugszik szived már másnál;
Legyek nálad oly keserves,
Mint te voltál szívem kedves.
3. Sok irigyek boszszujára
Ki késértlek az ajtóra,
Oh kegyetlen Cupido,
Piros vérem szomjúhozó.	7. Tudom szívem, <i>hogy szerettél</i>
Engem jobban mindcneknél,
De már másért meg vetettél,
<i>Szerelmed rabjává tettél.</i>
4. Engem ugyan meg gyalásztál,
És nagy bánatban is hagyttál,
Tsak elmenek már bujdosni,
Szeretömért vándorlanni.	8. Meg erem még azt az időt,
Sirva mégy el kapum előtt,
Ha te szóllasz én nem szollok,
Ha rám nézel el fordúlok.
5. Ott is félre ülök sirni,
Ahol nem lát engem senki,	9. Erdők mezők meg zödülnek,
Az madarak énekölnek,
Az bús szivek meg ujjulnak,
<i>Noha nehéz a szívemnek,
De tsak el köll felejtennem.</i>

(*Jankovich-ék.* 1789. 28a. — 5. vsz. = „Megjelentem panaszimat” 13. vsz.; 7. vsz. = 5. vsz.; 9. vsz. 4. sor = 51. sor; 9. vsz. 5. sor = III, 16. sor.)

Az alábbi két szövegben az ének XV., *Keller-ék.*-beli változatának kezdőstrófái is megtalálhatók:

1. Jutt e' szivem még eszedbe?
Hogy voltál én szerelmembe'
Nyúgodtam te kebeledben,
Be zárva voltam szivedben.

2. Tudom rózsám, hogy fáj szived,
Én szemeim hogy rád néznek,
Ajtódon sem zörgetek már,
Szeretőddelel vigadhatsz már.

3. Mivel már el felejtkezted,
Szivedből ki rekesztettél,
Engem másért meg vetettél,
Kiért nagy búban most estél.

4. *Jut eszedbe, hogy szerettél*
Engem jobban mindeneknél,
De már mostan meg gyűlöltél,
Hogy másokat meg esmertél.
(*Nyitrai-ék.* 1809. 7a—b. — A XV. var. 1—3. versszakának e szöveg 1., 3. és 7. versszaka felel meg. A 2. versszakba a „Megjelentem panasziomat” 16. sora, a 4.-be pedig 19—20. sora került be.)

1. Kék a' szemed, világos kék,
Szemöldököd fekete szép,
De nem kellesz: elpártoltál,
Nem az vagy már a'ki voltál.

2. *Jut eszembe, hogy szerettél*
Engem' jobban mindeneknél,
Nem gondolsz már galamboddal,
Hogy megesmerkedtél mással.

3. Jut e, rózsám, jut eszedbe,
Hogy voltál én szerelmembe?
Be voltál keblembé zárva,
Szivünk öszve volt forralva.
(MTAK Népk. 172/g. 6b. — E szöveg 2. versszakába a „Megjelentem panasziomat” 19—20. sora, 4. versszakába a 16. sor, 5. versszakába pedig a 40. sor került be. A 3. vsz. a „Megjelentem panasziomat” XV. var. 1. szakaszával egyezik meg.)

Az ének egyes versszakainak változatai:

A 2. vsz. a „Nem élsz mind éltig kedvedre” és a „Fekete gyászban jár szivem” kezd. szövegekben fordul elő. (Mindkettőt lásd a 226. sz. ének jegyzetében.) Megvan továbbá a „Vidám kedvem hová lettél” kezdetű ének egyik változatában is:

Nem hittem volna felölled,
Hogy álnokság légyen benned,
Szivem így keserítsed,
Hivségemért ezt tegyed.

(*Erdélyi-ék.* 1779. 99.)

Az 5. vsz. változatai:

El bujdosom országombul

.....
6. Kiért másért meg vetettél,
Más nyelvek alá ejtettél,
Szerelmed rabjává tettél. etc. [!]

(*Dunántúli verseskönyv* 1802 k. 17b—18a. Kiad. ERDÉLYI PÁL, Kuruc költészet 247.)

Álnoksággal megkerültél,
Szerelmed rabjává tettél,
Úgy tettél, mintha szeretnél
Jobban engem mindeneknél.

(Vas m., Orbán János 1854-i daloskönyvében. VIKÁR Áttétel XVIII, 109.)

A 10. vsz. egyik változata a „Vajha tündérré lehetnék” *Jankovich-ék.* -beli szövegének 6. versszaka. (Teljes szövegét lásd a 279. sz. ének jegyzetében.) — Népköltési változatai:

Én elmenyek, te itt maradsz,
Töllem több panaszt nem hallasz,
Megnyughatol panaszimtól,
Ölelgető karjaimtól.

(Andrásfalva, Bukovina, MF 2646/a. — Vö. KODÁLY—VARGYAS 143. sz.)

Megnyughattok panaszimtól,
Ölelgető karjaimtól,
Édes szájam csókjaitól,
S a sok titkos beszédektől.

(Moldvai csángó népdalok 309.)

A 11. vsz. első két sora elterjedt formula a kéziratos és népi szerelmi költésben. Előfordul a 224. sz. ének 11. versszakában is. Az „Arany ideim folyása” kezdetű, igen népszerű XVIII. századi ének 3. vsz.-ának kezdete:

Élj sokáig, szép viola,
Kit szájam gyakran csókola . . .

(SzUB 154. — A többi változat ennek a szövegnek a révén terjedt el, ezért nem soroljuk fel.)

A 12. vsz. egy változatát a 226. sz. ének jegyzeteiben közöltük („Nagy bolondság nádhhoz bízni”) A többi:

Megkedveltem személyedet . . .

5. Jó tétédért jót kívánok,
De boszudért boszut állok,
Ha ebbe módot találok,
Érdemed szerént szolgállok.

(OSZK Quart. Hung. 1556. 4b.)

Menj el rózsám, járj békével . . .

7. Jó tetedért jót kívánok,
De boszudért boszut állok,
Abban én módot találok,
Érdemed szerent szolgállok.

(*Szentgyörgyi Lajos-ék.* 1859, 23—4.)

Kisütött a nap a sikra . . .

Elmented én is sajnálom,
De ha elmégy, azt megbánod,
Jótétédért jót kívánok;
De boszudért boszut állok.

(MTAK Népk. 172/a. 5a—b.)

262.

Kézirata: *Szentsei-dk.* 101b—102b. Kiad. THALY, VÉ II, 150—2.; BUDA JÁNOS, SzD 111—2. — Címe: Cantio altera. A szöveg végén: Finis.

24 vakarodol = takarodsz

41 fü szár petsene — THALY szerint dunántúli tájszó, a. m. marbahús-sült.

Kéziratai és ponyva-kiadásai:

I. **Szentsei-dk.** 135a—136a. Kiad. THALY, VÉ II, 95—8.; BUDA JÁNOS, SzD 143—4. — Címe: Cantio alia. A szöveg után: Amen. Finis.

II. **Bocskor-k.** 133b—136a. — A szöveg végén: Finis Per Me Joannem Bocskor A 1722 die 11 May.

III. **Szakolczai-ék.** (1762) 107a—108a. — Címe: Rendes ének.

IV. **Vőfényi kötelességről** . . . H. n. (1789.) — Az utolsó versszakban levő évszám a nyomtatás évét jelöli.

V. **Három szép új ének.** (Vác, 1792.) — A nyomtatás helyét és idejét az ének utolsó versszakából lehet megállapítani. — A szöveg megvan a következő ponyvanyomtatványokban is: *Három szép világi énekek.* H. é. n.; *Hat vidám nóták.* H. é. n. A ponyvanyomtatvány szövegével csaknem azonos vátozat: MTAK Népk. 158. 18.

VI. **Bándi-ék.** (1837) 34. sz. — Címe: Más Nota tulajdon 32. — A ponyva-kiadáson alapuló, de attól néhány helyen eltérő vátozat.

VII. **Adorján Ferenc diáriuma** (1778—80) 76a—b. — Címe: Alia Sequatur. A szöveg után: Finis.

VIII. **Alsókubini kézirat** (1779—82 k.) 75b—76b. — Címe: Más.

IX. **Aranka-gyűjtemény** (1782—90) I, 68b—69a. — Címe: Más.

X. **Jankovich-ék.** (1789) 20b. — A kézirat tulajdonképpen két vátozat szövegét őrizte meg, mert a leírt szöveget Jankovich egy másik, eléggé eltérő vátozat alapján kijavította.

XI. **Dávidné Soltári** (1790—1) 87—8. — Címe: Más Nota LV.

XII. **Énekeskönyv,** OSzK Oct. Hung. 1487. (XIX. sz. 1. fele) 56—8. — Majdnem azonos a *Dávidné Soltári* szövegével.

XIII. **Világi énekek** (XIX. sz. eleje) 19b—20a. — Címe: más. A fenti vátozattól alig tér el.

XIV **Pántzél János-ék.** (1839) 33b—34b. — A primitív írású kötet paraszti vőfélykönyv volt. A 13. versszakban levő évszám a leírás idejét jelzi.

Az ének versfői visszafelé olvasva a MAKO MJHALI nevet adják.

Az ének három strófájából alakított alkalmi szöveg egy verses szerelmi levél után olvasható:

- (8.) Utólyára mindent szemeimre hánynak,
Csak sós kásais jobb volna annak,
Vagy káposzta lév, kit szivbül adnak.
- (9.) Ezt barátom adom tuttodra,
Kérlek tanácsom, ne vedd trefára,
Körmed nem lévén ne hágj nagy fára,
Hogy visza essél fejed lányára.
- (10.) Melly nehéz dolog a csonka kéznek
Nagy fát le vágni az erőtlennek,
Gazdag léánt venni szegény legénynek,
Csufollyák eötet nagy esztelennek.
- (*Alsókubini kézirat, 1779—82 k., 81b.*)

A 35—6. sort Hermányi D. József idézi: „Én azt mondanám a körmetlen Körmön-di-eknek s hasonlóknak is: Nagy fára ne hágj, körmetlen lévén, hogy vissza ne essél fejed lányára!” (Nagyenyedi Demokritus. Kiad. KLANICZAY TIBOR. Bp. 1960, 122.)

Népköltési változatai egy csoportban megtalálhatók a MNT III/A (Lakodalom) kötetében, közlésük tehát felesleges. Teljesebb vátozatok: MNT III/A 448. és 456. sz. (mindkettő Nyitra megyéből), egy rövidebb, két versszakos: uo. 451. sz., végül a 3. vsz. egy vátozata a *Lakodalom* egy másik csoportjában: 656. sz. 2. vsz. Két töredéke (egy hosszabb és egy egystrófás) az „Egykor két leány virágot szedni” kezdetű, XVIII. szá-zadi ének népi vátozataihoz kapcsolódott (452. és 460. sz.), mint a 185. sz. ének távoli népi vátozatai is. Az egész csoport (439—462. sz.) a *volta* néven ismert, XVI. századi nemzetközi reneszánsz táncdallam variánsait tartalmazza; érdekes, hogy e dallamvátoza-tokat túlnyomó többségben régi eredetű szövegekre énekelték.

Az ének ismeretlen dallamú népi változatai közül csak azt idézzük, mely Erdélyi János közlése és Bartók kórusa után klasszikussá vált:

Arany ezüstért czifra ruháért
Leányt el ne végy koszorujáért,
Inkább szeressed jámborságáért,
Előtted való szép járásáért.

Ne nézz a' leány tántzos lábára,
Ne hajolj az ő mézes szavára,
Figyelemmel légy indulatjára,
Tanulj szert tenni szive titkára.

(MTAK Népk. 52. 26.)

11 írásáért — itt 'magatartás, viselkedés' jelentésben.
35 V. 6. ezzel a közmondással: Nehéz a körmetlen macskának a fára fölhágni.
(NySz)

264.

Kézirata: **Szentsei-dk.** 152b—153b. Kiad. THALY, VÉ II, 159—63.; BUDA JÁNOS, SzD 158—9. — A szöveg végén: Amen Finis hujus Cantionis.
33 posdult = pezsdült

265.

Kézirata: **Lepsényi: Pocsis ludens** (1706 k.) 52a—b. Kiad. ERDÉLYI, Kuruc költészet 28. — Az egész szöveg soronként át van húzva, ezért néhány szó elolvasása nem sikerült, néhánynak meg bizonytalan az olvasata.

Az ének 1. versszakának változata a „Talált szerencsére, ki talált párjára” kezdetű ének 1854-ben lejegyzett szövegének 5., utolsó versszaka:

Az én életemnek egy reménységinek,
Élt egy valakinek életem éltinek,
Anyi jot kívánok mint magam lelkinék,
Tartsonis engemet egy igaz hívének.

(Költő Sámuel-ék. 40—1.)

A 11. vsz. a 98. sz. ének 1. szakaszának változata.
30 erő — olv. érő (=felérő)

266.

Kézirata: **Keresdi verskézirat.** Kiad. LUKINICH IMRE, Száz 1914, 78—9. — A szöveg — a következő szám alatt közölt énekkel együtt — egy missilis levél hátlapjára volt írva, melyet Alvinczi Mihály írt Alvinczi Sámuelnek 1708. aug. 26-án. A levél jelenleg ismeretlen helyen van, ezért az ének szövegét LUKINICH közlése után adjuk.

Az ének 4. versszakának néhány népköltési változata:

Ó bánat, búbánat, keserű búbánat

.....
3. Istenem, istenem! oh édős istenem!
Egy íródiákom mé nincsen énnéköm?
Egy íródiákom, egy bizott emböröm,
Aki most csak hamar lönne jó eszközőm.

(KRIZA 5. sz.)

Panaszimat mondani nem merem,
Mert nincs nekem olly biztos emberem,
Csak te néked jelentem, istenem,
Fordíts jóra már az én életem.

(ERDÉLYI: Népdalok és mondák I, 4.)

Úgy jó napról napra bánat e fejemre,
Nagy fájdalom szállott bánatos szívemre.
.....
Ha nekem is volna egy író diákom,
Író diákomval levelet iratnék.

Bízott emberemtől bátyámhoz küldeném,
Bátyámnak házához, apám udvarába . . .
(PETRÁSS INCZE JÁNOS gyűjtése az 1840-es évekből. Csángó népzene, 77.)

Az ének 5. versszakának egyik változata a 231/VI. sz. ének 8. versszaka. Hasonlóan kezdődik egy ének, amely XVIII. századi ponyvanyomtatványokban jelent meg:

Vajha ki-mondhatnám kinnyát én szívemnek,
Meg-magyarázhatnám fájdalmat lelkemnek,
Avagy tsak írásban ezeket tehetném,
'S az én kegyesemnek kezéhez küldhetném.
(Dallok. H. é. n. Kiad. THALY, VÉ II, 354—5. Több más ponyvanyomtatványban is.)

Egy verses levél kezdete Tamásiból (Tolna vm.):

Bárcsak leírhatnám bánatát szívemnek,
Megmagyarázhatnám fájdalmát lelkemnek.
(MNGy VIII, 399.)

A 6. vsz. változata:

Oh te ravasz róka,
Szerelóm csalója!
Aggy választ, ne fárassz,
Ha igazán szeretsz. (KRIZA 67. sz.)

Hasonló fordulat a „Jaj miért születtem” kezdetű ének 8. versszakában:

Oh álnok szerelem, mert vagy olyan roka,
Hogj hajtod szívemet bura siralomra.
(Solymosi-ék. 1748, 55a—57a. Kiad. KANYARÓ, EM 1893, 78.)

267.

Kézirata: **Keresdi verskézirat.** Kiad. LUKINICH IMRE, Száz. 1914, 78—9. — A kéziratról lásd az előző ének jegyzetét.

268.

Kézirata: **Kelecsényi-ék.** 2a—7b.

A szöveg egyik kései terméke a középkori certamen-műfaj egyik népszerű témájának, a virágvetélkedésnek. Közvetlen forrását nem sikerült megtalálni, bár valószínű, hogy idegenből való fordítás. A másolat egyébként igen hibás, több romlott hely kijavítása nem sikerült. — A téma nálunk a XVII. században eléggé ismert lehetett. Eszterházy Pál *Kerti virágokról való versek* c. énekében, egy sor virág felsorolása után ezt írja:

Három szép virág szál kertben előttem ál,
S — igen kötekednek,
Mellyk többet használ auagy ékesben ál
Azon uersenkednek.

Drága szép Viola, kedues szagu Rosa
Keuányák az pályát,
Jelzemin [!] illattya ezeket föl mullya,
S— nem alíttya mását.

(OL Esterházy-lt. Pál nádor iratai 11.896. 165b.)

ECKHARDT SÁNDOR a témát a magyar és román folklórban is kimutatta. (Az utolsó virágének. Minerva 1930.) A fentiek alapján a folklorizáció időpontja későbbre, a XVII. századra is tehető. A népi feldolgozások — különösen a román változatok — kialakulásánál egyébként Bírák IX, 9—13. is közrejátszhatott. (D. DÖMÖTÖR TEKLA szíves közlése.)

269.

Kézirata: **Kelecsényi-ék.** 9a—10a — Címe: Alia Pia. A szöveg végén: Amen. Ugyanígy kezdődik a *Jankovich-ék.* (1789 k.) egyik éneke is:

Búdosni indulnék, ha társat találnék,
Magamhoz hasonló arvára akadnék,
Búdosó nem voltam búdosova lettem,
Verje meg az Isten ki miatta lettem.

Lattál e valaha csipke bókron rósát,
Avagy bojtorjanon kerti majorannát,
Családrdsággal telyes te vagy kegyetlenség,
Mert nem vagy te igaz hozzam állandó szív . . . stb. (12b.)

A 2. vsz. népköltési változatai:

Bujdosó nem voltam, bujdosóvá lettem,
Vergye meg az Isten, aki miatt léttem.

Bujdosik az elmém a szerelem után,
Mint kis főske madár az kerek ég ajján.
(Báta, Tolna m., MF 1108/a.)

Bujdosós nem voltam, bujdosóvá lettem,
Verje meg az Isten, ki miatt így estem!
(Zsére, Nyitra m., 1906. MNT III/A 195. sz. 23. vsz.)

Szomorú jaj idő meg akar változni,
Szomorú ja szivem el akar búdosni.

Bujdosó nem voltam apámétt s anyámétt,
Bujdosóvá lettem a katonaságétt . . . stb.
(Bukovina, 1933. Ethn. 1935, 127.)

Az ének 8. versszakának változatával kezdődik az 1822-ből való *Gazdag-ék.* 17. levelén található ének:

Az éjjeli álмам tenger gondolatom
Tsak te reád vagyon gyönyörű galambom.

Gyöngy vagy rosám gyöngy vagy, gyöngynél is gyöngyebb
vagy . . . stb.

Az ERDÉLYI JÁNOSNAK bcküldött népköltési anyagban is találkozunk e versszakkal:

Utánnam járásod sajnálad galambom,
Ládd én nem sajnálom sok éjjeli álmom,
Sok éjjeli álmom, ezer aggodalmom,
Mind te érted volt ez, csillagom, galambom . . . stb.
(MTAK Népk. 172/g. 32a.)

Végül egy távolabbi változata Vikár Udvarhely megyei gyűjtésében:

Zöld erdő szállásom, itt nincs maradásom,
Most lesz kis angyalom tőled megválásom.

Csak azt szánom bánom, sok éjjeli álmom,
Ami éretted volt, gyönyörű virágom . . . stb.

(EA 2299. 390.)

15 eeli — lehet, hogy nem másolási hiba (bár a *Kelecsényi-ék.* hemzseg a hibáktól), hanem az *éjjeli* szót *éeli*-nek ejtették. A 36. sorban *neét* áll, *nevet* helyett.
36 bülcsök = bölcsék. (Lásd a 76. sz. ének 5. sorához írt jegyzetet.)

270.

Kézirata: *Kelecsényi-ék.* 12a—b. — Címe: Item.

Az ének 5. versszaka a 98. sz. ének 1. versszakának változata. — Két első versszaka megvan a *Vizkeleti-ék.* (1764 k.) egyik énekében is; ennek teljes szövegét közöljük:

1. Isten hozzád szívem, szivedtől meg válsz,
Mézet [!] folyo szádban mert találtam hibát,
Im látom kertednek más szedi rosáját,
Gyümölds fádnek [!] hajtagottya ágát.
2. Nem irigylem én azt, nem tehetek arrol,
Hogy az hideg miatt fák levele el hull,
De majd ha tavasszal az üdö meg ujjul,
Akkor az mi fánk is virággal bé borúl.
3. Iffiu legény vagyok semit sem busulok,
Rosa helyet rosát mindenkor kaphatok,
Viola helyében violát talállok,
Ha estve el hervad réggel mást szakasztak.
4. Az fekete holló gyászt visel magáért,
Én is azt visellek az én édesemért,
Nem szánom meghalni az én kedvesemért,
Mind az szines Paris kedves Ilonáért.

(Kiad. Dézsi, ItK 1932, 178. — A 4. vsz. népdalként is ismeretes: „Sej, a fekete hatyú gyászt visel magáért, sej, én is gyászt viselek kedves galambomért.” Moldva, ДОМОКОС ПÁL PÉTER gyűjtése.)

Az 1. vsz. változata megtalálható egy 1788-ban szerzett ének 3. és 8. versszakaként. A 25 strófából álló, népi fordulatokkal teli szöveg elejét közöljük:

1. Szürke paripámat más ember nyergeli,
Szölke szeretömet egy hutzfut kedveli.
2. Tudja jó Istenem boszumra tselekszi,
Engem ugy segillen meg szolgálók néki.
3. *Virágos kertemnek más szedi virágját,
Gyümölsözü fának hajtagotya ágát.*
4. Mast jöttem Erdélbül, Erdél országából,
Egyedül szolgástul három paripástul.
5. Lovam az nyergemben, lábom az kengelben,
Köpönyegem ázik, az lábomis fázik.
6. Meg halok szívemért igaz vallássomert,
Ennek az helységnek egyik utzájáért.
7. Nem ugy az utzáért, mind a benne valóért,
De nem mondom kiert, az én galambomért.
8. *Isten hozzád szívem, tülled már el vállom,
Mizzel foló szódban mert hibát találtam . . . stb.*
(*Dunántúli verseskönyv* 1802. 31a—b.)

Az „Angyal-e vagy madár” kezdetű ének 3. versszaka:

Mert tudom, kertednek más szedi virágát,
Gyümölcs hozó fádnek hajtogattya ágát.

(*Szádeczki-miscellania*, 1755 k., kiad. VARGA IMRE, SZM 39.)

A versszak egy távoli változatát KRIZA népdalként közölte:

Mézzel fojo szókkal szívem hibát talá't,
Mett rózsás kertödbe más rendököt kaszál.
Vetött nyoszójádba idegön is meghá't,
Kíér az én szívem szerelmödtől megvá't.

(KRIZA 16. sz. 2. vsz.)

Az ének 2. versszaka két XVIII. századi énekbe is bekerült. A „Kardommal övedzem” kezd. ének 6. versszaka:

Nem irigylem én azt, nem tehetek arol,
Hogj az esső miatt az eszterha tsordul,
De ha még tavasszal az idő meg fordul,
Még az én szívemis bánatbol meg fordul.

(*Solymosi-ék.* 17b—18b. Kiad. KANYARÓ, EM 1893, 83.)

A „Napjaim borulnak kezdetű, 1761 körül leírt ének 3—4. strófája:

Nem irigylem én azt nem tehetek arrul,
Hogy a fák levele hideg miat el hul,
De tudom tavasszal hogy ismet ki ujjul,
Az en rosa fam is viraggal be borul.

(OSZK Oct. Hung. 96 2. 3b.)

13 Aszszonkam szip neve csak hat betőből áll — mivel az ének is éppen hat) versszakos, lehetséges, hogy versfői eredetileg az „aszszonkam” nevét adták.

271.

Kéziratai:

I. *Kelecsényi-ék.* 12b—13a. — Címe: Más. A szöveg után: Vige.

II. *Nyitrai-ék.* (1809 k.) 32a—b. — Címe: Más.

Az ének szövege a *Kelecsényi-ék.* XVII. századi szövegeket tartalmazó részében található, de nincs kizárva, hogy a XVIII. sz. első felében írták. Gyanút kelthet a versforma, továbbá az a tény, hogy egy olyan kései kéziratban is megvan, mely főleg az Amadét utánzó költészet darabjait tartalmazza.

272.

Kézirata: *Kelecsényi-ék.* 13a. — Címe: Más.

A 7. sor a 110. sz. ének 10. sorával egyezik meg.

273.

Kéziratai:

I. *Erdélyi-ék.* (1779) 43—4.

II. *Kelecsényi-ék.* 13b—14a. — Címe: Más Enek.

III. *Szokolczi-ék.* (1762) 121b—122a. — Címe: 126. Világi Ének.

Az ének kezdősorát vö. a 158. sz. kezdősorával. — A II. var. 5. strófája a 110. sz. ének 4. vsz.-ának változata, e strófából a másik két variáns szövegébe csak egy-egy sor került be. (I, 22. sor és III, 12. sor.)

A 2. és 3. vsz. töredékét Szirmay Antal is feljegyezte 1812-ben, *Quodlibet*-jében:

Nem férfi az olyan, se nem ember magában, a' ki szépet nem szeret,
Mert szerelmet ell-kergetni lehetetlen nem szeretni, ember angyal nem lehet.
Szent volt Dávid király, de Betzabeával hált, szép volt azért szerette,
Amaz erős Sámson Dalila aszszonyért életét vesztette.

(Kiad. KÖNIG GYÖRGY, ItK 1902, 215.)

17 erőssége — itt: erőszakos cselekedete

Kéziratai:

I. Szabó Samu-ék. (XVIII. sz. 1. fele) 22b—23a.

II. Kelecsényi-ék. 14a. — A szöveg végén: Amen.

Kézirata: **Bocskor-k.** 98b—99a. Kiad. FERENCZI, EM 1898, 512. — Címe: Cantio.

Az ének szövege a kódex 1722-ben írt részében található, három XVII. századi ének között. (Ezek a 105., 200. és 261. sz. énekek változatai.) Nagyon valószínű, hogy énekünk is a XVII. században keletkezett; megerősíti ezt régies stílusa, valamint egyik strófájának korábbi előfordulása. Ez a strófa a 3., amely a 146. sz. ének kezdő versszakának változata. (Megvan még a 221. sz. ének későbbi változatainak *f*-fel jelölt versszakaként is.)

A 6. vsz. változatával kezdődik egy XVIII. századi ének, mely egyébként a „Ne készülj szerelmem” kezdetű, 1750 körüli ének strófáiból van összeállítva:

Bánkodgyál elhadlak, még élek óhajtlak,

Keserves jaj szóval én teged siratlak.

(*Jankovich-ék.* 1789, 14a. — Alig eltérő változata: MTAK Népk. 92. 19a—b.)

Kéziratai és ponyva-kiadásai:

I. **Bathó Mihály-ék.** (1728 k.) 50—2. Kiad. KOCZIÁNY, Őszi harmat után... 53—6. — A szöveg végén: Amen. Finis.

II. **Tarcsafalvi-ék.** 4b—6b. Kiad. ECKHARDT, Balassi ÖM 149—150. — Címe: Cantio. A szöveg végén: Finis.

III. **Rimay-toldalék.** Kiad. ECKHARDT, Balassi ÖM 147—8.

IV. **Négy szép új énekek.** H. n. 1762. — A későbbi ponyva-kiadások változatlan szöveget adnak: *Négy szép új világi énekek.* H. é. n.; Ua. H. n. 1770.; *Szüz leányok dallaji.* H. é. n.; Ua. H. n. 1790.; Ua. Debrecen, 1860.; *Férjhez menendő leányok daljai.* H. é. n.; Ua. Buda, 1846.; Ua. Buda, 1851. — Kiad. THALY, VÉ II, Toldalék; ECKHARDT Balassi ÖM 150—1.

V. **Világi énekek és versek** (1800 k.) 20a—b. — A ponyva szövegén alapuló, attól csak kevéssé eltérő szöveg.

VI. **Nagy Czirok László kézírata.** (1760 k.?) Kiad. BORY ISTVÁN, ItK 1935, 83—4.; ECKHARDT, Balassi ÖM 148—9. — A kézirattal nem rendelkezvén, a szöveget BORY kiadása után közöljük.

VII. **Verecs Márton-dk.** (1793) 76a. Kiad. ECKHARDT, Balassi ÖM 151.

Az éneket sokáig Balassi Bálintnak tulajdonították, „a magyar közönség tudatába mint sajátosan, jellegzetesen Balassi-költemény hatolt be, iskolai antológiákon keresztül”. (ECKHARDT, Balassi ÖM 278.) Balassi szerzőségét ECKHARDT cáfolta meg, s kritikai kiadásának Függelékében az ének valamennyi általa ismert változatát közölte. Közvetlen bizonyíték azonban nemcsak Balassi szerzőségére, de még XVII. századi eredetére sincs. Legkorábbinak tartott feljegyzése, a Rimay-toldalék (III. variáns) nem bizonyos, hogy XVII. századi, ECKHARDT szerint „efféle írással még a XVIII. században is találkozunk”, sőt az írás származhat akár a XVIII. század közepéről is. (Lásd a 15a.sz. képmellékletet.) Az ESZE TAMÁS által közölt 1708-i levélben (It 1950/2, 68.) pedig nem ezt az éneket idézik, hanem a „Reménten szegény fejem” kezdetűt. (Lásd részletesebben a 278. sz. ének jegyzetében.) Az ének legkorábbi, hitelesen datálható feljegyzése 1728-ból való. (I. var.) Egyébként nincs okunk az ének XVII. századi eredetében, kételkedni, stílusa nagy valószínűséggel oda utalja.

Valószínű, hogy a IV—VII. variáns 1. versszaka („Boldogtalan vagyok”) később kapcsolódott az énekhez. E versszak eredetije egy XVII. századi istenes ének, melynek csak egy csonka szövege volt eddig ismeretes az 1704 körüli Szentsei-daloskönyvből. (Kiad. BUDA JÁNOS, SzD 86—7.; ECKHARDT, Balassi-kiad. 150.) Azóta előkerült egy jóval korábbi, teljes szövege az 1634—1651 között összeírt *Czerey János-énekeskönyv*-ből:

Boldogtalan vagiok mert kínaim nagiók mint hólt eleven járok,

Mind eiel es nappal sokszior el titkolván keservesen ohaitok,

Mert az ideo el mult most más keppen fordult kihez szokatlan vagiok.

Az szokatlan dolgot nehéz már meg szíoknom gyermekseghre haylanom,
Megh sem másolhatom hozzá nem szíokhatom *mit tegiek hát nem tudom,*
Mert az ideo el mult most mas keppen fordultt gyermek immár nem vagiok.

Igaz Isten te vagy türesre erőt adgy ketseghben esnem ne hadgy,
Az ki vagi türhető de vechre bünteteo rettenetes Isten vagy,
Az en keresztemben sok kesertetemben kerlek uram erőt adgy.

Az ellen nem szollok uram hogy te tölled meg nem erdemledtem,
Ióval meg láttál vólt az elót az ki vólt még ió neven sem vedtem,
Azert büntecz uram ez keresztel enghem hogi iol eszemben vegiem.

Niavaliás eletem immáron ennekem bar akar mint irtozzam,
Hogy ugian cziak egyebet hanem cziak az halált vária en szegeny feiem,
Mert az nagi kinoktol az lelki rabsághatol meg emesztetik szivem.

Nincz arról mit tennem söt czak ohaytassal bekevel kel szenvednem,
Az en Istenemnek sullios kezeit bekevel kel szenvednem,
Tudom meg keonyörül veszelyemnek nem örül iól czielekeszik en velem.

Aldot legy Ur Isten hogy megh ismertettet velem ez rosز világhot,
Es meg utáltattad velem ez világban valo heiában valóságghot,
Hogy már meg nierhessem, igaz hüttel kerem az örök boldogsaghot.

Ha előb nem hadtál seot hozzád fogadtál tehát mostis ne hadgy el,
Te io vóltod szerint Syon falátt tamazd fell [!]
Hogy uy áldozatot adgjak nagy hálákkot mely neked leg inkább kell.

(118b—120a.)

Az „Őszi harmat után” 1. és 4. versszaka a XVIII. század folyamán önállósult és egy olyan búcsúénekké lett, melyből teljesen hiányzik a szerelmi motívum. Ennek a búcsúénekek két típusa van: egy rövid, néhány soros és egy vallásos hangulatú strófákkal kibővült hosszabb. Előbb a néhány soros típus változatait mutatjuk be, melyet már korán Rákóczi szabadságharcához kapcsolnak. Legkorábbi említése Keresztesi József naplójában, az 1784. márc. 15-i Bihar megyei gyűlésről szóló részben található. A naplóíró elmondja, hogy a templomból a városba való visszamenetelkor „a török sipokban kétféle noták fuvattak, um.:

1-ör. Hejj Rákóczi, Beresényi, Vitéz magyarok vezéri Hová lettél Bezerédi, Nemzetünknek fényes csillagi, Ócskai.

2-ör. Őszi harmat után, Végre mikor osztán
Fujdogál a téli szél, (bis)
Zöld erdő árnyékát, Piros csizmám nyomát
Hóval lepi bé a tél, hóval lepi bé a tél.

(Keresztesi József naplója. Kiad. HOFFER ENDRE, Pest, 1868, 213.; ECKHARDT, Balassi ÓM 148, 280.)

Pálóczi Horváth Ádám ennek a lerövidült változatnak jegyezte fel a dallamát 1813-ban összeírt gyűjteményében, a következő szöveggel:

Zöld erdők' harmatját, Piros tsizmám nyomát
Hóval lepi be a' tél;
A magas hegyeken, Kietlen bérczeken
Fujdogál a' hideg szél. (PHÁ 369.)

Érdekes, hogy a sárospataki *Felvidtő* 1824-ben lejegyzett változata szintén Rákóczi nevével köti össze a szöveget:

Mikor Rákóczi Erdélyből ki jött.

Végre mikor osztán
Szent András nap után
Fujdogál a hideg szél,

Zöld erdő harmatját
Piros tsizmám nyomát
Hóval lepi be a tél.

Jobb lesz a Darvakkal,
Vagy más madarakkal
Ősszel vég butsut venni. (V, 49.)

Nem dönthető el, hogy a rövidebb, vagy a hosszabb változat közül melyik a korábbi. A hosszabb, vallásos hangulatú búcsúénekek két lejegyzése ismeretes, mindkettő a XVIII. század végéről:

Más.

1. Zöld erdő harmatját, piros csizmám nyomát
Hóval lepi bé a tél.
2. Meszsire bujdosom, hazámat itt hagyom,
Isten vezérli dolgom.
3. Jobb lesz a' darvakkal, vagy más madarakkal
Ősszel butsumat vennem.
4. Szerelmes barátim, régi jó társaim
Töllem el pártoltanak.
5. Keserü az nékem, Istenem azt kérem,
Utamban légy vezérem.
6. Mert itten lakasom nintsen maradasom,
Mert sokak az irigyem.
7. Fejenként mindenek, a' kik esmértenek,
Mostan meg botsássatok.
8. Mert el bujdosásom leszen tavozásom,
Meszsze kedves hazámtól.
9. Régen kik voltatok irigyim, lattyátok
El menesem e' földről.

(*Salamon József-ék.* 1783—97, 52b—53a. — Lásd ECKHARDT, Balassi ÖM 281.)

Alia.

1. Zöld erdő harmatját, piros csizmám nyomát
Hóval lepi be atél, hóval lepi be atél.
2. Meszsire bujdosom, hazámat itt hagyom,
Isten vezéri dolgom, Isten vezéri dolgom.
3. Jobb hat a darvakkal, vagy más madarakkal
El bujdosnom meszsire, el bujdosnom meszsire.
4. Szerelmes barátim, régi jó pajtasim
Tölem el partoltanak, tölem el partoltanak.
5. Keserü ennekem evilágon elnem,
Jól tudom én Istenem, jól tudom én Istenem.
6. Isten én azt kerem, utamban vezérem
Legy, ments meg mindenektől, item.

7. Vezérly mesze foldre, idegen nemzetre,
Lakjam hol bekesegben, lakjam hol bekesegben.
8. Mert itten lakasom nintsen maradasom
A sok irigyeimtől, a sok irigyeimtől.
9. Fejenkent mindenek, akik esmertenek,
Mostan meg botsassatok, mostan meg botsassatok.
10. Hozsú bujdosásom leszen lakozásom,
Mar szived nem szomoritom.

(XVIII. század végi énekeskönyv, MTAk Népk. 207. Kiad. SZABÓ T. ATTILA, ItK 1935-392.)

E szöveg a XVIII. század végén igen népszerű lehetett, mert két helyen is idézik nótajelzésként. Az 1790—4 közötti *Szeel Imre-ék.* 58. lapján így: „Zöld erdő harmatját”; Nagy István 1778 után összeírt gyűjteményének 167. lapján: „Versus onomastici ad notam Zöld erdő harmatját”. (Debreceni ref. koll. R. 667.) — E bujdosó ének utóéletéhez tartozik, hogy ebből alakította THALY (sorok változtatásával és hozzáköltésével) azt a szöveget, melyet az *Adalekok* II. kötetének 309—311. lapjain közölt mint 1710-ből való darabot, félrevezető forrásmegjelöléssel. (Lásd erről részletesen: ESZE TAMÁS: Őszi harmat után . . . It 1950/2, 67—70.)

A szerelmi búcsúének népköltési változatai közül az, amelyet KÁLMÁNY a Szeged népe III. kötetének 235—6. lapjain közölt, a ponyva-szövegen alapszik, néhány csekély módosítással annak valamennyi versszakát átveszi, ezért közlése felesleges. Érdekesebb azonban az a változat, melyet KÁLMÁNY közvetlenül utána közöl. (Uo. 236.) Ebből hiányzik a „Boldogtalan vagyok” kezdetű szakasz, és versszakainak sorrendje meg-egyezik a legkorábbi, csak kéziratban fennmaradt szövegekével. Ez azt mutatja, hogy a XVII. századi szöveg a ponyva-kiadásoktól függetlenül is élt a népnél:

Őszi harmat után sárgán huldogálván fárul a gyöngé levél,
Zöld erdő harmatját, piros eszímám nyomát hóval lepi be a tél.

Ugyan hát mit érök, ha ezután élök, élök-é még kedvemre?
Vagy holtig bút látván, bús szívem zokogván, csakhogy mög nem hasadván.

Bús szívem zokogván, én szömejim sírván csak néznek keservessen,
Bánkódom erőssen, sírok keservessen, szenvedök én testömben.

Darvajim, darvajim, ó édös darvajim,
De mindön nap száltok el házam elejin.
Job vóna még néköm darvakkal elmönni.

Job vóna még néköm darvakkal elmönni,
Vagy más madarakkal ősszel búcsút vönni,
Messzire bujdosni, más országra mönni.

Érdekes megfigyelni, hogyan változtak át a népnél szokatlan Balassi-sorok 12-esekké. — E népi változat 4. versszakát KÁLMÁNY külön is feljegyezte:

Darvajim, darvajim, ó jédös darvajim,
Jobb vóna mán néköm darvacka emönni,
Vagy más madaracka végbe bucsut vönni.

(Szeged népe II, 44.)

Az ének 1. szakaszának változatát VIKÁR is megtalálta Udvarhely megyében:

Őszi harmat után,
Mikor végre aztán
Fúdogál a hideg szél,
Fárul a gyöngé levél,
Fárul a gyöngé levél
Sárgán huldogál.

(VIKÁR Áttétel VII, 197.)

Az 1. vsz. egy másik, Nyitra megyei változatát lásd a 110. sz. ének jegyzeteiben. — Napjainkban a Kiskúnságon került elő a szöveg végének egy foszlánya, Pálóczi Horváth dallamának változatával: „Bocsásd el békével, szegény, hadd menjen el.” (EOKHARDT, Balassi ÖM 282.) — Ez a töredékes sor megtalálható egy XIX. század eleji ének 1. versszakában is:

Szomorú az idő: el akar változni,
Látom szeretőmet: el akar bujdosni,
Erezd el békével, hadd mennyen szegény el,
Rá ne haragudjál!

(MTAK Népk. 172/e. 26a.)

Végül egy olyan szöveget mutatunk be, melyben az ének 3., legjellegzetesebb sorának távoli emléke él:

Fújjad szellő, fújjad zöld erdő harmatját,
Hogy ne lássa senki piros csizmám nyomát,
Piros csizmám nyomát, selyem kendőm habját,
Selyem kendőm habját, bus szivem bánatját.

(Hegyalja, 1844, MTAK Népk. 4. 11b—12a. — Különböző eredetű strófákból összefűzött szöveg 11—2. vsz.-a.)

277.

Kézirata: **Solymosi-ék.** 12a—13a. Kiad. KANYARÓ, EM 1893, 86. — Címe: Alia. A szöveg végén: Finis.

Csaknem mindegyik versszaknak van megfelelője a régebbi anyagban: 4—5. vsz. = 221. sz. 2., 4. vsz.; 6. vsz. = 136. sz. 6. vsz. és 215. sz. 5. vsz.; 7. vsz. = 143. sz. 6. vsz.; 8. vsz. = 278. sz. 1. vsz. és 279. sz. 4. vsz. — Az első két versszak stílusa és motívumának jellege szintén a XVII. századra mutat. (Lásd a 44. sz. ének jegyzetét.) E két strófa változatai egy Erdélyben és Moldvában elterjedt ballada-szerű énekben találhatók meg:

Nagy madarat láték nagy bánatba,
Magosz fenyű fának tetejébe,
Ugy szóll úgy szóll úgy keszereg,
Fejit földbe csökkesztette,
Magát holté eresztette . . .

(PETRÁSS INCZE JÁNOS gyűjtése az 1840-es évekből. Csángó népzene 68. — E szöveget ERDÉLYI JÁNOS közlése után KANYARÓ is idézi.)

Úgy sír, úgy sír kis gilice,
Szárnyát földre eresztette,
Magát halni eresztette,
Magát halni eresztette.

(Gyergyótekerőpatak, 1911. MSz 1296.)

278.

Kézirata: **Solymosi-ék.** 19a—20b. Kiad. KANYARÓ, EM 1893, 85. — A szöveg végén: Finis.

Az ének 1. szakaszának változatai: 277. sz. 8. vsz. és 279. sz. 4. vsz. — Többi strófájának nincs változata a régi anyagban, mégis valószínű, hogy az ének jóval korábbi legalábbis kuruckori, mert 10. sorát már egy 1708-i levélben idézik. A levelet Mihály deák, Nyuzó Mihály mezei lovas regimentjének főstrázsamestere 1708. szept. 10-én írja Károlyi Sándor kuruc generálisnak. A beálló hideg idő miatt ruhát kér, mert „Az mint Az Katonák Eneklik Meltosagos Gyenerális Uram, *Őszi harmat Hideg El fü.*” A levelet közlő ESZE TAMÁS (It 1950/2, 68.) e sort az „*Őszi harmat után . . . fujdogál a hideg szél . . .*” változatának vélte, s hihetőleg e miatt olvasta az idézet utolsó szavát *fü*-nek (vagyis *fü*-nak) *jü* helyett. — A strófa valószínűleg az idézett sorral kezdődött, mert egy népdalban, melyet a XIX. sz. első felében Szabolcs, vagy Bereg megyében gyűjtöttek, a következő alakban fordul elő:

Őszi harmat hideg eső,
Édes rózsám deres a' fű,
Messze van az, ide nem jő,
A' ki én hozzám igaz 's hú.

(MTAK Népk. 118, 26b.)

Egy nógrádi pásztorénekben már csak a strofa első két sora van meg, viszont a 2. sor közelebb áll a „Reménten szegény fejem” szövegéhez:

Őszi harmat, hideg eső,
Édes nyájam, fogy a mező.
Sem ablakom, sem kosárom,
Édes nyájam mibe zárom?

(PAF GYULA: Palóo népköltemények. Sárospatak 1865, 46.)

279.

Kéziratai:

I. **Kriza-kézirat.** ← KRIZA a *Vadrózsák* „Ismeretlen szerzőktől” c. énekcsoportjának első darabjaként közli a szöveget. (486. sz.) E csoportban csupa olyan szöveg van, mely kéziratok útján terjedt: a XIX. sz. 1. felének érzelmes dalai, néhány szombatos ének stb. Bizonyosra vehető, hogy a 486. sz. alatt közöltet is egy ma már ismeretlen kéziratról vette.

II. **Szabó Samu-ék.** (XVIII. sz. 1. fele) 17a–18b. — Címe: Alia XVII. A szöveg végén: Finis.

Az ének csaknem minden versszakának van megfelelője, főként a régebbi anyagban. Az 1. vsz. változata Sas István (?) „Szerencsét próbáltam” kezd. versének 9. vsz.-a:

Vaiha tündér volnék,
Testem hogy el-tünnik,
Bizony el-repülnek,
Virágomhoz mennék,

(*Mátray-k.* 9a—b. Kiad. THALY, VÉ I, 205—8.)

2. vsz. = 199. sz. 3. vsz.; 4. vsz. = 277. 8. vsz. és 278. sz. 1. vsz.; 5. vsz. = 48/II. 7. vsz.; 9. vsz. = 32. sz. 3. vsz. (lásd ennek, valamint a 21. sz. éneknek jegyzetét); 10–2. vsz. = 48. sz. 7., 8. és 13. vsz.; 13. vsz. = 32. sz. 6. vsz. (lásd a jegyzetet is); 14. vsz. = 215. sz. 5. vsz. (távoli változat) 17. vsz. = 206. sz. 8. vsz. (távoli változat).

A későbbi anyagban két olyan éneket is találunk, melyben az ének első két strofája megtalálható. Mivel e szövegek többi versszaka is régi eredetű, illetve régies stílusú, teljes szövegüket közöljük;

(1.) 1. Vajha tundurra lehetnék,
Tundur módra el tünhetnek,
Hidjed, kintsem, hozzád mennek,
Véled tsendessen mulatnék.

2. Nem elsz mindenkor kedvedre,
Bu száll valaha szivedre, “
Mikor bu száll a szivedre,
Akkor jussak én eszedbe.

(2.) 3. Tündéres vagy, mert nem latlak,
Ha látnálak, meg fognálak,
Kebelembe bé zárnálak,
Csak magamnak tartannálak.

4. Reám tekénts, szívet enyhíts,
Ne sebesíts, inkább gyógyíts,

(*Jankovich-ék* 1789, 47b — E szöveg 2. vsz.-át lásd a 226. sz. ének jegyzeteiben; 5., 7. vsz. = 226. sz. 6., 3. vsz.; 6. vsz. = 261. sz. 10. vsz.)

Szerelmedet el ne voníts,
Fajdalmas jajt ne gyarapíts.

5. Vajha szívem neha neha
Jönnel nekem szallasomra,
Hogy látnalak már valaha
Irigyemnek boszujara.

6. Meg nyughatz már tagjaimtul,
Ölelgeto karjaimtul,
Csokra termet ajakimtul,
Szivem édes szavaitul.

7. Vig öröömöm siralomra,
Regi kedvem ohajtásra
Fordúl bennem jajgatasra,
Kit nem feleitsz szívem soha.

1. Elmegyek én más országra,
Bujdosom más országokra,
Nesze rózsám utoljára
Egy pár osok piros orczádra.

(1.) 2. Jaj ha tündérre lehetnék,
Tündér módra eltűnhetnék,
Hidjed rózsám visza jönnék,
Véled csendessen mulatnék.

(2.) 3. Tündér is vagy majd nem látlak,
Ha látnálak meg fognálak,
Kebelemben szorétnálak,
Soha ki sem bocsátnálak.

(*Henczy József-ék.* 1831, 59—60. — Változatlan szöveggel megvan az Erdélyi-féle népköltési gyűjtemény egy másik kéziratában is: MTAk Népk. 195, 8.)

Az ének 1. és 5. vsz.-a egy Vácott gyűjtött [!] énekből van meg:

1. Gyöngy természetű ékes alak,
Jaj de régen nem láttalak,
Érted szívem majd meg halok,
Csak hogy még meg nem halhatok.

(1.) 2. Vajha én tündér lehetnék,
Réám szárnyat ragaszthatnék,
Édes szívem hozzád mennék,
Veled, kincsem, mulatoznék.

3. Mert rabbá tett szép szerelmed,
Temleczben járt [!] fris személyed,
Ellopta szívemet szived,
Szívemet szivedbe tetted.

(stb. még 9 vsz. MTAk Népk. 51. 1. — E szöveg 1. vsz.-a az 1. sz. ének jegyzetében közölt régies szöveg kezdőstrófájának változata; 6. vsz. = 226. sz. 9. vsz.)

Az ének 3. vsz.-a szintén vándorversszakká lett, s két XVIII. századi szövegben is megtalálható:

Titkos kinyat bus szívemnek...

3. Busus [!] szívemben tsak sirok,
Ugy hogy magammal sem birok,
Tsak szomorú verset irok,
Mert jó kedvet már nem varok.

(*Osvát-ék.* 28b—31a.)

Az eg alatt s a föld felett...

8. Sokat elek sokat sirok,
Mert faljdalmim sokak nagyok,
Keserves verseket irok,
Mert faljdalmimmal nem birok.

(*Pál-ék.* 31a—32b. — A szöveg megvan a Székelyudvarhelyi Múzeum *Barra János-ék.*-ének 15b—19a. lapjain is.)

A 7. vsz. a „Békesség utakon járj” kezdetű, több XVIII. századi énekeskönyvben előforduló ének 2. vsz.-a:

Postán meny el jó hiv szolgám,
Tudakozd meg edes hazám,
Hogy hol légjen en solymotskám,
Készen várja fris kaliczkám.

(Legkorábbi, *Solymosi-ék.* beli szövege, 1748 k. KANYARÓ, EM 1892, 553.)

4. Addig megyek addig járok,
Még valahol meg nem halok,
Vagy valahol a nagy vadak
Eledelnek el szaggatnak.

5. Hiszem is már hogy meg halok,
Töled rózsám ha meg válok,
Nyugodalmat sem találok,
Még koporsómban nem szállok.

6. Azért elődben borulván
Könyörgök tenéked rózsám,
Szány meg engem, ne hagyj árván,
Ne légyen szived kő márvány.

(5.) 4. Angyali ábrázatoddal,
Kebeledbe nyílt rózsákkal,
Vékony karcsu derekaddal,
Add nékem szívem magaddal.

5. Ejszaka is ha aluszom,
Azt gondolom véled játszom,
Gyenge mellyed tapogatom,
Piros orczád tsókolgatom.

6. Ne örülyön senki szive,
Még a madár nincs kezébe,
Az én szívem csak gyászban jár,
Mert igaz szivre nem talál...

PÓTLÁS

E kötet kézírata már a nyomdában volt, amikor megjelent a Kolozsvári Nyelvtudományi Intézet folyóiratának, a Nyelv- és Irodalomtudományi Közleményeknek 1959. évfolyama. Ebben SZIGETI JÓZSEF három magyar nyelvű éneket közölt, melyek e kötetbe illenek. A szövegeket már nem volt módunkban a kronológiailag megfelelő helyre sorolni, ezért a kötet végén, pótlásként közöljük. Az énekeket (egy latin énekkel együtt) a marosvásárhelyi Bolyai-könyvtárban nemrég előkerült matematikai kézirat üres lapjaira írták be. A kéziratot 1626-ban másolták Nagybányán, az énekek más, nem sokkal későbbi kezek írásai, mert az egyik ének után az 1632-es évszám olvasható.

280.

Kézírata: Nagybányai kézirat 171—4. Kiad. SZIGETI JÓZSEF, Nyelv- és Irodalomtud. Közl. 1959, 123. — Címe: Cantio pulchra. A szöveg után: Finis.

Az ének nem szerelmi tárgyú, hanem egy sajátos, a mulatozásról elmélkedő szöveg. A 6—10. versszakokból megtudjuk, hogy 1590-ben szerezte egy deák Keresden, aki eredetileg Lippán lakott. A szöveg — mint SZIGETI JÓZSEF is megjegyzi — alig kelti vers benyomását, inkább sorokra tördelt prózának hat, bár szerzője a 233—4. sorban versnek nevezi. Talán egy olyasféle fogalmazvány lehetett, mint kötetünkben a 40. számú, ami aztán a másolás során még tovább romlott.

1 kik — a többesszám itt indokolatlan, mert a következő sorokban egyszám van.

6 bennünk = közülünk

10 E sor romlott szövegű.

18 irni = érni (a másoló *ízik!*); a sor értelme egyébként bizonytalan.

21 nap = napon

281.

Kézírata: Nagybányai kézirat 175—6. Kiad. SZIGETI JÓZSEF, Nyelv- és Irodalomtud. Közl. 1959, 123. — Címe: Mas igen szep. A szöveg után: Finis in anno 1632 irtam az husvet harmad napan Immar következnek maris [! masis?] de nem tudom mellik.

Az ének 1. sora — mint SZIGETI is megjegyezte — a Teleki-ék. egyik énekének 1. sorával részben azonos, (kötetünkben a 83. sz.) más kapcsolat azonban nincs a két ének között.

282.

Kézírata: Nagybányai kézirat 182—4. Kiad. SZIGETI JÓZSEF, Nyelv- és Irodalomtud. Közl. 1959, 124—5.

Az ének tárgya Balassi óta elterjedt a régi magyar költészetben és a népköltészetben. (Lásd a 44. sz. ének jegyzeteit.)

61 A *fris* szót SZIGETI megkérdőjelezi, ami annyiban indokolt, hogy a kéziratban az *sz* betű sehol sem fordul elő *s* hangértékben, pedig valószínű, hogy a 'pcmpás' jelentésű *fris* szó szerepel itt.

JEGYZÉKEK, MUTATÓK

A FORRÁSOK JEGYZÉKE

A jegyzékben valamennyi felhasznált kézirat és nyomtatott forrást felsorolunk, azokat is, melyekből nem közlünk teljes szöveget, hanem csak a jegyzetekben használtuk fel anyagukat. Az eddigi gyakorlatnak megfelelően egészen rövid leírást adunk: közöljük a forrás rövid címét, leírásának idejét, illetőleg megjelenésének helyét és idejét, lelőhelyét (nyomtatványoknál csak az általunk használt példányát), és a legszükségesebb irodalmat. A leírás utáni számok az énekek sorszámai. A vastag szedés azt jelenti, hogy az illető forrás szövege I. variánsként szerepel kötetünkben, a szám utáni *j* betű pedig azt, hogy a megfelelő számú ének jegyzetében a forrásból egy teljes ének szövegét adtuk közre.

a) Kéziratok

- Adorján Ferenc diáriuma.* 1778—9. Debrecen, Egyetemi Népr. Intézet 501. sz. — 99, 263.
- Alsókubini kézirat.* 1779—82 k. Alsókubin, Csaplovics-ktár. ő. 3/117a. Mikrofilm: MTAK B 1078/III. Klaniczay, I. OK VII, 441. — 201j, 221, 245, 263.
- Aranka-gyűjtemény.* 1782—90. OSzK Fol. Hung. 126. — 226, 261, 263.
- Bajmóczy ék.* XVIII. sz. 1. fele. Bajmóc (Bojnice) Mezőgazdasági lt.
- Baldás-k.* 1785—7. Kolozsvári 3. sz. akad. ktár (unit. koll.) 1183. sz. Mikrofilm: MTAK A 3/I. sz. SzTA II, 21. — 119, 221, 226, 261, 261.
- Balassa-k.* 1610 k. OSzK Quart. Hung. 3247. SzTA II, 251. Faksimile-kiad.: Varjas Béla, Bp. 1944. — 26.
- Bándi-ék.* 1837. Csíksomlyó, volt ferences zárda. Az ék. másolatát Domokos Pál Péter szívességéből használhattam. — 263.
- Barra János-ék.* 1797. Székelyudvarhelyi Múzeum. Mikrofilm: MTAK A 143/V. sz. — 165j, 261.
- Bartók-ék.* 1753. Torockói Múzeum. Mikrofilm: MTAK A 165/III. sz. — 105, 185, 223.
- Bathó Mihály-ék.* 1728. Székelykeresztúri Múzeum 55. sz. Mikrofilm: MTAK A 193/I. sz. Kl. 374. 1. — 99, 102, 111, 131, 199, 200, 231, 261, 261, 276.
- Bátty Károly gyűjt.* 1844. MTAK Népk. 31. — 226.
- Batthyány-lt. énekkéziratai.* OL. — 38, 39, 53—57, 222.
- Benczédi Sámuel-ék.* 1808—9. Kolozsvári 3. sz. akad. ktár (unit. koll.) 1236. sz. Mikrofilm: MTAK A 298/II. sz. Kl. 361. 1. — 221.
- Bethlen Kata versei.* OL Múzeumi törzsanyag 294/d. fasc. 79. sz. — lj, 168.
- Bocskor-k.* 1716—39. Kolozsvári EK 12. sz. Mikrofilm: OSzK. SzTA II, 36. — 42, 105, 116, 196, 200, 201, 221, 245, 261, 261, 263, 275.
- Borbély-k.* 1626 után. Kolozsvári EK 2688. sz. Mikrofilm: OSzK. SzTA II, 38. — 34, 35.
- Budai Zsuzsanna-ék.* XIX. sz. eleje. MTAK Ms. 201. — 221.
- Cantus.* XVIII. sz. közepe. OSzK Oct. Hung. 640. SzTA II, 43.
- Csáky-lt. énekkézirata.* OL. — 5.
- Cseke Sándor-ék.* Kolozsvári EK 436. Mikrofilm: MTAK A 369/V. sz. SzTA II, 50. — 173j.
- Ozerey János-ék.* 1634—54. OSzK Oct. Hung. 1609. — 276j.
- Ozombó-ék.* 1801. Székelykeresztúri Múzeum 56. sz. Mikrofilm: MTAK A 193/III. sz. Kl. 374. 1. — 33, 99, 119, 200, 226, 226.

- Czupor-ék.* 1839. Kolozsvári 3. sz. akad. kvtár (unit. koll.) 1246. sz. Mikrofilm: MTAK A 367/X. sz. SzTA II, 46. — 126.
- Dávidné Soltári.* 1790—1. Sárospataki ref. egyházkerületi nagykvttár 630. sz. SzTA II, 60. — 114, 119, 263.
- Deák Miklós-ék.* 1786. Másolata: EA 3584. — 114, 226.
- Dersi Biás-ék.* 1769. Kolozsvári EK 10. sz. Mikrofilm: OSzK. SzTA II 69.
- Dugonics András-ék.* 1760—3. OSzK Quart. Hung. 235. — 226.
- Dunántúli verseskönyv.* 1802. OSzK Quart. Lat. 700. SzTA II, 76. — 75j, 148.
- Ercsey Dániel gyűjt.* 1833. MTAK Népk. 53. — 221, 224, 226.
- Erdélyi-ék.* 1779. MTAK RUI 8r. 136. SzTA II, 79, 80. — 231, 273.
- Esze János-ék.* 1837—42. Sárospataki ref. egyházkerületi nagykvttár 1686. sz. — 226.
- Euclídés . . . geometria toldaléka.* Sárospataki ref. egyházkerületi nagykvttár 1263. sz. — 9.
- Fanchali Jób-k.* 1596—1608. Bécs, Osztrák Nemzeti Kvtár, Codicum series nova 2964. Mikrofilm: MTAK A 280/III. sz. — 4, 6, 14, 16—22, 24, 25, 59.
- Felvidtő V.* 1824. Sárospataki ref. egyházkerületi nagykvttár 130. sz. — SzTA II, 96. — 276j.
- Felvidtő VI.* 1824. Sárospataki ref. egyházkerületi nagykvttár 131. sz. SzTA II, 271. — 224.
- Finck-ék.* XVIII. sz. vége. Debreceni ref. koll. 2735. sz. — 221.
- Firtosváraljai kézirat.* 1855. EA 1411.
- Gaal Miklós-ék.* 1810. MTAK Ms. 16.
- Gazdag-ék.* 1822. Kolozsvár, magántulajdon. Mikrofilm: MTAK A 249/XI. sz. — 224, 226.
- Gosztonyi-k.* 1675—80. Ismeretlen helyen. (Korábbi lelőhelyén, a balassagyarmat múzeumban nincs.) SzTA II, 102. — 106.
- Győri zenekonzervatórium kézírata.* XVIII. sz. Másolata: EA 2243. — 34j, 261.
- Halasi jegyzetkönyv.* 1745. Ismeretlen helyen. SzTA II, 107. — 99, 173, 209.
- Henczy József-ék.* 1831. MTAK Népk. 165. — 148j, 279j.
- Hevesi Mihály-ék.* 1769—1777. MTAK RUI 8r. 196. — 231.
- Horvát György-ék.* 1813. Székelyudvarhelyi Múzeum. Mikrofilm: MTAK A 143/VI. sz. — 114, 221, 221j, 226.
- Illés Bálint-ék.* 1683. Ismeretlen helyen. SzTA II, 121. — 30, 105, 122.
- Jankovich-ék.* 1789. OSzK Quart. Hung. 175. SzTA II, 126. — 1j, 105, 201, 221, 226, 231, 261j, 263, 279j.
- Jankovich gyűjteménye.* XVII. sz. közepe; XIX. sz. 1. fcle. OSzK Oct. Hung. 73. SzTA II, 129. — 50—52.
- Jankovich : Nemzeti dalok gyűjt.* XIX. sz. elcje. OSzK Quart. Hung. 173/V. SzTA II, 127. — 224.
- Jánosi-ék.* 1802. Kolozsvári 3. sz. akad. kvtár (unit. koll.) 1058. sz. Mikrofilm: MTAK A 24/II. sz. SzTA II, 132. — 32j, 119, 131, 157j, 208, 224, 226.
- József István-ék.* 1827. Kolozsvári 3. sz. akad. kvtár (unit. koll.) 1128. sz. Mikrofilm: MTAK A 367/V. sz. — 126j.
- Káddár-ék.* XVII. sz. közepe. Kolozsvári EK. Mikrofilm: MTAK A 134/II. sz. — 49.
- Kelecsényi-ék.* 1722—1765. MTAK RUI 4r. 60. MKSze 1956, 296—9. — 111, 111, 140, 190, 201, 246, 248, 261, 268—272, 273, 274.
- Keller-ék.* Kiskúnfélegyházi Múzeum. Mikrofilm: MTAK A 115/II. sz. — 229j, 261, 261.
- Keresdi verskézirat.* Kolozsvár, Akadémiai lt., Keresdi Bethlen-lt. (Pontos lelőhelye ismeretlen.) Kl. 356. 1. — 266, 267.
- Kiss Pál-ék.* 1807. Hódmezővásárhelyi gimn.
- Kolozsmonostori konvent lt.-ának verskézírata.* OL. — 157j.
- Kolozsvári asztaloscéh jegyzőkönyve.* Kolozsvár, Akadémiai lt. Mikrofilm: MTAK A 301/II. sz. Kl. 356. 1. — 236.
- Komáromi-ék.* 1701. OSzK Oct. Hung. 483. SzTA II, 162. — 28, 30, 42, 48, 75, 98, 104, 116, 153, 173, 208, 221, 227, 228, 243—245, 246, 247—254, 258.
- Kovács Sz. István-ék.* 1808. OSzK Oct. Hung. 1631.
- Kozma-ék.* 1777—1781. OSzK Oct. Hung. 685. — 7j, 99, 119, 143j.
- Költő Sámuel-ék.* 1854. Kolozsvári 3. sz. akad. kvtár (unit. koll.). Mikrofilm: MTAK A 367/V. sz. — 261.
- Kőrössi-kézirat.* OL Rákóczy-lt. SzTA II, 171. — 105.

- KR gyűjteménye.* 1839. Debrecen, Déri-múzeum 209—216. sz.
Kresznerics Ferenc gyűjteménye. XIX. sz. eleje. MTAK Népk. 184. SzTA II, 176.
Kríza-kézirat. Ismeretlen helyen. — 279.
Kun Sámuel-ék. 1831—2. Kolozsvári EK 3109. sz. Mikorfilm: MTAK A 151/III. sz. SzTA II, 178.
Kuun-k. 1621—1648. MTAK M. Cod. kis 8r. 6. sz. SzTA II, 179. — 44.
Kuun Géza-ék. 1760. (?) Ismeretlen helyen. MNGy VI, 399.
Külmöbjele versezetek. 1790. OSzK. Oct. Hung. 1169. — 231.
Lepsényi : Poesis ludens. 1706. OSzK Quart. Hung. 1551. — 265.
Lóskay-k. XVIII. sz. 2. fele. OSzK Oct. Hung. 706. SzTA II, 187, 285. — 221.
Maracsko Anzelm-ék. XVIII. sz. 1. fele. Pannonhalmifőapátsági kvrtár BK 344/2.
227.
Mátray-k. 1670-es évek. OSzK Duod. Hung. 42. SzTA II, 204. — 29, 69, 91, 97, 98, 102, 103, 104, 109, 115, 119, 127, 156, 171, 198—218, 219, 220—221.
Mélius Herbáriumának toldaléka. Budapesti EK RMK I, 141. — 58.
Mindszenti Dániel gyűjt. 1832. MTAK Népk. 56. — 226.
Molnár József-ék. 1844. MTAK Népk. 47. — 148, 224.
MTAK Népk. 207. XVIII. sz. vége. — 226, 276j.
Nagy Ferenc-ék. 1806. MTAK Ms. 413. — 226.
Nagy Ferenc-ék. 1812. OSzK Oct. Hung. 1162. — 226.
Nagy Ferenc-ék. másolata. 1840-es évek. MTAK Népk. 90. — 226.
Nagy Czírok László kézírata. 1760 k. (?) Ismeretlen helyen. — 276.
Nogybányai kézirat. 1626—32. Marosvásárhelyi Bolyai-kvtár. Mikorfilm: MTAK C 1638. sz. — 280—282.
Nály-ék. 1795. OSzK Quart. Hung. 176. SzTA II, 215. — 221.
Nágriny-ék. 1830-as évek. Váci Múzeum. — 173.
Nyitrai-ék. 1809. OSzK Oct. Hung. 1352. — 99, 261j, 271.
OL „Kincstári osztály” (Pontos lelőhelye ismeretlen.) — 15.
Osvát-ék. 1785. Kolozsvári 3. sz. akad. kvrtár (unit. koll.) 1184. Mikorfilm: MTAK A 134/I. sz. — 201, 221, 224, 261.
OSzK Analekta. — 221.
OSzK Oct. Hung. 919. sz. kézírata. 1788. k.
OSzK Oct. Hung. 962. sz. kézírata. 1761.
OSzK Oct. Hung. 1088. sz. kézírata. — 221. j.
OSzK Oct. Hung. 1382. sz. kézírata. XVIII. sz. közepe. — 245, 247j.
OSzK Oct. Hung. 1414/6. sz. kézírata. XIX. sz. közepe.
OSzK Oct. Hung. 1487. sz. kézírata. — 263.
OSzK Quart. Hung. 2882. sz. kézírata. 1750. — 201.
Pál-ék. 1801. Kolozsvári 3. sz. akad. kvrtár (unit. koll.) 603. sz. Mikorfilm: MTAK A 172/VI. sz. SzTA II, 238. — 30, 143, 221, 224, 261.
Palatics-k. 1588—9. Bécsi osztrák Nemzeti Könyvtár. SzTA II, 228. — 1, 2.
Pántzél János-ék. 1839. OSzK Oct. Hung. 416. — 263.
Perecz József-ék. 1755. Győri papnevelő intézet kvrtára, H XIX. b. 11. Mikorfilm: MTAK A 269/VIII. sz. — 108.
Pesti-ék. 1825. OSzK Oct. Hung. 49.
Petrovay-ék. 1670—1. Kolozsvári 2. sz. akad. kvrtár (ref. koll.) 1526. sz. Mikorfilm: MTAK A 135/I. sz. SzTA II, 243. — 106—108, 116.
Polgár János-ék. 1830. Sárospataki ref. egyházkerületi nagykönyvtár, 1667. sz.
Pongrácz-lt. (Nyiregyháza?) Lelőhelye ismeretlen. — 13.
Rákosi Sámuel Holmija. 1790. Kolozsvári EK 353. sz. Mikorfilm: MTAK A 151/V. sz. SzTA II, 260. — 116j, 236j.
Resetka János-ék. 1801. OSzK Quart. Hung. 174. SzTA II, 125.
Rimay-toldalék. Debreceni ref. koll. — 276.
S. József-ék. 1792—9. OSzK Oct. Hung. 44.
Salamon József-ék. 1783—97. MTAK RUI 8r. 138. — 276j.
Solymosi-ék. 1748. Kolozsvári 3. sz. akad. kvrtár (unit. koll.) 1180. sz. Mikorfilm: MTAK A 221/III. sz. SzTA II, 286. — 98, 102, 131, 206j, 224, 226, 233, 234, 261, 277—279.
Stephaneis Moschovita . . . toldaléka. Kolozsvári EK. — 7.
Szabó János-ék. 1837. EA 001091. — 201.
Szabó Samu-ék. XVIII. sz. közepe. Kolozsvári EK 1812. sz. Mikorfilm: MTAK A 21/III. sz. SzTA II, 291. — 145, 221, 226, 245, 251, 274, 279.

- Szabóki Adolf gyűjt.* 1845. MTAK Népk. 68. — 224.
Szádeczky—Miscellania. 1755 k. Ismeretlen helyen. SzTA II, 297.; SzM. — 102, 208, 221, 224, 226j.
Szankmári Ötvös János jegyzőkönyve. XVIII. sz. 1. fele. Marosvásárhelyi ref. koll. 1451. sz. Mikrofilm: MTAK A 195/III. sz. SzTA II, 292. — 258.
Szakolczai-ék. 1762. OSzK Oct. Hung. 1085. ItK 1943, 306—10. — 263, 273.
Szeel Imre-ék. 1790—4. MTAK RUI 8r. 141.
Szentgyörgyi Lajos-ék. 1869. Kolozsvári EK 1673. sz.
Szentssei-dk. 1704. OSzK Oct. Hung. 70. SzTA II, 301.; SzD. — 30, 42, 46, 101, 105, 116, 122, 160, 185, 221, 225, 226, 227, 255—264.
Szepsi Laczkó Máté krónikája. Marosvásárhelyi Teleki-ktvár 33. sz. Mikrofilm MTAK 319/IV. sz. Kl. 366. 1. — 31.
Sziksza-ék. 1750. MTAK RUI 8r. 137. — 32j, 99, 231.
Szirmay Antal Quodlibetje. 1812. OSzK Quart. Hung. 225. SzTA II, 313.
Sziveket Újító Bokréta. 1770. Ismeretlen helyen. SzTA II, 314.; SzUB. — 119, 221, 226.
Szolga Mihály Diáriuma. 1760 k. Ismeretlen helyen. SzTA II, 316.
Tarcsafalvi-ék. XVIII. sz. közepe. Kolozsvári EK 1815. sz. Mikrofilm: MTAK A 21/VII. sz. SzTA II, 320—276.
Teleki-lt. verskéziratai. OL. — 226, 231j, 239—242.
Telegdi Miklós prédikációinak todaléka. Gyöngyös, volt ferences ktvár RMK I, 675. — 60.
Teleki-ék. 1655—XVII. sz. vége. Kolozsvári EK 8. sz. Mikrofilm: OSzK. SzTA II, 324. — 27, 61—68, 69, 70—96, 100, 219, 237, 238.
Thaly Lajos-ék. 1807. OSzK Fol. Hung. 1390. SzTA II, 328.
Thorday-k. 1627. Kolozsvári 3. sz. akad. ktvár (unit. koll.) 1190. sz. Mikrofilm: MTAK A 170/II. sz. SzTA I, 176. — 36.
Thoroczkai-dk. XVII. sz. vége. Kolozsvári EK 1682. sz. Mikrofilm: MTAK A 221/III. sz. SzTA II, 330. — 34, 46, 111, 157, 187f, 200, 208, 229, 230, 231, 232—235.
Vajásdi N. Károly-ék. 1801. Kolozsvári 3. sz. akad. ktvár (unit. koll.) 197. sz. Mikrofilm: MTAK A 357/II. sz. SzTA II, 347. — 221.
Várfalvi Fodor-ék. 1764. Ismeretlen helyen. SzTA II, 357. — 114.
Váry Szabó Sámuel-ék. 1834. Prágai EK 6. 23. sz. Mikrofilm: MTAK. A 132/IV. sz. I. OK. VII. 435.
Vásárhelyi dk. 1670-es évek. Kolozsvári EK 1269. sz. Mikrofilm: OSzK. SzTA II, 358.; VD. — 3, 7, 8, 20, 23, 29, 30, 32, 33, 34, 36, 37, 42, 43, 45—47, 49, 69, 75, 86, 87, 87, 92, 98, 99, 108, 110, 112—121, 114, 122, 123—197, 143, 164, 200, 203, 208, 209, 211, 211, 212, 219, 245.
Veress Márton-ék. 1793. OSzK Oct. Hung. 496. SzTA II, 361. — 276.
Világi énekek. XIX. sz. eleje. Debreceni ref. koll. 2762. — 263.
Világi énekek. 1830. Kolozsvári 3. sz. akad. ktvár (unit. koll.) 1246/XV. sz. — 48.
Világi énekek és versek. 1800 OSzK Quart. Hung. 2910. MKsze 1955, 221. — 111, 148, 201, 226, 231, 231j, 248, 276.
Világi énekek gyűjteménye XVIII. sz. OSzK Quart. Hung. 1556. SzTA II, 366. — 226.
Vízkeleti-k. 1764 k. Szegedi EK. Márki Sándor hagyatéka. — 187, 221, 270j.
Zichy-lt. verskéziratai. OL. (A 10—12. sz. énekek kézirata ismeretlen helyen.) — 10—12, 40.
Zsoldos Xavér gyűjteménye. 1785—90. Pannonhalmi főapátság ktvára BK 283/4. SzTA, ErdM 1941, 70. — 30.

b) Nyomtatványok.

- Az Alföldre menendő Angyal Bandi nótája.* H. é. n. OSzK L. eleg. m. 747ex. 4. Pogány 26/A.
Dalok. H. é. n. OSzK L. eleg. m. 744zs. 13. Pogány 3/B. — 148.
Énekek. H. é. n. OSzK 65/30. Pogány 3/A.
Férjhez menendő leányok daljai. H. é. n. OSzK L. eleg. m. 935sx. 10. Pogány 23/B.
Fiatál Dalok. H. é. n. OSzK L. eleg. m. 747ex. 11. Pogány 5/A. — 224.
A Gyenge Ifjuság dalai. H. é. n. OSzK 72/1.
Három szép új énekek. H. n. (1792) OSzK L. eleg. m. 744 zs. 19. Pogány 11. — 263.

- Három szép új világi énekek.* H. n. 1768. OSzK 64/35. — 226.
Három szép világi énekek. H. é. n. OSzK 72/23. Pogány 14a.
Három új világi énekek. H. n. 1768. OSzK 64/36. — 105j.
Három új világi énekek. H. é. n. OSzK L. eleg. m. 744zs. 20.
Hat szép új világi énekek. H. é. n. OSzK 72/2.
Hat szép új világi énekek. H. é. n. Kolozsvári 2. sz. akad. kvtár (ref. koll.) Misc. LVII. 475. 128955. — 226.
Hat vidám nóták. H. é. n. Kolozsvári 2. sz. akad. kvtár (ref. koll.) Misc. LVII. 475. 128935. Pogány 4.
Hat világi énekek. H. é. n. OSzK L. eleg. m. 744zs. 25. — 226.
A házassulandó legények históriája. H. é. n. Kolozsvári 2. sz. akad. kvtár (ref. koll.) Misc. LVII. 475. 128941.
Istenes Énekek. Lőcse 1671. OSzK. MKSze 1955, 118—21. — 41.
Ua. Bártfa 1635—40. Marosvásárhely, Bolyai kvtár, Fénykép: OSzK. Dézsi-bibl. 1. sz. — 41.
Ua. Lőcse 1670. OSzK. Dézsi-bibl. 9. sz. — 41.
Ua. Kolozsvár 1677. MTAK. Dézsi-bibl. 16. sz. — 41.
Keservesen kesergő énekek. H. é. n. Kolozsvári 2. sz. akad. kvtár (ref. koll.) Misc. LVI. 475. 128945.
Két história, egy dal. Vén kofáé, Nánásié. H. é. n. OSzK L. eleg. m. 935sx. 12. Pogány 12/A. — 231j.
Leg is legújabb Petri Gujás nótája. H. é. n. OSzK L. eleg. m. 747ex. 5. Pogány 27/B.
A magyar mennyeietske (!) gyászban kesergése. H. é. n. OSzK 72/4.
Mezei juhász dallók. H. é. n. OSzK L. eleg. m. 935sx. 22.
Mulatságos világi énekek. H. n. 1790. OSzK 64/38. — 221.
Négy szép új énekek. H. n. 1762. Pozsonyi EK SG 2288. — 276.
Négy szép világi énekek. H. n. 1790. OSzK 64/73.
Négy szép új világi énekek. H. n. 1770. OSzK 64/41.
Ua. H. é. n. OSzK 72/9.
Négy új világi énekek. Buda é. n. OSzK 72/12.
Négy új világi énekek. H. n. 1785. OSzK Fol. Hung. 1390.
Négy újdonnán új világi énekek. H. é. n. OSzK L. eleg. m. 744zs. 21.
Ne-ne-ne, az az : dinnom dánnom. H. é. n. OSzK L. eleg. m. 935sx. 23. Pogány 24.
Öt különb-féle szép vigsgós s módos világi dallóknak letrása. H. é. n. OSzK Fol. Hung. 1390. 171. Pogány 5/B. — 221, 224.
Öt szép új világi énekek. H. é. n. OSzK 72/18.
A rendes házasság letrása. Pest é. n. OSzK 65/23.
Szép három új világi énekek. Buda é. n. OSzK 72/21. — 148.
Szép öt egybe kapcsolt énekek. H. n. 1792. OSzK 64/78. Pogány 15.
Szép világi énekek. H. é. n. Kolozsvári 2. sz. akad. kvtár (ref. koll.) Misc. LVII. 475. 128932.
Szűz leányok dallaji. H. é. n. OSzK 72/37.
Ua. H. n. 1790. Kolozsvári 2. sz. akad. kvtár (ref. koll.) Misc. LVII. 475. 128938
Pogány 22/A.
Ua. Debrecen 1860. OSzK 43/48.
Tíz új világi dallók. H. é. n. OSzK L. eleg. m. 744zs. 26. Pogány 25.
Váci énekes gyűjtemény. I. drb. (1799). Sárospataki ref. egyházkerületi nagykönyvtár. — 201.
Vőfényi kötelességről. H. n. (1789). OSzK L. eleg. m. 935sx. 5. Pogány 18. sz. — 263

A KÉPEK JEGYZÉKE

1. A Fanchali J6b-k. 194. lapja. (A 4. sz. ének záróversszaka és a 17. sz. ének kezdete.)
2. A Kuun-k. 164—7. lapja. (A 44. sz. ének szövege.)
3. A Batthyány-levéltár énekkézirata. (Az 55. sz. ének kezdete.)
4. A Teleki-ék. 20b—21a. lapja. (A 67. és 68. sz. ének szövege.)
5. A Mátray-k. 15b—16a. lapja. (A 202. sz. ének vége és a 203. sz. ének eleje.)
6. A Petrovay-ék. 135b. lapja. (A 116. és 107. sz. ének szövege.)
7. A Thoroczkay-dk. 34a. lapja. (A 46. sz. ének záróversszaka és a 157. sz. ének kezdete.)
8. A Vásárhelyi-dk. 26b—27a. lapja. (A 110. sz. ének kezdete.)
9. A Komáromi-ék. 15a—b. lapja. (A 104. sz. ének szövege.)
10. A Kelecsényi-ék. 8. lapja. (A 111. sz. ének szövege.)
11. Az Erdélyi-ék. 43. lapja. (A 273. sz. ének kezdete.)
12. A Bathó Mihály-ék. 280—1. lapja. (A 131. sz. ének kezdete.)
13. A Czombó-ék. 330—1. lapja. (A 226. sz. ének záróversszaka és a 200. sz. ének eleje.)
14. A Solymosi-ék. 39—40. lapja. (A 278. sz. ének kezdete.)
- 15a. A Rimay-toldalék. (A 276. sz. ének szövege.)
- 15b. A kolozsvári asztalos céh jegyzőkönyve. (A 236. sz. ének szövege.)
16. A Szentsei-dk. 110a. és 119b. lapja. (A 185. és 225. sz. énekek kezdete.)

A RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

Balassi ÖM	— Balassi Bálint összes művei. Összeállította Eckhardt Sándor. Bp. 1951. I. köt.
Barakonyi költ.	— Barakonyi Ferencz költeményei. S. a. rend. Erdélyi Pál. Kolozsvár 1907.
Baranyai Decsi Ad.	— Baranyai Decsi János: Adagiorum Graeco—Latino—Ungaricorum Chiliades quinque. Bártfa 1598. (RMK I. 298.)
Csángó népzene	— Domokos Pál Péter—Rajeczky Benjamin: Csángó népzene. I. Bp. 1956.
Dézsi Balassa-kiad.	— Balassa Bálint minden munkái. Kiad. Dézsi Lajos. Bp. é. n.
Dézsi-bibl.	— Dézsi Lajos: Balassa és Rimay „Istenes énekei”-nek — bibliographiája. Bp. 1904.
EA	— Ethnológiai Adattár (Néprajzi Múzeum)
EK	— Egyetemi Könyvtár
EPhK	— Egyetemes Philológiai Közlöny
Erdélyi	— Erdélyi János: Magyar népdulok és mondák. Pest 1846—8. I—III. köt.
EM	— Erdélyi Múzeum
Ethn.	— Ethnographia
EtymSz	— Gombocz Zoltán—Melich János: Magyar Etymológiai szótár. Bp. 1914—1944.
FJK	— Mišianik—Eckhardt—Klaniczay: Balassi Bálint szép magyar komédiája. A Fanchali Jób-kódex magyar és szlovák versei. Bp. 1959. (Irodalomtörténeti Füzetek 25. sz.)
Gr.	— A Néprajzi Múzeum gramafon-felvételeinek jegyző-könyvei.
Gyöngyösi ÖM	— Gyöngyösi István összes költeményei. Kiad. Badies Ferenc. Bp. 1914—1937. I—IV. köt.
It	— Irodalomtörténet
ItK	— Irodalomtörténeti Közlemények
Kl.	— Klaniczay Tibor: Beszámoló a Román Népköztársaság könyvtáraiban végzett kutatásaimról. I. OK. 1954, 345.
Kocziány Őszi harmat után. .	— Őszi harmat után. . . Szemelvények két ismeretlen, XVIII. századbeli énekeskönyvből. Bev. és jegyz. Kocziány László. Bukarest (1957).
Kodály—Vargyas	— Kodály Zoltán: A magyar népzene. A példatárt szerk. Vargyas Lajos. Bp. 1952.
Kriza	— Kriza János: Vadrózsák. Székely népköltési gyűjtemény. I. Kolozsvár 1863.
MF	— A Néprajzi Múzeum fonográfhangjainak támlapjai.
MHHS	— Monumenta Hungariae Historica. Scriptores.

- MKBR** — Magyar költészet Bocskaytól Rákócziig. S. a. rend. Esze Tamás—Kiss József—Klaniczay Tibor. Bp. 1953.
- MKSze** — Magyar Könyvszemle
- MNGy** — Magyar Népköltési Gyűjtemény. Bp. 1872—1924.
- MNT** — A Magyar Népzene Tára. Szerk. Bartók Béla és Kodály Zoltán. Bp. 1951—9. I—IV. köt.
- MNy** — Magyar Nyelv
- Moldvai csángó népdalok** — Moldvai csángó népdalok és népballadák. Szerk. Faragó József—Jagamas János—Szegő Júlia. Bukarest (1954).
- MSz** — A Néprajzi Múzeum fonográfra fel nem vett gyűjteménye.
- MTAK** — A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára.
- MZK** — Szabolcsi Bence: A magyar zenetörténet kézikönyve. 2. kiad. Bp. 1955.
- Négyesy Zrínyi-kiad.** — Gróf Zrínyi Miklós művei. Kiad. Négyesy László. Bp. 1914.
- Népr. Közl.** — Néprajzi Közlemények.
- NyR** — Magyar Nyelvőr.
- NySz** — Szarvas Gábor—Simonyi Zsigmond: Magyar Nyelvtörténeti Szótár. Bp. 1890—1893. I—III. köt.
- OL** — Országos Levéltár.
- I. OK** — A Magyar Tudományos Akadémia nyelv- és irodalomtudományi osztályának közleményei.
- OSzK** — Országos Széchényi Könyvtár
- PHÁ** — Ötödfélszáz énekek. Pálóczi Horváth Ádám dalgyűjteménye az 1813. évből. S. a. rend. Bartha Dénes—Kiss József. Bp. 1953.
- Pogány** — Pogány Péter: Folklor és irodalom kölcsönhatása a régi váci nyomda működése nyomán. Bp. 1959. (Irodalomtörténeti Füzetek 24. sz.)
- Rezeda** — Rezeda. 96 csángómagyar népdal. Közreadja Domokos Pál Péter. Bp. 1953.
- RMK** — Szabó Károly: Régi Magyar Könyvtár. Bp. 1879—1898. I—III. köt.
- RMKT** — Régi Magyar Költők Tára. Bp. 1877—1930. I—VIII.
- RMKT XVII. sz.** — Régi Magyar Költők Tára. XVII. század. I. köt. Bp. 1959.
- RMKtár** — Régi Magyar Könyvtár. Szerk. Heinrich Gusztáv.
- Szabolcsi XVII. sz.** — Szabolcsi Bence: A XVII. század magyar világi dalmái. Bp. é. n.
- Száz.** — Századok.
- SzD** — Szentseidoloskönyv. S. a. rend. Buda János. Bp. 1943. (Régi magyar verseskönyvek 1. sz.)
- SzM** — Szádeczky-Miscellanea. Egy XVIII. századi versgyűjtemény ismertetése. S. a. rend. Varga Imre. Bp. 1955. (Irodalomtörténeti Füzetek 2. sz.)
- SzTA** — Szabó T. Attila: Kézírtos énekeskönyveink és verses kézírataink a XVI—XIX. században. Zilah 1934.
- SzUB** — Sziveket Újító Bokréta. XVIII. évszázadbeli dalgyűjtemény. Kiad. Versényi György. Bp. 1914. (RMKtár 35.)
- Thaly VÉ** — Thaly Kálmán: Régi magyar vitézi énekek és elegyes dalok. Pest 1864. I—II. köt.
- Szinnyey József: Magyar Tájszótár. Bp. 1893—1901.
- Történelmi Tár
- VD** — Vásárhelyi Daloskönyv. Kiad. Ferenczi Zoltán. Bp. 1899. (RMKtár 15. sz.)
- Vikár-áttétel** — Vikár Béla gyorsírásban feljegyzett népdalszövegeinek áttételei a Néprajzi Múzeumban.
- Virágénekek** — Virágénekek és mulatónóták. XVII—XVIII. század. Összeállította Stoll Béla. Bp. 1956.

KEZDŐSOR-MUTATÓ

E mutató — eltérően az I. kötettől — nemcsak a főszövegben közölt énekek kezdősorait tartalmazza, hanem a jegyzetekben közölt vagy idézett énekekét és népdalokét is. A főszövegben közölt énekek esetében a kezdősor után zárójelben az ének sorszámát is megadtuk.

	Lapszám
A fekete holló gyászt visel magáért	704
A Florentinának, Altades lányának (106/II. sz.)	169
A gerlice madár, ki társától elvál (234. sz.)	433
A kegyelem az Istené	686
A kisasszony gálájában	674
A mezőre kimenék, szép virágokat szedék (120. sz.)	219
A minap egy asszony a többi között (101. sz.)	147
A minap egy kegyes ő öltözetiben (80. sz.)	113
A minap széjjel jártomban (277. sz.)	538
A minapi szódat most ki nem jelentem (84. sz.)	114
A mostáni új menyecskek	563
A nyári folyóvíz télen megaluszik	691
A rigónak ő szólása engem vigasztal (12. sz.)	20
A szemeid két gyémántnál (16. sz.)	22
A szentírás mondja, hogy szoros út vagyon	604
A szerelem egy kis szőrös verem (Eszterházy Pál)	693
A szerelmet ki nem tudja	554, 564
A tavaszi szép időnek látom mindenenk örülnek	646
A templomon belül egy kis házban	577
A tengernek vizét kalánnal kimerném	656
A vénasszony borjút őriz (169. sz.)	282
A viola akkor nyílik	621
A violát akkor szedik	621, 622
A violát mikor szedik	622
A virágok között nincs szebb a rózsánál	615
Ablakba könyöklék gyenge rác menyecske	627
Adj egy csókot rózsám	607
Adjon Isten jó éjszakát	593
Adjon Isten szívem csendes jó éjszakát	581
Adsz-e szívem szállást, szivedben nyugovást	631
Adta volna Isten, ne láttalak volna	653, 654
Ágyamban is, álmomban is	579
Ahol kocsmát látok, oda sietek	575
Aj de én is tartottam titkon egy szeretőt	560, 590
Aj friss gerlice, örülhetsz	569
Ajak vérén termett sugár liliomszál (157. sz.)	268
Aki indul hosszú útra (41. sz.)	64
Aki indul szerelemben, okosan járjon	587

	Lapszám
Aki nem régenten válék el éntőlem (212. sz.)	355
Aki próbál, csak az nyér avagy vesz.	660
Aki urát nem szereti, jöjjön hozzám lakni (267. sz.)	518
Akik mostan nagy szeretetben lakni (280. sz.)	547
Akit adtam ezüstgyűrűt, fényes gyűrűt	572
Alak csemetéből felnyílt liliomszál	627, 655
Alcion kertében termett aranyalmám	655
Áldjon meg az Isten, kedves jó barátom (263/IX. sz.)	509
Áldott apa s anya, ki tégedet szült volt	572
Áldott pünkösdsnek feltetszett újsága (195. sz.)	314
Áldott szép pünkösdsnek (Balassi)	642
Áll előttem egy virágszál (104. sz.)	154
Állj előmbe rózsám, hadd búcsúzzam tőled.....	609
Állj meg vigasság közt mulatozó árva	648, 650
Álnok Cupido, hamis csalárd zsidó	565
Álnoksággal megkerültél.....	699
Ám úgy legyen, mint akarod (215. sz.)	358
Ama bokor csipkebokor igen zöldellik.....	588
Amaz bokor messze bokor jaj de meg fémlik	588
Ámbár szerettem, néked szenteltem (Amade)	689
Ámbátor úgy legyen	631
Amely madár nem tud repülni	569, 666
Amennyi virággal tavasz bővelkedik	593
Amit adtál jegygyűrűbe, vedd vissza	579
Amit szívem nem reméltett (226/XXIII. sz.)	413
Amott vagyon egy szép erdő	588
Angyal ángyó egy szülöttem (Pálóczi Horváth Ádám)	563
Angyal-e, vagy madár...	607, 682, 690, 705
Angyali ábrázatotat	579
Arannyal kellene nevedet felírni	625
Arany ezüstért, cifra ruháért	701
Aranyért, ezüstért, cifra ruháért (263/VII. sz.)	508
Arany ideim folyása	580, 699
Árnyék tartó zöld cédrusfa	571
Árva bizony árva szívem nálad nélkül	607
Árva fejem	658
Árva fejem, mi haszna éltem (211. sz.)	354
Árva fejemet.....	554
Árva vagyok árva, pár nélkül	608
Árva vagyok árva, szívem, nálad nélkül	607
Árva vagyok, nincs gyámolom	681
Árva vagyok, szívem, nálad nélkül (111/V. sz.)	189
Asszonynépek, vegyétek eszetekben (30. sz.)	44
Átkozott szerencse, ki nekem szolgáltál (182. sz.)	258
Avagy ha nem lehetne is	580
Az agnónek s az agebnek annak mind egy ára	554
Az ég alatt s a föld felett	712
Az eget forgási, csillagok járása (38. sz.)	61
Az éjjeli álmom, tenger gondolatom	703
Az elírt vármegyék	583
Az én ágyam csak	554
Az én árva fejem egy reménységének (265. sz.)	516
Az én életemnek egy reménységének	701
Az én szívem oly vig vála	645, 697
Az erős mágneshez hasonlatos sólymom (35. sz.)	58
Az ibolyát akkor szedik	621
Az Isten áldjon meg, kedves jóbarátom (263/XIV. sz.).....	513
Az Isten áldjon meg rózsám	569
Az úristen minket a mi szerelmünkben (82. sz.)	114
Azért bátran jegygyűrűmet add vissza	578
Azt szokták mondani s e próféták írni	656

	Lapszám
Bágyad az én szívem, nincsen erőm	578
Bágyadt lelkem mit remélhetsz (118. sz.)	205
Bajnokja ifjúnak szerelmesekről (112. sz.).....	190
Bánatban hagyád szívemet (48. sz.)	86
Bánati szívemnek, nyomorult fejemnek (96. sz.)	124
Bánatimnak örvényében (Balog Zsigmond)	646, 675
Bánatja nincs e világon annak (46. sz.)	80
Bánatos szívemre nagy fájdalom szállott (231. sz.)	426
Bánattól szívemet, kintől életemet (5. sz.)	15
Bánkódjál elhagylak, míg élek, óhajtlak	706
Bántják és borítják az igaz szerelmet	625
Bárcsak éjjel hagynál énnékem aludnom (197. sz.)	316
Bárcsak éjjel hagynál, szerelmem, nyugodnom (250. sz.)	462
Bárcsak egyszer valahára	674
Bárcsak leirhatnám bánatát szívemnek	702
Bárcsak ugyan valahára	674
Barna leány, érdemlem-é (261/XVI. sz.).....	500, 695
Báró, tartsd fel fejed	608
Bátor bár úgy légyen, mint hozta szerencse (164. sz.).....	275
Bátor bár úgy légyen, mint hozza szerencse (216. sz.)	359
Be kár, be kár nékem a pártát viselnem	578
Be nem telik abban kedvem (32. sz.)	52
Beérkezett már a meleg nyár.....	634
Békességben lehetsz tőlem (261/X. sz.)	494
Békességes utakon járj	712
Bezzeg van Bács vármegyében	669
Bizodalmam csak Istenben (274. sz.)	532
Bizonynal esmérem (Balassi)	655
Bizony csináltak aranyból kalickát	682
Bizony nem véltem, s azelőtt sem hittem (235. sz.)	434
Bizonyos ok az elválásra (62. sz.)	103
Bocsásd el békével	710
Bokros bük hajjai reám tódultanak	668
Boldog örömben hirdet mindent Vénus	554
Boldogtalan én életem	569
Boldogtalan fejem mire jutott	601
Boldogtalan vagyok, mert kínaim nagyok (276/IV. sz.)	535, 706
Bolondság volt nádhhoz bízni (226. sz.)	407, 673
Bolyog elmém, mint a fölleg	681
Bú az én életem, bánat az én napom	623, 654
Búcsúmat veszem immár tőled (81. sz.).....	113
Búélesztő szellő, siralmas esztendő	623
Bujdosásim után	554
Bujdosik a koca kilenc malacával	650
Bujdosik az elmém a szerelem útján	660, 703
Bujdosni indulnék, ha társat találnék (269. sz.)	527, 703
Bujdosó nem voltam, bujdosóvá lettem	703
Bujdosván, fáradván szerelmem képe (16. sz.)	23
Búkkal emésztő szomorú tél (167. sz.)	279
Búm elfelejtésére, jóm közlőbb érésére (171. sz.)	285
Búm nevelő s nem kímélő szerelem (27. sz.)	38
Búmrá fúvó szellő, kedvetlen esztendő	623
Búmrá termettél volt nekem világra (138. sz.)	245
Búra termett idő, gondnevelő szellő	623
Bús szívemben csak sírok	712
Búsán bűgő bús gerlice	581
Bútól meghervadt, kintől elbágyadt (37. sz.)	60
Citrusfa, citromfa, téged a szél se ér.....	609
Csak addig tart az asszonynak a hiti (60. sz.).....	98
Csak az nékem keserves	676
Csak azt szánom bánom, sok éjjeli álmom	703

	Lapszám
Csak azt szánom bánom, tőled meg kell válnom	559, 610
Csak nemrégén láték egy szép virágszálat (121. sz.)	220
Csalárd immár ez világ	692
Csalárd most e világ, nincsen kinek hinni (253. sz.).	465, 691
Csendes szép időhöz hasonlatos erkölcs (183. sz.)	299
Csendesen folyóvíz télbe megaluszik	691
Csipkefa, rózsafa, nem árt neki nagy tél	609
Csodálatos nagy bánatja szívemnek, s lelkemnek (26. sz.)	37
Csodálkozom, drága kincsem, dolgodon	578
Darvaim, darvaim, ó édes darvaim	709
Dél színben tündöklék lelkem virág szálam (114/VI. sz.)	196
Dombon belül van egy szűk házacska	577
Drága személyedért hát én hová legyek (91. sz.)	121
Édes Júliám, gyenge violám (87. sz.)	117
Édes komám, hallgasd meg	607
Édes lovam, elmúlt a nyár	659
Édes szerelmem, kedves örömem (191. sz.) . . .	311
Édesanyám megátkozott, mikor a világra hozott	578
Édest keserűvel elegyítő gyermek (Balassi).	688
Éfjúsággal súlyos madár	663
Egészséggel én szerelmem, lelkem virágom (218. sz.)	361, 659
Egészséggel jó barátom	574
Egészséggel szívem, szívemtől már elvált (270. sz.)	528
Égő lángban forog szívem (98. sz.)	130
Égő lángban vagyok, mert kínjaim nagyok . . .	598
Egy bizott barátom engemet szólítván (53. sz.)	91
Egy éneket hallék ó Tordában	577
Egy éneket mondanék néktek, hogyha tetszenék (108/III. sz.)	177
Egy filemüle kis madár, mióta eljött a jó nyár (126. sz.) . .	226
Egy filemüle kis madár, mióta kezdetett a nyár (173/III. sz.).	290
Egy filemüle zengését (173. sz.)	288
Egy fülemüle kis madár	616
Egy igen szép, kedves, illő, kellemes (40. sz.) . . .	62
Egy keserves, jóktól fosztatott szegény rab (43. sz.)	73
Egy kis fülemüle madár	633, 635
Egy szegény rab hallván, hogy az ajtó zörög (86/II. sz.)	116
Egy szép szelid kis solymocskám (66. sz.)	105
Egy szép táncot jókedvemből (188. sz.)	307
Egy új históriát mondanék tinektek (196. sz.)	315
Egy vén vitéz ilyen panaszt (42/II. sz.)	70
Egy vénasszony borjút őriz (Pálóczi Horváth Ádám)	632
Egy violát nevelt Venus szerelemre (187. sz.)	306
Egyéb rab azt hallván, hogy az ajtó zörög (86/I. sz.)	115
Egykor két leány virágot szedni	640, 700
Egyszer a cigányok gyűlést hirdetének	642
Egyszer vala én életemben sok szeretőm (18. sz.)	25
Együtt vagyon Venusnak két leánya (170. sz.)	283
Ej ha tündérré lehetnék (279/II. sz.)	542
Ej üstöm aranyom, kedves kisangyalom	567
El kell mennem, nincs mit tennem, édesem (49/II. sz.).	89
El kell menni, nincs mit tenni	580
El kell válnom, látom, tőled édesem (49. sz.)	89
El kéne indulni, meg kő házasodni	603
Elbujdostam országomból	666, 698
Elérkezett az a szép nyár	634
Életem hervasztja szerelemnek lángja (144. sz.)	252
Életemet szánjad, vegyed szerelmemet (13. sz.)	20
Életemet vedd el bár (222. sz.)	387
Életemnek s víg kedvemnek fényes csillaga (145. sz.)	263
Életemnek, víg kedvemnek fényes csillaga (228. sz.)	423
Életemnek, víg kedvemnek tajték pipája	622

	Lapszám
Élj jó egészségben, virágzó violám (248/III. sz.)	459
Élj sokáig, szép viola	699
Éljetek vígan mostan mindnyájan (154. sz.)	284
Elmegyek én más országra	712
Elmém bolyong, mint a fölleg	681
Elment a madárka, türes a kalitka	682
Elment az uram, bolond kurafi	640
Elmented én is sajnálom	699
Elmentem én a Tiszáig meg vissza	579
Elnyertem a pályát, vígan örvendek (156. sz.)	286
Elnyűttem már tizenhárom pártát	578
Elszaggattam harminchárom pártát	577
Én azt tudtam, amíg élek	664
Én béhágék kőkertembe fáradt nagy gonddal	561
Én bús gondolatim békét hogy nem hagytok (137. sz.)	245
Én csak olyan vagyok, mint útfélen egy fa.	650
Én elmegyek, te itt maradsz	699
Én elmenék fürjészni	607
Én is árva vagyok szivem nálad nélkül	607
Én is mennék, ha mehetnék	665
Én kimenék kis kertembe virágom látni	561, 588
Én nem bánom tekegyelmed (2. sz.)	12
Én tereád nem haragszom (226/XXIV. sz.)	414
Én vagyok a messze földről reptülő kis madár (71. sz.)	107
Engedd édes szivem, hadd öleljelek meg	619
Engem anyám megátkozott	578
Enyhítsed, vidámitsad csak egy-két szóddal is (251/II. sz.)	463
Erdélyország, Magyarország	669
Erdő, erdő, de szép erdő	661
Erdők, mezők megzöldülnek	647
Erdők, mezők, vadligetek ..	663
Eredj édes gyűröm (Balassi)	595, 655
Eredj, menj el tőlem kegyetlen Cupido (Szentsei György)	687
Eredj, siess postám kérlek	655
Eredj, siess postám, menj el édes versem (208/V. sz.)	349
Erés, tőkéletes asszonyi állatot (59. sz.)	98
És nem telik abban kedvem <i>léd</i> Be nem telik	641
Ez versek szivednek javára szolgálnak.	630
Ez világ sem kell már nekem (Balassi)	569, 571, 595, 601, 606,
Ez világon lám mindennek társa vagyon immár (244. sz.)	446
Ez volt-e, szerelmes szivem, te kívánságod (186. sz.)	305
Ezernyolcszáz egyedikben	668
Ezt tudtodra adni s magam declarálni ..	689
Falu végén lakom, keress fel angyalom	651
Fáradoz elmém széjjel (172. sz.)	287, 633
Farkas Márton mit gondoltál	663
Fekete gyászban jár szivem ..	671, 674, 698
Fekete szemű, szemöldökű (1. sz.)	11
Feleségem olyan tiszta	575
Feltámadott Krisztus ő koporsójából	678
Feltekert órának miként nyugta nincsen	692
Friss ékes termetű kedves virágszálam (205. sz.) ...	342
Friss színben tündöklő, édes szép asszonykám (114. sz.)	192
Gondal teljes idő, siralmas esztendő (147. sz.)	256
Gondolkodván egyszer egy ifjú	576
Gondolkodván egyszer egy ifjú monda (45. sz.) ..	77
Gyámoltalan habok között evezek	566
Gyászban öltözzetek Apolló leányi	648
Gyászuham is nekem, mint holló (146. sz.)	255
Gyenge a nád, lehajlik a földre	664
Gyenge rózsá, kis hattyúcska, viola (210. sz.) ..	353

	Lapszám
Gyenge sok szép színű virágok közt járván (79. sz.)	119
Gyenge tested mozdulása (Horvát György)	616, 662, 671
Gyere be, gyere be, gyönyörű kis madár	682
Gyere haza, gyere, gyönyörű kis madár	682
Gyere haza, gyere, kis cinege madár	682
Gyere pajtás katonának (Pálóczi Horváth Ádám)	563
Gyere rózsám katoná, járjunk egy pár táncot	637
Gyere velem, gyere, te szép leány	654
Gyöngy életű ékes alak	557
Gyöngy illatú ékes rózsá	556
Gyöngy természetű ékes alak	712
Gyöngy vagy szívem, gyöngy vagy	591, 615, 651, 703
Gyöngyöm, gyöngyvirágom, rózsám, nárcisszusom	625
Gyönyörű szép triumphusát Vénusnak látom (159. sz.)	269
Gyönyörű tavasz idő, homályban beborult idő	646, 675
Gyönyörűsége szívemnek, megújult már vig kedvemnek (21. sz.)	31
Ha elhagysz édesem, úgy járok, mint Dido.	628
Ha eljön az aratás (227/III. sz.)	422
Ha elvélünk egymástól is	580
Ha folyóvíz volnék	650, 651
Ha jól gondolkozá, magadban szólanál	690
Ha megjön még az a szép nyár	636
Ha megúntad rózsám velem életedet	651
Háborgatni kezdte nemrégén szerelem	554
Haja, haja, magam roja	625
Hajh, ha folyóvíz volnék	650
Hajjah hajjah hajjah, veres tenger habja	560
Hajnal, hajnal	566
Hajnal vitorláján, arany színű szárnyán (95. sz.)	123
Halálig kesergeti társát egy madár is	628
Hallod-e ifjú, jöjj te egy szómra (185/II. sz.)	303
Hallod-e, pendítsd a lantot (127. sz.)	228
Hamar kapcsolja komoka dolmányát	591
Hamisságban foglalatoss, gonoszságban állhatatos (155. sz.)	265
Három út előtttem	601
Háromféle dolog tartóztat engemet (273/II. sz.)	531
Háromféle dolog világban tartóztat (158. sz.)	269
Hat nap van egy hétben	610
Hatalom az úristenén, korona a királyoké	636
Házadban belépnék, ha megszáznál (213. sz.)	357
Házasságra jaj magam ideje már, hogy adjam (257. sz.)	473
Házunk előtt egy almafa	588
Hegedűsök néktek szólok, meghallgassátok	564
Hegyek és völgyek közt van az én lakásom	691
Hegyek között lakom, keress fel galambom	691
Hegyek völgyek között állok	578
Hej, meg kellenék már feleségessenednem (105/V. sz.)	165
Hej Rákóczi, Bercsényi	707
Hervadj rózsám, hervadj, mert már enyim nem vagy	624
Hóból a nap vizet áraszt (236. sz.)	435
Hogy ágyamból felkelék	595
Hogy ágyamból, mély álmimból reggel serkenék (94. sz.)	123, 584
Hogyha elhagysz szívem, úgy járok, mint Dido	628
Hogyha folyó lennék	650
Hogyha merném búsítani	628
Hogyha pedig engem elhagysz	628
Hol vagytok Parnassus, Pegasus leányi (201. sz.)	330
Hol vagytok Pegasus	648
Holt eleven járó, gyászt magán viselő (90. sz.)	120
Homályban öltözött tündöklő szép Phoebus (230. sz.)	425
Homályos ez az ég, nem tiszta	579

	Lapszám
Hová készülsz szivem tőlem elbujdosni (102. sz.)	149
Hozzon Isten, hozzon jó egészségben (176. sz.)	291
Idő, idő, tavasz idő	556, 647
Időd szép virágát, termeted szépségét.	554
Ifjú ember vagyok, sokat gondolkodok	603
Ifjú legény lévén sokat gondolkodom	601
Ifjúság olyan madár	663
Ifjúság mint sólyommadár (221. sz.)	365, 660—6
Ifjúságomba sokat gondolkoztam	603
Igaz Isten, hát én hová legyek (47/II. sz.)	82
Így sír a fejér hattyú (Debreczeni S. János)	598
Így szokták mondani, poéták leírni (208/VI. sz.)	349
Illik annak keseregni	666
Ím mindenek vigasságra készülnek (Solymosi József)	646
Ím mindenek vigasságra, készülnek újulásra	646
Ím nemrégen hogy a kertben belépék (240. sz.)	436
Íme mely újság, de nem vigasság érkezik (23. sz.)	33
Imhol jó az aratás	676
Imhol nyitva én kebelem (136. sz.)	244
Immár az elmémet tovább nem fárasztom (241. sz.)	438
Immár tőled egy kevéssé megválom (47. sz.)	85
Incog, vincog a prücsök	693
Irigyeim sokan vannak	612
Isten adta volna, ne láttalak volna	654
Isten áldjon meg, édes barátom (263. sz.)	503
Isten áldjon meg pajtás, nekem megbocsáss	658
Isten hozott kárulykám, kárulykám.	592
Isten hozzád arany alma	570, 674
Isten hozzád Erdélyország (224. sz.)	389, 669
Isten hozzád szajkócskám (249. sz.)	459
Isten hozzád szivem, már tőlem megváltál	631
Isten hozzád szivem, szivedtől megválsz	704
Isten veled, édes kedves Minervám (202. sz.)	339
Istenem, Istenem, kinek tegyek panaszt	591
Istenem sok jókkal, mint mezőt virággal (190. sz.)	310
Jaj én keseredett fogoly	662
Jaj galambom, tőlem elmégy	669
Jaj, hogy maradok el tőled?	570
Jaj ki keservesen esék ez énnékem (209. sz.)	340
Jaj meg vagyok határozva	665
Jaj, mely keservesen jutnak én eszemben (201/VI. sz.)	335
Jaj, miért születtem	702
Jaj nekem szegénynek, árva idegennek	631
Jaj nekem szegénynek, idegen legénynek (160. sz.)	270
Jaj sírhat már a nemesség	669
Jaj szerelmem tőlem elmégy (224/XIII. sz.)	404, 669
Jajszónál egyebet (Bónis Ferenc)	583
Járnék én is, ha járhatnék	570, 662, 675
Járván minap a mezőben (282. sz.)	549
Játszik a szerencse (Petki János)	583, 584
Jelen vagyon már az idő (33. sz.)	53
Jer be rózsám katona, no járjunk egy táncot	637
Jó illat mezőkben, tavasszal kertekben (178. sz.)	294
Jó lakásban az kik vagytok (243. sz.)	445, 687
Jó napot szivem, virágom (264. sz.)	514
Jótétedért jót kívánok	699
Józsi bácsi, Péter bácsi	563
Jövel a tánoban énvelem, én szép társam (22. sz.)	32
Jövendő dolgaimról addig gondolkodám (258. sz.)	477
Jut-e szivem még eszedbe (261/XV. sz.)	499, 698
Jutka szivem, Jutka (254. sz.)	466

	Lapszám
Jutka szívem, Jutka, bárcsak nekem jutna	693
Kainnal bujdossál (245/V. sz.)	453
Kalitkában rekesztett sólymomat (100. sz.)	146
Kapcsoljad ki szívem tarka pruszlikodat.	591
Karasz Maris gyenge leány	6
Kardommal övedzem, látom, édes szívem	656, 705
Kártékony rossz világ szívemre kint osztott	678
Kedvek vidámsága tőlem eltávozóék (73. sz.)	109
Kedvemem újító, öröm bátorító (69. sz.)	106
Kedvemre tartott rózsácskám	689
Kedvemre termett asszonykám (247. sz.)	467
Kegyed dolgot hallasz most éntőlem (129. sz.)	230
Kegyed vidám szemű (Balassi)	590
Kegyeseimet immár régen nem láttam (74. sz.)	109
Kegyességnek képe most lépik előmben (237. sz.)	435
Kék a szemed, világos kék	698
Kelj fel, ki valál te szép leány (24. sz.)	35
Kemény kősziklának könnyebb meghasadni	682
Kényszeritem elmémrel ritmus hozó Pallást (259. sz.)	483
Kérde egy barátom (Balassi)	564
Kertemben nyílt piros rózsám (34. sz.)	55
Kesergő szívemre nagy fájdalom szállott.	679
Keserűség életemet	569, 579, 593, 697
Keserűség miatt majd megemésztetem (103. sz.)	163
Keserves panasszal kezdem énekemet (177. sz.)	293
Keserves panaszim, mi haszna, hogy tészem (150. sz.)	260
Keservesen kezdi búcsúzó verseit	591
Készebb vagyok inkább kősziklává válni	656
Két fehér hattyúról veszek én is most példát	554
Két szép fehér almát minap hogy láték (130. sz.)	232
Két út van előttem, melyiken induljak	601
Kevés szóval vegyed jóakaratomat (152. sz.)	261
Ki katonája vagy, kurucom (239. sz.)	436
Ki oltja meg lángját szomorú szívemnek (229. sz.)	424, 676, 692
Ki urát nem szereti, lásd Aki urát nem szereti	
Kibe szívem dicsekedett	675
Kiért, másért megvetettél	698
Kikeletkor, jó pünkösöd havában (Balassi)	576, 633
Kimenék a zöld erdőbe sétálni	676
Kinek élek bosszújára, forrjon méreg a torkára (261/XI. sz.)	495
Kinek marad a gatyá (108/II. sz.)	175
Kinek van kegyesebb barna szeretője	559
Kinnal teljes szívem szomorú bánatja (223. sz.)	388
Kínomnak oka testemet mardossa (50. sz.)	90
Király szín méltóság (Beniczky Péter)	589
Kis jók után keserves napjaim (Beniczky Péter)	658
Kisded, közép karcsú, gyenge liliomszál (65. sz.)	104
Kisétálék kis kertembe virágimat nézni	561, 587, 588
Kisütött a nap a síkra	699
Kisütött a nap sugára	672
Könnyebb a kősziklát lágy viasszá nyomni	628
Könnyebb folyóvíznek árkan felindulni	655
Könnyebb kősziklának lágy viasszá válni	655
Könnyebb nagy vizeknek higgadását várni	656
Könnyű venni feleséget	603
Könyörű szép triumphusát Venusnak látom, lásd Gyönyörű szép triumphusát	
Kőröfői kertek alatt	659
Köszöntlek tégedet (Erdődy Lajos)	648
Kurva az anyja rossz embernek	610, 612
Külső koronára nincs semmi szükségem (268. sz.)	518
Lakjatok vígan, igyatok bátran (122. sz.)	221

	Lapszám
Lakjatok vígan, igyatok gyakran (Miskolczi Csulyak István)	615
Lánggal ég a szerelem az ifjak szívében (131. sz.)	233
Láték minap megrekesztvén egy kis madarat (124. sz.)	225
Látom a tavasznak mindenk örülnek	625
Látom az időnek gyönyörű ideit (275. sz.)	533
Látom azok világukat élík	577
Látom, minden örül a tavasznak (200/II. sz.)	326
Leander partján egy fehér hattyú (99/IX. sz.)	145
Lefüggesztettem fejemet	579
Légy jó egészségben, virágzó violám (248. sz.)	457, 690
Legyen Isten hozzád, ó én szép virágom	554
Lelkem Kata, szerelmes lelkem, szivem Kata (19. sz.)	27
Lépjél csak két szóra (39. sz.)	62
Levelet küldenék az én édeskémnek	733
Madár, madár, kicsi madár	664
Madarak között nincs sebesebb sólyomnál (123. sz.)	224
Madárkám, madárkám, csacsogó madárkám	683
Madárkám, madárkám, csacsogó rigócskám	683
Magas kősziklának oldalából nyílik	605
Majd eljön már a meleg nyár (173/IV. sz.)	290
Majd eljön még az a szép nyár	634, 635
Majd elől jön a meleg nyár	634
Már eljött én utam, el kell már indulnom (6. sz.)	16
Már elmegyek az örömben	604
Már könnyeznek bánat miatt szemeim (28. sz.)	39
Már szerelmem tőlem elmegy (224. sz.)	390
Még a galambnak is mézes búzát hintnek	600
Még az éjjel méz is	603
Meg kell a búzának érni	291
Meg kéne már nékem feleségesedni	603
Megadák nemrégén gyöngyvirág levélre (57. sz.)	97
Megbocsáss eddig valókról (261/XVII. sz.)	501, 695
Megbolondult a világ	686
Megcsal a Cupidó, engem az áruló (4. sz.)	13
Megégett Rácország, megmaradt három ház	680
Megengedjél itt voltomról	697
Megházasodtam, te Miska	575
Megholt atyám már anyámmal	563
Meghót, meghót a cigányok vajdája	642
Megjelentem panaszomat (264. sz.)	487
Megjelentém szavaimat	695
Megkedveltem személyedet	699
Megkötötték az én koszorúmat	617
Megkötözött engem fekete két szemed (266. sz.)	518
Megmondám tűzégette, hogy meg ne házasodjál (227/II. sz.)	420
Megnyerte bús Páris kedves Helenáját	568
Megnyughattok panaszimtól	699
Megszereti szállását, hegyeknek, völgyeknek állását (17. sz.)	24
Megúnt engem az én uram cafrangos voltomért (225. sz.)	404
Méltó annak búval élni	666
Mely nehezen lélek a testet elhagyja	585
Menj édes levelem, siess kebelemből	623
Menj el édes versem, violám köszöntsed (148. sz.)	257
Menj el, két kezemmel frott kis levelem (208. sz.)	345
Menj el madár, menj el, mondd szolgálatomat (204. sz.)	341
Menj el rózsám, járj békével	696
Mennyi fővény vagyok a tenger árkában	593
Mennyi virág látszik a mezőn tavaszkor	593
Mert meg vagyok határozva	665
Mért sírsz keservesen, gyönyörű virágom	625, 690
Mert titkos szerelem van benned énhozzám	686

	Lapszám
Mert tudom, kertednek más szedi virágát	705
Méznél édesb szép szók (Balassi)	586
Mézzel folyó szókkal szívem hibát talált	705
Mikor elindulék, nem láthatom vala (72. sz.)	108
Mikor vadászna minap Diána (151. sz.)	261
Minap épült, látám, egy szép virágos kert (139. sz.)	246
Minap kezemben vóm muzsikámat (125. sz.)	226
Minap láttam, épült egy szép virágos kert (89. sz.)	119
Minap mulatni mentemben (161. sz.)	271
Minap mulatni mentemben (Balassi)	630, 642
Minap múzsák nagy szépen indulának	686
Minapában az uccában végig sétáltam	599
Minden állat örül a tavasznak (200. sz.)	325
Minden ember szerencsésen	664
Mindennap jó reggel (Balassi)	560, 606
Mint a szép folyóvíz télben megaluszik (252. sz.)	464
Mint a törben kerített árva madár (140. sz.)	247, 619
Mint az úton járó, ki két útra talál (105. sz.)	156
Mint hogy gyenge csürkéket	659
Mint juhász kösziklán	554
Mint párdúc prédára, kegyesem ily bümra (193. sz.)	312
Mint páva jártam (Amade Antal)	598
Mint vagy édes lelkem, gyönyörűségem (181. sz.)	297
Mit tréfálsz Cupidó, mint saját mátkáddal (245. sz.)	447
Mit vétettem édes szívem, hogy megutáltál (75/III, 220. sz.)..	111, 365
Mit vétettem, idegenért hogy megutáltál (75. sz.)	110
Mondd meg babám, vagy ücnd meg	659
Mondd meg szegény árva, merre siránkozol (113. sz.)	191
Most jött hozzám egy kis fecske	563
Most kezdett énhozzám egy kismadár járni	692
Most rakaték egy kővárat túróból	642
Mostan az egekre vetem szemeimet (245/VI. sz.)	464
Mozdulj nótám, szívem vigasztalója (163. sz.)	273
Mózsas uram haragja, vörös tenger habja	560, 590
Mutata szerencse egy almát kezében (55. sz.)	95
Mutata Venus két almát (203. sz.)	339
Nádszállhoz ke nincs mit bízni	673
Nagy bolondság nádhoz bízni	672, 699
Nagy dicsőség az Istené, korona a királyoké	686
Nagy madarat láték nagy bánatba	710
Nagyon befűtta az utat a hó	665
Nám megmondám rózsám	591
Nám megmondám tűzégette (227. sz.)	419
Napjaim borulnak, bánatim nem múlnak	560, 705
Napom s óram azelőtt ez vala (111. sz.)	185
Ne búsuljon senki menyecskéje	578
Ne készülj szerelmem tőlem elbujdosni	599, 600, 628, 706
Ne menj el tőlem, kis madár	686
Ne szomorkodj, légy víg	653
Néktek hogyha tetszenék, egy éneket mondanék (108. sz.)	172
Néktek szemetek fekete (192. sz.)	312
Nem dicsérem, mert szép, mint a hajnalcsillag...	624
Nem egyféle dolog tartóztat engemet (273. sz.)	530
Nem élsz mindéltig kedvedre	672, 698
Nem férfi az olyan, se nem ember magában	705
Nem hittem volna felőled	698
Nem irigylem én azt, nem tehetek arról	705
Nem kár volna rózsám nevedet leírni.	624
Nem kívánom én sem kését	569
Nem leszek többé szerelmes	672
Nem most vettem én azt észre, hogy engem utálsz	612

	Lapszám
Nem régen egy szegény árva	659
Nem szoktam, nem szoktam kalitkában lakni (107. sz.)	171, 683
Nem szólok én senkiről, csak az asszonynépekről (119. sz.)	206
Nem szólok már, csak hallgatok	675
Nemde, nem te vagy-e a szép fülemile (142. sz.)	250
Nincs már életemnek reménye szívemnek (56. sz.)	97
Nincs nagyobb gyötrelmem, mint titkolt szerelem (238. sz.)	436
Nincsen az ég alatt kedvesebb gyémántnál (109. sz.)	180
Nincsen e világon keserűség nagyobb (149. sz.)	259
Nosza Páriz, vedd kezedben nyilatad (25. sz.) ...	36
Nosza sóhajts egyet, gondolj valahová (115. sz.)	197
Nyirád felett van egy erdő	589
Ó álnok szerelem, mért vagy olyan róka?	702
Ó átkozott kis Cupido (199. sz.)	322
Ó bánat, búbanat, keserű búbanat	600, 701
Ó be rettenetes	655
Ó boldog fészek, ahol majd lészek (31. sz.)	51
Ó búban bemerült, elepedett szívem (61. sz.)	98
Ó csendes álmok és nyugodalmak, bút hoztok (77. sz.)	112
Ó én édes karujkám, karujkám	592
Ó én édes kedves rózsám (226/XXVI. sz.) ..	416
Ó én édes nagy jóm, kiért régen égek (51. sz.)	... 90
Ó én édes szép virágom	621, 671
Ó én keserves életem (143. sz.)	251
Ó friss galamb, örülhetsz	620
Ó gyönyörű szép kikelet	646
Ó gyönyörű szép violám	569
Ó gyönyörű tavasz idő	646
Ó gyönyörűséges, édes kis Juditkám (88. sz.)	119
Ó gyönyörűséges, mindenneknél kedvesb (110. sz.)	182
Ó gyönyörűséges, mindenneknél legszebb	604
Ó gyönyörűséges, ó te édességes (54. sz.)	92
Ó gyönyörűséges szép alak (85. sz.) ...	115
Ó hitető, álnok szívű Diánna (256. sz.)	471
Ó kedves filemilécske (206. sz.)	343
Ó kék színnel fénylő egek (224/X. sz.) ..	400
Ó mely állhatatlan világnak öröme (260. sz.)	485
Ó mely keservesen említem szívemben (36/II. sz.)	59
Ó mely keservesen jut nékem eszemben (36. sz.)	59
Ó mely nagy gyötrelmem vagyon én szívemben	554
Ó mely nehéz a szerelem	554
Ó mely szép dolog volt Isten a barátság	606
Ó szívem gyönyörűsége (162. sz.)	... 272
Ó te család világ (Balassi)	584, 601
Ó te kedves fülemüle	653
Ó te kegyes, mit keressz itt	686
Ó te ravasz róka, szerelem csalója	702
Okát bánatimnak ha kérded, Minerva	631
Olyan vagy mint ráró, sebes szárnyon járó	591
Olyan vagyok én már, mint útfélen az ág	650
Olyanok már minden lányok (Pálóczi Horváth Ádám)	563
Orvosságot bágyadt lelkem nem talál (70. sz.)	107
Őszi harmat, hideg eső	711
Őszi harmat után (276. sz.) 534, 668, 707, 709, 710
Panaszimat mondani nem merem	701
Paradicsom kertin, Diannának berkin (272. sz.)	530
Parnassus hegyein mulató műzsáknak	667
Pásztorok hol vagytok, talán mind alusztok	617
Patikáros Juliánna alku szerint megkívánja	563
Példázta a minap éjszakai álmom (180. sz.)	296
Pendelyem ára hét tallér ára	640

	Lapszám
Pendítsd meg te a hegedűt, vonj egy szép táncot (174. sz.)	291
Piha esse fészেকে, meguntam magamat (184. sz.)	300
Piros hajnal korban szóló galambocskám (246. sz.)	456
Piros hajnal korban szóló kis madárkám (135. sz.)	243
Piros rózsza színű, sok vigasság szerző (194. sz.)	313
Poéták hol vagytok, talán mind alusztok (128. sz.)	229, 617
Postán menj el, jó hív szolgám	712
Rajtad az én szívem immár megnyugodott (114/II. sz.)	193
Rám mosolygó két szép szemével <i>lásd</i> Árva fejem, mi haszna éltem	
Rátaláltam egy virágra	674
Reggel szép árnyékban csipdesvén violát (68. sz.)	106
Régi napok, régi napok (221/XXIII. sz.)	382, 668
Régi reménységem, kedves szerelmem (52. sz.)	91
Régi szerelmem nagy tüze (Balassi)	558
Régi szeretőmért nagyot cselekednék	656
Régi tüzem alatt szive (3. sz.)	12
Reménytelen szegény fejem (278. sz.)	539, 706
Reménytelenképpen minap történetből (20. sz.)	28
Remete módjára jutott árva fejem	631
Repülj fecském ablakára	625
Rigócskám, rigócskám, csacsogó rigócskám (233. sz.)	433
Ritkán láttak rózsám némelyeknek mását	625
Ritkán láttam, szívem, személyednek mását	608, 657
Romlik szívem, mint az üveg	681
Rozmaring, ciprusfa, nem árt néked a tél	609
Rozmaring, szekfűszál	609
Rozsályi kert, mostan teled majd ezennel elmúlik (64. sz.)	104
Rútul meghervadt, kintől elbágyadt <i>lásd</i> Bútól meghervadt	
Sebes tenger habja Júlia haragja (7. sz.)	17
Sej, a fekete hattyú gyászt visel magáért	704
Sem italom, sem ételem	556
Senki magát ne biztassa	675
Serkenj fel kegyes nép	593
Sír a szemem, hull a könnyem	620
Siralmas hattyú Neander partján (99. sz.)	136
Siralom pataka	617
Siralomnak napja reám felvirrada	677
Siralomra fordult az én vigasságom	649
Siratnálak, ha te szánnál	675
Soha nem volna jobb, mint vénasszonyt venni (141. sz.)	249
Soha nincs oly virág, kinek mása nincsen (242. sz.)	440
Sohase tartottam egy virágnál többet	625
Sok bú és fáradtság én szívemet győtri (78. sz.)	112
Sok bűm és fáradtságim után (44. sz.)	76
Sok ideje, mióta hallgatok (262. sz.)	501
Sokan szólnak most énreám nagy ártatlanul (116. sz.)	199, 610
Sokat élek, sokat sírok	712
Sólyommadár, sólyommadár	663
Söprik a pápai utcát	665
Sötét ködből alig tisztul vala szép hajnal (14. sz.)	20
Sötét köddel beborult <i>lásd</i> Kalitkában rekesztett sólymomat	
Sötétség fogá napom világát (198. sz.)	321
Szabad élet, szabad madár	664
Szándéka szívemnek meg nem elégíthet (92. sz.)	122
Szánj meg, látod rabul adtam már fejemet	554
Széles e világon találnál-e hatot	581
Szeles tenger habja Júlia	559
Szép kinyílt rózsza, gyenge viola (9. sz.)	18
Szerelmem anyjának, a nap leányának (106. sz.)	168
Szerelmemnek szerelméért győtrődöm (189. sz.)	309
Szerelmes szép ifjak, véneknek fiai	648

	Lapszám
Szerencse kerekén forog állapotom	583
Szerencsét próbáltam (Sas István)	644
Szeretem ötet, ő is engemet	567
Szeretóm is voltál, árulóm is voltál	628
Szive ne gerjessen, szeme se égessen (11. sz.)	19
Szivem szakad, mégis óhajt hozzád (63. sz.)	103
Szivem szakad, s mégis óhajt, hű szerelmem (179. sz.)	295
Szivem vidámsága, gyönyörű szép Sára (117. sz.)	104
Szivemnek panaszkodását majd megmondom (132. sz.)	240
Szivemnek reménye, édes kis Anicskám (67. sz.)	105
Szivemnek tárházából kinyílt szép violán (251. sz.)	462
Szoktak házasságot megajándékozni (Kőrösi István)	626
Szóalj meg már egyszer hozzám (271. sz.)	529
Szolga hozz paripát, hadd induljak útra	556
Szomorú az idő, meg akar változni	703, 710
Szomorú már nékem járásom, kelésem	648, 650, 651
Szomorúság után ha öröm érkezik (153. sz.)	262
Szóval mondd meg, vagy izend meg	659
Szürke paripámat más ember nyergeli	704
Talált szerencsére, ki talált párjára	701
Tartozzál, jó Őrzsik	554
Tavaszi szél utat szárazságot	646, 684
Tavaszi szél utat szárazságot	673, 683, 684
Tavaszi szél vizet áraszt	684
Te túl rózsám, te túl	628
Te verseket ellő, szerelmes, jó s kellő	573
Téged, szivem, nem régen ismertelek (76. sz.)	111
Tégy vallást, édesem, te hű szerelmedről	591
Tekinték egy igen szép kertben (134. sz.)	242
Templomot is építettem túrból	643
Tengereken úszkáló gályák	644
Temtett állat közt nincs szebb az embernél (165. sz.)	278
Térj meg már bujdosásidból (219. sz.)	361
Thália énekét elkezdette (176. sz.)	292
Titkon vadászna minap Diánna lásd Mikor vadászna	
Titkon Venus egy szép kertet mostan plántála (168. sz.)	281
Titkos kínját bús szivemnek	712
Titkos szerelmemnek Venus indítója	554
Tőled életem reménye megsebhett immár szerelme (83. sz.)	114
Tőled mostan életem reménye (281. sz.)	548
Török szivem, török, mint az üveg romlik (232. sz.)	433
Tudod, régen óhajtálak (97. sz.)	129
Tudod rózsám, mit fogadtál	696
Tudod-e, miért jöttem elődbe (185. sz.)	301
Tudom sokan kívánnák tudni szivem állását	554
Túl vagy babám, túl vagy a Barca mezején	628
Tunyaság az életnek jobbját megtompítja (255. sz.)	467
Tűz villog, nap ragyog	617
Udvaromon egy almafa	588
Úgy elmennék, ha mehetnék	665
Úgy jó napról napra bánat a fejemre	702
Úgy meg vagyok határozva	665
Úgy meg vagyok keseredve	663
Úgy megszáradt bennem a szű	666
Úgy megüték a bírót	614
Úgy sír, úgy sír kis gilice	710
Új hírt mondok, minden reá hallgasson (42. sz.)	67
Utánnam járásod sajnálod, galambom	703
Utoljára mindent szemeimre hánynak	700
Ünnepet kellene nevednek szentelni	625
Vagy élek, vagy halok	610

	Lapszám
Vagy elmegyek tőled, vagy meghalok érted	560
Vagy enyimmé tészlek, vagy meghalok érted	610
Vagy meghalok érted	610
Vagyon egy kis ráró, szárnya nélkül járó (217. sz.)	360
Vagyon-e, szívem szándékodban (8., 93. és 214. sz.)	17, 123, 358
Vajha kimondhatnám kínját én szívemnek	702
Vajha tündér volnék	711
Vajha tündérré lehetnék (279. sz.)	540, 699, 711
Vajjon élsz-e, kedves édes rózsám (111/II. sz.)	186
Valaki azt hiszi (Balassi)	642
Valamennyi csillag a magas egekbe	593
Van itt egy út már előttem	665
Van kökényfa, van is rajta	675
Várj meg madaram, szerelmes társam (29. sz.)	41
Végig mentem udvarodon	674
Végre mikor aztán szent András nap után	707
Vékony a pókháló, az is megtart engem	620
Vékony ciprusfához hasonló víg szívem (207. sz.)	344
Venus kényszeríte, engem arra inte (10. sz.)	18
Vénebb leány nem volt a városon (58. sz.)	98
Vidám kedvem, hová lettél	698
Víg tavasz felderült (Beniczky Péter)	645
Vigye ördög őt pokolban (166. sz.)	278
Vigyázva kell járni szerelem ösvényét	690
Virágos kertemnek más szedi virágját	704
Zavaros a Duna, nincs tisztogatója	654
Zengedez az erdő sok szép énekszókkal	626
Zengnek a mezők	554
Zöld erdő harmatát	707, 708, 709
Zöld erdő szállásom, nincs itt maradásom.	703
Zöld erdőbe, sík mezőbe	589
Zöldnek mondnak egy madarat (133. sz.)	242

NÉVMUTATÓ

- Ábel 448, 449, 452, 453, 456
 Absolon 448, 450
 Achylles 330, 331, 334, 336, 338, 576
 Actaeon 295, 448, 450, 454, 456, 638, 688
 Ádám 265, 454, 455
 Aegilea 689
 Aeneas 31, 74, 107, 126, 181, 192, 194, 195,
 247, 248, 340, 548, 595
 Ahasverus 530
 Ajax 330, 334, 652
 Alcinous 345, 655
 Ales András 606
 Alexici, Gheorghe 596
 Alszeghy Zsolt 554, 565, 576
 Alvinczi Mihály 701
 Alvinczi Sámuel 701
 Amade Antal 598
 Amade László 619, 687, 689
 Amor 522
 Apáczai Csere János 633
 Apollo 22, 221, 255, 259, 261, 280, 330—4,
 336—8, 366, 367, 369, 370, 372—4, 377,
 378, 382, 414, 522, 533, 538
 Apor Péter 564
 Arany János 603
 Aranyasy István 61, 572, 573
 Argirus 137, 140, 141, 143, 144, 260, 268,
 406, 449, 450, 453, 463, 626, 629
 Argus 260, 626
 Ariadne 425, 530, 568, 678
 Arion 266, 268, 294, 627
 Ariosto 592
 Arnaios 689
- Babinger, Franz 555, 557
 Bacchus 484, 528, 527
 Badics Ferenc 603, 691, 723
 Balassa Bálint gróf 5, 688
 Balassi Bálint 6, 555, 558—560, 564, 566,
 569—571, 573, 574, 576, 584—7, 589,
 590, 592, 595, 601, 606, 607, 613, 615,
 619, 630, 632, 633, 640, 642—4, 655, 656,
 659, 688, 706, 712, 723
 Balassi János 6
- Balogh Zsigmond 646
 Barabás Samu 564
 Barakonyi Ferenc 5, 567, 572, 583, 613,
 685, 723
 Baranyai Decsi János 558, 568, 580, 614,
 620, 629, 630, 632, 676, 723
 Bari István 279, 631
 Barkóczy László 578
 Barkóczy Krisztina 668
 Barla Szabó János 568, 575, 601, 614
 Baros Gyula 568, 593
 Barta János 637, 675
 Bartha Dénes 724
 Bartók Béla 575, 701, 724
 Báthori Gábor 566, 567
 Batizi András 613
 Bátori 613
 Batthyány Ádám 572, 573
 Batthyány Boldizsár 558
 Batthyány Ferenc 558, 573, 632
 Batthyány Kata 558
 Baxi Máté 638
 Bay család 685
 Beke Ödön 615, 670, 687, 693, 694
 Bellerophon 448, 450, 688
 Bellona 466, 692
 Benefi János 407, 671
 Beniczky Péter 589, 645, 658
 Bercsényi Miklós 707
 Besenyei Jakab 626
 Bethsabe 530, 531, 705
 Boccaccio 570
 Bocskor János 700
 Bod Péter 606, 619, 633
 Bónis Ferenc 583
 Bornemisza 124, 426, 595, 678
 Bornemisza Péter 678
 Borzsák István 554
 Bory István 706
 Bóta László 642
 Böszörményi András 560
 Buda János 554, 567, 574, 577, 598, 599,
 601, 610, 614, 630, 639, 646, 655, 660,
 668, 670, 675, 687, 693, 694, 699, 700,
 701, 706, 724

Buday György 581
Byblis 119, 335, 337, 593, 652

Caenus 652
Cerberus 331
Chloris 519
Chore 448, 452, 689
Cicero 652
Cimone 52, 570
Circe 74, 268, 435, 465, 576, 629, 691
Clio 280, 292, 637
Clytaemnestra 689
Credulus 36
Croesus 297
Csanádi Imre 7, 663
Csapody Csaba 558
Cserei Mihály 5, 631, 668
Csompa Ilona 614
Cupido 13, 19, 21, 29, 30, 37, 153, 214, 215,
245, 252—4, 259, 262, 278, 294, 311, 322,
324, 339, 340, 425, 447, 449, 451, 454,
519, 522, 558, 564, 565, 571, 589, 645,
678, 688, 697
Czegle Imre 560
Cybélia (= Kybele?) 291
Cypris (= Venus) 243, 519, 618, 692

Daedalus 181, 291, 448, 450, 637, 688
Daphné 237, 239
Darius 92
Datan 448, 452, 689
Dávid 530—2, 705
Deák Farkas 559
Debreczeni S. János 598
Dégh Linda 580
Deiphobus 595
Delí pap 229, 230
Delila 530, 531, 705
Demophon 576
Detsi István 559
Dézsi Lajos 555, 558—561, 570, 571, 574,
576, 585, 592, 604, 607, 613, 615, 616,
618, 626, 629, 633, 637, 638, 640—2, 646,
659, 660, 688, 697, 704, 723
Dianna 243, 252, 255, 261, 267, 278, 295,
306, 307, 326, 350—3, 360, 466, 471, 517,
528, 530, 569, 581, 638, 641
Dido 31, 37, 53, 74, 181, 192, 194, 195,
247, 248, 307, 340, 353, 548, 604, 628, 641
Diomedes 520, 689
Divínyi Mehmed 555
Domokos Pál Péter 7, 654, 704, 717, 723,
724
Dömötör Tekla 703

Eckhardt Sándor 555, 558, 559, 564—6,
570, 573, 581, 582, 585, 589, 592, 595,
600, 601, 606, 616, 618, 630, 703, 706—8,
710, 723

Efigenia 570
Endes család 565
Engel Károly 596
Enyedi György 566, 570, 613
Erasmus 655
Erdélyi János 612, 624, 633, 651, 665, 666,
668, 674—6, 682, 696, 701, 703, 710, 712,
723
Erdélyi Pál 567, 572, 579, 582—7, 589—595
598, 613, 626, 633, 655, 659, 676, 684,
685, 687, 689—691, 698, 701, 723
Erdődy Lajos 648
Esther 530
Esze Tamás 706, 709, 710, 724
Eszterházy Pál 5, 554, 565, 584, 586, 667,
693, 702
Eurialus 52, 75, 314, 570, 639

F. Deák Ferenc 595, 631
Fanchali Jób János 555, 562, 581
Faragó József 591, 724
Felvinczi György 554
Fereczky Zoltán 558—560, 564, 565, 567,
568, 570—2, 574—8, 580, 585, 587, 592,
594, 596, 598, 601, 603, 604, 607—610,
612—620, 622, 623, 626, 627, 629—633,
636—643, 645, 647, 652, 655, 658—660,
687, 694, 706, 724
Flora 519
Fogarasi János 665
Formentini Auróra 572, 573
Fulvia 558

Gaálfalvi K. Mihály 667
Gálos Rezső 598
Gergei Albert 585
Gévay Antal 555
Gismunda 31, 52, 140, 141, 144, 298, 340,
517, 541, 570, 598, 638
Gisquardus 52, 140, 141, 189, 298, 340, 541,
548, 570, 598, 638
Góbi Kovács Benő 582
Gombocz Zoltán 723
Gosztonyi István 603
Gragger Róbert 555, 557

Gyöngyösi István 562, 603, 652, 690—2,
723
Györi Gyurkó 129, 596

Harsányi István 613
Havas Adolf 688
Hector 337, 338
Hegedűs Márton 554
Heinrich Gusztáv 724
Heissler 407, 670
Helena 31, 52, 74, 107, 125, 137, 140, 141,
143, 144, 189, 220, 266, 267, 340, 353,

- 466, 471, 517, 530, 541, 568—570, 595, 642
 Helios 637
 Heltai Gáspár 568, 632
 Hercules 330—2, 334, 336, 337
 Hermányi Dienes József 564, 700
 Hoffer Endre 707
 Holofernes 530
 Homonnai Bálint 564, 638
 Hora 338
 Horvát György, 608, 616, 661, 662, 671
 Horváth János 554, 564
 Hűszrev Ásikin 557
- Icarus 448, 688
 Iffis 29, 565
 Illyefalvi István 565
 Imre Ilma 559, 607, 626
 Io 626
 Irus 448, 450, 453, 689
 Isis 292
 István deák 694
 Ixion 195, 638
- Jagamas János 724
 Jákob 530
 Jankovich Miklós 580, 700
 Jason 52, 530, 568, 570, 595
 Jephtha 565
 Judit 530
 Júlia 17, 36, 55, 116—8, 125, 180, 189, 204, 240, 255, 294, 295, 559, 569, 570, 592, 595
 Juno 18, 19, 114, 311, 692
 Jupiter 260, 280, 315, 316, 331—3, 335, 337, 525, 626
- Kádár István 667
 Kain 448, 449, 452, 453, 456
 Kálai Kopasz Pál 62, 572, 573
 Káldi György 601
 Kálmány Lajos 580, 593, 609, 623, 625, 647, 651, 654, 656, 665, 691, 709
 Kanyaró Ferenc 569, 577, 581, 596, 617, 631, 646, 653, 656, 657, 670, 681, 683, 694, 702, 705, 710, 712
 Károlyi Gáspár 639
 Károlyi Sándor 668, 710
 Katona Imre 580
 Keglevich Miklós 5, 554
 Keresztesi József 707
 Kiss József 7, 593, 724
 Kiss Lajos 656
 Klaniczay Tibor 555, 561, 562, 572, 583, 584, 637, 675, 683, 700, 723, 724
 Kocziány László 7, 570, 581, 591, 598, 599, 603, 607, 613, 617, 623, 645, 646, 659, 665, 670, 671, 678, 694, 706, 723
- Kodály Zoltán 575, 578, 593, 599, 603, 605, 610, 623, 628, 651, 654, 660, 663—5, 684, 691, 699, 723, 724
 Komlós 153, 600
 Komlós Aladár 591
 Konsza Samu 688
 Korodi 33, 565
 Koródi István 565
 Kovács György 667
 Kovács Jutka 668
 Kökényessi Mihály 680, 681
 König György 705
 Kőrösi István 626
 Kriza János 563, 576—9, 592, 600, 601, 614, 617, 620, 625, 627, 640, 650, 656, 671, 684, 695, 702, 705, 711, 723
 Kuun Géza 672
 Kybelc 637
- Lajtha László 665
 Laodamia 604
 Leander 259
 Léda 595
 Lengyel Dénes 603
 Lévai Nóvtelen 570
 Limbay Elemér 575
 Lót 265
 Lucifer 278
 Lucretia 52, 75, 126, 137, 139, 141, 299, 314, 570, 595, 639
 Lukinich Imre 701, 702
 Lyda (= Helena?) 126, 595
- Madách Gáspár 5
 Makó Mihály 503, 700
 Márki István 682
 Mars 22
 Medea 52, 126, 530, 568, 570, 595
 Melich János 723
 Meliusz Juhász Péter 554
 Mercur 260, 330, 332, 335, 337, 626, 649
 Mészáros István 554
 Mészáros Péter 459, 686, 687, 690, 693
 Midás 613
 Mihály 147, 599
 Mihály deák 710
 Mihály vajda 562
 Mihályko János 564
 Mikes Kelemen 618, 660
 Miklós deák 604
 Minerva 19, 137, 139, 141, 204, 261, 294, 339, 550
 Mišanik, Jan 555, 723
 Miskolczi Csulyak István 5, 564, 586, 614
 Mittwoch, Eugen 555, 557
 Monaki Benedek 685
 Mordtmann, J. H. 555, 557
- Nagy Czirok László 582
 Nagy Kálóczi József 582

Nagy Sándor macedon király 406, 638, 670
Négyesy László 563, 678, 689, 724
Németh Gyula 555, 557
Neoptolemus 74, 576
Nereus 22, 562

Nyéki Vörös Mátyás 613
Nyitrai Pál 36, 566
Nyúzói Mihály 710

Ocskai László 707
Odüsszeusz 576, 655
Orpheus 260, 314
Ortutay Gyula 581
Ovidius 576, 641, 648, 652, 688

Pál apostol 564
Pál István 695
Pallas 288, 311, 466, 483, 692
Pálóczi Horváth Ádám 563, 632, 707, 710, 724
Pap Gyula 711
Paris 31, 36, 52, 74, 107, 137, 140, 141, 143, 189, 266, 267, 311, 340, 406, 517, 541, 568—570, 704
Páriz-Pápai Ferenc 586, 606, 619, 633, 638
Parmenió 670
Pataki Névtelen 570
Pázmány Péter 632
Paxi Máté 296, 638
Pegazus 330—4, 336—8, 452, 688
Pelopea 448, 689
Pesovár Ferenc 7, 578, 653
Pesti Gábor 598
Petki János 558, 561, 583—5
Petrás Incze János 572, 587, 647, 650, 655, 656, 666, 673, 675, 683, 702, 710
Petróczi István 5
Petrovay Miklós 603, 610
Petróczi Kata Szidónia 5, 610, 619
Pettkó Béla 601
Phaeton 291, 330, 331, 334, 337, 448, 454, 456, 637, 652, 688
Phyllis 267, 576
Phoebus 425, 652, 678
Piramus 641
Plutarchos 638
Pogány Péter 7, 724
Pogrányi Benedek 642
Priamus 74, 306, 463, 576
Protesilaus 604

Rachel 530
Ráday Pál 5
Radvánszky János 5
Rajeczky Benjamin 723
Rákóczi Ferenc 668, 669, 707
Rimay János 574, 644, 723
Romulus 447, 449, 451, 455

Salamon 265, 473, 530—2, 639
Sámson 250, 257, 258, 530—2, 705
Sándor Ilona 467
Sándor Imre 565
Sas István 711
Saturnus 280, 293
Schram Ferenc 592, 626, 664
Semiramis 524
Seprődi János 554
Sisiphus 294, 638
Solymosi József 646
Soos Kristóf 554, 564
Sréter János 5
Stoll Béla 558, 581, 600, 668
Suki Zsuzsanna 568

Szabó György 468
Szabó Károly 724
Szabó Pál 229
Szabó T. Attila 578, 608, 621, 649, 654, 671, 709, 724
Szabolcsi Bence 553, 554, 565, 596, 599, 610, 617, 632, 653, 660, 724
Szarvas Gábor 724
Széchy Tamás 558
Szegő Júlia 724
Székely Boldizsár 606
Szentgyörgyi Horváth János 667
Szentiványi Zsigmond 568
Szentmártoni Bodó János 566
Szentmiklósi Pongrácz András 562
Szentsei György 5, 687
Szigeti József 713
Szilády Áron 554, 562, 581, 603
Szinnyei József 724
Szinyei Gerzson 560
Szirmay Antal 705
Szűcs István 670

Tantalus 149, 278, 448, 451, 453
Tarnóczy Sebestyén 564
Thalia 292, 293, 637
Thaly Kálmán 6, 567, 568, 574, 575, 577, 585, 594, 596, 598—601, 603, 604, 609—614, 623, 626, 627, 630, 633, 639, 645—7, 649, 652—6, 658—660, 668, 670, 675, 681, 693, 694, 699—702, 706, 709, 711, 724
Theseus 425, 530, 568, 678
Thisbe 576, 641
Thoroczkai Zsigmond 667
Thököly Imre 668
Thúry József 580, 598, 633, 656, 697
Thurzó család 555
Thiész 293, 637, 689
Tibullus 336
Tinódi Sebestyén 570
Titius 137, 138, 140—5, 267, 448, 451, 453, 627, 689
Tofeusz Mihály 564

- Tolnai Vilmos 581
 Torma Károly 571
 Török Bálint 275, 630
 Tullius (= Cicero) 330—2, 334, 337, 338
 Turóczi-Trostler József 693
- Újváry Zoltán 7
 Ulisses 652
- Varga Imre 599, 603, 607, 655, 661, 668,
 672, 690, 705, 724
 Vargyas Lajos 575, 578, 599, 610, 628, 651,
 660, 663—5, 691, 699, 723
 Varjas Béla 563, 566, 570
 Vásárhelyi Jakab 606
 Vásárhelyi Péter 606
 Venus 13, 17—20, 29, 30, 36, 37, 39, 40,
 61, 93, 94, 97, 106, 109, 112—4, 119, 122,
 150—3, 180, 186, 189, 190, 224, 225, 233,
 246, 250, 252, 255, 263, 264, 267, 269,
 279—283, 292, 294, 306, 307, 311, 323,
 324, 326, 339, 340, 342, 343, 345, 353,
 356, 357, 388, 404, 405, 425, 437, 449,
 451, 453, 466, 486, 520, 522, 523, 528,
 530, 541, 542, 550, 564, 594, 608, 613,
 618, 619
 Verancsics 617
 Veress Sándor 684
 Versényi György 610, 613, 625, 660, 671, 724
 Vértesy Jenő 619
 Vikár Béla 561, 569, 575, 577, 579, 592,
 598, 603, 620—2, 625, 636, 647, 649—
 651, 655, 664, 669, 672, 682, 684, 688,
 696, 699, 703, 709, 724
- Waldapfel József 568
- Xenophantes 296, 638
- Závodszky Levente 561
 Zephirus 519, 520
 Zeus 637, 688
 Zrínyi Dorottya 558
 Zrínyi Miklós 563, 626, 644, 678, 724
- Zsigmond magyar király 592

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó

1588—1655

1. <i>Madzari türki</i>	11
Fekete szemu szemuduku	
2. <i>Gazel-i türki we-magari</i>	12
En nem bantom te kegyelmed	
3. Régyi tüzem alat szive	12
4. Megh chal az Cupido enghem az arulo	13
5. <i>Szeretömnnek megh tert kemenssegeröl</i>	15
Banatul szyuemet, kyntul eletemet	
6. Mar elieöt en vtam, elkelj mar indulnom	16
7. Sebes tenger hobja Julia haragja	17
8. Vagyone szivem szándekodban	17
9. . . . ISTVÁN	
Szep ki nylt rosa, gienge viola . . .	18
10. Wenus kenszerite, engem arra intc	18
11. Ziuue ne gerjezzen, zeme se egeszen	19
12. <i>Tancz</i>	
Az rigonak eö szolasa engem vigaztal	20
13. <i>Isten welonk</i>	
Elethometh zanjad, vegjed zerelmometh	20
14. Szötet keödbulj allégh tisztult valla zép hainal	20
15. A szemeid két gyémántnál	22
16. Buidosuan, faraduan zerelmem kepe	23
17. Megh szerettj szalaszat	24
18. Egiczer valla en életemben	25
19. <i>Viragh enec</i>	
Leölkeöm Katta, zerelmes lölkem, ziuem, Katta	27
20. Rementelen keppen minap teortenetbeöl . . .	28
21. Geönerosige ziuemnek	31
22. Jöuel az tanczban en uelem, en zép tarsom	32
23. KORODI	
Ime, mely ujságh, de nem vigasságh érkezik	33
24. <i>Hainal</i>	
Kely fel, ki uallal te szép leanj	35
25. NITRAI PÁL	
Nosza Pariz, ued kezedben niladat	36
26. Czudalatos nagi banattia sziuemnek	37
27. Búm neveleö s nem kemelleo szerelem	38
28. Már könyeznek bánat miat szemeim	39
29. Várj meg madaram, szerelmes társám	41
30. I. <i>Intö és oktató enek az aszonoknak visztekrül</i>	
Aszszony népek, vegyétek eszetekben	44

VI. <i>Hogy betsüllye aszszon az urát, tanítatik</i> Aszszony népek,vegyétek eszetekben	49
31. <i>Cantio matrimonialis</i> O bodog fezek, a hol maid lezek	51
32. Be nem telik abban kedvem	52
33. Jelen vagyon már az üdö	53
34. Kertemben nyilt piros rosam	55
35. Az erős magneshez hasonlatos solimom	58
36. Oh melly keservesen jut nékem eszemben	59
37. Butul mégh hérvat, kentul el bagyat	60
38. ARANYASY ISTVÁN Az eghek forgási, czillagok íarasi	61
39. KÁLAY KOPASZ PÁL Lépiél csak két szóra, lássad hogy az suera	62
40. Egi igen zep kedues, illö, kellemettes	62
41. <i>Az Házasságról [Cantio matrimonialu]</i> A' ki indul hoszszú útra	64
42. I. Uy hirt mondok, minden reá halgasson... II. Egy vén vitez ilyen panaszt inditta	67 70
43. Egy keserves, joktol fosztatot szegeny rab	73
44. Sok bum es faratsagim vtan	76
45. Gondolkodvan czer egy iffiu monda	77
46. I. Bánatya nincs ez világon annak II. Igaz Isten, hát én hova legyek III. Banotya nints ez világon annak	80 82 83
47. Immár tülled egy kevésse megh válom	85
48. Bánatban hagyád szivemet	86
49. El kel valnom latom tölled edesem	89
50. . . kinomnak oka testemet mardossa	90
51. Oh en edes nagy jom, kiert regen egék	90
52. Reghi remensegem, kedves szerelmem	91
53. Egy bizot barátom engömet szollétuán	91
54. <i>Ennihani uersék, melliekben egy iffiu uezi buchuiat kedues szeretöietul és barátitül</i> O geöniörüséges, o the edesseges	92
55. Mutata szerencze egy almat kezében	95
56. Nincz mar életemnek remenye szivemnek	97
57. Megh adak nem regen giöny virag leverre	97
58. Vinnyeb leány nem volt az városon	98
59. Ereöss, teökeletes aszszony allatot	98
60. Czak addig tart az aszszonynak az hiti	98
61. <i>Olah tancz nota</i> Oh buban be merult, el epedet szivem	98

A TELEKI-ÉNEKESKÖNYV KELTEZETLEN ÉNEKEI

62. <i>Tancz nota magyar</i> Bizonyos ok az el válasra	103
63. <i>Torok nota</i> Szivem szakad, meghis ohajt hozzad	103
64. Roszaly kert mostan teled majd ezenel el mulik	104
65. Kizded kozep karczu gyenge liliom szal	104
66. <i>Tot tancz nota</i> Egy szep szelid kis szolmoczkam szugar szarnait	105
67. <i>Hamarja tot tancz nota</i> Szivemnek remenye, edes kis Aniczkám	105
68. <i>Tot tancz nota hamarja</i> Reggel szep arnyekben csipdesven violat	106
69. Kedvemet ujétto, öröm bátorito	106
70. <i>Melos</i> Orvossagot badgyat lelkem nem talál	107
71. <i>Tancz tot</i> En vagyok az mesze foldrol repullo kis madar	107

72. <i>Tancz nota olah</i> Mikor el indulek, nem lathatom vala	108
73. <i>Tancz tot</i> Kedvek vidamszaga tolem el tavezek	109
74. <i>Torok nota</i> Kegyeszemet immar regen nem lattam	109
75. I. Mit vetettem, idegenert hogy megh utaltal III. <i>Cantio de amore</i> Mit vetettem, édes szívem, hogy meg utáltál	110 111
76. Teged szívem nem regen esmertelek	111
77. Oh czendes almok es nyugodalmok, but hoztok	112
78. Szok bu es faratszagh en szivemet gyotri	112
79. Gyenge szok szep szinu viragok kozt jarvan	112
80. <i>Tot tancz</i> Az minap egy kegyes eö eoltozetiben	113
81. <i>Torok nota</i> Buczumat veszem immar töled, jo illatu	113
82. Az Ur Isten minkot az mi szerelmunkben	114
83. <i>Tot tancz</i> Teölled eletem remenye megh sebhét immar szerelme	114
84. <i>Melos etc olah tancz</i> Az minapi szodat most ki nem jelentem	114
85. <i>Alia tristissima, Eheü!</i> Oh gyönyörüséges szép alak	115
86. I. Egyeb rab azt halvan, hogy az ayto zeörögh II. Egy szegeny rab halván, hogy az ajto zörögh	115 116
87. Edes Juliam, gyenge violam	117
88. Oh gyönyörüséges edes kis Juditkam	119
89. Minap, lattam, eppült egy szep viragos kert	119
90. Holt eleven jaro, gyast magan viszelö	120
91. Draga személyedert hat en hova legyenek	121
92. Szandeka szivemnek megh nem elegithcd	122
93. Vagyone szivem szandekodba	123
94. Hogy agyambol, mely almimbol reggel szerkenek	123
95. Hajnal vitorlajan, arany szinu szarnyan	123
96. BORNEMISZA Banati szivemnek, nyomorult fejemnek	124
1659—1672	
97. GYÓRI GYURKÓ Tudod, régen ohaitalak	129
98. I. <i>Cantio de amore</i> Egö lángban forog szivem, hidgyed, éretted II. Egö lángban forog szivem, hidgyed, ercted III. Egö lánban forog szivem érted, edessem IV. Egö langban forog edes szivem ercted	130 132 133 135
99. I. Siralmas hatyu Neánder partyán VII. Siralmas hatyu Lerander partyánn VIII. Sirallmas hatyu a tenger partjan IX. Leander partyán egy fejer hatyú	136 144 145 145
100. <i>Egynehani szep rithmusok</i> Kalitkamban rekeztett solymomot	146
101. ...MIHÁLY: <i>Cantio alia de mulieribus</i> Az minap egy aszszony az többi közöt	147
102. I. Hová készülsz, szívem, tujem el-buidosni IV. Kedve szerent valo virágra ha talál	149 152
103. KOMLÓS Keserüsségh miatt maid megh emésztetem	153
104. All előttem egy virág szál	154
105. I. Mint az uton jaro, ki ket utra tanal IV. <i>Cantio de juventutis</i> Mint az uton iaro, ki ket uttra talál	156 163

	V. Hej meg kelenék már feleségesednem	165
106.	I. <i>Quaerela puellae nupturiensis</i> Szerelmem anyyanak, a nap leannyansk	168
	II. Az Florentinának, Altades lányának	169
107.	Nem szoktam, nem szoktam kalitkában lakny	171
108.	I. <i>Czigányrul szerzetet Historia</i> Néktek hogy ha tettzenek, egy eneket mondanék	172
	II. Kinek marad a gatya	175
	III. <i>Czégany Eneke Utroll</i> Egy éneket mondanik niktek hogy ha tetczenik	177
109.	Ninczen az ég allat kedveseb gyemantnal	180
110.	Oh gyönyörűségés, mindeneknel kedvesb	182

A VÁSÁRHELYI-DALOSKÖNYV KELTEZETLEN ÉNEKEI

111.	I. Napom s orám az elöt ez vala	185
	II. Vallyon élszé, kedves, édes rosam	186
	III. Vallyon élsz é kedves, ékes rósám	187
	IV. Napom s oram ez elöt ez vala	188
	V. Arva vagyok, szivem, nalad nélkül	189
112.	Bajnokja ifiunak szerelmesekről	190
113.	Mond még szegeny árva, merre siránkozol	191
114.	I. Fris színben tündöklő edes szep aszszonkám	192
	II. Rajtad az én szivem immár megh nyugodot	193
	III. Fris színben tündöklő lelkem, szép aszszányam	194
	IV. Friss színben tündöklő lelkem szép virágom	195
	V. Friss színben tündöklő lelkem, szép alakom	195
	VI. Del színben tündöklő lelkem virág szálom	196
115.	[<i>Cantio jocosa</i>] Nosza sohajcs egyet, gondoly valahová	197
116.	Sokan szolnak most én réám nagy artatlanul	199
117.	Szivem vidámsága, gyönyörű szép Sára	204
118.	Bágyadt lelkem, mit remenhecz tovább magad felöl	205
119.	I. Nem szollok én senkiről	206
	II. <i>Cantio ludicra</i> Nem szollok en senkiről	208
120.	Az mezőre ki menek	219
121.	Csak nem régen láték egy szép virág szálát	220
122.	<i>Cantio nuptialis</i> Lakiatok vigan, igyatok bátran	221
123.	Madarak között nincs sebeseb solyomnál	224
124.	Láték minap még rekesztven egy kis madarat	225
125.	Minap kezemben vöm musikámot	226
126.	Egy filemüle kis madár	226
127.	Hallade, pendics az lantot	228
128.	Poéták hol vattok, talam mind alusztok	229
129.	Kégyes dolgot hallasz most én töllem	230
130.	Két szép fejer almát minap hogy láték	232
131.	Langal égh az szerelem az ifiak szivében	233
132.	Szivemnek panaszkodását	240
133.	Zöldnek mondnak egy madarat.	242
134.	Tekentek egy igen szép kertben	242
135.	Piros hajnalokban szollo kis madárkám	243
136.	Im hol nyitva én kebelém	244
137.	En bus gondolatim, beket hogy nem hattok	245
138.	Bumra termettel volt nekem világra	245
139.	Minap epült, látám, egy szép virágoss kert	246
140.	Mint az törben kérttedt árva madár	247
141.	Soha nem volna job, mint ven aszszont venni	249
142.	Nem de nem te vagy az szép fülemile	250
143.	Oh én keserves eletem	251
144.	Eletem hervasztja szerelemnek langja	252
145.	Eletemnek s vigh kedvemnek fényes csillaga	253

146. Gyász ruhámis nekem, mint hollo	255
147. Gondal télyés üdö, siralmas esztendő	256
148. I. Meny el édes versem, violám köszöncsed	257
II. Menj-el édes fetském, violám köszöntséd	258
VI. <i>A szeretőjűt köszöntő naita</i>	
Meny el ides fetském vijolám köszöntséd	259
149. Nincsen ez világon keserüségh nagyob	259
150. Keserves panaszim mi haszna, hogy tészem	260
151. Mikor vadászna minap Dianna	261
152. Kevés szoval vegyed jo akaratomat	261
153. Szomorúságh után ha öröm érkezik	262
154. Élyetek vigan mostan minyájan	264
155. Hamisságban foglalatos, gonoszságban alhatatos	265
156. El nyertem az pályát, vigan örvendek	266
157. Ajak verén termet sugár lilium szál	268
158. Három féle dologh világban tartoztat	269
159. Gyönyörű szép triumphussát Vénusnak látom	269
160. I. Iaj nekem szegennek, idegen legennek	270
II. <i>Cantio alia de amore</i>	
Iaj nékem szegennek, idegen legennek	271
161. Minap mulatni mentemben	271
162. Oh szivem gyönyörüsége	272
163. Mozduly notám, szivem vigasztáloja	273
164. Bátor bár ugy légyen, mint hoztia szerencse	275
165. Teremet állat közt nincs szeb az embernél	278
166. Vigye ördögh ött pokolban	278
167. BARI ISTVÁN	
Bukkal emesztö szomorü tél	279
168. Titkon Vénus egy szép kertet mostan plantala	281
169. Az vén aszszony borjut öriz	282
170. Együt vagyon Vénusnak két léánya	283
171. Bum él felejtesere, jom közlőb eresére	285
172. Faradoz elmém szelyel, tusakodik szivemmel	287
173. I. Egy philemüle zengését	288
II. <i>Cantio alia de amore</i>	
Egy fülemüle zengését	289
III. Egy fülemüle kis madár	290
IV. Majd el jön már a' meleg nyár	290
174. Péndics mégh te az hegedüt	291
175. Hozzon Isten, hozzon jo egességben	291
176. Talia eneket el kezdette	292
177. Keserves panaszszal kezdem énekémet	293
178. Jo illat mezőkben tavasszal kertekben .	294
179. Szivem szakad s mégh is ohajt, hü szerelmem	295
180. PAXI MÁTÉ	
Peldázta a minap eszakai álmom	296
181. Mint vagy, édes lelke, gyönyörüsegem	297
182. Atkozot szerencse, ki nekem szolgáltál	298
183. Cséendes szép időhöz hasonlatos érkölcs	299
184. Piha esse feszeke, meg untam magamot	300
185. I. Tudode, miért jöttem élődben	301
II. Hallode iffiu, iöi te egy szomra ...	303
186. Ez volte, szerelmes szivem, te kívánságod	305
187. Egy violát nevelt Venus szerelemre	306
188. Egy szép tánczot jo kedvemből	307
189. Szerelmemnek szerelmejért gyöttrődnöm	309
190. Istenem sok jokkal mint mezöt virággal	310
191. Édes szerelmem, kedves örömem	311
192. Néktek szemetek fekete	312
193. Mint parducz predára, kegyesem ily bumra	312
194. POGRÁNI	
Piros rosa színü, sok vigasság szerző	313

195. Áldot pünkösztnek fel teczet ujsága	314
196. Egy új historiát mondanék tő nektek	315
197. Bár csak ejel hadnál énnékem alunnom	316

A MÁTRAY-KÓDEX KELTEZETLEN ÉNEKEI

198. . . . ANDREAS	
Sötétség hoga napom világat	321
199. Oh atkozot kis Cupido	322
200. I. Minden állat örül a tavasznak	325
II. Latom, minden örül az tavasznak	326
VI. Minden örül a tavasznak	329
201. I. Hól vadtok Pegasus, Parnassus leanyi	330
VI. Jaj mely keservesen jutnak én eszemben	335
202. Isten veled édes kedves Minervam	339
203. Mutatta Venus két almat	339
204. Meny el, madar, meny el, mond szolgálatomat	341
205. Friss ékes termetű kedves virágh szálom	342
206. Oh kedves filemilecske	343
207. Vékony cyprus fához hasonló vig szívem	344
208. I. Meny-el két kezemmel írott kis levelem	345
V. Eregj, sies postam, menyel edes versem	349
VI. Igy szokták mondani, poéták leírni	349
209. Jaj ki keservesen esik ez énnékem	349
210. Gyenge rosa, kis hattycuska, viola	353
211. Arva fejem, mi haszna éltem	354
212. Az ki nem régenten válik el en tülem	355
213. Hazadban be lépnék, ha megh szanal	357
214. Vagyoné, szívem, szandekodban	358
215. Am ugy légyen, mint akarod	358
216. Bátor bár ugy légyen, mint hozzá szerencse	359
217. <i>Cantio petitoria</i>	
Vaygon egy kiss raro, szarnya nélkül jaro	360
218. Egésségel én szerelmem, lelkem viragom	361
219. Téry megh mar buidosasidbol	361
220. Mit vétettem, édes szívem, hogy meg utaltal	365
221. I. Iffiusagh, mint solyom madar	365
XXIII. Régi napok, régi napok	382
1676—1700	
222. Eletemet vetell bar	387
223. Kinnal tellyes szívem szomoru bánattya	388
224. I. <i>Károlyi Sándor éneke az feleségéhez</i>	
Isten hozzád Erdély ország	389
II. Isten hozzád Magyar ország	392
X. <i>Rákótzai edjik szomoru nótája</i>	
Oh kék szinnel fénylő egék	400
XI. <i>Hadba induló legínynek szeretőjítül való butszúzása</i>	
Isten hozzád Magyar ország	402
XIII. Jaj szerelmem töllem elmégy	404
225. <i>Cantio alia de amore</i>	
Megh unt engem az én uram czafrangos voltomért	404
226. BENEFI JÁNOS	
I. Bolontsag vollt nathoz bizni	407
XXIII. Amit szívem nem reméllét	413
XXIV. En te reád nem haragszom	414
XXVI. Oh en edes kedves rósam	416
227. I. Nám meg mondám tüz egette	419
II. Megh mondám tüz egette	420
228. III. Ha el gyün az aratás	422
228. <i>Cantio de amore</i>	
Iletemnek, vig kedvemnek fényes tsilaga	423

229. Ki olttya meg langját szomoru szivemnek	424
230. Homalyban öltözött tündöklő szep Phebus	425
231. BORNEMISZA	
I. Banatos szivemre nagj fájdalom szállott	426
VII. <i>Egy bánatba merült sziv</i>	432
Bánatos szivemre nagy fájdalom szállott	433
232. Törík szivem törík, mint az üveg romlik	433
233. Rigottskám, rigottskám, tsatsogo szajkotskám	433
234. Az gelicze madár, ki társatol el vált	434
235. Bizony nem veltem s az előtt sem hittem	434
236. Hobol az nap vizet araszt	435
237. Kegyesigne kipe most lipik előmben	435
238. Nincz nagyob gyötrelem, mint titkolt szerelem	436
239. Ki katonája vagy kuruczom	436
240. Im nem regen hogi az kertben be lepek	436
241. <i>Vegseő buczuzas</i>	
Imnar az elmemet tova nem farasztom	438
242. Soha nincz oly viragh, kinek massa ninczen	440

XVIII. SZÁZADI KÉZIRATOK KELTEZETLEN ÉNEKEI

243. Jo lakásban az kik vadtok, vig örömben vadtok	445
244. Ez világon, lám, mindenek tása vagy immár	446
245. I. Mit tréfálsz Cupido, mint saját mátkáddal	447
III. Legyen felesed amaz Peomatra	450
V. . . . az Abelt, Chainnal bujdossál	453
VI. Mostan az egekre vetem szeméimet	454
246. Piros hajnal korban szollo galambockam	456
247. Kedvemre termett aszonykám	457
248. I. <i>Cantio de amore</i>	
Legy jo egessegben virágzo vijolam	457
III. Ély jó egésségben virágzó violám	459
249. MÉSZÁROS PÉTER: <i>Cantio de amore</i>	
Isten hozzád szajkotskám	459
250. <i>Cantio de amore</i>	
Bár tsak élyel hadnál, szerelmem, nyugodnom	462
251. I. Szivemnek tárházából kinyilt szép violám	462
II. Enyhicsed, vidamicsod csak egj ket szodalis	463
252. Mint a szép folo viz télben meg aluszik	464
253. <i>Cantio de amore</i>	
Csalárd most ez világ, nintsen kinek hidni	465
254. Jutka szivem Jutka, ne suj atka ream	466
255. Tunyaság az életnek jobiát meg tompittyá	467
256. <i>Cantio alia de amore</i>	
Oh hitető, álnok szivü Diánna	471
257. Házosságra jaj magam idejc már, hogy adgyam	473
258. I. <i>Cantio matrimonialis</i>	
Jövendő dolgaimrul addig gondolkodám	477
IV. <i>Hazassagrol valo enek</i>	
Jövendő dolgomrol addig gondolkodám	481
259. <i>Cantio alia de ebriétate</i>	
Kénszeritem elmémmel rithmus hozo pallást	483
260. <i>Cantio alia de amore</i>	
Oh mely álhatatlan világnak öröme	485
261. I. <i>Cantio alia de amore</i>	
Megh jelentem panaszomat	487
III. Meg jelentem panaszimott	488
X. Békességben lehez töllem	494
XI. Kinek élek boszujára	495
XV. Jut é szivem még eszedbe	499
XVI. Barna leány! érdemlem é	500
XVII. Megbocsás edig valokrol	501

262. Sok ideie, miulta halgatok	501
263. MAKÓ MIHÁLY	
I. Isten algyon megh édes barátom	503
II. <i>Az haszasságról</i>	
Isten elgyon meg kedves barátom	504
VII. Aranyért, ezüstért, zifra ruháért	508
IX. Aldgyon meg az Isten kedves jó barátom	509
X. <i>Házasságra tanács</i>	
Isten aldjon meg édes barátom	510
XIV. <i>Pohár köszöntés</i>	
Az Isten álgyon meg, kedves jobarátom	513
264. <i>Cantio alia de amore</i>	
Io napot, szivem virágom	514
265. Az en arva fejem edgj remensegenek	516
266. Megköttözött engem fekete két szemed	518
267. Aki urát nem szereti, gyűjjön hozzám lakni	518
268. <i>Rósa — Víola</i>	
Kölső kóronara nincs semmi szükségem	518
269. Bujdosni indulnék, ha tarsot találnék	527
270. Egissigel, szivem, szivemtül már elvált	528
271. Szolaly meg már egyszer hozzam	529
272. Paraditsom kertin, Diannanak berkin	530
273. I. Nem egy féle dolog tartóztat engemet	530
II. Harom féle dolog tartosztat világban	531
274. Bizadalmam csak Istenben	532
276. Latom az üdönek gyönyörű ideit	533
276. I. Eszi harmat után vegre mikor osztan	534
IV. Boldogtalan vagyok, mert kinaim nagyok	535
VI. <i>Egy test szerint való igen szép ének</i>	
Boldogtalan vagyok, mert kinaim nagyok	536
277. Az minap szejjel jártomban	538
278. Rementelen szegeny fejem	539
279. I. Vajha tündérré lehetnék	540
II. Ej ha tünđerre lehetnék	541

PÓTLÁS

280. Az kik mostan nagy szeretedben lakni	547
281. Tülled mostan eletem reminye	548
282. <i>Cantio pulchra de amore</i>	
Jarvan minap az mezőben	549

JEGYZETEK

Bevezetés	553
1588—1655 (1—61. sz.)	555
A Teleki-ék. keltezetlen énekei (62—96. sz.)	583
1659—1672 (97—110. sz.)	596
A Vásárhelyi-dk. keltezetlen énekei (111—197. sz.)	606
A Mátray-k. keltezetlen énekei (198—221. sz.)	644
1676—1700 (222—242. sz.)	667
XVIII. századi kéziratok keltezetlen énekei (243—279. sz.)	686
Pótlás (280 — 282. sz.)	713

JEGYZÉKEK, MUTATÓK

A források jegyzéke	717
A képek jegyzéke	722
A rövidítések jegyzéke	723
Kezdősor-mutató	725
Névmutató	739
Tartalomjegyzék	744

A kiadásért felelős
BERNÁT GYÖRGY
az Akadémiai Kiadó igazgatója

✱

A szerkesztésért felelős
VEZÉR ERZSÉBET
Műszaki szerkesztő
VIDOSA LÁSZLÓ

✱

Kézirat beérkezett: 1960. VII. 27.

Példányszám: 1360

Terjedelem: 65 (A/5) ív + 8 melléklet

✱

Akadémiai Nyomda, Budapest
Felelős vezető: Bernát György

✱

PRINTED IN HUNGARY

Ar hi er imkett nedij versakten ar efr aot sagbon
ar vi nag biiabon ar alnefma egiben mint
nem Jolent. Kerskunk fiden kint

Mags sennet, palajat hejkenk ecölgikent
allastat, folle arptom vizastat, ar madu:
mabak siken polastat

Nömb nadat tü hit uatloc uagbon irdvöben labastat
sint madar sokat hallomat di ar sijn sovial
sinnit sim gondoltot

Sint zammimot uilaga ifusayomac tarsosagda
banatimac uigastaga sennedimk sor jon fogaga

Moft sime hozam eji könt, hi ollion uot ommit eue sraieba
hoza eji könt, ajal mitatta mkm nag oimot

Ag hi ollion uellamit ifra uji finic uella mit sakra
binkbelombi boobattam, sennimot sennimot ottam sraieba

Las ar most mellit sennim köntit mags km sennim
hozi dol talalnom ar vulgut kibir mags fogom zentab sennim

Hi bines zimm uigast alna, banatimat elbaustratna, mely
haldgit en edgint labnom, id soltomigotit efr sennim

Kervidet adgiad kizmben, sennimot kizmben rothoben
talangattat kizmben id elungottat kizmben sennim

Obny nioyom

1. A Fanchali Jób-k. 194. lapja. (A 4. sz. ének záróversszaka és a 17. sz. ének kezdete.)

1. Munka fejezője egy almut kezében
 de ismét liigzejat tarta ellenében
 azer hogy hi hiian or ppa vinné pppen
 ne vesse or ondayt qe lartanul et ben

2. Hi ostendő napja tezzogt qünbelyüvön
 vorget fel s jüvöl onor serovero kúdben
 licre gyapt vifetele helingh maq fúvón
 aqm vavohi vigh aqar et he vö vöm ebbe

3. Ah ti qe larc liigze onicre ~~valahány~~ vohov: et or m
 oner egy vö lica ony qe onergoed et onyavaly em
 fúvón qerleofeg hqet oner onitche et or m
 fúvón hqar et kúdben et kúdben alomam.

4. Szótörője onicre aloma kúdben vö fúvón
 ha et kúdben vö kúdben vö kúdben
 igy em vigh napom: kúdben qe kúdben
 onicre ony fúvón qe kúdben et kúdben
 onicre ony fúvón qe kúdben et kúdben

5. ~~onicre ony fúvón qe kúdben et kúdben~~
 onicre ony fúvón qe kúdben et kúdben
 onicre ony fúvón qe kúdben et kúdben

6. ~~onicre ony fúvón qe kúdben et kúdben~~
 onicre ony fúvón qe kúdben et kúdben
 onicre ony fúvón qe kúdben et kúdben

7. ~~onicre ony fúvón qe kúdben et kúdben~~
 onicre ony fúvón qe kúdben et kúdben
 onicre ony fúvón qe kúdben et kúdben

8. ~~onicre ony fúvón qe kúdben et kúdben~~
 onicre ony fúvón qe kúdben et kúdben
 onicre ony fúvón qe kúdben et kúdben

9. ~~onicre ony fúvón qe kúdben et kúdben~~
 onicre ony fúvón qe kúdben et kúdben
 onicre ony fúvón qe kúdben et kúdben

10. ~~onicre ony fúvón qe kúdben et kúdben~~
 onicre ony fúvón qe kúdben et kúdben
 onicre ony fúvón qe kúdben et kúdben

3. A Batthyány-levéltár énekkézirata. (Az 55. sz. ének kezdete.)

14. *Amennyiben...*

Szavazni akarom...
Azok a...
Melyek...
Azok a...
Melyek...
Azok a...
Melyek...

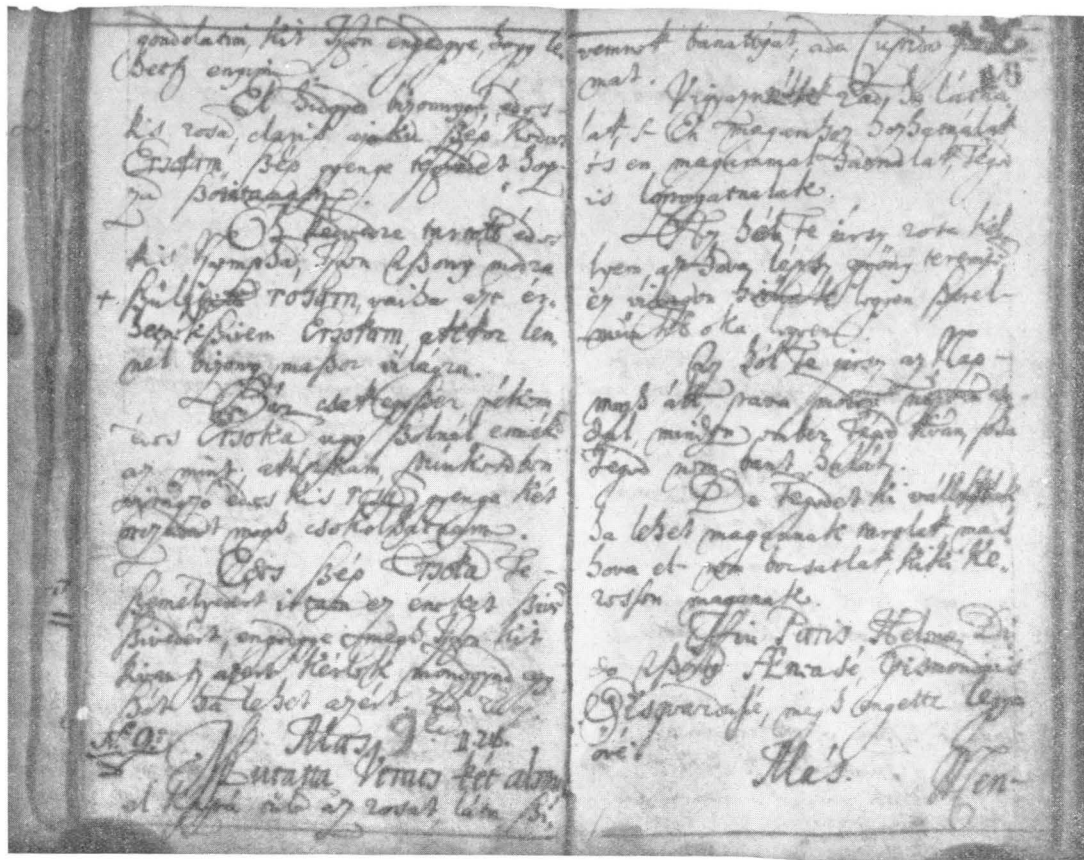
15. *Amennyiben...*

Régi...
Azok a...
Melyek...
Azok a...
Melyek...
Azok a...
Melyek...

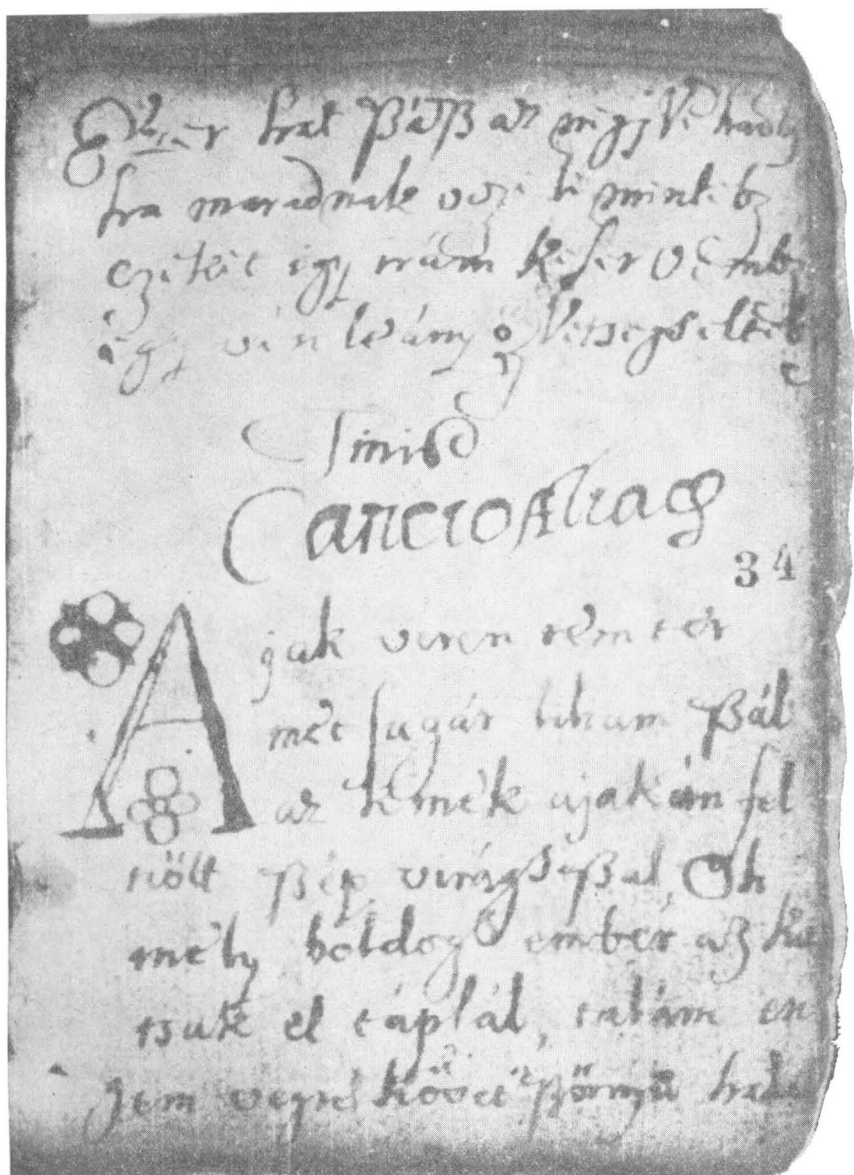
Handwritten signature

D.

4. A Teleki-ék. 20b—21a. lapja. (A 67. és 68. sz. ének szövege.)

5. A Mátray-k. 15b—16a. lapja. (A 202. sz. ének vége és a 203. sz. ének eleje.)

7. A Thoroczkay-dk. 34a. lapja. (A 46. sz. ének záróversszaka és a 157. sz. ének kezdete.)

All' élettem egy vírányfát, ^{szia.} azon lates liliumfát,
 ki kertemben pep vírányfát, ki élettem életlen all.
 All' élettem egy vírányfát, sota fíriál pep vírányfát, kegyes
 tekintetli rotám, sötüli mellyő pártokkám.
 Monám alle pep vírányfát, ki kertemben élettem all,
 annak olj drága vírányja övencates pep rotám.
 Ki kertemben pep vírányok, illatomnak liliumok, és
 tündéklé és tündéklé pivos roták, özönörüfényes vírányok.
 Oh drága lates pep rotám, pepen tündéklé liliumok
 életben fátto kegyesem, motolozogyal pivos lükem.
 Oh pep rotám penlemében, m'les gútok pep kertemben,
 rota lilium pedestem, és az te pep penlemében.

akkor pep

Akkor pipen fátadttudtam, sota orrádat healtatom, és
 életlen hokalgatom, akkor lifem ujultam.
 Nekiéd egészek adastek, pep termeléd listiteted, go hied
 neved hallastek, és én fölóm díszítetsek. Penneid
 veiged immár küszömet, fozalts odm' kéküvedet, pa
 meg kezenid egemet tanst meg az én élettem.
 Aha ezek kútfas hatvénben, ezeket irid egy kőben,
 p'ertem mellett üttemben, özönörüfényes penlemében.
 Hila de amos. Csanos.

Nándi és a mind penleméül való inek
 fátadttudtam ebben az kis könyvemben
 a mely unomnak
 pükfegy te
 lükem.

Ének 2

8

Valljon 'Istén' kedvej édes rosam enlegeté engem
 Kiphaalam arajha mostan Bemiledes Larnom, Szé
 Szabadar indgyer meg Desokolnam.
 Orvavagrok Szivem nalad nélkül mirr gertiese ke
 Legete, egjedöl, nem kívánote tenkir nalds kívül hű
 Hgedven maradote egjedöl.

Ingyer könyo ppenge Salum Bih, tölteltes hűvégnak,
 egjedöl lalt, Szivül Szivem ell orülmi nem kíván, va
 Talonidig nemoralabds ell halat.

Szím fölles bparor ílet fegyver, marteokantyan baror
 Szék Embex, de mivel már megd fog Szalaks egde
 Indgyer Szivem nem bocsajlak töböröz.

Élt Jorkaig gönöröz airagom, oroha rüled vagon ell
 Vatasom, de rüüd nap nissa fordulasom adgga
 Szé Bemiledes Larnom.

Akar menyete ad Vilag vigire ad Fengernek tubis
 Szegletire en Szivembül nem bicski rektisrove
 megdker eslet Szivem e. Szrendöre Amen.

Alia pia. 3

Sivos hajnal hortan szollo galamboskam,
 Szim megd könyaimat edes veragocskam Venus
 Keryibe nyúl Szé Sivos dozauskam Szegül
 mar in hozsam tavos szass ell buskam

Nem

em egyféle dolog tartoztat
 Engemet e világi életbe, mere
 el hagyott N: rajtam szép fegy-
 verem lovam pedig úrésbe,
 de mind ezek feleu egy hegyes
 Engemet tart nagy jó reménysegebe.

Nem ember az ollyan nem Terji maga,
 Nban aki szépet nem szeret, lam meg
 a szentiek is szerettek a szépet Ember Angyal
 nem lehet hát en szeginy vélek ki egyedül
 élek bánatimban mit tegyek.

Szent volt Dávid Király de Bechsabe-
 el halt szép volt azért szerette ama az erős
 Sainson Dalila Asszonyért életét el vesztet-
 te; bölcs okos Salamon szép Asszony ked-
 véért Menet meg vetette.

Egyptus pusztáját Rachel szépsége,
 ért Jakob meddig tapodta, kedves Ariadne
 Theseus királyért életét kórháza adá, szar-
 kány tejjel telve kinek mind ezekre szí-
 ve meg nem indulna.

Hires Helenáért egész Görög Ország
 segyverrel viaskoda, Páson királyfi-
 ért Medea szür-leány, Attya házat el hagyá
 "hát en N: szívem tarházaért ne harcol-
 lyak ki mondgya?"

Esther Asszervussal lam melly szépen él-
 tette Ist: Irás bizonyítja, Holófornesen
 tett Judith erősege Szivem nem háborítgya.

11. Az Erdélyi-ék. 43. lapja. (A 273. sz. ének kezdete.)

- ALIA 20 - 280 -

anaal sgy az berstom az ffiak
 füveben. Ugyan jo sjo halja vmaruak
 kezben
 az villog nap rojog, hunyorgo Bemek
 Lihum bol hatot bolreka kezben.

Szep, Penyflomom hejaban hujar az
 Hoz Zengedve zengedve fejer Padalak.
 Hejeren volyelon y arant hozforzak
 Huznak szivek szivet hajlogafjal, Hegelenla

3 7

3 Hstenem im bol itk keferem y sva,
 Kinel sivet gyuton Gyija Cedru farak feje
 gyit al itk al az Ei meg olkahja,
 Hingndoron az berdem sivit gyuton gyija.

4 Im bol al viragok söt retnot kegyet Delphim,
 Jerico mezejm reposto Gyolicom,
 E hoz vagy e mint vagy Zengo Fulemlem.
 Fogza e kezet regon Kovane sivot sgy berstom.

5 Harnam haram vetned kegyet simeidet
 Rogogo hajnel crillag noha simejedet
 Altanami magamat sjo berstomadon
 Deceteld. Imy sivekkel hozzam vig svedet
 Altanami

12. A Bathó Mihály-ék. 280—1. lapja. (A 131. sz. ének kezdete.)

Ezer hat hat kelenben

Kirelmen nek veig. i. k. ben

Átötm. ben nagy tenel

Foglalom. ez. le. ver. sen. ben.

MAS U. Neje men. k. om. k. k. ma. y. z. k.

Minden örüll atavaf. ma.
vigan varja nyillafat. a. B. k. ma.

Füllet hajrat. a. f. e. p. ma. d. a. z. k. o. n. a. b.

H. H. e. r. e. k. m. a. s.

Minden nagy. s. e. l. l. y. m. i. z. e. d. i. n. g. a. l. o. r. n. a. d.

Füllet. m. i. l. l. e. t. e. r. a. z. j. o. k. a. l. l. ö. t. r. e. n. d. e. k.

Satom nagy. d. e. l. e. t. i. ö. r. v. e. n. d. e. k.

Szep. p. i. n. k. e. s. t. m. a. j. a. r. a. j. e. l. e. n. t. n. e. k.

Minden. a. l. l. a. t. s. e. p. t. a. r. s. a. v. a. l. l.

Nin. r. e. i. o. l. l. j. e. l. l. e. k. i. n. e. k. r. a. z. s. a. n. i. n. t. e. s. e. n.

Mig. e. g. y. m. a. r. t. o. u. a. z. h. a. t. t. a. l. l. m. e. g. y. v. a. l. y. p. r. a. y. a. e. g. y. m. a.

Az. v. a. y. a. g. o. n. o. z. s. e. a. r. a. t. a. l. l.

E. g. y. t. e. k. i. n. t. e. t. s. e. r. z. i. a. z. s. e. r. e. l. l. m. e. t.

b. u. s. s. u. l. l. j. o. n. a. z. o. m. s. e. t. k. ö. v. e. t. t. e. g. e. t.

I. d. e. l. l. e. g. k. ö. v. e. t. e. n. g. e. d. e. l. l. m. e. t. s. e. g. e. t.

Az. k. i. k. e. r. e. t. e. n. g. e. a. s. t. l. l. m. i. s. t. s. p. e. t.

D. e. e. n. s. e. g. e. n. y. a. z. a. z. b. u. s. t. e. j. e. m.

Alaps
Bemintelen helyen
Vallyon hol elhűlt a hűvös
Kis vész el a szél
Hol a szív meg a név
Szíves mind a jele gondol
Bánatom nyoma ott van
Mellyel látom a testet
De meg nyújtott meg a szív
Derjován el a szél
Ojdi harmad hűvös el jó
Hűvös el a hűvös
Hűvös van a hűvös az jó

Alaps
Bemintelen helyen
Vallyon hol elhűlt a hűvös
Kis vész el a szél
Hol a szív meg a név
Szíves mind a jele gondol
Bánatom nyoma ott van
Mellyel látom a testet
De meg nyújtott meg a szív
Derjován el a szél
Ojdi harmad hűvös el jó
Hűvös el a hűvös
Hűvös van a hűvös az jó

14. A Solymosi-ék. 39—40. lapja. (A 278. sz. ének kezdete.)

Cantio Alia ²⁷⁵ 170

Al. 53

AL
Lo-
de
ff-
ru
iöi
re
eg
hom
ra

nem mondok gonosz söt mitek
iora nem sokat veszen egy fer-
taly ora, nem sokat veszen egy fertaly
Tudode mastan elöbbon iöiem,
abagy nem veszed art is eszedben
hogy ma nepestig farottam ebben bir
Nagy Sivalmasan teget keres-
lek, mmden utakon teget lestelsk,
igen akarom hogy föll lötredekigen
Mondoratok

274 Cantio Alia de Amore

Al. 57

AL

egh unt
Engemar
en Uram
Zafra-
gos vol-
tomert
nem ad-
nek en egy Deakot harvan ka-
tonaert, az Deakot derekaert
reste allasaert, ugy fieretem az
lölkömet frisen tarasaert.

Nem er vele eg dologbul
harvan parasz ember, az udvari
levesek is m mit meg adok kender,
rak olyanok mint oh boron meg
veszegult henger, avagy az rab
az ki mellett suintelen az ömter.

Szomoruan nézi mero
Lofsagban raxtatik, az (udra)

jellegű költészet) igen fontos forrás-
anyagot képvisel a történettudo-
mány számára, más énekek pedig
a művelődéstörténetnek juttatnak
majd igen becses, eddig ismeretlen
adalékokat. Mindazon versek, me-
lyeknek dallama hozzáférhető, dal-
lammal együtt szerepelnek, s így a
sorozat a zenetörténet számára is
fontos. Érdekes és szép olvasmány
lesz ez a sorozat a szakemberek
mellett a nagyközönség számára is,
mindazok számára, akik kedvüket
lelik szép régi magyar versek olva-
sásában.

A mintegy két évvel ezelőtt meg-
jelent első kötet a 15 éves háború,
Bocskay és Báthory Gábor korá-
nak énekköltészetét adta közre,
vagyis a XVII. század elejének
anyagát. A jelen kötet a XVII.
század szerelmi verseinek kritikai
kiadását tartalmazza. Ezek a vál-
tozatos tartalmú, sokszor sikamlós
szövegű versek mintegy irodalom
alatti életet éltek: nyomtatásban
nem jelenhettek meg, és szerzőik
legtöbbször ismeretlenek marad-
tak. Az irodalomtörténészek figyel-
mét régóta felkeltették; már a
múlt század közepe óta közölget-
ték szövegeiket különböző kiad-
ványokban és folyóiratokban. Az
érdeklődő mégsem kaphatott e köl-
tészetről átfogó képet a publiká-
ciók szétszórtsága és pontatlansága
miatt. Ez a mű a XVII. századi
kéziratos szerelmi költészet termé-
keinek megbízható betűhív kiadá-
sát adja, a versek későbbi válto-
zatait teljes egészükben közli, sőt
számos eddig ismeretlen szöveget
is közlétesz. A jegyzetek bő nyelvi
magyarázatokat tartalmaznak, to-
vábbá részletesen dokumentálják a
verseknek egészen a XX. századi
népköltészetig terjedő utóéletét.

AKADÉMIAI KIADÓ

Ara: 150,— Ft